ശ്രീമഹാഭക്തവിജയം.

ഒന്നാം ഭാഗം.

പരിശോധകൻ,

ശ്രീമാൻ, കാവുങ്ങൽ നീലകണ്ഠപ്പിള്ള അവർകൾ.

പ്രകാശകന്മാർ,

എസ്. റ്റി. റെഡ്യാർ ആൻഡ് സൺസ്.

"വിദ്യാഭിവർദ്ധിനി" അച്ചുക്കൂടം—കൊല്ലം.

൨-ാം പതിപ്പ് കാപ്പി ൧൦൦൦.

1099.

ശ്രീമഹാഭക്തവിജയം.

ഒന്നാം ഭാഗം.

പരിഭാഷകൻ,

ശ്രീമാൻ, കാവുങ്ങൽ നീലകണ്ഠപ്പിള്ള അവർകൾ.

പ്രകാശകന്മാർ,

എസ്. റ്റി. റെഡ്യാർ ആൻഡ് സൺസ്.

"വിദ്യാഭിവർദ്ധിനി" അച്ചുക്കൂടം—കൊല്ലം.

൨-ാം പതിപ്പ് കാപ്പി—൧൦൦൦.

1099.

അവതാരിക.

"തന്റെ ഭക്തന്മാരെക്കാൾ പ്രിയമാരെയും
തന്നുള്ളിലില്ലെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ
നിശ്ചയം ഭക്തരെ രക്ഷിപ്പതിന്നു താൻ
തന്നെയും കൂടെ മറന്നുപോമീശ്വരൻ."

വിദുരഭാര്യ സൽക്കരിച്ചു വാഴപ്പഴം തൊലിച്ചു പഴം കളയുകയും തൊലി തിന്നുകയും ചെയ്തതു ഭഗവാൻ തന്നെത്താൻ മറന്നുപോയിട്ടല്ലേ? അദ്ദേഹം എഴുന്നെള്ളിയ വിവരം കേട്ടയുടൻ കുളിപ്പുരയിൽനിന്നും ഓടിയിറങ്ങി പൂജാദ്രവ്യങ്ങളുമായി ഭഗവൽസന്നിധിയിൽ എത്തി പൂജയ്ക്കൊരുങ്ങിയ താൻ നഗ്നയാണെന്ന വിവരംപോലും, വിദുരർ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി അറിയുന്നതിനു ഭക്തിപാരവശ്യംകൊണ്ടു പ്രാപ്തയില്ലാതായിപ്പോയ വിദുരഭാര്യയെപ്പോലെയുള്ളവരെക്കാണുമ്പോൾ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ തന്നെത്താൻ മറന്നുപോകുന്നതിൽ അതിശയിക്കാൻ ഉണ്ടോ? ഭഗവദ്ദർശനത്തിൽ അത്യുൽക്കണ്ഠയോടുകൂടിയ വിദുരഭാര്യ നഗ്നയായി ഓടിയെത്തിയതിലും അതിശയിക്കാനില്ല. "തിര്യഗ്യോനിജന്മംകൊണ്ടാകിലും മൂഢരാം നാരികൾക്കെന്നാകിലും പ്രേമലക്ഷണയായ ഭക്തി സംഭവിക്കുമ്പോൾ" ഇതും ഇതിലധികവും ഉണ്ടാവുക പതിവാണ്. കടലിൽ വീണ ഉപ്പുകട്ടപോലെ അനന്യചിത്തവൃത്തികളായ ഭക്തജനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ഭഗവദ്ദർശനത്തിങ്കൽ മാത്രമല്ല ഭഗവന്നാമോച്ചാരണത്തിലും തന്നെത്താൻ അലിഞ്ഞു ലയിച്ചുപോകും. അല്ലെങ്കിൽ 'ക' എന്ന ആദ്യാക്ഷരം പഠിച്ചപ്പോൾ പ്രഹ്ലാദൻ കരയുമായിരുന്നോ? പഠിക്കാനുള്ള മടികൊണ്ടല്ല അദ്ദേഹം കരഞ്ഞത്. കൃഷ്ണനാമത്തിന്റെ ആദ്യാക്ഷരം ആണല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ പരമാനന്ദാനുഭവം സന്തോഷാശ്രുക്കളായി ധാരമുറിയാതെ ഒഴുകിപ്പോയതാണ്. വിചാരിക്കയോർ മറ്റുള്ളവർക്കുകൂടി വന്നുപോകുന്ന പല കഠിനാപരാധങ്ങളും നിഷ്പ്രയാസം സഹിക്കുന്നതിനു മനക്കരുത്തുള്ള ആ ഭക്തശിരോമണിയുടെ ദൃഢചിത്തം ഭഗവന്നാമത്തിന്റെ ഒരു ഒറ്റ അക്ഷരം ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ ചന്ദ്രരശ്മി തട്ടിയ ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലു പോലെ അലിഞ്ഞുപോയിട്ടല്ലേ കരഞ്ഞുപോയത്.

ഭഗവാനെക്കാൾ ശക്തി ഭഗവൽഭക്തന്മാർക്കുണ്ടെന്നുള്ളതിനു പല ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുമുണ്ട്. ഭഗവൽഭക്തനായ ഹനുമാൻ രാമനാമവും പാടി ചാടിക്കടന്ന ഭക്തിബലംകൊണ്ടു കടക്കുന്നതിനു ചിറയിടാതെ രാമസൈന്യത്തിനുകഴിഞ്ഞില്ല. ആശ്രിതരക്ഷകനായ മഹാവിഷ്ണുവിനു തന്നെ ശരണംപ്രാപിച്ച ദുർവ്വാസാവിനെ ചക്രത്തിൽനിന്നും രക്ഷിക്കുന്നതിനു അംബരീഷന്റെ അടുക്കൽതന്നെ പറഞ്ഞയക്കേണ്ടിവന്നു. ഇവയെല്ലാം ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനെക്കാളും ശക്തന്മാരാണെന്നുള്ളതിനും ഭഗവാനെക്കൊണ്ടു കഴിയുന്നതിലും അധികം കാര്യങ്ങൾ അവരെക്കൊണ്ടു കഴിയുമെന്നുള്ളതിനും ഉള്ളംകൈയിൽ നെല്ലിക്കയെന്നപോലെയുള്ള ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ആണ്.

"ഇന്നത്തെ തിഥി എന്താണെ"ന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ "[illegible]" എന്നുത്തരംപറഞ്ഞ ഭക്തനെയും കപ്പൽമുങ്ങി മരിക്കുന്നതിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ച ഭഗവാനെയും, ഭൃത്യന്മാർ പിടിച്ചുകൊണ്ടു രാജസന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നപ്പോൾ സിംഹാസനത്തിൽനിന്നും ഓടിയെഴുന്നേറ്റു, രാമ! രാമ! എന്നുള്ള നാമജപത്തോടെ സാഷ്ടാംഗ പ്രണാമംചെയ്തുപോയ വിഭീഷണനെയുംപോലെയുള്ളവരാണു യഥാർത്ഥഭക്തന്മാർ. അവരുടെ ഭക്തിമയമായ ചരിത്രമാണു പഠിക്കേണ്ടതു. അവരെയാണു നാം അനുകരിക്കേണ്ടതു. അവർ അനുഭവിച്ച അനശ്വരമായ പരമനിർവൃതിയെ ആണു നാമും അനുഭവിക്കേണ്ടതു. നാം മനുഷ്യജന്മം എടുത്തതിന്റെ പരമപ്രയോജനവും അതുതന്നെയാണ്.

ഇങ്ങനെയുള്ളവർ ലോകത്തിൽ അധികം ഉണ്ടാകാറില്ല. പല പല രാജാക്കന്മാരുടെയും യോഗികളുടെയും മഹർഷിഗണങ്ങളുടെയും ജ്ഞാനികളുടെയും കർമ്മികളുടെയും അവതാരപുരുഷന്മാരുടെയും ദേവഗന്ധർവ്വരാക്ഷസാപ്സരസ്സുകളുടെയും പക്ഷിമൃഗാദിതിര്യഗ്യോനികളുടെയും കഥകളെ സവിസ്തരമായി വിവരിക്കുന്ന ഭാഗവതാദിപുരാണങ്ങളിൽ യഥാർത്ഥഭക്തന്മാരുടെ എണ്ണം മറ്റുവകക്കാരെ അപേക്ഷിച്ചു എത്രയോ തുച്ഛമായിരിക്കുന്നു. ഭാഗവതാദിപുരാണങ്ങൾ വഴിയായി ശുകൻ, നാരദൻ, പ്രഹ്ലാദൻ, ധ്രുവൻ, അംബരീഷൻ, ഹനൂമാൻ, വിഭീഷണൻ, വിദുരൻ, അക്രൂരൻ, കുചേലൻ എന്നിങ്ങനെ ചുരുക്കം ചില യഥാർത്ഥഭക്തന്മാരെ ചരിത്രപൂർവ്വമായി പരിചയിക്കുന്നതിനേ നമുക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായിട്ടുള്ളൂ. അന്ന് അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന മറ്റുള്ള യഥാർത്ഥഭക്തന്മാരുടെ കഥകളെ അവർ വിട്ടുകളഞ്ഞതുകൊണ്ടല്ല. ഇന്നത്തെപ്പോലെതന്നെ അന്നും അവരുടെ സംഖ്യ വളരെ വളരെ കുറവായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ്. അല്ലെങ്കിൽ "ഓരോരോ ജനങ്ങൾക്കു മുക്തിമാർഗ്ഗോപദേശങ്ങൾ ഓരോരോ വിധമത്രെ കേവലം സ്വഭാവങ്ങൾ എന്നതിലെല്ലാവർക്കുമതു എല്ലാവർക്കും നന്നായി സാധിക്കാവുന്നതല്ലല്ലോ" പ്രത്യേകമായി മുക്തിയെ ലഭിക്കുന്ന ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തെ പ്രതിപാദിപ്പാൻ വേദവ്യാസൻ ചമച്ച ശ്രീ മഹാഭാഗവതത്തിൽ "ഉത്തമശ്ലോകന്റെ" എല്ലാ ചരിത്രങ്ങളും നാമങ്ങളും ഉത്തമധ്യാനങ്ങളും അവതാരങ്ങളും ഉൾപ്പെട്ടപ്പോൾ അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന യഥാർത്ഥഭക്തന്മാരുടെ പാവനചരിത്രങ്ങൾ മാത്രം ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിച്ചുകളയുകയില്ലായിരുന്നു. വിശേഷിച്ചും സമുദ്രക്ഷണനത്തിനാദി യുഗങ്ങൾതോറും എത്രയോ വളരെ ഭഗവാന്റെ പ്രസിദ്ധങ്ങളായ അവതാരങ്ങളിൽ ഒന്നും ഭാഗവതകാലത്തിനു മുമ്പിൽ കഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് ഭാഗവതപുരാണത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതിൽ കൂടുതലായി അക്കാലത്തു യഥാർത്ഥഭക്തന്മാർ ഇല്ലായിരുന്നെന്നുതന്നെ തീർച്ചയാക്കാവുന്നതാണ്.

എന്നാൽ, അന്നും, ഇന്നും അല്ല ഈ ഭാരതഭൂമിയിൽ യഥാർത്ഥഭക്തിയുടെ ഉച്ചമായ അഭ്യുദയത്തിനു സാക്ഷികളായ അനവധി ഭക്തശിരോമണികൾ അവതരിച്ചതും ത്യാഗശീലന്മാരായ അവരുടെ ശാന്തിമയമായ പുണ്യഭക്തിപ്രവാഹത്തിൽ മുങ്ങിയിട്ട് ഭാരതീയർകൾ പരമാനന്ദപൂർണ്ണരായി ആ പാവനതരംഗിണിയെ പ്രയാണം തുടങ്ങിയതും പിന്നെയും പൗരാണികകാലത്തിനുശേഷം ഏകദേശം കലിവർഷം നാലായിരമാണ്ടു കഴിഞ്ഞുള്ള കാലത്തിൽ തുടങ്ങിയെന്നാണ് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. പൗരാണികകാലത്തിനു ശേഷമുണ്ടായ യഥാർത്ഥഭക്തന്മാരുടെ കഥാപുഷ്പങ്ങളെയെല്ലാം നാനാവിധസാകാരോപാസനകളെ വികസിപ്പിച്ചമായ സൂത്രതന്തുവിൽ ബ്രഹ്മാംശസംഭൂതനായ നാഭാജിസിദ്ധൻ പുണ്യവാന്മാരായ ഭക്തർ കോർത്തിണക്കിയ ഒരു ദിവ്യമാലയാണ് ഞാൻ ഇപ്പോൾ വായനക്കാരുടെ മുമ്പിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്ന ഈ മലയാളഭക്തവിജയത്തിന്റെ മൂലമായ ഭാഷാഭക്തവിജയത്തിനും ഇതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും മൂലമായ ഹിന്ദിഭാഷയിൽ ഉള്ള ഭക്തമാലം. എഴുനൂറുഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥം കലിയുഗം തുടങ്ങി ൪൭൩൦-ാം ആണ്ടിൽ സങ്കലനം ചെയ്യപ്പെട്ടതായിട്ടാണ് അറിയുന്നത്.

അതിൽ പറയുന്ന പരമഭാഗവതന്മാരായ ഭക്തന്മാരിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും അനന്തകല്യാണഗുണഗണങ്ങൾക്കും അപാരമഹിമയ്ക്കും അത്ഭുതസംഭവങ്ങൾക്കും അത്യന്തം പാത്രീഭൂതന്മാരായ അതിദിവ്യന്മാർ, പുണ്ഡരീകഭക്തൻ, കബീർദാസൻ, ജയദേവൻ, തുളസീദാസൻ, നാമദേവൻ, ജ്ഞാനദേവൻ, ശോഭനദേവൻ, സാരംഗദേവൻ, കൃഷ്ണദാസൻ, വിഷ്ണുദാസൻ, സൂരദാസൻ, രാമദാസൻ, മാധവദാസൻ, മത്സ്യേന്ദ്രനാഥൻ, ജയന്ത്യനാഥൻ, ഭക്താബായ്, ജനാബായ്, മീരാബായ്, ശങ്കരബായ്, ശക്കുബായ്, പുരന്ദരദാസൻ, നരസിംഹദാസൻ, ചൊഖിയദാസൻ, തുകാരാമൻ, ഏകനാഥസ്വാമി മുതലായ ചില ജീവന്മുക്തശിരോമണികൾ ആയിരുന്നു. ഇവരിൽ ആദ്യം പറഞ്ഞ ആറുപേരുടെയും ഭാഗവതപ്രസിദ്ധനായ കുചേലന്റെയും ഇങ്ങനെ ഏഴുഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രം ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ഇവർ ഏഴുപേരും താഴെപ്പോലെ —

"ഭക്തിയായതു മനോവാക്കായങ്ങളാലും
യാതൊരുപ്രകാരവും സർവ്വവും സദാകാലം
യാതൊന്നാം ഭഗവാങ്കൽ ഭക്തിയാൽ ചെയ്യുന്നതു
ഭക്തിയാകുന്നതു്."

എന്നുള്ള ഭാഗവതവചനം അക്ഷരംപ്രതി അനുവർത്തിച്ചവരും അതുകൊണ്ടു മോക്ഷം കിട്ടിയവരും ആണ്.

"പുരുഷസ്ത്രീജാതിനാമാശ്രമാദികളല്ല
കാരണം മമ ഭജനത്തിനു ജഗത്ത്രയേ
ഭക്തിയൊന്നൊഴിഞ്ഞു മററില്ല കാരണമേതും
മുക്തിവന്നീടുവാനുമില്ല മറെറാന്നുമൊന്നും.
തീർത്ഥസ്നാനാദിതപോദാനവേദാദ്ധ്യയന-
ക്ഷേത്രോപവാസയാഗാദ്യഖിലകർമ്മങ്ങളാ-
ലൊന്നിനാലൊരുത്തനും കണ്ടുകിട്ടുകയില്ല
എന്നെ മൽഭക്തിയൊന്നുകൊണ്ടൊഴിഞ്ഞൊരുനാളും."

എന്നുള്ള ഭഗവദ്വചനം ഭഗവാന്റെ ഏററവും രഹസ്യമായ പരമാർത്ഥമാണെന്ന് കബീർദാസൻ തുടങ്ങിയ ഇതിലെ ഓരോ ഭക്തന്മാരുടെയും ചരിത്രം വായിക്കുമ്പോൾ ആർക്കും തോന്നിപ്പോകുമെന്നുമാത്രമല്ല, മുക്തിക്കുള്ള എളുപ്പമായ വഴി ഭക്തിതന്നെ എന്നു സഹർഷം തലകുലുക്കി സമ്മതിച്ചു അചിരേണ അവർ ഭക്തന്മാരായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

ഈശ്വരഭക്തിയുടെ നിലയും വിലയും ഒന്നു വേറെയാണ്. അതുപോലെ ആനന്ദവും രസികതയും പരിശുദ്ധിയും മറെറാന്നിനും ഇല്ല. പാലാഴിമഥനം കഥ വായിച്ചാൽ, ദേവന്മാർക്കുണ്ടായ സുധാസ്വാദനരസം നമുക്കാർക്കും ഉണ്ടാവുക പതിവില്ലല്ലോ. എന്നാൽ ഇവരുടെ ഭക്തിസുധാസ്വാദനസുഖം അങ്ങനെയല്ല. ഭഗവദ്ദർശനം ഉണ്ടായ ആ ഭാഗവതശിരോമണികൾ സദാകാലവും ഏതൊരുമാതിരി നിർവൃതിയിൽ ലയിച്ചു സുഖിച്ചുവോ ആ മാതിരി പരമാനന്ദത്തിൽ തന്നെ, അവരുടെ പരിപാവനമായ കഥകൾ, വായിക്കുന്നവർ വായിച്ചുതീരുന്നതുവരെയെങ്കിലും രമിക്കും. ഇതാണു ഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രപാരായണംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന മുഖ്യമായ ഗുണം.

ഭക്തി പലവിധത്തിൽ ഉണ്ട്. "ഭക്തിയോഗോ ബഹുവിധോ മാർഗ്ഗൈർഭാമിനി ഭാവ്യതേ സ്വഭാവഗുണമാർഗ്ഗേണ പുംസാം ഭാവോ വിഭിദ്യതേ" എന്നാണ്. അതായത്—മനുഷ്യസ്വഭാവത്തെ രൂപീകരിക്കുന്ന ഗുണഭേദം നിമിത്തം അവരുടെ മനോഗതിക്കു വ്യത്യാസം ഉള്ളതിനാൽ, ഓരോരുത്തരുടെ വിശ്വാസംപോലെ ഭക്തിയും പലതരത്തിൽ ഉണ്ടാവുമെന്നാണ് കപിലവാസുദേവന്റെ അഭിപ്രായം.

ഭക്തി പലപ്രകാരത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും ചുരുക്കത്തിൽ അവയെ നാലായി തിരിക്കാം. അതായത്, താമസഭക്തി, രാജസഭക്തി, സാത്വികഭക്തി, നിർഗ്ഗുണഭക്തി. ഇതിൽ താമസഭക്തിയെന്നു പറയുന്നത്, ഈശ്വരൻ, തന്നിലും പ്രപഞ്ചത്തിലുംനിന്നു അന്യനാണെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടുകൂടെ പരോപദ്രവം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ട ശക്തിലാഭത്തിനുവേണ്ടി ഈശ്വരഭജനം ചെയ്യുന്നതിനെയും രാജസഭക്തിയെന്നു പറയുന്നത് ഈശ്വരൻ തന്നിലും പ്രപഞ്ചത്തിലുംനിന്നു വേറെയാണെന്ന ഭാവനയോടുകൂടെ വിഷയസുഖസാധനങ്ങളായ, ധനധാന്യസമ്പത്തുകൾക്കും ആയുരാരോഗ്യത്തിനുംവേണ്ടി ഭഗവാനെ പ്രതിമകളിൽ പൂജിക്കുന്നതും സാത്വികഭക്തിയെന്നു പറയുന്നത്, ഈശ്വരൻ മേൽപ്രകാരംതന്നെ തന്നിലും പ്രപഞ്ചത്തിലുംനിന്നു അന്യനാണെന്ന ഭാവനയോടുകൂടെയാണെങ്കിലും കർമ്മത്തിൽനിന്നും വിമുക്തനാവാൻ വേണ്ടി ഈശ്വരനെ ഭജിക്കുകയും കർമ്മഫലങ്ങൾ എല്ലാം ഈശ്വരനിൽ സമർപ്പിക്കുകയും ഭഗവദ്ഭജനം തന്റെ കർത്തവ്യങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു കരുതി ചെയ്യുകയുംചെയ്യുന്നതും ആകുന്നു.

ഇതൊന്നും യഥാർത്ഥഭക്തിയല്ല. ഇതുകൊണ്ടൊന്നും മുക്തിലഭിക്കുകയും ഇല്ല. ഒരുത്തനെ യഥാർത്ഥഭക്തൻ എന്നു പറയണമെങ്കിൽ, ഗംഗാജലം യാതൊരു പ്രേരണയും കാരണവും കൂടാതെ സമുദ്രത്തിലേക്കു അതിവേഗത്തിൽ ഒഴുകിച്ചെന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുപോലെ ഈശ്വരൻറെ ഗുണഗണശ്രവണം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം എല്ലാഭൂതങ്ങളുടേയും ഹൃദയാന്തർഭാഗനിവാസിയായ അദ്ദേഹത്തിങ്കൽ യാതൊരു തടവുമില്ലാതെ ഒഴുകിച്ചെല്ലുന്ന മനോഗതിയോടുകൂടിയ നിർഗ്ഗുണഭക്തിയുള്ളവനായിരിക്കണം. ഭാഗവതം ൩-ാം സ്കന്ധം ൨൯-ാം അദ്ധ്യായം ൧൧-ം ൧൨-ം ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക.

"മദ്ഗുണശ്രുതിമാത്രേണ മയി സർവ്വഗുഹാശയേ
മനോഗതിരവിച്ഛിന്നാ യഥാ ഗംഗാംഭസോംബുധൌ
ലക്ഷണം ഭക്തിയോഗസ്യ നിർഗ്ഗുണസ്യ ഹ്യുദാഹൃതം
അഹൈതുക്യവ്യവഹിതാ യാ ഭക്തിഃ പുരുഷോത്തമേ"

ഒരുത്തൻറെ ഹൃദയഗ്രന്ഥി പൊട്ടി ഈശ്വരഗുണശ്രവണമാത്രത്തിൽ തന്നെ അവൻറെ മനോഗതി ഈശ്വരസന്നിധിയിലേക്കു പായണമെങ്കിൽ അവൻ സ്വധർമ്മത്തെ നിഷ്കാമമായി അനുഷ്ഠിക്കുകയും ശാസ്ത്രകല്പിതവും അഹിംസാപരവുമായ ക്രിയായോഗാനുഷ്ഠാനം കൊണ്ടു ഈശ്വരവിഗ്രഹത്തെ പൂജിക്കുക, സ്തുതിക്കുക, ദർശിക്കുക മുതലായവ കർമ്മം ചെയ്യുകയും സർവേശ്വരനെ സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും കാണുകയും സത്ത്വവാനായും നിസ്സംഗിയായും ഇരിക്കുകയും മഹത്തുക്കളെ ബഹുമാനിക്കുകയും ദീനന്മാരിൽ അനുകമ്പകാണിക്കുകയും തന്നെപ്പോലെ മററുള്ളവരെയെല്ലാം സ്നേഹിക്കുകയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അടക്കുകയും ആദ്ധ്യാത്മവിഷയങ്ങളെ കേൾക്കുകയും ഭഗവന്നാമസങ്കീർത്തനവും ധ്യാനം ചെയ്യുകയും അഹംകാരത്തെ ഒഴിക്കുകയും സാധുക്കളുമായി സഹവസിക്കുകയും മററും ചെയ്യുകകൊണ്ട്, ഒരുത്തൻറെ സകലപാപങ്ങളും ക്ഷയിച്ചു സർവ്വസംശയങ്ങളും തീർന്നു അവൻറെ ഹൃദയം പരിശുദ്ധമായി പ്രകാശിക്കണം. അങ്ങനെയുള്ള ഹൃദയപ്രവാഹം കാററിൽ ലയിച്ചു സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങളുടെ വാസന മൂക്കിലേക്കുതന്നെ ഓടിച്ചെല്ലുന്നതുപോലെ ശ്രോത്രദ്വാരം വഴിയായി ഭഗവാങ്കൽ പോയിലയിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പോയിലയിച്ച ഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രം ആണ് ഈ ഭക്തവിജയത്തിൽ ഉള്ളതു. അവർ മോക്ഷത്തെയും ഭഗവൽപ്രേമത്തെ അല്ലാതെ മറെറാന്നിനേയും കാമിക്കാത്ത നിഷ്കാമികൾ ആയിരുന്നു. അവരിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും ചരിത്രം വായിക്കുമ്പോൾ അവർ ഓരോരുത്തരും ഭഗവാനോട്, "അല്ലയോ ഭഗവാനേ! പ്രേമസ്വരൂപമേ" എനിക്കു അവിടത്തെ പാദങ്ങളിൽ ഒന്നുകൂടി ചുംബിക്കണമേ. ഒന്നുകൂടി ചുംബിക്കണമേ; ഒന്നു ചുംബിച്ചാൽ പിന്നെ ആ ഒരു അവസ്ഥയിൽനിന്നും എന്നു തീരും. എല്ലാ ദുഃഖങ്ങളും ഒന്നോടെ ശമിക്കാൻ ഒരു ചുംബനം മതിയേ! കഴിഞ്ഞതെല്ലാം മറന്നു നടക്കുന്നതും വരാനുള്ളതും അങ്ങനെതന്നെ! പ്രേമസുധയുടെ സ്വാദുമാത്രം ശേഷിച്ചു! മോക്ഷം എന്തിന്? രക്ഷ ആക്കേണം. മുക്തിയുംവേണ്ട! ശക്തിയുംവേണ്ട. ഞാൻ ഒരിക്കലും പരിപൂർണ്ണതയെ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. എനിക്കു അനുഭവിച്ചാലും അനുഭവിച്ചാലും പൂർത്തിവരാത്ത അവിടത്തെ പ്രേമസുധയെമാത്രം അനുഭവിച്ചാൽ മതിയാകും. ഞാൻ പ്രേമത്തിനുവേണ്ടി ദുരിതസങ്കുലമായ ഈ സംസാരത്തിൽ എത്ര ജന്മംവേണമെങ്കിലും ജനിക്കാം. പ്രേമത്തിനുവേണ്ടി എല്ലാക്കാലത്തും അവിടത്തെ സ്നേഹിക്കാൻ [illegible] ഭാഗ്യം എനിക്കുണ്ടായാൽ മതിയാകും" എന്നു അവരുടെ പല്ലുപിടിയ [illegible] പരിപാവനങ്ങളായ കർമ്മംകൊണ്ടു ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതായും, അല്ലെങ്കിൽ എവിടെയോ ഒരു ലീലയിൽ നിവസിക്കുന്ന ഈശ്വരനെ സ്നേഹിക്കാൻ തുടങ്ങിയ അവരിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും മാനസികതരംഗങ്ങൾ അപരിമിതമായ പരിപൂർണ്ണജ്യോതിസ്സിൻറെ പൂർണ്ണപ്രകാശത്തോടുകൂടെ അനന്തവും അദ്വിതീയവും ആയ ഈശ്വരപ്രേമത്തിൽ ലയിക്കുന്നതും കാണാം. തങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടായിട്ടുള്ള [illegible] കർമ്മമെല്ലാം ത്യജിച്ചു ഈശ്വരസാമീപ്യത്തിനായി അവർ [illegible] ഭ്രാന്തിയുംകൊണ്ടു മനുഷ്യരൂപം തന്നെയും മാറി പരമാവസ്ഥയിൽ [illegible] പ്രേമാനന്ദവും പ്രേമസ്വരൂപവും ഒന്നാകുന്ന നിർവൃതിയെ പ്രാപിച്ചു ഇവരിൽ ഓരോരുത്തരുടെ ചരിത്രം [illegible] ഭക്തന്മാരായ വായനക്കാർക്ക് എത്രയോ മാതിരി [illegible]

ന്മാരെങ്ങനെയാകുന്നുവെന്ന് ആരെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞറിയിക്കാൻകഴിയും.!! ഇതുമാത്രം മഹത്തുക്കളായ ഈ പരമഭാഗവതന്മാരുടെ ചരിത്രം മുഴുവൻ മലയാളത്തിൽ തർജ്ജിമചെയ്യിച്ചു കേരളീയസജ്ജനങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ അവതരിപ്പിക്കണമെന്നാണ് പ്രകാശകന്മാരുടെ ഉദ്ദേശ്യം. നവംനവങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ പ്രസിദ്ധംചെയ്തു മലയാളഭാഷയെ പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിൽബദ്ധശ്രദ്ധന്മാരായി പതിനാലുകൊല്ലക്കാലമായിട്ട് ശ്രമിച്ചു വിജയം സമ്പാദിച്ചു പ്രകാശകന്മാരുടെ സുപ്രസിദ്ധ ഭാഷാപോഷണതൽപരതയെപ്പറ്റി പ്രത്യേകമായൊന്നും പൊതുജനങ്ങളെ അറിയിപ്പാനില്ലെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം. പിന്നീട് പറയാനുള്ളത് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഭാഷാന്തരീകർത്താവായ ശ്രീമാൻ കാപ്പൂരത്ത് നീലകണ്ഠപ്പിള്ള അവർകളെപ്പറ്റിയാണ്. അദ്ദേഹം പ്രബോധദർപ്പണം, ജ്ഞാനതരംഗം, വസുമതി, മണിമാലിനി മുതലായ മാസികകളുടെ അധിപതിയും ഗരുഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ട് വിഷ്ണുപുരാണം കിളിപ്പാട്ട ധർമ്മാദർശം അറബിക്കഥ പാരസീകകഥ മുതലായ വിശിഷ്ടപദ്യഗദ്യഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താവും തർജ്ജിമക്കാരനും ആയി കേരളഭാഷാസാഹിത്യസാമ്രാജ്യപ്രവേശം സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദ്രാവിഡസംസ്കൃതഭാഷാപണ്ഡിതനും ഭാഷാഭിമാനിയും ആണെന്ന വസ്തുതയും ഞാൻ പറയാതെതന്നെകേരളീയർക്കെല്ലാം അറിയാവുന്നതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ തർജ്ജിമയിലുള്ള പാടവം വേദാന്തതത്വബോധവും അസാമാന്യകവിതാചാതുര്യവും ഭക്തിപ്രവാഹോൽക്കർഷവും ആയ ഈ ഗ്രന്ഥം മൂലമായതിൽനിന്നും വളരെ പ്രസന്നവും സരളവും ആയരീതിയിൽ സ്പഷ്ടമായി ചമൽക്കാരത്തോടുകൂടെ തർജ്ജിമ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു വായിക്കുമ്പോൾ ബോദ്ധ്യമാകുന്നതുമാണ്. കിംബഹുനാ, ഭാഷാപോഷണാർത്ഥം പൊതുജനോപകാരപ്രദങ്ങളായ ഏതാദൃശപ്രവൃത്തികളിൽ സർവ്വദാ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രകാശകന്മാർക്കും ഈ ഗ്രന്ഥം ഇത്രയും നല്ലരീതിയിൽ അവസരോചിത ഗദ്യപദ്യങ്ങളായിതർജ്ജിമചെയ്ത കവിക്കും കേരളീയധർമ്മസംസ്ഥാപനത്തിനായി അവതരിപ്പിക്കുന്ന പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിനും മേൽക്കുമേൽ വിജയം സിദ്ധിക്കുമാറാകട്ടെ എന്നുള്ള അകൈതവപ്രാർത്ഥനയോടുംകൂടെ എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ വന്നുപോയിട്ടുള്ള പ്രമാദങ്ങളെ സഹൃദയന്മാർ ക്ഷമിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസപൂർവ്വം ഞാൻ ഈ ഗ്രന്ഥം പൊതുജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ററി. എൻ. നാണുപിള്ള ആശാൻ.

ശ്രീമഹാഭക്തവിജയം.

പ്രാരംഭം.

പണ്ഡരപുരചരിത്രം.

ശ്രീനാരായണസ്വാമിയാൽ അംഗീകൃതമായ സത്വഗുണംപോലെയും വിഷ്ണുഭക്തന്റെ തിരുപ്പുണ്ഡ്രംപോലെയും സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ തിരുനാമങ്ങളിൽ ഒരു നാമത്തെപ്പോലെയും പരമശിവന്റെ പരിശുദ്ധമായ ശരീരംപോലെയും, അത്യുജ്ജ്വലവും പാപനാശനവുമായ ഇന്ദ്രനീലസ്ഫടികനിർമ്മലജലം നിറഞ്ഞൊഴുകി പ്രണവാകാരങ്ങളെ ഉച്ചരിക്കയാണോ എന്നു തോന്നത്തക്കവണ്ണമുള്ള ശബ്ദവിശേഷത്തോടുകൂടി തീരസ്ഥന്മാരെ തിരമാലകളാകുന്ന കൈകൾ നീട്ടി കുളിക്കാൻ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വേഗത്തിൽ നടന്നുപോയി സമുദ്രകാന്തനെ പ്രാപിച്ചു സുഖിക്കുന്ന ചന്ദ്രഭാഗാനദിയുടെയും രുക്മിണീദേവിയുടെ നിവാസസ്ഥാനമായ ദിണ്ഡീരവനത്തിന്റെയും മദ്ധ്യത്തിലായി പണ്ഡരീപുരമെന്നു വിഖ്യാതമായ ഒരു നഗരം ശോഭിക്കുന്നു. ജഗന്നാഥത്തെ അന്നബ്രഹ്മമെന്നും, തൃപ്പതിയെ പുഷ്പബ്രഹ്മമെന്നും ശിവാനന്ദ്യത്തെ താരകബ്രഹ്മമെന്നും ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയുന്നതുപോലെ പണ്ഡരീപുരം നാദബ്രഹ്മമെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഈ നഗരം സർവ്വമംഗളങ്ങളുടെയും കളിനിലമാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

പുണ്ഡരീകഭക്തൻ, തന്റെ അരികിൽവന്ന വിഷ്ണുഭഗവാനെ സേവിച്ചുപൂജിച്ചു ഭക്തന്മാരുടെ അനുഗ്രഹകർമ്മത്തിനായി അവിടെത്തന്നെ നിവസിക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചു വരംവാങ്ങിക്കയും അവിടം വിട്ടുപോകാതെ സംരക്ഷിച്ചിരുന്നരുളുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, ആ നഗരം സാക്ഷാൽ വൈകുണ്ഠത്തിനു തുല്യമാണെന്നുതന്നെ പറയാം. വിശേഷിച്ചും അവിടെ ഒരു ശതവർഷത്തിനുമുമ്പ് അത്ഭുതകരമായ ഒരു പൊന്മഴപൊഴികയുമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എല്ലാംകൊണ്ടും പണ്ഡരീപുരത്തിനു തുല്യമായ മറ്റൊരു പുരം ലോകത്തില്ലെന്നുതന്നെ ലോകപ്രസിദ്ധി.

ഇത്രത്തോളം മാഹാത്മ്യമുള്ള ആ പണ്ഡരീപുരം ഉന്നതങ്ങളായ ഗോപുരങ്ങളാലും മണിമാളികകളാലും മഹിതപ്രാകാരങ്ങളാലും, പട്ടക്കൊടികൾ പറന്നുകളിക്കുന്ന പൊൻകൊടിമരങ്ങളാലും സുലഭങ്ങളായ ആപണങ്ങളാലും വിസ്തൃതങ്ങളും വിശിഷ്ടങ്ങളുമായ തെരുവീഥികളാലുംമറ്റും അലംകൃതമായിരുന്നുവെന്നുമാത്രമല്ല, വിഷ്ണുഭക്തന്മാരായ സാധുക്കളുടെ വേദഘോഷങ്ങൾ മുഴങ്ങുന്ന ആശ്രമങ്ങളാൽ സമ്പൂർണ്ണമായുമിരുന്നു. പൊന്മഴപെയ്തുകൊണ്ടുതന്നെ അതു ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗമാണെന്നും, അവിടെയുള്ള ആളുകൾ ദേവതുല്യന്മാരാണെന്നും എല്ലാവരും അനുമാനിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ നിവാസികളായ ജനങ്ങളുടെ ഭക്തിവിശേഷത്തെക്കുറിച്ചും കുറഞ്ഞൊന്നു പ്രസ്താവിക്കാം.

എട്ടുവയസ്സുപ്രായമുള്ള കുട്ടികൾ മുതൽ വാർദ്ധക്യത്തെ പ്രാപിച്ചവർ വരെയുള്ള പണ്ഡരീപുരവാസികൾ സ്ത്രീകളും പുരുഷന്മാരും അരുണോദയത്തിനുമുമ്പേ എഴുന്നേറ്റ്, ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ കുളിച്ച്, നിത്യകർമ്മങ്ങൾ കഴിച്ചശേഷം ഭഗവന്നാമജപങ്ങളോടുകൂടി പാണ്ഡുരംഗക്ഷേത്രത്തിൽചെന്നു തൊഴുതു, ഭജിച്ചുകൊണ്ട്, സന്തുഷ്ടന്മാരായിത്തന്നെ കാലംപോക്കുന്നു. തെരുവീഥികളിൽ സാമാനംവാങ്ങാൻ വരുന്നവർപോലും, പണംകൊടുക്കുമ്പോഴും രാമനാമം ജപിച്ചുകൊണ്ടു കൊടുക്കുകയും, വ്യാപാരികൾ രാമനാമജപത്തോടുകൂ

ടിനന്ദന സല്ലാപം കൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭഗവാൻ വിനോദങ്ങളിൽ രാധാകൃഷ്ണന്മാരെയോ സീതാരാമന്മാരെയോ അന്യോന്യസ്വരൂപിച്ചു സല്ലപിക്കുന്നു. കലഹം, മത്സരം, ദേഷണം മുതലായ ദുർവൃത്തികൾ അവിടെയില്ലായ്കകൊണ്ടു്, സത്യവാക്കുകളും സന്തുഷ്ടന്മാരായ മാതിരിതന്നെ ജനങ്ങൾ ജീവിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഭഗവൽഭജനപൂർവ്വമെന്നും ഇരുലോകത്തെക്കുറിച്ചും പണ്ഡരപുരത്തെ വിഷ്ണുലോകം കീർത്തിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള പണ്ഡരപുരത്തിൽ ഭഗവാൻ സാന്നിദ്ധ്യം ചെയ്യുന്നതിനു കാരണം ഭാഗവതോത്തമനായ പുണ്ഡരീകന്റെ അനുഗ്രഹമാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഭഗവാൻ അവിടെ ഇഷ്ടികകളും മേലിൽ കാലുകൾ ചേർത്തുനിന്നരുളുന്നതായി ഒരു കല്ലിന്മേൽനിന്നു മകരമാസത്തിൽ ദർശനത്തെ കൊടുത്തു വരുന്നു. ഭഗവാൻ ഇപ്രകാരം അവിടെ സാന്നിദ്ധ്യം ചെയ്യുന്നതിന്നു കാരണഭൂതനായ പുണ്ഡരീകന്റെ ആശ്രമത്തിന്റെ മഹാത്മ്യത്തെ കാണിക്കുന്നതിനും മറ്റും ഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രം പറയാം.

പുണ്ഡരീകഭക്തന്റെകഥ.

ചന്ദ്രഭാഗാനദിക്കും ദിണ്ഡീരവനത്തിനും മദ്ധ്യത്തിൽ, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പണ്ഡരമെന്ന നഗരത്തിൽ, പുണ്ഡരീകഭക്തൻ എന്നു വിഖ്യാതനായ ഒരു പുണ്യശീലൻ പാർത്തിരുന്നു. അയാൾ കുലീനനും ധനവാനുമായ ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല സദാചാരസമ്പന്നനും മാതാപിതാക്കളിൽ അത്യന്തം ഭക്തിമാനും ആയിരുന്നു. പുത്രന്റെ പ്രായപൂർത്തികണ്ട്, സന്തുഷ്ടരായ മാതാപിതാക്കന്മാർ സ്വജാതിയിൽതന്നെ സുന്ദരിയായ ഒരു കന്യകയെ അയാൾക്കു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുത്തു. സ്നേഹപൂർവ്വം, ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരെ തങ്ങളോടൊരുമിച്ചു താമസിപ്പിച്ചു സംരക്ഷിച്ചുവരവേ, ഒരുദിവസം പുണ്ഡരീകഭക്തനെനോക്കി അയാളുടെ പത്നി പറഞ്ഞു. "ജീവനാഥ! ഈ വൃദ്ധമാതാപിതാക്കന്മാരോടൊരുമിച്ചു താമസിക്കാൻ എനിക്കു പ്രയാസം തന്നെ. അവർ അടിക്കടി ഓരോ കാര്യം എന്നിൽ ആരോപിച്ചു ശല്യപ്പെടുത്തുന്നു. എപ്പോഴും കുറ്റംമാത്രമേ അവർ എന്നിൽ നോക്കുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട്, ഇന്നുമുതൽ അവരെ വേറെ എവിടെയെങ്കിലും മാറ്റിത്താമസിപ്പിക്കാമെങ്കിൽ ഞാൻകൂടി ഇവിടെ താമസിക്കാം. അല്ലാത്തപക്ഷം, ഞാൻ ഇപ്പോൾതന്നെ എന്റെവീട്ടിൽപൊയ്ക്കൊള്ളാം."

ഭാര്യയുടെ ഈ വാക്കുകൾകേട്ട്, പുണ്ഡരീകഭക്തൻ അപ്രകാരംതന്നെ ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചു. സൌന്ദര്യവതിയായ തന്റെ പത്നിയോടുള്ള പ്രേമാധിക്യത്താൽ, മറുത്തുപറവാൻ അയാൾക്കു ശക്തിയുണ്ടായില്ല. അതിനാൽ മാതാപിതാക്കന്മാരെ അന്നുതന്നെ മറ്റൊരു ഭവനത്തിൽ മാറ്റിത്താമസിപ്പിച്ചു ശുശ്രൂഷിച്ചുവന്നു. പൂർവ്വജന്മപാപത്തെന്നല്ലാതെ എന്തുപറയേണ്ടു, അന്നുമുതൽക്കു പുണ്ഡരീകഭക്തന്റെ സ്വഭാവം അടിക്കടി മാറിപ്പോയി. അയാൾക്കു ഭാര്യയിൽ സ്നേഹവും ആസക്തിയും വർദ്ധിക്കയും, മാതാപിതാക്കളിൽ അനാദരം അങ്കുരിക്കയും ചെയ്തു. ഈശ്വരവിചാരം നിശ്ശേഷം നശിച്ചു. ഭാര്യയെ പൂജിച്ചുപോരുകയും മാതാപിതാക്കളെ നിന്ദിച്ചുപോരുകയും പതിവായി. ഭാര്യ പറയുന്നതെല്ലാം വേദവാക്യംപോലെ കരുതി. നേരെമറിച്ച്, മാതാപിതാക്കളുടെ വാക്കുകളെ പുല്ലുപോലെ ഗണിച്ചു. ധനധാന്യങ്ങൾ നശിച്ചു, ബന്ധുക്കൾ പരിത്യജിച്ചു, ഇല്ലാതായി. സാധുക്കളെ ദുഷിക്കയും ദുഷ്ടന്മാരെ പൂജിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഹിംസചെയ്യുക, കളവുപറയുക, കള്ളുകുടിക്കുക, പരസ്ത്രീകളെ സേവിക്കുക, മുതലായ സകലവിധദുഷ്പ്രവൃത്തികൾക്കും പുണ്ഡരീകഭക്തൻ ഒരു വിളനിലമായിത്തീർന്നു.

ഇപ്രകാരം ദുരാചരണങ്ങളോടുംകൂടി കഴിയവെ, പുണ്ഡരീകൻ താമസിക്കുന്ന ദിക്കിൽ, പൂർവ്വജന്മത്തിൽ ചെയ്ത പുണ്യത്തിന്റെ ഫലമായോ, മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ അനുഗ്രഹഫലംകൊണ്ടോ, സംസാരത്തിൽ വീണുഴലുന്ന എല്ലാവരേയും ഉദ്ധരിക്കാൻ ഈശ്വരനിച്ഛിക്കുന്നു എന്ന കാരണംകൊണ്ടോ, പണ്ടത്തെ പ്രജകളുടെ മഹാഭാഗ്യംകൊണ്ടോ, ഒരു പുണ്യശീലനായ ബ്രാഹ്മണൻ ആ നഗരത്തിൽ വന്നുചേർന്ന്, ഒരു പുരാണപാഠകൻ ശിവപുരാണത്തിൽ കാശീഖണ്ഡം വായിച്ച് അർത്ഥംപറയുന്നതു കേൾക്കാൻ അനേകം ജനങ്ങൾ പോകുന്നതുകണ്ട്, പുണ്ഡരീകഭക്തന്റെ പത്നിക്കും പോയാൽ കൊള്ളാമെന്ന് മോഹമുണ്ടായി. എന്നിട്ട്, പുണ്ഡരീകനെനോക്കി ഗംഗയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെയും ശ്രീകാശിയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെയും, കുറിച്ചു വായിച്ചുപറയുന്ന പുരാണകഥാപ്രസംഗം കേൾപ്പാൻ, തനിക്കു മോഹം ജനിക്കുന്നു, ഭർത്താവുംകൂടി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണമെന്ന് അവൾ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

അതുകേട്ട്, ദുഷ്ടനായ ആ പുണ്ഡരീകഭക്തൻ പറഞ്ഞു:— "പ്രിയേ! ബുദ്ധി ഭ്രമിച്ചുപോയോ നിനക്ക്! താന്തോന്നിത്തം പറയുന്നോ? വീട്ടിൽ പുരാണപ്പാരായണം ചെ

ലകിടക്കുന്നു? പുരാണം കേൾക്കാൻ പോയിരിക്കുന്നവർക്കു ബോധം വരുന്നുണ്ടോ? അതോ പുണ്യം കിട്ടുമോ? നാമൊക്കെ സംസാരികളല്ലേ? നമുക്ക പുണ്യഫലം കേൾക്കാൻ എന്താധികാരം? കേട്ടതിൽപ്രത്യുപകാരം? അതെന്താണെന്നും പറയാം. ഒന്നിൽ നാം ശ്രദ്ധവച്ചാൽ അതിൽത്തന്നെ മനസ്സുനില്ക്കേണ്ടതാണ്. അതില്ലാതെ കേൾക്കുന്നതും കേൾക്കാത്തതും ഒരുപോലെയാണ്. കേൾക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഫലംവേണമെങ്കിൽ, അതനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിയും അനുസരിച്ചിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽപാപപുണ്യങ്ങളൊന്നുമില്ല കേട്ടിട്ടുള്ളതു്. അല്ലെങ്കിലൊരുത്തൻ ചെയ്തതൊക്കെ പാപമാണെന്നു ശാസനം ചെയ്യുന്ന, പുരാണങ്ങളെ അനുസരിച്ചിരിക്കാൻ ലൗകികന്മാരായ നമുക്കെങ്ങിനെ സാധിക്കുന്നു വരുമോ? കേൾപ്പിച്ചും പുരാണംകേട്ടാൽ, അതനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാതെയിരിക്കുന്ന പാപികളെപ്പോലെ പാപികളില്ലെന്നുള്ള പഴമൊഴിയിൽ പതിരുണ്ടോ? ധർമ്മശാസനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയാൽ അതനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാത്തവർ ശിക്ഷാർഹന്മാരാകുന്നതുപോലെ പുരാണവാക്യങ്ങളെ ശാസനങ്ങളാക്കിക്കൊണ്ടു്, കേൾക്കുന്നവർ അതനുസരിച്ചു നടക്കാത്തതിൽ ദൈവശിക്ഷയ്ക്കുയോഗ്യരാകുന്നു. അതുകൊണ്ടുതാൻ വരുന്നില്ല. നിന്നെപ്പോലെ നിർബന്ധമാണെങ്കിൽ പോരാമുള്ളൂ."

ഇങ്ങനെയെല്ലാംപറഞ്ഞ പുരന്ദരദാസരെ നോക്കി മാധ്വ "ജീവനായക, പുരാണംകേൾക്കുന്നവരെല്ലാം അതനുസരിച്ചു നടക്കണമെന്നു നിശ്ചയമോ നടക്കണമെന്നു നിർബന്ധമോ ഇല്ല. നടക്കാത്തതാൽ ദൈവശിക്ഷ ഉണ്ടാകാനുമില്ല. ഒരൗഷധം കൊണ്ടു്, ഇഞ്ചി, പൊന്നാങ്കണ്ണി കണ്ടിട്ടില്ലേ? കല്ലിന്മേൽ അരച്ചു പുരട്ടിയാൽ അസുഖം ഉണ്ടാകുന്നില്ല. ചുണ്ണാമ്പും കല്ലിന്മേൽ മണ്ണിലോ ഇരുമ്പിന്റെ അംശം ഉള്ളിടത്തോളം ശുദ്ധമാകുന്നു. അതുപോലെ പുരാണകഥാശ്രവണം ചെയ്യുന്ന അനേകജനങ്ങളിൽ, ചിലർ പൂർവപുണ്യവിശേഷത്താൽ അതതിലുൾപ്പെട്ടവരായിരിക്കും. അവർ അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കയും അചിരേണ ദൈവസാന്നിധ്യമടഞ്ഞു്, മുക്തരായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. ലഘുവായ പാപസംബന്ധത്താൽ ചിത്തമാലിന്യമുള്ള മറ്റു ചിലർ ഓരോ ദിവസം കേൾക്കുന്തോറും നിർമ്മലഹൃദയന്മാരായി ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു സദ്ഭക്തന്മാരായി ഭവിക്കുന്നു. പാപികളായ മറ്റു ചിലർ, പുരാണശ്രവണപുണ്യത്താൽ അവരുടെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളുടെ കാഠിന്യം ക്രമേണ കുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞു് പലകാലംകൊണ്ടു്, സദ്ഭക്തന്മാരായിത്തീരുന്നു. മഹാപാതകികൾക്കു്, ഒരു കേവലം ഭസ്മഭോജനംപോലെ നിഷ്പ്രയോജനമായിത്തീരും, ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾക്കു കുറവില്ലാതിരുന്നാലും കേൾക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഉള്ളുറപ്പുകൊണ്ടു് അത്രത്തോളം ഉത്കൃഷ്ടമായിത്തീരാതെയിരിക്കയില്ല. ഇങ്ങനെ പുരാണശ്രവണം നാനാമുഖമായ ഫലത്തെയാണു പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതു്. അല്ലാതെ അങ്ങു പറയുന്നതുപോലെ കേട്ടതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചേതീരൂ എന്നില്ല. പ്രവർത്തിക്കാത്തതാൽ നരകമുണ്ടാകയുമില്ല. ശ്രദ്ധയോടുകൂടി പുരാണശ്രവണം ചെയ്താൽ അനന്തരം ലോകങ്ങളെ ജയിക്കുമെന്നാണു പുരാണങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നതു്. അപ്പോൾപിന്നെ ശ്രദ്ധയാകെ പൊയ്പ്പോയ കേട്ടുവുള്ള ഫലം ഒന്നാണെന്നോ? എന്നെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊണ്ടു പോരുന്നതിനുമുമ്പു്, ദിവസംതോറും ഞാൻ പുരാണം കേൾക്കയും പലഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കയും പതിവായിരുന്നു. വിവാഹം ചെയ്തതിൽപിന്നെ "ഗൃഹസ്ഥനാകിലുമത്തന്നായിരിമ്മക്കില്ലാം ദൈവം" എന്ന സിദ്ധാന്തമനുസരിച്ചു ഭർത്തൃശുശ്രൂഷ മാത്രംകൊണ്ടു് എനിക്ക സകലശ്രേയസ്സുകളും സിദ്ധിക്കുമെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ മറ്റുകാര്യങ്ങളിലെ ശ്രദ്ധ ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കയാണു്. നിശ്ചയമായി ഭർതൃശുശ്രൂഷ കൊണ്ടു് എനിക്കു ഇഷ്ടസിദ്ധിയും മോക്ഷവും ലഭിക്കുമെന്നാണു് എന്റെ ധൈര്യം. അതുകൊണ്ടു് പുരാണശ്രവണാദി പുണ്യകാര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധവെക്കേണ്ടതു് പ്രധാനമായി അങ്ങാകുന്നു. അങ്ങുകൂടി വരാതെ എനിക്കു പോയി കേൾക്കാൻ പാടില്ല. എന്തെന്നാൽ ഭർത്താവാകുന്ന ദേവനെക്കൂടാതെ പോയിട്ടുള്ള പുരാണശ്രവണം ചെയ്യുന്നതു് വിഷ്ണുദേവനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു് ശിവനെ നിന്ദിക്കുന്നതുപോലെ നിഷ്പ്രയോജനമാണെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ടു്. സൂക്ഷ്മമാലോ

ചിച്ചാൽ പാപകരമാണെന്നു പറയാം. അതിനാൽ വെറുതേ തർക്കിക്കാതെ നമുക്കു പുരാണംകേൾക്കാൻ പോകാം."

ഇങ്ങനെ സാരോപദേശം ചെയ്തശേഷം, അവർ പുണ്ഡരീകാക്ഷനെ നിർബന്ധപൂർവ്വം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു, പുരാണകഥാപ്രസംഗസ്ഥലത്തിലെത്തി. ഏകാഗ്രമായി അവിടെ ഒരു ശ്രേഷ്ഠസ്ഥാനത്തിരുന്നു ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ടുതുടങ്ങി. സഗരപുത്രന്മാർക്കു സദ്ഗതി കൊടുക്കാൻ വേണ്ടി ഭഗീരഥൻ പരമശിവനെക്കുറിച്ചു തപസ്സു ചെയ്തതും, ദേവഗംഗയെ ഭൂമിയിലേക്കു അവതരിപ്പിച്ചു, പാതാളത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി സഗരപുത്രന്മാർ മരിച്ചു ചാമ്പലിന്മേൽക്കൂടി പ്രവഹിപ്പിച്ചപ്പോൾ, അവർക്കു സദ്ഗതി കിട്ടിയതും, ഗോഹത്യ, ശിശുഹത്യ, ബ്രഹ്മഹത്യ, സ്ത്രീഹത്യ, ഗുരുഹത്യ മുതലായ മഹാപാപങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന കൊടുംപാപികളും, ശ്രീകാശിയിൽചെന്നു ഗംഗയിൽ കുളിച്ചാൽ പരിശുദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുമെന്നും അവ വാസ്തവ ഗംഗതന്നെ ഭഗീരഥനോടു അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും, കാശിയിലെത്തി വിശ്വനാഥദർശനം കഴിച്ചു, അവിടെ വച്ചു മരിക്കാൻ സാധിച്ചു വരുന്ന പുണ്യാത്മാക്കൾക്കു വിശ്വനാഥൻ മരണകാലത്തിൽ, വലത്തു ചെവിയിൽ താരകമന്ത്രമുപദേശിക്കുമെന്നും, അതുമൂലം എത്ര പാപികളായാലും അവർക്കു മോക്ഷം സിദ്ധിക്കുമെന്നും, ഗംഗാനദിയുടെ തീരപ്രദേശം സിദ്ധന്മാരായ മുനിശ്രേഷ്ഠന്മാരുടെ ആശ്രമങ്ങളാൽ അലംകൃതമാണെന്നും, ആ മഹാത്മാക്കളെ പരിചരിച്ചുകൊണ്ട്, പുണ്യശാലികളായ അനേകം ജനങ്ങൾ അധിവസിച്ചുവരുന്നുണ്ടെന്നും, ബ്രഹ്മാവു മുതലായ ദേവന്മാർ ഓരോരോ രൂപം ധരിച്ചു, അവിടെ തപസ്സുചെയ്തു അധിവസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, പുണ്യസ്ഥാനങ്ങളാൽ പരിശുദ്ധമാകുന്ന അവിടെ വിശ്വനാഥൻ ഇന്നും ദർശനം കൊടുക്കുന്നുണ്ടെന്നും മറ്റും വ്യാഖ്യാനിച്ചു പ്രസംഗിക്കുന്നതു കേട്ടപ്പോൾ, പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ ഉദ്യുക്തനായിത്തീർന്നു. കാശിയെ സന്ദർശിക്കണമെന്ന് അയാൾക്കു ഉൽക്കണ്ഠയുണ്ടായി. ഉടൻതന്നെ എഴുന്നേറ്റു, പുരാണപാഠകന്മാരെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു കാശിക്കു പുറപ്പെട്ടു. അതുകണ്ടു, സാധ്വിയായ അയാളുടെ ഭാര്യയും, ഭർത്താവിനെ വണങ്ങി, തന്നെക്കൂടി കൊണ്ടുപോകണമെന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു കൂടെ തിരിച്ചു. അക്കഥ അറിഞ്ഞ പുണ്ഡരീകന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ വാർദ്ധക്യകാലത്തു പുത്രനോടുകൂടി ഗംഗയിൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്നതു പുണ്യപ്രദമാണെന്നു വിചാരത്താൽ, വഴിക്കു വേണ്ട ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും കെട്ടിപ്പൊതിഞ്ഞുകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടു. അവരെല്ലാവരും ഒരുമിച്ചു ചെന്നതിൽപിന്നെ, ഓരോരോ വിശ്രമസ്ഥാനങ്ങളിൽ എത്തുമ്പോൾ, പുത്രനും പത്നിയും വെറുപ്പുകാണിച്ചിരുന്നാലും യാതൊന്നും വകവയ്ക്കാതെ, ആ വൃദ്ധദമ്പതിമാർ ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കി അവരെ വിളിച്ചു ഊണിപ്പിക്കയും വാത്സല്യനിർഭരങ്ങളായ വാക്കുകളാൽ ഉപചരിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. പുണ്ഡരീകനും പത്നിയും വൃദ്ധരായ മാതാപിതാക്കൾ ഒട്ടും ക്ഷമയുംകൊണ്ടു പുറകെ നടക്കുന്നതു വകവയ്ക്കാതെ, ശ്രീകാശി, കാശി, എന്നു സ്മരണയോടുകൂടി, വിശ്വനാഥനെയും വിശാലാക്ഷിയമ്മയെയും ഗംഗാനദിയെയും സ്മരിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നുപോയി. അങ്ങനെ പോകുമ്പോൾ, മൂത്തു, കാൽകുഴഞ്ഞു പരവശരായതുകണ്ടു, പുണ്ഡരീകൻ അവരെ തോൾമേലേന്തിക്കൊണ്ടു തിരിച്ചു. വൃദ്ധമാതാപിതാക്കളുടെ ദുഃഖത്തെയും കഷ്ടതയെയും കുറിച്ചു ലേശംപോലും ഗൗനിക്കാതെ പോയി ചെന്ന്, യഥാകാലം കാശിയിലെത്തി. അവിടെ, കക്കടമഹർഷിയുടെ വാസസ്ഥാനമാകിയ ആശ്രമം എന്ന സ്ഥലത്തു ചെന്നപ്പോൾ, ആശ്രമത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചു പലരും പറഞ്ഞുകേട്ടതിനാൽ, പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ മഹർഷിയെ കാണ്മാനായി പത്നിയോടുകൂടി ആശ്രമത്തിൽ കടന്നുചെന്നു. അപ്പോൾ മഹർഷി അവിടെ ഇല്ലായിരുന്നു. ഗംഗ, യമുന, സരസ്വതി, നർമ്മദ, ഗോദാവരി, എന്നീ മഹാപുണ്യനദികൾ സ്ത്രീരൂപം ധരിച്ചു, അവിടെ പാചകജോലി ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുകണ്ടു, പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ ഭക്തിപൂർവ്വം അവരെ നമസ്കരിച്ചു. അവരുടെ അഴകും ആഭരണങ്ങളുടെയും വസ്ത്രത്തിന്റെയും മേന്മയും, മനോഹരഭാവങ്ങളുമെല്ലാം അയാൾക്കു അത്ഭുതജനകങ്ങളായി. ഇവർ നാഗലോകസ്ത്രീകളോ സുരലോകസ്ത്രീകളോ ആയിരിക്കാം? ഹാ! ഹാ! ഇവരുടെ തേജസ്സുതന്നെ

ട്ടുങ്ങൾ എത്രമാത്രം ആകർഷകങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ഇവർ പ്രസിദ്ധ സ്ത്രീരത്നങ്ങളായ, അഹല്യ, ദ്രൗപദി, സീത, താര, മണ്ഡോദരി എന്നീ പഞ്ചസുന്ദരിമാരായിരിക്കുമോ? അതോ? ഭൂദേവി, ശ്രീദേവി, ഭവാനി, ഭാഗീരഥി, ഭാരതി എന്നിവരായിരിക്കുമോ? അഥവാ, അനസൂയ, രേണുക, വൃന്ദ, ഇന്ദ്രാണി, അരുന്ധതി എന്നിവരോ? ഇങ്ങനെ സംശയിച്ചു സ്തോത്രം ചെയ്തു. അവർ ദേഹം വിയർത്തുകൊണ്ടും ക്ലേശപ്പെട്ട്, പാചകവൃത്തിയിൽ പരിശ്രമിക്കുന്നതു കണ്ട് തെല്ലൊരു വല്ലായ്മയോടെ പറഞ്ഞു. പുണ്യവതികളേ! നിങ്ങൾ ഇത്ര ക്ലേശപ്പെട്ടു വിടുപണി ചെയ്യുന്നതു ആർക്കുവേണ്ടിയാണ്? നിങ്ങളെ കണ്ടാൽ ദേവസ്ത്രീകളെന്നോ രാജസ്ത്രീകളെന്നോ തോന്നത്തക്കവണ്ണം തേജസ്വിനികളായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഭൃത്യന്മാരാരുമില്ലയോ? നിങ്ങൾ ആരാണെന്നും പേരെന്താണെന്നും മറ്റുമുള്ള വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചുതന്നാൽ കൊള്ളാം. തളിരുപോലെ മൃദുവായ കൈകൾ നോവത്തക്കവണ്ണവും, വല്ലിപോലെ മൃദുവായ ദേഹമുലയത്തക്കവണ്ണവും പ്രയത്നിക്കുന്നതു കാണുന്നതുപോലും സങ്കടകരമായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ, ദയയുണ്ടായി, ഈ ജോലി നിറുത്തണേ! സ്വാമിനികളേ! അടിയൻ നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ആ ജോലി നിർവഹിക്കാം. അതു സമ്മതമല്ലെങ്കിൽ, എന്റെ ഭാര്യയുണ്ട്; അവളെക്കൊണ്ട് ചെയ്യിക്കാം. ചന്ദ്രസമാനമായ നിങ്ങളുടെ മുഖം പുകയേറ്റു കറുക്കുന്നതും, തളിർപോലെ മൃദുവായ ദേഹം തീകൊണ്ടു വാടുന്നതും കണ്ടു കണ്ടു മനസ്സുതകരുന്നു."

മുനീന്ദ്രന്മാർക്കുപോലും ഗണിക്കപ്പെടാത്ത മഹിമയോടുകൂടിയ, പുണ്യവതികളായ പഞ്ചഗംഗകൾ, മാതാപിതാക്കളെ ദുഃഖിപ്പിച്ചു ഭാര്യയെ പൂജിച്ചുകൊണ്ട് സമീപത്തു വന്നുനിൽക്കുന്ന പുണ്ഡരീകനെ നോക്കി:—"കഷ്ടം! മാതാപിതാക്കളെ അനാദരിക്കുന്ന ദുഷ്ടനായ ഈ തടിമാടന്, ഞങ്ങളെ കാണ്മാൻ സാധിച്ചതെന്തൊരു മറിമായം? പാപന്മാർക്കു ഞങ്ങളുടെ ദർശനം സുലഭമല്ലല്ലോ" എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു കോപിച്ചുപറഞ്ഞു:—"എടാ! ദുർവൃത്ത! മൂഢ! പഞ്ചമഹാപാതക! യമഘാതക! വേഗം ഇവിടംവിട്ടു പൊയ്ക്കൊ. നിന്നെ കാണ്മാൻ തന്നെ കൌതുകം തോന്നുന്നില്ല."

പുണ്ഡരീകൻ, ഇതുകേട്ട്, വീണ്ടും അവരെ വന്ദിച്ചുവീണ്ട്—"ഹേ പുണ്യവതികളേ! നിങ്ങളുടെ നാമധേയത്തെയും, നിങ്ങൾ ആർക്കുവേണ്ടിയാണ്, ഈ ഭക്ഷണസാധനം പാകപ്പെടുത്തുന്നതെന്നുള്ളതും എനിക്കു പറഞ്ഞുതന്നാൽ, ഞാൻ ഇക്ഷണം ഇവിടം വിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളാം." എന്നറിയിച്ചു. ഏതു വിധത്തിലും അവനെ അവിടെ നിന്നയച്ചാൽ മതിയെന്ന നിശ്ചയിച്ച്, അവർ, തങ്ങളുടെ നാമങ്ങളെയും, കുക്കുടമഹർഷിക്കുവേണ്ടിയാണ്, ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ പാകപ്പെടുത്തുന്നതെന്നും, അവനെ ധരിപ്പിച്ചു. എന്നിട്ട്, വേഗം അവിടംവിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളുവാൻ അവനോടു പറഞ്ഞു. അതുകേട്ട്, പുണ്ഡരീകൻ:—"സാധ്വികളേ! നിങ്ങൾ ദേവസ്ത്രീകളാണോ എന്നെന്നോടു സത്യംപറയുവിൻ!" എന്നു വീണ്ടും ചോദ്യംചെയ്തു. പഞ്ചഗംഗകൾ ഉടനേ, കോപാകുലമാരായി "എടാ നീച! നീ വെറുതേ ഉപദ്രവിക്കുന്നോ? ആദ്യം നീ ചോദിച്ച രണ്ടുകാര്യങ്ങളും ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞുതന്നില്ലയോ? അതുകേട്ടാൽ ഉടൻ പൊയ്ക്കൊള്ളാമെന്നല്ലേ നീ പറഞ്ഞു? ഇപ്പോൾ പിന്നെയും നിനക്കെന്തൊന്നു ചോദിക്കേണ്ടു? വെളിക്കിറങ്ങി പോയില്ലെങ്കിൽ, തലമുടിക്കു പിടിച്ചു ഇക്കാണുന്ന ഗംഗയിൽ മുക്കുന്നുണ്ട്." എന്നുപറഞ്ഞു.

പുണ്ഡരീകൻ:—"ഹേ ഭാഗ്യവതികളായ സതികളേ! ഞാൻ പണ്ഡരിയിൽ നിന്ന്, പലനാൾ വെയിലുകൊണ്ടു നടന്ന്, പലപല ദേശങ്ങൾ കടന്ന്, ഈ കാശിയിൽ വന്നത്, പ്രധാനമായി ഗംഗാസ്നാനത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. ആ സ്ഥിതിക്കു പുണ്യവതികളായ നിങ്ങളുടെ ഇളം കൈകൾകൊണ്ട് എന്റെ ദേഹത്തെ സ്പർശിച്ചു ഗംഗയിൽ തള്ളിയിട്ടാൽ, ഞാൻ ചെയ്ത മഹാപാപങ്ങളെല്ലാം എന്നെ വിട്ടൊഴിഞ്ഞു നിങ്ങളിൽ ചേരുകയും എനിക്കു സദ്ഗതി ലഭിക്കയും ചെയ്യും. ഗംഗ

യുടെ ദർശനമാത്രത്തിൽതന്നെ നിങ്ങളെ കാണത്തക്ക പരിശുദ്ധി എനിക്കുസിദ്ധിച്ചു. പുണ്യനദിയായ ഈഗംഗയിൽ വീണു മരിച്ചാൽ സദ്ഗതി ലഭിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമുണ്ടോ? അതു്, എത്രമാത്രം പുണ്യപ്രദമാണെന്നു പരിച്ഛേദിക്കാൻപോലും എനിക്കു ശക്തിയില്ല."

ഇത്രയുംപറഞ്ഞു വീണ്ടും വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു്, പുണ്ഡരീകകൻ പലഹാരങ്ങൾ പാകംചെയ്യുന്നതിനായി വീണ്ടും തന്റെ ഭാര്യയെ വിളിച്ചു. ഉടനെ, പഞ്ചഗംഗകൾ "എടാ മൂഢ! നീ എന്തൊരു സാഹസമാണു തുടങ്ങുന്നതു്. ഞങ്ങളെ നീ കണ്ടുതന്നെ കുറേ അധികത്തിലിരിക്കയാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഇനി, നിന്റെ ഭാര്യയെക്കൂടി വിളിച്ചു കാണിക്കണമെന്നാണോ പക്ഷം? എന്നല്ല അശുദ്ധയായ നിന്റെ പത്നി പാകംചെയ്തതായറിഞ്ഞാൽ, മഹർഷി അതു ഭക്ഷിക്കുമോ? ഇനി, അങ്ങോർ ഇവിടെ വരാതിരിക്കാനുള്ള വിദ്യയാണോ നീ നോക്കുന്നതു? അതുകൊണ്ടു്, നിന്റെ ഭാര്യ ഇവിടെ വന്നിട്ടാവശ്യമില്ല. നീയും ഇവിടെ നിൽക്കേണ്ട. പൊയ്ക്കോ" എന്നുപറഞ്ഞു ബദ്ധപ്പെട്ടു വീണ്ടും പാചകജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചതുകണ്ടു്, സങ്കടം തോന്നി, പുണ്ഡരീകൻ പത്നിയെ വീണ്ടും വിളിക്കതന്നെ ചെയ്തു.

അവന്റെ ധൃഷ്ടതകണ്ടു്; അത്ഭുതപാകകലരായ പഞ്ചഗംഗകൾ:—"ഞങ്ങളെ കാണാൻ കിട്ടത്തക്ക പുണ്യാംശം എന്തോ നിനക്കുണ്ടെങ്കിലും എന്തൊരഹങ്കാരമാണിക്കാണിക്കുന്നതു്. അപകൃഷ്ടയായ നിന്റെ പത്നി ഇവിടെ കടന്നുവന്നാൽ, ഉടനെ ഞങ്ങൾ ഇവിടെനിന്നു പോകേണ്ടിവരും. പിന്നെ ഒരു നിമിഷം ഇവിടെ താമസിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു നിവൃത്തിയില്ല. അങ്ങനെയായാൽ, മഹർഷിവരുമ്പോൾ ഭക്ഷണം തയ്യാറാകാതെ വരും. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം കോപിച്ചു ശാപമിട്ടേക്കാൻമതി" എന്നുപറഞ്ഞു.

പുണ്ഡരീകകൻ:—"മാന്യദേവികളേ! കുക്കുടമഹർഷി എവിടെ പോയിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള വസ്തുതകൂടി, എന്നെ അറിയിക്കാൻ ദയവുണ്ടാകണേ."

പഞ്ചഗംഗകൾ:—"അദ്ദേഹമോ? അദ്ദേഹം തന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരെ ശുശ്രൂഷിച്ചു പൂജിക്കാൻ പോയിരിക്കയാണു്."

പുണ്ഡ:—"ദേവികളേ! നിങ്ങൾ സത്യമാണോ പറയുന്നതു്? പരമാത്മബോധികളായ ഋഷീശ്വരന്മാർ നിർമ്മമന്മാരല്ലേ? അവർക്കു അച്ഛനമ്മമാരെന്നുള്ള സ്നേഹബന്ധം ഉണ്ടാവുക സംഭാവ്യമാണോ? ഏഷണാത്രയം നീങ്ങിയ മഹാത്മാക്കളല്ലേ അവർ?"

പഞ്ചഗം:—"എടാ പുണ്ഡരീക! നിന്റെ അറിവു്, ഇത്രതുച്ഛമാണോ? മഹർഷിമാർ ദൈവജ്ഞന്മാരല്ലേ? ലൗകികത്തിൽ നീ വിസ്മരിക്കാൻപാടുണ്ടോ? മനുഷ്യരുടെ വന്ദ്യർ മാതാപിതാക്കന്മാരാണെന്നുള്ള വസ്തുത നീ അറിയുന്നില്ലേ? മാതാ,പിതാ, ഗുരു, ദൈവം, ഇവർ പൂജനീയദൈവങ്ങളാണു്. അതിൽ ഏറ്റം പ്രാധാന്യം മാതാവിനുതന്നെ. പിന്നീട്ടു്, രക്ഷിച്ചുവളർത്തുന്ന പിതാവിനു്. മൂന്നാമത്തെ പ്രാധാന്യം ജ്ഞാനപ്രദാനംചെയ്യുന്ന ഗുരുവിനു്. നാലാമത്തെ മോക്ഷദായകനായ ഈശ്വരനു്. ഇങ്ങനെയാണു് ശാസ്ത്രകാരന്മാർ നിർണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആദ്യത്തെപ്പടികളിൽ കാലുകുത്തിക്കയറിവേണ്ടേ നാലാമത്തെപ്പടിയിൽ എത്താൻ? അതുപോലെ, മാതാപിതാക്കളെയും ഗുരുവിനെയും പൂജിച്ചിട്ടുവേണം ദൈവപൂജയ്ക്കു മനസ്സുവയ്ക്കാൻ. പരമാർത്ഥം ചിന്തിച്ചാൽ മാതാവിനോടു എത്രമാത്രം കടപ്പാടു ജീവികൾക്കുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുതീർക്കാൻ ആരാൽ കഴിയും? പത്തുമാസംചുമന്നുകൊണ്ടുനടന്നു പലപല വൈഷമ്യങ്ങൾക്കും പാത്രമായിവേദനസഹിച്ചു പ്രസവിച്ചാൽ മലമൂത്രമലിനമായശയ്യയിൽകിടന്നുവിഷമിച്ചു, തന്റെ രക്തമായപാൽകൊടുത്തുകുഞ്ഞിനെവളർത്തിയെടുക്കുന്ന മാതാവിനൊപ്പം ദൈവതമാകുമോ?

അങ്ങനെയുള്ള മാതാവുംവളരെ പ്രയത്നപ്പെട്ടുസ്വന്തസുഖത്തേയും ഉപേക്ഷിച്ചു പ്രാണനേക്കാൾ സ്നേഹത്തോടെ, രക്ഷിച്ചു വളർത്തിയ പിതാവും, ചുമട്ടുചുമന്നും കൊണ്ടു പുറകെ വന്നിട്ടും, വിശ്രമസ്ഥാനങ്ങളിൽ പ്രയത്നപ്പെട്ടു ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ പാകപ്പെടുത്തി വിഷമിക്കുന്നതും കണ്ടുകൊണ്ടു ലജ്ജയില്ലാതെ യാത്രചെയ്തുവന്ന തടിമാടനായ നിനക്ക് മാതാപിതാക്കളെക്കുറിച്ചു ചെയ്യുന്ന പൂജയുടെ മഹത്വം അറിയാമോ? വൃദ്ധരായ മാതാപിതാക്കൾ ചുമട്ടും ചുമന്നു കാൽ കഴഞ്ഞു ബുദ്ധിമുട്ടുന്നതിനെക്കുറിച്ചു ലവലേശം ഗണിക്കാതെ, ഇടയിൽ വന്നുകൂടിയ ഭാര്യയെ തോളിൽ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്ന നിനക്ക് മാതാപിതാക്കളുടെ പാദങ്ങളിൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന അർച്ചനയുടെ ഫലം അറിയാമോ? ഹരിഹരഭക്തന്മാക്കും, ജീവൻ മുക്തന്മാർക്കും ഭക്തരെന്ന പേർ ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നും, മാതാപിതാക്കളെ തോൾമേൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നവൻ ഭക്തനെന്നപേരിനു അർഹനായി തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും ഉള്ള കഥ നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? പുരാണങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടില്ലേ? വസിഷ്ഠൻ വിശ്വാമിത്രൻ മുതലായ മുനിമാരോടുകൂടി ദശരഥമഹാരാജാവു എഴുന്നള്ളിയിരുന്ന സഭയിൽ, ശ്രീരാമൻ ചെന്നപ്പോൾ, മാമുനിമാരെ നോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ, ആദ്യമായി അച്ഛനായ ദശരഥനെ നമസ്കരിച്ച്, പിതാവിന്റെമഹത്വത്തെക്കുറിച്ച്, അദ്ദേഹം ആ സഭാവാസികൾ കേൾക്കെ പ്രസംഗിച്ചകഥയും മറ്റും നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? “നാവലംബ്യതേതാചോദിതതിക്കതാനാളു നാവ്യതിക്രമംവിധിച്ചതല്ലേ” എന്നിരുന്നിട്ടും മാതാവായ കുന്തിയുടെ ആജ്ഞയനുസരിച്ച് പാണ്ഡവന്മാർ അഞ്ചാൾംചേന്നു പാഞ്ചാലിയെ വിവാഹംചെയ്തു നിർദ്ദോഷമായി ജീവിച്ചില്ലയോ? പരസ്ത്രീഗമനം മഹാപാതകമാണെന്നു അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ വേദവ്യാസൻ, മാതാവിന്റെ കല്പനയനുസരിച്ച്, സഹോദരപത്നിമാരിൽ പുത്രന്മാരെ ജനിപ്പിച്ചില്ലയോ? വല്ല പാപാംശവും അതുമൂലം അദ്ദേഹത്തിനു അനുഭൂതമായോ? മാതാവിന്റെയോ പിതാവിന്റെയോ വാക്യമനുസരിച്ചു ചെയ്യുന്നതായാൽ, എത്ര പ്രവൃത്തിക്കും പാപമില്ലെന്നുള്ളതുതന്നെ അവരുടെ മഹത്വത്തിനു ഉത്തമസാക്ഷ്യമാകുന്നില്ലേ? അങ്ങനെയുള്ള മാതാപിതാക്കളെ അനാദരിച്ച ദുഷ്ടനായ നിന്റെ മുഖത്തുനോക്കുന്നതുതന്നെ പാപമാണ്. ഭർത്താവിനേയും ഭാര്യാപുത്രാദികളെയും എത്രദേശത്തും ലഭിക്കും. മാതാപിതാക്കളെയോ? സാക്ഷാൽ ഉള്ളവരെ ഒഴിച്ചു വേറെ കിട്ടുമോ? കുട്ടിയെ ഗർഭത്തിലിട്ടുകൊണ്ട്, ഒരു ചുവടുനടക്കുന്നപാട് ഓർത്തിച്ചാൽ അതിനുപകരം ആ കുട്ടി സ്വന്തമാംസത്തെത്തന്നെ അറുത്തു ദാനംചെയ്താൽകൂടി സമമാകുമോ? അതുപോലെതന്നെ, നെഞ്ചിലും തോളിലും മടിയിലും വച്ചു ലാളിച്ചു ഭക്ഷണാദികളും കൊടുത്തു വളർത്തുന്ന പിതാവിനു പുത്രൻചെയ്യേണ്ട നിഷ്കൃതിയെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു തീർക്കുന്ന ശാസ്ത്രമേത്? “തള്ളമനം വെണ്ണ, പിള്ളമനം കല്ല്” എന്നൊരുപഴഞ്ചൊല്ലുതന്നെയുണ്ട്. അതിൽനിന്നും മാതാവിന്റെ സ്നേഹബന്ധം സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെതന്നെ എത്ര ജ്ഞാനിയായാലും, “മലയോത്ഭവമായ ചന്ദനത്തിലുമേറെമലിയും ത്വഗിന്ദ്രിയം സുതനെസ്പർശിക്കുംനേരം” എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പുത്രനായ നിന്നെ പ്രാണതുല്യമായിക്കരുതി ഒരുമിച്ചിറങ്ങിത്തിരിച്ച ദയാലുക്കളായമാതാപിതാക്കളെദുഃഖിപ്പിച്ചുകൊണ്ടല്ലേ നീ കാശിക്കുവന്നത്? അങ്ങനെവന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? മാതാവെ ഒരിക്കലും മറക്കരുതെന്നും, പിതൃവാക്യത്തിനെതിർവായില്ലെന്നുള്ള പഴമൊഴി നേരോ കള്ളമോ? നിസ്സാരമായ അല്പസുഖത്തെത്തന്നെ ഗൃഹിണിയെ ചുമന്നുകൊണ്ടുവന്ന ദോഷിയായ നിന്നോടു ഉരിയാടുന്നതുതന്നെ പാപമല്ലേ? മാതാപിതൃപൂജാതൽപരന്മാരാണെന്നുള്ള മഹത്വംകൊണ്ട്, കുക്കുടമഹർഷിക്ക പഞ്ചഗംഗകളായ ഞങ്ങൾ വിടുപണിക്കുവന്നത്, നീ പ്രത്യക്ഷമായിക്കണ്ടിരിക്കയാണല്ലോ? അക്കാര്യത്തിൽ, ഇനിയും വല്ല സംശയവുമുണ്ടോ”?

ഇങ്ങനെപറഞ്ഞവസാനിപ്പിച്ചശേഷം, പാചകവൃത്തികൾ പൊടുന്നനവേ ചെയ്തുതീർത്ത പുണ്യാംഗനകൾ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

ആ ആശ്ചര്യത്തെക്കണ്ട പുണ്ഡരീകകേതൻ, ഉടനെ ഉദ്ബുദ്ധനായിട്ട്, അവിടം വിട്ടിറങ്ങി അക്കന്നമ്മമാർ ഇരിക്കുന്നസ്ഥലത്തു ചെന്ന്, സാഷ്ടാംഗം പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. അതുനിമിത്തംവരെ ചെയ്ത സകല അപരാധങ്ങളും ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളണമെന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, കാവടികെട്ടി അവരെ അതിലിരുത്തി തോളിൽ ഏറ്റിട്ട്, മററു സാമഗ്രികളെല്ലാം ഭാര്യയെക്കൊണ്ടെടുപ്പിച്ച്, നേരെ പണ്ഡരീപുരത്തിലേക്ക തിരിച്ചു. വഴിമേൽ വിശ്രമിച്ചസ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം, പുണ്ഡരീകൻ താനേതന്നെ ഭക്ഷണങ്ങൾ ഒരുക്കി മാതാപിതാക്കന്മാരെ ഭുജിപ്പിക്കയും, മററു ശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്ത്, അവരുടെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. പലനാൾകൊണ്ടു പണ്ഡരിയിൽ ചെന്നെത്തി. അവിടെ ഒരു ദിവസം താമസിച്ചശേഷം, വീണ്ടും മാതാപിതാക്കന്മാരെ തോളിൽചുമന്നുകൊണ്ടുതന്നെ കാശിയിലേക്ക തിരിച്ചു. 'കുലഭക്തൻ' 'കുലകേതൻ' എന്നു കണ്ടവരെല്ലാം പുണ്ഡരീകനെപ്പുകഴ്ത്തി. യഥാകാലം കാശിയിലെത്തി മാതാപിതാക്കളെ ഗംഗയിൽകുളിപ്പിച്ച്, അവരുടെ പാദതീർത്ഥം ശിരസ്സിൽ ധരിച്ചുകൊണ്ട്, കൃതാർത്ഥതയോടെ പുണ്ഡരീകൻ ഭൂമിയിൽ വീണു വന്ദിച്ചു. അനന്തരം അവരുടെ അനുവാദവും വാങ്ങിക്കൊണ്ട്, കുക്കുടമഹർഷിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ ചെന്ന്, അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിക്കയും, അദ്ദേഹത്താൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട മഹാവാക്യങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കി, ആത്മസംബോധമായി തനിക്കുണ്ടായിരുന്ന പല സംശയങ്ങളെയും അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചറിയുകയും, ഉടൻതന്നെ നിരവദ്യമായ നിർവൃതിയുള്ളവനായി, പുണ്ഡരീകൻ ആത്മാനന്ദം അനുഭവിക്കയും ചെയ്തു.

അനന്തരം, മടങ്ങിപ്പോയി, മാതാപിതാക്കളെവന്ദിച്ച്, തനിക്കനുഭൂതമായ ബ്രഹ്മാനന്ദപ്രകാരത്തെയും, മോക്ഷമാർഗ്ഗോപദേശബോധത്തെയും, അറിയിച്ചശേഷം. വിശ്വനാഥദർശനം കഴിപ്പിച്ച്, പഴയപടി അവരെ കാവടിയിലിരുത്തി കെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടു പണ്ഡരിയിൽചെന്നുചേർന്നു. അന്നുമുതൽ ദിവസംതോറും, പ്രഭാതത്തിൽ മാതാപിതാക്കളെ ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ കുളിപ്പിച്ച്, യഥാവിധി പൂജിച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിൽ ചെന്ന്, ഷഡ്രസോപേതമായ ഭക്ഷണംകഴിപ്പിച്ചു ശയിപ്പിച്ചതിനു മേലല്ലാതെ, അയാൾ കുളിക്കുകയോ ഉണ്ണുകയോ യാതൊന്നും ചെയ്തയില്ല. കുളിയും ഭക്ഷണവും കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠനായിരിക്കയും പതിവായിരുന്നു.

ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരുന്നകാലത്ത്, പണ്ഡരീപുരത്തിനടുത്തുള്ള ഗോപാലപുരിയിൽ, ചന്ദ്രാവലി എന്ന പേരായ ഒരു ഉത്തമസ്ത്രീ, ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രാണനാഥനാകണമെന്നായിരുന്നു അവളുടെ മനസ്സങ്കല്പം. ദേവദേവനായ അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ നിത്യവും ഭജിക്കശീലമായി. കൃഷ്ണനെ അല്ലാതെ, ശിവപ്രഭൃതികളായ ദേവന്മാരെ, അവൾ ഇതേവരെ തപസ്സുചെയ്താലും വേണ്ടെന്നായിരുന്നു അവളുടെ നിശ്ചയം. എപ്പോഴും കൃഷ്ണനെത്തന്നെ ധ്യാനിക്കയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമങ്ങളെ ജപിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഇങ്ങനെ, മുപ്പതുവയസ്സാകുന്നതുവരെ, അവൾ കന്യകയായിത്തന്നെ തപസ്സുചെയ്തു. അക്കാലത്ത്, അവളെ ഒന്നു പരീക്ഷിപ്പാനായി ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ, പരമശിവന്റെ രൂപത്തിൽ അവളുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷനായി "മഹാസ്ത്രീരത്നമേ! നിന്റെ തപസ്സുകൊണ്ടു ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. നിനക്കാഗ്രഹമുള്ള വരങ്ങളെ വരിച്ചാലും." എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ചന്ദ്രാവലി, അതിനുമറുപടിയായി, അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചുപറഞ്ഞു:— സ്വാമിൻ, ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻവന്ന്, എന്നെ വിവാഹംചെയ്യണമെന്നുള്ള ഏകസങ്കല്പത്തോടു കൂടിയാണ ഞാൻ തപസ്സുചെയ്യുന്നത്, മറെറാരുവരവും എനിക്കാവശ്യമില്ല."

പരമശിവൻ:—"കഷ്ടം! എന്താഹോ നിന്റെ സങ്കല്പം? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ, ഇതുവരെ നീ തപസ്സുചെയ്തതെല്ലാം കേവലം നിഷ്പ്രയോജനംതന്നെ. എന്തെന്നാൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഇപ്പോൾ സത്യഭാമയോടുകൂടെ സന്തോഷിച്ചിരിക്കയാണ്. പോരെങ്കിൽ രുഗ്മിണീദേവിയും പിരിയാതെ എപ്പോഴുംകൂടെയുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ആ ആശ ഇനി വേണമെന്നില്ല. സമ്മതമാണെങ്കിൽ എന്നെ വിവാഹം ചെയ്തോളൂ. നിന്റെ തപോബലത്താൽ ഞാൻ അതു സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നു." ചന്ദ്രാവലിക്കു പരമശിവന്റെ വാക്കുകൾ തീരെ രസിച്ചില്ല. അവൾ കോപമാർന്ന മുഖഭാവത്തോടെ പറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! അങ്ങയെ ഭജിക്കുന്നതു സങ്കടമാണ്. ഭഗവാനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ഭർത്താവായി കിട്ടണമെന്നാണെന്റെ ആഗ്രഹം. ആ ആഗ്രഹത്തോടെ, തപസ്സുചെയ്ത എന്നെ അങ്ങ് ഉപഹസിക്കുന്നതു, ഒന്നുകൊണ്ടും ശരിയല്ല. ഞാൻ പതിവ്രതയാണ്. ഒരാളെ ഭർത്താവായി മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചുപോയാൽ പിന്നെ മറ്റൊരാളെ വിചാരിക്കുന്നതുപോലും ധർമ്മമല്ല. അങ്ങനെ വിചാരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അതു വ്യഭിചാരമാണ്. വ്യഭിചാരത്തെപ്പോലെ നിന്ദ്യമായ ഒരു ദുരാചാരം, ലോകത്തിൽ മറ്റൊന്നുണ്ടോ? പരസ്ത്രീകളെ കാംക്ഷിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരും അതുപോലെതന്നെ നിന്ദ്യന്മാരാണ്. ദാരുകാവനത്തിലുള്ള മുനിപത്നിമാരെ കളങ്കപ്പെടുത്തിയതിന് ആ മുനിമാർ ശാപമിട്ടതു പോരെയോ! ഇനി എന്റെ ശാപവും വഹിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണോ നിന്തിരുവടി ആഗ്രഹിക്കുന്നതു? അതൊരിക്കലും ശരിയാവില്ല. അത്രി മഹർഷിയുടെ ധർമ്മപത്നിയായ അനസൂയയെ ശോധിക്കയാലുണ്ടായ ചമ്മിച്ചകളൊക്കെ മറന്നുകഴിഞ്ഞുവോ?"

ചന്ദ്രാവലിയുടെ ധീരവും യുക്തിയുക്തവുമായ ഈ വാക്കുകൾകേട്ട്, ശിവരൂപധാരിശ്രീകൃഷ്ണൻ സന്തുഷ്ടനായി, സ്വന്തരൂപം വെളിപ്പെടുത്തിപ്പറഞ്ഞു. "മാന്യമഹിളാമണേ! നിന്റെ നിശ്ചയവും, നിഷ്കളങ്കതയും ഒന്നു പരീക്ഷിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണ്, ഞാൻ ശിവന്റെ രൂപം ധരിച്ചുവന്നു നിന്നോടുസമ്മതം ചോദിച്ചതു്. "അല്ലയോ സതീരത്നമേ! നീ എന്നെക്കുറിച്ചു ഇതേവരെ തപസ്സുചെയ്തതിന്റെ വിശുദ്ധിയും വിശ്വാസവുംകണ്ട്, ഞാൻ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അഭീഷ്ടമേതോ അതു തരുവാൻ ഇതാ ഞാൻ സന്നദ്ധൻ!"

ഇങ്ങനെ ഭഗവാനും താപസിയും തമ്മിൽ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ, രുഗ്മിണീദേവി, ഭഗവാനെക്കാണാഞ്ഞന്വേഷിച്ചു ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു് അവിടെച്ചെന്നുകൂടി. രൂപവതിയായ ഒരു സ്ത്രീയുമായി ഭഗവാൻ വിജനസ്ഥലത്തു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്നതു കണ്ട്, കോപകാലുഷ്യത്തോടെ, മിണ്ടാതെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. അതുകണ്ട്, ആ താപസി, "ആഹാ! സകലേശനായ ഭഗവാനെക്കണ്ടിട്ടു വന്ദിക്കാതെയും, ഉരിയാടാതെയും രുഗ്മിണിയങ്ങനെനിൽക്കുന്നതെന്തൊരാശ്ചര്യമാണ്? എന്തായാലുമിവൾ ഒരു രാജപുത്രിയല്ലേ? ദേവദേവനായ ഭഗവാനെ അപേക്ഷിച്ചു, ഒരു രാജപുത്രിക്കു ഉന്നതമേൽ അധികാരം വരുന്നതെന്തോ? ഭഗവൽപാദശുശ്രൂഷയിലേർപ്പെട്ട പതിനാറായിരത്തെട്ടു സ്ത്രീകളിൽ ഒരുത്തിയാണല്ലോ രുഗ്മിണിയും. ഭക്തിയുമേൽ ധർമ്മം അഹങ്കാരമുണ്ടാകുന്നതു ശരിയല്ല" എന്നൊക്കെ വിചാരിച്ചു കോപകലുഷമുഖിയായി ദേവിയെ തൊഴുകയോ സ്തുതിക്കയോ ചെയ്യാതെയും ഭഗവാന്റെ ചോദ്യത്തിനു മറുപടിപറയാതെയും, രുഗ്മിണി ആ അവസരത്തിൽ അവിടെ വന്ന അനൌചിത്യത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരിച്ചും മൌനംദീക്ഷിച്ചുനിന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ അവളുടെ മനോഭാവത്തെ മറിച്ചൊന്നുമറിയാതെ രുഗ്മിണിയെ നോക്കുകയോ അടുത്തുവിളിക്കുകയോ ചെയ്തില്ല. രുഗ്മിണിയാകട്ടെ അവർ രണ്ടാളും (ഭഗവാനും താപസിയും) പരസ്പരമിണങ്ങിയിരിക്കുകകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെ ഒറ്റപ്പെട്ട നിൽക്കുന്നതെന്നൂഹിച്ചും അതുകൊണ്ടു ഭഗവാനെക്കാണാനല്ലാതെന്നു നിശ്ചയിച്ചും, തപസ്സുചെയ്തതെന്നു ധരിച്ചും വിചാരിച്ചുകൊണ്ട്, അവി

ന്നെനിന്നും പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. അതിലേക്ക ഉചിതമായ സ്ഥലമേതെന്ന്, പല ബ്രഹ്മാശ്രമങ്ങളിലും അന്വേഷിച്ചു. ഒടുവിൽ തിണ്ഡീരവനത്തിലെത്തി, ഘോരമായ തപസ്സാരംഭിക്കയുംചെയ്തു.

ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ, രുഗ്മിണിയുടെ സമ്മതം വാങ്ങി അവളുടെ കോപവും ശമിപ്പിച്ചശേഷം വരാമെന്നുപറഞ്ഞ്, താപസിയെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു അവിടെനിന്നും നടന്നു. തിണ്ഡീരവനത്തിനും പണ്ഡരിക്കും മദ്ധ്യത്തിൽ കൂടിയൊഴുകുന്ന ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിലിറങ്ങി മറുകരയെത്തിയപ്പോൾ, അവിടെ മാതാപിതാക്കളെ പൂജചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുണ്ഡരീകഭക്തനെക്കണ്ട്, ഭക്തവത്സലനായ അദ്ദേഹം രുഗ്മിണിയുടെ കഥയൊക്കെ മറന്നുകഴിഞ്ഞു. പിന്നീട്ടു സന്തുഷ്ടനായി പുണ്ഡരീകനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "ഹേ പുണ്ഡരീക! അച്ഛനമ്മമാരെ പൂജിക്കുന്ന ഗുരുഭക്തനായ നിന്നെപ്പോലെ മറ്റാരെയും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. നിനക്കുസമം നീതന്നെയുള്ളൂ. ദൈവനിർവിശേഷമായി നീ മാതാപിതാക്കളെ ഭക്തിച്ചെയ്യുന്ന പൂജയുടെ ഫലമായി ഇതാ ഞാൻ പ്രത്യക്ഷനായിരിക്കുന്നു. നിന്റെ മനോരഥത്തെ സാധിപ്പിച്ചുതരാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു. അഭീഷ്ടം ചോദിച്ചുകൊൾക."

ഭഗവാന്റെ സരസങ്ങളായ ഈ വാക്കുകൾകേട്ട്, പുണ്ഡരീകഭക്തൻ തലയുയർത്തിനോക്കാതെതന്നെ, അദ്ദേഹം ആരാണെന്നുചോദിച്ചു. പുണ്ഡരീകന്റെ ഗുരുഭക്തി നിസ്തുലമെന്ന് സന്തോഷിച്ച ദേവൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ സമന്ദഹാസം അവനെനോക്കി, "ഓ! പുണ്ഡരീക! ഉത്തമോത്തമനായ പുത്രശ്രേഷ്ഠ! വസുദേവന്റെ പുത്രനായി ദേവകീദേവിയിൽ ഒരു ബാലൻ ജനിച്ചിട്ടുള്ളകഥ കേട്ടറിവുണ്ടല്ലോ. കൃഷ്ണനാമാവായ ആ ദേഹമാണു ഞാൻ" എന്നു മറുപടിപറഞ്ഞു. അതുകേട്ട്, മാതാപിതൃഭക്തനായ പുണ്ഡരീകൻ, സാഷ്ടാംഗനമസ്കൃതിചെയ്തു—"ഹാ! പരമാത്മാവേ! വിചാരിച്ചിരിക്കാത്ത ഘട്ടത്തിൽ, തിരുവടി അടിയനു ദർശനമരുളിയ സൌഭാഗ്യം! അഹോ ഭക്തവാത്സല്യം അത്ഭുതംതന്നെ. വസുദേവപുത്രനായ ഭഗവാൻ ആരാണെന്നോ മനുഷ്യനാണെന്നോ തിരുവടിയെക്കുറിച്ചു ഒട്ടും ഞാൻ അറിയുമാറില്ലെങ്കിലും ആദിനാരായണനായ ലോകസ്രഷ്ടാവായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണനാണെന്നു അങ്ങു എന്നു സുകൃതികൾ പ്രശംസിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. അല്ലയോ ദേവ! ഭവദ്ദർശനത്തിൽ ഞാൻ ധന്യധന്യനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. തിരുവടി ഈ ചേറിൽ നിന്നു വിശ്രമിക്കേണ്ടതു അടിയന്റെ അല്പബുദ്ധിയിൽ സങ്കടകരമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ഉടനെ ഈ ചെങ്കല്ലിന്മേൽ അല്പനേരം അടിയങ്ങൾക്കു നില്ക്കുന്നതിനു കരുണയുണ്ടാകണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നപക്ഷം, അല്പസമയംകൊണ്ട്, മാതാപിതാക്കൾക്കു ചെയ്യാനുള്ള പൂജാകർമ്മം നിർവഹിച്ചശേഷം, ഇഷ്ടവരങ്ങളെ ഞാൻ ചോദിച്ചുകൊള്ളാം."

ഇപ്രകാരം ഭഗവാനോടുണർത്തിച്ച പുണ്ഡരീകഭക്തൻ, മാതാപിതാക്കളുടെ പൂജ ചെയ്ത്, അവരെ കാവടിയിലേറ്റി എടുത്തിട്ടു ഭഗവാനെനോക്കി—"ഭക്തവത്സലനായ ദേവ! അടിയൻ വൃദ്ധമാതാപിതാക്കളെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ഉറക്കിച്ചു തിരിച്ചുവരുന്നതുവരെ, ഇവിടെത്തന്നെ എഴുന്നള്ളിനില്ക്കുന്നതിനു കരുണ ചെയ്യണമെന്നുള്ള മോഹം ഒന്നുമാത്രമേ അടിയനു വേണ്ടതായുള്ളൂ" എന്നുപറഞ്ഞു സ്തുതിക്കുന്ന പുണ്ഡരീകനോട്, ഭഗവാനായ ദേവൻ പറഞ്ഞു. "ഭക്തശിരോമണിയായ പുണ്ഡരീക! നിന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്യാം. നീ മടങ്ങി വരുന്നതുവരെനിന്നിടത്തുനിന്ന് നീങ്ങാതെ ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കാം. പോയിവരണം." എന്നപ്രകാരം പുണ്ഡരീകൻ മാതാപിതാക്കളെയുംകൊണ്ടു വീട്ടിലെത്തി അവരെ ഇഷ്ടമാംവണ്ണം ഉറക്കിച്ചു സന്തുഷ്ടരാക്കിയശേഷം, പാദങ്ങളിൽ തൊഴുതുപറഞ്ഞു. "പ്രത്യക്ഷദൈവങ്ങളായ മാതാപിതാക്കളെ! ലോകബന്ധുവും ബ്രഹ്മാണ്ഡനായകനുമായ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, ചന്ദ്രഭാഗാനദീതീരത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ കല്പനയുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ആ തിരുവടിയെച്ചെന്നുവന്ദിച്ചു അഭീഷ്ടവരങ്ങൾ അപേക്ഷിച്ചുവാങ്ങാം."

ഇതുകേട്ട്, മാതാപിതാക്കൾ—“പ്രിയപുത്ര! നീ ഇത്തൊൾ സ്വാമിയെക്കണ്ടു വരം ചോദിച്ചതുകൊണ്ടു എന്തുഫലം? ഈ ദേശത്തുള്ളവരെല്ലാം മരിച്ചു വൈകുണ്ഠം പ്രാപിക്കയാണെങ്കിൽ അതൊരു പ്രയോജനമാകും. അതിന്നു പ്രയത്നിച്ചാൽ കൊള്ളാം” എന്നുപറഞ്ഞു. പുണ്ഡരീകൻ ആ അഭിപ്രായത്തെ അഭിനന്ദിച്ച്, “മാതാപിതാക്കളേ! നിങ്ങളുടെ കല്പനപ്രകാരം ചെയ്വാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കാം. അനുഗ്രഹിക്ക” എന്നറിയിച്ചിട്ട്, അവരെത്തൊഴുതുകൊണ്ടു ഭഗവൽസന്നിധാനത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെക്കാണ്മാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടാകകൊണ്ടുണ്ടായ സന്തോഷത്താൽ മതിമറന്ന്, പുണ്ഡരീകൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൃപ്പാദപത്മങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട്, അകലെച്ചെന്നുനിന്ന്, കൈകൾകൂപ്പി പിന്നെയും മനസ്സലിച്ച് തനിക്കുണ്ടായ അഭീഷ്ടത്തെപ്പറഞ്ഞു. “ഭഗവൻ! എനിക്കു ഇഷ്ടമായ വരം തരാമെന്നു കല്പിച്ചരുളിച്ചെയ്ത പ്രകാരം, ഇതേരൂപത്തിൽ, എല്ലാവർക്കും കാണത്തക്കവണ്ണം, നിയതമായി എഴുന്നള്ളിനിന്ന്, കാത്തുകൊള്ളാറാകണമെന്നപേക്ഷയുണ്ട്.”

ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചിട്ട് പുണ്ഡരീകൻ ഭഗവാനെനോക്കി വിചാരിച്ചു. ഞാൻ അടുത്തുചെന്ന് നമസ്കരിച്ചുപോകയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം വേറെവല്ല വരവുംതന്നു മറഞ്ഞുവെന്നുവരാം. അപ്പോൾ പിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിന്നു അതു വിപരീതമാകും; ഭഗവാൻ മുമ്പിൽനിന്നു മറഞ്ഞുപോയാൽ അതും കഷ്ടമാകും. ഇങ്ങനെ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ച്, ഭഗവാനെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിൽക്കവേതന്നെ, സമാധിനിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചു. ബാഹ്യവിഷയങ്ങളിൽനിന്നു മനസ്സിനെ നിവർത്തിപ്പിച്ച്, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകി, മനോവ്യസനങ്ങളശേഷം നീങ്ങി, തന്നെത്താൻ മറന്ന്, ദേഹസ്മരണവിട്ട്, ചൊവ്വേ കാറ്റിൽനിന്ന ഇളകാതെ ദീപംപോലെ നിശ്ചലനായി കൈകളെ കൂപ്പിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

ഭഗവാനാകട്ടെ, തന്റെ പരമഭക്തനായ പുണ്ഡരീകനെ അനുഗ്രഹിച്ചപ്രകാരം ദർശനംകൊടുക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, അവിടെ വിഗ്രഹരൂപമായിത്തന്നെ നിന്നു. പുണ്ഡരീകൻ സമാധിയടഞ്ഞുവെങ്കിലും സ്വാത്മാനന്ദത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കെല്ലാം ദർശനംകൊടുത്തുകൊണ്ടു നിൽക്കയും സമാധിയടഞ്ഞതിൽപിന്നെ, ഭഗവാന്റെ മഹിമാവിശേഷത്തെ അറിഞ്ഞു ഭക്തജനങ്ങൾ ദേവാലയം പ്രതിഷ്ഠിച്ചശേഷം, ഭഗവാനെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിൽക്കുന്ന നിലയിൽത്തന്നെ അവിടെ ശിലാപ്രതിമയായി കാണപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

പണ്ഡരി എന്നേടത്തിൽ അധിവസിച്ചിരിക്കകൊണ്ട്, പണ്ഡരിനാഥനെന്നും, ഇടെന്ന ചെങ്കല്ലിന്മേൽ നില്ക്കയാൽ, ഇട്ടോബാവൻ എന്നും. നീ വരം ചോദിച്ചു വാങ്ങിക്കുന്നതുവരെ ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കാം എന്നു പുണ്ഡരീകനോടു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് പുണ്ഡരീകവരദനെന്നും അന്നുമുതൽ ഭഗവാനു പേരുണ്ടായി.

പുണ്ഡരീകഭക്തന്റെ കഥ സമാപ്തം.

ശ്രീമഹാഭക്തവിജയം.

കബീർദാസചരിത്രം.

മംഗലാചരണം.

മാതാവിൽനിന്നുളവാകാതവൻമാനുഷനായധരണ്യാമഹിതൻ
ജാതൻജരാമരണമറ്റവനായോർക്കേ കാന്തനേകിയമഹാൻ
നേതാനൃണാംകലിതിമിരാന്തകൻ, കബീർദാസദേവനനിശം
പൂതാശയത്വമമൃതാധാരകതാപവിനാശനം നൽകട്ടെനമുക്കിവൻ.

ദണ്ഡകാരണ്യനിവാസികളായ ഉദ്ധവസിദ്ധർ മുതലായ പുണ്യാത്മാക്കൾ, ഒരു ദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ പതിവുപോലെ ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ മുങ്ങിക്കുളിച്ചു്, നിത്യകർമ്മങ്ങളും കഴിച്ചുകൊണ്ടു്, കബീർദാസൻ മുതലായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളുടെ ചരിത്രത്തെ മനുഷ്യരുടെ പാപശാന്തിക്കായി സംസ്കൃതഭാഷയിൽ എഴുതിത്തീർത്ത ത്രികാലജ്ഞാനിയും പരമാത്മബോധിയുമായ നാഭാജിസിദ്ധരുടെ ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിപാവനപാദപത്മങ്ങളെ വന്ദിച്ചു്, "കല്ലുപോലെ കഠിനമായ ഞങ്ങളുടെ മനസ്സു്, നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണയുണ്ടായി ശുകബ്രഹ്മർഷിയുടെ അവതാരമായ ശ്രീമൽ കബീർദാസരുടെ ചരിത്രത്തെ അരുളിച്ചെയ്തു്, ഞങ്ങളെ വിശുദ്ധമാക്കിത്തീർക്കണമേ" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

നാഭാജിസിദ്ധർ അതുകേട്ടു, പ്രസാദപൂർവ്വം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"പ്രിയപ്പെട്ട ഭക്തമണികളെ! ത്രിമൂർത്തികളെപ്പോലും മോഹിപ്പിക്കാൻ ശക്തമായ മായയെ സ്വാധീനമാക്കിയ ഒന്ന്, മഹാത്മാവായ ശുകബ്രഹ്മർഷിയുടെ ചരിത്രം കേൾക്കുന്നതിനെക്കാൾ മെച്ചമായതു്? അതുകേൾക്കുന്ന ആളെ പരിശുദ്ധനാക്കാത്തതു്? ഹേ ധന്യന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടമനുസരിച്ചു്, യഥാമതി കബീർദാസരുടെ ചരിത്രം, ഞാൻ പറയാം. കേട്ടുകൊൾവിൻ.

വിഷയാദിശത്രുക്കളെ ജ്ഞാനാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചു്, പരമാനന്ദനിർവൃതന്മാരായ നിത്യമുക്തന്മാരുടെ അധിവാസത്താൽ മനോഹരമായ ഗംഗാതീരത്തിനലങ്കാരമായ ശ്രീകാശീപട്ടണത്തിൽ (മോസൽമാന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട) ലഹർതാരാപ്രദേശത്തിൽ തമാൽ എന്ന പേരായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനുണ്ടായി. അദ്ദേഹം സദാചാരനിഷ്ഠയും അസാധാരണമായ ക്ഷമയും, പാപകർമ്മങ്ങളിലും കാമക്രോധാദികളിലും വൈമുഖ്യവുമുള്ള ആളായിരുന്നു. നിത്യശുദ്ധനിർവികാരനിരഹങ്കാരചൈതന്യമായ പരബ്രഹ്മത്തെ പരിശുദ്ധമനസ്സോടെ, ദിവസംതോറും അഞ്ചുവേളകളിലും ആരാധിച്ചും പൂജിച്ചുംവന്നു. ഭവനം ധനാഢ്യമായിരുന്നിട്ടും, സ്വപ്രയത്നംകൊണ്ടുതന്നെ ഭക്ഷണം സമ്പാദിക്കണമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മോഹം. പ്രായേണ ജീവഹിംസചെയ്യുന്നവരായ ജുലാഹവംശത്തിൽ ജനിച്ചുവെങ്കിലും "അഹിംസാ പരമോ ധർമ്മഃ" എന്നുള്ളതു് അദ്ദേഹം ഒരു ഗുരുവാക്യംപോലെ ആചരിച്ചുവന്നു. സർവ്വഭൂതങ്ങളെയും തന്നെപ്പോലെ വിചാരിച്ചും സർവ്വദാ ഈശ്വരനെ ഭജിച്ചും ദിവസം നയിച്ചു. അങ്ങനെയിരിക്കവേ ജീവഹിംസയില്ലാതെ നിത്യവൃത്തികഴിക്കുന്നതിനു് നിർദ്ദോഷമായ തൊഴിൽ ഏതാണെന്നു് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചുനോക്കി, വസ്ത്രം നെയ്യുകതന്നെ നല്ലതൊഴിലെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്, നെയ്ത്തുവേലയിൽ അതിസമർത്ഥന്മാരായ ചിലരെ ചെന്നുകണ്ടു് അവരോടു് അഭ്യസി

ക്കാൻ തുടങ്ങി. അല്പകാലംകൊണ്ടു, ആ തൊഴിൽ വശമാക്കിയെന്നല്ല, മേൽത്തരമായ നേരിയതുണിത്തരങ്ങൾ നെയ്യുന്നതിനുപോലും നിഷ്പ്രയാസം ശീലിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം ആ തൊഴിലിന്റെ നിർദ്ദോഷതയേയും മാഹാത്മ്യത്തേയുംകുറിച്ചു അവരോടു യുക്തിയുക്തമായി ഉപന്യസിച്ചു; താൻ ആ തൊഴിൽതന്നെ തിരഞ്ഞെടുക്കാനിടയായതിൽ കൃതാർത്ഥനായെന്നു പ്രസ്താവിക്കയും ചെയ്തു. നെയ്ത്തു നല്ലപോലെ പഠിച്ചു ശേഷം സാധ്വിയായ തന്റെ സഹധർമ്മിണിയെക്കൂടി അദ്ദേഹം അതു വശപ്പെടുത്തി. അന്നുമുതൽ പുണ്യമനസ്സുകളായ ആ ദമ്പതികൾ തങ്ങളുടെ തൊഴിലിൽനിന്നും കിട്ടിയ പണംകൊണ്ടു നിത്യവൃത്തി ഹിതമായും മിതമായും നിർവ്വഹിച്ചുവന്നു. ആത്മാനാത്മങ്ങളെ കറിഞ്ഞു ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ മനസ്സിനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു, അഹിംസാവ്രതത്തെ സർവ്വോൽകൃഷ്ടമായിക്കരുതി, ദൈവംതന്നെ ശരണമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടും, സർവ്വവിധമായ ഉൽകർഷങ്ങൾക്കും ഭഗവാൻതന്നെ കാരണഭൂതൻ എന്നുള്ള ബോധത്തോടും, മദമത്സരാദി ദോഷങ്ങൾക്കു മനസ്സിലിടംകൊടുക്കാതെ, അവർ സദാചരണത്തിൽ സുഖമായിത്താമസിച്ചു. മത്സ്യമാംസങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു, സസ്യധാന്യങ്ങളാൽ ജീവസന്ധാരണംചെയ്തു. നെയ്ത്തു നല്ലപോലെ ശീലിച്ചതോടുകൂടി ആ തൊഴിലിൽനിന്നും അസംഖ്യം പണം സമ്പാദിക്കാനും അവർ സാധിച്ചു. അശേഷം ലോഭംകൂടാതെ ദീനന്മാർക്കും സാധുക്കൾക്കും ദ്രവ്യവും അന്നപാനാദികളും ദാനംചെയ്കയും, സാധുദ്രോഹം ചെയ്യുന്നവരെ വിരോധിക്കയും അസജ്ജനത്തോടിടപെടാതെ സജ്ജനത്തോടു സംസർഗ്ഗംചെയ്തു അവരെത്തന്നെ സദാകാലം ശുശ്രൂഷിക്കയും ചെയ്തുവന്നു.

അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ, ഒരിക്കൽ, സൽക്കാരംസ്വീകരിക്കാൻവന്ന മഹാനുഭാവന്മാരിൽ ഒരാൾ അവരുടെ ഉദാരശീലവും സദാചാരങ്ങളുംകണ്ടു സന്തുഷ്ടനായി, ആ സാധുദമ്പതികൾക്കു ഐശ്വര്യവും വിത്തത്തിനുമിട്ടും പുത്രഭാഗ്യമില്ലാതെയിരിക്കുന്ന ന്യൂനതയിൽ കരുണതോന്നി അതൊന്നു പരിഹരിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു, തമലിന്റെ ധർമ്മപത്നിയായ ജിജാബായിയെനോക്കി—"അല്ലയോ പുണ്യവതിയായ അമ്മേ! നിങ്ങൾക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടുവയസ്സിനുള്ളിൽ ഈശ്വരഭക്തിയും ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുമുള്ള ഒരു പുത്രൻ ഉണ്ടാകും" എന്നാശീർവദിച്ചു. അദ്ദേഹം ഇതുപറഞ്ഞുപോയ ഉടനെ ജിജാബായി സന്തുഷ്ടയായി ആ മഹാശീലന്റെ സദ്വചനത്തെ പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ടു ഭർത്താവിന്റെ അരികിൽചെന്നു വന്ദിച്ചു പറഞ്ഞു:—"സ്വാമിൻ! ആരോ ഒരു മഹാത്മാവുവന്നു, എനിയ്ക്കു ഒരു സൽപുത്രനുണ്ടാകുമെന്നാശീർവാദംചെയ്തുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കനുസരിച്ചു നമുക്കു പുത്രനുണ്ടാകുമോ എന്നതു ചിന്ത്യമാവും."

തമാൽ ഇതുകേട്ടു ഉച്ചത്തിൽ ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടു ഭാര്യയെനോക്കി;—"പ്രിയതമേ! നിനക്കു പുത്രനുണ്ടാകുമെന്നു ഒരു മഹാത്മാവു ആശീർവദിച്ചുവെന്നോ പറഞ്ഞതു? നിനക്കു യൌവനംകഴിഞ്ഞു വാർദ്ധക്യമായല്ലോ. ഇനിയാണോ പുത്രനുണ്ടാകുന്നതു? നിന്റെ ആ അത്യാഗ്രഹം തള്ളിക്കളയുന്നതാണു നല്ലതു. ഒരുവേള പുത്രൻ ജനിക്കട്ടെ, എന്നാൽതന്നെ ഫലമെന്തു? അവനെക്കൊണ്ടു മോക്ഷം കിട്ടുമോ? യോഗസിദ്ധിയുണ്ടാകുമോ? ഒരോ പാപം ഇല്ലാതാകുമോ? സംസാരബന്ധം വേർപെടുമോ? ഇതൊന്നുമില്ലെങ്കിൽ നീ അത്യാഗ്രഹിക്കുന്നതു വെറുതെയാണല്ലോ. നീ മോക്ഷം അടയേണ്ടവളല്ലയോ? നിത്യാനന്ദപ്രദമായ മോക്ഷത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു, നിത്യദുഃഖപ്രദമായ സന്താനത്തെയാണോ നീ ഇച്ഛിക്കുന്നതു? ഛീ! മൂഢേ! നമ്മുടെ ഉത്തമപുത്രൻ അഹിംസാവ്രതമാണെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളണം. നിത്യവും ജീവകാരുണ്യത്തോടുകൂടി ജീവിതം കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ ശ്രമിച്ചുകൊൾക."

ഭർത്താവിന്റെ ജ്ഞാനോപദേശങ്ങൾകേട്ടു, ജിജാബായി "ഹേ പ്രാണവല്ലഭ! അങ്ങേ വാക്യം അക്ഷരംപ്രതി അർത്ഥവത്തുതന്നെയെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷേ, പുത്രനുണ്ടാകും എന്നൊരു മഹാത്മാവല്ലേ അരുളിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നതു. അതു മിഥ്യയാകുമോ? ദൈവവാക്കു അസത്യമായാലും മഹാന്മാരുടെ വാക്കു അസത്യമാകയില്ല.

അസത്യമാകുമെങ്കിൽ അവരെ മഹാത്മാക്കളെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ അങ്ങു പറയുന്നതു് യുക്തമാകുമോ എന്നു സംശയം." എന്നു വിനയപൂർവ്വം ഉണർത്തിച്ചു.

തമാൽ അതുകേട്ടു ഭാര്യയെ നോക്കി—"ഭാമിനീ! നീ അറിവില്ലാത്തവളെപ്പോലെ പറയുന്നതെന്തു്? മഹദ്വാക്യങ്ങളും വേദവാക്യങ്ങളുമെല്ലാം മണ്ണാശ, സ്വർണ്ണാശ, പുത്രാശ മുതലായവയെ പരിത്യജിക്കണമെന്നല്ലേ ശാസിക്കുന്നതു്? അതറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും കണ്ണുകെട്ടു എന്നിങ്ങനെ നീ നിലവിളിക്കുന്നതെന്തു്? ഒരിക്കലും അതുശരിയല്ല. മഹാന്മാർ ആശീർവദിച്ചാലും നമുക്കു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടാകയില്ല. ഇനി നീ ഗർഭം ധരിക്കയുമില്ല. പോ! പോ! വിവേകമില്ലാത്തവളെ! അബലകൾ ചപലകളാണെന്നുള്ള ഒരപൂർവ്വവാക്യത്തെ അന്വർത്ഥമാക്കാനാണ് നിന്റെ ഈ സംശയമെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു.

ഭർത്താവിന്റെ ഈ വാക്കുകൾ ജിജ്ഞാബീബിക്കു തീരെ സുഖമായില്ല. അവൾ വീണ്ടും ഭർത്താവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു തൊഴുതുണർത്തിച്ചു. "പ്രാണേശ! ഞാന വഴിക്ക് അവിടത്തെ ഈ ഉപദേശം സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം തന്നെ. എന്നാൽ എനിക്ക് ഒരു അശിരയെച്ചെയ്ത ആ മഹാത്മാവിന്റെ വാക്കു വിഫലമാകാൻ തരമില്ല. അതനുസരിച്ചു നമുക്കു പുത്രൻ ജനിക്കുമെന്നുതന്നെയാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. അസാദ്ധ്യങ്ങളായ കാര്യങ്ങളും മഹാന്മാരുടെ വാക്കാൽ സാധിച്ചുകാണുന്നുണ്ടു്. തന്നാലും ശിലകീട്ടായിരിക്കാൻ ഒരപൂർവ്വാത്മാവിനെ സാധിച്ചു. അതുപോലെ മൃകണ്ഡു എന്നു പ്രസിദ്ധനായ ഒരു മഹാൻ കല്പിക്കയാൽ ആദിത്യദേവൻ പർവ്വതത്തിലിറങ്ങി ഉറങ്ങിയതും, മരിച്ചുപോയവരെ കൂട്ടി ജീവിപ്പിച്ചതുംമറ്റും സുപ്രസിദ്ധങ്ങളല്ലേ. സാധുക്കളുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു് വിശ്വാസമില്ലയോ?"

തമാൽ—ഹാ! ഹാ! ബുദ്ധിയില്ലാത്തവളെ! ശോകവാക്കുകളൊന്നും നിനക്കിനിയും ശമിച്ചില്ലയോ? "ആശാ ഹി പരമം ദുഃഖം നൈരാശ്യം പരമം സുഖം" എന്നും ഇഹലോകാശയററവർ പുണ്യവാന്മാരെന്നും ഇഹലോകാശയുള്ളവർ ഹീനന്മാരാണെന്നും മറ്റുമുള്ള വേദാന്തങ്ങളെ നീ അറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും, അനിത്യമായ ഇഹലോകാശയെ, വിശേഷിച്ചു പുത്രാശയെ നീ പരിത്യജിക്കുന്നില്ലയോ? വേദവാക്യത്തെയും നീ ബഹുമാനിക്കുന്നില്ലയോ? ഹാ കഷ്ടം! മലയെ ശൂദ്രൻ വെട്ടിത്തോണ്ടി എലിയെ പിടിക്കുന്നതുപോലെ എന്നോളം നിന്റെ പലനാൾ ഈശ്വരഭജനം ചെയ്തു് വിഷയാശാപാശങ്ങളെ വേരറുത്തതിന്റെ ഫലമായി നിസ്സാരമായ ഭോഗ്രാഹത്തിനാണോ നീ വഴിപ്പെട്ടതു്? നിത്യമല്ലാത്ത പ്രയോജനങ്ങളെയാണോ മഹാത്മാക്കളോടർത്ഥിക്കേണ്ടതു്? "എണ്ണൂറാശാസ്ത്രം പഠിച്ചാലും പെണ്ണുങ്ങൾ പേയാട്ടികൾതന്നെ" എന്ന പഴമൊഴിക്കു നീ ഒരുദാഹരണമെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. "മൂഢേ! അനിത്യാശാരൂഢേ! ഈ ക്ഷണംതന്നെ പുത്രവാഞ്ഛയെ ഉപേക്ഷിച്ചുകളക."

ഇങ്ങനെ അരുൾചെയ്തശേഷം തമാൽ തന്റെ നെയ്ത്തുപണിക്കുള്ള പട്ടുനൂലു മെടഞ്ഞുകൊണ്ടു്, ഗംഗാതീരത്തിൽ ചെന്നു്, അതിന്റെ ഉടക്കുകൾമാറി ശരിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഗംഗയിൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്ന അനേകജനങ്ങൾ സ്നാനാനന്തരം ഗംഗയെ നോക്കി—"അല്ലയോ ഭാഗീരഥീദേവി! ഭവതിയുടെ കരുണയുണ്ടായി ഞങ്ങൾക്കു പുത്രന്മാരുണ്ടാകുമാറു വരുത്തേണമേ!" എന്നു സ്തോത്രം ചെയ്യുന്നതുകേട്ടു് അത്ഭുതപ്പെട്ടു് "അഹോ! പുത്രന്മാർ ഉണ്ടാകാൻവേണ്ടി ജനങ്ങൾ എത്രമാത്രം കഷ്ടപ്പെടുന്നു? പുത്രാശ എത്രയോ വലുതാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയായിരിക്കാം നമ്മുടെ പത്നി ഇത്രത്തോളം നിർബന്ധമായി തർക്കിച്ചുപറഞ്ഞതു്. നിത്യമല്ലാത്ത ശരീരത്തെ സത്യമായി ഗണിച്ചു്, അഴിവുള്ള പുത്രാശയിൽ മുഴുകി മയങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഈ ലോകത്തെ ഈ അവിവേകത്തിൽനിന്നും പിന്തിരിക്കുന്നവനെ കാണുവാൻ സാദ്ധ്യമാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഹാ! ദൈവമേ! മോഹാന്ധകാരത്തിൽ അകപ്പെട്ടു പുത്രൻ പുത്രൻ എന്നു കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ജിജ്ഞാബീബി തിരുവടിയുടെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽചേര

ന്നതെന്താണ്? എന്തുകൊണ്ടാണു നിന്തിരുവടി അവൾക്കു പുത്രഭാഗ്യം കൊടുക്കാഞ്ഞതു്? ഏതായാലും അശരണനിരാധാരയായ പത്നിയോടൊരുമിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതിനേക്കാൾ എത്രയോ ഭേദമാണ്. നിർജ്ജനമായ കൊടുങ്കാട്ടിൽപോയി തപസ്സുചെയ്തു കാലംകഴിക്കുന്നതു്?" എന്നിങ്ങനെ നാനാവിധ വിചാരങ്ങളിൽ മുഴുകി സ്മരണയില്ലാതെയിരുന്നുപോയി. ഉടനെ, കൈയിലിരുന്ന പട്ടുകൾ താനറിയാതെ ഗംഗാനദിയിൽവീണു ഒഴുക്കിൽപ്പെട്ടു മറയുകയുംചെയ്തു.

ഉടനെ തമാൽ ഉൾബുദ്ധനായി ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു—"ഹാ കഷ്ടമേ! മിഥ്യയായ പുത്രവിചാരംകൊണ്ടു മതിമറന്നുപോകയാൽ എന്റെ പട്ടുകളും പാഴിൽ പോയല്ലോ. പുത്രനെക്കൊണ്ടെന്തുഫലം? പുത്രൻ ജനിച്ചാലും ജീവിച്ചിരുന്നാലും മരിച്ചാലും ദുഃഖംതന്നെ. സുഖമെന്നതല്പംപോലുമില്ല. ജ്ഞാനികൾ നിത്യമായി വിചാരിക്കുന്ന ഈശ്വരാംശങ്ങളിൽ പരമാത്മജ്ഞാനികൾ ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നതു ശരിയാകുമോ? പുത്രന്മാരെ അവർ തീണ്ടാമോ? കണ്ണുകെട്ടിതന്നെ പന്നിയോടൊപ്പംചെന്നാൽ അതും ക്രമേണ പുരീഷഭക്ഷണം ശീലിക്കും. അതുപോലെ ജ്ഞാനികളെത്തന്നിയോടുചേർന്നാൽ വൈരാഗ്യംനഷ്ടമാകും. അത്യാശയുള്ള ചിലർ അധികപ്പലിശ മോഹിച്ചു ഗുണദോഷവിചാരമില്ലാതെ മുതൽപണം നഷ്ടമാക്കുന്നു. അതുപോലെ വിവേകഹീനനായി മോഹകചിന്തയിൽ മുഴുകിയ ഞാൻ എന്റെ പട്ടുകൾ വെറുതെ കളഞ്ഞു. മതിയെൻവിധി അൻപുള്ള സാധുക്കൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാൻ യാതൊരു ഗതിയുമില്ലാതായിരുന്നു. "പരതത്ത്വംഭോക്തൃമാർഗ്ഗപ്രദാനം" എന്ന വേദവാക്യാനുസരിച്ചു്, ആ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ തെളിയിക്കയും ചെയ്യുന്നു" എന്നിങ്ങനെ ഓരോന്ന വിചാരിച്ചു് തമാൽ പട്ടുകൾ നോക്കിനോക്കി ഗംഗാതീരത്തുടെ നടന്നു നടന്നു, മനുഷ്യസഞ്ചാരമില്ലാത്ത ഒരു കൊടുങ്കാട്ടിൽ ചെന്നുകേറി. ഉടനെ ഉൾബുദ്ധനായിട്ടു "അയ്യോ ഇതെന്തൊരു കഷ്ടം! എനിക്കു ഭ്രാന്തുപിടിച്ചോ? അല്പമായ പട്ടുകളിൽ മോഹിച്ചു്, ഭയങ്കരം നോക്കാതു്, കല്ലിലും മുള്ളിലും നടന്നു ഘോരമായ ഈ കാനനത്തിൽ കടന്നു. ഭേദം നിശ്ശേഷം മറന്നു. ഹാ! കഷ്ടം! "മാകുരുതനാസിചിന്തശ്ശം" എന്ന വേദവാക്യത്തിന്നർത്ഥവും ഞാൻ മറന്നു. ഏതായാലും ഈ കാട്ടിൽ അകപ്പെട്ടല്ലോ. ഇനി നാട്ടിലേക്കു പോകുന്നുവെങ്കിൽ അതും ദോഷമുള്ള ഫലമല്ലേ? എന്നല്ല ഭാര്യാബന്ധത്തോടുകൂടിയ പത്നിയുമായി നാട്ടിൽ ഇരിക്കുന്നതിൽഭേദം, കാട്ടിലിരുന്നു ദൈവധ്യാനത്തോടുകൂടി തപസ്സുചെയ്യുന്നതുതന്നെയാണ്" ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചുറച്ചു. അനന്തരം അവിടെ ഒരു പർണ്ണശാലകെട്ടിയുണ്ടാക്കി, അതിൽ കടന്നിരുന്നു്, പരമാത്മവസ്തുവായ പരബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിച്ചു്, ദൈവസ്തുതികളുംപാടി അദ്വൈതാനന്ദമഹിയിൽനിന്നു കണ്ണടച്ചു തപസ്സിനാരംഭിച്ചു.

അല്ലയോ ഉദ്ധവാദിമുഖ്യർ മുതലായ മഹാഭാഗന്മാരേ! തമാൽ ഇപ്രകാരം ഉത്കൃഷ്ടമായ തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ശ്രീവൈകുണ്ഠത്തിൽ, മുനിജന പരിവൃതനായ സാക്ഷാൽ ശ്രീനാരായണൻ ശുകമഹർഷിയെനോക്കി "ഹേ! മായാതീതനായ ശുകമഹർഷേ! ജോലിമാനെ നശിപ്പിച്ച വൈധൂതയോഗീശ്വര! ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചപ്രകാരം നീ ഇക്കാലത്തു് പുണ്യക്ഷേത്രമായ വാരണാസിയിൽപോയി മനുഷ്യയോനിയിൽ അവതരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഭാവിയിൽ, ജീവകാരുണ്യത്തെ നിത്യവ്രതമായിക്കരുതി, നിർദ്ദോഷമായ തൊഴിലുവഴിയായി നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചുവരുന്ന പുണ്യാത്മാവായ തമാൽഎന്ന ബ്രാഹ്മണനോടുകൂടെ പത്നിയുടെ ഗർഭത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് ഋഷിപിണ്ഡത്തെപ്പോലെ ഒരു മുഹൂർത്തംകൊണ്ടു്, കാശിവാസികളുടെ അത്ഭുതത്തിനും ശ്രേയസ്സിനും നിദാനഭൂതനായി ജനിക്കണം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ശുകമഹർഷി അതുകേട്ടു് വിഷ്ണുപാദങ്ങളിൽനമസ്കരിച്ചുണർത്തിച്ചു—"സർവ്വലോകനിയന്താവായ ദേവൻ! അടിയനെ ദുർഗന്ധപരിപൂർണ്ണമായ മനുഷ്യഗർഭത്തിൽ അകപ്പെടുത്തി, നരകിപ്പിച്ചു്, ഭൂമിയിൽ ജനിപ്പിച്ചു്, മായാവലയിൽ കുടുക്കി, ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചു്, ദുഷ്ടദൈവമായ നിന്തിരുവടിയേയും അഹംഭാവാദി മനോമാലിന്യങ്ങളെ മറയുന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തേയും അറിയിക്കാതെ അജ്ഞാനിയാക്കി, തെരുവിൽ

പോലെ ജന്മപരിവർത്തനപാത്രമാക്കിച്ചെയ്യുണമെന്നാണോ നിന്തിരുവടി വിചാരിക്കുന്ന
ത്? നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാതിശയംകൊണ്ടാൽ മായാവിലാസത്തിന്റെ ശക്തി അല്പമൊ
ക്കെ എനിക്ക മനസ്സിലായിട്ടുണ്ട്. ലോകരക്ഷയ്ക്കായി ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ജനിക്കണമെ
ന്നല്ലേ നിന്തിരുവടി കല്പിക്കുന്നത്? അല്ലയൊ മായാനായകനായ ഭഗവാനേ! അങ്ങേക്ക
ലോകരക്ഷണത്തിൽ താല്പര്യമുണ്ടെങ്കിൽ, മനുഷ്യർക്കന്തരിന്ദ്രിയവിഷയങ്ങളിൽനിന്നും
അല്പമാത്രം മാററിയാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. തൽക്ഷണം സകലജീവജാലങ്ങളും ബ്രഹ്മ
ജ്ഞാനികളായി മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുമല്ലോ? അങ്ങനെ ചെയ്വാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിൽ
അവർക്ക ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്യുവാൻ അടിയനെ നിയോഗിച്ചാലും! അടിയൻ ഈ
ശരീരത്തോടെ അവിടെച്ചെന്ന് സത്വഗുണപ്രധാനനായ നിന്തിരുവടിയുടെ തിരുനാമ
സഹസ്രമഹിമകളേയും അഖിലപാപികളെ നശിപ്പിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെയും
സഫലമായി ഉപദേശിച്ചു കൊള്ളാം". ഭഗവാൻ അതുകേട്ടു മന്ദഹാസിയായിട്ടാകി
"ഹേ! ബ്രഹ്മർഷിശ്രേഷ്ഠ! ഏതേതു യുഗത്തിൽ ഏതേതുവിധം ലോകത്തെ രക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന
മൊ അതാതുയുഗത്തിൽ അതതുവിധം അവതാരമെടുത്തു് ലോകരക്ഷ നടത്താതെ നീ
പറയുന്നതുപോലെ ചെയ്യുന്നതായാൽ അതു ധർമ്മവിപരീതമാകും. അതുമല്ല, നീ നി
ത്യബ്രഹ്മചാരിയാണല്ലോ! ഈ രൂപത്തോടെ ലോകത്തിൽ ചെന്നാൽ, മായാവശന്മാരായി വസ്ത്ര
ധാരണംചെയ്തു വസിക്കുന്ന ലോകർ നഗ്നനായ നിന്നെ പരിഹസിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. വി
ശേഷിച്ചും കലിയുഗധർമ്മം നീ അറിയാതെയിരിക്കയില്ലല്ലോ. വിഗ്രഹാരാധകന്മാരായ
ഹിന്ദുക്കളെ പരിഹസിച്ചു് ത്രിമൂർത്തികൾ മുതലായ ദേവന്മാരുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെ തല്ലി
ത്തകർക്കു ശീലമായ നിഷ്ഠൂരന്മാരായ ദുഷ്ടന്മാർ നിന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതെ വിടുകയില്ല. അ
ങ്ങനെ അവർ ചെയ്യുമ്പോൾ ശാപമുതലായ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ നീയും ചെയ്യേണ്ടിവരും.
അതു് പ്രപഞ്ചനിയമങ്ങൾക്ക വിപരീതമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞതു
പോലെ ചെയ്യുന്നതാണു യുക്തം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ശുകമഹർഷി അതിനു മറുപടിയായി "അല്ലയോ ഭഗവാനേ! എന്തൊക്കെയാ
യാലും വയററിൽ പിറക്കുക എന്നതു പരമസങ്കടമാണ്. അതൊന്നൊഴിച്ച് മ
ററെന്തുവേണമെങ്കിലും കല്പനപോലെ ചെയ്യാം"എന്നറിയിച്ചു.

ശ്രീനാരായണൻ—"ശുകമഹർഷേ! ഗർഭക്ലേശമനുഭവിക്കുന്നതിൽ ഇത്രവളരെ
വൈമനസ്യമോ? വാമനൻ, പരശുരാമൻ, ബലരാമൻ, കൃഷ്ണൻ ഈ അവതാരങ്ങൾ ഞാൻ
സ്വീകരിച്ചതു്, മഹാപുണ്യവതികളുടെ ഗർഭത്തിൽ ജനിച്ചിട്ടാണല്ലോ. അതു നീ അ
റിയാതിരിക്കയില്ലല്ലോ. ഇനിമേലും ഞാനും പരമശിവനും ബ്രഹ്മാവും പാർവതീദേവിയും
ഒരു പുണ്യവതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ അവതാരമെടുക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കയുമാണ്. അ
ക്കാര്യത്തിൽ നിനക്ക വല്ലസംശയവുമുണ്ടെങ്കിൽ, ആ ദേവതകളോടു ചോദിച്ചുകൊൾക

ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തശേഷം, ശ്രീനാരായണൻ ശിവൻ മുതലായ ദേവതക
ൾ അവിടെ ആവിർഭവിക്കുന്നതിനായി ധ്യാനിച്ചു. പെട്ടെന്ന് അവർ മൂന്നാളും വൈകു
ണ്ഠത്തിൽ എഴുന്നള്ളി. ശ്രീനാരായണഭഗവാനോടു കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തശേഷം, ശു
കനെനോക്കി, "പുണ്യോത്തമനായ ഋഷീശ്വര! ശ്രീനാരായണസ്വാമി ഇപ്പോൾ അരുളി
ച്ചെയ്തതുപോലെ ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഒരു സാധ്വിയുടെ ഗർഭപാത്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ഭൂമി
യിൽ അവതരിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു സത്യമാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ശു
കൻ അവരെ വന്ദിച്ചു "അല്ലയോ ലോകനായകന്മാരായുള്ള ദൈവങ്ങളേ! നിങ്ങൾ മായ
ധികാരശക്തിയോടുകൂടിയവരാകയാൽ ദുർഗ്ഗന്ധപൂർണ്ണമായ ഗർഭപാത്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാ
ലും ശരീരത്തിൽ ചേറുപുരളാതെ ചേററിൽ വസിക്കുന്ന പൂച്ചിയെപ്പോലെ നിത്യ
നിർമ്മലന്മാരായിത്തന്നെയിരിക്കും. സർവ്വജ്ഞന്മാരായ നിങ്ങൾക്ക ഏതുവിധ
ത്തിൽ ഉത്ഭവിക്കുന്നതെങ്കിലും ഉത്ഭവിക്കാം. എന്നാൽ മായാതന്ത്രം കിടയില്ലാത്ത

മായ അടിയൻ മായാബന്ധത്തിൽ അകപ്പെട്ടാൽ അതിൽനിന്നും മോചിക്കാൻ ശക്തനാകയില്ല. പരമേശ്വരിക്കൽ അടിയൻെറ ബ്രഹ്മവിദ്യയെ ചൈതന്യമാക്കുന്നതിന് അപ്സരസ്സുകളിൽ ഒന്നായ രംഭയെ നിങ്ങൾ നിയോഗിച്ചയയ്ക്കയാൽ ഉണ്ടായ വിഷമത ഇന്നും മറന്നിട്ടില്ല" എന്നറിയിച്ചു വീണ്ടും തൊഴുതു. ഉടനെ ഭഗവാൻ "ഹേ ശുകമുനേ! നിനക്ക ശപ്താന്ത്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ അത്രയും വെറുപ്പാണെങ്കിൽ അതുവേണമെന്നില്ല. ഗംഗാനദിയിൽ ചെറുകുട്ടിയായി പ്രവേശിച്ചു കാട്ടിൽ തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന താൻ എന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞാനിക്ക മകനായി ജനിക്കുക. ഞങ്ങളും യഥാകാലം അവതരിക്കുന്നതായിരിക്കും" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അതുകേട്ട് ഹരിദാസനായ ശുകമഹർഷി "അല്ലയോ ഭഗവാൻ! അടിയൻ ശിശുരൂപംധരിച്ചു ഭൂമിയിൽചെന്ന്, ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെത്തന്നെ പ്രധാനമായി സ്ഥാപിക്കട്ടെയോ? തിരുവടിയുടെ തിരുനാമത്തിൻ മഹിമയെ നിലനിർത്താൻ ശ്രമിക്കട്ടെയോ?" എന്നു ചോദിച്ചു വന്ദിച്ചപ്പോൾ ത്രിമൂർത്തികളും അംബികാദേവിയും മുനിയെനോക്കി "ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! ബ്രഹ്മത്തെ നിർഗ്ഗുണമായി ഉപാസിക്കുന്ന ഉൽകൃഷ്ടജാതിയരെ സഗുണോപാസനക്രമംകൊണ്ടു വശീകരിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടു അവരെ നിർഗ്ഗുണോപാസനത്തെത്തന്നെ ഉപദേശിച്ചു വശപ്പെടുത്തുകയും മറ്റു ജാതികളുടെ ആവശ്യത്തിലേക്കായി സഗുണോപാസനത്തെ സ്ഥാപിക്കയും ചെയ്യണം. ഇങ്ങനെ സഗുണനിർഗ്ഗുണോപാസനക്രമങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ സ്ഥാപിച്ചു ഞങ്ങളെ വന്ദിക്കാത്ത ദുഷ്ടന്മാരിൽ വൈമനസ്യം കാണിച്ചു ജീവസംരക്ഷണം നിത്യവ്രതമായി സ്വീകരിച്ചിരിക്കയും വേണം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ശുകമഹർഷി "അല്ലയോ ഭഗവാൻ! നിർഗ്ഗുണം എന്നു തിരുവടി കല്പിച്ചതു അടിയനു പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലായില്ല. അതിനാൽ നിർഗ്ഗുണം എന്നാൽ എന്താണെന്നും നിർഗ്ഗുണോപാസനക്രമവും വിസ്തരിച്ചരുളിച്ചെയ്യണം."

ശുകൻെറ ഈ ചോദ്യംകേട്ട വിഷ്ണുഭഗവാൻ ദേവതകൾ എല്ലാവരും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു, ഒടുവിൽ മറ്റുള്ളവരുടെ അനുവാദം മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് ശ്രീനാരായണൻ പറഞ്ഞു. "കാന്ത്യശുകമുനേ! നിർഗ്ഗുണധ്യാനം എന്നുവച്ചാൽ നിർമ്മലനിർവികല്പനിരഞ്ജനനിരാകാരനിരുപമനിഷ്കളങ്കനിർദ്ദോഷനിർവ്വികാരനിരാമയനിർഗ്ഗുണനിരഹങ്കാരവസ്തുവായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ ഏകീകരിച്ചിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. ആ ബ്രഹ്മം പൊന്നുപോലെയോ മണ്ണുപോലെയോ ഇരുമ്പുപോലെയോ പഞ്ഞിപോലെയോ കല്ലുപോലെയോ രൂപമുള്ളതോ ഭാരമുള്ളതോ അല്ല. അതു നിരൂപമായി നിസ്സംഗമായി പ്രളയകാലത്തും അഴിവില്ലാത്തതായി സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഒരു ചൈതന്യമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. ആ ചൈതന്യത്തിൻെറ സംബന്ധമില്ലാതെ ലോകത്തു യാതൊന്നുമില്ല. ഇക്കാണപ്പെടുന്ന വിശ്വംതന്നെ, പ്രകൃതിയിൽ ആ ചൈതന്യം പുരുഷരൂപംതോന്നി നിഴലിക്കകൊണ്ടു കല്പിക്കപ്പെടുന്നു. ആ ചൈതന്യമില്ലെങ്കിൽ മായ എവിടെ? സത്വരജസ്തമോഗുണഭേദത്രയരൂപന്മാരായ ത്രിമൂർത്തികളെവിടെ? ഒന്നുമില്ല. ആ ബ്രഹ്മാനന്ദസ്വരൂപം പ്രകാശമായിരിക്കുന്നതേതോ അതാണു സത്യജ്ഞാനാനന്ദനിത്യനിഷ്ഠമായ പരബ്രഹ്മമെന്നും ആ പരബ്രഹ്മംതന്നെ അദ്വൈതമെന്നും അതിൽ ഐക്യം സിദ്ധിച്ചവർക്ക് അനന്തസിദ്ധിയുണ്ടാകുമെന്നും ആ ആനന്ദംതന്നെയാണു മോക്ഷമെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രികാംശത്തെ ഭക്ഷിച്ചു തൃപ്തിപ്പെടുന്ന ചകോരപക്ഷിയെപ്പോലെ ജ്ഞാനാനന്ദനായ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ അനുഭവിച്ചു തുരീയാവസ്ഥയിൽ എത്തി അഹങ്കാരം നശിച്ചു ദേഹേന്ദ്രിയങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ച്, പരബ്രഹ്മത്തോടേകീഭവിച്ച്, വിശ്രാന്തരായി, ഇരിക്കുക എന്നുള്ളതും മുതലായ ശരീരധർമ്മങ്ങളെ വിസ്മരിച്ച് ബ്രഹ്മാനന്ദപരിപൂർണ്ണന്മാരായിത്തീർന്നു, സമ്പൂർണ്ണസംസാരങ്ങളെ വെടിഞ്ഞു, ദേഹാഭിമാനത്തെ നശിപ്പിച്ചു ശീതളപ്രകാശമായി പരന്നുവീശുന്ന നിലാവെളിച്ചംപോലെ ഉള്ളിൽ കുളുർമ്മയുണ്ടാക്കി അന്തഃകരണാദികളെ തണുപ്പിച്ചു പരിപൂർണ്ണസ്വരൂപമായി പ്രപ

ബാസംബന്ധമില്ലാതെ തെളിവുള്ളതായിരിക്കുന്നതാണ് നിർഗ്ഗുണധ്യാനം" എന്നു പറഞ്ഞു ഭ
ഗവാനെ വന്ദിച്ചു സന്തുഷ്ടനായ ശുകമഹർഷി മുപ്പത്തിരണ്ടുലക്ഷണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു
കുട്ടിയുടെ രൂപമായി ഗംഗാനദിയിൽ പതിച്ചു. തേജസ്വിയായ ആ കുട്ടിയെനോക്കി
പരമശിവനും ബ്രഹ്മാവും ഇന്ദ്രാദികളായ ദേവകളും വിസ്മയപ്പെട്ടുനിന്നുപോയി. ലക്ഷ്മീപതി
യായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ പലപരിവൃത്തി, ആ കുട്ടിയെ ഗംഗാജലത്തിൽ താഴ്
ത്തുകയും പൊക്കുകയുംചെയ്തു വിളയാടിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ പൊങ്ങിയും താണുംകൊണ്ടു
കുട്ടി വശംകെട്ടു മയപ്പെട്ടുകൊണ്ട്, തന്നെക്കുറിച്ചും പൂർവജന്മത്തെക്കുറിച്ചുമുള്ള സ്മരണവിട്ട്,
ദേവാസുരം ഇളയ്ക്കുന്ന തിരകളുടെകൊണ്ട്, ഗംഗാപ്രവാഹത്തിൽകൂടി ഒഴുകിപ്പോകുമ്പോൾ
അതിന്റെ കരയ്ക്കുനിന്നു തപസ്സുചെയ്യുന്ന തമാലിന്റെ മനസ്സിൽ ഭഗവാൻ പ്രവേശിച്ചു,
പുത്രവാഞ്ഛയെ ഉണ്ടാക്കി.

ഉടനെ തപസ്സൊഴിഞ്ഞു, ഉത്സുകനായ തമാൽ കുഞ്ഞിന്റെ കരച്ചിൽകേട്ട്
"അല്ല, ഒരു ശിശുവിന്റെ കരച്ചിലല്ലേ ഗംഗാനദിയിൽ കേൾക്കുന്നതു്? അതെന്തു സംഗ
തി", എന്നിങ്ങനെ ചിന്താചഞ്ചലമായ ഹൃദയത്തോടുകൂടി ഗംഗാതീരത്തിൽ ഇറങ്ങി
ച്ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, അതിതേജസ്വിയായ ഒരു ബാലനെയാണ് കണ്ടതു്. തമാലി
ന്റെ തൽക്ഷണമുണ്ടായ ആനന്ദവും ആശ്ചര്യവും എന്തുപറയാം. "ഹാ! ഇതൊരു മനുഷ്യ
ശിശുവാണല്ലോ? ഗംഗാജലത്തിൽ എങ്ങനെ അകപ്പെട്ടു. എന്തായാലും ഇവനെ ഞാൻ
മകനായി സ്വീകരിക്കതന്നെ ചെയ്യും. ജിജാബീബി പൂർവജന്മത്തിൽ സുകൃതം ചെയ്തവ
ൾതന്നെയാണ്, സംശയമില്ല." എന്നൊക്കെ സന്തോഷചിന്തകളാൽ പര്യാകുലനായ
അദ്ദേഹം, വെള്ളത്തിൽ ഇറങ്ങി കുട്ടിയെ കൈകൊണ്ടുവാരിയെടുത്തു മാറോടണച്ചുപിടി
ച്ചു. "അപ്പനേ! മകനേ! കമനീയമുഖനേ! തോഴ! മണിയേ! വംശദീപമണിയേ!" എ
ന്നൊക്കെ നിരന്തരവാത്സല്യപരിപൂർണ്ണമായ ഹൃദയത്തോടുകൂടി അഭിസംബോധനചെയ്തു. അ
യി! ബാലകാ! നീ ദേവാംശജാതനാണെന്നുള്ളതിനു നിന്റെ തേജസ്സും ഉത്തമപുരുഷല
ക്ഷണങ്ങളുടെ തികവും സാക്ഷിയായിരിക്കുന്നു. ആനന്ദദായകമായ കമനീയമുഖം
സകലാഭീഷ്ടസാധകമായും തോന്നുന്നു. നീ ഗംഗാജലത്തിൽ പൊന്തി ഒഴുകിവന്നിട്ടും മ
രിക്കാതെയിരുന്നതെങ്ങനെ? നിശ്ചിതമായ ആ മരണത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു എന്റെ
അരികിലെത്തിയതെങ്ങിനെ? ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു സംസാരിച്ചും ശിശുവിനെ വീണ്ടും ആ
ശ്ലേഷിച്ചും അദ്ദേഹം, ദാഹിച്ചു വിവശനായി വെള്ളം അന്വേഷിച്ചു നടക്കുന്നവനു അ
മൃതലഭിച്ചതുപോലെയും ഒരു ദരിദ്രനു നിധികിട്ടിയതുപോലെയും പുത്രനെ അന്വേ
ഷിച്ചുകൊണ്ടു തപസ്സുചെയ്യുന്നതിന്റെ ഫലമായി ദിവ്യനായ ആ ശിശുവെ ലഭി
ച്ചതിനാൽ സംഗതിയായുള്ള മഹാഭാഗ്യത്തെ ഓർത്തു സന്തോഷിച്ചു് ഭാര്യയുടെ സമീപത്തെ പ്രാ
പിക്കാനായിട്ടു "അയ്യോ! ലേശമില്ല! നിന്തിരുവടിക്കു ഇതിനു പ്രത്യുപകാരംചെയ്യാൻ
ഞാൻ ശക്തനല്ല" എന്നൊക്കെ സ്തോത്രംചെയ്തുകൊണ്ടു നടന്നുവീട്ടിലെത്തി. എന്നിട്ടു ഭാ
ര്യയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "പ്രിയേ! ഈശ്വരകാരുണ്യത്താൽ നമുക്ക് ഒരുകുട്ടിയെ കിട്ടി. ഇ
താനോക്ക്! മുപ്പത്തിരണ്ടു പുരുഷലക്ഷണങ്ങളും ദിവ്യതേജസ്സും ഒത്ത ഇവനെ നമുക്ക് ല
ഭിക്കുന്നതിനു കാരണം നമ്മുടെ പൂർവജന്മസുകൃതമോ നിന്റെ തപസ്സിന്റെ ഫലമോ അ
തോ നിനക്ക് പണ്ടുതന്ന മഹാത്മാവിന്റെ വാഗ്ദത്തമോ ആയിരിക്കാം. ഇവന്റെ ശ
രീരം മുഴുവനും സുഗന്ധത്താൽ സദാ പരിപൂരിതമായിരിക്കുന്നു. അതിൽനിന്നും ഇവൻ
ദിവ്യനാണെന്നനുമാനിക്കാം. ഇതിൽപ്പരമായ അനുഗ്രഹം ദൈവം നമുക്ക് ചെയ്യാനി
ല്ലല്ലോ. എന്നിങ്ങനെ ഭാര്യയോടുപറഞ്ഞിട്ടു പുത്രലാഭത്താലുള്ള സന്തോഷാധിക്യത്താൽ
തമാൽ ദൈവസ്തോത്രങ്ങളെ പാടുകയും സുഹൃത്തുക്കളോടു തങ്ങളുടെ ഭാഗ്യാഭിവൃദ്ധിയെക്കുറി
ച്ചു പ്രസ്താവിക്കുകയും മറ്റുംചെയ്തു.

മഹാത്മാവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ ലഭിച്ച കുസുമസുന്ദരിക്കുട്ടിയെനോക്കി ജിജാ
ബീബി ആനന്ദപരിപ്ലുതയായി അല്പനേരം തന്നത്താൻ മറന്നുനിന്നുപോയി. അനന്തരം

ണം നിർവൃതയായി ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ പൊഴിച്ചുകൊണ്ട്, ശേഷം വേഗത്തിൽ കുട്ടിയെ വാങ്ങി മാറോടണച്ചു ചുംബിച്ചു. ഈശ്വരമായാവിലാസത്താൽ തൽക്ഷണം മുലകളിൽ പാൽ ചുരന്ന കുട്ടിയെ മുലകുടിപ്പിക്കുകയും താൻ പ്രസവിച്ച ശിശുവാണെന്നുള്ള മോഹത്തോടെ ജിജ്ഞാബീബി കുഞ്ഞിനു മുലകൊടുത്തു താലോലിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം വേണ്ട ശുശ്രൂഷകളോടും ലാളനകളോടുംകൂടി ആ കുട്ടിയെ ബാലസാധാരണങ്ങളായ ആഭരണങ്ങളും അണിയിച്ചു നിമിഷംതോറും സുകൃതിച്ചു വളർത്തിവന്നു. ജിജ്ഞാബീബിക്ക പുത്രവാത്സല്യത്താൽ മററു കാര്യവിചാരങ്ങൾ യാതൊന്നുമില്ലാതെയായി, പുത്രശുശ്രൂഷയും ചിന്തയുംതന്നെ പ്രധാനമായിത്തീർന്നു.

തമാലാകട്ടെ, പണ്ടു ശ്രീരാമജനനത്താൽ ദശരഥനും ശ്രീകൃഷ്ണജനനത്താൽ വസുദേവർക്കും ഉണ്ടായതിനേക്കാളധികമായ സന്തോഷത്തോടുകൂടി പുത്രനു കബീർ എന്നു പേരിട്ടു. ഇങ്ങനെ പേരിടാൻ കാരണം കുട്ടിയുടെ ശരീരത്തിൽ 'കബീർ' എന്ന ചിഹ്നം കണ്ടതാണെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നാമകരണക്രിയ [illegible] ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി വളരെ കേമമായി നടത്തപ്പെട്ടു. ബാലനാകട്ടെ പ്രതിദിനം [illegible] കണ്ടാൽ [illegible] പിതാക്കൾക്കും ബന്ധുജനങ്ങൾക്കും [illegible] ലീലാവിലാസങ്ങളാൽ ആനന്ദത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

ശുകമഹർഷി ഇങ്ങനെ കബീർ എന്ന നാമധേയത്തോടുകൂടി കാശിയിൽ അവതാരംചെയ്തിരിക്കുന്ന കഥയറിഞ്ഞ്, പണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ തപസ്സിളക്കാൻ ദേവേന്ദ്രൻ മുതൽപേരുടെ പ്രേരണയാൽ പോയിട്ടും ഫലിക്കാതെ വഞ്ചിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ കാമിച്ചു പിൻവാങ്ങിപ്പോന്ന രംഭ തന്റെ ആശയെ നിറവേററാനായി കാശിയിൽതന്നെ ഇലുപ്പവംശത്തിൽ ജനിച്ചു. സർവ്വസൗന്ദര്യങ്ങൾക്കും ഒരു ഇരിപ്പിടമായിക്കൊണ്ടു [illegible]ത്തോടും തേജസ്സോടുംകൂടി വളർന്നുവന്ന ആ കന്യകയെക്കണ്ടു തമാലും ജിജ്ഞാബീബിയും തങ്ങളുടെ പുത്രനായ കബീറിനു അവൾ അനുരൂപയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അവളുടെ മാതാപിതാക്കളോടു ആലോചന ചെയ്കയും, സ്നേഹവിശ്വാസത്തോടുകൂടി കഴിഞ്ഞുവരികയുംചെയ്തു. [illegible] കുട്ടികളെ [illegible] പ്രകാരം വിവാഹനിശ്ചയവാക്ക പറഞ്ഞു [illegible] അഭ്യർത്ഥിക്കപ്പെട്ടു.

അതനുസരിച്ച്, [illegible] മാതാപിതാക്കൾ വന്ന് [illegible] ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ [illegible] തങ്ങളുടെ [illegible] പുത്രനാണ് ഇവൻ, നിങ്ങളുടെ [illegible] വിവാഹം [illegible] കന്യകയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർ, കബീറിനെ [illegible] കണ്ടു [illegible] നമ്മുടെ കുട്ടിക്ക ഇവൻ അനുരൂപനായ വരൻതന്നെ എന്നു സന്തോഷിച്ചു. [illegible] "ഹേ! നിങ്ങളുടെ പുത്രന്, കന്യകയെ ഞാൻ തരാം [illegible]തന്നെ." എന്നു [illegible] പറഞ്ഞു, ഉടനെ ബന്ധുക്കളെ [illegible] പരിവാരസമേതം, [illegible] അന്യോന്യം [illegible]. അനന്തരം തമാലും [illegible] യാത്രപറഞ്ഞു [illegible] പുരത്തിലേക്കു പോകയുംചെയ്തു.

ഒന്നാമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു.

രണ്ടാമദ്ധ്യായം.

സുന്നത്തുക്രിയയ്ക്കു കബീർ വിരോധിച്ചതു്.

അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! ഇപ്രകാരം പുത്രാഗമസന്തോഷത്താൽ സുഖിച്ചിരുന്ന തമാലും ജിജ്ജാബീബിയും, കലമയ്യുടെപ്രകാരം മകനു സുന്നത്തുക്രിയ ചെയ്യിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, കാദി മുതലായവരെ, ഒരു ശുഭദിവസത്തിൽ അങ്ങയച്ചുവരുത്തി. പ്രാരംഭക്രിയകളെല്ലാം ചെയ്തതിന്റെശേഷം പിന്നെ കാദി കബീർക്കു സുന്നത്തുചെയ്യുന്നതിനു കത്തികൊണ്ടുവരാനാജ്ഞാപിച്ചു. അപ്പോൾ,

കബീർ:—(കാദിയെനോക്കി.) നിങ്ങൾ എന്തൊരസംബന്ധമാണ് ചെയ്യാനാലോചിച്ചുവരുന്നതു്? എന്നു ചോദിച്ചു.

കാദി:—(കോപിച്ചു) നമ്മുടെ ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടുന്ന ഒരു കർമ്മത്തിനാണു ഭാവിക്കുന്നതു്.

കബീർ:—ഈ കർമ്മം, ആൺകുട്ടികൾക്കു മാത്രമോ പെൺകുട്ടികൾക്കും സംബന്ധിക്കുമോ?

കാദി:—ആൺകുട്ടികൾക്കുമാത്രം ചെയ്യേണ്ടതാണു്.

കബീർ:—ഇതുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോജനം എന്താണു്?

കാദി:—ഇതുകൊണ്ടു പരിശുദ്ധന്മാരാകുമെന്നാണു് പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

കബീർ:—അപ്പോൾ, ഈ ക്രിയകൊണ്ടു ആൺകുട്ടികൾ മാത്രമേ പരിശുദ്ധരാകയുള്ളുവല്ലോ. അതുമതിയെന്നാണോ വച്ചിരിക്കുന്നതു്? പെൺകുട്ടികൾ എങ്ങനെ പരിശുദ്ധരാകും?

കാദി:—മന്ത്രോപദേശത്താൽ അവർ പരിശുദ്ധരായി ഭവിക്കുന്നു.

കബീർ:—മന്ത്രോപദേശത്താൽ മാത്രം പുരുഷന്മാരെയും പരിശുദ്ധരാക്കിയാൽ പോരയോ? അതുകൊണ്ടു ദൈവം തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ലേ?

കാദി:—പുരുഷന്മാർക്കു അനുഗ്രഹവും സുന്നത്തും ചെയ്യണമെന്നു്, ആദികാലം മുതല്ക്കേ വേദവിധിയുള്ളതുകൊണ്ടു്, അതനുസരിച്ചു നടക്കേണ്ടതു നമ്മുടെ കൃത്യമാണു്.

കബീർ:—അതു്, ദൈവംചെയ്ത ഒരു ശാസനമാണെങ്കിൽ, ആ ശാസനംചെയ്ത നാൾമുതൽക്കു് മനുഷ്യരിൽ ആ അശുദ്ധഭാഗം സൃഷ്ടിക്കാൻ ഇടയില്ലല്ലോ. സൃഷ്ടിച്ചതിന്റെശേഷം മുറിച്ചുകളയുന്നതിനേക്കാൾ സൃഷ്ടിക്കാതിരിക്കതന്നെയല്ലേ? എന്നാൽ, നാളിതുവരെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന മനുഷ്യരിൽ ആ അശുദ്ധഭാഗം കാണപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു്, ദൈവം അങ്ങനെയൊരുശാസനം ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നുള്ളതിനു അതൊരു പ്രത്യക്ഷത്തെളിവുതന്നെയാണു്.

കാദി:—നമ്മുടെ ആദ്യാചാര്യനായ ഇബ്രാഹിം പയമ്പരുടെ കാലത്തു്, ദൈവം ചെയ്ത ശാസനമാണിതു്. നീ കുട്ടിയല്ലേ? നിനക്കു കാര്യാകാര്യവിവേകം ഉണ്ടാകാത്തതു അത്ഭുതമല്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇനിയെങ്കിലും തർക്കിക്കാതെ സുന്നത്തിനു സമ്മതിക്കൂ.

കബീർ:—ഇബ്രാഹിം എന്ന ആൾ, ദൈവസാക്ഷികമായിച്ചെയ്ത സത്യത്തെ പാലിക്കാതെ, അല്പമായ വിഷയാശയിൽ ഭ്രമിച്ചു സത്യത്തെ ലംഘിക്കകൊണ്ടു്, ഈ ശിക്ഷ, അവനെ സംബന്ധിച്ചുമാത്രം നമ്രോത്മാജൻ ചെയ്തതെന്നല്ലാതെ, പൊതുജനങ്ങളെ സംബന്ധിക്കുന്ന ഒരു ശാസനമേയല്ല.

കാജി;—നമ്രോത് രാജൻ തെററിദ്ധാരണയാൽ വെറുതേ അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിച്ചതാണ്. അല്ലാതെ അദ്ദേഹം യാതൊരു കുററവും ചെയ്തിട്ടേയില്ല.

കബീർ:—അങ്ങിനെയല്ല, ഇബ്രാഹിം തന്റെ മൂത്ത ഭാര്യയായ സാറാ എന്ന സ്ത്രീയിൽ ഉള്ള മോഹാധിക്യംകൊണ്ട്, അവളുടെ നിയോഗമനുസരിച്ചു നടന്നുകൊള്ളാമെന്നു ദൈവസാക്ഷികമായി ഒരു സത്യംചെയ്തുകൊടുത്തിരുന്നു. മൂത്തഭാര്യയായ ഹജറാ എന്നവൾ പതിവ്രതയും ഗർഭിണിയും ആണെന്നറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹം ദയയില്ലാതെ അവളെ മററവളുടെ പ്രേരണയാൽ മനുഷ്യസഞ്ചാരമില്ലാത്ത കൊടുങ്കാട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി തള്ളിക്കളഞ്ഞു. എന്നിട്ടും ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ അവൾക്ക യാതൊരുതരക്കേടും വന്നില്ല. അവിടെവെച്ചുതന്നെ കോമളനായ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു സുഖമായി താമസിച്ചുവന്നു. അക്കഥയറിഞ്ഞപ്പോൾ ഇബ്രാഹിം ഹജറായെ കാണ്മാനായി കാട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു. സാറാ കഴിയുന്നതു വിരോധിച്ചിട്ടും അവൻ കൈക്കൊണ്ടില്ല. ഇബ്രാഹിം അങ്ങിനെ ചെയ്തതു സത്യവിരോധമായിരുന്നതുകൊണ്ട്, ആ വിവരം സാറാ അച്ഛനായ രാജാവിനെ അറിയിക്കയും ഇബ്രാഹിമിനെ രാജാവു ശിക്ഷിക്കയുമാണു ചെയ്തതു്. ഈ കഥ നിങ്ങളുടെ ചരിത്രങ്ങളിൽ സവിസ്തരം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതാണല്ലോ.

കാജി:—നമ്രോത് രാജാവിനാൽ ആചാര്യനായ ഇബ്രാഹിം ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടതു മുതൽ മററുള്ളവരും അപ്രകാരം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു ദൈവകല്പനയുണ്ടായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിൻഗാമികളായ നമ്മുടെ വംശക്കാർ ഇന്നും ആ അഗ്രഭാഗത്തെ വെട്ടിക്കളക പതിവാണ്.

കബീർ:—ഇബ്രാഹിമിന്റെ ഒന്നാമത്തെ ഭാര്യയായ സാറായിന്റെ മകൻ ഐസാക്ക തന്നെ, ആ നിയമത്തെ മറുത്തിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക, നിങ്ങൾ പറയുന്നതു ഞാൻ എങ്ങിനെ സമ്മതിക്കണം?

കാജി:—ഐസാക്ക എന്നവൻ പിശാചിന്റെവാക്കുകേട്ട്, ഇബിലീഷായിത്തീൎന്നു. അവനെപ്പോലെയാകുന്നതിനു നിങ്ങളാഗ്രഹിക്കുന്നുവോ?

കബീർ:—ഐസാക്ക്, ഒരു മതത്തിനു കാരണഭൂതനല്ലയോ?

കാജി:—ഐസാക്കിന്റെ മതത്തിൽപെട്ടവർ, ജ്ഞാനവിഷയത്തിൽ ഒഴികെ മററു ധ്യാനം മുതലായതുകളിൽ നമ്മെപ്പോലെതന്നെയെങ്കിലും സുന്നത്തുകർമ്മം ഇല്ലായ്കകൊണ്ട്, ഹീനന്മാരായി ഗണിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നു.

കബീർ:—ജ്ഞാനമില്ലാത്തവർ, ധ്യാനംമുതലായ ദൈവോപാസനകളിൽ ഏൎപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുപ്രയോജനം? കണ്ണില്ലാത്തവൻ വഴിയറിയാത്തതുപോലെ, അവർ അജ്ഞാനാന്ധകാരത്തിൽപെട്ടു, പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ പരമാൎത്ഥമറിയാതെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ളവൎക്കു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്ത്, അവരെ ആ അജ്ഞാനത്തിൽനിന്നും ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതാണ് ലോകാചാൎയ്യന്മാരുടെ കടമ. അതിനു വിപരീതമായി ദൈവസൃഷ്ടമായ ശരീരഭാഗത്തെ മുറിച്ചുകളയുന്നതിനു കടന്നുവന്നു വ്യൎത്ഥവാദം ചെയ്വാൻ കാരണമെന്താണ്?

കാജി:—നമ്മുടെ ശാസ്ത്രോക്തമായ ധൎമ്മമനുസരിച്ച്, ഇങ്ങനെ ചെയ്യണമെന്നല്ലാതെ മററുപറയത്തക്ക പ്രയോജനമൊന്നും അതിനില്ല.

കബീർ:—പ്രയോജനമില്ലാത്ത കാൎയ്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനു എനിക്ക മനസ്സില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇക്കാൎയ്യം നിൎത്തിവെച്ച്, എനിക്കു ജ്ഞാനമാൎഗ്ഗത്തെ ഉപദേശിച്ചുതന്നാലും.

കാജി കബീറിന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട്, അത്ഭുതത്തോടെ പറഞ്ഞു. അറിവില്ലാത്ത ബാലനായ നിനക്ക് ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യണമെന്നാണോ പറയുന്നത്? ഭക്തി, കർമ്മം, യോഗം, ഈ മൂന്നുമാർഗ്ഗത്തെയും അറിഞ്ഞതിന്മേൽ മാത്രമേ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗം അറിവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. അതിൽ ഒന്നാമത്തെ ഭക്തിമാർഗ്ഗംപോലും അറിയാത്ത ചെറുബാലനായ നീ, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ ചോദിക്കുന്നുവോ? അതു പറഞ്ഞുവെന്നാൽ നിനക്ക്, എന്തു പ്രയോജനം സിദ്ധിക്കുമെന്നാണ് വിചാരം?

കബീർ.—ജനനമരണങ്ങളും അജ്ഞാനാഹങ്കാരങ്ങളും സുഖദുഃഖങ്ങളും സംശയങ്ങളും അപജയവും ഇല്ലാതെ, അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണസച്ചിദാനന്ദസ്വയംപ്രകാശമായി വിളങ്ങുന്ന ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞു സദാകാലം ആനന്ദാമൃതത്തിൽ മുങ്ങിസുഖിക്കാമെന്ന ഫലമാണ്, അതുകൊണ്ടെനിക്കു ലഭിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്.

കാജി കബീറുടെ വാക്കുകൾകേട്ടു, വീണ്ടും അത്ഭുതപരതന്ത്രനായി എഴുന്നേറ്റു തമാലിനെനോക്കി,—"ഹേ സ്വധർമ്മജ്ഞനായ നിങ്ങളുടെ മകൻ ഞാൻ എന്തൊക്കെപ്പറഞ്ഞിട്ടും സുന്നത്തുചെയ്‌വാൻ സമ്മതിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ ഇപ്പോൾ പോകട്ടെ. നിങ്ങൾക്കാകുന്നതുപോലെ പറഞ്ഞുനോക്കുവിൻ! സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം എനിക്കെഴുതിയയച്ചാൽ ഞാൻവരാം. ന്യായവാദംചെയ്യുന്നതുകൂടാതെ ശിക്ഷിക്കാനും നിങ്ങൾക്കധികാരമുണ്ടല്ലോ. എന്നുപറഞ്ഞുപോയി. അവിടെ കൂടിയിരുന്ന മറ്റുള്ളവരും അവരവരുടെ വഴിക്കു പിരിഞ്ഞുപോയി. എല്ലാവരും കബീറിന്റെ യുക്തിവാദങ്ങളെ വിചാരിച്ചുവിചാരിച്ച് അത്ഭുതപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു."

എല്ലാവരും പോയപ്പോൾ തമാലും ജിജാബീബിയും കബീറിനെനോക്കി—മകനേ! നീ അറിയാത്ത ബാലനല്ലയോ? മഹാവൈദികാചാര്യന്മാരായ കാജിമുതൽപേരോട്ട് എതിർവാദംചെയ്യുന്നത് നിനക്കു ചേർന്നതാണോ? നമ്മുടെ കുലധർമ്മത്തിനും അതു വിരുദ്ധമല്ലേ?

കബീർ:—"അമ്മയച്ഛന്മാരേ! നിങ്ങൾ സത്യമറിയാതെ എന്നെ കുറ്റപ്പെടുത്തരുത്. മനുഷ്യജന്മത്തിലെ പരമപ്രയോജനം മോക്ഷമാണ്. മോക്ഷം ലഭിക്കത്തക്ക എന്തുപദേശവും, അനുസരിക്കാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. അഥവാ നിർദ്ദോഷങ്ങളായ ലൗകികകാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞാലും അനുസരിക്കാം. നിഷ്പ്രയോജനവും നിരർത്ഥകവുമായ സംഗതികൾ പറയുന്നവരോട് എതിർവാദം ചെയ്യാതെ തരമില്ല. അങ്ങനെ പറയുന്നവർ വൈദികന്മാരോ താർക്കികന്മാരോ ആരായാലും ശരി അവരെക്കുറിച്ചു, എനിക്കു ബഹുമാനമില്ല."

കബീറുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു, കോപാകുലനായ തമാൽ "എടാ ദുഷ്ടക്കുട്ടി അച്ഛനമ്മമാരുടെയും മറ്റുവേണ്ടപ്പെട്ട ബന്ധുക്കളുടേയും വാക്കുനിരസിച്ചു തോന്ന്യാസംകാട്ടുന്ന നിന്നെ ഞാൻ സംഹരിച്ചുകളയും" എന്നുപറഞ്ഞടുത്തു.

പിതാവിന്റെ കോപംകണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു, കബീർ വെളിക്കിറങ്ങി ഓടി ഒരിടത്തു ചെന്നു മറഞ്ഞിരുന്നു. പുത്രവത്സലയായ ജിജാബീബി ചുറ്റിനോക്കി മകനെക്കണ്ടുപിടിച്ചു വീട്ടിൽകൊണ്ടുവന്നു. സുന്നത്തുക്രിയയ്ക്കു സമ്മതിക്കാൻ പലപ്രകാരത്തിലും ഉപദേശിച്ചു. എന്തായിട്ടും കബീർ സമ്മതിച്ചില്ല. അതിനാൽ കോപാന്ധയായ മാതാവ് "എടാ മൂഢക്കുട്ടി! തന്നിഷ്ടക്കാരനായ നിനക്കു, ഇന്നുമുതൽ വെറുതെ ഭക്ഷണംതരുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. നിന്റെ ഭക്ഷണം നീ വേലചെയ്തുതന്നെ ഉണ്ടാക്കണം" എന്നുപറഞ്ഞു വസ്ത്രംനെയ്യുന്നതിനായി ഒരു പട്ടുനൂൽതറിയിൽ കബീറിനെക്കൊണ്ടേൽപ്പിക്കുകയുംചെയ്തു.

കബീർദാസചരിത്രം

അദ്ധ്യായം ൩.

(ബ്രാഹ്മണവേഷം ധരിച്ചു വന്ന ഭഗവാന് കബീർ വസ്ത്രദാനം ചെയ്യുന്നത്.)

ഹരേ! ചെറുകിരാതനായിവന്നിഷ്ടമേകീട്ടവാൻ
പുരാൎജ്ജവികന്നിങ്ങനെയരുളിയവനാമേ കോശലേ!
പരാപര! പരാത്പര! പരമ പരമാർത്ഥതത്വാത്മക!
സദാ ജഗന്നാഥ! പരിപാലയമമ നിരാമയ ജഗദീശ്വര!

ജ്ഞാനപ്രശംസാഹൃദയന്മാരായ സജ്ജനന്മാരേ! സർവ്വബ്രഹ്മമയധ്യാനത്തിൽ ഉള്ളവനായ അനന്തഭക്തിയോടുകൂടിയിരുന്ന കബീർദാസനെ നെയ്ത്തുവേലയിലേർപ്പെടുത്തിയത്, പതിവ്രതയെ വേശ്യാവൃത്തിക്കേർപ്പെടുത്തിയതുപോലെ അത്യന്തം ദുസ്സഹമായിരുന്നു. എങ്കിലും മാതൃശാസനത്തെ ഭയപ്പെട്ട്, ബാലനായ മഹാത്മാകബീർ ഈശധ്യാനത്തോടുകൂടി ഒരുമുഴംവസ്ത്രം നെയ്തു. അനന്തരം ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽലയിച്ച്, തന്നെത്താൻ മറന്ന് നിഷ്ക്രിയനായി ഇരിപ്പായി. ഉടനെ ഭഗവാൻ * മായാരൂപത്തിൽവന്ന്, കബീർദാസനോടപഹരം ഒരുമുഴം വസ്ത്രംകൂടി യാചിച്ചുവാങ്ങി.

ഇതിനിടയ്ക്കു നീമയാബീബിവന്ന്, കണ്ണടച്ചു ധ്യാനിച്ചിരിക്കുന്ന കബീറിനെ തട്ടിയുണർത്തി "എടാ കബീറേ! മുട്ടാളശ്ശ്യാൻ പറഞ്ഞാൽ ചെവിക്കൊള്ളാതെയാണോ? രാവിലെമുതൽ വൈകുന്നേരംവരെ നീ ഇരുന്നിട്ടൊരുമുഴംവസ്ത്രമാണോ നെയ്തത്? വേണ്ടാത്ത പുസ്തകങ്ങളൊക്കെ പഠിച്ചു നിനക്ക് ഇതുവരെയും ഒരാളാവാൻ കഴിയാതെ പോയതു എന്തുകൊണ്ട്? വേഗം ഇതു മുറിച്ചുകൊണ്ടുപോയി കടയിൽ കൊടുത്തു പണം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വാ; അല്ലാതെ ഇന്നത്താഴമില്ല" എന്നു നിർദ്ദയമായിപ്പറഞ്ഞിട്ടു വീട്ടിലേക്കുപോയി. ക

---

* ഭഗവാൻ നെയ്ത്തുവിഷയത്തിൽ കബീർ ആവശ്യപ്പെടാതെ തന്നെ സഹായമായതു, പണ്ട്, ശുകബ്രഹ്മർഷിയോടുചെയ്ത വാഗ്ദാനമനുസരിച്ചായിരുന്നു. മായാതീതനായ ശുകനെ മായയിൽ അകപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള വിചാരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ശുകമഹർഷി കബീറായി അവതരിക്കാൻ ഒരു പ്രത്യേകകാരണംകൂടിപ്പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതായത്, പണ്ടു ദേവന്മാരുടെ പ്രേരണയാൽ ദേവസ്ത്രീയായ രംഭ ശുകന്റെ തപസ്സിളക്കാൻ പോയതിൽ വിഷയസുഖത്തിൽ അദ്ദേഹം അശേഷം ആസക്തനല്ലായ്കയാൽ, അവൾക്കു സാധിക്കാഞ്ഞ്, തന്ത്രത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ജയിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അതനുസരിച്ച്, അവൾ ഒരു മുനിയുടെവേഷംധരിച്ച്, ശുകാശ്രമത്തിനുസമീപമായിഉഗ്രതപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ രഹസ്യം മനസ്സിലാകാതെ ശുകൻ ആ മുനിയുടെ അടുക്കൽചെന്ന്,—"അല്ലയോ യോഗീശ്വര! ഇങ്ങനെ അനേകനാളായി എന്താഗ്രഹത്തോടുകൂടിയാണു തപസ്സുചെയ്യുന്നതു?" എന്നുചോദിച്ചു. ഉടനെ മുനിവേഷധാരിണിയായ അവൾ ഉണർന്ന്—"ശുകമഹർഷേ! അങ്ങ്, എന്റെ തപസ്സിനു വിഘ്നംചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ചോദിക്കുന്നവരം തരാത്തപക്ഷം അങ്ങേ ഞാൻ ശപിക്കും" എന്നുപറഞ്ഞു. "ഏതുവരമോ ഇഷ്ടംപോലെ ചോദിച്ചാൽ തരാം" എന്നു ശുകൻ പറഞ്ഞതുകേട്ട്, സ്വന്തമായ സ്ത്രീരൂപംധരിച്ചുനിന്നു. മഹർഷിക്കു അന്നേ സംഗതിമനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം തനിക്കൊന്നുമിച്ഛയില്ലെങ്കിലും സത്യത്തെയോർത്ത്, കലിയുഗത്തിൽ അവളുടെ ഇഷ്ടം സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. അതനുസരിച്ചു കബീറായി ജനിച്ചു അവളിൽ രണ്ടുപുത്രന്മാരെ ഉല്പാദിപ്പിച്ചുവത്രെ.

ബീർ മാതാവിൻെറ വാക്കുകൾകേട്ടു വിഷമിച്ചു് തറിയിൽ നെയ്തുവച്ചിരുന്ന രണ്ടുമുഴം വസ്ത്രവും മുറിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടു വല്ലനത്തെരുവിൽ എത്തി. ബാലനായ കബീറിനു വസ്ത്രവില്പനയെപ്പററി യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തെരുവിൻെറ മദ്ധ്യഭാഗത്തുനിന്നുകൊണ്ടു് വസ്ത്രം വിടുർത്തിക്കാട്ടി "അല്ലയോപുണ്യവാന്മാരെപുണ്യവതികളെ! ഈ പീതാംബരത്തെ വാങ്ങി അതിൻെറ വില തരുവാൻ സന്മനസ്സുണ്ടാകണേ!"എന്നപേക്ഷിച്ചു. പണ്ടു് ഭാര്യയേയും മകനെയും വില്ക്കുന്നതിനു തെരുവീഥിയിൽ വിളിച്ചു നടന്ന ഹരിശ്ചന്ദ്രനെപ്പോലെ വല്ലവിധവും വിലകിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുദ്ഘോഷിച്ചു് കബീർ വസ്ത്രവും നിവർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു തെരുവീഥിയിൽ ചുററിനടന്നു. കടവിൽ ബാലനായ കബീറിൻെറ വസ്ത്രവില്പനക്രമങ്ങൾകണ്ടു ചിലർ അടുത്തുചെന്നു് "ഇതെന്തടാ, ഓരോ അംഗുലം അകലത്തിൽ ഓരോ അംഗുലം ഇടവിട്ടു് വലപോലെ നെയ്തുവച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇതുനെയ്തതാരു്? കൊള്ളാമല്ലോ ഇതു് ആരുവാങ്ങാനാണു്" എന്നൊക്കെ പരിഹസിച്ചു. ഉടനെ ഭഗവാൻെറ മായാവിലാസത്താൽ കാഴ്ചക്കാരുടെകണ്ണിനു വസ്ത്രം വളരെ മേന്മയുള്ളതായിത്തോന്നി. പിന്നീടു അതുകണ്ടവരെല്ലാം "ഹാ! ഈ വസ്ത്രം വാങ്ങാൻ ഞങ്ങൾ ശക്തരല്ല." എന്നു പിൻവാങ്ങിപ്പോയി. ഭഗവാൻതന്നെ നെയ്ത ഒരു വസ്ത്രത്തിനു് വിലമതിക്കാൻ മനുഷ്യർക്കുകഴിയാത്തതു് അത്ഭുതമല്ലല്ലോ. അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളായ മഹാത്മാക്കളെ! കബീർ വസ്ത്രവുംകൊണ്ടു തെരുവീഥിയിൽ നടന്നിട്ടും അതു വാങ്ങിക്കാൻ ആരും ഇല്ലായ്കകൊണ്ടു് ഇനി വില്പാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അദ്ദേഹം പട്ടുവസ്ത്രം മടക്കി കക്ഷത്തുവെച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങി. കബീറിനെ പരീക്ഷിക്കാനായി ഭഗവാൻ ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണൻെറ വേഷത്തിൽ കബീറിനെ അരികിൽ ചെന്നു കക്ഷത്തിൽ ഇരുന്ന പട്ടുവസ്ത്രം തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടോടി. കബീർ ബദ്ധപ്പെട്ടു "ഹേ! കിഴട്ടുകള്ളബ്രാഹ്മണ! എൻെറ പീതാംബരം നീ തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടോടുന്നുവോ? ഗോപസ്ത്രീകളുടെ വസ്ത്രം പണ്ടു കൃഷ്ണസ്വാമി അപഹരിച്ചുകൊണ്ടോടിയപോലെ ഇതെന്തൊരക്രമമാണു്? എൻെറ പീതാംബരം വിലതരാതെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോയ്ക്കളയാമെന്നാണോ? അതു തന്നില്ലെങ്കിൽ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല. വിററു പണംകൊണ്ടുചെന്നെങ്കിലേ അമ്മ അത്താഴം തരികയുള്ളു? എന്നുപറഞ്ഞു പുറകെ ഓടിച്ചെന്നു ബ്രാഹ്മണൻെറ മടിക്കു പിടികൂടി "എൻെറ ഈ പീതാംബരം ഇങ്ങുതരിക" എന്നു നിർബന്ധിച്ചു. അപ്പോൾ മായാബ്രാഹ്മണൻ ആ തുണിയെ നിവർത്തു് ആ വഴിപോയ ജനങ്ങളെ ഒക്കെ കാണിച്ചു് "അല്ലയോമഹാജനങ്ങളെ! ഈ വലത്തുണിനിർമ്മലമായ:നേരിയ പീതാംബരമാണപോൽ! ഈമാതിരിവസ്ത്രം നിങ്ങളിലാരെങ്കിലും ഇതിനുമുമ്പുകണ്ടുവോ?"എന്നുചോദിച്ചുകൊണ്ടു് അതു രണ്ടായി വലിച്ചുകീറി. കബീർ ബ്രാഹ്മണനെനോക്കി "ഹേ! ബ്രാഹ്മണ! താങ്കൾ വേദമോതുന്ന ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നിട്ടും മഹാവിഷ്ണു ദേവൻെറ തിരുപ്പുടവയെപോലെ ദിവ്യമായ ഈ പീതാംബരത്തെ കീറിക്കളഞ്ഞതു് എത്ര അത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു? അങ്ങേക്കു് ബ്രഹ്മതേജസ്സും അസ്തമനപ്രാപ്തമായി. കഷ്ടം! കലിയുടെ മുതൽകൈക്കലാക്കാനായി വേഷംകെട്ടിനടക്കുന്ന ഒരുമാതിരി കള്ളബ്രാഹ്മണരെ സൃഷ്ടിച്ചു ബ്രഹ്മാവുതന്നെ ഇദ്ദേഹത്തെയും നിഷ്പ്രയോജനമായി സൃഷ്ടിച്ചു? എന്നുപറഞ്ഞു പീതാംബരത്തെ ബലാൽ പിടിച്ചുപറിച്ചു. ഉടൻ മായാബ്രാഹ്മണൻ "എടാ കള്ളക്കിടാവേ! കൈപീനത്തിനുപോലും കൊള്ളാത്ത ഈ കീറത്തുണിയാണോ മഹാവിഷ്ണുവിൻെറ പീതാംബരത്തിനു തുല്യമാണെന്നു നീ വീമ്പുപറഞ്ഞതു്." എന്നുപറഞ്ഞു കാണികളെല്ലാം കൈകൊട്ടിച്ചിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അധിക്ഷേപിച്ചു. കബീർ അതുകേട്ടു "ഹേ ബ്രാഹ്മണ! പതിവ്രതയ്ക്കു സൌന്ദര്യമില്ലെന്നുവച്ചു് എന്താണുകുറവു്? ജ്ഞാനവാന്നു സമ്പത്തില്ലെന്നുവച്ചോ? അതുപോലെതന്നെ ധർമ്മിഷ്ഠനു തപസ്സും ജീവകാരുണ്യമുള്ളവനു വ്രതവും ശാന്തശീലനു ജലവും ആശയററവനു സന്യാസവും കുലസ്ത്രീക്കു കാവലും ആത്മജ്ഞാനിക്കു ധ്യാനവും മനഃശുദ്ധിയുള്ളവനു് തീർത്ഥവും ഇല്ലെന്നുവച്ചു് വല്ലകുറവും വരാനുണ്ടോ? അപ്രകാരം പട്ടുനൂൽകൊണ്ടു നെയ്ത ഈ വസ്ത്രം വലപോലെ ഇരുന്നാലുംഅതിനു മേന്മയില്ലെന്നു വരികില്ല. ഇതു് മഹാവിഷ്ണുദേവനണിയത്തക്ക ശുദ്ധിയും മംഗല്യമുള്ളതുതന്നെയാണു്. എ

ന്നു പറഞ്ഞു് കബീർ വീട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു. ഉടനെ ബ്രാഹ്മണൻ പുറകിൽവിളിച്ചു് "എടാ! നീ ഒരു പട്ടാളൽ വില്ക്കുമെങ്കിൽ ഞാൻ വിലതന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളാം. എന്തുവേണം? പറയൂ" എന്നുചോദിച്ചു. "എനിക്കു് അതിൻെറ വില അറിഞ്ഞുകൂടാ. നാലുപേർ കാണുന്ന വിലയ്ക്കു് തരാനെനിക്കു സമ്മതംതന്നെ" എന്നു കബീർപറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻ അതുകേട്ടു പലരേയും വിളിച്ചു "ഹേ! മഹാത്മാക്കളെ! വലപോലെ ഇരിക്കുന്ന ഈ പട്ടുവസ്ത്രത്തിനു് എന്തുവിലകൊടുത്താൽ ദോഷമില്ല? പറയുവിൻ" എന്നു ചോദ്യംചെയ്തു. ഒരുവൻ അതിനു് ഒരു ഉറുപ്പികകൊടുക്കണമെന്നുപറഞ്ഞു. ഒരു വരാഹൻ കൊടുക്കണമെന്നു മറ്റൊരുത്തൻപറഞ്ഞു. പത്തുവരാഹൻകൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നുമൂന്നാമതൊരുത്തനും നൂറു വരാഹൻ കൊടുത്താലും ദോഷമില്ലെന്നു നാലാമത്തവനും പറയുന്നതുകേട്ടപ്പോൾ മായാബ്രാഹ്മണൻ ഉടക്കറുക്കാത്ത പട്ടാളൽകൊണ്ടു് വസ്ത്രത്തിൻെറ ആകൃതിയിൽ വലപോലെ നെയ്തുകൊണ്ടുവന്ന ഈ കീറത്തുണിക്കു് ഒരു വിലപറയാതെ പത്തുംനൂറും വരാഹൻ പറയുന്നതു കേവലം പരിഹാസമായിട്ടുതന്നെയാണു് എന്നുപറഞ്ഞു. അനന്തരം കബീരെ നോക്കി "എടാ കബീരെ! ഒരു കവിടിപോലും വിലയില്ലാത്ത ഈത്തുണിക്കു് ഇതാ ഞാനിരുവും തരാം. നീ ഇന്നുകാഴ്ചകണ്ടു് രാജാവിനേയോ സന്യാസിയേയോ പതിവ്രതയേയോ, ഒന്നോകുറുമനിയേയോ? ആരെയായാലും ഇന്നത്തെ കാഴ്ചഫലം നിനക്കശുഭംതന്നെ" എന്നിങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചശേഷം വളരെ കുന്നായ്മകളുള്ള ഒരു പഴന്തുണിമാറാപ്പിൽ ദുർല്ലഭമായ മുതൽപോലെ കെട്ടിവച്ചിരുന്ന രണ്ടു കവിടികൾ അഴിച്ചെടുത്തു് കബീരുടെ കൈയിലിട്ടു കൊടുത്തിട്ടു്, "ഈക്കീറത്തുണിക്കതിനോളം വില വാങ്ങിക്കുന്നതുത്തമമല്ല; വളരെക്കൂടുതൽ വിലയാണു് ഞാൻ നിനക്കുതരുന്നതു്" എന്നുഗൌരവത്തോടെ പറഞ്ഞു. കബീർ തനിക്കുകിട്ടിയ കവിടികൾരണ്ടുംനോക്കി മന്ദഹാസത്തോടെ "ഹേ! മഹാജനങ്ങളെ! ഈബ്രാഹ്മണൻ എൻെറ പട്ടിനുതന്ന വിലനോക്കുവിൻ" എന്നു് അവരെകാണിച്ചശേഷം അവയെ ദൂരത്തെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞതുകണ്ടു് ബ്രാഹ്മണൻ "എടാ ദുഷ്ടക്കുട്ടി! എൻെറ പൂർവികന്മാർ കഷ്ടപ്പെട്ടുസമ്പാദിച്ച മുതലെല്ലാം നീ നഷ്ടപ്പെടുത്താനാണോ നിശ്ചയിച്ചതു? ഇതിനാണോ നീ എന്നെ ബ്രാഹ്മണോത്തമ എന്നുംമറ്റും സൽക്കാരവാക്കുകളാൽ പൂജിച്ചതു്? ഇതിൽകൂടുതലായി എന്തുമാത്രം വിലകിട്ടേണമെന്നാണു നിൻെറ മോഹം? വെറും വഴക്കുവലിപ്പിക്കാനാണോ നിശ്ചയിച്ചതു്? എടാമൂഢ! മഹാലക്ഷ്മിയല്ലയോസമ്പത്തു്? അതിനെ നീ എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞതോ? സാളഗ്രാമം, ദേവപ്രതിമ, [illegible] സമ്പത്തു് ഇതുകളെ കൈവിട്ടുകളയുന്നവൻ പാപിയാണു്." എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ആ കവിടിരണ്ടും തിരഞ്ഞു എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. "എടാ കബീരെ! നീ ഈ കവിടിയുടെ ഗുണത്തെ അറിഞ്ഞുകളഞ്ഞതോ? ഇതുകൊടുത്താൽ നിന്നെയും നിൻെറ അച്ഛനേയും അപ്പൂപ്പനേയും സകലസമ്പത്തോടുകൂടി വിലയ്ക്കുവാങ്ങിക്കാം "എന്നല്ല മൂന്നുലോകവും വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കാമെന്നു മതിയാകും. ധനപതിയായ കുബേരനെ അവൻെറ ഒൻപതുനിധികളോടുകൂടി തന്നാലും ഇതിനു വിലയാകയില്ല. ശ്വാവിനു് പൊതിയാത്തേങ്ങ എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ ഈ കവിടികളുടെ മഹത്വമറിവാൻ നിനക്കുയോഗ്യതയും ഭാഗ്യവുമില്ല." ബ്രാഹ്മണൻെറ വാക്കുകൾക്കുത്തരമായി കബീർ "ഹാ! ബ്രാഹ്മണോത്തമ! ഈ പീതാംബരത്തിനു താങ്കളേയും താങ്കളുടെ അച്ഛനേയും വിറ്റാലും വിലയാകയില്ല. പൊയ്ക്കോളൂ" എന്നാക്ഷേപിച്ചുപറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ അവരവരുടേതു നല്ലതെന്നു അവർ വാദിച്ചുവഴക്കിടുമ്പോൾ അതുകണ്ടുനിന്ന ജനങ്ങൾ പലതരത്തിൽ പരിഹസിച്ചുതുടങ്ങി. ചെകിടനും കുരുടനും തമ്മിൽ കുത്തുകൂടാനൊരുങ്ങിയതുപോലെ ഇരിക്കുന്നു ഈ തർക്കം എന്നുചിലരും, കള്ളനും ചതിയനുംതമ്മിൽ വ്യാപാരംചെയ്യുന്നതുപോലെയാണെന്നു മറ്റുചിലരും ഭ്രാന്തനും ഉന്മത്തനും തമ്മിൽ തർക്കിക്കുന്നതുപോലെയാണെന്നു് ഇനിയും ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എന്നിട്ടു കബീരേയും ബ്രാഹ്മണനേയും നോക്കിപ്പറഞ്ഞു "ഹേ! തർക്കമെന്താണു് '[illegible]' എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ കാശിനുകൊള്ളാത്ത ഒരു കീറത്തുണിക്കു് പ്രയോജനമില്ലാത്ത രണ്ടു കവിടിതന്നതുപോരായോ? ശരിയായ വിലയായി ഹേ! ബാലക! ബുദ്ധിമതിയെന്ന സമാധാനപ്പെട്ടു വഴക്കുതീർക്കൂ. എന്നൊക്കെ

ആക്ഷേപവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു കൈകൊട്ടി ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അവരവരുടെ വഴിക്കുപോന്നു. അനന്തരം ബ്രാഹ്മണൻ കബീറിനെ നോക്കി "എടാ കബീർ ശ്രേഷ്ഠമായ ഈ ശ്വേതകവിടികളെ നിനക്കുതന്ന ഉദാരനായ എനിക്ക് നിസ്സാരമായ ഒരു കീറത്തുണി തരാതെ നീ കഠോരനെപ്പോലെ മാറിപ്പറയുന്നതെന്താണ്? നാലുപേർ കാണെ നീ വിലയ്ക്കു തരാമെന്നല്ലേ നീ ആദ്യം പറഞ്ഞത്? എന്നു ചോദിച്ചു. കബീർ "ഹേ! താങ്കൾ വൃദ്ധനായി പല്ലുകളെല്ലാം കൊഴിഞ്ഞല്ലോ എന്നിട്ടും വകതിരിവില്ലാതെ വളരെ നേരമായി ഓരോ വ്യർത്ഥവാക്കുകൾ പുലമ്പുന്നതെന്താണ്? എന്റെ പീതാംബരത്തിനു തക്ക വില വാങ്ങാതെ കൊടുത്താൽ വീട്ടിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ എന്നെ അമ്മ കൊല്ലാതെ കൊല്ലും. അതുകൊണ്ടു പണമെടുക്കൂ! പട്ടുവേണമെങ്കിൽ! അല്ലെങ്കിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളൂ. കളിപ്പിക്കാൻ നടക്കുന്ന കള്ള! വഞ്ചക! എന്നിങ്ങനെ ഓരോന്നു പറയുന്നതുകേട്ട ബ്രാഹ്മണൻ പിന്നെയും കവിടികളെ എടുത്തുകാണിച്ചുകൊണ്ട്, "എടാ! ഈ കവിടികൾക്ക് ആ പട്ടുതരാൻ മനസ്സില്ലയോ എന്നു ചോദിച്ചു. കബീർ "ഈ പുഴുപ്പിടിച്ച കവിടിക്കു പട്ടുകിട്ടുമെന്നാണോ വിചാരം പട്ടുവേണമെങ്കിൽ പണംകൊടുക്കണം "കരിമണിയൊന്നു കൊറിക്കാനില്ല; തരിവളയിട്ടുകിട്ടുവാൻമോഹം" എന്നു പറഞ്ഞപോലെ അയാൾ കണക്കാവില്ല. എന്താണുകിട്ടിയ തെങ്കപിടിയും പെറുക്കിക്കൊണ്ടുവന്ന് പട്ടുതട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കളയാമെന്നാണു മോഹമെങ്കിൽ വന്നവഴിക്കു പൊയ്ക്കൊള്ളാമെന്നോർമ്മതി" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. ഉടനെ ബ്രാഹ്മണൻ "എനിക്കു ഈ തെങ്കവിടികളല്ലാതെ വേറൊന്നുമുതലുമില്ല. ഇതിനുപകരം നീ ആ പട്ടുവസ്ത്രം തന്നാൽ ഗോകുലവൃന്ദാവനത്തിൽ സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ തിരുനാളുത്സവത്തിനു അതു ഞാൻ തിരുമെയ്യിൽ ചാർത്താം. അതുമൂലം നിനക്കു് പുണ്യവും കീർത്തിയും ലഭിക്കും. ഭഗവാനെ ഫലമൂലങ്ങൾകൊണ്ടു പൂജിച്ചു ശബരിക്കും പിടി അവിൽകൊടുത്ത കുചേലനും കൈവന്ന മോക്ഷം ലഭിക്കയുംചെയ്യും." എന്നുപറഞ്ഞു. കബീർ "ഹേ! ബ്രാഹ്മണോത്തമ! താങ്കൾ പറയുന്നതുപോലെ ഭഗവാനു ചാർത്തത്തക്കമഹിമ ഈ പട്ടിനുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ ദാനംചെയ്യാൻ എനിക്കു മനസ്സുതന്നെ. പക്ഷേ, തക്കവിലകിട്ടാതെ കൊടുത്താൽ അച്ഛനമ്മമാരും എന്നെ തല്ലും. അതുകൊണ്ടു തരാൻ നിവൃത്തിയില്ല."

ബ്രാഹ്മണൻ (വിനയഭാവത്തിൽ) അല്ലയോ! മഹാനുഭാവനും സത്യസന്ധനുമായ ബാലാ! നീ വലിയ ധർമ്മിഷ്ഠനാണെന്നു പലരും പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. നിന്നെക്കണ്ടതിലും പരിചയത്തിലും ആ കേൾവി സത്യമാണെന്നും തോന്നുന്നു. നീ വളരെക്കാലം ഈ കാശിയിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു ധർമ്മകൊടിയെ സ്ഥാപിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല 'കതിരുക്കയോ അറിയാം മുളക്കണ്ടു' എന്ന പഴമൊഴി പാഴിലാകത്തില്ല. "അല്ലയോ! ധർമ്മിഷ്ഠ! ഭാര്യാപുത്രാദികളും ധനധാന്യാദികളും മാതാപിതാക്കന്മാരും മറ്റാരുംതന്നെ മരിക്കുമ്പോൾ കൂടെവരുന്നവയല്ല; എന്നാൽ ധർമ്മം അങ്ങനെയല്ല. എത്രനാളം ജനിച്ചുമരിച്ചാലും നമ്മെവിട്ടുപിരിയുന്നില്ല. അതു നമ്മെ സകല ആപത്തുകളിൽനിന്നും സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ നീ ധർമ്മത്തെ വിചാരിച്ച് എനിക്കു ഈ പട്ടുതരണം."

ബ്രാഹ്മണന്റെ അപേക്ഷകേട്ട്, കബീർ വിഷമിച്ചു. പട്ടുകൊടുത്തുകളയാമെന്നുവെച്ചാൽ, മാതാപിതാക്കൾ തല്ലും; വീട്ടിൽ ചോറും കിട്ടുകില്ല. ധർമ്മനിഷ്ഠയ്ക്കു പട്ടു കൊടുക്കേണ്ടതുമാണ്. ഇങ്ങനെ ധർമ്മസങ്കടത്തിലകപ്പെട്ട്, കൊടുക്കാമെന്നോ കൊടുക്കയില്ലെന്നോ പറവാൻ നാവുപൊങ്ങാതെ, കബീർ മൌനിയായിനിന്നു. അതുകണ്ട്, ബ്രാഹ്മണൻ, ഹേ ബാലക! ജീവജന്തുക്കൾക്കു ധർമ്മമാണു സത്യബന്ധു. ഇങ്ങനെ മൌനംഭജിച്ചു നില്ക്കുന്നതു ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നുവോ! നീ ധർമ്മിഷ്ഠനല്ലെന്നു വരുമോ? മുഖം ഉയർത്തി നോക്കാത്തതെന്തു? ഈ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൂടെയോ? നോക്കിയാൽ എന്തുഫലമെന്നായിരിക്കാം നിന്റെ വിചാരം. അങ്ങനെ വിചാരിക്കണ്ട—ബ്രാഹ്മണർ ബ്രഹ്മതേജസ്സുള്ളവരല്ലേ? അവരെക്കാണുന്നതു പാപഹരമാണ്. ലോഭം എന്ന ദുർഗ്ഗുണത്തെ വെടിയാൻ നിനക്കു മനസ്സില്ലയോ? ഹേ ധർമ്മശീല! "ലോഭിയെ

പ്പോലെ പാപിയില്ല” എന്ന പഴമൊഴി നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? അതിനെ അറിഞ്ഞു്; പട്ടുവസ്ത്രം നൽകി എന്റെ ആശീർവാദത്തെ വാങ്ങിക്കുക. ധർമ്മാർത്ഥമായി പണ്ടോരോരോ മഹാന്മാർ, സ്വാർത്ഥംനോക്കാതെ എന്തെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. പരമശിവൻ, പ്രാണഹരമായ കാളകൂടം കുടിച്ചില്ലയോ? ഭസ്മാസുരൻ ആവശ്യപ്പെട്ടവരം കൊടുത്തിട്ടു്, അവനെ ഭയന്നു്, ഓടിഒളിച്ചില്ലയോ? ബാണാസുരന്റെ ഭൃത്യനായിരുന്നു് അവന്റെ വാതിൽ കാത്തില്ലയോ? [illegible] ത്രിപുരദാനം ചെയ്തില്ലയോ? ഉപദ്രവംചെയ്ത രാവണനു് ചന്ദ്രഹാസം സമ്മാനിച്ചില്ലേ? ദൈത്യന്മാർക്ക് കൊടുത്തുകൂടാത്ത പാശുപതാസ്ത്രം ഭക്തനായ അർജ്ജുനനു ദാനംചെയ്തില്ലേ? ലോകത്തു നടപ്പില്ലാത്ത നിത്യയൌവനം, (അതായതു്, എന്നും പതിനാറുവയസ്സു്)—മാർക്കണ്ഡേയനു കൊടുത്തില്ലയോ? കാമദേവൻ പരാർത്ഥമായി തന്റെ ദേഹത്തെ നശിപ്പിച്ചില്ലയോ? ദധീചിമഹർഷി, തന്റെ നട്ടെല്ലു ദാനം ചെയ്തില്ലയോ? മഹാബലി പാതാളത്തിൽ പോയില്ലയോ? ശിബിചക്രവർത്തി തന്റെ ശരീരത്തെ കഷണിച്ചു കൊടുത്തില്ലയോ? മയൂരരാജൻ സകലരാജചിഹ്നങ്ങളോടുകൂടി ഭാര്യമാരേയും ദാനംചെയ്തില്ലയോ? കർണ്ണൻ അത്ഭുതകരമായുള്ള കവചകുണ്ഡലങ്ങളെ അഴിച്ചു ദാനം ചെയ്തില്ലയോ? ധർമ്മപുത്രൻ തന്നെ ആശ്രയിച്ച നായയുടെ ദേവലോകത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോകാൻ ശഠിച്ചില്ലയോ? ഒരു ഗന്ധർവനെ രക്ഷിക്കാൻവേണ്ടി അർജ്ജുനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു യുദ്ധംചെയ്തില്ലയോ? മഹാവിഷ്ണു, പരമശിവന്റെ ബ്രഹ്മഹത്യയെ ഏറ്റുവാങ്ങിക്കൊണ്ടില്ലയോ? ശന്തനു ദേവകന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്തില്ലയോ? ശ്രീകൃഷ്ണൻ പാണ്ഡവന്മാർക്ക് ദൂതനായിപ്പോയില്ലയോ? അർജ്ജുനനു തേർ തെളിച്ചില്ലയോ? ഭൃഗുമുനിയുടെ ചവിട്ടു്, മഹാവിഷ്ണു സഹിച്ചില്ലയോ? മാടുപോലെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ രഥത്തെ വലിച്ചുകൊണ്ടു പോയില്ലയോ? ഗോവർദ്ധനാദ്രിയെ എടുത്തുകുടയാക്കിപ്പിടിച്ചില്ലയോ? ഒരുപിടി അവിൽ കാഴ്ചവച്ച കുചേലനു്, അനൽപമായ സമ്പത്തും മോക്ഷവും കൊടുത്തില്ലയോ? ഹംസധ്വജൻ തന്റെ ദേഹത്തെ നടുവേ അറുത്തു ദാനംചെയ്തില്ലയോ? പാണ്ഡ്യൻ തലയറുത്തു കാവേരിനദിയിലിട്ടില്ലയോ? ഇങ്ങനെ പലരും ധർമ്മാർത്ഥമായി ശരീരത്തെപ്പോലും ബലികഴിച്ചിട്ടുണ്ടു്. “കഷ്ടം! അപേക്ഷിച്ചവരെ ഉപേക്ഷിക്കുന്ന സ്വഭാവം നിനക്കുമാത്രമേ ഞാൻ കണ്ടുള്ളു. അപേക്ഷിച്ചു ചോദിക്കുന്ന എനിക്കു ഈ പട്ടുതരാൻ നിനക്കു വിഷമമാണോ? പറയൂ! പട്ടുതന്നില്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല. കുറേനേരം അവിടെ നിൽക്ക! പോകാൻ വരട്ടെ.”

ഇപ്രകാരം ദയാപൂർണ്ണമായും, ദയനീയമായും പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ കേട്ടു്, മനസ്സലിഞ്ഞ കബീർ—ആഹാ! ഈ മഹാബ്രാഹ്മണന്റെ ഉപദേശം എത്ര സരസവും സാരവത്തുമായിരിക്കുന്നു. ധർമ്മാദികളുടെ മഹത്വത്തെ ഒട്ടേറെ എത്രയോ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാൽ വെളിപ്പെടുത്തിത്തന്നു. ധർമ്മിഷ്ഠന്മാരായ എത്രയോ പുണ്യപുരുഷന്മാരുടെ നാമങ്ങളെ ഉച്ചരിച്ചു ഹാ ഹാ! ആ മഹാബലി, ഭഗവാൻ ചോദിച്ച മൂന്നടിപ്രദേശം ദാനംചെയ്തുകൊണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവ്യതിരുവടികൾ ശിരസ്സിൽ ധരിച്ചു്, ചിരഞ്ജീവിപ്പട്ടം വഹിച്ചു. ദേവഗുരുവായ ബൃഹസ്പതിക്കുപോലും അറിവാൻപാടില്ലാത്ത സഞ്ജീവിനിമന്ത്രം ശീലമുള്ള ശുക്രമഹർഷി, ധർമ്മംചെയ്യുന്നതു തടുക്കാൻ പോയപ്പോൾ ഒരു കണ്ണു നഷ്ടമായെന്നു മാത്രമല്ല, ലോകർ, എന്ന ദൃഷ്ടിയിൽ പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതു നീചമായ ലോകത്തെ കൈക്കൊണ്ടു്, അർത്ഥികൾക്കു ദാനംചെയ്യാതെയിരിക്കുന്നതു്, എത്രമാത്രം ബുദ്ധികേടാണ്. ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കു ധർമ്മവും, സന്യാസികൾക്കു തപസ്സും സ്ത്രീകൾക്കു സച്ചതിയും, പുരുഷന്മാർക്കു ജ്ഞാനവും, ബ്രാഹ്മണനു ജ്ഞാനവുമാണല്ലോ ശാസ്ത്രവിധി! പട്ടുവിൽക്കാൻവന്ന ഞാൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമിയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമുണ്ടോ? ആ സ്ഥിതിക്കു ധർമ്മത്തെ എനിക്കൊരിക്കലും വിസ്മരിക്കാൻ പാടില്ല. വിശപ്പോ സഹിക്കാവതല്ല; സഹിച്ചു ജീവിച്ചിരിക്കാവതുമല്ല. എന്നിങ്ങനെ പലവിചാരങ്ങളോടുകൂടി, പതിവനുസരിച്ചു് “ബിസ്മില്ലാ” എന്ന ദൈവനാമത്തെ ഉച്ചരിച്ചു്, പട്ടുകൊടുക്കാൻ ഭാവിച്ചു.

ഉടനെ, മായാബ്രാഹ്മണൻ, “എടാ നീച! ഇതു വേദാന്തമാണോ? ജപത്തിനും തപസ്സിനും വൈദികപാരത്രികസുഖങ്ങൾക്കും തുണയായ ജീവകാരുണ്യത്തെ വെടിഞ്ഞു

ജീവികളെ കൊല്ലുന്നതിന്നാണെന്നുപദേശിക്കുന്ന നിഷിദ്ധമായ ഒരു പുസ്തകത്തിൽ പറയുന്ന ഏതോ ഒരു നാമത്തെയല്ലേ നീ പട്ടുതുണി ശോധിച്ചപ്പോൾ, പറഞ്ഞത്? ഹാ കഷ്ടം! നീ ഏതോ ഒരു ബ്രാഹ്മണകുട്ടിയാണെന്നും ആഭിജാത്യവും സൌശീല്യവും, യോഗ്യതയും നിനക്കുണ്ടെന്നുമാണല്ലോ ഞാൻ വിചാരിച്ചത്. അതിനാൽ സന്തോഷപൂർവം നിന്നെപ്പുകഴ്ത്തി സംസാരിച്ചതും. എന്നുപറഞ്ഞു, കബീറിനെ തലപിടിച്ചു നാലുപുറത്തോട്ടും തിരിച്ചുനോക്കീട്ടു, എടാ സകലമംഗളകരമായ വിഷ്ണുനാമം (ഹരി) നിന്റെ നെറ്റിയിൽ ഉണ്ടെന്നായിരുന്നു എന്റെ ഊഹം, അതോ ഇല്ല. എന്നാൽ ശിവപ്രീതികരമായ വിഭൂതിയുണ്ടോ അതുമില്ല. വിഷ്ണുവിന്റേയോ ശിവന്റേയോ പ്രീതിമൂലകങ്ങളായ നാമങ്ങളും ധരിക്കാത്തമൂഢ! എടാ ദുഷ്പുത്രാ! ഇന്നുമുതൽ നീ ഇവകളെ ധരിച്ചുകൊള്ളുക. നാമങ്ങൾ അതിനുടെ അർത്ഥം നീ മനസ്സിലാക്കിട്ടുണ്ടോ? മണ്ണിന്റെ അംശമായ ഈ ദേഹം ഒടുവിൽ മണ്ണായിത്തീരുമെന്നുള്ള ജ്ഞാനോപദേശമാണ് അതുചെയ്യുന്നത്. അതുപോലെതന്നെ, പരമമായ ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സ് ഇപ്രകാരമായിരിക്കയാണെന്നു ലോകത്തെക്കാണിച്ചു്, ബോധമുണ്ടാക്കുന്നതാണ് ഭസ്മം. ഇവകളെ ധരിക്കാത്തതു കേവലം മൂഢതയും നീചത്വവുമാണ്. ജീവാത്മാവിനു സദാസമയം ധർമ്മമാണെന്നു കരുതിക്കൊൾക. ത്രിപുരവിജയിയായ പരമശിവനെ എപ്പോഴും സ്മരിച്ചുകൊൾക. മനസ്സിന്റെ ചാപല്യങ്ങൾക്കു വശപ്പെടാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊൾക. നാമങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ തിരുവടികളാണെന്നോർത്തുകൊൾക. പരമാത്മാവിനെ എപ്പോഴും മനസ്സിൽ ഭക്തിപൂർവം ധ്യാനിച്ചുകൊൾക. ബ്രഹ്മാനന്ദമാണ് സർവോത്തമസുഖമെന്നു ധരിച്ചുകൊൾക. എപ്പോഴും ശ്രീരാമനാമത്തെ ജപിച്ചുകൊൾക. ഇക്കാണപ്പെട്ട പ്രപഞ്ചം കാനൽവെള്ളംപോലെ മിഥ്യയാണെന്നു ഉറച്ചുകൊൾക. ഏതൊരുവസ്തുകൊടുക്കുമ്പോഴും ഇന്നുമുതൽക്കു സീതാരാമനാമം ജപിച്ചുവേണം കൊടുക്കാൻ. എന്നിങ്ങനെ ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്തശേഷം, ബ്രാഹ്മണൻ കൈനീട്ടി ആ പട്ടിനെ വാങ്ങിച്ചു.

ഈ വാക്കുകളെകേട്ട കബീർ, ഗുരുവിനെക്കണ്ട സച്ഛിഷ്യനെപ്പോലെ, ഭയഭക്തികളോടുകൂടി, ബ്രാഹ്മണനെ നോക്കി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശത്തിലടങ്ങിയ ജ്ഞാനസാരങ്ങളെ, അത്യന്തം ബഹുമാനിച്ചു. എങ്കിലും, ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനു സഗുണമെന്നും നിർഗുണമെന്നും രണ്ടുമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉള്ളതിൽ, നിർഗുണമാണു പ്രധാനമെന്നു പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്കു സഗുണത്തെ പ്രധാനമാക്കി ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞതെന്തുകൊണ്ടാണെന്നു കബീർ സംശയിച്ചു. അതിന്റെ വാസ്തവം അദ്ദേഹത്തോടുതന്നെ ചോദിച്ചറിയാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട്, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ രൂപമില്ലാതിരിക്കുന്ന ദൈവത്തെ, ഇന്നതിനോടുതുല്യമെന്നു ചൂണ്ടിപ്പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, അരൂപബ്രഹ്മമെന്നും, അഴിവില്ലാത്തതാകകൊണ്ടു നിത്യമെന്നും അഴുക്കില്ലാത്തതാകയാൽ നിർമ്മലമെന്നും ഗുണസംബന്ധമില്ലായ്കയാൽ നിർഗുണമെന്നും അഹങ്കാരരഹിതമാകകൊണ്ടു നിരഹങ്കാരമെന്നുംമറ്റും നിന്നാമമായ ബ്രഹ്മത്തിനു വേദത്തിൽ പലനിർദ്ദേശനാമങ്ങൾ കാണുന്നുവെന്നുമല്ല, നിർഗുണത്തെത്തന്നെ ശ്രേഷ്ഠമായിപ്പറഞ്ഞിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. നിങ്ങൾ അതിനു വിപരീതമായി, സഗുണരൂപനായ ശ്രീരാമന്റെ നാമത്തെ, ശ്രേഷ്ഠമാക്കിപ്പറവാൻ കാരണമെന്തെന്നു വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞുകേട്ടാൽകൊള്ളാം" മായാബ്രാഹ്മണൻ ഇതുകേട്ടു, ശുകാവതാരനായ കബീറിനെ ആദ്യമായി, സഗുണധ്യാനമാർഗ്ഗമുപദേശിച്ചു വിശുദ്ധനാക്കിയശേഷം, നിർഗുണബ്രഹ്മധ്യാനമുപദേശിക്കുന്നതാണു നല്ലതെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്, ഒട്ടും സംശയിക്കാതെ കൃതകൃത്യതയിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

അതെങ്ങനെയെന്നാൽ, ഹേ പ്രിയ ശിഷ്യന്മാരേ! ഭഗവാൻ കബീറിനെ നോക്കി,—"ഹേ ബാല! ഗുണശൂന്യമായി ജ്ഞാനസ്വരൂപമായ പരബ്രഹ്മം, വാക്കിനും മനസ്സിനും എത്താത്തതാണെന്നുപറഞ്ഞ നീ, വാക്കിനേയും മനസ്സിനേയും, മൌന

മാക്കാതെ, ചഞ്ചലമനസ്സിനെ ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ചെലുത്തി, കർമ്മേന്ദ്രിയമായ വാക്കാൽ വ്യാപരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു്, ദേവേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു നായകനായ ജീവാത്മാവു, ആരെന്താനെന്നും, ഈ ചലത്തുണി മുതലായതു്, എന്റേതെന്നും ഭ്രമിച്ചുഴലുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുന്ന നീ, അഹംഭാവം നശിച്ചു്, പരമാത്മാവിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ പുകഴ്ത്തുന്ന, വാങ്മനോഗോചരമല്ലാത്ത പരബ്രഹ്മത്തെപ്പററി പറഞ്ഞാൽ എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്? തന്നെ അറിഞ്ഞ ബ്രഹ്മജ്ഞാനി, എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തി ചെയ്യുമോ? എടാ മൂഢ! ഭൂമിയിൽ കല്പവൃക്ഷമോ? കാവൽകൊണ്ടു പരപുരുഷനെ പ്രാപിക്കാതിരിക്കുന്നവൾ പതിവ്രതയാകുമോ? അതുപോലെ സത്ഗതിക്കായി ധർമ്മം ചെയ്യുന്നവനല്ലാതെ, ഡംഭിനായി ധർമ്മം ചെയ്യുന്നവൻ സൽപുരുഷനാകുമോ? തന്നെ അന്യന്മാർ പുകഴ്ത്തുന്നതു കീർത്തിയാകുമെന്നല്ലാതെ, തന്നത്താൻ പുകഴ്ത്തുന്നതായാൽ അതിനെ കീർത്തിയെന്നു പറയാമോ? ഒരുത്തൻ മറ്റൊരുത്തനെ വിനയാദരപൂർവ്വം വിചാരിക്കുന്നതല്ലയോ വന്ദനം. മനസ്സിൽ നിന്ദവച്ചുകൊണ്ടു താണുതൊഴുതാൽ അതു വന്ദനമാകുമോ? അതുപോലെ സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മത്തെ, ജീവാത്മാവിനോടേകീകരിച്ചു്, അതിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണു മുക്തിയെന്നു പറയുന്നതു്. അല്ലാതെ വേർപെട്ടിരുന്നു ധ്യാനിക്കുന്നവൻ മുക്തനല്ല. മുക്തനെന്നു തന്നത്താൻ നടിച്ചാലും, മററുള്ളവർ പറഞ്ഞാലും അവൻ മുക്തനാകുന്നില്ല. അങ്ങനെയല്ലയോ? നീതന്നെ പറയൂ.

കബീർ:—ഹേ വേദശാസ്ത്രജ്ഞനായ മഹാത്മാവേ! സർവ്വജ്ഞതയുള്ള അമാനുഷമഹിമൻ! ദേഹം, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, ജീവൻ, ഇതുമൂന്നും, താനാണെന്നുള്ള മിഥ്യാഭിമാനത്തെ നീക്കി, നിഷ്ക്രിയവസ്തുവായ പരബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നതുതന്നെ ഉത്തമമെന്നും വചനാദിശബ്ദങ്ങളെ അടക്കി, അഹംഭാവമനോവൃത്തിയെ മാററി നിരഹംകാരവസ്തുവാകിയ പരബ്രഹ്മത്തോടു ചേർന്നിരിക്കുന്നതാണു്, ശാന്തിയെന്നും ഈറുമുതൽ ബ്രഹ്മാവുവരെയുള്ള സകലത്തിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഉണർ പരബ്രഹ്മമൊന്നു മാത്രമാകയാൽ, അതിൽ താനെന്നുള്ള തോന്നൽ കേവലം ഭ്രാന്തിയാണെന്നുള്ള ബോധത്തോടെ, സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണഭാവനയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നതാണു ബ്രഹ്മധ്യാനമെന്നും, താനെന്ന ഭാവത്തെ നീക്കി ഫലേച്ഛയോടുകൂടി യാതൊരു ക്രിയയും ചെയ്യാതെ താനേ വന്നുകൂടുന്ന കൃത്യങ്ങളെ ഈശ്വരാർപ്പണമായി നിർവ്വഹിച്ചു് ബ്രഹ്മം താനാണെന്നറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതാണു ബ്രഹ്മജ്ഞാനമെന്നും സുഷുപ്തിയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ എന്നപോലെ; ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയിൽ മനസ്സ് നശിച്ചു നശിച്ചു ബ്രഹ്മാനന്ദം നിറഞ്ഞു തന്നത്താൻ മറന്നിരിക്കുന്നതു്, മൌനമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു എന്നു എനിക്കറിയാം. ഈ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗങ്ങളൊന്നും ഞാൻ താങ്കളോടു ചോദിക്കില്ല. സീതാരാമശബ്ദം ഉച്ചരിച്ചു ദാനം ചെയ്യണമെന്നു പറഞ്ഞ കാരണമെന്താണെന്നാണു എനിക്കറിയേണ്ടതു്. അതു പറയണം.

ബ്രാഹ്മണൻ:—എടാ! കാര്യാകാര്യബോധമില്ലാത്ത മൂഢ! ഞാൻ പറഞ്ഞതിന്റെ താല്പര്യം അറിയാതെ, കായ്കളും മററും ഭക്ഷിക്കും മുമ്പേ, പഴുത്ത വെള്ളച്ചുണ്ണാമ്പു തിന്നതുപോലെ, ജ്ഞാനകാണ്ഡത്തിലെ പ്രാരംഭപാഠംപോലും അറിവാൻ കാലമാകാത്ത നീ തർക്കം, നിദാനം, ധ്യാനം, ജ്ഞാനം, സ്നാനം, മൌനം, എന്നൊക്കെ വേദാന്തവ്യവഹാരം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നുവോ? നിന്നെയും നിന്റെ അച്ഛനെയും കണ്ണനെയും കണ്ണപ്പനെയും. തന്നിലുൾപ്പെടുത്തി, സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നും നീ വേർപെട്ടിരുന്നാലല്ലാതെ ബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കാൻ നിനക്കു സാധിക്കുമോ. എടാ മൂഢ! സമുദ്രജലത്തിൽനിന്നും ഉപ്പു വേറാകുമോ? അഗ്നിയിൽനിന്നു പൊരി വേറാകുമോ? ഭൂമിയിൽനിന്നു മൺതരി വേറാകുമോ? അതുപോലെ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു നീ വേറാകുമോ? താനായും വാനായും പരിപൂർണ്ണമായുമിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തെ, തന്നിൽനിന്നും അന്യമാക്കി കരുതി ധ്യാനിക്കുന്നതു്, ബ്രഹ്മജ്ഞാനമോ പരമാത്മജ്ഞാനമോ ശുദ്ധജ്ഞാനമോ വിജ്ഞാനമോ? പറക. മുക്താൽ

മൂഢനെന്ന അഭിനയിക്കുന്ന മുഴുമൂഢനാണു നീ. രൂപത്തെതന്നെ താനെന്നറിയിക്കുന്ന അരൂപനായ ഭഗവാനെയാണു ധ്യാനിക്കേണ്ടതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, നിരൂപമായി, നിർഗ്ഗുണമായി, നിശ്ചലമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നോ അതോ സ്വരൂപനായി സഗുണനായി മായാരൂപനായ ഭഗവാനിൽ നിന്നോ പ്രപഞ്ചമുണ്ടായതു്? വേഗം പറയൂ! എന്നുപറഞ്ഞു തലക്കിട്ടൊരു കൊട്ടുകൊടുത്തു.

കബീർ:—ഹേ വേദാന്തസാരം മുഴുവനറിഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! പുനർജ്ജന്മമില്ലാത്ത പുണ്യാത്മാവിൻ! രൂപമില്ലാത്ത പരബ്രഹ്മം നിശ്ചലമായോന്നാകയാൽ, ഒന്നിനെയും സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. മായാസ്വരൂപനായ ഭഗവാനാൽതന്നെ ഈ പ്രപഞ്ചം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതായാലും, കാരണമായ ബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കാതെ, കാര്യമായ വിഷ്ണുദേവനെ എന്തു ധ്യാനിക്കും? അതുകൊണ്ടെന്തൊരു പ്രയോജനം? ഞാനെന്ന ഭാവമില്ലാത്ത ബ്രഹ്മജ്ഞാനി മൌനമായിരിക്കേണ്ടതു സഹജമായ ധർമ്മംതന്നെ. ഞാനെന്ന ഭാവം മാറാത്തവൻ, നിഷ്കളമായ പരബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കണമെന്നു പല ശാസ്ത്രങ്ങളും ഘോഷിക്കുന്നു. അതു വേണ്ടായെന്നു താങ്കൾ മാത്രമേ പറഞ്ഞുകേട്ടുള്ളു. അതിന്റെ കാരണം കൂടി പറഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം.

ബ്രാഹ്മണൻ:—“അല്ലയോ കബീര! സർവ്വം ബ്രഹ്മമയമായിരുന്നാൽ ഈ സ്ഥാനംകൊടുക്കുന്നവൻ ആരാണു്? വാങ്ങുന്നവനാരാണു്? മോക്ഷമെന്നതേതു്? മോക്ഷമടയുന്നവനാര്? ആനന്ദമെന്നതേതു? ആനന്ദത്തെ അനുഭവിക്കുന്നവനാര്? ഗുരുവാര്? ശിഷ്യനാര്? ഇഹപരങ്ങൾ എന്നതേതു്? ഇഹപരസൌഖ്യം കൊടുപ്പവൻ ആര്? ജനനമരണമേതു്? ജനനമരണദുഃഖത്തെ അനുഭവിക്കുന്നവനാര്? പ്രപഞ്ചമേതു്? പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നവനാര്? സൃഷ്ടിസ്ഥിതി ഏതു്? രക്ഷിക്കുന്നവനാര്? സ്ഥിതിനാശമേതു്? സംഹരിക്കുന്നവനാര്? ജാഗ്രത്സ്വപ്നങ്ങൾ ഏതു്? അതുകളെ കല്പിക്കുന്നവനാര്? സ്വപ്നസുഷുപ്തികളേതു്? വികല്പപ്പെടുത്തുന്നവൻ ആര്? അച്ഛനമ്മയേതു്? പിറന്നകുട്ടി ഏത്? നീയെന്നും ഞാനെന്നും ഉള്ളതേതു്? മായയെന്നതേതു്? ബ്രഹ്മമെന്നതേതു്? ഇതുകളെ തിരിക്കാനോ തിരിച്ചറിവാനോ ആര്? അങ്ങനെയുള്ള ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞവനാണു നീയെന്നല്ലേ ഭാവം? അതു നീയാണെന്നു ഈ കീറപ്പട്ടുതന്നാൽ അമ്പരന്നു, ഏതോ അടിക്കും എന്നൊക്കെ വാദിച്ചും സംശയിച്ചും വളരെനേരം താമസിക്കുന്നതു്? വായു് കൊണ്ടുമാത്രം ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കാൻ തുനിഞ്ഞോ? 'വാക്കാൽ ജ്ഞാനം' ഹീനമാണു്. എന്നറിഞ്ഞിട്ടില്ലയോ? ഞാൻ പറയുന്ന രഹസ്യങ്ങൾ നിനക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ലയോ? ഏതുകാലംവരെ ഒരുത്തൻ ജാഗ്രത്തിൽ സുഷുപ്തി നിലവരാതിരിക്കുന്നോ അക്കാലംവരെ നീ ഞാൻ എന്നുള്ള വ്യവഹാരം തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കും. അല്ലാതെ സുഷുപ്തി നിലയുള്ളവൻ ഒന്നിനെയും ധ്യാനിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു്, 'നീ ഭിന്നഭാവത്തെ മനസ്സിലാക്കി, ബ്രഹ്മത്തെ അന്യമായിക്കണ്ടു ധ്യാനിച്ചുകൂടാ.' രണ്ടല്ലാത്തതിനെ രണ്ടെന്നു കരുതുന്നവൻ ഏവനോ അവൻ മാത്രം ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നും, വേർതിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ വേർതിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നവനു ബ്രഹ്മം വേറല്ലെന്നുള്ള ഭാവം ഉണ്ടായിരിക്കാൻ പാടില്ല. അഭിന്നമായ ബ്രഹ്മംതന്നെ താനെന്നറിയുന്നവൻ ബ്രഹ്മം വേറെന്നും വിചാരിക്കാൻ പാടില്ല. വേർപെട്ടിരിക്കുന്നവനു അദ്വൈതവാദം ചെയ്വാൻ അധികാരവുമില്ല.

എന്തെന്നാൽ, വേശ്യ പതിവ്രതയാകുമോ? പതിവ്രത വേശ്യയാകുമോ? രണ്ടും ഭവിക്കുന്നതല്ല. അതുപോലെ, അദ്വൈതഭാവമറിഞ്ഞ നിനക്കു്, ദ്വൈതഭാവമേതു്? ദ്വൈതഭാവമറിഞ്ഞവനു് അദ്വൈതഭാവമേതു്? ഇതുകളുടെ മർമ്മം നീ അറിയാറായില്ല. കൊച്ചുകുട്ടിയല്ലേ? പാലു്, ചോറു് എന്നൊക്കെപ്പറയുന്ന പ്രായമാണു്. വേദം പഠിച്ചില്ല.

ഭേദവിഷയമായി തക്കിക്കാറായില്ല. ശിശുവല്ലേ? അർത്ഥമില്ലാത്ത വാക്കുകൾ വല്ലതുമൊക്കെ കൊഞ്ചിപ്പറയും, എന്നല്ലാതെ" എന്നൊക്കെ ആധിക്ഷേപിച്ചു്, കോപഭാവംകൊണ്ടി, മീശമുറുക്കിക്കൊണ്ടു്, "എടാ കബീർ! ഞാൻ നീ എന്നൊക്കെ അഭിമാനമുള്ള നീ 'ബിസ്മില്ല' എന്ന വാക്കിന്റെ സാരം മനസ്സിലാക്കാതെയല്ലേ പറഞ്ഞതു്?" എടാമൂഢ! എല്ലാവരും ആദ്യം സഗുണോപാസനയാണു ശീലിക്കേണ്ടതു്. അതുവഴി ഇഹപരങ്ങൾ അനിത്യമെന്നറിഞ്ഞു്, ആശകളെയൊക്കെ അറുത്തു്, ദേഹാഭിമാനത്തെ നീക്കീട്ടു വേണം നിർഗ്ഗുണധ്യാനത്തെ കൈക്കൊള്ളുവാൻ. നില്ക്കുന്ന ഒരുത്തൻ ഇരുന്നിട്ടുവേണ്ടേ കിടക്കുക? അല്ല, നില്ക്കുന്ന നിലയിൽ തന്നെ കിടന്നാലോ? തലയുടയുന്നതു ഫലം. അതുപോലെ, ഒന്നുമറിയാത്ത കൊച്ചുകുട്ടിയായ നീ ആദ്യമേ നിർഗ്ഗുണത്തെ ധ്യാനിച്ചു്, ഇഹപരഭോഗഭ്രഷ്ടനായി ഭവിക്കരുതു്. കൊച്ചുകുട്ടികൾ മണൽകൊണ്ടു വീടുകെട്ടിക്കളിക്കുന്നതുപോലെ, വാക്കിൽ മാത്രമുള്ള ജ്ഞാനത്തെ പ്രസംഗിക്കരുതു്. പ്രസംഗിച്ചാൽ പ്രവൃത്തിയും അതിനനുസൃതമാകണം. അല്ലെങ്കിൽ ആ പ്രസംഗംകൊണ്ടെന്തുഫലം? അതുകൊണ്ടു്, ഇന്നുമുതൽ നിർഗ്ഗുണഭാവത്തെ വിട്ടു്, നാരദാദിമഹർഷിമാർപോലും എന്തൊരു തിരുനാമത്തെയാണോ കീർത്തിക്കുന്നതു്, ആയതിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ നിർഗ്ഗുണജ്ഞാനത്തെ അടഞ്ഞുവോ എന്തൊന്നുകൊണ്ടു പാപങ്ങളെല്ലാം നശിച്ചുപോകുമോ ആ തിരുനാമത്തെ ഉത്തമനായ ഒരു ഗുരുവിങ്കൽ നിന്നും ഉപദേശം വാങ്ങി പലകാലം ജപിച്ചു മനസ്സിലെ മാലിന്യങ്ങളെ നീക്കിയശേഷം നിർഗ്ഗുണത്തിൽ പ്രവേശിക്കാം. അല്ലാതെ, നിർഗ്ഗുണോപാസകന്മാരായ അനേകപന്ഥത്തിലെ ഋഷീശ്വരന്മാരെപ്പോലെ, മൂർത്തിത്രയത്തിൽ ഭേദമുണ്ടെന്നു് അബദ്ധത്തിൽ ചാടരുതു്." ഇങ്ങനെ സദുപദേശങ്ങളാൽ കബീറിന്റെ ഹൃദയത്തെ സഗുണധ്യാനത്തിൽ സ്ഥിരീകരിച്ചശേഷം, ബ്രാഹ്മണവേഷധാരിയായ ഭഗവാൻ അവിടെ മറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ മറഞ്ഞയുടനെ കബീർ ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു. "ഞാൻ ധ്യാനത്തെക്കുറിച്ചു ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ചാണു പറഞ്ഞതു്. അങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയെങ്കിലും, ഒന്നാംപടിയിൽ കാലു വയ്ക്കാതെ നാലാമത്തെ പടിയിൽ ചാടിക്കയറി താഴെ വീണു തലയുടയുന്നതുപോലെ, ഭക്തികർമ്മയോഗങ്ങൾ മൂന്നും കടന്നു ബ്രഹ്മധ്യാനത്തെയും ജ്ഞാനത്തെയും പ്രസംഗിച്ചതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് സാധിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ഈ ക്ഷണികക്ഷണത്തിലുള്ള മോഹം എനിക്കു ബാധകമായി; വാക്കിൽ മാത്രമുള്ള ജ്ഞാനം അജ്ഞാനികളെ സമ്മതിപ്പിക്കാൻ മാത്രമുള്ളതാണു്. അറിവുള്ളവരോടു അതു പറഞ്ഞുഫലിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. വാക്കിനനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിയില്ലാത്തവൻ നീചന്മാരിൽവച്ചു് അത്യന്തം നീചനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. സഗുണധ്യാനത്തെക്കൂടെ നിർഗ്ഗുണധ്യാനത്തെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കുന്ന എനിക്കു അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്ന കാര്യം അത്യന്തം ദുസ്സാദ്ധ്യമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. എന്തെന്നാൽ, രൂപമുള്ള സഗുണത്തിൽപോലും എന്റെ മനസ്സതിൽ ഉറയ്ക്കുന്നില്ല. അപ്പോൾ പിന്നെ നിർഗ്ഗുണത്തിൽ മനസ്സിനെ നിറുത്തുന്ന കാര്യം പ്രയാസമല്ലേ? അതൊരു പക്ഷേ സാധിച്ചാലും, മോക്ഷേച്ഛയുള്ളവർ എന്തൊരു ധ്യാനമാണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ ആ സംഗതി ഉത്തമനായ ഒരു ഗുരുവിനോടു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നതുവരെ, ഇപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം സഗുണധ്യാനം ആചരിക്കതന്നെ" ഇങ്ങനെ നിശ്ചയംചെയ്തു്, ഭക്തിപുരസ്സരം ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്നു.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു.

നാലാമദ്ധ്യായം.

ഭഗവാൻ ഒരു പക്കീറുടെ രൂപമായി വന്നു് കബീൎക്കു് ദൎശനംകൊടുത്തതു്.

അല്ലയോ ബ്രഹ്മധ്യാനൈകനിഷ്ഠന്മാരായ ധന്യന്മാരേ! പട്ടിന്മേൽ അരവസ്ത്രംകൊണ്ടു് താൻ വചാതൊന്നറിയാതെ നല്ലതിനു സംശയമില്ലെന്നും ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞതു പരമാത്മാവാണെന്നും ഉദ്ബോധിച്ച പുണ്യവാനായ കബീർ ഏകാഗ്രതയോടെ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും പരീക്ഷിക്കാനായി ഭഗവാൻ ഒരു പക്കീർരൂപം ധരിച്ചു സമീപത്തെത്തി. "ഹേ! പുണ്യവാനായ ബാവാ! നീ നല്ല ഉദാരശീലനാണെന്നു പലരും പറഞ്ഞു കേൾക്കുകകൊണ്ടു ഞാൻ ബദ്ധപ്പെട്ടോടി വരികയാണു്. എനിക്കു വസ്ത്രമില്ല; നിന്റെ കൈയിലിരിക്കുന്ന വസ്ത്രം തന്നു്, എന്റെ കഷ്ടത തീർക്കണം. ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന നിനക്കു വസ്ത്രമെന്തിനു്? അജ്ഞാനം ഇനിയും നശിച്ചില്ലയോ? പാപം ഒഴിഞ്ഞില്ലയോ? ലോഭം വിട്ടുപോയില്ലയോ? ലോഭത്തെപ്പോലെ നീചമായ ദുർഗ്ഗുണം മറ്റില്ലെന്നു നീ അറിയുന്നില്ലയോ? ഹേ! ധർമ്മസ്വരൂപ! ദാനം അത്യന്തം പുണ്യപ്രദമാണു്. പുരുഷനു പുണ്യവും സ്ത്രീക്കു ചാരിത്ര്യവുമല്ലാതെ മറ്റെന്താണാശ്രയം? എന്റെ വാക്കു വിശ്വസിച്ചു്, ലോഭത്തെ പരിത്യജിക്കുക" ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതു കേട്ടു്, കബീർ, 'ഹേ! ദിഗംബരനായ പക്കീരേ! "എനിക്കില്ല തരണം" എന്നപേക്ഷിച്ചുവന്ന ഭിക്ഷുശ്രേഷ്ഠ! താങ്കൾക്കു ഈ വസ്ത്രം മാത്രമല്ലേ വേണ്ടതുള്ളൂ: ഇതാ വാങ്ങിക്കൊൾക. ജയസീതാറാം' എന്നു പറഞ്ഞു്, പട്ടെടുത്തു നീട്ടി."

ഉടനെ മായാപക്കീർ, കോപഭാവം നടിച്ചു്, 'എട ദുഷ്ടിക്കാരാ! കാര്യബോധമില്ലാത്ത മൂർഖ! നിത്യനിർമ്മല നിർവികല്പ നിരുപ നിരാകാരവസ്തുവായ പരബ്രഹ്മമാണു് അതിലെ വരമെന്നറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും, 'സീതാരാമജയ' എന്നു് ഒരു മനുഷ്യന്റെ പേർ പുകഴ്ത്തി ദാനം ചെയ്യാൻ കാരണമെന്തു്? അരൂപവും അനന്തവും അസംശയവുമായ ദൈവത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു്, വേദവാക്യത്തിനു വിപരീതമായി, സരൂപനായ ദേവനെ വിചാരിക്കാമോ? സർവ്വവ്യാപിപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്ന സച്ചിദാനന്ദബ്രഹ്മത്തെ വിസ്മരിക്കാമോ? അതും പറഞ്ഞുകൂടാത്ത ഒരു വിഡ്ഢിത്തമല്ലേ നീ പറഞ്ഞതു്. അതുകൊണ്ടു്, 'നിന്റെ സമീപത്തു നിൽക്കാൻപോലും പാടില്ല. എന്നു പറഞ്ഞു; പക്കീർ തിരിഞ്ഞു നടന്നു.

അതുകൊണ്ടു വിഷണ്ണനായ കബീർ "അല്ലയോ സാഹിബ്! അതിനെക്കായി ഞാൻ ദാനംചെയ്തതിനെ വാങ്ങാതെ എന്നെ കുറ്റക്കാരനാക്കിപ്പോകയാണോ? അങ്ങനെ പോകുന്നപക്ഷം എനിക്കു നരകം ഉണ്ടാകുമുണ്ടു്. ദാനംചെയ്തതിനെ കൈവശംവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ ധർമ്മരാജന്റെ ദണ്ഡനത്തിനു പാത്രീഭവിക്കുമെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നു. ഒരു വിധത്തിൽ വാക്കുപറഞ്ഞിട്ടു് മറ്റൊരുവിധം പ്രവർത്തിക്കുന്നതു നീതിയാകുമോ? ഞാൻ കൊച്ചുകുട്ടിയാണെന്നറിഞ്ഞിരിക്കുകയും ഭഗവാനു ചാർത്തുക മേന്മയുള്ള ഈ പീതാംബരം വേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു അതു വാങ്ങിക്കാതെ പോകുന്നതു ന്യായമാകുമോ? ഇങ്ങനെ എന്നെ ദ്രോഹിക്കണമെന്നാണോ ഭാവം? ഹേ സാഹിബ്! അറിവില്ലാത്ത ഈ ബാലനിൽ കരുണയുണ്ടായി വസ്ത്രത്തെ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോകണമേ" എന്നു അപേക്ഷിച്ചു.

മായാപക്കീർ:—പോ! പോ! വേദവിരുദ്ധമായ വാക്കുപറഞ്ഞ നിന്നോടു ഒരു കവടിപോലും വാങ്ങാൻപാടില്ല. വാങ്ങിച്ചാൽ പാപമുണ്ടു്.

കബീർ:—സാഹിബ്! ഞാൻ ചെറുബാലൻ. പ്രായമായിട്ടില്ല. ജ്ഞാനമാർഗ്ഗങ്ങളെ അറിയാറാകും.
എങ്കിലും ഭിക്ഷുമൂർത്തി ലയിച്ചവനെയും തൊഴുതുറച്ചു കട്ടിച്ചവനെയും തമ്മിൽ

വ്യത്യാസമുണ്ടോ? ഉരുക്കപ്പൊന്നും അതുകൊണ്ടു പണിചെയ്ത കൈവള മുതലായ ആഭ
രണവും തമ്മിൽ വല്ല വ്യത്യാസവുമുണ്ടോ? യഥാസ്ഥിതമായ പഞ്ഞിയും അതു നൂൽ
നൂറ്റു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രവും തമ്മിൽ ഭേദമുണ്ടോ? അതുപോലെ ഛായയും ചിത്രവും
തമ്മിലും, പാറയും വിഗ്രഹവും തമ്മിലും, ഇരുമ്പും ആയുധവും തമ്മിലും, മണ്ണും മ
ൺപാത്രവും തമ്മിലും, വെള്ളത്തിൽ കലങ്ങിയ ഉപ്പും കല്ലുപ്പും തമ്മിലും, എന്തു ഭേ
ദം? അപ്രകാരം അരൂപമായ ബ്രഹ്മവും സരൂപമായ ബ്രഹ്മവും തമ്മിൽ വല്ല ഭേദ
വുമുണ്ടോ? സരൂപബ്രഹ്മമല്ലേ ലോകരക്ഷയ്ക്കായി മൂർത്തികളെ സ്വീകരിച്ചു ശ്രീരാമ
ൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, വിഷ്ണുമുതലായവർ? ഉപാസിക്കപ്പെടുന്നതിന് ബ്രഹ്മത്തെക്കാ
ളും അവർക്കാണ് ശ്രേഷ്ഠതയെന്നാണെനിക്കു തോന്നുന്നത്. അതുകൊണ്ടു എല്ലാകാല
ത്തിലും ആ ദേവന്മാരുടെ തിരുനാമങ്ങൾ ഉച്ചരിക്കുകയും ധ്യാനിക്കുകയും ചെ
യ്യേണ്ടതാവശ്യമാണ്."

പക്കീർ:—എടാ കബീറേ! ഗുരുവിനു ശിഷ്യൻ അറിവു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതുപോലെ നീ
നമുക്കു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യുന്നുവോ? കെട്ടെ, നീ പരവസ്തുക്കളെയും കുറി
ച്ചു വിസ്തരിച്ചതിൽ യഥാർത്ഥവസ്തു, പൊന്നോ ആഭരണമോ? മണ്ണോ മൺപാത്ര
മോ? പഞ്ഞിയോ വസ്ത്രമോ? ഛായയോ ചിത്രമോ? ഇരുമ്പോ ആയുധമോ? അരൂപ
മോ സരൂപമോ? ഏതാണെന്നു പറക.

കബീർ:—"ഹേ മഹാത്മൻ! സർവജ്ഞനായ അങ്ങേക്കു ഞാൻ ഒപ്പമാണോ? കൊള്ളുകയി
ല്ലേ? എന്നിട്ടും എന്നെ പരീക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നതു ശരിയോ? യഥാർത്ഥവസ്തു അരൂപ
മായ പരബ്രഹ്മം ഒന്നുമാത്രമേയുള്ളൂ. ആ ബ്രഹ്മം തന്നെയാണ് രൂപം തോന്നിച്ചു
ദേവനാമം ധരിച്ച്, ഈ പ്രപഞ്ചരക്ഷ ചെയ്യുന്നത്. സൂര്യനും വെയിലും വേറെ
യോ? ചന്ദ്രനും നിലാവും വേറെയോ? അതുപോലെ അഗ്നിയും ചൂടും—ദീപവും പ്ര
കാശവും—ജലവും തരംഗവും—ധനവും ദാനവും—ശാപവും കോപവും—കോപവും
പാപവും-ആശയും പാശവും-ഈശനും ജനവും-ജനനവും കർമ്മവും- ദേഹവും സ്നേഹ
വും-സ്വർഗ്ഗവും സുഖവും- (നരകവും) ഭയവും സഹായവും-ദുഃഖവും ഉപദ്രവവും-
ശാന്തിയും ക്ഷമയും- ജ്ഞാനവും ധ്യാനവും മൗനവും നിഷ്ഠയും-അഹംഭാവവും അ
ജ്ഞാനവും- മായയും പ്രപഞ്ചവും- അനിത്യവും സന്ന്യാസവും സ്ഥാനവും(പൊ
റുമയും) തപസ്സും ജീവകാരുണ്യവും-വ്രതവും-ഗുരുവും- ശൈവവും വൈഷ്ണവവും-ബ്രഹ്മ
വും ബ്രഹ്മവും-ആനന്ദവും [illegible]വും-മോക്ഷവും-ഇതുകൾ തമ്മിൽ ഭേദമുണ്ടോ?
ഭേദമുണ്ടെങ്കിലല്ലേ ദേവനും ബ്രഹ്മവും തമ്മിൽ ഭേദമുള്ളൂ. അതിൽ തന്നെ നാമരൂ
പാദികളോടുകൂടിയ ദേവനാമധ്യാനത്തിനാണ്" എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു.

പക്കീർ:—എടാ കബീറേ! ബ്രഹ്മപ്രളയത്തിൽ നശിച്ചുപോകുന്ന രൂപത്തെയും കർമ്മാദി
ഗുണമായ ദേഹത്തെയും കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ദേവനെയാണോ നീ സത്യദൈവ
മാക്കി വിശ്വസിക്കുന്നത്? കെട്ടെ, സഗുണധ്യാനത്താൽ ജനനമരണദുഃഖമൊഴി
ഞ്ഞുപോകുമോ? വിഷത്തെ അമൃതമെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്ന ബുദ്ധിഹീനന്മാരെ
പ്പോലെ, വളരെനേരമായി നീ ദുസ്തർക്കം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നല്ലോ. വിഷം കുടിച്ചു മ
രിക്കുന്നതിനേക്കാൾ, അമൃതം ആസ്വദിച്ചു ആനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതല്ലേ നന്ന്? അ
തുപോലെ അനിത്യദൈവത്തെ വിശ്വസിച്ചു അധോഗതിയടയാതെ, പരിചിൽ സ
നാതനത്തെ അന്വേഷിക്കണമെന്നു പലപ്രാവശ്യം പറഞ്ഞിട്ടും നിന്റെ ബു
ദ്ധിയിൽ കടക്കാത്തതു അത്ഭുതം തന്നെ. ഇനി ഞാനെന്താണ് ചെയ്ക.

കബീർ:—ഹേ സാധോ! സർപ്പം വിഷമുള്ളതാണെങ്കിലും നാഗമണി ആ വിഷത്തിൽനി
ന്നും ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ദിവ്യവസ്തുവല്ലയോ? അതുപോലെ, ഭവസാഗരത്തിൽ വിഷ
മമായ സംസാരബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നും, ഐശ്വര്യധ്യാനാദിസിദ്ധികളെ തരുന്ന,

വാൻ ഉണ്ടാകുന്നു, നിർവികാരബ്രഹ്മംതന്നെ ഗുണാംശംകൊണ്ടായി, മൂർത്തിഭേദിക്കുന്ന
തെന്നല്ലാതെ, ഭഗവാനും ബ്രഹ്മവുംതമ്മിൽ എന്തുഭേദം? അങ്ങനെയുള്ള ഭഗവാ
ൻ ശരണീകരണീയനല്ലയോ? എന്നാൽ ബ്രഹ്മപ്രളയകാലത്തു എല്ലാം നശിക്കു
മ്പോൾ, ജീവാത്മാക്കളും നശിക്കതന്നെ ചെയ്യും. രക്ഷകനായ വിഷ്ണുദേവ
ന്റെ മൂർത്തിയും നശിക്കും. എന്നിരുന്നാലും സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യവസ്ഥയിൽ ഉണ്ടാകുന്നമോ
ഹാനുഭൂതിയേക്കാളും ജാഗ്രത്തിൽ അനുഭവപ്പെടുന്ന ഇന്ദ്രിയാനുഭൂതികളല്ലേ നന്ന്?
അതുപോലെ അരൂപമായ ബ്രഹ്മത്തേക്കാളും ഭക്തന്മാരുടെ മനോരഥത്തെ അനുസരിച്ചു
ള്ള രൂപമംഗീകരിച്ചു രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ഭഗവാനാണ് ആരാധനീയൻ—

പക്കീർ:—എടാ മൂഢ! ബ്രഹ്മമില്ലെങ്കിൽ മായ എവിടെ? ത്രിഗുണങ്ങളെവിടെ? ത്രിഗുണപ്രതി
ബിംബഭൂതന്മാരായ ത്രിമൂർത്തികളെവിടെ? പരമാർത്ഥമറിയാതെ എന്തു ഭ്രമിക്കുന്നു? അതു
കൊണ്ടു ബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെ ഉറപ്പായി വിശ്വസിച്ചുകൊൾക.

കബീർ:—ഹേ വേദജ്ഞബ്രാഹ്മണ! നമ്മുടെ ശരീരം പഞ്ചഭൂതസംഘാതമല്ലേ? മഴ വെ
യിൽ മുതലായ ഭൂതങ്ങളുടെ സമ്പർക്കം നമുക്കു ജീവിതത്തിനു ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതല്ലേ?
അവയെ നിശ്ചിതക്രമത്തിൽ നമുക്കു പ്രദാനംചെയ്തു രക്ഷിക്കുന്ന നാരായണസ്വാ
മിയെ നാം എങ്ങനെ വിസ്മരിക്കും. രക്ഷിക്കുന്ന ദൈവത്തിനുമേലെ ഒരു ദൈ
വമുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽതന്നെ നാം അതെന്തിനന്വേഷിക്കുന്നു? പൊയ്ക്കൊൾക എ
ന്നോടു വർത്തമാനമാണോ പറയുന്നതു?

പക്കീർ:—ഹേ കബീർ! നീ വിട്ടുമാറാത്ത ഒരു വിഡ്ഢിയാണ്. ത്രിമൂർത്തികളും മാ
യയും പ്രപഞ്ചവുമെല്ലാം സ്വപ്നംപോലെ കേവലം മിഥ്യയാണെന്നും, കയറുകഷ
ണം പാമ്പാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ ഇതുകളൊക്കെ ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതു
വെറും ഭ്രമമാണെന്നും സത്യമായുള്ളതു ബ്രഹ്മം ഒന്നുമാത്രമാണെന്നുംപറഞ്ഞിരിക്കുന്ന
വേദവാക്യത്തെ മറന്നു, ബ്രഹ്മമായത് ഭഗവാനെന്നുംശേഷമായത് നിത്യദൈവ
മെന്നുമല്ലേ നീ പറയുന്നതു—ബ്രഹ്മം അരൂപവും നിശ്ചലവും ഏകരസവുമല്ലയോ?
ആ ബ്രഹ്മം ഭേദരൂപമായി പ്രപഞ്ചരക്ഷചെയ്യുന്നതെങ്ങനെ? ഇരുട്ടിൽ വെളി
ച്ചമിരിക്കുമോ? ആകാശം സരൂപമാകുമോ? അതുപോലെ അരൂപമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ
നിന്നും സരൂപദൈവം ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ? നിരാകാരവസ്തുവായ ബ്രഹ്മം
സാകാരമായ വിഗ്രഹമാകുന്നതെങ്ങനെ? നിന്നെ ഈ പഠിപ്പിച്ചുവിട്ടിട്ടുള്ളതാരെടാ? വൃഥാ
ഭിമാനമായി? എന്തുപറഞ്ഞു ചതിച്ചു?

കബീർ:—ഹേ! മൂഢരേ! ആകാശത്തിൽ ചുഴലിക്കാറ്റും ശുദ്ധശൂന്യമായ ദൃഷ്ടിപ്പൂവിൽ
ഉണ്ടാകും, കേവലം ജലവസ്തുക്കളായ ശുക്ലശോണിതങ്ങളിൽ രൂപവും മൂർത്തിയില്ലാ
ത്ത നാനാവർണ്ണങ്ങളും അതിൽനിന്നു വിരിയുന്ന ശരീരങ്ങളിലും, വിത്തിൽ ഇല്ലാത്ത
സുഗന്ധം പുഷ്പത്തിലും വൃക്ഷത്തിൽ ഇല്ലാത്ത രസം പഴത്തിലും, ഉണ്ടായിക്കാണു
ന്നില്ലയോ? അതുപോലെ നിശ്ചലവസ്തുവായ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു ചലനാദികളു
ള്ള ഭഗവാൻ ഉണ്ടായി രക്ഷാശിക്ഷകൾ ചെയ്തു പ്രപഞ്ചം ഭരിക്കുന്നു എന്നുവരരു
തോ? ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരിൽ ഇല്ലെങ്കിൽ മായ എവിടെ? പഞ്ചഭൂതങ്ങളെവിടെ? പഞ്ചവർണ്ണങ്ങ
ളെവിടെ? പ്രപഞ്ചമെവിടെ? മോക്ഷവും നരകവും സ്വർഗ്ഗവും ദുഃഖവുംപുണ്യവും പാപ
വും ഗുണവും ദോഷവും സ്തുതിയും നിന്ദയും എവിടെ? ചരാചരജീവികളെവിടെ? നീ
യെവിടെ? ഞാനെവിടെ? ധർമ്മമെവിടെ? ജ്ഞാനമെവിടെ?—ഹോ! ഹോ! മൂഢമൂഢ! പോപോ!

പക്കീർ:—ഹേ ഹേ കബീർ! ധർമ്മമെവിടെ? ജ്ഞാനമെവിടെ? എന്നൊക്കെ ചോദിക്കുന്നതു എന്താണ്?
ഞാൻ ചോദിച്ചവസ്തു ഭവാനെ കഴിച്ചുകൂടാനുള്ള വിദ്യയാണോ ഈ വൃത്തത്തിലിരിക്കു
ന്നതു?

കബീർ:—ഹേ-അതൊന്നുമല്ല എന്റെ ജീവനെത്തന്നെ താങ്കൾ ആവശ്യപ്പെട്ടാലും തരാൻ എനിക്കു മടിയില്ല. പിന്നെയാണോ ഈ വസ്ത്രം?—ഇതാ കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊൾക.

പക്കീർ:—(വസ്ത്രത്തെ വാങ്ങിക്കൊണ്ട്) ഹേ! ധർമ്മിഷ്ഠനായ ബാല! നിനക്കു ജ്ഞാനമൊന്നും ഇനിയും സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ, ധർമ്മത്തിലും ഭക്തിയിലും ശ്രേഷ്ഠം വൈരാഗ്യമാണെന്നും വൈരാഗ്യത്തിലും ശ്രേഷ്ഠം ജ്ഞാനമാണെന്നും വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു അതു വകവയ്ക്കാതെ ഭക്തിയാണു ശ്രേഷ്ഠമെന്നു നീ പറയുന്നതു മൂഢതയാണ്.

കബീർ:—ഹേ വിദ്വാനായ വൃദ്ധ! പല വാചാലന്മാരും മേൽകീഴാക്കാനും ധൈര്യം പെരുത്തവരുള്ള! ആദ്യമായി ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിൽപ്രവേശിച്ചു പിന്നീടു വൈരാഗ്യത്തിലെത്തി, പ്രപഞ്ചത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് ജ്ഞാനാഭ്യാസം ചെയ്യുന്നതെന്നല്ലാതെ ആദ്യപടിയിൽ കാൽകുത്താതെ മൂന്നാംപടിയിൽ എത്തിച്ചാടിയാൽ കമിഴ്ന്നുവീണു മുഖമുടയുകതന്നെ ഫലം. അതായതു ബാലനായ ഞാൻ ഭക്തിമാർഗ്ഗങ്ങളെസ്പർശിക്കാതെ നേരെ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ, ഉഭയഭ്രഷ്ടനാകുമെന്നല്ലാതെ വല്ലപ്രയോജനവുമുണ്ടാകുമോ? അതുകൊണ്ടു ഭക്തിയോഗമാർഗ്ഗമായി ആദ്യം ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനെ എന്റെ കൺകൾ കുളിരുമാറു കണ്ടു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ തിരുവടികളെ അഭയംപ്രാപിച്ചു അജ്ഞാനാന്ധകൂപത്തിൽ വീഴാതെ മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിച്ചു സന്ദേഹങ്ങളെയെല്ലാം പരിഹരിച്ച്, നിർഗ്ഗുണധ്യാനത്തിൽ മനസ്സുറക്കി ബന്ധപാശങ്ങളെ അറുത്ത്, ജ്ഞാനനിഷ്ഠനായി ആനന്ദാപ്ലാവസംസ്ഥിതിയോടുകൂടി ഞാനെന്നുള്ള ഭാവത്തെയും തന്നെയും മറന്ന്, പരമാർത്ഥജ്ഞാനിയായി ഞാൻ ഭവിക്കും.

പക്കീർ;—അഹോ! ക്ഷണഭംഗുരമായ ഈ ദേഹത്തെ നിത്യമെന്നല്ലയോ നീ ഇപ്പോൾനിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്? ഒരുപക്ഷെ നിന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം ഭഗവാൻ സാധിച്ചെന്നും വരാം. പുണ്യവാനായ നീ വിചാരിച്ചതുപോലെ സാധിക്കട്ടെ. എങ്കിലും ശൂന്യമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു ഭഗവാനുണ്ടായതും ഭഗവാനാൽ പ്രപഞ്ചംസൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതും എതുപ്രകാരമാണെന്നുള്ളതു ഒന്നുപറഞ്ഞുതന്നാൽകൊള്ളാം.

കബീർ:—ഹേ വൃദ്ധരേ! ഇന്നപ്രകാരത്തിലുള്ളതെന്നു മനസ്സിനാൽ നിനയ്ക്കുന്നതിനും വാക്കിനാൽ പറയുന്നതിനും കഴിവില്ലാത്ത ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നും സൃഷ്ടിപ്പിക്കു തുല്യമായ അവ്യക്തമെന്ന മൂലപ്രകൃതിയുണ്ടായിയെന്നും അതിൽനിന്നു ത്രിഗുണങ്ങളുണ്ടായിയെന്നും ത്രിഗുണങ്ങളിൽ പ്രധാനമായ സാത്വികത്തിൽ പ്രതിഫലിച്ച ബ്രഹ്മമാണു ഭഗവാനെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ആ ഭഗവാങ്കൽനിന്നു ബ്രഹ്മാവുണ്ടായി. അദ്ദേഹത്താൽ ഇക്കാണപ്പെട്ട സകലചരാചരങ്ങളും അഖില ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളും സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു. നിർഗ്ഗുണരൂപത്തിങ്കൽ ബ്രഹ്മമെന്നും സഗുണരൂപത്തിങ്കൽ വിഷ്ണുവെന്നും പറയപ്പെടുന്നതു ആ ഭഗവാനെത്തന്നെയാണ്. വേദത്തിൽ വിഷ്ണുദേവനെ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപനാണെന്നു പലേടത്തും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ആദിദൈവം വിഷ്ണുവാണെന്നുതന്നെ വിശ്വസിക്കണം. അല്ലാതെയും ഭഗവാൻ ആദിയിൽ ജലസ്വരൂപനായി പ്രകാശിച്ചുവെന്നും അതുമൂലം നാരായണനെന്നു പേരുണ്ടായതായും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ നിന്നു ഗംഗയുണ്ടായതായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിന്റെയും അർത്ഥം അദ്ദേഹം ജലരൂപനാണെന്നുള്ളതാണ്. കാര്യകർത്തൃത്വമനുസരിച്ച്. ഭൂമിയിൽ വർഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടും, വർഷത്താൽ ഭൂമി പച്ചച്ചെടികളാൽ നിറയപ്പെട്ട പച്ചനിറമായിത്തോന്നിക്കകൊണ്ടും അദ്ദേഹത്തെപച്ചനിറമുള്ളവനെന്നും, വർഷിക്കാനായിമേഘരൂപം

ക്കൈക്കൊൾകയാൽ മേഘവർണ്ണനെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. സമസ്തമംഗളങ്ങളും അദ്ദേഹം വിചാരിക്കുന്ന മാത്രയിൽ ഉണ്ടാകുന്നതുകൊണ്ട് ഹൃദയസ്ഥാനമായ മാറിൽ മംഗളകാരിണിയായ മഹാലക്ഷ്മി സദാ അധിവസിക്കുന്നുവെന്നും, മററും ചില യുക്തിവാദങ്ങളും വേദത്തിൽ കാണുമാറുണ്ട്. ഇനിയും, ജലമദ്ധ്യസ്ഥയായ ഈ ഭൂമിയെ ബ്രഹ്മാവെന്നും, മിക്കവർ നാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാഭീകമലമെന്നും, ഭൂമിതന്നെ സ്വയം സൃഷ്ടികർത്രിയാകകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മാവിനെ സൃഷ്ടികർത്താവെന്നും, സമുദ്രത്തോടുകൂടിയ ഭൂമി, അനന്തമായ ആകാശത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുകയാൽ വിഷ്ണുവിനെ അനന്തശയനനെന്നും പറയുന്നു. ശിവൻ അഗ്നിസ്വരൂപനാണെന്നും, അഗ്നിയുടെ താപമാററുന്നതിനു ജലം പര്യാപ്തമാകകൊണ്ട്, വിഷ്ണുവിനെ ശിവപ്രിയൻ അഥവാ ശിവവല്ലഭൻ എന്നുവർണ്ണിക്കുന്നുവെന്നും, പറയുന്നു. ഇങ്ങനെ ഭൂമി വെള്ളം, അഗ്നി, ഈ മൂന്നു ഭൂതങ്ങളെ മൂന്നു മൂർത്തികളായി രൂപണംചെയ്തശേഷം, വായ്വാകാശങ്ങൾ അവരുടെ വിഭൂതികളാണെന്നും, സർവ്വപരിപൂർണ്ണമായി സർവ്വസാക്ഷിയായി സത്യസന്ധമായി നിത്യാനന്ദസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന വിശ്വചൈതന്യം, വിഷ്ണുവിന്റെ വിശിഷ്ടരൂപമല്ലാതെ മറെറാന്നല്ലെന്നും സമർത്ഥിച്ചിട്ടുണ്ട്. സർവ്വവ്യാപനശീലംകൊണ്ടാണ് വിഷ്ണുവെന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചതെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

വിശേഷിച്ചും വിഷ്ണുദേവൻ പരമകാരുണികനാകുന്നു. വരദാനതൽപരതകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിനു വരദനെന്നു പേർതന്നെയുണ്ട്. അഴിവില്ലാത്തവനാകയാൽ അച്യുതനെന്നും, പാപങ്ങളെ ഹരിക്കശീലംകൊണ്ടു ഹരിയെന്നും, ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ സർവ്വദാ രമിക്കകൊണ്ടു രാമനെന്നും, തന്നെ സേവിപ്പവർക്ക് അഴിവില്ലാത്ത നിത്യാനന്ദപദം നൽകുകകൊണ്ടു വൈകുണ്ഠനാഥനെന്നും, ഇന്നതാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രൂപമെന്നു നിർണ്ണയിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലായ്കയാൽ ബ്രഹ്മമെന്നും, എല്ലാ ഐശ്വര്യങ്ങളും വീര്യം, യശസ്സ്, ശ്രീ, ജ്ഞാനം, വൈരാഗ്യം, ഇതുകളും തികഞ്ഞിരിക്കയാൽ ഭഗവാനെന്നും ഭക്തന്മാരിലുള്ള കരുണാതിശയത്താൽ ഭക്തവത്സലനെന്നും, ലോകർക്കു പ്രപഞ്ചത്തിൽ സത്യബുദ്ധി തോന്നിക്കുന്ന മായാശക്തിയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കയാൽ മായാമയനെന്നും, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് അഗോചരനാകയാൽ പരാൽപരനെന്നും, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കധിപതിയാകകൊണ്ട് ഹൃഷീകേശനെന്നും സമ്പൽസുഖങ്ങൾക്കു നാഥനാകയാൽ മാധവനെന്നും, സർവ്വാധാരഭൂതനാകയാൽ ആദിമൂലമെന്നും സമസ്തലോകങ്ങളും തന്നിൽനിന്നുണ്ടാകയും തന്റെ വിഭൂതിയാൽ പരിപാലിക്കയും നാശിക്കയും ചെയ്യുകകൊണ്ട്, സർവ്വസൃഷ്ടി, സർവ്വസ്ഥിതി, സർവ്വസംഹാരൻ എന്നിങ്ങനെയും, മത്സ്യ, കൂർമ്മ, വരാഹ, നരസിംഹ, വാമന, പരശുരാമ, ശ്രീരാമ, ബലരാമ, ശ്രീകൃഷ്ണമൂർത്തികൾ ആകകൊണ്ടു ലോകരക്ഷയ്ക്കായി കാലോകാലങ്ങളിൽ അവതരിക്കയും മേലിൽ കല്കിയായി അവതരിക്കാനിരിക്കയുംചെയ്യുന്നതിനാൽ ദശാവതാരനെന്നും, മററും പലപേരുകളും അദ്ദേഹത്തിനു പറഞ്ഞുവരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള ഭഗവാനെ നമുക്കു വിസ്മരിക്കാമോ? അദ്ദേഹത്തെ ഭജിക്കുന്നവർക്കു വല്ല ഭയവുമുണ്ടോ? ഭഗവാന്റെ മഹിമകളെ പുകഴ്ത്താത്ത വേദശാസ്ത്രമുണ്ടോ? ഹേ പക്കീരേ! താങ്കൾ ബ്രഹ്മം ബ്രഹ്മം, എന്നു പദാവൃത്തി പുലമ്പുന്നല്ലോ. ആ ബ്രഹ്മത്തിനു ശബ്ദമുണ്ടോ ശ്വാസമുണ്ടോ? ഒന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ടു, എന്നോടു തർക്കംചെയ്തു എന്റെ വിശ്വാസത്തെയും മനോഗതിയേയും മാററാതെ തന്റെപാട്ടിനുപൊയ്ക്കൊള്ളുക—"

പക്കീർ—എടാമൂഢ! നിന്നോടു തത്വം പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാകയില്ല. നിന്റെ വാക്കുകളോർത്ത് എനിക്കു ചിരിവരുന്നു. അഖണ്ഡമായി അചലമായി ആനന്ദമയമായി, അപ്രമേയമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തെവിട്ട്, അഹങ്കാരശീലനായ വിഷ്ണുവിനെയാണോ നീ സ്തുതിക്കുന്നതു്. പരമാർത്ഥബോധമില്ലാത്തവനേ! വിത്തോ മുളയോ മുമ്പുള്ളതു വൃക്ഷമോ? അച്ഛനോ മുമ്പുള്ളതു മകനോ? സ്രഷ്ടാവോ മുമ്പായുള്ളവൻ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവനോ?—പറക!

കബീർ:—ഹേ പക്കീരേ! പറഞ്ഞാട്ടെ, ശബരശബ്ദംകേട്ടു ഭയപ്പെട്ടുമോ? പതിവ്രതയായവൾ പകിട്ടുവാക്കുകളിലകപ്പെട്ടുമോ? വീരനായവൻ യുദ്ധത്തിൽ പിന്തിരിയുമോ? ഉത്തമരായ ധീരന്മാർ വിഷയാശയിൽ മഗ്നരാകുമോ? അതുപോലെ വായ്ജ്ഞാനം പുലമ്പുന്ന താങ്കളുടെ ഭ്രാന്തസ്സ്വാവിഹീനങ്ങളായ വാക്കുകളെ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുമോ? രൂപത്തിൽ നില്ക്കുന്ന മനസ്സ്, അരൂപത്തിൽ നില്ക്കുമോ? ആകാശത്തിൽ ഏണിവച്ചുകയറാൻ സാധിക്കുമോ? വൃക്ഷമില്ലാതെ വിത്തെന്നൊരുവസ്തു ഉണ്ടാകുമോ? പുത്രൻ ജനിക്കാതെ, അച്ഛൻ എന്നൊരുപേരുണ്ടാകുമോ? സൃഷ്ടിയില്ലെങ്കിൽ സ്രഷ്ടാവെന്നൊരുനാമമുണ്ടോ? ഇല്ലതന്നെ. അതുകൊണ്ട്, അടിമയായ എനിക്ക ദൈവംതന്നെ സഹായം. താങ്കൾ അടിമയല്ലായ്കകൊണ്ടു താങ്കൾക്ക ദൈവമില്ല. നിശ്ചലവസ്തുവായ ബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിച്ചാൽ, അതു ചലിക്കുമോ? മിണ്ടുമോ? സുഖംതരുമോ? അറിവില്ലാത്തവന ദൈവമാണാശ്രയം. ദാസന്ന ആശ്രയം സ്വാമിയാണ്. അടിമയായവന രക്ഷിതാവാണ സഹായം. ഭക്തന്ന രക്ഷ ഭഗവാനാണ്. നാമം നാരായണനാണെന്ന എന്നൊരുചൊല്ലുതന്നെയുണ്ട്. ഹേ പക്കീരേ! താങ്കൾ പറയുന്നതു് അഖിലവും ബ്രഹ്മമാകകൊണ്ട് അതിനെ ധ്യാനിക്കണമെന്നല്ലേ? അഖിലബ്രഹ്മത്തെ അയിരംവെച്ചും ധ്യാനിച്ച ഗജേന്ദ്രന മോക്ഷംകൊടുത്തതാണ്. ഭഗവാനല്ലേ? അതോ പരബ്രഹ്മമോ? പ്രഹ്ലാദനെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്ന നരസിംഹരൂപത്തിൽ തൂൺ പിളർന്നുപുറത്തുചാടിയതു ഭഗവാനോ ബ്രഹ്മമോ? വസ്ത്രാക്ഷേപസമയത്തു പാഞ്ചാലി നിലവിളിച്ചപ്പോൾ അവളെ രക്ഷിച്ചതു ഗദാധരനോ? വിശ്വബ്രഹ്മമോ? ഹേ പക്കീരേ! നാരായണസ്വാമിതന്നെയാണ സർവ്വാശ്രയഭൂതൻ. അദ്ദേഹത്തെ ഭജിച്ചാൽ സർവ്വപാപങ്ങളും നശിച്ചു മോക്ഷം ലഭിക്കും. എനിക്ക അദ്ദേഹമല്ലാതെ വേറെ ദൈവമില്ല. ശ്രീരാമനാമമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ഞാൻ ജപിക്കയില്ല. പ്രാണൻപോയാലും പതിവ്രത പരപുരുഷനിണങ്ങാത്തതുപോലെ, ഭക്തനായ ഞാൻ ഭഗവാനെയല്ലാതെ മറ്റൊരുദൈവത്തെയും ഭജിക്കുന്നതിന്ന ഇണങ്ങുന്നതല്ല. ഹേ പക്കീരേ! താങ്കൾ വെറുതെ എന്തിനാണു് ചിലച്ചുപുലമ്പുന്നു? ഞാൻ പറയുന്നതിന്നൊക്ക ഉത്തരം പറയുന്നതുമില്ല. അതുകൊണ്ട്, ഇനിയെങ്കിലും ഈ വൃഥാലാപം മതിയാക്കി വന്നവഴിയ്ക്കുപൊയ്ക്കൊൾക. അതാണെന്നത്.

പക്കീർ:—ഹേ കബീരേ! അരൂപമായ പരബ്രഹ്മത്തെ ഉപാസിക്കാതിരിക്കുന്ന ശൂദ്രവംശത്തിൽ പിറന്ന നീ, സഗുണോപാസനത്തിൽ മനസ്സുവച്ചു മഹമ്മദുമതത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്നതു് രാക്ഷസവംശത്തിൽ പിറന്ന വിഭീഷണൻ ദേവപക്ഷപാതം കാണിച്ചതുപോലെയിരിക്കുന്നു.

കബീർ:—ഹേ! അങ്ങനെയല്ല. വിഭീഷണനെപ്പോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതു താങ്കളാണ്. ഞാൻ പ്രഹ്ലാദനെപ്പോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. താങ്കൾ വിഭീഷണനെപ്പോലെ സ്വന്തവംശത്തെ നശിപ്പിക്കും. നേരെമറിച്ച്, ഞാൻ എന്റെ വംശത്തെ രക്ഷിക്കും.

പക്കീർ:—ശരി, നീ കുലത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതു ശകുനിയെപ്പോലെയാണു; അല്ലേ?

കബീർ:—ശകുനിയെപ്പോലെ ദുര്യോധനവംശത്തെ നാശംചെയ്യുന്നതിന്ന കോപ്പുകൂട്ടി കാപ്പുകെട്ടിയിരിക്കുന്നതു താങ്കളാണ്. ഞാൻ അപമാനവും, കുറവും, അന്യായവും അപായവും വരാൻപോകുന്നവിധത്തെ ദൂരെനിന്നുപദേശിച്ചു വിദുരനെപ്പോലെ വംശരക്ഷചെയ്യുന്നവനാണ്.

പക്കീർ:—ഭലേ, ഭലേ! ഷേഖ്—ഉള്ളസ്സന്തോഷം! നിന്റെ വാക്കുകൾ സാരപൂർണ്ണങ്ങൾതന്നെ. ദുഷ്ടന്മാരെയും ശ്രേഷ്ഠന്മാരെയും ശിക്ഷിക്കുന്നതിന്ന കാപ്പുകെട്ടിയിറങ്ങിയിരിക്കുന്ന എന്റെ സാമർത്ഥ്യം ഇനി അല്പനേരത്തിനകം ഞാൻ നിന്നെക്കാ

ണിച്ചുതരാം. പഥ്യംപോലെ നിന്നെയൊന്നുവട്ടംതിരിക്കാതെ ഞാൻ അടങ്ങുന്നത
ല്ല. നന്നായി. സ്വല്പനേരംകഴിയട്ടെ. നിന്നെ ഈ ചൂരൽകൊണ്ടു കനക്കെത്ത
ല്ലാതെയും, മുഴങ്കൈകൊണ്ടിടിക്കാതെയും, ശകാരിക്കാതെയും തലക്കിട്ടുകിഴുക്കാതെ
യും, വിട്ടുകളയുമെന്നാണോ? കണ്ടോ കാണണമെങ്കിൽ—ദ്രോഹക്കുട്ടി! ഇങ്ങനെ അ
ധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു പക്കീർ തിരിഞ്ഞു നടന്നുതുടങ്ങി. ഉടനെ,

കബീർ:—"ഹേ പക്കീരേ! ഭഗവൽഭക്തന്മാർ, ഭഗവാന്തുല്യന്മാർതന്നെയാണ്. താങ്കളെ
പ്പോലെ, വായാടി പക്കീരല്ലെന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ—പോ പോ! വീഴ്വാക്കുകൾ ഇ
വിടെപ്പറയേണ്ട"

പക്കീർ:—എടാ കബീരേ! പോപോ! എന്നു എന്നെ ആട്ടിയോടിക്കുന്നോ? ഞാൻ ഇപ്പോൾ
തന്നെ നിന്റെ അമ്മയോടു വിവരങ്ങളൊക്കെപ്പറയാൻപോകുന്നു. നീയായാൽ വ
സ്ത്രത്തെ ദാനംചെയ്തതും, സ്വന്തമതത്തെ ദുഷിച്ചതും, എല്ലാവരാലും വന്ദ്യനായ
എന്നെ അധിക്ഷേപിച്ചതും, പറഞ്ഞുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്ന്, നിന്നെക്കണക്കിനു പ്രഹ
രിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. കണ്ടോളൂ—എന്നുപറഞ്ഞു കോപത്തോടെ തമാലിന്റെ വീട്ടിലേക്ക
തിരിച്ചു.

കബീർ:—"എടാ, എന്തൊരു അവിവേകമാണിത്? ഇവൻ ഉപദ്രവംചെയ്യാനാണല്ലോ ഭാവം.
"ജാത്യാലുള്ളതു തൂത്താൽപോകുമോ"? എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെയും, വിവേകമില്ലാ
ത്ത നീചന്മാർ ത്യാഗികളായാലും, [illegible] സ്വഭാവം ഒഴികയില്ല എന്ന പഴ
മൊഴിപോലെയും ഈ ഇവൻ വളരെ ദൂരത്തിൽ പോകുന്നല്ലോ. വസ്ത്രംകൊ
ടുത്തുകളഞ്ഞകഥ അമ്മ അറിഞ്ഞാൽ ഒരുപക്ഷെ, എന്നെ ശകാരിക്കാതെയും അ
ടിക്കാതെയും വിട്ടുകളയുമോ? തരമില്ല" എന്നിങ്ങനെ ഭയാകുലനായ കബീർ
പക്കീറിന്റെ പുറകേ ഓട്ടമിട്ടുചെന്ന് കാലുപിടിച്ചു തൊഴുതുകൊണ്ട്, എന്റെ അ
മ്മയോടു, ഇക്കഥ പറഞ്ഞ് എന്നെക്കൊല്ലിക്കാതിരിക്കാൻ കരുണയുണ്ടാകണം എ
ന്നു സങ്കടത്തോടെ അപേക്ഷിച്ചു. ഉടനെ,

പക്കീർ:—പോടാ പോ! ഇക്കഥ ഇപ്പോൾതന്നെ നിന്റെ അമ്മയോടു പോയിപ്പറഞ്ഞു
നിന്നെത്തല്ലിക്കാതടങ്ങുന്നവനല്ല ഞാൻ. നിന്റെ ധിക്കാരം ഒരു നിമിഷംപോ
ലും സഹിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തനല്ല. എന്നുപറഞ്ഞിട്ടു വേഗത്തിൽ ഓടിക്കിതച്ചു
ജിജാബീബിയുടെ സമീപത്തെത്തി. കബീർ മനോവേഗത്തോടെ അവിടെനി
ന്നിങ്ങനെ ആലോചിച്ചു. കഷ്ടം! ഇതു പാമ്പിനു പാൽകൊടുത്തതുപോലെയായ
ല്ലോ തേളിനെപ്പിടിച്ചു ലാളിച്ചാൽ അതു നാഴികക്കൊരുകൊട്ടുവീതം തരികതന്നെ
ചെയ്യും. ഈയാൾക്ക ഞാൻ പട്ടുകൊടുത്തതു എനിക്ക ഉപദ്രവമായിത്തീർന്നു. ക
യ്യിൽ കിടന്ന കാശുകൊടുത്തു കടിക്കുന്ന പട്ടിയെ വാങ്ങിച്ചതുപോലെയും മലർന്നു
കിടന്നു തുപ്പി നെഞ്ചത്തെല്ലാം എച്ചിലാക്കിയപോലെയുമായി. ഇനിയെന്താചെ
യ്യു. ഈ മഹാപാപി ഇപ്പോൾ ചെന്നുപറയും. അമ്മ വടിയുമായി വരികയും
ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു വിചാരിച്ച് ഒരു രക്ഷാമാർഗ്ഗവും കാണായ്കയാൽ വി
ഷമിച്ചു ഒരു പാഴ്വീട്ടിൽ കടന്നിരുന്നു ഭഗവദ്ധ്യാനം തുടങ്ങി. നാരായണ! ഈ ദു
ർഘടത്തിൽനിന്നു നീ എന്നെ രക്ഷിക്കണേ എന്നിങ്ങനെ നാരായണനാമങ്ങളും തു
ടരെ ജപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ, പക്കീർ, കബീർകൊടുത്ത തുണിവസ്ത്രവും കയ്യിൽ
വച്ചുകൊണ്ടു ജിജാബീബിയുടെ മുമ്പിൽചെന്ന്, "ഹേ ഭാഗ്യവതിയായ അമ്മേ! നിങ്ങളു
ടെ മകനായ കബീർ വിൽക്കാൻകൊണ്ടുപോയ ഈ വസ്ത്രം, ഫലാൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ
വിളിച്ചുകൊടുക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നതുകണ്ടു, എനിക്കുവേണമെന്നു ഞാനപേക്ഷിച്ചു. എന്നി

ട്ടു തരാതെ, ഞാനൊരു് ഫക്കീർ, ഒരു ഫക്കീറിനെന്തിനു ഒരു കീറു്, ഒരു ബ്രാഹ്മണനായി ദാനംചെ
യ്യൂ. പകരം വസ്ത്രം എനിക്കു വേണ്ടായെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. അതു സമ്മതിക്കാതെ, അ
വൻ ബലാൽ എന്നെപ്പിടിച്ചേല്പിച്ചിട്ടു് തൽക്ഷണം അവന്റെ അമ്മയുടെ അടുക്കൽചെ
ന്നു ചോദിച്ചാൽ, ഇഷ്ടംപോലുള്ള വസ്ത്രം കിട്ടുമെന്നും, അവൻ പറഞ്ഞയച്ചതായിപ്പറയ
ണമെന്നും, അവൻകൂടി വന്നാൽ, പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നതായി സംശയിക്കാൻ ഇടയുള്ളതി
നാൽ, ഞാൻ മടങ്ങിച്ചെല്ലുന്നതുവരെ അവൻ അവിടെത്തന്നെയിരിക്കാമെന്നും പറഞ്ഞു
അതാ അവിടെ ഒരു പാഴ്‌വീട്ടിൽക്കേറി, പതുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. കൊച്ചുകുട്ടിയായിരുന്നിട്ടും
അവൻ ഇത്ര ധർമ്മിഷ്ഠനാണല്ലോ എന്നു ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. "ഹേ ദാനശീലയായ
അമ്മേ! എനിക്കു നല്ലതിൽ ഒരു വസ്ത്രം തന്നു്, എന്റെ മോഹം തീർക്കണമേ" എന്നുപ
റഞ്ഞു.

ജിജാബീബി:—ഒട്ടെ വസ്ത്രം തരാം. കബീർ ഒളിച്ചിരിക്കുന്ന വീടേതാണു്? ഒന്നുകാണി
ച്ചുതരാമോ? വരണം.

പക്കീർ:—ഇപ്പോൾ കാണിച്ചുതരാം. അമ്മകൂടി വരണം എന്നുപറഞ്ഞു് കൂട്ടിക്കൊണ്ടു
പോയി കബീർ ഒളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പാഴ്‌വീട്ടിൽ ചെന്നു—"അതാ ഇരിക്കു
ന്നു! അമ്മയെക്കണ്ടയുടനെ കണ്ണടച്ചുകളഞ്ഞു. എടാകള്ളാ! കൊച്ചുകുട്ടിയാ
യിരുന്നിട്ടും ഇവനു ഇത്രത്തോളം കള്ളമുണ്ടല്ലോ. ഇനി ഒരുപക്ഷേ അമ്മയെക്കാ
ണുമ്പോൾ, അവൻ ആ വഴിക്കു ഓടിപ്പോയ്ക്കളഞ്ഞെങ്കിലോ—അതുകൊണ്ടു ഞാൻ
അങ്ങേവശംകൂടി വരാം അമ്മ ഇതിലെ ഒന്നുമറിയാതെ ചെന്നു് അവനെ പിടിച്ചു
കൊള്ളണം!" എന്നുപദേശിച്ചിട്ടു പക്കീർ മറുവശത്തെത്തി നിന്നുകൊണ്ടു—"എടാ
കബീർ! ഇതാ നിന്റെ അമ്മ അടിക്കാൻ വരുന്നു. ഇവഴി ഓടിപ്പോയി രക്ഷപ്പെ
ട്ടോളൂ—" എന്നു ബാലനോടു പറഞ്ഞു.

കബീർ കണ്ണുതുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, കൈയിൽവടിയുമായി അടുത്തുവരുന്ന
കോപാകുലയായ അമ്മയെക്കണ്ടു് ഭയപ്പെട്ടു്, പെട്ടെന്നെഴുന്നേറ്റു്, പക്കീർ നിന്നഭാഗത്തേ
ക്കു ഓടി. പക്കീർ, ഉടനെ എത്തി അവന്റെ മുടിക്കുപിടിച്ചു് ഇതാ കാട്ടുന്നമ്മ! ഓടിവരു
വിൻ! ഞാൻ പിടിച്ചിട്ടുണ്ടു്; എന്നുറക്കെ വിളിച്ചു. കബീർ പേടിച്ചു് വിറച്ചുകൊണ്ടു്,
കള്ളനെ വിളക്കുപിടിക്കുന്നതുപോലെയുള്ള ഈ മുറ ഒരുത്തരിയല്ല. ഇതാ അമ്മ അടുത്തു
കഴിഞ്ഞു. വേഗം എന്നെ വിട്ടയയ്ക്കണേ" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

പക്കീർ:—"നിന്നെ, ഈ പരുന്നതിൽ വിട്ടയക്കാനോ? കൊള്ളാം. അമ്മേ വേഗംവര
ണേ? ഇവൻ തപ്പിപ്പിഴയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു" എന്നു വിളിച്ചുകൂട്ടി.

ജിജാബീബി, അടുത്തുചെന്നു കബീറുടെ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് "എടാ,
കൊച്ചുകള്ളാ! ദുഷ്ടക്കുട്ടീ! ഞാൻ വില്ക്കാൻ പറഞ്ഞയച്ച വസ്ത്രമെവിടെ? അതിനെ ദാ
നംചെയ്യാൻ നിന്നോടാരുപറഞ്ഞു" എന്നു ശാസിച്ചു് പ്രഹരം തുടങ്ങി. ഉടനേ, പ
ക്കീർ—"അമ്മേ! കൊച്ചുകള്ളനെ, ഈ ചൂരൽകൊണ്ടടിപ്പിൻ!" എന്നുപറഞ്ഞു, കയ്യിൽ
ഇരുന്ന ചൂരൽ നീട്ടി. ജിജാബീബി, അതുവാങ്ങി, പുറകോട്ടുമാറിനിന്നു്, നല്ലപോലെ
രണ്ടു് അടികൊടുത്തു—സർവ്വചരാചരങ്ങളേയും ഭേദമില്ലാതെ ദർശിക്കത്തക്ക ജ്ഞാനദൃഷ്ടി
യോടുകൂടിയ ശുകമഹർഷിയുടെ അവതാരമായ കബീർ, ചൂരൽ ഓങ്ങുന്നതുകണ്ടു പരിഭ്ര
മിച്ചു വിറച്ചു്, "ഹരേരാമ"—"ഹരേരാമ"—എന്നുറക്കെ വിളിച്ചുകൂട്ടി. അങ്ങനെ വിളി
ച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ അടിച്ച ആ അടികൾ രണ്ടും, കബീറുടെ ദേഹത്തേൽക്കാ
തെ, മായാപക്കീർ വേഷം ധരിച്ചുനിന്ന ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ തിരുമെയ്യിൽ ഏ
റ്റു. ഭോഗദമായ അസുരന്മാരുടെ മഹായുധങ്ങൾ ഏററകാലത്തു ഉണ്ടാകാത്ത ഉഗ്രവേ
ദന ആ അടികൾകൊണ്ടു് ഉണ്ടായി. പെട്ടെന്നു മായാരൂപം ഉപേക്ഷിച്ചു്, "അ
പ്പനേ" എന്നും പറഞ്ഞു, കബീറെ തൃക്കൈകളാൽ വാരിയെടുത്തുമാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചു

കണ്ണുകളിൽ അശ്രുക്കൾ നിറഞ്ഞു. ഭഗവന്മായാവിലാസത്താൽ ജിജ്ഞാബായിയുടെ മനസ്സു തെളിഞ്ഞു:—"ആഹാ! രാമനേ! മകനേ! നിന്നെ ഞാൻ കോപംകൊണ്ടടിച്ചുപോയി—കഷ്ടം!" എന്നു മുറവിട്ടുകൊണ്ടു് ശവംപോലെ ഭഗവാന്റെ കൈകളിൽനിന്നും വാങ്ങി കണ്ണുനീർ തൂകിനിന്നു. പക്ഷേ, വഴിയായിനിൽക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ദർശിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ, മനിശകൾക്കു സുധാവായയാശംഖചക്രതുളസീമാല്യധാരിയായി വിളങ്ങുന്ന ഭഗവാനെയാണ് മുന്നിൽ കണ്ടതു്. ആനന്ദപരിപ്ലുതയായ ആ ഭാഗ്യവതി ധന്യാതിരേകത്താൽ മൂർച്ഛിച്ചുപോയി. ഭഗവാൻ ഉടനേ, അവളുടെ കൈയിൽനിന്നും കബീരനെ വാങ്ങി, തന്റെ കൈയിൽവച്ചുകൊണ്ടു്, ഇങ്ങിനെ വിചാരിച്ചു. ഹാഹാ! പണ്ടു മഹാബലിയോടു യാചിക്കാൻ പോയി അവന്റെ വാതിൽ കാത്തുകിടന്ന കാലത്തും അനസൂയാദേവിയെ അർത്ഥിക്കാൻ പോയി അവളുടെ ചാരിത്രമഹിമയാൽ പുത്രനായിപ്പിറന്ന നാളിലും, മധുകൈടഭന്മാർ, ഹിരണ്യകശിപു, ഹിരണ്യാക്ഷൻ, രാവണൻ മുതലായവരോടു യുദ്ധം ചെയ്തപ്പോഴും, ധർമ്മപുത്രരുടെ അശ്വമേധയാഗത്തിനു ശിശുപാലവധത്തിനു പോയപ്പോൾ ധർമ്മപുത്രാർജ്ജുനന്മാർക്കുവേണ്ടി ദൂതിനു പോയ കാലത്തും, ആയുധമെടുക്കാതെ അർജ്ജുനന്റെ തേർതെളിച്ച കാലത്തും ശംഖചക്രൻ കാട്ടിയപ്പോഴും ഇത്രത്തോളം സങ്കടം എനിക്കുണ്ടായിട്ടില്ല. ഈ കബീരനെ പരീക്ഷിക്കാൻ പോയതുകൊണ്ടു, കിട്ടിയ അടി സഹിക്കവയ്യാതെ, എന്റെ മായാരൂപത്തെ മാറ്റേണ്ടിവന്നതാശ്ചര്യമായിരിക്കുന്നു. ജലന്ധരന്റെ രൂപമെടുത്തുപോയി വൃന്ദയുടെ അടുക്കലെത്തി ശപിക്കപ്പെട്ടു, സ്വന്തരൂപമെടുക്കേണ്ടിവന്നതുപോലല്ലയോ ഇവിടെയും സംഭവിച്ചതു്? ഹാ! സാമർത്ഥ്യമേറിയ എന്റെ മായാരൂപത്തെ മാറ്റുന്നതിനു ശക്തിയുള്ള ഈ അടികളെ സഹിക്കുന്നതിനു കബീരനാൽ സാധിക്കുമോ?"

ഇങ്ങനെ ചിന്താമഗ്നനായ ഭഗവാൻ, വാത്സല്യാതിശയത്താൽ, രാമനെക്കൊണ്ടു് നിന്റെ അമ്മയുടെ അടി സഹിക്കവയ്യാതെ നീ ഉപേക്ഷിതനായി. ശ്രീരാമനാമത്തെ കീർത്തിച്ചു്, അഹോ, എന്നെ വിളിച്ചു വിലപിച്ചു്, അടികൊള്ളാതെ രക്ഷിപ്പിച്ചുവല്ലോ? എന്നോടാണു്, ഇങ്ങിനെ കരുണാപരവശനായി നിൽക്കുമ്പോൾ, ജിജ്ഞാബായി, ഭഗവാന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു്, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടും ഗദ്ഗദത്തോടുംകൂടി "അല്ലയോ ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടിയുടെ ദർശനം ലഭിക്കുന്നതിനു എത്രയോ മഹാത്മാക്കൾ ഊണുമുറക്കവും ഉപേക്ഷിച്ചു തപസ്സു ചെയ്യുന്നു. അവർക്കു നിന്തിരുവടി ദർശനംകൊടുക്കുന്നില്ല. അനേകം ആളുകൾ, നിഷ്ഠകളോടുകൂടി, ആചാരങ്ങളെല്ലാമനുഷ്ഠിച്ചു്, കൃച്ഛ്രങ്ങളായ വിവിധവ്രതങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടു്, ഭഗവൽപാദങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചു തിരുനാമജപങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നുണ്ടു്. അവർക്കും ദർശനംകൊടുക്കുന്നില്ല: ഹേ ഭഗവൻ! അനേകം മഹാമനസ്കരായ സാധുക്കളെ അന്വേഷിച്ചുനടന്നു്, അവരോടു് ഉപദേശംവാങ്ങി, അവരുടെ പാദശുശ്രൂഷ ചെയ്തു്, അവർ ചൊല്ലിസ്തുതിക്കുന്ന ഭഗവൽചരിത്രങ്ങളെ കേട്ടുകൊണ്ടു പുണ്യശാലികൾ ദിവസം നയിക്കുന്നു. അവർക്കും നിന്തിരുവടി ദർശനംകൊടുക്കുന്നില്ല. അല്ലയോ പുരുഷോത്തമ! പുണ്ഡരീകാക്ഷ! ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്നു് നിന്റെ ദർശനം ലഭിക്കാൻ പ്രയാസമെന്നുദ്ദേശിച്ചു് ലോകവ്യവഹാരങ്ങളിൽനിന്നു നിവർത്തിച്ചു സർവ്വസംഗപരിത്യാഗം ചെയ്തു് മനസ്സു ഏകാഗ്രമാക്കി നിന്തിരുനാമകീർത്തനങ്ങളാൽ അദ്വൈതാനന്ദാമൃതത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന പരിശുദ്ധന്മാർ പലരുണ്ടു്. അവർക്കും നീ ദർശനംകൊടുക്കുന്നില്ല. ഗോവർദ്ധനധാരി! ദേവാധിദേവ! നാട്ടിലിരുന്നാൽ, ഉദ്ദേശസിദ്ധി വരികയില്ലെന്നു് നിശ്ചയിച്ചു് കാട്ടിൽപോയി ഇന്ദ്രിയഗ്രാമത്തെ നിയമിച്ചു് യോഗാസനസ്ഥിതരായി, ധ്യാനവേളയിൽ കോടിസൂര്യപ്രകാശത്തോടുകൂടി ശോഭിക്കുന്ന നിന്തിരുവടിയുടെ ദിവ്യരൂപത്തെ ധ്യാനിച്ചും, ഭഗവൽകഥകളെയും കേട്ടു് ഉള്ളഴിഞ്ഞാനന്ദിച്ചു് ശുഷ്കപ്രായരാകുന്ന രോമാഞ്ചത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന യോഗീശ്വരന്മാർക്കും അങ്ങു ദർശനംകൊടുക്കുന്നില്ല. ഭഗവൻ! ഭക്തവത്സല! ദേഹേന്ദ്രിയാദികളെ നിരോധിച്ചു്, മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ചു് നിർവ്വികല്പസമാധിയാൽ ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളെ ഏകീകരിച്ചിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു കാത്തുനിൽക്കാതെ ധ്യാനനിഷ്ഠയെ സ്വാധീനമാക്കിക്കൊള്ളുന്നുണ്ടു്. അവർക്കും നിന്തിരു

പടി ദർശനം കൊടുക്കുന്നില്ലം. അല്ലയോ ദേവാധിദേവ! ലോകരക്ഷചെയ്യുന്ന ദൈവം നീയല്ലേ? വേദാന്തസാരാർത്ഥമായ അഖണ്ഡബ്രഹ്മവും നീതന്നെയല്ലേ? ശ്രീമന്നാരായണസ്വാമി, ഭഗവാനായ നീയല്ലേ? മണികർണ്ണികയിൽവീണ കണ്ഠാഭം നിന്തിരുവടിയുടേതല്ലേ? മെക്കാവിൽ ഇരിക്കുന്നതു നിന്തിരുവടിയുടെ തൃപ്പാദങ്ങളല്ലേ? മഹാബലിയുടെ ശിരസ്സിൽവച്ച തൃപ്പാദം ഇതുതന്നെയല്ലേ? മൂന്നുലോകവും മൂവടിയാക്കി അളന്ന പാദവും ഇതുതന്നെയല്ലേ? നിന്തിരുവടിയെ ദർശിക്കത്തക്ക ഭാഗ്യമെനിക്കെന്തോ? ഞാൻചെയ്ത സുകൃതമേതോ?—ഹാ! പരാൽപര! പരമേശ്വര! ജഗദീശ്വര! കരുണാകര! ശംഖചക്രായുധ! ദാമോദര! മനോഹര! പീതാംബര! തുളസീധര! വെങ്കിടേശ്വര! കമലാപതേ! സുവർണ്ണപാത്രി! ദിതൃശത്രു! രാവണസംഹാര! ഭക്തപാലക! അഖണ്ഡാനന്ദ! നവനീതചോര! വിഠോബ! നിരാകാര! സുമംഗളാകര! യജ്ഞവനമാലധാമ പാവന! എന്നിങ്ങനെ പലതരം സ്തുതിവാക്യങ്ങളാൽ ഭഗവാനെ ആരാധിച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, കരുണാമൃതവർഷകമനീയമാംവണ്ണം കടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് "അല്ലയോ ഭാഗ്യവതി! ഇപ്പോൾ നിന്നെയല്ലപ്പെട്ടോടി, ഭക്തേ! എനിക്കയേറ്റു വാങ്ങിത്തന്ന ഈ പുണ്യപുരുഷൻ ആരാണെന്നാണ വിചാരം! ഭക്തജനമണിമാലയിലെ നടുനായകമായും ജീവന്മുക്തന്മാരിൽ ഉത്തമോത്തമനായും, എന്റെ കണ്ണിലുണ്ണിയായും ആത്മസമനായും എന്നിൽനിന്നു ഒരിക്കലും വേർപെട്ടിരിക്കാത്തവനായും ഏകധ്യാനനായും മരണാതീതനായും ഇരിക്കുന്ന ശുകബ്രഹ്മർഷിസത്തമനാണെന്നോർത്തുകൊൾക. ഇതിനു തക്കതായ ഒരു ദൃക്സാക്ഷ്യം ആവശ്യമാണെങ്കിൽ, നീ കോപാകുലനായി ഉലക്കകൊണ്ട് അടിച്ച അടികൾ രണ്ടും നിന്റെ മകന്റെ മുതുകിൽ ഏറ്റിട്ടുണ്ടോയെന്ന് നോക്കുക" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ജിജാബായി, വേഗംതന്നെ കബീറിന്റെ മുതുക് പരിശോധിച്ചുനോക്കി അതിൽ യാതൊരടിയുടെ പാടും ഇല്ലെന്നു പറഞ്ഞു. ഭഗവാൻ ഉടൻതന്നെ, പുറംതിരിഞ്ഞു തന്റെ മുതുക് കാട്ടിക്കൊടുത്തു. അവൾ നോക്കിയപ്പോൾ, രണ്ടടികളുടെയും തിണർപ്പ്, വ്യക്തമായി കാണത്തക്കവണ്ണം കനത്തുകിടക്കുന്നതുകണ്ട്, ഭയതാപങ്ങളാൽ ശരീരം ആസകലംവിറച്ച്, ശബ്ദംമിടറി, നെഞ്ചിലും തലയിലും തൊഴിച്ചലച്ചുകൊണ്ട് പരവശയായി വീണു. അനന്തരം ഭഗവാന്റെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചുവിലാപംതുടങ്ങി. "ഹാഹാ! ഭക്തവത്സലനായ ദേവ! ഈ പാപിചെയ്ത അപരാധം ക്ഷമിക്കേണമേ! ഹാഹാ! ഹിരണ്യാക്ഷൻ രാവണൻ മുതലായ മഹാശക്തദൈത്യന്മാരുടെ ദിവ്യായുധങ്ങൾപോലും ഏൽക്കാത്ത തിരുമേനിയിൽ ഈ പാപകരടിച്ച അടികൾ ഏറ്റുവോ? ഹാ! പരമാത്മാ ദ ഞാൻ നശിച്ചുപോ? ഭഗവാനേ! പാപരാശിയായ ഇവൾ ഭഗവാനെ പ്രഹരിച്ചുവല്ലോ ഇനി ഞാൻ എന്തിനു എങ്ങനെ ജീവിക്കുന്നു! ഹാഹാ! വൈകുണ്ഠനാഥ!" ഇങ്ങനെ വിലപിച്ച്, തലതാഴ്ത്തി അറഞ്ഞ്, മരിച്ചതുപോലെ ബോധംകെട്ടുകിടന്നുപോയി.

അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളേ! ഇങ്ങനെ മൂർച്ഛിതയായി വീണ ജിജാബായിയെ ഭക്തവത്സലനായ ദേവൻ തൃക്കൈകളാൽ തലോടി മോഹാലസ്യം തീർത്തു് എഴുന്നേൽപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ പുണ്യവതി! വെറുതേ നീ മരിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതെന്തു്? നീ ഉത്തമസ്ത്രീയാണെന്നുദ്ദേശിച്ചല്ലയോ പരിശുദ്ധനായ എന്റെ ഭക്തനെ നിന്റെ പക്കൽ ഏല്പിച്ചതു്? അവനോ വളരുന്നതിനു നിന്റെ മുലയിൽ പാലുണ്ടാക്കിയതു അതുകൊണ്ടല്ലേ? കബീറും ഞാനും ഭേദമില്ലെന്നുള്ള പരമാർത്ഥവും, അവനെ അടിച്ച അടി ഞാൻ മുതുകിൽ ഏറ്റുവാങ്ങിയതുകൊണ്ടു വെളിപ്പെട്ടതിനാലില്ലേ? അവനുവേണ്ടി നിന്റെ ഭർത്താവിന്റെ തപസ്സും നഷ്ടമായില്ലേ! അതുകൊണ്ട്, ഇന്നുമുതൽക്ക് ഇവനെ ഞാനാണെന്നു ഭാവിച്ചു് സ്നേഹിച്ചു വളർത്തിക്കൊണ്ടാൽ, ഒടുവിൽ, നിങ്ങൾക്ക എന്റെ പരമപദം കിട്ടാറാകും. ഇതുസത്യംതന്നെ നിത്യസുഖമനുഭവിക്കും"

അനന്തരം ഭഗവാൻ, കബീറിനോടായി, "ഹേ! കബീർ സുന്ദരമൂർത്തിയായ കബീർദാസ! നിന്റെ നിശ്ചലധ്യാനത്തെ മെച്ചിച്ചു്, ഒരിക്കലുമില്ലാത്ത സ

ണ്ടതിക്കാതെ പിടിച്ചുനിർത്തി അടിപ്പിച്ചതിനു എന്റെമേൽ കോപിക്കയോ എന്നെ ശകാരിക്കയോ ചെയ്യരുതു്. സാധാരണനെപ്പോലെ ബന്ധിക്കയോ ദുർമ്മദർഷിയെപ്പോലെ ശപിക്കയോ അരുതു്. രാവണാദികളെപ്പോലെ ദ്വേഷിക്കയോ ചെയ്യരുതു്." എന്നിങ്ങനെ അപേക്ഷാപൂർവമായി അരുളിച്ചെയ്ത വാക്കുകൾ കേട്ടു്, കബീർ ആനന്ദബാഷ്പം തൂകി, ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്തു്, "ഭക്തപരാധീന ഭഗവാനേ! എന്നെ അടിച്ചതുകൊണ്ടു തിരുമേനിയിൽ ഏററവും കഷ്ടമായിപ്പോയി. ഇതിന്റെ പാപം എന്റെ അല്ലയോ? ഇതിന്റെ ക്ലേശം എന്റെ മുതുകിൽത്തന്നെ ഏൽക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അഥവാ, നിന്തിരുവടി വിചാരിച്ചാൽ, അടിച്ച പുറത്തേടി ശസ്ത്രമായിപ്പോകയില്ലായിരുന്നോ? ഹാ ഹാ! മഹാരതിയായ ഈ ബാലനുവേണ്ടി, ഒരു സാധുപക്ഷിയുടെ വേഷം നിന്തിരുവടി കൈക്കൊണ്ടുവോ? ഒരു മനുഷ്യസ്ത്രീയുടെ പ്രഹരം മുതുകിൽ ഏററുകൊണ്ടുവോ? [illegible] പങ്കജം വിട്ടു തൃക്കൈകളാൽ എന്നെ സ്പർശിച്ചുവോ? ഹാ! ഭഗവാനേ! പക്ഷിയായി വന്നതു ഭഗവാനാണെന്നറിയാതെ, ചെയ്ത അപരാധങ്ങൾ ക്ഷമിക്കണമേ! ഞാൻ കോപിച്ചതും അധിക്ഷേപിച്ചതും പ്രഹരിച്ചതും എല്ലാം, തപസ്സുപോലെ കരുതി രക്ഷിക്കണമേ! ദേവദേവ! ഭക്തവത്സല! നിർജ്ജിതകാമ! ബ്രഹ്മജ്ഞാനഹൃദയാരാമ! കപടലീല! മനുജകാല! മഹാമഹാ! കരുണാലോല! ഗോപാലബാല! അകാരണപ്രിയ! നീലമേഘശ്യാമള! അകൗശല്യ! നിഷ്കളങ്ക! മായാതീത! സർവജ്ഞ! ഭൂതാത്മക! ഭുവനപാലക! നിന്തിരുവടി അടിയനോടു ഈ കഠിനദ്രോഹം ക്ഷമിക്കണമേ? ഹരി ഹരി!" എന്നിങ്ങനെ വിലാപാനന്ദസങ്കീർത്തനങ്ങളോടുകൂടി മേലും ഭഗവൽഭക്തിയിൽ ഇളവില്ലാതിരിക്കാനനുഗ്രഹിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കുമ്പോൾ—

ഭഗവാൻ:—"കുഞ്ഞേ! നീ എന്നെ അധിക്ഷേപിച്ചാലും, നിന്റെ ദാസനെപ്പോലെ നിന്നെ പ്രിയമതിയിരിക്കുന്ന എന്നെ, ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിൽ ലയിക്കുമ്പോഴും നീ മറന്നുപോകാതെയിരിക്കണമെന്നാണു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. നിർഗ്ഗുണധ്യാനം പ്രധാനമാണെന്നുപദേശിച്ചശേഷം സഗുണധ്യാനത്തിന്റെ ആവശ്യത്തെ സൂചിപ്പിച്ച ഭഗവാനെ വന്ദിച്ചു കബീർ പറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! സ്വപ്നത്തിലും അടിയൻ നിന്തിരുവടിയെ മറക്കുമോ? അങ്ങയുടെ തിരുനാമജപം കൈവെടിയുമോ? ബ്രഹ്മജ്ഞാനമോ ഭഗവദ്ധ്യാനമോ ശ്രേഷ്ഠമെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം പറഞ്ഞുതന്നു്, അടിയനെ രക്ഷിച്ചാലും."

ഭഗവാൻ:—ഭക്തശിരോമണിയായ കബീർദാസ! ഇതേക്കുറിച്ചു ഞാനൊന്നും പറയുന്നില്ല. സർവസമ്മതമായ വേദാന്തപുരാണങ്ങളിൽ ഭക്തി, വൈരാഗ്യം, ജ്ഞാനം ഈ മൂന്നിനേയും, അവരവരുടെ മനോപാകതയ്ക്കനുസരിച്ചു് അനുഷ്ഠിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. കൂടാതെ, ദേഹാഭിമാനത്തോടുകൂടിയവർ സ്വധർമ്മകർമ്മം ചെയ്യണമെന്നും പറയുന്നു.

ദേഹിയെന്നഭിമാനിക്കുന്നവൻ, ആത്മാവു്, ജീവാത്മാവാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻ, ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തെ സമാശ്രയിക്കണമെന്നും, പരമാത്മാവാണു താനെന്നുള്ള ബോധത്തോടുകൂടിയവൻ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സ്വീകരിച്ചു് ഭേദസ്മരണകൂടാതെ, നിർവികല്പസമാധി ശീലിച്ചു്, ഞാൻ നീയെന്നുള്ള ഭേദഭാവനകളെക്കളഞ്ഞു്, ഏകത്വബുദ്ധിയുണ്ടായിരിക്കണമെന്നും, പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പരമമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനാലും അരൂപമായ നിർഗ്ഗുണധ്യാനത്തിനാലും, [illegible] പരബ്രഹ്മസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന എന്നെ പൂജിച്ചു്, അദ്വൈതഭാവിയായ കൈവല്യത്തെ ലഭിച്ചു്, ജീവന്മുക്തരായി ജീവിച്ചു്, ഒടുവിൽ, വിദേഹകൈവല്യത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ചിലർക്കു ജ്ഞാനം സുലഭമായിരിക്കും; ചിലർക്കു ഭക്തിസുലഭമായിരിക്കും പക്ഷേ, അനേകജന്മങ്ങളിൽ എന്നെ പൂജിച്ചവർക്കേ ജ്ഞാനവൈശിഷ്ട്യമുണ്ടാകൂ. [illegible] മൂന്നുലോകം മുഴുവൻ അന്വേഷിച്ചാലും, ജ്ഞാനികളെ കണ്ടുകിട്ടുക വളരെ ദുർല്ലഭമാണു്. കർമ്മം, ഭക്തി, ജ്ഞാനം ഈ മൂന്നും പടികളായു്, [illegible] ഇതുകളോടു സാദൃശ്യപ്പെടുത്താം. ഒന്നാമതായി, സൽകർമ്മങ്ങളാലെന്നെ സന്തുഷ്ടനാക്കി,

ഭക്തിയാലെന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചു്, ആ അനുഗ്രഹത്താൽ, അതിസൂക്ഷ്മരൂപനായ എന്നെ അന്തരംഗത്തിലുള്ള ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയാൽ ദർശിച്ചു്, സന്ദേഹങ്ങളെല്ലാംനിവർത്തിച്ച ശേഷം നിശ്ചലധ്യാനനായി, ആനന്ദസാഗരത്തിൽ മുഴുകി സത്യജ്ഞാനാനന്ദ ചിന്മാത്രത്തിൽ ലയിച്ചു് തന്നെയും ദേഹാദികളെയും വിസ്മരിച്ചു്, ശുദ്ധജ്ഞാനനിഷ്ഠനായി ഭവിക്കണം. അല്ലാതെ, വാചാജ്ഞാനത്താൽമാത്രം ഞാൻ ബ്രഹ്മമെന്നുള്ള ഭാവത്തെ നടിച്ചു് ഭേദാദ്യഭിമാനത്തോടുകൂടി കർമ്മവും ഭക്തിയും ബ്രഹ്മാനന്ദബന്ധവുമില്ലാതെഭ്രഷ്ടന്മാരായി അനന്തജന്മങ്ങളെടുത്തുഴലുന്ന അജ്ഞാനികൾക്കു്, എന്റെ അനുഗ്രഹം ബ്രഹ്മകല്പങ്ങളിലും ലഭിക്കയില്ല. മുൻപറഞ്ഞ മൂന്നെണ്ണത്തിനും ജീവകാരുണ്യം പ്രഥമമാണാശ്രയം. "അഹിംസാ പരമോധർമ്മഃ" എന്നു വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. തന്നെപ്പോലെ മറ്റുള്ളവരെയും, ദർശിക്കുന്ന തപസ്സാണു്, അത്യന്തം ശ്രേഷ്ഠമായ ധനം. സമഭാവനയുള്ളവർ എന്നെ അന്തർമ്മുഖത്തിൽ നിർഗ്ഗുണരൂപത്തിലും ബഹിർമ്മുഖത്തിൽ സഗുണരൂപത്തിലും ദർശിക്കുന്നു. മാംസചക്ഷുസ്സിനു സഗുണരൂപമായും ജ്ഞാനദൃഷ്ടിക്കു അരൂപമായും തോന്നപ്പെട്ടു് അഖണ്ഡമായ തേജസ്സ് പ്രകാശം ചെയ്യുന്നതു ഞാൻതന്നെയാണു്. ജ്ഞാനദൃഷ്ടി പ്രകാശിക്കുന്ന ഭക്തന്മാർ നിഷ്ഠയായിരിക്കിലും, ഭക്തിപൂർവം എന്നെ ധ്യാനിച്ചാൽ അവർക്കു ദർശനംകൊടുത്തു്, നിത്യാനന്ദ ഭവ്യത്തു ഞാൻ കൊടുക്കുന്നു. എന്നെ ഭജിക്കുന്നവർ, പെരുവഴിയിൽ കിടന്നാലും ഞാൻ അവരുടെ സമീപത്തുണ്ടു്. ഭക്തിമാർഗ്ഗം പിടിച്ചു തെ സേവിക്കുന്നവരെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ തള്ളയെന്നപോലെ ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കുന്നു. വൈരാഗ്യമായ യോഗമാർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവരെ, പലവിധത്തിൽ പരീക്ഷിച്ചു സ്നേഹപൂർവം വർത്തിക്കുന്നു. ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവരെയെനിക്കുതുല്യമായിഞാൻകരുതുന്നു. ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവർ കുട്ടികളെപ്പോലെയാണു്. വൈരാഗ്യപ്രധാനമായയോഗമാർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവർ, യൌവനയുക്തന്മാരെപ്പോലെയാണു. ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നവർ, വൃദ്ധന്മാരെപ്പോലെ ശാന്തന്മാരത്രേ. ബാലന്മാർക്കും വൃദ്ധന്മാർക്കുംതാനെന്നഭാവം കരുതാതിരിക്കുന്നതുപോലെ, ഭക്തന്മാർക്കും ജ്ഞാനികൾക്കും അഹംഭാവം കുറവായിരിക്കും. വൈരാഗ്യശീലന്മാരായി യോഗമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവർക്ക് അഹംഭാവം വർദ്ധിച്ചിരിക്കും. അതുകൊണ്ടാണ് അവരെ ഞാൻ അധികവും പരീക്ഷിക്കുന്നതു്. ഭക്തന്മാർ, എന്നെത്തന്നെ വിശ്വസിച്ചു്, എല്ലാക്കാര്യത്തിനും ദൈവമേ തുണയെന്നു്, അഹംഭാവത്തോടുകൂടാതെ, എപ്പോഴും എന്നെത്തന്നെ കീർത്തിച്ചു ദിവസം കഴിക്കുന്നു. ജ്ഞാനികൾ, പ്രാരബ്ധകർമ്മാധീനമായ സ്വശരീരത്തിനു സൌഖ്യംവന്നാലും ദുഃഖംവന്നാലും സന്തോഷമോ സന്താപമോ ഉണ്ടാകാതെ, ജഡങ്ങളെപ്പോലെ ആത്മനൈവ സമാധാനിച്ചു്, മൌനനിഷ്ഠയോടുകൂടി ഒരിടത്തും അഭിമാനമില്ലാതെ സച്ചിദാനന്ദബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭക്തന്മാർക്ക് മുഖ്യം കരുണയും, സിദ്ധന്മാരായ യോഗികൾക്കു മുഖ്യം വൈരാഗ്യവും, മുക്തന്മാർക്ക് മുഖ്യം മൌനവുമാകുന്നു. കരുണയില്ലാത്ത ഭക്തിയുംവൈരാഗ്യമില്ലാത്തയോഗവും ശാന്തിയില്ലാത്ത ജ്ഞാനവും നിഷ്ഫലമെന്നുപറയപ്പെടുന്നു. ഞാനെന്ന അഹങ്കാരവും എന്റേതെന്ന മമതയും ജീവഹിംസയാണെന്നു പറയാം. അതു്, ശുദ്ധത്തെ, ഉള്ളിലുള്ള പുണ്യത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നു. അനഹങ്കാരവും നൈരാശ്യവും അഹിംസയാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, കർമ്മം, ഭക്തി, ജ്ഞാനം, ഈ മൂന്നിൽ ഏതിന്മേൽ ഇച്ഛയോ അതിനെ, സ്ഥിരമായി ആശ്രയിച്ചുകൊള്ളണം. കുട്ടിയായ നിനക്കു്, ലഘുതരമായ ഭക്തിമാർഗ്ഗം ലഭിക്കത്തക്കവണ്ണം വേഗത്തിൽ സകലശാസ്ത്രപാരംഗതനായ ഒരാചാര്യവര്യനെ തേടിക്കണ്ടുപിടിച്ചു് പരമാത്മബോധത്തെ പ്രാപിച്ചാലും!" എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം ദേവൻ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

കബീർ തള്ളയെപ്പിരിഞ്ഞ കന്നുകുട്ടിയെപ്പോലെയും കണ്ണിന്റെ കാഴ്ച നഷ്ടപ്പെട്ട കുരുടനെപ്പോലെയും സദാചാരകവചത്തിനു ഭംഗംവന്ന സാധ്വിയെപ്പോലെയും, വ്യസനിച്ചു് അല്ലയോ ദേവാ! എനിക്കു ഗതിക്കു മാർഗ്ഗംപറഞ്ഞുതരാതെ മറഞ്ഞുകളഞ്ഞുവോ? ഞാൻ സംശയനിവൃത്തനാകാതെ ഇരിക്കട്ടെയോ? ഒരാചാര്യനെ അന്വേഷിക്കട്ടെയോ? ദേവനോടല്ലാതെ മറ്റാരോടു ഉപദേശംവാങ്ങിക്കാൻ ഞാൻപോകുന്നതെ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ല്ലാത്ത യുവതി നിന്ദ്യയാകുന്നു. അതുപോലെ ദൈവനമസ്കാരം ചെയ്യാത്ത ശിരസ്സും തിലകം തൊടാത്ത നെററിയും തെളിവില്ലാത്ത ബുദ്ധിയും കരുണയില്ലാത്ത ഭക്തിയും മനസ്സിലില്ലാത്ത ശുദ്ധിയും ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്ത തപസ്സും ധ്യാനമില്ലാത്ത ജപവും നദിയില്ലാത്ത പ്രദേശവും രാജാവില്ലാത്ത രാജ്യവും, ജ്ഞാനമില്ലാത്ത വിദ്യയും, ദാനമില്ലാത്ത സമ്പത്തും ഭക്തിയില്ലാത്ത പൂജയും ധനത്തിലുള്ള അത്യാശയും കലഹമുള്ള ഭോജനവും വിശ്വസ്തന്മാരില്ലാത്ത നാടും നീതിയില്ലാത്ത രാജാവും നിഴലില്ലാത്ത മരവും പ്രിയമില്ലാത്ത ഭോജനവും പിണിപിടിച്ച ദേഹവും ദാനം ചെയ്യാത്ത കൈയും ശാന്തന്മാരെ നമസ്കരിക്കാത്ത മെയ്യും, വെള്ളമില്ലാത്ത കുളവും ഗുണദോഷവിചാരം ചെയ്യാത്ത നിശ്ചയവും പർവ്വതത്തിൽ പെയ്യുന്ന മഴയും ഭർത്താവിനെ വഞ്ചിക്കുന്ന സ്ത്രീയും, വ്യഭിചാരദോഷമുള്ള കുലാംഗനയും വീട്ടിൽ അടങ്ങി നിൽക്കാത്ത സ്ത്രീയും മരിക്കുവോളം തീരാത്ത സംശയവും എളിയോരെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന ശക്തിയും ആശകളെ പരിത്യജിക്കാത്ത സന്ന്യാസവും മനസ്സില്ലാത്ത ദാനവും തപസ്സില്ലാത്ത യോഗവും ദുഷ്ടധനംകൊണ്ടുള്ള ജീവിതവും ഗുരുവിനെ മനുഷ്യനെന്നു ഭാവിപ്പതും ദുഷ്ടന്മാർ ചെയ്യുന്ന സത്കർമ്മവും, ഗുരൂപദേശമില്ലാത്ത ജന്മവും നിന്ദ്യമാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. അതിനാൽ ഗുരൂപദേശമില്ലെങ്കിൽ ഞാനും നിന്ദ്യൻതന്നെ. ഹാ! ദൈവമേ! എന്റെ സംശയങ്ങൾ എന്നുകാലത്തു തീരും. ബ്രഹ്മാനന്ദം എന്നുകാലത്തുണ്ടാകും."

ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ട്, സന്ദേഹനിവൃത്തി വരുത്തത്തക്ക ആചാര്യനെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. കാശിദേശംമുഴുവൻ ചുററിനടന്നിട്ടും, ഉത്തമനായ ഒരാചാര്യനെ കണ്ടു കിട്ടാഞ്ഞു കബീർ വിഷമിച്ചു. ഒടുവിൽ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു കേൾപ്പാനിടയായി. വിദ്വജ്ജനം വിശിഷ്ടനായ ഉത്തമാചാര്യനാണദ്ദേഹമെന്നു പലരും പറഞ്ഞറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ഗുരുവായ് വരിക്കാമെന്നു കബീർ നിശ്ചയിച്ചു. വന്ദ്യനാണെന്നു തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു കബീർ ഗമനായിത്തിരിച്ചു. അനവധിശിഷ്യന്മാരാൽ സേവിതനും തുളസീമാല്യധരനും കേശവനാമകീർത്തനവിചക്ഷണനും അഹിംസാവ്രതത്തെ സവിശേഷം ആചരിക്കുന്നവനും ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠനും ആശ്രിതവത്സലനും അഹംകാരാഭിമാനാദികളെയും വിഷയേച്ഛയേയും ഉപേക്ഷിച്ച് മനോമണ്ഡപത്തിൽ ജ്ഞാനക്കൊടിയെ സ്ഥാപിച്ചവനും അജ്ഞാനം ഒരിക്കലും അടുക്കാതവണ്ണം അകററിയ ഹൃദയത്തെ പരിശുദ്ധമാക്കിയവനും ദുഷ്ടന്മാരെ വർജ്ജിച്ചിരിക്കുന്നവനും തത്ത്വമസ്യാദിമഹാവാക്യാർത്ഥബോധത്താൽ വേദാന്തരഹസ്യങ്ങളെല്ലാം ധരിച്ചവനുമായി പ്രശോഭിച്ചിരുന്ന രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ മഠത്തിൽ ചെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ സേവിച്ച് ഉപദേശം വാങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി അവിടെച്ചെന്നുചേർന്നു. പടിവാതുക്കൽ എത്തിയപ്പോൾ ഉള്ളിൽ കടപ്പാൻ പഴുതില്ലാതവണ്ണം ഭൃത്യജനം തിക്കിത്തിരക്കി കിടക്കുന്നതു കണ്ട് കബീർ അസ്വാസ്ഥ്യനായി ഭവിച്ചു. കുറച്ചിട കഴിഞ്ഞാൽ ജനം പോകുമ്പോഴേക്ക് ജനക്കൂട്ടം ഒഴിയുമെന്നു വിചാരിച്ച് അവിടെയിരുന്നു. വൈകുന്നതുവരെയിരുന്നിട്ടും അകത്തൊഴിഞ്ഞു കിട്ടായ്കയാൽ പരിതാപത്തോടുകൂടി അടുത്തദിവസം അതിരാവിലെ വന്നു കണ്ടുകൊള്ളാമെന്നുറച്ചുകൊണ്ടു മടങ്ങി വീട്ടിലേക്കുപോയി. പിറേറദിവസം നാലഞ്ചുനാഴിക വെളുപ്പാനുള്ളപ്പോൾ തന്നെ എഴുന്നേററ് വേലക്കാർ വന്നു തുടങ്ങുംമുമ്പേ ഉള്ളിൽ കടന്നു സ്വാമിയെക്കാണാമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി നടന്നു. വെളിച്ചമാകാൻ കുറച്ചുള്ളപ്പോൾ തന്നെ ചെന്ന്, മഠത്തിനുള്ളിൽ കടന്നു.

അപ്പോൾ, രാമാനന്ദസ്വാമിയുടെ പരിചാരകന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർ കബീരെക്കണ്ട്,—"എടോ തുലുക്കപ്പയലേ! നീ രാത്രിയിൽ ഇവിടെ എന്തിനുവന്നു? മോഷ്ടിക്കാനോ? ഞങ്ങൾ ഉണർന്നിരിക്കുന്നതുകണ്ടാലോ നിനക്കു വേദന. ഇവിടെ ശക്തന്മാരായ കാവൽക്കാരല്ലാതെ ഒൺകുടന്മാരാരുമില്ല. ഭാഗ്യംകൊണ്ടു നിന്നെ ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ഉപദ്രവിക്കുന്നില്ല." എന്നുപറഞ്ഞു ധിക്കരിച്ചു.

കബീർ:—ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! ഉള്ളിൽ കടക്കുന്നതിനുമുമ്പ്, കഥയറിയാതെ നിങ്ങൾ യുദ്ധത്തിനു വന്നാലോ? ശാന്തഗുണപ്രധാനന്മാരായ വേദാന്തികളല്ലേ നിങ്ങൾ! നിങ്ങൾക്കു ഇങ്ങനെ കോപമുണ്ടാകാമോ? സ്നേഹിച്ചു വരുന്നവരെ ദ്രോഹിക്കയാണോ വേണ്ടതു്! ശാന്തന്മാരേ! നിങ്ങൾ ക്ഷമയോടെ എന്റെ വാക്കുകൾ കേൾപ്പിൻ" എന്നിങ്ങനെ വിനയപൂർവം, അപേക്ഷിച്ചു വന്ദിച്ചുനിന്നു. ഉടനെ ബ്രാഹ്മണൻ:—എടാ മൂഢ ശൂദ്ര! വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോടാ! നിന്റെ കഥയില്ലാക്കഥയൊന്നും ഇവിടെ നടക്കയില്ല. അതൊട്ടു വിലപ്പോവുകയുമില്ല. പൊയ്ക്കോ.....കഷ്ടം! നീചനായ നിന്നെയാണല്ലോ ഇന്നു കാണ്മാനുള്ളതു്. വെളുപ്പാൻകാലത്തും കാണ്മാനിക്കാൻ നിൽക്കാതെ വേഗം വെളിക്കിറങ്ങു്. വേറെ ഒന്നും വേണ്ട വഴക്കാ! ഞങ്ങളെ വിഷമിപ്പിക്കരുതേ! കിണററു വെള്ളം നാട്ടുകാർക്കും അന്വേഷിച്ചിട്ടു കാര്യമെന്തു്? തപസ്സിനിക്കു രാജകാര്യമന്വേഷിച്ചിട്ടു എന്തുകാര്യം? അതുപോലെ, സംശപരിത്യാഗികളായ സാധുക്കൾക്കു ലൗകികാന്വേഷണമെന്തു്? വ്യഭിചരിക്കുന്ന വ്യാജമതിയെന്തു്? ദുഷ്ടന്മാർക്കു ബുദ്ധിവൃത്തികൊണ്ടെന്തു്? അതുപോലെ ജീവഹിംസതന്നെ വ്രതമായിക്കരുതിപ്പോരുന്ന ഇരുപ്പൂവംശത്തിൽ പിറന്ന നീയ്, അത്രകാര്യമായി സംസാരിക്കാനെന്തുള്ളു? അഥവാ, ജീവകാരുണ്യമുള്ള ബ്രാഹ്മണരുടെ ഇടയിൽ നിനക്കെന്തുകാര്യം? ദേവകൾ ബഹുമാനിക്കുന്നു. നീ വന്നിട്ടും വളരെ നേരമായി. ഇനിയും നിന്നു ചെലുത്തുന്നതെന്തു. വെറുതെ എന്തിനു പകുതിൽചാടുന്നു? പൊയ്ക്കോ!ഇങ്ങനെ കോപിച്ചു പറയുന്ന ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി, കബീർ; ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം! നിങ്ങളുടെ കരുണയല്ലാതെ അടിയനു മറ്റാശ്രയമില്ല. നിങ്ങൾ വൃഥാ കോപിക്കയും ശകാരിക്കയും ചെയ്യരുതേ—അടിയൻ കള്ളനാണെന്നും പരമാനന്ദചിത്തവൃത്തികളായ രാമാനന്ദസ്വാമിതിരുപാദങ്ങൾമുതൽ ശേഷ്ടിക്കാനായ നാനാതരം പുണ്യപുരുഷന്മാരായ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ. അങ്ങിനെ എവിടെയെങ്കിലും, അടിയൻ്കളവുചെയ്തതായി ആരെങ്കിലും പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ബ്രാഹ്മണരായ നിങ്ങൾക്കു അസത്യവാക്കു പറയാമോ? ഒരു നിരപരാധനായ എന്നെ ഇങ്ങനെ അകാരണമായി വിഷമിപ്പിക്കാമോ? അംശഹീനതയും കുലഹീനതയും ഇരിക്കട്ടെ. ഗുണദോഷങ്ങളെ വിചാരിക്കാതെ ഗുണവാനെന്നും, അപരാധിയെന്നും നിർണ്ണയിക്കാമോ? ഈ നീതികൾ പരമാർത്ഥവേദികളായ നിങ്ങളോടു ഞാൻ പറയേണമെന്നില്ലല്ലോ. ഞാൻ പറയുന്നതിൽ വല്ല തെറ്റുണ്ടെങ്കിൽ അതുപറഞ്ഞു തരണം:—വലിയ ആളുകൾ എന്തുപറഞ്ഞാലും ചെറിയവർ ക്ഷമിക്കണമെന്നുള്ള ന്യായത്തെ, ഞാൻ അനുവർത്തിക്കുന്നു—ഞാൻ വളരെനാളായി തിരുവടി ദർശിക്കണമെന്നാഗ്രഹിച്ചിരിക്കയാണ്. അതിൻപ്രകാരം ഇന്നലെവൈകുന്നേരം ഞാൻ വന്നു. ദ്വാരപാലന്മാരുടെ തിക്കുകാരണം വാതുക്കൽ പഴുതില്ലെന്നു കണ്ടു വൈകുന്നേരം വരെ കാത്തിരുന്നു. ഒടുവിൽ നിരാശനായി മടങ്ങി പോകയാണുണ്ടായതു്. ഇന്നും അതുപോലെ വരരുതെന്നു കരുതി കാലേകൂട്ടി എഴുന്നേറ്റു വന്നിരിക്കുകയാണ്. കടന്നുനോക്കിയതിൽ സ്വാമിയെക്കാണാഞ്ഞു വേറിട്ടു നിൽക്കുമ്പോഴാണു നിങ്ങളെ കണ്ടതു്. അതുകൊണ്ടു്, നിങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടി സദയം എനിക്കൊരുസഹായം ചെയ്യേണ്ടതു്, സ്വാമിയെ ദർശിക്കാൻ അവസരമുണ്ടാക്കിത്തരണം—അങ്ങനെ ചെയ്താൽ നിങ്ങൾക്കു അനല്പമായ സുകൃതമുണ്ടു്" എന്നിങ്ങനെ വളരെ വേദനയോടും വണക്കത്തോടും കബീർ അപേക്ഷിച്ചു.

അതുകേട്ടു്, ബ്രാഹ്മണർ, കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചു പരിഹസിച്ചു പറഞ്ഞു എടാ മൂഢപ്പുലയാ! കാലില്ലാത്തവനു് മലകയറിയിറങ്ങാൻ സാധിക്കുമോ? കൊന്നതെങ്ങിലെ തേങ്ങയിൽ തൊട്ടുവാൻ ഭൂമിയിൽ നിന്നു കൈപൊക്കിയാൽ സാധിക്കുമോ? കുറുക്കൻ കാട്ടി സിംഹത്തിന്റെ ദർശനം ഇച്ഛിക്കുമ്പോ? വിളക്കുമായി സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട മുതൽ കള്ളന്മാരാൽ അപഹരിക്കപ്പെടുമോ? അതുപോലെനിന്റെ കഥകൾക്കും ഫലം സ്വാ

മിയുടെ മുമ്പാകെ വിസ്തരിക്കുന്നതൊന്നുമല്ല. സ്വാമികളുടെ ദർശനം നിനക്കുലഭിക്കാൻ നീ ചെ യോഗ്യതയുമില്ല. നീയെവിടെ? സ്വാമിയെവിടെ? മഹാവിദ്വാന്മാരും, ശിക്ഷിതന്മാരായ വിദ്വാന്മാരും, പലർ, സ്വാമിയെ ദർശിക്കുന്നതിന്ന പലനാളും കാത്തിരുന്ന്, ഇപ്പോൾ ലഭിക്കും ദർശനം ഇപ്പോൾ ലഭിക്കും എന്നിങ്ങനെ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടും സാധിച്ചില്ല. നീ ലജ്ജയില്ലാതെ, സ്വാമിയെ ദർശിക്കാൻ വന്നല്ലോ എന്നാണ് ആർക്കും വിചാരം. അദ്ദേഹത്തെ ദർശിക്കാൻ നീയാരാണ്? നിന്നെ നോക്കിയാൽ ഒരു ചെട്ടിച്ചാൺ വരുമായെന്ന സംശയം!—എന്നിട്ട് ചോദ്യക്കളം പുറമ്പോൻ നീ വന്നിരിക്കുന്നു! ഞങ്ങളെക്കണ്ടപ്പോൾ വല്ലാതെ ലജ്ജിച്ചു സംശയിച്ചു. ഛേ ഛേ! നീ ഇവിടെ നിൽക്കേണ്ടാ—ക്ഷണം ഓടിപ്പോയ്ക്കോ നല്ലതിന്—" എന്നു പറഞ്ഞു പ്രഹരിപ്പാനായി അടുത്തു.

കബീർ—ഹേ പരിശുദ്ധപ്രകൃതികളായ വൈദികന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ കൈകൾകൊണ്ടടി കൊള്ളുന്നതിനുള്ള ഭാഗ്യം ഞാനെന്താണാവോ ചെയ്തത്? തപസ്സെന്താണ് ചെയ്തത്? ഹാ! നിങ്ങളുടെ തൃക്കൈകൾകൊണ്ടു അടി ഏൽക്കാൻ എത്രമാത്രം പുണ്യം ചെയ്യണമോ! അല്ലയോ സ്വാമികളെ, മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ദർശനം സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭാഗവതന്മാരെപ്പോലെയും പരമശിവന്റെ ദർശനം സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന നന്ദികേശനെപ്പോലെയും ശിവസന്തോഷവും, ശ്രീമദ്ഗുരുസ്വാമികളുടെ ദർശനത്താൽ മുക്തന്മാരായി, ശോകമോഹതാപാദിരഹിതന്മാരായി ബ്രഹ്മാനന്ദലഹരിയോടുകൂടി വിളങ്ങുന്ന പൂജ്യന്മാരായ ഗുരുസ്വാമികളുടെ തൃക്കാൽകണ്ടു നമസ്കരിച്ചു കൃതാർത്ഥനാകാമെന്നുദ്ദേശിച്ചു വന്നിരിക്കുന്ന അഗതിയായ ഈ ബാലന്റെ ആഗ്രഹം സാധിപ്പിച്ചുതരുന്നതിനുവേണ്ടി, നിങ്ങളുടെ വിശുദ്ധകരങ്ങളാൽ എന്നെ താഡിച്ചയക്കുന്നതിനു കരുണയുണ്ടാകണം" എന്നപേക്ഷയോടുകൂടി അവരുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു.

ബ്രാഹ്മണർ:—എടാ മൂഢ! സ്വാമിയെ ദർശിച്ചാൽ നിനക്കെന്തുകിട്ടാൻ പോകുന്നു? വല്ല പ്രയോജനവുമുണ്ടോ? നിങ്ങൾതമ്മിൽ യാഗഭൂമിയും ചുടലക്കളവും തമ്മിലുള്ള അന്തരമില്ലേ? നീചനായ നീ പരിശുദ്ധനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനം ലഭിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കാൻ കാരണമെന്ത്? എത്ര പറഞ്ഞിട്ടും മടങ്ങാതെ വഴക്കിടുന്നതുമെന്ത്?—നിന്റെ അഭിപ്രായം വെളിപ്പെടുത്തിപ്പറക.

കബീർ:—വേദിയന്മാരേ! അടിയൻ സ്വാമികളോടു ഉപദേശംവാങ്ങി ബ്രഹ്മോപദേശസമ്പന്നനായ സംസാരനിവൃത്തി വരുത്തണമെന്നാഗ്രഹിച്ചു വന്നിരിക്കുന്നവനാണ്. അതിനാൽ, നിങ്ങളുടെ കരുണയുണ്ടായി, വിവരംസ്വാമിയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ച്, നിരാശ്രയനായ ഈ ബാലന്റെ ഇഷ്ടപൂർത്തി വരുത്തി അനുഗ്രഹിപ്പാറാകണം" എന്നുപറഞ്ഞു സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തു.

ബ്രാഹ്മണർ:—എടാ തുലുക്കക്കുട്ടീ! നിന്റെ ഈ ആഗ്രഹം, കമ്മി മോക്ഷത്തേയും ദരിദ്രൻ രാജഭോഗത്തേയും ആഗ്രഹിക്കുന്നതുപോലെയിരിക്കുന്നു. മ്ലേച്ഛൻ ബ്രാഹ്മണ്യമിച്ഛിക്കുന്ന മുറയല്ലേ ഇതു? എടാ! പശുവിനെക്കൊല്ലുന്ന മ്ലേച്ഛ! നിനക്കു സ്വാമികൾ ഉപദേശം തരുമോ? നിന്റെ അജ്ഞാനം നീക്കുമോ? അദ്ദേഹം സ്വയം ഭ്രഷ്ടനാകാനൊരുങ്ങുമോ? എടാ ബുദ്ധികെട്ട തുലുക്ക! ഐശ്വര്യവാന്മാരായ രാജാക്കന്മാരും, വേദശാസ്ത്രപാരംഗതന്മാരായ വിദ്വാന്മാരും ത്യാഗികളായ സന്ന്യാസിമാരും, ധർമ്മിഷ്ഠരായ സുകൃതികളും, യോഗികളായ സിദ്ധന്മാരും, മുക്തന്മാരായ മുനിമാരും, സ്വാമികളോടു ഉപദേശം വാങ്ങണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ച്, വളരെനാളായി ശ്രമിച്ചിട്ടും, അവരുടെ മനോഭീഷ്ടസിദ്ധി വരുത്തിക്കൊടുക്കാത്ത പൂജ്യപാദർ, ചെട്ടിച്ചാൺ വളരാത്ത ഒരു തുലുക്കക്കുട്ടിക്കു ഉപദേശം തരുമോ? ഒരുനാളുമില്ല. ഇതാ ഭൃത്യന്മാർ വന്നു കഴിഞ്ഞു. ഇനി, ഇവിടെ നിൽക്കേണ്ടാ—ഒരു പക്ഷേ നീ അവരെ തൊട്ടു അശുദ്ധപ്പെടുത്താൻ ഇടവരുന്നുണ്ട്—തൊട്ടാൽപിന്നെ, നിന്നെ വെറുതെവിട്ടുമെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട—നീ വേഗം വെളിക്കു ചാടിക്കോ-ഓടിക്കോ നായ്—" എന്നു ധൂളി കൂട്ടി. കബീർ, ഇതുകേട്ട്,—"ധന്യന്മാരേ! കോപമടക്കി, എന്നിൽ ദയ

അകത്തു കടന്നതുകൊണ്ട്, അവരുടെ അടിയുമിടിയും കൊള്ളാനിടയായി. ബാലനായ എനിക്ക്, ഇനി, സ്വാമിദർശനം ലഭിക്കാൻ സാധ്യമാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ചന്ദനദ്രുമങ്ങളിൽ സർപ്പങ്ങൾ ചേർന്നുകൂടും
ചാരുവാം പൊയ്കയിൽ നക്രങ്ങൾ ചെന്നുകൂടും
നല്ലവേശ്യാസ്ത്രീകളിൽ മൂർഖന്മാർ ചെന്നുകൂടും
നല്ലരാജാക്കന്മാരിൽ ദുർമ്മന്ത്രി ചേർന്നുകൂടും."

എന്നു പണ്ടാരോ പറഞ്ഞതുപോലെ, വിശിഷ്ടനായ ഈ പരമഗുരുവിൻ്റെ മാഹാത്മ്യങ്ങൾക്കു അനുരൂപന്മാരല്ലാത്ത കണ്ടാകാലികളായ കുറേ ഭൃത്യന്മാർ കടന്നുകൂടീട്ടുണ്ട്. അതുകുറവല്ല. കുറവോ കുറമോ ഇല്ലാത്ത യാതൊന്നും ലോകത്തു കാണുകില്ല. അതാണ പ്രകൃതിയുടെ നിയമം."

അങ്ങനെ നിൽക്കുമ്പോൾ ഭൃത്യന്മാർ കൂട്ടംകൂട്ടമായി അകത്തേക്കുകടക്കുന്നതു കണ്ട്, അവരെത്തൊഴുതു, അദ്ദേഹംകൂടി, ബ്രാഹ്മണനറിയാതെ ഒരുവിധത്തിൽ അവരോടൊന്നിച്ചു മഠത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. സ്വാമികളുടെ സങ്കീർത്തനങ്ങളും പാടി, അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ വരവും പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ഒരു മൂലയിൽ ഒഴിഞ്ഞുനിന്നു. അകസ്മാൽ അങ്ങനെയൊരാളിനെ കണ്ട ബ്രാഹ്മണർ, സഹിക്കവയ്യാത്ത ദേഷ്യത്തോടെ ഓടിയടുത്തുചെന്ന് കബീറിനെപ്പിടിച്ചുകൂടി ദേഹോപദ്രവങ്ങൾതുടങ്ങി. "ധൂമകേതു! നീ ഞങ്ങൾക്കൊരു ശനി തന്നെയോ? ചെളിയിൽ തള്ളിവിട്ടാൽ കളിച്ചുകേറിവരുന്നോ? ദുഷ്ട!" എന്നലറിക്കൊണ്ട് ഉലത്തളിയിൽ തീക്കനൽപോലെ, എന്നല്ല, ഇളമാനിൽ ബ്രഹ്മാസ്ത്രംപോലെയും, അവനെ മർദ്ദിച്ചുതള്ളി വെളിയിലാക്കി വിട്ടിട്ട്, സമർത്ഥന്മാരെന്നപോലെ തെളിഞ്ഞുകേറി മഠത്തിൽ പോരുകയും ചെയ്തു.

ദുസ്സഹമായ വേദനകൊണ്ട്, കബീർ സ്വാമികളെച്ചൊല്ലി നിലവിളിക്കൊണ്ടിരുന്നു. "ഹാ! സദ്ഗുരുസ്വാമികളേ! സത്യജ്ഞാനനിധിയുമായുള്ള ഗുരുപാദങ്ങളേ! രക്ഷിക്കണേ രക്ഷിക്കണേ! നിന്തിരുവടിയെ സന്ദർശിക്കാനായിട്ടു മഠത്തിൽ കടന്നുവന്ന എന്നെ ഇതാ ഈ ദുഷ്ടബ്രാഹ്മണർ അടിച്ചുകൊല്ലുന്നേ—" ഇങ്ങനെ പലവിട്ടുനിലവിളിച്ചതു കേട്ടു രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, ഉടനെ വെളിയിലോടിവന്നു കബീറിനെനോക്കി, വേദനയോടെ "അയ്യോ! ഈ പാവക്കുട്ടിയെ ഇങ്ങനെ വിട്ടയക്കാതെ ഇത്ര ദേഹോപദ്രവം ചെയ്തതാര്?" എന്നുചോദിച്ചുകൊണ്ടു കോപത്തോടെ പരിചാരകന്മാരെ നോക്കി.

ബ്രാഹ്മണർ, ഭയാകുലന്മാരായി അദ്ദേഹത്തെത്തൊഴുതുപറഞ്ഞു—"സ്വാമിൻ! ക്ഷമിക്കണേ! ഇവൻ മ്ലേച്ഛവംശത്തിൽപിറന്ന ഇപ്പുക്കുട്ടിയാണ്. അനാചാരിയും കള്ളനും, അധികപ്രസംഗിയും ദുഷ്ടനുമാണിവൻ—പശുവിനെ അറുത്തുതിന്നുകൊണ്ട്, അള്ള! അള്ള! എന്നു വിളിച്ച്, ഹരിഹരാദികളായ ദേവന്മാരെ ദുഷിച്ചുകൊണ്ടുനടക്കുന്നവനീചൻ, സ്വാമികളോടു ഉപദേശംവാങ്ങാനാണപോലും വന്നതു. ഉപദേശംകൊടുക്കാൻ ഒരു ഗുരുനാഥനില്ലാഞ്ഞു, അവൻ വിഷമിക്കുന്നപോലും:—ഞങ്ങൾ സ്വാമിതൃപ്പാദങ്ങളുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചും നീചനായ ഇവനു സ്വാമി ഉപദേശംകൊടുക്കയില്ലെന്നും ധരിപ്പിച്ചു വെളിയിൽ പോകാൻ പറഞ്ഞിട്ടും, കേൾക്കാതെ, കുളിച്ചു വിശുദ്ധന്മാരായിനിന്ന ഞങ്ങളെത്തൊട്ടുതീണ്ടിച്ചു, മര്യാദകെട്ട പല അധിക്ഷേപവാക്കുകളുംപറഞ്ഞു. ഈ മഠം പൊതുസ്വത്തല്ലയോ? നിങ്ങൾക്കുസ്വന്തമാണോ? എനിക്കെന്താ നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരു പോലെയാണസ്വാതന്ത്ര്യം" എന്നും മറ്റും ധിക്കാരമായ നിലയിൽ സംസാരിക്കുന്നതുകേട്ടപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു കോപമുണ്ടായി അവനെ ശകാരിച്ചുപിടിച്ചു വെളിയിലാക്കാനിടയായതാണ്. നിന്തിരുവടിക്കിഷ്ടമുണ്ടെങ്കിൽ ദുഷ്ടനായ ഈ ഭ്രഷ്ടനെ, ശിഷ്യനായി അനുഗ്രഹിച്ചു, ഉപദേശംകൊടുത്താലും.

രാമാനന്ദസ്വാമികൾക്ക് ഇതുകേട്ടപ്പോൾ അല്പമായ കോപവും അനല്പമായ കൗതുകവും ഉണ്ടായി. "പശുവിനെക്കൊല്ലുന്ന ഈ ദുഷ്ടനാണോ ഞാൻ ഉപദേശം കൊടുക്കേണ്ടതു? നല്ല കാര്യംതന്നെ. മനഃശുദ്ധിയുള്ളവർക്കല്ലാതെ ഉപദേശംകൊടുക്കരുതെന്നാണ ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തം. അജ്ഞാനികൾക്ക് ഉപദേശംചെയ്താൽ, ചെയ്യുന്ന ആചാര്യ

ന്ന ഉപദേശംവാങ്ങുന്ന ശിഷ്യന്മാരെ ഒരുപോലെ നരകപ്രാപ്തരാക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചും ഗോ
മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ ഏതുവിധത്തിലായാലും സദ്ഗതിലഭിക്കുമോ? മന്ത്രമെന്നതും ഉ
പദേശമെന്നതും വെറും നേരംപോക്കോ അനുഗ്രഹം വാങ്ങുന്നവൻ, ഈശ്വരഭക്തി സദാചാരം
ക്ഷമ, വേദജ്ഞാനം, സർവ്വസംഗപരിത്യാഗം, ബ്രഹ്മചര്യാദികൾ, ഐശ്വര്യയോഗ
സിദ്ധി, ശാന്തി, സാത്വികത്വം, തപോനിഷ്ഠാദാർഢ്യം, ഇതുകളൊക്കെ കൂടിയിരിക്കണം.
ആ ഗുണങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെ നീചജാതിയിൽപിറന്ന അല്പനായ ഈ ബാലനാണോ, എ
ന്നോടുപദേശംവാങ്ങാൻ വന്നിരിക്കുന്നതു? കൊള്ളാം. ഇവനെ മഠത്തിൽകടത്തിവിട്ടവ
രെയും കടന്നുവന്നതുകണ്ടിട്ടും മിണ്ടാതിരുന്നവരെയും കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കേണ്ടിയിരിക്കു
ന്നു.” ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തശേഷം സ്വാമികൾ കബീരനോടു “എടാ! നീ
എന്നോടുപദേശംവാങ്ങി, മോക്ഷമടയാമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണോ മഠത്തിനുള്ളിൽ കടന്നതു്.
നിനക്കുതക്കതായ ഉപദേശമിതുതന്നെയാണു്. നിനക്കുതരാൻ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതും
ഇതുതന്നെ, സംസാരബന്ധം നീങ്ങാനായി ഞങ്ങൾ ആചാര്യന്മാർക്കു സ്വീകരിച്ച ഉപദേശംകൊ
ടുക്കാൻ പാടില്ല. ശ്രീകാശി പുണ്യക്ഷേത്രമല്ലേ? നീ ഇതുകണ്ടുമടങ്ങിപ്പോയ്ക്കോൾ, അ
വരുന്ന കാശിയോടുപദേശംവാങ്ങി, പള്ളിക്കൂടത്തിൽചെന്നു പഠിക്കുക എന്നിങ്ങനെ
ഒരു ശിഷ്യൻ നീയാകുമെന്നോ വിചാരിച്ചുവന്നതു്? എന്നോടുപദേശംവാങ്ങത്തക്കമനോ
വിശ്വാസമോ വിശുദ്ധിയോ നിനക്കുണ്ടോ? അല്പനായനീ ബ്രാഹ്മണരെ വേഷിച്ചുവ
ന്നതല്ലേ! നിന്നെ ഉപദ്രവിച്ചതുകൊണ്ടു ഒരു ദോഷവും വരാനില്ല എന്നോരോന്നുപറഞ്ഞു
കൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണരോടു അവനെപ്പിടിച്ചുവെളിയിലാക്കാൻ കല്പിച്ചിട്ടു് മഠത്തിന്റെ മുറി
യിലേക്കു തിരിഞ്ഞുനടന്നുപോകുമ്പോൾ, കബീർ—ഭയപ്പെട്ടു സ്വാമികളുടെ മുമ്പിൽ
ചെന്നു പാദങ്ങളിൽ വീണുനമസ്കരിച്ചു് ബ്രാഹ്മണരടിച്ച അടികളെക്കാട്ടി. “പൂജ്യപാ
ദരായസ്വാമികളേ! ജീവന്മുക്തിപരിശുദ്ധാത്മൻ! സച്ഛിഷ്യപാലകരായ ജ്ഞാന
യോഗിൻ! ദുർഗ്ഗന്ധദുർന്നയങ്ങളകറ്റുന്ന സുഗന്ധധൂപമായും അന്ധകാരത്തെ
നശിപ്പിക്കുന്ന ജ്യോതിരൂപമായും വിളങ്ങുന്നദേവൻ! നിന്തിരുവടി ഈ രീതിയിൽ കഠി
നം ചെയ്യുന്നോ!” എന്നോരോന്നു സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ബാലനോടു സ്വാമികൾ നോക്കി. “സ്വ
ധർമ്മമറിയാത്ത മഹാമൂർഖ! സംസാരബന്ധത്തിലകപ്പെട്ടു്, ദുഃഖങ്ങളിൽമുഴു
കി ചിന്താഗ്നിയിൽ ദഹിച്ചു് നിന്തിരുവടിതന്നെ ശരണമെന്നു വിചാരിച്ചുവന്നവരെ പ്രാ
പിച്ചു [illegible] രക്ഷിക്കാതെ മൂഢൻ നീ എന്നൊക്കെ [illegible]
ക്കുന്നതു ശരിയാണോ? ഇതൊന്നും നിന്തിരുവടിയുടെ മനസ്സിൽ തോന്നുകയില്ലയോ?” എ
ന്നൊക്കെ കബീർ ഭക്തിപൂർവ്വം സങ്കടപ്പെട്ടു [illegible] സ്വാമികൾ, “എടാ! ഇവ
ന്റെ പ്രായമേ! പണ്ടുകാലം [illegible] കൊള്ളരുതാത്തനീ
ചനേ! [illegible] എന്തൊക്കെ [illegible] പറഞ്ഞുകളയുന്നു
ണ്ടോ? വായിൽ വന്നതുപറയുക. അതുതന്നെയല്ലേ? നീ ആര്? നിനക്കുവയസ്സെത്ര?
പിന്നെ ജാതിയേതു? നിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയെന്തു? കുടിയുള്ളവൻ എങ്ങനെ എങ്കിലും
അതു കെട്ടും. വയസ്സുള്ളവൻ എന്തെങ്കിലും പാപകർമ്മം ചെയ്യും. അതുപോലെ സംസാരി
ക്കാൻ [illegible] നീ ദുസ്സഹമായകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണല്ലേ? അതു
നീ [illegible] ഇങ്ങനെ [illegible] പറയുന്നതല്ലേ. [illegible] കഴിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇ
നി [illegible] ഉപദേശിക്കാനുള്ള
വിദ്യ അന്വേഷിക്കാറാം നിനക്കുവയസ്സായിട്ടില്ല” എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം പരിചാരക
ന്മാരോടു് അവനെ വേഗത്തിൽ അടിച്ചോടിച്ചു് വെളിക്കിറക്കാൻ കല്പിച്ചു. അദ്ദേഹംമഠ
ത്തിനുള്ളിൽപോകയുംചെയ്തു.

സ്വാമികളുടെ കല്പന [illegible] അതിദ്വേഷികളായബ്രാ
ഹ്മണർ, “കല്പിക്കപ്പെട്ടതാണെന്നല്ലോ—

[illegible]” എന്നനാട്യത്തിൽ, പൂർവ്വദ്വേഷം വച്ചുകൊണ്ടു
കണ്ണുകൾ ഉരുട്ടി, മിരട്ടി, പിടിച്ചുമറിച്ചു മണ്ണിലിട്ടു. എടാ! ഇവൻ! ഇതൊക്കെ [illegible]
പൊതുസ്വത്താണെന്നല്ലേ നീ പറഞ്ഞതു? അങ്ങനെ പറഞ്ഞ വായ്പിളർന്നു്, നിന്റെനാ

കറുത്തു്, പരദേശികൾക്കു് വിതന്നിടാൻപോകയാണു്. ദുഷ്ട! ഇനിയെങ്കിലും മി ണ്ടാതെയിറങ്ങി വെളിക്കുപൊയ്ക്കോ. നാശംവേണമെങ്കിൽ" എന്നുപറഞ്ഞു ശകാരവർഷം തുടങ്ങി. കബീർ; അതുകേട്ടു്, വേഗം ഓടി വെളിക്കിറങ്ങി—"ഹാ കഷ്ടം! അവധൂത ന്മാർ യഥേഷ്ടമായൊഴിഞ്ഞിരിക്കുമോ? ബ്രാഹ്മണർ ദയാലുക്കളാണെന്നാണു് പ്രസിദ്ധി. പ ക്ഷേ, അനുഭവം നോക്കിയതിൽ, അവരെപ്പോലെ നിർദ്ദയന്മാരില്ലെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു അയ്യോ! സ്വാമികളെക്കാണ്മാനും പാദങ്ങളെ സ്പർശിക്കാനും എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായിട്ടും, അദ്ദേഹത്തിനെ വഴിപോലെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനു സംഗതിയായില്ലല്ലോ എന്നാണു മ നസ്താപം തോന്നുന്നതു്. അതുമല്ല, വേണ്ടാത്ത വിഷമങ്ങളുമൊക്കെ അകപ്പെട്ടു. ഇ തിനുതക്കവണ്ണം ഞാൻചെയ്ത പാപമെന്തായിരിക്കാം? അഥവാ, എന്റെ കേളിപിഴച്ചു പോയതിന്റെ ഫലമായിരിക്കുമോ? കല്പവൃക്ഷക്കായ് അന്വേഷിച്ചുപോയവനു കാഞ്ഞിര ക്കായ് കിട്ടിയതുപോലെയാണെനിക്കു സംഭവിച്ചതു്. ഉപദേശം വാങ്ങാൻപോയി ഉപദ്ര വം കിട്ടി. കഷ്ടം! ഇനി ഞാനെന്താണുചെയ്യേണ്ടതു്? ആരോടാണു് സങ്കടം പറക?" എ ന്നോരോന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിൽ ചെന്നുചേർന്നു. എല്ലാംകൊണ്ടും കബീറിനന്ന പ്പോൾ ഉണ്ടായ അന്തസ്താപം സീമാതീതമായിരുന്നു. ഭർത്താവു മരിച്ചതായി കേട്ടറിഞ്ഞ പതിവ്രതയെപ്പോലെയും, യുദ്ധത്തിൽ പരാജയം സംഭവിച്ച യോധവീരനെപ്പോലെയും ക ഠിനമായ് വ്യസനിച്ചു്, അച്ഛനമ്മമാരോടു യാതൊന്നും സംസാരിക്കാതെ ഇരുന്നു. ദേ ഹമെല്ലാം അടിയുടെ പാടുകളും വ്യസനഭാവവുംകണ്ടു്, തമാൽ, കബീറിനെ നോക്കി —"പ്രിയപുത്ര! നിനക്കെന്താണിങ്ങനെ അകപ്പെട്ടതിൻ കാരണം? ദേഹമെല്ലാം അടിയുടെ പാടുകാണുന്നു നിന്റെ മുഖവുമെങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഹാഹാ! നിന്നെകൊല്ലാനായിട്ടാരോ അ ടിച്ചതുപോലിരിക്കുന്നല്ലോ. ആരാണെന്നു വേഗംപറ—വേഗം പറ—. എന്നിങ്ങനെ ധൃ തികൂട്ടി. കബീർ മറുപടി ഒന്നുംപറയാതെ കമിഴ്ന്നിരുന്നതേയുള്ളു. ഉടനേ, തമാൽ, മക നെ വാരിയെടുത്തു മാറോടണച്ചു്, മടിയിൽവച്ചുകൊണ്ടു്, ദേഹം മുഴുവൻപരിശോധിച്ചു ഒരിടവും അടികൊണ്ടു പൊട്ടാത്തതായില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അധികംകൊണ്ടു്, നിലവിളിച്ചു കരഞ്ഞു—"അയ്യോ മകനേ! നിന്നെ ഇങ്ങനെ അടിച്ചതാരാണെന്നുപറ. ആരായാലും ശ രി, അവരെ ഞാൻ ഇക്ഷണം സംഹരിക്കുന്നുണ്ടു്. നീ ഇവിടംവരെ എങ്ങനെ നടന്നു വന്നുചേർന്നു. ആ ദുഷ്ടന്മാരെ കാണിച്ചുതരികില്ലയോ?" "ഇങ്ങനെ അലറിക്കരയുന്ന ശ ബ്ദംകേട്ടു്, നിമാബീബി ഓടിവന്നു "അയ്യോ! എന്റെ കുഞ്ഞേ! നിന്നെ ഇങ്ങനെ അടിച്ചതാര്?—അയ്യോ! എന്റെ അറിവുകേടുകൊണ്ടു മുമ്പൊരിക്കൽ നിന്നെ ഞാനടി ച്ചതു, ശ്രീനാരായണസ്വാമി പൊറുത്തിരിക്കുമല്ലോ. ഇത്രനാളും വിഷ്ണുപ്രിയ നായ നിന്നെ, ഇങ്ങനെ തല്ലിക്കൊല്ലുന്നതുവരെ ഈശ്വരൻ നിർദ്ദയമായി നോക്കിക്കൊ ണ്ടിരുന്നോ? അയ്യോ! ആട്ടെ, നിന്നെ അടിച്ചതാരാണെന്നു പറ; കാണിച്ചുതരിക. വല്ല തും പ്രതിക്രിയചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾക്കു ശക്തിയുണ്ടോ എന്നു നോക്കട്ടെ—വേഗംവന്നു കാട്ടി തരണം—വേഗം."

ഇങ്ങനെ ബീബിയുടെ സങ്കടവും ബദ്ധപ്പാടുംകണ്ടു്, കബീർ പറഞ്ഞു—"അച്ഛന മ്മമാരേ! നിങ്ങൾ കരയേണ്ടതില്ല കേൾപ്പിൻ- നഷ്ടപ്പെടാതെ ലാഭം കിട്ടുമോ?—"അപ ത്തുകൾ വരിയിരിക്കുന്നതായ ഭാഗ്യശ്രീയത്തിനുള്ള നിഴലാ"ണെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറഞ്ഞുകേ ട്ടിട്ടില്ലയോ? കഷ്ടപ്പെട്ടേ സുഖം കിട്ടുകയുള്ളു. തപശ്ചര്യകൾ അനുഷ്ഠിക്കാതെ നിത്യാ നന്ദസിദ്ധി ലഭിക്കുമോ? അതുപോലെ, ക്ലേശമനുഭവിക്കാതെ ഗുരൂപദേശവും ലഭിക്കയില്ല ഞാൻ ശ്രീരാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ പക്കൽനിന്നു ഉപദേശം വാങ്ങുന്നതിനായി പോയി രുന്നു. തുലുക്കൻ, നീചൻ, എന്നൊക്കെ അധിക്ഷേപിച്ചു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിചാ രകന്മാരാണു്, എന്നെ ഇങ്ങനെ ഉപദ്രവിച്ചതു്" ഇത്രയും പറഞ്ഞതിന്നുടനേ, തമാൽ എഴുന്നേറ്റു ഉടനടി തുലുക്കന്മാരെ വിളിച്ചുകൂട്ടി, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ആശ്രമം അ കത്തുകയറി ധ്വംസിക്കണമെന്നു കോപ്പിട്ടു പുറപ്പാടായി. കബീർ അവരെ എല്ലാവരെ യും വന്ദിച്ചു ശാന്തസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു—"മാന്യജനങ്ങളേ! നിങ്ങൾ എന്തൊരു സാ ഹസത്തിനാണു് വട്ടംകൂട്ടുന്നതു്? രാമാനന്ദസ്വാമികൾ സാക്ഷാൽ ഈശ്വരാവതാരമാണു്.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിചാരകന്മാരുടെ കൈകൊണ്ടു അടിപ്പെടുവാൻ എനിക്കുണ്ടായ ഭാഗ്യവും, അതുമൂലം ഉണ്ടാകാൻപോകുന്ന ഐശ്വര്യവും, ഭഗവാൻചെയ്ത അഭിവൃദ്ധിയും, ഇതുപര്യന്തം അനുഷ്ഠിച്ച തപശ്ചര്യയും, എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ അചിരേണ പ്രകാശിച്ചു വെളിപ്പെടേണ്ടതാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ ഒരുങ്ങിയതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഈ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾ വെറുതേ കോപിച്ചിട്ടും ദേഷ്യപ്പെട്ടിട്ടും കാര്യമില്ല. "കോപശോകാദികളുള്ള മനസ്സിൽ വിവേകമുണ്ടാകയില്ല" എന്ന പഴമൊഴിപോലെ നിങ്ങൾ തുടങ്ങരുതു്."

കബീറിന്റെ വാക്കുകൾകേട്ടു് ഗുരുക്കന്മാർ അവനെ നിന്ദിച്ചു ഒരു നോട്ടത്തോടുകൂടെ "എടാ കബീർ! നീ മഹമ്മദമതസ്ഥനായിരുന്നിട്ടും ഉപദേശം വാങ്ങിക്കാൻ ബ്രാഹ്മണരുടെ അടുക്കൽപോരാമോ? കാര്യമല്ല, നിനക്കിതൊക്കെ അനുഭവിച്ചതു് തങ്ങൾക്കു ഫലമില്ലാത്തതു പ്രവർത്തിച്ചാൽ ഭംഗമേവരു" എന്നു പഴമൊഴിതന്നെയുണ്ടു്. മറ്റു മതത്തെ വിശ്വസിച്ചതിനു ഈശ്വരശിക്ഷയാണിക്കണ്ടതു്. അല്ലാതെ ഞങ്ങളൊന്നും പിഴച്ചതല്ല. ഗുരുപേരും—നിന്റെ വായിൽ വരികയില്ല തുടങ്ങിയതാണു്. ആ ദുഷ്ടവിനോടൊപ്പം ഒരു ദൈവം ... മൂഢ! കഷ്ടം! നീ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു കേൾക്കാനിടയായതുതന്നെ പാപമാണു്. നിനക്കോ മോക്ഷമില്ലല്ലോ, നിന്റെ വാക്കു കേൾക്കുന്നവർക്കുമില്ല. പതിവ്രത അവളുടെ ഭർത്താവിനെ ഉപേക്ഷിക്കാമോ? മഹമ്മദമതസ്ഥൻ, കല്ലുവച്ചു പൂജിക്കുന്ന ഹിന്ദുമതത്തെ വിശ്വസിക്കാമോ? എടാ! ഗതികെട്ടാലും പുലി പുല്ലുതിന്നുമോ?" ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞധിക്ഷേപിച്ചു, അവരവരുടെ വസതികളിലേക്കു പിരിഞ്ഞുപോയി.

നീമാലും ജിജ്ഞാബീവിയും കണ്ണീരൊലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് മകനെ വാത്സല്യപൂർവം ശുശ്രൂഷിച്ചു. രാമാനന്ദസ്വാമികളെപ്പഴിച്ചും ഈശ്വരനെസ്തുതിച്ചും സമയം കഴിച്ചു. കഷ്ടം! ജീവകാരുണ്യം വ്രതമാക്കി അനുഷ്ഠിച്ചുവന്ന ഞങ്ങൾക്കിതൊന്നായല്ലോ ഭഗവാനേ! ദൈവമേ! എന്നൊക്കെ വേദനപ്പെട്ടു കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന അച്ഛനമ്മമാരെ കബീർ സമാധാനപ്പെടുത്തി—"നമുക്കു സർവേശ്വരൻ സഹായമുണ്ടു്. ഇതൊക്കെയെല്ലാം ദൈവ ... വരാൻപോകുന്ന ഭാഗ്യോദയത്തിന്റെ ചിഹ്നമാണെന്നു കരുതി സമാധാനപ്പെടുവിൻ!" എന്നെല്ലാം പരമാർത്ഥവും പരിശുദ്ധവുമായ വാക്കുകളാൽ അവരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു, ഉത്സാഹപൂർവം പല ശുശ്രൂഷകളുംചെയ്തു ഉല്ലാസത്തോടുകൂടി ദിവസം കഴിച്ചുവന്നു.

കബീർ, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ഭൃത്യന്മാരോടേറ്റുകൊണ്ട
അഞ്ചാമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

(കബീർ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ആശീർവാദം ലഭിച്ച അദ്ധ്യായം)

ഇങ്ങനെ, കബീർ ചിലനാൾ കഴിച്ചു. വെറുതെ ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതിനെക്കുറിച്ചു തന്നത്താൻ കുറ്റപ്പെടുത്തി രാമാനന്ദസ്വാമികളെയോർത്തു്, ആനന്ദബാഷ്പം ഒഴുക്കിക്കൊണ്ടു്, "അയ്യോ! വെറുതെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞുപോകുന്നല്ലോ. പ്രയത്നിച്ചാൽ ദുസ്സാധമായ കാര്യവും സാധിക്കാമെന്നുണ്ടു്. ഗുരുവില്ലാതെ യാതൊരു വിദ്യയും ഫലിക്കുന്നില്ല. ഗുരുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭക്തിനിഷ്ഠ ഉത്തമന്മാർക്കൊരിക്കലും വേർപെട്ടുപോകയോ കുറകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. രാമാനന്ദസ്വാമികൾതന്നെ എനിക്കു ആചാര്യൻ എന്നു

ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഇനി മറെറാരാചാര്യനെ അന്വേഷിക്കാൻ കഴികയില്ല തന്നെ. മനസ്സുകൊണ്ടു ഒരു ഗുരുവിനെ വരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽപിന്നെ, മറെറാരുത്തൻെറ പുറകെ നടക്കുന്നതു ഉത്തമമല്ല. ഉത്തമപുരുഷലക്ഷണവുമല്ല. താമര വെള്ളത്തിലെ കുമിളപോലെ ക്ഷണഭംഗുരമാണ്. വെറുതേ നാളുകളും പലതു കഴിഞ്ഞുകൂടി. ക്ഷണപ്രഭാചഞ്ചലമായ ഈ ജീവിതത്തിലെ ഓരോനിമിഷവും വിലയേറിയതാകുന്നു. മൂഢന്മാർ അതു പാഴിൽ പോകുന്നതിനെക്കുറിച്ചു സന്താപിക്കുന്നില്ല. നേരെമറിച്ചു വിവേകികൾ സമയനഷ്ടത്തെക്കുറിച്ചു മനസ്സിൽ വേദനപ്പെടുന്നു. മനുഷ്യജന്മം കിട്ടുന്നതിനു മുൻജന്മങ്ങളിൽ എത്രമാത്രം തപസ്സുചെയ്തിട്ടുവേണം? വൃക്ഷാദികളായും പശുപക്ഷ്യാദികളായും അനവധിജന്മമെടുത്തതിനുശേഷമാണ്, മോക്ഷാധികാരമുള്ളതും ദുർല്ലഭവുമായ മനുഷ്യജന്മം ലഭിക്കുന്നതു്. അതിനെ ദുർമ്മാർഗ്ഗത്തിൽ നയിച്ചു്, മദമോഹാദികൊണ്ടു, അമ്മ അച്ഛൻ, ഭാര്യ, മകൻ, വീടു്, ധനം, മുതലായവ തനിക്കുള്ളതെന്നു അഭിമാനിച്ചു, അജ്ഞാനബന്ധമുണ്ടാക്കി ജന്മങ്ങളെ ആവർത്തിപ്പിക്കുന്നതു എത്ര മൂഢതയാണ്. ഇതിനാൽ ഭവസങ്കടമസ്തമിക്കുമോ? നിത്യാനന്ദം ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗമേതാണ്? അജ്ഞാനം നീങ്ങുന്നതിനും വഴിയേതാണ്? മോക്ഷമെന്ന നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനു ഭക്തി, കർമ്മം, യോഗം, ജ്ഞാനം എന്നു നാലുസാധനങ്ങളാണുള്ളതു്. അതിൽ ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തെ അനുഷ്ഠിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ, എങ്ങും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ദൈവം എൻെറ ഉള്ളിലും പുറത്തും ഒരുപോലെ വ്യാപിച്ചിരിക്കയല്ലയോ? ഇല്ലെന്നു പറയുന്ന വാക്കുകൾ സ്വീകാര്യങ്ങളാണോ? പക്ഷേ അന്തരംഗത്തിൽ സത്യമായ ആ ജ്ഞാനം ഉണ്ടാകുന്നതിനു ബോധമായു് ഈശ്വരസ്വരൂപം ലഭിക്കുന്നതിനു സദ്ഗുരുവിൻെറ ഉപദേശം ആവശ്യമാണ്. കർമ്മമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ സകലചരാചരങ്ങളെയും ഉല്പാദിപ്പിച്ചു രക്ഷിച്ചു ഒഴിക്കുന്ന സർവേശ്വരൻെറ പൂജാക്രമങ്ങൾ ഏതുവിധമാണെന്നു ഉപദേശിക്കുന്നതിനു ഗുരു കൂടാതെ കഴികയില്ല. ഇനി, യോഗമാർഗ്ഗം ശീലിക്കാമെന്നായാൽ, ശ്വാസത്തെയും പ്രാണങ്ങളെയും അടക്കി, ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിൽ നിറുത്തി, നാദശ്രവണം ചെയ്തു്, പരമാത്മജ്യോതിസ്സിനെ ദർശിക്കണമെങ്കിൽ, അതിനും ഗുരൂപദേശം അവശ്യമാകയാൽ ഉപദേശിക്കാൻ ഒരു ഗുരു ആവശ്യമാണ്. ജ്ഞാനനിഷ്ഠയിൽ മനസ്സിനെ പ്രേരിപ്പിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ, ബ്രഹ്മം ഞാനാണ്, ഞാൻ ബ്രഹ്മമാണ്, എന്നുള്ള അദ്വൈതഭാവം, ബുദ്ധിയിലുദിക്കണം—അതിനും, ബ്രഹ്മാഹമെന്നുള്ള ശബ്ദാർത്ഥത്തിൻെറ മർമ്മത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നതിനു ഒരു ജ്ഞാനഗുരുനാഥൻ കൂടിയേ കഴിയൂ.—കർമ്മകാണ്ഡമനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവർക്കു മുക്തിസിദ്ധിക്കയുള്ളുവെന്നു ചിലരും, ഭക്തിമാർഗ്ഗം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർക്കു പരമപദം ലഭിക്കയുള്ളുവെന്നു ചിലരും, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗം ശീലിക്കുന്നവർക്കു കൈവല്യസിദ്ധിയുണ്ടാകും എന്നു മറ്റുചിലരും പറയുന്നു. അതിൽ ഏതാണു ശ്രേയസ്സെന്നറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിനും ഗുരുവിൻെറ ആവശ്യം ഒഴിച്ചുകൂടുന്നതല്ല. കർമ്മങ്ങളെ യഥാവിധി അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർ ബ്രഹ്മലോകവും, വിഷ്ണുവിനെ ഭജിക്കുന്നവർ വൈകുണ്ഠലോകവും, ശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപസ്സുചെയ്യുന്നവർ കൈലാസവും, അദ്വൈതഭാവനയോടുകൂടി ബ്രഹ്മധ്യാനം ചെയ്യുന്നവർ മോക്ഷവും, ലഭിക്കുമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഈ പദവികളിൽ ശ്രേഷ്ഠമേതിനാണെന്നും അനന്തപ്രദമായതേതാണെന്നും, പറഞ്ഞുതരുന്നതിനു ഗുരു ആവശ്യമാണ്. ഗുരുവില്ലാത്ത വിദ്യയും ഭർത്താവില്ലാത്ത സ്ത്രീയും നിഷ്ഫലമാണെന്നു യോഗ്യന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇനി എന്താണുചെയ്യേണ്ടു" എന്നിങ്ങനെ വിവിധവിചാരങ്ങളാൽ വിഷണ്ണനായി അടുത്ത ദിവസം രാവിലെ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ അടുക്കൽ പോയി കണ്ടു്, പരമമായ അർത്ഥം ചോദിച്ചറിയാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് രാത്രി എപ്പോൾ കഴിയും എന്നു നോക്കി നോക്കിയിരുന്നു. രാമാനന്ദസ്വാമികൾതന്നെ എനിക്കു ഗുരുവെന്നു ദൃഢനിശ്ചയത്തോടുകൂടി, അദ്ദേഹത്തിൻെറ തിരുനാമങ്ങളും പാടി, അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ദൃഢമായി ധ്യാനിച്ചുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് വെളിച്ചമാകുന്നതിനു വളരെ മുമ്പേതന്നെ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചു്, മഠത്തിൻെറ വാതുക്കൽ എത്തി വാതിൽക്കാവൽക്കാരെ വന്ദിച്ചു സ്തുതിച്ചു വശീകരിച്ചു തനിക്കു സ്വാമിദർശനത്തിനു ഭാഗ്യമെത്തുന്നതുകാത്തു വിചാരിച്ചു, നിൽക്കുമ്പോൾ, അകത്തു്, ഉപനിഷ

ണ്ടുകൾ സുസ്ഫുടമായും സുസ്വരമായും വായിക്കുന്നതുകേട്ട്, നൈസ്സർഗ്ഗികമായലിഞ്ഞുവന്ന മാധുര്യത്തിരമാലകൾ പൊങ്ങിവന്നു കവിഞ്ഞൊഴുകുന്നതെന്നുതോന്നത്തക്ക സന്തോഷാശ്രുധാര പ്രവഹിക്കയും കബീർ അതിൽ മുങ്ങിക്കളിച്ചു ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകുകയും ചെയ്തു. അന്ത്യയാമത്തിങ്കലെ കോഴി കൂകുന്നശബ്ദം കേട്ട്, രാമാനന്ദസ്വാമികൾ ശിഷ്യഗണവുമായി ഗംഗാസ്നാനത്തിനെഴുന്നെള്ളുന്നതു കബീർകണ്ട്, ആനന്ദമൂർച്ഛിതനായി ഓടിച്ചെന്ന്, സ്വാമികളെ ചുററിനടക്കുന്ന ശിഷ്യന്മാരെയെല്ലാം കടന്നുകേറി ഗുരുവരത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തു കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു, സ്വാമി! രക്ഷ രക്ഷ! എന്നുറക്കെ നിലവിളിച്ചു സകല ദുഃഖങ്ങളും ദൂരെ വിട്ട് നിശ്ചലനായിക്കിടന്നു.

രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, പരിഭ്രമിച്ചതുപോലെ, "ആരാണിത്? എന്റെ കാൽ പിടിക്കാൻ? എഴുന്നേറ്റുപോകൂ! ഇരുട്ടിൽ കാണാത്ത ആരാണ് ഞങ്ങളുടെ ... എന്നു ചോദിച്ചു. "ഗുരോ! എന്നെ രക്ഷിക്കണേ" എന്ന വാക്യത്തോടെ ... മുഴങ്ങിയപോലെ, കബീർ പരിപൂർണ്ണസന്തോഷത്തോടെ, സ്വാമിയോടായി—"പൂജ്യപാദങ്ങളേ! നിന്തിരുവടിയുടെ ആശീർവ്വാദം ... അല്ലോ. മോക്ഷമാർഗ്ഗം തെളിയുന്നതിനും ബന്ധപാശങ്ങളറുക്കുന്നതിനും ബ്രഹ്മാനന്ദസുഖമറിയുന്നതിനും ഉതകുന്നതാണല്ലോ—"സദ്ഗുരുനാഥ! ... പരമാത്മൻ! ... ഇത്യാദി!" ഇങ്ങനെ സ്തുതിക്കുന്നതിനിടയിൽ ... ചെയ്യുമ്പോൾ സ്വാമികൾ, പരിജനങ്ങളോട്, ആരാണിവൻ എന്നു ചോദിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി കബീറാണെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ, ക്രോധം, മണ്ടി, ഉൾത്തിളക്കങ്ങളോടുകൂടി—ഹാ! സ്വാമികളേ! മ്ലേച്ഛനായ അജ്ഞാനിയായ ... ഈ നീചൻ ഇവിടെ ... കഷ്ടം! സ്വാമികൾ ... ഇവനെ ആശീർവ്വാദം ചെയ്യല്ലേ. സ്വാമിയുടെ ബ്രാഹ്മണ്യത്തിന്റെ ശക്തിപോലും കെട്ടല്ലോ. ... ഞങ്ങളെ കേൾപ്പിക്കാനായിരിക്കാം ... ഈ നീചൻ വന്നതെല്ലാം ... എന്നിങ്ങനെ ... പലവിധത്തിലായി പുലമ്പിത്തുടങ്ങി. സ്വാമികൾ ഇതുകേട്ട്, കോപിഷ്ഠനായി, "ചതിച്ചുവല്ലോ! ... എന്റെ കാലുകൾ ... ഇങ്ങനെ ..." എന്നതുമിച്ചശേഷം, ... കൊണ്ടു തന്നെ, കബീറുടെ കണ്ണത്തു് ഒന്നു പ്രഹരിച്ചു. അനന്തരം, അവനെ കഠിനമായി പ്രഹരിച്ചു പിടിച്ചു ദൂരത്താക്കാൻ ശിഷ്യന്മാരോടു നിയോഗിച്ചും വെച്ച്, സ്വാമികൾ നീരാട്ടുകടവിലേക്കു നടന്നു. ബ്രാഹ്മണർ, ... തന്നെ ... നിശ്ചയിച്ചു ചെന്നു കബീറിനെ പിടിച്ചു മണ്ണിലിട്ടു വലിച്ചിഴയ്ക്കുകയും മണ്ണുവാരി വായിൽ നിറയ്ക്കുകയും, ... പ്രഹരിക്കയും മററും ചെയ്തു. പിന്നീട് കയർ കൊണ്ടുവന്നു കെട്ടി, തൊഴുത്തിലിൽ ബന്ധിച്ചു, നേരം വെളുത്തശേഷം ... സന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുചെല്ലേണം" എന്നുപറഞ്ഞു കൊണ്ടു, കുളിക്കുന്നതിനായി പ്പോയി.

അടികൊണ്ട വേദന സഹിക്കവയ്യാതെ, കബീർ ദൈവത്തെ വിളിച്ചു സങ്കടം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "രാം റഹീം നാരായണ! ... മുകുന്ദ! പത്മനാഭ! പരമപുരുഷ! ... ദേവകീതനയ ... വിഷ്ണോ! ... ഹേ! ജനാർദ്ദന! പാപനാശന! വിഷ്ണോ! ... സർവ്വവ്യാപിൻ! ... —ഹേ ലോകനായക! സർവ്വജീവപാലക! രാമാനന്ദസ്വാമികൾക്കു എന്നിൽ ഇത്രമാത്രം വെറുപ്പുതോന്നാൻ കാരണമെന്താണ്? അവിടുന്ന് ... ചെയ്ത പാപമെന്തു? ഗുരൂപദേശം ലഭിക്കാതെ വെറുതെ ... കഷ്ടമല്ലേ സ്വാമികൾക്കു എന്നോടുള്ള വെറുപ്പിനുകാരണം? എന്റെ സന്തോഷങ്ങളെല്ലാം ... ദൈവമേ! ഞാനിങ്ങനെ കഷ്ടപ്പെട്ടതു് അവിടുത്തേക്കു സന്തോഷമാണോ? അഥവാ, ഇ

തൊക്കെ എന്റെ മോഹങ്ങളോ? അതോ പരിധിവിഭ്രമമോ?" ഇങ്ങനെ വിഷ്ണുസ്തുതിവി
ലാപങ്ങൾചെയ്തു വന്ദിച്ചു്, തലകുത്തുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ; ദീനവത്സലനായ ഭഗവാൻ
പ്രത്യക്ഷനായി, തൃക്കൈകൊണ്ടു കബീറിന്റെ ശിരസ്സിൽവച്ചു് ആശീർവാദംചെയ്തു, ബന്ധ
നത്തിൽനിന്നുംവേർപെടുത്തി അവനെ എടുത്തു്, സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ വാസസ്ഥ
ലമായ തന്റെ മടിയിൽവച്ചു് ആശ്ലേഷിച്ചു. അനന്തരം, ബാലന്റെ ശരീരമാസകലംതടവി
കണ്ണുനീർതുടച്ചു് ആശ്വസിപ്പിച്ചിട്ട്, "കുഞ്ഞേ ഭയപ്പെടേണ്ട. രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ശി
ഷ്യന്മാർ നിന്നെ കഠിനമായ ഉപദ്രവംചെയ്തു അല്ലേ? കഷ്ടം! ഒരു സങ്കടംകൊണ്ടു
നീ എന്നെച്ചൊല്ലി നിലവിളിച്ചില്ലേ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. തൽക്ഷണംതന്നെ, ഭഗവാൻ,
അവനെ തോളിൽ എടുത്തു, ക്ഷണമാത്രംകൊണ്ടു് മാതാപിതൃഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടാക്കി മറ്റാർക്കും
ദർശനം കൊടുക്കാതെ മറഞ്ഞു.

ശ്രീനാരായണസ്വാമി, തന്നിലുള്ള വാത്സല്യത്താൽ എഴുന്നള്ളി അൻപുററ ഉ
പചാരവും അനർഘമായ ഉപകാരവും ചെയ്തതോർത്തു്, കബീർ ആനന്ദബാഷ്പത്തിൽ കു
ളിച്ചു്, "ഹാ! ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടി അടിയനു് ഒരു വാക്കിനിടം തരാതെ മറഞ്ഞുക
ളഞ്ഞുവോ? അതിനിടയാകയാൽ അടിയന്റെ സകല പാപങ്ങളും നശിക്കയില്ലായിരു
ന്നോ? സർവസന്ദേഹങ്ങളും അസ്തമിക്കയില്ലായിരുന്നോ?" എന്നോരോന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടി
രുന്നു.

അതുകേട്ട തമാൽ:—"ഹാ! ഓമനമകനേ! നീ പറഞ്ഞതെന്തു്? ഭഗവാനിവി
ടെ എഴുന്നള്ളിയോ? നിനക്കു ഭ്രമമുണ്ടായോ? നീ അദ്ഭുതത്തെക്കണ്ടുവോ?
ആനന്ദത്തിൽ മുഴുകിയോ? തിരുവടികളിൽ തൊഴുതുവോ? ദൈവമേ! ഒരിക്കലും എനി
ക്കിതിനു സംഗതിയാകുന്നില്ലല്ലോ. ഞാൻ എത്ര പാപിയാണു്! കുഞ്ഞേ! നീ എത്ര സുകൃ
തി! ഞാനെന്തുചെയ്യട്ടെ! ഭഗവാൻ നിനക്കു ദർശനം തന്നിട്ടും കൂടെക്കൂടി എനിക്കു
കാണ്മാൻ സംഗതിയായില്ലല്ലോ. എന്നാൽ, എന്നെങ്കിലും അതിനു സംഗതിയാകുമോ? ഭഗ
വാനെന്നിൽ കരുണ തോന്നുമോ? ആവോ ആരറിയാം!" എന്നു പലവിധത്തിൽ വില
പിച്ചു്, വിഷ്ണുനാമങ്ങളെ കീർത്തിച്ചുകൊണ്ടു്, കബീറിനെ വാരിയെടുത്തു മാറോടണച്ചാ
ശ്ലേഷിച്ചു. അവന്റെ ശരീരമെല്ലാം അടികൊണ്ടുവ്രണങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു കണ്ടു്,
തമാൽ, ദുഃഖാർത്തനായി അതിന്റെ കാരണമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. പല
തവണ ചോദിച്ചിട്ടും കബീർ മറുപടി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. സത്യം പറഞ്ഞാൽ മുമ്പില
ത്തെപ്പോലെതന്നെ കോപപ്പെടുത്തുമെന്നുള്ള ഭയം കബീറിനുണ്ടായിരുന്നു. ജിജാബീ
ബിയും അടികളുടെ പാടുനോക്കി ഞെട്ടിത്തെറിച്ചു വന്നു്, മകനെയെടുത്തു ചുംബിച്ചു്, ദുഃഖാ
ശ്രുക്കൾ തൂകിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.—കുഞ്ഞേ! നിന്നെ ഇത്ര കഷ്ടമായി ഉപദ്രവിച്ചതാരാണു്?
കാരണമെന്താണു്? കൈകളിൽ കയർകെട്ടിയപാടുകാണുന്നല്ലോ? എന്തു സംഗതി? കഷ്ടം
നീ എങ്ങനെ നടന്നിവിടെപ്പോന്നു—ഞങ്ങളെ വ്യസനിപ്പിക്കാതെ വേഗം പരമാർത്ഥം
പറ"

ജിജാബീബിയുടെ ചോദ്യങ്ങൾക്കും കബീർ മൗനം ദീക്ഷിച്ചതേയുള്ളൂ. ബാ
ലന്റെ നിർബന്ധബുദ്ധികണ്ടു, ദുഃഖിതരായ മാതാപിതാക്കൾ, വേണ്ട ശുശ്രൂഷകൾ
ചെയ്തു്, അവനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം, മേലാൽ വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോകരുതെന്നു ശട്ടം
കെട്ടി സുഖമായിരക്ഷിച്ചു.

ഏഴാമദ്ധ്യായം.

കബീർ, രാമാനന്ദസ്വാമികളോടു ഉപദേശം ലഭിച്ചതു്.

ഇങ്ങനെ ദിവസങ്ങൾ കുറെ കഴിഞ്ഞു തമാലനും ജിജാബീബിക്കും മനോ
വ്യഥയും കുറഞ്ഞു. കബീറുടെ കർമ്മബന്ധനങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞു. അങ്ങനെ നാലഞ്ചു ദിവസങ്ങ
ൾ അവനെ വിട്ടൊഴിഞ്ഞു. ഭഗവാൻ സവിശേഷം അവനിൽ കനിഞ്ഞു. കബീറിനെ

കണ്ണുകളിൽനിന്നു സന്തോഷാശ്രുക്കൾ പൊഴിഞ്ഞു. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ-ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ, കബീർ ഉന്നതബുദ്ധിതെളിഞ്ഞു ഗുരൂപദേശലബ്ധിയെക്കുറിച്ചാലോചിക്കാൻ തുടങ്ങി. "രാമാനന്ദസ്വാമികളോടു ഏതെങ്കിലും ഒരുവാക്കുകേൾക്കാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമെത്തിയാൽ അതിനെ ഞാൻ ഉപദേശമെന്നു അംഗീകരിക്കുമായിരുന്നു. അതിനെന്താണു മാർഗ്ഗം" എന്നചിന്താധാരയിൽ മുഴുകി, ജ്ഞാനികളിൽമാത്രം കാണപ്പെടുന്നതായ, സൂക്ഷ്മബുദ്ധികളായ ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരെപ്പോലെ, ഏകാന്തമനസ്സായ ആ ബാലൻ വീണ്ടും ചിന്തിച്ചു.—"ഉത്സാഹിനം പുരുഷസിംഹം ഉപൈതി ലക്ഷ്മീഃ" എന്നാണല്ലോ ആപ്തവാക്യം. പ്രയത്നിച്ചാൽ സാധ്യമാകാത്തകാര്യമില്ലതന്നെ. "ആശ്രയമില്ലാത്തവർക്കീശ്വരൻ തന്നെ പുനരാശ്രയമാകുന്നതുമെന്നല്ലോ വിധിമതം" അതുമല്ല ദൈവവിശ്വാസമുള്ളവർക്ക് ഒരിക്കലും അപത്തുണ്ടാകയുമില്ല. ഒരുപക്ഷേ, ഇതുവരെ കഴിഞ്ഞതുപോലെ മേലും കഴിയാനേ സംഗതി എങ്കിലുണ്ടാകട്ടെ. അഥവാ, ജീവനാശമാണുവരുന്നതു എന്നാലും വന്നുകൊള്ളട്ടെ. സ്വാമികളുടെ ഹൃദയം കോപാഗ്നിയാൽ ദഹിക്കുമെങ്കിൽ ദഹിക്കട്ടെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരുടെ അടികൊണ്ടെനിക്കു മരിക്കാനായിരിക്കാം സംഗതി എങ്കിൽ മരിക്കട്ടെ. എന്തായാലും ഇപ്പോൾതന്നെ ഞാൻ സ്വാമിയെക്കാണാൻ പോകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെടുന്നവാക്ക്, എന്തായാലും അതിനെ ഞാൻ ബ്രഹ്മോപദേശമായിക്കരുതിക്കൊള്ളാം."

ഇങ്ങനെ ദൃഢനിശ്ചയത്തോടുകൂടി, കബീർ, അപ്പോൾതന്നെ എഴുന്നേറ്റു മഠത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. വാതുക്കൽ എത്തിയതിൽ അകത്തുകടക്കാൻ സംശയിച്ചു, സ്വാമികളുടെ തിരുമൊഴികൾ കേൾക്കുമാറാകണമെന്നു ശ്രമിച്ചു, കോഴികൂകുന്നതുവരെ കാത്തിരുന്നിട്ടും, യാതൊന്നുംതന്നെ കേൾക്കായ്കകൊണ്ട്, "ഇനി, സ്വാമികൾ നിത്യേന മണികർണ്ണികാതീർത്ഥത്തിൽ എഴുന്നള്ളുമല്ലോ കുളിക്കടവിലെ കല്പടികളിൽ ഞാൻ ചെന്നുകിടന്നുകൊള്ളാം. അപ്പോൾ ഇറങ്ങുമ്പോൾ എന്റെ ശിരസ്സിൽ പാദംവെയ്ക്കാൻ ഇടവരും. ഏതെങ്കിലും ഒരുവാക്കു അരുളിച്ചെയ്യും. ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്ന അനുഗ്രഹം ഇതുതന്നെ." എന്നു നിശ്ചയിച്ചു, എഴുന്നേറ്റു ഗംഗാതീരത്തിൽ ചെന്ന്, മണികർണ്ണികാതീർത്ഥസ്ഥാനത്തിലെ കല്പടികളിൽ ഒന്നിൽ നീണ്ടു നിവർന്നുകിടപ്പായി. സ്വാമികൾ ശിഷ്യന്മാരുമായി മണികർണ്ണികയിലെ കല്പടികളിൽകൂടി താഴത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ, കാലടികൾക്കുതാഴെ കിടക്കുന്ന കബീറിന്റെ ശിരസ്സിൽ, മെതിയടിയിട്ട പാദത്താൽ ഒരോദം ഉരക്കൊടുകൂടി ചവിട്ടാനിടയായി. മെതിയടി ധരിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് കല്പടിയും ശിരസ്സും വേർതിരിച്ചറിയാൻ സ്വാമികൾക്കു സാധിച്ചതുമില്ല. ചവിട്ടുകൊണ്ടപ്പോൾ, കബീർ അയ്യോ എന്നു നിലവിളിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. "ഹാ അറിയാതെ ഞാൻ ഒരു ബാലനെ ചവിട്ടിയല്ലോ എന്നു വ്യസനിച്ചു, രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, തൃക്കൈകളാൽ അവനെത്തടവി, "രാമരാമ" എന്നു ജപിച്ചു. അനന്തരം ഗംഗയിലിറങ്ങിസ്നാനം ചെയ്തു മടങ്ങിപ്പോരികയുംചെയ്തു.

കബീർ കൃതാർത്ഥനായി, "ഹാ! ഇന്നേക്കു ഞാൻ ചെയ്ത ഭാഗ്യമാണുഭാഗ്യം! എന്റെപൂർവികന്മാർ ചെയ്ത സുകൃതമാണുസുകൃതം! ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചുവന്നകാര്യം സവിശേഷം സഫലമായല്ലോ. അന്ന്, ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണനായി വന്നുപദേശിച്ച ഉപദേശംതന്നെ ഇന്നു ഗുരുനാഥനരുളിച്ചെയ്തതു. വേദാന്തസാരസർവ്വസ്വമായതാരകമന്ത്രമിതുതന്നെ. ഇതിനാൽ സർവ്വപാതകങ്ങളും നീങ്ങും. നീചനായാലും, മൂഢനായാലും, രാമനാമമന്ത്രത്തെ, അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ ജപിച്ചാൽഫലം മോക്ഷമാണ്. ജപിക്കാഞ്ഞാൽ സങ്കടവുമാണ്. പരമേശ്വരൻ പാർവതിക്കു ഉപദേശിച്ച മന്ത്രം ഇതല്ലേ? നാരദൻ, ഭരദ്വാജമുനിക്കും പരാശരൻ വേദവ്യാസനും, വ്യാസൻ ശുകബ്രഹ്മർഷിക്കും,ഉപദേശിച്ചതും ഈ മന്ത്രമല്ലേ? മറ്റും അനേകമഹർഷിമാർ ഈ മന്ത്രത്തെ ധ്യാനിച്ചു, പരമപദമടഞ്ഞില്ലയോ? ഇതിനൊക്കാൾ മഹാത്മ്യമുള്ള മന്ത്രം മററില്ല. ഇല്ലതന്നെ" എന്നുറപ്പായി ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ട്, ആനന്ദസാഗരത്തിൽമുഴുകി, എഴുന്നേറ്റു ഗംഗയിലിറങ്ങി, ഈറൻമുണ്ടോടുകൂടി വീട്ടിലെത്തി അമ്മയേയും അച്ഛനേയും അഭിവാദനം

ചെയ്തുപറഞ്ഞു. "സുകൃതികളായ മാതാപിതാക്കന്മാരേ! ഇന്നത്തെ സുദിനമാണ്. രാമാനന്ദസ്വാമികളിൽനിന്നു ഇന്നു, എനിക്കു ഉപദേശം ലഭിച്ചു. അതിനാൽ, ഇന്നുമുതൽക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെവേഷം ധരിക്കാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. നിങ്ങളും ഇതുതന്നെ ധരിക്കണം"

കബീർ, മാതാപിതാക്കന്മാരോടിങ്ങനെ അറിയിച്ചശേഷം, പട്ടുവസ്ത്രം ധരിച്ച്, സ്വാമികളുടെ നെറ്റിക്കുറിപോലെ നെറ്റിയിൽ കുറിവരച്ചു, കഴുത്തിൽ തുളസീമാലകളും അണിഞ്ഞ്, ഗുരുപാദപത്മങ്ങളെ മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട്, പൂമാലമുതലായ പൂജാദ്രവ്യങ്ങളും ഉപഹാരവുമായി, രാമമഠത്തിലേക്കു യാത്രയായി; അവിടെച്ചെന്ന്, പരിസരപ്രദേശത്തിൽനിന്ന ഭക്തജനത്തെ വകഞ്ഞ്, തിക്കുകടന്ന്, സ്വാമിനാമങ്ങൾ കീർത്തിച്ച് സ്വാമികളിരിക്കുന്ന മുറിക്കുനേരെനോക്കി, സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം ചെയ്തു. ഭക്തന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ താനും ഒരു ഭക്തനായിച്ചേർന്ന്, ശ്രീരാമനാമം ജപമാലയിൽ ഉരുക്കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുകണ്ടുനിന്ന ഭക്തന്മാരെല്ലാം അത്ഭുതപരവശന്മാരായി, "ശിവ ശിവ! ഇതെന്തു വിപരീതമായിരിക്കുന്നു? തുലുക്കൻ നമ്മെപ്പോലെ സ്വാമികളുടെ കുറിയും നെറ്റിയിൽധരിച്ച്, വന്നിരുന്ന് ഇതാ തുളസിമാലപിടിച്ചു രാമനാമംജപിക്കുന്നു! ഇവനു സ്വാമി ഉപദേശം കൊടുത്തതായിരിക്കുമോ? അതിന്റെ പരമാർത്ഥമറിയണമല്ലോ" എന്നിങ്ങനെ സംഭ്രാന്തന്മാരായി, സ്വാമികളുടെ പരിചാരകന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കാണിച്ചു. ഉടനെ; അവർ, "എടാ! ശനിപിടിച്ച തുലുക്കച്ചെക്കാ! നീ തുലഞ്ഞുപോകുന്നില്ലയോ? ഞങ്ങളെ അപമാനിക്കാനാണോ നീ ഇങ്ങനെ കുറിയും മാലയുമൊക്കെയണിഞ്ഞു പുതിയവേഷമെടുത്തിരിക്കുന്നതു? ഇവനെ ഞരമ്പുമുറിച്ചു വെളിക്കിട്ടുകളഞ്ഞാലല്ലാതെ, ഇവൻ ഇഴഞ്ഞുകേറിവരാതിരിക്കയില്ല എന്നു കോപഭ്രാന്തന്മാരായിപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, കബീറിനെ ചുറ്റിപ്പിടികൂടി, "എടാ നീച! പശുവിനെത്തിന്നുന്ന മ്ലേച്ഛ! നീ ഈ ബ്രാഹ്മണമഠത്തെ അശുദ്ധമാക്കാൻ പിന്നെയും കടന്നുവന്നോ? കുറിയും മാലയുമൊക്കെ ധരിച്ചു പരിഹസിക്കാനോ? സ്വാമികളുടെ തിലകമണിയാനും തുളസിമാലധരിക്കാനും നിന്നോടാരു പറഞ്ഞു? നിന്റെ അഭിപ്രായമെന്ത്? പറക."

ബ്രാഹ്മണരുടെ ഈ അധിക്ഷേപവാക്കുകൾകേട്ട്, കബീർ:—"ഹേ വേദിയോത്തമന്മാരേ! നിങ്ങൾ വെറുതെയെന്തിനാണ് എന്നെപ്പിടിച്ചുപദ്രവംചെയ്യുന്നതു? വേണ്ടാ വേണ്ടാ. ഇന്നുരാവിലെ എനിക്കു സ്വാമികൾ അനുഗ്രഹിച്ചുപദേശംതന്ന് ശിഷ്യകോടിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കയാണ്. അക്കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾക്കുവല്ല സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ, സ്വാമികളോടുതന്നെ ചോദിച്ചുകൊൾവിൻ!" എന്നു പറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണർ അതുകേട്ട്, അവനെപ്പിടിച്ചുവലിച്ചുകൊണ്ടുപോയി സ്വാമികളുടെ മുമ്പിൽ നിർത്തീട്ട്—'ഭഗവൻ! തിരുമേനി, ഇന്നുകാലത്ത്, ഈ തുലുക്കച്ചെക്കനു ഉപദേശംകൊടുത്തു ശിഷ്യഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയതായി ഇവൻ പറയുന്നു. അതു പരമാർത്ഥമാണോ എന്നരുളിച്ചെയ്യണം" എന്നറിയിച്ചു.

സ്വാമികൾ അതുകേട്ട കോപിച്ച്, തന്റെമെതിയടിയെടുത്ത്, കബീറിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി എറിഞ്ഞുകൊടുത്തു. അതു, കബീറിന്റെ നെറ്റിമേൽചെന്നുകൊണ്ട് മുറിഞ്ഞു രക്തം പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. കബീർ വേദനപ്പെട്ടു കരയുന്നതിനുപകരം ആനന്ദപരിപ്ലുതഹൃദയനായി സ്വാമികളെനോക്കി. "ഭഗവൻ തിരുമേനിയുടെ പരിപാവനങ്ങളായ മെതിയടികൾ നെറ്റിമേൽ സ്പർശിക്കത്തക്ക പുണ്യം ഞാൻ ചെയ്തതെന്താണാവോ? എന്നെപ്പോലെ ഭാഗ്യം അനേകം മറ്റു ശിഷ്യന്മാർക്കും ലഭിച്ചിട്ടില്ല നിശ്ചയം. ഞാൻ മുജ്ജന്മം ചെയ്ത സുകൃതംതന്നെ സുകൃതം. തിരുമേനിക്ക് ഇത്രത്തോളം കൃപ അടിയനിൽ ഉണ്ടാകാൻ കാരണമെന്തോ? അല്ലയോ ഗുരുനാഥ! പരിശുദ്ധാത്മൻ! ഭക്തിദായക! പാപമോചകപ്രഭോ! പരമേശ! ജഗദീശ! ഗുണവാരിധേ! പരമാത്മൻ!" ഇങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ സ്തോത്രം ചെയ്യുമ്പോൾ, സ്വാമികൾ:—എടാ! തെണ്ടിക്കള്ള! ഞാൻനിനക്കു ഇന്നു കാലത്തുപദേശംതന്നുവെന്നല്ലേ നീ പറഞ്ഞതു? എപ്പോഴാണതു? എവിടെവെച്ചാണ്? വേഗംപറക" എന്നു ചോദിച്ചു.

കബീർ:—സ്വാമിൻ! ഇന്ന് പ്രഭാതവേളയിൽ നിന്തിരുവടി മണികർണ്ണികാഘട്ടത്തിൽ നീരാട്ടിനെഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ, ആ കൽപ്പടികളിൽ കിടന്നിരുന്ന എന്റെ ശിരസ്സിൽ [illegible] തട്ടുകയും ഉടനെ "രാമ" മന്ത്രം ഉപദേശിച്ചില്ലയോ? തിരുമനസ്സിൽ അക്കഥ വിസ്മരിച്ചുപോയോ" എന്നറിയിച്ചു സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തുകൊണ്ടിങ്ങനെ സ്തുതിചെയ്തു.

പദ്യം.

അൻപേറും തമ്പുരാനാം കരുണനിധി [illegible] സംസാരാദിദേവൻ
മുമ്പാം ദൈവങ്ങൾപോലും [illegible]
സമ്പ്രീത്യാ [illegible] ഉപദേശിച്ചു [illegible] ശിഷ്യർതൻ
[illegible] കൃപയുടെ നിലയേ [illegible] ഞാനോ ൧
കാമക്രോധങ്ങളിലകപ്പെട്ടിങ്ങനെ [illegible]
[illegible] ജ്ഞാനികൾക്കുമീ ശക്തി
ധീമതാ പൂർണ്ണ [illegible] മെന്നും
[illegible] ഗുരുക്കൾ [illegible] ൨
[illegible] കൃപയുടെ നിലയേ [illegible] ഞാനോ ൩
[illegible] ൪
[illegible] ൫
[illegible] ൬
[illegible] ൭
[illegible] ൮
[illegible] ൯
സ്വാമിൻ! [illegible]
ശ്രീമദ്രാമമന്ത്രം [illegible] ഉപദേശിച്ചു [illegible]

നാമേന്ദിൻഭേരികൾനിന്നു്യമിതിസുഖമോർത്തീട്ടുപാലിച്ചതോർത്താൽ
രാമാനന്ദാചാര്യരേപ്രഥിതതരകൃപാവീചിവിസ്താരമേതോ?

ഇങ്ങനെ സ്തോത്രംചെയ്തു കേഴിയിൽ വീണുകിടക്കുന്ന കബീറിനെക്കുറിച്ച്, രാമാനന്ദസ്വാമികൾക്കു കരുണതോന്നി:—"എടാ! നീ എന്നെ വഞ്ചിച്ചുവല്ലോ. നീയായിരുന്നോ അവിടെ കിടന്നതു്? നീ കരുതിക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെയ്തതാണതു്. അല്ലേ? ആകട്ടെ; എന്നാലും ദോഷമില്ല. കഴിഞ്ഞ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചിട്ടും ഫലമില്ലല്ലോ." ഇങ്ങനെ അരുൾചെയ്തിട്ട്, ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി,—"ഹേ ശിഷ്യോത്തമന്മാരേ! ഇവൻ പറഞ്ഞതു സത്യംതന്നെയാണ്. അതു് അറിഞ്ഞുകൊണ്ടല്ലെങ്കിലും ഇവന്റെ തലയ്ക്കു ചവിട്ടിയതും, നിർവ്വിചാരം തവണ രാമനാമം ഉച്ചരിച്ചതും ശരിതന്നെ. അതുകൊണ്ട്, ഇന്നുമുതല്ക്ക്, ഇവനെ നിങ്ങളിലൊരുത്തനായിക്കരുതി സ്നേഹിച്ചുകൊൾവിൻ" എന്നു കല്പിച്ചു. സ്വാമികളുടെ ആ കല്പന ബ്രാഹ്മണർക്കു കഠിനശല്യമായിത്തോന്നി. അവർ ഉള്ളിലുദിച്ച കോപത്തെ മറച്ചു്, "സ്വാമിൻ! അങ്ങനെ കല്പിക്കുന്നതു് അസംഗതമാണ്. അതു് അറിയാതെ, പരിഭ്രമിച്ചുചെയ്ത ഒരു വാക്കിനെ സമ്മതമാക്കി, ഇവനെ ശിഷ്യനാക്കി സ്വീകരിക്കുന്നതു കഷ്ടമാണ്. പരിശുദ്ധരായ ബ്രാഹ്മണർ ഇവനെ അംഗീകരിക്കുമോ? ശിഷ്യനെന്ന പരിഗണിക്കുമോ? ഇങ്ങനെ ലോകത്തെവിടെയെങ്കിലും നടന്നിട്ടുണ്ടോ? നടക്കുന്നുണ്ടോ? ഇവനെ ശിഷ്യനാക്കിയാൽ, നമുക്കു അപകീർത്തിയല്ലാതെ, പ്രശസ്തിയുണ്ടാവുകയില്ല. അതുകൊണ്ട്, ഇക്ഷണംതന്നെ ഇവനെ ഇവിടെനിന്നോടിച്ച്, മേലാൽ ഇവിടെ കടക്കാതിരിക്കുവാൻവേണ്ട ഏർപ്പാടുചെയ്യണം. അതാണുനന്നു്." എന്നറിയിച്ചു. അതിനുമറുപടിയായി സ്വാമികൾ—"നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്തുകൊൾവിൻ!" എന്നു കല്പനകൊടുക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം കബീറിനെനോക്കി,—"എടാ കൊച്ചുകള്ളാ! നീ വഞ്ചിച്ചു്, എന്നോടു താരകമന്ത്രത്തെ വാങ്ങിയതുകൊണ്ട്, മേലാൽ നിന്നെ കാണ്മാൻ നമുക്കിഷ്ടമില്ല. മറവിൽ ഇരിക്കുന്നതു് നന്ന്; നാളെമുതൽ, മറന്നിട്ടും നീ ഇവിടെ വരരുതു്. പൊയ്ക്കോ" എന്നു അരുളിച്ചെയ്തു. കബീർ പോയഉടനെ ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി,—"ഹേ സാധുക്കളായ വൈദികരേ! ഈ ബാലനെ നാം അനാദരിച്ചതു ശരിയാണെന്നെനിക്കുതോന്നുന്നില്ല. കൊച്ചുകുട്ടിയാണെങ്കിലും അവന്റെ ഭക്തിവിശ്വാസം അത്യുത്തമമായിരിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചും, വേദമൂർത്തിയായ ബ്രഹ്മാവിനെന്ന പോലെ നാലുവേദങ്ങളും അവനു ഹൃദിസ്ഥമാണെന്നു വാക്കേട്ടാൽ അനുമാനിക്കാം. ഇതുമേൽ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾസഹിച്ചു്, ഇതുവരെ ആരും എന്നോടു ഉപദേശംവാങ്ങിച്ചിട്ടില്ല. മുജ്ജന്മകൃതമായ ഏതോ പാപാംശം അനുഭവിച്ചുതീർക്കാൻ അവനുണ്ടായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടാണ് മ്ലേച്ഛവംശത്തിൽ വന്നുപിറന്നതു്. "ജാതിനാമാദികളല്ല ഗുണഗണമേ ശ്രേഷ്ഠ്യധർമ്മകാരണം" എന്ന തത്വമനുസരിച്ച്, അവന്റെ കുലത്തെക്കുറിച്ചല്ല നാം നോക്കേണ്ടതു് ഗുണത്തെക്കുറിച്ചാണ്. താഴ്ന്നകുലത്തിൽ ജനിച്ച വാല്മീകി മുതലായവർ, മഹർഷിമാരായില്ലേ? ഈ ബാലന്റെ സ്വഭാവവും വൈരാഗ്യാദിസിദ്ധികളുമായ ഗുണങ്ങളും ആലോചിച്ചുനോക്കിയാൽ, അത്ഭുതംതോന്നുമെന്നുമാത്രമല്ല അവൻ ഒരവതാരപുരുഷനാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയുമിരിക്കുന്നു. രാക്ഷസവംശത്തിൽ ജനിച്ച വിഭീഷണൻ, പ്രഹ്ലാദൻ, മഹാബലി മുതലായവരെല്ലാം മഹാഭക്തന്മാരായിത്തീർന്നുവെന്നുള്ള കഥ സുപ്രസിദ്ധമല്ലേ? ഭഗവല്ലീലാവിലാസങ്ങൾ ആർക്കുതന്നെ നിർണ്ണയിക്കാം? എന്നോരോന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെധ്യാനിച്ചു അനന്യമനസ്കനായി സ്ഥിതിചെയ്തു.

അനന്തരം, കബീർ, വീട്ടിലെത്തി നടന്നവൃത്താന്തങ്ങളെല്ലാം മാതാപിതാക്കളെ ധരിപ്പിച്ചു. സ്വാമികൾ ഉപദേശിച്ച താരകമന്ത്രത്തെത്തന്നെ എപ്പോഴും ധ്യാനിച്ചു്, പ്രഭാതകാലത്തു് ഗംഗയിലിറങ്ങിക്കുളിച്ചു്, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ കുറിയും തുളസിമാലയും അണിഞ്ഞു്, വിഷ്ണുനാമസഹസ്രത്തെ പലകീർത്തനങ്ങളോടൊപ്പം പലർക്കും അതിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, കബീർ ദിവസങ്ങളെ നയിച്ചുവന്നു.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം.

കബീർ മഹമ്മദുമതത്തെ ഖണ്ഡിച്ചതു്.

ശ്രീനാരായണഭക്തോത്തമനായ കബീർ, ഇങ്ങിനെ താമസിക്കുന്ന കാലത്തു മററുള്ള തുലുക്കന്മാരെല്ലാരും അവനെക്കുറിച്ചു വെറുപ്പുതുടങ്ങി. അവർ തമാലിനേയും ജിജാബായിയേയും ചെന്നുകണ്ടു് "ഹേ! നിങ്ങൾ തുലുക്കവംശജരായിരുന്നിട്ടും, ഹിന്തുക്കളെപ്പോലെ നാരായണനാമവും രാമനാമവും മററും ജപിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുന്നതു ശരിയല്ല. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ഞങ്ങളുടെ തെരുവിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു്, ഹിന്തുക്കളുടെ കുടിയിടയിൽപോയി താമസിച്ചുകൊള്ളണം." എന്നു കോപപരവശമായിപ്പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു്, കബീർ അവരെനോക്കി—"ഹേ മാന്യന്മാരേ! ഞങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞുപോകണമെന്നു പറവാൻ നിങ്ങൾക്കെന്തധികാരം? രാമനാമവും നാരായണനാമവും ജപിക്കുന്നതിൽ എന്തുകുറവ്? രാമനും റഹിമും ഒന്നുതന്നെയാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥമറിയാതെയല്ലേ നിങ്ങൾ വഴക്കിനുവന്നിരിക്കുന്നതു്?" എന്നു ചോദിച്ചു. ഉടനേ, തുലുക്കന്മാരുടെ വൈദികാചാര്യനായ കാജി, കബീറിനെ ശാസിച്ചുപറഞ്ഞു. "മൂഢബാല! നീ എന്തുപറയുന്നു? രാമനെന്നതു്, ദശരഥനെന്നുപേരായ ഒരു മനുഷ്യന്റെ മകനല്ലേ? റഹീമെന്നതു ജനനമരണരഹിതമായി അരൂപമായ ദൈവം അല്ലേ? സത്യബോധമില്ലാത്ത നിന്നോടു് ഇതൊക്കെയെന്തിനുപറയുന്നു? പറഞ്ഞതുകൊണ്ടൊരുഫലവുമില്ല."

കബീർ:—"ഹേ! മൂഢമൂഢനായ കാജി! നിത്യനിർമ്മലസ്വരൂപമായ പരബ്രഹ്മാംശത്തെ മൂർത്തീകരിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുദേവനു്, ലോകരക്ഷണമാണു് ധർമ്മം. അതായതു് ദുഷ്ടനിഗ്രഹവും ശിഷ്ടജനപരിപാലനവുമാണു്. അതനുസരിച്ചു്, ലോകകണ്ടകനായ രാവണരാക്ഷസനെ നിഗ്രഹിപ്പാനായി ദശരഥപുത്രനായി രാമനാമത്തോടെ വിഷ്ണുദേവനവതരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ മനുഷ്യനാണെന്നു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതു്, എന്തസംബന്ധമാണു്!"

കാജി:—എടാ! "ചെറിയ" പറഞ്ഞാലും ചെറുതെന്നുപ്പറയണം" ദൈവമൊന്നേ, ലോകരക്ഷകനായകർത്താവുമൊന്നേ, എന്നല്ലാതെ രണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകേട്ടുകൂട. ബോധമയില്ലാത്ത ഹിന്ദുമതത്തിൽ ചേർന്നിരിക്കുന്ന നിനക്കു പരമാർത്ഥബോധമില്ലാത്തതു അത്ഭുതവുമല്ല. "നിർമ്മലം നദീജലം സാഗരം തന്നിൽ ചേർന്നാൽ നിശ്ചയം ഉപ്പുള്ളതാം" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ, ഹിന്തുക്കളോടു ചേർന്നതുമുതൽ നീ കവാസിയായി ഭവിക്കതന്നെവേണം.

കബീർ:—എന്താണ്ടവായിൽ വന്നതൊക്കെവിളിച്ചു പറയുന്നതു്? അരൂപമായ പരബ്രഹ്മംതന്നെയാണു് അല്ലാഹുവും എന്നിരുന്നാലും, അതിൽനിന്നും, ലോകസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങൾക്കു മൂന്നുശക്തികൾ വ്യാപരിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ ശക്തികൾക്കു മൂർത്തിത്വംകല്പിച്ചു ബ്രഹ്മാവെന്നും വിഷ്ണുവെന്നും ശിവനെന്നും പേർപറഞ്ഞുവരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു്, ആദ്യകാലം മുതൽക്കെല്ലാവരും ത്രിമൂർത്തികളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെവച്ചാരാധിച്ചുവന്നു. ഇക്കാലത്തു്, അതിനെ നശിപ്പിച്ച ഇബ്രാഹിം മുതലായവരെ, ദൈവംതന്നെ കഠിനമായി ശിക്ഷിച്ചതു ഓർമ്മയില്ലേ? എന്നുമല്ല, ആദിസൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മാവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടവരല്ലേ നമ്മളെല്ലാം? അതോ, യോനിജനായ ഒരു കേവലമനുഷ്യൻ, മറ്റുള്ളവരെയുണ്ടാക്കിയവരാണോ? ഈ പരമാർത്ഥം അറിയാത്ത നിങ്ങളാണോ എന്നോടു വന്നുപറയാൻ വരുന്നതു.

കാജി:—രൂപഹീനനായ ദൈവത്തിന്റെ സങ്കല്പമാത്രത്താൽ ഉണ്ടായതാണീലോകം, സരൂപനായബ്രഹ്മാവിനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതാണെന്നു പറയുന്നതിന്റെ മൂഢതയെ ഞാനെങ്ങിനെ തെളിയിക്കേണ്ടതാണു്? ഞങ്ങളുടെ സദ്ഗുരുവരനായ മഹമ്മദിനു്

ദൈവകല്പനയനുസരിച്ച്, ദേവദൂതനാൽ അറിയിക്കപ്പെട്ട വാക്യങ്ങളാണ്, സത്യവേദം. അതിലുള്ള സാരതത്വങ്ങൾ നിന്നെപ്പോലുള്ള അവിശ്വാസികൾക്കറിയാവുന്നതാണോ? എന്നു പറഞ്ഞു ചിരിച്ചപ്പോൾ,

കബീർ:—ദൈവത്തിനു നിറമുണ്ടെങ്കിൽ ഭേദവും കാണുമല്ലോ. ഇങ്ങനെ സങ്കല്പവികല്പങ്ങളുള്ള വക ഭേദവും ഉണ്ടായിരിക്കണം—ഭേദത്തിനു ഏതെങ്കിലും രൂപവുമുണ്ട്. ദൈവം അരൂപനാണല്ലോ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത്? അരൂപനരൂപമേത്? നിർവികല്പനവികല്പമേത്? നിർഗ്ഗുണനു ഗുണമുള്ള തൊഴിലേത്? ഗുണമില്ലാതെ ലോകമുണ്ടാകുമോ? ഉൽപത്തിക്ക വികാരംകൂടാതെ കഴിയുമോ? രൂപമില്ലാതെ നിറമുണ്ടാകുമോ? ആകാശത്തിൽ കോട്ടയിൽ കഴിഞ്ഞെന്നും കാററിനു രൂപമുണ്ടെന്നും മറ്റും പറയുന്നതുപോലെ, നിങ്ങളുടെ വാക്ക അത്യന്തം അയുക്തമായിരിക്കുന്നു. സങ്കല്പവികല്പങ്ങളില്ലാതെ, അരൂപമായിരിക്കുന്ന ദൈവം, ദേവദൂതന്മാർവശം വാക്യങ്ങളെങ്ങനെ എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചു?—എള്ളിൽ എണ്ണപോലെയും, പാലിൽ വെണ്ണപോലെയും അദൃശ്യസ്ഥിതിയിൽ എങ്ങും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ദൈവം, എവിടെയിരുന്നാണ് മഹമ്മദിന്റെ അടുക്കലേക്ക ദേവദൂതന്മാരെപ്പറഞ്ഞയച്ചത്? മഹമ്മദിനുനിന്നു ദൈവമില്ലാതെപോയോ? രൂപവും വാക്കുമില്ലാത്ത ദൈവം കൊണ്ടുപോയികൊടുക്കാൻ ഏല്പിച്ചതെങ്ങനെ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇരിപ്പു, എപ്പോഴും ആകാശത്തിലാണോ? ഭൂമിയിൽ ദൈവമില്ലയോ? കരുണാപുരസ്സരം അദ്ദേഹം അരുൾചെയ്തിട്ടുള്ള വാക്കുകളായ വേദത്തിൽ, ജീവഹിംസ ചെയ്യാമെന്നനുവദിച്ചിരിക്കാനിടയുണ്ടോ? ഈ വാക്യങ്ങളിൽ, ചിലതു, ഇബ്രാഹിംപയമ്പരുടെ പുത്രന്മാരിൽ ഒരുവനായ ഐസക എന്നവൻ തള്ളിക്കളഞ്ഞതാകുമോ സത്യവേദമല്ലെന്നു ബന്ധിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? ഇപ്രകാരം ദൈവത്തിനു അത്യാചാര്യനായ ഇബ്രാഹിം പയമ്പർ പലപ്രാവശ്യം വിവരിച്ചുപറഞ്ഞിട്ടും, സ്വന്തം മകനായ ഐസാക്ക്, കള്ളങ്ങൾ പറഞ്ഞു, എന്നെ വഞ്ചിക്കരുതേ, എന്നു നിഷേധിച്ചു, അച്ഛനായ ഇബ്രാഹിമിനെ, പട്ടണത്തിൽനിന്നും അകററിവയ്ക്കാനിടയാകുമോ? ഹേ! ആചാര്യനായ കാജി ലോകത്തിൽ സ്വവർഗ്ഗത്തെ പെരികെ നിലനിർത്തണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു, മൌലവിമാന്മാർ അവരുടെ പേരിൽ കാലോചിതമായി എഴുതിക്കൂട്ടി, ധർമ്മത്തെ പുരസ്കരിച്ചു, ചില വാക്യങ്ങളെ യുക്തിപൂർവം എഴുതിക്കൂട്ടി അതിനു വേദമെന്നു പേരിട്ടു, തങ്ങളെ എല്ലാവരും വന്ദിക്കത്തക്കവണ്ണം അതിൽ എഴുതിവച്ചു, ഇതു സത്യവേദമാണ്; ദൈവത്തിന്റെ കല്പനകളാണിതു, എന്നൊക്കെപ്പറഞ്ഞു, മനുഷ്യരെ ഒരു വിധത്തിലും ചിന്തിക്കാൻ സാവകാശമില്ലാതവണ്ണം ബോധിപ്പിച്ചിരുന്നല്ലാതെ, അതിലെങ്ങാനും ലോകസംഗ്രഹം ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ടോ? ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ വഴിയെ അനുസരിപ്പിക്കുന്നവർക്കു ലോകക്ഷേമത്തിനുതകുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ നിർദ്ദേശങ്ങളെക്കൊണ്ടു, ജന്തുക്കളെ കുത്തുകയും ഭക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതല്ലാതെ, അഭിപ്രായഭേദമനുസരിച്ചു മതഭേദംകൊണ്ടു മനുഷ്യർക്കു ഗുണമാകുന്നുണ്ടോ? ലോകരക്ഷകനായവൻ മനുഷ്യനെത്താഴ്ത്താനെന്തിനു തൊഴുതുകയുന്നതെന്തിനു? ജീവികളെക്കൊന്നു കൂടി ദൈവത്തെ ധ്യാനിച്ചു തപസ്സുചെയ്യാതെ, ജീവഘാതകത്തിലുംപെട്ടു, മായാബന്ധനങ്ങളിലകപ്പെട്ടു, ദുരാഗ്രഹത്താൽ കാര്യങ്ങളെ ചെയ്താൽ, ദൈവാനുഗ്രഹം ലേശമാത്രത്തിൽ പോലും ലഭിക്കുമോ?

കാജി:—സച്ചിദാനന്ദദൈവത്തെയല്ലാതെ, മൂർത്തിത്രയത്തെപ്പൂജിക്കയും ധ്യാനിക്കയും, ചെയ്യുന്നതിന്റെ യുക്തി എന്താണെന്നു പറയൂ?

കബീർ—യുക്തി എന്തായാലും, മുഹമ്മദ് എന്ന മനുഷ്യനെപ്പൂജിക്കുന്നതിനെക്കാൾ മൂർത്തിത്രയത്തെപ്പൂജിക്കുന്നതാണു നന്നെന്നുള്ളതിനു തർക്കമുണ്ടോ?

കാജി—എന്തായാലും സൃഷ്ടിവർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട ഒരു ജീവിയല്ലേ? അവനെക്കൊല്ലാൻ ലോകരക്ഷകനായ വിഷ്ണുവിനു നേരിട്ടുനിവൃത്തിയില്ലയോ? അതിനുമനുഷ്യനായി വന്നുജനിച്ചുവളർന്നു ചെന്നിട്ടെന്താണുകാര്യം!

കബീർ:—ഇതുപറയാം.—മൂർത്തികൾ മൂവരാലും, ദേവാസുരരാക്ഷസാദികളാലും, എന്നല്ലാമനുഷ്യരൊഴിച്ചു മററാരാലും, താൻ വധിക്കപ്പെടരുതെന്നു രാവണൻ തപസ്സുചെയ്തു വരംവാങ്ങിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, അവനെ നിഗ്രഹിക്കാൻ സത്യസന്ധനായ വിഷ്ണുദേവൻ മനുഷ്യരൂപമെടുത്തതാണു്.

കാദി:—വിഷ്ണുരക്ഷാകർത്താവെന്നല്ലെ നീ പറഞ്ഞതു്? പിന്നെ ആ ദേവൻ രാവണനെ കൊല്ലാൻ വന്നതെന്തിനു്? സംഹാരത്തിനു മൂർത്തിവേറെയാണല്ലോ.

കബീർ:—രാജ്യം രക്ഷിക്കുന്ന രാജാവു്, ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? അതുപോലെ ലോകം രക്ഷിക്കുന്ന വിഷ്ണുദേവൻ ധർമ്മധ്വംസകന്മാരായ ദുഷ്ടന്മാരെ നിഗ്രഹിക്കേണ്ടതാവശ്യമുണ്ടു്. രാവണൻ ലോകോപദ്രവിയായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അവനെക്കൊല്ലാൻ അവതരിച്ചു.

കാദി:—ശരി ശ്രേഷ്ഠന്മാർ ഈ ദേഹത്തിൽ മണ്ണുകുഴച്ചു വാരിത്തേക്കുന്നതെന്തർത്ഥത്തിലാണു്? അതുമൂഢതയല്ലേ?

കബീർ:—അങ്ങനെ ചോദിച്ചതാണു മൂഢതയം. ഇതു് മൂഢതയെ കെടുത്താനുള്ള ഒരു മുദ്രയാണു്. അനിത്യമായ ഈ ശരീരം എത്രനാളിരുന്നാലും ഒടുവിൽ മണ്ണായിത്തന്നെ തീരുമെന്നും, ഇതിനെ സത്യമായി കരുതരുതെന്നും താങ്കളെപ്പോലെയുള്ള മൂഢന്മാരെ അറിയിക്കാനുള്ള അടയാളമാണിതു്.

കാദി:—അല്ലെ, കല്ലിനെത്തൊഴുന്നതോ? അതിനെന്താണർത്ഥം?

കബീർ:—എങ്ങും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മം, ഈ കല്ലിലുമിരിക്കുന്നതാണെന്നും, കല്ലും ബ്രഹ്മാംശമല്ലാതെ മറെറാന്നുമല്ലെന്നും, നമ്മുടെ ഉള്ളിലിരിക്കുന്നതും ആ ബ്രഹ്മംതന്നെയെന്നുമറിയിക്കുന്നതിനും, അജ്ഞാനികൾക്കു മൂർത്തികളുടെ രൂപം മനസ്സിൽ ധ്യാനിക്കാൻ ഒരു മാതൃകകാട്ടിക്കൊടുപ്പാനും, അജ്ഞാനികൾക്കു നിർഗ്ഗുണോപാസനാസോപാനത്തിൽ കാൽവയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ധ്യാനനില ശീലിക്കുന്നതിനും ഉപകരിക്കുന്നു. അതാണു് കല്ലിനെത്തൊഴുന്നതു്. പക്ഷെ, ഒരുവൻ ഉഗ്രൻ എന്നയാൾ ചെയ്ത അക്രമത്തെ സഹിക്കവയ്യാതെ ജനങ്ങൾ, അയാളെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിനായി അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ, കുളത്തിൽ ചാടി ഒളിച്ചു രക്ഷനേടിയ അയാളുടെ കൈകളെ അറുത്തുവെച്ചു പൂജിക്കുന്ന മനുഷ്യരാണു മൂഢന്മാർ. അതിനാണു് അർത്ഥമൊന്നുമില്ലാത്തതു്.

കാദി—നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ, ആദി മനുഷ്യൻ ആരാണെന്നാണു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്?

കബീർ:—ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്നു മനുവും മനുവിൽ നിന്നു മനുഷ്യരും ഉണ്ടായതായിപ്പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കാദി:—അതിനു ദൃഷ്ടാന്തമെന്തു്?

കബീർ:—മനുഷ്യനെന്നു പേർകിട്ടിയതുതന്നെ മനുവിൽ നിന്നുണ്ടാകകൊണ്ടാണെന്നും മനുഷ്യർക്കു വേണ്ടിപ്പറയപ്പെട്ട നീതികൾ മനുസ്മൃതികളാണെന്നും, പറയപ്പെടുന്നു. അതുതന്നെ ദൃഷ്ടാന്തം.

കാദി:—ഹേ! എന്തുമാറെറാ. ദൈവത്താൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ആദാം അല്ലേ ആദിമനുഷ്യൻ? മനുവാണോ?

കബീർ:—കൊള്ളാം. ദൈവത്തിനു രൂപമേയില്ലെന്നല്ലേ താങ്കൾ പറഞ്ഞതു്? ആ ദൈവം ആദാമിനെ സൃഷ്ടിച്ചതെങ്ങിനെ? ശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായി പറയുന്നതെന്താണു്? അതുപല ശങ്കകൾക്കും കാരണമായിരിക്കുന്നുമുണ്ടു്. ദൃഷ്ടാന്തമായുണ്ടാക്കപ്പെട്ട പാവയാണു് ആദാമന്റെ രൂപമെന്നും ആ പ്രതിമയ്ക്കു ദൈവം പ്രാണനെ ഊതിവിട്ടുവെന്നും, ആദാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല്പനയെ ലംഘിച്ചു കളഞ്ഞുവെന്നും, ഇതു ദൈവത്തിനു വിപരീതകക്ഷിയാണെന്നും, തന്റെ കല്പനയെ ലംഘിച്ച ആദാമിനെ ദൈവം സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും തള്ളിവിട്ടു എന്നും, ദൈവാജ്ഞയ്ക്കു ഇതു വിരോധം ചെയ്തുവെന്നും മററും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പ്രസ്താവങ്ങളെല്ലാം, വ്യാജമായും അയുക്തമായും ഇരിക്കുന്നു. ദൈവം ഇതെന്താണെന്നു്? എന്തൊരു രൂപത്തി

ലാണിരുന്നതു്? പ്രാണങ്ങളെ ഊതി ജീവനിട്ടതെങ്ങനെ? ഏതുലോകത്തിൽ നിന്നാണു ആത്മാവിനെ തള്ളിയതു്? സർവ്വജ്ഞനും സർവ്വശക്തനുമായ ദൈവത്തിന്റെ ആജ്ഞയെ മനുഷ്യൻ ലംഘിച്ചതെന്തു്?. കേവലം ഒരു ക്ഷുദ്രദേവതയായ ഭൂതം ദൈവത്തിനോടു വിരോധം പ്രവർത്തിച്ചതെങ്ങനെ? ത്രികാലവേദിയായ ദൈവം പിന്നെ വരാനിരിക്കുന്ന സംഭവം അറിയാതെ പോയതെന്തുകൊണ്ടു്? ഭൂതത്തെ നശിപ്പിക്കാതിരിക്കാൻ കാരണമെന്തു്? ഭൂതത്താൽ നശിക്കപ്പെട്ടവർക്കെല്ലാം നരകം വിധിച്ചതെന്തു്? അരൂപനായ ദൈവം ഏതുലോകത്തിലിരിക്കുന്നു? മോക്ഷമെന്നതേതുലോകത്തിലിരിക്കുന്നു? നരകമേതുലോകത്തിൽ? ഇങ്ങനെ പലപല സംശയങ്ങൾക്കും കാരണമായിരിക്കുന്നു.

കാസി:—കബീറേ! നിന്റെ വാക്കുകൾ വിരോധാഭാസമായിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ മോക്ഷനരകങ്ങളില്ലെന്നാണോ പറയേണ്ടതു്?

കബീർ:—ജന്മമറ്റുപോകുന്ന അവസ്ഥ മോക്ഷവും; ജന്മമെടുത്തു ജീവിക്കുന്ന അവസ്ഥ നരകവും ആകുന്നു.

കാസി:—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ഹേ! കബീർദാസ! കറന്ന പാൽ തിരികെ അകിടിനുള്ളിൽ പോകുമോ? കടഞ്ഞെടുത്ത വെണ്ണ പാലിൽ പൂർവ്വം കലർന്നു ലയിക്കുമോ? കഴിഞ്ഞകാലം പിന്നെ വരുമോ? കാഞ്ഞിരക്കുരുവിനു നീർ കക്കുമോ? മരിച്ചു പഞ്ചഭൂതങ്ങളായി വേർപെട്ടുപോയാൽ പിന്നെ ഒന്നായി ജനിക്കാൻ സാധിക്കുമോ?

കബീർ:—ക്ഷണസൃഷ്ടിപ്രളയം, ദിനസൃഷ്ടിപ്രളയം, ദേഹസൃഷ്ടിപ്രളയം, ജീവസൃഷ്ടിപ്രളയം, ബ്രഹ്മസൃഷ്ടിപ്രളയം എന്നഞ്ചുള്ളതിൽ ഒന്നില്ലെന്നു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞാൽ അതംഗീകരിച്ചുകൂടേ?

കാസി:—എങ്ങനെ? അഞ്ചുവിധപ്രളയമോ? അതൊന്നു വിവരിച്ചു പറയണം.

കബീർ:—ക്ഷണസൃഷ്ടിപ്രളയമെന്നതു്, സ്മരണവിസ്മരണങ്ങളാണു്. അതായതു്, ഓർമ്മിക്കലും മറക്കലുമാണു്. ദിനസൃഷ്ടിപ്രളയമെന്നതു്, ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യവസ്ഥകളാണു്. ദേഹസൃഷ്ടിപ്രളയം ജനിക്കലും മരിക്കലുമാണു്. ജീവസൃഷ്ടിപ്രളയം ജീവാത്മാവു് ദേഹത്തിൽ പ്രവേശിക്കയും നീങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നതാണു്. ബ്രഹ്മസൃഷ്ടിപ്രളയം ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളുണ്ടാകുന്നതും ഒടുങ്ങുന്നതുമാകുന്നു.

കാസി:—നീ ഇപ്പറഞ്ഞതൊക്കെ ശരിതന്നെയെങ്കിലും, മരിച്ചവർപിന്നെ ജനിക്കുമെന്നു പറയുന്നതു ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കത്തക്കതല്ല.

കബീർ:—ജീവനു ജനനമരണമില്ല. ജനനമരണമെല്ലാം ദേഹത്തിനാണു്.

കാസി:—മരിച്ചദേഹംപിന്നെയും ജനിക്കുമെന്നാണോ പറയുന്നതു്?

കബീർ:—മരിച്ചദേഹംപിന്നെ ജനിക്കയില്ല. ദേഹത്തിനു പുനർബന്ധവുമില്ല. കർമ്മപരമ്പരയുടെ ഫലങ്ങൾ ജീവാത്മാവിൽ ലയിച്ചുകിടക്കുകകൊണ്ടു്, ജീവാത്മാവു് കർമ്മങ്ങൾക്കനുസരിച്ചുള്ള ശരീരം സ്വീകരിക്കുന്നതാണു പുനർജ്ജന്മമെന്നു പറയുന്നതു്.

കാസി:—ജീവികൾ ചെയ്യുകർമ്മമനുസരിച്ചു്, നരകമോ മോക്ഷമോ അടയണമെന്നല്ലാതെ കാരണം കൂടാതെ അടിക്കടി ജനിക്കുകയെന്നുള്ളതു വരത്തക്കതല്ല.

കബീർ:—മോക്ഷമടഞ്ഞവർ തന്നെ സുഖമനുഭവിക്കട്ടെ. നരകത്തെപ്രാപിക്കുന്നവർക്കു മോചനമില്ലയോ?

കാസി:—എപ്പോഴും ദുഃഖം അനുഭവിക്കതന്നെവേണം.

കബീർ:—കുറച്ചുപാപംചെയ്യുന്നവരും മഹാപാപം ചെയ്യുന്നവരും തമ്മിൽ അപ്പോൾ ഭേദമില്ലയോ?

കാസി:—രണ്ടുകൂട്ടർക്കും ഒരുപോലെതന്നെ അനുഭവം.

കബീർ:—ഇങ്ങനെപറയുന്നതു ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തമോ താങ്കളുടെ യുക്തിയോ?

കാദി:—നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ ഇങ്ങിനെയാണു പറയുന്നതു്.

കബീർ:— (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്) എന്തന്യായമായിരിക്കുന്നു. അല്പപാപം ചെയ്യുന്നവന്ന അതിന്നുതക്ക ശിക്ഷകൊടുത്തു മേൽക്കാലം രക്ഷിക്കാതെ എന്നും നരകത്തിലിടുന്നതെന്തു ന്യായമാണു്? ഓ! കാദി ഞാൻ പറയുന്നതുകേൾക്ക. ദേഹസംസ്കാരമല്ലാതെ വേറെ നരകവും ദേഹമോചനമല്ലാതെ വേറൊരു മോക്ഷവുമില്ല. അതു നിശ്ചയം തന്നെ.

കാദി:—മരിച്ചതിൽപിന്നെ ജനിക്ക എന്നതിന്ന ലക്ഷ്യമെന്താണെന്നു പറയാമോ?

കബീർ:—ജനിക്കുമ്പോൾതന്നെ കുഷ്ഠം മുതലായ വ്യാധികളാൽ പീഡിതന്മാരായും അംഗഹീനന്മാരായും ശിശുക്കൾ ജനിക്കുന്നതുതന്നെ അതിന്നു ലക്ഷ്യം.

കാദി:—അങ്ങിനെയുണ്ടെങ്കിൽ അതു അച്ഛനമ്മമാരുടെ ശുക്ലശോണിതമാലിന്യം കൊണ്ടെന്നല്ലാതെ, മുജ്ജന്മസംബന്ധമാണെന്നെങ്ങിനെ പറയാം.

കബീർ:—മുജ്ജന്മത്തിൽ യാതൊരു പാപവും ചെയ്യാത്തവന്ന അച്ഛനമ്മമാരാൽ ഉത്തമനായി തെറ്റുമോ എന്തിനാവുന്നു? രോഗികളായ പൃഥുകൾ ഗർഭത്തിൽതന്നെ നശിക്കുന്നതിന്നു കാരണമെന്തു്? അതു ശുക്ലശോണിതദോഷമാണെങ്കിൽ, രോഗികളായ മാതാപിതാക്കൾക്ക യാതൊരു കുറവുമില്ലാത്ത കുട്ടികൾ ജനിക്കുന്നതെങ്ങിനെ?

കാദി:— അങ്ങിനെ ജനിക്കുന്നതു ദൈവത്തിന്റെ മായയാണു്.

കബീർ:— യാതൊരു കുറവും ചെയ്യാത്ത ഒരു കുട്ടിയുടെ ജീവനെ മഹാപാപം ചെയ്യുന്നപോലെ, ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, പാപപുണ്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന്നൊരു നിയമം ലോകത്തില്ലെന്നുവരികില്ലേ? അച്ഛനമ്മമാരുടെ പാപത്തിന്നു കുട്ടിയുടെ ജീവൻ ഉത്തരവാദം ചെയ്യുന്നതെന്തുകൊണ്ടു? ദൈവം ഒരു കൃത്യമെങ്കിലും കാര്യകാരണസംബന്ധമില്ലാതെ ചെയ്യുമോ? അതുപോലെ, നിർദ്ദോഷിയായവനെ ശിക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ അദ്ദേഹത്തെ ലോകം ദൂഷിക്കയില്ലേ?

കാദി;—ഞങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ മറ്റൊന്നും വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നില്ല. ഒടുവിൽ, എല്ലാവരെയും ദൈവം വിളിച്ചു, പാപികളെ നരകവും സുകൃതികളെ ഒരു ഭാഗവുമായി നിറുത്തി, നരകമോക്ഷങ്ങൾ കൊടുക്കുമെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

കബീർ:—മനുഷ്യർതന്നെ എഴുതിച്ചേർത്തുവെക്കുന്ന പുസ്തകത്തിൽ അപ്രകാരമല്ലാതെ പിന്നെ ഏതുപ്രകാരം പറയും? ഇങ്ങിനെ പല കെട്ടുകഥകളും എഴുതിക്കൂട്ടി വച്ചിരിക്കുന്ന പുസ്തകത്തെയാണോ സത്യവേദമെന്നു ഘോഷിക്കുന്നതു്? ശരി അതുതന്നെയാണു് ശ്രേഷ്ഠമായിത്തീരാൻ കാരണവും; അതിരിക്കട്ടെ, നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ, ജനിച്ചു, ഒന്നോ രണ്ടോ വയസ്സാകുമ്പോൾ മരിച്ചുപോകുന്ന, കുട്ടികൾക്കു സ്വർഗ്ഗമോ നരകമോ വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു്? പാപികൾക്കു നരകവും സുകൃതികൾക്കു സ്വർഗ്ഗവുമെന്നല്ലേ അതിൽ പറയുന്നു?

കാദി:—അവർക്കതൊന്നുമില്ല. അതിനെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം വേദത്തിലൊന്നും പറയുന്നില്ല.

കബീർ:—കൊള്ളാം. നരകസ്വർഗ്ഗങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്നു പാത്രമല്ലാത്ത സൃഷ്ടി ഈശ്വരൻ ചെയ്യുമോ?

കാദി:—എന്തു്? എല്ലാവർക്കും മരണമുണ്ടെന്നറിയത്തക്കവണ്ണവും, ഭയപ്പെട്ടു വല്ലാതിരിക്കാതെ നടക്കത്തക്കവണ്ണവും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അടക്കി ശീലിക്കത്തക്കവണ്ണവും ആണല്ലോ സൃഷ്ടി.

കബീർ:—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ലോകത്തിലെ ദുഃഖാനുഭൂതികൾക്കു സമാധാനം എന്താണു്? മനുഷ്യർ ജനിക്കുമ്പോഴും, ജീവിക്കുമ്പോഴും മരിക്കുമ്പോഴും ദുഃഖാനുഭൂതി നാം കാണുന്നു. മുജ്ജന്മകൃതപാപകർമ്മം ഇല്ലെന്നാണെങ്കിൽ ശൈശവത്തിലെ തന്നെ മരിക്കുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങൾ അതിനിടയ്ക്കനുഭവിക്കുന്ന ദുഃഖങ്ങൾ ആരുടെ മേൽചുമത്തും!

കാദി:—അല്ലേ ഈശ്വരന്റെ ലീലാവിലാസങ്ങളായി ആരുടെ മേലും ചുമത്താനില്ല.

കബീർ:—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ, കളിയായി നമുക്കും പാപങ്ങൾ ദുഃഖമുണ്ടാക്കുന്നതോ? കാ

ഞാൻ ചോദിക്കുമ്പോൾ വെറുംലീലയാണെന്നു പറഞ്ഞു സമാധാനിക്കുന്നതോ?

കാശി:—കുട്ടികൾക്കു അംഗവൈകല്യവും കൊടിയവ്യാധികളും സംഭവിക്കാൻ കാരണം അച്ഛനമ്മമാർ ചെയ്യുന്ന ദുഷ്കൃതഫലം കുട്ടികൾക്കു കൊണ്ടാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതോ?

കബീർ:—അച്ഛനമ്മമാർ ചെയ്യുന്ന കർമ്മഫലം സന്തതിക്കു ഫലിക്കുമെങ്കിൽ ദുഷ്ടരായ മാതാപിതാക്കൾക്കു പുണ്യവാന്മാരായ കുട്ടികളും പുണ്യവാന്മാരായ സജ്ജനങ്ങൾക്കു ദുഷ്ടന്മാരായ കുട്ടികളും ജനിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ടാണു! അച്ഛൻ ഭാഗ്യവാനും മകൻ യാചകനുമാകുന്നതായി നാം കാണുന്നുവല്ലോ അതു എന്തുകൊണ്ടാണ്? അവരവർ ചെയ്യുന്ന കർമ്മഫലം അവരവർതന്നെ അനുഭവിക്കേണ്ടതാണ്, മറ്റൊരാൾ ചെയ്യുന്നതിന്റെ ഫലം മറ്റൊരാളിൽ സംക്രമിക്കയില്ല. ഇനി, ഒരാൾക്കു നാലുപുത്രന്മാരുണ്ടെന്നിരിക്കട്ടെ. അതിൽ ഒരുത്തൻ ധൂർത്തനും കള്ളനുമായിത്തീരുന്നു. ഒരുത്തൻ നല്ല വിവേകിയും, സത്യസന്ധനുമായിരിക്കുന്നു. ഒരുത്തൻ മന്ദബുദ്ധിയും മൂഢനുമായിരിക്കുന്നു. നാലാമൻ ഭ്രാന്തനായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനു കാരണമെന്ത്? അല്ലെങ്കിൽ ഒരുത്തൻ സമ്പന്നൻ, മറ്റൊരുത്തൻ ദരിദ്രൻ. ഇനിയുമൊരുത്തൻ അംഗഹീനവിരൂപൻ. നാലാമൻ സുന്ദരശരീരൻ ഇങ്ങനെയും ഒരേ അച്ഛനമ്മമാരിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്ന കുട്ടികളെ പലപ്രകാരത്തിൽ നാം കാണുന്നില്ലേ. അതെന്തുകൊണ്ടാണ്? ഹേ കാശി! ഇതെല്ലാം നോക്കിയാൽ അവരവരുടെ പൂർവ്വജന്മകർമ്മാനുസരിച്ച്, ഇവിടെ അനുഭവപ്പെടുന്നുവെന്നല്ലാതെ, ദൈവത്തിന്റെ ലീലയാണെന്നു പറവാൻ പാടില്ല. ഏകസ്വരൂപനായ ദൈവത്തിനു ഒരിക്കലും പക്ഷപാതമില്ല. വിശേഷിച്ചും ജീവികളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതു കരുണാനിധിയായ ദൈവത്തിന്റെ ലീലയാണെന്നു പറയുന്നതു അവിവേകമാണ്. ആദിയിൽ ബ്രഹ്മാവു മനുവിനെസൃഷ്ടിച്ചു. ആ മനുവിന്റെ വംശപരമ്പരയായി മനുഷ്യരുണ്ടായി. മനുനീതിയനുസരിച്ചുനടക്കുന്നവർ ക്ഷണഭംഗുരമല്ലെന്നും, അതിനെ ലഭിക്കുന്നവർക്കു മനുഷ്യജന്മം ലഭിക്കാൻ പോലും പ്രയാസമാണെന്നും, അതുകളില്ലാതുള്ളപ്രകാരം ചിലർ, മനുനീതിയെ മാനിച്ച്, ദേഹാദികൾ അനിത്യമാണെന്നറിഞ്ഞു, പരമാർത്ഥതത്വത്തെ അന്വേഷിച്ച്, ദൈവശക്തിയെ ധ്യാനിച്ച്, ആ ധ്യാനശക്തിയാൽ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിക്കു നേർവഴിയായി ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളെ നിരോധിക്കുന്നതിനു ശ്രമിച്ച്, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി ആ ശാസ്ത്രങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചുപോയി ആ ഭഗവൽപദത്തെ പ്രാപിച്ച്, സ്വരൂപാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ച്, നിരന്തരമായ പരമാനന്ദത്തെ കണ്ട്, മോക്ഷം അടയുന്നു. മറ്റുചിലർ, മനുനീതിയെ ലംഘിച്ച് വിഷയാഭിലാഷങ്ങളെ ഇച്ഛിച്ച്, രാഗദ്വേഷാദികളാൽ ബദ്ധന്മാരായി അഹിംസാദിവ്രതനിഷ്ഠകളോടു കൂടാതെ; അനിത്യമായ ദേഹത്തെ നിത്യമെന്നഭിമാനിച്ച്, ദുഃഖഭാജനമായ അതിനെ പോഷിപ്പിക്കാൻ പ്രാണിനിഗ്രഹം ചെയ്തു, ആ പാപത്താൽ ബദ്ധന്മാരായി നാലുവിധയോനികളിൽ ജനിച്ച് അപരിമിതമായ മഹാമോഹസാഗരത്തെ കടന്നുകയറുന്നതിന് വഴികാണാതെ മോഹിച്ചും പശുപക്ഷ്യാദിയോനികളിൽതന്നെ ജന്മമെടുത്തു പതിക്കത്തക്കവണ്ണം കർമ്മത്തെ മലിനപ്പെടുത്തിയും സൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മാവിനുപോലും മനോദുഃഖത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. "മനുഷ്യ! നിന്റെ മനസ്സുപോലെ" എന്നാണു ചൊല്ലുന്നതു എങ്ങനെയല്ലോ. മനുഷ്യൻ ഇച്ഛ എന്തിലോ അതിനെ കൊടുത്തു കൊള്ളാമെന്നു ജഗദീശ്വരൻ അതിനുവേണ്ട ഏർപ്പാടുകളെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ പരമാർത്ഥമായ മോക്ഷത്തെ അഭിലഷിക്കാത്ത മനുഷ്യർ അവിവേകികളായി അവിദ്യാവിമോഹിതന്മാരായ അവരവരുടെ ആഗ്രഹങ്ങളനുസരിച്ചു വിഷയാനന്ദഭോഗങ്ങളിൽ മഗ്നരായിരിക്കുന്ന മൃഗാദികളുടെ ജന്മമെടുക്കത്തക്കവണ്ണം ആയിച്ചമച്ചിരിക്കുന്നു.

അവർ ജഗദീശ്വരന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ ലഭിക്കാതെ മായാബദ്ധന്മാരായി മലിച്ച് മലമൂത്രാദി ദുർഗ്ഗന്ധവസ്തുക്കളാൽ നിറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്ത്രീശരീരത്തെ അനുഭവിക്കുന്നതിൽ ആസക്തന്മാരായി സംസാരബന്ധമാകുന്ന ചുഴലിക്കുഴിയിൽ വീണു ദുഃഖസാഗര

ത്തിൽതന്നെ ഓരോ ജന്മാന്തരബാധയാൽ പീഡിക്കപ്പെട്ടവരായിരിക്കുന്നു. അല്ലാതെ ഈശ്വരൻ പക്ഷപാതം അശേഷമില്ലാത്തവനും; ഒരു പിതാവു് തന്റെ പുത്രന്മാരിൽ ഒരുത്തനെ ലാളിക്കയും മറ്റൊരുത്തനെ ശിക്ഷിക്കയും ചെയ്യുമോ! പുത്രന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ ദുഷ്ടനായാൽ അവനെ ശിക്ഷിക്കുകയും, സദ്വൃത്തനായാൽ അന്യനെക്കാൾ ആമോദിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ ഈശ്വരനും അവരവരുടെ കർമ്മത്തിനനുസരിച്ചു് ഭോഗാദിഭോഗങ്ങളെക്കൊടുക്കുന്നു. അകാരണമായോ മറ്റൊരുത്തൻ കാരണമായോ ജീവികൾക്കു ജന്മമരണാദി ദുഃഖങ്ങളെ ഈശ്വരൻകൊടുക്കുമോ? നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചുനോക്കുക.

കാളി:—ജീവികളുടെ ഭാഗ്യ ദൌർഭാഗ്യങ്ങൾ ഉല്പാദനസമയത്തിന്റെ ശുഭാശുഭസ്ഥിതിയെ അനുസരിച്ചല്ലയോ ഉണ്ടാകുന്നതു്?

കബീർ:—ശരി: ശുഭസമയത്തു ഉല്പാദിക്കുന്നതും അശുഭസമയത്തുൽപാദിക്കുന്നതും, ജീവികളുടെ അവരവരോടു സംബന്ധമുള്ള ഒരു സംഗതിയെന്നതന്നെ സമ്മതിക്കാം. പക്ഷേ, അതിൽ ഒരു രഹസ്യം നോക്കാനുണ്ടു്. മുജ്ജന്മത്തിൽ സുകൃതംചെയ്തവൻ ഗർഭസ്ഥനാകുന്നതു ശുഭയോഗത്തിലായിരിക്കും. പാപം ചെയ്തവനോ! അശുഭയോഗത്തിൽ ജാതനാകയുംചെയ്യും. അല്ലാത്തപക്ഷം, കർമ്മികൾക്കു പിറക്കുന്നകുട്ടി കർമ്മിയായല്ലാതെ അജ്ഞാനിയായി വരുവാൻ സംഗതി വരുമോ? കർമ്മിയായിത്തീരുകകൊണ്ടു്, ചെയ്യുന്ന പാപങ്ങൾക്കു അവൻ ശിക്ഷാർഹനാകുമോ? എന്തെന്നാൽ, അച്ഛനമ്മമാരുടെ പ്രകൃതിദോഷംകൊണ്ടു്, ഉണ്ടായ സംസ്കാരമാകയാൽ, അതിനു ശിക്ഷിക്കേണ്ടതു്, അച്ഛനമ്മമാരെ അല്ലയോ? സൂക്ഷ്മം ആലോചിച്ചാൽ അതിനും. കാരണമില്ലെന്നുവരും. എന്തെന്നാൽ, അച്ഛനമ്മമാരുടെ പ്രകൃതിക്കു ഉത്തരവാദം ചെയ്യേണ്ടതു് അവരെ ജനിപ്പിച്ച അച്ഛനമ്മമാരാണെന്നുവരും. അപ്പോൾ അച്ഛനമ്മമാരിലാണു് കുററം ആരോപിക്കേണ്ടതു്, എന്നാൽ അതിനു അവരെ ജനിപ്പിച്ച മാതാപിതാക്കൾ ഉത്തരവാദികളാണെന്നു നാം കാണുന്നു. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ, കുററമെന്നോ ശിക്ഷയെന്നോ ഒന്നില്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇതു്, വിവേകികൾക്കു സമ്മതിക്കാവുന്ന ഒരു യുക്തിയാകുമോ? ഹേ! ബുദ്ധിമാനായ കാളി! ഇവിടെ നാം കാണുന്ന ധനിത്വം ദരിദ്രത്വം ഭാഗ്യം ദൌർഭാഗ്യം മുതലായതെല്ലാം മുജ്ജന്മകൃതങ്ങളായ പുണ്യപാപങ്ങൾക്കു അധീനമായിവന്നു ജനിക്കുന്നതാണെന്നു ശ്രദ്ധിച്ചു ആലോചിച്ചാൽ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണുന്നതാണു്. ഒരുത്തൻ പല്ലക്കിൽ സുഖമായിരിക്കുമ്പോൾ [illegible] എന്തുകൊണ്ടാണു അവനെ ചുമന്നുകൊണ്ടു പോകുന്നതു്? "വെള്ളം തരണേ" എന്നു് ആശ്രയഹീനന്മാരായ ദീനന്മാർ വഴിയേതിരിഞ്ഞു നിലവിളിക്കുമ്പോൾ, പൂർണ്ണാരോഗ്യമുള്ള ചിലസമ്പന്നന്മാരായവർ, അതുവഴികടന്നുപോകുന്നതു്? അതിൽനിന്നും ഭാഗ്യവാന്മാരും ഭാഗ്യഹീനന്മാരും, ലോകത്തുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവരുന്നു. അതിനാൽ പുണ്യപാപസംബന്ധം ജീവികളിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പുണ്യപാപങ്ങൾ കർമ്മങ്ങളുടെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടഫലങ്ങളുണ്ടാകുന്നതിലുള്ള വലിയ സംഗതിയാണു്. ഇനിയും, ബാല്യകാലത്തിൽ ദുഃഖിയായിരിക്കുന്നവൻ, വാർദ്ധക്യത്തിൽ സുഖിയായിത്തീരുന്നു. ബാല്യത്തിൽ സുഖിയായവൻ, വാർദ്ധക്യത്തിൽ ദുഃഖിയായിത്തീരുകയുംചെയ്യുന്നു. ഈ സംഭവങ്ങളിൽനിന്നും, മുജ്ജന്മകൃതപുണ്യപാപങ്ങളെ അനുസരിച്ചാണു് ജീവികളുടെ ഗതിഭേദമെന്നു്, അനുമാനിക്കുന്നതിൽ സംശയിക്കാൻ എന്തുള്ളൂ? സമദർശിയായ ഈശ്വരനു ബ്രാഹ്മണനെന്നും ശൂദ്രനെന്നും, സമ്പന്നനെന്നും ദരിദ്രനെന്നും, ബ്രാഹ്മണനെന്നും, പറയനെന്നും വല്ല ഭേദവുമുണ്ടോ? അങ്ങനെയുണ്ടെങ്കിൽ, ഒരുത്തനെ പരിപൂർണ്ണനെന്നും [illegible] പറയാമോ? [illegible] അതിനാൽ താങ്കളും സദ്രൂപനായ ഈശ്വരനെ ധ്യാനിച്ചു് അനുഗ്രഹം പ്രാപിക്കേണ്ടതുന്നു്.

കാജി:—ദൈവത്തിന്നു രൂപമുണ്ടെന്നു പറയുന്നവരെ അപ്പോഴേ നിഗ്രഹിക്കണമെന്നും, രൂപത്തെ തൊഴുന്നവർ ഒടുവിൽ നരകത്തിലാണെന്നും, ഞങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നല്ലോ.

കബീർ:—ഇബ്രാഹിംപയ്യമ്പർ ജനിക്കുന്നതിന്നുമുമ്പ്, ഈ ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാവരും മൂർത്തികളുടെ സ്വരൂപങ്ങളെ ആരാധിച്ചു വരികയല്ലായിരുന്നോ?

കാജി:—അങ്ങിനെ ആരാധിച്ചതു്, അറിവില്ലായ്മകൊണ്ടാണ്. ഇബ്രാഹിംപയ്യമ്പർ ദൈവകല്പനപ്രകാരം അവതരിച്ചു്, അതിനെ ഖണ്ഡിച്ചു്, ദൈവത്തെ ആരാധിപ്പാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്തു.

കബീർ:—ആ ഇബ്രാഹിമിന്റെ അച്ഛൻ വിഗ്രഹങ്ങളെ കൊത്തി കാലക്ഷേപം കഴിക്കയും വിഗ്രഹപൂജ ആവശ്യമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, അതിനെ അനുഷ്ഠിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. അയാളുടെ മകനായി ജനിച്ച ഇബ്രാഹിം പിതാവിന്റെ ഇഷ്ടത്തിന്നു വിപരീതമായി വിഗ്രഹപൂജ നിഷേധിച്ചു, അതുമൂലം പട്ടണവാസികൾ എല്ലാം കൂടി, അയാളെ അടിച്ചു പുറത്താക്കി. അതിന്റെ ശേഷം ഇബ്രാഹിം ഒരു പട്ടണത്തിൽ ചെന്നു, താൻ ഗൃഹസ്ഥനായിട്ട് ഉണ്ടായിരുന്നവനായിരുന്നിട്ടും, രാജപുത്രി തനിക്കു പുത്രിയാണെന്നുള്ള നിശ്ചയമെന്ന്, ആ നഗരാധിപന്റെ മകളായ ആ [illegible] അവളെ കൈവശത്തിലാക്കിക്കൊണ്ട്, അന്യദേശത്തേക്കു പോയി. അവിടത്തെ രാജാവിന്റെ മകളായ സാറായെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവളിലുണ്ടായ അനേകാതിശയങ്ങളാൽ അവളുടെ വാക്കുകേട്ടുകൊണ്ടു തന്നെ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ആജറ എന്നവളെ അവൾ പൂർണ്ണഗർഭയായിരുന്നകാലത്തു്, കട്ടിൽകൊണ്ടു തള്ളിക്കളഞ്ഞ അപരാധം വലിച്ചുവെച്ചും, എന്നിട്ടും അവൾ കാട്ടിൽ സുഖമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള പരമാർത്ഥം അറിഞ്ഞപ്പോൾ, സാറ നോട്ട്, ചെയ്ത സത്യത്തെ ലംഘിച്ചു, ആറ ളെ കണ്ടേൻമാനായിപ്പോയി; തലയും മുലയും മുട്ടയടിച്ചു് അമാനുഷമായ സുന്നത്തു കർമ്മത്തിന്നധീനനായി വെച്ചുമെന്നുകെട്ടു—ഇബ്രാഹിമിന്റെ ആജറായിൽ ജനിച്ചു, ഇസ്മായിൽ എന്നാൽ അവനെഴിയാതും സാറായിൽ ജനിച്ചു ഇസ്‌ഹാക്ക് എന്നവൻ മറ്റേതവഴിയാതും ദ്വിവിശ്വാസങ്ങൾ ഭേദഗതിയായിട്ടു പിരിഞ്ഞു. അനന്തരകാലത്തിൽ ഒരാൾ നക്ഷത്രങ്ങളാൽ രാജ്യത്തിൽനിന്നും ബഹിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടു് പലരിക്കലും അലഞ്ഞുനടന്നു, ഒടുവിൽ ചിലപ്പോഴുകളിൽ അരോപ്പിച്ചു—അവിടത്തെ നിവാസികളായ മൃഗതുല്യന്മാരായ കാട്ടുളന്മാർ പ്രത്യക്ഷമായ ക്രൂര വധം,പോയ കറുകൻ വരെയുള്ളതുകളുമായുള്ള സുഖമാണെന്നു പറ്റു കറുക്കന്മാരെ രൂപമെടുത്തു ഉപദേശങ്ങളാൽ അവരെ ദ്വേഷിപ്പിക്കയും, അവരുടെ ജീവകാരുണ്യത്തെ ഇല്ലായ്മചെയ്കയും, ചെയ്തശേഷം അവർക്ക യുക്തായുക്തങ്ങളെ തോന്നിയ ചില നിശ്ചയങ്ങൾ എഴുതിക്കൂട്ടി, ഖുർആൻ, എന്നും സത്യവേദമെന്നും പേരിടുകയുംചെയ്തു. എന്നിട്ടു്, എന്റെ വേദമാണു സത്യം എന്റെ വേദമാണ് സത്യം എന്നു, അവർതമ്മിൽ തർക്കമായി. ഒടുവിൽ അവരവരുടെ വേദം സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്ന് ഉദ്ദേശം കഴിവില്ലാതെ മറ്റവരോടും, തങ്ങളെ വിശ്വസിച്ചു ചില മൂഢന്മാർക്ക് ചില ഉപദേശങ്ങളെല്ലാം ചൊല്ലി നരകത്തിൽ പതിക്കയുംചെയ്തു. അതിന്റെ മുമ്പിലുണ്ടായിരുന്ന നിതിജ്ഞന്മാർ ആ പുസ്തകം പലതും നോക്കിയതിൽ അയുക്തപ്രസ്താവങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതാകകൊണ്ട്, അതിനെ തണ്ടിനേയും സമുദ്രത്തിലെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. അന്നുമുതൽക്കാണ് അവർ ഒരുകൂട്ടംതമ്മിൽ തർക്കമായി. നിങ്ങളുടെ വേദമാണ് സമുദ്രത്തിലെറിയപ്പെട്ടതു്, അല്ല നിങ്ങളുടെ വേദമാണ്, എന്നായി. അതു ദ്വിവിശ്വാസത്തിൽ അകപ്പെടുകകൊണ്ട്, നിങ്ങളെ ഹിന്ദുക്കൾ വർജ്ജിച്ചു. നീചരെന്നു നിങ്ങളെയും മ്ലേച്ഛരെന്നു മററവരെയും അവർ വിളിച്ചുവന്നു. ഹിന്ദുമതത്തിൽ നിങ്ങളെ സ്വീകരിക്കയില്ല

ന്നു നിശ്ചയമായപ്പോൾ രണ്ടു പക്ഷികളും, ഒട്ടിൽകേറി ഗ്രാമങ്ങളെപ്പോലെ കലങ്ങിയു ന്നുന്നു. ഇസ്ലാമിലിനെ വിശ്വസിച്ചുപോന്ന നീചന്മാരായ നിങ്ങൾമാത്രം, ബാ ബറാവിന്നു ഒരു കണ്ടിക്കാടിനെ മുഖ്യസ്ഥാനമാക്കി അവിടെ ദേവാലയമുണ്ടാ ക്കി, മക്ക എന്നു പേരിട്ടു. ദൈവികുണ്ടായ മഹമ്മദിനാൽ എഴുതപ്പെട്ട പുസ്തക ത്തെ വേദമെന്നും, മഹമ്മദ്തന്നെ ഗുരുവെന്നും വിശ്വസിച്ചു. ഇബ്രാഹിമിന്റെ യ ശിക്ഷകളെ ഒരു മതാചാരമായിത്തന്നെ ആചരിച്ചുവരുന്നു- നിങ്ങളെ ല്ലാതെന്നെ ഒരു അന്ധവിശ്വാസത്തിൽ അകപ്പെട്ടവരായിരുന്നില്ലേ-

ചെന്നസാക്കിന്റെ അന്വയികളായ ക്രൂരരതൈകമതരുതേക്കാൾ വിശേഷമാണു. ഞാനാണു ദൈവമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്ന്, മുട്ടുവിൽ മഹാശിക്കു കിടക്കവീനായ യേശു എന്ന ഒരു മനുഷ്യനെ ഗുരുവെന്ന് വിശ്വസിച്ച്, അവരുടെ ചരിത്രങ്ങളെ വേദമെന്നു സ്തുതിച്ച്, അതുമഞ്ഞാനത്തിനു മാർഗ്ഗംകിട്ടാതെ അലഞ്ഞുവരുന്നു. ഇങ്ങനെ കൂടുന്ന തിനു കാരണം വിഗ്രഹാരാധനാ നിന്ദചെയ്ത ഇബ്രാഹിമിന്റെ അവിവേകമാകുന്നു- അതുമിതുമല്ലാതെ ഇടയ്ക്കിടക്കു (ഉത്തരപ്രത്യക്ഷമായ) ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇടകാലത്തുണ്ടായ പുസ്തകങ്ങൾ വേദങ്ങളും, ബൈബിളും തൽമൂദും, ചിന്തപൃതാദിയിലും എഴുതിക്കൂട്ടിയ ആളുകൾ ഗുരുക്കന്മാരായി വരുമെന്നുള്ളതെന്ന- ഞങ്ങൾക്കല്ല. അങ്ങനെയാണെങ്കി ൽ യേശുവിനും മഹമ്മദിനും മുൻപിതന്നെ ഗുരുക്കന്മാരായിരുന്നു? വേദമെന്തായിരുന്നു? നിങ്ങൾക്ക അതറിഞ്ഞുകൂടാ, പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാകയുമില്ല. കറാക്കാരോട്, അ തിനെപ്പറ്റിപ്പറയുന്നത്, സങ്കടമായിരിക്കില്ല. കൊലപാതകനോട് കൊലചെയ്യരു തെന്നു ഉപദേശിച്ചാലോ? അതുപോലെ വ്യഭിചാരിണിയോട് പാതിവ്രത്യധർമ്മം പറഞ്ഞു കൊടുത്താലോ? വല്ലഫലവുമുണ്ടാകുമോ?"

ഇങ്ങനെ കബീറിന്റെ മതദൂഷണപ്രസ്താവങ്ങൾ കേട്ടമാത്രയിൽ, കോപാന്ധ ന്മാരായ തുലുക്കന്മാർ—"ഇവനെ വെട്ടുവിൻ! കുത്തുവിൻ! കീറുവിൻ!" എന്നൊക്കെ പറ ഞ്ഞുകൊണ്ട് കൂട്ടംകൂട്ടമായി പാഞ്ഞടുത്തു. അതുകണ്ട്, അല്പവും കലുഷമാതെ, ക ബീർ പറഞ്ഞു—"ഹേ തുലുക്കന്മാരേ! പണ്ടു, വിഷ്ണുഭക്തനായ പ്രഹ്ലാദൻ, വിഷ്ണുദേവ ൻ സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കയാണെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ, പിതാവായ ഹിരണ്യകശിപു, "ഈ തൂണിലുമുണ്ടോ നിന്റെ വിഷ്ണു" എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് ഉടനെ മറുപടി കിട്ടുകയാൽ തൂണിൽ പ്രഹരിച്ചു ഉടൻ നരസിംഹാകൃതിയിൽ വെളിപ്പെട്ട വിഷ്ണു അവനെ സംഹരി ച്ചതും നിങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുള്ള കഥയല്ലേ? തുലുക്കർ അതുകേട്ട്—"എവിടെ? എന്നാൽ നി ന്റെ വിഷ്ണുവിനെ ഇവിടെ വരുത്തുക!" എന്നെല്ലാം പറഞ്ഞുകൊണ്ട് കല്ലുക ളും കട്ടകളും പെറുക്കി കബീറിനെ പ്രഹരിപ്പാനാരംഭിച്ചു.

കബീർ, ഉടനേ, കാശിയെ നോക്കി, "ഹേ കാശീ! ഇവരെല്ലാം താങ്കൾക്കധീന ന്മാരല്ലേ? നാം തമ്മിലല്ലേ യുക്തിവാദം മതസംബന്ധമായി ചെയ്യുന്നത്? നിരക്ഷര കക്ഷികളായ ഈ നീചന്മാർ അതിൽ എന്തിനെടാണ് പ്രവൃത്തിക്കുന്നത്? ഇനിയും ഈ വിഷ യത്തിൽ താങ്കൾക്കു കഴിയുന്നതു എന്തെല്ലാം പ്രയോഗിച്ചുകൊൾക. അതിനു വിരോധമില്ല; പക്ഷേ, ഈ ദുഷ്ടന്മാരുടെ ധിക്കാരത്തിന് അവരെ ശിക്ഷിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയി ല്ല." എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, തുളസിമാലയിൽനിന്ന് ഒരു മണിയെടുത്ത്, തുലുക്കന്മാരു ടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു. അത്, തീജ്വാലകൾ തുപ്പി ചക്രരൂപമായി എതിരെ വരു ന്നതു കണ്ടപ്പോൾ, തുലുക്കന്മാർ ഭയാക്രാന്തന്മാരായി പ്രാണരക്ഷയ്ക്കു പലവഴിയായി ഓടി. ഇനി, ഈ ദുഷ്ടനിരിക്കുന്ന ദിക്കിൽ നമ്മൾ താമസിക്കേണ്ടതില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, വീടുപൊളിച്ചുകൊണ്ട് അവരെല്ലാം ഒഴിഞ്ഞുമാറിപ്പോയി. അവിടെ ക ബീറിന്റെ പേരുമാത്രം ബാക്കി ശേഷിച്ചു. കബീർ മഹാമന്ത്രവാദിയാണെന്നു നിശ്ച യിച്ച് അന്നുമുതൽ കബീറിനെക്കണ്ടാൽ തുലുക്കന്മാർ ഭയന്നൊളിക്കപതിവായിത്തീർന്നു.

കബീർ ഇവരുക്കരെക്കുറിച്ചുള്ള [illegible] സന്തുഷ്ടനായി, രാമനാമങ്ങളും ജപിച്ചു, വിഷ്ണുപൂജകളും നിർവഹിച്ചു അട്ടഹാസമായി ഒരു വലിയ ഉത്സവത്തോടും കൂടെ [illegible] സമ്പ്രദായത്തിൽ [illegible] വസിച്ചുവന്നു."

കബീർ, മഹമ്മദുമതത്തെ ബോധിച്ച അദ്ധ്യായം

സമാപ്തം.

ഒൻപതാമദ്ധ്യായം.

(കബീർ, ഗോരക്ഷരെ ജയിച്ചതു്.)

ഇപ്രകാരം കബീർ, ശമസമ്പ്രദായി, [illegible], [illegible], എന്നു താരകമന്ത്രത്തെ, [illegible] നിച്ചു്, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ പാദശുശ്രൂഷകൾ എന്നു [illegible] അനുഗ്രഹിച്ചു വ്യസനിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തു്, മത്സ്യേന്ദ്രനാഥാചാര്യരുടെ ശിഷ്യനായ, ഗോരക്ഷർ, പ്രസിദ്ധന്മാരായ അഷ്ടയോഗികളുടെ, [illegible], സത്യനാഥർ, സന്തോഷനാഥർ, അദിനാഥർ, [illegible]നാഥർ, [illegible]നാഥർ, [illegible]നാഥർ, [illegible]നാഥർ, കണ്ടേന്ദ്രനാഥർ, ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ [illegible] ശിഷ്യയോഗികളെക്കൊണ്ടു്, സൂര്യന്റെ മുമ്പാകെ നക്ഷത്രങ്ങളെന്നപോലെ, നവയോഗികളുടെ മുമ്പിൽ മറ്റു തപസ്വികളും നില്ക്കയില്ലെന്നു ഘോഷിച്ചു്, [illegible] വെറും [illegible] വിചാരിച്ചു്, [illegible], [illegible] നാട്ടിലും ഒരു പോലെ സഞ്ചരിച്ചു് [illegible], ഒടുവിൽ കാശിയിൽ വന്നുചേർന്നു. അവിടെ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ [illegible] കേട്ടു, മത്തിനാധികളെ [illegible]. ഉടനെ അതിന്റെ വിസ്താരവും [illegible] വിഷ്ണുസങ്കീർത്തനങ്ങളും കേട്ടും, [illegible], [illegible] ഒരു ശൂലം നാട്ടി, അതിന്റെ മുനമ്പിൽ [illegible] [illegible] തോന്നുമാറു, അതിന്മേൽ കയറിയിരുന്നുകൊണ്ടു, ... "[illegible]!" [illegible] നാട്ടിലെ [illegible] [illegible] [illegible]കളുടെയും [illegible] ശിഷ്യന്മാരുടെ [illegible], 'ഉം' 'ഉം' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു, [illegible] കേറിയിരുന്നുകൊണ്ടു [illegible] [illegible], [illegible] ഒന്നു കാണിച്ചാൽ കൊള്ളാം. [illegible] ഈ [illegible] ഞാൻ [illegible] സംശയമില്ല. [illegible] [illegible] [illegible] വിസ്മയംതന്നെ. [illegible] [illegible] [illegible] അറിയുന്നതിനു [illegible] ശിഷ്യന്മാരിൽ [illegible], ഞാൻ ഇരിക്കുന്നതുപോലെ [illegible] ശൂലത്തിന്മേൽ കയറിയിരുന്നു [illegible] കൊള്ളാം. അതിനു [illegible] [illegible]" എന്നു്, അട്ടഹാസത്തോടെ [illegible] ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞതു കേട്ടപ്പോൾ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ [illegible] ശിഷ്യന്മാർ, [illegible], "സ്വാമികളെപ്പോലെ [illegible] ഇക്കാലം [illegible] അടങ്ങുന്നതല്ല". എന്നു [illegible] വന്നു കഴിഞ്ഞു. [illegible] [illegible] കേറുന്ന [illegible], [illegible] സിംഹത്തെപ്പോലെയും [illegible] നിന്ന [illegible] [illegible], [illegible] ഗോരക്ഷർ [illegible], [illegible], "സ്വാമികൾ! [illegible]?" എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിരിക്കുന്നതെന്തു.

ഗോരഖൻ, ഇതുകേട്ടു കോപത്തോടു കൂടി, "ഏടോ! ബ്രാഹ്മണക്കുട്ടികളേ! സാധുക്കളെന്ന പേരുകേട്ട തപസ്വികളോടു വാദംചെയ്തു തോല്പിച്ചു, അവരെ, വീട്ടിൽ ദാസ്യവൃത്തിക്കായി നിയോഗിക്കുന്ന മഹായോഗിയായ വ്യാഘ്രപരാക്രമനായ ഗോരഖനാഥനെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ കേട്ടിട്ടില്ലേ? നിങ്ങളുടെ പ്രാണഹന്താവായ കാലനാണു ഞാനെന്നു അറിയുന്നില്ലേ! രാമാനന്ദനെന്നു പറഞ്ഞവനെവിടെ? എവിടെയോ കേറി ഒളിച്ചിരിക്കുന്നോ? അയാൾ, എന്റെ മുമ്പാകെ ഹാജരാവാൻ പറയുവിൻ!" എന്നു ഉച്ചത്തിൽ, ഉദ്ധതസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

ബ്രാഹ്മണർ, പുലിയെക്കണ്ട പശുക്കുട്ടികളെപ്പോലെ, പേടിച്ചുവിറച്ചുകൊണ്ടു്, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ കാൽത്തൃപ്പാദങ്ങളിൽ ചെന്നുവീണു, അവരാരും വെളിക്കിറങ്ങാതെതന്നെ തടുത്തുകൊണ്ടു് ദയനീയസ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു—"സ്വാമിൻ! നമ്മുടെ പാപശേഷം മൂർത്തീകരിച്ചതുപോലെ, ഇതാ ഗോരഖനാഥനെന്നു പേരായ ഒരു രാക്ഷസൻ മഠത്തിന്റെ വാതുക്കൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു. അയാൾ ഒരു ശൂലമൂന്നി, അതിന്റെ മുനയിൽ, ഒരു വസ്ത്രം വിരിച്ചിട്ടു്, അതിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നു. അതുപോലെ ശൂലാഗ്രത്തിൽ കയറിയിരുന്നു ജപിച്ചു കാണിക്കാത്തപക്ഷം, ഇവരോടുകൂടി നമ്മെയൊക്കെ സംഹരിച്ചുകളയുമെന്നാണവൻ പറയുന്നതു്?—ഹാ! നാമെന്താചെയ്ക? എങ്ങോട്ടാണുപോക? എവിടെയാണൊളിക്കുക?"

ബ്രാഹ്മണരുടെ വാക്കുകേട്ടു്, പ്രത്യുല്പന്നമതിയായസ്വാമികൾ വിചാരമഗ്നനായിത്തീർന്നു. ശരഭനെക്കണ്ട സിംഹത്തെപ്പോലെ അദ്ദേഹം ഭയപ്പെട്ടു, തൊണ്ടയിടറി നാവുപതറി-'ഹാ! അത്യാഗ്രഹമൂർത്തിയായ ഇവൻമൂലം എന്റെ യശസ്സിനു കേടുസംഭവിക്കാറായല്ലോ; എന്നു വിചാരത്താൽ ശോകാന്ധനായി ബ്രാഹ്മണരെ നോക്കി—"ഹേ സാധുശിഷ്യർകളേ! നാം ഇപ്പോൾ എന്തൊരു കൗശലം കൊണ്ടാണു രക്ഷപ്പെടേണ്ടതു്? ഭക്തവത്സലനായ നാരായണസ്വാമിയുടെ കൃപ, ഈ സാധുവിൽ ഇല്ലാതെയായോ? ഹേ സാധുക്കളേ! നിങ്ങൾക്കു വല്ല ഉപായവും തോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിൽ പറയുവിൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു."

ബ്രാഹ്മണർ:—സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടിയാകുന്ന ഏകാഗ്രതയോടു കൂടിയവരാണല്ലോ ഞങ്ങൾ. "പടനായകനൊരു പടയിൽ തോറ്റാൽ ഭടജനമെല്ലാം ഓടിയൊളിക്കും" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ, ഭവാനു ഭയപ്പെട്ടവനെ ജയിക്കാൻ ഞങ്ങളാൽ കഴിയുമോ? അതേക്കുറിച്ചൊന്നാമത്തെ രക്ഷോപായം ഞങ്ങൾക്കറിയാമോ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നമുക്കെല്ലാം മഠത്തിന്റെ പിൻവാതിലിൽ കൂടിയിറങ്ങി, വല്ലദിക്കിലുംപോയിരിക്കപ്പെടാം. അതല്ലേഭംഗി?

സ്വാമികൾ:—"ഛായി! അതുശരിയല്ല. നിങ്ങൾ വൈദികന്മാരല്ലേ?-മന്ത്രതന്ത്രാദികളാൽ അവനെ മടക്കാനോ സംഹരിപ്പാനോ വല്ലമാർഗ്ഗവുമുണ്ടെങ്കിൽ ആലോചിച്ചു പറയുവിൻ! അഥവാ അവനെ ഇവിടെനിന്നും ഓട്ടാൻ വല്ലവഴിയുമുണ്ടെങ്കിൽ നോക്കുവിൻ!"

ബ്രാഹ്മണർ.—"കൊള്ളാം—സ്വാമിയുടെ വിചാരം ഇതുവല്ലായിരുന്നല്ലോ. എനിക്കു ശരി, ഇവിടെ അരുതാത്തതൊന്നും ഒരുചാര്യനില്ല എന്നും മറ്റുമല്ലായിരുന്നോ സ്വാമിയുടെ ഭാവം? പണ്ടു് ഗോഗ്രഹണത്തിനുപോയ ഉത്തരന്റെകഥ സ്വാമികേട്ടിട്ടുണ്ടോ? വീട്ടിലിരുന്നു് സ്ത്രീജനങ്ങളോടു് മുഴുവൻ വീരവാദംപറഞ്ഞു് കൗരവന്മാരുടെ ശംഖിന്റെയും യുദ്ധവാദ്യങ്ങളുടെയും ശബ്ദം കേട്ടപ്പോൾ, 'അയ്യോ! എനിക്കെന്റെ അമ്മയെക്കാണണം' എന്നു നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. അതുപോലെയാണു് സ്വാമിയുടെ കഥയുമെന്നിപ്പോൾ അനുഭവമായി. ഞങ്ങളാരും ഇനി ഇവിടെ ഒരു നിമിഷം താമസിക്കയില്ല. എവിടെയോപോയി കഞ്ഞിതേടിക്കൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞോടിപ്പോകാൻ ഭാവിച്ചു.

സ്വാമികൾ:—"ഹേ ബ്രാഹ്മണന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഇത്രമേൽ വഞ്ചകന്മാരാണെന്നും ഭീരുക്കളാണെന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചില്ല. ഭക്തന്മാരാണെന്നു നടിച്ചു്, സാധുക്കളായ

ഞാനാരെ ഇവിടെനിന്നു അടിച്ചോടിച്ചു്, നല്ലതപസ്വികളാണെന്നഭിമാനിച്ചു് ഇളവരെ എന്നെ സേവിച്ചുവച്ചു് ഒരാപത്തു വന്നപ്പോൾ പല്ലിളിച്ചുകാട്ടിക്കൊണ്ടു എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയിക്കളയുന്നതാണോ ന്യായം?—യുദ്ധത്തിൽ രാജാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചോടിപ്പോകുന്ന ഭീരുക്കളായ യോദ്ധാക്കളെ അതു ശരിയാണോ? നാട്ടുകാർകേട്ടാൽപരിഹസിക്കയില്ലയോ? [illegible] എതിർത്തു മരിക്കുന്നതല്ലയോ നല്ലതു്? ഒരാപത്തുവന്നാൽ [illegible] അതിനുപരിഹാരം നോക്കുന്നതല്ലയോ പൌരുഷം? എതിർത്തുനില്ക്കാൻ ശക്തിയില്ലെങ്കിൽ അന്യന്മാരെ സേവിക്കുന്നതിലധികം ആ ശത്രുവിനെത്തന്നെ ശരണംപ്രാപിക്കുന്നതല്ലയോ? ഈ ശോകക്ഷ[illegible] ശക്തിയില്ലാത്ത നമുക്കു അവനെ ശരണം പ്രാപിക്കതന്നെ. ശരണാഗതന്മാർ വധ്യന്മാരല്ലെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ സിദ്ധാന്തിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. അതുകൊണ്ടു ഭീരുക്കളായ ശിഷ്യന്മാരേ! നിങ്ങളാരും ഭയപ്പെടേണ്ട"—എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ബ്രാഹ്മണർ ഒന്നുംകേൾക്കാതെ, ശോകവിവശരായി വീണ്ടും സ്വാമികളെ വന്ദിച്ചു പറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! ഈ നാശം നമ്മുടെ തൽക്കാലാവസ്ഥ അല്പംപോലും യോജിക്കുന്നതല്ല. ഈ മഠത്തോടുകൂടി നമ്മളെല്ലാം ദഹിച്ചുപോകത്തക്കവിധമാണു് വന്നിരിക്കുന്നതു. അതുകൊണ്ടു [illegible]. സ്വാമിയും ഞങ്ങളെ [illegible] കൂടെപ്പോരുന്നതാണു ന്യായം. അല്ലെങ്കിൽ വെറുതെ ദേഹം ദഹിപ്പിക്കേണ്ടിവരും" ഇത്രയുംപറഞ്ഞ ശേഷം പുറത്തിറങ്ങി [illegible] മഠത്തിന്റെ പിൻപുറത്തെ മതിലിൽകൂടി [illegible] പറഞ്ഞു. വസ്ത്രാ[illegible] മഠത്തിനുള്ളിൽ സ്വാമികൾ [illegible] അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു [illegible] ചലിച്ചുതുടങ്ങി. 'ഹാ! [illegible] ഉപേക്ഷിക്കാത്ത പുത്രന്മാർ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്ന [illegible] ശിഷ്യന്മാരെല്ലാരാണു്" എന്നു പറഞ്ഞു് എനിക്കിപ്പോൾ [illegible]. ഈ ശോകത്തിൽ ശരണംപ്രാപിക്കയല്ലാതെ ഗത്യന്തരമൊന്നും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. [illegible] ശ്രീപതിയെ [illegible] സങ്കല്പിച്ചു വന്ദിച്ചു് അഭയംപ്രാപിക്കാൻ [illegible] മാർഗ്ഗമില്ലാതെയും [illegible] നേത്രങ്ങളിൽ അശ്രുക്കൾ നിറച്ചു്, ദൈവമേ! നീയും എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചോ എന്നു വിലപിച്ചു്, [illegible] ഇരിക്കുമ്പോൾ,

ശോകത്താൽ വന്നതും, ബ്രാഹ്മണർകളിച്ചുപോയതും സ്വാമികൾ ഭയപ്പെട്ടു പരവശനായി കിടന്നതും എല്ലാം [illegible] കേട്ടറിഞ്ഞ കബീർ—തൊപ്പിട്ടുണ്ടായി ഉള്ള കൈയിലെടുത്തുകൊണ്ടു മഠത്തിലേക്കു അതിവേഗത്തിൽ ഓടിയെത്തി. വാളുകൽതുരിക്കുന്നശോകത്തിനെ ലക്ഷ്യമാക്കാതെ, ഉള്ളിൽ കടന്നു്, സ്വാമിയെ അന്വേഷിച്ചുതുടങ്ങി. സ്വാമിയുടെ നാമസങ്കീർത്തനത്തോടും "സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടിയുടെ അനുഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ സർവ്വരേയും ജയിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തൻ; അങ്ങേക്കു അനിഷ്ടം ചെയ്യുന്നവർ, മനുഷ്യനായാലും ദേവന്മാരായാലും [illegible] ക്ഷണത്തിൽ സംഹരിക്കുന്നതാണു്. നിസ്സാരനായ ഈ ശോകത്തെ [illegible] ഭയപ്പെടുന്നതു്? അവനെ ജയിക്കാനോ സംഹരിക്കാനോ നിന്തിരുവടി കല്പിക്കാത്ത താമസമേയുള്ളൂ" എന്നോരോ വീരവാക്കുകളോടും ബ്രാഹ്മണരെ ശപിച്ചും [illegible] ദ്വേഷിച്ചും ഉള്ള അട്ടഹാസത്തോടുംകൂടിച്ചെന്നു്, [illegible] സ്വാമികളുടെ പാദത്തിൽ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം ചെയ്തു. അനന്തരം എഴുന്നേറ്റു്, [illegible] കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു്—"ഹാ ജഗന്നായക! എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചരുളിയ നായക! അങ്ങേക്കു [illegible] ദൈവത്തെ വിളിച്ചു വിലപിക്കാൻ കാരണമെന്തു്? [illegible] നിസ്സാരൻ—അങ്ങേക്കുവേണ്ടുമെങ്കിൽ അവനെ [illegible] പ്രയാസമില്ല. അവനെ ജയിച്ചുവരിക എന്നരുളിച്ചെയ്താലും. [illegible] എന്റെ [illegible] ചെയ്താലും! അവന്റെ [illegible] കല്പനകിട്ടാത്തതാമസമേയുള്ളൂ. [illegible] ത്രിപുരന്മാർ ദഹിച്ചതുപോലെ, അങ്ങേക്കു [illegible] പുറപ്പെട്ടാൽ [illegible] ഞാൻ ക്ഷണത്തിൽ ഭസ്മശേഷനാക്കിത്തീ

ക്കാ. "മലകളിളകിലും മഹാജനാനാം മനമിളകാ" എന്നാണല്ലോ അപ്തവാക്യം—കൊ
ടുങ്കാററടിയാൽ പർവ്വതം ചലിക്കുമോ? അതുപോലെ ഇവന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു നിന്തിരുവ
ടിക്കു മനശ്ചാഞ്ചല്യം ഉണ്ടാകരുതു", എന്നു, സമാധാനവാക്കുകൾ പറയുന്നതു
കേട്ട് രാമാനന്ദസ്വാമികൾ "എടാ! ഈ അവസരത്തിൽ ഉപദ്രവിക്കാൻ നീയും വ
ന്നോ?—സംഹരിക്കാം നിഗ്രഹിക്കാം ജയിക്കാം വധിക്കാം എന്നൊക്കെ പെരുത്തതെ
ന്തിനു വീരവാദം പുലമ്പുന്നു?"—ഗോരക്ഷൻ സമരമില്ലെന്നോ നീ പറഞ്ഞതു? "അനുസരി
ച്ചു വരുന്നതൊരു ക്രമനെറുമ്പു തട്ടപ്പാനെളുതോ?" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ, സിദ്ധ
യോഗിയായ ഗോരക്ഷനെവിടെ? അല്പജ്ഞനും ബാലനുമായ നീ എവിടെ? ദേവാസുര
ന്മാരും സിദ്ധന്മാരായ അവൻ കോപിച്ചുനേരിട്ടുകണ്ടു, താൻപോലും സമാധാനം പറ
വാൻ കഴിയാതിരിക്കയാണ്. വിനയം സർവ്വജയപ്രദമാണല്ലോ. കാര്യസാദ്ധ്യത്തിങ്കൽ
ചതുരുപായങ്ങളിൽ മന്ദഹാസമാണുത്തമം. നയംകൊണ്ടു സാധിക്കുന്നകാര്യം പരാ
ക്രമംകൊണ്ടു സാധിക്കയുമില്ല. എന്തായാലും ഇനി നീ ഇവിടെനിന്നു വൻപു പറയാ
തെ പോകുന്നതാണു നല്ലതു". അടുത്തുനില്ക്കുന്ന ചന്ദനമരത്തെയും മുളവഹിപ്പിക്കുന്ന
തുപോലെ നിന്റെ അടുക്കൽ നില്ക്കുന്നതുകൊണ്ട് എനിക്കും അപകടം വന്നേക്കാം "അ
ന്യായംബോടെ വിഴുങ്ങുന്നവന് കടുകുപ്പടകം" എന്ന പഴഞ്ചൊല്ലുപോലെ എന്നെപ്പോ
ലെയുള്ള സാധുക്കളെ അടിപ്പെടുത്തുന്ന ഗോരക്ഷനു നിന്നെ കിട്ടിയാലോ? അതുകൊ
ണ്ടു അവൻ കാണാതെ ഒളിച്ചുപൊയ്ക്കൊള്ളുന്നതാണു നിനക്കു നല്ലതു". വമ്പിക്കുന്നവ
ൻ നിന്ദിക്കുന്നതു അപകടമാണ്". കാര്യാകാര്യബോധമില്ലാത്തവർക്കെന്തും പ
റയാം. എന്തും ചെയ്യാം. അതാണു നീ ഇങ്ങനെ തുടങ്ങുന്നതു. നിന്റെ
വൻപെല്ലാം നാവിന്മേലേയുള്ളു. ഇക്കഥ വല്ലതും അറിഞ്ഞുപോയെങ്കിൽ, നിന്നെ
യും എന്നെയും ഈ മഠത്തെത്തന്നെയും ഭസ്മമാക്കി ആകാശത്തിൽ പറത്തിയിട്ടു ഗോര
ക്ഷൻ ഇവിടെ ജയക്കൊടിനാട്ടും; ഇനിയെങ്കിലും മിണ്ടാതെ ഉറങ്ങിനിന്റെപാട്ടിനുപോ
യ്ക്കോണ്ടാൽ ഉപദ്രവമില്ല. പൊയ്ക്കോ വേഗം" എന്നുപറഞ്ഞു.

കബീർ, സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽവീണു സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തു പറഞ്ഞു:—
"സ്വാമിൻ! അങ്ങേ പ്രധാനശിഷ്യനായ ഞാൻ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഗോരക്ഷനെ നിസ്സാരനെ
ന്നു ഗണിക്കാതെ ഇത്ര ഭയപ്പെടുന്നതു ശരിയല്ല. അല്പസമയത്തിനകം ഞാൻ
അതിന്റെ പരീക്ഷ കാണിച്ചുതരാം. ഇക്കാരിയിലുള്ളവരെല്ലാം അവനെയിട്ടുകൊട്ടു
ന്നതു സ്വാമികൾ കാണാം. അവന്റെ വസ്ത്രം പിടിച്ചുപറിച്ചു ജടയും മീശയും ചിര
ച്ചു ദേഹത്തെ തൊലിയുരിച്ചു എല്ലുകൾ നുറുങ്ങും അടിച്ചു സ്വാമിയുടെ നാമധേയം കേ
ട്ടാൽ ഞെട്ടപ്പെടത്തക്കവിധത്തിൽ ആക്കുന്നതു കാണാം. ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ സ്വാ
മി അവനെ വെറും നിസ്സാരനെന്നല്ലാതെ സമനാണെന്നു വിചാരിക്കരുതു". എന്റെ
വാക്കു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളണം ദുഃഖഭാവം കളഞ്ഞു ഉത്സാഹമായിരിക്കണം"

അനന്തരം, ആനന്ദാശ്രുക്കളാൽ സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളെ സേചനം ചെയ്തു ത
ലോടി വന്ദിച്ചു സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു നിന്നു. സ്വാമികൾക്കു കബീറുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു കോപ
മാണുണ്ടായതു. അദ്ദേഹം അവനെ നോക്കി "എടാ ഇപ്പൊഴത്തെ നീ ഈ അവസ
രത്തിൽ എവിടെനിന്നും വന്നു? എന്നെ നശിപ്പിക്കാനും ദേഷപ്പെടുത്താനും ആണോ നീ
വന്നിരിക്കുന്നതു? ഗോരക്ഷകനു സമനായ ഒരു സിദ്ധൻ ഈ ലോകത്തിൽ വേറെയുണ്ടോ എ
ന്നു സംശയമാണു. അവനെ ജയിക്കാനോ? തോല്പിച്ചുകളയാം പറപ്പിക്കളയാം എന്നൊ
ക്കെപ്പറയുന്നതു? നിന്നെ ഇവിടെ വല്ലവരും വിളിച്ചോ? ഇനിയും ഇവിടെനിന്നു വല്ല
തും പറഞ്ഞാൽ അനുഭവം വേറെയാണ്. മേലും നീ ഇവിടെ വന്നാൽ അടികൊള്ളാതെ
പോകപതിവില്ലല്ലോ, ഉന്തുംകൊണ്ടു വേണമെങ്കിൽ വേഗം പൊയ്ക്കോ എന്നു തള്ളിച്ചെയ്തു. എ
ന്നിട്ടും കബീർ ഭേദിക്കയില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അദ്ദേഹം ഉപേക്ഷിച്ചുപറയാൻ തുടങ്ങി.
"എന്റെ അപ്പാ! വേണമെങ്കിൽ നിന്നെ ഞാൻ വണങ്ങാം. നീ ഇവിടെനിന്നു പോ

യാൽ മതി. ബോധാൽ ശണ്ഠയ്ക്കുവന്നിരിക്കുന്നോ? ഗോരക്ഷനെ നീ അറികില്ല. അദ്ദേഹം അഷ്ടസിദ്ധികളുമടങ്ങിയ ശിഷ്യനാണ്."

കബീർ അഞ്ജലിബന്ധത്തോടുകൂടി സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണുകിടന്നുകൊണ്ടു "സ്വാമിൻ! പരമാർത്ഥമറിയാതെ അടിയനോടു കോപിക്കരുതു. ഗോരക്ഷനെ അല്പസമയംകൊണ്ടു മടക്കുകയോ സംഹരിക്കയോ ചെയ്യുവാൻ ഞാൻ മതി. കാനനമെങ്കിൽ കൊണ്ടുകൊള്ളണം" എന്നു പറഞ്ഞു പുറത്തേക്കിറങ്ങി. കാഴ്ചക്കാരായ ജനങ്ങളുടെ നടുവിൽ നിന്നുകൊണ്ടു ഗോരക്ഷനെ നോക്കി—"എടാ ഗോരക്ഷ! നിന്റെ മായാവിദ്യകളൊന്നും എന്റെ ഗുരുനാഥനായ രാമാനന്ദസ്വാമികളോടു ഫലിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കണ്ടാ. സിംഹത്തെ ജയിക്കാൻ സാധിക്കുമോ നിന്റെ കഷ്ടകാലത്തിനാണിവിടെ വന്നു ചാടിയതു. പൊട്ടവിദ്യകളുംകൊണ്ടു യോഗപ്പൊയ്യോ അതാണോനാം—സ്വാമിയെന്നു പേർചൊല്ലി വിളിച്ചു? നീ ആര്?—നിന്റെ ശക്തി എന്ത്? എന്നെ നീ അറിയുമോ? നിന്റെ കാലനാണെന്നു കരുതിക്കൊൾക—" എന്നൊക്കെ അധിക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ, ഗോരക്ഷൻ:—

"ആരെടാ അതു? പട്ടിയെപ്പോലെ കുരയ്ക്കുന്നവനേതെടാ? സിദ്ധയോഗികൾക്കെല്ലാം മേലാവായ ഗോരക്ഷനെ അറികില്ലയോ? എന്നോടെതിർക്കാൻ ജീവനിൽ ഭയമില്ലാതെ വന്നിരിക്കുന്ന അവനാര്? മുഖത്തുകാണിക്കാതെ ഒളിച്ചുനിന്നു പറയുന്നതെന്തു? മറഞ്ഞുനിന്നധിക്ഷേപിക്കാതെ ഇറങ്ങി എന്റെ മുമ്പിൽ വാ. കരുത്തുണ്ടെങ്കിൽ—ശപിച്ചിപ്പോൾ ഭസ്മമാക്കിയേക്കാം" എന്നു ക്രുദ്ധസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

കബീർ:—എടാ മൂഢ! കരുത്തുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ മുമ്പിൽ ഇറങ്ങിവാ നിന്നെ എനിക്കു വലിയ കാര്യമോ? ഞാൻ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ശിഷ്യനാണ്—നിന്നെപ്പോലെയുള്ള മൂഢന്മാരെ മണ്ണുതീറ്റിപ്പിച്ചു മേലാൽ ലോകവാസികളെ ഉപദ്രവിക്കാതെയാക്കാനും നിവൃത്തിയില്ലാതെവന്നാൽ കാലപുരിയിലേക്കു മാർഗ്ഗം കാട്ടിക്കൊടുക്കാനും, അഭയം പ്രാപിക്കുന്നവരെ രക്ഷിക്കാനും, താപസന്മാർക്കെല്ലാം അധിപതിയായ രാമാനന്ദസ്വാമികളെ വന്ദിക്കാനുമായി സാധുമാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന കബീർ എന്നവനാണ് ഞാൻ—പക്ഷേ നീ എന്നെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ലായിരിക്കും.

ഇങ്ങനെ, കബീർ പറഞ്ഞ അധിക്ഷേപവാക്കുകൾ ഗോരക്ഷന്റെ ചെവിയിൽ ചുട്ടുപഴുപ്പിച്ച നാരാചങ്ങൾ തറച്ചതുപോലെ ദുസ്സഹവേദനയേയും കോപത്തേയും ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. അവൻ കണ്ണുചുവപ്പിച്ചു, പല്ലുകടിച്ചു, കൈകൾ തിരുമ്മിഞെരിച്ചുകൊണ്ടു കബീറിനെ അധിക്ഷേപിച്ചതല്ലാതെ കാശീനഗരം മുഴുവൻ ഭസ്മമാക്കുമെന്നു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അതുകേട്ടു നിന്നവരെല്ലാം ഭയപ്പെട്ടോടിച്ചെന്നു, കബീറിനെപ്പിടികൂടി "എടാ കബീറേ! "ഞങ്ങൾ പാപകർമ്മം ചെയ്തിട്ടില്ലതിൻഫലം പറകയുമുള്ള മഹാജനങ്ങൾക്കൊക്കെത്തട്ടും"

എന്നവിധത്തിൽ നിന്റെ പ്രവൃത്തി എല്ലാവർക്കും അപായകരമായിത്തീരാൻപോകുന്നു. നീ നശിച്ചാലും പോരാ, ഞങ്ങളെയും കൂടിനശിപ്പിക്കാനാണോ നീ ഒരുങ്ങുന്നതു. ഒളിവിൽ മറഞ്ഞുനിൽക്കാതെ ധൈര്യമുണ്ടെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരേ ചെന്നുനിന്നു പറക എന്നുപറഞ്ഞു വലിച്ചിഴച്ചു ഗോരക്ഷന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുനിർത്തി. ഇതാണിവനാണ്, നിന്തിരുവടിയോടു വിവാദം ചെയ്യാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു. എന്നു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഗോരക്ഷകൻ അവനെനോക്കി അപഹാസത്തോടെ, "എടാ ചാൺ അളവില്ലാത്ത നീയാണോ ചീവീടുപോലെ, ഇത്രയൊക്കെ ശബ്ദിച്ചതു? തിരിഞ്ഞു നില്ല്. നിന്നെ ഞാൻ നല്ലപോലെ കാണട്ടെ. എടാ അല്പപ്രാണി! നീയാണോ എന്നോടെതിരിടാൻവന്നതു. കൊള്ളാം." എന്നുപറഞ്ഞു ചിരിച്ചു.

കബീർ.—"എടാ അഹംഭാവമുള്ള ദുർബ്ബുദ്ധേ! അറിവില്ലാത്ത മൂഢ! ശാന്തന്മാരായ തപസ്വികളോടുകൂടാതെയും മുഖത്തു കരുണാരസം കണികാണാൻപോലുമില്ലാതെ

യും അജ്ഞാനാന്ധത നീക്കാതെയും അഹംഭാവത്തെ നീക്കാതെയുമിരിക്കുന്ന നീയാണോ സിദ്ധൻ? നീ ആരോടു തർക്കിക്കാനാണ് വന്നിരിക്കുന്നത്? നിന്റെ കള്ളത്തൂളുകളൊന്നും എന്നോടു ഫലിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടാ. ഈ നടപടി നിനക്കു നന്നല്ല. അല്പപ്രാണി! നിനക്കറിവില്ല, ഞാൻ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ ദൂതനും, നിന്റെ ജീവനെ അപഹരിക്കാൻ വന്ന യമദൂതനുമാണ്. ഇനി, എന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു തപ്പിപ്പിഴയ്ക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നോ വിചാരിക്കേണ്ടാ. നിന്നെപ്പോലെയുള്ള ദുഷ്ടന്മാരെക്കൊന്നാലും ദോഷമൊന്നുമില്ല. ശൂലംകൊണ്ടു പ്രഹരിച്ചാലുമെന്നായാലും ശരി എന്നോടു യാതൊന്നും ഫലിക്കയില്ല. ഈ സ്ഥലം ഏതാണെന്നറിയാമോ? അഹങ്കാരംകൊണ്ട് നീ ഇവിടെയാണോ വന്നത്? രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ കോപത്തീയിൽ നീ ഭസ്മമാകയില്ലയോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാപം തടുക്കാൻ നിനക്കു ശക്തിയുണ്ടോ? എന്തായാലും ഇനി നീ മരിക്കുകയല്ലാതെ ഇവിടെ നിന്നുതപ്പിപ്പിഴയ്ക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നുതോന്നുന്നില്ല."

കബീറിന്റെ ഈ ധൃഷ്ടവചനങ്ങൾ കേട്ടുകൊണ്ടു ശോകാകുലനായി മഠത്തിനകത്തിരുന്ന രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, വേഗം വെളിയിൽവന്ന്, "എടാ ദുർബുദ്ധിപ്പയലേ! വെറുതെ നീ എന്നെക്കുറിച്ചപവാദം പറയുന്നോ? ഞാൻ ശപിക്കട്ടെ ഇപ്പോൾ! ഗോരക്ഷസ്വാമികൾക്ക് എന്നിൽ ദോഷം വരുത്താനുള്ള വഴിയാണോ നീ നോക്കുന്നത്?—നീമൂലം മഠത്തിനും എനിക്കും ഈ നാട്ടിനുതന്നെയും അപശ്രുതിയും വരുമല്ലോ! ദുഷ്ട! ദുഷ്ട! അകലെമാറിപ്പോകൂ"—എന്നു ശാസിച്ചുകൊണ്ട്, ഗോരക്ഷന്റെ മുമ്പിൽ വന്ന്, നമസ്കരിക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ.

"അയ്യോ! സ്വാമി! ചതിക്കരുതേ! എന്നോടു ശിഷ്യപ്പെടാൻ പോകുന്ന ഈ ഗോരക്ഷനെ സ്വാമി വന്ദിക്കരുതേ" എന്നു സങ്കടത്തോടുകൂടി കബീർ തടുത്തു. ഉടനേ കോപപരിതാപവ്യാകുലനായ സ്വാമികൾ കബീറിനെപ്പിടിച്ചുതള്ളിനിർത്തിയിട്ട് "മഹാപാപീ! നീ വെറുതെ വഴക്കുണ്ടാക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്നോ? സ്വാമിയെ വന്ദിക്കാൻ നീ സമ്മതിക്കില്ലയോ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

കബീർ, ഉടനെതന്നെ, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചെഴുന്നേറ്റുചെന്ന്, ഗോരക്ഷൻ ഉയർന്ന ശൂലത്തെ കൈകൊണ്ടു തല്ലിയൊടിച്ചുതാഴത്തിട്ടിട്ട്, തന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന പട്ടുനൂലുണ്ടയഴിച്ച്, നൂലിന്റെ അഗ്രം ഭൂമിയിലൂന്നിനിർത്തിക്കൊണ്ട്, ഉണ്ട മേലോട്ടെറിഞ്ഞു. മുഴുവൻ അഴിഞ്ഞഴിഞ്ഞുപോയി, ആകാശത്തിൽ കുത്തനെ ആ നൂൽ നിവർന്നുനിലയായി. കണ്ടുനിന്നവരെല്ലാം അത്ഭുതപരതന്ത്രന്മാരായി നിൽക്കുന്നതിനിടയിൽ കബീർ ശ്രീരാമാനന്ദശബ്ദവും മുഴക്കി നിഷ്പ്രയാസം ആ നൂലിൽവഴി കയറിച്ചെന്ന്, അതിന്റെ മുകളിൽനിന്നുകൊണ്ട്, ഗോരക്ഷനെ നോക്കി "എടോ ഗോരക്ഷ! ശൂലത്തിന്മുനമേലിരിപ്പാൻ സാധിച്ചതുകൊണ്ടുള്ള അഹംഭാവം ഇനി മതിയാക്കാമോ? യോഗശക്തിസാമർത്ഥ്യമായ സിദ്ധി എന്നോളം നിനക്കില്ലെന്നു സമ്മതിക്കാമോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ ഇതുപോലെ ഒരു നൂൽ നാട്ടി അതിന്റെ മുകളിൽ കയറിയിരുന്ന് എന്നോടുവാദം നടത്തിയാൽ നീ സമർത്ഥൻ! മറ്റെല്ലാവിധത്തിലും എന്നെ നിനക്കു പരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ, കാണട്ടെ—ശക്തിയില്ലെങ്കിൽ, എന്റെ പാദങ്ങളിൽ, വീണ്, അഭയം അപേക്ഷിച്ചുകൊൾക. രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ അനുഗ്രഹത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം ഇപ്പോൾ നിനക്കു മനസ്സിലായോ? ഇനിയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു, ആശീർവാദം വാങ്ങിക്കൊൾക. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൃക്കാലുകൾ നിന്റെ ശിരസ്സിൽ അലങ്കരിച്ചുകൊൾക. ഇഷ്ടോപദേശമന്ത്രവും വാങ്ങിക്കൊൾക. അല്ലെങ്കിൽ, നിന്നാൽ തടുക്കാൻ കഴിയാത്ത ആപത്തു വന്നുകൂടും. കബീറിൽ മനോവൈരമെല്ലാംനിന്നെപ്പരിഹസിക്കയും ഉപദ്രവിക്കയും ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിലും. സ്വാമിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടാൽ രക്ഷകിട്ടും" എന്നു പറഞ്ഞു.

ഗോരക്ഷൻ, കബീറിന്റെ അത്ഭുതകർമ്മങ്ങളും, അധിക്ഷേപവാക്കുകളും കേട്ടു വല്ലാതെ പരിഭ്രമിച്ചുപോയി. തനിക്ക് അഷ്ടസിദ്ധികളും സ്വാധീനമായിരുന്നിട്ടും,

ബാലനായ കബീരിനെ ജയിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാതെയായതോർത്തു ലജ്ജിച്ചും വ്യസനിച്ചും, അവൻ ഒരു ഉപായം ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടിങ്ങനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. "ഹേ കബീരേ! ഒരുകാര്യത്തിലിങ്ങനെ നമ്മൾ തമ്മിൽ വാദിച്ചാൽ, ജയവും തോൽവിയും അറിയുമോ? താഴെവരിക, ഇവിടെവെച്ച് നമ്മുടെ സാമർത്ഥ്യമൊന്നു പരീക്ഷിച്ചുകളയാം"—

കബീർ:—"കൊള്ളാം മേലോട്ടു കയറിവരുന്നതിനു നിവൃത്തിയില്ലെന്നായപ്പോൾ, താഴെ വന്നാൽ പരീക്ഷ നടത്താമെന്നായോ? ആട്ടെ, അതിനും വിരോധമില്ല—" എന്നു പറഞ്ഞിറങ്ങിവന്ന്, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ ബദ്ധാനമസ്കാരം ചെയ്തെഴുന്നേറ്റ്, അഞ്ജലിബന്ധത്തോടുകൂടി, ദൂരെ മാറിനിന്നു. ഉടനെ,

ഗോരക്ഷൻ:—"എടാ കബീരേ! നീ ഏതു ഗർവ്വംകൊണ്ടാണിങ്ങനെ? എന്നെ ജയിക്കുന്നതിനു നിന്നെക്കൊണ്ടു കഴിയുമോ? എന്നാൽ കാണട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ രൂപമെടുത്തു നില്പായി. കണ്ടുനിന്നവരെല്ലാം അത്ഭുതപരതന്ത്രന്മാരായി ഭവിച്ചു. ഇതെന്തു?—രണ്ടുരാമാനന്ദസ്വാമികളുണ്ടായോ? എന്നു സംശയിക്കുന്നതിനിടയിൽ രാമാനന്ദസ്വാമികളും വിഷണ്ണനായിത്തീർന്നു—"ഹാ! ദൈവമേ! മായാവിയായ ഈ ഗോരക്ഷൻ! ഇനി എന്തെല്ലാം അപകടം വരുത്തിത്തീർക്കുമോ? ഇവനെ ജയിക്കുന്നതിനു ബാലനായ കബീറിനെക്കൊണ്ടു സാദ്ധ്യമാകുമോ? അതുമില്ല. ഇന്നത്തോടുകൂടി, അവൻ നശിച്ചുപോകുന്നതിനു സംഗതിയാണു കാണുന്നത്. ഇനി എന്താ ചെയ്യുക? "ഹാ! ദൈവമേ! ഘോരനായ ഈ ഗോരക്ഷനെ ജയിക്കത്തക്ക സാമർത്ഥ്യം ഈ കബീറിനുണ്ടാകണേ, എന്നെയും, മഠത്തെയും ഈ കാശിയെയും രക്ഷിക്കണമേ" എന്നപേക്ഷിച്ചു. അതുകേട്ടപ്പോൾ കബീറിനു ഉത്സാഹവും പതിന്മടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു. അവൻ വീണ്ടും സ്വാമിപാദങ്ങളെ പ്പണിഞ്ഞു. രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെരൂപം ധരിച്ചു നിൽക്കുന്ന ഗോരക്ഷനെ നോക്കി, "എടാ ഗോരക്ഷ! നീ എന്നെ നോക്കുക" എന്നുപറഞ്ഞു, മഹാരുദ്രനാഥന്റെ രൂപമെടുത്തുനിന്നു.

ഗോരക്ഷൻ:—എടാ കബീർ! നിന്റെ ഉപാസനാദൈവമായ വിഷ്ണുഭഗവാനെ ഞാനായിരിക്കെ, എന്നെ ജയിക്കാൻ നീ മതിയാകുമോ? നോക്കുക—എന്നു വിഷ്ണുസ്വരൂപം കാണിച്ചുകൊണ്ടു എടാ! നിന്നെയും നിന്റെ ആചാര്യനായ രാമാനന്ദനെയും, ഈ ചക്രംകൊണ്ടു ഇക്ഷണത്തിൽ കഷണംകഷണമായി നുറുക്കുന്നുണ്ട്", എന്നാർത്തടിച്ചു അട്ടഹാസം ചെയ്തു.

കബീർ:—എടാ ഗോരക്ഷ! നിന്റെ മായാവിദ്യകളൊന്നും എടുക്കണ്ട. ഇതാ നോക്കു എന്നു പരമശിവന്റെ രൂപം ധരിച്ചുനിന്നുകൊണ്ടു—"എടാ നിന്റെ ഉപാസനാദൈവമായ രുദ്രൻ ഞാനാണ്. ഈ പാശുപതാസ്ത്രത്താൽ നിന്നെ ഞാൻ കഷണിച്ചു കളയുന്നുണ്ട്. കണ്ടുകൊൾക" എന്നു പറഞ്ഞു.

അതിലും ജയമില്ലെന്നുകണ്ടു ഗോരക്ഷൻ, തൽക്ഷണം ഒരു സിംഹത്തിന്റെ രൂപമായി നിന്നു. അപ്പോൾ കബീർ, വ്യാളിരൂപധാരിയായി അവനെച്ചുറ്റി. ഗോരക്ഷൻ ചുറ്റും അഗ്നിജ്വാലകൾ വീശി; അതും കണ്ടുകൂടാത്തവണ്ണം സമീപപ്രദേശമെല്ലാം ദഹിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. കബീർ ഉടനെ, ഒരു മഴമേഘത്തിന്റെ രൂപമായി, ഹരിസങ്കീർത്തനങ്ങളാകുന്ന ഗർജ്ജനത്തോടുകൂടി, ധാരാവർഷത്താൽ അഗ്നിജ്വാലകൾ മുഴുവൻ ശമിപ്പിച്ചശേഷം, കോടിസൂര്യപ്രഭനായി, ഗോരക്ഷനെ ചുറ്റും കിരണങ്ങളെ വഹിക്കാൻ തുടങ്ങി. രശ്മികളുടെ ചൂടേറ്റുകൊണ്ടുള്ള വേദന സഹിക്കാനും എങ്ങിനെങ്കിലും വിധത്തിൽ അതിനെ പരിഹരിക്കാനും ശക്തിയില്ലാതെ, രാമാനന്ദസ്വാമികളെ ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചു "പൂജ്യപാദരായ രാമാനന്ദസ്വാമികളെ! അഭയം അഭയം!" എന്നു നിലവിളിക്കുന്നതുകേട്ടനിമിഷം സ്വാമികളും കബീറേ വിളിക്കുന്നതിനു തീരുമാനിച്ചു, ഗോരക്ഷനിപ്പോൾ ഈ കാശിയെയും നശിപ്പിക്കും എന്നു വ്യസനിച്ചു നില്ക്കവേ, ഞാൻ തന്നെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു, കിരണങ്ങളെ അടക്കി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു നിന്ന കബീറിനെ

എല്ലാവരും കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു. കബീർ, ഗോരക്ഷനെ നോക്കി—"എടാ! ഇനി നീ എന്തു നിശ്ചയിച്ചു" എന്നു ചോദിച്ചു. ഗോരക്ഷൻ വേഗത്തിൽ ഓടിച്ചെന്നു രാമാനന്ദരുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു, സ്വാമിൻ! രക്ഷ രക്ഷ! എന്നപേക്ഷിച്ചു. കബീരും സ്വാമികളെ വന്ദിച്ചു, കല്പനയുണ്ടെങ്കിൽ ഈ ഗോരക്ഷനെ ഞാൻ ഇപ്പോൾ സ്വൈരമാക്കിയേക്കാം എന്നറിയിച്ചു. അതുകേട്ടതിനു ഗോരക്ഷൻ, ഇനി നമുക്കു മഠത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു ചില പരീക്ഷകൾ നടത്താനുണ്ടു. അതിൽകൂടി, ജയിക്കുകയേ, നീ വിജയിയാണെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കയുള്ളു എന്നു പറഞ്ഞു.

ഇനി, എന്തൊരു പരാക്രമം കാണിക്കാനാണോ നിനക്കുള്ളതു? എന്നു ചോദിച്ചു നിൽക്കുന്ന കബീരിനെ സ്വാമികൾ പിടിച്ചു ഗാഢാലിംഗനം ചെയ്തു, സുഖജീവിയായി ഭവിച്ചാലും എന്നനുഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു, "ഞങ്ങളെ എല്ലാവരെയും രക്ഷിച്ചതിനു, നിനക്കു ഞാൻ എന്തൊരു പ്രത്യുപകാരമാണു ചെയ്യുന്നതു? ഗുരുഭക്തിയുള്ളവർക്കു ദുസ്സാധ്യമായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നുള്ളതിനു നിന്റെ കഥ ഒരു ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തമാണു. ഞാൻ നിന്റെ മാഹാത്മ്യം അറിയാതെ, ഗോരക്ഷനെ ജയിക്കാൻ നീ മതിയാകുമോ എന്നു സംശയിച്ചു വ്യസനിച്ചു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

കാഴ്ചക്കാരായി അവിടെക്കൂടിയ കാശിദേശനിവാസികൾ എല്ലാവരും, കബീർ ചെയ്തതു, അത്ഭുതമത്ഭുതമെന്നു പ്രശംസിക്കയും അനുമോദനസൂചകമായി അവന്റെ ശിരസ്സിൽ പുഷ്പങ്ങൾ വാരി വർഷിക്കയും ചെയ്തു. ഗോരക്ഷന്റെപുറകേകൂടി അധിക്ഷേപിക്കാനുംതുടങ്ങി. സ്വാമികൾ അതുകണ്ടു, അവരെ വിലക്കി മാററിനിർത്തി. അനന്തരം ഗോരക്ഷനെയും കബീരിനെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മഠത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. "ഹേ ഗോരക്ഷനാഥരേ! കബീർ, എന്റെ ശിഷ്യനാണു. അവനെ താങ്കൾക്കു ജയിക്കാമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ എതുവിഷയത്തെക്കുറിച്ചോ വാദിച്ചുകൊൾക" എന്നു സന്തുഷ്ടനായി അരുളിച്ചെയ്തു. ഗോരക്ഷൻ ഉടനെ, കബീരിനോടു—"ഹേ ബാല! നിനക്കു വയസ്സെത്രയായി?" എന്നു ചോദിച്ചു.

കബീർ:—ഹേ അല്പജ്ഞനായ ഗോരക്ഷ! കോടികോടിവിഷ്ണുദേവന്മാരും ബ്രഹ്മദേവന്മാരും രുദ്രന്മാരും ഞാനുണ്ടായതിൽപിന്നെ ഉണ്ടായി നശിച്ചുപോയിട്ടുണ്ടു. അങ്ങനെയുള്ള എന്റെ ആയുസ്സിനെ കണക്കാക്കാൻ നിന്നാൽ കഴിയുമോ?

ഗോരക്ഷൻ:—ഞാൻ പലതവണ, ഇക്കാശിയിൽ വന്നിട്ടുണ്ടു. അന്നൊന്നും നിന്നെക്കണ്ടിട്ടില്ലല്ലോ.

കബീർ:—നിന്നെ നിനക്കുതന്നെ അറിവാൻപാടില്ലാതെയിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു, എന്നെ നീ അറിയുന്നതെങ്ങനെ? സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപനായ പരമാത്മാവാണു ഞാൻ. ഈ പരമാർത്ഥം അറിവാൻപാടില്ലാത്ത നീ മോക്ഷം കാംക്ഷിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അതുമല്ലാ ദുർഗ്ഗന്ധപരിപൂർണ്ണമായ ദേഹത്തെ, ഞാൻ എന്നഭിമാനിച്ചു, അനേകനാൾ വസിച്ചുകൊണ്ടു, നിനക്കു ശ്രേയസ്സുണ്ടാകുമെന്നു ഭാവിക്കുന്നുവോ?

ഗോരക്ഷൻ:—ഈ ശരീരത്തെ എന്നും നശിക്കാതെ വച്ചുകൊള്ളുന്ന വിദ്യയാണു ബ്രഹ്മവിദ്യ. മറ്റു വിദ്യകളെല്ലാം, നിഷ്പ്രയോജനങ്ങളല്ലയോ? അതിനാൽ, ഈ ശരീരത്തെ ഞാൻ പലനാളായി അഭ്യാസത്താൽ വിശുദ്ധമാക്കി സംരക്ഷിച്ചു വച്ചിരിക്കുന്നു.

കബീർ:—ജനിച്ചവർക്കല്ലാതെ മരിച്ചുപോകുമെന്നു ശങ്കയുണ്ടോ? ഒരിക്കലും ജന്മമില്ലാത്ത എനിക്കു മരണമെന്തു? മരണമില്ലാത്ത എനിക്കു ജനനമെന്തു? ഈ വാക്കിന്റെ രഹസ്യമറിഞ്ഞവർക്കേ ബ്രഹ്മവിദ്യയറിയാവൂ. മറ്റുള്ളവർക്കു അറിവാൻ പ്രയാസമാണു.

ഗോരക്ഷൻ:—ദേഹത്തെ നശിക്കാതെയാക്കുന്ന വിദ്യയാണു ബ്രഹ്മവിദ്യ. മറ്റു വിദ്യകൾ ബ്രഹ്മവിദ്യകളാകയില്ല. കൂടാതെയും, പ്രത്യക്ഷത്തിൽ ജനിച്ചിരിക്കുന്ന നീ ജനിച്ചില്ലെന്നു പറയുന്നതെത്ര അബദ്ധമാണു?

കബീർ:—ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നതു ബ്രഹ്മവിദ്യയെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ദേഹത്തെ ചിരകാലം വെച്ചുസൂക്ഷിക്കുന്നതു്, അവിദ്യയാകുന്നു. ബ്രഹ്മമാത്രമായിരിക്കുന്നവനു് ത്രികാലങ്ങളിലും ജനനമരണമില്ല. ഈ പരമാർത്ഥം അജ്ഞാനികൾക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ.

ഗോരക്ഷൻ:—യോഗാഭ്യാസത്താൽ, കായശുദ്ധിചെയ്തു്, വളരെക്കാലം ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാഭ്യാസനം ചെയ്താലല്ലേ ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കൂ. അനിത്യമായ ഈ ദേഹത്താൽ, മോക്ഷാഭ്യാസനം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ? വാക്കുമാത്രംകൊണ്ടു ബ്രഹ്മോഹം, ബ്രഹ്മോഹം, എന്നുപറഞ്ഞതുകൊണ്ടു്, ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കുമോ? ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളായാൽ സിദ്ധികളെ കാണിക്കാൻ കഴിയുമോ?

കബീർ:—അശുദ്ധമായ ഈ ശരീരം ത്രികാലങ്ങളിലും, അനിത്യംതന്നെയാണു്. ബ്രഹ്മം എപ്പോഴും നിത്യവുമാണു്. ദേഹം ത്രികാലങ്ങളിലും, ഒന്നാകുന്നില്ല. ത്രികാലങ്ങളിലും ബ്രഹ്മം താനാകുന്നു. ദേഹത്തിൽ അഹംബുദ്ധിയുണ്ടാകുന്നതു് മായാസംബന്ധംകൊണ്ടാണു്. താൻ ബ്രഹ്മമാണെന്നുള്ള ഉറപ്പുണ്ടാകുന്നതാണു്, പരമമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം. ബ്രഹ്മത്തെ ഉന്നി, തപസ്സുചെയ്യുന്നവർക്കു അഷ്ടസിദ്ധികൾ വിളങ്ങുമെങ്കിൽ, ബ്രഹ്മമേ, താനായിരിക്കുന്നവർക്കു് സിദ്ധികൾ ഉണ്ടാകാതെ പോകുമോ? അഹംഭാവം നശിച്ചവർ, യാതൊന്നും പറകയോ പ്രവർത്തിക്കയോ ചെയ്യുന്നതല്ല. അവർ, ആത്മമാത്രധ്യാനന്മാരായി ആനന്ദാനുഭൂതിയോടുകൂടിയിരുന്നാലും, അവരറിയാതെതന്നെ അനേകസിദ്ധികൾ അവർക്കു വശപ്പെടുന്നു. ഇതിനെ വകതിരിച്ചറിയുന്നതിനോ പറയുന്നതിനോ ആർക്കും പ്രയാസംതന്നെ.

ഗോരക്ഷൻ:—യോഗാഭ്യാസമില്ലാതെ, ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കുക വളരെ ദുർല്ലഭമാണു്. ബ്രഹ്മമെന്നതു്, എന്താണു നിസ്സാരകാര്യമാണോ?

കബീർ:—ഗുരുമുഖേനയാണു് ബ്രഹ്മമെന്നറിഞ്ഞു്, മനനനിഷ്ഠനായിരുന്നാൽ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കുന്നു. അതിലേക്കു മറ്റു പ്രയാസങ്ങളൊന്നുമാവശ്യമില്ലെന്നാണെന്റെ പക്ഷം.

ഗോരക്ഷൻ:—ഗുരുമുഖത്തുനിന്നു ബ്രഹ്മോപദേശം സിദ്ധിക്കകൊണ്ടുമാത്രം ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കുക സത്യമാണോ?

കബീർ:—ഗുരൂപദേശം ലഭിച്ചതിൽപിന്നെയും ഞൊടിയിടയിലും ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കാം—ഈ ദേഹം, ഇരുന്നാലും മരിച്ചാലും ഒന്നുതന്നെ. എങ്ങനെയെന്നാൽ, കുമിളയെക്കഴിക്കുന്നതിനുമുമ്പും വെളിക്ക് ആകാശം ഉണ്ടായിരുന്നു. കഴിച്ചതിൽപിന്നെയും ആ ആകാശംതന്നെ വെളിക്കുകാണപ്പെടുന്നു. അല്ലാതെ, കഴിച്ചതിൽ പിന്നെ ആ ആകാശം വെളിക്കു ഉണ്ടായതാണെന്നു നിശ്ചയിക്കാമോ? അതുപോലെ, പാത്രം ഉടയാതിരുന്നാലും, ഉടഞ്ഞതിനുശേഷവും, ഒന്നുതന്നെയാണു്. ആ സംഗതിക്കു വല്ലവർക്കും വരുമോ? ബ്രഹ്മസ്വരൂപനാണു് താൻ എന്നറിയിക്കുന്നതാണു്, ഗുരൂപദേശം. ബ്രഹ്മമാണു താൻ എന്നറിയുന്നതു ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുമാണു്. സംശയമില്ല.

ഗോരക്ഷൻ:—അങ്ങനെ, താൻ ബ്രഹ്മമാണെന്നുള്ള അറിവുസിദ്ധിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്?

കബീർ:—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ഗോരക്ഷ! നീ ഇത്ര മൂഢനാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചില്ല. തന്നെ ബ്രഹ്മമായിക്കാണുന്നതുകൊണ്ടു്, എന്തുപ്രയോജനമാണെന്നാണോ ചോദിച്ചതു്? കൊള്ളാം ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾക്കു മരണഭയമുണ്ടോ? ലോകവ്യവഹാരസാധാരണമായ ദുഃഖമുണ്ടോ? സിദ്ധികളാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഐശ്വര്യസാമ്രാജ്യങ്ങളോ അഭിമാനങ്ങളോ ഉണ്ടോ? നരകഭയമുണ്ടോ? മനോവികല്പങ്ങളുണ്ടോ? മാനാഭിമാനങ്ങളുണ്ടോ. കാമക്രോധാദിദോഷങ്ങളുണ്ടോ? യോഗാഭ്യാസം മൂലമായ ക്ലേശങ്ങളുണ്ടോ? ഒന്നുമില്ല. സർവ്വദാ മൌനനിഷ്ഠനായി ആനന്ദസാഗരനിമഗ്നനായി, നിത്യസുഖമനുഭ

വിച്ചിടിക്കാം. അതുതന്നെ പ്രയോജനം? മനുഷ്യജന്മത്തിലെ പരമമായ അൎത്ഥവും അതുതന്നെ.

ഗോരക്ഷൻ:—ദേഹത്തെ ഒരിക്കലും നശിക്കാതെ, യോഗാഭ്യാസമുറകളാൽ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ലയോ?

കബീർ:—ദുൎഗ്ഗന്ധപരിപൂൎണ്ണമായ ഈ ശരീരത്തെ, വളരെനാൾ സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടു എന്തുപ്രയോജനം? മോക്ഷം കിട്ടുമോ? ബ്രഹ്മാദിദേവകൾക്കുപോലും ആയുസ്സിനു പ്രമാണമുണ്ടല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്ക്, കേവലം നിഷ്പ്രയോജനമായ ഈ ശരീരത്തെ മണ്ണാക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ, ദുഷ്പ്രവൃത്തിയായ യോഗാഭ്യാസംകൊണ്ടു കാത്തു രക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നതു നിശ്ചയമായും നിഷ്പ്രയോജനമാണ്.

ഗോരക്ഷൻ:—യോഗപരിശീലനത്താൽ ജീവനെ ഉയർത്തി ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിലാക്കി തന്നിയെ കേൾക്കപ്പെടുന്ന ചതുൎവിധനാദങ്ങളെ കേട്ടാനന്ദിച്ചു്, ആത്മജ്യോതിസ്സിനെ കണ്ടു്, ദേഹം സമ്പൂൎണ്ണസുഖത്തിൽ ലയിപ്പിച്ചു, ബ്രഹ്മാനന്ദം അനുഭവിക്കാമല്ലോ. പോരെങ്കിൽ, കൂടുവിട്ടുകൂടുപായുക, മുതലായ അഷ്ടസിദ്ധികളാൽ, കൃതാൎത്ഥതയടയുകയും ചെയ്യാമതോ?

കബീർ:—

പദ്യം.

യോഗാഭ്യാസജനാദസിദ്ധികളിലാനന്ദിച്ചിടാമെന്നുസ്ഥാ
നേ,ഗോരക്ഷ! ചിദാത്മബോധികൾക്കാനന്ദമെന്നോതുകിൽ
ദോഷാധീനശരീരമെന്നതഥവാ, ജീവാത്മനെ ചാതുര്യമെ-
ന്നോതാനോക്കുകി? സൂക്ഷ്മമോക്ഷമതുവിയോഗംനിമിത്തംധ്രുവം. ൧
നാദത്തിൽ ധ്വനിദ്ദേഹം കേൾക്കയാനിതു മനോല്ലോകത്തിൽവെച്ചേറെയാം.
ജ്യോതിസ്സാനതു കണ്ടറിഞ്ഞതെവിടെജ്യോതിസ്സുദോനിതാൻ
ദേഹത്തിലിവിടുന്നുകളുവാനെന്തന്നുസംശയം-
വാദംതാനതയുക്തമല്ലി? ജനിയാൽ തൽഭാവമെത്തീടുമീ ൨
ലോകം വസ്തുവല്ല,മൂഢജനമെല്ലാമെന്നതേ വ്യാമനാ-
ന്നാകുമ്പോൾ,ജനനനദീനതയെവിടാതെരിക്കുന്നതെന്തോതുവോൻ?
ലോകം ചെയ്യുവതേവനെന്തിനു? ചിരംജീവിതമെന്തിന്നു?കാ-
ല്ലാകെ തത്ഫലമാത്രമായതു യോഗാഭ്യാസമെന്തിന്നെടോ!
എന്താണോതുക കൂടുവിട്ടു കൂടുമെന്നതിൻ വിദ്യകൊ-
ണ്ടെന്തോ കൂട്ടുകൾതമ്മിലന്തര? മഹോപാധ ഭേദിച്ചുജീവികൾ
ബന്ധത്താൽ ജനനാന്തരിടുന്നതുമെന്തുതോന്നുമല്ലാതെ.
ഓരോന്നായി പ്രയുദ്ധരുടെ പ്രൗഢമാറും വിദ്യയല്ലേ ഇതും? ൩
ലോകംദേഹസുഖത്തിനായിനിരന്തരം സേവിക്കെ വാണീടുമോ
ലോലംവന്നിടുകൂടുവതെന്നതുവന്നാർത്തിനമ്മോടുകനോരുതീ?
ആയുസ്സിന്നവധിയാമോരാതെഴിയാൻ പലകാർപ്പണം ചെയ്തിട്ടു-
ന്നാൾതൃപ്തി [illegible] വിദേഹമോക്ഷമിയ്ക്കാൻ [illegible] പഞ്ചത്വങ്ങൾ. ൪
ജ്ഞാനന്ദ കൂടിക്കാനമാവുമതിനാൽ [illegible] ചെയ്യുന്നതാം പര
ജ്ഞാനംപൂർണ്ണമവൻ [illegible] പ്രാപ്തിയാൽ
ജ്ഞാനംമോക്ഷസുഖത്തിനിക്കജനങ്ങൾക്കെല്ലാം നിദാനമ്രമാം
ദീനതപോധനായവൻ [illegible] കാണുന്നവനേ? ൫
ജ്ഞാനംസത്താം [illegible]-
സ്ഥാനം [illegible]
മാനാതി [illegible]
ജ്ഞാനം ചേരാവുന്നിലെ [illegible] പൂർണ്ണമായതുതെല്ലോമതന്നെ. ൬

ആനന്ദാപ്തിക്കെഴും യോഗപൂജാദി തത്സിദ്ധിപ്രദം യാഗപൂർവ്വം നി-
ത്യാനന്ദോദാമമോക്ഷ്യാഗപൂജാദിയത്നപഞ്ചോത്സവും ബുദ്ധിവാസം
ദാനം, ധ്യാനം, ജപം, ഹോമം, പൂജാദിബലികർമ്മങ്ങൾ ധർമ്മങ്ങൾ മറ്റും
ജ്ഞാനം ചേരാത്തിലെന്നാൽ ഉയിരില്ലാതുള്ള മെയ്പോലെതന്നെ. ൮

എന്നല്ലാന്തിക്കലെല്ലാം പ്രതിവിധികൾക്കും മഹായുക്തിവിസ്താരശേഷം
ദാനം ചെയ്താൻ ചാരിക്കും സുകൃതവിധികളും ചൈത്യസങ്കല്പവും താൻ
മൗനം തത്സാധനോദ്യച്ഛ്രവണമനനമുഖ്യങ്ങളും സർവ്വമാത്മ-
ജ്ഞാനം ചേരാത്തിലെന്നാൽ ഫലമുണരിയതാത്തുള്ള മെയ്പോലെതന്നെ. ൯

ഇങ്ങനെ പാടിയശേഷം ശൗനകനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "ഹേ ശൗനകമഹർഷേ! ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ സർവ്വം ബ്രഹ്മമയമായിക്കണ്ട്, അങ്ങളെ അറിഞ്ഞു സേവിക്കുന്നവർക്ക് അഹംഭാവാദിദോഷങ്ങളൊക്കാതെ [illegible], സർവ്വസംഗങ്ങളെയും നിവൃത്തി വരുത്തി, ചിന്മയമായി തേജോമയമായി ചിത്കളാനന്ദമയമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തോടു ഏകീഭവിച്ചു സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്നു. ധ്യാനമോ ശ്രേഷ്ഠം, ജ്ഞാനമോ ശ്രേഷ്ഠം എന്നതിനെക്കുറിച്ചു, പണ്ട് സുബ്രഹ്മണ്യസ്വാമികളോട് അത്രി, അംഗിരസ്സ്, [illegible], ഭൃഗു, മാർക്കണ്ഡേയൻ, വസിഷ്ഠൻ, പുലസ്ത്യൻ, മുതലായ മുനിമാരിൽവെച്ചു ശ്രേഷ്ഠനായ അഗസ്ത്യമഹർഷി പറഞ്ഞു ചോദിച്ചു. ഒടുവിൽ ജ്ഞാനമാണ ശ്രേഷ്ഠമെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു. കൂടാതെ ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മാവ്, തനിക്കു തുല്യമായ ദീർഘായുസ്സുള്ളവർ ലോകത്തിലില്ലെന്നുള്ള അഹങ്കാരത്തോടുകൂടി വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ അരികിൽചെന്ന്, എനിക്കു തുല്യമായ ആയുസ്സുള്ളവർ മറ്റുവല്ലവരുമുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഉടനെ ഭഗവാൻ മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

(കിളിപ്പാട്ടുരീതി)

സാരസോത്ഭവ! തവ ചോദ്യമെന്തുമഹോ സാമർത്ഥ്യമിക്കാണായ ലോകങ്ങളെപ്പില
വും * നിർമ്മിച്ചിട്ടുമുണ്ടനിന്നിഹ ആയുസ്സുള്ളോരിനിയേറ്റമഹാ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നതാണവിവേകം
* യുഗങ്ങളെത്രയെത്രതീരുന്നനിന്നായുസ്സിന്നഹോ അന്യമത്രേ വേദായുഷഃ പോരിമാണം * അതുവണ്ണി
ച്ചുതാനിന്നോത വിസ്മയമുൾക്കൊണ്ടിരിനാദിക്കുന്നിതുകൊണ്ടൊരു ഫലംവരാ * നിന്നേക്കാ
ൾവലിയവരുണ്ടെങ്കിലന്വേഷിച്ചു ചെന്നു ചോദിച്ചാലപ്പോളറിയാം പരമാർത്ഥം * എന്നതാം
ചെയ്യുന്നാഥൻ ഗരുഡൻമേലേറി അന്നതിൻമുകളേറി കമലവേന്നാം * ചെന്നവരിരുവരുമാ
യന്നു ലോമശൻതന്നധിവാസസ്ഥാനം പ്രാപിച്ചോരളവിങ്കൽ * ഇന്ദ്രാദിദേവവൃന്ദവന്ദ്യരെ
വരങ്ങളാം പുണ്ഡരീകാക്ഷപിതാമഹന്മാർ തങ്ങളെക്കണ്ടു * വന്ദിച്ചു മുനിശ്രേഷ്ഠൻ വിഷ്ണു
ദേവനെ മുനി ട്ടൊന്നിച്ചുകൂപ്പി സ്തുതിച്ചീടിനാൻ കൗതുകം * നിന്തിരുവടികളിങ്ങെഴു
ന്നള്ളിയമൂലമെന്തപസ്സാഫല്യമൈകവന്നുലോകേശരമായേ * ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും നിത്യാനന്ദ
വുമുറ്റ് [illegible], മൽപൂർവ്വപുണ്യമെന്നു നിനയ്ക്കുന്നേൻ * ഇങ്ങനെ വാക്കിനിൽ
ക്കുമുനിവര്യനെ നോക്കി മന്ദഹാസം പൂണ്ടരുൾചെയ്തിതു മുകുന്ദനും * ധന്യനാം തപോധന
നിന്നുടെയായുസ്സിന്റെ ദൈർഘ്യം ചിരാമണന്നറിയിക്കവേണം * തന്നോളമായുസ്സുള്ളോരെ
വിടെയുമില്ലെന്നു നമ്പി വിധാതാവിപ്പോൾ പുറപ്പെട്ടു മഹാനോ! * ഓമുനി ചൊന്നാൻ, ദേവ
ദേവേശ! ഭവാൻ കാമിച്ചതുപോലെ പറയുന്നേൻ എന്റെ ആയുസ്സിൻവിവരം * ഓരോരോ വേ
ധാവു നശിക്കുമ്പോൾ താനുമെൻ ദേഹത്തിലുള്ള രോമമൊന്നു കൊഴിയുന്നു * അങ്ങനെ രോമമെല്ലാം കൊ
ഴിഞ്ഞുതീരുംകാലം [illegible] മരിക്കുന്നതാകുന്നു ഞാൻ * മുന്നമേ കിട്ടിയ ബ്രഹ്മ
ക്കന്മാർ നഷ്ടമായതിനാലെൻ ദേഹമതിലെല്ലാം കൊഴിഞ്ഞതുള്ളതും പോം * അക്കാലംവരെ
യെനിക്കായുസ്സുണ്ടായിരിപ്പൂ ഞാൻ ഇക്കാലമൊരുകോടി രോമമേ കൊഴിഞ്ഞുള്ളു * തൽകഥ
കേട്ടിട്ടങ്ങേവർക്കുമത്ഭുതമാന്നിതമോ [illegible] ദീർഘായുസ്സുള്ളവർ [illegible] * ചെ
ത്താനൊന്നെ [illegible] മഹാത്മാവേ! * ചൊ
ല്ലിനാൻ മുനിശ്രേഷ്ഠൻ, കപ്പിക്കുമ്പോൾ ചൊല്ലുവാനുള്ളതെല്ലാം [illegible] കേൾക്ക

ന്നോൻ * [illegible] വീട്ടിൽ [illegible]
* [illegible] ന്നു [illegible] നിന്നിന്ന് [illegible]
ണ്ടി? * [illegible] ഇനി [illegible]
മോ? * [illegible] ഗ്രഹം [illegible]
നിക്കമോ? * എവ [illegible] വാക്യം കേട്ടു [illegible]
[illegible] * [illegible] ബ്രഹ്മ [illegible] പറഞ്ഞു [illegible]
ൻ * [illegible] മുനി [illegible]
തം * [illegible]
ൽ * [illegible] വിഷ്ണുദേവനെ നോക്കി [illegible]
ന്നാൻ * [illegible] അവൻ [illegible] *
[illegible] * സം
[illegible] * [illegible]
[illegible] ചെയ്യേണ്ടതു [illegible] * നിന്നു
[illegible] വിഷ്ണുദേവനെ [illegible] ചൊന്നാൻ * എ
ന്നു കേട്ടു ചൊല്ലി മുനി [illegible] * [illegible]
[illegible] ചെയ്യുമാറില്ല [illegible] *
[illegible] *
[illegible] ചൊന്നാൻ * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മ [illegible] ചൊന്നാൻ * [illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മ [illegible] *
[illegible] * [illegible]
[illegible] * ഉത്തരം ചൊന്നാ
ൻ മുനി [illegible] സമുദ്രത്തിൽ * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മ [illegible] *
[illegible] * [illegible]
[illegible] സുഖിപ്പാനായി [illegible] * [illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മ [illegible] * [illegible]
[illegible] *
[illegible] സുഖിക്കുന്നു [illegible]"
ഇങ്ങനെ [illegible] ചെയ്ത [illegible] * കൺ
[illegible] * [illegible]
[illegible] * ഇനി [illegible]
[illegible] മുനി [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] ചൊല്ലി [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
വേണ്ടി [illegible] നിന്നാൽ [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]

നാഥുപേർക്കതിപെരുകിതൃപ്പാദങ്ങൾവന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിച്ചൊന്നാൻ * അറിയാതവൻ കൃപാപൂരത്താ
ലിപ്പോൾതാപാ ഗരിമാവുള്ളമുനിമാരുടെദർശനലാഭം * കളേൽകൂടികൊണ്ടുവരംകാര
തിരോധം മറുതിപരുവാനംസംഗതിവന്നിച്ചൂമേ * പരമാത്മൻ! നിനക്കിമവിച്ചുവന്നുകേ! കറ
യാതെന്നുമേവദേവതേനമസ്കാരം * ഇത്തരമുരചെയ്തു വന്ദിച്ചുപിന്നമഹാൻ സത്യലോകംപ്രാ
പിച്ചുവസിച്ചുയഥാസുഖം * ഗോരക്ഷ! നീയുമേവം ഹംകാരത്തേനീക്കി പരമാത്മികന്മാ
രാംജ്ഞാനികൾക്കടിമയായ് * പാദശുശ്രൂഷചെയ്തു സേവിച്ചുകൊണ്ടാൽമുക്തി സാധിച്ചു
സനാതനസൗഖ്യത്തെപ്രാപിച്ചീടാം * ചൊല്ലിനാനിതുനേരംഗോരക്ഷൻ,കബീർ! നീ
ചൊല്ലിയതംഗീകാര്യമല്ലെന്നുശങ്കിക്കുന്നേൻ * വല്ലതേപംചെന്നുമഹായോഗികളുടെക
ല്യാണനിലകണ്ടതില്ലനീമൂഢാത്മാവേ! * * *

ഗോരക്ഷൻ:—ഹേ കബീരേ! ഗർഭോപക്രമംമുതൽ സ്വർഗ്ഗാരോഹണംവരെ അറുപത്തുനാലു കലാവിദ്യകളും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്റെ മുമ്പാകെ, ചെറുബാലനായ നീ, ചന്ദ്രനെനോക്കി പട്ടികുരയ്ക്കുന്നതുപോലെ, അസംബന്ധങ്ങൾ പ്രവചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവോ? ഇതു്, ബ്രാഹ്മണൻ, ബ്രഹ്മാവിനോടു വാദിക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്നതുപോലെയാണ്.

കബീർ:—“ഹേ ഗോരക്ഷ! അറുപത്തുനാലുസിദ്ധികളുമടഞ്ഞ സിദ്ധനാണെന്നുള്ള അഹംഭാവംവേണ്ട. എന്തെന്നാൽ, നിന്നെപ്പോലെ സകലവിദ്യകളുംഗ്രഹിച്ച സമർത്ഥന്മാരായ അനേകകോടി സിദ്ധന്മാർ ലോകത്തുണ്ടു്. എന്നല്ല, ബ്രഹ്മാവിനെപ്പോലെ സൃഷ്ടിശക്തിയുള്ള അനേകം ബ്രഹ്മർഷികളുമുണ്ട്. അതു നിനക്കറിയാം. വിശ്വാമിത്രൻ അല്പമായ അഹംഭാവം കാണിച്ചതിനാൽ രാജർഷിയെന്നു ൭൦ എന്നു വിരോധിക്കപ്പെട്ടതും, അതിനാൽ വളരെക്കാലം അപമാനപ്പെട്ടിരിക്കേണ്ടിവന്നതും സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ബ്രഹ്മാവു സൃഷ്ടികർത്താവായിരുന്നിട്ടും, അല്പമായ അഹംഭാവത്തിനു പരമശിവൻ ഒരു തലവെട്ടിക്കളഞ്ഞു. ആ സ്ഥാനത്തു മറെറാരു തല സൃഷ്ടിക്കാൻ ബ്രഹ്മാവിനു ഇതുവരെ സാധിച്ചിട്ടുമില്ല. അതിൽനിന്നും, ബ്രഹ്മാദിദേവന്മാരായാലും കുററംചെയ്താൽ ദൈവശിക്ഷ അനുഭവിച്ചേ തീരു എന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. കുററംചെയ്യാത്തവൻ നിസ്സാരനായാലും യാതൊന്നും ഭയപ്പെടാനില്ല. നീ മഹാസിദ്ധനാണെന്നുള്ള അഹംഭാവം മുഴുത്തു്, തപസ്വികളെ അവമാനം ചെയ്യപ്പെടുത്തിയും അധിക്ഷേപിച്ചും നടക്കുന്നതു്, എത്ര വലുതായ അപരാധമാണെന്നും അതിനുതക്ക ദൈവശിക്ഷയുണ്ടാകുമെന്നും നീ അറിയുന്നില്ല. ആ കുററംചെയ്ത പാപനിവൃത്തി വരണമെങ്കിൽ, പൂജ്യപാദരായ രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ പാദശുശ്രൂഷ ചെയ്തു് പന്ത്രണ്ടുവർഷം താമസിക്കണം.”

സശ്രദ്ധം ഈ സംഭാഷണം കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, ഉടനെ കബീരെ നോക്കി—“കുഞ്ഞേ! ഉത്തമന്മാർക്കു് അധിക്ഷേപവാക്കുകൾ, മരണത്തേക്കാൾ, വലുതായ ശിക്ഷയാണ്. അങ്ങനെയിരിക്കെ ഈ വാക്കുകൾ ഗോരക്ഷനോടുപറഞ്ഞു നിനക്കു പറയാമോ?” എന്നു ചോദിച്ചു.

ഗോരക്ഷൻ, അതുകേട്ട്, മനസ്സുഖ്യത്തോടെ, “ആകട്ടെ,—കൊള്ളാം—കബീറിനെ ഇനിയൊരിക്കൽ ഞാൻ വന്നുകണ്ടുകൊള്ളാം” എന്നു പറഞ്ഞു മായാശക്തിയാൽ മറഞ്ഞു തന്റെ വസതിയിലെത്തി, കബീറെ ജയിക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ, അത്യുഗ്രമായ തപസ്സുതുടങ്ങി. രാമാനന്ദസ്വാമികൾ അത്ഭുതപരതന്ത്രനായി ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. “ഹേ! ലോകവിജയിയായ ഗോരക്ഷൻ, കബീറിനെ ഭയന്നോടിയൊളിച്ചു അവനെ ക്ഷണനാഴികകൊണ്ടു ജയിക്കത്തക്ക സാമർത്ഥ്യമുള്ള കബീർ എനിക്കു ശിഷ്യനായിവരത്തക്ക പുണ്യം മുജ്ജന്മം ഞാൻ ചെയ്തതെന്താണാവോ? ഈജന്മം ചരിച്ചതപസ്സോ?”

അനന്തരം സ്വാമികൾ ആ ബാലനെപ്പിടിച്ചു മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ടു് കുഞ്ഞേ! നീ മൂലമാണല്ലോ ദുഷ്ടനായ ഗോരക്ഷനെ ജയിക്കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചതു്. അപചയമെന്നു വഹിച്ചുമനസ്സിലായില്ല, ഞാൻ അഹംഭാവമുള്ളവനാണെന്നല്ലോ. കഷ്ടം!

നിന്റെ മാഹാത്മ്യമറിയാതെ നിന്നെ എത്രമാത്രം ഞാൻബുദ്ധിമുട്ടിച്ചു. എന്റെ ഈ അവിവേകത്തെ നീ ക്ഷമിക്കണം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ഗുരുകൃപാകടാക്ഷത്താൽ ആനന്ദതുന്ദിലനായ കബീർ, ചെട്ടെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു വീണുകിടന്നു, ആനന്ദാശ്രുധാരയായി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഹേ സദ്ഗുരോ! അങ്ങേ അനുഗ്രഹാതിശയം ഒന്നുമാത്രം കൊണ്ടാണ്, ശോകത്തെ ജയിക്കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചതു. അല്ലാതെ അല്പജ്ഞനായ ഞാൻ ഇതിനു ശക്തനാകുന്നതെങ്ങിനെ? അങ്ങേ മഹിമയെക്കുറിച്ചു ഞങ്ങൾക്കറിവില്ലായ്കകൊണ്ടാണു എന്നെപ്പുകഴ്ത്തുന്നതു. അതു, സത്ബുദ്ധിയുള്ള മഹാത്മാക്കളുടെ സ്വഭാവമാണെന്നാണ്, എന്റെ സമാധാനം. അല്ലയോ സദ്ഗുരുനായക! ജഗന്നായക! എന്നെ ആത്മജ്ഞാനം പ്രകാശിപ്പിച്ചു രക്ഷിച്ച ദേവ! മേലും, സർവകാര്യങ്ങളിലും എപ്പോഴും എന്നെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമേ!" ഇങ്ങനെ സ്തോത്രം ചെയ്തു വന്ദിച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ സന്തോഷസാഗരനിമഗ്നനായ രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, കബീറിന്റെ അയൽക്കാരെ അടുക്കൽ വിളിച്ചുവരുത്തി, സകലവസ്തുതകളും പറകയും അവന്റെ ബാല്യചരിത്രങ്ങൾ അവർ പറഞ്ഞുകേട്ടു അത്ഭുതപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കബീർ ദേവതാപുരുഷനാണെന്നു അപ്പോൾ സ്വാമികൾക്കു മനസ്സിലായി. എന്നിട്ടു, തമലിനെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "ഹേ വൃദ്ധയോഗീശ്വര! താങ്കൾ മഹാഭാഗ്യശാലിയാണ്. താങ്കളുടെ പുത്രനായ ബാലൻ ദിവ്യത്വമുള്ള ഒരു മഹാത്മാവാകുന്നു. അവനെ പുത്രനായി ലഭിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കും ശിഷ്യനാക്കിവരിക്കാൻ എനിക്കും സംഗതിയായതു, നമ്മുടെ പൂർവപുണ്യവിശേഷംതന്നെ ആയിരിക്കാം. അവന്റെ നോക്കിൽ ജ്ഞാനവും, നാക്കിൽ വേദവും എപ്പോഴും നൃത്തംചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. പുത്രന്മാർ അധികമെന്തിന്? കഥയില്ലാതെ, പല പുത്രന്മാർ ജനിക്കുന്നതിൽ ഭേദം, ആചാരവാനും ആത്മജ്ഞാനിയുമായ ഒരേ ഒരുപുത്രൻ ജനിക്കുന്നതാണ്. പന്നി, ഒരിക്കൽ അഞ്ചും ആറുംകുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നു. നേരെമറിച്ചു, ആന, ഒന്നിനെ മാത്രമേ പ്രസവിക്കുന്നുള്ളൂ. ഏറുതാരങ്ങളൊന്നിച്ചുചേർന്നാൽ ചന്ദ്രനാകുമോ എന്ന പഴഞ്ചൊല്ലുപോലെ നിസ്സാരങ്ങളായ പലതിനേക്കാൾ സാരമായ ഒന്നാണ് നന്നു." ഇങ്ങനെ കബീറിനെക്കുറിച്ചു സ്തുതിപരമായി സ്വാമികൾ പലതും സംസാരിച്ചു. അതിൽപിന്നെ അദ്ദേഹം ഒരു നിമിഷനേരംപോലും മറക്കാതെ അവനെ വിചാരിക്ക പതിവായിരുന്നു.

കബീർ ശോകത്തെ ജയിച്ച അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

പത്താമദ്ധ്യായം.

കബീറിന്റെ വിവാഹം.

തമാലും ജിജ്ജാബീബിയും രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെ തിരുവടികളിൽ വീണുവന്ദിച്ചു യാത്രപറഞ്ഞു പുറപ്പെടാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, വീട്ടിലേക്കുപോകാൻ വാത്സല്യപൂർവം കബീറിനെക്കൂടിവിളിച്ചു. കബീർ, വേഗംതന്നെ, സ്വാമിപാദങ്ങളെ വന്ദിച്ചു, അഞ്ജലിബന്ധത്തോടുകൂടി, അനന്തരകരണീയത്തെക്കുറിച്ചു എന്തു കല്പിക്കുന്നുവെന്നറിവാൻ കാത്തുനിന്നു. കാലത്തും വൈകുന്നേരവും മുടങ്ങാതെ, തന്നെവന്നു സന്ദർശിക്കണമെന്നു സ്വാമികൾ ആജ്ഞാപിച്ചശേഷം, കബീറിനെ പൊയ്ക്കൊള്ളുവാൻ അനുവദിച്ചു. വളരെ നാളായി താൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്ന ഗുരുകടാക്ഷം, പൂർണ്ണമായി ലഭിക്കകൊണ്ടു, അത്യന്തം ആഹ്ളാദഭരിതനായ കബീർ, മാതാപിതാക്കന്മാരൊന്നിച്ചു സ്വഗൃഹത്തിൽ വന്നുചേർന്നു. അന്നുമുതൽക്കു കബീറിന്റെ ധ്യാനം നിർബാധവും നിരന്തരവുമായിത്തീർന്നു. ഗുരുകല്പനപ്രകാരം അദ്ദേഹത്തെപ്പോയി സന്ദർശിക്കുകയെന്നതു, കബീർമുടങ്ങാതെ നടത്തിസുഖമായിതാമ

സിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരവേ, കബീറിനു വയസ്സുപതിനാറായി. ഒന്നൊരു ദിവസം ഭഗവാൻ, തമാലിന് സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, "ഹേ തമാൽ നിന്റെ മകന്റെ വിവാഹത്തിനായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നിരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരെ ചെന്നുകണ്ട് താമസിയാതെ,തന്നെ ആ വിവാഹം നിർവ്വഹിക്കുക" എന്നാജ്ഞാപിച്ചിട്ട്, മറഞ്ഞു. ഉടനെ തമാൽ ഉണർന്നു ഭാര്യയെ വിളിച്ചു, "പ്രിയതമേ! നമ്മുടെ പുത്രനെ വിവാഹം ചെയ്യിക്കേണ്ടകാലം അടുത്തിരിക്കുന്നുവെന്നു ഭഗവാൻ സ്വപ്നത്തിൽവന്നെന്നോടു അരുളിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട്, അവന്റെ വിവാഹത്തിനായി നമ്മൾ വാക്കുകൊടുത്തുവച്ചിരിക്കുന്ന ആ പെൺകുട്ടിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരെ നീ ചെന്നുകണ്ട്, അവരുടെ അഭിപ്രായം അറിയണം. ആ കുട്ടിയെ ഇവനുകൊടുക്കാമെന്നു അവർ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ" എന്നുപറഞ്ഞു. ജിജ്ഞാബീബിയും അതുകേട്ടപ്പോൾ വളരെ സന്തോഷമായി. അവൾ പിറ്റേദിവസം രാവിലെ പുറപ്പെട്ട് പെൺവീട്ടിലേക്കുപോയി. വീട്ടുകാർ ജിജ്ഞാബീബിയെ യഥായോഗ്യം ഉപചരിച്ചിരുത്തി, കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. സംഭാഷണമധ്യേ ജിജ്ഞാബീബി വിവാഹസംഗതിയെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ, സ്വന്തജാതിയില്ലാത്ത ശൂദ്രന്, തങ്ങളുടെ മകളെ കൊടുക്കുന്നതല്ലെന്നു അവർ നിർബന്ധപൂർവ്വം പറഞ്ഞൊഴിഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

ജിജ്ഞാബീബി, അതുകേട്ട്, വിഷണ്ണയായി, ഉത്തരം പറവാൻ യാതൊന്നും തോന്നാതെയിരുന്നുപോയി. ഒടുവിൽ, വിഷാദത്തോടെ മടങ്ങിവന്ന്, ഭർത്താവിനോടു വിവരംപറഞ്ഞു. തമാൽ അതുകേട്ട്, അത്യന്തം വ്യാകുലചിത്തനായി ഭവിച്ചു. പെൺവീട്ടുകാർ നിഷേധിക്കാൻ തക്കകാരണമൊന്നുമില്ലാതിരുന്നിട്ടും, യാതൊരു സമാധാനവും കാണാതെ, എല്ലാം ഭഗവാൻതന്നെ, മുന്നിട്ടുനിന്നു ശരിപ്പെടുത്തണം എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുവന്നു. പെൺകുട്ടിയുടെ അമ്മയച്ഛന്മാർ, തങ്ങളുടെ മകൾക്കു പ്രായപൂർത്തിവന്നിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക്, ഉചിതനായ വരനോടുചേർത്തുവയ്ക്കുന്നതിനു മാർഗ്ഗം ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. പെൺകുട്ടിയുടെ സൗന്ദര്യത്താൽ മോഹിതരായ പലരും വന്നാലോചിച്ചതിൽ ആഭിജാത്യാദിഗുണങ്ങൾ തികഞ്ഞ ഒരുവനു കൊടുക്കാമെന്നു നിശ്ചയം ചെയ്ത്, വിവാഹഘോഷത്തിനുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. അന്നൊരു ദിവസം രാത്രിയിൽ ആ പെൺകുട്ടിയുടെ അച്ഛനമ്മമാരെ ഭഗവാൻ ഒരു ഫക്കീറിന്റെ വേഷമായിവന്ന്, സ്വപ്നംകാണിച്ചു, കന്യകയെ കബീറിനല്ലാതെ മറ്റാർക്കെങ്കിലുംകൊടുത്താൽ അവരുടെ വംശം നശിച്ചുപോകുമെന്ന്, അരുളിച്ചെയ്തുമറയുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ഉണർന്ന ദമ്പതിമാർ ഭയപ്പെട്ട് അന്യോന്യം അവരുടെ സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. ഒരുപോലെ രണ്ടുപേരും സ്വപ്നംകണ്ടതിനാൽ, അവർ അത്ഭുതപ്പെടുകയും ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പിറ്റേദിവസം രാവിലെ ബന്ധുജനങ്ങളെയും വരുത്തി, ഈ സ്വപ്നവൃത്താന്തം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. ഭഗവാൻതന്നെയാണ് ഫക്കീറായിവന്നു സ്വപ്നംകാണിച്ചതെന്നവരെല്ലാവരും ആജ്ഞാവിരുദ്ധമായ പ്രവൃത്തിചെയ്യുന്നതു കുറവാണെന്നു തന്നെ അവർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഇതെല്ലാം കേട്ടുനിന്ന കന്യക, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "പ്രിയമാതാപിതാക്കളേ! മാന്യബന്ധുജനങ്ങളേ! എന്നെ കബീറിനു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കാമെന്നു വാക്കുകൊടുത്തുവെച്ച്, മറ്റൊരു ഭർത്താവിനായി നിശ്ചയിച്ചതു മഹാ അപരാധമാണ്. കബീറിനെയല്ലാതെ മറ്റൊരാളെ പുരുഷനായി ഞാൻ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കയില്ല. എന്തെന്നാൽ കബീറിനെ മനസ്സുകൊണ്ടു ഭർത്താവായി വരിച്ചിരിക്കുന്ന ഞാൻ ഇനി മറ്റൊരാളെ സ്വീകരിക്കുന്നതായാൽ, അതു സതീധർമ്മത്തിനു വിരോധമാണ്, നരകത്തിനുമിടയാകും. പതിവ്രതയായവൾ ഒരുവനെ ഭർത്താവായിവരിച്ചാൽ, പിന്നെ മറ്റൊരുവനെ ചിന്തിക്കപോലും ചെയ്യുമോ? ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചാൽ അവൾ പതിവ്രതകളോ? ഭർത്താവിനെയൊഴിച്ചു മറ്റൊരുവനെ അംഗീകരിക്കുന്ന സതി, ഭർത്താവുമുതലായവർക്കെല്ലാം അപരാധിനിയാകും. അവളുടെ കൈകൊണ്ടു ജലംപോലും വാങ്ങിക്കുടിക്കരുതെന്നാണ് ശാസ്ത്രവിധി. മനുഷ്യരുടെയും അറിവുള്ള മൃഗങ്ങളുടെയും കൂട്ടത്തിൽ അവളെ ചേർത്തുകൂടാ. മൃഗങ്ങളിൽവച്ചുതന്നെ ഹീനമായ കഴുതയാണെന്നുവേ

ണം അവരെല്ലാവരാൻ. അതുകൊണ്ട്, കബീറിനെ കഴിച്ച്, മറ്റൊരുത്തനെ ഈ ജന്മം ഞാൻ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കയില്ല. സത്യം—"

സുന്ദരിയുടെ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടവരെല്ലാം അത്യന്തം അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോയി. കേവലം ബാലയായ ഈ പെൺകുട്ടി [illegible] പ്രശംസനീയം. ഹാ! ഇവളുടെ ഈ നിർബന്ധം [illegible] കാരണമാകുമല്ലോ" എന്നു അവർ അന്യോന്യം പറഞ്ഞു. അനന്തരം അവളെ നോക്കി—"കുഞ്ഞേ! നിന്റെ മാതാപിതാക്കളും ബന്ധുക്കളും മറ്റു വേണ്ടപ്പെട്ടവരെല്ലാം പറയുന്നതു നീ കേൾക്കണം. സ്വയം ഗുണദോഷവിവേചനം ചെയ്യത്തക്ക ശക്തി ഇപ്പോൾ നിനക്കില്ല. ആരെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു അവർ പറയുന്നുവോ അവനെത്തന്നെ നീ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കണം. നിന്മൂലം കുലത്തിനും ബന്ധുക്കൾക്കും അപമാനം ഉണ്ടാകരുതു്. കന്യകതന്നെ ഇങ്ങനെ ലജ്ജകൂടാതെ സഭയിൽ അഭിപ്രായം പറയുന്നതു എത്രമാത്രം നിന്ദ്യമാണ്!"

സുന്ദരി, അല്പംകൂടെ പറഞ്ഞു—"കബീറിനു എന്നെ വിവാഹംചെയ്തു കൊടുത്തു കൊള്ളാമെന്നു; അച്ഛനമ്മമാർ എപ്പോൾ വാക്കുപറഞ്ഞോ അന്നുമുതൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ഭർത്താവാക്കി മനസാ വരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. മനോവാക്കർമ്മങ്ങളാണ് വരണം; അല്ലാതെ ബാഹ്യമായ പാണിപീഡനമല്ല. കബീറിനെ ഞാൻ ഭർത്താവായി വരിച്ചുപോയി. ഇനി മറ്റൊരാളെ വരിക്ക കൊള്ളുകയില്ല. കബീറിനെത്തന്നെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കണമെന്നുള്ളതു ഈശ്വരന്റെ വിധിയായിരിക്കാം. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങളാരും എന്റെ ഈ വ്രതത്തെ ഭംഗംചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കരുതു്." ബന്ധുജനങ്ങൾ ഉള്ളിലെല്ലാം, "ഹാ! കബീർ, ഇവളുടെ സൌന്ദര്യത്താൽ മോഹിതനായി [illegible] പ്രയോഗവും ചെയ്തതായിരിക്കാം. എന്നാലിനി നാം ഇവളെ അനുസരിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കേണ്ട. എന്തായാലും, ഇവളെ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം" എന്നുപറഞ്ഞു്, അവരെല്ലാവരും വീട്ടിലേക്കുപോകയും ചെയ്തു. അനന്തരം, സുന്ദരിയുടെ, [illegible], അവളുടെ [illegible] നിർബന്ധം കണ്ടു്, മന്ദഹാസത്തോടെ പറഞ്ഞു—"കുട്ടി പൊട്ടിപ്പെണ്ണേ! നീ എന്തറിയുന്നു? നിനക്കു വയസ്സെത്രയുണ്ട്? [illegible] അഭിപ്രായം പറഞ്ഞു തുടങ്ങിയോ? നമ്മുടെ ജാതിക്രമത്തിനു വിരോധമായി [illegible] അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നു, കബീറിനെ [illegible] നീ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു? കൊള്ളാം! [illegible] ചിരിക്കയില്ലേ? നീ കാരണം ഞങ്ങളുടെ [illegible] പോകുമല്ലോ. ബന്ധുജനങ്ങൾതന്നെ, നിന്നെ [illegible] വിവാഹം [illegible] മുഖം കണ്ണുനീരിനാൽ [illegible] ഇങ്ങനെ നിന്നെക്കൊണ്ടല്ലേ [illegible] ഇനിയെങ്കിലും [illegible] ഇങ്ങനെ [illegible] അന്നാണ് നിന്റെ കഥ കഴിയുന്നതു്? അധികപ്രസംഗം [illegible]!" [illegible]"—അവൾ, ഇങ്ങനെ ഭയപ്പെടുത്തി, അവളെ [illegible] ഒരു മുറിക്കകത്താക്കിയടച്ചു്, സൂക്ഷിച്ചുകൊൾവാൻ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇങ്ങനെ മുറിയ്ക്കുള്ളിൽ അടയ്ക്കപ്പെട്ട സുന്ദരി [illegible] ദിവസങ്ങൾ [illegible] കബീർദാസിന്റെ [illegible] അങ്ങനെ കുറെക്കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരിക്കൽ, ഒരുവൻ ഒരു [illegible] സന്യാസിയുടെ വേഷം ധരിച്ചു്, [illegible] അവളുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നു. സുന്ദരിയുടെ പിതാവു [illegible] സന്യാസിയെ [illegible] ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. തനിക്കു [illegible] എന്നു സന്യാസി ചോദിച്ചു-

വീട്ടുടമസ്ഥൻ— അയ്യാ! [illegible] ഇവിടെ [illegible] ഉണ്ടു്. എന്താണു [illegible] കഴിച്ചു സന്തോഷിച്ചുപോകണം?

സന്ന്യാസി—അത്ഭുതം! ഈകാരിയിൽ നമ്മുടെ വംശത്തിൽ, അന്നദാനപ്രഭുവായി തമാൽ മാത്രമേയുള്ളു എന്നായിരുന്നു ഇതുവരെ എന്റെ വിചാരം. ഇവിടെവന്നുകണ്ടതിൽ നി അവനേക്കാളും ധർമ്മിഷ്ഠനാണെന്നു തോന്നുന്നു. അവന്റെ സംബന്ധക്കാരനായ നിങ്ങളും ഗുണവാനായിരിക്കുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല. സന്ന്യാസിയുടെ വാക്കുകേട്ട്, അല്പം നീരസത്തോടെ വീട്ടുടമസ്ഥൻ, "ഏ ഞാൻ തമാലിന്റെ സംബന്ധിയാണെന്നു നിങ്ങളോടാര പറഞ്ഞു? അവൻ ഭ്രഷ്ടനല്ലേ? ഇനി നിങ്ങൾ ഇവിടെനിന്നു പോകുന്നതുവരെ ദയചെയ്ത്, അവന്റെപേർപറയാതിരിക്കണം.

സന്ന്യാസി—തമാൽ ഭ്രഷ്ടനോ? അവൻമഹാശ്രേഷ്ഠനാണെന്നാണെന്റെ അറിവ്.

വീട്ടുടമസ്ഥൻ:—നമ്മുടെ കുലമര്യാദപ്രകാരമുള്ള സുന്നത്തുകർമ്മം ആചരിക്കാത്ത നിന്ദ്യനായ കബീർ എന്നവൻ പറയുന്നതുകേട്ട്, ഹിന്ദുമതാചാരങ്ങളെ സ്വീകരിച്ച് നമ്മുടെ പള്ളികളിലും സമാജങ്ങളിലും എങ്ങും വരാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന അവൻഭ്രഷ്ടനല്ലെന്നാണോ പറയുന്നത്?

സന്ന്യാസി:—അല്ലതന്നെ. ഞങ്ങൾ എല്ലാവരുമായി തമാലിനെക്കാണ്മാൻ നാലഞ്ചാഴ്ചമുമ്പൊരിക്കൽ പോയിരുന്നു. അന്ന്, അവന്റെ സൽക്കാരം സ്വീകരിച്ച് ഞങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഒരു ഫക്കീർവന്ന്,—"ഹാ സുന്നത്തു ചെയ്യാത്ത മ്ലേച്ഛക്കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻതന്ന ചോറാണോ നിങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചത്? ഈ വീട്ടിൽ നമുക്കു തൊട്ടുതിന്നാമോ?" എന്നുചോദിച്ചു ഞങ്ങളെ വിരോധിച്ചു. അതു ശരിതന്നെയെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ഞങ്ങളും ഉണ്ണാതെ എഴുന്നേറ്റുകളഞ്ഞു. കബീർ ഉടനേതന്നെ സുന്നത്തുകർമ്മം ചെയ്തിരിക്കയും, ഒരുമിച്ചു ഞങ്ങളെ ഇരുത്തി ഭുജിപ്പിച്ചു സന്തോഷിപ്പിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ കബീറിനോടു—"എന്താ കുഞ്ഞേ നീ എന്താണ്, ഇങ്ങനെ മണിമാലയും ഭസ്മക്കുറികളുംമറ്റുംഹിന്ദുക്കളെപ്പോലെ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്? കുരുത്തക്കേടാണോ" എന്നു ചോദിച്ചതുകേട്ട്, അപ്പോൾതന്നെമാലയും കുറിയുമൊക്കെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഹരിനാമസങ്കീർത്തനങ്ങളും നിറുത്തൽ ചെയ്തു. അന്നുമുതൽക്ക മുഹമ്മദ്മതാചാരപ്രകാരമുള്ള ചാവക്കറിയും അള്ളാവെ പ്രാർത്ഥനയും മറ്റുമാണ പരിശീലനം. അക്കഥയൊന്നും നിങ്ങളറിഞ്ഞിട്ടില്ലയോ? തമാലിനെ സംബന്ധിയെന്നുപറവാൻ ഭ്രഷ്ടതോന്നിയത്, അതറിയായ്കകൊണ്ടായിരിക്കാം. അതു പോരായ്മയെന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തിയെന്നാൽ, കബീറിനു മകളെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കയില്ലയോ?' ഇങ്ങനെ പലതും പറഞ്ഞു. കൂടിയുണ്ടായിരുന്ന ഫക്കീർമാരെക്കൊണ്ടു അതുപോലെയൊക്കെത്തന്നെ പറയിച്ച്, വീട്ടുടമസ്ഥനെ ഒരുവിധത്തിൽ സമ്മതിപ്പിച്ചുവച്ചുകൊണ്ടു, ബന്ധുക്കളേയും കാളിയേയും മറ്റും ഒരുമിച്ചുവരുത്തി! അവരോടും കരുപോലെയൊക്കെപ്പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു. അനന്തരം, സുന്ദരിയെ കബീറിനു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതിനു വല്ല വിരോധവുമുണ്ടോയെന്നു ചോദിച്ചു. കാളി അതിനു മറുപടിയായി 'പലകാലംഹിന്ദുമതത്തിൽ ചേർന്നുനടന്നശേഷം പിന്നെവന്നു നമ്മുടെ മതത്തിൽചേർന്നു പെണ്ണിനെ ചോദിച്ചാൽ കൊടുക്കണമെന്നുണ്ടോ?'

സന്ന്യാസി—ഹിന്ദുമതത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു നമ്മുടെ മതത്തിൽ ചേർന്നിട്ടു പലനാളായല്ലോ എന്നല്ല ഹിന്ദുമതാചാരങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചുവെന്നല്ലാതെ, ഹിന്ദുമതത്തിൽ ചേർന്നു നടന്നുവോ?

കാളി:—എന്തെ, അവനു സുന്നത്തുചെയ്തുവെന്നുപറഞ്ഞതു വാസ്തവംതന്നെയാണോ?

ഫക്കീർസന്ന്യാസി:—ഹേ! നിങ്ങൾ, സുന്നത്തുസുന്നത്തെന്നിത്ര മഹാകാര്യമായി ചോദിക്കുന്നതെന്താണ്? നമ്മുടെ വംശത്താൽ ആദിമപിതാവായ ഇബ്രാഹിമിനു സുന്നത്തു ചെയ്തതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?

കാസി:—അദ്ദേഹം സുന്നത്തു ചെയ്തിട്ടില്ലെങ്കിലും, പിൽക്കാലത്തിലുണ്ടായ ആചാര്യനാ
യ ഇബ്രാഹിം പൈഗംബരുടെ കാലംമുതൽ, നമ്മുടെ വംശത്തിൽ എല്ലാവരും നട
ത്തിവരുന്ന ഒരാചാരമല്ലയോ ഇതു?

സന്യാസി:—ഷാം, കാബൂൾ, ബൾക്ക്, അറബ്, ബഗ്ദാദ്, ഡില്ലി, മുതലായ നഗരങ്ങ
ളിൽവച്ചു്, ഉൽകൃഷ്ടമായി നമ്മുടെ ചക്രവർത്തിയുടെ സ്ഥാനമായ രാജപട്ടണത്തി
ലെ അധിപതികളെല്ലാവരും മംഗലസ്പർശവിശുദ്ധിയെന്നവണ്ണം സുന്നത്തുചെയ്യുവ
രോ അല്ലല്ലോ. അവരല്ലേ, സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു എല്ലാവർക്കും ശിക്ഷനിശ്ച
യിക്കുന്നവർ? നമ്മുടെ മതങ്ങളെ നാംതന്നെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതു ധർമ്മമാകുമോ?
ഇബ്രാഹിംപൈഗംബർ ഇങ്ങനെയൊരുവേറുചെയ്ത സത്യത്തെ കല്പിക്കാത്തതുകൊണ്ടു്,
അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയ ശിക്ഷയല്ല നാമെല്ലാവരും ഇപ്പോഴും അധീനന്മാരായിത്തീർന്നി
രിക്കുന്നു. അതിനെത്തന്നെയാണിപ്പോഴും കബീർ മനസ്സിലാക്കിയതു്. ഇനി, സുന്ദ
രിയെ അവനു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കാൻ താങ്കൾക്കു സമ്മതമല്ലയോ?

കാസി:—അധമന്മാർ നിശ്ചയിക്കുന്നതിനുമുമ്പു്, ഒരു ഹിന്ദുവിനെ വിവാഹത്തിനുദ്ദേശിക്ക
ന്നവളുടെ വിവാഹത്തിനു വരുവാൻ ഞങ്ങൾക്കു സമ്മതമല്ല. നിശ്ചയമായും ഞ
ങ്ങൾ വരികില്ലതന്നെ.

സന്യാസി:—ശരി, സുന്ദരിക്കു നിങ്ങൾ ഇതാരാണോ ഒരു കാരണമുണ്ടു്? നമ്മുടെ മതാ
ചാര്യനായ ഇസ്മായിലിന്റെ മാതാവായ ഹാജരാദേവി, ഇബ്രാഹിംപൈഗംബരെ ഭർത്താ
വാക്കി സ്വീകരിച്ചതു്, അമ്മയും അച്ഛനും ബന്ധുജനങ്ങളും പറഞ്ഞവാക്കു നി
ശ്ശേഷം ബോദ്ധ്യമാക്കാതെ സ്വാതന്ത്ര്യേച്ഛപ്രകാരമല്ലായിരുന്നോ? അങ്ങനെ ചെ
യ്തതുകൊണ്ടു ഹാജരാദേവി വന്ദ്യയല്ലാതെ തീർന്നുവോ? നമ്മുടെപൂർവ്വാചാര്യന്മാരായ
ഇസ്ലാംപൈഗംബരുടെ പരമ്പരയിലെ നടപ്പുകളെന്തു്? ഏതു കാലത്തും സ്ത്രീ ഏ
തൊരുപുരുഷനെ ഇച്ഛിക്കുന്നുവോ അവനായി അവളെ വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്ക
ണമെന്നാണല്ലോ വച്ചിരിക്കുന്നതു്. എന്നല്ല ഒരുത്തനെ മനസാ അംഗീ
കരിച്ചവൾ മറ്റൊരുത്തനെ പിന്നെ വിവാഹം ചെയ്യരുതെന്നതു്. കുറാകവുമല്ല
യോ? താങ്കളോടു ഈവസ്തുതകളൊന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ.
എന്നിങ്ങനെ പലനീതിവാക്യങ്ങളും ഗുണദോഷങ്ങളും പറഞ്ഞു മായതൊണ്ടമാ
ക്കി, എല്ലാവരെയും വിവാഹത്തിനും സമ്മതിപ്പിച്ചു. അടുത്തദിവസത്തേക്കുവി
വാഹമുഹൂർത്തം നിശ്ചയിക്കുകയുംചെയ്തു. അനന്തരം തന്റെ ശിഷ്യന്മാരായ പ
ക്കീരന്മാരെ അവിടെയിരുത്തിയേച്ചു്, ഭഗവാൻ, നേരെതന്നെ തന്റെ ഭവനത്തിൽ
എത്തി. അഭ്യാഗതനായ വൃദ്ധനെ താൻ യഥായോഗ്യം ഉപചരിച്ചു വന്ദിച്ചുനി
ന്നു. ഉടനെ വൃദ്ധതപസ്വി—"മകനേ! താങ്കളുടെ പുത്രൻ വിവാഹത്തിനാവശ്യ
പ്പെട്ട സുന്ദരി എന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ വിവാഹം നാളെയാണു്. അതിലേക്കു താ
ങ്കൾ ഇന്നേതന്നെ ചെല്ലണമെന്നു പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ആ പെൺകു
ട്ടിയുടെ അപ്പൂപ്പനാണ്—" എന്നുപറഞ്ഞു ഈ വർത്തമാനം കേട്ടപ്പോൾ തമാ
ലിനു ജിജ്ഞാസയോടുകൂടി അളവററ മനസ്താപം ഉണ്ടായി. ഹാ! കഷ്ടം! ത്രൈ
ലോക്യസുന്ദരിയായ സുന്ദരിയെ മറ്റൊരുത്തനു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതായാ
ൽ, നമ്മുടെ കബീറിനുതക്ക ഗുണോൽകർഷമുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയെ കിട്ടുവാൻ
പ്രയാസപ്പെട്ടമല്ലോ എന്നോർത്തു വിലപിച്ചു്, അശ്രുധാരയോടുകൂടി കണ്ണു
നീരൊഴുക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അതുകണ്ടു്, വൃദ്ധതപസ്വി—"ഹാ മകനേ! നിങ്ങൾ
ഇനി വ്യസനിക്കുവാൻ കാരണമെന്തു്? ഇങ്ങനെ ഒരു കാര്യത്തിനു ക്ഷണിക്കുമ്പോ
ൾ കരയുകയാണോ വേണ്ടതു്? ആ പെൺകുട്ടിയെ നിങ്ങളുടെ പുത്രനു
വിവാഹത്തിനു കിട്ടില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു വ്യസനിക്കയായിരിക്കാം. എന്നാലും വ്യസനി
ച്ചിട്ടു കാര്യമില്ല. "ബ്രഹ്മാവിനാൽ വിധിച്ചതിനു പകരമെന്തു്?" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ
ഇക്കാര്യം നിർവ്വഹിക്കാൻ ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ വല്ലപ്രയാസവുമുണ്ടോ? ഞാനിപ്പോൾ

ഈ മുഹൂൎത്തത്തിൽതന്നെ നിങ്ങളുടെ പുത്രൻ അവളെ വിവാഹംചെയ്തു തരുവിച്ചാൽ എനിക്കു എന്തുതരും?"

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടു്, ഭാര്യയും ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനും അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. ഹേ മാന്യപുരുഷരേ! ഞങ്ങളുടെ പ്രാണപ്രിയനായ പുത്രൻ, ഞങ്ങൾ ജീവിക്കുന്നതുവരെ, അങ്ങേക്കു ദാസനായിരുന്നുകൊള്ളാം സത്യം എന്നു രണ്ടുപേരും ഒരുപോലെ പറഞ്ഞു.

മായാബ്രാഹ്മണൻ:—സത്യംതന്നെയോ? എന്നാൽ ഇന്നുമുതൽ നിങ്ങൾ പിന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതെ ഉപകാരികളായിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഇതു സമ്മതമാണോ?

കബീർ:—ഇതുകേട്ടു,—"ഹേ! എനിക്കു, ആ പെണ്ണുംവേണ്ട താങ്കളുടെ സഹായവുംവേണ്ട. വേഗം വന്നവഴിക്കു പൊയ്ക്കൊള്ളുക" എന്നുപറഞ്ഞു.

മായാബ്രാഹ്മണൻ:—ഇത്രയും കബീറിനോടു പറഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ ഒരോരോവിധം മാറിപ്പറയുന്നതു യോഗ്യമാകുമോ? ഹേ കബീർ! നിനക്കുതന്നെ ഞാൻ ആ പെണ്ണിനെ വിവാഹംചെയ്തുതരുവിക്കാം. എന്റെ വാക്കിനു ഒരിക്കലും വ്യത്യാസം വരികയില്ല. ഇതുകൊണ്ടു നീ ഇന്നുമുതൽ എന്റെ ദാസ്യം വഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കബീർ:—എനിക്കു ആ പെണ്ണിനെ വേണ്ട; നിങ്ങളുടെ ദാസ്യം വഹിച്ചുകൊള്ളാം. പക്ഷെ, രാമനാമത്തെ കീൎത്തിക്കാതിരിക്കണമെന്നു നിൎബ്ബന്ധിക്കരുതു്.

വൃ-ബ്ര:—അത്രയും ബ്രഹ്മത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു ഒരു മനുഷ്യന്റെ നാമം ജപിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, പാപമല്ലാതെ പുണ്യം കിട്ടുമോ? വെറുതെ നരകത്തിൽവീഴാനുള്ള വഴി നോക്കുകയാണു്.

കബീർ:—മൂഢനായ വൃദ്ധ! ലോകേശനായ ശ്രീരാമചന്ദ്രസ്വാമിയെയാണോ താങ്കൾ മനുഷ്യനെന്നു പറഞ്ഞതു്? ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതു ഞാൻ ക്ഷമിച്ചു. എങ്കിലും ഇനിമേലും കൂടിപ്പറഞ്ഞാൽ ക്ഷമിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തനാകയില്ലെന്നു ഓൎമ്മയിരിക്കട്ടെ.

വൃ-ബ്ര:—ദശരഥന്റെ ഭാൎയ്യയെ രാവണൻ കട്ടുകൊണ്ടുപോയതിനാൽ കുട്ടികളെപ്പോലെ കാട്ടിലൊക്കെ നടന്നു അയ്യോ സീതേ, എന്നു നിലവിളിച്ചു ദുഃഖിതനായ ആ മനുഷ്യനാണോ നിന്റെ ദൈവം? ആ മനുഷ്യനെ പറയുമ്പോൾ കോപിക്കുന്നതെന്തു്?

ഇതുംകൂടെ കേട്ടപ്പോൾ, കബീറിനു കോപം സഹിക്കവയ്യാതെയായി. അവൻ ആ വൃദ്ധന്റെമേൽ ചാടിവീണു്, "എടാ ദുൎബ്ബുദ്ധികനായ വൃദ്ധ! നിന്നെ ശിക്ഷിക്കണം ഇനിഞാൻ ക്ഷമയിൽ വരുകയില്ല" എന്നു ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു.

വൃ-ബ്ര:—എടാ ദുഷ്ടഹൃദയ! നിനക്കു ഗുണം ചെയ്യാൻവന്ന എന്നെ നീ ഉപദ്രവിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നോ? എടാ ആ സുന്ദരിയോടുകൂടെ ചേൎന്നിരിക്കുന്ന സുഖംകിട്ടാൻപോകുന്നതു നിനക്കല്ലയോ അതോ എനിക്കോ ഭാഗ്യംകെട്ടവനേ!

കബീർ;—എടാ വൃദ്ധ! നിന്റെ സുന്ദരിയുടെ സുഖവാസം എനിക്കാവശ്യമില്ല. അതിലേക്കു നീ സഹായിക്കയുംവേണ്ട. വേഗം ഇവിടെനിന്നു പൊയ്ക്കൊണ്ടാൽ മതി.

വൃ-ബ്ര:—അവളെ വേണ്ടെന്നോ പറഞ്ഞതു്? വേണമെന്നു പറഞ്ഞു നീ എന്റെ കാൽപിടിക്കുമല്ലോ. കാണാം എന്തെങ്കിലും?

കബീർ.—(പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) എത്ര അത്ഭുതകരമായ വാക്കുകളാണു കേൾക്കുന്നതു്. അവളെ ഞാൻ തിരക്കയില്ലെന്നും അതിലേക്കു നിന്റെ സഹായം ആവശ്യമില്ലെന്നും ഞാനല്ലേ പറഞ്ഞതു്. ഇതിനിനി മനസ്സിലാക്കാൻ സത്യമോ മറ്റോ ചെയ്യണമോ?

കബീറിന്റെ ദൃഢതയോടുകൂടിയ ഈ നിശ്ചയംകേട്ട ഇവൻ സ്വതേ സ്ത്രീവിരക്തനാകയാൽ ഇനിയും ഇവ സംബന്ധിച്ചു പറഞ്ഞാൽ ഇവന്റെ വൈരാഗ്യം വൎദ്ധിക്കുകയേ ഉള്ളൂ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു ശ്രീരാമൻ സംതോഷം വെളിപ്പെടുത്താതെ അതിലേക്കു ഒരു ഉപായം ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു്, സാക്ഷാൽ ദേഹിയെ ധ്യാനിച്ചു. "ഹേ! നാരദ നീയും, പണ്ടൊരിക്കൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മാതൃപിതാക്കന്മാരും, രാമാനന്ദസ്വാമികളുടെയും ശിഷ്യന്മാരുടെയും ഇ

രൂപംധരിച്ചു ഇവിടെവന്നു കബീറിന്റെ വിവാഹത്തിനു വേണ്ടതുപ്രവൎത്തിക്കുക" എന്നു സംകല്പിച്ചു. ഭഗവൽസങ്കല്പമനുസരിച്ചു നാരദൻ രാമാനന്ദരൂപമെടുത്തു്, ശിഷ്യന്മാരുടെ രൂപത്തിൽ മറ്റു ചില മുനിമാരെയുംചേൎത്തു്, സൂൎയ്യാസ്തമയത്തോടുകൂടി കബീർ കബീർ എന്നുവിളിച്ചുകൊണ്ടു് തമാലിന്റെ ഭവനത്തിൽ കടന്നുചെന്നു. ഏറ്റവുംപ്രിയപ്പെട്ട തന്റെ പരമഗുരുവിന്റെ ശബ്ദംമനസ്സിലാക്കിയ കബീർ സംഭ്രമത്തോടുകൂടി ഓടിയിറങ്ങി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽവീണുനമസ്കരിച്ചു ഭഗവൻ! നിന്തിരുവടിയുടെ പാദസ്പൎശത്താൽ ഞങ്ങളുടെ ഭവനംഇന്നു പരിശുദ്ധമായി. ഞങ്ങൾ ധന്യന്മാരുമായി എന്നറിയിച്ചു പൂജിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ഒരാസനത്തിൽ നിവേശിപ്പിച്ചു. സ്വാമികളെക്കണ്ടു സസന്തോഷം തമാലും മിഠ്ഠാബീബിയും വന്ദിച്ചുപചരിക്കാൻതുടങ്ങി. ഉടനെ സ്വാമികൾ തമാലിനെനോക്കി "ഹേ! നിങ്ങൾ എന്താണിങ്ങനെ ഉദാസീനന്മാരായിരിക്കുന്നതു്? നിങ്ങളുടെ പുത്രനായ കബീറിന്റെ വിവാഹംനാളെ പ്രഭാതത്തിലാണെന്നുകേട്ടുവല്ലോ" എന്നുപറഞ്ഞു.

തമാൽ:—ആ പെൺകുട്ടിയുടെ പിതാമഹൻ ഇവിടെ വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ഈ വസ്തുത പറയാതിരുന്നില്ല. പക്ഷേ വിഷ്ണുജനം നിവൃത്തിചെയ്യുന്നുവെങ്കിലേ പെണ്ണിനെ വിവാഹംചെയ്യുവാനുള്ളു എന്നു അദ്ദേഹം ശാഠ്യം പിടിക്കയാൽ കബീറുമായി കുറെ എതിർവാദത്തിനും മുഷിച്ചിലിനും സംഗതിയായി. അതുകൊണ്ടിനി ആകാൎയ്യം വഹിക്കുമോയെന്നുസംശയമാണു്.

സ്വാമികൾ:—അയ്യോ! ആ പെൺകുട്ടിയെ കബീറിനു കൊടുക്കാമെന്നുപറഞ്ഞിട്ടില്ലേ? പിന്നീട്ടു മാറിപ്പറയുമോ? എന്നാലൊരമിച്ചുവരുവിൻ! ഞാൻ ആകാൎയ്യം പറഞ്ഞു ശരിപ്പെടുത്താം.

തമാൽ:—ഭസ്മവും തിലകവും ധരിച്ചു ശിഷ്യന്മാരുമായി സ്വാമികൾ ഈ വേഷത്തിൽച്ചെന്നാൽ കാൎയ്യം നടപ്പിൽവരുമെന്നുതോന്നുന്നില്ല. ഹിന്തുക്കൾ എന്നുകേൾക്കുന്നതുതന്നെ അവൎക്കു വളരെവെറുപ്പാണു്.

സ്വാമികൾ:—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ഞാൻ ഒരു പക്കീറിന്റെവേഷംധരിച്ചുപൊയ്ക്കൊള്ളാം. ഈ കാശിദേശത്തിനധിപതിയായ രാജാവിനെവരുത്തി അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടവരോടുപറയിച്ചു വിവാഹംനിറവേറ്റാം. സ്വാമികൾഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തശേഷം രാജാവിനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ രാജധാനിയിലേക്ക തന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരുത്തനെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. ഉടനെ ഭഗവാൻതന്നെമായയാൽകാശിരാജന്റെ രൂപംധരിച്ചു പരിവാരജനങ്ങളോടും വാദ്യഘോഷത്തോടുംകൂടി തമാലിന്റെ ഭവനത്തിൽവന്നുചേൎന്നു. സ്വാമികൾ ഒഴികെയുള്ളവരെല്ലാം രാജാവിനേയുംരാജാവു സ്വാമികളേയും ഭക്തിപൂൎവ്വം വന്ദിച്ചുനിന്നു. സ്വാമികൾ ഉടനേ ബഹുമാനപൂൎവ്വം രാജാവിനെനോക്കി ഹേരാജൻ! നമ്മുടെ പ്രിയശിഷ്യനായ കബീറിനെ നാമെല്ലാവരുമായി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നു വിവാഹകൎമ്മം നടത്തിക്കണം. അതിനാണു് അങ്ങയെ ആളയച്ചുവരുത്തിയതു് എന്നുകല്പിച്ചു. അനന്തരം കബീറിനെ മണവാളവേഷംചമയിച്ചു അനേകം ഇഷ്ടജനങ്ങളോടുകൂടി വാദ്യാദിമേളങ്ങൾ ഘോഷിച്ചു യാത്രയാരംഭി- സ്വാമികളും രാജാവും ശിഷ്യപരിജനപരിവൃതന്മാരായി മുൻനടന്നു. ഈ വരവുകണ്ടു മണവാട്ടിയുടെ വീട്ടുകാർ സംഭ്രമത്തോടുകൂടിവന്നു എതിരേൽക്കയും രാജകല്പനപ്രകാരം വിവാഹം ഉടൻതന്നെ നടത്താൻ നിശ്ചയിക്കയുംചെയ്തു. മണവാട്ടിയെ ചമയിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു പ്രഭാതത്തിലെ സുമുഹൂൎത്തത്തിൽ വിവാഹക്രിയ ശോഭയായും മംഗളമായും നിൎവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു. അനന്തരം യഥോചിതോപചാരങ്ങളും സൽക്കാരങ്ങളും പരിഗ്രഹിച്ചു എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞുപോയി. ബാലദമ്പതിമാരോടും ബന്ധുജനങ്ങളോടും മറ്റുപരിവാരത്തോടുംകൂടി തമാൽ സ്വന്തഭവനത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തി ബന്ധുജനങ്ങളെ ഭക്ഷണസംഭാവനാദികളാൽ സൽക്കരിച്ചയയ്ക്കയുംചെയ്തു. കബീർ പതിവനുസരിച്ചു അന്നേദിവസവും സായാഹ്നസന്ധ്യയടുത്തപ്പോൾ സ്വാമികളെ സന്ദൎശിക്കാനായി യാത്രയാരം

ഭിച്ചു. സുന്ദരി അതുകണ്ടു കബീറിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു "സ്വാമിൻ രാമാനന്ദസ്വാമികളെ സന്ദർശിക്കണമെന്നു പലനാളായി ഞാനും ആഗ്രഹിച്ചിരിയ്ക്കയാണ്. ഇന്നെങ്കിലും അതു സാധിച്ചുതരുവാൻ എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണ" മെന്നപേക്ഷിച്ചു. അതുകേട്ടു ആനന്ദപരവശനായിക്കൊണ്ടു കബീർ:—ഹേ സുന്ദരീ! നീ ഉൽകൃഷ്ടവംശത്തിൽ ജനിച്ചവളായിരുന്നിട്ടും രാമാനന്ദസ്വാമികളെ കാണണമെന്നാഗ്രഹിച്ചുവല്ലോ. ഭഗവാനിൽ നിനക്ക ഭക്തിയുണ്ടായതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുന്നു. എല്ലായ്പൊഴും എന്നോടു ചേർന്നിരിക്കുന്നവളാണെങ്കിൽ എന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചിരിക്കണം. മറുത്തൊരുവാക്ക പറയരുതു്. മരിക്കുന്നതുവരെ അതിനു ഭേദം വരുത്തുകയും അരുതു്. എന്താ് അങ്ങിനെ ചെയ്യാമോ?

സുന്ദരി,—സ്വാമിൻ! സാധ്വികളായ സ്ത്രീകൾക്ക ദൈവം ഭർത്താവല്ലയോ? ഭർത്തൃവാക്യത്തെ നിരസിക്കുന്നവർക്ക ഗതിയുണ്ടോ? പണ്ടു് ഭർത്താവിന്റെ വാക്കുകേൾക്കാഞ്ഞുകൊണ്ടു ദേവിയായ സീതയ്ക്കുപോലും ആപത്തുപറ്റിയെന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതു സ്മരിക്കെ ഞാൻ അങ്ങേ വാക്കുമറക്കുമോ? പാതിവ്രത്യമല്ലാതുള്ള ശ്രേയസ്സിനു പാത്രീഭവിക്കുമോ? സീതാദേവി കാട്ടിൽ ഭർത്താവിന്റെ വാക്കനുസരിച്ചു, തീക്കുണ്ഡത്തിൽ ചാട്ടംപോലും ചെയ്തില്ലയോ? ആ കീർത്തി ഇന്നും ദേവിക്ക നിലനിൽക്കുന്നില്ലേ? ഹേ ജീവനാഥ! ഭർത്തൃവാക്യത്തെ നിരസിക്കുന്നതു കഠിനമായ ബ്രഹ്മഹത്യാപാതകത്തിലും പാപമാണെന്നു് എനിക്ക നല്ലവണ്ണം അറിയാം.

കബീർ—(സന്തോഷസാഗരനിമഗ്നനായി)ഹേസുന്ദരീ! നിന്റെ പാതിവ്രത്യവും സൗശീല്യവും വിശ്വസിച്ചാണ നിന്നെ ഞാൻ വിവാഹംചെയ്തതു്. സ്വാമികീർത്തനത്തിൽ താൽപര്യമുള്ള ഹേ ഉത്തമസ്ത്രീരത്നമേ! എന്റെ പരമഗുരുവിനെ വന്ദനം ചെയ്യാൻ സന്തോഷപൂർവ്വം വരിക എന്നുപറഞ്ഞു്, വാത്സല്യത്തോടെ, ആശ്ലേഷിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി, സ്വാമികളുടെ സമീപത്തിലെത്തി ഭയഭക്തിയോടെ, പാദങ്ങളിൽവീണുവന്ദിച്ചുനിന്നു. സുന്ദരിയും സ്വാമിതൃപ്പാദങ്ങളിൽ ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്തു്, ആനന്ദാശ്രുക്കളാൽ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ നമിച്ചു, "ഭഗവൻ അനുഗ്രഹിക്കേണമേ" എന്നുള്ള അപേക്ഷയോടുകൂടി വളരെനേരം പാദങ്ങളെ തഴുകിക്കൊണ്ടുകിടക്കുമ്പോൾ രാമാനന്ദസ്വാമികൾ അത്ഭുതപ്പെട്ടു്, ഹേ ധന്യയായ സ്ത്രീരത്നമേ! എഴുന്നേറ്റാലും എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അനന്തരം കബീരനെനോക്കി, ഹേ പുണ്യപുരുഷ! ഈ സായാഹ്നത്തിൽ നീ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്ന ഈ പെൺകുട്ടി ഏതാണു് എന്നു ചോദിച്ചു.

കബീർ:—സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി,ഇന്നലെ കാലത്തു്, ശിഷ്യജനങ്ങളോടുകൂടി എഴുന്നള്ളിവന്നിരുന്നു്, ഈ കന്യകയെ എനിക്കായി വിവാഹം ചെയ്യിച്ചുതന്നതു മറന്നുപോയതുപോലെ ചോദിക്കാൻ കാരണമെന്താണാവോ?

കബീറിന്റെ വാക്കുകൾകേട്ടു സ്വാമികൾ ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനായി ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടു് കബീറിനോടു്,—"ഹേ കബീർ! ഈ പെൺകുട്ടിയെ നീ വിവാഹംചെയ്തകഥ ഞാൻ ഇപ്പോൾ അറിയുകയാണല്ലോ. ഞാൻകൂടിവന്നിരുന്നു വിവാഹം കഴിപ്പിച്ചുവെന്നോ നീ പറയുന്നതു്.

കബീർ;—സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി ശിഷ്യജനപരിവൃതനായി എഴുന്നെള്ളിവന്നിരുന്നു കാരണവന്മാരേയും അറിയിച്ചുവരുത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല്പനപ്രകാരം ഇന്നുകാലത്തു ഈ വിവാഹംനടത്തിയ കഥ മറന്നുപോയതു്, അത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു.

സ്വാമികൾ:—എടാ ഭക്തിവിശ്വാസമില്ലാത്തവനേ! ഞാൻ നിന്റെ അരികിൽ വരികയോ വിവാഹംചെയ്യിച്ചുതരികയോ ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നല്ലേ പറഞ്ഞതു? എന്നിട്ടും വീണ്ടും വീണ്ടും നീ ദുശ്ശാഠ്യംതന്നെ പറയുന്നുവോ?

അനന്തരം സ്വാമികൾ സുന്ദരിയെനോക്കിച്ചോദിച്ചു—"ഹേ സ്ത്രീരത്നമേ! ഞാൻ നിന്റെ വിവാഹത്തിനു വന്നിരുന്നതായി നീ എന്നെക്കണ്ടുവോ? സത്യംപറയണം" ഇങ്ങനെ സ്വാമികൾ ചോദിച്ചപ്പോൾ, അതിലേക്ക മറുപടിപറയുന്നതിനു സുന്ദരി ഞൊ

വിനോടു അനുവാദംചോദിച്ചു. കബീർ പറഞ്ഞു—"ഹേ! സാധ്വീമണേ! ഭർത്താവു തന്നെയാണു ദൈവം, എന്നാൽ ഭർത്താവിന്റെ ദൈവം ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്യുന്ന ആചാര്യനാണ്. ആചാര്യസമക്ഷം വ്യാജംപറയുന്നതു മഹാപാപമാകയാൽ പരമാർത്ഥം അറിയിക്കുക."

ഭർത്തൃനിയോഗം അനുസരിച്ചു സുന്ദരി പറഞ്ഞു—"സ്വാമികളേ! എന്നാണ് ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ഒരു ഫക്കീർസന്ന്യാസി ഞങ്ങളുടെ ഭവനത്തിൽവന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് ഞങ്ങളുടെ വിവാഹംനടത്തിയതു. കാശിയാത്രയും ഇപ്പോൾ അവിടെ എഴുന്നെള്ളിവന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അല്ലാതെ ഞാനാരെയും കണ്ടില്ല.

കബീർ:—ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ഫക്കീർവേഷംധരിച്ചു വന്നതു തിരുവടിതന്നെയായിരുന്നു. തിരുവടിയുടെ കരുണാകടാക്ഷംകൊണ്ടാണ് ഈ വിവാഹം നടന്നതെന്നു തന്നെ പറയണം. ഞാൻ വ്യാജം ഒരിക്കലും പറകയില്ലെന്നു തിരുമനസ്സിൽ വിശ്വാസമുണ്ടാകണം.

സ്വാമികൾ—എടാ കബീർ! ഈ പെൺകുട്ടിയുടെ സൌന്ദര്യത്താൽ വ്യാമോഹിതനാകയാലോ നിനക്കു കഠിനമായ ബുദ്ധിഭ്രമമുണ്ടായതുപോലെ തോന്നിപ്പോകുന്നതു? ഇങ്ങനെ അസത്യത്തിലേയ്ക്കായാൽ കഠിനമായ ശിക്ഷയും ദുർജ്ജനങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിച്ചു അപകീർത്തിയും പരക്കാനിടവരുമല്ലോ

ഗുരുനാഥന്റെ വാക്കുകൾകേട്ടു, കബീർ ദുഃഖപരവശനായി ഭവിച്ചു. മറുപടി എന്തുപറയേണ്ടു എന്നാലോചിച്ചുനില്ക്കുമ്പോൾ, കൃപാനാടകനായ ഭഗവാൻ, അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു. രാമാനന്ദസ്വാമികളെനോക്കി, "ഹേ രാമാനന്ദ! കബീർ വ്യാജമല്ല പറഞ്ഞതു. നിന്റെ രൂപംധരിച്ചുകൊണ്ടു വിവാഹം നടത്തിക്കൊടുത്തതു ഞാൻതന്നെയാണ്. നീയാരെന്നാണ് കബീർ വിചാരിച്ചിരുന്നതു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അനന്തരം തൃക്കൈകൾകൊണ്ടു, കബീറിനേയും പത്നിയേയും തലോടി, അവരുടെ കഴുത്തിൽ രണ്ടു പൂമാലകൾ അണിയിച്ചു. "കബീർ! ഞാൻതന്നെയാണ് നീ" എന്നു വാത്സല്യപൂർവം അരുളിച്ചെയ്തശേഷം, അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

ഭക്തിയും ആശ്ചര്യവും ഉൾക്കൊണ്ട്, അതെല്ലാം നോക്കിക്കൊണ്ടു, നിശ്ചലനായിനിന്നിരുന്ന രാമാനന്ദസ്വാമികൾ, ഉൽബുദ്ധനായി, "ഹാ ഹാ! ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ദർശനമല്ലേ എനിക്കു ലഭിച്ചതു?—ഞാൻ ഇന്നു ചെയ്ത ഭാഗ്യം എന്തായിരുന്നുവോ? അല്ലയോ ജഗദീശ്വര! തിരുവടിയുടെ ഭക്തശിരോമണിയായ കബീറിന്റെ വാക്കിനെ സത്യമാണെന്നു അറിയിക്കാൻ എഴുന്നെള്ളിവന്നുവല്ലോ. തിരുവടിയെക്കണ്ടപ്പോൾ, ആനന്ദപരിപ്ലുതനായി ഞാൻ ഉറക്കമെഴുന്നേറ്റപോലെ നിന്നുപോയി. ഹാ! കുറച്ചു സ്തുതിയായിട്ടെങ്കിലും ഉച്ചരിക്കുന്നതിനു എനിക്കു സംഗതിയായില്ലല്ലോ" എന്നോരോന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു, കബീറിനെപ്പിടിച്ചു ആലിംഗനംചെയ്തു.—"പ്രിയശിഷ്യോത്തമ! പുത്രനെന്ന പദത്തിനു അർഹൻ നീ തന്നെ. മാതൃപദത്തിനു അർഹ ലിജ്ജാബീബിയുമത്രേ. നീ പറഞ്ഞതു, അസത്യമാണെന്നു ശങ്കിച്ച എന്റെ അവിവേകത്തെ ക്ഷമിക്കണം. സത്യമറിവാൻ ശക്തിയില്ലാത്തവനാണെന്നു, നീ എന്നെനിന്ദിക്കയുംചെയ്യരുതു" എന്നു സ്വാമികൾ വിനീതനായി അപേക്ഷിച്ചു.

കബീർ, ഉടൻതന്നെ, രാമാനന്ദന്റെ പാദങ്ങളിൽവീണു, തൊഴുതെഴുന്നേറ്റു, നേത്രങ്ങളിൽ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടുകൂടി, "ഹാ ഹാ! എന്റെ സർവേശ്വരനായ ഗുരുനാഥ! തിരുവടിയുടെ പാദങ്ങളെ ശരണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഭജിച്ചുപോരുന്ന ഈ അല്പനായ ബാലനോടു ഇത്ര അപേക്ഷിച്ചതുകൊണ്ടു ഞാൻ തീരെ കഷ്ടമായിപ്പോയി." എന്നറിയിച്ചുകൊണ്ടു, ഗുരുവിന്റെ കാലടിത്താമരയെത്തന്നെ പുണർന്നു, നിശ്ചലനായി കിടന്നു.

ലജ്ജാമയിയായ സുന്ദരിയും ഗുരുദർശനംകൊണ്ടും ആനന്ദാശ്രുക്കളാൽ പരവശയായി. "ഹാ! ജഗദീശ്വരനായ ദേവനെ ദർശിക്കാനിടയായ എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ ഭാഗ്യം! ഭക്തശിരോമണിയായ ഭർത്താവിന്റെ പുണ്യം തന്നെ പുണ്യം. സദ്ഗുരു

വായ സ്വാമികളുടെ അനുഗ്രഹംതന്നെ അനുഗ്രഹം!" എന്ന്, തന്നത്താൻമറന്ന്, ഓരോ
ന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. സ്വാമികൾ, ആ ദിവ്യദമ്പതിമാരെ അനുഗ്രഹിച്ചു, 'ദിവസംതോ
റും ദർശനംതന്നുപോകണം' എന്നാജ്ഞാപിച്ചു യാത്രയാക്കുകയും ചെയ്തു.

കബീറിന്റെ വിവാഹാദ്ധ്യായം സമാപ്തം

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം

(കബീർ, പശുക്കുട്ടിയെ കൊല്ലാതെതടുത്തതു്.)

പരിപാവനഹൃദയന്മാരുടെ അധിവാസസ്ഥാനമായ ശ്രീകാശിപട്ടണത്തിൽ, പ്രാണിഹിംസയെ വിലക്കി, എല്ലാവർക്കും ആത്മജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു, അജ്ഞാനികളുടെ മനസ്സിനെ പരിശുദ്ധമാക്കി, ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കത്തക്കവണ്ണം നന്നാക്കി, ബന്ധപാശങ്ങളെ നശിപ്പിച്ചു, അഹംഭാവാദിദോഷങ്ങളെ പരിത്യജിച്ചു, അഹിംസ എന്ന ധർമ്മത്തെ പുരസ്കരിച്ചു് ജീവകാരുണ്യമെന്നതിനെ, ജീവികളിൽ വർഷിച്ചു് സകല വന്ദ്യനായി മഹാത്മാവായിരുന്ന കബീർ, നക്ഷത്രമണ്ഡലമദ്ധ്യസ്ഥനായ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ തദ്ദേശവാസികളായജനങ്ങളുടെയിടയിൽ വിളങ്ങി സഹധർമ്മിണിയായ സുന്ദരിയോടുകൂടി, ഭഗവദ്ധ്യാനവും സ്വാമിപൂജയുംചെയ്തു്, പരമാനന്ദപരിപ്ലുതനായി അദ്ദേഹം ദിവസങ്ങളെ നയിച്ചുവരുമ്പോൾ, ഒരുദിവസം ബന്ധുഗൃഹത്തിൽ ഒരു സദ്യയുണ്ടായി, തന്റെ ജ്ഞാതിബന്ധുക്കളായ എല്ലാവരെയും ക്ഷണിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകയും അദ്ദേഹത്തെമാത്രം ക്ഷണിക്കാതിരിക്കയും ചെയ്തറിഞ്ഞു്, വ്യാകുലഹൃദയനായിഭവിച്ചു തന്നെവിളിക്കാതിരിക്കാൻ കാരണമെന്താണെന്നു സംശയിച്ചു്, കബീർ എഴുന്നേറ്റു വെളിക്കിറങ്ങി, നേരെ ബന്ധുഭവനത്തിൽചെന്നു. മറ്റുള്ളവരെക്ഷണിച്ചുകൂട്ടത്തിൽ തന്നെ വിസ്മരിച്ചു കളഞ്ഞതെന്താണെന്നു്, പിതൃവ്യനോടു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ, കുട്ടികളെ കുറെ ആളുകൾകൂടി നിൽക്കുന്നതുകണ്ടു്, കബീർ അടുത്തുചെന്നുനോക്കി. കഷ്ടം! അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിലായിട്ടു്, ഒരു പശുക്കുട്ടിയെ നിറുത്തി, കാലുകളിലും തലയിലും ആളുകൾ പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, വെട്ടാൻഭാവിക്കുന്ന ഭയങ്കരകാഴ്ചയാണ്അവിടെകബീറിന്റെദൃഷ്ടിയിൽപെട്ടതു്. അതുകണ്ടപ്പോൾ ജീവകാരുണ്യനിധാനമായ കബീറിന്റെ ഹൃദയം പൊട്ടിത്തകർന്നുപോയി. ഹാ! ദൈവമേ! ഈ ഘാതകന്മാർ നിരപരാധിയായ എന്നെ നിർദ്ദയം നിഹനിച്ചതിനാൽ പോകുന്നു. ഈ ദുഷ്പ്രവൃത്തിക്ക ഇവരെ വിലക്കി, എന്നെ രക്ഷിക്കാൻ കരുണാശാലികളായ ആരെയും ഞാൻ ഇവിടെക്കാണുന്നില്ല. എനിക്കു്, ഈ അനുഭവം വന്നതു്, പൂർവജന്മകൃതപാപഫലപാകംതന്നെ. എന്നാൽപാഴിൽമണ്ണോടുചേരാനുള്ള ഈ ശരീരം ജീവികൾക്കു ഭക്ഷണമായിത്തീരുകയാണെങ്കിൽ അതു പുണ്യമാണല്ലോ. എന്നിങ്ങനെ കബീറിനു അറിയത്തക്കവണ്ണം പരിദേവനം ചെയ്തുകണ്ണീരൊഴുക്കി നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന ആ കന്നുകുട്ടിയിന്റെമേൽ ഒരു [illegible] അളവറ്റ അനുകമ്പയുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ആ പശുക്കുട്ടിയുടെ അരികിൽചെന്നു്, അതിനെപ്പിടിച്ചു മാറോടണച്ചു്, ഗോഹത്യ, മഹാപാപമാണെന്നു്, കൂടിനിന്ന തുരുഷ്കന്മാരോടു വിലക്കി, 'ഹേ ഗോവത്സമേ! നീ ജീവിച്ചാലും! എന്നരുളിച്ചെയ്തു അതിനെ പ്രതിപാലിച്ചു വധകർമ്മോദ്യതരായ "ഇബ്ലീസ്" തന്നെക്കണ്ടുഭയപ്പെട്ടോടുന്നതുകണ്ടു്, "ഹേ ദുഷ്ടാപിശാചി തുരുഷ്കരേ! അനേകമനേകം ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്തവരാക്കി, വധകർമ്മം അനുഷ്ഠിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കയും, അതിലൂടെ ദൈവീക മോക്ഷമാർഗ്ഗം നിരോധിച്ചു നരകവാസികളാക്കുകയും ചെയ്യുക നിന്റെ പ്രവൃത്തിയല്ലേ? വധകർമ്മപരനായി നീയാകയാൽ, നിന്നെ

ഞാൻ വെറുതേ വിട്ടയയ്ക്കയില്ല. ഈ അഗ്നിയിൽ തന്നെത്തള്ളിമറിച്ച് ഭസ്മമാക്കി വിടുന്നുണ്ട്. കണ്ടോ കാണണമെങ്കിൽ" എന്ന അധിക്ഷേപവാക്കുകളോടുകൂടി മുഖത്തൊന്നുപ്രഹരിച്ചു. പ്രഹരം ഏററ ഇബിലീസ്, പ്രാണവേദനയോടു നിലവിളിച്ചു—"സ്വാമിൻ! കരുണാനിധിയായ അങ്ങ്, എന്നെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതു ശരിയാണോ? "ഹേ! അയാനിജനായ ദേവ! കരുണാനിധേ! സകലജീവപ്രിയ! ദുഷ്ടനാശനാ!" ഇത്യാദി സ്തുതിപാഠങ്ങളോടുകൂടി അദൃശ്യയായിരുന്ന ആ ദേവത ശരീരിയായി നിന്നുകൊണ്ട്,—"ശ്രേഷ്ഠ കബീർമഹർഷേ! ധർമ്മസ്വരൂപ! പരമാർത്ഥമറിയാതെ കോപിക്കരുതേ. ഈ പശുക്കുട്ടി മുജ്ജന്മംചെയ്ത കർമ്മത്തിൻെറ ഫലമാണ്, ഈ ജന്മം അനുഭവിക്കുന്നതു"—(അനന്തരം തുലുക്കന്മാരെ നോക്കി) ഹേ വൃദ്ധന്മാരേ! മതധർമ്മമറിയുന്ന വിദ്വജ്ജനന്മാരേ! ഈ പശുക്കുട്ടിയുടെ കഴുത്തറുക്കുവിൻ! പൂർവ്വജന്മത്തിൽ, ഇതു അതിനിന്ദ്യമായ പാപംചെയ്തതാണ്—അച്ഛനായ കാളിയെ വധിക്കുവിൻ"

അകൃതജ്ഞന്മാരായ തുലുക്കന്മാർ, ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞുകൊണ്ടുനിൽക്കുന്ന ആ ദുർദ്ദേവതയുടെ നീണ്ട നിലയങ്കിയും നെടിയ താടിയും വെളുത്തതലപ്പാവും നരച്ച രോമവും നാനാവർണ്ണങ്ങളായ പല്ലുകളും കണ്ടിട്ടു അവൻ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു വൃദ്ധമുസൽമാനാണെന്നേ നിശ്ചയിച്ചുള്ളൂ. തന്മൂലം അവനെനോക്കി സംശയഗ്രസ്തനായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "ശാസ്ത്രസഹോദരന്മാരേ! ഈ വൃദ്ധൻ എന്തോ ഒരു ദുർദ്ദേവതയുടെ ആവേശത്താൽ ശ്രീകരിച്ചുനിൽക്കുന്നവനാണെന്നു തോന്നുന്നു. വധകർമ്മത്തിനു അവൻ നിങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കും. നിങ്ങൾ കരുണയോടുകൂടി എൻെറ വാക്കുകൾ കേൾക്കുമെങ്കിൽ ഈ സാധുപശുക്കുട്ടിയെ കൊല്ലരുതെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു". കബീറിൻെറ മതവിരുദ്ധമായ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട് പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ആ ദുഷ്ടമൂർത്തം പറഞ്ഞു. "ഹേ മൂഢ! നീ തുലുക്കവംശത്തിൽ ജനിച്ചവനല്ലേ? കാര്യാകാര്യവിവേകം ഇല്ലാത്തവനും അല്ലല്ലോ? എന്നിട്ടും അള്ളാവിൻെറ കല്പനയെ മറക്കാൻ ആരംഭിക്കുന്നുവോ? വേദവാക്യത്തെ നിരസിക്കുന്നുവോ? മററെല്ലാജീവികളേയും മനുഷ്യരുടെ ഉപയോഗത്തിലേക്കായിട്ടാണ് ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതിൽ ആടു മാടു മുതലായവയെ തിന്നുന്നതിനായി ഉണ്ടാക്കിയതാണ്. ഇങ്ങനെ ദൈവത്താൽ കല്പിക്കപ്പെട്ട വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതാ ഈ കാരണവരിയും കാളിയും വേദം അത്യന്തം നല്ലപോലെ വായിച്ചു പഠിച്ചവരാണ്. പശുവിനെ ഹിംസിക്കരുതെന്ന്, അവർ പറയുന്നില്ല. പ്രത്യുത, ഹിംസിക്കണമെന്നാണാജ്ഞാപിക്കുന്നതു്; അതിനു വിപരീതമായി നീയും നിൻെറ കരുണമേ പറയുന്നുള്ളൂ. വേദരഹസ്യത്തെ അറിയാത്ത നിങ്ങളോടു വാദിച്ചു പരമാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുന്നതിനു ഞാൻ മതിയാകും. വെറുതെ ഈ അനാശാസ്യവാക്കുകൾ മേലാൽ പറയരുതു." അതിനു മറുപടിയായി കബീർ പറഞ്ഞു "ഹേ മായാരൂപമേ! നീ എന്തൊരസംബന്ധമാണു പറഞ്ഞതു്? നീ പാപിയാണ്: നിന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നവരും പാപികളായിത്തീരും. സ്വതേ വധശീലന്മാരായ തുലുക്കന്മാരെ അതിലേക്ക വീണ്ടും പ്രേരിപ്പിക്കാൻ വന്നവനല്ലേ നീ? ശുഭമാർഗ്ഗത്തെത്തടുക്കുന്ന ദുഷ്ട! നിന്നെ സംഹരിപ്പാൻ ഞാൻ മതിയാകും. നിൻെറ നാട്യങ്ങളൊന്നും എന്നോടു ഫലിക്കയില്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ട. അല്ലേ മൂഢ നീ നിലവിളിച്ചുകരയാനോ? നപുംസക!" ഇങ്ങനെ അധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ട്, ആ പശുക്കുട്ടിയെനോക്കി, "ഭയപ്പെടേണ്ടാ" എന്നാശ്വസിപ്പിച്ചു്, അതിൻെറ മസ്തകത്തിൽ തടവി, കാരുണ്യചേതസ്സാലിംഗനംചെയ്ത്, രാമനാമമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ചു. "സാധുഗോവത്സമേ! നീ മുജ്ജന്മം എന്തൊരകൃത്യംചെയ്തു. എങ്കിലും ഗോജന്മമായതാൽ നിൻെറ മരണം തീർന്നിരിക്കുന്നു. തന്നെ ഭജിക്കുന്നവർക്ക് അഭയപ്രദനായ ശ്രീരാമചന്ദ്രൻെറ അനുഗ്രഹത്താൽ ഈ കാശിവാസികൾക്ക ഞാനും അഭയം കൊടുക്കും," എന്നോതിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, അവിടെക്കിടന്ന ഒരു വടിയെടുത്തു ഇബിലീസിനെനോക്കി വീശിയെറിഞ്ഞു. അപ്പോൾ, ഉടനോടുകൂടി നേരേ പറന്നുചെല്ലുന്നതുകണ്ടു ഇബിലീസ് പരിഭ്രമിച്ചോടിച്ചെന്നു, കാലിയുടെയും കാളിയുടെയും പുറകിൽ ഒളിച്ചു. അതാ ആ വരുന്ന വടി എന്നെ സംഹരിക്കാതെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. വേദോക്തപ്രകാരമുള്ള വധകർമ്മം നിങ്ങൾ ഉപദേശിക്ക

കൊണ്ടാണല്ലോ എനിക്കും ഈ ആപത്തു പറ്റിയതു്. അതുകൊണ്ടു ഇതിനെ നിങ്ങൾ തടുത്തു രക്ഷിക്കണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. അതുകണ്ടു തുരുഷ്കന്മാരും സംഭ്രമമുള്ളവരായി. അപ്രകാരം ചെയ്തതു നന്നായില്ലെന്നു കബീറിനെ കുറ്റപ്പെടുത്തി. ഈ കലഹങ്ങളെല്ലാം കണ്ടു്, കോപപരവശന്മാരായ തുരുഷ്കന്മാർ കബീറിന്റെ കൈക്കുപിടിച്ചുവലിച്ചു്, എടാ കബീർ നീ ഞങ്ങളുടെ കുലത്തിൽ ജനിച്ചു മുല്ലയെ ഉപദ്രവിച്ചോടിച്ചതെന്തിനു്? വേദവിധിപ്രകാരം ചെയ്യാൻഭാവിച്ച ഗോവധത്തെ തടുത്തതെന്തിനു്? സ്വന്തമതത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു ഹിന്തുമതത്തെ വിശ്വസിച്ചു ഞങ്ങളെയൊക്കെ നശിപ്പിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടുവോ? നീ നശിക്കും സംശയമില്ല. നീ ഇവിടെ ഇപ്പോൾ എന്തിനു വന്നു? വല്ലവരും അയച്ചുവോ? ദുഷ്ട! എന്നൊക്കെപ്പലവിധത്തിൽ അധിക്ഷേപിക്കാൻ തുടങ്ങി. കബീർ—ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്ത ദുഷ്ടകൊലപാതകന്മാരേ! നമ്മെപ്പോലെ ഒരു ജീവിയല്ലേ പശുവും? അതിനെ കരുണകൂടാതെ കൊല്ലുന്നതു നീതിയാകുമോ? പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളിൽ പ്രധാനം കൊലയല്ലയോ? "പരോപകാരഃ പുണ്യായ പാപായ പരപീഡനം" എന്നല്ലേ ശാസ്ത്രം? പരമധർമ്മം ജീവകാരുണ്യവും അഹിംസയും ആണെന്നല്ലേ ചൊല്ലു്, സത്യമോ അസത്യമോ? വേദശാസ്ത്രപാരംഗതന്മാരായ മുല്ലമാരേ! കാജിയേ! നിങ്ങൾക്കു കാര്യാകാര്യബോധം ഇല്ലയോ. ഒരു ജീവപ്രാണിയെക്കൊല്ലുന്നതും കൊല്ലാൻ വിധിക്കുന്നതും ഏതു ധർമ്മമനുസരിച്ചാണു്.

മൌലി:—ഞങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ വിധിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം പശുനിഗ്രഹത്തിനായിട്ടാണു ആ കർമ്മം നടത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനെ വിരോധിക്കുന്നതു ഒരിക്കലും നിനക്കു ധർമ്മമല്ല. ജീവകാരുണ്യത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതു ഞങ്ങൾക്കു കേട്ടുകൂടാ. പശുവിന്റെ ഉല്പന്നമായ പാൽ കുടിക്കാമെന്നും അതിന്റെ മാംസം തിന്നുകൂടെന്നും ഉള്ളതിനു ന്യായമെന്താണു്?

കബീർ:—അമ്മയുടെ പാൽ ശിശുക്കളെല്ലാം കുടിക്കുമല്ലോ. അവർ അമ്മയുടെ മാംസംകൂടി ഭക്ഷിക്കുമോ?

മൌലി:—മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും തമ്മിൽ ഭേദമില്ലയോ? എന്നല്ല മനുഷ്യരുടെ ഉപയോഗത്തിനായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു ദോഷവും വരാനില്ല.

കബീർ:—എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളേയും സമദൃഷ്ട്യാ രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ഈശ്വരൻ പക്ഷപാതം കാണിക്കുമോ? മൃഗങ്ങളും മനുഷ്യരുമായുള്ള വ്യത്യാസം മനുഷ്യനു ബോധജ്ഞാനവും വിശേഷബുദ്ധിയുമുണ്ടെന്നുള്ളതല്ലാതെ മറെറന്താണു്? മൃഗങ്ങൾക്കാവശ്യമുള്ള ചില ബുദ്ധിവിശേഷങ്ങൾ മനുഷ്യർക്കുണ്ടോ? മനുഷ്യന്റെ വിശേഷബുദ്ധി മൃഗങ്ങൾക്കുണ്ടോ? രണ്ടും ഒരുതരത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠതരം തന്നെയാണു്. ഒന്നിനെ മറെറതിനേക്കാൾ മേന്മപ്പെടുത്താൻ ദൈവസൃഷ്ടിയിൽ ന്യായം കാണുകയില്ല. നമ്മെപ്പോലെ യുക്തിയും ശക്തിയും മൃഗങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ, അവയെ നാം കൊല്ലാൻ സാധിക്കുമോ? വിശേഷിച്ചും പശു വളരെ മാഹാത്മ്യമുള്ള ഒരു മൃഗമല്ലയോ? അതിന്റെ ചാണകം സസ്യധാന്യങ്ങൾക്കു എത്ര മെച്ചമേറിയ ഒരു വളമാണു്? പാൽ തൈർ മോരു നെയ്യു ഇതുകൾ ഭക്ഷണത്തിനു എത്ര രുചികരങ്ങളാണു്. കൃഷിക്കുപയോഗിക്കുന്ന കാളകൾ ജനിക്കുന്നതും പശുക്കളിൽനിന്നല്ലേ? ഇത്രത്തോളം ഉപകാരം ചെയ്യുന്ന ഒരു ജന്തുവിനെ കൊല്ലുന്നതു പാപമല്ലയോ? നിങ്ങളുടെ പാപപരിഹാരാർത്ഥമായിരിക്കാം വധകർമ്മത്തിനു ഇതിനെ സങ്കല്പിക്കാനുള്ള സംഗതിയുള്ളു്. ഒരുവന്റെ ജീവൻപോലെയാണു് മറെറല്ലാജീവനും എന്നു വിചാരിപ്പാൻ നിങ്ങൾക്കു വിവേകമില്ലയോ? ജീവകാരുണ്യം ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു ധർമ്മമല്ലയോ? ഇതിനെ ശരിയായ മറുപടി പറഞ്ഞുകേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു എനിക്കു ആഗ്രഹമുണ്ടു്. അതു സമ്മതിക്കാത്തതാണെങ്കിൽ പശുവധത്തിനു ഞാൻ വിരോധിക്കുന്നുമില്ല.

മൌലി:—ദൈവനാമം ചൊല്ലി പശുവിനെ വെട്ടുന്നതിനു യാതൊരു ദോഷവുമില്ല.

കബീർ:—വധാദിദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാനിടയാക്കാതെ നമ്മെ പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടി രക്ഷിക്കുന്ന ദൈവത്തിനു ജനങ്ങളുടെ ഉപകാരവും ഈശ്വരപ്രീതിക്കുവേണ്ടിയാകണം, എല്ലാ

ജീവികളുടെ കഴുത്തറുക്കുമ്പോൾ ദൈവനാമം ചൊല്ലാത്തതാൽ പാപശാന്തിയുണ്ടാകുന്നതല്ല.

മൌലി:—വേദം ചൊല്ലി അറുക്കുന്ന മാംസമല്ലാതെ തിന്നുപോകരുതെന്നു വേദത്തിൽ വിരോധിച്ചിട്ടുണ്ട്- ആ വിധിപ്രകാരം കൊല്ലുന്നതിനും തിന്നുന്നതിനും യാതൊരു പാപവുമില്ല.

കബീർ:—നാല്ക്കാലിമൃഗങ്ങളെ ഇങ്ങനെ വധിക്കുമ്പോൾ, അതിന്റെ ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന കുട്ടികൾകൂടി മരിച്ചുപോകുന്നില്ലയോ? അതിനെ വേദംചൊല്ലി അറുക്കുന്നുണ്ടോ? ആ സ്ഥിതിക്കു അതിനെ കൊല്ലുന്നതു ധർമ്മമാണോ?

മൌലി:—അതിനെ വേദംചൊല്ലി അറുക്കണമെന്നു ദൈവം വിധിക്കുന്നില്ലല്ലോ.

കബീർ:—അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡനായകനായി കരുണാനിധിയായിരിക്കുന്ന ദൈവം ജീവപ്രാണികളെ കഴുത്തറുത്തുകൊല്ലുക എന്ന കഠോരകർമ്മം ചെയ്വാൻ വിധിക്കുമോ? അങ്ങനെ വിധിച്ചു് കരുണാനിധിയെന്നുള്ള ദൈവനാമത്തിനു കളങ്കം വരുത്തുമോ? വധിക്കുന്നവൻ നരകത്തിൽ വീഴാതെ തടുക്കുമോ? ജീവരക്ഷണവ്രതത്തെ ഒരു നിമിഷമെങ്കിലും മറക്കുമോ? കോടി കോടി ജീവജാലങ്ങളുള്ളതിൽ ആടുമാടുകൾ മാത്രം വധിക്കപ്പെടണമെന്ന ദ്രോഹം നിശ്ചയിക്കുമോ?—ഹേ കാജി! വൃക്ഷാദികൾക്കു ജലവും മനുഷ്യമൃഗാദികൾക്കു ധാന്യഫലാദികളും ശരീരപോഷണവസ്തുക്കളായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ നരകമൂലമായ പ്രാണിഹിംസചെയ്തു ആ മാംസം ഭക്ഷിപ്പാൻ അനുജ്ഞ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു പറയുന്നതു ന്യായവിരുദ്ധവും ശാസ്ത്രവിരുദ്ധവുമാണെന്നുമാത്രമല്ലാ ഘോരമായ നരകപ്രാപ്തിക്കു കാരണമാണെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

മൌലി—അങ്ങനെ, പ്രാണികളെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ ദൈവം എന്തിനു സൃഷ്ടിച്ചു?

കബീർ—ഗുണദോഷജ്ഞാനമില്ലാത്ത മൃഗങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികൾ ധർമ്മപരങ്ങളാകാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണമാണു ഈശ്വരൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു എന്നുമാത്രമല്ല, ഉത്ഭവപോഷണശക്തികൾ പ്രപഞ്ചത്തിൽ കാണിക്കുന്നതുപോലെ നാശശക്തികളും ഇടയ്ക്കിടെ കാണിട്ടുണ്ടു്. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നിലനില്പിനു അത്യാവശ്യമാണെന്നു വിവേകികൾക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസവുമില്ല.

മൌലി:—ജീവൻ എല്ലാററിനും ഒന്നുപോലെയല്ലയോ?

കബീർ:—ചരാചരങ്ങളുടെ ജീവപ്രവൃത്തിക്കു അല്പഭേദമുണ്ടെന്നേയുള്ളു.

മൌലി:—വെള്ളം വായു മുതലായ ഭൂതങ്ങൾക്കും ജീവനുള്ളതായി തോന്നപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ.

കബീർ:—അതേ—അവററിൽ പ്രവർത്തനശക്തിയടങ്ങീട്ടുണ്ടു; അതു പ്രത്യേകമെടുത്തുപറവാൻ കാരണമെന്തു?

മൌലി:—കൊലചെയ്യുന്നതു കൊടിയപാപമാണെന്നു ഹിന്ദുക്കൾ പറയുന്നസ്ഥിതിക്കു അവർ ജന്തുക്കളെ വെട്ടിബലികഴിക്കുന്നതു പാപമല്ലെന്നുണ്ടോ?

കബീർ:—ഇഷ്ടപ്രാപ്തിക്കായി അജ്ഞന്മാരായ ചില ഹിന്ദുക്കൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നില്ലെന്നില്ല. ദുഷ്ടദേവതകൾ അതുകൊണ്ടു പ്രസാദിക്കുമെന്നാണു അവരുടെ മോഹം. പക്ഷേ, ഒരു ജ്ഞാനിയുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ അതു പാപംതന്നെയാണു്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവർക്കു ഒടുവിൽ നരകമാണനുഭവം.

മൌലി:—ദേവതകളിലും ഭേദം ഉണ്ടോ?

കബീർ:—ബ്രഹ്മവിഷ്ണുമഹേശ്വരാദികൾ ശ്രേഷ്ഠദേവതകളും കാളി ചാമുണ്ഡി മുതലായവർ ദുഷ്ടദേവതകളുമാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു അതിൽ ശ്രേഷ്ഠദേവതകൾ ധൂപദീപനിവേദ്യാദികളെക്കൊണ്ടും ദുഷ്ടദേവതകൾ രക്തമാംസാദികളെക്കൊണ്ടും തൃപ്തിപ്പെടുന്നു.

മൌലി—അശ്വമേധംമുതലായ യാഗങ്ങളിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്ന പശുക്കളുടെ ഹവിർഭാഗത്തെ വിഷ്ണുമുതലായ ദേവന്മാർ ഭുജിച്ചു സംതൃപ്തരാകുന്നില്ലയോ?

കബീർ:—ബ്രഹ്മം, ദൈവം, ഭൌതം, പൈതൃം, മാനുഷം എന്നഞ്ചുവിധയാഗങ്ങളുള്ളതിൽ, വേദാദ്ധ്യയനം ബ്രഹ്മയാഗവും; ഹോമകർമ്മം ദൈവയാഗവും; ബലികർമ്മം ഭൂ

ന്ധയാഗവും, അപ്പണം പിതൃയാഗവും, അതിഥികൾക്കുഭിക്ഷയിടുകയെന്നതു് മനുഷ്യയാഗവുമാണെന്നു വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ബലികൾഏറ്റുവാങ്ങിക്കൊള്ളുന്നതു ഭൂതങ്ങളുടെസ്വഭാവമാകുന്നു. ബ്രഹ്മാദിദേവന്മാർ, മന്ത്രാച്ചാടനങ്ങളാൽമറിച്ചജീവനെഅഗ്നിഹോമങ്ങളാൽ ഭസ്മമാക്കി, അതു ഭൂതിയായും,പുരോഡാശാദിമറ്റു വസ്തുക്കളേയും ഹവിർഭാഗമായിസ്വീകരിച്ചു്, വീണ്ടും അജീവനെ മന്ത്രബലത്താൽ, ഉണർത്തുന്നതാകുന്നു. ഇല്ലെങ്കിൽഅതിന്നുമേന്മയായ ഒരുപദവിയെ കൊടുക്കുന്നതാണു്. കൊല്ലുക,ജീവിപ്പിക്കുക മുതലായതിന്നുസാമർത്ഥ്യമുള്ളവർ ഭൂതയാഗം ചെയ്യുന്നു. യാഗമന്ത്രം ജപിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ, യാഗാവസാനംവരെ ഊണുംഉറക്കവും ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണെന്നും, ഭൂതയാഗം കാര്യാർത്ഥമായി ചെയ്യപ്പെടുന്നതാണെന്നും, അതുമദ്യമാംസാദികൾ ഭക്ഷിക്കുന്ന ഭൂതങ്ങൾക്കുചേർന്നതാണെന്നും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നവർ മായാബന്ധത്തോടുകൂടിയവരാണെന്നും ഇതിനെഎത്രശോഭിയായിനിർവഹിച്ചാലും, ശാകിനി, ഡാകിനി മുതലായഭൂതങ്ങൾ പൂജിച്ചുഭക്ഷിക്കുന്നതു ഭൂതയാഗം എന്നുപറയപ്പെട്ടു. പ്രാണിബലി, വേദത്തിൽ വിരോധിച്ചിരിക്കയാണു്. ചെയ്യേണ്ടപ്രകാരങ്ങളെ അതിൽപറഞ്ഞിട്ടില്ല. നിങ്ങളുടെ കൊറാനിലോ,ഗയാദിക്ഷേത്രങ്ങളിലോ, ഭൂപാഠമായി, നിർദ്ദേശമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മത്തെധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു്, ജന്തുക്കളുടെ കഴുത്തറുത്താൽ പാപമില്ലെന്നും, അതുദൈവത്തിന്റെ കല്പനയാണെന്നും അല്ലേപറയുന്നതു്? അതുസത്യമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന മൂഢന്മാർ, ദിവസംതോറും അനേകം പശുക്കളെ അറുത്തുകൊന്നു്, നരകത്തിനു പാത്രീഭവിക്കുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾ അതിനുംപുറമെ കൂട്ടമായി ഗോമേധാദി യാഗം ചെയ്യുകയായി. നിങ്ങൾ, അരനാഴികയ്ക്കകം ആയിരം പശുക്കളെ അറുത്തുകൊല്ലുന്നില്ലേ. കഷ്ടം! പശുക്കളെ കഴിയുന്നതു ശുശ്രൂഷചെയ്തു പ്രസാദിപ്പിച്ചിട്ടല്ലയോ ദിവസംപ്രതി ഭക്ഷണംകഴിക്കേണ്ടതു്. അതുള്ള മാഹാത്മ്യം ഉണ്ടായിട്ടും അപശുക്കളെ നാശനംചെയ്യുന്നതിന്നെന്തു്. ഗോമേധമുതലായ യാഗങ്ങളെച്ചെയ്യുന്നവർക്കു സ്വർഗ്ഗം മുതലായനശ്വരങ്ങളായ ലോകങ്ങൾ ലഭിക്കുമെന്നല്ലാതെ മോക്ഷം സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. പശുക്കൾ വിളവുതിന്നുകയോ മറ്റോ ചെയ്താലും ശബ്ദംപുറപ്പെടുവിച്ചു് ആട്ടിവിടുകയോ വിരട്ടിയോടിക്കുകയല്ലാതെ കൈകൊണ്ടുതൊടുകപോലുംചെയ്യരുതെന്നും അല്ലാതെതൊട്ടുപോയാൽ, കാശിരാമേശ്വരങ്ങളിലും പോയിക്കുളിച്ചാലുംആപാപമൊഴിയില്ലെന്നും വേദത്തിൽപറയുന്നുണ്ടു്. അല്ലാതെ, അശുദ്ധമായവയെ ഭക്ഷിക്കരുതെന്നു ഖുറാനിലെഴുതിയിട്ടുള്ളതിനെ പശുമുതലായ ജന്തുക്കളെ അറുത്തുതിന്നുമെന്നുകരുതുമ്പോൾ, അള്ളാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടാണെങ്കിൽ പാപമില്ലെന്നുംഅതെങ്ങിനെച്ചൊല്ലുമോ? ദീനപ്രാണികളായ ജന്തുക്കളോടു ദ്രോഹത്തിനു വല്ലവിധേയവുമുണ്ടോ? കൊല്ലുന്നപാപം എത്രപുണ്യമായാലും മാറാതിരിക്കയില്ലയോ? അതില്ലേ, ഗോഹത്യ മഹാനാശത്തിനുകാരണമാണു്. ഹാ ഹാ കഷ്ടം! നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുകൂടാതെ വ്യാസർ, പ്രകാശിപ്പിച്ചപുരാണങ്ങളിൽനിർഗ്ഗുണമായി നിർമ്മലമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മത്തിന്നുജന്തുക്കളെവെട്ടിബലി കൊടുക്കണമെന്നും, അങ്ങിനെബലികൊടുക്കുന്നതു പാപമോചനത്തിന്നുകാരണമാണെന്നും ദേവന്മാരുടെ കല്പനയാണെന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതല്ലയോ അന്യായം! ജന്തുക്കളെ വെട്ടുന്നതുകൊണ്ടു ദൈവംപ്രസാദിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അതുകൊണ്ടു പാപമോചനം സിദ്ധിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അല്ലയോ! ഈവേദപ്രസ്താവത്തെ ദൈവകല്പനയാണെന്നു വിചാരിച്ചു വിശ്വസിക്കാമോ? വിശ്വസിക്കുന്നവർക്കുമോക്ഷംകിട്ടുമോ? ഭൂതാദികൾ എന്തിനെങ്കിലും, ദുരാചാരിയായ പരമേശ്വരൻ ഏറ്റുകൊള്ളുമോ? പരിശുദ്ധസ്വരൂപനായ ആ പരമേശ്വരൻ, അശുദ്ധമായ രക്തത്തെ ഇഷ്ടപ്പെടുമോ? വധകന്മാരായ മഹാപാപികളെ രക്ഷിക്കുമോ? കൊലയും ഹിംസയും ആശംസിച്ചതു്, ദീനദയാലുവായ ഈശ്വരനാണെന്നു പറഞ്ഞതല്ലേ? അതുമറ്റൊരുതരം ആമിഷനാശിപ്പിച്ചപിശാചിന്റെ ശാസനമാണതു്. പ്രഥമ മാംസഭുക്കുകളുള്ള മനുഷ്യർതന്നെഎഴുതിക്കൂട്ടിവെച്ചതാണെന്നോ എന്തോ? സൂക്ഷ്മംചിന്തിച്ചാൽ മദ്യമാംസപ്രിയമുള്ള ഭൂതപ്രേതാദികളുടെ ആവേശമുള്ള ബ്രാഹ്മണന്മാർ എഴുതിവെച്ചതാണെന്നുസ്പഷ്ടമാകും. അങ്ങിനെയല്ലെന്നുണ്ടെങ്കിൽ മൌലവിതന്നെ പറയണം കേൾക്കട്ടെ."

ച്ചുവച്ചു വന്ദനംചെയ്തുകൊണ്ടു്, കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു്,—"സ്വാമിൻ! സമയം എന്റെ ചരിത്രത്തെ ചെവിതന്നു കേൾക്കണമെന്നപേക്ഷ, അങ്ങേ ചോദ്യത്തിനു അതു ശരിയായ മറുപടിയാകും. നരകമെന്നതു മറ്റൊരു ലോകത്തിലല്ല. "മലവും മൂത്രവും ചലവും ശോണവും ക്രിമിയും മാംസവുമെല്ലാം തൊലികൊണ്ടുമൂടി" വച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ശരീരമാണു് നരകസ്ഥാനമെന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്. ഇതിനു വിധിച്ചിരിക്കുന്ന ഗുന്മം, കുഷ്ഠം, ക്ഷയം, വാതം മുതലായ മഹാവ്യാധികൾ യമപീഡകളെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഈ പരമാർത്ഥം അങ്ങേക്കറിയാമല്ലോ. ഇനി, എന്റെ ചരിത്രം പറയുന്നതായാൽ, അതു അത്ഭുതകരവും അധിവല്ഗനാവുമായിരിക്കും. കഴിഞ്ഞജന്മത്തിൽ ഞാൻ വേദജ്ഞനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു കാര്യവശാൽ ഹിമവൽപർവ്വതസമീപങ്ങളിലേക്കു പോകുമ്പോൾ, വഴിമേൽ കുറെ ലുബ്ധകന്മാർ കൂടിനിന്നു്, വധിച്ച ഒരു മാനിന്റെ ഇറച്ചി അറുത്തു പങ്കിടുന്നതു കാണ്മാനിടയായി. വാർന്നുചാരുന്ന ആ പച്ചമാംസത്തെ കണ്ടപ്പോൾ എന്റെ കണ്ണുകളിൽകൂടി മാംസസംബന്ധമുള്ള ഒരാശ മനസ്സിൽ കടന്നു. ആ മാംസത്തിൽ എനിക്കു മനസ്സറിയാതെ ഒരാശ കടന്നുകൂടിയെന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലോ. ആശാവശത്താൽ ഞാൻ കുറച്ചുനേരം നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നുപോയി. അല്പസമയംകൊണ്ടു്, എന്റെ മനോമോഹത്തെ ഞാൻ ജയിച്ചു. അനന്തരം ഞാൻ ഇങ്ങനെ തന്നത്താൻ പറഞ്ഞു. അല്ലയോ ചപലമാനസ്സ! ഈ ശരീരത്തിൽ നിനക്കെത്രമാത്രം വാത്സല്യമുണ്ടോ അത്രത്തോളംതന്നെ മറ്റുജീവികൾക്കും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണു്. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ജീവിയെ ഉപദ്രവിച്ചു നിഗ്രഹിച്ചു്, അതിന്റെ മാംസംകൊണ്ടു ദേഹം തടിപ്പിച്ചുവച്ചാൽ, അതു ഇവിടെ എത്രകാലം വച്ചേക്കാൻ സാധിക്കും. പുല്ലുതിന്നുനടക്കുന്ന നിരുപദ്രവികളായ മൃഗങ്ങളെ അറുത്തുതിന്നുന്നതുകൊണ്ടു് നരകം അനുഭവിക്കണമെന്നുമാത്രമല്ല, ഹിംസാകർമ്മപിശാചിന്റെ ഉപദ്രവവും വാതപിത്തകഫങ്ങൾ കോപിച്ചുണ്ടാകുന്ന നാനാവിധരോഗങ്ങളാകുന്ന കാലദൂതന്മാരുടെ ബന്ധനവും അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും. ഒരു ജീവജന്തുവിന്റെ മാംസത്തെ തന്റെ മാംസംപോലെയാണെന്നു പ്രത്യക്ഷമായറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും അജ്ഞാനത്താൽ എനിക്കു അതിൽ മോഹം സംഭവിച്ചുവല്ലോ. അയ്യോ! കൊല്ലുന്നവൎക്കു ഒരുപങ്കും തിന്നുന്നവൎക്കു എട്ടുപങ്കും പാപമുണ്ടെന്നു വിധിക്കുന്ന വേദംപഠിച്ചിരുന്നിട്ടും, മത്സ്യമാംസങ്ങൾ മറന്നിട്ടും ഭുജിക്കരുതെന്നുള്ള ആചാരം അറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും മനസ്സറിയാതെ ഞാൻ മാംസത്തെ ആഗ്രഹിച്ചുപോയല്ലോ! ആഗ്രഹിച്ചതു ഭക്ഷിച്ചതിനുതുല്യംതന്നെ. ഹാ! കഷ്ടം! ഒരിക്കലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരിക്കൽപോലും തിന്നാൻകൊള്ളാത്ത ക്രിമിഭാജനമായ മാംസത്തെ തിന്നുന്നവരുടെമേൽ ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കുമോ! ഹേ ചപലമനസ്സ! ദൈവസ്തോത്രങ്ങളോടുകൂടി ഹോമകുണ്ഡത്തിൽ നെയ് ഒഴിച്ചു, ഒരുകോടി വാജിമേധയാഗം ചെയ്യുന്ന ഫലത്തേക്കാളും പ്രാണിഹിംസചെയ്യാത്ത ജീവകാരുണ്യവ്രതം, ഫലമുള്ളതാകുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇങ്ങനെ പശ്ചാത്താപവിലാപങ്ങളോടുകൂടി, നില്ക്കുന്ന എന്നെനോക്കി, മാംസകൃന്തകന്മാരായ ആ ലുബ്ധകന്മാർ, ആർദ്രമനസ്കന്മാരായിപ്പറഞ്ഞു. അയ്യോ ഞങ്ങൾ അറിവില്ലാതെ ഈ മാനിനെക്കൊന്നുപാപംവലിച്ചുവച്ചല്ലോ. ഇനി അതുതീൎക്കാൻ എന്തുമാൎഗ്ഗം? ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! നീ ആഗ്രഹിച്ച മാംസത്തെ നീതന്നെ എടുത്തുകൊള്ളുക എന്നുപറഞ്ഞു്, ഇറച്ചി എന്റെ ദേഹത്തിൽ എറിഞ്ഞുവെച്ചു്, അവർപൊയ്ക്കളഞ്ഞു. അവിചാരിതമായി ദേഹത്തിൽപതിച്ച മാംസത്തെ നോക്കുന്നതിനുപോലും മനസ്സില്ലാതെ ഞാൻ, കണ്ണടച്ചു നിശ്ചലനായിനിന്നു. അങ്ങനെ നില്ക്കുമ്പോൾ എന്തോ ഒരുമൃഗം അതിന്റെ കൊമ്പുകൊണ്ടു എന്നെ കുത്തിത്തള്ളി ദൂരെമറിച്ചിട്ടു. കണ്ണുതുറന്നു നോക്കിയതിൽ, കണ്ണുനീരൊഴുക്കി എന്നെനോക്കിക്കൊണ്ടു്, മെല്ലെനേരെനിന്നു തിരിഞ്ഞുപോകുന്ന കലമാനിനെയാണു് ഞാൻ കണ്ടതു്. അതിന്റെ പിടയെ ഹിംസിച്ചതു ഞാനാണെന്നുള്ള ബോധത്താൽ, അതു എന്നെ ഉപദ്രവിച്ചതാണെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലായി. വീണസ്ഥലത്തുനിന്നും ഞാൻ ഒരുവിധത്തിൽ എഴുന്നേറ്റു്, പണിപ്പെട്ടുനടന്നു്, പൎവ്വതപരിസരത്തിൽ എത്തിയപ്പോഴേക്കു നേരം ഇരുട്ടുകയാൽ, രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുവാനായി ഒരു ഗുഹയിൽ കയറികിടന്നു. പു

[illegible]

[illegible]

ഭിച്ചു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുക്ഷണത്തിൽ എനിക്ക ഒരു നരബലി തരുന്നതായാൽ നിന്റെ ഇഷ്ടംസാധിച്ചുതരാമെന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. രാജാവു് മന്ത്രിയോടുനോക്കി അതിനു ഉപായം എന്താണെന്നു ചോദിച്ചു.

മന്ത്രി, നാമിനി, പട്ടണത്തിൽപോയി ആളെകൊണ്ടുവരുംപോഴേക്ക നേരം സൂര്യോദയമായിപ്പോകും എന്നുള്ളതിനാൽ എന്നെത്തന്നെ വെട്ടിബലികൊടുത്തു് അങ്ങേ ഇഷ്ടസിദ്ധി വരുത്തിക്കൊൾക.

രാജാ:—ഇഷ്ടസിദ്ധിക്കായി നമ്മൾ രണ്ടാളും ഒരുമിച്ചാണല്ലോ പന്ത്രണ്ടുവർഷമായി ജപിച്ചുവരുന്നതു. അങ്ങിനെയിരിക്ക നീ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നതു ശരിയല്ല. ബലികൊടുക്കാൻ മറ്റുവല്ലവരേയും അന്വേഷിക്കതന്നെ വേണം.

മന്ത്രി:—നാം രണ്ടാളും അല്ലാതെ മറ്റാരും ഇപ്പോൾ ഇല്ലല്ലോ. അതിനെന്താ ചെയ്ക?

രാജാ:—പൂജകഴിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ഉണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹത്തെ ബലികൊടുത്താലൊ?

മന്ത്രി:—സ്ത്രീഹത്തിനെക്കാളും ശിശുഹത്തി മഹാപാപമാണെന്നും ശിശുഹത്തിയെക്കാൾ ഗോഹത്തിയും അതിനെക്കാൾ ഗുരുഹത്തിയും അതിനെക്കാളും ബ്രഹ്മഹത്തിയും പാപകരമാണെന്നും ബ്രഹ്മഹത്തിക്ക അധികം ഒരു പാതകമില്ലെന്നും ശാസ്ത്രങ്ങൾ വിധിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ വിധി അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന നമ്മൾ അതിനൊരുമ്പെടുന്നതു യുക്തമാണോ?

രാജാ:—നീ പറയുന്നതു പരമാർത്ഥംതന്നെ; എങ്കിലും, ഈ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലുന്ന പാപം തീർക്കാൻ ഞാൻ ഒരു വഴികണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അതായതു് ബലിയേറ്റു പ്രസന്നയാകുന്ന ഭഗവതി, തരുന്ന അനുഗ്രഹത്തിൽ പകുതി, ബ്രാഹ്മണന്റെ മകനു കൊടുത്തുകൊള്ളാം എന്നുള്ളതാണു.

മന്ത്രി, ഇതുകേട്ട ശാന്തിക്കാരനെ വിളിച്ചു്, രാജാവിന്റെ അഭിപ്രായം അറിയിച്ചു. എന്നിട്ടു് അദ്ദേഹം, അതിനു മറുപടിയൊന്നും പറയാഞ്ഞുകൊണ്ടു്, മടങ്ങിച്ചെന്നു്, ആ വിവരം രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. അപ്രകാരം, ബ്രാഹ്മണൻ സമ്മതിക്കുന്നകാര്യം പ്രയാസമാണെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്താൽ, മന്ത്രിയും രാജാവും അല്പനേരം മൌനം അംഗീകരിച്ചു. അനന്തരം രാജാവു്, ബ്രാഹ്മണനോടായിട്ടു,—"ഹേ ഭൂസുരശ്രേഷ്ഠ! അങ്ങൾ എന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം അനുവർത്തിക്കാമെങ്കിൽ, അങ്ങയുടെ പുത്രനു എന്റെ രാജ്യത്തിൽ പകുതികൊടുക്കാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണു്. അതുകൊണ്ടു സമ്മതിക്കണേ എന്നുപറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻ ഇതുകേട്ടു്, കൊള്ളാം നമുക്ക നാശകാലം സമീപിച്ചോ? വളരെനാളായി ഭക്തിപൂർവം സേവിച്ചുവരുന്ന എന്നെയാണോ ഭദ്രകാളിക്കു ബലിക്കുവേണ്ടതു്! ഈ കാര്യം എനിക്കൊന്നു ചോദിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, കോപാക്രാന്തനായി കോവിലിനകത്തു കടന്നു്, കാളിയുടെ കന്നത്തിൽ കനത്തിലൊന്നു പ്രഹരിച്ചു. എടീ! കാളീ! ചാമുണ്ഡി! ചണ്ഡികേ! കപാലമാലിനി! ശൂലിനി! എഴാമത്തെ വയസ്സുമുതൽ എഴുപതാമത്തെ വയസ്സുവരെ നിന്നെ പൂജിച്ചു സേവിച്ചുവരുന്ന എന്നെയാണോ ബലിക്കുവേണമെന്നു നീ ആഗ്രഹിച്ചതു്; നീയും നിന്റെ കോവിലും നശിച്ചുപോകട്ടെ എന്നുപറഞ്ഞു വീണ്ടും പ്രഹരംതുടങ്ങി. ശുദ്ധാത്മാവും ഭക്തനുമായ ആ ബ്രാഹ്മണനെക്കുറിച്ചു പ്രസാദിച്ചു ഭഗവതി പ്രത്യക്ഷമായി,—ഹേ വിപ്രോത്തമ! നീ കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ ഒരു ശൂദ്രനായിരുന്നു. ഇഷ്ടപ്രാപ്തിക്കായി, നീ അന്നു് എന്നെ സേവിച്ചു പ്രീതിപ്പെടുത്താൻ രണ്ടാടുകളെ എന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുനിർത്തി കഴുവെട്ടി രണ്ടിന്റെയും കഴുത്തു മുറിച്ചു് എനിക്കു ബലിതരികയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ആ ആടുകൾ രണ്ടുമാണു്, ഈ രാജാവും മന്ത്രിയും. അവരെ വെട്ടിയതിനു പകരം അവരുടെ കൈകൊണ്ടു നിന്നെ വെട്ടി എനിക്കു ബലിതരാൻ പോകുന്നതാണു്. കൊന്നതിനു പകരം കൊലപ്പെടലല്ലാതെ ഒരു പാപം തീരുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു്, ഈ വിധി അനുഭവിക്കുന്നതാണു നല്ലതു്. അല്ലാത്ത പക്ഷം, ഇനിയും അതിനായി ഒരു ജന്മംകൂടി എടുക്കേണ്ടിവരും—വെറുതെ കോപിക്കണ്ടാ—എന്നരുളിച്ചെയ്തു ബിംബാന്തർഭാഗത്തിൽ മറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻ, ഖേദനിർവേദനായി ആ വിധി

ക്കനുസരിക്കുന്നതുതന്നെ നല്ലതെന്നുനിശ്ചയിച്ചു. അനന്തരം വെളിക്കിറങ്ങിവന്ന്, മന്ത്രിയോട്:—"നിങ്ങൾ ഇരുപതുകൊല്ലക്കാലത്തിൽ എന്നെവെട്ടിക്കൊല്ലാമെന്നു വാക്കുതന്നുന്നാപക്ഷം, നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തെ ഞാൻ അനുസരിക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു. അതിന്നിടയായപൂർവ്വാനുബന്ധം ഒക്കെയും അരുളിച്ചെയ്തതും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. മന്ത്രി, അതു കേട്ടുവിഷാദപരനായി ഓടിച്ചെന്നു രാജാവിനെ തൊഴുതുകൊണ്ട്—"സ്വാമിൻ! നമ്മൾ രണ്ടാളും, കഴിഞ്ഞജന്മത്തിൽ ഈ ബ്രാഹ്മണൻ ഭദ്രകാളിക്കുവെട്ടി ബലികൊടുത്തആടുകളാണത്രേ—അദ്ദേഹം അക്കാലത്ത് ദേവീഭക്തനായിരുന്നു. അതിനുപകരമായിനമ്മൾ രണ്ടാളുംചേർന്ന്, ഒരേസമയത്ത്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തുവെട്ടിബ്ബലികൊടുക്കണമെന്നുള്ള കർമ്മബന്ധത്താലാണ് ഇങ്ങനെയൊക്കെ സംഗതിയായതെന്നും, എട്ടുവയസ്സുമുതൽ എട്ടപത്തുവയസ്സുവരെ കാളിയെപൂജിച്ചിട്ടും ആ പാപം ഇക്കാലത്തില്ലെന്നും ഭദ്രകാളി പ്രത്യക്ഷയായി അരുളിച്ചെയ്തുപോൽ! ആയതിനാൽ നമ്മൾ ഈബ്രാഹ്മണനെവെട്ടിക്കൊല്ലുന്നപാപം ഇനി എത്രജന്മം അനുഭവിച്ചാൽതീരും? നമുക്കുപദവും വേണ്ടാ—വാഴ്ചയും വേണ്ടാ—ബലിയും വേണ്ടാ—മോക്ഷവും വേണ്ടാ—വന്നവഴിമടങ്ങിപ്പോകുന്നതാണുനന്ന്".

രാജാവ്—നാം ഇപ്പോൾ ഈബ്രാഹ്മണനെ വെട്ടിബ്ബലികൊടുക്കാത്തപക്ഷം, അതിന്നായി ഇനിയുംജന്മം എടുക്കേണ്ടിവരുമല്ലോ—കർമ്മഫലം എപ്പോഴായാലും അനുഭവിച്ചല്ലാതെതീരുമോ? അതുകൊണ്ടുനാം ഒന്നുചേർന്ന് അദ്ദേഹത്തെവെട്ടി ബ്ബലികൊടുത്ത്, രണ്ടുകൂട്ടരുടെയും കടപ്പാടുതീർക്കുന്നതാണുനന്ന്—അതിനുപകരം പിന്നെ നമ്മൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയാൽ വധിക്കപ്പെടാതിരിക്കാൻ ഉപായം ഞാൻകണ്ടിട്ടുണ്ട്—വരിക—

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുമന്ത്രിയെ സമ്മതിപ്പിച്ച്, കല്ലുമായിച്ചെന്നു ബ്രാഹ്മണനെനമസ്കരിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയിഭദ്രകാളിയുടെ മുമ്പിൽ എത്തി. ഏകകാലത്തിൽതന്നെ രണ്ടാളുംകൂടിയദ്ദേഹത്തെവെട്ടിബ്ബലികൊടുത്തു. ഉടനെ, പ്രസന്നയായദേവി, പ്രത്യക്ഷയായി എന്തുവരമാണുവേണ്ടതെന്നു രാജാവിനോടുചോദിച്ചു.

രാജാവ്:—"ദേവി, ജയിച്ചാലും! ജയിച്ചാലും! ഈബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠൻ വീണ്ടും, ജീവിച്ചെഴുന്നേൽക്കുന്നതിനും, മന്ത്രിയുടെ ഇഷ്ടമേതോ അതു ലഭിക്കുന്നതിനും എനിക്കുവരം തരണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

രാജാവിന്റെ യുക്തിയുക്തമായ അപേക്ഷകേട്ടു സന്തുഷ്ടയായദേവി ആ വരങ്ങൾ രണ്ടും കൊടുത്തിരിക്കുന്നുവെന്നും, മൂന്നാമതൊരുവരം കൂടി ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ കൊടുക്കാമെന്നും അരുളിച്ചെയ്തു. ഉടനെ,

രാജാവ്:—"ദേവി! അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഞങ്ങൾക്കു മൂന്നാൾക്കും മോക്ഷപ്രാപ്തിയുണ്ടാകാൻവരം തരണം." എന്നർത്ഥിച്ചു.

ദേവി:—"ഇതാ ഈമന്ത്രം മുടങ്ങാതെ ജപിച്ചുകൊണ്ടാൽ ഒടുവിൽ നിങ്ങൾക്കു മൂന്നാൾക്കും മോക്ഷംലഭിക്കും" എന്നരുളിച്ചെയ്ത് ബ്രാഹ്മണനെയും ജീവിപ്പിച്ചെഴുന്നേൽപ്പിച്ചശേഷം, മറഞ്ഞു.

രാജാവുംമന്ത്രിയും ബ്രാഹ്മണനുംസന്തോഷസാഗരനിമഗ്നന്മാരായി, പട്ടണത്തിലെത്തി, സുഖമായിതാമസിച്ചു. ജീവഹിംസചെയ്യുന്നവരെ ഭദ്രകാളിക്കു ബലികൊടുക്കുന്നതാണെന്ന അദ്ദേഹം നാടൊട്ടുക്കു വിളംബരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. അനന്തരം, ജീവകാരുണ്യവ്രതം പൂണ്ട്, കാളി ഉപദേശിച്ചമന്ത്രജപത്തോടുകൂടിയിരുന്ന്, ഒടുവിൽ മോക്ഷപദം അടയുകയുംചെയ്തു. അതുകൊണ്ട്, ജീവകാരുണ്യം തന്നെയാണ് ഉത്തമവ്രതമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. കൂടാതെ, ബുദ്ധദേവനും ജീവകാരുണ്യ വ്രതത്താലാണല്ലോ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ അടഞ്ഞത്.

ഇപ്രകാരം കബീർ പറഞ്ഞവസാനിപ്പിച്ചപ്പോൾ, ബുദ്ധദേവന്റെ കഥ എങ്ങനെയാണെന്നു കേൾക്കട്ടെ എന്നു കമാൽ ചോദിച്ചു അതിനുത്തരമായി—കബീർ:—

(കിളിപ്പാട്ട്)

എങ്കിലോകേൾപ്പിൻപൂതചരിതൻമാരെന്റെ പണ്ടിലോകോത്തമജീവകാരുണ്യവ്ര
തക്കാ പരമോദകമാമോക്ഷപ്രാപ്തി, നാമമാർ തന്നെടുപ്പിച്ചുനാ, ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ...

ണ്ടേ॰ പൊണ്ണനാകെച്ചു് നടന്നെന്നതാസ്സന്നിമിത്തമായ് ഇങ്ങലോമ്മാറു ഋഷഭനാവനൊപ്രഹരി
ച്ചാൻ॰ തില്ലനാരുമാവിഷയപ്രിയമുണ്ടായില്ല നെല്ലുകക്കാലംതന്നെ പടർശിയാംമെന്നാം ॰ ഇ
ല്ലന്ന്യൻ തങ്കൽനിന്നെന്നങ്ങേമാമതൈമക്യതൊന്നുമുള്ളനാന്നമോഹമേഹസ്സേഹമെന്നിയേ ധീ
രൻ॰ വല്ലകീഴ്‌വും കാലിനുള്ളിൽപെട്ടമോനാരിക്കില്ലല്ലീ എന്നശങ്കുഴ്‌ഴ്‌ത്തമനങ്ങനം ॰ കാ
ലുകളുനിപ്പിന്നെനിശ്ചലംനിന്നാൻമഹാ ജീവകാരുണ്യശാലി; ജീവാത്മമുക്തൻ ധീമാൻ ॰ ശൂ
പന്മെലുകന്നധിക്കാരമെന്നോർത്തിട്ട കോപനാരതന്നെ പ്രഹരാദിയാൽ വീണ്ടും॰ മെന്ധിച്ചോ
ളേവിലും ഏറ്റുമൊന്നിളകില പണ്ഡിതന്മാർക്കേഹസ്സേഹമുൾപ്പെടുമോ? ॰ ജീവരാശിക
ളെല്ലാമേകനാമാത്മാവിൻെറ മാവമേമമെന്നതന്തതെന്ന സ്മരിച്ചവൻ॰ സാവധാനനായ്
ഹിംസാകർമ്മത്തിൽ വെറുപ്പോട മാവിരാനന്ദാർദ്രനിർമ്മലമനസ്സോടും ॰ ദ്രവിയജലഗ്നി
വാതങ്ങൾം ചേർന്നുള്ള [illegible] വിനാശത്തിൻെറ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യ॰ വേർപാട്ടമാതമാവിങ്ക
ൽനിന്നുള്ളതെല്ലാമോർത്തു താപകോപാദർശം പാതിവണ്ണമുചെയ്തു ॰ ശൂദ്രൻ താൻ പ്രഹരി
ക്കിലെന്തഹോ തലവെട്ടിത്താഴ്ത്തുതല്ലീടിലുമില്ലിനിക്കൊന്നെയും॰ മാവതാമഹേമോമെന്നാ
യിമാറേണ്ട ന്മദോശങ്ങൾം ഒന്നുതന്നിൽമുട്ടന്നാകൃതിയിൽ॰ കേവലംസവമമൈശ്വര്യാദി ഗുണനാമെ
ന്നിക്കിന്ന താപലോശത്തിനാകാനാമുമല്ല॰ ജീവഹിംസനിലിച്ചുവരമോനുമുള്ള ശ്രീ
പതേ! മനക്കാമ്യതെളിഞ്ഞുനിറുപിക്ക തന്നേപ്പോൾ തന്നെമറുള്ളവനെന്നെണ്ണി ധ
ന്യാമപ്പെടവിടെ പ്രാപിക്കാതവിവേകൻ ॰ എന്നമെദ്ദേശിത്തിലിച്ചു പൂണ്ടുള്ള ജീവൻ ത
ന്നെ ഹിംസിച്ചാലെന്തപാപമെന്നഹോ ഹാ! ॰ ഇങ്ങനെ നാദതെന്റെ പാതങ്ങളകൾംകേട്ട മ
ന്ദനാമഹീപാലൻ തെളിഞ്ഞനായി॰ അന്നാന്നാനന്ദത്താൽ ശാന്തനാം തപോധനൻ ത
ന്നെയീമഹാത്മാവെന്നെണ്ണിനാൻ തന്നെ॰ എന്നെന്നിതിയാപടികാണ്ടുകൊണ്ടീടുന്നത്ങൾം
തന്നനുഗ്രഹിക്കണമെന്നപേക്ഷിച്ചാൻ॰ പിന്നെയും ചൊന്നാൻ നൃപൻ ശൂദ്രൻ വെല്ലാ
മപുണ്യമിതിമുറ്റക്കലിയുഗേ വാകും॰ എന്നകമലർക്കാമ്പിലുണ്ടാമോ ഭവത്കൃപാ ബി
ന്ദുക്കളെൾവച്ചീടിക്കണമെ മാനിയാ! ॰ മാജമാപൂണ്ടങ്ങൾംകേട്ട സന്തുഷ്ടാത്മാവായ ചൊന്നാൻ
പൂജനീയനാം ബ്രഹ്മനിഷ്ഠൻ താനം॰ ഹേ മന്നാ! മനോമേതാൽ പാപംചെയ്യാൻ ഇ
ശ്ശക്തികളായവിമുഖരായോ, ॰ പാപത്തിൻ ഫലമനുഭവിപ്പാൻ പറഞ്ഞിയെ പ്രാപിച്ചു
ശരീരമായ് പലനാൾം നരകിൽ॰ ഇപ്പതെന്നുടെ ഖേദം എന്നാലുണ്ടായാം ജീവഹിംസ
യെ വഞ്ചിച്ചിടിക്കനിന്നാം ॰ മേഘമേഹനാമിശൻ തന്നെ സൃഷ്ടിയിൽപെട്ട കേവലം പു
ണ്യപാപാധീനരായ് വർത്തിക്കുന്ന॰ ജീവികൾം തമ്മിൽതമ്മിൽ സമ്മേളമധികാരമനെന്ത
ളമല്ല വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന ॰ ജീവികളെ ഹിംസിപ്പാൻ ഹിന്ദുമതത്തിൽ മേവിനീ നാള
പ്പാപങ്ങളെ ജയിച്ചുമുള്ളവനാ॰ മനസ്സിന്റെ മനുഷ്യക്കാനന്തരമേ മഹാ മാന്യരനുരാധികയെ
ന്നറിയണം॰ ഒന്നിലും കർമ്മനെന്ന്യേ കോപാദിമദനായ മന്നേ നെല്ലാതില്ലാ ഗുണമാനിതെൊ
നേതുമം॰ എന്നുമുതലെ ചെറുതുക്കൾ ചെയ്തി മൊതലോമതന്നൊമൊന്നമരിച്ചീട്ട
കിൽ॰ തിരകൂട്ടി,തള്ളി, വധിക്കൽവിലെ പൊറുതിമനുഷ്യർക്കെല്ലനാമെണ്ണീട
ന്ന॰ നേനിവെല്ലാറിനമൊന്ന പോലവരെ നരകവിഷയമില്ലമോഹകമ്മതിനാൽ മനുഷ്യന്മാ
ർ ॰ ജീവവുമൊന്ന് തിരേതന്നപാദങ്ങൾ പൂജ്യ ശ്രീവിലിങ്ങനൊതുക്കിപ്പതിന്നൊന്തായക
റം! ॰ മുറതെന്തങ്ങൾ ചെയ്ത ദുഷ്കൃത സുകൃതവുംമറന്നങ്ങേ ഭിപ്പതിനില്ലെന്നധരിക്ക
ണം॰ പല്ലുകോടികൾം കൊണ്ടുമൊന്നുപോലുമല്ല തത്ഫലമനുഭവിച്ചോട്ടങ്ങീടാതെ നൂനം
ജീവിയെക്കൊന്നത് നാമേ ഹേ ചേണം ചെയ്യും പാപിയെക്കണ്ടൊഴിക്കണ്ടുമുഴുകിക്കള്ളിക്കണം॰
॰ അവിധം ചേററപ്പെട്ടമേഹമെല്ലനാംനിൽക്കെമാപതെന്നതുകൊണ്ടുഫലവുമെന്തൊന്നുള്ളൂ
അകയാലങ്ങൊനാന്ധകാരത്തനിക്കിവർ മവൻ ജീവകാരുണ്യമുള്ളവനായ് വാഴിച്ചിട
ൻ॰ ജീവിതശേഷം നാനിറ്റുമെന്നാശമാപിള്ള പാവനാത്മാവാം ജഡഭരതൻനിൽക്കെന്നേ
രം ॰ നിമിയാമ്പോൾ ഭൂമിദ്രാൻ വിച്ചുമൊഞ്ഞുകെളിഞ്ഞമായാപ്പെപ്പൂകിന്നിതൻ പുരംപൂകാൻ
അമലാത്മാവായ ഞെനാമ്പൂരം തരംഗ കലങ്ങിയഭ്രൂമമാനന്ദത്തോൻനിറയവെ ॰
നിളതംസ്ഥിതിരിച്ചെല്ലും അതൻപാദ്രൂമ മേഖലനാമ്നിലെതെളിഞ്ഞുകളെ
മൈതബ്ബ്യ സമാധിസ്ഥനാ ജീവനുകവിള്ളൂയാവിനേഖിച്ചുവരണിമനെളിനാൻപ
ട്ടക്ഷേപുകവാൻവിട്ടിച്ചേമാളരിങ്കൽ തെല്ലുമല്ലിയമന്യേ ചെന്നരാന്നൃപാലൻെറ ॰ ത

ല്ലകളേററംപോരുമപ്രിയംകരുതാതെചൊല്ലിനാനുപദേശവാക്യങ്ങളെളുമല്ല* വല്ലാത്തമനോമോഹംതീർത്തുതന്നീടേണ്ടുന്ന*നല്ലസദ്ഗതികൊടുത്തീടുന്നപുണ്യാത്മാവായ ഭഗവാന്റെചാരുചരിതങ്ങൾപാരാതെപാരിപാവനമിദമോർത്തുകൊള്ളുവിൻനിങ്ങൾ* ഒരുനാളുമേജീവഹിംസചെയ്യരുതെന്നുപരമതത്വസാരമിതിന്നായറിയുവിൻ * വേധാവിൻശിരച്ഛേദംചെയ്കയാൽമഹേശ്വരൻഅധമനെന്നപ്പരിഭ്രമിച്ചുപലേടവും ബോധാത്മാവായതാമചന്ദ്രനെമറഞ്ഞുനിന്നാദിതേയേന്ദ്രപുത്രനായബാലിയെയെയ്യുകയാൽ * അവനെയ്യുവധിക്കയാലടുത്തജന്മത്തിങ്കൽശരംവേടക്ഷിതിപൂണ്ടെയ്തവിതന്നായച്ചോദ്യം * ബാണത്താൽ പ്രാണാപായംഭവിക്കാനിടയായിരുന്നമിക്കർമ്മബന്ധം ഭുജിക്കാതൊടുങ്ങുമോ * അന്നയെന്നോർത്തുമുന്നമൊരുനാളിരവിങ്കൽമാനിയാംദശരഥൻ താപസകുമാരനെ വധിക്കയാലേനിജപുത്രന്റെ വിയോഗത്താൽമരിച്ചു കാകലീലാവേളയിൽഹരിണത്തെഹനിച്ചപാണ്ഡുഭൂപൻപതിയെപങ്കയോനസത്താൽതൊട്ടന്നേരം പഞ്ചതാപ്രാപിച്ചപോൽ * ബാലകാലത്തിലൊരുതുമ്പിയെക്കഴുവേററിവിലയാമഹാമുനിമാണ്ഡവ്യനതുമൂലം * ശൂലത്തിൽപതിക്കമൂലമായിപോലനന്തരം കാലത്തിൽ,പ്രാരബ്ധങ്ങൾഭുജിക്കാതൊടുങ്ങുമോ? * ഇലപലൻവാതാപിയുംതങ്ങളിൽചേർന്നാദിനം നല്ലതാപസന്മാരെച്ചതിച്ചുവധിക്കയാൽ* കല്യനാമഗസ്ത്യനുഭക്ഷണമായിത്തീർന്നവല്ലാതവാതാപിയെന്നദുഷ്ടാസുരവരൻ * ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്തജന്മമെല്ലാജന്മം ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്തതപസ്സുവൃഥാഫലം * ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്തുള്ളദുഷ്ടന്മാരത്രെ ജീവിതംഭൂമിക്കുഭാരമായിട്ടുനയിപ്പവർ*ജീവകാരുണ്യമുള്ളോർ സർവ്വവന്ദ്യന്മാരാകും ജീവകാരുണ്യംകൊണ്ടുമുക്തിയുംലഭിക്കുന്നു * ജീവകാരുണ്യമെന്ന്യേധർമ്മംകൊണ്ടെന്തുഫലം? ജീവകാരുണ്യമില്ലാതജ്ഞാനംനാശിക്കയോ?* തപവുംജപധ്യാനംദാനംപൂജായാഗംയോഗംസകലത്തിനുമുപായമാം ജീവകാരുണ്യമുള്ളോർ * ചെയ്യേണ്ടതൊന്നുമനോഗുണത്താൽതന്നെസൗഖ്യം കൈവന്നുകൈവല്യവുംപ്രാപിക്കുമസംശയം* ദേവപൂജയിൽതന്നെനിത്യവുമിരിക്കിലും ചേതസ്സിൽജ്ഞാനമുള്ളസ്തുതിയുമുരുവാകിലും സർവ്വ * ദേവതാപ്രതിമകൾവച്ചുപൂജിച്ചീടിലും ദേവതാലയങ്ങളിലിതന്നെജീവിക്കിലും* സാധുത്വമെൻധർമ്മിഎന്നുപോർമേവിക്കിലും സാധുവായ്വരാജീവകാരുണ്യമില്ലെന്നാകിൽ*ജീവഹിംസകർചെയ്യുകളുംവലുതായുള്ള പാപിതൻദുഷ്കർമ്മത്തിൻഫലസഞ്ചയമെല്ലാം * ഭുജിച്ചുതീർപ്പാൻപാത്രമായ്ഭവിക്കുമവർപാപംചെയ്യവൻതന്നെഭുജിക്കെന്നതേവരൂ * അതുകൊണ്ടാൽ സർവ്വോത്തമമായപാരമാത്മാർക്ക ജീവഘാതകരെന്ന പേരിനുവശപ്പെടാൻ * എന്തെല്ലാമാപത്തുകൾക്കിടയാകിലും,പക്ഷേ ജീവനുഹാനിതന്നെവന്നുഭവിക്കിലും * ധീരന്മാരവർവഴിക്കുട്ടാതെയിരിക്കണം സാരമാമുപദേശമില്ലിതിൽകവിതെത്താനും.

ജീവകാരുണ്യപ്രധാനമായ ഉപദേശത്തെ ഇങ്ങനെ, കബീർ പറഞ്ഞതുകേട്ടപ്പോൾ, തമാൽ സന്തോഷസാഗരനിമഗ്നനായി- പുത്രനെ ഗാഢാശ്ലേഷംചെയ്തു- "ഹേ സല്പുത്ര! നിന്റെചരിത്രമാചംലഭിക്കകൊണ്ടു് ഞാൻ ഭാഗ്യവാനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഭക്തിധാരാമധുരവും അമലസാരമേറിയതുമായ നിന്റെ വാഗ്വിലാസം ആരെയാണാനന്ദിപ്പിക്കാത്തതു്?" എന്നാരോധന്യവാക്കുകളുരുക്കി പൂർണ്ണോല്ലാസമേതനായി ഒട്ടേറെ സന്തോഷത്തെപ്രാപിച്ചു.

തുലുക്കന്മാർ, കബീറിന്റെ വാഗ്വൈഭവത്താൽ വശീകൃതന്മാരായി ജീവഹിംസയിൽ വിരക്തന്മാരായിഭവിച്ചു. അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ!ഭഗവത്ഭക്തനായ കബീർദാസന്റെ വചോവിലാസത്താൽ ഏതൊരുത്തന്റെഹൃദയമാണു് പ്രകാശിതമാകാത്തതു്?

കബീർ ഗോവധസംവാദത്തെത്തുടർന്ന അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

പന്ത്രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

(കബീർ തന്റെ പത്നിയെ കച്ചവടക്കാരന്നു വിററതു്.)

അനന്തരകാലത്തിൽ, ജീവകാരുണ്യവ്രതനിഷ്ഠനായ കബീർ അർത്ഥികൾക്കു അന്നവസ്ത്രാദിദാനങ്ങൾ, ലോഭമില്ലാതെ ചെയ്തുതുടങ്ങി. തൻമൂലം പൂർവ്വസമ്പത്തും തന്റെ സകലസമ്പാദ്യങ്ങളും, അല്പകാലംകൊണ്ടു ക്ഷയിച്ചു. ഒടുവിൽ, നെയ്ത്തുപണിയെടുത്തു്, അതിൽനിന്നുകിട്ടുന്ന ആദായംകൊണ്ടു സ്വകൃതിയായ ഒരു കുടുംബം ഉപജീവനം കഴിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധമായിത്തീർന്നു. അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരവേ, ഒരുദിവസം വസ്ത്രംവിലപ്പോകായ്കകൊണ്ടു്, കാലത്തുമുതൽ വൈകുന്നേരംവരെ ഭക്ഷണത്തിനു് യാതൊന്നുംലഭിക്കായ്കയാൽ, കബീറും കുടുംബവും ഉപവസിക്കാൻ ഇടയായി. ആ അവസരത്തിൽ കബീറിനെ പരീക്ഷിക്കണമെന്നുനിശ്ചയിച്ചു്, ഭഗവാൻ മഹർഷിമാരുടെ രൂപത്തിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ (കബീറിന്റെ) പടിവാതുക്കൽ എത്തി—"ഹേ! ധർമ്മശീല! പുണ്യപുരുഷ! ഞങ്ങൾ സൂര്യോദയംമുതൽ ഇതുവരെ അശേഷം ഭക്ഷണം കഴിച്ചില്ല. പലദിക്കിലും നടന്നു അന്നം യാചിച്ചു. യാതൊരുഫലവുമുണ്ടായില്ല. താങ്കൾ അന്നദാനപ്രിയനാണെന്നു പലരും പറഞ്ഞുകേട്ടാണിങ്ങോട്ടുവന്നതു്. ഞങ്ങൾക്കു വിശപ്പു സഹിക്കാൻ വയ്യാ. സമയം ഞങ്ങളുടെ ക്ഷുത്തിപൂരണത്തിനു വല്ലതും തന്നു രക്ഷിക്കണമേ" എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഈ അപേക്ഷ, കബീറിന്റെ കാതുകളിൽ "പുണ്ണിലൊലിയുമ്പോലെ" ദുസ്സഹമായ സങ്കടത്തെച്ചെയ്തു. അദ്ദേഹം സഹധർമ്മിണിയെവിളിച്ചു്,—"ഹേ സാധ്വീമണേ! ഇന്നത്തെപ്പകൽമുഴുവൻ ഉപവസിച്ചു് ക്ഷീണിച്ചുകിടക്കുന്ന മാതാപിതാക്കളെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിനുപോലും ശക്തിയില്ലാതെ വിഷമിക്കുന്ന നാം, ഈ വൃദ്ധജനങ്ങൾക്കു ഭക്ഷണംകൊടുത്തു് തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതെങ്ങനെ?—'ഒരു കണം അന്നം ഞങ്ങളുടെ കൈയിലില്ല' എന്നെങ്ങനെയാണു പറക. ഇതു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കു ധർമ്മമാണോ? "ഇരന്നുംകൊടുക്കണം ഇരപ്പോർക്കു്" എന്നാണല്ലോ പഴമൊഴിതന്നെ.—ഹേ പ്രിയതമേ! വല്ലതുംകൊടുക്കാൻ ഇവിടെ വല്ലതുമുണ്ടെങ്കിൽ കൊടുത്തുകളയുകയും വേണ്ടില്ല; ഇവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തി വേണം അയയ്ക്കാൻ. അല്ലെങ്കിൽ വല്ലാത്ത കഷ്ടമാണു്.

ഇങ്ങനെ ഭർത്താവുചെയ്ത ധർമ്മസങ്കടപ്രലാപത്തിനുത്തരമായി സുന്ദരി പറഞ്ഞു. സ്വാമിൻ! അങ്ങു്, അറിയാത്തതായി യാതൊന്നും എന്റെ കൈവശമില്ല. ഈ ഗൃഹത്തെത്തന്നെ വിലയ്ക്കുകൊടുക്കാമെന്നുവെച്ചാലും, ഇതു മററൊരാളുടെ കടപ്പാടിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കഴുത്തിൽകിടക്കുന്ന മംഗല്യം വില്ക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ, ഇതൊഴികെയുള്ളതെല്ലാം കൊടുത്തുകഴിഞ്ഞുപോയി. ഇതുകൊടുത്താൽ ഇത്രവളരെ ആളുകൾക്കു് വേണ്ട ഭക്ഷണപദാർത്ഥം കിട്ടുകയുമില്ല. ഇനി എന്താചെയ്യേണ്ടു? എന്നെ ആർക്കെങ്കിലും വിലയ്ക്കുകൊടുത്തു കിട്ടുന്ന പണംവാങ്ങിക്കണം. എന്നാലും ഈ സാധുക്കളെ വെറുതെ അയച്ചുകൂടാ.

കബീർ:—"പാതിവ്രത്യമൊന്നത്രേ ഭാര്യയെന്നറിഞ്ഞാലും" എന്നല്ലേ പുരാണങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്? ആ ഭാര്യയെ വിലയ്ക്കുകൊടുത്താൽ പിന്നെ പുരുഷന്റെ ജീവിതംകൊണ്ടെന്തുഫലം.

സുന്ദരി:—അങ്ങനെ വിചാരിക്കാൻ പാടില്ല. സത്യസംരക്ഷണത്തിനായി പണ്ടു്, അയോദ്ധ്യാധിപതിയായ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ തന്റെ ഭാര്യയേയും പുത്രനേയും വിലയ്ക്കുകൊടുത്ത കഥ വായിച്ചറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ?

കബീർ:—ഹേ സഹധർമ്മിണി! നിന്നെക്കൂടാതെ ലോകം എനിക്കു ശൂന്യപ്രായമാണു്. എന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ ഭാഗഭാക്കായി നിന്നെക്കൂടാതെ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കു് അസാദ്ധ്യംതന്നെ.

സുന്ദരി:—എന്നാൽ, ഒന്നോ രണ്ടോ ദിവസത്തെ ദാസ്യത്തിനായി എന്നെ വിൽക്കണം.

കബീർ:—വിലതന്ന വാങ്ങുന്നവൻ ദൈവഭക്തിയുള്ളവനല്ലെങ്കിൽ വല്ല വിപത്തിനും അനുഗ്രഹിച്ചെന്നുവരാമല്ലോ. ചാരിത്രഭംഗം മരണാധികമായ സങ്കടത്തെച്ചെയ്യുന്നതും മഹാ നരകപ്രദവുമല്ലേ?

സുന്ദരി:—അതു ശരി പറകൊ, അതുമൂലം ഉണ്ടാകുന്ന നരകാനുഭൂതി നാം രണ്ടാളും മാത്രം അനുഭവിച്ചാൽ മതിയാകുമല്ലോ. ഗുരുസാധുക്കളുടെ അതിഥിക്കുന്ന പുണ്യമല്ലേ അതെക്കാൾ വലുതു? എന്നുമാത്രമല്ല ആ ദോഷം ചെയ്യുന്നവനല്ലാതെ അനുസരിക്കുന്നവൎക്ക സംഭവിക്കയുമില്ല.

കബീർ:—എന്നാൽ ഈ പുണ്യകൎമ്മത്തിനായി ഒരു ദിവസത്തേക്ക് നീ അന്യനെ പരിചരിച്ചുകൊള്ളാൻ ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. അതിനു ഒരാൾ ആരാണ്?

സുന്ദരി:—നാം ഗംഗാതീരത്തിൽവെച്ചു പലപ്പോഴും കാണാറുള്ള ഒരു വൎത്തകയുവാവ്, എന്നെ സകാംക്ഷം ദൎശിക്കുന്നതു ഞാൻ പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവനോടു നാം ഈ സംഗതിയെക്കുറിച്ചാലോചിക്കതന്നെ.

സുന്ദരിയുടെ ഈ ധൃഷ്ടവചനങ്ങൾകേട്ടു മൌനാവലംബംചെയ്തു നിന്ന കബീരിനെയും വിളിച്ചുകൊണ്ടു അവൾ ആ വൎത്തകന്റെ വസതി അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. ദൈവകാരുണ്യത്താൽ അചിരേണ അവനെ വഴിമേൽകണ്ടു മുട്ടുകയും, കബീർ, തന്റെ അഭിലാഷത്തെക്കുറിച്ചു നിശ്ശങ്കം അവനെ ധരിപ്പിക്കയുംചെയ്തു. അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ അനുഗ്രഹത്തെക്കുറിച്ചു സന്തുഷ്ടനായ യുവാവ്, ഒരു ദിവസത്തേക്ക തന്റെ ഭാൎയ്യയായിരിക്കാൻ സുന്ദരിയെ അയക്കുന്നപക്ഷം [illegible] സാധുക്കൾക്ക ഭക്ഷണത്തിനു വേണ്ടവക തന്നുകൊള്ളാം എന്നു സമ്മതിച്ചു. അതനുസരിച്ചു, സുന്ദരിയെ അവന്റെ പക്കൽ ഏല്പിച്ചു 'ഭക്ഷണപദാൎത്ഥങ്ങളും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു, കബീർ സ്വഭവനത്തിലേക്കമടങ്ങിച്ചെന്നു, അച്ഛനമ്മമാരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ഭക്ഷണപദാൎത്ഥങ്ങൾ പാകംചെയ്തു, ആ സാധുക്കളെ ഊട്ടി സംതൃപ്തരാക്കിഅയച്ചു. സുന്ദരിയെ വിലയ്ക്കുവാങ്ങിയ വൎത്തകൻ, പണ്ടു പാഞ്ചാലിയെക്കണ്ട കീചകനെപ്പോലെ അത്യുന്മത്തനായി, രാത്രിയായപ്പോൾ, വേഷഭൂഷാദികൾ അലങ്കരിച്ചു, ആ ദേവിയുമായി പള്ളിയറയിൽ പ്രവേശിച്ചുവാതിലും ബന്ധിച്ചു-"പ്രിയതമേ! പലനാളായി നിന്നെ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു." എന്നോരോന്ന പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയ അവസരത്തിൽ, ശേവാൻ, ആ നഗരാദ്ധ്യക്ഷന്റെ വേഷത്തിൽചെന്നു, കതകിൽമുട്ടി. എടാ ദുശ്ശീല! തിരിവില്ലാത്ത മൂഢ! നീ എന്താണിതാണ് ആരംഭിക്കുന്നതു? വേഗം കതകുതുറക്കു പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളിൽ ഒന്നായ പരസ്ത്രീസംഗമത്തിനല്ലേ നിന്റെ ഭാവം? എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു, കതകുപൊളിയത്തക്കവണ്ണം ഉറക്കെ മുട്ടിത്തുടങ്ങി. വൎത്തകൻ ഭയപ്പെട്ടു നടുങ്ങി, സുന്ദരിയോടു, കട്ടിലിന്റെ കീഴിൽ ഒളിച്ചിരുന്നുകൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞിട്ടു, ചെന്നു കതകുതുറന്നു. വിളിച്ച ആളിനെ അവിടെയെങ്ങും കണ്ടില്ല. അവൻ പൂൎവ്വാധികം ഭയപ്പെട്ടു, വീണ്ടും കതകടച്ചുംവെച്ചു, സുന്ദരിയുടെ സമീപത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. ഉടനേ വീണ്ടുംകതകിനു പ്രഹരംകേട്ടുതുടങ്ങി. വീണ്ടും വൎത്തകൻ എഴുനേറ്റു കതകുതുറന്നു. ചുറ്റുംനോക്കിയതിൽ ആരെയും കണ്ടില്ല. പിന്നെയും, കതകുബന്ധിച്ചുംവെച്ചു സുന്ദരിയുടെ അരികിൽ എത്തി, അവളെ ആലിംഗനംചെയ്വാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, കതകു ഭസ്മമായിപ്പോകത്തക്കവണ്ണം പ്രഹരിച്ചു പിളൎന്നുതള്ളി, ശേവാൻ, നഗരാദ്ധ്യക്ഷന്റെരൂപത്തിൽ അകത്തുകടന്നുചെന്നു, എടാ പഞ്ചമഹാപാതകി! നീ എന്തൊരു സാഹസമാണു പ്രവൎത്തിക്കാൻ ആരംഭിച്ചതു? "ഗുരുപത്നി രാജപത്നി ജ്യേഷ്ഠപത്നി തഥൈവച പത്നിമാതാ സ്വമാതാ ച പഞ്ചൈതാ മാതരസ്മൃതാഃ" എന്നനീതിവാക്യത്തെ ലംഘിക്കാനാണോ നീ പ്രയതിച്ചതു? ഈ മഹതി ആരാണെന്നു നിനക്കറിയാമോ? നമ്മുടെ ഗുരുസ്വാമിയായ കബീർദാസരുടെ സഹധൎമ്മിണിയല്ലേ? നമസ്കരിച്ചു പൂജിക്കേണ്ട ദേവിയെ നീ പത്നിയാക്കി സ്വീകരിച്ചുവോ? അവളെക്കാമിച്ചു നിന്റെ കരളും ദൎശിച്ചകണ്ണും ചൂഴ്ന്നെടുക്കാതെയും, സ്പൎശിക്കാൻ ഭാവിച്ചകൈയും അസംബന്ധ

ങ്ങൾ പ്രചാരിയന്മാരും അറുത്തുകളയാതെയും, ഞാൻ അടങ്ങുന്നതല്ല. എന്നിങ്ങനെ കഠിനമായി അധിക്ഷേപിച്ചു വടികൊണ്ടു പ്രഹരംതുടങ്ങി. അവൻ പരവശനായി തളർന്നു വീണപ്പോൾ, സുന്ദരിയെ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടുവെളിക്കിറങ്ങി, കബീറിന്റെഭവനത്തിൽ കൊണ്ടാക്കിയുംവെച്ചു മറയുകയുംചെയ്തു. സത്യസന്ധയായ അവൾ മടങ്ങിപ്പോകാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം, ദൈവനിയോഗത്താൽ അപ്പോൾ അവിടെ കഠിനമായ ഒരു കാററും മഴയും ഉണ്ടായി. മനസ്വിനിയായ ആ സാധ്വീരത്നം ധർമ്മസങ്കടത്തിലകപ്പെട്ടു്, ഓരോന്നു വിചാരിക്കാൻതുടങ്ങി. ഹാ! ദൈവമേ! ധനാഢ്യനായ ആ വർത്തകനു കടപ്പെട്ട എന്നെ, ഇപ്രകാരം ബലാൽപിടിച്ചുകൊണ്ടുപോന്നതു നീതിയാണോ? ഭർത്താവറിഞ്ഞാൽ എന്തുപറയും? ഇങ്ങനെ വിലപിച്ചുകൊണ്ടു്, അകത്തുകടന്നു ചെന്നപ്പോൾ, സാധുപൂജചെയ്തു സംതൃപ്തനായി ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുകൂടിയിരുന്ന കബീർ, അവളെക്കണ്ടു്, കോപാകുലനായി ചോദിച്ചു. ഹാ പ്രിയപ്പെട്ടദേവി! നീ എന്തൊരു സാഹസമാണു കാണിച്ചതു? ഇന്നേക്കു നീ ആ വർത്തകനു കടപ്പെട്ടവളല്ലയോ? അവന്റെ അനുവാദംകൂടാതെ, ഇപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ടുപോരാൻ കാരണമെന്തു്? നീ അവനെ വഞ്ചിച്ചുംവെച്ചു്, ഒളിച്ചുപോന്നതായിരിക്കണം അല്ലേ? ഉത്തമമായ ഒരു പ്രയോജനത്തിന്നായി പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളിൽ ഒന്നായ വ്യഭിചാരം ചെയ്യുന്നതിനു യാതൊരു ദോഷവുമില്ല. പാതകങ്ങൾക്കു പ്രായശ്ചിത്തം വിധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ സത്യഭംഗമാകുന്ന പാപം പരിഹരിക്കാൻ പ്രായശ്ചിത്തവിധികളില്ല. സത്യപരിപാലനത്തിന്നായി പണ്ടു്, ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ പലക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ചു. ദശരഥൻ കൂടി ജീവനെപ്പരിത്യജിച്ചു. പരമശിവൻപോലും വൃകാസുരനെ ഭയന്നോടി. അർജ്ജുനൻ കൃഷ്ണനോടു യുദ്ധംചെയ്തു. ഇക്കഥകളൊന്നും നീ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലയോ?" ഇങ്ങനെ പറയുന്ന പരമഭാഗവതനായ ഭർത്താവിനെ വന്ദിച്ചു സുന്ദരിപറഞ്ഞു "സ്വാമിൻ! പതിവ്രതകൾക്കു ഭർത്തൃശാസനം വേദവാക്യമാണെന്നറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഞാൻ അതിനെ ലംഘിക്കുമെന്നാണോ വിചാരം? ഒരിക്കലും ഇല്ല. ഞാൻ മടങ്ങിപ്പോന്നതു സ്വയമേവ ചെയ്തതല്ല. വർത്തകഭവനത്തിൽ ഞങ്ങൾ ഉമ്മറത്തിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, അക്കഥ എങ്ങനെയോ മനസ്സിലാക്കിയ, നഗരാദ്ധ്യക്ഷൻവന്നു കതകിന്മുട്ടി വിളിച്ചു. വർത്തകൻ കതകുതുറന്നതിൽ വിളിച്ചു അവനെക്കണ്ടില്ല. ഇങ്ങനെ ഒന്നുരണ്ടു പരിവൃത്തികഴിഞ്ഞപ്പോൾ വർത്തകൻ പിന്നെക്കതകുതുറന്നില്ല. ഉടനേ കോപാധീനനായി നഗരാദ്ധ്യക്ഷൻ വാതിൽ തള്ളിപ്പൊളിച്ചുകത്തുകടന്നു. പരദാരങ്ങളെ ഇച്ഛിച്ച അനീതിയെപ്പററി വർത്തകനെ കഠിനമായി അധിക്ഷേപിക്കയും, പ്രഹരിക്കയും ചെയ്തശേഷം, എന്നെപ്പിടിച്ചു വലിച്ചു്, ഇവിടെക്കൊണ്ടുവന്നാക്കിട്ടു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ഭർത്താവിനെക്കാണാതെ വർത്തകഭവനത്തിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങിപ്പോകാമെന്നുവെച്ചാൽ, അതിനു നിവൃത്തിയില്ലാതവണ്ണം മഴയും കാററും തുടങ്ങിയതുകൊണ്ടാണു്, ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു്." ഇത്രയും പറഞ്ഞശേഷം, സുന്ദരി, സത്യഭംഗഭയസങ്കടത്താൽ വാവിട്ടു നിലവിളിച്ചു. അതുകേട്ടു ഞെട്ടിയുണർന്നു തമാലും ലിജ്ജാബീബിയും കാരണമറിയാതെ പരിഭ്രമിച്ചു്, അവിടെ ഓടിയെത്തി. ഉടനെ, ക്രോധപരവശനായി കൈയിൽ ഒരുവടിയും എടുത്തുകൊണ്ടു്, നിന്ന കബീർ, അവരെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു — അച്ഛനമ്മമാരേ! നിങ്ങളും ഞാനും ഇന്നുവരെ ചരിച്ച സുകൃതത്തിന്റെ ഫലം ഒരു കല്പ്പാട്ടുകൊണ്ടുനശിച്ചുപോകുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ ഇവളെ ഇന്നേക്കു ദാസ്യത്തിന്നായി ഒരു വർത്തകനു വിലയ്ക്കുകൊടുത്താണു്, ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങൾ വാങ്ങി, ഇന്നിവിടെവന്ന സാധുക്കളെ ഭുജിപ്പിച്ചതു്. എന്നിട്ടു്, അതെങ്ങനെയോ മനസ്സിലാക്കിയ നഗരാദ്ധ്യക്ഷൻ, വർത്തകന്റെ വീട്ടിൽ ബലാൽ കടന്നുചെന്നു, അവനെ കഠിനമായി ഉപദ്രവിച്ചു്, ഇവളെപ്പിടിച്ചിറക്കിക്കൊണ്ടുവന്നു്, ഇവിടെ വിട്ടേച്ചു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. അവൻ അത്യാധികാരം ചെയ്വാൻ കാരണം എന്താണെന്നറിയേണം. എന്റെ ദേഹബലത്താൽ ഇപ്പോൾ അവനെ ഞാൻ സംഹരിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നുപറഞ്ഞു്, ഭാര്യയേയും കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു്, വെളിക്കിറങ്ങി ഓടി, ക്ഷണേന നഗരാദ്ധ്യക്ഷന്റെ വീട്ടിൽചെന്നു കതകുതള്ളിപ്പൊളിച്ചുകത്തുകടന്നു. "എടാദുഷ്ട! അനീതി പ്രവർത്തിക്കയാണോ നഗരാദ്ധ്യക്ഷന്റെ കടമ? ഞാൻ എന്റെ ദാസ

ഹൃദയമ്മിണിയെ ഇന്നേക്കു കച്ചവടക്കാരനു വിലയ്ക്കുകൊടുത്ത സംഗതിയിൽ ഏർപ്പെട്ടാനം, അതിനെ വിരോധിക്കാനം 'നിനക്കെന്തു കാര്യം? കഷണം വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോ', തക്കസമാധാനം പറഞ്ഞതില്ലെങ്കിൽ, ഈ യോഗദണ്ഡാൽ പ്രഹരിച്ച്, നിന്റെ വംശവിച്ഛേദം വരുത്തുന്നുണ്ട്" എന്നട്ടഹസിച്ചു ക്രോധതാമ്രാക്ഷനായി നില്ക്കുന്ന കബീർദാസനെക്കണ്ട്, പേടിച്ചുപോയ നഗരാദ്ധ്യക്ഷന്, സാഷ്ടാംഗം അനുഗ്രഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു ശരണം പ്രാപിച്ചു. "ഹേ യോഗയോഗേശ്വരനായ മുനീശ്വര! ജ്ഞാനനിധേ! നിന്തിരുവടി അല്പനായ അടിയനിൽ കോപിക്കരുത്. നിന്തിരുപ്പാദങ്ങളല്ലാതെ അടിയനു വേറെ ശരണമില്ല. ഇപ്പോൾ ഇവിടെ അരുളിച്ചെയ്തപ്രകാരമൊന്നും അടിയൻ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ല. ആരോ അങ്ങനെ ചെയ്തിട്ട, അടിയന്റെ പേരിൽ അപവാദം ചുമത്തിയതായിരിക്കാം. ഇപ്പോൾതന്നെ ആ വർത്തകനെപ്പോയിക്കണ്ട്, നമുക്ക് ആ പരമാർത്ഥം അറിയാവുന്നതാണ്." എന്നറിയിച്ചശേഷം, എല്ലാവരുമായി നേരേ വർത്തകന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്നുചേർന്നു. വർത്തകൻ അടികൊണ്ടു മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു കിടക്കുകയായിരുന്നു. എല്ലാവരുമായി ഉപചരിച്ച്, ക്രമത്തിൽ ബോധം ഉണ്ടായപ്പോൾ നഗരാദ്ധ്യക്ഷനെ നോക്കി സാധുവർത്തകൻ നടുങ്ങി നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. "ദ്രോഹമല്ലേ എന്നെ തല്ലിക്കൊല്ലാനാണോ വന്നിരിക്കുന്നത്? എന്നുപറഞ്ഞു വീണ്ടും മൂർച്ഛിതനായികിടന്നു. ഇതെല്ലാം കണ്ടപ്പോൾ, കബീറിന്റെ മുഖം ക്രോധകലുഷമായി ചുവന്നു. അട്ടഹാസം സംഹാരരുദ്രനെപ്പോലെ നഗരാദ്ധ്യക്ഷനെനോക്കി, "എടാ ദുഷ്ട! ഈ സാധുവർത്തകനെ പ്രഹരിച്ചതു നീയല്ലെന്നല്ലേ പറഞ്ഞത്? ഇപ്പോൾ ഒളിവില്ലാതായില്ലേ? സൂര്യനും വർത്തകനും ഇതിലേക്കു സാക്ഷിയായിരിക്കുന്നു. ഇതാ നോക്ക്" എന്നുപറഞ്ഞു, അവന്റെ മസ്തകത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി യോഗദണ്ഡോങ്ങിയപ്പോൾ, ഭക്തവത്സലനും ഭക്തദാസനുമായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ, പ്രസന്നമുഖനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, 'ഹേ! കോപപരിതനായ കബീർദാസ! നഗരാദ്ധ്യക്ഷൻ വർത്തകനെ പ്രഹരിച്ചില്ലെന്നുപറഞ്ഞതു പരമാർത്ഥമാണ്. പ്രഹരിച്ച നഗരാദ്ധ്യക്ഷൻ ഇതാ ഈ നില്ക്കുന്നതാണ്—അതിനാൽ അവന്റെ നേർക്കോങ്ങിയ യോഗദണ്ഡിനെ എന്റെ മുതുകിൽ ഏല്പിച്ച്, നിന്റെ കോപംശമിപ്പിച്ചുകൊള്ളുക. എന്നിങ്ങനെ മന്ദഹാസപൂർവ്വമരുളിച്ചെയ്തിട്ട്, നവരത്നഖചിതമായ കനകകിരീടത്താൽ വിളങ്ങുന്ന ശിരസ്സ്, കുനിഞ്ഞു കബീർദാസന്റെ നേർക്കു മുതുകുകാട്ടിനിന്നുകൊടുത്തു.

ഭഗവാനെക്കണ്ട്, ഭക്തിപരവശനായ കബീർ, യോഗദണ്ഡ് ദൂരെ എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞിട്ട് ആനന്ദബാഷ്പപരിപ്ലുതനായി തൃപ്പാദങ്ങളിൽ ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു പറഞ്ഞു.. അനാഥരക്ഷക! അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡനായക! ശ്രീരാമ! പരശുരാമ! ബലരാമ ഭക്തജനഹൃദയരാമ! വിശ്വാഭിരാമ! മുനിജനഹൃദയാരാമ! മുഖപരിതോഷ!—നിന്തിരുവടി ആ വർത്തകനെ തൃക്കൈകളാൽ സ്പർശിച്ചനുഗ്രഹിച്ച അടിയനുവേണ്ടി നഗരാദ്ധ്യക്ഷവേഷവും ധരിച്ചുവോ? ഹാ ഹാ! നിന്തിരുവടിയുടെ കരസ്പർശം എത്രത്തോളമെന്നും ഇവൻ ചെയ്യേണ്ടുന്ന പുണ്യമെന്തായിരിക്കാം? അടിയനെ, ഈ തൃക്കൈകളാൽ ഒന്നു പ്രഹരിക്കാൻ കരുണചെയ്യുകയില്ലയോ? അടിയന്റെ മുമ്പിൽ സർവ്വവന്ദ്യനായ ഈശ്വരനിസ്സാരത്തെക്കയോ? പാമരനായ സൂരദാസിയുടെ പാതിവ്രത്യത്തെ പരിപാലിക്കാനല്ലയോ ഇത്രനാളും ഇരുന്നതു? ഹാ ഭക്തദാസ നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണയ്ക്കു നമസ്കാരം.

ഭഗവാൻ:—കബീർദാസ! നിന്റെ ഭക്തിയെന്താണെന്നറിയാനാണ് ഞാൻ ഈ വേഷമെടുത്തതു. നേരത്തെ നോക്കിപ്പോയെങ്കിൽ കൊലപാതകന്റെ നിലയിലാണെന്നു പറയാം. അങ്ങനെയിരിക്കേ, നീ മനസ്സറിഞ്ഞു മറ്റൊരുത്തനായി ദാസ്യമേറ്റുകൊടുക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതെന്തൊരു മൂഢതയാണ്? നിനക്കറിവില്ലയോ? ധൈര്യമില്ലയോ? വിവേകമില്ലയോ? ധർമ്മാർത്ഥമായുമെല്ലാം വില്ക്കുന്നവർ ചില്ലറയുണ്ടോ? തർക്കശാസ്ത്രത്തിനായി സാധുസ്ത്രീകളുടെ ചാരിത്രഭംഗം ചെയ്യുന്നതു എന്തു നീതിയാണ്? പുത്ര അവകാശികളൊക്കെ ഉപദേശിക്കാനം പല്ലുവിളിക്കാനും അവരുടെ ചാരിത്രത്തെ അന്യാധീനത്തിൽ അടച്ചില്ലയോ ചെ

ണ്ടു നീ ചോദിക്കുമായിരിക്കാം. ശരിതന്നെ പക്ഷേ, അവർ ഈശ്വരന്മാരാണ്. അന്യ ന്മാരുടെ ആശയെന്നിറവേററി ബോധം നല്കുന്നതിനും, ധർമ്മസ്ഥാപനത്തിനു മായിട്ടാണ് അവർ അങ്ങനെ ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. എന്നിട്ടും, അവർക്കും അതുസംബന്ധമായിദുഷ്കീർത്തി യുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പിന്നെമനുഷ്യരുടെ കഥപറയുവാനുണ്ടോ? നീ ആയതു ആവശ്യപ്പെടാതെ, ആവശ്യമുള്ളവരെ അന്വേഷിച്ചു ചെന്നല്ലേ ഭാര്യയെകൊടുത്തതു്? ഹാ! നിനക്കു മാനവു മില്ലല്ലോ. അല്ലെങ്കിലെന്തുപരമാർത്ഥങ്ങൾക്കായി സ്വഭാര്യയെകൊടുക്കുന്നവർ വല്ലവരുമുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ, മററൊരാളെക്കൂടി നീ പറക!

കബീർ.—ഭഗവാനെ നോക്കി, സ്വാമിൻ! ഞാൻ, നീ, എന്റേതു, നിന്റേതു്, മാനം, അവമാനം, മുതലായ വികല്പങ്ങളെല്ലാം നിന്തിരുവടിയുടെ മായാസംബന്ധമായു ള്ള മിഥ്യാബോധങ്ങളല്ലയോ? അതിനെ വിശ്വാസപൂർവ്വം സേവിക്കുന്നവർ, അജ്ഞാനാന്ധ കൂപത്തിൽ വീണു്, മാർഗ്ഗവിഭ്രമത്തോടുകൂടി ഉഴലുന്ന, സംസാരികളുടെ മിഥ്യാഭ്രാന്തിക ൾ സേവിക്കാമോ? നിന്തിരുവടികളുടെ സഹോദരിയായ സുഭദ്രയെ ബലഭദ്രനറിയാതെ അ ർജ്ജുനനുകൊടുത്തതു് അപമാനകരമല്ലയോ? അർജ്ജുനൻ, അശ്വമേധയാഗത്തിനു കുതിര യെ നടത്തിപ്പോയപ്പോൾ, ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ കാമപരവശനായ്, സുഭദ്രപോയി അ ദ്ദേഹത്തെ ആശ്വസിപ്പിച്ചതു കുറവല്ലയോ? അങ്ങയുടെ മായാവിലാസങ്ങളെ ഞാൻ വിസ്ത രിച്ചുപറയണമെന്നുണ്ടോ? "ധർമ്മമറിഞ്ഞവർക്കു നാണമില്ല അതുപോലെ ഇച്ഛകളെ പരി ത്യജിച്ചവർക്കു കുറവുമില്ല" എന്ന പഴമൊഴികളുണ്ടോ ഇല്ലയോ? അതുപോകട്ടെ, സാധുക്കൾക്കു വേണ്ടി, സഹായംചെയ്യുന്ന വർത്തകനെ, നിന്തിരുവടി, വെറുതേ അടിച്ചു്, എന്റെ വാഗ്ദാ നത്തെയും വിഫലമാക്കിക്കളയുകയല്ലേ? എന്നു പറഞ്ഞു വന്ദിക്കുമ്പോൾ,

ഭഗവാൻ:—ഹേ കബീർദാസ! വർത്തകൻ സാധുക്കൾക്കു അന്നം കൊടുത്തതൊക്കെ ശരിതന്നെ എങ്കിലും, സാധ്വിയായ നിന്റെ സഹധർമ്മിണിയെ തൊട്ടുപോയെങ്കിൽ ഉട നേ ഭസ്മമായിത്തീരുമായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല; നിനക്കു സഹായംചെയ്യുവ ന്റെ ജീവനാശം വരുത്തുകയാണോ നീ ചെയ്യേണ്ട പ്രത്യുപകാരം? നിന്റെ പത്നിയെ തൊട്ടു ഭസ്മമാകാൻ ഭാവിച്ചവനെ അതിനിടയാക്കാതെ, ഞാൻ അടിച്ചതു്, അധർമ്മമെ ന്നാണോ നീ പറയുന്നതു? കുറച്ചുനീതന്നെ ആലോചിച്ചു നോക്കിയാൽ അറിയാവുന്നതാണ ല്ലോ.

കബീർ:—സ്വാമിൻ! ഞാൻ "സമ്മതിച്ചുകൊടുത്തിട്ടല്ലേ അവൻപരിഗ്രഹിക്കുന്നതു്? അതിനു അവന്റെ പേരിൽ കുറവുണ്ടോ? അവൻ ബലാൽക്കാരം ഒന്നും ചെയ്തില്ലല്ലോ.

ഭഗവാൻ—ഭക്തോത്തമനായ കബീർദാസ! ഭവദാഗ്രഹമുണ്ടായിട്ടല്ലയോ നീ കൊടുക്കാൻ ഇടയായതു്. എന്നാലും എരിയുന്നതീക്കനലിൽ തൊട്ടാൽ ചുട്ടുപിടിക്കാതിരിക്കുമോ? നീ ഒരുവനു സ്വന്തമാക്കികൊടുത്തെന്നുവെച്ചു്, ചാരിത്രമാകുന്ന വഹ്നി എരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരി ക്കുന്ന ശരീരത്തിനെ തൊട്ടാൽ വേകാതിരിക്കുമെന്നുണ്ടോ? സ്വന്തമായ വിളക്കെ ന്നുവെച്ചു്, അതിലെ ദീപത്തെപ്പിടിച്ചാൽ കൈപൊള്ളുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമുണ്ടോ? പരസ്ത്രീഗമനം ശാസ്ത്രത്താൽ വിരോധിക്കപ്പെട്ടതല്ലയോ? പരസ്ത്രീഗാമികൾക്കു അധോ ഗതിയല്ലാതെ, മോക്ഷമുണ്ടായി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? യദൃച്ഛയാ തന്നെ ഒരു സ്ത്രീസമീപത്തുവന്നാലും അവൾ വേശ്യയാണെന്നു കരുതി, അവൾക്കുമുഖം കൊടുക്കാതിരിക്കണമെന്നാണു വേദവി ധി; പരസ്ത്രീയെ മോഹിക്കയാൽ പെരുമ്പാമ്പായിപ്പോകട്ടെയെന്നു ശാപംകിട്ടിയ നഹുഷ ന്റെകഥ നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? പരസ്ത്രീഗമനംചെയ്യുന്നവൻ ഈ ലോകത്തിലുംപരലോകത്തിലും ദുഃഖിയായിത്തന്നെയിരിക്കുമെന്നും, പാപികളിൽവെച്ചു മഹാപാപിയായ അവന്റെ വംശം പോലും നശിക്കുമെന്നും, രൌരവാദിനരകങ്ങൾ അനുഭവിച്ചശേഷം, അവൻ പിശാചാ യിജനിച്ചു്, ലോകങ്ങളിൽ അലയുമെന്നും വേദവിധിയുണ്ട്. പരസ്ത്രീയെ സ്പർശിക്കുന്ന കൈയും ദർശിക്കുന്നകണ്ണും, ശൃംഗാരവാക്കുകൾ പറയുന്നനാവും പ്രത്യേകം കാലദൂതന്മാർ അറുത്തുമുറിച്ചുതള്ളുകയും ചെയ്യും. അങ്ങിനെയിരിക്കെ ഒരുത്തനെ കുടുംബത്തോടുകൂടി നശി പ്പിക്കുന്നതു നീതിയാകുമോ? ചാരിത്രശുദ്ധിയില്ലാത്ത പത്നി പരമശത്രുവാണെന്നു പറ യപ്പെടുന്നു. സാധുക്കൾക്കുകൂടെ അന്നം കൊടുത്തു നീ പിച്ചക്കാരനായിത്തീർന്നിരിക്കെ,

വത്സകൻ നിന്റെ പത്നിയെമോഹിക്കയാൽ നരകവാസത്തിനർഹനായി തീർന്നിരിക്കുകയാണ്. ഫലാൽതന്നെ നീ ആ സാധുവത്സകനു നിന്റെ ഭാൎയ്യയെകൊടുത്തിട്ട്, അവനെ നരകാന്ധകൂപത്തിൽ തള്ളിയതു നീതിയാണോ?

കബീർ:—ജഗന്നായക! നിന്തിരുവടിയുടെ തൃക്കൈകളാൽ പ്രഹരം ഏൽക്കാൻ ഭാഗ്യമെത്തിയ അവന് ഇനി നരകങ്ങളുണ്ടോ? വളരെക്കാലം തപസ്സുചെയ്യുന്നവൎക്കുപോലും ലഭിക്കാത്ത ഭവദ്ദൎശനം ലഭിച്ച പുണ്യവാനായ അവനു അധഃപതനമുണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ? ഭക്തലോകൈകബന്ധുവായ ഭഗവാനേ! എന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ ഏതു വിധത്തിലെങ്കിലും സത്യമാക്കാൻ ഒരുവഴി പറഞ്ഞുതന്ന്, എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ!

ഭഗവാൻ:—നിനക്കധീനമായിട്ടിരിക്കുന്ന ഭക്തിയാകുന്ന ഭാൎയ്യയെ അവനു കൊടുത്തു, അവളുമായി സ്നേഹിച്ചിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ചെയ്യുക!—എന്തെന്നാൽ, "സാധുസംഗതിതന്നെ മോക്ഷകാരണം" എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തശേഷം, ഭഗവാൻ മറഞ്ഞു.

അനന്തരം വത്സകൻ കബീറിന്റെ തിരുവടികൾവന്ദിച്ചു ചൊല്ലിച്ചു:—"അല്ലയോ സദ്ഗുരുനാഥ! പരിശുദ്ധഭക്താഗ്രണി! നിന്തിരുവടിയുടെമഹിമയറിയാതെ ഞാൻ ചെയ്ത അപരാധത്തെ സദയം ക്ഷമിച്ചു എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ" എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, സുന്ദരീദേവിയുടെ കാൽപ്പൂക്കളിൽ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരംചെയ്തു പറഞ്ഞു:- "എന്നെ ജനിപ്പിച്ച അമ്മേ! കാമവിഭ്രാന്തനായ നിന്തിരുവടിയെ ദർശിച്ച എന്റെ കണ്ണുകൾ പൊട്ടാത്തതും ഭൂദേവി വാ പിളർന്നു എന്നെ വിഴുങ്ങാത്തതും ഭാഗ്യംതന്നെ. ദേവിയെപ്പോലെ മുഖ്യ ദേവിമാരുടെ പാതിവ്രത്യശക്തികൊണ്ടല്ലയോ കടൽകര കവിഞ്ഞു കയറാതെനിൽക്കുന്നതും സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ തെറ്റാതെ ഉദിച്ചുവരുന്നതും. ദേവിയുടെ മഹിമയുടെ ഗൗരവം വിചാരിച്ചാൽ അതിനോട്ടുപമിക്കാൻ ഒന്നുംതന്നെ ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ആകാശവും ഭൂമിയുമെന്നും അതിനോടുതുല്യമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ദർശനത്തെ അനായാസേന സാധിച്ചുതന്ന അമ്മേ! അപരാധിയായ ഇവന്റെമേൽ അപ്രിയമുണ്ടാകാതെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമേ!"

വത്സകന്റെ സ്തുതിവാക്യങ്ങളാൽ പ്രസന്നയായ സുന്ദരീദേവി, കരുണാകടാക്ഷമേകി അനുഗ്രഹിച്ച്, പരമഭക്തനായി ഭവിക്കട്ടെ എന്നാശീർവദിച്ചു. അനന്തരം ഭർത്താവിനെനോക്കി—"പ്രിയതമ! ഞങ്ങൾക്കു പുത്രനായി ത്തീർന്നതുപോലെ പുത്രഭാവേന നമ്മെ ശരണംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ വത്സകനെ സകരുണം കടാക്ഷിച്ചു സന്തുഷ്ടനാക്കി രക്ഷിച്ചാലും" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഭക്തപ്രിയനായ കബീർദാസൻ ഉടൻതന്നെ വത്സകന്റെ നാവിന്മേൽ താരകമന്ത്രാക്ഷരം എഴുതി, നിഷ്കാമിയായി ഭവിക്കട്ടെ എന്നാശീർവാദംചെയ്ത്, ബന്ധപാശങ്ങളറ്റു മോക്ഷവനിതയുമായി അനുഭവിച്ചിരിക്കുമാറു അനുഗ്രഹിച്ചശേഷം, പത്നീസമേതനായി സ്വഗൃഹത്തെ പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ, അവിടെ നാരദാദിമുനിജനപരിവൃതനായ ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചിരിക്കുന്നതുകണ്ട്, വിസ്മയാനന്ദപരവശരായ ആ ദമ്പതിമാർ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു വാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചു. വത്സകഭവനത്തിൽവച്ച്, ആ ക്ഷണത്തിൽ മറഞ്ഞരുളിയ ഭഗവാനെ, വീണ്ടും സന്ദർശിക്കാൻ ഇടയായതിനെക്കുറിച്ചു സന്തോഷഭരിതരായി അവർ നിൽക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, തൃക്കൈകളാൽ കബീർദാസന്റെ മസ്തകത്തിൽ തലോടി—"ഹേ പരമഭാഗവതനായ കബീർദാസ! ഗൃഹസ്ഥാശ്രമപ്രധാനമായ അന്നദാനധർമ്മത്തെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിൽ നിനക്കുള്ളമനോനിഷ്ഠ എത്രയുണ്ടെന്നു പരീക്ഷിക്കുന്നതിനു ഞാൻതന്നെയാണ്, ബ്രഹ്മചാരികളായി, ഭിക്ഷുകളുടെ വേഷത്തിൽവന്നു അന്നം യാചിച്ചത്. അതുസംബന്ധമായി നീ കാണിച്ച ധർമ്മനിഷ്ഠ എന്നെ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനാക്കിയിരിക്കുന്നു. ദേവന്മാരും മുനിമാരും മൂലം ദുഷ്പ്രാപമായ ഭക്തലോകർക്ക് ഞാൻ ഒരേവസരത്തിൽ ദർശനംകൊടുത്തിട്ടുള്ളുവോ? നീ ഇപ്പോൾ, പരസ്ത്രീരമണം ഇച്ഛിച്ചവത്സകന്നുകൂടിയായപക്ഷം എന്റെ ദർശനം ലഭിക്കുന്നതു ഹേതുവായിരിക്കുന്നു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. എന്നിട്ട്, ജിജാബായിയെ

ത്തും തമാലിനേയും നോക്കി—“ഹേ സുകൃതികളെ! നിങ്ങൾ ഇനി വാനപ്രസ്ഥാശ്രമത്തെ സ്വീകരിച്ച്, വൈരാഗ്യത്തെ സാധൂകരിച്ച് മോക്ഷപദം അടഞ്ഞുകൊൾവിൻ” എന്നനുഗ്രഹിച്ച് മുനിശ്രേഷ്ഠനായ് അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

അനന്തരം, തമാൽ സർവോൽകൃഷ്ടമായ ഗുരുവാക്യത്തെക്കാളും അധികം നീയമമായ ദൈവമൊന്നുള്ള നിശ്ചയത്തോടുകൂടി സന്യസ്തനായി വനയാത്രയ്ക്കൊരുക്കമായി. ഭഗവൽഭക്താഗ്രഗണ്യനായ മകനെ ഗാഢാലിംഗനംചെയ്ത ഭാഗ്യവാനായ തമാൽ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചു—“സുകൃതിയായ പുത്ര! ശ്രീഭഗവാൻ നമുക്ക്, അടിക്കടി ദർശനം തരുന്നുവെന്നു നീ അഹങ്കരിക്കേണ്ട. ദൈവകടാക്ഷത്താലോ ഗുരുകടാക്ഷത്താലോ മോക്ഷമാർഗ്ഗം അറിയാറാകും. എന്നല്ലാതെ, യോഗം, ത്യാഗം, ദാനം, ധ്യാനം, മൌനം ജ്ഞാനം, ജപം, തപം, മുതലായവകളാൽ ആത്മജ്ഞാനം ലഭിക്കുന്നില്ല. ആചാര്യകടാക്ഷമില്ലാതെ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിലേക്കു മനസ്സു ചായുകയില്ല. ഉപായംകൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ടകാര്യം പരാക്രമംകൊണ്ടു സാധിക്കയില്ലെന്നു നിനക്കറിയാമല്ലോ. വെള്ളത്തിലെ കുമിളയ്ക്കു തുല്യമായ ഈ ദേഹത്തെ, കേവലം ജഡമെന്നല്ലാതെ സത്യമെന്നു വിദ്വാന്മാർ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, മലമൂത്രാദിദുർഗ്ഗന്ധവസ്തുപരിപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്ന ഈ സ്ഥൂലശരീരത്തെ ഞാൻ എന്നഭിമാനിച്ചു തന്നെത്താൻ മറന്നിരിക്കുന്ന അവിവേകികൾ അജ്ഞാനാന്ധകാരമാകുന്ന കുഴിയിൽവീണു നാശകാരണമായ ഈ ശരീരത്തിൽ മോഹിച്ചു ക്ഷയവും കുഷ്ഠവും മുതലായ വ്യാധികളാൽ പീഡിക്കപ്പെട്ടു, ഹതാശന്മാരായി നശിച്ചശേഷം, കാലന്റെ ഭടന്മാർക്കു അധീനന്മാരായിഭവിക്കുന്നു. അനന്തരം പാപപുണ്യപരിപാകങ്ങൾക്കു യോജ്യമാകെ സഞ്ചരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജ്ഞയാൽ മാതൃഗർഭത്തിൽ പതിച്ച് കലലബുൽബുദാദിമാംസപേശികളായി ക്രമേണ അവയവവ്യക്തിവന്ന് പൂർവ്വസ്മരണയാൽ ദൈവത്തെ ഭജിച്ച്, യഥാകാലം ഭൂമിയിൽ പിറന്നുവീഴുന്നു. പിന്നീട് ശൈശവം മലമൂത്രാദിമലിനമായ ശയ്യയിൽ കിടന്നുകഴിച്ചുകൂട്ടി, ഗുരുസഹായത്താൽ വളർന്നു കൌമാരം പ്രാപിക്കുന്നു. ആ കാലം വിദ്യാഭ്യാസത്താലും ബാലലീലകളാലുംകഴിയുന്നു. യൌവനയുക്തനായാൽ കാമിനീസംഗതനായി കാമലീലകളിൽ മോഹിച്ച്, ദൈവഭജനം ചെയ്യാതെ വർദ്ധിക്കുന്ന ഭാര്യാ, പുത്രൻ, മിത്രധനം, എന്നീമോഹങ്ങളാൽ ജ്ഞാനത്തിനോ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിനോ സംഗതിയാകാതെ, നരകത്തിനു കെട്ടിയവിതമായി ജീവിക്കുന്നു. വാർദ്ധക്യപ്രായമായാലും മരണം സമീപസ്ഥമായി എന്നു സമ്മതിക്കാൻ അവർക്കു മനസ്സില്ല. ഇനിയും ആയുസ്സുകിടക്കുന്നുണ്ടല്ലോ, ഇപ്പോഴേ മോക്ഷത്തിനു പ്രയത്നിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല എന്നാണ് അപ്പോഴും അവരുടെ ഭാവം. ഇങ്ങനെ മോഹിതന്മാരായി ചുരുങ്ങിയ അനിത്യമായ ഈ ശരീരത്തെ, എത്രമാത്രം മോഹത്താൽ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നുവോ അതുപോലെ വേദശാസ്ത്രപ്രമാണം. വാചാജ്ഞാനികൾക്കു മനസ്സമാണപ്രമാണം. മോക്ഷേച്ഛുക്കൾക്കു ശിഷ്യസമ്പ്രദായം യോഗാഭ്യാസികൾക്കു നാഴികയും, സിദ്ധന്മാർക്കു ശ്വാസവും പ്രമാണമായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ഒരു മുഹൂർത്തമെങ്കിലും ഭക്തിയില്ലാത്ത പ്രപഞ്ചം, ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനായാലും പോരാ മനസ്സുവേണം കരളിലുറച്ചവണ്ണം നിഴൽപോലെ പിരിയാതെയിരുന്നുകൊണ്ട്, എല്ലാകാര്യത്താൽ നമുക്ക് ആധീനപ്പെട്ടുവോ, നമുക്കെ പ്രപഞ്ചത്തിൽ മോക്ഷമാർഗ്ഗങ്ങളെ അന്വേഷിക്കാം എന്നുവിചാരത്തോടുകൂടി പോലെ നമ്മുടെ മനസ്സിനെ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ നിരോധിച്ച്, ചുഴലിക്കാറ്റിൽ പെട്ട കരിയിലപോലെ ജനനമരണങ്ങളോടുകൂടിയ സംസാരസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു”, പ്രതിനിമിഷം ശ്വസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. എന്നുമാത്രമല്ല, പ്രിയപുത്ര! ദൈവത്തെക്കാളും വലിയവർ ഗുരുവാണെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ സിദ്ധാന്തിക്കുന്നു. ദൈവത്തിന്റെ അനുഗ്രഹം ആചാര്യകടാക്ഷത്താൽ പ്രാപിക്കപ്പെടും. എന്നാൽ ഗുരുവിന്റെ ഗുണങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്നതിനു വർണ്ണിച്ചാലും സാധ്യമല്ല. അതിലും കാര്യസാധനങ്ങളെന്ന മോക്ഷമാർഗ്ഗങ്ങളെ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആചാര്യന്മാരിൽ കാണുന്ന പ്രധാനആചാര്യർ. ഗുരുവിന്റെ മഹിമകൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനു ഭക്തജ്ഞാനികൾക്കേ സാധിക്കൂ എന്നാണു വിദ്വാന്മാർ

പറയുന്നതു്. ഈ ലോകബന്ധങ്ങളെ നശിപ്പിച്ചു്, ജ്ഞാനമാത്രബോധസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന കാരണഗുരു പരബ്രഹ്മമാണെന്നു വേണം പറവാൻ. മാതൃദേവോഹി പിതൃദേവോഹി ദൈവദേവോഹി എന്നൊക്കെപ്പറയാതെ, ഗുരുദേവോഹി എന്നു സാധാരണപറയുന്നതു്, ശരീരമനോവൃത്തികളെ നശിപ്പിച്ചു്, എപ്പോഴും ഏകാഗ്രമനസ്സായി ഗുരുപാദശുശ്രൂഷകൾചെയ്തു്, ഗുരുനാമങ്ങളെത്തന്നെ മനസ്സിൽധ്യാനിച്ചു, ശിരസ്സിൽ കൈകളെവെച്ചു്, മായാകാര്യങ്ങളിലേക്കു വ്യതിചലിക്കുന്ന മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിച്ചു നശിപ്പിച്ചു്, സങ്കല്പവികല്പങ്ങളും നാമരൂപാദികളുമില്ലാത്ത പരബ്രഹ്മമായി, മനസ്സിനഗോചരമായി, വാക്കാൽവെളിപ്പെടുത്താൻ പാടില്ലാത്തതായി ആനന്ദമാത്രമായിരിക്കുന്ന പദപ്രാപ്തിയെ അറിയിച്ചു് തരുന്ന സദ്ഗുരുനാഥനു ചെയ്യേണ്ടുന്ന പ്രത്യുപകാരാഭാവത്തെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടാണു്. ഗുരുനിഷ്ഠയെക്കാളും ശ്രേഷ്ഠതരം ബ്രഹ്മനിഷ്ഠകളില്ല. ശുഭാശുഭങ്ങളെന്നു രണ്ടുവിധത്തിലുള്ള വിഷയാനന്ദങ്ങൾക്കായി, കാകൻ, ശ്വാവു മുതലായ നികൃഷ്ടജീവികളെപ്പോലെപരിഭ്രമിക്കുന്ന ശരീരികൾ, ദേഹസുഖത്തെക്കാൾ ഇന്ദ്രിയസുഖമാണുത്തമമെന്നറിയുന്നപോലെ മനസ്സുഖത്തെക്കാൾ ജീവസുഖമാണുത്തമമെന്നറിഞ്ഞാലെന്താണു്? ജീവസുഖം ബ്രഹ്മാനന്ദമല്ലാതെ മറെറന്താണു്? ആ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെത്തന്നെ ആചാര്യന്റെ പാദശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്യുന്നതോ? അതുമൂലം സകലപാപങ്ങളും നശിക്കയില്ലയോ? ദേഹസുഖമരണപര്യന്തമല്ലാതെ നിലനില്ക്കുമോ? മനസ്സുഖം മനസ്സിന്റെമാററം വരെയല്ലയോ? ജീവസുഖം മരണംവരെയല്ലയോ? മരണകാലത്തിൽ ദേഹസുഖത്തെയും ഇന്ദ്രിയസുഖത്തെയും മനസ്സുഖത്തെയും ആഗ്രഹിക്കാതെ ജീവസുഖത്തെ വാഞ്ഛിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു്, പരമാർത്ഥമല്ലയോ? സുഷുപ്തിയിൽ ബ്രഹ്മാനന്ദമല്ലാതെവേറുണ്ടോ? ആ സുഖത്തെ ഇപ്പോഴെ അന്വേഷിക്കുന്നതുനന്നല്ലെന്നുണ്ടോ? സങ്കല്പം ജനനമെന്നും വികല്പം മരണമെന്നും ഉള്ള വാക്യം പരമാർത്ഥമത്രേ. ദേഹം അസത്യമെന്നു കരുതുന്നവൻ അരനിമിഷമെങ്കിലും ഈ ലോകകാര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധയുള്ളവനായിരിക്കുമോ? കാട്ടിൽചെന്നു തപോവൃത്തി അനുഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്നവർക്കു്, ബന്ധക്ലേശങ്ങൾ സംഭവിക്കുമോ? വാക്കിന്റെയും മനസ്സിന്റെയുംവ്യാപാരത്തെ നിയന്ത്രിച്ചു ശാന്തന്മാർക്കു കർമ്മസംബന്ധമുണ്ടോ? ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളോടു കൂടാതെ നിശ്ചലന്മാരായി നിത്യമൗനികളായിരിക്കുന്നവർക്കു് കൈവല്യസിദ്ധിയുണ്ടാകു എന്നു്, താരകമന്ത്രോപദേഷ്ടാവായ കാരണഗുരു ഉപദേശിക്കുന്നു. അദ്വൈതബ്രഹ്മത്തെ കരതലാമലകംപോലെ കാണിച്ചുതരുന്ന കരുണാനിധി അദ്ദേഹമല്ലേ? ത്രികരണങ്ങളുടെയും വ്യാപാരങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന മോക്ഷത്തെ ഞാനറിയാനിടയാകുന്നഗുരു അക്ഷയ്യൻ എന്നു വച്ചാൽ, എന്നെക്കാട്ടിൽപോയി തപസ്സുചെയ്യുന്നതിനാജ്ഞാപിച്ച ഈ നില്ക്കുന്ന പ്രമാത്മസ്വപ്രകാശരൂപനാകുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു്, കബീറിന്റെ പുറകിൽ മറഞ്ഞുനിന്ന,വിഷ്ണുഭഗവാനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

കബീർ, തിരിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ, സീതാസമേതനായിനില്ക്കുന്ന ഭഗവാനെയാണു കണ്ടതു്. ജഗദേകമൂർത്തിയായ ഭഗവാന്റെ സാന്നിധ്യത്താൽ ആനന്ദതുന്ദിലനായ കബീർദാസൻ വിമലങ്ങളായസ്തോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലി അവരെ ആരാധിച്ചു ധ്യാനനമസ്കാരംചെയ്തശേഷം പിതാവിനെ നോക്കി, "പ്രിയപ്പെട്ട അച്ഛാ! ജന്മതാപരക്ഷക! നിന്തിരുവടി എന്നെപ്പിരിഞ്ഞുപോകാനാണോനിശ്ചയിച്ചതു്? കാട്ടിൽപോയിട്ടു കാര്യമെന്താണു്? നമുക്കുപരലോകസുഖവും മുക്തിയും തരുന്നഭഗവാനല്ലേ ഈ നില്ക്കുന്നതു്? അവിടെയും ഇവിടെയും എന്നല്ല എവിടെയുംനിറഞ്ഞു സർവസാക്ഷിയായിരിക്കുന്നതു ഇദ്ദേഹം തന്നെയല്ലേ? എന്നു ചോദിച്ചു.

തമാൽ:—പ്രിയപുത്ര! സർവത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്, ബ്രഹ്മൈകരൂപനായ ഈ ഭഗവാൻതന്നെ എന്നിരുന്നാലും, ഇഹലോകത്തിനും പരലോകത്തിനുംതമ്മിൽ എത്രമാത്രമുണ്ടോ അത്രയും ഭേദം നാട്ടിനും കാട്ടിനുംതമ്മിൽ ഉണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു്, നീ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുകൂടി ഇവിടെത്തന്നെ സുഖമായിരിക്കുക. ഞാൻ കാട്ടിൽപോകയാണു്. എന്നു പറഞ്ഞു്, സധർമ്മിണിയോടുകൂടി, യാത്രപുറപ്പെട്ടു. എങ്കിലും പ്രിയപുത്രനായ കബീറിന്റെനേർക്കുള്ള അതിരററ വാത്സല്യം ആ ദമ്പതിമാരുടെ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയെ അന്ധീഭവി

പ്പിച്ചുകൊണ്ട്, തിരിഞ്ഞുതിരിഞ്ഞുനോക്കി, മനസ്സു കബീറിൻെറ മേലും ശരീരം തപ സ്സിലും ഉന്നി ഗതി മന്ദീഭവിപ്പിക്കപ്പെട്ടുവന്നു. പിതൃവാത്സല്യനിധിയായ കബീറും അപ്രകാരംതന്നെ മനോവൃത്തിയെ വശീകരിച്ച വാത്സല്യബന്ധത്താൽ, പിന്നാലെ ഓടി ച്ചെന്ന്, തമാലിനെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. സുന്ദരിയും അതുകണ്ട്, ഭിജ്ജാബീ ബിയെ ആശ്ലേഷിച്ച്, കരയാൻ ആരംഭിച്ചു. "മഹാദേവമായ ചന്ദനത്തിലുമേറാമ ലിയും നാഗിനിയുമൊത്തുതന്നെപ്പുൽകുന്നു" എന്ന അപ്പവാക്യമനുസരിച്ച്, തമാലിന്റെ മ നസ്സലിഞ്ഞ്, അശ്രുക്കൾ ധാരധാരയായി വാർന്നൊഴുകി. പാണ്ഡവന്മാ വനവാസത്തിനായി ശ ങ്ങിപ്പോയ പാണ്ഡവന്മാരെ സാന്ത്വനവാക്കുകളാൽ ആശ്വസിപ്പിച്ച് വ്യസനിച്ച കുന്തീ ദേവിയെപ്പോലെ, ഭിജ്ജാബീബി, ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടിപ്പലതുംപറഞ്ഞു കരഞ്ഞു. ഇങ്ങ നെ അവർ നാലാളും പരിദേവനംചെയ്യുന്നതിനിടയിൽ, ശ്രീരാമൻെറയും സീതാദേവി യുടേയും രൂപംധരിച്ചുനിന്ന, ഭഗവാനും മഹാലക്ഷ്മിയുംതമാൽകുടുംബക്കാരോടു ഉടപ്പിറന്ന ആളുകളെപ്പോലെ, ഓടി അടുത്തുചെന്ന്, ഭഗവാൻ, തമാലെയും കബീറിനേയും ഒന്നാ കെകെട്ടിപ്പിടിച്ചും, സീതാദേവി, ഭിജ്ജാബീബിയേയും സുന്ദരിയേയുംകെട്ടിപ്പിടിച്ചുംനി ലവിളിതുടങ്ങി. ഭക്തികലുഷിതരായി, അതിൽ ഉൾപ്പെട്ട സകലചരാചരങ്ങളും കലുഷി ച്ചോകന്നതുപോലെ പുരുഷനും പ്രകൃതിയും, ശിവനും, മഹാവിഷ്ണുവും മഹാലക്ഷ്മിയും ക രഞ്ഞപ്പോൾ കാനനത്തിലുള്ള പശുപക്ഷ്യാദി സകലജീവപ്രാണികൾപോലും, കണ്ണീർതൂ കി പരിദേവനംതുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ ലോകത്തിലെ സകലപ്രാണികളും മുറയിട്ടുകൊ ണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ശ്രീകാശിവിശ്വനാഥൻ പാർവതീസമേതനായി എഴുന്നള്ളി, കബീറി ൻെറ വീട്ടിൽവന്ന്, ഭഗവാനേയും ദേവിയേയും കണ്ട്, അല്ലയോ ത്രിലോകദൈവത ങ്ങളേ! ദേവാധിദേവ! സമ്പൽസമൃദ്ധയായ ദേവി! നിങ്ങൾ എന്തായിങ്ങനെ കാ ണിക്കുന്നു?— ഇതെന്താശ്ചര്യമാണ്? അജ്ഞാനികളെ പ്പോലെ ഇവരെ മായയിൽ മുഴുകിച്ചു വ്യസനിപ്പിച്ചതുകൂടാതെ, നിങ്ങളും അ ജ്ഞാനജനത്തെപ്പോലെ പരിദേവനംചെയ്തു, ഇക്കാശിമുഴുവൻ, ശബ്ദമയമായിട്ടു നി ലവിളിയുടെ ശബ്ദംകൊണ്ടു നിറച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ആരാണെന്നുള്ള കഥ, വിസ്മരിച്ചു പോയെന്നുണ്ടോ ഭഗവാൻ! ശ്രീനാരായണ! നിത്യനിരഞ്ജനായ തമാലിന്റെ മ കൻെറദുഃഖകാരണത്താൽ നിന്തിരുവടി ഇക്കാശിമുഴുവൻദുഃഖപരിപൂർണ്ണമാക്കിച്ചെയ്യുമോ? ഈ ലീല ആരെപ്പറ്റിയാണ്, തമാൽപുത്രനോ കബീർപുത്രനോ തമാൽ പുഴുത്താനോ എന്തോന്നിനായിട്ടാണ്? അരുളിച്ചെയ്താലും!" എന്നിങ്ങനെ ചോദ്യംചെയ്ത വിശ്വനാഥ നോടു യാതൊരു മറുപടിയും പറയാതെ, ഭഗവാൻ വീണ്ടും തമാലിനേയും കബീറിനേ യും ആലിംഗനംചെയ്തുകരഞ്ഞുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്നതുകണ്ട്, പരമശിവൻതന്നെ അദ്ദേഹ ത്തെപ്പിടിച്ചുമാറി. പാർവതീദേവി മഹാലക്ഷ്മിയേയും സമാധാനപ്പെടുത്തി. അന ന്തരം കബീറിനെനോക്കി—പരമശിവൻ—"ഹേ കബീർദാസ! അജ്ഞാനജനങ്ങളെക്കുറി ച്ചുള്ള സ്നേഹബന്ധം ജ്ഞാനികൾക്കു യുക്തമാണോ? യുക്തമായാൽതന്നെ ഇങ്ങനെ ദുഃ ഖിക്കാമോ? നിനക്കുവേണ്ടി എത്രനേരമായി ഭഗവാൻ പരിദേവനംചെയ്യുന്നു! മയചെ യ്ത് അദ്ദേഹത്തെയും എന്നെയും നീ നിനക്കൊന്നുനോക്കരുതോ?" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ക ബീർ, പെട്ടെന്നു കണ്ണുതുടച്ചു കണ്ണുതുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, താൻ കെട്ടിപ്പിടിച്ചിരുന്ന അ ച്ഛനേയും, അരികെനിന്ന അമ്മയേയും കാണായ്കകൊണ്ട്, അവർ കാട്ടിൽ പൊയ്ക്കളഞ്ഞ തായിരിക്കുമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, പൂർവാധികം ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചു. അതുകണ്ടു ഭഗ വാൻ പറഞ്ഞു. കബീർദാസ! നീ എന്തിനുകരയുന്നു? നിൻെറ അച്ഛനമ്മമാർ കാട്ടുക ത്തുപോയതു്. എൻെറ അസ്ഥാനമായ വൈകുണ്ഠത്തിലാണ്. കീർബെഹന്ദാ, നി ൻെറ അച്ഛൻ ഞാൻതന്നെയാണ്. മഹാലക്ഷ്മിയാണമ്മ. ഇതുവരെ നീ വിചാരിച്ച തു നിൻെറ അച്ഛനമ്മമാർ തമാലുംഭാര്യയുമാണെന്നല്ലേ? നീ ആരാണെന്നു നിനക്കറിയാ മോ? അതറിഞ്ഞാൽ, ഈ സംശയങ്ങളൊക്കെത്തീരും. നീ ഭൂമിയിൽ ജനിക്കണമെന്നു ഞാൻ ആജ്ഞാപിച്ചപ്പോൾ, മാതൃഗർഭത്തിൽ പിറക്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞതനുസരിച്ച്, നിന്നെ ഗംഗാതീരം ഉള്ളിൽനിന്നായി ഞാൻ തമാലും ഭിജ്ജാബീബിയും

മായി വന്നുജനിച്ചതാണ്. ആ സ്വാരസ്യം ഞങ്ങളിൽനിന്നു കാണണമെങ്കിൽ കണ്ടോളൂ. എന്നുപറഞ്ഞു്, ഭഗവാൻ തന്റെ സ്വരൂപമെടുത്തുനിന്നു. മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു, ഉടനെ വിജ്ഞാനഹീനനായി. പരമശിവനും പാർവ്വതിയും അതുകണ്ടു സന്തോഷിച്ചു, ഭഗവാന്റെ ലീലാവിലാസങ്ങളെ കാണ്മാൻ താല്പര്യമുള്ളവരെപ്പോലെ, നോക്കിക്കൊണ്ടുനില്ക്കയായി. തൽക്ഷണംതന്നെ ഭഗവാനും ലക്ഷ്മീദേവിയും അന്തർദ്ധാനംചെയ്യുകയുംചെയ്തു. ഉൽബുദ്ധനായ കബീർ, "ഭഗവാനും ലക്ഷ്മിയും എന്റെ അച്ഛനമ്മമാരായി ജനിച്ചപ്പോൾ എന്തു ഭാഗ്യവും അത്ഭുതവുംതന്നെ. ഇനി ഞാൻ അച്ഛനമ്മമാരെക്കുറിച്ചു ദുഃഖിക്കുന്നതു ശരിയല്ല." എന്നിവിചാരത്തോടെ സന്തുഷ്ടനായി പാർവ്വതീപരമേശ്വരന്മാരെ സ്തുതിച്ചു. "സ്വാമിൻ! പരമേശ! അച്ഛനമ്മമാരെക്കുറിച്ചു ദുഃഖിച്ച ഈ അജ്ഞാനിക്കു നിങ്ങടെ ദർശനംതന്നുവോ? അത്ഭുതമാണോ? ഹേ മഹാദേവ! നടരാജ! അമ്മേ! ഭദ്രകാളി! അന്നപൂർണ്ണേശ്വരി! വിശാലാക്ഷി! എന്നൊക്കെ സ്തുതിച്ചപ്പോൾ, അവർ പ്രസന്നരായി—"ഹേ ഭാഗവതോത്തമനായ കബീർദാസ! നീ ബ്രഹ്മജ്ഞാനനിഷ്ഠനായി പരമാനന്ദപദം പ്രാപിച്ചാലും! എന്നാശീർവാദംചെയ്തശേഷം മറഞ്ഞു. അനന്തരം കബീർ അച്ഛനമ്മമാരുടെ വിയോഗത്താൽ അല്പം മനഃശോകത്തോടെ അന്നത്തേദിനം കഴിച്ചുകൂട്ടി. പിറ്റേദിവസം രാമാനന്ദസ്വാമികളെച്ചെന്നുകണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ബുദ്ധിതെളിഞ്ഞു സന്തുഷ്ടനായി വസിക്കയുംചെയ്തു.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

(കബീരിന്റെ പുത്രനായ കമാൽ തീർത്ഥയാത്ര പോയതു്.)

കബീർ, ഇങ്ങനെ സുന്ദരിയുമായി സുഖിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തിങ്കൽ, അവളുടെ അപേക്ഷകൊണ്ടും, അവളെ ഭാര്യയായിതന്നകാരണത്തു്, ഇഷ്ടത്തെ നിറവേറ്റിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള വാക്യത്തെ സത്യമാക്കാനായും, കബീർദാസൻ ഒരു ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ അവളിൽ ഗർഭനിക്ഷേപംചെയ്തു. യഥാകാലം നാരദമഹർഷിയുടെ അംശഭൂതനായി മുപ്പത്തിരണ്ടുലക്ഷണങ്ങളുംതികഞ്ഞ ഒരാൺകുട്ടി അവളിൽനിന്നുജാതനായി. അവന്റെ മുഖം കമലംപോലെ സുകുമാരമായിരുന്നതുകൊണ്ടു അവനു കമാലു് എന്നുപേരിട്ടു്, വാത്സല്യപൂർവ്വം വളർത്തി, നെയ്ത്തുകൊണ്ടു നിത്യവൃത്തി സുഖമായി കഴിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെ ഏഴുവർഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരുദിവസം കമാലു്, അച്ഛന്റെ പാദങ്ങളിൽ വണങ്ങി "പ്രിയപിതാവേ എനിക്കു ഒരുതീർത്ഥയാത്ര പോയിവരണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ട്. അതിലേക്കു അനുവാദംതരണ"മെന്നപേക്ഷിച്ചു. കബീർ മകനെ വാരിയെടുത്തു മടിയിൽവച്ചുകൊണ്ടു,—"കുഞ്ഞേ നീ അറിയാത്ത ശിശുവല്ലയോ? നീ തനിയേ ഇപ്പോൾ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു എങ്ങിനെപ്പോകുന്നതെങ്ങനെ? നിസ്സഹായനായി നിന്നെ അയയ്ക്കാൻ എന്റെമനസ്സനുവദിക്കുമോ? അല്പംകൂടി പ്രായമായിട്ടുപോകാം" എന്നുപറഞ്ഞു. കമാൽ അച്ഛന്റെ പാദങ്ങളെ നമസ്കരിച്ചിങ്ങനെയറിയിച്ചു. പ്രിയപിതാവേ! വെള്ളത്തിലെ കുമിളപോലെ, ക്ഷണഭംഗുരമായ ഈ ദേഹത്തെ, നിത്യമെന്നുവിചാരിക്കുന്നവരല്ലയോ നിശ്ചയിച്ചകാര്യത്തെ പിന്നെയൊരിക്കലേക്കു നീക്കിവെക്കുന്നതു്? ഇതു ക്ഷണഭംഗുരമാണെന്നറിഞ്ഞാൽ ഒരുനിമിഷമെങ്കിലും വെറുതെകളയാനോ പ്രയോജനകരങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ മാറ്റിവെക്കാനോ തുനിയുമോ? അതുകൊണ്ടു്, എന്നെ ഇപ്പോൾ തടുക്കാതെ കരുണാപുരസ്സരം അനുവദിക്കയാണ വേണ്ടതു്.

കബീർ:—കുഞ്ഞേ! എള്ളിൽ എണ്ണ എന്നപോലെ സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഈ

ഗദീശ്വരനെ, തന്റെ ഇരിപ്പിടത്തിൽ ഇരുന്നുതന്നെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട്, ആനന്ദമൂർച്ഛയോടു മോക്ഷമടയാതെ, വെറുതെ ദേശസഞ്ചാരംചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം?

കമാല്:—അച്ഛാ! അച്ഛൻപറഞ്ഞതു സത്യംതന്നെയെങ്കിലും, പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെ ദർശിക്കുന്നതു മോക്ഷപ്രദമാണെന്നും, പരിശുദ്ധതീർത്ഥങ്ങളിൽ സ്നാനംചെയ്താൽ പാപം ക്ഷയിക്കുമെന്നും; സാധുസജ്ജനസംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു സന്ദേഹങ്ങളെല്ലാം തീരുമെന്നും, പലദേശങ്ങളിലും സഞ്ചരിക്കുന്നതു ബുദ്ധിവികാസത്തിനു നന്നാണെന്നും, വിദ്വാന്മാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു ഞാൻ യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങിയതാണ്. എന്നെ തടുക്കാതെ, അനുവദിച്ചയയ്ക്കണം. കബീർ, മകന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട്, അത്ഭുതപ്പെട്ട്, മകനേ

"ഏകനായ് ചിന്തിച്ചുകല്പിക്കരുതൊരുകാര്യം
ഏകനായ്പെരുവഴിപോകയുമരുതല്ലോ"

എന്നുവിധിതന്നെയുണ്ട്- അതിനാൽ നീ സാധുക്കളിൽ ഒരുവനെ സഹായത്തിനായിക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതാണ് നല്ലത് എന്നുപറഞ്ഞു.

കമാൽ:—അച്ഛാ! അച്ഛൻ അജ്ഞാനികളെപ്പോലെ പറയുന്നതെന്താണ്? രാമനാമമന്ത്രമാകുന്ന വാളും ക്ഷമയാകുന്ന കവചവും, ജീവകാരുണ്യമാകുന്ന തോഴനും എനിക്കു നിത്യസഹായമായുള്ളപ്പോൾ മററുസഹായം എന്തിനാണ്? അച്ഛൻ, ഇങ്ങനെ പറയുന്നത്, അതിറെറ പുത്രവാത്സല്യംകൊണ്ടായിരിക്കാം? എന്നുപറഞ്ഞെഴുന്നേററുചെന്നു മാതാവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വണങ്ങി ഞാൻ പോയിവരട്ടെ എന്നു യാത്രചോദിച്ചപ്പോൾ. രാമനുപുത്രാ! സൽകർമ്മത്തെ വിരോധിക്കരുതെന്നു ശാസ്ത്രംഉണ്ട്. എന്നുമാത്രമല്ല, നിന്റെ ഈ സൽബുദ്ധിയെക്കുറിച്ച്, എത്രതന്നെ സ്തുതിച്ചാലും മതിയാകുന്നതല്ല. അച്ഛന്റെ അനുജ്ഞവാങ്ങിയാൽപിന്നെ, അമ്മയോടു ചോദിക്കണമെന്നുതന്നെയില്ല. അതുകൊണ്ട്, നീപോയി മംഗലപ്രദമായ തീർത്ഥാടനംചെയ്തുവന്നാലും! എന്ന് അനുജ്ഞ കൊടുത്തു.

അനന്തരം, ബാല്യത്തിലെ മകനുണ്ടായ സൽബുദ്ധിയെക്കുറിച്ച്, അവർ വിസ്മയിച്ചു ഭർത്താവിനോടുപറഞ്ഞു. സ്വാമി! ഇതു ബാല്യത്തിലേ തനിച്ചു തീർത്ഥയാത്ര പുറപ്പെട്ടുപോയ കുട്ടികൾ ലോകത്തിലുണ്ടോ? അഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിൽ ധ്രുവൻ വനത്തിലോട്ടു തപസ്സിനുപോയതുപോലെ, ഞങ്ങളുടെ പുത്രൻ ഏഴാമത്തെ വയസ്സിൽ പരദേശങ്ങളിൽപോയി, വിവിധതത്വങ്ങളെ ബോധിച്ചുവരാമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണ് പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ഈ കാശിയിൽ അങ്ങേ കീർത്തിവിളയാടുന്നതുകൊണ്ട്, അവൻ, അന്യദേശത്തിൽ കീർത്തിപരത്താമെന്നുദ്ദേശിച്ചതാണ്. ഇങ്ങനെ ഒരത്ഭുതം ഒരു യുഗത്തിലും നടന്നതായി അറിവില്ല.

കബീർ—ദശരഥപുത്രനായ ശ്രീരാമസ്വാമിപോലും പതിനഞ്ചാമത്തെ വയസ്സുകഴിഞ്ഞതിൽപിന്നെയാണ്, യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങിപ്പോയത്. നമ്മുടെ മകൻ ഏഴാമത്തെ വയസ്സിൽ ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചത്, അത്ഭുതംതന്നെയാണ്. പതിവ്രതാശിരോമണിയായ നിന്റെ അനുവാദം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോകുന്ന മകനു വല്ല സങ്കടങ്ങളും നേരിടുമോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അവൻ മംഗലമായിത്തന്നെ മടങ്ങിയെത്തും" എന്നുപറഞ്ഞ്, ദൈവധ്യാനത്തോടുകൂടിയിരിപ്പായി.

അവർ, ഇങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ, കമാല്, ഏകനായി നടന്നുപോയി ഗംഗാതീരത്തിലെത്തി; മോക്ഷദായിനിയായ ആ ദേവനദിയെക്കണ്ട്, ബാലൻ ആനന്ദപുളകിതനായി അതിന്റെ മഹിമാതിശയത്തെക്കുറിച്ച്, അത്ഭുതപ്പെട്ടു. എല്ലാവിധത്തിലെങ്കിലും മറുകരകടന്നാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി, ഗംഗയെ പൂജിച്ചു സ്തുതിക്കാൻ തുടങ്ങി—"കല്ല്യാണി ഗംഗാഭഗവതി! ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ തൃപ്പാദങ്ങളെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോന്ന സങ്കടത്താലെന്നപോലെ ശബ്ദായമാനമായിരിക്കുന്ന ത്രിപഥഗേ! ശ്രീപാർവതിയെ ശങ്കിച്ച്, ശിവന്റെ ജടാഭാരത്തിൽ അടങ്ങിയൊളിച്ചിരിക്കുന്ന പുണ്യവതി! കാർത്തികേയനെ ജനിപ്പിച്ച്, പുത്രവാഞ്ഛയെ നിറവേററിയിരിക്കുന്ന മന്ദാകിനി!

അർജ്ജുനൻ പുത്രനായ ബഭ്രുവാഹനന്റെ കയ്യാൽ മരണംപ്രാപിക്കട്ടെയെന്നു ശപിച്ചജാഹ്നവിയമ്മേ! ഭഗീരഥന്റെ തപസ്സാൽ സന്തുഷ്ടയായി അവന്റെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചു്, അധോലോകങ്ങളിലേക്കിറങ്ങിയ ഭാഗീരഥീ! സഗരപുത്രന്മാരുടെ ഭസ്മശേഷത്തെ സ്പർശിച്ചു് അവർക്കു സൽഗ്ഗതിയരുളിയ സുരതടിനീ! തങ്കൽ മജ്ജിക്കുന്നവരുടെ പാപങ്ങളെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിക്കുന്നവളെന്നു ഭഗീരഥനോടു വാഗ്ദാനംചെയ്ത വരദായിനീ! പല്ലവരൂപമായി, ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ ധരിച്ച ഹിരണ്യന്റെ പാദപത്മത്തിൽകൂടി നിർഗ്ഗളിച്ച ആകാശഗംഗേ! എന്റെ പിതാവായ കബീർദാസരെ ഇക്കരെ ചേർത്തു രക്ഷിച്ചതുപോലെ എന്നെ അക്കരെയാക്കി രക്ഷിക്കണമേ!" എന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു, വെള്ളത്തിലിറങ്ങി മറുകരയ്ക്കു നടന്നു. വിവേകശൂന്യമാണെന്നു തോന്നത്തക്ക ഈ പ്രവൃത്തി കണ്ടവരെല്ലാം കമാലിനെ അധിക്ഷേപിച്ചുതുടങ്ങി. "എടാ മൂഢ! കമാലേ! നീ എവിടേയ്ക്കാണു പോകുന്നതു്? സമുദ്രത്തിലിറങ്ങി മറുകരകടക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അതു സാധിക്കുമെങ്കിലേ ദുസ്തരമായ ഈ ഗംഗാനദിയേയും കടന്നുകയറാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. സമുദ്രത്തെക്കാൾ ആഴമുള്ള ഈ ഗംഗാനദിയിൽ ഇറങ്ങി മറുകരകയറാമെന്നുള്ള നിന്റെ ബാലബുദ്ധി, അപൽക്കരമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടു തിരിഞ്ഞുകയറിപ്പോരിക. എല്ലാവരും, വള്ളത്തിലാണല്ലോ മറുകരെപ്പോകുന്നതു്. അതുപോലെ നിനക്കും പോകരുതോ? അല്ലാതെ ഇതു് കഥകഴിയാനുള്ള വിദ്യയാണു്—മൂഢ!" ഈ അധിക്ഷേപങ്ങളെ സഹിച്ചു്, തിരിഞ്ഞുനോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ മുന്നോട്ടുനടന്ന കമാലിനു മാർഗ്ഗനിരോധംചെയ്യത്തക്കവണ്ണം ഗംഗയുടെ ആഴവും തടസ്സമായ്ക്കണ്ടിട്ടും സംഭവിക്കയാൽ നിശ്ചലനായി നിൽക്കുമ്പോൾ, ഗംഗാദേവി പ്രസന്നയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു്, "എന്റെ കൈകളിന്മേൽകൂടി നടന്നുപോയി അക്കരെപോയിക്കൊൾക" എന്നനുഗ്രഹിച്ചരുളിച്ചെയ്തു. കമാലു് തൽക്ഷണംതന്നെ ദേവിയുടെ കൈത്തട്ടുകളിന്മേൽ പാദങ്ങളെ ഊന്നി സ്വച്ഛന്ദം നടന്നുതുടങ്ങി. അതുകണ്ടു്, അത്ഭുതപ്പെട്ടുനിന്ന ജനങ്ങളെ നോക്കി, "മഹാജനങ്ങളേ! നിങ്ങളുടെ നിരോധവാക്യങ്ങൾ കേട്ടു ഞാൻ മടങ്ങിപ്പോരാത്തതിന്റെ ഫലം നിങ്ങൾ കണ്ടുകൊൾവിൻ! വിശ്വാസങ്ങളെയാണു്, ഉത്തമന്മാരിൽനിന്നു പഠിക്കുന്നതു്, എത്രയോ അധമത്വമാണെന്നു കേട്ടിട്ടില്ലയോ? ഗംഗാദേവിയുടെ സഹായം ലഭിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടുകൂടി അക്കരെകടന്നു കയറാൻ ശ്രമിച്ചശേഷം മനോഭംഗപ്പെട്ടു പിന്തിരിഞ്ഞെങ്കിൽ, കബീർദാസരുടെ പുത്രനാണെന്നുള്ള യശസ്സിനു ഞാൻ പാത്രീഭവിക്കുമോ?" എന്നുപറഞ്ഞു്, ഗംഗാദേവിയെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു്, അചിരേണ മറുകര എത്തിക്കയറി—ഉടനെ, ശ്രീനാരായണഭഗവാൻ കമാലിനെ ഒന്നുപരീക്ഷിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, നാരദമഹർഷിമാരോടുകൂടി, എല്ലാവരും സന്യാസിമാരുടെ വേഷത്തിൽ അവിടെ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു; എന്നിട്ടു്, കമാലിനെ നോക്കി, "എടാ തെറിയനായക്കുട്ടി, നീ എവിടേയ്ക്കുപോകുന്നു? നില്ലവിടെ"—എന്നുതടഞ്ഞു.

കമാൽ, വന്ദനംചെയ്തു്,—"സ്വാമികളേ! ഞാൻ, അയോദ്ധ്യാ, ഗയ, കാശി, നാരായണം, വൃന്ദാവനം, ഹരിദ്വാരം മുതലായ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെ ദർശിച്ചു്, അവിടങ്ങളിലുള്ള പരമഭാഗവതന്മാരായ സാധുക്കളെ വന്ദിച്ചു്, പരിശുദ്ധനാകണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടു പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണു്" എന്നെ നിരോധിക്കരുതു് എന്നറിയിച്ചു. ഭഗവാൻ, അതുകേട്ടു്, തന്റെ സഹചാരികളായ സന്യാസികളെ നോക്കി—"ഹേ സാധുക്കളേ! ഈ ബാലനെ നിങ്ങളാരെങ്കിലും അറിയുമോ? ഇവൻ തുലുക്കന്മാരിലും ഹിന്ദുക്കളിലും ചേരാതെ മദ്ധ്യസ്ഥിതിയിൽ ഇരിക്കുന്ന കബീർ എന്നവന്റെ മകനാണു്. ആ കബീറിന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ രണ്ടും തുലുക്കർതന്നെയാണു്. അവനൊരു രണ്ടുമല്ലാത്ത കരനിലക്കാരനാണു്. അവന്റെ ഗുരു രാമാനന്ദനാണു്. ഭക്ഷണമൊക്കെയും മതമോ ഹിന്ദുമതം. വേഷമൊക്കെ തുലുക്കന്മാരുടെ: ആചാരം ബ്രാഹ്മണരുടെ: പറയുന്നതൊക്കെ വേദാന്തം: ചെയ്യുന്നതോ വല്ല്യനാം പൂജ്യമൂർത്തിയായതു്. ശിഷ്യന്മാർക്കു ഉപദേശിക്കുന്നതു് അദ്വൈതം തന്റെ ഉളിപ്പു ദൈവം—ഇങ്ങനെയൊക്കെയുള്ള ദുഷ്ടനായ കബീർദാസന്റെ മകനാണിവൻ. കുറിയ്യുകാതിൽകൈകൾ മുളച്ചതുപോലെ ഒരുച്ചാൺ നീളംപോലുമില്ലാത്ത ഇവൻ, സ

ഹായത്തിന്ന ആരെയും ചേൎക്കാതെ, തനിയെ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചിരിക്കുന്നതല്ലേ അത്ഭുതം? അതുമാത്രമോ? പലദിക്കിലും സഞ്ചരിച്ച് അവിടവിടെയുള്ള മതാചാൎയ്യന്മാരോടു വാദിച്ചു ജയിച്ച്, ഷണ്മതങ്ങളെയും ഖണ്ഡിച്ച്, അദ്വൈതമതത്തെ സ്ഥാപിക്കാനാണെന്നാണ് ഉദ്ദേശവും. ഇത്, കലികാലവൈഭവമെന്നല്ലാതെ എന്താണ പറക?" എന്ന പരിഹാസപൂൎവ്വമായി അയാളിങ്ങിനെ ചിരിച്ചപ്പോൾ കമാൽ അല്പം നീരസത്തോടെ,—"ഹേ കപടസന്യാസിൻ! അങ്ങുപറഞ്ഞത്, കലിയുഗത്തിൽ ശരിയും മറ്റൊരു യുഗത്തിൽ ശരികേടുമാണെന്ന പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സ്തുതിപരമായും നിന്ദാപരമായും പറഞ്ഞവാക്കുകൾ കേവലം വികടങ്ങളാണെന്നുപറയാതെ തരമില്ല. അഥവാ പരമാൎത്ഥംപറയുന്നതിൽ മുഷിയാനെന്തുള്ളു? അങ്ങിനെ മുഷിഞ്ഞാൽ ഭേദമതുമല്ല! അങ്ങു പറഞ്ഞതൊക്കെ അസത്യംതന്നെയാണ്. ഞങ്ങൾക്ക ജാതിഭേദമില്ല. അങ്ങളുടെഭഗവാനും ജാതിഭേദമില്ല. മത്സ്യഗന്ധി എന്ന മുക്കുവസ്ത്രീയുടെ മകനായ വേദവ്യാസന്റെ മകന്റെ മകനല്ലേ അൎജ്ജുനൻ അദ്ദേഹത്തിന്ന ഇടയവംശത്തിൽ ജനിച്ച അങ്ങളുടെഭഗവാൻ സ്വന്ത സഹോദരിയെ ഭാൎയ്യയായി കൊടുത്തില്ലേ?" എന്നുപറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ:—എടാ കമാൽ! മത്സ്യഗന്ധി മുക്കുവസ്ത്രീയെന്നാരോ നീ പറഞ്ഞത്? ഒരു ക്ഷത്രിയരാജാവിന്റെ വീൎയ്യം ഒരു മത്സ്യം വിഴുങ്ങി, അതിൽനിന്നുണ്ടായ മത്സ്യഗന്ധി മുക്കുവസ്ത്രീയാകുന്നതെങ്ങിനെ? അതുപോലെതന്നെ ക്ഷത്രിയനായ വസുദേവന്റെ മക്കളല്ലേ കൃഷ്ണനും സുഭദ്രയും? കൃഷ്ണനെ ഇടയന്മാരെക്കൊണ്ട് എടുത്തു വളൎത്തിയെന്ന വച്ച്, അദ്ദേഹം ഇടയനായിപ്പോകുമോ? ക്ഷത്രിയനായ അൎജ്ജുനന്ന ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയായ സുഭദ്രയെ കൊടുത്തതു എന്താണ പരമാൎത്ഥം—അല്ലാതെ ജാതിഭേദമില്ലാതെയല്ല അങ്ങിനെ ചെയ്തത്?

കമാല്:—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ, അയോനിജനായി ഗംഗയിൽക്കൂടി ഒഴുകിവന്ന എന്റെ അച്ഛനെ ഇവുകർ എടുത്തു വളൎത്തിയതുകൊണ്ടല്ലോ ഇവുകനായിപ്പോകുമോ? ജാതിഭ്രഷ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്ന സംബന്ധിക്കുമോ?—സന്യാസിയായ നിങ്ങൾ ജാതിഭേദത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതുതന്നെ കഷ്ടമല്ലയോ?—എന്നുമാത്രമല്ല നിങ്ങൾക്ക യാതൊരു വിരോധവും ചെയ്യാത്ത കബീർദാസനെ നിങ്ങൾവെറുതെ ദ്വേഷിക്കാൻ കോപ്പിട്ടിരിക്കുന്നതെന്തുന്യായമാണ്? വിശ്വാമിത്രൻ, ഹരിശ്ചന്ദ്രനെ എത്രമാത്രം കഷ്ടപ്പെടുത്തീട്ടും അദ്ദേഹം വിശ്വാമിത്രനെ ദ്വേഷിച്ചു, ഒരുവാക്കെങ്കിലും പറഞ്ഞുവോ? ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ കേവലം ഒരു ഗൃഹസ്ഥനല്ലേ? അദ്ദേഹംപോലും ക്ഷമാപരനായിരുന്നതിനാൽ, ദൈവികമാൎഗ്ഗത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരുത്, പരമസാധുവും നിരപരാധിയുമായ എന്റെ അച്ഛനെ ദ്വേഷിക്കാമോ?—ജാതിഭേദംതന്നെ, ഈ ലോകത്തിലെ മനുഷ്യരെ ആശ്രയിച്ചുള്ള ശുദ്ധാചാരമാത്രമല്ലേ? പരമാൎത്ഥത്തിൽ മനുഷ്യർ തമ്മിൽ വല്ലഭേദവുമുണ്ടോ? ഭേദമില്ലായ്മയല്ലേ ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയുടെ ലക്ഷണം? അതു പരമാൎത്ഥസംബന്ധിയല്ലയോ?

അദ്വൈതസിദ്ധി അംഗീകരിക്കാത്തതല്ലയോ? ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അൎജ്ജുനനുപദേശിച്ച ഭഗവൽഗീതയിൽ, ദ്വൈതാദ്വൈതങ്ങൾ രണ്ടിനേയും സമത്വമാക്കിയല്ലേ പറഞ്ഞുകൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നത്? ഒന്നിനെ പ്രത്യേകമായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടും ഖണ്ഡിച്ചിട്ടുമില്ല. രണ്ടുമതവും സ്വീകാൎയ്യമാണെന്നാണ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. ഗീതാവാക്യം കള്ളമാകുമോ? അദ്വൈതപ്രസംഗം ചെയ്താലും താൻ എന്നുള്ള സ്വഭാവം വിടുന്നതുവരെ ദ്വൈതത്തിലല്ലേ ഇരിപ്പ്? ജാഗ്രൽസ്വപ്നസുഷുപ്തിയവസ്ഥകളെ പരിത്യാഗത്തിന്ന സാദ്ധ്യമാകുമോ? എല്ലാ ഭക്തന്മാരും ദ്വൈതമാൎഗ്ഗങ്ങളെ പാസാക്കുന്നില്ലേ? വേദവ്യാസകൃതമായ ഭാഗവതത്തിലും, ദ്വൈതാദ്വൈതങ്ങളെ സമമായി കാണിച്ചല്ലേ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്? ദേഹസംബന്ധമുള്ളവരെ ഇപ്പോഴത്തെപ്പോലെയും ക്ഷമയിന്നു കഴിക്കാമോ? അങ്ങ്, പരിശുദ്ധനായ ഒരു സന്യാസിയാണെങ്കിൽ, ഇപ്രകാരം പറയുമോ? അദ്ദേഹം ഞാനെന്നുള്ള ഭാവം വിടുമോ? എന്നെ ശിക്ഷിപ്പിക്കുമോ? ജാതിബന്ധം ഉണ്ടാകുമോ? ശിവാംശനായ ഗുരുകൃപ

ഷിയല്ലേ എന്റെ അച്ഛൻ? അന്ന ദേവരംഭയുമല്ലേ? ഷൺമുഖക്രൗഞ്ചവരന്മാർ ചേർന്നരായ സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ അംശഭൂതനല്ലേ ഞാനും? അഭിമന്യുവിനു സുന്ദരിയെ കൂട്ടികൊടുത്തതു ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനല്ലേ അങ്ങു്? ഈ നടിക്കുന്നവർ നാരദാദിമുനീശ്വരന്മാരല്ലയോ? ഇനിയും വിസ്തരിച്ചു പറയണമോ? ശ്രുത്യദ്വൈതമായ ഭഗവദ്ഗീതയിൽ ചൈതന്യത്തെ കൂട്ടി കലർത്തിയിട്ടിരിക്കുന്നതു അങ്ങയുടെ മായയല്ലേ? അങ്ങേ രൂപമേതാണു്? മത്സ്യരൂപമോ! കൂർമ്മരൂപമോ? അതോ വരാഹം, നരസിംഹം! ഇതുകളിലേതാണമോ? അതോ വാമനൻ. പരശുരാമൻ, രഘുരാമൻ, ബലരാമൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ഇവരിലേതെങ്കിലുമോ? അതോ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപമോ? അതോ മോഹിനീരൂപമോ? അങ്ങയുടെ സ്ഥിരമായ രൂപം ഏതെന്നാണു് പറയപ്പെടുന്നതു്. അങ്ങല്ലാതെ ചരാചരപ്രപഞ്ചത്തിൽ മറ്റൊരുരൂപമുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ കാണിച്ചുതരണം. എന്താണു് കണ്ണുകളെ മറയ്ക്കുന്നതു്? കൈ പൂജിക്കാണിക്കണം. ശ്രീരാമൻ പരശുരാമനായിനിന്നു രാവണന്റെ മുഖ്യബലത്തെ എതിർക്കാലത്തു്, ആ രാമന്മാരൊക്കെ എവിടെനിന്നുണ്ടായി? രാസക്രീഡയിലും നാരദമുനി കഥയിലും, ഓരോ സ്ത്രീക്കു ഓരോ കൃഷ്ണൻവീതം എവിടെനിന്നുണ്ടായി? ദുര്യോധനൻ അധിക്ഷേപിച്ചു പാതാളത്തിൽ തള്ളാൻഭാവിച്ചസന്ദർഭത്തിൽ അങ്ങേക്കു വിശ്വരൂപമുണ്ടായതെവിടുന്നാണു്? സകല ജന്തുക്കളും ആ വിശ്വരൂപംകണ്ടിട്ടും കൌരവന്മാർ അങ്ങേ വിരോധിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടതു അങ്ങയുടെ മായയാണു്. ഒരുപുത്രന്റെനാശത്തെക്കുറിച്ചു വിലപിച്ച അർജ്ജുനനു്, അഞ്ചു സഹോദരന്മാരുടെ ധൈര്യംകൊടുത്തില്ലേ! അങ്ങു്, പതിനായിരം പുത്രന്മാരെ ബലികൊടുത്ത ആളല്ലേ? അങ്ങേക്കു് പുത്രന്മാർമരിച്ചതിനെക്കുറിച്ചു ദുഃഖമില്ലയോ? വിഷയാനന്ദരഹിതനായിരുന്നാൽ അങ്ങേക്കു് ബാലബ്രഹ്മചാരി എന്നപേരുണ്ടാകുമോ? അനന്ത ഭഗവാന്റെ ഭാഗത്തിൽ, സകല ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്കു്, രാവണരാജധാനിയായ ലങ്കയിൽ ഉൾപ്പെടാതെപോകുമോ? ലോകനായികയായ ദേവിയെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോകാൻ രാവണൻ എവിടെനിന്നുവന്നു? ഏകലവ്യന്റെ വരംകേട്ടു്, ദേവിയെ കാട്ടിൽകൊണ്ടുചെന്നു വെട്ടിക്കളവാൻ കല്പിച്ചു നിന്തിരുവടി, ആ ദേവിയെ രാവണൻ കട്ടുകൊണ്ടുപോയപ്പോൾ, കാട്ടിൽ നടന്നു കരഞ്ഞുവെന്നുപറഞ്ഞിരിക്കുന്നതാകെ വിശ്വസിക്കത്തക്കതാണോ? രാമായണം മഹാഭാരതമായ ഇതിഹാസങ്ങൾ, കുട്ടികൾ മണ്ണുകൊണ്ടു വീടുകെട്ടികളിക്കുന്നതുപോലെ കേവലം അന്യാപദേശങ്ങളായ കഥകളല്ലയോ? എന്നുപേരിടുന്നതു നടിക്കുന്ന അങ്ങു്, അയോദ്ധ്യയിലോ മധുരയിലോ വൃന്ദാവനത്തിലോ ഇരിക്കുന്നതെന്നുപറയാമോ? അങ്ങനെ മനുഷ്യർക്കു തോന്നിപ്പിക്കുന്നതു അങ്ങയുടെ മായാവിലാസമല്ലയോ? ബ്രഹ്മമായി നിന്നാലുമായി നിർഗ്ഗുണനായിരിക്കുന്ന അങ്ങേക്കു്, നാമരൂപാദികളെ കല്പിച്ചതും അങ്ങേ മായാശക്തിയുടെ മഹിമയല്ലയോ? പരബ്രഹ്മരൂപൻ എന്നല്ലാതെ മറ്റൊരുനാമത്താൽ അങ്ങേ നിർദ്ദേശിക്കാമോ? അങ്ങനെ നിർദ്ദേശിച്ചാൽ സ്ഥിരമായ ഏതൊരുരൂപമാണു മനതിൽ ആരോപിക്കേണ്ടതു്? ഒന്നുമറിയാത്ത ഈ ശിശുവിനെ പരീക്ഷിക്കാനും വഞ്ചിക്കാനും, ഒരുമ്പെട്ടതു അങ്ങേക്കു യുക്തമാണോ? അല്പനും അജ്ഞനുമായ ഈ ബാലനു അങ്ങേ ദർശനം തരേണ്ടതാണോ! ഹേ അനാഥരക്ഷക! അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡനായക! ഭക്തജനപ്രിയ! നിത്യാനന്ദസ്വരൂപ! ഭഗവൻ! കരുണയില്ലേ? എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിച്ചപ്പോൾ, ഭഗവാൻ കോദണ്ഡധാരിയായി, സീതാദേവി ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരോടുകൂടി, പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. തൃക്കൈകളാൽ കബീറിന്റെ ശിരസ്സിൽതലോടി, ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു. "ഹേ കബീർ! ശൈശവദശയിലായ കുമാരൻ പിതാവിനു ഉപദേശിച്ച കാർത്തികേയനെപ്പോലെ, നിന്റെ പിതാവായ കബീറിനു ചെയ്തുള്ള ഉപദേശങ്ങളും, നിനക്ക അറിവിൽപെടത്തക്കവണ്ണം ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇനിയാതൊരു വിഘ്നവുംകൂടാതെ സകലതും ജയിച്ചു, സദുപദേശന പുകൾപെറ്റു്, എനിക്കു പ്രിയനായി ഭവിച്ചാലും." നീ തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ എനിക്കു ഒരു കാണിക്കകൂടി കൊണ്ടുപോരണമെന്നും അരുളിച്ചെയ്തശേഷം ഭഗവാൻ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. അനന്തരം കബീർ സന്തോഷസാഗരമഗ്നനായി, ബൃന്ദാരണ്യമുതലായ വനങ്ങളിലും ഹിമവാ

ൻമുതലായ പർവ്വതങ്ങളിലും, ഹരിദ്വാരംമുതലായ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചു, അവി
ടവിടെയുള്ള വിദ്വാന്മാരെ വാദിച്ചുജയിച്ചു, ശൈവം, വാമം, പാശുപതം, വൈഷ്ണവമു
തലായ മതങ്ങളേയും, ലോകായതം, ബൌദ്ധം, ജൈനം, മീമാംസ, പാഞ്ചരാത്രം, ദ്വൈത
വും മുതലായ ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തങ്ങളേയും ഖണ്ഡിച്ചു, അനേകവേദാന്തികളെ ഖണ്ഡിച്ചു,
മരിച്ചവരേയും മറഞ്ഞവരേയും ഉജ്ജീവിപ്പിക്കുകയാകുന്ന അത്ഭുതകർമ്മം നടത്തി, വളരെ
പ്രഖ്യാതിസമ്പാദിച്ചു. കമാലിന്റെ വാദപ്രസംഗം താഴെപ്പറയുംപ്രകാരമായിരുന്നു—ഹേ
പണ്ഡിതന്മാരേ! ജീവൻഎന്നാൽഎന്തു? ജീവനെസൃഷ്ടിക്കുന്നതാര്? ജീവനു മരണമു
ണ്ടോ ഇല്ലയോ ജീവൻ ദേഹത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ കൂടെന്തു? ജീവനു ദേഹബന്ധംവ
രാൻകാരണമെന്തു? ജീവൻ പരബ്രഹ്മത്തിലുള്ള ദേഹത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ കാരണമായ
തെങ്ങനെ! മോക്ഷം എന്തുപാകത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു? എതുവിധത്തിലായാൽ പരമാനന്ദം
സംഭവിക്കും? ജീവശബ്ദത്തിനു അർത്ഥമെന്തു? ജീവൻ മായാസംബന്ധമുള്ളതോ? ബ്രഹ്മ
സംബന്ധമുള്ളതോ? ജീവനേതുസ്ഥാനത്തിൽനിന്നുവരുന്നു? ഏതുസ്ഥാനത്തിൽചെന്ന
വസാനിക്കുന്നു? ജീവൻപോയി ജീവൻവന്നു എന്നുപറയുന്നതിന്റെ താല്പര്യമെന്തു?
സ്വർഗ്ഗനരകാനുഭൂതികൾ ദേഹത്തിനോ ജീവനോ? ദേഹത്തിനെന്നുപറയുന്നവർ വല്ലവ
രുമുണ്ടോ? ജീവൻഎന്നുപറയുന്നതിനു രൂപമുണ്ടോ? ശൂന്യശൂന്യമായ ആകാശത്തെ വെ
ട്ടിപ്പിളർക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അങ്ങനെചെയ്യുന്നവർക്കു പ്രയാസംതന്നെ ഫലമല്ലയോ? ജ
ന്മം നാശവും ജന്മനിവൃത്തിമോക്ഷവുമല്ലയോ! പിറവിബന്ധവുംപിറവിമാറുന്നതു വിമോ
ചനവും എന്നുപറയപ്പെടുന്ന ഭേദങ്ങൾ കള്ളമാകുമോ ബ്രഹ്മപ്രളയകാലത്തുപോലുംജീ
വനു ജന്മവിമോചനം ഇല്ലെന്നുള്ളതിന്റെ കാരണം അഹംഭാവത്തെ നാശം ചെയ്യായ്ക
അല്ലയോ? അഹംഭാവനാശനംതന്നെയാണ് മായാവിമോചനം. മിഥ്യയായ മായയെ
കണ്ടെന്നല്ലയോ പൂർണ്ണബ്രഹ്മത്തിൽ [illegible]പ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു? അരുണോദയത്തിൽ അ
ന്ധകാരംനീങ്ങുന്നതുപ്രകാരമാണു അപ്രകാരം ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സ് പ്രകാശിക്കുമ്പോൾ
അഹംഭാവാന്ധകാരം പാടെ നീങ്ങുന്നു. നിർമ്മലമായ ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സിൽ ചെന്നുപെ
ട്ടാൽ, പിന്നെ എതുവിധമായ അന്ധകാരവും ഉണ്ടാകുമോ? സൂര്യനാൽ പ്രകാശിക്കപ്പെ
ടുന്നതു കേവലം മാംസചക്ഷുസ്സല്ലയോ? അതിനുമറവുണ്ടു. ജ്ഞാനചക്ഷുസ്സിനു അതു
ണ്ടോ? ജ്ഞാനചക്ഷുസ്സിനെതെളിക്കാതെ മൂടിവച്ചിരിക്കുന്നതു മായ എന്നതിരശ്ശീലയ
ല്ലയോ? ആ തിരശ്ശീലയുടെ മറവുകൊണ്ടു, മതിഭ്രമങ്ങളുണ്ടാകുന്നതല്ലയോ? ബ്രഹ്മാവി
ന്റെ ശിരസ്സു നഷ്ടപ്പെടാനിടയായതു മഹാവിഷ്ണു ശ്രീരാമനായി അവത
രിച്ചുകഴിഞ്ഞു, ബാലിയെ എതിരായി മറഞ്ഞുനിന്നപ്പോൾ, ബാലിയോടു, സു
ഗ്രീവനോടു, എന്നുള്ള സംശയം ബാധിച്ചുപോയില്ലയോ! മഹാദേവൻ, മോഹിനിയാ
യിവന്ന മഹാവിഷ്ണുവിനെകണ്ടു ഭ്രമിച്ചുപോയില്ലയോ? ഈ വിശേഷംതന്നെ മായാ
സംഭ്രമമല്ലയോ! അഖണ്ഡപരിബ്രഹ്മത്തിൽ അതു പ്രതീതിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവർക്കു
ബ്രഹ്മഖണ്ഡം പലവിധത്തിലല്ലോതോന്നപ്പെടുന്നതു. ക്ഷണഭംഗുരമായ ശരീരമെപ്പോ
പിന്നെയോ എന്നറിയാതെ നശിച്ചുപോകുന്നതല്ലയോ? അനിത്യവും ദുർഗ്ഗന്ധവസ്തു പ
രിപൂർണ്ണവുമായ ഈ ശരീരത്തെ ഞാനെന്നഭിമാനിക്കുന്നതു, ശരിയാണോ? ത്രികരണങ്ങ
ളെ വിശുദ്ധമാക്കിനിർത്തി അനാമിഷയോടെങ്കിലും ബ്രഹ്മാനന്ദമനുഭവിക്കുന്നതും ത്രി
കരണങ്ങളെ നിശ്ചലമാക്കി നിർത്താതെ ശരീരം ചുരുക്കി തപസ്സുചെയ്യുന്നതും ഒരു
പോലെയല്ലയോ? [illegible], ജാഗ്രദവസ്ഥയിലും അത്യന്തം അഗ്ര
ഹമുള്ളവർ—ജാഗ്രത്തിലും സ്വപ്നത്തിലും ജപം അനുഷ്ഠിക്കുന്നു, സുഷുപ്തിയിൽതപ
സ്സുചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ? മൂന്നവസ്ഥകളിലും നിർഭേദമായി ഉപാസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുപ
രമാത്മാവു, അങ്ങനെയുള്ളതിനെ പലപരിവൃത്തി ജപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അതറിയാ
തെ ചഞ്ചലഹൃദയന്മാരായി ജപകർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതു എത്ര മൂഢത്വമാണു? ശ
രീരത്തെ ഞാനെന്നഭിമാനിച്ചു ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾചെയ്തു കാലാന്തരത്തിൽ അകപ്പെടുന്നതുശ
രിയാണോ? ഇന്ദ്രിയഭോഗങ്ങളിൽ ഇച്ഛിച്ചു പരദ്രോഹം ചെയ്തു, ജീവജാലങ്ങളെ കൊന്നു
ദുഷ്കൃതംവലിച്ചുവയ്ക്കാമോ? ഭോഗിയപോലെനടന്നു, മായാവലയിൽ കുടുങ്ങി, വിള്ളി

ജ്ഞാനമുണ്ടോ? അതതിന്ദ്രിയങ്ങളിലും അന്തഃകരണത്തിലും അതതിന്റെ ദേവതകൾ അധിവസിച്ചു ചലനമുണ്ടാക്കി സകലാംഗങ്ങളിലുമുണ്ടാക്കുന്ന കഥ വിസ്മരിക്കുന്നതെന്താണോ? ദേവപൂജാപരനായ മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിനെ വ്യതിചലിപ്പിക്കുന്ന അന്തഃകരണാഭിമാനി ദേവതകളുടെ പ്രവർത്തനത്തെയും നിരോധിക്കുന്നതിനു മൗനനിഷ്ഠയെന്നല്ലാതെ, സ്നാനം, സാമഗാനം, ധ്യാനം എന്നിങ്ങനെ ത്രികരണങ്ങളാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന കർമ്മങ്ങൾ മതിയാകുമോ? കർമ്മങ്ങൾക്കു മേലെയാണ് അകർമ്മം. അകർമ്മത്തിനു മേലെയാണ ധർമ്മം. ധർമ്മാധർമ്മങ്ങൾക്കുമേലെ മർമ്മം, ജ്ഞാനംകൊണ്ടുഗ്രഹിച്ചുള്ളവർ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകൂടാത്ത അതിഗൂഢമായ മർമ്മത്തിനു മേലെയാണ് ആ ബ്രഹ്മം. ആനന്ദമാത്രമായിരിക്കുന്ന അഖണ്ഡബ്രഹ്മമേ താനായിരിക്കുമ്പോൾ, അതിനെ അന്യമാക്കി വ്യവഹരിക്കുന്നതു്, അവിവേകമല്ലയോ? ബ്രഹ്മം അവാങ്മനോഗോചരമായ വസ്തുവാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടു്, അതിനെ ധ്യാനിച്ചു മോക്ഷമടയണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു്, എത്ര ലജ്ജാകരമാണ്? ധ്യാനിക്കുന്ന മനസ്സും അതിൽ അധിവസിക്കുന്ന ചൈതന്യവും ധ്യാനിക്കുന്ന ആളും എല്ലാം ബ്രഹ്മമൊന്നല്ലാതെ മറ്റെന്താണ്?" എന്നൊക്കെ ഓരോരോ തത്വപ്രസ്താവനകളാൽ എതിർകക്ഷികളുടെ നാവടപ്പിച്ചു മൗനികളാക്കി. കബീർദേവന്റെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങിക്കൊള്ളുന്നതിനുപദേശിച്ചു്, പണ്ടു്, ശ്രീരാമന്റെ വീര്യപരാക്രമങ്ങളെ രാവണസദസ്സിൽ പ്രസംഗിച്ച ഹനുമാനെപ്പോലെയും വിഷ്ണുനാമമാഹാത്മ്യത്തെ ഹിരണ്യകശിപുവിനുപദേശിച്ച പ്രഹ്ലാദനെപ്പോലെയും, തന്റെ പിതാവിന്റെ മഹിമയെ പലതുമറിയാത്തക്കവണ്ണം പ്രശംസിച്ചു്, റോം, ഷാം, കാബൂൾ, പഞ്ചാബു് മെക്കാ അറേബ്യാ, മുതലായ ദിക്കുകളിൽ സഞ്ചരിച്ചു് അവിടങ്ങളിലുള്ള മഹമ്മദുമതസ്ഥന്മാരെ നോക്കി, കമാൽ "ഹേ മാന്യസഹോദരങ്ങളേ! ഉറുമ്പിഴയുന്ന ശബ്ദംപോലും കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം സർവ്വത്ര ശ്രവണശക്തിയോടുകൂടി, സർവ്വവ്യാപിയായിരിക്കുന്ന ദൈവത്തെ നിങ്ങൾ ഹള്ളാ! അല്ലാ! എന്നൊക്കെ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചറിയിക്കുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശമെന്തു്? നിരാമമായ ദൈവത്തിനു പേർ കല്പിക്കുന്ന മൂഢന്മാരോ? എള്ളിൽ എണ്ണയെന്നപോലെ ഈ വിശ്വത്തിൽ സർവ്വത്ര വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മം സപ്തമണ്ഡലത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാണെന്നു എഴുതിവച്ചതെന്തു്? വായുമണ്ഡലം, വരുണ (മേഘ) മണ്ഡലം, ചന്ദ്രമണ്ഡലം സൂര്യമണ്ഡലം, നക്ഷത്രമണ്ഡലം, ഗ്രഹമണ്ഡലം, എന്നിവ ആറുമണ്ഡലങ്ങൾക്കുമപ്പുറമാണ് ത്രിശങ്കുമണ്ഡലം; ആ മണ്ഡലത്തിനധിപതിയായ വിശ്വാമിത്രനെ പൂജിക്കുന്നിക്കുമ്പോൾ കർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു നിവർത്തിച്ചു്, ബ്രഹ്മധ്യാനം ചെയ്തു് ബ്രഹ്മമാത്രന്മാരായി ആനന്ദിച്ചിരിക്കാതെ, പലകർമ്മങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു മായയുടെ ശക്തിവിശേഷമല്ലയോ? ഏകനായ ദൈവത്തോടു ഏകീഭവിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗമറിയാതെ, മോക്ഷപദം ലഭിക്കാൻ എളുപ്പമുണ്ടോ? പടിഞ്ഞാറോട്ടുനോക്കി നമസ്കരിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ കിഴക്കു ദൈവമില്ലെന്നാണോ പറയുന്നതു? മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന വിഷയസങ്കല്പങ്ങൾ മായാസംഭൂതങ്ങളാണെന്നറിയാതെ, വലതുമിടത്തും തോളിൽ മാറിമാറി നോക്കുന്നതെന്തൊരു വ്യാമോഹമാണ്? ഗുണരഹിതനായ ദൈവത്തിന്റെ നാമം ചൊല്ലിസ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു്, കോഴിമുതലായതിന്റെ കഴുത്തറുക്കുന്നതു് എന്തൊരുമായാമോഹമാണ ?

അരൂപനായ ഈശ്വരൻ മഹമ്മദിനോടു സംസാരിച്ചതെങ്ങനെയാണ്? ഉപദേശിച്ചതെങ്ങനെ? മറ്റതിനു് ഉത്തരം പറഞ്ഞതെങ്ങനെ? സംസാരിക്കണമെങ്കിൽ ശരീരമുണ്ടായിരിക്കണം. ശരീരം വേണമെങ്കിൽ ജന്മമുണ്ടായിരിക്കണം. ഹേ മുസൽമാന്മാരുകളേ! ദൈവത്തിനു രൂപാകൃതി, സ്ത്രീപുരുഷഭേദങ്ങൾ ഇല്ലെന്നും, ദൈവം, അഖണ്ഡബ്രഹ്മാത്മകമായ ഒരു ചൈതന്യം മാത്രമാണെന്നും, ആനന്ദധർമ്മത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവനുമുള്ള ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ചു അന്വേഷണം നിങ്ങൾക്കു വിചാരിച്ചുനോക്കിയാൽ മനസ്സിലാക്കുവാൻ പാടില്ലയോ? അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെ പറഞ്ഞുതന്നതുമുണ്ടായിട്ടില്ലേ? ഇങ്ങനെ നാനാവിധബുദ്ധികളായി മൗനികളായിരിക്കുന്ന പൂർവ്വപുരുഷന്മാരുടെ അനുഭവമാർഗ്ഗത്തെ അനുകരിക്കാതെ, എന്തിനെന്നെ പടിഞ്ഞാറോട്ടുനോക്കി നമസ്കരിച്ചു് ആയുസ്സുപോക്കുന്നതുകൊണ്ടു

ന്നുഫലം? അനേകജന്മം സിദ്ധിക്കാതെ മോക്ഷം ലഭിക്കുമോ? അനന്തമുക്തിക്കുമോ? മഹമ്മദിന്റെ അനാംഗതങ്ങളായ സിദ്ധാന്തങ്ങളോർത്താൽ, അദ്ദേഹത്തിനു മഹാമതൻ എന്നുള്ള പേരാണ യോജിക്കുന്നതെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. അഹംകാരമുള്ളവർ ആമരണീയരാകുന്നതെങ്ങനെ? അഹംകാരിയായ ഒരു രാജാവ്, ഒരു മായാമൃഗത്തിനെ അനുധാവനംചെയ്ത്, കാട്ടിൽ അലഞ്ഞു ക്ഷീണിച്ചുകിടക്കുമ്പോൾ, ശത്രുക്കളായ വിദേശികളായ ചില കാവല്ക്കാർ, വന്നു ചുററിവളഞ്ഞു പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. കള്ളനാണെന്നുപറഞ്ഞു, കൈകാലുകളെല്ലാം വെട്ടിക്കളഞ്ഞു. അനന്തരം ആ രാജാവിന്റെ അഹംഭാവം എല്ലാം ശമിച്ചു, ശാന്തനായി ഭവിച്ചപ്പോൾ വെട്ടിക്കളഞ്ഞ കൈകാലുകൾ വീണ്ടും മുളച്ചുവന്നു എന്നു, നിങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്നതു ശരിയല്ലേ? അങ്ങനെയിരിക്കെ അല്പകാലത്തിനുമുമ്പ്, ഒരു സാധുകുട്ടംബത്തിലുണ്ടായ മഹമ്മദ് എന്നവൻ അഹംഭാവത്താൽ പ്രാണിവധത്തിനു ദോഷമില്ലെന്നുംമററും, എഴുതിവച്ച പുസ്തകത്തെ വിശ്വസിച്ച്, നരകത്തിൽ പതിക്കുന്നതു നന്നാണോ? എല്ലാഭൂതങ്ങളേയും മനുഷ്യരുടെ ഉപയോഗത്തിനാണ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു പറയുന്ന വേദവാക്യത്തെ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾ മനുഷ്യരെത്തിന്നുന്ന ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചതെന്തിനാണെന്നു കണ്ണോർത്തു നോക്കേണ്ടതല്ലയോ? അപ്പോൾ അതു ശരിയല്ലെന്നും അഹിംസയാണ പരമമായ ധർമ്മമെന്നും അറിയാറാകും. പലനാൾ തപസ്സുചെയ്താലും ഒരേഒരുകൊലകൊണ്ട്, അതിന്റെ പുണ്യമെല്ലാം നശിച്ചുപോകയില്ലയോ? ഇങ്ങനെ പല പലയുക്തികളെ പ്രത്യക്ഷപ്രമാണമായിക്കാണിച്ച്, അനേകവേദാന്തവാക്യങ്ങളാൽ സമ്മതിപ്പിച്ച്, കബീർദാസനെ പ്രശംസിച്ചു അജ്ഞജനങ്ങളെ ഉദ്ധരിക്കാനായി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ തന്നെ ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ചിരിക്കുന്ന ആളാണ കബീർ എന്നും, അദ്ദേഹത്തിനു ജാതിഭേദമാകട്ടെ, മാനാപമാനമാകട്ടെ, അല്പനമ്മയാകട്ടെ, ഇല്ലെന്നും, വിശ്വസിച്ചുകൊൾവിൻ എന്നുപറഞ്ഞു, എല്ലാമതാഭിമാനികളേയും ഐകമത്യേന സമ്മതിപ്പിച്ചു, കബീർ അവിടെനിന്നുപുറപ്പെട്ടു സ്വദേശമായ കാശിയിലേക്കു തിരിച്ചു. വഴിയിൽ ഒരു പട്ടണത്തിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ആ പട്ടണവാസിയായ ഒരു വർത്തകൻ കബീരിന്റെ മഹിമകളെ കേട്ടറിഞ്ഞ്, അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാനായി പോകുന്ന ജനങ്ങളെനോക്കി, ഹേ മഹാജനങ്ങളേ! കേവലം ഒരുജാതനും ബാലനുമായ കബീറിന എന്തൊരു മഹിമയുണ്ടെന്നു നിശ്ചയിച്ചാണ നിങ്ങൾ പോകുന്നതു? അവന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നാൽ പിണിനീങ്ങുമോ? പീഡനീങ്ങുമോ? പെരുമയുണ്ടാകുമോ? ദ്രവ്യം ലഭിക്കുമോ? അതോ ജന്മസാഫല്യം കിട്ടുമോ? അന്ധപരമ്പരാന്യായപ്രകാരം, ഒരു വിഡ്ഢിയായ ഒരുത്തൻ പുകഴ്ത്തുന്നതുകേട്ട്, പരമാർത്ഥമറിയാതെ പലരും പുകഴ്ത്തി പട്ടണങ്ങളിലുള്ളവരെല്ലാം ഇളകി കൂട്ടംകൂടുന്നതിപ്പോകുന്നു. ഇപ്പോഴിതിൽ ആർക്കെങ്കിലും വല്ല ഗുണവും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ? വല്ലവർക്കും പ്രാണതുല്യരുമൊഴിഞ്ഞതാനന്ദമടയുവാൻ ഇടവന്നിട്ടുണ്ടോ? പറവിൻ!" എന്നു ചോദിച്ചു അതുകേട്ട ജനങ്ങൾ—"ഹേ മാന്യവർത്തക! ഞങ്ങൾ വിചാരശൂന്യന്മാരാണോ? കല്പവൃക്ഷത്തിൽചെന്നപററിയാൽകാക്കയ്ക്കും അതിന്റെ തുല്യമായ ഫലത്തിന്റെരസം അനുഭവിക്കാൻ ഇടവരുമെന്നുള്ള പഴഞ്ചൊല്ലുപോലെ, കബീറിനെക്കാണ്മാൻ മാത്രം ലഭിച്ചവർക്കെല്ലാം ഗുണവും സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. "എന്റെ അജ്ഞാനം നീങ്ങി എന്റെ അശാന്തി നീങ്ങി" എന്നിങ്ങനെ കബീറിൽ 'പലരും പറയുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ട വർത്തകൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു, "എന്റെ ശരീരത്തിൽ പലനാളായി ഉപദ്രവിച്ചുവരുന്ന രോഗവ്യാധി തീർത്തുതന്നാൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനു ഒരായിരം പൊൻനാണയം വിലയുള്ള ഒരു പച്ചക്കല്ല്, സമ്മാനമായി കൊടുക്കാം" എന്നു ശപഥംചെയ്തു. ഇതുംപറഞ്ഞതിന്നിറപ്പോൾതന്നെ അയാളുടെ വ്യാധി നിശ്ശേഷം ശമിച്ചതായിക്കണ്ടു, വിസ്മയപ്പെട്ടു ഒരു സ്വർണത്തട്ടത്തിൽ, വിലയേറിയ ഒരു പച്ചരത്നവും വഹിച്ചുകൊണ്ട് കബീറിനെക്കാണ്മാനായി തിരിച്ചു. കണ്ടയുടനെ ഭക്തിപൂർവ്വം ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു, ആ ബാലയോഗിയുടെ സൗജന്യാദി ഗുണങ്ങളാൽ സന്തോഷാത്ഭുതപരതന്ത്രനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. —"ഹാ! ഈ ബാലന്റെ മാഹാത്മ്യം അവർണ്ണനീയംതന്നെ. ഈ വിധമുള്ള കുട്ടികളെത്തന്നെവേണം സ്ത്രീകൾ പ്രസവിക്കാൻ. അ

ല്ലാതെ കഥയില്ലാത്ത അനേകം കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? കണ്ടുകൊ
ണ്ടുനിൽക്കാൻമാത്രംകൊള്ളാം. ഇതുപോലെ ഒരു പുത്രൻ എനിക്കില്ലാത്തതുകൊണ്ട് മറ്റുള്ളഭാഗ്യ
ങ്ങളെല്ലാം ശൂന്യപ്രായങ്ങൾതന്നെ. വത്സകന്റെ ഈപ്രകാരമുള്ള വിചാരങ്ങൾ മുഴുവൻ
മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് കമാൽ അവനെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. ധനവാനായ വത്സക! താങ്ക
ളുടെ രോഗവ്യാധി നിശ്ശേഷം കഴിഞ്ഞുവല്ലോ? എന്നെപ്പോലെ ഒരു പുത്രൻ വേണമെ
ന്നുള്ള ആശകൊണ്ട്, പരവശനായി നിൽക്കയാണ്—അല്ലേ?—അതിനെന്തു വിഷമത
യുള്ളു? എന്നെത്തന്നെ താങ്കൾക്കു പുത്രനായി സ്വീകരിച്ചുകൂടയോ? അതു ഗുണകരമാക
യില്ലെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടോ?" ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞശേഷം കമാൽ വത്സകനെ ഉപചരിച്ച്
ഉദ്യാനത്തിലിരുത്തി സൽക്കരിച്ചു. ഉടനേ വത്സകൻ ദയാമൂഢനായി കമാലിനെ
സ്വന്തപുത്രനായി വിചാരിച്ചു പിടിച്ചു ഗാഢാശ്ലേഷംചെയ്തു. ഇനി ഈ കുട്ടി
യെ പിരിഞ്ഞിരുന്നുകൂടാ എന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി തന്റെ വീട്ടിൽകൂടി വരണമെന്നു
കമാലിനോടാവശ്യപ്പെട്ടു. അപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു കമാൽ വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനേ വ
ത്സകനെനോക്കി ഹേ മഹാനുഭാവ! അങ്ങേ അരയൻ അങ്ങേക്കായി ഇവിടെ കുറേപ്പച്ച
കല്ലുകൾ കുഴിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ട്. അതു വെട്ടിയെടുത്തുകൊൾക. എന്നു പറഞ്ഞ് ഒരു സ്ഥ
ലം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുത്തു. വത്സകൻ ആ ഭാഗം കുഴിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ അവന്
അത്ഭുതമുണ്ടാകുമാറു അനേകം പച്ചരത്നങ്ങളും പലമാതിരി രത്നങ്ങളാൽ അലംകൃതമായി
സാധാരണ ശിശുക്കൾക്കു അണിയത്തക്ക ആഭരണങ്ങളും അവിടെ കാണപ്പെട്ടു. ഈ
ആഭരണങ്ങൾ അണിയത്തക്ക ഒരു ശിശുപോലുമില്ലാത്ത എനിക്കു ഇതെന്തിനു കാണിച്ചു
തന്നു എന്നിങ്ങനെ വിലപിച്ചു കണ്ണുനീർതൂകിക്കൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ കമാൽ മറയുക
യും ആ സ്ഥലത്തു് കളിച്ചുകൊണ്ടുകിടന്ന ഒരു ചെറുശിശുവിനെ കാണുകയും ചെ
യ്തു. ദിവ്യപ്രഭാവനായ കമാൽ എന്റെ പുത്രവാഞ്ഛയെ നിറവേറ്റുന്നതിനായിസ്വയം
ബാലഭാവത്തെ അവലംബിച്ചു എത്തിയതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി സന്തോഷാത്ഭുത പരവശ
നായ വത്സകൻ തന്റെ സഹധർമ്മിണിയെ വിളിച്ചു സകല വസ്തുതകളും അറിയിച്ച
ശേഷം—

"പ്രിയതമേ! നമ്മുടെ ഭാഗ്യക്കേടു നീങ്ങത്തക്കവണ്ണം കോമളനായ ഉണ്ണിയെ നമു
ക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അവൻ ഈ വിശന്നുകിടന്നു കരയുന്നതു നീ കണ്ടില്ലേ? വേഗം എടു
ത്തു മുലകൊടുത്തു താലോലിക്കുക!" എന്നുപറഞ്ഞു. ഉടനേ, ഗൃഹനായിക, പുത്രാശയാൽ
അതിവേഗത്തിൽ ആ പൈതലിനെ എടുത്ത് താലോലിച്ചു മുലകൊടുത്തപ്പോൾ, ഈശ്വരാ
നുഗ്രഹത്താൽ മുലയിൽ പാൽനിറയുകയും, മുലകുടിച്ചു സംതൃപ്തനായ ബാലൻ, മന
സ്സുണ്ടു വിടർത്തി മാതാപിതാക്കളുടെ മനസ്സലിയത്തക്കവണ്ണം മന്ദഹാസം തൂകി
കൈകാൽ കുടഞ്ഞു കളിച്ച്, അച്ഛനമ്മമാരെ വ്യാമോഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പുത്രലാഭ
ത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ വത്സകൻ, മംഗലസൂചകമായി, കുറേ പണംവാരിയെടുത്തു പരിജ
നങ്ങൾക്കെല്ലാം പങ്കിട്ടുകൊടുത്തു. അതറിഞ്ഞവർ പലരും അതിന്റെ കാരണമന്വേ
ഷിച്ചപ്പോൾ ദിവ്യചരിത്രനായ കമാൽ വത്സകന്റെ പുത്രനായി ശിശുഭാവം പൂണ്ടിരിക്കയാ
ണെന്നു മനസ്സിലാകയാൽ, ആശ്ചര്യപരതന്ത്രന്മാരായി കുഞ്ഞിനെച്ചെന്നുകണ്ട്, ഹേ ക
മാൽദേവ! "നിരവധിജന്മങ്ങൾക്കു പുത്രനായിപ്പിറക്കണം ഞങ്ങൾക്കുപുത്രനായിപ്പിറക്ക
ണം," എന്നിങ്ങനെ കാരുണ്യത്തെ അപേക്ഷിച്ചു സ്തോത്രംചെയ്തു. ഭക്തവത്സലനാ
യ കമാൽ അവരുടെ അഭിമതത്തെ സാധിക്കുന്നതിനായി രൂപങ്ങളെടു
ത്ത പലശിശുക്കളുടെ രൂപമെടുത്ത്, എല്ലാവരുടെയും അഭിലാഷത്തെ നിറവേറ്റിയ
ശേഷം, രാമാനന്ദസന്നിധിയിലെത്തി. അപ്പോൾവത്സകൻ അതറിഞ്ഞ്, തന്റെ മൂല്യക
മായി സമ്മാനിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പച്ചരത്നം, കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ട് "ഹാ
ഇതു ഞാൻ കമാലിനുസമ്മാനിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതാണല്ലോ. ഇനി ഇതു ഞാൻ
തന്നെ വെച്ചുകൊള്ളുന്നതു പാപമല്ലയോ? നമ്മുടെ ദേഹവും ധനവും പ്രാണനുമെല്ലാം ഇ
പ്രകാരമുള്ള മഹാന്മാർക്കു വേണ്ടിയല്ലയോ ചെലവഴിക്കേണ്ടതു"? പുത്രഭാഗ്യമില്ലാതെയിരു
ന്ന മാദൃശന്മാർക്കുപുത്രനെ നൽകാൻ ശ്രീമദ്രാമ മഹർഷിവിചാരിച്ചിട്ടുപോലും സാധി

ച്ചു

ച്ചില്ല. ദശരഥന പുത്രകാമേഷ്ടിയാഗം ചെയ്താണ് വസിഷ്ഠമഹർഷി സന്താനത്തെ ജനിപ്പിച്ചത്. അതുതന്നെയും ഋശ്യശൃംഗമഹർഷിയെക്കൊണ്ടാണു സാധിച്ചത്. ഇപ്പോൾ ഇതാ, ഒരു കുട്ടിപോലെ കമാൽ, ദുർല്ലഭമായ പുത്രഭാഗ്യത്തെപ്പലക്കും നിഷ്പ്രയാസം പ്രദാനംചെയ്തിരിക്കുന്നു. അത്രമാഹാത്മ്യമുള്ള കമാലിനെപ്പിരിഞ്ഞ്, ഞാൻ ഇനി ജീവിച്ചിരിക്കാമോ! അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹം സിദ്ധിച്ചാൽ ഉടലോടെതന്നെ സ്വർഗ്ഗത്തെപ്രാപിക്കാമെന്നുള്ളതിനു വല്ല സംശയവുമുണ്ടോ? വിലയേറിയ വസ്ത്രാഭരണാദികൾ ധരിച്ച്, അത്യുന്നതമായ മേടയിൽ താമസിച്ചാലും, മരിക്കുമ്പോൾ അതുകൾ കൂടിവരുമോ? ഭാര്യാപുത്രാദികളെ പ്രാണനിർവിശേഷമായി പ്പരിരക്ഷിച്ചാലും, നമ്മുടെ പാപപുണ്യങ്ങളിൽ അവർ പങ്കുകൊള്ളുമോ? "യാവദ്വിത്തോപാർജ്ജനശക്തസ്താവന്നിജ പരിവാരോ രക്തഃ" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ, പണമുള്ള കാലംവരെയല്ലാതെ അവരുടെ സ്നേഹമിരിക്കുമോ? "പണമില്ലാത്തവൻ പിണം" എന്നല്ലേ പഴമൊഴിതന്നെ. നിർദ്ധനനായവനെ, എല്ലാവരും കൈവെടിയുന്നു. അവനോടു ദാക്ഷിണ്യംപോലും കാണിക്കയില്ല. പണം ലോകരക്ഷിയാണെങ്കിലും മനുഷ്യർ മിക്കവാറും അതിനെ ദുർവിഷയത്തിലേക്കല്ലാതെ സദ്വിഷയത്തിലേക്കു വിനിയോഗിക്കുന്നില്ല. എല്ലാവരും അവരവരുടെ ഭാര്യാപുത്രാദികളെ സംരക്ഷിക്കുന്നവിഷയത്തിലല്ലാതെ, ഭഗവൽപ്പൂജയ്ക്കോ സാധുസേവയ്ക്കോ അത്ര സക്തന്മാരായിക്കാണുന്നില്ല. സാധുപൂജനത്തിനായി ശരീരസമ്പത്തുകളെ വിനിയോഗിച്ച്, ഇഹലോകവാഞ്ഛകളെ പരിത്യജിച്ച് പരലോകസുഖത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നവരെയാണ്, ഉത്തമന്മാരെന്നു പറയേണ്ടത്. അല്ലാതെ പരാക്രമം കൊണ്ട്, കാനനത്തിലധിപതിയായി സിംഹം ജീവിക്കുന്നതുപോലെ ധനസമൃദ്ധികൊണ്ട്, രാജാധിപത്യം ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ യഥേഷ്ടസ്ത്രീസംഭോഗാദികളിൽ മനസ്സിറക്കി, അഹങ്കാരപ്രമത്തനായി പരോപദ്രവംചെയ്തു ഒടുവിൽ, വാതക്ഷയാദിയായ രോഗങ്ങൾക്കധീനനായിഭവിച്ചു പലനാൾ നരകമനുഭവിച്ചശേഷം, ദുർന്നയോനികളിൽ വീണ്ടും ജന്മങ്ങളെ അവതരിക്കാൻ ഇടയാകുന്നതാണെന്നല്ലേ! എന്നിങ്ങനെ പല വിചാരങ്ങളെ ചെയ്തു തന്റെ ഭാര്യയെവിളിച്ച്, "നീ ഈ കുട്ടിയുമായി നിന്റെ അച്ഛന്റെവീട്ടിൽ പോയി താമസിച്ചുകൊള്ളുക" ഞാൻ കമാലോടൊന്നിച്ചു പോകയാണ്. എന്നു യാത്രപറഞ്ഞയച്ചശേഷം തന്റെ മുതലുകളെല്ലാം സാധുധർമ്മത്തിനായി ദാനംചെയ്ത് താമസിച്ചവീട്ടുപോലും വിട്ടുകൊടുത്തശേഷം നിഷ്കാമനായി നിരാശനായി നിസ്സഹായനായി വെളിക്കിറങ്ങി കമാലിന്റെ പുറകേ ഓടിയെത്തി പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ച്— "ഹേ ദയാലുവായ ദേവ! നിന്തിരുവടി എന്നെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞു പോകുവാനാണോ ഭാവിക്കുന്നത്? എന്നു ചോദിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി,

കമാൽ:— "ഹേ മാന്യവർത്തക! ഞാൻതന്നെ ശിശുരൂപത്തിൽ താങ്കളുടെ വീട്ടിലിരിക്കുമ്പോൾ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോന്നതായി വിചാരിച്ചതെന്തുകൊണ്ട്? താങ്കൾ ഇങ്ങു പോന്നാൽ പിന്നെ എന്നെ രക്ഷിക്കുന്നതിനാവിടെയാരുണ്ട്? അതുകൊണ്ട്" വാക്കുമറുക്കാതെ വേഗം മടങ്ങിപ്പോയി എന്റെ അംശഭൂതനായ ആ കുട്ടിയെ സൂക്ഷിച്ചുകൊൾക.

വർത്തകൻ:— നിന്തിരുവടികൂടിവന്നാലല്ലാതെ ഞാൻ പോകയില്ല.

കമാൽ:— താങ്കളെപ്പോലെതന്നെ ഭക്തശിരോമണിയായ എന്റെ പിതാവ് കബീർദാസർ എന്നെക്കാണ്മാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കയാണ്. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുകണ്ടശേഷം നിശ്ചയമായും താങ്കളുടെ അടുക്കൽ മടങ്ങിവരാം. പറയുന്നതുകേട്ടു വീട്ടിൽ പോകണം.

വർത്തകൻ:— അങ്ങനെ, അങ്ങേ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്യാം, പക്ഷേ, ഇക്കാണിക്കയെങ്കിലും സ്വീകരിക്കണം.

കമാൽ:— മഹാത്മാവായ വർത്തക! എനിക്കു ദ്രവ്യത്തെ ഇച്ഛിക്കാൻ പാടില്ല. ദ്രവ്യം പരമാർത്ഥവിഘ്നം ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. താങ്കളുടെ സ്വത്തെല്ലാം ധർമ്മികൾക്കായി ദാനംചെയ്തുകൊണ്ടു, ഇപ്പോൾ കേവലം ദരിദ്രനായിരിക്കയല്ലേ? അതിനാൽ ഇതുതന്നെ സൂക്ഷിച്ചു ഉപജീവനം നിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ താമസിയാതെ ഞാൻ വന്നു കണ്ടുകൊള്ളാം.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു കമാൽ പിരിഞ്ഞുപോകാൻതുടങ്ങിയപ്പോൾ, ഭക്തകൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തു കിടന്നുകൊണ്ടു, കമാലിന്റെ വസ്ത്രാഞ്ചലത്തിൽ ആ രത്നത്തെ ദൃഢമായി കെട്ടി ഉറപ്പിച്ചശേഷം യാത്രചോദിച്ചുപോകയും ചെയ്തു നേരേ ശ്രീജഗന്നാഥത്തിലേക്കാണു പോയതു്. അവിടെ എത്തിയതിന്റെ [illegible] ഉത്സവപുഷ്കരത്തിന്റെ [illegible], ചിലതുവിററു് അതുകൊണ്ടു വ്യാപാരംചെയ്തു. ക്രമേണ അക്കാലം അത്യുന്നതമായ ഒരു മാളിക, മുതലായതുപണികഴിച്ചു ധനാഢ്യനോടുകൂടി കമാലിന്റെ വരവും നോക്കിത്താമസിച്ചുവന്നു.

കമാലാകട്ടെ, മാതാപിതാക്കന്മാരെ ദർശിക്കുന്നതിലുള്ള അതിതിടുക്കത്താൽ ആകൃഷ്ടചിത്തനായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, വസ്ത്രക്കോണിൽ രത്നം കെട്ടിയ കഥയറിയാതെ, ഉഴറിനടന്നുപോയി ഗംഗാതീരത്തിലെത്തി. മുമ്പിലത്തെപ്പോലെതന്നെ ഗംഗയെ സ്തുതിച്ചു് മറുകര കടന്നു വീട്ടിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ചിരവിരഹിതനായ പുത്രനെ കണ്ടു് സന്തോഷസാഗരത്തിൽ മുങ്ങിയ പിതാക്കന്മാരെ കമാൽ വന്ദിച്ചു് തന്റെ ദീർഘമായ തീർത്ഥയാത്രയിലെ സംഭവങ്ങൾ വിസ്തരിച്ചുപറവാൻതുടങ്ങി. പുത്രദർശനവാഞ്ഛയാൽ പരവശനായിരുന്ന കബീർ തൽക്ഷണംതന്നെ അക്ഷമനായി എഴുന്നേററുചെന്നു് കമാലിനെ പിടിച്ചു് മാറോടണച്ചു് ആശ്ലേഷംചെയ്തപ്പോൾ വസ്ത്രാഞ്ചലത്തിലെ കെട്ടു കണ്ടുമുട്ടി. അതഴിച്ചുനോക്കിയതിൽ അതിനകത്തു് ഒരു നീലരത്നംകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം വിവർണ്ണമായി ചമിച്ചു. ഉടനെ [illegible] പൂജാവിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽനിന്നുകൊണ്ടു, കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കരച്ചിൽ ആരംഭിച്ചു. അതുകണ്ടു സുന്ദരിയും കാരണമറിയാതെ നിലവിളിച്ചു. മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ കരച്ചിൽകണ്ടു സംഗതി മനസ്സിലാകാതെ കമാലും കരഞ്ഞുപോയി. അപ്പോൾ മായാവിലാസചതുരനായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ, ശ്രീരാമരൂപമെടുത്തു, സീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നസമേതനായി, അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു്, കബീർ, കമാൽ, സുന്ദരി ഇവരെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, അവരെപ്പോലെ വിലാപംതുടങ്ങി. ഈ സംഗതികൾ അറിഞ്ഞ രാമാനന്ദസ്വാമികളും തന്റെ ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു് കബീറിന്റെ ഗൃഹത്തിലെത്തി, കതകിൽമുട്ടിവിളിച്ചു. ഹേ കബീർദാസ! കതകും മൂടിയടച്ചു എല്ലാവരുമായി കൂട്ടനിലവിളിതുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാരണമെന്തു്? വിളിച്ചാൽകൂടി കേൾക്കാൻ പാടില്ലയോ? എന്നു ചോദിച്ചു. കബീർ അതുകേട്ടു സ്വാമിൻ! ഇതാ ഞാൻ വന്നുകഴിഞ്ഞു. എന്നുപറഞ്ഞു കണ്ണുതുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകരഞ്ഞുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന ശ്രീരാമസ്വാമിയേയും കൂട്ടരേയും ആണു കണ്ടതു്. ഉടനെതന്നെ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം ചെയ്തു് എഴുന്നേററു [illegible] പോയി വാതിൽതുറന്നു് രാമാനന്ദസ്വാമികളെ എതിരേററു അകത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. അവിടെ സന്നിധാനംചെയ്തിരുന്ന ശ്രീരാമാദികളെക്കണ്ടു ഭക്തിയാൽ പരവശനായ സ്വാമികൾ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു ഭഗവാൻ! നിന്തിരുവടി ഇക്കബീർകുടുംബക്കാരോടൊന്നിച്ചു കരയുന്നതിന്റെ രഹസ്യം എന്താണെന്നു അറിയുന്നതിനു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. നിന്തിരുവടിയുടെ കടാക്ഷത്താൽ എന്തൊരാപത്താണൊഴിയാത്തതു്? എന്തൊരു കാര്യമാണു നിറവേറാത്തതു്?" എന്നിങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു നില്ക്കവേ ഭഗവാൻ:—ഹേ രാമാനന്ദ! എന്റെ മാറിൽ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന പതക്കത്തിന്റെ നടുവിൽ പതിക്കുന്നതിന്നു ഒരു പച്ചക്കല്ലുകിട്ടാഞ്ഞു വളരെനാളായി ഞാനാഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവ കമാൽ ദേശയാത്ര തിരിച്ചപ്പോൾ വഴിയിൽവെച്ചു ഞാൻ [illegible] എനിക്കു കാണിക്കയായി കൊണ്ടുപോരണമെന്നു പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവൻ എന്റെ [illegible] ഒരു പച്ചക്കല്ലുകൂടി കൊണ്ടുപോന്നു. അതിനാണു കബീർ നിലവിളിക്കുന്നതു. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങളും കരഞ്ഞുവെന്നേയുള്ളൂ. ഞാനും ഇതാ കബീറിന്റെ കൂട്ടിലുൾപ്പെടുന്നു, [illegible]" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

കബീർ ഉടനെ തന്റെ [illegible] രാമാനന്ദസ്വാമികളെ [illegible]—"സ്വാമിൻ! ഭഗവാൻ ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു, കമാലിന്റെ [illegible]

ച്ചു പരിഹസിച്ചതാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അല്ലാതെ പരമാൎത്ഥമായിവരാൻവഴി കാണുന്നില്ല. തിരുമാറിൽ അണിയത്തക്ക കൗസ്തുഭം അവിടേക്കാവേണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഒരു ചുമതലപ്പെട്ടുവഹിച്ചുകൊണ്ടു കൊടുക്കാൻ കുബേരൻ മുതലായ ലോകേശ്വരന്മാരിൽ എത്രപേരാണുള്ളതു? അസഹിഷ്ണു കമാലിനെക്കൊണ്ടു അക്കാൎയ്യം സാധിക്കണം എന്നു വരികില്ല. കസ്തൂരികൊടുത്തു ചാണകം വാങ്ങിക്കുന്നതുപോലെയും പാലുകൊടുത്തു കള്ളു വാങ്ങിക്കുന്നതുപോലെയും കല്ലുകളെകൊടുത്തു കാഞ്ചനത്തിനായ് വാങ്ങിക്കുന്നതുപോലെയും അമൃതുകൊടുത്തു വിഷംവാങ്ങിക്കുന്നതുപോലെയും ഭഗവത്തിരുനാമങ്ങളെ വിലകൊടുത്തു് ഇവൻ ഈ പച്ചരത്നത്തെക്കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു. ഇതുമൂലം അവൻ നരകവാസത്തിനർഹനായിഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. എത്ര ഉയരത്തിൽ പറന്നാലും പരുന്തു ഗരുഡനാകുമോ? ദീപങ്ങൾ എത്രശോഭിച്ചാലും സൂൎയ്യനു സമമാകുമോ? നക്ഷത്രങ്ങൾ എത്രശോഭിച്ചാലും ചന്ദ്രന്റെ പ്രഭയാകുമോ? അതുപോലെ ഇക്കമാൽ എത്രതീൎത്ഥയാത്രചെയ്താലും എന്തെല്ലാം ഉപദേശങ്ങൾകേട്ടാലും അവന്റെദുർവ്യാപാരമാറി മോക്ഷത്തിനധികാരിയാകുമോ? ഒരുനീചനെപ്പോലെസുകൃതിയാകുമോ? ഇനിയിവന്റെ മുഖം നോക്കാൻ കൊള്ളുകയില്ല. ഹേ സുന്ദരി! ക്ഷണത്തിൽ ഇവനെ വെളിക്കിറക്കിവിടു!” എന്നുപറഞ്ഞതുകേട്ടപ്പോൾ കമാൽ “പ്രിയപിതാവേ! നിരർത്ഥകമായി വെറുതെ കോപിക്കരുതു്. ഇപ്പറഞ്ഞതിൽ അശേഷം വാസ്തവമില്ല. ഞാൻ അല്പമായ ഈ രത്നത്തിൽ മോഹിച്ചില്ല. മോഹിക്കയുമല്ല. പുലി പുല്ലുതിന്നുമോ? സിംഹം കുറുനരിയുടെ മാംസത്തെ ഭക്ഷിക്കുമോ? വിവേകി എത്രമുടപ്പെട്ടാലും ലോഭത്തോടപേക്ഷിക്കുമോ? പുണ്യവാൻ എത്രദരിദ്രനായാലും ധൎമ്മനിഷ്ഠയെ വിട്ടുമാറുമോ? അതുപോലെ വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടിയ ഞാൻ അല്പസാരവും നശ്വരവുമായ ഈ രത്നത്തിൽ ആശവയ്ക്കുമോ? ഇതു ഞാൻ അറിയാതെ ഒരു കച്ചവടക്കാരൻ വരുത്തിവച്ച ഉപദ്രവം. അവൻ എന്നിലുള്ള ഭക്തികൊണ്ടു ഇരത്നം സമ്മാനിപ്പാൻ കൊണ്ടുവന്നു. ഞാൻ അതിനെ നിഷേധിക്കയാണു ചെയ്തതു. എതുവിധത്തിലെങ്കിലും എന്നെ ഈ രത്നം ഏല്പിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു ഞാൻ അറിയാതെ അവൻ ഇതുമുണ്ടിന്റെകോന്തിൽ കെട്ടിയതായിരിക്കണം. മനസ്സറിയാതെ ആയാലും അന്യന്റെ മുതൽ അപഹരിക്കണമെന്നുള്ള ദിനം ഇതോടുകൂടെ സമാപ്തമായി. അതുമൂലം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ എന്തെല്ലാം കുഴപ്പംസംഭവിച്ചു? ഇപ്പോൾതന്നെ തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ഞാൻ അവനു കൊടുത്തിട്ടുവന്നുകൊള്ളാം. എന്നുപറഞ്ഞു, പിതാവിന്റെ കയ്യിൽനിന്നും രത്നത്തെയും വാങ്ങിക്കൊണ്ടുകമാൽ മറഞ്ഞു. അരക്ഷണത്തിനകം വർത്തകന്റെ ഭവനത്തിലെത്തി രത്നംകൊടുത്തിട്ടു “ഹേദുരാത്മാവേ! തപസ്വിയും ത്യാഗിയുമായ എന്നെ നീ ഈ രത്നംകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു നരകത്തിലിടാൻ ശ്രമിച്ചുവോ? മേലാൽ ഇവക അവിവേകങ്ങൾ സംഭവിക്കരുതു”. എന്നിങ്ങനെ അനുശാസിച്ചയുടൻ പറഞ്ഞു മടങ്ങി ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ കബീറിന്റെ മുമ്പിൽ ഹാജരായി. പിതാവേ! ഞാൻ രത്നത്തെ വർത്തകനു തിരികെകൊടുത്തു അഭയബന്ധത്തിൽ നിന്നൊഴിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. ഇനി, ആക്കാൎയ്യത്തിൽ അനുതാപം വേണ്ടാ” എന്നറിയിച്ചു.

കബീർ:—പുത്ര! നീപറഞ്ഞതു വാസ്തവംതന്നെയോ? ഒരു നിമിഷത്തിനകം എതുവിധത്തിലാണ നീ അവിടെപ്പോയി മടങ്ങിവന്നതു?

അതുകേട്ട ഭഗവാൻപറഞ്ഞു:—ഹേകബീർദാസ! നീ അങ്ങനെ സംശയിക്കേണ്ട. അവൻ ഞാൻ അനുഗ്രഹിച്ചു രത്നത്തെ കച്ചവടക്കാരനു മടക്കികൊടുത്തും വച്ചു തന്നെ വന്നിരിക്കയാണ. അതിൽ എന്തിനു പറയാനുള്ളു, എന്റെ സന്തോഷത്തെക്കാളും നീ ദ്രവ്യവൈരാഗ്യത്തെയാണധികം മേന്മയായിക്കരുതിയതു” എന്നതാണ.

കമാൽ:—ഭഗവാനെ! കളഞ്ഞുകിട്ടിയ കാശു കാണിക്കയിട്ടതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? അതുപോലെ ആ കച്ചവടക്കാരന്റെ ധനം ഹരിച്ചിരിക്കുന്ന കാഴ്ചവച്ചാൽ അതുകൊണ്ടെന്തൊരു പ്രയോജനം സിദ്ധിക്കും? സത്യത്തിൽ നിന്നിളകാതെ! ആ രത്നത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചിന്നുവോ?” ഇങ്ങനെ പുത്രന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട ആനന്ദപൂർണ്ണനായ കബീർ അവനെ

പ്പിടിച്ചു മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ടു ഭഗവാനെ നോക്കി ഭഗവൻ! നിന്തിരുവടിക്കന്ത രംഗത്തിൽ ആശയുണ്ടെങ്കിൽ കല്പിച്ചാലും! ഇക്ഷണം അടിയൻ പോയി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നുണ്ട്" എന്നുണർത്തിച്ചു.

ഭഗവാൻ:—കബീർദാസ്! ഞാൻ അങ്ങനെ പറഞ്ഞതു് നിങ്ങളെ പരീക്ഷിക്കാനല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനല്ല. എനിക്ക ഒന്നിലും തന്നെ ആശയില്ലെന്നു നിനക്കറിഞ്ഞുകൂടയോ? നിങ്ങളുടെ ത്യാഗാദിഗുണങ്ങളെക്കുറിച്ചു ഞാൻ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായിത്തീന്നിരിക്കുന്നു എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം സഹജാദികളോടുകൂടി അവിടെത്തന്നെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. അനന്തരം രാമാനന്ദസ്വാമികളും കൂട്ടരും അവിടെനടന്ന അത്ഭുതങ്ങളെ കണ്ടു ആനന്ദപരവശന്മാരായി യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. കബീറും കമാലും സാധുക്കൾക്കു ഇഷ്ടദാനങ്ങളും ഭോജ്യദാനവും ചെയ്തു സന്തുഷ്ടരായിപ്പാർത്തു.

അനന്തരം കബീർദാസൻ ധർമ്മാർത്ഥമായി പുത്രന്റെ കണ്ഠച്ഛേദം ചെയ്തതും ആ ശിരസ്സു സജീവമെന്നപോലെ പാടിക്കളിച്ചതും ഭഗവദനുഗ്രഹത്താൽ അവൻ ജീവിച്ചെഴുന്നേറ്റതും വീണ്ടും ശോകാകുലർ വന്നു കരഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ വെള്ളമില്ലാതാകത്തക്കവിധത്തിൽ ചെയ്തപ്പോൾ കബീർ ഇരുന്ന ഇരുപ്പിൽ നിന്നു പെരുവിരൽകൊണ്ടു മണ്ണു ചുരണ്ടിമാറ്റി അവിടെ ശ്വാസികൾക്കെല്ലാം ദാഹശാന്തിക്കു തികയത്തക്കവണ്ണം വെള്ളം പുറപ്പെടുവിച്ചതും ഒരു പണ്ഡിതന്റെ അച്ഛൻ കാശിയിൽ വെച്ചു മരിച്ചപ്പോൾ കഴുകന്റെ വേഷത്തിൽ കണ്ണുനീരൊഴുക്കിയ പിതൃവിനെ ആ പണ്ഡിതൻ തന്റെ അച്ഛനെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ പരിഹസിച്ചു അവനെ ശകാരിച്ചതും ഞാനമറിയും ഭക്തോത്തമൻ സാധുകളായിരുന്നിട്ടും എനിക്ക നിങ്ങളെപ്പോലെ ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കാത്തതെന്തു് എന്നിങ്ങനെ സംശയഗ്രസ്തനായി ചോദിച്ച ബ്രാഹ്മണന്റെ മാഹാത്മ്യം പുത്രന്റെ മഹിമയെ വെളിപ്പെടുത്തിക്കാണിച്ചുകൊടുത്തതും നാനാക് ഷാ ദേവിതാമഹാർത്ഥ വരോടുതർക്കിച്ചതും ശിവൻ, ശക്തി ബ്രഹ്മാ ഗണപതി ഇവർ സീതാരാമന്മാരുടെ ചാരികെ ഭക്തന്മാരെന്നറിയിച്ചതും രാമഭജന ഭഗവദ്ദർശനം കൊടുപ്പിച്ചതും മറ്റും വിവരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഭക്തന്മാരുടെ കഥകളെക്കുറിച്ചു പറയുന്നേടത്തു കാണപ്പെടും.

ശ്രീജയദേവചരിത്രം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

(ജയദേവരുടെ ഉൽഭവം.)

ഗണേശസ്തുതി.

മാമിത്ത്രാത്മാത്മ പാദപങ്കജമതിനുതമനന്തപൂജ്യസുസ്ഥിരപ്പുലൻ
കരുണാസുസ്ഥിതനന്ദനന്ദമന്ത്രകമതിമയുതേ നമസ്സുതാനന്ദം
കാമപ്രദേശഷിപ്പുവാൻജഗദധിപതികൾക്കും [illegible]
ഗോമൽപദാബ്ജമതാമനാദമമരഞ്ജനീകൃതമാടകന്നമെന്നും.

ജയദേവസ്തുതി.

ജയസാധുധർമ്മിനിരതിനിത്യവനവനിതലമാനസദേശികപ!
ജയ സർവമംഗളദായകവരദസ്തുതിപ്രിയന്നാരായണ!
ഇതയാംകട്ടിനിങ്ങളെ യുവാക്കൾ ചെയ്യപ്പെട്ടുപാദപരമേഷ്ഠിതുല്യപാദൻ
ജയദേവദേവനുപാദങ്ങളാനന്ദമയമാക്കിപ്രശാന്തികരണം.

ജയദേവരുടെ ഉൽഭവവും വിവാഹവും.

ഉപമന്യു സിദ്ധൻ മുതലായ താപസികൾ ഭാഗവതോത്തമന്മാരായ ഭക്തോത്തമന്മാരുടെ പവിത്രചരിത്രങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതിൽ അത്യുത്സുകമനസ്കന്മാരായി, മറ്റൊരുദിവസവും അവിടെ പുഷ്കരതീർത്ഥത്തിൽ ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ സ്നാനം ചെയ്തു നിത്യകർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചുകഴിഞ്ഞ ശേഷം കാർത്തികേയഭക്തനായ നാരദമഹർഷിയുടെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ച്, വന്ദിച്ചു തങ്ങളുടെ അഭിലാഷം അറിയിച്ചു. വിശ്വേശ്വരൻ ത്രിമൂർത്തികൾ മുതലായ ദേവന്മാരെ അന്തരാധാരങ്ങളിൽ ഉറപ്പിച്ചു അന്തർജ്യോതിർമയനായ സാക്ഷാൽ സുബ്രഹ്മണ്യനെ ധ്യാനിച്ചു, ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ച്, കണ്ണുകളടച്ചിരുന്ന നാരദമഹർഷി, ആഗതന്മാരായ താപസന്മാരെക്കണ്ട്, സന്തുഷ്ടനായി അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചശേഷം ശ്രീജയദേവസ്വാമിയുടെ ചരിത്രം പറവാൻ തുടങ്ങി.

ഹേ സുശീലന്മാരായ സിദ്ധന്മാരേ! സത്സംഗത്തിൽ രതിയോടുകൂടിയ മുനിമാരേ! നിങ്ങളുടെ അഭിലാഷപ്രകാരം ഞാൻ പറവാൻ പോകുന്ന പരിപാവനമായ ഈ ചരിത്രത്തെ നിങ്ങൾ ഭക്തിശ്രദ്ധകളോടുകൂടി കേട്ടുകൊള്ളുവിൻ; വിശേഷവൈഭവമായി, ജഗന്നാഥം എന്ന ദിവ്യനാമത്തെ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന നഗരം സുകൃതിജനങ്ങളുടെ തപഃഫലമായത്രമാത്രം ഒരു മഹനീയസ്ഥാനമാണ്. അവിടെ പൂർണ്ണബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ ശ്രീജഗന്നാഥന്റെ ത്രൈലോക്യമംഗളരൂപം പ്രത്യക്ഷമായിരിക്കുന്ന മനോഹരമായ ക്ഷേത്രങ്ങളും പരമേശ്വരനെ ചിറകടിക്കാറുകൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ദേവപ്രതിമകൾ വെച്ചിട്ടുള്ള കൊടിമരങ്ങളും ധർമ്മമൂർത്തിയായ ധർമ്മപുത്രനെപ്പോലും അതിശയിക്കുന്ന നീതിയോടുകൂടിയ മഹാന്മാരാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട അത്യുന്നതങ്ങളായ ഗോപുരങ്ങളും മാളികകളും പരിശുദ്ധന്മാരായ സത്യലോകനിവാസികൾപോലും, ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക വേദഘോഷങ്ങളും യാഗശാലകളും യാഗങ്ങളും സദാ ധർമ്മിഷ്ഠന്മാർ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പൌരാണികങ്ങളും നടത്തിവരുന്ന അനേകം അന്നസത്രങ്ങളും, ചുമരുകളിൽ വിവിധങ്ങളായ വർണ്ണചിത്രങ്ങളും, സാധുപൂജിത

ന്മാരായ മഹർഷിമാരാൽ അധിവസിക്കപ്പെടുന്ന സുരഭിലകുസുമങ്ങളുള്ള പൂന്തോട്ടങ്ങളും അ
വകളിൽ സ്ഫടികപ്രസന്നങ്ങളായ നീരോട്ടങ്ങളും അളകാപുരത്തെപ്പോലും അതിശയിക്ക
മാറുള്ള കനകമണിമയങ്ങളായ പ്രാസാദങ്ങളും ശൃംഗാരവനങ്ങളും ഉർവശിമുതലായ ദേവ
സ്ത്രീകൾപോലും ലജ്ജിതപ്പെട്ട്, ആകാരസൗന്ദര്യവാന്മാരിൽ ശ്രദ്ധിപ്പാനാദികളെത്തക്ക ഉദ്യ
ദ്ധ്യാനികളും, വനാന്തങ്ങളും പാലാഴിയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, വിഷ്ണു അവിടെത്തന്നെ വാസമു
റപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു സങ്കടംപറഞ്ഞ് പാലാഴി വിളിക്ക കിടക്കുകയാണോ
എന്നു തോന്നുമാറു പ്രാന്തഭാഗത്തിൽ അലയടിക്കുന്ന സമുദ്രത്തിലെ ശബ്ദകോലാഹലങ്ങളും, സ
ർവ്വദാ മോഹനവും വിശിഷ്ടവുമായ ആ നഗരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകരുതെന്നു ഭഗവാ
നോടഭ്യർത്ഥിക്കയാണോ എന്നുതോന്നുമാറുള്ള ഭക്തന്മാരുടെ നാമസങ്കീർത്തനങ്ങളും നിര
ന്തരാനന്ദകരവും മാഹാത്മ്യസൂചകവുമായിരുന്നു.

ആ പട്ടണത്തിനടുത്തുള്ള വില്വഗ്രാമമെന്ന ദിക്കിൽ ശ്രീനാരായണ ഭക്തശിരോമണി
യായ നാരായണശാസ്ത്രി എന്നൊരു മഹാബ്രാഹ്മണൻ പാർത്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആശാ
പാശങ്ങളെ പരിത്യജിച്ച വിരക്തനും ജ്ഞാനിയും വേദശാസ്ത്രങ്ങളെ ഉരുക്കഴിച്ച പ
ണ്ഡിതനും ആയിരുന്നു. സുശീലയും സുന്ദരിയുമായ കമലാദേവി എന്ന ഉത്തമപത്നി
യോടുകൂടി, അദ്ദേഹം ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ വിധിപ്രകാരം പരിപാലിച്ചു സാധുപൂജ അ
തിഥിസൽക്കാരം പുരാണപാരായണം, ഹരിനാമസങ്കീർത്തനം മുതലായവയാൽ ദിവസം
കഴിക്കയും, ജ്ഞാനോപദേശങ്ങളെ പഠിച്ച്, അധികസമയവും ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ല
യിച്ചിരിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കവേ കമലാദേവിക്ക പുത്രന്മാരില്ലായ്കകൊ
ണ്ടു സന്താപം വർദ്ധിച്ചു; വിരക്തനായ ഭർത്താവിനോടു ആ സംഗതിപറഞ്ഞാൽ ഫലമി
ല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, ആ സാധ്വി ശ്രീ ജഗന്നാഥസ്വാമിയെ ദിവസംതോറും ഭക്തിയോടു
കൂടി ഭജിച്ചു. ഹേ ജനാർദ്ദന, മുരഹര, നരഹര! എനിക്ക പരമസാത്വികനായ ഒരു
പുത്രനെ പ്രദാനംചെയ്യേണമേ എന്നഭ്യർത്ഥിക്ക പതിവായിരുന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോ
ൾ ഒരുദിവസം രാത്രിയിൽ ഭഗവാൻ നാരായണശാസ്ത്രിയുടെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനാ
യി, ഹേ ഭക്തോത്തമ! നിന്റേയും സഹധർമ്മിണിയുടേയും പാവനമായ തപസ്സുകൊണ്ട്
ഞാൻ പരമസന്തുഷ്ടനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നിന്റെ ഭാര്യ അഭ്യർത്ഥിച്ച വരത്തെയും
പ്രദാനംചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതുമൂലം നിന്റെയും നിന്റെ പൂർവികന്മാരുടേയും പാപങ്ങ
ളും ദുഃഖങ്ങളും ശാന്തമായിഭവിക്കും എന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു.

തൽക്ഷണംതന്നെ ശാസ്ത്രികൾ ഉണർന്നു സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ചോർത്തപ്പോൾ അ
ദ്ദേഹത്തിനു അത്ഭുതവും ആനന്ദവും ഉണ്ടായി വേഗംതന്നെ ഭാര്യയെവിളിച്ചുണർത്തി പ്രി
യതമേ! ഭഗവാൻ എന്റെസ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായിവന്നു നമ്മെ അനുഗ്രഹിച്ചിരി
ക്കുന്നു. നീ അപേക്ഷിച്ചവരം ദാനംചെയ്തിരിക്കുന്നുവെന്നും, അതു നമ്മുടേയും നമ്മു
ടെപൂർവികരുടേയും ദുഃഖങ്ങളും പാപങ്ങളുംതീർന്ന് മാർഗ്ഗമാകുമെന്നും അരുളിച്ചെയ്യു
ണ്ടായി, ഹേ കമനീയമായ സാധ്വി! നീ എന്തൊരു വരമാണ് ഭഗവാനോടപേക്ഷിച്ച
തു? അതുകേൾപ്പാൻ ഞാൻ അക്ഷമനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു. ദാഹിച്ചുഴലു
ന്ന വേഴാമ്പൽപക്ഷിക്ക മഴത്തുള്ളികിട്ടിയാൽ എന്നപോലെ, ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടു സ
ന്തുഷ്ടയായ കമലാദേവി ഭർത്താവിന്റെ പാദങ്ങളെ വന്ദിച്ച് സ്വാമിൻ നമ്മുടെ അന
പത്യമാകുന്ന ദോഷത്തിന് ശമനിവൃത്തമാകുന്നതിനു സാത്വികനായ ഒരുപുത്രനെ ല
ഭിക്കണമെന്നാണ് ഞാൻപ്രാർത്ഥിച്ചതു് എന്നറിയിച്ചു.

ശാസ്ത്രിക്ക മനോവേദനത്തെക്കുറിച്ചു നിസ്സന്ദേഹമായില്ല്. അദ്ദേഹം വ്യാകു
ലമാനസനായി ഭാര്യയെനോക്കി മുഗ്ദ്ധേ! നീ എന്തൊരു സാഹസമാണ് പ്രവർത്തിച്ചതു്?
“എന്നമറ്റാശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിച്ചാലും പെണ്ണുങ്ങൾ പോങ്ങിമക്കൾതന്നെ” എന്നപഴമൊഴി
ശരിയാണെന്നു നിന്റെ ഈ ജന്മം തെളിയിച്ചിരിക്കുന്നു. നിത്യസുഖത്തെ തരു
ന്നമുക്തിപദത്തെയോ മുക്തിപദത്തെത്തരുന്ന മഹാപുരുഷന്മാരെയോ അഭ്യർത്ഥിക്കാതെ,
സംസാരചക്രത്തിലെ നാഭിക്കീലമായ പുത്രസമ്പത്തിനെയാണോ നീ വരിച്ചിട്ടുള്ളതു്? ക

ഷ്ടം! അമൃതകലശം മുമ്പിലിരിക്കുമ്പോൾ വിഷം ചോദിച്ചു വാങ്ങിയതുപോലെയാണു നീ ഈ ചെയ്തതു്. പ്രാരബ്ധത്തെ നശിപ്പിക്കാനല്ലാതെ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർ വല്ലവരുമുണ്ടോ? സച്ചരാചരഗുരുവായ ഭഗവാനോടു നിത്യസുഖത്തെയോ അനിത്യസുഖത്തെയോ അപേക്ഷിക്കേണ്ടതു്? ഏഷണാത്രയത്തെ വർജ്ജിച്ചിരിക്കണമെന്നാണ് ശാസ്ത്രങ്ങൾ ശാസിക്കുന്നതു്. അതു വായിച്ചറിഞ്ഞു ഏഷണാത്രയത്തിൽ പ്രധാനമായതിനെത്തന്നെ ചോദിച്ചുവാങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഉഗ്രമായ തപശ്ചര്യകൾ അനുഷ്ഠിക്കാൻ പ്രയാസപ്പെട്ടതു് ഇതിനുവേണ്ടിയായിരുന്നോ? നല്ലതുതന്നെ, പാതാളാഞ്ജനം നോക്കി, സ്വർണ്ണകനകകുംഭങ്ങളുടെ അടിയിൽ കണ്ടുമുട്ടിയ ചില്ലുകഷണങ്ങളെടുത്തതുപോലെയായി. പണ്ടൊരാൾ തപസ്സുചെയ്തു ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടപ്പോൾ, യുദ്ധംവേണമെന്നു ബാണാസുരൻ അപേക്ഷിച്ചതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതുപോലെ [illegible] ചോദിച്ചു ഭഗവാനോടു കുബേരൈശ്വര്യംഭോഗസുഖം മതിയെന്നപേക്ഷിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഏകദേശം അതുപോലെയാണു നീ ഈ ചെയ്തതും; പുത്രനെക്കൊണ്ടു മോക്ഷമോ പരമാനന്ദമോ ലഭിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? കഷ്ടം! ഈ നരകവാസത്തിനു കാപ്പുകെട്ടിയിറങ്ങിയല്ലോ" എന്നൊക്കെ ശകാരിച്ചുപറഞ്ഞു്, കണ്ണടച്ചതോടുകൂടി ഭഗവന്നാമങ്ങളെപ്പാടി ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ചിരുന്നു. ധ്യാനനിവൃത്തിയുള്ളതിൽ പിന്നീടു ഭാര്യയോടു സൌമുഖ്യം കാണിക്കാതെ മൌനം ദീക്ഷിച്ചിരുന്നുകളഞ്ഞു.

ഭർത്താവിന്റെ യുക്തികൾകേട്ടു കമലാദേവിക്കു ലജ്ജയും ഭയവും വിവേകവും ഉണ്ടായി. പുത്രനില്ലാത്തവർക്കു മുക്തിസിദ്ധിക്കയില്ലെന്നു കർമ്മകാണ്ഡത്തിൽ പറഞ്ഞവാക്കുപ്രമാണമാക്കി ഞാൻ ഭ്രമിച്ചുപോയല്ലോ—ഹാ! കഷ്ടം തുച്ഛമായ സംസാരസുഖത്തെയാണല്ലോ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചതു്. എന്നിങ്ങനെ പശ്ചാത്തപിച്ചു വിലപിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഭർത്താവിന്റെ മുഖത്തുനോക്കാൻപോലും ധൈര്യമില്ലാതെകണ്ടു കണ്ണുനീരിൽ കുളിച്ചു് ഭഗവദ്ധ്യാനകീർത്തനങ്ങൾചെയ്തു. തനിക്കുവന്നുപോയ അവിവേകത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നും, രണ്ടാൾക്കും തങ്ങളുടെ പൂർവികന്മാർക്കും പാപശാന്തിയും മുക്തിയും നൽകി അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നും അപേക്ഷിച്ചു. ഭാര്യയുടെ വിവേകശീലം കണ്ടു ശാസ്ത്രികളും സന്തുഷ്ടനായിഭവിച്ചു. അനന്തരം രണ്ടാളുമായി ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചു്, അന്നപാനങ്ങൾമുഴുവൻ യാതൊരു ഭക്ഷണവും കഴിക്കാതെ പ്രദക്ഷിണത്തോടുകൂടിയിരുന്നു ജപിച്ചു്, നേരംഇരുട്ടിയതിൽപിന്നീടും ഉറങ്ങാതെനാമജപം അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ കരുണാനിധിയായ ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണവേഷംധരിച്ചു്, ആ സാധുദമ്പതിമാരുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. നാരായണശാസ്ത്രിയും പത്നിയും അത്ഭുതപൂർവ്വമായ ആ ഭാഗ്യോദയത്താൽ സന്തുഷ്ടരായി സംഭ്രമിച്ചെഴുന്നേറ്റു വന്ദിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ അവരെ നോക്കി, ഹേ ബ്രാഹ്മണശിരോമണികളേ! പുത്രദാനത്താൽ നിങ്ങളുംപൂർവികന്മാരും മുക്തരാകുമാറും, നിങ്ങൾക്കു അഖണ്ഡജ്ഞാനവും അനവദ്യമായ കീർത്തിയുംഉണ്ടാകുമാറും ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. സൽപുത്രന്മാരെ ലഭിക്കുന്നതു്, മുക്തിക്കുകാരണമാണെന്നുള്ള ഉപദേശം തരികയുംചെയ്തു് എന്നരുളിച്ചെയ്തുമറഞ്ഞു.

ആ അത്ഭുതത്തെക്കണ്ടു ശാസ്ത്രികൾ തന്റെ ദുശ്ശങ്കകളൊക്കെ നീക്കിഭാര്യയെ അഭിനന്ദിച്ചു്, കമലാദേവി! നിന്റെ പുത്രാർത്ഥനം അവിവേകമായ ഒരുപ്രവൃത്തിയായിപ്പോയിയെന്നു്, ഞാൻ ആക്ഷേപിച്ചതിനെ ക്ഷമിച്ചുകൊൾക. നീമൂലം നാമും നമ്മുടെ പൂർവികരും മുക്തരായിഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. സാക്ഷാൽ സാധ്വികളുടെ മനസ്സു ഒരിക്കലും അധർമ്മത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കയില്ലെന്നുള്ള തത്വം, ഇതിൽനിന്നു പഠിക്കുവാൻ എനിക്കു സംഗതിയായി. എന്നൊക്കെ ധന്യവാദങ്ങൾ വർഷിച്ചു്, ഭാര്യയിൽപൂർവാധികമായ സ്നേഹാദരങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചുവസിച്ചിരുന്നു.

കുറെനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ആ ദമ്പതിമാരുടെ തപോബലത്താലും ഭഗവദാജ്ഞയാലും, വിഷ്ണുകലാഭൂതനും പരാശരപുത്രനുമായ സാക്ഷാൽ ശ്രീവേദവ്യാസമഹർഷി ലോകത്തിലവതരിക്കുവാനായി കമലാദേവിയുടെ ഗർഭത്തെ പ്രാപിച്ചു. ചിരഞ്ജീവിയും നീതിജ്ഞനും വേദവിഭജനകർത്താവുമായ മഹർഷിശ്രേഷ്ഠനെ ഗർഭത്തിൽധരിച്ചു ആ ദേവി വി

ഷ്ണുകലയെ ഗർഭത്തിൽ ധരിച്ചു, കൌസല്യയെപ്പോലെയും ദേവകീദേവിയെപ്പോലെയും പ്രഭ വീശി പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. അഹങ്കാരരഹിതമായി കർമ്മങ്ങളെല്ലാം ഈശ്വരങ്കൽ സമർപ്പിച്ചു ചെയ്യുന്ന സാധുലോകത്തിന്റെ ഐശ്വര്യം എന്നപോലെ വർദ്ധിച്ചുവന്ന ഗർഭം പൂർണ്ണമായപ്പോൾ, ദിവ്യമംഗളവിഗ്രഹത്തോടുകൂടിയ തേജോനിധിയായ ഒരു ബാലൻ ലോകത്തിൽ അവതരിച്ചു.

സർവ്വലക്ഷണസമ്പന്നനായ പുത്രനെക്കണ്ട്, മാതാപിതാക്കൾ ആനന്ദത്തിരകളിൽ മുങ്ങിപ്പൊങ്ങി നീന്തിക്കളിച്ചു; പുത്രനെ വാത്സല്യപൂർവ്വം വാരിയെടുത്തു ഗാഢാശ്ലേഷം ചെയ്തു സന്തോഷാശ്രുക്കൾ വർഷിക്കയും, യഥാവിധി ഉദകക്രിയകളും, ദാനധർമ്മങ്ങളും നിർവ്വഹിക്കയുംചെയ്തു. ദരിദ്രന് നിധികിട്ടിയപോലെ എന്നല്ല, കുരുടന് കണ്ണുകിട്ടിയതുപോലെയും സന്തോഷിച്ച്, ശാസ്ത്രികളും പത്നിയും ജീവനെസൂക്ഷിക്കുന്ന ദേഹത്തെപ്പോലെ ബാലനെ സൂക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചുവളർത്തിവന്നു. വിവിധങ്ങളായ ധർമ്മാദികളോടുകൂടി, യഥാകാലം ജയദേവൻ എന്ന പേരിട്ടു. അഞ്ചുവയസ്സായപ്പോൾ ഒരു ശുഭമുഹൂർത്തം നിശ്ചയിച്ച്, ഉപനയനകർമ്മം നടത്തി. ആ കാലത്തു തന്നെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനാക്കുകയും മഹാനുഭാവനായ ബാലൻ അചിരേണ വേദവേദാംഗശാസ്ത്രാദി വിദ്യകളെല്ലാം നിഷ്പ്രയാസം പാഠമാക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രായമായപ്പോൾ പുത്രനെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുത്തേണമെന്നു മാതാപിതാക്കൾ നിശ്ചയിച്ചു. അതനുസരിച്ചു കുലശുദ്ധിയും ശീലഗുണവും സൌന്ദര്യസമ്പത്തും ധനപുഷ്ടിയും തികഞ്ഞ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ ജയദേവനു വിവാഹത്തിനു നിശ്ചയിച്ചു. ആ കന്യകയുടെ നാമം പത്മാവതി എന്നായിരുന്നു. മനോവികാസവും വിജ്ഞാനവും വിനീതിയും സൌന്ദര്യാദിഗുണങ്ങളുംകൊണ്ട് ആ സ്ത്രീരത്നം ജയദേവനു അനുരൂപതന്നെയായിരുന്നു. നെടിയ പന്തൽ കെട്ടിവിതാനിച്ച്, കുലവാഴകൾ മുതലായവ അലങ്കരിച്ച്, വലിയ ആഘോഷത്തോടുകൂടി വിവാഹകർമ്മം വിധിപ്രകാരം മംഗളമായി നടത്തി. അനന്തരം സകലരുടേയും ആശീർവാദങ്ങളും പുഷ്പവർഷങ്ങളുമേറ്റ്, അന്നം താംബൂലം ചന്ദനം മുതലായവ ദാനംചെയ്തു ജാതിമര്യാദപ്രകാരം ബന്ധുജനങ്ങളോടുകൂടി വധൂവരന്മാർ വരന്റെ ഭവനത്തെ പ്രാപിക്കയുംചെയ്തു.

അന്നുമുതൽ ജയദേവനും പത്നിയും മഹാവിഷ്ണുവും ലക്ഷ്മീദേവിയും എന്നപോലെ കാമനും രതിയുംഎന്നപോലെ, ശിവനും ശക്തിയും എന്നപോലെ ബ്രഹ്മാവും വാഗ്ദേവിയും എന്നപോലെ അന്യോന്യം അനുരാഗത്തോടും സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളോടുംകൂടി, കാലോചിതഭോഗങ്ങളെ അനുഭവിച്ചു സുഖിച്ചിരുന്നു. ദേഹംരണ്ടെങ്കിലുംമനസ്സും ജീവനും ഒന്നെന്നുള്ള നിലയിൽ ഏകമതരായി അനുസരണവാക്കുകളോടുംകൂടി, ധർമ്മത്തിൽനിന്ന് അണുപോലും വ്യതിചലിക്കാതെ ദിവസംനയിച്ചുവന്നു. ദിവസംതോറും ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ ഉണർന്ന് ഭഗവന്നാമങ്ങളേയും വേദമന്ത്രങ്ങളേയും ഉച്ചരിച്ച്, നിത്യംകർമ്മങ്ങൾകഴിക്കുക, അതിഥിസൽക്കാരം സ്വർണ്ണവസ്ത്രാദിദാനംമുതലായവ ചെയ്യുക, ഭക്തന്മാർക്ക് ജ്ഞാനമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉപദേശിക്കുക, നിത്യപ്പൊരുളിനെത്തന്നെ അന്തരാത്മാവിൽ നിലനിർത്തി സ്നേഹിക്കുക, മുതലായ സദനുഷ്ഠാനക്രമങ്ങളാൽ ദേവാദികൾപോലും ആശ്ചര്യപ്പെടത്തക്കവിധത്തിൽ സന്തുഷ്ടരായിപ്പാർത്തു.

ഇങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ജയദേവന്റെ മാതാപിതാക്കൾ, വിരക്തിയാൽ ഭക്തിയും ഭക്തിയാൽമുക്തിയും ഉണ്ടാകുമെന്നുള്ള ഭഗവദ്വാക്യത്തെ അനുസരിച്ച്, തപസ്സിനായി വനത്തിൽപോകണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. പരമസാത്വികനായ ജയദേവൻ പതിവ്രതാരത്നമായ പത്മാദേവിയോടുചേർന്നുകൊണ്ട്, ശിവനും ശക്തിയുംഎന്നപോലെ [illegible] വൈരാഗ്യസമ്പൂർണ്ണരായി ഭവിക്കണമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടുകൂടി ആ വൃദ്ധദമ്പതികൾ

പുത്രനും പത്നിക്കും ഉചിതങ്ങളായ പല ഉപദേശങ്ങൾ ചെയ്തു, ആശീർവ്വദിച്ചശേഷം വന ത്തിൽ പോയി, ബ്രഹ്മധ്യാനത്തോടുകൂടി താമസിച്ചിരുന്നു. ജയദേവനും പത്നിയും അതു കണ്ട്, തങ്ങൾക്കും അചിരേണ ആ ആശ്രമത്തെത്തന്നെ സ്വീകരിക്കണമെന്നുള്ള അഭി ലാഷത്തോടുകൂടി നിത്യവൈരാഗ്യത്തിൽ മനസ്സുറപ്പിക്കുന്നതിന്നു ശ്രമിച്ചുവന്നു.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

(ജയദേവന്റെ വിരക്തി.)

അനന്തരം ജയദേവാചാര്യനും പത്മാവതീദേവിയും, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമവിധിക്കുചേർന്ന സുഖഭോഗങ്ങളിൽ മുഷിഞ്ഞ്, തപോവൃത്തിക്കനുകൂലമായ ജീവകാരുണ്യവും, മോക്ഷപ്രാപ്തി കരമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും അന്തഃകരണത്തിൽ താനേ വർദ്ധിച്ചു പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. അ തിനാൽ ഉത്തമശ്രോത്രിയന്മാർക്കും ഭക്തന്മാർക്കും അതിഥികൾക്കുമായി ജയദേവൻ തന്റെ സ കലമുതലുകളും ദാനംചെയ്തും, താമസിച്ച വീട്ടുപോലും കൊടുത്തു മംഗല്യസൂത്രംമാത്രം ശേ ഷിച്ച പത്നിയോടുകൂടി ഭിക്ഷുസന്യാസിയായി പുറപ്പെട്ടു, ധർമ്മസത്രങ്ങളിലും ചാവടികളി ലും താമസിച്ചു, ഭിക്ഷയെടുത്തു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചുവന്നു. ഭിക്ഷാടനം കഴിച്ചുള്ള സമ യങ്ങളിൽ ഭഗവൽകഥാപാരായണം നാമസങ്കീർത്തനം തീർത്ഥസ്നാനം അതിഥിപൂജനം മു തലായ സൽകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ചും, ഭഗവൽപ്രീതിക്കായി അഷ്ടപദികളും കീർത്തനങ്ങളും നിർമ്മിച്ചുപാടിയും, സമയം നയിച്ചു. ഭിക്ഷയേറ്റുകൊണ്ടുവരുന്ന സാധനങ്ങൾ ഒരുമി ച്ചുപോലെ സ്വാദിഷ്ഠമാക്കിപ്പാകംചെയ്തു, ആദ്യം അതിഥികൾക്കുകൊടുത്തു സംതൃപ്ത രാക്കിയശേഷം, ശേഷിക്കുന്നതുമാത്രമേ പത്മാവതീദേവി ഭക്ഷിക്കപതിവുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതി ഥികൾക്കു കൊടുക്കാൻമാത്രം ഭക്ഷണം ലഭിക്കുന്ന ദിവസം ദമ്പതിമാർ രണ്ടുപേരും സംതൃ പ്തരായി ഉപവസിക്കും. അതിഥികൾക്കു അന്നം കൊടുക്കുക അവരെ ശുശ്രൂഷിക്കുക, എ ന്നതാണു ജയദേവന്റെ മുഖകമലത്തിലും അതിഥികളെ ഭക്ഷണാദിശുശ്രൂഷാദികളാൽ ഞാൻ സംതൃപ്തരാക്കിക്കൊള്ളും എന്ന ഭാവം പത്മാദേവിയുടെ മുഖകമലത്തിലും, നിരന്തര മായി നൃത്തംചെയ്തിരുന്നു. അതിഥിസൽക്കാരവും ഭക്ഷണവും കഴിച്ചാൽ ജയദേവൻ, വേദമന്ത്രങ്ങളും നാമസങ്കീർത്തനങ്ങളും ഉച്ചരിച്ചു, പ്രപഞ്ചപരിത്യാഗത്തിനും മനോനി ശ്ചലതത്തിനും വേദവാക്യംതന്നെ പരമസാധനമെന്നു ഘോഷിച്ചു, ബ്രഹ്മൈകധ്യാനമഗ്ന നായി പരമാനന്ദത്തിൽമുങ്ങി, ബ്രഹ്മത്തോടേകീഭവിച്ചു, ജാഗ്രൽസ്വപ്നാവസ്ഥകളെ അതിക്രമിച്ചു സുഷുപ്ത്യാനന്ദം ജാഗ്രത്തിൽതന്നെ അനുഭവിച്ചു, ആനന്ദബാഷ്പം നിറ ഞ്ഞ കണ്ണുകളോടുകൂടി, കാറ്റുകൊണ്ടിളകാതെ കത്തിനില്ക്കുന്ന ദീപംപോലെയും, തിരക ളില്ലാതെ നിശ്ചലമായ സമുദ്രംപോലെയും ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയിൽ ലയിച്ചിരിക്കും.

പത്മാദേവി, അതിഥികളെ ഗുരുനിർവ്വിശേഷമായി പൂജിച്ചു യാത്രയാക്കിയശേഷം, ഭർത്താവിന്റെ ശുശ്രൂഷയിലും പൂജയിലുമെല്ലാം ഭർത്താവുതന്നെയെന്നു സങ്കല്പിച്ചു ഭർത്താവുത ന്നെ സകലമംഗളങ്ങൾക്കും കാരണമെന്നു വിശ്വസിച്ചു, കാലംകഴിച്ചുവന്നു. ഇങ്ങ നെയിരിക്കെ ഒരു ഉദ്ദേശം പൂർവ്വം ജയദേവസ്വാമിയാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട കീർത്തന ങ്ങളും അഷ്ടപദികളും ചേർത്തു ഒരു പുസ്തകമാക്കി, അതിനെ ഭഗവൽപൂജയിൽ നിത്യപാരായണ ത്തിനുപയോഗിച്ചുവന്നു. ഒരിക്കൽ ജഗന്നാഥക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവസമയത്തു, ശ്രീനി വേശനഗരത്തിൽനിന്നും വന്ന ചില ഭക്തന്മാർ ശ്രീ കോവിലിന്റെ മുൻഭാഗത്തുള്ള മ

മധ്യത്തിലിരുന്ന്, ജയദേവസ്വാമിയുടെ സൌന്ദര്യമേറിയ അഷ്ടപദികളും ശ്ലോകങ്ങളും കീർത്തനങ്ങളും ചൊല്ലിസ്തുതിച്ചപ്പോൾ ശ്രീകോവിലിൽ, ഞാൻ അംഗീകരിച്ചു; ഞാൻ അംഗീകരിച്ചു എനിക്കു സന്തോഷമായി എനിക്കു സന്തോഷമായി എന്നിങ്ങിനെ ഒരശരീരവാക്യം ഉണ്ടായി. അതുകേട്ട്, ഉത്സവത്തിനു വന്നിരുന്നവരെല്ലാം അത്ഭുതപ്പെടുകയും, ജയദേവസ്വാമിയുടെ വാക്യങ്ങൾ, വേദവാക്യങ്ങളെന്നപോലെ ദിവ്യങ്ങളാണെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, പാടിസ്തുതിച്ച്, അത്യാദരത്തോടുകൂടി ആനന്ദാശ്രുക്കൾ പൊഴിച്ച്, മനസ്സറിയാതെ സന്തോഷനൃത്തം ചെയ്തു. ഇക്കഥ അറിഞ്ഞപ്പോൾ ആ രാജ്യത്തെ രാജാവിനു കുണ്ഠിതമുണ്ടായി. അന്നുതൊട്ടു ജഗന്നാഥക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവത്തിനു ചൊല്ലുന്നതിനു കീർത്തനങ്ങളും മറ്റും നിർമ്മിച്ചുകൊടുക്കുന്നതു അദ്ദേഹം ആയിരുന്നു. ജയദേവന്റെ അഷ്ടപദികളും കീർത്തനങ്ങളും പ്രചാരത്തിൽ വന്നതോടുകൂടി, രാജാവിന്റെ കീർത്തനങ്ങൾ ആരും അംഗീകരിക്കാതെയായി. അതിനാൽ കോപിഷ്ഠനായ രാജാവ്, ബ്രാഹ്മണരെയെല്ലാം ആളയച്ചുവരുത്തി താൻ ഉണ്ടാക്കിയ സ്തോത്രങ്ങളെ നിരാകരിച്ച്, അകാരണമായി ജയദേവന്റെ സ്തോത്രങ്ങളെ അവർ ചൊല്ലുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശം എന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. ജയദേവന്റെ സ്തോത്രങ്ങൾ ഭഗവാന് അംഗീകരിച്ചതായി അശരീരിവാക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നും അതുപോലെ രാജാവിന്റെ സ്തോത്രങ്ങളും അംഗീകരിക്കുന്നപക്ഷം, അതുചൊല്ലി സ്തുതിക്കുന്നതിനു തങ്ങൾക്കു യാതൊരു വൈമനസ്യവും ഇല്ലെന്നും, ബ്രാഹ്മണർ മറുപടിപറഞ്ഞു. ആ പരീക്ഷയ്ക്കായി ബ്രാഹ്മണർ അന്നുതന്നെ രാജാവിന്റെയും ജയദേവന്റെയും സ്തോത്രങ്ങൾ ജഗന്നാഥസ്വാമിയുടെ ശ്രീകോവിലിനകത്തു തൃപ്പാദങ്ങൾക്കു സമീപം വെച്ച്, പൂജിച്ച്, കാവൽക്കാരെയുമേല്പ്പിച്ചു, കോവിൽ അടച്ചുപൂട്ടി രാജമുദ്രയും വച്ച്, അവരവരുടെ വസതികളിലേക്കുപോയി. പിറ്റേദിവസം രാവിലെ എല്ലാവരും ഒന്നുചേർന്നു വന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, രാജാവിന്റെ സ്തോത്രങ്ങൾ വെളിയിൽ കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. കതകുതുറന്നു ജയദേവന്റെ പുസ്തകം എടുത്തുനോക്കിയതിൽ അംഗീകരിച്ചു എന്ന അക്ഷരങ്ങൾ അതിന്റെ പുറത്തെഴുതിയിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. എല്ലാവരും അതിനെ വായിച്ചു അത്ഭുതപ്പെട്ട്, ജയദേവകീർത്തനങ്ങളെ പൂർവ്വാധികം ഭക്തിയോടുകൂടി ആദരിച്ച് പാരായണംചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഈ സംഭവം രാജാവിനു തന്റെ യശസ്തംഭത്തിന്മേൽ ഇടിവാളുവീണതുപോലെ തോന്നുകയാൽ, വാച്യമായ മനസ്താപമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ഹതാശനായി മടങ്ങി കൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്ന്, കുളിക്കുകയോ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ വ്യസനാക്രാന്തനായി ഇരുന്നു. പകലെല്ലാം ഇങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. രാത്രിയായിട്ടും ഉറക്കം വന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഭക്തിപാരവശ്യത്തോടുകൂടി ഭഗവാനെ സ്തുതിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഹേ ദീനദയാലോ ഭക്തവത്സല! പുണ്ഡരീകാക്ഷ! പുരുഷോത്തമ! "ശ്രദ്ധയോടുംകൂടി വായിലെന്നാകിലും ഭക്തനായുള്ളവൻ തന്നാലതിപ്രിയം" എന്ന നീതി ഭവാൻതന്നെ അരുളിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നവല്ലേ. ഭക്തോത്തമനായ ഭൃഗുമുനിയുടെ പാദതാഡനമുദ്ര അങ്ങേ വക്ഷസ്ഥലത്തിൽ ഒരു ഭൂഷണമാക്കി അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നവനല്ലേ. ദുഷ്ടന്മാരായ അസുരന്മാരുടെ ദൂഷണവാക്കുകൾപോലും ആഭരണീയമാക്കി സഹിക്കുന്ന ശീലമാഹാത്മ്യമുള്ളവനേ! നീതിയുള്ള അടിയന്റെ സ്തോത്രങ്ങളെമാത്രം അംഗീകരിക്കാതെ വെളിക്കിട്ടതറിയുന്നതിൻ കാരണമെന്താണ്?—ജഗദീശ! അതെന്റെ പാപഫലമായിരിക്കുമോ? അതോ ഭഗവാന്റെ ലീലാവിനോദമോ? അത്യന്തം ഭക്തന്മാരായ ജനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ഒന്നു നല്ലതും മറ്റേതു തീയ്യതുമെന്നു വരാമോ? ഒരു കല്ക്കണ്ടത്തുണ്ടെടുത്തു രുചിച്ചാൽ അതിൽ ഒരു കഷണത്തിനു മറ്റതിൽനിന്നും എന്തൊരു രുചിഭേദമാണുള്ളത്? ഹേ അനാഥരക്ഷക! നീതിയുക്തസമഭാവനനല്ലേ? വിശേഷിച്ചും ആശ്രിതവത്സലനുമല്ലയോ? അച്ഛന്റെ മടിയിൽക്കയറാൻ അനുവാദംകിട്ടാത്തതുകൊണ്ടു ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ധ്രുവന്, കൈവിട്ടുചെയ്ത അനുഗ്രഹം സുപ്രസിദ്ധമല്ലയോ? സത്യസന്ധനെന്നും ആശ്രിതവത്സലനെന്നും കരുണാനിധിയെന്നും മറ്റുമുള്ള അനേകം പുണ്യനാമങ്ങൾ അന്വർത്ഥങ്ങളല്ലയോ?—തൃപ്പാദദാസിമാരായ ഗോപസ്ത്രീകളുടെ പ്രഹരംപോലും അങ്ങു ക്ഷമയോടുകൂടി സഹിച്ചതായി പുരാണംപറയുന്നു. അസ്ഥിതി

ക്ക എന്റെ സ്തോത്രത്തെ ഇപ്രകാരം നിരാകരിക്കുന്നതിന്നു കാരണം എ
ന്ത്? ജഗത്തിന്നെല്ലാം നാഥൻ എന്നുപേരായുള്ള നിന്തിരുവടിക്കു പക്ഷപാതം ഉണ്ടാകാവുന്ന
താണോ? ഭക്തനായ അർജ്ജുനന്നുവേണ്ടി ദ്രോണാദികളുടെ എത്രശസ്ത്രങ്ങളാണു തിരു
മേനിയിൽ ഏററുകൊണ്ടതു? ചക്രമെടുത്തു, അർക്കബിംബം മറച്ചു ജയദ്രഥനെക്കൊ
ല്ലിച്ചതും ധർമ്മപുത്രനെക്കൊണ്ടു കള്ളംപറയിച്ചു ദ്രോണരെക്കൊല്ലിച്ചതും എല്ലാം ഭക്ത
കാരണമല്ലയോ? ഭക്തനായ ഞാൻമാത്രം അങ്ങേക്കു ഭക്തനല്ലാതെവരാൻ എന്തുകാര
ണം?—ഹേ വേണുനാഥ! ജഗന്നാഥ! മാധവ! മാധവ! ദേവേശനന്ദ! കമലനയന! എ
ന്നിങ്ങനെ പരവശനായി സ്തുതിച്ചും വിലപിച്ചും നിദ്രയെപ്രാപിച്ചു.

ഭഗവാൻ രാജാവിന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായി ഹേ രാജൻ! ജയദേവന്റെ
സ്തോത്രകീർത്തനങ്ങൾ ഭക്തിപൂർവ്വം നീ പാരായണം ചെയ്യുന്നതായാൽ നീ നിർമ്മിച്ചസ്തോ
ത്രമാലയിൽ നിന്നും പതിമൂന്നു പദ്യബന്ധങ്ങളെ ഞാൻ അംഗീകരിക്കാം. എന്നരുളി
ച്ചെയ്തുമറഞ്ഞു. രാജാവു പെട്ടെന്നെഴുന്നേററു, ആ സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരിക്കു
ന്നതുടങ്ങി—വിചാരിക്കുംതോറും അദ്ദേഹത്തിനു ജയദേവനിൽ ഭക്തിയും ബഹുമാനവും വ
ർദ്ധിച്ചു. ജയദേവൻ ഭഗവാന്റെ അവതാരംതന്നെയെന്നു തീരുമാനിച്ചു, വെളുപ്പിനേ
എഴുന്നേററു ജഗന്നാഥക്ഷേത്രത്തിലെത്തി ഭഗവദ്ദർശനം കഴിച്ചശേഷം, മുഖമണ്ഡപത്തി
ലിരിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണരോടൊരുമിച്ചു, ജയദേവകൃതങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലിസ്തുതി
ക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറേനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശ്രീകോവിലിനകത്തുനിന്നും ഒരശരീരിശ
ബ്ദമുണ്ടായി. അതിപ്രകാരമായിരുന്നു. "രാജാവേ നീ എഴുതീട്ടുള്ള സ്തോത്രമാലയിൽ ആ
ദിയിലുള്ള പതിമൂന്നു പദ്യബന്ധങ്ങളെ ഞാൻ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു."

ബ്രാഹ്മണർ ഇതുകേട്ടയുടനെ ആ പദ്യബന്ധങ്ങൾ പതിമൂന്നും പകർത്തി ജയദേവ
ന്റെപുസ്തകത്തിൽ ചേർത്തെഴുതി പാരായണംചെയ്യാൻതുടങ്ങി ജനങ്ങൾക്കു ജയദേവനി
ൽ ഭക്തി പൂർവ്വാധികം വർദ്ധിച്ചു. ഇത്രത്തോളം മഹിമയുള്ള ജയദേവസ്വാമികൾ എവിടെ
എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നുവോ അവിടംതന്നെ മോക്ഷസ്ഥാനമെന്നും അഭീഷ്ടഫലങ്ങളെ
പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന പുണ്യസ്ഥലവും അതുതന്നെയെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനമാത്രം
തന്നെ പരമപുരുഷാർത്ഥമെന്നും, അദ്ദേഹത്തെ ദർശിക്കാത്തവന്റെ ജന്മം വ്യർത്ഥമാണെ
ന്നും, മററും പലസ്തുതിവാക്കുകൾ പലരുടെ മുഖത്തുനിന്നും പൊഴിഞ്ഞു.

പത്മാവതിയുടെ അച്ഛൻ ജയദേവന്റെയും പത്നിയുടെയും സ്ഥിതികളെക്കുറിച്ചു
കേട്ടറിഞ്ഞു, കാണ്മാനായി അവരിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കുപോയി അവരെക്കണ്ട
പ്പോൾ കേൾവി ഒന്നും സാരമില്ലെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നുതോന്നി. അത്രത്തോളം ബ്രഹ്മതേ
ജസ്സു ആ സ്വധർമ്മചാരിമാരിൽ കളിയാടുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഹാ! ഇവരെ ഇസ്ഥിതിയിൽ
കാണുന്നതിനു, ഞാൻ ചെയ്തപുണ്യം എന്താ? വന്ദിക്കാൻ ഇടയാക്കിയ തപസ്സേതോ? ഇ
വർ എന്റെ മരുമകനും മകളുംതന്നെയോ? കണ്ടാൽ സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീനാരായണന്മാരാ
ണെന്നു ആർക്കും തോന്നിപ്പോകും. ഇത്ര സുകൃതമുള്ള ഒരു മിഥുനത്തെ ഇതുവരെ ഞാൻ
കണ്ടിട്ടില്ല. ഇവരെ ദർശിക്കുന്നമാത്രയിൽതന്നെ ഭക്തിയും ജ്ഞാനവും ഉള്ളിൽ പ്രകാശി
ക്കുന്നു. ഹാ! എന്റെ മകൾ എത്ര വന്ദ്യസ്ഥിതിയിലായിരിക്കുന്നു. മഹാലക്ഷ്മിയോ
പാർവ്വതിയോ ഭാരതിയോ അരുന്ധതിയോ അനസൂയയോ ഇവരാരുംതന്നെ ഇവളിൽകൂടിയ
പ്രഭാവം ഉള്ളവരായിവരാൻ പാടില്ല. ഏതായാലും ഞാൻ ഒരു പിതാവെന്നുള്ള നിലയി
ൽതന്നെ ഇവളോടു പെരുമാറി നോക്കാം എന്നുവിചാരിച്ചു പുത്രിയുടെ അരികേചെന്നു,
മകളേ എന്നു വിളിച്ചു. തൽക്ഷണം ധ്യാനത്തിൽ നിന്നും ഉദ്ബുദ്ധയായ പത്മാദേവി,
പിതാവിനെനോക്കി വേഗത്തിൽ എഴുന്നേററു ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തുവന്ദിച്ചുനിന്നു പ്രി
യപിതാവേ! എത്രകാലമായി കണ്ടിട്ടു—എന്നെക്കുറിച്ചു, ഇപ്പോഴെങ്കിലും ഓർമ്മിക്കാ
ൻ കരുണതോന്നിയല്ലോ. മറന്നുപോയിരിക്കുമെന്നാണു ഞാൻ വിചാരിച്ചതു എന്നോ
രോ ദൈന്യവാക്കുകൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ ജയദേവസ്വാമികൾ സമാധി
യിൽനിന്നും വിരമിച്ചു. ശ്വശുരനെക്കണ്ട മാത്രയിൽ എഴുന്നേററു വന്ദിച്ചു, പല ഉപ
ചാരവാക്കുകളു വർഷിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഹേ ഉത്തമോത്തമ! അങ്ങേ പുത്രിയുടെ മഹിമാ

തിശയത്താലാണ സാധു സംഗത്തിനും ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിനും ഇത്ര എളുപ്പത്തിൽ എനിക്ക സംഗതിയായതു്. ഇങ്ങനെ ഓരോ ധന്യവാദങ്ങൾ ഉച്ചരിക്കുന്നതിനിടയിൽ വിധം മാറി വീണ്ടും ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു

പത്മാദേവിയുടെ അച്ഛൻ ഒന്നുകണ്ണുതുറപ്പെട്ടു്, ഭക്തിപൂർവം ജയദേവനെ വന്ദിച്ചു്, പലവിധത്തിൽ സ്തുതിച്ചു്, താൻ കൊണ്ടുവന്ന വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ മകൾക്കായിക്കൊടുത്തശേഷം എന്നാൽ ഞാൻ പോയ്‌വരട്ടെ എന്നു യാത്രപറഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടു. പത്മാദേവി, മനുഷ്യസഹജമായ സ്നേഹബന്ധത്താൽ പിതാവിനെ അനുഗമിച്ചു നേർവഴിയിൽകൊണ്ടുവിട്ടിട്ടു മടങ്ങിപ്പോന്നു! അതിനകം ജയദേവസ്വാമികൾ സമാധിവിരതനായി കണ്ണുകൾ തുറന്നു. പത്മാദേവിയെക്കാണായ്കയാൽ വേഗംതന്നെ അവിടെ നിന്നെഴുന്നേറ്റു വെളിയിലിറങ്ങിനടന്നു. കുറച്ചുദൂരം നടന്നപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും മനുഷ്യസഞ്ചാരമില്ലാതെയും പക്ഷിമൃഗാദികൾ നിറഞ്ഞും ഉള്ള കാടായി കാണപ്പെടുകകൊണ്ടു്, ഉയർന്ന ഒരു പർവതത്തിൽ ഉള്ള ഗുഹയിൽകയറി പത്മാസനമുറപ്പിച്ചു്, ബ്രഹ്മധ്യാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

പത്മാദേവി തിരികെ വന്നുനോക്കിയപ്പോൾ ഭർത്താവിനെക്കാണായ്കയാൽ ദുഃഖപരവശയായി കാടുനീളെ അന്വേഷണം തുടങ്ങി; നിസ്സഹായയായ ഒരു സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു്, എത്രദൂരം അന്വേഷിക്കാൻ സാധിക്കും? എങ്കിലും പാതിവ്രത്യശോകവശതയോടുകൂടിയ ആ സാധ്വീരത്നം നിർഭയം വെളിയിലിറങ്ങിക്കൊടുംകാട്ടിൽകടന്നു. വനപ്രദേശമെല്ലാം ചുററിനടന്നു നോക്കുകയും കല്ലും മുള്ളും കുഴിയും മറ്റും ചവിട്ടിക്കേറുന്ന സങ്കടങ്ങൾ സഹിച്ചു വിലപിക്കുകയും ഇടയ്ക്കിടെ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളുടെ ദർശനത്താൽ നടുങ്ങുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു്, പണ്ടു്, നളനെപ്പിരിഞ്ഞു കാട്ടിൽ നടന്ന ദമയന്തിയെപ്പോലെ, പക്ഷിമൃഗാദികളോടുപോലും ഭർത്താവിനെക്കണ്ടോ കണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചും കണ്ണുനീർ ധാരധാരയായി ഒഴുക്കിയും നടന്നുവിഷമിച്ചു. വളരെനേരം ഇങ്ങനെ അലഞ്ഞപ്പോൾ, ഒടുവിൽ ദൈവകാരുണ്യത്താൽ ജയദേവനിരിക്കുന്ന ഗുഹയ്ക്കടുത്തു പത്മാദേവി ചെന്നു കടന്നു. ഭർത്താവിനെക്കണ്ടു് ആ സാധ്വിക്കുണ്ടായ സന്തോഷം അവർണ്ണ്യമായിരുന്നു. പെട്ടെന്നു പാദങ്ങളിൽ വീണു വന്ദിച്ചെഴുന്നേറ്റു തൊഴുകൈയോടുകൂടി അകലെമാറി നിന്നമാത്രയിൽ ജയദേവൻ നിഷ്ഠവിട്ടു കണ്ണുതുറന്നു. ഒന്നുമില്ലായ്കകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞതന്വേഷിക്കുന്നതിനായി വേഗംതന്നെ രണ്ടാളും നാട്ടിലേക്കു പോകുകയും ചെയ്തു.

രണ്ടാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം

(ജയദേവരുടെ കൈകാലുകളെ കള്ളന്മാർ ഛേദിച്ചതു.)

ഹേ സിദ്ധാത്മന്മാരേ! ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരുമ്പോൾ, ഒരുദിവസം ജയദേവസ്വാമി നിഷ്ഠയിലിരുന്നസമയത്തു്, പത്മാദേവി അല്പം അകലെവിട്ടു എവിടെയോ മാറിപ്പോകുന്നതിനിടയായി. ആ അവസരത്തിൽ സ്വാമി, സമാധിവിരതനായി വെളിയിലിറങ്ങി തെരുവിൽ ഉലാത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോൾ രഥത്തിന്മേൽ അതുവഴികടന്നുപോയ ശാൽ ദാസൻ എന്നു പേരായ ഒരു ഭക്തൻ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു. അയാൾ ഒട്ടുത്തരദേശക്കാരനും ധനവാനായ ഒരു വർത്തകനും ആയിരുന്നു. സ്വാമിയെക്കണ്ടയുടനെ പാദങ്ങളിൽവീണു ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു്, ഹാ! ഈ പൂജ്യപാദരെ ദർശിക്കാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമെത്തിയതു എന്തൊരപൂർവപുണ്യത്താലായിരിക്കാമെന്നുച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു സൽക്കരിച്ചതു

രിന്മേൽ കയററിയിരുത്തി തിരിച്ചു്, വഴിമദ്ധ്യേയുള്ള ചില കാടുകളും കടന്നു്, സ്വഭവനത്തിൽ ചെന്നുചേൎന്നു. ഉടനെ ഭാൎയ്യയെ വിളിച്ചു്, ഭക്തിപൂൎവ്വം സ്വാമികളുടെ ചരിത്രങ്ങൾ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കയും രണ്ടാളുംകൂടി അദ്ദേഹത്തെ പൂജിച്ചുവന്ദിച്ചു്, സ്തോത്രങ്ങളാൽ കീൎത്തിച്ചു് അനുഗ്രഹംവാങ്ങി കൃതാൎത്ഥരാകുകയും ചെയ്തു. സ്വാമികളെക്കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോന്നതു്, പത്മാവതിയെ അറിയിക്കാതെ ആയിരുന്നതിനാൽ, കാനനത്തിൽ തിരിച്ചയയ്ക്കുണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ഭക്തനായ ആ വത്സകൻ, പത്മാവതിക്കണിയുന്നതിനു അനവധി വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും ആ ദേവിക്ക സമ്മാനമായി ആയിരം വരാഹനും സ്വാമിയുടെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുവന്നു തിരുമുൽക്കാഴ്ചവെച്ചു വിവരമറിയിച്ചു. സ്വാമികൾ ബന്ധപാശമായ ആ ധനത്തെനോക്കി,—"ഹേ ഭക്തോത്തമ! അൎത്ഥം ലോകത്താൽ അഭിലഷിക്കപ്പെടുന്നതും ലോകത്തിനൊക്കെയും മതിയാകാത്തതുമായ ഒരു സാധനമാണു്. ഇതു്, ആരുടെ കൈവശമിരിക്കുന്നുവോ അവൻ മററുള്ളവരുടെ ഉപദ്രവം തട്ടാതെ അതിനെ കാക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അത്രമാത്രം അൎത്ഥമുള്ളവനു പല ശത്രുക്കളുമുണ്ടാകുന്നു. ആകയാൽ ശത്രുക്കളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും പ്രാണങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതും, മനസ്സിനെ ദുഷിപ്പിക്കുന്നതുമായ അൎത്ഥത്തെ കളയുന്നതും വൎജ്ജിച്ചിരിക്കേണ്ടതു്, ആത്മജ്ഞാനികളുടെ കടമയാകുന്നു. ഏതായാലും എനിക്കിതാവശ്യമില്ല. തിരികെ എടുത്തുകൊൾക" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

വത്സകൻ:—"സ്വാമി! അങ്ങനെ കല്പിക്കുന്നതു അടിയനു സങ്കടമാണു്. അടിയന്റെ അമ്മയായ പത്മാവതിക്കണിയുന്നതിനു ധൎമ്മച്ചെലവിനമായിട്ടാണു ഇതുകളെ തരുന്നതു്. സദയം ഈ ദക്ഷിണയെ ദേവി സ്വീകരിക്കുവാനനുഗ്രഹിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

സ്വാമികൾ:—ഇതുകളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നപക്ഷം, വഴിയാത്രതന്നെ പ്രയാസപ്പെട്ടതായിരിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. പത്മാവതിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു നിങ്ങൾ തന്നെ ഇവിടെവെച്ചു് ഈ മുതൽ അൎത്ഥികൾക്ക ദാനംചെയ്താൽ മതിയാകും. ദക്ഷിണചെയ്യുന്നതിൽ കൂടുതൽ ഫലമതുകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കും.

വത്സകൻ:—"സ്വാമി! അടിയങ്ങളുടെ മനസ്സന്തൃപ്തിക്കവേണ്ടി ഈ ധനം ദേവി തന്നെ സ്വീകരിക്കണമെന്നാശയുണ്ടു്. "സമസ്തകൎമ്മങ്ങൾക്കും സമസ്തവ്രതങ്ങൾക്കും ക്രമത്താലനുഷ്ഠിച്ചാലന്തം ദക്ഷിണയല്ലോ" എന്നുവിധിയുണ്ടല്ലോ"

ഇങ്ങനെ നിൎബ്ബന്ധത്തോടുകൂടിയ വത്സകൻ വരാഹനും വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും സ്വാമിയുടെ സമ്മതം കൂടാതെതന്നെ തേരിൽ എടുത്തുവെച്ചു്, സ്വാമികളേയും അതിൽ ആരോഹിപ്പിച്ചു, വേഗത്തിൽ കൊണ്ടുപോകുന്നതിനു സാരഥിയെ പ്രേരിപ്പിച്ചു വന്ദിച്ചു വാങ്ങിപ്പോരികയുംചെയ്തു.

സൂതൻ, കാററിനൊക്കാം വേഗത്തിൽ തേരോടിച്ചുപോയി. കാട്ടിൽ കടന്നപ്പോൾ ഘോരന്മാരായ ചില കള്ളന്മാർ ശബ്ദംകേട്ടോടിവന്നു രഥത്തെത്തടഞ്ഞുനിൎത്തി. അവരുടെ ആകൃതിയും ഭയങ്കരവേഷവും ആകപ്പാടെ കണ്ടപ്പോൾ, സൂതൻ കുതിച്ചുചാടിക്കടന്നുകളഞ്ഞു. നിൎഭയനായ സ്വാമികൾ മാത്രം രഥത്തിൽ ശേഷിച്ചു. ശത്രുസമൂഹം വളഞ്ഞതുകണ്ടു്, സ്വാമികൾ പതുക്കെ ഭൂമിയിലിറങ്ങി, രഥത്തേയോ അതിലുള്ള ധനത്തേയോ ഗണിക്കാതെ കാട്ടുവഴിക്ക നടന്നുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹിമയറിയാതെ കള്ളന്മാർ ഓടിച്ചെന്നു പിടികൂടി. വിട്ടയച്ചാൽ ദോഷമുണ്ടെന്നും അതുവഴി തങ്ങളുടെ കള്ളം വെളിപ്പെട്ടേക്കാൻ ഇടയുണ്ടെന്നും അവർ ഭയപ്പെട്ടു—എടാ കള്ളാ! നിന്നെ വിട്ടയയ്ക്കുവാൻ ഞങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. നട മുമ്പോട്ടു, എന്നു പറഞ്ഞു തിരുത്തിത്തള്ളി കാട്ടിൻ നടുവിലേക്കുകൊണ്ടു പോകുമ്പോൾ

"എല്ലാമൊന്നുംകേളുണ്ടല്ലതിന്നാധാരൻമഹായോഗീ
ഹേതുവില്ലയേതിനുമേറെസ്നേഹമില്ലാത്തതാൽ"

എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ, ചാഞ്ചല്യം തെല്ലുംപ്രദൎശിക്കാതെ സ്വാമികൾ അവരുടെ കൂടെപ്പോയി. അപ്പോൾ ഒരുകള്ളൻ.

"എടാ കള്ളബ്രാഹ്മണ! നീ പതിനെട്ടടവും പഠിച്ചവനാണെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ. ഞങ്ങളെക്കണ്ടിട്ടും ഞങ്ങൾ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടും ഒരു ശബ്ദം കരകയോ ഒരക്ഷരം സംസാരിക്കയൊ ചെയ്യുന്നില്ല. നീ പെരുംകള്ളൻതന്നെ. നിന്നെ വിട്ടയക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. നടക്കുമുമ്പോട്ട്—" എന്നുപറഞ്ഞു പുറകിൽനിന്നു തള്ളി; ഇതെന്തൊരു പ്രാരബ്ധശേഷമാണെന്നു അത്ഭുതപ്പെട്ടുകൊണ്ടു സ്വാമികൾ പറഞ്ഞു.

"ഹേ മാന്യജനങ്ങളെ! പ്രാരബ്ധാധീനമായ എന്റെ ഈ ശരീരം നിങ്ങൾക്കെന്തിന്? അതിനെ നിങ്ങൾ ഉന്തിത്തള്ളി എവിടെക്കൊണ്ടുപോകുന്നു? മനുഷ്യശരീരം ഭക്ഷിക്കാൻപോലും കൊള്ളുന്നതല്ലല്ലൊ. എനിക്കു എല്ലാനാൾകൂടി അതിൽ ആത്മാവിനെ വച്ചുസൂക്ഷിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു തൽക്കാലം നിങ്ങൾ അതിനെ നശിപ്പിക്കാതെ തന്നാൽകൊള്ളാം. ഭാണ്ഡം അതിലുള്ള ധനമെല്ലാം നിങ്ങൾതന്നെ കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊൾവിൻ! പരദ്രവ്യം പാപമാണെന്നു ഇനിയെങ്കിലും നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കണം.

കള്ളന്മാർ:—ശരി! നിന്റെ തത്വജ്ഞാനങ്ങൾ കേൾപ്പാനാണു ഞങ്ങൾ വന്നിരിക്കുന്നതു്; നീ എന്തായാലും ബ്രാഹ്മണനല്ലേ, ഇതു ഞങ്ങൾക്കു ജാതിയില്ല; വല്ലവരും കണ്ടു തട്ടിക്കാട്ടിയാൽ ഉടനെ നീ നേരൊക്കെപ്പറഞ്ഞുകൊടുക്കും, അതുകൊണ്ടു നിന്നെ വിട്ടയയ്ക്കുന്നതു ഞങ്ങൾക്കാപത്താണു്. കള്ള! തത്വജ്ഞാനമൊക്കെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിന്റെ അർത്ഥമോഹം ഇതുവരെ മാറിയില്ലല്ലോ. മുണ്ടല്ലേ ഉടുത്തിരിക്കുന്നതു്".

എന്നുപറഞ്ഞു വസ്ത്രമുരിച്ചെടുത്തുംകൊണ്ടു കടുവാക്കൾ പശുക്കുട്ടിയെ ഇഴച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതുപോലെ ക്രൂരന്മാരായ ആ കള്ളന്മാർ സ്വാമിയെ വനാന്തർഭാഗത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി നിറുത്തി വാളെടുത്തു കഴുത്തുവെട്ടുവാൻ ഭാവിച്ചു. ഉടനേ "സ്വാമികൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു നിങ്ങൾ ആലോചനയില്ലാത്ത വിഡ്ഢികളാണെന്നു തോന്നുന്നു. ആത്മാകർഷണത്തിനു ഈ ശരീരം ഏതാനുംനാളേക്കുകൂടി നിലനിർത്തി എനിക്കു തരണമെന്നും നശിപ്പിക്കരുതെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞതു കേൾപ്പാൻ നിങ്ങൾക്കു മനസ്സില്ലായിരിക്കും? അല്ലേ? നിങ്ങൾക്കിതു വല്ല ആവശ്യത്തിനും കൊള്ളിക്കാമെങ്കിൽ ഒരു കഴിവില്ലാതിട്ടു് നിങ്ങളെന്തന്നെ ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നേല്പിക്കാം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

കള്ളന്മാർ:—കഴുത്തുവെട്ടരുതെന്നാണോ നീ പറയുന്നതു്. ഓഹോ, അങ്ങിനെ ചെയ്യാം. കാട്ടിൽ ശരീരം നീ ഞങ്ങൾക്കുകൊണ്ടുവന്നു തരികയുംവേണ്ട. അങ്ങനെ ഒരു സഹായവുംചെയ്യാം. എന്താ പോരേ? എന്നു പരിഹാസമായിപ്പറഞ്ഞു്, സ്വാമികളുടെ കൈകാലുകൾ വെട്ടിമുറിച്ചിട്ടു്, ആസന്നമരണനാക്കി ഒരു പൊട്ടക്കിണറ്റിൽ തള്ളി മരിച്ചുപോകുമെന്നു തീർച്ചയാക്കി തേരിൽകേറി ഓടിച്ചുകൊണ്ടു പോകയുംചെയ്തു.

ഭക്തശിരോമണിയും പരബ്രഹ്മജ്ഞാനിയുമായ ജയദേവൻ തലകീഴായിട്ടാണു്, കല്ലും മുള്ളും നിറഞ്ഞ ആ പാഴ്ക്കിണറ്റിൽ വീണു. മുറിഞ്ഞ കൈകാലുകളിൽനിന്നു രക്തം വാർന്നുപോകകൊണ്ടുള്ള ക്ഷീണവും, വീഴ്ചയുടെ ക്ഷീണവും കല്ലും മുള്ളും ഏറ്റുള്ള നോവും ശരീരത്തിനു പീഡയെച്ചെയ്തുവെങ്കിലും ആത്മാവിൽ ആ ദുഃഖത്തെ സംബന്ധിപ്പിക്കാതെ പരമാർത്ഥദർശിയായ ആ ഭക്തൻ, പാപങ്ങളെച്ചെയ്യുന്ന കൈകാലുകളെ ഛേദിച്ചുകളഞ്ഞ കള്ളന്മാർ തന്റെ ഉപകർത്താക്കളാണെന്നു തന്നത്താൻ പറകയും കൃതജ്ഞതയെ പ്രദർശിപ്പിക്കാനായി അവരെ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു കൂകുകയുംചെയ്തു. പ്രാരബ്ധാധീനമായി തനിക്കു ശേഷിച്ച ശരീരത്തെയും അവർ വല്ല കല്ലോ മറ്റോ എടുത്തിട്ടു നശിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞെങ്കിൽ ആ സ്വല്പ തീർന്നേനെ എന്നപേക്ഷിച്ചു പറയായ്കയുമിരുന്നില്ല. എന്നല്ല രക്തവാർച്ചയാലും മറ്റും പ്രാണവിയോഗം സംഭവിച്ചേക്കുമെന്നു നിശ്ചയിക്കയുംചെയ്തു. മരിക്കയാണെങ്കിൽ ഇഷ്ടദൈവമായ നാരായണനെ ധ്യാനിച്ചു്, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയാൽ ദേഹസ്മരണയെമാറ്റി വിദേഹമുക്തിയെ പ്രാപിച്ചു മോക്ഷാനന്ദമനുഭവിക്കണമെന്നു സങ്കല്പത്തോടുകൂടി, മുറിഞ്ഞ കൈകളെ തമ്മിൽ ചേർത്തുതൊഴുതുകൊണ്ടു്, നാരായണനെ ധ്യാനിച്ചു ഉച്ചത്തിൽ അഭയമപേക്ഷിച്ചു. "അച്യുത ഗോവിന്ദ കേശവ! ശരണം—സച്ചിദാനന്ദ

സ്വരൂപനേ! ശരണം—പുണ്ഡരീകാക്ഷ! പരിപൂർണ്ണ! ശരണം ചണ്ഡദീധിതി ചന്ദ്രലോചന! ശരണം പരമപൂരുഷ! പത്മലോചന! ശരണം സുരമണ്ഡലസ്തുത! ബ്രഹ്മാദി ശരണം മോക്ഷപ്രദ! ശംഖചക്രപാണേ! ശരണം സാക്ഷീഭൂത! സകലാത്മക! ശരണം മത്സ്യാകൃതേ കൂർമ്മരൂപാവഹ ശരണം പൃഥ്വീധര വരാഹാകൃതേ ശരണം മാനുഷഹരിരൂപ വാമന! ശരണം. കോദണ്ഡീഭൂഷണ! ഭാർഗ്ഗവ! ശരണം കാമപാല നന്ദനന്ദന! ശരണം ശ്രീമന്മഹാ ബുദ്ധരൂപ ഹേ ശരണം ദേവ! ദേവ! വാസുദേവ! രമേശ ശരണം പാപനാശന! പരാത്പര പത്മനാഭ! ശരണം" എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചത്തിൽ സ്തുതിച്ചു മുറയിട്ട നേരത്തും ശ്രീ വൈകുണ്ഠത്തിങ്കൽ മുനിജന പരിവൃതനായി ലക്ഷ്മീദേവിമാരാൽ പരിലാളിതനായി മണിസിംഹാസനത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ഘോഷാൽ ശ്രീനാരായണന്റെ ശ്രവണപുടങ്ങളിൽ വിഷലിപ്ത നാരാചങ്ങളെന്നപോലെ പതിച്ചു ഭക്തവത്സലനായ ആ ഭഗവാന്റെ തിരുമേനി ഉടനേ വിയർക്കുകയും ചുറ്റും നിന്ന ദേവന്മാർ മുനിമാർ മുതലായവരോടോ ലക്ഷ്മീദേവിയോടോ ഗരുഡനോടോ യാതൊരക്ഷരവും ശബ്ദിക്കാതെ തൽക്ഷണം അവിടെനിന്നും മറയുകയും ചെയ്തു. ഹാ ഹാ പരമഭക്ത! ജീവന്മുക്ത! എന്നെ ഭജിക്കുന്നവർക്ക് യാതൊരു ദുഃഖവും ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു ദൃഢമായി വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുക. കഷ്ടം! നീ ഇത്ര ദുരവസ്ഥയിൽ അകപ്പെട്ടുവോ ഞാൻ ഇതാ വന്നുകഴിഞ്ഞു. അഭീഷ്ടങ്ങൾ തന്നുകഴിഞ്ഞു. എന്നരുളിച്ചെയ്തുകൊണ്ട് തുളസീദാമം ഉതിർന്നു വഴിമേൽ ചിതറുന്നതുവെന്നും പീതാംബരം കിഴിഞ്ഞു വീഴുന്നതുവെന്നും പിന്നാലെ ഓടിച്ചെല്ലുന്ന സുദർശനത്തെപ്പോലും നോക്കാതെ, ബദ്ധപ്പെട്ടെഴുന്നെള്ളിപ്പോകുമ്പോൾ ദേവകൾ പൂമാരി തൂകുകയും ബ്രഹ്മരുദ്രാദികൾ സ്തോത്രംചെയ്യുകയും അഷ്ടദിഗ്ഗജങ്ങൾ ഇളയിൽ ഞരനെത ഉയർത്തി ഓടുകയും, ഭൂദേവി ഭ്രമിക്കുകയും ലക്ഷ്മീദേവി ആശ്ചര്യപ്പെടുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഭഗവാൻ ജഗന്നാഥത്തിലെത്തി, ജയദേവർ വീണുകിടക്കുന്ന കിണററിന്റെ അരികിൽ ചെന്ന് ആ ദേഹത്തെ നോക്കി, കരുണാമൃതംവർഷിച്ച് ആ ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയകമലത്തിൽ ആനന്ദസ്വരൂപനായി പ്രവേശിച്ച്, ജ്ഞാനദൃഷ്ടിക്ക പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, മേലാൽ ഒരിക്കലും ദുഃഖം ലേശംപോലും ഉണ്ടാകാതെയിരിക്കട്ടെ എന്നും ആശീർവാദംചെയ്തു. ഹേ! ഭക്തോത്തമ! നീ എന്റെ രൂപം സ്വരൂപം, നിരൂപം ഇവകളെ മുമ്പിലേപ്പോലും ഇങ്ങനെ ദർശിച്ചുകൊൾക—എന്ന് അശരീരിയായി കല്പിച്ചതിനെക്കേട്ട് ജയദേവർ മുമ്പിൽതന്നെ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയാൽ തന്റെ ഹൃദയകമലത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണപരമാത്മസ്വരൂപമായ് വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെക്കണ്ട്, ആനന്ദതുന്ദിലനായി സകല ദുഃഖങ്ങളും ശമിച്ച്, താനേതാൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി—"ഹാ ഹാ! എന്റെ ഭക്തിസാരമായ ഭഗവാനേ, ഉള്ളിലും വെളിയിലും ഒന്നായിരിക്കും സമീപമായ് പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ ചുററിയിരിക്കുന്ന ജ്യോതിർമ്മണ്ഡലങ്ങൾപോലെ, എന്നെ ആനന്ദസ്വരൂപനായി ചുററി എന്നാൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതിനുവേണ്ട ഭക്തിയെത്തന്നെ എന്റെ അന്തരംഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതിനെ വിചാരിക്കാതെ ജ്ഞാനക്കണ്ണ്മിഴിച്ചുനോക്കാതെ, സർവ്വരൂപനായ ഈശ്വരൻതന്നെ ഞാനെന്നുള്ള ബോധവുമില്ലാതെ, ശരീരത്തെ ഞാനെന്നറിഞ്ഞു നടക്കുന്ന അജ്ഞന്മാരായ മനുഷ്യരെപ്പോലെ, ദൃഢജ്ഞാനം മറച്ച്, ദുഃഖാർത്തനായി ഞാൻ ഉച്ചത്തിൽ രോദനംചെയ്തുവല്ലോ. ഹാ! ഹാ! ഭഗവാൻ എന്നെ അന്തരംഗത്തിൽ ധ്യാനിക്കുന്ന ഭക്തന്മാർക്ക് ആരാധനാവിഷയമായ രൂപത്തെയും പരമയോഗികൾ കാണുന്ന സ്വരൂപത്തെയും, പരമയോഗികൾ ചിന്മാത്രമായിരിക്കും നിരൂപത്തെയും കാണാതെ, വിഷയാനന്ദങ്ങളെ ഇച്ഛിക്കുന്ന ശ്രോത്രാദീന്ദ്രിയങ്ങളായ പാമരന്മാരും മനസ്സുതുടങ്ങിയുള്ള നാലുമന്ത്രികളും, പലതിനേയും ചോദിക്കുന്ന ഇച്ഛയെന്ന വഞ്ചകനും കാമക്രോധാദിവിരോധികളും ശബ്ദാദിഭൂതന്മാരും വാക്കുമുതലായ ശുശ്രൂഷകന്മാരും പ്രാണന്മാരായ കാവൽക്കാരും വാസനകളുതുടങ്ങിയുള്ള സേനാധിപതികളും കൂടി ചുറ്റുമെന്നെ വളഞ്ഞിരുന്ന് എന്നെ ബന്ധിച്ച്, അഹങ്കാരമെന്ന രാജ്യഭരണംചെയ്യുമ്പോൾ വിവേകമെന്ന രാജഗേഹത്തിന്റെ സുഖത്തെ ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ, മ

ഷസുഖത്തെ അഗ്രഹിക്കാതെ സംസാരസുഖത്തെ ഇച്ഛിച്ചു്, ഗുണദോഷവിവേചനമി
ല്ലാത്ത മൃഗങ്ങളെപ്പോലെ, മൂഢമനസ്സായിപ്പോയല്ലോ. ഹാ കഷ്ടം! ദുഃഖലേശം ഇല്ലാ
തെ എൻ്റെ ഉള്ളിൽ ഇരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെ; ഞാനാണെന്നു ദർശിപ്പാൻ എനി
ക്ക യോഗ്യതയില്ലല്ലോ. ദൈവതുല്യനായ ഭർത്താവിനെ വെടിഞ്ഞു വ്യഭിചാരത്തിൽ മ
നസ്സുഴിച്ച സ്ത്രീയെപ്പോലെ, ആനന്ദമയനും നിത്യനുമായ ആത്മാവിനെ വിശ്വസിക്കാതെ
അനിത്യവും ദുഃഖമയവുമായ ശരീരത്തെ വിശ്വസിച്ചിരുന്നുപോയല്ലോ. ഇങ്ങനെ പശ്ചാത്താ
പവചനങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഭഗവദ്ദർശനസുഖത്താൽ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടുകൂടെ ത
ൻ്റെ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിക്കു ഗോചരമായി ആനന്ദമാത്രരൂപനായി ദേവകീദേവിയുടെ ഗർഭത്തിൽനി
ന്നവതരിച്ചപ്പോൾ, സ്വരൂപനായും നന്ദപത്നിയായ യശോദയുടെ ദൃഷ്ടികൾക്കു ബാല
രൂപനായും അവതരിച്ചവനായിരിക്കുന്ന ശ്രീനാരായണനെ ഹൃദയത്തിൽ ധ്യാനിച്ചുറ
പ്പിച്ചു നിർവൃതനായി വിളിച്ചു ഹാ! ഗോവർദ്ധനഗിരിപൊന്തിക്കുകമുതലായ അത്ഭുതകൃ
ത്യങ്ങൾ ഈശ്വരനല്ലയോ നിർവഹിച്ചതു്; ഇപ്രകാരം ഞാനെങ്ങനെ സ്തുതിക്കേണ്ടു
എന്നു ഭഗവാൻ്റെ ആകൃതികേശംമുതൽ പാദംവരെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി മനസ്സിനെ അ
തിനോടു ഏകീകരിച്ചു്, ഭഗവൽസ്തുതി ആരംഭിച്ചു; കോടിസൂര്യപ്രകാശം വിളങ്ങുന്ന കി
രീടവും നവരത്നഖചിതമകരകുണ്ഡലവും വിശാലമായ നിടിലവും ദിവ്യതിലകപുണ്ഡ്രവും
പത്മനേത്രവും വികസിച്ചപത്മംപോലെയുള്ള മുഖവും കംബുസമാനകണ്ഠവും ലക്ഷ്മീനി
വാസസ്ഥാനമായ മാറിടവും, വനമാലയും പീതാംബരവും അലങ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ദേവ! രാ
ധാമനോഹര! രുക്മിണീവല്ലഭ! ഗോപികാരമണ! അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡനായക! പരമശി
വൻ ശിരസ്സിൽ ധരിക്കുന്ന ഗംഗാഭഗവതി ഉത്ഭവിച്ച തൃപ്പാദങ്ങളോടുകൂടിയ ദേവ! ജഗൽ
സൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മദേവൻ ഉത്ഭവിച്ചു വസിക്കുന്ന പത്മത്തെ നാഭിയിൽ ധരിച്ചി
രിക്കുന്നവനേ! അഖിലലോകങ്ങളെ ഉള്ളിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ജഗദീശ! ലീലാവിനോദ!
വേണുഗോപാല! നിർമ്മല നിർഗ്ഗുണ! നിഷ്കള! നിരഞ്ജന! എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു് സന്ദേ
ഹങ്ങളെ തീർത്തു് ദേഹത്തെ മറന്നു്, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും മനസ്സിനെയും അന്തർമ്മുഖമാക്കി
നിയമിച്ചു്, ശ്വാസങ്ങളെ അടക്കി ജീവാത്മാവിനെ ഷഡാധാരങ്ങൾ വഴിയായി
ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുപോയി ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിലാക്കി ശംഖനാദവും ഭേരിധ്വനിയും വീ
ണാനാദവും, മദ്ദളധ്വനിയും ഝല്ലരീനാദവും, നാരദൻ്റെ വീണാഗാനവും താളങ്ങളുടെ
ശബ്ദങ്ങളും ശംഖമണിധ്വനിയും സ്ത്രീകളുടെ ഗീതവും വണ്ടുകളുടെ ഝംകാരനാദവും കു
യിൽനാദവും മയിൽനാദവും സമുദ്രഘോഷവും കേട്ടു്, പരാന്തവെളിയിൽ സഹസ്രാ
രപത്മമദ്ധ്യത്തിൽ ഗംഗായമുനകളുടെ സംഗമസ്ഥാനത്തിൽ സുഷുമ്നാനാഡിയുടെ അ
ഗ്രഭാഗത്തു അനേകകോടി സൂര്യന്മാരുടെ പ്രഭയോടുകൂടി വിളങ്ങുന്ന ഭഗവാൻ സ്വരൂപ
മായ ജ്യോതിസ്സിനെ കണ്ടാനന്ദിച്ചു്, മനോമലങ്ങളെ ഉളവാക്കുന്ന അജ്ഞാനപാശ
ത്തെ നിശ്ശേഷം ഛേദിച്ചു് ജ്ഞാനം അതിലൈക്യപ്പെട്ടു പരബ്രഹ്മസ്വരൂപനായി
വിളങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ്റെ അരൂപതേജസ്സിനെ കാണാതെ കണ്ടു ആനന്ദിച്ചു്, നി
വാതദീപംപോലെ ചലനരഹിതനായി അല്പനേരം ഇരുന്നശേഷം ഭഗവത്തത്വത്തെ
ക്കുറിച്ചു് പരമാർത്ഥമായ ഉപദേശമായി വീണ്ടും സ്തുതിതുടങ്ങി. ഹേ! ഭഗവൻ! ദേവാസുര
ഗന്ധർവകിന്നരസിദ്ധസാദ്ധ്യവിദ്യാധരപന്നഗയക്ഷരാക്ഷസപിശാചമനുഷ്യപശുപ
ക്ഷ്യാദികൾ, പൃഥിവ്യപ്തേജോവായ്വാകാശങ്ങൾ, ശബ്ദസ്പർശരൂപരസഗന്ധങ്ങൾ,
മനോബുദ്ധിചിത്താഹങ്കാരങ്ങൾ, ഇവകൾക്കെല്ലാം സാക്ഷിയും നിത്യനുമായ ആത്മാ
വു്, എന്നീരൂപങ്ങളോടുകൂടി സഗുണനിർഗ്ഗുണസ്വരൂപനായി വിളങ്ങുന്ന ഭഗവാനേ!
വിദ്യാവിദ്യകൾ സത്യാസത്യങ്ങൾ പ്രവൃത്തിനിവൃത്തികൾ, സുഖദുഃഖങ്ങൾ ഗുണദോഷ
ങ്ങൾ, പാപപുണ്യങ്ങൾ ഇവകളെല്ലാം ഏകനായ നിന്തിരുവടിതന്നെ. സകലകർമ്മ
യോഗാനുഭോക്താവും, സകലകർമ്മസാധനങ്ങളും കർമ്മഫലങ്ങളും കർമ്മങ്ങളെ ശാസിക്കു
ന്ന വേദവിധികളും, നീതന്നെ. ഹേ മഹാപ്രഭോ! ലോകത്തിൻ്റെ നിമിത്തകാരണവും
ഉപാദാനകാരണവും പ്രവൃത്തികാരണവും നീതന്നെ. അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങളും ആനന്ദജ്ഞാ
നശക്ത്യാദി കല്യാണഗുണങ്ങളും നീതന്നെ. പരമജ്ഞാനികളായ യോഗീശ്വരന്മാർനി

ന്നെ ധ്യാനിക്കുന്നു ഭക്തന്മാർ സ്തുതിക്കുന്നു. യോഗീശ്വരന്മാർ ഭജിക്കുന്നു. പിതൃദേവരൂപങ്ങളെധരിച്ചു ഹവ്യകവ്യങ്ങളെ ഭുജിക്കുന്നതും നീതന്നെ. സകലലോകങ്ങളും നിന്നിലും സകലലോകങ്ങളിലും നീയും അധിവസിക്കുന്നു. അസംഗനായി അപരിച്ഛിന്നനായി അവാങ്മനോഗോചരമായിരിക്കുന്ന ആത്മാവും നീതന്നെ ആകുന്നു. ഇങ്ങനെയിരിക്കുന്ന പരമാത്മസ്വരൂപനായ നിന്നെത്തന്നെ ഞാൻ സർവ്വാത്മനാ വന്ദിക്കുന്നു. ഹേ സകലാത്മക! സകല ചരാചരങ്ങളിലും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു നിന്റെ അപ്രാകൃതശക്തിയാകുന്നു, അതിനെത്തന്നെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. വാങ്മനോവ്യാപാരങ്ങളെ കവിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നതേതോ, എല്ലാവിശേഷണങ്ങളാലും വിശേഷിപ്പിക്കുവാൻ കഴിവില്ലാത്തതേതോ, പരജ്ഞാനികളുടെ ജ്ഞാനത്താൽപോലും വെളിപ്പെടാത്ത പരമതത്വം ഏതോ ആ പരമാത്മസ്വരൂപത്തെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. എല്ലാററിൽനിന്നും അന്യമായി യാതൊരുപദാർത്ഥങ്ങളുമില്ലയോ സകല പദാർത്ഥങ്ങളിൽനിന്നും അന്യനായി യാവനൊരുത്തൻ ഇരിക്കുന്നുവോ, അങ്ങനെയുള്ള വാസുദേവനായ ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. കർമ്മാധീനങ്ങളായ നാമരൂപങ്ങളില്ലാതെ, കർമ്മാകർമ്മവികർമ്മങ്ങളിൽ സംബന്ധവുമില്ലാതെ, കേവലസ്വരൂപനായി യാവനൊരുത്തൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ അവനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. മേലും അവനെത്തന്നെ നമസ്കരിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭേദബുദ്ധികൾപോലും യാവനൊരുത്തന്റെ സാക്ഷാൽസ്വരൂപം ധ്യാനിക്കാൻ കഴിവില്ലാഞ്ഞിട്ടു, മത്സ്യകൂർമ്മാദ്യവതാരരൂപങ്ങളെ പൂജിക്കുന്നുവോ, അങ്ങനെയുള്ള പരമാത്മാവിനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. തൃണാദിസകലഭൂതങ്ങൾക്കും അന്തര്യാമിയായി ശുഭാശുഭങ്ങളെ ദർശിച്ചുകൊണ്ടു യാവനൊരുത്തൻ ഇരിക്കുന്നുവോ സർവ്വസാക്ഷിയായ ആ പരാപരനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. അനിത്യമായ ഈ പ്രപഞ്ചം നിത്യനായ യാവനൊരുത്തനായി തോന്നപ്പെടുമ്പോൾ, നിത്യനായ യാവനൊരുത്തൻതന്നെ അനിത്യമായ ഈ പ്രപഞ്ചമായും തോന്നപ്പെടുന്നുവോ ആ മിഥ്യാസ്വരൂപനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. മണികൾക്കുള്ളിൽ ചരടുപോലെ സകല ചരാചരാന്തര്യാമിയായി യാവനൊരുത്തൻ ഭവിക്കുന്നുവോ ആ പരമാത്മാവിനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. സർവ്വവും യാവനിൽനിന്നുണ്ടായോ യാവനിൽതന്നെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ യാവനൊരുത്തനിൽതന്നെ ഒടുവിൽ ഒടുങ്ങുകയുംചെയ്യുമോ അവനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെസ്തുതിച്ചു പരമാത്മസ്വരൂപനായി അദ്വൈതാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ചു നിശ്ചലനായിരുന്നു.

ഹേ നിലന്മാരേ! ജയദേവൻ ഇങ്ങനെ ആനന്ദമഗ്നനായി കാട്ടിലുള്ള കിണററിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ, നാട്ടിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയായ പത്മാവതി, പതിവ്രതമാരിൽ അരുന്ധതി, പാപനാശനത്തിങ്കൽ ഭാഗീരഥി, ഭക്തരക്ഷണത്തിങ്കൽ പാർവ്വതി, ധൈര്യത്തിൽസരസ്വതി, പരമജ്ഞാനവതിയായ ഗായത്രി, ബന്ധത്തെ വെടിഞ്ഞജ്ഞാനവതി, മടങ്ങി വീട്ടിൽവന്നുനോക്കുമ്പോൾ, ഭർത്താവിനെക്കാണായ്കയാൽ കാത്തിരുന്നു, നേരംവൈകിട്ടും വരായ്കകൊണ്ടു പലസ്ഥലങ്ങളിലും അന്വേഷിക്കുകയും, ഏററവുംദുഃഖിക്കയും, എന്റെ ഭർത്താവു വല്ലസ്ഥലത്തും നിദ്രചെയ്തിരിക്കുന്നുവോ വല്ലവിശിഷ്ടന്മാരുടെയും സമീപത്തിൽ അകപ്പെട്ടുവോ. വിരക്തിനാൽതളർന്നു വല്ലടിക്കിടയുംകിടന്നുറങ്ങുന്നുവോ ഇഹസംസാരബന്ധത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചൊഴിഞ്ഞു മറഞ്ഞിരിക്കുന്നുവോ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽലയിച്ചു എന്നെ മറന്നിരിക്കുന്നുവോ, എന്നു പലവിധത്തിൽ വിലപിച്ചു കാണായ്കകൊണ്ടു; പലവീടുകളിലും കയറിനോക്കുകയും പല ദിക്കുകളിലും അന്വേഷിക്കയും മററും ചെയ്തു. അവൾ പരക്കുള്ള വീടുകളിൽപോലും കടക്കാതെയും ആരുകളെ അറിയാതെയും ഇരുന്ന ആ ദേവി അല്പസമയം കൊണ്ടു അനേകവീടുകളിൽ കയറിയിറങ്ങി കണ്ണിൽ കണ്ട കുട്ടികളോടുപോലും തന്റെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടോ കണ്ടോ എന്നുചോദിക്കയും അനുകൂലമറുപടി കിട്ടാഞ്ഞു ദുഃഖിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടു ചുററിനടക്കുമ്പോൾ, ആ ദേവിയുടെ ജനകൻ മകളെ അന്വേഷിച്ചുചെന്നു കണ്ടുകൂടി ഏററവും വ്യസനിച്ചു — മകളേ! നീ ഇങ്ങനെ അലഞ്ഞുകഷ്ടപ്പെടരുതേ. നിന്റെ ഭർത്താവിനെ

ൻ ഇപ്പോൾതന്നെ പോയി അന്വേഷിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാം. എന്നു പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി വീട്ടിലേക്കയച്ചു. അനന്തരം ആ വൃദ്ധൻ ജയദേവനെ പലദിക്കിലും അന്വേഷിച്ചിട്ടും കാണാഞ്ഞു മുഷിച്ചു, നേരെ വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോന്നു. ജയദേവൻ ഏതോ മലയുടെ ഗുഹയിൽ ഇരുന്നു തപസ്സുചെയ്യുന്നായിരിക്കാം എന്നും അവിടന്നു തിരിച്ചുവന്നു വരുന്നതുവരെയെന്നും മകളോടു പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി. എന്നിട്ടും പത്മാവതി സമാധാനപ്പെടാതെ കരഞ്ഞുംവിളിച്ചും, ഈശ്വരനെ ഭജിച്ചും, തലമുടി അഴിച്ചിട്ടു നിലത്തുശയിച്ചും, മുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം അല്ലാതെ ഉത്തരീയം ധരിക്കാതെയും ആരോടും സംസാരിക്കാതെയും ദിവസങ്ങൾ കഴിക്കയും, കഷ്ടം ഹേ ജഗദീശ! കരുണാകര കൃപാസാഗര! എന്റെ ഭർത്താവിനെ ഞാൻ ഇനി എന്നു കാണുമോ? എനിക്ക ഈ ജന്മത്തിൽ അതിന്നു സംഗതിയാകുമോ അഥവാ അതിന്നു സംഗതിയില്ലാതെതന്നെ പോകുമോ അദ്ദേഹം നാട്ടിലോ കാട്ടിലോ എവിടെയിരിക്കുന്നുവെന്നു യാതൊരു നിശ്ചയവുമില്ലല്ലോ. പകൽ ചിലപ്പോൾ അടുത്തുള്ള കാട്ടിലും നാട്ടിലും അന്വേഷിക്കയും രാത്രിയിൽ ഗൃഹത്തിൽവന്നു അഭീഷ്ടസിദ്ധിക്കായി ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

നാലാമദ്ധ്യായം.

(ജയദേവൻ നാട്ടിൽവന്നതു.)

പത്മാവതി ഇങ്ങനെ ദിവസങ്ങളെ നയിച്ചുവരുമ്പോൾ ക്രൌഞ്ചരാജാവു് ഒരുദിവസം വേട്ടയ്ക്കായി കാട്ടിൽ പോകയും, വേട്ടയാടി ക്ഷീണിച്ചുവരുംവഴി ദാഹത്താൽ ജലം അന്വേഷിച്ചുചെന്നു, ജയദേവൻ കിടക്കുന്ന കിണററിൽ നോക്കുവാൻ സംഗതിയാകയും ചെയ്തു. അതിൽ ഒരുമനുഷ്യൻ കിടക്കുന്നതിനെക്കണ്ടു് ഭൂതദയാലുവായ രാജാവു്, പരിജനങ്ങളോടുകൂടി ഉത്സാഹത്തോടു അദ്ദേഹത്തെ മുകളിൽ എടുപ്പിച്ചു്, അങ്ങു ആരാണു്, എന്നിങ്ങനെ വയ്യാവേലകൾ വന്നു കിണററിൽ അകപ്പെടുവാൻ സംഗതിയെന്തെന്നും, ചോദിക്കയും ചെയ്തു. ജയദേവസ്വാമി മൌനത്തെ അവലംബിച്ചതിനാൽ കണ്ണീരോടുകൂടി രാജാവു്, ഹേ മൌനവ്രതനായ ബ്രാഹ്മണ! ശത്രുക്കളോടു യുദ്ധം ചെയ്തു ഈ പ്രകാരം സംഭവിച്ചോ, അതോ ദുഷ്ടന്മാരാരെങ്കിലും ഉപദ്രവിച്ചോ, അതോ വെറുതെ വല്ല വിധത്താലും ഇതിന്നു സംഗതിയായോ? കൈകാലുകൾ പൊട്ടാൻ കിണററിൽ വീഴുവാൻ കാരണമെന്തു? സത്യം പറയണം. അങ്ങു കള്ളനോ അതല്ല ഋഷിയോ അല്ലെങ്കിൽ ദേവനോ ഗന്ധർവ്വനോ യക്ഷനോ എന്നു പറയണമെന്നു പലവുരു ചോദിച്ചപ്പോൾ ജയദേവൻ സമാധി വിട്ടു കണ്ണു തുറന്നു നോക്കി—"ഹേ രാജാവേ! അങ്ങു എന്നെ എന്തിനാണു് കരയ്ക്കെടുപ്പിച്ചതു്? എന്റെ സമാധിയെ മുടക്കിയതെന്തിനാണു്? ഞാൻ ദേവനല്ല, സിദ്ധനല്ല, പരിശുദ്ധനായ ഒരുവനല്ല, സാധുവായ ഒരു ഗൃഹസ്ഥനാകുന്നു- ഭാഗ്യഹീനനായ ബ്രാഹ്മണനാണെന്നുതന്നെ പറയാം. എന്റെ പ്രാരബ്ധത്താലാണു് എനിക്കീ ഉപദ്രവം നേരിട്ടതു്. ദേവാൻതന്നെ ശ്രീരാമനായി അവതരിച്ചകാലത്തും, സീതാദേവിമൂലം അദ്ദേഹം എത്രെല്ലാം കഷ്ടതകൾ അനുഭവിച്ചതായി പുരാണം പറയുന്നു. പരമശിവൻപോലും ബ്രഹ്മഹത്യയെ യേല്പെട്ടിട്ടില്ലയോ? ഏഴുലകുമുടയ സ്രഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മാവു് അനുഭവിച്ചില്ലയോ? പിന്നെ ഈ മനുഷ്യക്കീടമായ എന്റെ കഥ പറയാനുണ്ടോ? പ്രാരബ്ധശേഷത്താൽ എനിക്കിങ്ങ

നെയൊക്കെ സംഗതിയായെന്നേയുള്ളൂ. എൻെറ കൈകാലുകളെ നശിപ്പിച്ചതും അവകളെ സൃഷ്ടിച്ചു കരുണാവാരിധിതന്നെയാണ്. ഞാൻ ഈ കിണററിൽ ബ്രഹ്മസമാധിയിലിരിക്കയായിരുന്നു, എന്നെ വീണ്ടും അതുപോലെതന്നെ വച്ചേക്കണം. സമ്യാസമാധി ഛായയിലെന്നത ഉണ്ടാക്കും. സ്ഥിരമായുള്ള സമാധി മോക്ഷത്തെ നൽകും. എനിക്കതിനുസഹായിച്ചവർ നല്ലവരുമാണ്. ഭഗവത്കാരുണ്യത്താൽ അതിൻെറ സുഖംഞാൻഅനുഭവിച്ചറികയുംചെയ്തു. കൈകാലുകൾനശിച്ചാൽ ജീവകാരുണ്യം പൊയ്പോകുമോ? സകലകൃത്യങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും പാപങ്ങളെച്ചെയ്യുന്നതും കൈകാലുകളല്ലേ? അവകളില്ലെങ്കിൽ പാപം ചെയ്യുന്നതെങ്ങനെ? ജഡഭരതൻെറ കഥകേട്ടിട്ടില്ലയോ? അദ്ദേഹം ശരീരത്തെയല്ലാതെ ആത്മാവിനെ അശേഷം അഭിമാനിച്ചിരുന്നില്ല. ജഡമായ ശരീരത്തെ അറിവുള്ളവർ അഭിമാനിക്കയുമില്ല."

ഇങ്ങനെ ഓരോ ജ്ഞാനവിഷയങ്ങൾ പറഞ്ഞ്, രാജാവിൻെറ മനസ്സിനെ അലിയിച്ച്, കണ്ണുകളെ അടച്ചു ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയിലിരുന്നു. അപ്പോൾ ശിവഭക്തനായ രാജാവ് പരിഭ്രമത്തോടും ദുഃഖത്തോടുംകൂടി, ഹാ! നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ ഇങ്ങനെയുള്ള അപരാധം ചെയ്തുവോ? കഷ്ടം! ദുഷ്ടന്മാരിൽ ആരോ ഈ മഹാത്മാവിനെ ഉപദ്രവിച്ചിരിക്കുന്നു. ശിവശിവ! ഞാൻ അതിനെന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്? എങ്ങനെയാണ് പരമാർത്ഥം അന്വേഷിച്ചറിയുക? എന്നുപറഞ്ഞു കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു, ദൈവമേ എന്നുതൊഴുതു മഹാത്മാക്കൾക്കും അപരാധംചെയ്തതല്ലോ എന്നുപരിതപിച്ച്, പരവശനായിത്തീർന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തെ പ്രദക്ഷിണംവെച്ചു വന്ദിച്ചു, ഭക്തിപൂർവം പാദങ്ങളെ കണ്ണിൽചേർത്തു നമസ്കരിച്ചു, പുനരെഴുനീററു വാവിട്ടുനിലവിളിച്ചു. ഹര! ഹര! ആശ്ചര്യം ബ്രഹ്മതേജോമഹിമ അവർണ്യംതന്നെ. അല്പനായ ഞാൻ ഇവിടെ എന്താണുചെയ്യേണ്ടത്? "ശങ്കര ശംഭോ ഗൌരീശ! മനുഷ്യശരീരം പകുത്തുകൊടുത്ത കരുണാകര! ദേവദേവ! ഭൂതേശ! ഭൂതിഭൂഷണ! വേദസാരാത്മക! കാമദാഹന! ത്രിപുരദഹന! സോമസുന്ദര! നീലകണ്ഠ! അഖിലനായകമുക്തിദായക! പാപനാശന! ഫാലലോചന! നിത്യനിർമ്മല സത്യസങ്കല്പ! ശിവചിദംബര! മഹേശ്വര!" എന്നിങ്ങനെ അത്യാദരവോടുകൂടി സ്തുതിച്ചു, ഹാ! ഈ പുണ്യാത്മാവെന്നെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി സൽഗുരുരൂപത്തിൽ ഇവിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, എന്നു അത്യാഹ്ലാദപൂർവം ഉച്ചരിച്ചു.

എന്നിട്ടു മന്ത്രിമാരെനോക്കി, ഹേ ശ്രേഷ്ഠന്മാരേ! നിങ്ങൾ എൻെറ സൽഗുരുനാഥനെക്കണ്ടുവോ? എൻെറ പുണ്യോൽകർഷത്തിൻെറ മഹിമ കണ്ടുവോ? എന്നുപറഞ്ഞു, ജയദേവനെ പല്ലക്കിൽ എഴുന്നെള്ളിച്ചു നാട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി മണിമാളികയിലിരുത്തി ശുഭ്രവസ്ത്രം ധരിപ്പിച്ചു, കൈകാലുകളിലെ മുറിവ് ഔഷധംപുരട്ടിക്കെട്ടിച്ചു, ഭക്തിപൂർവം ശുശ്രൂഷിച്ചു ഉപദേഷ്ടാവായ ഗുരുഭൂതൻ അദ്ദേഹംതന്നെയെന്നു നാട്ടിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. എന്നെ രക്ഷിക്കാൻവന്ന പ്രത്യക്ഷദൈവമാണിദ്ദേഹമെന്നും ഇനി എനിക്കു യാതൊരുകുറവുമില്ലെന്നും വിശ്വസിച്ചു ദേഹവും ജീവനുംപോലെ വെള്ളവുംപാലുംപോലെ, പുഷ്പവും സുഗന്ധവുംപോലെ ആത്മാവും ജ്യോതിസ്സുംപോലെ ശർക്കരയും മധുരവുംപോലെ ഐക്യപ്പെട്ടു, പാദശുശ്രൂഷചെയ്തുകൊണ്ടു താമസിച്ചുവന്നു. അക്കാലത്തു രാജാവിനു പ്രപഞ്ചവ്യാപാരങ്ങളിൽ വൈരാഗ്യംവർദ്ധിക്കയും ജ്ഞാനംഉദിച്ചു് പരലോകസുഖത്തെപ്പോലുംവെറുത്തു മോക്ഷത്തിലിച്ഛയുള്ളവനായി ശുദ്ധബുദ്ധിയായി ഗുരുതന്നെ ശരണമെന്നുനിശ്ചയിച്ച്, ജ്ഞാനശാസ്ത്രപ്രതിപാദകങ്ങളായ ശാസ്ത്രങ്ങൾ വായിക്കയും സുകൃതികളെ സ്നേഹിക്കയും ചെയ്തു. ഗുരുമുഖത്തുനിന്നു ഉപദേശംവാങ്ങി, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠശീലിച്ചുവന്നു. ഒരുദിവസം ജയദേവസ്വാമിയെ പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു വന്ദിച്ച്, രാജഭോഗത്തിൽ വിമുഖനായി ഹേ "പരിശുദ്ധമനോഗിരാശയ! ശരീരം വെള്ളത്തിലെ കുമിളപോലെ ക്ഷണഭംഗുരവും ശരീരസുഖം ജലരേഖപോലെ അസ്ഥിരവും ദുഃഖം അഗാധമായ സമുദ്രംപോലെ ഭയങ്കരവും സുഖത്തിൻെറ കണികയറിയാത്ത സംബന്ധവുമാകുന്നു. ഇനിയും ഈ സംസാരകൂപത്തിൽതന്നെ ഞാൻ കിടന്നാൽ കരകേറാൻ എങ്ങിനെയാണ് സാധിക്കുന്നത്? എല്ലാകാലത്താ

ആനന്ദമനുഭവിക്കുന്നതു്? പശുവിൻപാൽ കുടിച്ചാലെന്തു്? പഴംകഞ്ഞി കുടിച്ചാലെന്തു്? കസവുപട്ടുടുത്താലെന്തു്? കന്ഥതന്നെ ധരിച്ചാലെന്തു്? മെത്തയിൽ ശയിച്ചാലെന്തു്? മേനിക്കല്ലിൽ കിടന്നാലെന്തു്? കനകരത്നാഭരണമണിഞ്ഞാലെന്തു്? കസ്തൂരിപ്പൊട്ടിട്ടാലെന്തു്? നാട്ടുപാലിച്ചാലെന്തു്? നാട്ടാർ വന്ദിച്ചാലെന്തു്? പാട്ടുപെട്ടുഴന്നാലെന്തു്? പടിവാതിൽ കാത്താലെന്തു്? സമദൃഷ്ടികൾക്കു ഇതുകൾതമ്മിൽ എന്തുഭേദം? അതുകൊണ്ടു മോക്ഷമാർഗ്ഗമായ ജ്ഞാനം ലഭിച്ചു് ആനന്ദവാനായി ജഡനെപ്പോലെ സമദൃഷ്ടിയായി ഭവിച്ചു്, ദേഹസുഖങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു്, ഭിക്ഷവാങ്ങി ഉദരം ഭരിച്ചു്, തെരുത്തിണ്ണകളിൽ ശയിച്ചു്, കാണുന്നവർ ഭ്രാന്തൻ എന്നു തോന്നത്തക്കവണ്ണം, മായാകാൎയ്യങ്ങളിൽ മമതയും വിശ്വാസവും ഇല്ലാത്തവനായി ദേഹസുഖംവിട്ടു, ആത്മജ്ഞാനം ലഭിക്കുന്നതിനു കത്നംചെയ്യാറാകണമെന്നപേക്ഷിച്ചു.

രാജാവിന്റെ വൈരാഗ്യബുദ്ധികണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ ജയദേവസ്വാമി അദ്ദേഹത്തെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—രാജശ്രേഷ്ഠതര അത്യാദരിച്ചു വർത്തിക്കുന്ന പുണ്യാത്മാവേ! ഈ സംസാരത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടു എന്തുപ്രയോജനം! ദേഹാഭിമാനം എന്ന ഭാവംവിട്ടാൽ സംസാരത്തിലിരുന്നാലും ഒഴിഞ്ഞുപോയി വനത്തിലിരുന്നാലും ഒരുപോലെതന്നെ. ഒരുവനെ ബന്ധിക്കാനോ മോചിക്കാനോ ഒരുവസ്തുവിനും ഒരുജീവിക്കും ശക്തിയില്ല. കൎമ്മഫലാപേക്ഷയോടുകൂടാതെ ചെയ്താൽ അതിന്റെഫലം ജീവാത്മാവിനെ ബന്ധിക്കയും ഇല്ല. വസിഷ്ഠൻ, അത്രി മുതലായ മഹർഷിമാർ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്നല്ലയോ ആത്മാനന്ദം അനുഭവിക്കുന്നതു്? ഭരതൻ, സഗരൻ, ജനകൻ മുതലായ രാജാക്കന്മാർ രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിലും, ജ്ഞാനംലഭിച്ചു മോക്ഷത്തെ പ്രാപിച്ചില്ലയോ? അതിനുകാരണം സാധുസേവനംതന്നെ ആയിരുന്നു. നീയും ദേഹാഭിമാനത്തോടുകൂടാതെ സാധുസംസൎഗ്ഗത്തോടുകൂടിയിരുന്നു രാജ്യഭാരം ചെയ്യുന്നതിൽ വിരോധമില്ല. അതു, ഭക്തിക്കോ മുക്തിക്കോ തടസ്ഥമാകയുമില്ല. "സാധുസംഗതിരേവ മോക്ഷകാരണം" എന്നുവിധിയുമുണ്ടു്. എന്നല്ല, സാധുസംസൎഗ്ഗം സകലസിദ്ധിസാധനവുമാകുന്നു. ഭവാൻ രാജചിഹ്നങ്ങളെ ഉടനെ സ്വീകരിക്കണം. എന്നെപ്പോലെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്നു കൎമ്മങ്ങളെ ഈശ്വരാൎപ്പണമാക്കിച്ചെയ്യുകയുംവേണം. എന്നാൽ അചിരേണ അഭീഷ്ടസിദ്ധിയുണ്ടാകും. എന്നരുളിച്ചെയ്തു്, തന്റെ തിരുക്കൈകളാൽതന്നെ കിരീടം എടുത്തു രാജാവിനെ ധരിപ്പിച്ചു്, പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിൽ സിംഹാസനസ്ഥനാക്കിയശേഷം, താൻ മൌനിയായി ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ചിരുന്നു.

നാലാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

(ജയദേവൻ പത്മാവതിയെ ദർശിച്ചതു്.)

എന്നെപ്പോലെ നീയും ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരിക്കുക എന്ന ജയദേവന്റെ വാക്കിനെ വ്യാഖ്യാനിച്ചുനോക്കി രാജാവു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു, സ്വാമി! അങ്ങേപ്പോലെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരിക്കണമെന്നാണല്ലോ എന്നോടാജ്ഞാപിച്ചതു്. അങ്ങേക്കു ഭാൎയ്യയുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. സ്വാമികൾ, ഉണ്ടു്, എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു. ഉടനെ, സ്വാമികൾ, ആ ദേവിയെ വിട്ടുപിരിയാൻ കാരണമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചതിനു്, ജയദേവൻ, നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം രാജാവിനെപ്പറഞ്ഞറിയിച്ചു. അതുകേട്ടപ്പോൾ മഹാകഷ്ടം! ഇക്കഥ ഇതുവരെ അറിയാതെയിരുന്ന ഞാൻ എത്രപാപിയാണു്, എന്നു തന്നത്താ

ൻ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു രാജാവു, ദേവിയെ കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതിനു വിലയേറിയ വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും ശ്രേഷ്ഠമായ ഒരു പല്ലക്കും കൊടുത്തു ഭൃത്യന്മാരോടുകൂടി മന്ത്രിമാരെത്തന്നെ വില ന്നാഗത്തിലേക്ക് കല്പിച്ചയച്ചു. അനന്തരം, ജയദേവസ്വാമികളെ വന്ദിച്ചുചോദിച്ചു. സ്വാമി! പരമജ്ഞാനികൾ, സിദ്ധന്മാർ, ഭക്തന്മാർ, എന്നിവർ വ്യസനിക്കയോ കോപിക്കയോ ചെയ്യാൻ ഇതിനിടയാക്കുന്നവർക്കു ആപത്തുണ്ടാകുമെന്നാണ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുള്ളതു്. അതു, സത്യമാണെങ്കിൽ നിന്തിരുവടിയെ ഇങ്ങനെ അവയവഛേദം ചെയ്തു പാഴ്ക്കിണററിൽ തള്ളിയിട്ട ആ കള്ളന്മാർ ഉടനേ ഭസ്മമായിപ്പോകാതിരിപ്പാൻ കാരണമെന്തു? പരമജ്ഞാനിയും പരമശുദ്ധനുമായ നിന്തിരുവടിക്ക ഈ ആപത്തുവന്നുകൂടാൻ കാരണമെന്തു? അങ്ങു വിചാരിച്ചാൽ അവരെ ഉപദ്രവിക്കാൻ തുടങ്ങുന്ന മാത്രയിൽതന്നെ നശിപ്പിച്ചുകളയാൻ പാടില്ലായിരുന്നോ? ഈ സംശയങ്ങളെത്തീർത്തുതരുന്നതിനു കരുണയുണ്ടാകണം.

ജയദേവസ്വാമി പറഞ്ഞു:—ഹേ സത്യസന്ധനും പരിശുദ്ധനുമായ രാജാവേ! പ്രാരബ്ധം ത്രിമൂർത്തികളെയും മുനിമാരെയും മററാരെയുംതന്നെ ബാധിക്കാതെയിരിക്കുന്നതല്ല. അപ്പോൾപിന്നെ ഈ നിസ്സാരനായ എന്നെ വിട്ടുകളയുമോ? ഇതിനുദാഹരണമായി ഞാൻ ഒരു ചരിത്രം പറയാം.

ത്രികാലജ്ഞനും പരമജ്ഞാനിയും ജീവന്മുക്തപദത്തെ പ്രാപിച്ചവനുമായ ഒരു മുനിശ്രേഷ്ഠനെ മോക്ഷാഗ്രഹമുള്ള ഒരു ശിഷ്യൻ ചെന്നുകണ്ടു വന്ദിച്ചു, സമാധിസ്ഥനായ അദ്ദേഹത്തെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടരികിൽതന്നെനിന്നു. മഹർഷി സമാധിയിൽനിന്നും വിരമിച്ചു കണ്ണുതുറക്കുമ്പോൾ, ശിഷ്യൻ അദ്ദേഹം എല്ലാസത്യവസ്തുവിനെ ധ്യാനിക്കുമ്പോൾ അതിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു വന്ദിക്കുക പതിവായിരുന്നതുകൊണ്ടു, ഗുരു ഒരുദിവസമെങ്കിലും നിനക്കെന്തുവേണമെന്നു ചോദിക്കയോ എനിക്കിന്നതുവേണമെന്നു ശിഷ്യൻ പറകയോ ചെയ്തില്ല. ഇങ്ങനെ അസാധാരണമഹിമയോടുകൂടിയ ആ ശിഷ്യനെ പരീക്ഷിക്കാനായി ഗുരു ഒരുദിവസം ധ്യാനചൈതന്യംവെടിയാതെ കണ്ണുകളെത്തുറന്നു മൌനംഭജിച്ചു ശ്വാസമടക്കിയിരുന്നു. അതുകണ്ടു ശിഷ്യൻ ഹാ കഷ്ടമേ! ഗുരുനാഥൻ ധ്യാനിച്ച പരമവസ്തുവിൽനിന്നും അന്യമായ വിചാരത്തോടുകൂടി ഞാൻ ഇരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം അദ്ദേഹം ഉണരാതെ, ചലനരഹിതനായിരിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ഞാൻ ചെയ്തതു വലുതായ അപരാധമാണ്. അത്രത്തോളം അപരാധിയായ ഞാൻ ഇനി ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? എന്നുപറഞ്ഞു മുനിയെ വന്ദിച്ചു, മരിച്ചുകളയാനായി തന്റെ കഴുത്തറുക്കാൻ ഭാവിച്ചു വാളെടുത്തു. പെട്ടെന്നു മുനി ഉണർന്നു ശിഷ്യനെനോക്കി, ഹേ ശിഷ്യോത്തമ! ഞാൻ ചോദിക്കാതിരുന്നിട്ടും നിന്റെ അഭീഷ്ടത്തെ വചനക്രിയകൊണ്ടു അറിയിക്കാത്ത നിന്റെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു, അതൊന്നു പരീക്ഷിക്കാനായി മാത്രമാണു്. മനസ്സിനെ ശൂന്യമാക്കി, ഞാൻ കണ്ണുതുറന്നു നിശ്ചലനായിരുന്നതു്. അതുതന്നെയാണ നിനക്കു ധ്യാനലക്ഷ്യം കിട്ടാതെയിരിപ്പാനും കാരണം. നിന്നെപ്പോലെ വിവേകികൾ ഈ ലോകത്തിൽ മററില്ല. നിന്നെ ഞാൻ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. നീ എനിക്കുതക്ക ശിഷ്യൻ തന്നെ സംശയമില്ല. ഇനി നിനക്കു ഉപദേശം തരുന്നതിനു യാതൊരു തടസ്സവുമില്ല. അഷ്ടൈശ്വര്യസിദ്ധികളേയും ജീവന്മുക്തിയുടെ ദുർല്ലഭമായ നിലയേയും ഉപദേശിക്കാം. നിന്റെ സകലപ്രാരബ്ധങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കാം. നിനക്കെന്തെങ്കിലും ആഗ്രഹമുണ്ടാകുമെങ്കിൽ ഈ ക്ഷണത്തിൽ ത്രിമൂർത്തികളോടായാലും ഞാൻ വാദിക്കാം. വേണ്ടിവന്നാൽ അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളേയും ഭേദിക്കാം എന്നുപറഞ്ഞു, തന്റെ കൈകളെ ശിഷ്യന്റെ മസ്തകത്തിൽവെച്ചു, മഹാവാക്യോപദേശംചെയ്യാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, ഇനിയും ഇവനെത്രകാലം ആയുസ്സുണ്ടെന്നു ജ്ഞാനദൃഷ്ടികൊണ്ടുനോക്കി എഴുപത്തിരണ്ടുനാഴികമാത്രമേയുള്ളുവെന്നു കണ്ടുബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു, അകാലമരണനിവൃത്തികരമായ ഒരു ഗുളിക എടുത്തുവായിലിട്ടു, ശിഷ്യന്റെ വായിലും ഒന്നിട്ടുകൊടുത്തിട്ടു, യോഗബലമായി, ഭൂലോകം ഭുവർല്ലോകം, സ്വർല്ലോകം, ജനലോകം തപോലോകം മഹാലോകം, ഇവയെല്ലാംകടന്നു്, സത്യലോകത്തിലെത്തി ബ്രഹ്മാവിനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചു, ഹേ ലോകനായക! നിന്തിരുവടി എന്റെ ശിഷ്യനു

അല്പായുസ്സുകൊടുക്കാൻ കാരണമെന്താണെന്നു മഹർഷി ചോദിച്ചപ്പോൾ, ബ്രഹ്മാവു്, അതവന്റെ കർമ്മത്തിനനുസരിച്ചുള്ള വിധിയാണെന്നും; അതിനെ ഭേദംചെയ്യുന്നതിനു യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ലെന്നും പറഞ്ഞു. അപ്പോഴേക്ക് ഏഴുപത്തിരണ്ടിൽതന്നെ കുറേ നാഴികകൾ കഴിഞ്ഞു. ഉടനേ മഹർഷി ബദ്ധപ്പെട്ടു വൈകുണ്ഠത്തിൽചെന്നു വന്ദിച്ചു സംഗതി പറഞ്ഞു. വിഷ്ണുഭഗവാൻ അതുകേട്ടു്, ഇനി ഇവനു പതിനാറുമുഹൂർത്തംമാത്രമേ ആയുസ്സുള്ളുവെന്നും ആ വിധിയെ ഭേദപ്പെടുത്താനുള്ളശക്തി തനിക്കില്ലെന്നും പറഞ്ഞു. മുനി കൈലാസത്തിൽചെന്നു്, വല്ല പരിഹാരവും ചെയ്വാൻ നിവൃത്തിയുണ്ടോയെന്നു പരമശിവനോടു ചോദിച്ചു. ഇനി ഇവനു അറുമുഹൂർത്തംമാത്രമേ ജീവിതമുള്ളുവെന്നും, അതു ഭേദപ്പെടുത്തുന്നതിനു താൻ ആളല്ലെന്നും മഹാദേവനും കഴിഞ്ഞു പറഞ്ഞതുകേട്ടു മനോദുഃഖത്തോടെ പ്രാണഹർത്താവായ കാലനെ കണ്ടുകാര്യം ഗ്രഹിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു നേരേ കാലപുരിയിലേക്കുചെന്നു. അവിടെ എത്തിയപ്പോഴേക്കു ശേഷിച്ചമുഹൂർത്തം ആറും കഴിഞ്ഞുപോകയാൽ, കോട്ടവാതിൽപടിയിൽ കാലുതട്ടി മറിഞ്ഞുവീണു ശിഷ്യൻ മരിച്ചുപോയി. മഹർഷിക്കു അതുകണ്ടുണ്ടായകോപം അഗ്നിരൂപത്തിൽ വ്യാപിച്ചു, യമപുരത്തെ ദഹിപ്പിക്കുന്നതിനാരംഭിക്കുന്നതുകണ്ടു്, ധർമ്മരാജൻ ഓടിച്ചെന്നു മഹർഷിയെ തൊഴുതു, ഹേമഹർഷേ! അങ്ങേശിഷ്യൻമരിച്ചതിനു ഞാനല്ല ഉത്തരവാദി എന്നുതന്നെയാണു. അങ്ങേആശ്രമത്തിൽ ഇരുന്നു്, ഞാൻ അവിടെ കടക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ശിഷ്യനെ ആശീർവദിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഇവൻ മരിക്കുമായിരുന്നോ? മുമ്മൂർത്തികളായാലും, തങ്ങളുടെ ലോകങ്ങളിൽതാമസിപ്പിച്ചാശീർവദിച്ചെങ്കിൽ എന്റെവാതിലിൽവരുന്നതിനെങ്ങിനെ ഇടയാകുമോ? ഇതിനൊന്നും സംഗതിയാകാഞ്ഞതു വിധിബലമാണെന്നു സമാധാനപ്പെടണം. ഗുരുശുശ്രൂഷയിൽ ശ്രദ്ധാലുവും ഗുരുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചവനുമായിരുന്നതുകൊണ്ടാണു, ഇവനു ത്രിമൂർത്തികളെ ദർശിപ്പാൻ ഭാഗ്യം ഉണ്ടായതു്. എന്നല്ല എന്നെ കാണാനിടയാകാതെ മരിച്ചതും. ഈ പടിവാതിക്കൽ വന്നുവീണുതന്നെ മരിക്കണമെന്നായിരുന്നു ഇവന്റെവിധി. അങ്ങേക്കോ ത്രിമൂർത്തികൾക്കോ ആശീർവദിക്കാൻ തോന്നാഞ്ഞതും ഇങ്ങിനെ ഇത്രദൂരം നടക്കാൻ ഇടയാകിയതും അതുകൊണ്ടാണു്. പ്രാരബ്ധഫലം ആർക്കും തടുക്കാവതല്ലെന്നുള്ളതിനു ഇതൊരു ദൃഷ്ടാന്തമാണു്. അപ്പരമാർത്ഥമറിയാതെ എന്നോടു കോപിക്കുന്നതു ശരിയാണോ? പ്രാരബ്ധാധീനമായ വിധിയെ നീക്കാൻ ആരാലുംകഴിവില്ലെങ്കിലും ആയുർദ്ദാനംചെയ്തു പുനർജ്ജീവിപ്പിക്കാൻ ഈശ്വരതുല്യന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർക്കു് സാദ്ധ്യമായേക്കാം. അതുകൊണ്ടു നിതിരുപടി ഈ മൃതദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിൽ കൈവെച്ചു, അനുഗ്രഹിച്ചാൽ ഇവൻ ജീവിച്ചെഴുന്നേൽക്കും എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു സന്തുഷ്ടനായ മഹർഷി അപ്രകാരം ചെയ്തു. ശിഷ്യൻ ജീവിച്ചെഴുന്നേറ്റശേഷം രണ്ടാളുമായി ആശ്രമത്തിലേക്കു പോകയുംചെയ്തു. അറുപത്തുനാലു സിദ്ധികളേയും ബ്രഹ്മാനന്ദനിലയേയും ശിഷ്യനുപദേശിച്ചു, മഹർഷി സുഖസമാധിയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു.

ഹേ രാജാവേ! പ്രാരബ്ധം ആരെയുംതന്നെ വിട്ടുകളകയില്ല. വെറുതേ ദുഃഖംസംഭവിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു ഈശ്വരാനുഗ്രഹവും സാധുക്കളുടെ ആശീർവാദവും ഉള്ളവരുടെ ആപത്തു് എത്ര ഘോരമായിവന്നാലും ലഘുവായിപ്പോകുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. എന്റെ കൈകാലുകൾ വെട്ടീട്ടും ശ്രീനാരായണകടാക്ഷത്താൽ യാതൊരു വേദനയും സങ്കടവും എനിക്കുണ്ടായില്ല. ഏതേതുകാലത്തു ഏതേതുസുഖദുഃഖങ്ങൾ അനുഭവിക്കണമെന്ന വിധിയുണ്ടോ അതതുകാലത്തു്, അവയെ അനുഭവിക്കാതെ കഴികയില്ല. പക്ഷേ ആ അനുഭവത്തിന്റെ ഘോരതയെ ലഘുപ്പെടുത്തുന്നതിനു സാധുസേവനം പ്രധാനംതന്നെയാണു്. എന്തെന്നാൽ ത്രിമൂർത്തികളാലും തീർക്കാൻകഴിവില്ലാത്ത ആപത്തു്, ജീവന്മുക്തന്മാർ തീർത്തതായി അനുഭവമുണ്ടു്.

പണ്ടു്, മാന്ധാതാവെന്നരാജാവു് പുത്രന്മാരില്ലാഞ്ഞു ദുഃഖിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ഒരിക്കൽ നാരദമഹർഷി അവിടെച്ചെന്നു, പുത്രസിദ്ധിക്കാശീർവദിക്കണമെന്നു രാജാവപേക്ഷിച്ചതിൽ, പുത്രഭാഗ്യം നിനക്കില്ലായ്കകൊണ്ടതിനു നിവൃത്തിയില്ലെന്നുപറഞ്ഞു്, അദ്ദേഹം പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. രാജാവു പിന്നീടു ത്രിമൂർത്തികളെപ്പൂജിച്ചു വരമപേക്ഷിച്ചു. അവരും

വരംകൊടുക്കായ്കകൊണ്ടു, പുത്രഭാഗ്യമനുഭവിക്കില്ലെന്നുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു, രാജാവു കാട്ടിൽ പോയി തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോഴാം യോഗ്യനായ ഒരു മുനി യദൃച്ഛയാ മന്ധാതാവിന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെല്ലാനിടയായി. മാന്ധാതാവിന്റെ പത്നി അദ്ദേഹത്തെ ഭക്തിപൂർവം പൂജിച്ചു നാലുവിധം പദാർത്ഥങ്ങളും ഉണ്ടാക്കി സൽക്കരിച്ചു. സന്തുഷ്ടനായ മുനി നാലുപുത്രന്മാർ നിനക്കുണ്ടാകട്ടെ എന്നനുഗ്രഹിച്ചുപോകയും ചെയ്തു. ആ അനുഗ്രഹപ്രകാരം രാജാവിനു നാലുപുത്രന്മാരുണ്ടാകയും അദ്ദേഹം ആനന്ദസാഗരത്തിൽ മുഴുകി സുഖിച്ചിരിക്കയും ചെയ്തു.

അതുകൊണ്ടു മഹാത്മാക്കളെ പൂജിച്ചാൽ ഒരിക്കലും പാഴായിപ്പോകയില്ല. ഹനുമാൻമുതലായ ഭക്തന്മാർ ചിരഞ്ജീവികളായിരിപ്പതും രാമാദിമഹാത്മാക്കളുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടല്ലയോ? മഹാരാജ! നീയും സാധുപൂജ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നാൽ മേലും ശ്രേയസ്സുതന്നെയുണ്ടാകുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഇങ്ങനെ സ്വാമികളുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു രാജാവു നിത്യവും സാധുസേവനത്തിൽ പരായണനായിഭവിച്ചു, നിത്യവും അദ്ദേഹത്തെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അവരിങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ പത്മാവതിയെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനായിപ്പോയ മന്ത്രിമാരും ഭൃത്യന്മാരും വിലാസപുരത്തിലെത്തി ആ ദേവിയുടെ വാസസ്ഥാനമന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു ചെന്നുകണ്ടുവന്ദിച്ചു, സാക്ഷാൽ പാർവതി ദേവിയെപ്പോലെ വിളങ്ങുന്ന പത്മാവതിയിൽ അത്യന്തം ഭക്തിയുള്ളമനസ്സോടുകൂടി മന്ത്രിമാർ പറഞ്ഞു. സുകൃതിനിയായ ദേവി! ഭവതിയുടെ ഭാഗ്യവശാൽ ജയദേവസ്വാമികൾ ക്രൗഞ്ചമഹാരാജന്റെ രാജധാനിയിൽ സുഖമായിരിക്കുന്നു. ഭവതിയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലുന്നതിനു അമ്മഹാരാജാവിനാൽ കല്പിക്കപ്പെട്ടവരായ ഞങ്ങൾ ഭവതി കയറിയിരിക്കുന്നതിനു ദിവ്യങ്ങളായ ഈ വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും ഈ പല്ലക്കുംതന്നയച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു. അവയെ മുമ്പിൽ വച്ചുവീണ്ടും വന്ദിച്ചു. പത്മാവതിക്ക് ആ വർത്തമാനം കേട്ടപ്പോഴുണ്ടായ സന്തോഷം അവർണ്ണ്യമായിരുന്നു. നീങ്ങാത്ത ഇരുളിൽപെട്ടു വിഷമിക്കുന്ന കണ്ണിനു കാഴ്ചകിട്ടിയതുപോലെ സന്തുഷ്ടയായ ദേവി അവരെനോക്കി, ഹേ ഉത്തമന്മാരെ! പണ്ടു ശ്രീരാമനെപ്പിരിഞ്ഞു അശോകവനത്തിൽ ഇരുന്നു ദുഃഖിച്ച സീതാദേവിയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷനായ ഹനുമാനെപ്പോലെ നിങ്ങൾ എന്നെ സന്തോഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. മരിച്ചുകളയാൻ നിശ്ചയിച്ച എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി, യാത്രാക്ലേശം തീരുന്നതിനു നിങ്ങൾ കുളിച്ചുഭക്ഷണംകഴിക്കുവിൻ! എന്നു സൽക്കരിച്ചുവേണ്ടഉപചാരങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനു ഏർപ്പാടു ചെയ്തു. പണ്ടു നളനെപ്പിരിഞ്ഞ ദമയന്തി അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും കാണുന്നതുവരെ ഒരു ജീർണവസ്ത്രംതന്നെ ധരിച്ചിരുന്നതുപോലെ, ജയദേവനെപ്പിരിഞ്ഞതുമുതൽ പത്മാവതി മലിനമായ ഏകവസ്ത്രംതന്നെയായിരുന്നു ധരിച്ചിരുന്നത്. എന്നല്ല നിലത്തുതന്നെ ശയിക്കയും മിക്കവാറും നിരാഹാരയായി കഷ്ടിച്ചു ജീവസന്ധാരണംചെയ്കയും ആയിരുന്നു. മന്ത്രിമാരുടെ വാക്കുകേട്ടു് ആ പതിവ്രതാരത്നം വേഗംതന്നെ യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങി. കഥകളെല്ലാം അച്ഛനമ്മമാരോടു പറഞ്ഞു്, അവരുടെ അനുവാദംവാങ്ങി, ഭർത്താവിനെ കാണുന്നതുവരെ പല്ലക്കിൽ കയറുന്നതു ശരിയല്ലെന്നുപറഞ്ഞു്, കാൽനടയായിത്തന്നെ തിരിക്കാൻ ഭാവിച്ചു; പക്ഷേ മന്ത്രിമാരുടെ നിർബന്ധത്താൽ ഒടുവിൽ പല്ലക്കിൽ കയറിപ്പുറപ്പെട്ടു—ഹാ കഷ്ടം! ഇതുവരെയും ഭർത്താവിനെ പൂജിച്ചു വിചാരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ലല്ലോ, ഞാൻ പാപിയത്രെ. ഭർത്തൃവിയോഗമാകുന്ന അഗ്നിയിൽ ഇത്രവളരെ ദഹിച്ചുപോകാഞ്ഞതും, പ്രാർത്ഥനയുടെ ശക്തിവിശേഷംകൊണ്ടായിരിക്കാം.

“അപ്പെറ്റുരാവിൽ ചിരിക്കുമാതായഭാഗ്യ-
ദീപത്തിനുള്ളു നിഴലാ”

ണെന്നു യോഗ്യന്മാർ പറയുന്നതും പരമാർത്ഥമാണ്. ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു ചിന്തിച്ചിരിക്കവോളക്കു ക്രൗഞ്ചരാജധാനിയിലെത്തി. പത്മാവതിക്ഷണംതന്നെ ജയദേവന്റെമാളികയിൽചെന്നു് അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചു. കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടുനിൽക്കുന്നതുകണ്ട

പ്പോൾ ദേവിക്കപാരമായ സങ്കടവും വേദനയും ഉണ്ടായി. അശ്രുക്കൾ ഒഴുകിക്കൊ
ണ്ടുകൊണ്ടു ഇതു, ഏതു ദുഷ്ടന്മാർ ചെയ്ത അപകാരമാണെന്നും അവർ യാതൊരാപത്തും
കൂടാതെ ജീവിച്ചിരിക്കയാണൊ എന്നും സ്വാമിയോടു ചോദിച്ചു. ജയദേവൻ അതുകേട്ട്,
ഹേ! തരുണീമണേ! എന്റെ കൈകാലുകളെച്ഛേദിച്ചവർ ദുഷ്ടന്മാരാണെന്നാണൊ നീ പ
റയുന്നതു? അവർ എനിക്ക ഉപകാരംചെയ്തബന്ധുക്കളാണെന്നാണെന്റെ പക്ഷം. കൈ
കാലുകൾ പ്രവൃത്തിക്കുള്ള കരണങ്ങളാണ്. പ്രവൃത്തിയെ ഒഴിച്ചിരിക്കുന്നവനു അതുകൾ
ഇല്ലാതെ ഇരിക്കുന്നതു ഒരു സൌകൎയ്യമാണ്. കൈകാലുകൾപോയാലും ഇരുന്നാലും എനി
ക്കൊരുപോലെതന്നെ. ആത്മജ്ഞാനത്തിനോ ധ്യാനത്തിനോ അതുകൾ ഉപകരിക്കയി
ല്ല. അതല്ല, കൈകാലുകളെച്ഛേദിക്കുന്നതു ഒരു ദുഷ്കൎമ്മമാണെന്നു ലൌകികദൃഷ്ട്യാതോ
ന്നുന്നതായാലും അതു വിധിവശാൽ സംഭവിക്കുന്നതാണെന്നല്ലാതെ, കാരണഭൂതന്മാരാ
കുന്നവർ അതിലേക്ക ഉത്തരവാദികളല്ല. ഈശ്വരനെയല്ലാതെ ശത്രുവെ ദ്വേഷിക്കാൻ
ഒരിക്കലും കാരണമില്ല. അതുപോലെ ഈ അപായസംഭവത്തിനു എന്റെ പ്രാരബ്ധ
ത്തെ അല്ലാതെ അതുചെയ്തവരെ ദ്വേഷിക്കാൻ പാടില്ല. പ്രാരബ്ധം ആരാലും നീക്കപ്പെ
ടാവുന്നതുമല്ല. നമ്മുടെകൎമ്മംതന്നെ നമ്മെപിടിപ്പിക്കുന്നതിനു മറ്റുള്ളവർ എന്തുപി
ഴച്ചു? ദൈവംഎന്തുപിഴച്ചു? ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നതും ഹീനനാകുന്നതും സുഖിയാകുന്നതും ദുഃ
ഖിയാകുന്നതും എല്ലാം ദൈവകല്പനയനുസരിച്ചാകുന്നു. പണ്ടു നാടുവാണിരുന്ന ഹരിശ്ച
ന്ദ്രൻ പുത്രവസ്തുമറ്റും അനുഭവിച്ച കഷ്ടതകൾ നീ കേട്ടറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? കേൾക്കണമെ
ങ്കിൽ കേട്ടോളൂ. എന്നുപറഞ്ഞു, ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ കഥ പറവാൻതുടങ്ങി.

ഹരിശ്ചന്ദ്രോപാഖ്യാനം
കിളിപ്പാട്ടു.

ഉണ്ടായിരുന്നുഹരിശ്ചന്ദ്രനാമാവാം നൃപൻകണ്ടാൽതൊഴവിഷ്ണുദേവനെന്നതുപോലെ
* കണ്ടാൽകാമഭംഗാതുർവിഷ്ണുവിക്രമാംബോധിവിനേശ്വർകലൻമഹാനീതിമാൻ വിനയ
വാൻ * സത്യംതാൻതന്നെ മൂർത്തിയായ് ജനിച്ചപോൽ കൃത്യംതെറ്റാതെധൎമ്മം പാ
ലിച്ചുവസിപ്പവൻ * ശ്രുത്യന്തപാരായണൻ ശാസ്ത്രീകതൽജ്ഞൻ പുരാനകോസലത്തെര
ക്ഷിച്ചുവാഴുംകാലം * ദേവസഭയിൽവച്ചുചലൻവസിഷ്ഠനും ക്ഷമയില്ലാത്തമുനിവിശ്വാമി
ത്രനുംതമ്മിൽ * നൃപഹരിശ്ചന്ദ്രധൎമ്മനിഷ്ഠയെപ്പറ്റി സമയുക്തികൾചൊല്ലിവാദിച്ചു
തുടങ്ങിനാർ * പറയുംകള്ളംഹരിശ്ചന്ദ്രനൊന്നാൻഗാഥിജൻ പറകയില്ലെന്നുവസിഷ്ഠ
ൻതാനുംചൊന്നാൻ * അങ്ങനെപരീക്ഷിപ്പാൻവിശ്വാമിത്രനുംചെന്നു മന്നവൻതന്നെ
ക്കണ്ടുതന്നിഷ്ടയാഗാൎത്ഥമായ് * തന്നീടവേണംധനമെന്നുമൊഴിയോതി കന്നോളമെന്നർത്ഥി
ച്ചുസമ്മതംവാങ്ങിപ്പോയാൻ * രണ്ടുചണ്ഡാലദാസിമാരെ മോഹിനിമാരായുണ്ടാക്കിരാജാ
വിന്റെ ധൎമ്മത്തെവിധ്വംസിപ്പാൻ * ചിന്തിച്ചുവിശ്വാമിത്രനയച്ചുപിന്നെയതും ചി
ന്തിച്ചപോലെസാധിയാഞ്ഞുകുപിതംപൂണ്ടോൻ * പ്രതിജ്ഞപോലെധനംതരികെന്നർത്ഥി
ച്ചുതാൻ കുപിതിക്കുതിന്നനെച്ചെന്നുകണ്ടുകൌശികൻവീണ്ടും * തരിക്കുല്യമാദാംതന്നുടെ
ദാസിമാരെ പ്രതിഷേധിച്ചകാരണംകോപിച്ചുപുനരവൻ * രാജ്യംമുതൊക്കെയുംതന്നെത്താനെ
കൈക്കൊണ്ടൊക്കമോഹമനെപ്പുറംപുകച്ചപിച്ചശേഷം, * പാൎത്താൽധനംനൽകണമെന്നപേക്ഷിക്ക
യാലെപാൎത്ഥിവൻസാധ്വിയായതൻകളത്രതിനേയും * ആത്മജനെയുംവിലകൊടുത്തുധ
നംവാങ്ങിഗാഥിജനേകിയതിലുംതികയാഞ്ഞു * തന്നെയുമൊരുപറയനുവിറ്റദ്രവ്യ
വും നൽകിച്ചുനൽകിസത്യംപാലിച്ചുമേവുംകാലം * മൂടിമന്നനാംഹരിശ്ചന്ദ്രനെപ്പറയനും
ചുടലക്കാട്ടുസൂക്ഷിപ്പിട്ടവനാക്കിടിനാൻ * ഒക്കാലമൊരുസൎപ്പംകടിച്ചുമൃതനായ പുത്രനെ
ചന്ദ്രമതിയായഭൂമിപതി * കൈക്കലോതിത്തൽകാട്ടുപുക്കിട്ടുദഹിപ്പിക്കാൻനിൽക്കനീ
യാരെന്നെതിർത്തിനാൻനരേന്ദ്രനും * വല്ലൊരുദേശവസ്ത്രംപിന്നിദേശവംചുടാൻപാട്ടാന
യുള്ളുവെന്നാൻപതിയെന്നറിയാതെ * ഭർതൃവചനംവിചാരിച്ചുരാജപത്നിയുമപ്പോൾ കൈക്ക
ലില്ലായസ്തുമേതിനെന്തുചെയ്യാം * ഇല്ലയോപുത്രശരീരത്തിൽ കിടക്കുന്നു

കൻ

ല്യമില്ലാത്തമാലയഴിച്ചിട്ടതിൽനിന്നും * വല്ലതോമോസ്വപ്നമണിയൊതന്നെ ൽപോതു മി
ല്ലെന്നുവ്യഥാവ്യാജമെന്തിന്നെന്നചൊൽ * പറഞ്ഞതൊന്നുംകേട്ടസാധ്വിയാംരാജപത്നികര
ഞ്ഞുവിളിച്ചുരോദിച്ചുഭൂമിയിൽവീണാൾ * ലോകശ്ലാഘ്യൻമംഗല്യംതന്റെവിനാശത്താ
ൽ ലോകത്തിൽകാണ്മാൻകഴിവില്ലാതെയിരിക്കവേ * പാപിയുന്നാമിപ്പുറയന്റെദൃഷ്ടി
യിൽപെട്ടോ ചാരിത്രശുദ്ധികെട്ടുമാലിന്യമകപ്പെട്ടോ? * ഇങ്ങനെകേഴുന്നോരംഗനാമുമ
റിഞ്ഞു പ [illegible] നാംവെല്ലുമാകുലമക്കളതലത്താൽ [illegible] റാൻ * അന്യോന്യംപറഞ്ഞവരറി
ഞ്ഞുകഥകളു മൊന്നൊഴിയാതെതമ്മിലറിയിച്ചനന്തരം * നന്ദനാശവമെടുത്ത [illegible] ത്തില
ണച്ചുവച്ചു ചുറ്റുന്നവേഷംപൂണ്ടമന്നവൻചൊല്ലീടിനാൻ * ഉത്തമേവേതിപോയ്പറയപ്ര
മാണിക്ക കൃത്യമായ്കൊട്ടക്കേണ്ടൊവ്യമാനയിച്ചാലും * തൽപ്രകാരേണചന്ദ്രമതിയും
സ്വാമിയായ വിപ്രന്റെസവിധംപ്രാപിച്ചുതന്മേ പകച്ചാൾ * ദുഷ്ടനീനിഹനിച്ചുതാ
ണമാലാനെസ്സൽ [illegible] സത്യമന്ത്രേണനാം * ശിക്ഷയുണ്ടതിന്നെന്നുളസും
ൻകൂന്തൽകല കെട്ടിനൽ പിടിച്ചുഴിച്ചുമൊംഗിയെ ബ്ബല.ൽ * ചുടലക്കളമെത്തിച്ചിവളെ
വാളാൽവെട്ടി യുടലുംതലയുംവേർപെടുത്തിടുകയെന്നു * കട്ടതായ്ഹരിശ്ചന്ദ്രഭൂപനോടാ
ജ്ഞാപിച്ചാൻ തേവെങ്ങാനവരുംവിധിച്ചുവിധിക്കോത്താൽ * വാത്സല്യനിലയമാംമക
ൻറശവംവെച്ചു സൂക്ഷിച്ചുകണ്ണുനീരുംപൊഴിച്ചുമതുമ്പോൾ * നാഥനിവളെക്കൊന്നതേ
യുംവെട്ടിന ഗ്രഹിക്കെന്നു [illegible] കാനാകാം! * ദുർഘടവിധിയിങ്ങു
വന്നുകൂടിയപോതും ശുദ്ധനായ്സത്യനിഷ്ഠപാലിച്ചുനൃപേന്ദ്രൻ * പത്നിതൻതലപിടിച്ചു
ട്ടിപാളികൊണ്ടു വെട്ടുവാൻപാദുകയ്യുയർത്തിയോങ്ങീടവേ * ചക്രപാണിയാം [illegible] ൻ
കരുണാലയൻബ്രഹ്മശക്രാദിദേവന്മാരുമൊന്നിച്ചുമായി * പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചുകൈവാള
മക്കയ്യുംകൂടെ പിടിക്കണ്ടപിടിപെട്ടതടുത്തുനിന്നീടിനാൻ * ഭൂപതേഭവസത്യവ്രതത്തി
നന്നേരാളേ മാഹാത്മ്യമെന്നുപരീക്ഷിച്ചിട്ടവൻ * താപത്തിൽമഗ്നനാകിനിന്നെ
ഞാൻ പാരബ്ധമാം പാപത്തിന്ഫലമേപാനനുള്ളതുമായി * ഇനിനിന്മേലുമിക്കേണ്ടാ
പോകനീയയോധ്യയ്ക്കു പുണ്യമല്ലാതെപാപലേശമില്ലിനിയവ * എന്നരുൾചെയ്തുരാജ
പുത്രനെജീവിപ്പിച്ചു പുണ്ഡരീകാക്ഷൻകൈലാസനിവാഹനസമ്മാനിച്ചാൻ * പ്രാരബ്ധ
ശേഷത്തെയവർശക്തിയായ്നാദേവ [illegible] ച്ചുവൈമിലെകൂടിയെനാൾകനി * വാരിജാക്ഷ
ന്റെപുത്രവത്സ്യ,നളർധർമ്മാ ധാനാമുയധിഷ്ഠിരൻമുമ്പായഭൂപന്മാരും * മോചലഗത്ത
ത്തിൽപ്പെട്ടുഴലിച്ചുർ,കഷ്ടമേകതി ജീവികൾക്കെല്ലാംസുഖമേക ന്നമല്ലോ *

ഇങ്ങനെ നാനാകഥകൾ പറഞ്ഞ്, ജയദേവസ്വാമികൾ പത്മാവതിയുടെ ദുഃഖം ശമിപ്പിച്ച്, ധ്യാനനിഷ്ഠനായിരുന്നു. പത്മാവതിയും ഭർത്തൃവാക്യമനുസരിച്ച്, വിധിബലത്താൽ ഭർത്താവിനുവന്ന അപത്താനിതെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടകയും, ഭർത്താവുതന്നെ ദൈവമെന്നും, ഭർത്തൃവാക്യംതന്നെ വേദമെന്നും, ഭർത്തൃശുശ്രൂഷതന്നെ പൂജയെന്നും,ഭർത്തൃചിന്തനംതന്നെ ധ്യാനമെന്നും,ഭർത്തൃഹിതമറിയുന്നതുതന്നെ ജ്ഞാനമെന്നും ഭർത്താവിനോടുചേർന്നിരിക്കുന്നതുതന്നെ മോക്ഷമെന്നും, നിശ്ചയിച്ച്, ഭക്തിപൂർവ്വംജയദേവസ്വാമിയെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയുംചെയ്തു. ഈ അത്ഭുതങ്ങളെക്കണ്ട രാജാവ്, അമാനുഷമാഹിമയോടുകൂടിയ ആ ദമ്പതിമാരെ നമസ്കരിച്ച്, ഹാ ഈ സ്വാമികൾതന്നെമഹാദേവൻ! മഹാവിഷ്ണുവും ഇദ്ദേഹംതന്നെ. ബ്രഹ്മദേവനും ഇദ്ദേഹമാണ് ശ്രീപാർവ്വതി ഈ ദേവിതന്നെ. ലക്ഷ്മീദേവിയും സരസ്വതിയും ഇവർതന്നെ. ഇങ്ങനെസ്തുതിച്ച്, രണ്ടുപേരെയും പ്രദക്ഷിണംവച്ചു നമസ്കരിച്ചു. ഇവരുടെ ശുശ്രൂഷതന്നെ മോക്ഷത്തിനുള്ള വഴിയെന്നു വിശ്വസിച്ച്, പൂജിക്കയും മറ്റുംസാധുക്കളായവരെ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞുവരുത്തി അവരെയും സേവിക്കയുംചെയ്തുവന്നു. അന്യദേശങ്ങളിലേക്കുപോകണമെന്നാവശ്യപ്പെടുന്നവർക്ക് അളവററ ദ്രവ്യം ദാനംചെയ്തു. നാട്ടിൽ വിഷ്ണുഭക്തന്മാർ ശിവഭക്തന്മാർ ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ അതിഥികൾ ഇവരിൽ ആരുവന്നാലും, സൽക്കരിച്ചു രാജധാനിയിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു തന്നെക്കൊണ്ടു ശുശ്രൂഷിപ്പിക്കണമെന്നു മന്ത്രിമാരെ ശട്ടംകെട്ടി. രാജകല്പനയനുസരിച്ചു മന്ത്രിമാർ പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ, നാലുജാതിയിലുമുള്ള ഭക്തന്മാ

ന്റെ സഞ്ചാരംകൊണ്ടു തെരുവീഥികൾ സർവ്വദാ നിരന്തരമായി ശബ്ദിക്കയും വേദകീർത്തനങ്ങളും നാമഘോഷങ്ങളും മുഴങ്ങുകയും ചെയ്തു. സസ്യാദികളും ഭോജ്യങ്ങളും മറ്റും ധാന്യങ്ങളും വർദ്ധിച്ചു. ദാരിദ്ര്യം അസ്തമിച്ചു. മഹാവിഷ്ണു ഇരുന്നരുളുന്ന വൈകുണ്ഠംപോലെയും പരമശിവന്റെ കൈലാസംപോലെയും ബ്രഹ്മദേവന്റെ സത്യലോകംപോലെയും, ആ രാജധാനി പ്രകാശിച്ചു. ധർമ്മ യുധിഷ്ഠിരൻ മുതലായ രാജാക്കന്മാരുടെ ഭരണത്തെ ഈ രാജർഷിയുടെ ഭരണം അതിശയിക്കുന്നു എന്നു സകലജനങ്ങളും കൊണ്ടാടി.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

(കള്ളന്മാർ ഭൂമിപിളർന്നുതാഴ്ന്നു നരകത്തെപ്രാപിച്ചതു്.)

ഇങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ജയദേവസ്വാമിയുടെ കൈകാലുകളെ ഛേദിച്ച ദുഷ്ടന്മാരായ ആ കള്ളന്മാർ ക്രൌഞ്ചരാജന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെപ്പററി കേട്ടു്, മോഷ്ടിച്ചു നിത്യവൃത്തി കഴിക്കുന്നതിനേക്കാൾ സാധുവേഷം ധരിച്ചുചെന്നാൽ രാജാവു അവധി ധനം ദാനം ചെയ്യുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് കാഷായവസ്ത്രവും കമണ്ഡലുവും ദണ്ഡും ധരിച്ചു സന്ന്യാസിമാരെപ്പോലെ ക്രൌഞ്ചരാജധാനിയിൽചെന്നു് ഉള്ളിൽ കടക്കുന്നതിന്നു കാവൽക്കാരോടാവശ്യപ്പെട്ടു. കാവൽക്കാർ അവരെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി രാജാവിന്റേയും സ്വാമികളുടെയും ഇരിപ്പിടംകാണിച്ചുകൊടുത്തു. ധനേച്ഛയുള്ള കള്ളന്മാരവർ, അകലെയായി രാജാവിനെത്തന്നെ ചെന്നുകണ്ടാൽ അല്പധനമേ ലഭിക്കയുള്ളുവെന്നും സ്വാമികളെ കണ്ടു്, അനുഗ്രഹംവാങ്ങിപ്പോയാൽ കൂടുതൽ ധനംലഭിക്കുമെന്നും വിചാരിച്ചു്, നേരെയായി സ്വാമികളുടെ മേടയിൽതന്നെ കടന്നുചെന്നു സ്വാമികളെക്കണ്ടപ്പോൾ കള്ളന്മാരുടെ മുഖം വാടിത്തുടങ്ങി. തങ്ങൾ കാട്ടിൽവച്ചു് കരചരണങ്ങളെ ഛേദിച്ചു കിണററിൽതള്ളിയ പൂജ്യപാദരാണദ്ദേഹമെന്നു മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം രാജപൂജിതനായി കഴിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു്, തങ്ങളുടെ പകവീട്ടാൻ പുറപ്പെടുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ഭയത്തോടുകൂടി പിന്തിരിഞ്ഞുനടന്നു. ജയദേവർക്കും അവർ തനിക്കു അപരാധംചെയ്ത കള്ളന്മാരാണെന്നു മനസ്സിലാകാതെയിരുന്നില്ല. എങ്കിലും മഹാത്മാക്കളിൽ സമദൃഷ്ടിയുമായ അദ്ദേഹം അവരിൽ ദോഷം വിചാരിക്കാതെ സ്നേഹപൂർവ്വം തിരികെ വിളിച്ചു. ഭയത്തോടുകൂടി വിറയ്ക്കുന്ന ഈ കള്ളന്മാരാണെന്നുദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടു്, കള്ളന്മാർ അതിഭയത്തോടുകൂടി മുന്നോട്ടുതന്നെ കാടി. അവരുടെ ഭാവവും പരിഭ്രമവും കണ്ടു് ജയദേവസ്വാമികൾക്കു സംശയമുണ്ടായി എങ്കിലും അതൊന്നും വെളിക്കു പറയാതെ അദ്ദേഹം ഭൃത്യന്മാരെ അയച്ചു് അവരെപ്പിടിപ്പിച്ചുവരുത്തി അറിവില്ലാതെ അപരാധംചെയ്തുപോയ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നും, സ്വാമികളുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചറിയാതെ ചെയ്തുപോയതാണെന്നും തങ്ങൾക്കു ഒരു ലേശംപോലും പോരായെന്നും, മറ്റും കള്ളന്മാർ വളരെ ദൈന്യമായ വിധത്തിൽ സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു പറയുകയും കരയുകയും ചെയ്തു.

അതൊന്നും ഗണിക്കാതെ സ്വാമികൾ അവരെ പൂജിച്ചു [illegible]ച്ചശേഷം ദേശത്തിൽ രാജാവിനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ഭൃത്യനെ നിയോഗിച്ചയച്ചു.

കള്ളന്മാർക്കു അപ്പോൾ അധികം പരിഭ്രമം വർദ്ധിച്ചു. രാജാവു വരുന്നതോടുകൂടി തങ്ങൾക്കു പ്രാണഹാനംചെയ്യാൻ സ്വാമികൾ കല്പിക്കുമെന്നവർ ശങ്കിച്ചു. എങ്ങനെയെങ്കിലും അവിടെനിന്നു ചാടിപ്പോവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും കാവൽക്കാർ നിഷ്ഠൂരമായി സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അതു സാധിച്ചില്ല. രാജാവു വന്നുടനെ സ്വാമികൾ

ആ സാധുക്കളെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി "മഹാരാജൻ! അനേകപൂർവ്വപുണ്യഫലത്താലോ ഈ രാജ്യത്തി
ന്റെ ഭാഗ്യാതിശയബലത്താലോ ആണ് സാധുക്കളായ ഈ മഹാത്മാക്കളെ പൂജിപ്പാൻ നമു
ക്ക സംഗതിയായതു്. ഭക്തിയോടുകൂടി പൂർണ്ണത്തിൽ അവരെ വരിച്ചുപൂജിക്കണം. അ
വർക്ക് അഭീഷ്ടം എന്താണെന്നു ചോദിച്ച് അതിനെ നൽകുകയും വേണം." എന്നരുളി
ച്ചെയ്തു രാജാവു് അവരെ ഒരു പല്ലക്കിൽ എടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോയി തന്റെ മണിമാളിക
മേൽ ഒരു അലംകൃതമായ മുറിയിൽ വിചിത്രാസനങ്ങളിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു ഭക്തി
പൂർവ്വം ശുശ്രൂഷിച്ചുനിന്നു. കള്ളന്മാർക്കാകട്ടെ അപ്പോൾ സംശയവും സങ്കടവും ഉ
ണ്ടായി കൊലപ്പുള്ളികളെ കോടിയുടുപ്പിച്ചു മാലചാർത്തി തൂക്കുമരത്തിലേക്ക കൊണ്ടു
പോകുന്നതുപോലെ, തങ്ങളെയും ഇങ്ങനെ പൂജിക്കുന്നതു ശിരച്ഛേദം ചെയ്യാൻ തന്നെ ആ
യിരിക്കണമെന്നു കള്ളന്മാർ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. കാവൽക്കാരുടെ തടസ്സംകൊ
ണ്ടു തപ്പിപ്പിരിയുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാതെ അവർ കുഴങ്ങിനിന്നു. രാജാവിന്റെ സേവനവും പൂ
ജനവും വർദ്ധിക്കുന്തോറും ആ കള്ളന്മാർക്ക് ഭയവും ഭീതിയും വർദ്ധിച്ചു. ഭയചകിത
വും തേജോരഹിതവുമായ അവരുടെ മുഖഭാവം കണ്ടു് രാജാവിന്നു സംശയം തോന്നി അദ്ദേഹം
ഗുരുദേവനോടു് അടുത്തുചെന്നു ചോദിച്ചു "സ്വാമിൻ! സാധുക്കളുടെ മുഖം ബ്രഹ്മ
തേജോവിലാസത്താൽ വിളങ്ങുന്നതാണെന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ വന്നിട്ടു
ള്ള സന്ന്യാസിമാർ നിസ്തേജന്മാരും ഭയശീലന്മാരുമാണെന്ന് അവരുടെ മുഖം നോക്കിയാ
ലറിയാം. അവർ കേവലം അജ്ഞാനികളെന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അതിന്റെ വാ
സ്തവം തിരിച്ചരുളിച്ചെയ്യുമാറാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

സ്വാമി അതിനു മറുപടിയായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—"രാജാവേ! മഹാത്മാക്കളുടെ ല
ക്ഷണങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള ശക്തി എനിക്കു അപ്പോഴെയില്ല; എങ്കിലും അറി
ഞ്ഞതു പറയാം. ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളായ ജീവന്മുക്തന്മാർ സമാധിസാധനങ്ങൾ ചെയ്തുതുടങ്ങി
യാൽ അതു പൂർത്തിയാകുന്നതുവരെ മറ്റൊരാളോടധികമായി സംസാരിക്കയോ മോഹാദിക
ളിൽ മനസ്സു കാണിക്കയോ ഹിതവാക്കുകൾ എപ്പോഴെങ്കിലും സംസാരിക്കയോ ചെയ്യാ
തെ മിതഭാഷിത്വവും മൗനശീലവും കൈക്കൊണ്ടിരിക്കും. മനസ്സുറയ്ക്കാതെ നിഷ്ഠയിലി
രിപ്പാൻ തുടങ്ങിയാൽ ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ തോന്നിയതുപറഞ്ഞു തെരുവീഥിയിൽ അലഞ്ഞുനടക്കാൻ ഇ
ടയാകും. മനസ്സുറച്ചു നിഷ്ഠ സാധിച്ചാൽ ആനന്ദാധിക്യംകൊണ്ട്, ആടുകയും പാടുകയും
ചെയ്യുന്നു. അപ്പോഴാണ് അങ്ങനെയുള്ളവർക്ക് ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കുന്നു. മനസ്സ് ബാ
ഹ്യാർത്ഥങ്ങളിലേക്ക വ്യതിചലിച്ചാൽ ഉപേക്ഷിക്കയും അന്തർമ്മുഖമാക്കാൻ പരിശ്രമിക്കയും
ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കി നിയമിക്കാൻ സാധിച്ചാൽ മോഹസ്സും
നശിക്കുന്നു. കാടെന്നും നാടെന്നും നഗരമെന്നും തീർത്ഥമെന്നും മറ്റുമുള്ള ഭേദമറിയാതെ ബ്ര
ഹ്മത്തിൽ ലയിച്ചു, നിശ്ചലരായിരിക്കുന്നു. അവർക്ക് ദേഹസുഖത്തെയോ ഇന്ദ്രാദി ലോകസൗ
ഖ്യത്തെയോ കുറിച്ച് ശ്രദ്ധയുണ്ടാകുന്നില്ല. ലോകത്തിനു അവരെക്കൊണ്ടുഭയവും ലോക
ത്തെക്കൊണ്ടു അവർക്കുഭയവും ഭവിക്കുന്നില്ല. പ്രാരബ്ധത്താൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽത
ന്നെയിരുന്നാലും ആശാദിപാശങ്ങൾ അവരെ സ്പർശിക്കുന്നില്ല. അവധൂതന്മാരായ ജ്ഞാ
നികൾ സകലസംഗപരിത്യാഗികളായ ഒരുതരം ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെയാണു ലോകത്തു സ
ഞ്ചരിക്കുന്നതു്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ ഇനിയും പലവിധത്തിൽ വിസ്ത
രിച്ചു പറയാനുണ്ട്. നിശ്ശേഷം പരിച്ഛേദിച്ചുപറവാൻ ത്രിമൂർത്തികൾക്കുപോലും സാദ്ധ്യമ
ല്ല. ആ സ്ഥിതിക്ക ഞാനെങ്ങനെ പറയും? ഹേ രാജാവേ! ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ സമീപ
ത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്ന ഈ സന്ന്യാസികൾ നമ്മെ അനുഗ്രഹിച്ചു മംഗളത്തെ പ്രദാനം ചെ
യ്യുന്നതിന മഹിമ ഒട്ടുകൂടിയവരാണ്. അവർക്ക സമയം സമാധിയാണിപ്പോൾ. അതിനു സ
മയമാകാതെ ഭേദയിൽ തട്ടുന്നു വല്ലാതിരിക്കുന്നതായിരിക്കാം ഭയമേതെന്നിതാകാരണം. അ
തുകൊണ്ടു് അവർക്ക് ആവശ്യമുള്ളധനംമുതലായതുകൊടുത്തു ആശീർവാദംവാങ്ങിയയയ്ക്ക
ണം. 'ധനേച്ഛ അവർക്കുണ്ടെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല' എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ഉടനെ കണ്ണുതുടച്ചു രാജാവു്:—സ്വാമിൻ! നിഷ്കാമശീലന്മാരായ തപസ്വികൾക്കു, ശരീരത്തിൽ
പോലും അഭിമാനവും ആഗ്രഹവുമില്ലാത്തവരായിരിക്കെ, മോഹഹേതുവായ ധനം അവർ

ആവശ്യപ്പെട്ടുമോ? ദ്രവ്യവാഞ്ഛയുള്ളവരെ ജ്ഞാനികളെന്നു പറയാമോ? എന്നു ചോദിച്ചു.

സ്വാമികൾ:—രാജൻ! പവിത്രങ്ങളെല്ലാം സ്വർണ്ണമാക്കത്തക്കസാമർത്ഥ്യമുള്ളവനും സമുദ്രങ്ങളെയും ചുളുകത്തിലാക്കിപ്പാനംചെയ്തവനും കുംഭത്തിൽനിന്നുജനിച്ചവനും വാതാപിഎന്ന ഘോരാസുരനെ ജഠരാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചവനും, ദണ്ഡകാവനത്തിലെ ഋഷിശത്രുക്കളെ ജയിച്ചവനുമായ അഗസ്ത്യമഹർഷി ഒരു സ്ത്രീയെമോഹിക്കയാൽ പലരാജാക്കന്മാരെച്ചെന്നുകണ്ടു ധനം സമ്പാദിക്കയുണ്ടായി. ജനകരാജൻ യാഗംചെയ്തുഅനവധിപശുക്കളെയും വളരെദ്രവ്യവും ജ്ഞാനിയായ ഒരു ഋഷീശ്വരനു ദാനംചെയ്വാൻ പോകുന്നുവെന്നഡിണ്ഡിമംഅടിച്ചു പ്രസിദ്ധംചെയ്തപ്പോൾ, യാജ്ഞവല്ക്യമഹർഷിതാൻ ജ്ഞാനിയാണെന്നു സാക്ഷ്യംകൊടുത്തു, അവയെല്ലാംപശുക്കളെക്കൊണ്ടുപോയില്ലയോ? അങ്ങിനെ എത്രയെത്ര മഹർഷിമാർധനേച്ഛുക്കളായിരുന്ന കഥകളുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക്, ഈ സാധുക്കളും ധനംഇച്ഛിക്കയാണെങ്കിൽ അതിലെന്താണു ദോഷം? ഓരോരുത്തരുടെ പ്രാരബ്ധം ഏതുനിലയിലാണെന്നു നമുക്കറിയാമോ? വന്ദ്യന്മാരായവർ എന്തുസാധനം അനുഗ്രഹിച്ചാലും അതുകൈവശമുള്ളവർ അപ്പോഴേ അവർക്കുദാനം ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അതാണ ഉത്തമപുരുഷലക്ഷണം. ദധീചി, കർണ്ണൻ, ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ മുതലായവരുടെ കഥകൾ ആലോചിച്ചു നോക്കുക. അതുകൊണ്ട്, ജ്ഞാനികൾ ദ്രവ്യത്തെ ഇച്ഛിക്കാമോഎന്നശങ്കിച്ചത് ഒരിക്കലും ശരിയല്ല. എന്നല്ല അന്യപുരുഷന്മാരുടെ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കുന്നതുപോലും യോഗ്യപുരുഷന്മാർക്കുചിതമല്ല. അതുകൊണ്ട് ആ സാധുക്കൾഇച്ഛിക്കുന്നദ്രവ്യംകൊടുത്തയയ്ക്കുന്നതാണ നന്നെന്നു എനിക്കുതോന്നുന്നു. ബ്രാഹ്മണർ യാചകർ കവികൾ വഴിപോക്കർ അംഗഹീനന്മാർ ദരിദ്രന്മാർ ഇവർക്കു യഥാശക്തി ദാനംചെയ്യണമെന്നും അതിലും ആത്മജ്ഞാനികളായ ധ്യാനനിഷ്ഠന്മാർക്കു സ്വർണ്ണാദിദാനങ്ങൾ ചെയ്തനുഗ്രഹം വാങ്ങുന്നതു്, യാഗാദികർമ്മങ്ങളെക്കാളും ഫലമുള്ളതാണെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ജ്ഞാനികളായ സിദ്ധന്മാർക്കു കരിയോടുകൂടി ഒരു കൈ വെള്ളമായാലും, ദാനംചെയ്താൽ അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മാനന്ദം സിദ്ധിക്കുമെന്നു വേദത്തിൽ പറയുന്നുണ്ട്. എന്തിനധികം! ഈ സാധുക്കൾക്കു സ്വർണ്ണാദിദാനങ്ങൾചെയ്തു സന്തോഷിപ്പിച്ചയക്കണമെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. ഇങ്ങനെ സ്വാമികളുടെ കല്പനകേട്ട്, രാജാവു മറുത്തൊന്നുംപറയാതെ, എത്രയും ധനങ്ങളെയും ഒട്ടകങ്ങളെയും കുതിരകളെയും വരുത്തി അവരുടെ പുറത്തു ധനംകെട്ടിയിട്ട്, സാധുക്കളെ ഓരോ പല്ലക്കുകളിൽ കയറ്റി ചില ഭൃത്യന്മാരെ വിളിച്ചുനിങ്ങൾ ഇവരോടൊന്നിച്ചുപോയി അവർ പറയുന്നദിക്കിൽ ഈ പണപ്പൊതികൾ എല്പിച്ചുപോരണമെന്നാജ്ഞാപിച്ചയച്ചു. ഭൃത്യന്മാർ കല്പനപ്രകാരം സാധുക്കളോടൊരുമിച്ചുപോയി ഒട്ടുദൂരം ആയപ്പോൾ അവരുടെ (സാധുക്കളുടെ) ആശ്രമം എവിടെയാണെന്നു ചോദിച്ചു. അകലത്തുകാണുന്ന കാട്ടിലാണെന്നു അവർ ഉത്തരംപറകയും എല്ലാവരുമായി കാട്ടിൻനടുവിൽ ചെന്നെത്തുകയുംചെയ്തു. ഉടനെ, കള്ളന്മാർ ഭൃത്യന്മാരെനോക്കി ഞങ്ങളുടെ വാസസ്ഥാനം ഇതാണെന്നും നിങ്ങളുടെ പണപ്പൊതികൾ ഇവിടെ ഇറക്കിവച്ചു ആനകളെയും കുതിരകളെയും ഒട്ടകങ്ങളെയും ഓരോവൃക്ഷങ്ങളിൽ കെട്ടിമുറുക്കിയുംവെച്ച്, പൊയ്ക്കൊള്ളുവാനും പറഞ്ഞു. ഭൃത്യന്മാർ, അതുപോലെ ചെയ്തശേഷം അവരെ വന്ദിച്ചുചോദിച്ചു. അല്ലയോ മഹാത്മാക്കളേ! അനേകമനേകം സാധുക്കൾ ദിവസംതോറും രാജധാനിയിൽ വന്നുപോകുന്നതും അവരെ രാജാവു സൽക്കരിക്കുന്നതും ഞങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതുപോലെ ആരെയും സൽക്കരിച്ചുകണ്ടില്ല. ജയദേവസ്വാമികൾക്കു നിങ്ങളോടു ഇത്ര വിശേഷപ്രതിപത്തിക്കു കാരണമെന്തു? ഇതിനുമുമ്പു നിങ്ങൾതമ്മിൽ അറിയുമോ? അതോ നിങ്ങൾ അന്യോന്യം വല്ല പാർപ്പുമുള്ളവരാണോ?

ഈ ചോദ്യം കേട്ട്, തന്നെത്താൻ അഹംഭാവിച്ചു വമ്പുന്ന ശീലത്തോടുകൂടിയ ആ കള്ളന്മാർ, അവരെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—"ഹേ രാജസേവകന്മാരേ! സ്വാമികൾഎന്നു പേരെടുത്തു്, എല്ലാവരാലും പൂജ്യനായി ഇപ്പോൾ ആ രാജധാനിയിൽ കടന്നിരിക്കുന്ന ജയദേവൻ മഹാകള്ളനും വഞ്ചകനുമാണ്. ഇവൻ ഇതിനുമുമ്പു ഒരു രാജാവിനെ വഞ്ചിച്ചി

ട്ടുണ്ടു്, വലിയതൈവളക്കതാരം സ്വർണ്ണമാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ അവിടെ കടന്നുകൂടി. ശുദ്ധമനസ്സുള്ളവനായ ആ രാജാവു്, വിശ്വാസത്തോടുകൂടി ഇവരെപ്പൂജിച്ചു്, രാജധാനിയിൽ പാർപ്പിച്ചിരുന്നു. ഒരിക്കൽ തക്കംകിട്ടിയപ്പോൾ കിരീടങ്ങളും പണവും മററും മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടവർ വെളിയിൽ ചാടി കാവൽക്കാർ വിട്ടില്ല. കണ്ടുപിടിച്ചു്, തൊണ്ടിയോടുകൂടി കള്ളന്മാരെ രാജാവിന്റെ മുമ്പിൽ ഹാജരാക്കി. അദ്ദേഹം കോപിച്ചു്, ഇവരെക്കഷണംകഷണമായിവെട്ടി കോട്ടവാതുക്കൽകെട്ടിത്തൂക്കണമെന്നാജ്ഞാപിച്ചു്, സേവകന്മാരായ ഞങ്ങളെ ഏല്പിച്ചു. ജീവകാരുണ്യത്താൽ ഞങ്ങൾ കൊല്ലാതെ കയ്യുംകാലുംമാത്രം വെട്ടികാട്ടിലെ ഒരു പൊട്ടക്കിണററിൽകൊണ്ടുതള്ളിക്കളഞ്ഞു. ആ കിണററിൽ നിന്നാണു്, ക്രൂരരാജൻ കണ്ടെടുത്തുകൊണ്ടുപോന്നു പൂജിച്ചുവരുന്നതു്? ഞങ്ങൾ ഇക്കഥ വല്ലതും രാജാവിനോടു പറഞ്ഞേക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താലാണു്, ഞങ്ങളെ ഇത്രയൊക്കെപൂജിച്ചയച്ചതു." എന്നിഗ്ഗൂഢം വ്യാജംതന്നെ പറഞ്ഞു. ദൈവത്തിനും ലോകത്തിനും സഹിക്കാത്ത ഈ വാക്കുകൾകേട്ട സേവകന്മാർ മുഖത്തു് ഭയോദ്വേഗങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതിനിടയിൽ, മഹാപാപികളായ ആ ദുഷ്ടന്മാർ നിന്നിരുന്ന ഭൂഭാഗം താനേപിളർന്നു, പെട്ടെന്നു അവർ പാതാളത്തിലേക്കു താഴ്ന്നുചെന്നു്, പഞ്ചമഹാപാതകികൾപോലും അനുഭവിക്കാത്ത ഉഗ്രമായ മഹാരൌരവത്തേക്കാൾ ക്രൂരവും ഘോരവുമായ നരകത്തിൽപതിച്ചു

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

(ജയദേവസ്വാമി കള്ളന്മാരെക്കുറിച്ചു പരിതപിച്ചതു്.)

അഹിംസാരതന്മാരായി പരമാത്മകൃപാമാത്രപരിപാലനന്മാരായിരിക്കുന്ന സിദ്ധന്മാരേ! നിത്യമുക്തന്മാരേ! പാപന്മാരായ ആ ദുഷ്ടന്മാർ, ഭൂമിപിളർന്നു താഴ്ന്നുപോയ അത്ഭുതസംഭവത്തെക്കണ്ടു്, ഭയവിഹ്വലന്മാരായ രാജഭൃത്യന്മാർ, ജയദേവസ്വാമിയുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചുള്ളതല്ലപ്പെട്ടു്, അന്നം, കതിരു്, മുതലായ പദവിയും ധനങ്ങളേയും അവിടെ തന്നെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു്, കാററിനേക്കാൾ വേഗത്തിൽ പാഞ്ഞുപോയി രാജധാനിയിലെത്തി, രാജാവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചെഴുന്നേററു്, ഒന്നും പറവാൻ ശക്തരാകാതെ കിടുകിടെ വിറച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. അവരുടെ നിലയും ഭാവവും കണ്ടപ്പോൾ ചന്ദ്രഹാസരാജനും പലശങ്കകളുണ്ടായി. പിന്നീടദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു. എന്തു്? സാധുക്കളായ ആ സന്ന്യാസിമാർക്കു വല്ല അപകടവും സംഭവിച്ചുവോ? നിങ്ങളെ ഏല്പിച്ചമുതൽ വഴിമേൽവച്ചു വല്ലകള്ളന്മാരും അപഹരിച്ചുവോ? സത്യം പറവിൻ? നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പരിഭ്രമിക്കുന്നതെന്തു്?

ഈ ചോദ്യംകേട്ടു്, ഭൃത്യന്മാർ ഗദ്ഗദത്തോടുകൂടി നടന്നകഥകളെല്ലാം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. സ്വാമികളെദ്വേഷിച്ചുപറകകൊണ്ടു്, അവർ പാതാളത്തിൽ താഴ്ന്നുപോയിയെന്നുകേട്ടപ്പോൾ രാജാവിനു ആശ്ചര്യവും സ്വാമികളിൽ ബഹുമാനവും ഉണ്ടായി. അദ്ദേഹം വേഗത്തിൽ ജയദേവന്റെ സമീപത്തെത്തി ആ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. സന്ന്യാസിവേഷം ധരിച്ചുവന്ന ആ ദുഷ്ടന്മാർ പെരുംകള്ളന്മാരാണെന്നും അവരെസൽക്കരിച്ചുപൂജിച്ചതു അസ്ഥാനത്തിലായിപ്പോയിയെന്നും മററും അഭിപ്രായപ്പെടുകയുംചെയ്തു. സ്വാമികൾക്കു ആ അഭിപ്രായം തീരെ രസിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം രാജാവിനെ ശാസിച്ചുപറഞ്ഞു. ഹേ രാജൻ! കഷ്ടം, ഇങ്ങനെ അറിവില്ലാത്തവരെപ്പോലെ സംസാരിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ടു്? ആ പരമസാധുക്കൾ ദുഷ്ടന്മാരോ? അതോ നിസ്സാരന്മാരോ? ഒരിക്കലുമല്ല. അവർ സജ്ജനങ്ങളാണു്; എനിക്കുവലുതായ ഉപകാരം ചെയ്തവരുമാണു്. അവർ പറഞ്ഞതിൽ വളരെ പരമാർത്ഥമുണ്ടല്ലോ. അവരെ എന്തിനു ദുഷിക്കുന്നു? ഭൂമി അവർക്കുവേണ്ടിസ്ഥലംകൊടുത്തതു

അവരുടെ മഹിമകൊണ്ടല്ലയോ? സാധ്വീമണിയായ സീതാദേവിമാത്രമേ ഭൂമിപിളൎന്നു അ
തിൽ പ്രവേശിച്ചതായി അറിവുള്ളു; ആ സ്ഥിതിക്കു ഇവർ എത്രഭാഗ്യവാന്മാരാണെന്നുതന്നെ
നാം നിശ്ചയിക്കേണം.? കള്ളനെന്നും ദുഷ്ടനെന്നും സത്യസന്ധനെന്നും സുശീലനെന്നും
കെല്പറയുന്നതു്, എല്ലാം സർവ്വേശ്വരന്റെ വിഭൂതിയുതമല്ലയോ? ഈശ്വരപ്രേരണയല്ലാ
തെ ലോകത്തു വല്ലതുമുണ്ടോ? അതുകൊണ്ടു നാം അതിനെനിന്ദിക്കുന്നതും ഈശ്വരനെനിന്ദിക്കു
ന്നതിനു സമമാണു്. പരനിന്ദനം ഒരിക്കലും നല്ലതല്ല. ഹാകഷ്ടം! എന്നെസഹായിച്ചു
ആ മാന്യബന്ധുക്കൾ, പരമസാധുക്കൾ ഭൂമിയിലാണ്ടുപോയോ? കേൾപ്പാൻപോലും അ
തു കഷ്ടകരമായിരിക്കുന്നു." ഈശ്വരാനുകൂലത, ഇങ്ങനെ ദുഃഖപരവശനായ സ്വാമിയു
ടെ വിവേകാനന്ത്യത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു്, അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചു രാജാവു പറഞ്ഞു. സ്വാമിൻ
ആ സാധുക്കൾ പാതാളഗതിയെ പ്രാപിച്ച പുണ്യസ്ഥലം കാണ്മാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹി
ക്കുന്നു. തിരുവടിക്കും അഭിമതമാണെങ്കിൽ എന്നോടൊന്നിച്ചു വരണം.

"എനിക്കും അതിലാഗ്രഹമുണ്ടു്. പരിശുദ്ധാത്മാക്കൾ ഗതിയടഞ്ഞ പുണ്യസ്ഥലം
ദർശിക്കുന്നതു പാപനാശനകരമാണു്" എന്നു ജയദേവർ അരുളിച്ചെയ്യുകയും രാജാവുമായി
ഉടനെ കുതിരയിൽകയറി ചതുരംഗസേനയോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു്, വനത്തിൽ അവർ ഭൂപ്ര
വേശംചെയ്ത സ്ഥലത്തെ പ്രാപിക്കയുംചെയ്തു.

രാജാവു്, ആ ഭൂപ്രദേശത്തെ ഒട്ടുപ്പാടെ നോക്കിക്കണ്ടുപ്പെട്ടു; കള്ളന്മാർ താഴ്ന്ന
പിളൎപ്പിനു സമീപമായി, സ്വാമികളെ മുമ്പു തള്ളിയിട്ടിരുന്ന പാഴ്ക്കിണറും ഉണ്ടായിരുന്നു.
ദുഷ്ടന്മാരായ തസ്കരന്മാരുടെ കൃതഘ്നത്വത്തെക്കുറിച്ചു ഉടനെ ഓൎത്തു. അവരെക്കുറിച്ചു അ
ത്യധികം നിന്ദയും വെറുപ്പും അങ്കുരിച്ചു സ്വാമികളുടെ ദയാശീലത്തെയും സമദൃഷ്ടി
യേയും അഭിനന്ദിക്കയുംചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ചിന്താഗ്രസ്തനായി രാജാവു നില്ക്കുമ്പോൾ
സ്വാമികൾ, ഭൂമിയിലെ ആ പിളൎപ്പുകണ്ടു് പരിതാപകരങ്ങളായ പ്രലാപങ്ങൾ തുട
ങ്ങി. ഹാകഷ്ടംകഷ്ടം! പരമസാധുക്കളായ ഇവരെല്ലാവരും ഭൂമിയിൽ താഴ്ന്നുവോ? ദേ
വദേവി മഹാദേവി നിന്തിരുവടി ഇതിനിപ്പൂതാനനായോ? പാപിയായ എന്റെനാമം
ഉച്ചരിച്ചനിമിത്തമാണല്ലോ പരിശുദ്ധന്മാരായ ഇവർ ഭൂമിയിൽ താഴ്ന്നതു—ഇതിനു കാര
ണം ഞാനാണല്ലോ—ദൈവമേ! ഇതെന്തൊരു സങ്കടമാണു? ഇനിഞാൻജീവിച്ചിരി
ക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുപ്രയോജനം? ഹേ പരമസാധുക്കളെ! പരബ്രഹ്മജ്ഞാനികളേ! നിങ്ങൾ
ഭൂപ്രവേശംചെയ്ത പുണ്യഗർത്തത്തിൽ ഞാനും പതിക്കട്ടെയോ?" ഇങ്ങനെവിലപിച്ചു
ജയദേവർതന്നെ ഭൂമിയിലിറങ്ങിയിരുന്നതെന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു—രാജാവു, അ
പ്രകാരംചെയ്യുമുടൻ ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ ഭൂമിയിലെ അപ്പിളൎപ്പിൽ പതിക്കുന്നതിനായി ജ
യദേവൻ ഉദ്യമിച്ചു; കരചരണങ്ങളോടുകൂടാതെ സ്വാമികൾ വെറുന്തറയിൽ കിടക്കു
ന്നതുകണ്ടു് ദുഃഖിതനായ രാജാവു്, അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചു്, സങ്കടങ്ങൾ പറകയും ബലാൽ
കാരമായി തടുത്തുനിറുത്തുകയുംചെയ്തു. അപ്പോഴേക്കു സ്വാമികൾ ജഗത്തിനെ മറന്നു്, ബ്ര
ഹ്മധ്യാനത്തിൽലയിച്ചു നിശ്ചലനായിശയിച്ചു.

സ്വാമികൾ ചലനരഹിതനായി കിടക്കുന്നതുകണ്ടു്, രാജാവു പരിഭ്രമിച്ചു. ഇഷ്ട
ത്തിനു വിപരീതമായി പ്രവൎത്തിക്കകൊണ്ടു അദ്ദേഹം ദീർഘസമാധി അടഞ്ഞതായിരി
ക്കുമെന്നുള്ള ശങ്കയാൽ രാജാവു ദുഃഖിതനായി പരിദേവനംതുടങ്ങി. ഹാഹാ ദൈവമേ!
സുകൃതിയായ ഈ സ്വാമികളുടെ ദേഹവിയോഗത്തിനു കാരണഭൂതൻ ഞാനായല്ലോ. ഇ
നിഞാൻജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുകൊണ്ടെന്തുഫലം? ഹേ മന്ത്രിപ്രഭൃതികളേ നിങ്ങൾ ഈ പൂജ്യപാ
ദരുടെ തിരുമെയ്യെടുപ്പിച്ചു നാട്ടിൽകൊണ്ടുപോയി യഥാവിധി സംസ്കരിപ്പിക്കണം. ഞാ
ൻ ഈ പാതാളത്തിൽ പതിച്ചു മരിക്കാൻതുടങ്ങുകയാണു്. ഗുരുമരണത്തിനു ഹേതുഭൂത
നായ ഞാൻ ഇനിജീവിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു "ജനാപവാദവും ദുഃഖവുംതന്നെ ഫലം"
എന്നുപറഞ്ഞു് പ്രായശ്ചിത്താർത്ഥം ഭൂഗർത്തത്തിൽ പതിക്കുവാൻ ഭാവിച്ചു.

രാജാവിന്റെ സാഹസംകണ്ടു മന്ത്രിപ്രഭൃതികൾ അദ്ദേഹത്തെ തടുത്തു. വിവേകി
യായ രാജാവു്, ഉടനെ ഉൾബുദ്ധനായി തന്റെ ഇഷ്ടദൈവമായ പരമേശ്വരനെ ഭക്തി
പൂർവ്വം ധ്യാനിച്ചുവന്ദിച്ചുസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി.

ശിവശങ്കര കരുണാകര പരമേശ ഭഗവാൻ
ഭവസങ്കടഹരണാദിഹര ഭക്തമഹിതൻ
നിവസിച്ചിരുന്നു പരമേശ്വരഭജനത്തൊട്ടുകൃപയാ
തവസങ്കടമെന്നായതുഹരമഖിലേശ ഭവശരണം. ൧

മധുനാശനനയനന്നിജവിധിയറിവിപിന്നേ
കമലാകുലമുഴലുന്നിരുളടവിതാനവഹനാ!
മന്ദാന്തകതവപോൽ പദമരുതിടകയിലവ-
ന്നതിനായിതതെഴുതേൻ പുരഹരശങ്കരശരണം. ൨

നിടിലേക്ഷണവിധിസേവിതവിധിപോൽ തവഭജനം
ഇടതന്നവനൊരു സങ്കടമൊരുകാലവുമിയലാ
കെട്ടുപൂജകൾ പലചെയ്തുവന്നതിനാലെഴുവളുവായ്
വടിവോടിനിയരുളേണം ശിവശിവശങ്കരശരണം. ൩

മദകന്ധരകടിതൻ ശരമതുനാശമലഹരീ-
വരനാമ്ശിരസ്സതുതിരുമുടിയോടിനടിതൊഴവേ
വിനയമൊടുതിരുവാതവനടിയാനെകിയഭഗവാൻ
വിശ്രികരുതവകോമളതനുമഹരശരണം. ൪

തവമേദുരമാവലിയാകുമെതിരുയരതമിതിയാം
ബലിനന്ദനനേകർമ്മരിമയാളുവിൽക്ഷമയോടുന്നീ
പിടിപാട്ടകളർന്നൊരുചെയ്തുപടിവാതിലിമനിശം
കടിപോതലോരകഹരമാമവശിവശങ്കരശരണം. ൫

പരമൻ തവപാദസേവനവിധി ചെയ്തുമിതമാം
വരമാണ്ടൊരുപൂകനോടിയൊരുപോതിനഭഗവാൻ
ഗുരുമോഹനകരനാകിയൊരിവനെന്നതുകൃപയാ-
ലരുളുകവരമിളക! പരമേശ്വര ശരണം. ൬

ദ്രുഘണത്തിനോടന്നിശം തവ പദപൂജനവിധി ചെ-
യ്തിടുമെന്നിവനിവസിച്ചു ഗുണസിന്ധുപാതമജനായിന്നീ
നെട്ടുവാഴ്കയതരുളീ തവ പദപങ്കജമതി-
ക്കടനേകിട്ടുകരയാർത്ഥമകരുണാനിധിശരണം. ൭

പലസേവനമതരാകിയമനാജഭക്തമയം
പരമേകകപതിവാണയിതവപാദതപസ്സതേ!
കരുണാമൃതമെങ്ങാനിനിയനാമസമുള്ളവായ്
വരികിൽതലതമപൻമരശിവശങ്കരശരണം. ൮

സുരതംഗിനിസുതതാപഹരണിവനാൽജലനിധിയെ
കടയുംപൊഴുതുളവാകിയഗരളംതടതള്ളും
ഹരമൂർത്തിയതൊഴിയുന്നളവതുവാങ്ങിയഭഗവാ-
ൻമുഴുകിനരഹരമാമവപുരനാശനശരണം. ൯

അജപങ്കജനയനാദികളുഴറാമതതിയും
അജപാകരടരുചകർണ്ണികമയിനിന്നിടപണിവോർ
ശങ്കനാശനപട്ടീശാദണിഭൂഷണഭഗവാൻ
പ്രഭിനാപഹരശിവമാമവദേവനാരായണശരണം. ൧൦

ഇങ്ങനെ സ്തോത്രകീർത്തനാദി വർഷിക്കയോടും കൈലാസവാസിയായ ഭഗവാൻ

ശ്രീപരമേശ്വരൻ രാജാവിന്റെ പരിതാപത്തെയും ജയദേവസ്വാമികളുടെ ജീവകാരുണ്യത്തെയും കുറിച്ച്, തിരുവുള്ളത്തിൽ അറിഞ്ഞ്, വൃഷഭവാഹനാരൂഢനായി ശ്രീപാർവ്വതിയാലും ഭൂതഗണങ്ങളാലും ദേവാദികളാലും പരിവൃതനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു, രാജാവിനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. "ഹേ ഭക്ത! നീ എന്നെ പ്രാർത്ഥിച്ചതു എന്തൊരു സങ്കടത്താലാണ്? നിന്റെ അഭീഷ്ടമെന്ത്? അറിയിച്ചാൽ തരുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ക്രൗഞ്ചരാജൻ തൃപ്പാദത്തിൽ നമസ്കരിച്ചു, ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു.

"സ്വാമിൻ! തിരുമേനിയെക്കാണ്മാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമെത്തിയതെന്തോ! പാപിയായ എന്റെ മുമ്പിലെഴുന്നള്ളുവാൻ കരുണയുദിച്ചുവോ? എന്നെയും തിരുമനസ്സിലെ കടാക്ഷകോടിയിൽ ചേർത്തു ഗണിച്ചുവോ? ഇതിനു തക്ക സുകൃതം ഒന്നുംതന്നെ ചെയ്തതായി എനിക്കോർമ്മയില്ല. തിരുമേനി എഴുന്നള്ളിനിന്നിട്ടും എന്റെ ഗുരുനാഥൻ ഉണർന്നെഴുന്നേൽക്കാത്തതിനെക്കുറിച്ച്, എനിക്കു സങ്കടമുണ്ട്. ഗുരുവിനെ കൊന്ന പാപിയായിട്ടാണു ഞാൻ ഇപ്പോൾ അങ്ങയുടെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നത്. ഈ പാപവും അപവാദവും എനിക്കെന്നു തീരുന്നതാണ്! ഈ സങ്കടം കൊണ്ടാണു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചത്. കൃപയുണ്ടായി അദ്ദേഹത്തെ ജീവിപ്പിച്ചു തരണം. അല്ലാത്തപക്ഷം എന്റെ ജീവനെക്കൂടി അപഹരിച്ചുകൊള്ളണം."

പരമശിവൻ:—ഹേ രാജൻ! നീ ദുഃഖിക്കേണ്ട. ജയദേവൻ മരിച്ചു പോയെന്നാണോ വിചാരം. അവൻ മരിച്ചിട്ടില്ല. ഈശ്വരൻ എതെല്ലാം വിധത്തിൽ മായാമഗ്നന്മാർക്കു തോന്നപ്പെടുമോ ആ വിധത്തിലെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകാന്തഭക്തന്മാർക്കും തോന്നപ്പെടും. അജ്ഞാനികൾ അവരെക്കുറിച്ചു പോകയും ചെയ്യും. നീയും ജയദേവൻ മരിച്ചുപോയിയെന്നു ശങ്കിച്ചതു ശരിയല്ല. അവൻ ശ്വാസത്തെ ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിലേറ്റി ലയിപ്പിച്ചിട്ട്, പരമാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിക്കിടക്കയാണ്. ആ പരമാർത്ഥമറിയാതെയാണ്, നീ ഇത്ര സാഹസത്തിനൊരുങ്ങിയത്. ഒട്ടും അധൈര്യപ്പെടേണ്ടാ എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അപ്പോൾ രാജാവ് മഹേശ്വരനെ വന്ദിച്ച്,

"ഭഗവൻ ജാഗ്രൽസ്വപ്നം സുഷുപ്തി, തുര്യം, തുര്യാതീതം എന്നീ അഞ്ചവസ്ഥകളും സകലജീവജാലങ്ങൾക്കും സാധാരണ ഉള്ളതാണ്. ഈ അവസ്ഥകളെ അഞ്ചിനെയും പ്രാരംഭത്തിൽത്തന്നെ നല്ലപോലെ വിചാരിച്ചറിഞ്ഞ്, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗം തെളിയിച്ച്, ആ ജ്ഞാനത്താൽ, ഭക്തിയും സിദ്ധിയും വൈരാഗ്യവും നിർവികല്പധ്യാനവും മൌനവും ലഭിച്ച് പരമാണുമുതൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡംവരെ സർവ്വവും ബ്രഹ്മമയമാണെന്നും, പ്രപഞ്ചം മിഥ്യയും ബ്രഹ്മം സത്യവുമാണെന്നും ഞാനെന്ന ഭാവവും എന്റേതെന്ന മമതയും അജ്ഞാനജങ്ങളായ മിഥ്യാഭ്രമങ്ങളാണെന്നും അറിഞ്ഞ് വിഷയഭോഗങ്ങളിൽ കടക്കാതെ മനസ്സിനെനിയമിച്ച്, യാതൊരു ചിന്തകൾക്കുമിടം കൊടുക്കാതെ ഏകാഗ്രമാക്കി ലോഭമോഹാദിശത്രുക്കളാറിനെയും ഉന്മൂലനംചെയ്തതാൻ പരമാത്മാവാണെന്നുള്ള യഥാർത്ഥ ബോധത്തോടും സദ്ഗുരുഭക്തിയോടും സത്സംഗത്തോടും കൂടി സങ്കല്പവികല്പങ്ങളില്ലാതെ ബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ച്, അഖണ്ഡാനന്ദനിരതമായ സ്വഭാവവൈരാഗ്യവും അഭാവവൈരാഗ്യവും സ്ഥാനവൈരാഗ്യവും ദൃഢവൈരാഗ്യവും സമ്മതവൈരാഗ്യവും വിചാരവൈരാഗ്യവും നിർവാണവൈരാഗ്യവും മഹാവൈരാഗ്യവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന എന്റെ ഗുരുസ്വാമികളായ ജയദേവർ ഈ ജന്മത്തിൽ വെട്ടുകൊണ്ടു കൈകാലുകൾ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകത്തക്കവണ്ണം കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ അദ്ദേഹം എന്തൊരു മഹാപാപമാണു ചെയ്തതെന്നു അരുളിച്ചെയ്ത്, അടിയന്റെ സംശയനിവൃത്തിവരുത്തിത്തരമാറാകണം.

പരമശിവൻ:—ഹേ രാജൻ! ത്രിമൂർത്തികളെപ്പോലും ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു പാപമാണ്. ഈ ജയദേവൻ കഴിഞ്ഞജന്മത്തിൽ പരാശരമുനിക്കും പരിമളഗന്ധിക്കും ജനിച്ച വേദവ്യാസമഹർഷിയാണ്. അന്നു ഇവൻ വേദങ്ങളെ നാലായിപ്പകുത്ത്, ഓരോ ശിഷ്യന്മാർക്കുപദേശിച്ചശേഷം ഒടുവിൽ ഗംഗയിലിറങ്ങി നിന്നു കൈകളുയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീനാരായണനാണു സത്യദൈവമെന്നു മൂന്നുസത്യം ചെയ്തു.

ജ്ഞാനി. മൂൎത്തിത്രയത്തിന്റെ പരമാൎത്ഥതത്വമറിയാതെ അങ്ങനെ സത്യംചെയ്യുക ങ്ങൊന്നതിന്ന ഗംഗയിൽ മുങ്ങിയിരുന്നിടത്തോളം മുഴങ്കാലുകളും തലയ്ക്കുമേൽ ഉയൎത്തിപ്പിടിച്ചിരുന്ന ഭാഗംമുഴങ്കൈകളും അടുത്തജന്മത്തിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകട്ടെയെന്ന ഗംഗാദേവി ശപിച്ചു. ആ ശാപത്തിന്റെ ഫലമാണ് ഈ ജന്മത്തിൽ അവൻ അനുഭവിച്ചത്. എങ്കിലും ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയാകകൊണ്ട്, അവയവനാശത്താലുള്ള വേദനയോ സങ്കടമോ അവനുണ്ടായില്ല. അവൻ ഇപ്പോൾ ഉണൎന്നാലുടനെ കൈകാലുകൾ പൂൎവസ്ഥിതിയിൽ ഉണ്ടാകയും ചെയ്യും അതിന്ന ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്നരുളിച്ചെയ്തു, തൃക്കൈകൾ കൊണ്ടു ജയദേവനെ സ്പൎശിച്ചു മസ്തകം തലോടി. തൽക്ഷണം തന്നെ ജയദേവൻ ഉറങ്ങിയുണൎന്നവനെപ്പോലെ എഴുന്നേറ്റു, കൈകാലുകൾ പൂൎവസ്ഥിതിയിൽ ഉണ്ടായതിനെക്കുറിച്ചുള്ളസന്തോഷത്തോടും ഈശദൎശനം ലഭിച്ചതിനാൽ സകലദുഃഖശാന്തികരമായ ആനന്ദത്തോടും കൂടി എഴുന്നേറ്റു, ശിവപാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു. "ഹരഹരശംഭോ! ഗൌരീശ, പുരഹരഗിരീശ! ശംഭോ! പതിതപാവനകരുണാകര! മൃത്യുഞ്ജയസവിതലോകേശ!" എന്ന ഭക്തിരസപ്രധാനങ്ങളായ സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ടപ്പോൾ പ്രസന്നനായ പരമശിവൻ ഹേ ഭക്തോത്തമ! നിനക്കെന്താണ് ഈപ്സിതമായ സാധിപ്പാനുള്ളതെന്ന ചോദ്യംചെയ്തു. ജയദേവൻ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വീണ്ടും വന്ദിച്ചു, സ്വാമിൻ! എന്റെ കൈകാലുകൾവെട്ടുവിച്ചു, അധോഗതിയെ പ്രാപിച്ച ആ കള്ളന്മാൎക്ക പരമപദംകൊടുക്കണമെന്നല്ലാതെ എനിക്ക യാതൊരപേക്ഷയുമില്ല എന്നറിയിച്ചു.

പരമശിവൻ:—ഹേ ജയദേവ! അവൎക്ക ഞാൻ എന്റെ പദംതന്നെ നല്കിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു നിനക്ക ദുഃഖമുണ്ടാകേണ്ടാ. അവൎക്കിഅധോഗതിവരുവാൻ കാരണം നീതന്നെയാണ് നിന്റെ ശുശ്രൂഷകളും ഉപചാരവാക്കുകളും അവരുടെ പാപത്തെ വൎദ്ധിപ്പിച്ചു. അവരെ ദ്വേഷിച്ച ശപിക്കുകയെങ്കിലും നീ ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ആ പാപാംശം നിന്നെയും ബാധിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ പാതാളത്തിൽ താഴുവാൻ ഇടവരികയും ഇല്ലായിരുന്നു. നിന്റെ ചാടുവാക്യങ്ങളും പത്മാവതിയുടെ ശാപവുമാണ്, അവരെ അധഃപതിപ്പിച്ചത്.

"താന്താൻനിരന്തരംചെയ്യുന്നകൎമ്മങ്ങൾ
താന്താനനുഭവിച്ചീടുകെന്നേവരൂ"

എന്നന്യായപ്രകാരം അവർ ദുൎഗ്ഗതിയിൽ താഴ്ന്നമരിച്ചതും, അവരുടെ കൎമ്മങ്ങളുമായ പാപശക്തികൊണ്ടാണ്. നീ അതിന്ന കാരണമെന്നും ദുഃഖിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നീ മൂലം അവൎക്ക എന്റെ പദം ലഭിക്കാനിടയായി. അതുതന്നെ നിനക്ക കൃതാൎത്ഥതയ്ക്കു കാരണം; എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ജയദേവൻ, സന്തുഷ്ടനായി, ഈശപാദപദ്മങ്ങളിൽ വണങ്ങി വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—മഹാദേവ! ദേവദേവ! വാമദേവ! വൃഷഭധ്വജ! മഹേശ! സൎവേശ! പരമേശ്വര! ഞങ്ങൾ ഈ കാട്ടിൽ വീണ്ടുംവന്നപ്പോൾ സൎവലോകേശനായനിന്തിരുവടിയെ ദൎശിക്കുവാനും എനിക്ക കരചരണങ്ങൾ യഥാപൂൎവം ലഭിക്കാനുമെല്ലാമിടയായത്, പരമസാധുക്കളായ അവർമൂലമാണെന്നുള്ളത വിസ്മരിക്കത്തക്കതല്ല. അവർ ഒരിക്കലും പാപികളല്ല. പാപികൾക്ക യാതൊരുവിധത്തിലും നിന്തിരുവടിയുടെ പദപ്രാപ്തിയുണ്ടാകയില്ല.

പരമശിവൻ:—ഭക്തോത്തമ! സാധുസംസൎഗ്ഗം മോക്ഷകാരണമാണ്. നിന്നെ ദൎശിച്ചമാത്രയിൽ അവരുടെ പാപം നശിച്ചു കഴിഞ്ഞു. അവൎക്കെന്റെ പദംലഭിച്ചതും നിന്റെ മഹിമകൊണ്ടല്ലാതെ മറെറാന്നുകൊണ്ടുമല്ല. നീയും രാജാവും ഇനി രാജധാനിയിലേക്കുപോകുക. ഇനി നിനക്കു ശ്രീനാരായണന്റെ ദൎശനവും അചിരേണ സിദ്ധിക്കും. ഒരു നന്ദനായി പലരെയും ജീവിപ്പിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയാകയും ചെയ്യും. നിന്റെ നാമം കീൎത്തിക്കുന്നവർ പോലും പാപമുക്തന്മാരായി ഭവിക്കും എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം, രാജാവിനെനോക്കി, ഹേ ക്രൌഞ്ചരാജ ഭക്തകേളിയുള്ളവൎക്ക വല്ല താഴ്ചയുമുണ്ടാകുമോ? ഭക്തന്മാരിൽ വച്ചു, അഗ്രഗണ്യനാണിവൻ. ഇതുകൊണ്ടു മേലിൽമേൽ ശ്രേയസ്സോടു കൂടി പരമാനന്ദ

ധാരിയിൽ നീരാടി, വളരെനാൾ നീ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനിടയാകട്ടെ. എന്നാശീർവാദംചെയ്തു, അന്തൎദ്ധാനംചെയ്തു. ഉടനെ, ആകാശത്തിൽനിന്നും പുഷ്പവൃഷ്ടിയുണ്ടായി, ദേവദുന്ദുഭികളും മുഴങ്ങി. ഋഷികൾ ജയദേവന്റെ മഹാത്മ്യാതിശയത്തേയും ഭഗവാന്റെ ഭക്തിവിശേഷത്തേയും കുറിച്ചാശ്ചൎയ്യപ്പെട്ടു, ജയവിജയീഭവാശബ്ദം അന്തരീക്ഷത്തിൽ മുഴക്കി. ക്രൌഞ്ചരാജൻ ജയദേവനെ വന്ദിച്ചു വാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചു. അനന്തരം തേരിന്മേൽ കയറി മന്ത്രിമാരോടും ചതുരംഗസേനയോടുംകൂടി നാട്ടിലേക്ക തിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഏഴാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

എട്ടാമദ്ധ്യായം.

(പത്മാവതിയുടെമരണം.)

ഇങ്ങനെ ജയദേവനും രാജാവും ചതുരംഗസേനാസമേതം നാട്ടിലേക്ക വരികയാൽ, രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന രാജപത്നി പത്മാവതിയുടെ സമീപത്തുചെന്നു ഭക്തിപൂൎവ്വം വന്ദിച്ചു, അല്ലയോമഹാഭാഗെ! ഞാൻ യാതൊരു ജ്ഞാനവുമില്ലാത്തവളാകുന്നു. എനിക്ക സൽഗതിവരുത്തുന്നതിലേക്ക ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു കരുണാപൂൎവ്വം രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നറിയിച്ചു. പത്മാവതി, അതുകേട്ടു പറഞ്ഞു. അല്ലയോ ഭാഗ്യവതി! എനിക്ക ജ്ഞാനമാൎഗ്ഗങ്ങളുപദേശിക്കുന്നതിന യോഗ്യതയൊന്നുമില്ല. എങ്കിലും പുനിക്കറിയാവുന്ന മോക്ഷമാൎഗ്ഗത്തെമറച്ചുവെക്കാതെ ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. സ്ത്രീകൾക്ക ഭൎത്താവുതന്നെ ദൈവം. മുക്തിപ്രദനായ ജഗദീശ്വരനും ഭൎത്താവുതന്നെ. ജ്ഞാനത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന ഗുരുനാഥനും മറ്റാരുമല്ല. ഭൎത്തൃശുശ്രൂഷതന്നെ ഭഗവൽപൂജ. ഭൎത്തൃനിയോഗത്തെ അനുസരിക്കുന്നതുതന്നെ മുക്തിക്കുള്ള വഴി. പാതിവ്രത്യത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതാണ് തത്വജ്ഞാനം. ഭൎത്താവിനെ വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നതുതന്നെ ബ്രഹ്മധ്യാനം. ഭൎത്താവിനോടൊന്നിച്ചിരിക്കുന്നതാകുന്നു മോക്ഷം. ഭൎത്താവിനോടുകൂടി മരിക്കുന്നതുതന്നെ, മോക്ഷമടയുന്നവൎക്കുള്ള ബ്രഹ്മൈക്യം. ശീലാദിസൽഗുണങ്ങളെല്ലാം സ്ത്രീകൾക്ക പാതിവ്രത്യം തന്നെ. പാതിവ്രത്യമില്ലെങ്കിൽ സ്ത്രീകളുടെ രൂപഗുണം കൊണ്ടോ ധനധാന്യാദികൾകൊണ്ടോ യാതൊരു ഫലവുമില്ലെന്നും പാതിവ്രത്യമുള്ളവളെ ത്രിമൂൎത്തികൾപോലും ശങ്കിച്ചിരിക്കുമെന്നും വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയുന്നു. പതിവ്രതകൾ ജ്ഞാനാഭ്യാസം ചെയ്യാതെ മോക്ഷത്തിനൊരുങ്ങുന്നവരാകുന്നതിനാൽ ജനനമോ യാതൊന്നും ആവശ്യമില്ലെന്നും പാതിവ്രത്യമൊന്നുകൊണ്ട്, എല്ലാം സാധിക്കുമെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സാവിത്രീദേവി പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠയാൽ മരണമടഞ്ഞ ഭൎത്താവിനെ ജീവിപ്പിച്ചു. ദമയന്തിയോടുപദ്രവിക്കാനടുത്ത കാട്ടാളനെ പാതിവ്രത്യശക്തിയാൽ ഭസ്മം ദഹിപ്പിച്ചു. ചന്ദ്രമതി; അഗ്നിയെ പച്ചവെള്ളംപോലെ തണുപ്പിച്ചു. ശിലാകന്യകയെ ഉരുട്ടിയെടുത്തു ബ്രഹ്മദത്തഭസ്മം ധരിച്ചു നന്ദമഹാവിഷ്ണുവിനെയുണൎത്തി. ജലന്ധരൻ, ഭാൎയ്യയുടെ പാതിവ്രത്യശക്തിയാൽ ത്രിമൂൎത്തികളെ ജയിച്ചു. അനസൂയ, നാരദമഹൎഷികൊടുത്ത ഇരിമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കടലകളെ വറുത്തുപൊരിച്ചു ത്രിമൂൎത്തികളെ ബാലരൂപത്തിൽ ആക്കിത്തീൎക്കുകയും ചെയ്തു. സീതാദേവി രാവണനോടെതിൎത്തുനിന്നു. നളായനി, എഴുദിവസത്തേക്കസൂൎയ്യൻ ഉദിക്കാതെ തടുത്തു. അരുന്ധതിമണ്ണുകൊണ്ടുചോറുണ്ടാക്കി. ലക്ഷ്മീദേവി പരമശിവന്റെ ബ്രഹ്മഹത്യയെ നീക്കി അഗ്നിയുടെ മോഹം തീൎക്കുന്നതിനായിട്ട് സ്വാഹാ അരുന്ധതിയുടെ രൂപമെടുക്കാൻ ശ്രമിച്ചതിൽ സാധിച്ചില്ല. പാൎവ്വതി, പരമശിവന്റെ ഇടത്തുഭാഗം പകുത്തുവാങ്ങി. ഇതെല്ലാം പാതിവ്രത്യമഹിമയ്ക്കു ഉദാഹരണങ്ങളല്ലയോ? ഹേ രാജപത്നി! അരുന്ധതി നീചകുലത്തിൽ ജനിച്ചവളായിരുന്നിട്ടും നക്ഷത്രരൂപത്തിൽ ആകാശത്തിൽ സ്ഥാനംലഭിച്ചിരിക്കു

ന്നില്ലയോ? അഹല്യ പഞ്ചകന്യകമാരിൽ ഒരുവളല്ലേ? ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നു ജനിച്ചവളുമല്ലേ? എന്നിട്ടും പാതിവ്രത്യമെന്ന ഭൂഷണമില്ലായ്കയാൽ കല്ലായിപ്പോയ കഥ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? ഇന്നും വിവാഹകർമ്മങ്ങളിൽ ഒരു കല്ലായ അഹല്യയെ ഉദ്ദേശിച്ചു, വ്യഭിചാരം എന്ന പാപമിട്ട അമ്മിയെ വധുവിനെക്കൊണ്ടു ചവിട്ടിക്കുന്നതും, പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠയായി അരുന്ധതീനക്ഷത്രത്തെക്കാണിച്ചു വന്ദിപ്പിക്കുന്നതും നടപ്പുണ്ടല്ലോ. ദേവഗുരുവായ ബൃഹസ്പതിയുടെ ഭാര്യയായ താര, ചന്ദ്രനെ സ്നേഹിച്ചു വ്യഭിചരിക്കയാൽ സപത്നീദുഃഖയായിഭവിച്ചുവെന്നും, ആകാശത്തിൽ കൂടിപ്പോയ ഗന്ധർവന്റെ പ്രതിച്ഛായ വെള്ളത്തിൽ കണ്ടുമോഹിക്കയാൽ പാതിവ്രത്യമഴിഞ്ഞു, വെള്ളം കുടത്തിൽകൊണ്ടു പോകാൻകഴിവില്ലാതാകയും മകനായ പരശുരാമന്റെ കൈകൊണ്ടു വെട്ടേറ്റു മരിക്കയും ചെയ്തു. പാഞ്ചാലിയുടെ അഴകുകണ്ടു മോഹിച്ചു ഒരു ഋഷി, സാധാരണങ്ങളായിക്കാറുള്ള ഫലം വൃക്ഷത്തിൽ കെട്ടിയിരിക്കെ പതിവായിരുന്നതു, അതുമൂലം താഴെ വീഴുകയും, അതു പാണ്ഡവന്മാർ കണ്ടു കയർക്കയാൽ മഹർഷി ശപിക്കയും ചെയ്തകഥ സുപ്രസിദ്ധമല്ലേ? അതുകൊണ്ടു, സ്ത്രീകൾ പാതിവ്രത്യകർമ്മത്തിൽനിന്നു വ്യതിചലിക്കാത്തവരായിരിക്കണമെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കാനോ ത്രിമൂർത്തികളെ പ്രസാദിപ്പിക്കാനോ ഭൂമിതലകീഴായ്മറിക്കാനോ നിഷ്പ്രയാസം സാധിക്കുമെങ്കിലും. പാതിവ്രത്യത്തെ രക്ഷിക്കുക അത്രസുസാദ്ധ്യമല്ല. മഹർഷിമാർ ബാഹ്യാർത്ഥങ്ങളിൽ നിന്നും മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിച്ചു, ഏകാഗ്രമാക്കുന്നതിനേക്കാൾ, പ്രയാസമേറിയതാണ് പാതിവ്രത്യകർമ്മം എന്നു പറയാം. പുരുഷന്മാർക്ക് ബ്രഹ്മചര്യാനുഷ്ഠാനമെത്ര കഠിനമെങ്കിൽ സ്ത്രീകൾക്കതേപോലെ പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠ കഠിനമാകുന്നതാണ്. തപോധനന്മാരും തത്വബോധികളുമായ മഹർഷിമാർ, പരസ്ത്രീകളെ പുത്രിമാരും വെറുക്കുന്നുവോ അതുമാതിരി പരപുരുഷരെ പതിവ്രതയും വെറുക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഭർത്താവുതന്നെ ദൈവം എന്നുകരുതി ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്, സ്ത്രീകൾക്കു പരമോത്തമമായധർമ്മം."

ഇങ്ങനെ പത്മാവതിയുടെ നിപുണങ്ങളും നിരാക്ഷേപ്യവുമായ നിവേദനംകേട്ടു രാജപത്നിപറഞ്ഞു.

ദേവി! ഭവതിപറഞ്ഞതുപോലെ ഭർത്താവിനോടെതിർത്തു ഒരു വാക്കുപറയാതെയും ഭർത്താവുതന്നെ ഗുരുവെന്നും ദൈവമെന്നും വിശ്വസിച്ചും പതിവ്രതാ ധർമ്മത്തെ സശ്രദ്ധം പരിപാലിച്ചും ഇരിക്കാൻ ഒരുസ്ത്രീക്കു സാധിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ ഭർത്താവിനോടുകൂടിമരിക്കയെന്നതു പ്രയാസമാണ്. അങ്ങനെ ചിലരു പറയുന്നുവെങ്കിലും അതാരുംചെയ്തതായി ഞാനൊരിക്കലും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല.

പത്മാവതി:—അറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? നാനാസ്ത്രീകൾ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാരെ ഇന്ദ്രജിത്തുവധിച്ചുവെന്നു കേട്ടപ്പോൾ സീതാദേവിപ്രാണത്യാഗം ചെയ്യാൻഒരുങ്ങിയതുംത്രിജട ഉടനേപരമാർത്ഥം പറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിക്കകൊണ്ടു പ്രാണസന്ധാരണംചെയ്തതുംകേട്ടിട്ടില്ലേ? രാവണൻമരിച്ചയുടനേ ഉത്തമസ്ത്രീയായമണ്ഡോദരി ഉടനേചാടിയകഥയുംപ്രസിദ്ധമല്ലയോ? ഈപ്രകാരമുള്ള പതിവ്രതമാർ വിചാരിച്ചാൽ ലോകത്തസാദ്ധ്യമായെന്താണുള്ളതു? സീതാദേവി അപഹരിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ഭൂമിദുഃഖം കൊടുത്തില്ലയോ? ശകുന്തള വ്യസനിച്ചപ്പോൾ അശരീരിവാക്കുണ്ടായില്ലയോ? ഭർത്താവു മരിച്ചശേഷം ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുപ്രയോജനം? ദുഃഖിക്കമെന്നല്ലാതുള്ളൂ. ഭർത്താവുമരിച്ചുവെന്നറിഞ്ഞാൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവൾ അധമസ്ത്രീയാണെന്നും ഉടനേ ചാടിമരിക്കുമ്പോൾ മദ്ധ്യമസ്ത്രീയാണെന്നും അതേമാത്രയിൽതന്നെ പ്രാണനെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൾ ഉത്തമസ്ത്രീയാണെന്നും മഹാന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉത്തമസ്ത്രീകൾ സ്വന്തംപ്രാണങ്ങളേക്കാൾ കാര്യമായിട്ടാണ ഭർത്താവിനെഗണിക്കുന്നതു, എന്റെയുംവിചാരം അങ്ങനെതന്നെയാണ്.

രാജപത്നിയുംകേട്ടു "ദേവി! പതിയെപ്പറ്റി ഇത്രയുമറിയാത്തതിൽ അനുകമ്പിക്കേണമെന്നു ഉപദേശിക്കുന്നു. ആ ഉപദേശപ്രകാരംനടക്കാമെന്നുള്ള ധൈര്യം എനിക്കിപ്പോൾ ഇല്ല. ഇങ്ങനെ ഞാൻ പറയുന്നതു അവിവേകമോ ഭയത്താലോ ആണെന്നു തോന്നുന്നെങ്കിൽ ക്ഷമിക്കാറാകണം" എന്നുപറഞ്ഞുംകൊണ്ടു തന്റെ മാളികയിലേക്കു

പോയി. അനന്തരം വിശ്വസ്തകളായ ചില ദാസിമാരെ അരികിൽ വിളിച്ചു് ഒരോന്നു മന്ത്രിച്ചു. ഹേ ദാസിമാരേ! പത്മാവതീദേവിയും ഞാനുമായി ഇന്നു കുറേനേരം സംസാരിക്കയുണ്ടായി. ആ ദേവി പാതിവ്രത്യസംഗതിയാൽ അല്പം ആത്മപ്രശംസ ചെയ്യുന്നുവെന്നാണെനിക്കു തോന്നുന്നതു്. "സർവ്വവും ഉപേക്ഷിച്ചു ആത്മാവെ രക്ഷിക്കണം" എന്നാണല്ലോ ശാസ്ത്രവിധിയുള്ളതുകൊണ്ടു സ്വന്തം പ്രാണനെക്കാൾ സ്നേഹം ഈ ലോകത്തു് ആർക്കും ഒന്നിലുമില്ല. ആ ദേവി പറയുന്നതു്, ഭർത്താവിനെ പ്രാണനെക്കാൾ സ്നേഹിക്കണമെന്നാണു് പതിവ്രതയുടെ മുറയെന്നും അവർ അങ്ങനെ സ്നേഹിക്കുന്നുവെന്നുമാണു്. മുമ്പൊരിക്കൽ ഭർത്താവു മരിച്ച ഒരു സ്ത്രീ കരയുന്നതു കണ്ടു്, കഷ്ടം നീയാണോ പതിവ്രത? ഭർത്താവു മരിച്ചാൽ പിന്നെ ദുഃഖിക്കാനും കരയാനുമായി ദുഷിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ ഉത്തമയാണോ? അപ്പോൾ കൂടെ മരിക്കേണ്ടതല്ലായിരുന്നോ എന്നു ചോദിക്കയുണ്ടായി. ഇങ്ങനെ തന്നെ ഞാൻ പുകഴ്ത്തുന്ന സ്ത്രീകളെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. പറകയും, പറഞ്ഞപോലെ പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്യുമോ എന്നെനിക്കു സംശയമായിരിക്കുന്നു—ഈ ലോകത്തു്, ഭർത്താവിനോടുകൂടി മരിച്ചവർ ഉണ്ടെങ്കിലും ദേവി പത്മാവതി ഇങ്ങനെ പറയുന്നുവെങ്കിലും ഇന്നു ജയദേവസ്വാമി മരിച്ചാൽ ഒരു ഭാഗത്തിരുന്നു കരഞ്ഞു ദുഃഖിക്കുകയല്ലാതെ അദ്ദേഹത്തോടൊരുമിച്ചു മരിക്കുമെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. വാചാ പ്രസംഗം ചെയ്യുന്നതിനു എല്ലാവർക്കും കഴിയും; പ്രയോഗത്തിൽ കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്ന കാര്യമാണു് വിഷമം. തനിക്കു കഴിയാത്ത കാര്യം മറ്റുള്ളവർക്കു ഉപദേശിക്കുന്നതും നല്ലതല്ല. എന്തായാലും അതു നമുക്കൊന്നു പരീക്ഷിച്ചറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. തനിക്കു എടുക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഭാരം എടുക്കുന്നതിനു് [illegible] മറ്റുള്ളവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതുപോലെയാണു് ദേവിയുടെ സംസാരം. എന്തായാലും അവരുടെ കാര്യത്തിൽ ഇതു നമുക്കൊന്നു പരീക്ഷിക്കണം. അതിനു നിങ്ങൾ അല്പമായ ഒരു വ്യാജം സധൈര്യം പ്രവർത്തിക്കണം.

ദാസികൾ:—സ്വാമിനി! ദേവിയുടെ വാക്കു പ്രത്യക്ഷം പരമാർത്ഥമായിരിക്കുന്നു. ഭർത്താവിനോടൊരുമിച്ചു മരിക്കാനൊരുങ്ങുന്ന സ്ത്രീകൾ അന്യം തന്നെ ഈ ലോകത്തുണ്ടാകയില്ല. പുരാണങ്ങളിലോ മറ്റോ അപൂർവമായി അങ്ങനെ ചില പ്രസ്താവങ്ങൾ കണ്ടേക്കാമെങ്കിലും, അതിനെ നമ്മൾ വിശ്വസിക്കുന്നതു്, ഒരിക്കലും ശരിയല്ല. ഇതിലും ഇതു കലിയുഗമാണു് "എട്ടിലപ്പിടിപ്പിട്ടിലിപ്പിടി" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ അങ്ങനെ വേണം ഇങ്ങനെ വേണം എന്നൊക്കെ ഉപദേശിക്കുന്നവരും തൻ കാര്യത്തിൽ അതു നോക്കാറില്ല. അതു ലോകസ്വഭാവമാകയാൽ അതിലൊന്നും കുറ പറയാനില്ല. ഞങ്ങൾ അല്പമായ ഒരു വ്യാജം ധൈര്യപൂർവ്വം പ്രവർത്തിക്കണമെന്നു ദേവി അരുളിച്ചെയ്തതെന്താണു്? തന്റെ അഭിപ്രായത്തിന്നനുകൂലമായിത്തന്നെ ദാസികളും പറഞ്ഞപ്പോൾ പത്മാവതിക്കു പൂർവാധികം ഉത്സാഹവും അഹങ്കാരവും പത്മാവതിയെക്കുറിച്ചു നിന്ദയും ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി:—എന്നിട്ടു ദാസിമാരെ നോക്കി—"എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട കൺമണികളേ! നിങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടതു മറ്റൊന്നുമല്ല. ജയദേവസ്വാമി മരിച്ചുപോയി എന്നു പത്മാവതിയെ വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടതു പ്രവർത്തിക്കണം. അപ്പോൾ ദേവിയുടെ പാതിവ്രത്യത്തിന്റെ നിശ്ചയം നമുക്കറിയാറാകും. അതിനു നിങ്ങൾ സ്വാമികൾ ഉടുക്കാറുള്ള മാതിരി ഒരു വസ്ത്രം എടുത്തു, വല്ല ജന്തുക്കളുടെയും ചോര അതിൽ പുരട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ദേവിയെ കാണിക്കണം. കാട്ടിൽ പോയ ജയദേവനെ പുലി പിടിച്ചുകൊന്നുവെന്നും, ചോര പുരണ്ട വസ്ത്രമാണു് അതെന്നും വ്യാജമായി പറയണം. അപ്പോൾ ദേവി എന്താണു് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നു നമുക്കു നോക്കാം. ഉടനേ മരിച്ചുകളയുമെങ്കിൽ അക്കഥ ആരും അറികയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു്, നിങ്ങൾ കുറ്റക്കാരികളാകയില്ല. ഒരു പക്ഷം, മരിച്ചില്ലെങ്കിൽ—മരിക്കയില്ലെന്നു തന്നെയാണെന്റെ വിശ്വാസം—നമുക്കു വ്യാജോപദേശം ചെയ്തതു്, എന്തർത്ഥത്തിലാണെന്നു നമുക്കു ചോദിക്കയും ചെയ്യാമല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞു.

ദാസികൾ അതുകേട്ടു്, ഭയത്തോടുകൂടി, "ഹേ രാജേശ്വരി! ദേവിയുടെ ഈ ഉപായം അപകടമായി പരിണമിച്ചേക്കാം. മഹാരാജാവും സ്വാമികളും അറിയാൻ ഇടയായാൽ എന്തെല്ലാമാണു വരുന്നതെന്നു കണ്ടേ അറിയേണ്ടു" എന്നുണർത്തിച്ചു.

രാജ്ഞി,—ഹേ ദാസിമാരേ! മഹാപതിവ്രതകളായിരുന്ന കൌസല്യ കൈകേയി സുമിത്ര, കുന്തി മുതലായവർ ഭർത്താവു മരിച്ചതിനുശേഷം ജീവിച്ചിരുന്നില്ലയോ? സ്ത്രീകൾക്കു പ്രധാനമായി സ്നേഹം പുത്രന്മാരിലാണെന്നും, അതിലും അധികം പ്രീതി ഭർത്താവിലാണെന്നും, അതിലും പ്രീതി പുത്രനിലാണെന്നും, ഒക്കെക്കാൾ സ്നേഹം പ്രാണങ്ങളിലാണെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പത്മാവതിതന്നെ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു ശരിയാണെങ്കിൽ, അവളുടെ ഭർത്താവിന്റെ കൈകാലുകൾ വെട്ടിക്കിണറ്റിൽ തള്ളിക്കളഞ്ഞകാലത്തു്, എന്തുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം മരിച്ചുപോയെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി അവർ ദുഃഖിച്ചിരുന്നു. ഭർത്താവിനോടൊരുമിച്ചു മരിക്കുമെങ്കിൽ അന്നു കാണേണ്ടതായിരുന്നു. ഭർത്താവു മരിച്ചതുസഹിക്കാതെ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്ത സ്ത്രീകളെ നിങ്ങളെങ്ങാനും കണ്ടിട്ടോ കേട്ടിട്ടോ ഉണ്ടോ? മഹാലക്ഷ്മിയായ സീതാദേവിപോലും ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ മരിച്ചുപോയിയെന്നു കേട്ടപ്പോൾ, ദുഃഖിക്കയും അവരെക്കാണണമെന്നാഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തതല്ലാതെ, പ്രാണത്യാഗത്തിനൊരുമ്പെട്ടുവോ; മണ്ഡോദരിയും രാവണന്റെ ശവത്തിന്മേൽകിടന്നു നിലവിളിച്ചപ്പോൾ, അടികൊണ്ടുജീവൻ വേർപെട്ടുപോയതായിരിക്കണം മരിക്കണമെന്നവർ ഒരിക്കലും വിചാരിച്ചിരിക്കയില്ല. എന്നല്ല, ഭർത്താവിന്റെ മരണവൃത്താന്തം കേട്ടയുടനെ മരിച്ചുവോ? അങ്ങനെമരിക്കാൻ ആരാൽതന്നെ സാധിക്കും?—

ദാസിമാർ:—അപ്രകാരം നടന്നതായി ഞങ്ങൾക്കൊരറിവുമില്ല. നാളായണി സൂര്യോദയംതന്നെ തടുത്തെന്നും, ദമയന്തി കാട്ടാളനെ എരിച്ചെന്നും, ചന്ദ്രമതി അഗ്നിയിൽ കുളിച്ചെന്നും, സാവിത്രി ഭർത്താവിനെ ജീവിപ്പിച്ചെന്നും. സീത,രാമനോടൊന്നിച്ചു വനത്തിൽപോയിയെന്നും, മറ്റുംപുരാണങ്ങളിൽ പറയുന്നെങ്കിലും ഭർത്താവു മരിച്ചെന്നുകേട്ടയുടനെ ജീവനെയുപേക്ഷിച്ചതായി, ഏതെങ്കിലും ഒരുസ്ത്രീയുടെ കഥപറയുന്നുണ്ടോ? അങ്ങനെപറഞ്ഞാൽതന്നെ അതുസത്യമാണെന്നുള്ളതിനു നമുക്കു വല്ലലക്ഷ്യവുമുണ്ടോ?

രാജപത്നി:—ഹേ ദാസിമാരേ! മഹിമപ്പെട്ടവളായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ സഹോദരിയായ സുഭദ്രാദേവി, തന്റെ ഭർത്താവായ അർജ്ജുനൻ ദിഗ്ജയത്തിനുപോയി മരിച്ചുവെന്നു കേട്ടപ്പോൾ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തുവുണ്ടായോ? ഉത്തമോത്തമയായ ഉത്തരയും അഭിമന്യുവിന്റെ മരണശേഷം മരിക്കാൻ ഒരുമ്പെട്ടുവോ? (ഇല്ലം അനുയായകപൂഷമാനസത്തിൽ) പിന്നെയല്ലേ വിത്സൂതിക്കതെണ്ടി നടക്കുന്ന ഈ പത്മാവതി മരിക്കാൻപോകുന്നതു്? മരിക്കുക എന്നുപറഞ്ഞാൽ എളുപ്പമായമില്ലാത്ത കാര്യമോ? അങ്ങനെ ദേവി ഒരുപക്ഷേ ചെയ്യുമെന്നുറപ്പാണെങ്കിൽ, വല്ലതുകൊണ്ടോ വിഷംകൊണ്ടോ കല്ലുകൊണ്ടോ മറ്റോ ആയിരിക്കണമല്ലോ, അങ്ങനെയായിരിക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾ ബോധകാരരായിരിക്കും തടഞ്ഞുകൊണ്ടു്, വിവരം എന്നെ അറിയിച്ചാൽ ഞാൻ ഉടനെ വന്നു അതിനിടയാകാതെ വേണ്ടതു പ്രവർത്തിക്കാം. ദേവിയെ പരീക്ഷിക്കാനാണു്, നാം ഇങ്ങനെ വ്യാജം കെട്ടിച്ചമച്ചതെന്നുള്ള പരമാർത്ഥംതന്നെ പറഞ്ഞേക്കാം. എന്നാലും നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. വേഗംപോയി പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യുവിൻ! എന്നാജ്ഞാപിച്ചു.

ദാസിമാർ, പിന്നെയും മഹാവിഷാദമായി, സ്വാമിനി! പത്മാവതി പരമസാധ്വിയാണെന്നാണു പ്രസിദ്ധി. ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞിരുന്നകാലം മുഴുവനും ഏകവസ്ത്രത്തോടുകൂടി ഭൂമിയിൽതന്നെ ശയിക്കയും, അതേവസ്ത്രത്തോടുകൂടിത്തന്നെവന്നു ഭർത്താവിനെക്കാണുകയും മറ്റും ചെയ്തസ്ഥിതിക്കു്, ഈ ഭയങ്കരവർത്തമാനം ഞങ്ങൾ പറയുമ്പോൾ, പ്രാണനെ ഉള്ളിൽവച്ചുതന്നെ അടക്കിവയ്ക്കപ്പെട്ടവളായിക്കളഞ്ഞേക്കാം. അതു വലുതായ അപവാദത്തിനും താപത്തിനും പാപത്തിനും കാരണമാകയില്ലയോ?

രാജ്ഞി:—ഹേ ദാസികളേ! അങ്ങനെ നിങ്ങൾക്കു സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ മുൻകൂട്ടിപ്പോയി ആ ദേവിയുടെ മുറിയിൽ ഇരിക്കാം. നിങ്ങൾ രക്തംപുരണ്ട വസ്ത്രവുമായി അവിടെവന്നു നിന്നാൽ മാത്രംമതി എന്നു കല്പിച്ചു്, വേഗംതന്നെ പത്മാവതിയുടെ മുറിയിലേക്കുപോയി. എന്നിട്ടു ദേവിയെ വന്ദിച്ചു് ദുഃഖഭാവം അഭിനയിച്ചു പറഞ്ഞു: ഇ

ങ്ങി. "സുകൃതിനിയായദേവി! ഞാൻ ഒരു ദുഃഖവൃത്താന്തം അറിയിക്കാനാണുവന്നതു്. കാട്ടിൽപോയ സ്വാമികളെയും രാജാവു തിരുമനസ്സിലേയും പുലിപിടിച്ചുവെന്നു ആരോ പറയുന്നതുകേട്ടു. പോയപ്പോൾതന്നെ ഞാൻ കഴിയുന്നതു വിലക്കി. പക്ഷേ, ഇനിഅതുപറഞ്ഞിട്ടെന്തുഫലം? പുലിപിടിച്ചെങ്കിൽ കൈകാലുകളില്ലാത്ത സ്വാമിയുടെ കഥയാണു ഭയങ്കരം. ഏതായാലും അതിന്റെ പരമാർത്ഥം അന്വേഷിച്ചറിയുന്നതിനു ദാസിമാരെ ഞാൻ ദൂതന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിലേക്കയച്ചിട്ടുണ്ടു്", ഇങ്ങോട്ടുപോന്നതു്. അവരിപ്പോൾ തന്നെ കടന്നുവരാതിരിക്കയില്ല.

ഭർത്തൃവിയോഗാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ചു ദഹിച്ചിരുന്ന പത്മാവതിക്കു ഈ നിവേദനം കർണ്ണനാരാചംപോലെ ദുസ്സഹമായിരുന്നു. രാജപത്നി വ്യാജം പറയുമെന്നു ദേവി സ്വപ്നത്തിൽപോലും ശങ്കിച്ചില്ല. കഷ്ടം! പാപിയായ എനിക്കു്, ഇങ്ങനെയാണോ സംഗതി. സ്വാമി, ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ ഭയപ്പെടുന്ന ആളല്ല. പുലിയായാലും ആനയായാലുംനേരിട്ടാൽ ഭയംകൊണ്ടു്, അദ്ദേഹം ഓടിമറുകില്ല. ഭയമെന്നുള്ളതു്, അദ്ദേഹത്തിനറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ സ്ഥിതിക്കു്, ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കുവാൻ എളുപ്പമുണ്ടു്." എന്നിങ്ങനെ ഓരോരോ വിചാരങ്ങളോടുകൂടി കണ്ണീർ പൊഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ദാസിമാർ മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ രക്തം പുരണ്ടവസ്ത്രവുമായി, ആ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു പത്മാവതിയുടെ മുമ്പിൽനിന്നു. എങ്കിലും തേജസ്വിനിയും സുകൃതിനിയുമായ ആ മഹാഭാഗയുടെ മുഖത്തുനോക്കി; വ്യാജം പറവാൻ അവർക്കു ധൈര്യമുണ്ടായില്ല. അതുകാരണം ഒന്നുമിണ്ടാതെ അവർ മൌനം ദീക്ഷിച്ചുനിന്നുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി. രാജപത്നി പ്രേമത്തിൽ എഴുന്നേറ്റുചെന്നു്, ആ വസ്ത്രം വാങ്ങിനോക്കീട്ടു്, അല്ലേ! ജയദേവസ്വാമി ഉടുത്തിരുന്ന വസ്ത്രമല്ലേ ഇതു്? ഇതിൽരക്തം പുരണ്ടിരിക്കുന്നുവല്ലോ! അദ്ദേഹം എവിടെ? അറിഞ്ഞപരമാർത്ഥം പറയുവാൻ മടിക്കേണ്ട. എന്നു ദുഃഖം അഭിനയിച്ചുപറഞ്ഞു. രാജ്ഞിയിൽ ഭയത്തോടുകൂടിയ ദാസിമാർ തൊണ്ടയിടറിക്കൊണ്ടു്, "സ്വാമികളെ പുലിപിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയതായി ദൂതന്മാർപറഞ്ഞു. എന്നാവിധത്തിൽ പണിപ്പെട്ടുച്ചരിച്ചു. കർണ്ണശല്യമായ ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു്, തൽക്ഷണത്തിൽ ഇടിവാൾ വീണപോലെ പത്മാവതി മൂർച്ഛിതയായിത്താഴെവീണു. അല്പനേരംകൊണ്ടു ബോധംവന്നപ്പോൾ ഭർത്താവിനെച്ചൊല്ലിവിലാപംതുടങ്ങി, പ്രാണനാഥാ! ഹാ ഹാ! എനിക്കിങ്ങനെയോ സംഗതി! ഈ ജന്മത്തിൽ ഞാൻ മനസ്സറിഞ്ഞു യാതൊരു പാപവും ചെയ്തിട്ടില്ല. ഭർത്തൃമരണംകേട്ടുകൊണ്ടു ഒരു നിമിഷവും ജീവിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കുമനസ്സില്ല. കരുണാനിധിയായ ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടിയുടെ ഭക്തോത്തമനെ ഒരു ഹിംസ്രമൃഗത്തിന്റെ വായിൽ അകപ്പെടുത്തിയോ? ആ സങ്കടം നിന്തിരുവടികണ്ടു സഹിച്ചിരുന്നുവോ? അഥവാ, ആത്മജ്ഞാനിയായസ്വാമിക്കും ആത്മസ്വരൂപനായ നിന്തിരുവടിക്കും ശരീരനാശം ഒരു സങ്കടമല്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ ജ്ഞാനഹീനയായ സാധുസ്ത്രീക്കു ഭർത്തൃനാശം ദുസ്സഹമായ ഒരാപത്തായിത്തന്നെ തോന്നിപ്പോകുന്നു. ഹാ പ്രാണനാഥാ! നിന്തിരുവടി എന്നെക്കൈവെടിഞ്ഞുവോ? ശരണം ഇതാ കൂടെ വന്നുകഴിഞ്ഞു. ഹരേ കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ! കരുണാകരലക്ഷ്മീവര! ഹാഹര! ഗംഗാധര! എന്നിങ്ങനെ നാരായണശങ്കരദേവന്മാരെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു്, ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ പ്രാണങ്ങളെത്യജിച്ചു നിലത്തുപതിച്ചു. ദേവിയുടെ ജീവാത്മാവു്, ജ്യോതിസ്സെന്നപോലെ ആകാശത്തിലേക്കുയർന്നുപോയി. അത്യത്ഭുതകരമായ ആ മിന്നൽപ്പിണർ കണ്ടു്, പരിസരവാസികളെല്ലാം ശോകാകുലന്മാരായിഓടി പത്മാവതിയുടെ മാളികയിലെത്തി, സംഗതിയറിഞ്ഞപ്പോൾ വിഷാദിക്കയും വിസ്മയിക്കയുംചെയ്തു. ദാസിമാർ, ഭയവിഹ്വലമാരായി ബോധംകെട്ടു നിലത്തുപതിച്ചുകഴിഞ്ഞു. രാജസ്ത്രീയും പരിഭ്രമിച്ചു യാതൊന്നും തോന്നാതെ കൊത്തിവച്ചു മരപ്പാവപോലെ അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു പശ്ചാത്തപിച്ചു. കഷ്ടം! ഈ സാധ്വീമണിയുടെ പാതിവ്രത്യത്തെക്കുറിച്ചൂഹിപ്പാൻ എനിക്കു ബുദ്ധിയുണ്ടായില്ലല്ലോ. പാപിയായ ഞാൻ അസൂയകൊണ്ടോ അജ്ഞതകൊണ്ടോ ഒരു പരമസാധ്വീരത്നത്തെ നിഗ്രഹിക്കാൻ ഇടയായല്ലോ. ഈ മഹാപാപം ഞാൻ എങ്ങനെ പരിഹരിക്കും? രാജാവു ചെയ്തധർമ്മംപോലും ഞാൻ പാഴാക്കിയല്ലോ. രാജ്യം നശിക്കാനും കാരണം വച്ചി

ച്ചുവല്ലോ. രാജാവും സ്വാമികളും വരുമ്പോൾ ഇനി ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടതു്? ഹാ ദൈവമേ!" എന്നിങ്ങനെ വിലാപവാക്കുകളോടുകൂടി മൂർഛിതയായി നിലത്തു പതിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു ദാസിമാർ ഉൽബുദ്ധരായി എഴുന്നേറ്റു്, രാജ്ഞിയെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടും വിലപിച്ചുകൊണ്ടും അവിടെ തന്നെ നിന്നിരിപ്പായി. ഈ ഘോഷങ്ങൾ കേട്ടു്, രാജഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങളും, മറ്റു പലരും അവിടേക്കടന്നുചെന്നു, പത്മാവതിയുടെ ശവവും രാജ്ഞിയുടെ മൂർഛയും, ദാസിമാരുടെ വിലാപവും മറ്റും കണ്ടു്, സങ്കടപ്പെട്ടുകൊണ്ടുനിന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ തന്നെ രാജാവും ജയദേവനും, പരിവാരങ്ങളും പട്ടണവാതുക്കൽ എത്തി. രാജധാനി നിശ്ശ്രീകമായും ഘോഷാദി സന്തോഷലക്ഷണ രഹിതമായും കാണപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു രാജാവു സംശയിച്ചു. രാജ്ഞിക്കോ പത്മാവതിക്കോ മറ്റു രാജകുടുംബത്തിൽ പെട്ട ആർക്കെങ്കിലുമോ അപകടം സംഭവിച്ചിരിക്കും എന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി സ്വാമികളെ വന്ദിച്ചു, "ഹേ ഗുരുവര! രാജധാനി ഇങ്ങനെ ലക്ഷ്മീവിലാസം മറഞ്ഞുകാണപ്പെടുവാൻ കാരണമെന്തായിരിക്കാം? ബ്രാഹ്മണാദി ചതുർവർണ്ണികളെല്ലാം കരിപോലെ ദുഃഖാന്തന്മാരായിരിക്കുന്നു; രാജകുടുംബത്തിൽ ആരോ മരിച്ചുപോയതുപോലെ തോന്നുന്നു. പട്ടണത്തിൽ ചെന്നാലുടൻ ശ്രീനാരായണ ദർശനം ലഭിക്കുമെന്നു പരമശിവൻ അനുഗ്രഹിച്ചതിന്റെ ഫലം ഇതാണോ? എന്റെ ഇടത്തുഭാഗം ചലിക്കുന്നു; നെഞ്ചകം തുടിക്കുന്നു. കാരണം എന്താണെന്നു നിന്തിരുവടിതന്നെ ചിന്തിച്ചുനോക്കി അരുളിച്ചെയ്യണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

സ്വാമികൾ ചിന്തിച്ചുനോക്കി വസ്തുതകളൊക്കെ ഗ്രഹിച്ചുവെങ്കിലും, തൽക്ഷണം പ്രകാശിപ്പിക്കാതെ രാജാവിനോടിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "ഹേ ക്ഷത്രിയരാജ! ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. ഉത്തമരായ ആർക്കോ മഹാവിയോഗം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നേയുള്ളൂ. അതാരാണെന്നും എന്താണെന്നുമെല്ലാം ഭവാൻതന്നെ പ്രജകളോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞുകൊൾക. എങ്കിലും, ഭവാനെക്കാളും എന്നെ സംബന്ധിച്ചതായിട്ടാണു തോന്നുന്നതു്. എന്തെന്നാൽ, എന്റെ ഇടത്തുഭാഗവും ഹൃദയവും കഠിനമായിത്തുടിക്കുന്നു."

ജയദേവന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു്, രാജാവിനു പൂർവ്വാധികം സംഭ്രമമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം മുൻഭാഗത്തു കാണപ്പെട്ട കിങ്കരന്മാരോടും പുരവാസികളോടും ചോദിച്ചതിൽ, അവരെല്ലാം കണ്ണുനീർ തൂകിനിന്നു തൊഴുതതല്ലാതെ ഒരക്ഷരം ശബ്ദിക്കായ്കകൊണ്ടു്, വേഗത്തിൽ വാസ്തവം അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞുവരണമെന്നു മന്ത്രിമാരെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. അവർ പോയി മടങ്ങിവന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! നമ്മുടെ രാജ്യത്തിനും രാജവംശത്തിനും അമംഗളകരമായ ഒരു സംഭവമാണിപ്പോൾ സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നതു്. പത്മാവതീദേവി മരിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. ദേവിയായ രാജ്ഞിയും ശവം കിടക്കുന്ന ആ മുറിയിലുണ്ടു്. നിന്നു കണ്ണുനീർതൂകിക്കരയുന്നതല്ലാതെ ഒന്നും പറയുന്നില്ല. എന്തോ വിശേഷ കാരണത്താൽ മരിച്ചതാണെന്നു കണ്ടാൽ തോന്നും. ദാസിമാരോടു ചോദിച്ചതിലും വ്യക്തമായി യാതൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. അതുകൊണ്ടു തിരുമേനിതന്നെ പോയി രാജ്ഞിയെക്കണ്ടു ചോദിച്ചാൽ വസ്തുതകളൊക്കെ അറിയാമെന്നു തോന്നുന്നു."

രാജാവുടൻതന്നെ വേഗപ്പെട്ടു തേരിൽനിന്നിറങ്ങി, സ്വാമിയെ മുൻനടത്തിക്കൊണ്ടു പത്മാവതീദേവിയുടെ മണിയറയിലേക്കു ചെന്നു. അവരെക്കണ്ടപ്പോൾ ചുറ്റും നിന്നിരുന്നവരെല്ലാം ഭക്തിപൂർവ്വം വന്ദിച്ചുമാറിനിന്നു. രാജാവോരോന്നു ചോദിച്ചിട്ടും രാജ്ഞി പൂർവ്വാധികം ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചതല്ലാതെ യാതൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം ദാസിമാരെ അരികിൽവിളിച്ചു് വസ്തുതകളൊക്കെച്ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. അവർ യാതൊന്നും മറയ്ക്കാതെ ഉണ്ടായതുപോലെയെല്ലാം രാജാവിനെ ധരിപ്പിക്കയാൽ അദ്ദേഹം ക്രോധതാമ്രാക്ഷനായി അട്ടഹസിച്ചു വാൾ ഊരി രാജ്ഞിയെ നിഗ്രഹിക്കാനായി അവരുടെ തലമുടിക്കുപിടിച്ചു കഴുത്തു കുനിച്ചതുകണ്ടു കരുണാവാനും ശാന്തനുമായ സ്വാമികൾ, ഉടനടുത്തുചെന്നു രാജാവിനെത്തടുത്തു് വാളോടുകൂടിയ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "രാജാവേ! നിന്റെ അജ്ഞാനം ഇനിയും മാറിയില്ലയോ?"

"ജനിച്ചനേരംതന്നെ വിധിച്ചമരണത്തെ
നിനച്ചുദുഃഖിക്കുന്ന ജനത്തെനിരൂപിച്ചാൽ
എനിക്കുള്ളതുമൊന്നായ് പറയുന്നു ധർമ്മാത്മജ!
മനക്കാമ്പിലെല്ലാം മായാമയമല്ലോ."

എന്നു ഒരു മഹർഷി യുധിഷ്ഠിരനോടു പരിഹാസപൂർവ്വം അരുളിച്ചെയ്തതു നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? —പത്മാവതി മരിച്ചു, അവളുടെ കർമ്മഫലംകൊണ്ടാണെന്നല്ലാതെ താങ്കൾ എന്തു പിഴച്ചു?

"കസ്യദുഃഖസ്യകോഹേതുർജ്ജഗത്ത്രയേ
കസ്യസുഖസ്യവാകോപിഹേതുസ്സദാ
പൂർവ്വജന്മാർജ്ജിതകർമ്മമേവഹി
സർവ്വലോകസ്യസുഖദുഃഖകാരണം."

എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ, ഭർത്തൃദുഃഖത്താൽ മരിക്കണമെന്നു പത്മാവതിക്കു വിധിയുണ്ടായിരിക്കാം. രാജ്ഞി അതിനു ഹേതുഭൂതയാകണമെന്നുമായിരിക്കാം വിധി. അങ്ങനെയുള്ള ദൈവഗതികൾ ആരാൽത്തന്നെ തടുക്കാൻകഴിയും? ആ പരമാർത്ഥം വിചാരിക്കാതെ നീ എന്തൊരു സാഹസമാണ് പ്രവർത്തിക്കാൻ ഭാവിച്ചതു്?

ഇപ്രകാരം സ്വാമികൾചെയ്ത ഉപദേശങ്ങളൊന്നും കോപതാപാക്രാന്തനായ രാജാവിനു ഗ്രഹിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹം വീണ്ടും മൂർച്ഛിതനായിവീണു. വിത്രസ്തയും ലജ്ജിതയുമായ രാജ്ഞി ഉടനേതന്നെ സ്വാമികളുടെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചുവീണഭയമപേക്ഷിച്ചു.

ദിവ്യപ്രഭാവനും ശാന്തശാന്തനുമായ സ്വാമി! അടിയനെ രക്ഷിക്കണേ! അടിയന്റെ അപരാധം ക്ഷമിക്കണമേ! അഭയമരുളണമേ!—എന്നെ വധിക്കുന്നുവെങ്കിൽ പോകട്ടെ—അതിനെനിക്കു സങ്കടമശേഷമില്ല. രാജാവിനെയും രാജ്യത്തെയും രക്ഷിക്കാൻ കരുണതോന്നണമേ! നിരപരാധികളായ ഈ ദാസിമാരെയും രക്ഷിക്കണമേ! നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ കൈകാലുകൾ ഉണ്ടാക്കാൻ സാധിച്ച തിരുവടിക്കു ഈ പത്മാവതിയെ ജീവിപ്പിക്കാൻ കഴിവില്ലെന്നു വരുമോ? കഴിവില്ലെങ്കിൽതന്നെ തിരുവടി അഭ്യർത്ഥിച്ചാൽ ഭഗവാൻ ജീവിപ്പിച്ചുതരാതെയിരിക്കുമോ? സ്ത്രീസഹജമായ ചാപല്യത്താൽ അടിയൻ ഇപ്രകാരം ചെയ്തുപോയ ഈ കുററത്തെ സദയം ക്ഷമിക്കണമേ! എല്ലാം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന തിരുവടിയോടു ഇതിലധികം അടിയൻ പറയണമെന്നുണ്ടോ?

ഇങ്ങനെ അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു രാജ്ഞി കിടക്കുമ്പോൾ, രാജാവു ഉദ്ബുദ്ധനായി എഴുന്നേററു വീണ്ടും വാൾ കൈയിലെടുത്തു. "പാർവ്വതീദേവിയെപ്പോലെ പരമപാവനയായ പത്മാവതീദേവിക്കു പ്രാണവിയോഗംവരുത്തിയ ഈ പാപികളെ നിഗ്രഹിച്ചു്, ഇക്ഷണത്തിൽ ഞാനും മരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു" അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ടു ദാസിമാരെയും രാജ്ഞിയെയും വെട്ടിക്കളയുന്നതിനായി ഓടി അടുത്തു. സ്വാമികൾ രണ്ടാമതും രാജാവിനെത്തടുത്തു ശാന്തിമന്ത്രം ഉപദേശിച്ചു, ആ മന്ത്രപ്രഭാവത്താൽ രാജാവു ശാന്തനായി കുറെദൂരത്തു മാറിനിന്നു. ജയദേവൻ പത്മാവതിയുടെ ശവത്തിന്റെ സമീപത്തുചെന്നിരുന്നു തൊട്ടുതലോടിക്കൊണ്ടു്, —"പ്രിയേ! ദേവി ഇത്രവേഗത്തിൽ എന്നെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയോ? ഭർത്തൃപ്രണയിനിയായ ദേവി, എന്റെ മരണത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ സൂക്ഷ്മചിന്തചെയ്തു പരമാർത്ഥമറിയാതെ പ്രാണങ്ങളെത്യജിച്ചതു്, ശരിയോ? ദേവിയോടുകൂടാതെ ജീവസന്ധാരണംചെയ്വാൻ എനിക്കശേഷം തൃപ്തിതോന്നുന്നില്ല. ഹാ കഷ്ടം! ജഗദീശ! പ്രപഞ്ചസ്നേഹബന്ധങ്ങളും പ്രത്യാശകളും എത്രശിഥിലം! ഹരേ! വൈകുണ്ഠ! ഈ സഖി, സതീരത്നമായി ഭവിക്കുവാൻ തിരുവടി അനുഗ്രഹിക്കണമേ!" എന്നോരോ വിചാരങ്ങളോടുകൂടി, ഭഗവാനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു ദശാവതാരസ്തോത്രംചെയ്തു.

ദശാവതാരസ്തോത്രം.

ശ്രീമഹാവിഷ്ണോ! ഭവസാഗര[illegible] ലോകജനക്ഷേമപ്രദായക[illegible]! ഹി[illegible] * [illegible] * [illegible]

ൽപ്പാദശുശ്രൂഷണനിരതയായനിശം ത്വൽപ്പാദങ്ങളും ചിന്തിച്ചുവസിച്ചോരു * പത്മാവത്യാഖ്യയാമെൻപത്നിയെ ജീവിപ്പിക്ക പത്മാക്ഷ! ഭക്ത്യാ പാകമായർത്ഥിക്കുന്നേൻ * പണ്ടു വേദങ്ങൾ കട്ടുകൊണ്ടു പാതാളം പുക്കൊരു ഘോരനാം ഹയഗ്രീവനെ ഹനിപ്പാൻ * ചണ്ഡമത്സ്യാകാരം പൂണ്ടബ്ധിയിൽ വിഹരിച്ച പുണ്ഡരീകാക്ഷ പുരുഷോത്തമ ജയ ജയ * മന്ദരമുയർത്തുവാൻ ദേവകളർത്ഥിക്കയാൽ ഉടൻ കൂർമ്മാകൃതിയായ് ഭവിച്ചതും * പന്നിയായ് ഹിരണ്യാക്ഷനെ വധിച്ചിട്ടു ഭൂമണ്ഡലം മുന്നേപ്പോലെ വാരാശിയിൽ പൊന്തിച്ചതും * നരഹരിവിഗ്രഹനായവനോടു ഘോരം പ്രവർത്തിച്ച ഹിരണ്യകശിപുവെ * കൊന്നു ലോകത്രാണം ചെയ്തീടുവാൻ നരസിംഹമായ് വന്നതും ഭക്തരക്ഷാർത്ഥമായല്ലോ * ബലിയാം ചക്രവർത്തിതന്നിൽ മത്സരംപൂണ്ട വലനാശനനർത്ഥിക്കയാൽ വടുവായി * ഛലമംഗീകൃത്യ മൂന്നടിയായ് ത്രിഭുവനം ജലരുഹതലമതാൽ വാങ്ങിനിന്നില്ലയോ * പരശുരാമനായി മൂവേഴുവട്ടം ക്ഷത്രിയരെക്കൊന്നു ചോരയിൽ കുളിച്ചു നീ * ദശഗ്രീവനെക്കൊൽവാൻ രഘുവംശത്തിൽ പിന്നെ ദശസ്യന്ദനസുതനായവതാരം ചെയ്തു * കാമപാലനായ് പ്രലംബാദി ദൈത്യന്മാരെ ശമനപുരത്തിലാക്കി നിന്തിരുവടി * കോമളാകൃതിപൂണ്ട കൃഷ്ണനായ് വന്നി- ഭൂഭാരം ജഗത്തിന്റെ പോക്കുവാൻ കംസാദിക * താമസന്മാരെക്കൊന്നാർ പാർത്ഥസൂതനായ് ദുഷ്ട ഭൂമിപന്മാരെയൊക്കെ വധിപ്പിക്കയും ചെയ്തു * ശ്രീമഹാദേവന്തന്നാൽ ത്രിപുരന്മാർക്കു തുകയും വിലസുമെറുമെയ്യനായി * സോമസൂര്യന്മാരുള്ള കാലത്തോളവും സർവ്വലോകമനുഷ്യന്മാരിൽ പ്രശംസിക്കപ്പെടുന്നതായി * വിളങ്ങും ഗീതാദ്യുമാം വേദത്തെയും പരശേരി ബുദ്ധനായ് സ്ഥിതിയിൽ സംസ്ഥാപിച്ചു * നിരന്തരേണമിഗ്രന്ഥാക്കിയിക്കലിയുഗാന്തരദോഷങ്ങളെ ശമിപ്പിച്ചുള്ള ഭഗവാൻ * കൽക്കിയായിനിക്കലിയുഗാന്തത്തിങ്കൽ ഉദിച്ചു ദുഷ്ടനിഗ്രഹം ചെയ്യുന്നതും * പത്മലോചനപ്രഭോ! ഭഗവൻ! ഭോഗീന്ദ്രതന്നെ ഭക്തനാമിവനോടെതിരിടുന്നതെങ്ങനെ? * ത്വൽപാദശുശ്രൂഷണനിരതയായനിശം ത്വൽപ്പാദങ്ങളും ചിന്തിച്ചുവസിച്ചോരു * പത്മാവത്യാഖ്യയാമെൻപത്നിയെ ജീവിപ്പിക്ക ഭക്തവത്സല! ദേവ നാരായണ! ജയ ജയ!"

ഇങ്ങനെ സ്തുതിചെയ്തിട്ടും ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെടായ്കകൊണ്ടു്, അശ്രുക്കൾ വാർത്തു വിലപിച്ചു. "ഗരുഡവാഹന! ഗജേന്ദ്രമോക്ഷദായക! ഭവഭയനാശന! മോഹനിവാരണ! ദേവ! ദേവദേവ! വാസുദേവ! ഹേ കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ! കരുണാപൂർവ്വം പാദസേവകനായ ഈ ഭക്തനെ അനുഗ്രഹിക്കണമേ! എന്റെ ഈ വിലാപം നിന്തിരുവടി കേൾക്കുന്നില്ലയോ? സുധർമ്മാവിന്റെ വില്ലുകൊണ്ടടികൊണ്ടു മോഹിച്ചുകിടക്കുന്ന അർജ്ജുനനെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ നിന്തിരുവടി പോയിരിക്കയാണോ? അതോ വിരഹാതുരയായ രാധയെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ പോയിരിക്കയാണോ? പണ്ടു്, സീതയുടെ മുലക്കണ്ണിൽ കൊത്തിയ കാകാസുരനെ ശിക്ഷിപ്പിക്കുന്നതിനു ഒരു പുൽക്കൊടിയല്ലയോ നിന്തിരുവടി പ്രയോഗിച്ചതു്? ആ പുൽക്കൊടിയെത്തടുത്തു്, അവനെ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നു് ബ്രഹ്മാദികൾ ആളായില്ലല്ലോ. അങ്ങനെയുള്ള നിന്തിരുവടിക്കു പത്മാവതിയുടെ ആയുസ്സു നൽകുന്നതിനെന്താണു വിഷമമായാണ്? ഹേ ലക്ഷ്മീദേവി! സഹധർമ്മിണിയുടെ വിയോഗത്തിൽ വിലപിക്കുന്ന ഈ ഭക്തനിൽ കരുണതോന്നി ദേവി, ഭഗവാനെ ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിക്കണമേ! ഹേ കരുണാവതികളായ ഗോപസ്ത്രീകളെ! നിങ്ങളുടെ ഗോപികൾകാണ്മാൻ മനസ്സുഴിച്ചു ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ, ഈ ജയദേവന്റെ സമീപത്തിൽ അരനിമിഷനേരത്തേക്കയച്ചുതരണമേ!" ഇപ്രകാരം കോപവശനായി പാടിയ ജയദേവനെക്കുറിച്ചു കരുണ തോന്നിയ ഭഗവാൻ ഗരുഡാരൂഢനായി എഴുന്നള്ളിവന്നു് ജയദേവന്റെമുമ്പിൽ ആവിർഭവിച്ചു. സർവ്വലോകമൂർത്തിയായ ശ്രീനാരായണനെ, പ്രത്യക്ഷനായി കണ്ടമാത്രയിൽ ജയദേവനും രാജാവും പണ്ഡിതന്മാരെല്ലാം ആനന്ദാകുലരായി ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്തു്, സ്തോത്രകീർത്തനങ്ങൾ വർഷിക്കയും അപ്പോൾ നാരദൻ തുംബുരുവൊപ്പിച്ചു ഗാനം ചെയ്യുകയും അപ്സരസ്ത്രീകൾ നൃത്തംചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഭഗവാൻ സന്തുഷ്ടനായി ജയദേവനെ പിടിച്ചെഴുന്നേല്പിച്ചു് ശിരസ്സിൽ കൈവച്ചനുഗ്രഹിച്ചു്, "ഹേ പുത്രാ ജയദേവ! ഭക്തലോകമണിയായ നീ എന്നെ ധ്യാനിച്ചതു്, എന്തൊരാഗ്രഹത്താലാണ് — എന്താവശ്യമാണു് നിനക്കാവശ്യം

ചോദിച്ചുകൊൾക എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ജയദേവൻ അതുകേട്ടു തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വീണ്ടും വന്ദിച്ച്, ഭക്തപാവകനായ ഭഗവാനേ കൃപണവത്സലാ കൃപാസിന്ധോ നിന്തിരുവടിയെ പ്രത്യക്ഷമായിക്കാണ്മാൻ ലഭിച്ചതിൽ കൂടുതലായി അഭിലാഷമെന്താണെനിക്ക ചോദിക്കാനുള്ളത്? എങ്കിലും ഈ രാജാവിനെയും രാജ്ഞിയെയും ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിനു പത്മാവതിയെ സജീവയാക്കിച്ചെയ്യണമെന്നു ഒരഭിലാഷമുണ്ട്", എന്നറിയിച്ചു.

ഭഗവാൻ:—"ഹേ ജയദേവ! പത്മാവതിയെ ജീവിപ്പിക്കുന്നതിനു എന്റെ സഹായത്തെ അപേക്ഷിക്കേണ്ട ആവശ്യം നിനക്കുണ്ടോ? നിന്നാൽ കഴിയാത്തകാര്യം എന്നാൽ കഴിയുമോ? എന്നെ നീ ഈ കാര്യത്തിൽ അപേക്ഷിച്ചത്, നിന്റെ അഹംഭാവമില്ലായ്മയുടെ ലക്ഷണമാണെന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഹേ! ജീവകാരുണ്യനിധിയായ ഭക്ത! ആശാപാശങ്ങളെ പരിത്യജിച്ചവനേ! പത്മാവതിയെ ഇപ്പോൾതന്നെ ജീവിപ്പിക്കാം. അതുകൊണ്ടു നിനക്കു ദുഃഖമുണ്ടാകേണ്ട" (അനന്തരം ക്രൗഞ്ചരാജനെ നോക്കി) "ഹേ രാജൻ നിനക്കെന്താണാഭിലാഷം? എന്തായാലും എന്നെ അറിയിച്ചാൽ ഇക്ഷണം സാധിച്ചുതരാവുന്നതാണ്" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

രാജാവ്:—സ്വാമി! ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം അമ്മയായ പത്മാവതീദേവിയെ ജീവിപ്പിച്ചുതരുന്നതിൽ കൂടുതലായി യാതൊരഭിലാഷവും എനിക്കാവിശ്യമില്ല. അതുംകേട്ടപ്പോൾ ഭഗവാൻ പത്മാവതിയെ നോക്കി,—ഹേ സാധ്വീരത്നമേ! പത്മാവതീ! പത്മാവതീ! എഴുന്നേറ്റാലും എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ഉടനെ ഭഗവാന്റെ മുഖത്തുനിന്നു ഒരു തേജസ്സ്, ആവിർഭവിച്ച്, പത്മാവതിയുടെ ശരീരത്തിൽ പതിക്കയും പത്മാവതി ഉറങ്ങിയെഴുന്നേറ്റതുപോലെ, എഴുന്നേറ്റു ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം കൈകാലുകളോടുകൂടി സമീപത്തുനില്ക്കുന്ന സ്വാമികളെക്കണ്ടു അത്ഭുതത്തോടെ വന്ദിച്ചു, ആ ദൃഢത്തിന്റെ പുറകിലായി മാറിനിന്നു. ഭഗവാൻ മന്ദസ്മിതപൂർവം ജയദേവനെ നോക്കി—ഹേ ഈശോപാസകനായ തപസ്വിശ്രേഷ്ഠ! നീയും പത്മാവതിയും രാജാവും ബ്രഹ്മജ്ഞാനസമ്പന്നരായി പലനാൾ ജീവിച്ചിരിക്കുമാറാകട്ടെ. നീ എന്റെ കലയോടുകൂടിയ വേദവ്യാസന്റെ അവതാരമാണെന്നും ഓർത്തുകൊൾക. അതുകൊണ്ടു നിന്റെ ശാസ്ത്രജ്ഞാനത്തെയും ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെയും ലോകോപകാരമാക്കിത്തീർക്കുന്നതിന്, ഭക്തിമുക്തിമാർഗ്ഗങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ച്, അവതാരകാര്യം നിറവേറ്റി ഒടുവിൽ എന്റെ പദത്തെ പ്രാപിച്ചുകൊൾക; എന്നാജ്ഞാപിച്ച്, സകലദേവർഷിസമേതനായി ആകാശമണ്ഡലത്തിൽ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

ജയദേവാദികൾ ഭഗവാനന്തർദ്ധാനംചെയ്തദിക്കുനോക്കി നമസ്കരിച്ച്, സന്തുഷ്ടരായി അന്യോന്യസല്ലാപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ക്രൗഞ്ചരാജൻ ഭക്തിപൂർവം പത്മാവതിയുടെ പാദങ്ങളെ വന്ദിച്ച്, ഹേ ദേവി! ഭവതിയുടെ പ്രാണനാശത്തിനു കാരണഭൂതയായ ഈ ദുഷ്ടരാജ്ഞിയെ ഇഷ്ടംപോലെ ശിക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു ഞാൻ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്വാമികൾ മരിച്ചുവെന്നു ഭവതിയെ വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ ഇവൾ ചെയ്തതെല്ലാം വെറുംവ്യാജമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഇവളെ ഏതുവിധത്തിൽ ശിക്ഷിക്കണമെന്നാജ്ഞാപിച്ചാലും! എന്നറിയിച്ചു.

പത്മാവതി:—"രാജാവേ! എന്താണു വിവേകമില്ലാത്തവരെപ്പോലെ സംസാരിക്കുന്നത്? രാജ്ഞി എന്റെ നിഗ്രഹത്തിനു കാരണഭൂതയാണെങ്കിൽ ഭഗവൽദർശനമാകുന്ന അനുഗ്രഹത്തിനും കാരണഭൂതയായില്ലേ? നാം എല്ലാവരും ഇപ്പോൾ അനുഗൃഹീതരായത്, ആ ദേവിയുടെ മഹിമകൊണ്ടല്ലയോ?" എന്നുപറഞ്ഞ്, രാജ്ഞിയെ [illegible] ആലിംഗനം ചെയ്യുകയും പലപല ഉപചാരവാക്കുകൾ പറകയും ചെയ്തു. സ്വാമികളും രാജപത്നിയെ ആശീർവദിച്ചനുഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം ബ്രഹ്മപ്രസാദത്തിൽ ലയിച്ചു സമാധിസ്ഥനായിരുന്നു. രാജാവ്, ഗുരുശുശ്രൂഷാനിരതപരനായി പൂർവാധികം ഉത്സാഹത്തോടും ധർമ്മനിഷ്ഠയോടുംകൂടി പ്രജകളെ രക്ഷിച്ച്, രാജ്യസിംഹാസനത്തെ അലങ്കരിച്ചു. ഇങ്ങനെ കുറേനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ജയദേവൻ ഭഗവന്നാമോപാസനമനുസരിച്ച്, ഭക്തിമുക്തിമാർഗ്ഗങ്ങളേയും കേശവന്റെ ചരിത്രങ്ങളേയും, ഉൾപ്പെടുത്തി ഭഗവല്ലീലകളെ പ്ര

ത്തിപാടിക്കുന്നതായി ലക്ഷണസമ്പൂൎണ്ണമായ ഒരു ഭാഗവതഗ്രന്ഥത്തെ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ നിൎമ്മിച്ചു്, അതിനെത്തന്നെ എപ്പോഴും പാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഒൻപതാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

പത്താമദ്ധ്യായം.

(ജയദേവരുടെ ഭാഗവതത്തെ ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണരൂപമായിവന്നു ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചതും സ്വന്തരൂപം കാണിച്ചതും.)

ജയദേവസ്വാമി, താൻ എഴുതിയ ഭാഗവതം രാജാവിനേയും മറ്റുഭക്തന്മാരേയും വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, അതെടുത്തുംകൊണ്ടു രാജധാനിയിൽ ചെന്നു വിവരം പറഞ്ഞു. രാജാവു സന്തുഷ്ടനായി, സത്കഥാശ്രവണത്തിൽ ഉത്സുകരായ പല ബ്രാഹ്മണരെയും പൌരന്മാരെയും മന്ത്രിമാരെയുംമറ്റും വിളിച്ചുവരുത്തി, സ്വാമിയെ ഒരു ഭദ്രാസനത്തിൽ പൂജിച്ചിരുത്തി, എല്ലാവരുമായി ചുറ്റുമിരുന്നു പുരാണം വായിച്ചുകേൾപ്പിക്കാൻ അപേക്ഷിച്ചു. വായന ആരംഭിച്ചപ്പോൾതന്നെ ഭഗവാൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണവേഷം ധരിച്ചു്, ആ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചു. തേജസ്വിയും ലക്ഷണയുക്തനുമായ ആ ബ്രാഹ്മണനെ സഭാവാസികൾ വന്ദിച്ചു്, ഉചിതോപചാരങ്ങൾചെയ്തു് പൂജിച്ചു സന്തോഷിപ്പിച്ചിരുത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വദേശം ഏതാണെന്നും ആഗമിക്കാൻ കാരണം എന്താണെന്നുംമറ്റും രാജാവു ചോദിച്ചതിനു മറുപടിയായി—"അദ്ദേഹം, ഹേ രാജാവേ! എന്റെ ദേശം ഗോകുലവൃന്ദാവനമാണ്. ഞാൻ ബാല്യംമുതൽക്കേ വേദശാസ്ത്രാദികളഭ്യസിച്ചു്, ഒരുവിധം പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു. അറിയുന്നവരെല്ലാം എന്നെ ഒരു പണ്ഡിതനാണെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ശാസ്ത്രവിഷയമായി ഞാൻ പലദിക്കിലും നടന്നു വാദിക്കുന്നവനാണ്. ഇതുവരെ വാദത്തിൽ എന്നെ ജയിക്കാൻ ആരെയും ഞാൻ കണ്ടില്ല. അങ്ങനെ സഞ്ചരിക്കുന്നകൂട്ടത്തിൽ ഇവിടെ ജയദേവൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ഉണ്ടെന്നറിഞ്ഞാണിങ്ങോട്ടുപോന്നതു്. അദ്ദേഹത്തോടും ഒന്നുവാദിച്ചു നോക്കാമെന്നാണ് എന്റെ ആശ. ജയിച്ചാലുമായി, തോറ്റാലുമായി, രണ്ടായാലും അതൊന്നു പരീക്ഷിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല" എന്നുപറഞ്ഞു.

ജയദേവൻ ഇതുകേട്ടു്, ഓടിയെഴുന്നേറ്റുചെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു്, സ്വാമി! എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണം—ഞാൻ ഒരു പണ്ഡിതനല്ല. അങ്ങെപ്പോലെയുള്ള പൂജ്യന്മാരുടെ പാദസേവകൻ മാത്രമാണ് എന്നറിയിച്ചു.

മായാബ്രാ:—ശരി, ശരി, നീയാണോ ജയദേവൻ—വിഷയസുഖകാരിണിയായ ഭാൎയ്യയെ ജീവിപ്പിക്കാൻ [illegible] ശിഷ്യന്മാർ കൈകാലുകൾ വെട്ടി കിണറ്റിൽ തള്ളിയ [illegible] ചെയ്തു്, ആ കൈകാലുകൾ [illegible] നീയല്ലേ?—[illegible] [illegible] ഞാനിന്നു [illegible] [illegible] [illegible] നിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസവും [illegible] എന്താണെന്നു [illegible]. അതിനു [illegible] ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ജയദേവൻ അതുകേട്ടു്, വിനയത്തോടുകൂടി ബ്രാഹ്മണനെ തൊഴുതു്, സ്വാമി! ഞാൻ [illegible] ഒന്നും അറിഞ്ഞവനല്ല. വ്യാകരണാദിശാസ്ത്രപാഠങ്ങളും എനിക്കില്ല. എന്നെ

ക്കെതിരാളിയായി കരുതാതെയിരിക്കാൻ കരുണയുണ്ടാകണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഭഗവാൻ, അതുകേട്ടു്, കോപിച്ചതുപോലെ ഭാവിച്ചു്, എടോ ജയദേവ! നിന്റെ ഗൂഢാർത്ഥപ്രയോഗങ്ങൾ മറ്റുള്ളവർക്കു മനസ്സിലാകയില്ലെന്നാണോ വിചാരം? നീ എന്താണു പറഞ്ഞതു്? ഹരിഃ—ഓം എന്ന അക്ഷരങ്ങളുടെ അർത്ഥം നിനക്കറിവാൻ പാടില്ലയോ? അതറിഞ്ഞ മനുഷ്യർ ലോകത്തിലുണ്ടോ? അതറിഞ്ഞാൽ പിന്നെയറിവാൻ എന്തൊന്നുണ്ടു്? പണ്ടു് സുബ്രഹ്മണ്യൻ ബ്രഹ്മാവിനോടു് ഓംകാരത്തിന്റെ അർത്ഥം ചോദിച്ചതിൽ അറിവാൻ പാടില്ലാഞ്ഞതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചുകെട്ടി തടവിലാക്കിയെന്നും, പരമശിവനറിവാൻ പാടില്ലാതെ പോകയാൽ, സുബ്രഹ്മണ്യൻ തന്നെ ഉപദേശിച്ചുവെന്നും നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? ഹരിഃ—ഓം—എന്ന അക്ഷരങ്ങൾകൊണ്ടു്, നീ എന്നോടെതിരിടാൻ ഭാവിച്ചതു്, അതുവഴി എന്നെ മടക്കി കീർത്തിനേടിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിന്മേലാണെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലായി. ആ മഹാക്ഷരങ്ങളുടെ അർത്ഥം അറിഞ്ഞാൽപിന്നെ, വേദങ്ങളോ ശാസ്ത്രങ്ങളോ പഠിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? അതറിഞ്ഞവനെ മറ്റൊരുത്തനു ജയിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അയ്യയ്യോ! നീ ആരംഭത്തിലേതന്നെ ബ്രഹ്മാസ്ത്രമാണല്ലോ എടുത്തു പ്രയോഗിച്ചതു്? അതുകൊണ്ടു തടുത്താൽ ഏതെതിരാളിയുടെ ഗർവ്വമാണു ശമിക്കാത്തതു്? നീ മഹാപണ്ഡിതനാണെന്നു ഇതുകൊണ്ടു പറയാതെ പറഞ്ഞു. ഇതിന്റെ ആന്തരാർത്ഥം എനിക്കു മനസ്സിലാകയില്ലെന്നാണോ നീ കരുതിയതു്?—ഏതായാലുമാകട്ടെ—നിന്റെ സാമർത്ഥ്യമിതിൽവച്ചറിയണം. നീ സമർത്ഥനാണെങ്കിൽ എന്നെ ജയിക്കണം. ആകട്ടെ— വാദം തുടങ്ങിക്കൊള്ളൂ. കഴിയുമെങ്കിൽ—എന്നുമറ്റും പരിഹാസസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞതുകേട്ടു്, ജയദേവൻ "ഹാ! ഇതെന്തൊരു ദുർഘടമാണു്? ഹരിഃ, ഓം എന്നക്ഷരങ്ങളുടെയർത്ഥം എനിക്കറിവാൻ പാടില്ലെന്നു പറഞ്ഞതിനു ഇതുവരെയൊക്കെ വ്യാഖ്യാനിക്കാമോ? ഏതായാലും ഇനി, ഞാൻ ഒന്നും പറയുന്നില്ല. എന്നു മൌനം ദീക്ഷിച്ചിരുന്നുകളഞ്ഞു. ബാലബ്രാഹ്മണൻ അതുകണ്ടു്, ഹേ ജയദേവ! "ഉത്തരമില്ലാത്തവനോടുത്തരംപറയരു"തെന്ന ന്യായമനുസരിച്ചു്, ഞാൻ ദുസ്സ്വഭാവിയാണെന്നുദ്ദേശിച്ചാണോ നീ മിണ്ടാതെയിരുന്നുകളഞ്ഞതു്? സഭ്യന്മാരെല്ലാം എന്നെ നിന്ദിക്കട്ടെ എന്നായിരിക്കാം നിന്റെവിചാരം—ഈവിധത്തിൽ എന്നെജയിക്കാമെന്നാണുദ്ദേശം—അല്ലേ?—എന്തായാലും ശരി—നിന്നെ ജയിച്ചുമടക്കാതെ ഇവിടുന്നു പോകാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. ഹരിഃ—ഓം—എന്ന അക്ഷരങ്ങളുടെ അർത്ഥം എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ എന്നെ തോല്പിച്ചുകളയാമെന്നു നിശ്ചയിക്കേണ്ടാ. അതു ഞാൻ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കാം—കേട്ടുകൊൾക."

എന്നു പറഞ്ഞു്, സഭ്യന്മാരെനോക്കി, ഹേ സഭാവാസികളേ! നിങ്ങളെല്ലാവരും സശ്രദ്ധം കേട്ടുകൊള്ളണം എന്നാജ്ഞാപിച്ചശേഷം പറവാൻതുടങ്ങി—

ഭക്തന്മാരുടെ പാപം ഹരിക്കുന്നവൻ എന്ന അർത്ഥത്തിലാണു് ഭഗവാനു ഹരി എന്ന പേരുണ്ടായതു്. ആ ഭഗവാൻ തന്നെ പ്രണവസ്വരൂപൻ എന്നും പറയപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രണവമെന്നതു്, അകാരഉകാരമകാരങ്ങൾ ചേർന്ന ഓംകാരമാകുന്നു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം പൂർണ്ണബ്രഹ്മജ്ഞാനം [illegible] സമ്പാദിച്ചവർക്കല്ലാതെ മറ്റുള്ളവർക്കറിവാൻ പ്രയാസമാണു. ഓംകാരം ബ്രഹ്മം തന്നെയാണെന്നു് വേദം ഘോഷിക്കുന്നതു്. ഓംകാരത്തിന്റെ അർത്ഥമറിവാൻ [illegible] ശ്രമിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും, അവർ കേവലം മൂഢന്മാരാണെന്നുവേണം പറവാൻ [illegible] അവരുടെ [illegible] സദ്ഗുരൂപദേശമാർഗ്ഗേണയല്ലാതെ, പ്രണവത്തിന്റെ അർത്ഥമറിവാൻ സാധിക്കയുമില്ല. വേദമാദിയായതെല്ലാം [illegible] ഓംകാരമാണു്. വേദങ്ങളുടെ സാരസർവ്വസ്വം ഓംകാരമാണെന്നുവേണം പറവാൻ. [illegible] ആധാരമായും [illegible] അതുതന്നെ. സകലചരാചരങ്ങൾക്കും [illegible] ഇരിക്കുന്ന മൂലകാരണവും അതുതന്നെ. തപം, ജപം, യോഗം, ധ്യാനം, വൈരാഗ്യം, [illegible] മനനം, നിദിധ്യാസനം, [illegible] മുതലായതെല്ലാം [illegible] ഓംകാരം ഒന്നുതന്നെയാണു്. ചക്രങ്ങൾ [illegible] പ്രപഞ്ചചക്രത്തിന്റെ [illegible] ആ

തിന്റെ അർത്ഥമറിഞ്ഞാൽ ഭൂതഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനകാലജ്ഞാനം താനേയുണ്ടാകുന്നു. പ്രണവാർത്ഥശോധനകൊണ്ടാണ്, അജ്ഞാനം, സന്ദേഹം, ലോകവാസന, ദേഹവാസന മുതലായവയെല്ലാം നശിച്ച്, ശുദ്ധപ്രജ്ഞയുണ്ടാകുന്നത്. അഷ്ടാക്ഷരപഞ്ചാക്ഷരങ്ങൾക്കും സഹിതമായ ശ്രേഷ്ഠതയുണ്ടാക്കുന്നതു പ്രണവമാകുന്നു. വൃക്ഷങ്ങൾക്കു ജലവും സ്ത്രീകൾക്കു പാതിവ്രത്യവും പുരുഷന്മാർക്കു വിവേകവും ആധാരം ആയിരിക്കുന്നതുപോലെ, സമസ്തകർമ്മങ്ങൾക്കും സമസ്തമന്ത്രങ്ങൾക്കും സമസ്തശാസ്ത്രങ്ങൾക്കും ആധാരം ഓങ്കാരംതന്നെയാകുന്നു. ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിച്ച പരമജ്ഞാനികൾക്കു അതിന്റെ അർത്ഥം അറിയാൻ നിഷ്പ്രയാസം സാധിക്കുന്നതുപോലെ ബ്രഹ്മൈക്യം സിദ്ധിക്കാത്തവർ എത്രതന്നെ ശ്രമിച്ചാലും അർത്ഥം അറിവാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. ബുദ്ധിമാനെന്നോ യുക്തിമാനെന്നോ വ്യുല്പന്നനെന്നോ മുമുക്ഷുവെന്നോ ശ്രേഷ്ഠനെന്നോ പണ്ഡിതനെന്നോ ഭക്തനെന്നോ മുക്തനെന്നോ സിദ്ധനെന്നോ ശുദ്ധനെന്നോ ഒക്കെത്തന്നെ പറയണമെങ്കിൽ അവൻ പ്രണവാർത്ഥമറിഞ്ഞവനായിരിക്കണം. പ്രണവാർത്ഥമറിഞ്ഞവനേ ഭ്രാന്തിരഹിതനായ ബ്രഹ്മജ്ഞനാകയുള്ളു. അല്ലാത്തവൻ ഭ്രാന്തനായ ഹീനൻതന്നെയെന്നു പറയാം. ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനു മുഖ്യമായിവേണ്ടുന്ന ഉപകരണം ഓങ്കാരോപാസനമാകുന്നു. അതു ചെയ്യാതെയുള്ളവർക്കു കല്പകോടികൾ കൊണ്ടും ജന്മമോ ദുഃഖമോ അവസാനിക്കുന്നില്ല. അവർ മായാകന്യകയ്ക്കു അടിമയായിട്ടുള്ള ഒരു പന്തുപോലെ ഭ്രമിച്ച്, ബ്രഹ്മപ്രളയപര്യന്തം ചുഴലിക്കാറ്റിലകപ്പെട്ട ഇലയിന്റെ പത്തിപോലെയും കാട്ടുതീയാൽ ചുററപ്പെട്ട സർപ്പത്തെപ്പോലെയും ഉഴന്നു ദുഃഖിച്ച്, ഒടുവിൽ നരകത്തിനു പാത്രമായിത്തീരുന്നു. ഹേ! സദുപാസികളേ! മൂന്നുമാത്രയോടുകൂടിയ ഓങ്കാരത്തിന്റെ അകാരം ജാഗ്രദവസ്ഥയെന്നും ബ്രഹ്മദേവനെന്നും സൃഷ്ടിയെന്നും ഋഗ്വേദമെന്നും ഭൂലോകമെന്നും മർത്ത്യലോകമെന്നും മനസ്സെന്നും അർത്ഥത്തോടുകൂടിയതാകുന്നു. ഉകാരം സ്വപ്നാവസ്ഥയെന്നും വിഷ്ണുവെന്നും അവസ്ഥിതിയെന്നും [illegible] യജുർവേദമെന്നും സ്വർഗ്ഗലോകമെന്നും ബുദ്ധിയെന്നും അർത്ഥത്തോടുകൂടിയതാണ്. മകാരം സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയെന്നും രുദ്രനെന്നും സംഹാരമെന്നും കലയെന്നും സാമവേദമെന്നും പാതാളലോകമെന്നും അഹങ്കാരമെന്നും അർത്ഥമുള്ളതത്രേ. അർദ്ധമാത്ര തുര്യാവസ്ഥയെന്നും അതിശക്തിയെന്നും ജ്ഞാനമെന്നും അഥർവ്വവേദമെന്നും മോക്ഷലോകമെന്നും ചിത്തമെന്നും പറയപ്പെടുന്നതുമാണ്. കൂടാതെ ഓങ്കാരത്തെ അണ്ഡപിണ്ഡബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളെന്നും ഇച്ഛാക്രിയാജ്ഞാനശക്തികളെന്നും, സത്വരജസ്തമോഗുണങ്ങളെന്നും, ഇഡാപിംഗലാസുഷുമ്നാനാഡികളെന്നും, ഗംഗാ യമുനാ സരസ്വതി നദികളെന്നും മനോവാക്കായങ്ങളെന്നും വാണി ലക്ഷ്മി ഗൌരി ശക്തിമാരെന്നും ആദിമദ്ധ്യാന്തങ്ങളെന്നും, മാതാപിതൃഗുരുക്കന്മാരെന്നും വാസനാവാഞ്ഛിതപ്രാരബ്ധങ്ങളെന്നും ആദ്ധ്യാത്മികാധിദൈവികാധിഭൌതികതാപങ്ങളെന്നും ചന്ദ്രസൂര്യാഗ്നിതേജസ്സുകളെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മനസ്സ് എന്ന ശബ്ദത്തിൽ മ എന്നതു ഇതരമാർഗ്ഗണവും ന എന്നതു ഇതരമാർഗ്ഗണവും അർദ്ധസ്വരം സമ്പൂർണ്ണവുമാണ്. അതിനാൽ ശരീരത്തിലടങ്ങിയ തൊണ്ണൂററാറു തത്വങ്ങളിൽ ഒന്നിലും, ഓങ്കാരാധിപതികളായ ത്രിമൂർത്തികൾ ഇരുന്ന്, അവയെ തൊഴിലിനേർപ്പെടുത്തുന്നു. ത്രിമൂർത്തികൾക്കാധാരമായ അകാരഉകാരമകാരാക്ഷരങ്ങളില്ലാത്തവസ്തു ഏതുലോകത്തും ഏതുകാലത്തുമില്ലെന്നുതന്നെ പറയണം.

ഓങ്കാരത്തെ ഇനിയുമൊരുവിധത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കാം. അകാരം സ്ഥൂലദേഹവും ഉകാരം സൂക്ഷ്മദേഹവും, മകാരം കാരണദേഹവും അർദ്ധമാത്ര മഹാകാരണദേഹവുമാകുന്നു. മൂന്നു ദേഹങ്ങൾക്കും സാക്ഷിയായ മഹാകാരണദേഹത്തെ, പരമാത്മാവെന്നും അനാദിയെന്നും അനാദികാരണമെന്നും, ബ്രഹ്മൈക്യസാധനമെന്നും, നിത്യസത്യവസ്തുവെന്നും, നിർവ്വാണപദമെന്നും സദ്ഗുരുയോഗീശ്വരന്മാർ പറയുന്നു. തുര്യദേവിയോടുകൂടിസുഖിച്ചിരിക്കുന്ന ഹംസാത്മാവിനെ തുര്യാതീതനെന്നും, പരമാത്മാവെന്നും, പരിപൂർണ്ണനെന്നും, പരമേശ്വരനെന്നും, ഭഗവാനെന്നും പറയുന്നു. അതിനാൽ തുര്യദേവിയെന്നുള്ളത് ആനന്ദമാണെന്നും അതിനെ അറിയിക്കുന്നവൻ ഹംസാത്മാവാണെന്നും പറയാം. എല്ലാ ആത്മാക്കളുടെയും മായയോട് സത്യാത്മാവായ ബ്രഹ്മം കൂടി ചേരാൻപാടില്ലായ്കകൊണ്ട്, മദ്ധ്യേ അ

കാളകാരാമകാരാക്ഷരങ്ങൾക്കിടയിൽ കാട്ടുന്നതിരിക്കുന്നു. നിശ്ശബ്ദമായ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന്, ഓങ്കാരം ഉണ്ടായി. അതിൽ ശബ്ദവും പദവും വാക്യം വേദാഗമങ്ങളുമെല്ലാമുണ്ടായി. വേദാഗമങ്ങൾ വാച്യാത്മമെന്നും ഓങ്കാരം ലക്ഷ്യാർത്ഥമെന്നും, ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നു. വാചാലജ്ഞാനികൾക്കു വാച്യാർത്ഥമറിവാൻ പാടില്ലാത്തതുപോലെ ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യന്തത്രുതിയുള്ളപ്പോൾ, തുര്യാനുഭവം ഉണ്ടാവുക ദുർല്ലഭമാകുന്നു. അകാരത്തിൽ ബ്രഹ്മാവും ഉകാരത്തിൽ ദേവന്മാരും മകാരത്തിൽ രാക്ഷസന്മാരും അർദ്ധമാത്രയിൽ മുക്തന്മാരായ ജ്ഞാനികളും ഉണ്ടാകുന്നുവെന്നു വേദത്തിൽ പറയുന്നു. അതുകൊണ്ടു ത്രിമൂർത്തികളെക്കാളും ശ്രേഷ്ഠത്വം ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾക്കാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. കൂടാതെ, ഓംനമോനാരായണായ ഓം നമശ്ശിവായ എന്നീസഗുണബ്രഹ്മപ്രധാനമന്ത്രങ്ങൾക്ക് ആദിയിലിരിക്കുന്നതു ഓങ്കാരമാകുന്നു അതുകൊണ്ടു സഗുണനിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മസ്വരൂപത്വം ഓങ്കാരത്തിനുണ്ട്. ഓങ്കാരത്തെ ഉച്ചരിക്കുന്നവർ ത്രിമൂർത്തികളേയും ആദിശക്തിയേയും ഒരേസമയം ഉപാസിക്കുന്നു. നിർഗ്ഗുണമന്ത്രമായ ഹംസോഹം എന്ന ജപമന്ത്രത്തെ അർജ്ജുനാ! നീ ജപിച്ചാലും എന്ന്, ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ, ശിവോഹമെന്ന അദ്വൈതമന്ത്രത്തെത്തന്നെ ശ്രീരാമ! നീ ജപിച്ചാലുമെന്നു വസിഷ്ഠമഹർഷിയും അരുളിച്ചെയ്തു. മഹാവാക്യങ്ങൾക്കു പ്രധാനഅവയവവും ആധാരവുമായിരിക്കുന്നതു ഓങ്കാരമാകകൊണ്ട്, പ്രണവത്തിന്റെ മഹിമ ആർക്കുതന്നെ പറവാൻകഴിയും. ഹേ ജയദേവ! പ്രണവത്തിന്റെ അർത്ഥം ഇതുകൊണ്ടൊന്നുമവസാനിച്ചില്ല. ഇനിയും പറയാം കേട്ടുകൊൾക. "ഓ" അഹമെന്നും അബ്രഹ്മമെന്നുമർത്ഥമായി, അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി എന്ന മഹാവാക്യത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ച്, നിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മൈക്യത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന തത്ത്വമായി വിളങ്ങുന്നു. എല്ലാവറ്റിലും പ്രധാനമായതു്, ഓങ്കാരമാണെന്നറിയുകൊൾക. ആദിയിൽ പരബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നും ഓങ്കാരരൂപഭൂതന്മാരായ ത്രിമൂർത്തികൾ ഉണ്ടായി. ആ ക്രമത്തിനാണ് ബ്രഹ്മാവിന്റെ സൃഷ്ടിയും. ഓങ്കാരരൂപമായ ശിരസ്സിനെ ആദ്യം സൃഷ്ടിക്കയും അപ്രധാനങ്ങളായ അവയവങ്ങളെ പിന്നീട് സൃഷ്ടിക്കയും ചെയ്തു. അതുപോലെ ഏതുജാതിയിലോ ഏതുവസ്തുവിലോ പ്രധാനമായതെല്ലാം ഓങ്കാരമയമാകുന്നു. ഹേ ജയദേവ! ഇത്രയും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ഓങ്കാരത്തിന്റെ അർത്ഥം നിനക്കു വെളിപ്പെട്ടുവോ? നിനക്കതു സമ്മതമായോ? ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ വല്ല അയുക്തഭാഗങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിൽ അതുപറഞ്ഞുതന്നെ തോല്പിച്ചുകൊൾക എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ജയദേവർ മായാബ്രാഹ്മണനെ തൊഴുതു, സ്വാമി! ഇതെന്തൊരു വഴക്കാണു. സൂര്യന്റെമുമ്പിൽ മിന്നാമിനുങ്ങ് എന്നപോലെയും സമുദ്രത്തിന്റെമുമ്പിൽ നീർക്കുമിള എന്നപോലെയും അങ്ങേ മുമ്പിലിരിക്കുന്ന എന്നെ എതിരാളിയായി കല്പിച്ച് വാദത്തിനൊരുമ്പെടുന്നതു സങ്കടമാണ്. ഞാൻ അജ്ഞനായ ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണനാണ്. ഇതാ എന്റെ അറിവുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഗ്രന്ഥമാണിതു്. എനിക്കറിയാവുന്നതെല്ലാം അതിൽ അന്തർഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനെ വായിച്ചുനോക്കി എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണം. എന്നുപറഞ്ഞു ഭാഗവതഗ്രന്ഥത്തെ മായാബ്രാഹ്മണന്റെ കൈയിൽകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം അതുവായിച്ചുനോക്കി, ഇതു് നീ ഉണ്ടാക്കിയ ഭാഗവതമല്ല; പണ്ടാരോ എഴുതിയതാണ്. ഇങ്ങനെയാണോ നീ കവിയും വിദ്വാനുമാകാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു്. എന്നുപറഞ്ഞു പരിഹസിച്ചു ചിരിച്ചതുകേട്ട രാജാവു്, സ്വാമി! ഈ ഭാഗവതം ജയദേവസ്വാമിതന്നെ നിർമ്മിച്ചതാണ്. അതിന്റെ വാസ്തവം എനിക്കറിയാം. ലോകം കീഴ്മേൽമറിഞ്ഞാലും അദ്ദേഹം ഒരക്ഷരം കള്ളംപറയുന്ന ആളല്ല. എന്നുറപ്പു പറഞ്ഞു. ഭഗവാൻ, അതുകേട്ടു, ഹേ ജയദേവ! നിനക്കുവേണ്ടി കള്ളസ്സാക്ഷിപറയണമെന്നു നീ ഈ രാജാവിനെ ശട്ടംകെട്ടിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇല്ലേ? അല്ലെങ്കിൽ നീ ഇപ്പോൾ നൂതനമായി എഴുതിയ ഭാഗവതം ഞാൻ പണ്ടേ കാണാപ്പാഠമാക്കിവച്ചിരിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? പഴയകാലത്തെ ഇതു ഞാൻ വായിച്ചുപഠിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഇപ്പോൾ എനിക്കു മുഴുവനും തോന്നുകയും ചെയ്യും. പരീക്ഷിക്കണമെങ്കിൽ ഈ ഭാഗവതം നീ കൈയിൽവച്ചുനോക്കിക്കൊൾക. അതിൽനിന്നു ഒരക്ഷരം ഭേദമില്ലാതെ ഞാൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചുതരാം—എന്നുപറഞ്ഞ്, ആ ഗ്രന്ഥത്തെ ജയദേവരുടെ കൈയിൽകൊടുത്തിട്ട്, ഭഗവാൻ കാണാപ്പാഠമായിചൊല്ലാൻതുടങ്ങി. ജയദേവർ,ത

ന്റെ ഭാഗവതം നോക്കിയതിൽ അതിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നതിനു യാതൊരു ഭേദവുമില്ലാതെ ബ്രാഹ്മണൻ ചൊല്ലുന്നതുകേട്ടു, ശാന്തചിത്തനായിത്തീൎന്നുകൊണ്ടു ശ്രുതിമന്ത്രങ്ങളുടെ നിശ്ചലനായി നിന്നുപോയി. ഭഗവാൻ ജയദേവനാമവുടെ സൌന്ദൎയ്യപൂൎണ്ണവും ലളിതകോമളമധുരവുമായ കാവ്യരസത്തിൽ മുഴുകി ആനന്ദിച്ചു, തന്റെ സ്തുതിപ്രകൃതിയിരിക്കുന്നഭാഗം വന്നപ്പോൾ അതിന്റെ മാധുൎയ്യത്തിൽ മനസ്സുറച്ചു ക്ഷമിക്കാതിരുന്നു. ഉടനേ, മായാതീതനായ ഭഗവാന്റെ സാക്ഷാൽ സ്വരൂപം പ്രകാശിച്ചു തുടങ്ങി. ശംഖചക്രഗദാപത്മശോഭമാനചതുൎബ്ബാഹുവായ ശ്രീനാരായണനെക്കണ്ടു ജനങ്ങൾ ആനന്ദപ്പെട്ട ഉടനേ, സമസ്തലോകനാഥൻ വിസ്മയാനന്ദപരവശനായി ഭക്തനായ ജയദേവനോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റു വന്ദിച്ചുനിന്നു. ബ്രഹ്മാദി ദേവന്മാരെല്ലാം തൽക്ഷണം എഴുന്നള്ളിവന്നു, ആകാശത്തിൽ പരന്നു, കല്പകപ്പൂക്കൾ കൂമ്പാരമായി വൎഷിച്ചു തുടങ്ങി. മൃദംഗമുതലായ വാദ്യങ്ങളും മുഴക്കി. നാരദൻ വീണാഗാനവും അപ്സരസ്സുകൾ നൃത്തവും ആരംഭിച്ചു. ജയദേവരുടെ മതിസപ്രസന്നമായ, സരസപദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലുംതോറും ആനന്ദം വൎദ്ധിക്കയാൽ ഭഗവാൻ ആ സമാരാധനമഹത്തിൽ എഴുന്നേറ്റുനിന്നു തന്നെമറന്നു സന്തോഷനൃത്തം തുടങ്ങി. കുരുട്ടു ഉലഞ്ഞാൽ വൃക്ഷംമുഴുവൻ ഉലയും എന്നപോലെ ഭഗവാൻ നൃത്തം തുടങ്ങിയപ്പോൾ, അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്ന എല്ലാവരും ആനന്ദനൃത്തം ആരംഭിച്ചു. ഇങ്ങനെ നാലു യാമത്തോളം നൃത്തംനടന്നുകൊണ്ടേയിരുന്നു. ഈ അത്ഭുതംകണ്ടു പരമശിവൻ പാൎവ്വതിയോടുകൂടി വൃഷഭാരൂഢനായി ആ സഭയിൽ എഴുന്നള്ളി ശ്രീമൻ നാരായണനെ കൈകളിൽപിടിച്ചുകൊണ്ടു ഭഗവൻ ജനാൎദ്ദന! സുഖവൽനികാളിയമൎദ്ദന! കൈടഭാരേ! ഇതെന്താണു ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നതു? സ്വന്തമായയിൽ മുഴുകിപ്പോയോ? അതോ തന്നെത്താൻ മറന്നു ഭക്തപ്രേമം സഹിക്കവയ്യാതെകൊണ്ടു ഇങ്ങനെ ആനന്ദനൃത്തം ആരംഭിച്ചതു് ശരിയോ എന്നു മറ്റോ പറഞ്ഞു സ്തുതിക്കുമ്പോൾ ഭഗവാൻ കണ്ണുതുറന്നു നോക്കി തന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രകാശിതമായി എന്നുള്ളതു അപ്പോഴാണറിയുക. തൽക്ഷണം ലജ്ജിതനായ ഭഗവാൻ, ജയദേവനെ അനുഗ്രഹിച്ചു, ഹേ ഭക്തോത്തമ! നിന്നാൽ എഴുതപ്പെട്ട ഭാഗവതം ആദ്യമായി ഞാൻതന്നെ വായിച്ചുനോക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ബ്രാഹ്മണരൂപം ധരിച്ചുവന്നതാണു. വായിച്ചുവന്നപ്പോൾ അതിന്റെ സ്വാരസ്യത്താൽ പരവശനായ ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ മറന്നു ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യാൻ ഇടയായി. പഴയ ഭാഗവതം മുഴുവൻ വായിക്കുന്നഫലം നിന്റെ ഈ ഭാഗവതത്തിൽ ഒരദ്ധ്യായംവായിച്ചാൽ സിദ്ധിക്കുന്നതാണു്. ഇതിൽ കൂടുതലായ ലോകോപകാരം നീ ചെയ്യാനില്ല എന്നരുളിച്ചെയ്തു, പരമശിവനെ സംബോധിച്ചു അന്തൎദ്ധാനംചെയ്തു. മഹേശ്വരൻ മുതലായ മറ്റെല്ലാവരും ജയദേവകവിയെ മേൽക്കുമേൽ ആശീൎവ്വദിച്ചുകൊണ്ടു സമാരാധനത്തിൽ മറഞ്ഞു.

പത്താമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു.

പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം

(ജയദേവരുടെ അഷ്ടപദികളെ ഗംഗയിലിട്ടു പരിശോധിച്ചതു)

വിഷ്ണുഭഗവാൻ മുതലായവർ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു അന്തൎദ്ധാനംചെയ്തശേഷം ജയദേവസ്വാമികൾ സന്തുഷ്ടനായി ഗോപസ്ത്രീകളെ സ്മരിച്ചു, ഓരോ അഷ്ടപദികൾ നിൎമ്മിച്ചു പാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതിമോഹനമായ കവിതകൾ ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ വെച്ചതായി എഴുതപ്പെട്ട പദങ്ങളും അതിനനുകൂലമായിത്തന്നെ നാവിലുദിച്ചു. അതുകൊണ്ടു അഷ്ടപദികൾ ഓരോന്നായി എഴുതിത്തുടങ്ങി. എന്നിട്ടും സംസാരവിഷയങ്ങൾ നാവിലുദിച്ചപദങ്ങൾ

മേൽപറഞ്ഞ വിധത്തിൽതന്നെയായിരുന്നു. രാധയുടെ പാദങ്ങൾ ദേവന്റെ ശിരസ്സിൽ വച്ചതായി വല്ലപുരാണങ്ങളിലോ സ്തോത്രങ്ങളിലോ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോയെന്നു സംശയിച്ച് വീണ്ടും അഷ്ടകംമാറിയെഴുതിത്തുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ ഇരുപ്രാവശ്യം മാറിഎഴുതീട്ടും രാധയുടെ പാദങ്ങൾ ദേവച്ചിരസ്സിൽ വച്ചതായിതന്നെ മനസ്സിലും നാവിലു മുദിച്ചു. അതൊരത്ഭുതമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, സ്വാമികൾ വേദപുരാണാദികൾ പരിശോധിക്കുന്നതിനും വിദ്വാന്മാരോടു ചോദിച്ചു സംശയനിവൃത്തിവരുത്തുന്നതിനുമായി അവിടെനിന്നു ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചു. അതുകണ്ടു രാജാവും പത്മാവതിയും, അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി പോകാനായി പുറപ്പെട്ടു. ഉടനെ രാജമന്ത്രികൾ വന്നു രാജാവിനേയും സ്വാമികളെയും വന്ദിച്ച്, നടന്നു ബുദ്ധിമുട്ടാതെ വാഹനങ്ങളിൽ കയറിപ്പോകാൻ കരുണയുണ്ടാകണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. സ്വാമി, അതിനിങ്ങനെ മറുപടിപറഞ്ഞു. ഹേ മന്ത്രിപ്രധാനന്മാരേ പുണ്യസ്ഥലദർശനത്തിനു പോകുന്നതു കാൽനടയായിത്തന്നെവേണ്ടതാണ. എന്തെന്നാൽ ഒരു വാക്യത്താൽ സ്വർഗ്ഗാദിലോകങ്ങളെ അനുഭൂതമാക്കിക്കൊടുക്കാൻ ശക്തിയുള്ള ഉത്തമന്മാർപോലും കാൽനടയായി സഞ്ചരിച്ചു, പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെ ദർശിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക്, അവരിൽ എത്രയോ താഴ്ന്ന നിലയിലുള്ള ഞാനും ഈ രാജാവും വാഹനത്തിന്മേൽ സവാരിചെയ്യണമെന്നാണോ നിങ്ങൾ പറയുന്നത്? രാജാവിനെക്കാണ്മാൻ സാധാരണ പ്രജകൾ വരുന്നതുകാൽനടയായല്ലെ അങ്ങിനെയല്ലേവേണ്ടതും? അതുപോലെ നാമെല്ലാം ശ്രേഷ്ഠന്മാരായ പുണ്യാത്മാക്കളെ കാണ്മാൻപോകുന്ന നാം വാഹനങ്ങളിൽ പോകുന്നതുശരിയല്ല; എന്നുപറഞ്ഞു മുമ്പോട്ടു നടന്നു. ഉടനെ രാജാവ്, മന്ത്രിമാരെനോക്കി, നിങ്ങൾ ഞാൻ മടങ്ങിവരുന്നതുവരെ, രാജ്യംഭംഗിയായി ഭരിച്ചിരിക്കണം. സ്വാമിയെഅനുഗമിക്കാതെ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു, മന്ത്രിമാർ, സ്വാമി! തളിരുപോലെ മൃദുവായ ഈ പാദങ്ങൾ, കല്ലിലും മുള്ളിലും പതിക്കാൻ ശക്തങ്ങളാകുമോ എന്നുചോദിച്ചു. രാജാവ്, ഹേ അമാത്യന്മാരേ! ദുഃഖാനുഭവിക്കാതെ സുഖം ലഭിക്കുമോ പുണ്യംവേണമെങ്കിൽ നടന്നുതന്നെപോകണമെന്നു സ്വാമിതന്നെ അരുളിച്ചെയ്തതു നിങ്ങൾകേട്ടില്ലേ? പണ്ടുപാണ്ഡവന്മാരും പാഞ്ചാലിയുംകാട്ടിൽ പോയതും തേരിൽകയറിയായിരുന്നോ! ശ്രീകൃഷ്ണനും ബലരാമനും തീർത്ഥയാത്രപോയതു തേരിൽകയറിയായിരുന്നോ? ശ്രീരാമൻവനത്തിൽചുറ്റിനടന്നതും പരശുരാമൻ ബ്രഹ്മഹത്യാദികൾക്കായി ദിഗടനത്തിനിറങ്ങിയതും തേരിൽ കയറാൻകഴിവില്ലാഞ്ഞുകൊണ്ടായിരുന്നോ? ഹേ മന്ത്രിമാരേ! മഹാദേവൻ വാസുദേവൻ നളൻ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻമുതലായവരെല്ലാം കാൽനടയായി നടന്ന്, കല്ലിലുംമുള്ളിലും ചവിട്ടിസങ്കടമനുഭവിച്ചിട്ടുള്ളതോർത്താൽ എനിക്കുകാൽനടസഞ്ചരിക്കാൻ പാടില്ലാതിരിക്കത്തക്ക ദേഹമെന്താണ്? സമ്പത്തുവെള്ളത്തിലെകുമിളപോലെയല്ലയോ? രാജത്വം കേവലം മനുഷ്യകല്പിതമായ ഒരു സ്ഥാനമെന്നല്ലാതെ, ഈശ്വരജ്ഞാനികളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ അതിനൊന്നെന്താരു ശ്രേഷ്ഠതയാണുള്ളത്?" എന്നോരോ തത്വസാരങ്ങൾ പറഞ്ഞ്, സ്വാമികളോടൊന്നിച്ച്, കാൽനടയായിതന്നെ യാത്രതിരിച്ചു. അതുകണ്ട് വിദുഷിയായ രാജ്ഞിയും സന്യാസവേഷം ധരിച്ച്, അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. ജയദേവനും പത്നിയും രാജാവും പത്നിയും ഇങ്ങനെ നാലുപേരുമായിതിരിച്ചു, പലരാജ്യങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചു, ഒടുവിൽ കാശിയിൽചെന്നു ചേർന്നു. ആദ്യമായി എല്ലാവരും ഗംഗാസ്നാനംചെയ്തു, വിശ്വനാഥദർശനം കഴിച്ചശേഷം, പരിസരപ്രദേശത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സാധുക്കളെച്ചെന്നുകണ്ടു, വന്ദിച്ച്, ജയദേവൻ തന്റെ സംശയത്തെക്കുറിച്ചുചോദിച്ചു. ശരിയായമറുപടി അവരിൽനിന്നും ലഭിക്കായ്കയാൽ ക്ലേശത്തോടുകൂടി രാത്രിയായപ്പോൾ, അവിടെ ഒരു സത്രത്തിൽകേറിക്കിടന്നുറങ്ങി. ഉടനെ കാശിവിശ്വനാഥൻ ജയദേവരുടെ സ്വപ്നത്തിൽപ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, വിശ്വനാഥപദമായി അഷ്ടകങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചാൽ സംശയനിവൃത്തിയുണ്ടാകുമെന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു. അപ്പോൾതന്നെ ജയദേവൻഉണർന്നു, പ്രഭാതമാകുന്നതിനുമുമ്പ്, അഷ്ടകങ്ങളും എഴുതിത്തീർത്തുവച്ചു. പ്രഭാതമായപ്പോൾ വിശ്വനാഥൻ ഒരുപണ്ഡിതബ്രാഹ്മണന്റെ രൂപം ധരിച്ചു, പല ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ജയദേവൻ ഇരിക്കുന്നസത്രത്തിന്റെ പടിവാതുക്കൽ എത്തി

സകലശാസ്ത്രപാരംഗതനായ ഒരു മഹാബ്രാഹ്മണൻ ജയദേവനെക്കാണ്മാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നു ചെന്നറിയിക്കാൻ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരുത്തനെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. ജയദേവൻ അതുകേട്ട്, അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചു തന്റെ സംശയനിവൃത്തിവരുത്താമെന്നുള്ള ആശയോടുകൂടി, തൽക്ഷണംതന്നെ ചെന്നു, അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചു; അകത്തുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ഒരു ഉന്നതാസനത്തിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു. അനന്തരം തന്റെ സംശയത്തെക്കുറിച്ചു, ആബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനോടു ചോദിച്ചു. ബ്രാഹ്മണൻ ആ അഷ്ടകങ്ങൾ ഇരുപത്തഞ്ചും വാങ്ങിവായിച്ചു നോക്കുകയും, സമീപമുള്ള വിദ്വാന്മാരെയൊക്കെ ആളയച്ചുവരുത്തി, ജയദേവന്റെ അഷ്ടകപ്പുസ്തകത്തെക്കുറിച്ചു, അഭിപ്രായം ചോദിക്കയും ചെയ്തു. ഭഗവൽപാദങ്ങൾ ദേവന്മാരുടെ ശിരസ്സിൽ അലങ്കരിച്ചിരിക്കുന്നതായി ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഘോഷിച്ചിരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്കു, രാധയുടെ പാദങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ വച്ചതായിപ്പറഞ്ഞത്, യുക്തമല്ലെന്നുതന്നെ എല്ലാവിദ്വാന്മാരും ഐകകണ്ഠ്യേന അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ജയദേവൻ, ലജ്ജിതനായി പ്രമാദത്താൽ തനിക്കുവന്നുപോയ തെറ്റിനെ! ക്ഷമിക്കണമെന്ന്, അവരോടപേക്ഷിച്ചു. മായാബ്രാഹ്മണൻ അതുകേട്ട്, ഹേ ജയദേവ! ഇരുപത്തഞ്ചഷ്ടകങ്ങളിലും ഒരുപോലെ പ്രമാദം വരുന്നതെങ്ങനെയെന്നു ചോദിച്ചുപരിഹസിക്കയും, കവിസാർവ്വഭൗമനെന്നു ജയദേവനെ എല്ലാവരുംകൊണ്ടാടുന്നതു മിഥ്യാഭിമാനമാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചാക്ഷേപിക്കയും ചെയ്തു. അവിടെ ഒരു പരീക്ഷയായി അഷ്ടകങ്ങളെയെല്ലാം ഗംഗയിൽ ഇട്ടുനോക്കണമെന്നും ഗംഗ അതുകളെ അംഗീകരിക്കാത്തപക്ഷം, അതുകളും ജയദേവൻ അതിനുമുമ്പെഴുതിയ ഗീതവും നിഷിദ്ധകോടിയിൽ തള്ളണമെന്നും ഒരു തീരുമാനം ഉണ്ടാക്കി. അതനുസരിച്ച്, മായാബ്രാഹ്മണൻതന്നെ അഷ്ടകങ്ങളെടുത്ത്, എല്ലാവരെയും വിളിച്ചുകൊണ്ട്, ഗംഗാതീരത്തിലെത്തി. ഹേ ഗംഗാദേവി! ഭവതിയുടെ കമിതാവായ, കാളകണ്ഠനെ സ്തുതിച്ച്, പാടിയിരിക്കുന്ന ഈ അഞ്ചഷ്ടകങ്ങളിലും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ കീർത്തിച്ചുപാടിയിരിക്കുന്ന ഇരുപതഷ്ടകങ്ങളിലും, ശബ്ദത്തിലോ അർത്ഥത്തിലോയാതൊരു സ്ഖലിതങ്ങളും ഇല്ലെന്നുള്ളത്, സത്യമാണെങ്കിൽ ഭവതിയുടെ ജലപ്രവാഹത്തിൽനിക്ഷേപിക്കുന്ന അതുകളെ കൈയിൽ എടുത്തുവാങ്ങി എന്റെ പക്കൽ തരണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ജലപ്രവാഹത്തിൽമുക്കി നശിപ്പിച്ചുകളകയും വേണം. എന്നുച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞ്, അഷ്ടകങ്ങളെ ഒന്നാകെ ഗംഗാജലത്തിൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞു. ഉടനെ, ഗംഗാദേവി, ത്രിലോകസുന്ദരിയായ ഒരു യോഷിനിയുടെരൂപത്തിൽ എല്ലാവരുംകാണത്തക്കവണ്ണം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, വിഷ്ണ്വഷ്ടകങ്ങളിരുപതെണ്ണവും ശിവാഷ്ടകങ്ങളഞ്ചും പ്രത്യേകം രണ്ടുകൈകളിലുമായി ധരിച്ചുകൊണ്ടു, തീരപ്രദേശമണഞ്ഞു, മായാബ്രാഹ്മണന്റെ കൈകളിൽ സമർപ്പിച്ചു. അഷ്ടകങ്ങളിൽ ഒന്നിലും വള്ളിപുള്ളി വിസർഗ്ഗാദികൾക്കുപോലും തെറ്റില്ലെന്നും, ശിവാഷ്ടകങ്ങളെയും തനിക്കു നിത്യപാരായണത്തിനു കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നും എല്ലാവരുംകേൾക്കെ ദേവിപറകയുംചെയ്തു. മായാബ്രാഹ്മണൻ അതുകേട്ടു, ദേവി! ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ രാധയുടെ പാദങ്ങൾവച്ചു എന്നുപറഞ്ഞതും ഭവതിക്കു സമ്മതംതന്നെയോ അതുസത്യംതന്നെയോ എന്നുചോദിച്ചു. എനിക്കെന്നല്ല ത്രിമൂർത്തികൾക്കുപോലും അതു സമ്മതംതന്നെ സത്യവുംതന്നെ എന്നുദേവി മറുപടിപറഞ്ഞു.

മായാബ്രാഹ്മണൻ:—ദേവി! ഭവതി പരമശിവന്റെ ശിരസ്സിൽ പാദങ്ങൾവച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, ഇങ്ങനെസമ്മതിച്ചതാണെന്നല്ലാതെ രാധ, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ശിരസ്സിൽ ഒരിക്കലും പാദസ്പർശം ചെയ്തിട്ടില്ല. അങ്ങനെചെയ്താൽ അതുഭഗവാൻസഹിക്കയുമില്ല. അതുകൊണ്ട്, ആ അഷ്ടകങ്ങൾ ഇരുപതെണ്ണവും നിഷിദ്ധങ്ങൾതന്നെയാണ്. മറ്റേതഞ്ചും സ്വീകാര്യമാണെന്നു സമ്മതിക്കാം. എനിക്കപ്രിയപ്പെട്ടവയും തന്നെ എന്നുപറഞ്ഞ്, വിഷ്ണ്വഷ്ടകങ്ങൾ ഇരുപതെണ്ണവും എടുത്ത്, ഒരുമിച്ചു ഗംഗാജലത്തിലേക്കുവീശിയെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. ഉടനെ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ശംഖചക്രഗദാധരനായി രാധാദേവിയോടുകൂടി എഴുന്നള്ളി ഗംഗാജലത്തിന്റെ മേൽഭാഗത്തു പ്രത്യക്ഷനായിനിന്ന് അഷ്ടകം അതിൽ വീഴാതെ തൃക്കൈകളിൽ ഏറ്റ്—ഹേ! ശൈവവല്ലഭ! ആ അഷ്ടകങ്ങൾ ഒന്നും അങ്ങേയ്ക്കുപ്രിയപ്പെട്ടവയാണെങ്കിൽ ഈ അഷ്ടകങ്ങൾ

ഇരുപത്തഞ്ചും എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ടവയുംതന്നെ എന്നമായാബ്രാഹ്മണനെനോക്കി അരുളിച്ചെയ്തു. ഉടനേ പരമശിവൻ പാർവ്വതീസമേതനായി വൃഷഭവാഹനത്തിൽ എഴുന്നരുളിനിന്നു. ജയദേവസ്വാമി, ഉടനേ ലോകകർത്താക്കന്മാരായ ദേവന്മാരെ വന്ദിച്ച്, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ വർഷിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം സ്തുതിച്ചു. അല്ലയോ ലോകേശ്വരന്മാരായ ദേവന്മാരേ! കാമക്രോധാദികളാകുന്ന ജന്തുസമൂഹസങ്കുലമായ സംസാരസമുദ്രത്തെ കടത്തുന്ന ദൈവതങ്ങളേ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം. ഹേ ഭക്തവത്സല! വിഷ്ണുരൂപ വിശ്വേശ്വരനായ വിഷ്ണുഭഗവൻ! മിക്കവാറും ത്യാഗം ചെയ്തു പരബ്രഹ്മസ്വരൂപിൻ! കർമ്മജ്ഞാനയോഗങ്ങളുടെ ഫലലക്ഷ്യമായ പരമാത്മൻ! സകല ചരാചരങ്ങളുടെ അധിവാസസ്ഥാനമായും സകലചരാചരങ്ങളേയും തന്റെ അധിവാസസ്ഥാനമാക്കിയും ഇരുന്നരുളുന്ന നിർവ്വികാരാനന്ദസ്വരൂപിൻ! ഹേ പരമശിവ! കാലകാല! ലോകാന്തകാരണ! ത്രിപുരസംഹാരപർവ്വതവാസ! പാർവ്വതീസർവ്വസ്വമേ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം. ബ്രഹ്മാദികളെപ്പോലെ കാലവശഗനാകാതെ സകല ശക്തിയുക്തനായി നിത്യനായി തേജോമയനായി ദിവ്യമംഗളവിഗ്രഹനായിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുപ്രഭവ വിഷ്ണോ ജഗത്കാരണ വിരാട്പുരുഷരൂപ! ബ്രഹ്മാദ്യഖിലസംയുക്ത ബ്രഹ്മാണ്ഡസ്വരൂപ! കാര്യകാരണമൂർത്തേ! അനന്തമഹൈശ്വര്യരൂപ! ശിവ! ശിവ! സർവ്വൈശ്വര്യാദി സകലകല്യാണഗുണങ്ങൾക്കും ഇരിപ്പിടമായി വേദങ്ങൾക്കധിപതിയായി വേദവേദാന്തവേദ്യനായിരിക്കുന്ന അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം. താമസഗുണത്തെ അംഗീകരിച്ചു ലോകസംഹാരത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഉഗ്രമൂർത്തിയായ കപാലിൻ മഹാദേവ! പരമേശ! പാർവ്വതീപ്രിയ! കൈലാസവാസ! കരുണാകര! കപാലമാലിൻ ശൂലഖട്വാംഗപരശ്വാദ്യായുധധാരിൻ നിന്തിരുവടിക്കു നമസ്കാരം.

> "യസ്യ തത്ത്വം ലോകപാലകൃതം കരോതു ... ദേവാദി ...
> ദേവദേവ വേദാന്തനിലയ നാരായണ ...
> ചിത്രകൂടാദി ... ശ്രീ ... വല്ലഭ
> പാപമോചന ജനാർദ്ദന ... ശ്രീവത്സ ...."

ജയദേവർ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടുനിൽക്കുമ്പോൾ, പത്മാവതിയും ക്രൗഞ്ചരാജനും പത്നിയും യഥാമതി, സ്തോത്രകീർത്തനങ്ങൾ വർഷിച്ചു. മറ്റുള്ള ബ്രാഹ്മണരും തിരുനാമങ്ങൾ പാടി ഈശ്വരന്മാരെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. ഉടനേ, മായാബ്രാഹ്മണന്റെ ശിഷ്യരൂപം ധരിച്ചുവന്നവരെല്ലാം ഋഷീശ്വരന്മാരായി സ്വന്തരൂപം അംഗീകരിച്ചുനിന്നു. ദേവന്മാർ പുഷ്പവൃഷ്ടിചെയ്തു. അപ്സരസ്ത്രീകൾ ആകാശത്തിൽ നൃത്തഗാനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ഉടനേ, ഭഗവാൻ തൃക്കൈകളിൽ ഇരുന്ന അഷ്ടപദങ്ങൾ ഇരുപത്തഞ്ചും, ജയദേവന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു—"ഹേ ജയദേവ! എന്റെ മാഹാത്മ്യങ്ങൾ നിനക്കല്ലാതെ മറ്റാർക്കും ഇത്ര അറിഞ്ഞുകൂടാ. നിന്റെ അഷ്ടപദങ്ങളിൽ പാടിയിരിക്കുന്നതു പരമാർത്ഥംതന്നെയാണ്. നിനക്കു പ്രിയപ്പെട്ട ഭഗവാനും ഈ അഷ്ടപദങ്ങളും നിത്യപാരായണം ചെയ്യുന്നവരുടെ മനസ്സിൽ ഞാൻ അധിവസിക്കുന്നതാണ്", എന്നരുളിച്ചെയ്തുമറഞ്ഞു. പരമശിവൻ ജയദേവനെ നോക്കി, ഹേ പുണ്യാത്മൻ! നീ എന്നെക്കുറിച്ചെഴുതിയിട്ടുള്ള അഷ്ടകങ്ങൾ അഞ്ചും, ഭക്തിയോടുകൂടി പാരായണം ചെയ്യുന്നവർക്ക് അഭീഷ്ടങ്ങളെല്ലാം സിദ്ധിക്കുമാറാകട്ടെ എന്നു ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു." എന്നരുളി അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. ദേവർഷികൾ മുതലായവരും ജയദേവനെ അനുഗ്രഹിച്ചും ജയദേവരെയും ജപിക്കുന്നവർക്കെല്ലാം മോക്ഷം ലഭിക്കുമെന്നാശീർവദിച്ചും ആകാശമണ്ഡലത്തിൽ മറഞ്ഞു.

അതിനുശേഷം, ശ്രീകാശിയിലുള്ള ജനങ്ങളെല്ലാവരും ജയദേവരെ ഭഗവാനെന്നു ചിന്തിച്ചു പൂജിച്ചുവന്നു. ജയദേവർ വാസുദേവനേയും മഹാദേവനേയും ദർശിച്ച സന്തോഷത്താലും, ബ്രഹ്മൈകതാനിലയാലും നിർമ്മലഹൃദയനായി, മിത്രാദികളെയും ശരീരവും മറന്ന്, ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയും ഉന്മത്തനെപ്പോലെയും ചുററിനടന്ന്, ഒടുക്കൽ

ജ്യോതിഃസ്വരൂപനായും മറ്റൊരിക്കൽ ഭഗവൽസ്വരൂപനായും മറ്റൊരിക്കൽ മനുഷ്യസ്വരൂപനായും, ഇങ്ങനെ പലതരം ദൃഷ്ടിക്കു പലരൂപത്തിൽ കാണപ്പെട്ടു, ബ്രഹ്മാനന്ദവിലാസമഹിമ ലോകർക്കു മനസ്സിലാകാത്ത ഒരു അത്ഭുതപുരുഷനായി ശോഭിച്ചു. ആരോടും സംസാരിക്കയോ ആരുടെയെങ്കിലും മുഖത്തുനോക്കുകയോ ആരെങ്കിലും പറയുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കയോ ചെയ്യായില്ലെന്നമട്ടായി. പത്മാവതി ഇതുകണ്ടു രാജാവിനെനോക്കി, ഹേ രാജൻ! സ്വാമികൾ ദേഹസ്മരണവിട്ടു, ബ്രഹ്മൈക്യം അടഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മേലാൽ നമ്മോടു സംസാരിക്കപോലും ചെയ്യുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു നീ രാജ്യത്തുപോയി നീതിയോടുകൂടി രാജ്യംപാലിച്ചു സുഖമായിരുന്നാലും, എന്നാജ്ഞാപിച്ചു. രാജാവ്, അതുകേട്ട്, ആ മഹതിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ച്, സുകൃതിനിയായ അമ്മേ! വമിച്ചതു ഭക്ഷിക്കുന്നതു കൊള്ളാമോ? ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ച രാജഭോഗം ഇനി അനുഭവിക്കുമോ? മോക്ഷമാഗ്രഹിച്ചു, സ്വാമികളെ ആശ്രയിച്ചുവന്ന എന്നെ, സംസാരദുഃഖകൂപത്തിലേക്കു തള്ളിയയയ്ക്കുന്നതു ധർമ്മമാണോ? ജലാശയത്തിൽ അരയന്നങ്ങളല്ലാതെ മണ്ഡൂകങ്ങൾ രമിക്കുമോ? മലത്തിൽ സുഖമുണ്ടെന്നു രമിക്കുന്ന കൃമികളെപ്പോലെ രാജഭോഗത്തിൽ സുഖബുദ്ധ്യാ രമിക്കുന്നതു അജ്ഞന്മാരല്ലയോ? ഞാനിക്കാലം രാജഭോഗത്തെ എന്നല്ല സ്വർഗ്ഗലോകസുഖത്തെപ്പോലും ഇച്ഛിക്കുന്നവനാണോ? വൈകുണ്ഠംതന്നെ ലഭിച്ചാലും ഞാൻ സദ്ഗുരുസേവനത്തെ പരിത്യജിക്കുമോ? വിഷയാനന്ദത്തിൽ പരിഭ്രമിക്കുമോ? വൈരാഗ്യത്തെ കൈവെടിയുമോ? സൽസംഗത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുമോ? ദുരാഗ്രഹത്തിൽ അധിവസിക്കാൻ പോലും ഇഷ്ടപ്പെടുമോ? പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മേ! ദേവി! എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകാൻ കല്പിച്ചുവോ? എന്നുപറഞ്ഞു ജയദേവരുടെ പാദങ്ങളിൽവീണു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ജയദേവരേയും പത്മാവതീദേവിയേയും പിരിയുന്ന സങ്കടമോർത്തു രാജ്ഞിയും വിലപിച്ചു സങ്കടങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

പതിനൊന്നാമധ്യായം സമാപ്തം.

പന്ത്രണ്ടാമധ്യായം.

(ബ്രഹ്മോപദേശം)

തനിക്കേറ്റവും വത്സലനായ ക്രൌഞ്ചരാജന്റെ ദുഃഖംകണ്ട്, സ്വാമികൾ അതിന്റെ കാരണം എന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. രാജാവ്, പരിതാപപരവശനായി ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു. ഹേ സൽഗുരോ! പരാത്പര! അനന്തനായ സർവേശ! നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാകടാക്ഷമുണ്ടെങ്കിൽ പ്രാരബ്ധകർമ്മഫലം ആഗാമികാലത്തിൽ എന്നെ പീഡിക്കുമോ? മോഹാന്ധകാരത്തിൽ പതിപ്പിക്കുമോ? ഭക്തന്മാരുടെ പാപനാശകവും അനുഗ്രഹദായകവുമല്ലയോ? ഹേ അഖിലകാരണ! സർവ്വപരിപൂർണ്ണ! മുമുക്ഷുവായ അടിയനെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു പരിപാലിക്കണമേ! പുഷ്കരത്തിലെ വെള്ളംപോലെ നിമിഷംതോറും എന്റെ ആയുസ്സു കുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞ്, കാലസർപ്പത്തിന്റെ വിഷപ്പല്ലുകളോടടുക്കുന്നു. കുളി, കുറി, വസ്ത്രാഭരണം മുതലായതുകളാൽ പരിപാലിക്കപ്പെടുന്ന ഈ സ്ഥൂലദേഹം, ഇപ്പോഴല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരിക്കൽ ഭൂമിയിൽ പതിച്ചു ദ്രവിച്ചുപോകാനുള്ളതല്ലയോ?—അതിന്, ഇവിടെ എത്രകാലം ഇരുപ്പുണ്ടെന്നാർക്കറിയാം. ഒരു നിമിഷമോ ഒരു നാഴികയോ, ഒരു യാമമോ, ഒരു ദിവസമോ, മാസമോ, വത്സരമോ, വത്സര

ണല്ലോ ആയുസ്സെന്നുള്ളതാക്ക് നിശ്ചയിക്കാം. പകലോ രാത്രിയോ കാട്ടിലോ നാട്ടിലോ രോഗംകൊണ്ടോ, ആയുധാദികൾകൊണ്ടോ, എപ്പോൾ എവിടെവെച്ചെങ്ങിനെ നശിക്കുമെന്നും ഖണ്ഡിക്കാവുന്നതാണോ? ഇത്രത്തോളം അസ്ഥിരമായ വസ്തു ലോകത്തു മററില്ല. കാററത്തുവച്ച വിളക്കുപോലെയും, പഴുത്തു ഞെട്ടിൽനില്ക്കുന്ന വൃക്ഷഫലംപോലെയും; വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന കുമിളപോലെയും, വെയിലിൽ അകപ്പെട്ട മഞ്ഞുതുള്ളിപോലെയും ക്ഷണഭംഗുരമായ ജീവനെ അഭിമാനിച്ചും വിശ്വസിച്ചും ഇതുവരെയുള്ള കാലം പാപിയായ ഞാൻ പാഴെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. വല്ല മൃഗങ്ങൾക്കോ പക്ഷികൾക്കോ അഗ്നിക്കോ ഇരയാകാനുള്ള ഈ മലീമസമായ ശരീരത്തെ സുഖിപ്പിക്കുന്നതിന്നു എത്രപ്രയത്നിച്ചു. അതുകൊണ്ടെന്തുഫലംകിട്ടി? മാംസമേദോസ്ഥിവിണ്മൂത്രമയമായ ഈ ശരീരത്തെ വിശുദ്ധമാണെന്നഭിമാനിച്ചു, അജ്ഞാനത്താൽ ഈ പ്രപഞ്ചവും മനുഷ്യവാഴ്ചയും സത്യമാണെന്നുഭ്രമിച്ചുപോയി. ദുർല്ലഭമായ ഈ മനുഷ്യജന്മത്തെ പരമാത്ഥജ്ഞാനപരിശ്രമത്തിന്നായി വിനിയോഗിക്കയല്ലാതെ, നരകമൂലമായ മിഥ്യാഭോഗങ്ങളാൽ നശിപ്പിക്കുന്നതും എത്രമൂഢതയാണ്? അന്തകൻ അവസരം പാർത്തുകൊണ്ട്, എപ്പോഴും കൂടെത്തന്നെയുണ്ട്. സൂൎയ്യൻ ദിവസരൂപമായ നാഴികകൊണ്ട് ആയുസ്സിനെ ഓരോന്നായിഅളന്നെടുക്കുന്നു. ഹിംസ്രജന്തുസമൂഹത്താൽനിറയപ്പെട്ട കടൽവെള്ളത്തിൽ പൊന്തിക്കിടക്കുന്ന മാംസക്കഷണംപോലെ, ഈ ശരീരവും എപ്പോഴെന്നറിയാതെ മൃത്യുവിനാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെടുന്നു. രക്തോദ്വ്യാപാരങ്ങളാലും മനഃപീഡകളാലും മരണകാരണങ്ങളായ രോഗങ്ങൾ ശരീരത്തിൽ സ്ഥാനംപിടിച്ചു വർദ്ധിച്ചു, അതിനെ വിലക്ഷണമാക്കി നശിപ്പിക്കുന്നു. മണ്ണാശ, പെണ്ണാശ, പൊന്നാശ, എന്നീ ഏഷണാത്രയത്തിൽ മനസ്സിനെ മതിമറപ്പെടുത്തി ദുഃഖദേവതയെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി അതിന്റെ ശല്യങ്ങൾക്കിരയായി കഷ്ടപ്പെടുന്നു. പലനാളായി നിന്തിരുവടിയുടെ സഹവാസസുഖം അനുഭവിക്കുന്ന എനിക്ക്, നിന്തിരുവടി അനുഭവിക്കുന്ന ആത്മാനന്ദസുഖം ഒരുനിമിഷനേരമെങ്കിലും ആസ്വദിക്കാൻ ഫലം സിദ്ധിച്ചില്ല. അതിന്നുകാരണം എന്റെ മനോവിശുദ്ധിക്കുറവാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഞാൻ എത്രയൊക്കെപ്പരിശ്രമിച്ചിട്ടും, അജ്ഞാനാന്ധകാരത്താലും ദുർവ്വാസനകളാൽ മനസ്സിലുദിക്കുന്ന ഇച്ഛകൾക്കു വശപ്പെട്ട പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വ്യാപാരത്താലും, സംസാരക്കടലിന്നടുവിൽ പതിച്ചു, മുങ്ങിയും പൊങ്ങിയും കുടിച്ചും മറിഞ്ഞും കരകാണാതെ, കഷ്ടപ്പെടുന്നതല്ലാതെ യാതൊരു നിവൃത്തിയും കാണുന്നില്ല. മോക്ഷപദവിയിൽ പ്രവേശം ലഭിക്കുന്നതിന്നു ബന്ധപാശത്തെ അഴിച്ചുതള്ളാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടൊഴിയുന്നില്ല. നിത്യമായ പരമാത്മാവിനെ മനസ്സിലുറപ്പിക്കാമെന്നുവച്ചാൽ, കാമക്രോധാദികളായ അനിത്യവികാരങ്ങൾ അതിൽനിന്നൊഴിയുന്നില്ല. ദുഃഖത്തെ നിശ്ശേഷം നീക്കി ഒരുനിമിഷനേരമെങ്കിലും സുഖമനുഭവിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. നിന്തിരുവടിക്കു കരുണയുണ്ടായി, അടിയന്റെ ദുഃഖം ശമിക്കത്തക്കവണ്ണം കരുണാമൃതം പൊഴിയുന്നുമില്ല. ഉത്തമപുരുഷാത്ഥമായ മോക്ഷമന്വേഷിക്കാത്ത മനുഷ്യജന്മം വിഫലവും മൃഗജന്മത്തെക്കാൾ കഷ്ടതരവുമാകുന്നു. പിറക്കുമ്പോഴുള്ള ദുഃഖത്തെക്കാൾ ആയിരംമടങ്ങുദുഃഖം മരിക്കുമ്പോൾ മനുഷ്യർ അനുഭവിക്കുന്നതായി കണ്ടുവരുന്നു. അതു്, മനുഷ്യന്റെ വിവേകമില്ലായ്മയാലാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കാതെ ജന്മത്തെയോ ദുഃഖത്തെയോ മനുഷ്യന്നു മോചിക്കാവതല്ല. രാജകുലത്തിൽ ജന്മംകിട്ടി സുകൃതവിശേഷത്താൽ മോക്ഷത്തിൽ ഇച്ഛയുണ്ടായി മോക്ഷപ്രാപ്തിക്കു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യത്തക്കവണ്ണം സാക്ഷാൽ ദേവദേവനു സദൃശനായ നിന്തിരുവടിയെ ഗുരുനാഥനായി ലഭിക്കയുംചെയ്തു. ഇതൊക്കെയായാലും അജ്ഞാനം കഴിച്ചു്, ജ്ഞാനംസിദ്ധിക്കാൻ കഴിവില്ലാതെപോയാൽ ഇനി എത്രജന്മത്തെക്കൂടെയാണനുഭവിക്കേണ്ടതു്? സ്വാമിൻ! ഇരുളിനെ വിളക്കെന്നപോലെ എന്റെ മനസ്സിലെ അജ്ഞാനം നീക്കുന്നതിന്നു സമർത്ഥനായ നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ എനിക്കു മററാശ്രയമില്ല. ഞാൻ അനേകശാസ്ത്രങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടും ഇഷ്ടദേവതയെ പൂജിച്ചിട്ടും, പലപല സാധുക്കളെ സേവിച്ചിട്ടും, ഒരുനിമിഷമെങ്കിലും ദുഃഖംനീങ്ങി ആനന്ദമായിരിക്കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചിട്ടില്ല. അതിന്നുവഴി ആനന്ദസ്വരൂപനായ നിന്തിരുവടിതന്നെ എനിക്കുണ്ടാക്കിത്ത

ണം. എന്നിങ്ങനെ കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കരഞ്ഞു ശരണം പ്രാപിച്ചപ്പോൾ, ജ്ഞാനദേവ സ്വാമികൾ അദ്ദേഹത്തെ കരുണാപൂർവ്വം കടാക്ഷിച്ച്, ഉപദേശം വാങ്ങത്തക്ക മനഃപാകത ആ ക്ഷത്രിയന്ന (രാജാവിന്ന) സിദ്ധിച്ചുവെന്നു മനസ്സിലാക്കി, ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു. "രാജാവേ! ശർക്കരയെന്നു പറഞ്ഞാൽ മധുരിക്കുമോ? ചോറെന്നുപറഞ്ഞാൽ വിശപ്പുതീരുമോ? ഗംഗാജലം ഉച്ചരിച്ചാൽ പാപം നശിക്കുമോ? വിളക്കെന്നു പേർപറഞ്ഞാൽ ഇരുൾനീങ്ങുമോ? വൈദ്യപുസ്തകം എടുത്തു വായിച്ചാൽ ദീനം പൊറുക്കുമോ? അതുപോലെ വാക്കുകൊണ്ടു ജ്ഞാനപ്രസംഗം ചെയ്തുവെന്നുവച്ച്, അജ്ഞാനമുക്തിയില്ല. മോക്ഷേച്ഛയുള്ളവൻ ഒന്നാമതായി വരിക്കപ്പെടേണ്ടതു വൈരാഗ്യമാണ്. വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടാതെയുള്ള ജ്ഞാനം കത്തിയെരിയാൻ വസ്തുവില്ലാത്ത തീപ്പൊരിപോലെ എളുപ്പം മറഞ്ഞുപോകുന്നു. വൈരാഗ്യവും പലതരത്തിലുണ്ട്. എങ്ങനെയെന്നാൽ ശാസ്ത്രങ്ങളോ പുണ്യപുരാണങ്ങളോ മററോ വായിച്ചുകേൾക്കുമ്പോൾ അങ്ങനെവേണം ഇങ്ങനെവേണം പാപംചെയ്യരുതു് പുണ്യംചെയ്യണം എന്നൊക്കെയോരോ വിചാരങ്ങൾ മനസ്സിലുദിക്കുന്നതു പുരാണവൈരാഗ്യമെന്നും, പ്രസവവേദന തുടങ്ങുമ്പോൾ വിഷയസുഖം കേവലം ദുഃഖോദർക്കമാണെന്നു ഗർഭിണികൾക്കു തോന്നാറുള്ളതുപോലെ, വല്ലകഠിനദുഃഖങ്ങളും വന്നുസംഭവിക്കുമ്പോൾമാത്രം ഈശ്വരനെ വിചാരിക്കയും വിശ്വസിക്കയും പാപങ്ങൾചെയ്വാൻ ഭയപ്പെടുകയും സംസാരത്തെ വെറുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു പ്രസൂതിവൈരാഗ്യമെന്നും, കോപകലഹാദികളാൽ വെറുത്തോ ദുഃഖിച്ചോ വീടുപേക്ഷിച്ചന്യദിക്കിലേക്കൊഴിഞ്ഞുപോയി വീടുമററും നിസ്സാരമെന്നുതള്ളി സന്യസിക്കുന്നതു ചലനവൈരാഗ്യമെന്നും, ശീലക്കേടുകളാൽ സ്വജനത്തെ വെറുപ്പിച്ചുപദ്രവിച്ച്, ശത്രുബാധയാൽ സ്വഭവനത്തിൽ താമസിക്കാൻ സുഖമില്ലാഞ്ഞോ കഴിവില്ലാഞ്ഞോ സന്യസിച്ചുപൊയ്ക്കളയുന്നതു മൂഢവൈരാഗ്യമെന്നും ഇച്ഛിച്ചകാര്യം സാധിക്കാതെപോയാൽ അതു സാധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി, എന്തുവന്നാലും സഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, സർവ്വവുമുപേക്ഷിച്ചാലും വേണ്ടില്ലെന്നുറയ്ക്കുന്നതു രാക്ഷസവൈരാഗ്യമെന്നും, വിഷ്ണുപക്ഷത്തിലും ശിവപക്ഷത്തിലും മേന്മകല്പിക്കാൻ കക്ഷിപിടിച്ചു വാദിച്ചു വിദ്വത്വം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന നിഷ്കാമതവൈരാഗ്യമെന്നും കാരണഗുരുവിനെ അന്വേഷിച്ചു ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനു ഉപദേശം വാങ്ങിക്കാതെ കാര്യഗുരുക്കളോടു ദേവോപാസനാക്രമങ്ങൾ അഭ്യസിച്ച്, അതിനെ നിയമേന അനുഷ്ഠിച്ച്, ഞാൻഎന്ന അഭിമാനത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതു അജ്ഞാനവൈരാഗ്യമെന്നും അനിത്യമലഭാണ്ഡമായ ഈ ദേഹത്തെ ഒരിക്കലും സ്പർശിക്കാതെ സൂക്ഷിക്കാനായിക്കൊണ്ടു യോഗമുറകൾ ശീലിച്ച്, ആത്മജ്യോതിസ്സിനെ ദർശിച്ച്, ഒടുവിൽ ശൂന്യഭാവമണയുന്നതു്, ഹഠവൈരാഗ്യമെന്നും, മോക്ഷേച്ഛയാൽ സന്യസിച്ച്, തപശ്ചര്യകൾ അനുഷ്ഠിച്ചാലും ഉപനിഷത്സാരത്തെ സദ്ഗുരുവിൽനിന്നും ലഭിച്ച്, പ്രപഞ്ചം അനിത്യമെന്നും താൻ നിത്യമെന്നും ബ്രഹ്മംതന്നെ താനെന്നും, സർവ്വം ബ്രഹ്മമയമെന്നും ഉള്ള ശുദ്ധജ്ഞാനത്തിനാഗ്രഹിക്കാതെയിരിക്കുന്നതു അചലവൈരാഗ്യമെന്നും, പറയപ്പെടുന്നു. അജ്ഞാനലക്ഷണങ്ങളായ വൈരാഗ്യങ്ങൾ ഇനിയും പലതുണ്ട്. ഈവൈരാഗ്യങ്ങളെ ശീലിച്ച്, അനേകകല്പകാലം പരിശ്രമിച്ചാലും; ജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ ഈ വൈരാഗ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഞാൻ എന്നഭാവം നീങ്ങുന്നില്ല. ഞാനെന്നഭാവം നീങ്ങാതെ സാക്ഷാൽ ജ്ഞാനംപ്രകാശിക്കയുമില്ല. ജ്ഞാനിയായാൽ സമഭാവനനായി ബ്രഹ്മൈക്യമായി ഭവിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളുടെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ അജ്ഞാനികളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ വിവിധങ്ങളായി തോന്നപ്പെടുന്നു. ജാഗ്രത്, സ്വപ്നം, സുഷുപ്തി തുര്യം, തുര്യാതീതം എന്നീ അവസ്ഥകളെല്ലാം സകലജന്തുക്കൾക്കും പൊതുവായുള്ളതാകയാൽ ഇതുകളുടെ നിലയേയും ഭേദത്തേയും സദ്ഗുരുമുഖത്തിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചാലല്ലാതെ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗം തെളിഞ്ഞുകാണുകയില്ല. ജ്ഞാനമില്ലാത്ത ഭക്തിയും സിദ്ധിയും വൈരാഗ്യവും ശ്രദ്ധയില്ലാത്ത അദ്ധ്യയനവും ഒന്നും നിഷ്പ്രയോജനമാകുന്നു. മോക്ഷം എളുപ്പത്തിൽ സിദ്ധിക്കുന്നതിനു പ്രധാനമായി ജ്ഞാനവൈരാഗ്യങ്ങൾ ആവശ്യമാകുന്നു പരമാണുമുതൽ ബ്രഹ്മാവുവരെയുള്ളതെല്ലാംബ്രഹ്മമയമാണെന്നും താനും ബ്രഹ്മമല്ലാതെ

മറെറാന്നുമല്ലെന്നും, പ്രപഞ്ചം മിഥ്യയാണെന്നും സത്യവസ്തു ബ്രഹ്മംതന്നെ മാത്രമാണെന്നും ഞാനെന്ന അഹംഭാവത്തേയും എന്റേതെന്ന മമത്വത്തേയും നിശ്ശേഷം പരിത്യജിക്കത്തക്കതാണെന്നും കാണുന്നതു പൂൎണ്ണവൈരാഗ്യമാകുന്നു. കാനൽവെള്ളത്തിനു സമമായ പ്രപഞ്ചം മിഥ്യയെന്നും, വിഷയഭോഗാദികൾ നിഷ്ഫലങ്ങളെന്നും നിശ്ചയിച്ചു്, ബാഹ്യാൎത്ഥങ്ങളിൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ പരപ്പെടാതെ നിയമിച്ചു്, കാമക്രോധാദികളെ ജയിച്ചു്, മനസ്സിനെ ശുദ്ധമാക്കി കുടുംബസംരക്ഷണാദിബന്ധപാശങ്ങളറുത്തു, ആനന്ദപരവശതയോടുകൂടി ആത്മജ്ഞാനിയായിരിക്കുന്നതു യഥാൎത്ഥവൈരാഗ്യമാകുന്നു. ഗുരുഭക്തിയോടുകൂടി എപ്പോഴും സൽസംഗം ചെയ്തു താൻ ബ്രഹ്മമാണെന്നറിഞ്ഞു്, ഘോരമായ സംസാരത്തിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞു്, സങ്കല്പവികല്പാദികളെ വെടിഞ്ഞു്, ജ്ഞാനനിഷ്ഠനായി, ആത്മാവിനെ ബ്രഹ്മത്തിലൈക്യപ്പെടുത്തി അഖണ്ഡാനന്ദനിമഗ്നനായി സുഖിയായിരിക്കുന്നതു് നിതാന്തവൈരാഗ്യമാകുന്നു. കൎമ്മങ്ങൾക്കു കാരണം സത്വരജസ്തമോഗുണങ്ങളാകുന്നു. ഞാൻ ഗുണാതീതനെന്നും, കൎമ്മഭേദങ്ങളാൽ ഒരു പ്രയോജനവുമില്ലെന്നുമറിഞ്ഞു്, യാതൊന്നും സംസാരിക്കാത്ത വാങ്മൌനവും ഒന്നും വിചാരിക്കാത്ത മനോമൌനവും കണ്ണിനാലുമിംഗിതം കാണിക്കാത്ത ജീവമൌനവും കൈക്കൊണ്ടു സമാധിനിഷ്ഠാപരനായി ദ്വൈതഭാവനയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതു്, ജഡവൈരാഗ്യം. എല്ലാം സ്വപ്നതുല്യമായി വിചാരിച്ചു്, സുഖദുഃഖാതീതനായി നിത്യസന്തുഷ്ടനായി ഞാൻ നീ എന്നുള്ള ഭേദഭാവനയോടുകൂടാതെ സൎവ്വം ബ്രഹ്മമയമെന്നറിഞ്ഞു്, പ്രപഞ്ചഭാവന നശിപ്പിച്ചു്, സ്വപ്നത്തിലും ഇഹലോകഭാവന വെടിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു സ്ഥാനവൈരാഗ്യമാകുന്നു. ദുഃഖരൂപമയമായ മായാശരീരം പ്രാരബ്ധാധീനമെന്നും, പ്രാരബ്ധം തന്നെ സുഖദുഃഖകാരണമെന്നും, ദേഹപോഷണവും ദേഹരക്ഷയുമുപേക്ഷിച്ചു്, വിധിനിഷേധങ്ങളെ ഗണിക്കാതെ, സമഭാവനനായി സകലസന്ദേഹങ്ങളെയുമറുത്തു്, ബ്രഹ്മത്തിൽ മനസ്സിനെ ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു ദൃഢവൈരാഗ്യമാകുന്നു. പ്രാരബ്ധാസനത്തിലിരുന്നുകൊണ്ടു്, ജ്ഞാനാഗ്നിയാൽ അജ്ഞാനമയമായ ആവരണവിക്ഷേപാദികളെ ഭസ്മമാക്കി കാലഭേദത്തോടു കൂടാതെ ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയും ഉന്മത്തനെപ്പോലെയും ശിശുവിനെപ്പോലെയും ജഡനെപ്പോലെയും ഉള്ള സ്വഭാവത്തോടുകൂടി നിൎദ്വന്ദ്വനായിരിക്കുന്നതു വിശ്രമവൈരാഗ്യമാകുന്നു. ആലസ്യം നിദ്ര ഇവയെ ഉപേക്ഷിച്ചു നിന്ദാസ്തുതി ഇവററിൽ ഭേദഭേദം കൂടാതെയും ദേഹസ്മരണയില്ലാതെയും അഖണ്ഡശ്രവണമനനങ്ങളാൽ പൂൎത്തിയടഞ്ഞു്, പരമാത്മാവിൽ ഐക്യപ്പെട്ടു മൌനമായിരിക്കുന്നതു സമ്മതവൈരാഗ്യമാകുന്നു. പെട്ടെന്നു ഇടിവീണാൽപോലും ഭയപ്പെടാതെ ഞാൻ; നാശരഹിതൻ, വിശേഷണരഹിതൻ, അതുലൻ, അചലൻ, അനാമയൻ, പരിപൂൎണ്ണൻ എനിക്കു്, മരണമേതു, ജനനമേതു്, പാപമേതു്, പുണ്യമേതു്, നരകമേതു് മോക്ഷമേതു്, സകലപ്രപഞ്ചവും എന്നിൽതന്നെയടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എന്നിങ്ങനെ ദൃഢനിശ്ചയത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതു വിചാരവൈരാഗ്യം. ബ്രഹ്മം യാതൊരു വ്യാകുലതയുമില്ലാതെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാണെന്നും അനിൎവ്വചനീയമാണെന്നും, അതിന്റെ കാരണവും കാൎയ്യവും അതുതന്നെയാണെന്നും അറിഞ്ഞു്, അതിൽ ഐക്യപ്പെട്ടു്, നിശ്ചിന്തനായി, ഞാൻ ബ്രഹ്മമാത്രനാകകൊണ്ടു് എനിക്കു, വിചാരവിശേഷണാദികൾ ഇല്ലയെന്നു്, നാമരൂപാദിഭാവനകളെക്കളഞ്ഞു്, പ്രശാന്തനായി നിൎവ്വാതദീപംപോലെയും നിസ്തരംഗസമുദ്രംപോലെയും ഇരിക്കുന്നതു നിൎവ്വാണവൈരാഗ്യം. ഇനിയും വൈരാഗ്യഭേദങ്ങൾ പലതരത്തിൽ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഈ ഒടുവിൽപറഞ്ഞ വൈരാഗ്യങ്ങളാണു് ജ്ഞാനസാധനത്തിനു പ്രധാനങ്ങൾ. ഇതുകളൊഴിച്ചു്, മററുള്ളവ നിസ്സാരങ്ങളാകുന്നു. (ഇതുകളെ വിട്ടുഭേദമെന്നും ഉദ്ബന്ധകല്പനമെന്നും പറയുന്നു) എന്തെല്ലാം മനോവാക്കുകൾക്കു ഗോചരമായിരിക്കുന്നുവോ അതുകളെല്ലാം കല്പിതങ്ങളെന്നോൎത്തുകൊള്ളണം. മനോവാക്കുകൾക്കു അഗോചരമായി വേദാതീതമായി ത്രിമൂൎത്തികളാൽപോലും നിഷേദ്ധ്യമാനമായ പൊരുൾ ഏതോ മൌനനിലയെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്ന വസ്തു ഏതോ അതുതന്നെ സത്യജ്ഞാനാനന്ദനിത്യനിൎമ്മലമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മമെന്നും ആ പരബ്രഹ്മമേ ആദിദൈവമെന്നും അതിലൈക്യപ്പെടുന്നവൎക്കേ ആനന്ദാനുഭൂതിയുണ്ടാകയുള്ളുവെന്നും, ആനന്ദംതന്നെ മോക്ഷമെന്നും പ

റയപ്പെടുന്നു. ഹേരാജൻ! നീ ചന്ദ്രകിരണത്തെ ഭുജിച്ചുതൃപ്തിയടയുന്ന ചകോരപക്ഷിയെപ്പോലെ ജ്ഞാനസമ്പന്നനായ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ ഭുജിച്ചു്, അഹംഭാവാദികൾക്കിടംകൊടുക്കാതെ ഈഭൂമിയിൽ വസിച്ചു്, ബ്രഹ്മത്തിലൈക്യപ്പെട്ടു്, സഞ്ചാരമോ സംസാരമോ ശ്രമമോ വിശ്രമമോ ദേഹാഭിമാനമോ കൂടാതെ സ്വസ്ഥനായി അകക്കണ്ണു്, പരിപൂർണ്ണസ്വരൂപനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതാവും" എന്നു ജയദേവസ്വാമികൾ അരുളിച്ചെയ്തു. രാജാവു്, ധൈര്യവും മഹനീയവും മനോമോഹനാശകവുമായ ഈ ഉപദേശംകേട്ടു്, സന്തുഷ്ടനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ തിരുവടികളിൽ നമസ്കരിച്ചു്, അഹംഭാവാദി അജ്ഞാനവികാരങ്ങളിൽനിന്നു് വിമുക്തനായി ഇങ്ങനെയറിയിച്ചു. സ്വാമിൻ! ഇങ്ങനെ ഗ്രന്ഥാർത്ഥമായും ക്രമരഹിതമായും അരുളിച്ചെയ്താൽ മൂഢമുഗ്ദ്ധനായ അടിയൻ അറിയുന്നതെങ്ങനെയെന്നു ചോദിച്ചു.

ജയദേവൻ:—ഹേരാജാവേ! പ്രജാവത്സല! ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നവൻ, സഗുണബ്രഹ്മമായ തിരുമൂർത്തികളിൽ ഒരുവനെയെങ്കിലുമോ നിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെയോ ഭക്തിപൂർവ്വം ഉപാസിച്ചു്, ശീലിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പാപങ്ങളെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിക്കാനും പുണ്യത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കാനും അതുകൊണ്ടേ സാധിക്കയുള്ളു. പുണ്യം വർദ്ധിക്കയോൾ അനിത്യമായ സംസാരം, ദുഃഖബഹുലമായിത്തോന്നുകയും മുഖ്യമായ മോക്ഷമാർഗ്ഗം താനേ തെളിഞ്ഞുകാണുകയുംചെയ്യും. ദൈവയോഗത്താൽ ഒരു സൽഗുരുനാഥനെയും ലഭിക്കും. അദ്ദേഹത്തെ ഭക്തിപൂർവ്വം ശുശ്രൂഷിച്ചാൽ കടുത്തവെയിലിൽ ധൂളിപ്പിച്ച മഞ്ഞുതുള്ളിപോലെ സകലപ്രാരബ്ധങ്ങളും നശിക്കും. കോപകലഹാദികളാൽ പീഡിതനാകാതെ മനസ്സു സർവ്വദാ സന്തോഷമടയും. അതുമൂലമായാൽ അവൻ ഗുരൂപദേശത്തിന്നധികാരിയായി. ഇങ്ങനെ മഹാവാക്യോപദേശംവാങ്ങി അതിനെ വിജനസ്ഥാനത്തിലിരുന്നു മനസ്സേകാഗ്രമാക്കി ധ്യാനിക്കണം. ആ ധ്യാനംകൊണ്ടു കാററുവീശി ഇളകാത്ത ദീപംപോലെ മനസ്സു് ഏകാഗ്രമായി ഭവിക്കും. അനന്തരം സൽഗുരുമുഖത്തുനിന്നും മഹാവാക്യാർത്ഥശ്രവണം ചെയ്യണം. ആദ്യം ദേഹത്തെയും അതിലുള്ള നവദ്വാരങ്ങളേയും ഉള്ളിലുള്ള ശ്വാസങ്ങളേയും അന്തഃകരണത്തെയും ഇതുകളെല്ലാം ഞാനെന്നഭിമാനിക്കുന്ന ജീവനെയും അതിന്നാധാരമായ ശുദ്ധശൂന്യമായ അജ്ഞാനത്തെയും ജാഗ്രദവസ്ഥയിലുള്ള ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളേയും സ്വപ്നത്തിലെ മനോവ്യാപാരത്തെയും സുഷുപ്തിയിലെ ശൂന്യാവസ്ഥയേയും അറിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാക്ഷിയായതാനേ അപ്രകാരം സർവ്വചരാചരങ്ങളിലും സാക്ഷിയായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മവും ഒന്നെന്നു വെളിപ്പെടുത്തിക്കാണിക്കുന്നതാകുന്നു. അതുവഴി സൂര്യോദയത്താൽ ഇരുളെന്നപോലെ അജ്ഞാനം നിശ്ശേഷം നശിക്കുന്നു. അനന്തരം, ദേഹം അനിത്യം, നാം നിത്യം, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ദുഃഖമയം, നാം ആനന്ദമയം, അന്തഃകരണങ്ങൾ ചലനസ്വഭാവം, നാം നിശ്ചലസ്വഭാവം, വായു ദേഹത്തിന്നാധാരം, നാം സർവ്വത്തിന്നും ആധാരം, ജീവൻ അഹംഭാവത്തോടുകൂടിയതു, നാം അഹംഭാവത്തോടുകൂടാത്തവൻ അജ്ഞാനം ശുദ്ധശൂന്യം നാം അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണൻ എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചറിയേണ്ടതാകുന്നു. ഇതുമൂലം സർവ്വസന്ദേഹങ്ങളും താനേ നിവർത്തിക്കുന്നു. അതിൽപിന്നെ ദേഹാദികൾ നാം അല്ലായ്കകൊണ്ടു്, നമുക്ക ധർമ്മാധർമ്മബന്ധമോക്ഷജരാമരണങ്ങൾ ത്രികാലത്തിലും ഇല്ല. പലതുള്ളി പെരുവെള്ളം എന്നപോലെ സകലസാക്ഷികളുടെ സമൂഹമാണു്, സർവ്വസാക്ഷിയായ പരബ്രഹ്മമെന്നും ബ്രഹ്മംതന്നെ സാക്ഷിസ്വരൂപനായ ഞാനെന്നും ജനനമില്ലാത്ത എനിക്ക മരണമേതെന്നും രൂപമില്ലാത്ത എനിക്ക വികാരമേതെന്നും സങ്കല്പമില്ലാത്ത എനിക്ക വികല്പമേതെന്നും മനമില്ലാത്ത എനിക്ക മാററമേതെന്നും എങ്ങും പരിപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്ന എനിക്ക ദേഹമേതെന്നും ത്രികാലങ്ങളും ഒരുപോലെ നിർമ്മലമായിക്കാണുന്ന എനിക്കു്, കാലമേതെന്നും ഒരിക്കലും അഴിവില്ലാതെയും എല്ലാം ഞാനായും ഇരിക്കുന്ന എനിക്കു്, ഇന്ദ്രജാലസമാനമായ ഈ പ്രപഞ്ചം മിഥ്യയെന്നും അവയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഞാൻതന്നെ ബ്രഹ്മമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ലെന്നും ദൃഢമായ നിശ്ചയത്താൽ അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

ഇരുളിൽ കയറുകഷണം പാമ്പാണെന്നുള്ള തോന്നൽ വെളിച്ചത്തു ഒഴിഞ്ഞുപോകുന്നതുപോലെ പ്രപഞ്ചം സത്യമെന്നും ദേഹം താനെന്നും ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾ വാസ്തവമെന്നും മറ്റുമുള്ള വിപരീതഭാവനകൾ ഒഴിഞ്ഞുപോകും. പിന്നെ ദേഹമിരുന്നാലെന്തു? മരിച്ചാലെന്തു? കാട്ടിലിരുന്നാലും നാട്ടിലിരുന്നാലും, പ്രാരബ്ധാധീനമായ ഈ ദേഹം സുഖദുഃഖങ്ങളെ അനുഭവിച്ചുതന്നെ തീരേണമെന്നും, എങ്ങനെയെല്ലാം ശ്രമിച്ചാലും വരാനുള്ളതു വരാതിരിക്കയില്ലെന്നും എങ്ങനെയെല്ലാം ത്യജിച്ചാലും പോകാത്തതു പോകയില്ലെന്നും നിശ്ചയിച്ചു്, സകല ഇച്ഛകളെയും അറുത്തു്, സങ്കല്പവികല്പങ്ങൾ ഉള്ളിൽ ഉദിക്കാതെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കാതെയും തടുത്തു്, തിരയററ കടലുപോലെ നിശ്ചലനായി കൂടസ്ഥബ്രഹ്മമാത്രനായിരിക്കുന്നതു സമാധിയാകുന്നു. ഇതിനാൽ സുഷുപ്തിയിലുണ്ടാകുന്ന സുഖമെന്നപ്പോലെ ബ്രഹ്മാനന്ദമുണ്ടാകും. ഇപ്രകാരമുള്ള ഇച്ഛയില്ലാത്ത ആനന്ദക്കടലിൽ മുങ്ങി, തന്നെ മറന്നു്, കാലദേശാദിഭേദഭാവനയില്ലാതെ എങ്ങും നിറഞ്ഞു്, ദ്വൈതഭാവത്തെ കടന്നു്, താൻ ഇന്നവൻ എന്നറിയാതെയും ശുഭാശുഭഭേദം ഇല്ലാതെയും പ്രവൃത്തികളെല്ലാം സ്വപ്നംപോലെയും ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയും ഉന്മത്തനെപ്പോലെയും ശത്രുവെപ്പോലെയും ഉള്ള പ്രകൃതിയോടുകൂടി, പരിഹാസാദികൾ പ്രത്യക്ഷമായാലും മായാമയമെന്നു ഗണിച്ചു്, ഒന്നുംതന്നെയും അറിയാതെ ആനന്ദത്തിൽ മുഴുകി ജാഗ്രൽ സുഷുപ്തി നിലയെ പ്രാപിച്ചു്, ബ്രഹ്മമാത്രനായി ഭവിക്കുന്നതു സാക്ഷാൽക്കാരമാകുന്നു. ഇതിനാൽ, സാലോക്യ സാമീപ്യ സാരൂപ്യ സായൂജ്യങ്ങളെന്നുള്ള നാലുലോകപദങ്ങളെയും കടന്നു്, കേവലാത്മപദമായ ആനന്ദകൈവല്യത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മംതന്നെ ഇഷ്ടദൈവമെന്നും ദൈവമേ സൽഗുരുവെന്നും, ഗുരുസേവതന്നെ സൽകർമ്മങ്ങളെന്നും, ഗുരൂപദേശംതന്നെ വേദമെന്നും, വേദസാരസർവസ്വം വേദാന്തമെന്നും വേദാന്തശ്രവണംതന്നെ മോക്ഷമാർഗ്ഗമെന്നും, മോക്ഷംതന്നെ തപസ്സെന്നും തപസ്സു മനനമെന്നും മനനംതന്നെ നിദിധ്യാസനമെന്നും, നിദിധ്യാസനം സമാധിനിഷ്ഠയെന്നും, സമാധിനിഷ്ഠ സാക്ഷാൽക്കാരമെന്നും, സാക്ഷാൽക്കാരമേ ബ്രഹ്മമെന്നും, ബ്രഹ്മംതന്നെ ആനന്ദമെന്നും ആനന്ദമേ മുക്തിയെന്നും നിശ്ചയമായി അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഭാഗ്യാപി സൽഗുരുവിങ്കലും ഇഷ്ടദൈവത്തിലും, ശ്രവണാദികളിലും ശ്രദ്ധ പൂർണ്ണമായിരിക്കേണ്ടതാണു്. എന്തെന്നാൽ സൽഗുരുശ്രദ്ധ പരമജ്ഞാനത്തെയും, ഇഷ്ടദൈവശ്രദ്ധ പാപനാശത്തെയും, ശ്രവണാദിശ്രദ്ധ അജ്ഞാനനാശത്തെയും ചെയ്യുന്നു. ജ്ഞാനശക്തിയിൽനിന്നും ആനന്ദാശ്രു ഉത്ഭവിക്കുന്നതിനു ശ്രദ്ധയും ഉപദേശവും ശോണിതശുക്ലങ്ങളാണെന്നു പറയാം. ഗുരുകൃപയില്ലെങ്കിൽ ശ്രവണാദികൾ ഫലപ്പെടുകയില്ല. ദേഹസ്മരണയില്ലാതാകുന്നതുവരെ മേൽപറഞ്ഞതൊന്നിലും ശ്രദ്ധ പൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നവനു മാത്രമേ ബ്രഹ്മാനന്ദമുണ്ടാകയുള്ളു. ആചാര്യകൃപ എപ്പോൾ പരിപൂർണ്ണമായി ലഭിക്കുന്നുവോ അപ്പോൾ ഹൃദയത്തിൽ ജ്ഞാനം പ്രകാശിക്കുന്നു. അജ്ഞാനം നശിക്കുന്നു. സഞ്ചിത പ്രാരബ്ധങ്ങളെല്ലാം അററുപോകുന്നു. ചിന്ത അസ്തമിക്കുന്നു. എന്നുവേണ്ടാ, സകല ബന്ധങ്ങളിൽനിന്നും വികാരങ്ങളിൽനിന്നും മുക്തനായിഭവിക്കുന്നു. ഹേ രാജൻ! ദേഹം അചേതന ജഡമായ ഘടം. നീ നിത്യസുജ്ഞാനചൈതന്യം. ദേഹം ഖണ്ഡരൂപനാമം- നീ അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണനിരൂപനിർന്നാമബ്രഹ്മം. ദേഹം വികാരഹേതു ദുഃഖമയം. നീ നിർവികാരനിർമ്മലാനന്ദം. ഈ ഭാവന മനസ്സിൽ ഉദിക്കുന്നതു തന്നെ സത്യജ്ഞാനമെന്നറിഞ്ഞുകൊൾക. മറ്റുവിധത്തിലുള്ള ജ്ഞാനം മൂഢമാകുന്നു. ഇങ്ങനെ അഹങ്കാരം ശമിച്ചു്, ബ്രഹ്മമാത്രഭാവനനായ ജ്ഞാനി ത്രിമൂർത്തികൾക്കു തുല്യനാകുന്നു. ഹേ രാജൻ! ഇനിയും കേട്ടുകൊൾക. ദേഹത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു പ്രാണൻ പ്രാണനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു ജീവൻ, ജീവനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു ആത്മാവു. അതിനാൽ ദേഹാദികളിൽ അഹംഭാവം ഉണ്ടായിക്കൂടാത്തതാകുന്നു. പ്രാരബ്ധാധീനമായ ഈ ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു നിനക്കു സ്നേഹം ഉണ്ടാകരുതു്. അതു് ഈ മാത്രമുതൽ ഉപേക്ഷിച്ചു കളയണം. നീ ആരാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ചിന്തിച്ചുനോക്കുക. ആനന്ദമുണ്ടാകും. ദേഹാദികളുടെ ചലനമറിയുന്നാൽ നിദ്രയുണ്ടാകുന്നതുപോലെ, മനസ്സിന്റെ ചലനമറി

വന്നു

ത്താൽ ആനന്ദനിദ്രയുണ്ടാകുന്നു. ഉറങ്ങുന്നവനു തന്നെക്കുറിച്ചുള്ള ഓൎമ്മയുണ്ടാകുന്നുണ്ടോ? അതുപോലെ ആനന്ദനിദ്രയിൽ ലയിക്കുന്നവനും ദേഹസ്മരണയില്ലാതായിത്തീരുന്നു. ജന്മാന്തരസുകൃതം കൊണ്ടാണ് നിനക്കിപ്പോൾ ജ്ഞാനോപദേശം ലഭിക്കാൻസംഗതിയായത്. ത്രിഗുണങ്ങളും ത്രിഗുണചേഷ്ടകളും പഞ്ചഭൂതങ്ങളും പഞ്ചതന്മാത്രകളും എല്ലാം മായയാൽ നിൎമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മായയോ കേവലം തോന്നൽ മാത്രമാണ്. എന്നാൽ നീ സൎവ്വസാക്ഷിയും നിത്യനുമാണ്. സാക്ഷിയായിനിന്ന്, ഇതുകളെയെല്ലാം അറിയുന്ന നിനക്ക്, മായയും ത്രിഗുണങ്ങളും പഞ്ചഭൂതവികാരങ്ങളുമൊന്നും ഒരുകാലത്തുമുണ്ടാകയില്ല. നീ പൃഥിവ്യപ്തേജോവായ്വാകാശങ്ങളിൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മമാകുന്നു. ഈപ്രകാരമുള്ള ദ്വൈതാദ്വൈത ഭാവനയാൽ ഞാനെന്ന ജീവഭാവം നിശ്ശേഷം നശിച്ച്, സൎവ്വദാ നിൎമ്മുക്തനായി ശോഭിക്കുന്നു; എന്നിങ്ങനെ പലവേദാന്തരഹസ്യങ്ങളെ ഉപദേശിച്ചിട്ട് ഹേ രാജൻ! ഈ തത്വംതന്നെ നാലുവേദങ്ങളിലും, വസിഷ്ഠസംഹിതസൂതസംഹിത ഭഗവൽഗീത, ആത്മഗീത, രാമഗീത ഉത്തരഗീത, ഭൃഗുഗീത, പാണ്ഡവഗീത, പരമഗീത, അഷ്ടാവക്രഗീത, മുതലായവയിലും വേദവ്യാസൻ നിൎമ്മിച്ചപതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിലും ഉപപുരാണങ്ങളിലും, പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതെന്നും ഇതിനെ തിരസ്കരിക്കുന്നവർ, രൌരവാദിനരകങ്ങളിൽ പതിക്കുന്നപാപികളാണെന്നും, അതുകേട്ടുള്ളശേഷം രാജാപുരുഷനായവൎക്ക്, വിശ്വാസമുണ്ടാകുന്നതിന്നായി വിശ്വനാഥക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുമ്പിൽചെന്ന്, മുജ്ജന്മത്തിൽ ഏകം, നാരായണൻ ദ്വൈതനാസ്തി എന്നുസത്യംചെയ്തതിനു പകരം ഏകോ ബ്രഹ്മദ്വൈതോനാസ്തി എന്നെല്ലാവരും കേൾക്കെ ഉച്ചത്തിൽ സത്യംചെയ്തു. തൽക്ഷണംതന്നെ ശ്രീകാശിവിശ്വനാഥനും വിശാലാക്ഷിയമ്മയും, ത്രിക്കോവിലിൽനിന്നും പലതംകൊണ്ടെഴുന്നെള്ളിട്ട്, ഇതുതന്നെ വേദാന്തസാരസൎവ്വസ്വമെന്നരുളിച്ചെയ്ത്, ജയദേവനെ ആശീൎവ്വദിച്ചന്തൎദ്ധാനംചെയ്തു.

ഉടനെ, ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണനും പ്രസന്നനായി ദൎശനംകൊടുത്തു. ജയദേവന്റെ വാക്യംതന്നെയാണു ഗീതാസാര സൎവ്വസ്വമെന്നരുളിച്ചെയ്തനുഗ്രഹിച്ചന്തൎദ്ധാനംചെയ്തു. ദേവകൾ പുഷ്പവൃഷ്ടിചെയ്തു. നാരദാദി മഹൎഷിമാർ ആകാശമാൎഗ്ഗത്തിൽ എഴുന്നള്ളിനിന്ന്, വ്യാസോക്തങ്ങളായ സൎവ്വപുരാണങ്ങളുടെയും തത്വസാരം ജയദേവനാൽ ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ടമഹാവാക്യമാണെന്ന്, ഘോഷിച്ചാശീൎവ്വദിച്ചു. അനന്തരം ജയദേവനുംക്രമേണ രാജനുമൊരുമിച്ചു രാജധാനിയിലേക്കു മടങ്ങിച്ചെന്ന്, യഥാപൂൎവ്വം ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠരായിക്കാലംകഴിച്ചു. അല്ലയോ ഉപവസിഷ്ഠാദി ഭാഗവതോത്തമന്മാരേ! ജയദേവന്റെ ചരിത്രം വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നതിന്ന്, ആദിശേഷനാൽപോലും സാധിക്കയില്ല. ഗുരുകാരുണ്യത്താൽ ഇത്രയും നിങ്ങളുടെ അറിവിന്നായിഞാൻപറഞ്ഞു. ശേഷം ഇനിയും ഞാൻ ഓരോരോ ഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രം പറയുന്നതിനിടയ്ക്കു പറഞ്ഞുതരാൻ സംഗതിയാകും. ഇപ്പോൾ ഇങ്ങനെ അവസാനിക്കട്ടെ.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു വിരമിച്ചനാരദമുനിയെ വണങ്ങി ഉപവസിഷ്ഠർ മുതലായവർ വിഷ്ണുശിവൻ, എന്നീദേവന്മാരിൽ ആൎക്കാണുമേന്മ കല്പിക്കാവുന്നതെന്നു ചോദിച്ചു. നാരദമുനിയവർ അതുകേട്ടു ചിരിച്ചു, ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠന്മാരേ! നിങ്ങളുടെചോദ്യം എനിക്കു അത്ഭുതത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. ആ ദേവന്മാർ തമ്മിൽ ഭേദമില്ലെന്നു ഗണിക്കാൻ ഞാനും അൎക്കണോ അവകാശം, മേന്മകല്പിക്കാവുന്നതെന്നു മറുപടി പറകയും ഉപവസിഷ്ഠാദികൾ വന്ദിച്ചു സന്ധ്യാവന്ദനാദികൾക്കായി സ്വാശ്രമത്തിലേയ്ക്കു മടങ്ങുകയുംചെയ്തു.

മന്മനോനിലയരോദിയായമണിദീപമായിവിലസുന്നസ-
ച്ചിന്മയാത്മക! ചിദംബര! ഹൃതദൂരാത്മദൈത്യജനസഞ്ചയ!
അമ്മയച്ഛനഖിലംഗുരുസ്ഥിതിയുമായിമരുവുമയതാപമ-
ന്യൂനമാദികളൊഴിച്ചുകാത്തരുളുമീശ!നിന്മനസമാശ്രയം.

ഇതി ജയദേവചരിത്രം.

തുളസീദാസചരിത്രം

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

മങ്ഗലാചരണം.

ലോകംസൃഷ്ടിക്കുമംഭോജഭവനനൊരുനാളാദിപത്മത്തിലേറി-
ശ്ലോകംകൂട്ടാതെതൻമാതൃകയിലമൃതഭാഷമംഗീകരിച്ചും
മേലുംവിഷ്ണോർമ്മേൽകാരുണികതപറയാവല്ലസൃഷ്ടിച്ചുഴിപ്പാ-
നാവശം—പാലിക്കവാനെകനായവിഷ്ടതീർത്ഥകന്മാവെഷ്ണുവേ

തുളസീദാസമങ്ഗളം.

കാമാസക്തിമൂത്തിരുന്നപലനാൾപ്പിൽക്കാലമുദ്ബുദ്ധനായ്
പൂമാതിൻ വരനെത്തിരഞ്ഞുപുനരശ്രീലോകനാഥനെയും
കാമംപോലവിലോകിതത്തിൽകഥകളായവിശേഷാദ്യനെക്കണ്ടനി-
ഷ്കാമന്മാരെയതാപരാന്തമാസക്തതുളസീദാസർഷിയെക്കൈതൊഴാം.

(തുളസീദാസരുടെ ഉത്ഭവം)

മൂലാധാരംമുതലായ ആറാധാരങ്ങളേയും ഭേദിച്ച്, നാദാനന്ദത്തിനധീനരായി ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സിനെക്കണ്ട്, പരമാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്ന ഋഷപാസിതർ മുതലായ സിദ്ധന്മാർ പിറ്റേദിവസം കാലത്തെ കുളികഴിഞ്ഞ് നിത്യകർമ്മങ്ങളും നിർവ്വഹിച്ചശേഷം, വാല്മീകിമഹർഷിയുടെ അവതാരമായ തുളസീദാസന്റെ ചരിത്രം കേൾക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ, നാരദസിദ്ധരുടെ അടുക്കൽചെന്നു വന്ദിച്ച്, അഭിപ്രായം അറിയിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം സന്തോഷപൂർവ്വം ആ ചരിത്രത്തെ പ്രവചനമാരംഭിച്ചു.

അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരായ പാണ്ഡവന്മാരുടെ രാജധാനിയും, ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിശ്വരൂപം കാണിച്ച സ്ഥാനവുമായ ഹസ്തിനപുരം എന്ന പ്രസിദ്ധിയുള്ള ദില്ലിപ്പട്ടണത്തിൽ, ഈശ്വരഭജനംചെയ്തുകൊണ്ടും, "സാധുസംഗതിതന്നെമോക്ഷകാരണമെന്നു"ള്ള ബോധത്തോടും, ഭക്തമണികളുടെ ശുശ്രൂഷയാകുന്ന വ്രതത്തോടും പരിപൂർണ്ണവൈരാഗ്യത്തോടും അനന്യമായ ചിത്തവൃത്തിയോടും, അതിഥികൾക്ക് അന്നാദികളെ ദാനംചെയ്യുന്നതിൽ ശ്രദ്ധയോടുംസത്യനിഷ്ഠയോടുംകൂടി, സകലശാസ്ത്രങ്ങളെയുമറിയുന്ന ശീലനും വിവേകിയുമായ, ഒരു ഉത്തമബ്രാഹ്മണൻ പാർത്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം ബന്ധുക്കൾ, മിത്രങ്ങൾ മുതലായവർക്കെല്ലാം, സമസ്തവും ആത്മാവുതന്നെയെന്നുള്ള തത്വത്തെ ഉപദേശിച്ചു. ബ്രഹ്മവിഷ്ണുമഹേശ്വരന്മാരും, ഇന്ദ്ര, ചന്ദ്ര, മുതലായ ദേവതകളെല്ലാവരും, സകലവിശിഷ്ടവസ്തുക്കളും തത്വങ്ങളും പദങ്ങളും പദാർത്ഥങ്ങളും എല്ലാം ആത്മാവല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ലെന്നും, അഹംഭാവമരിച്ചാൽ, ജ്ഞാനം ലഭിക്കുന്നതിന്, രാമമന്ത്രംതന്നെ പ്രധാനം എന്നും, ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശം. അതുമൂലം അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരും ആത്മാരാമൻ എന്നുവിളിച്ചുവന്നു.

അക്കാലത്ത്, ദില്ലിയെ രാജസ്ഥാനമാക്കി നാടുവാണിരുന്ന അക്ബർചക്രവർത്തി ആത്മാരാമന്റെ വിചിത്രതകളെയും, ഗുണഗണങ്ങളേയും, അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തെയും, ഫലമായ ജ്ഞാനോപദേശത്തെയുംകുറിച്ച്, കേട്ട്, അദ്ദേഹത്തിനെ അത്യാശ്ചര്യവത്തി,

ഒരു ഉപദേഷ്ടാവും ഗുരുവും എന്നുള്ള നിലയിൽ, തന്നോടൊന്നിച്ചു താമസിപ്പിച്ചു. ചക്രവർത്തിക്കു അന്നുമുതൽക്കു ആത്മാരാമന്, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ ഉപദേശിച്ചുവന്നു. അതുമൂലം ലൌകികത്തിലും അദ്ദേഹത്തിൽ ഭയഭക്തിയും വർദ്ധിച്ചു ചക്രവർത്തി, അദ്ദേഹംതന്നെ സകലത്തിനും ഗുരുഭൂതനെന്നും, ഉപദേഷ്ടാവെന്നും വിശ്വസിച്ച്, പ്രതിമാസം ആയിരം സ്വർണ്ണനാണയം ശമ്പളം പതിച്ചുകൊടുക്കുകയുംചെയ്തു.

ഇങ്ങനെ താമസിച്ചുവരവേ, ഭഗവന്നിയോഗത്താൽ ശ്രീവാല്മീകിമഹർഷി ധർമ്മസ്ഥാപനത്തിനായി ഭൂമിയിൽ അവതരിക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. രാമരാമേതിമന്ത്രജപത്താൽ മഹർഷിപദത്തെ വരിക്കുകയും സകലവേദശാസ്ത്രപാരംഗതനാകയും—രാമായണകഥയെ ശ്ലോകരൂപേണ നിർമ്മിക്കയും—ഭരദ്വാജമഹർഷിക്ക് വായിപ്പതിനെ ഉപദേശിക്കയുംചെയ്ത പുണ്യാത്മാവായ ആ മഹർഷിശ്രേഷ്ഠൻ, അവതാരാർത്ഥം പൂജ്യപാദരായ ആത്മാരാമബ്രാഹ്മണന്റെ സഹധർമ്മിണിയുടെ ഗർഭത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. യഥാകാലം ആ സാദ്ധ്വി, തേജസ്സൌന്ദര്യൈകനിധാനമായ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കുകയുംചെയ്തു.

ആത്മാരാമന്, പുത്രന്റെ സുകുമാരമായ മുഖകമലത്തെക്കണ്ടാനന്ദിച്ച്, ജാതകക്രിയാദികളും, ദാനധർമ്മാദികളും യഥാവിധി നിർവ്വഹിച്ചു. ബ്രഹ്മതേജോനിധിയായ പുത്രന്റെ ശൈശവത്തിൽ വിശേഷാനന്ദത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം അവനു തുളസീദാസനെന്നു പേരിട്ടു വാത്സല്യപൂർവ്വം വളർത്തിവന്നു. ഉപനയനംകഴിഞ്ഞു് വിദ്യാഭ്യാസം ആരംഭിച്ചതോടുകൂടി പുത്രന്റെ ബുദ്ധിവിസ്താരത്തെക്കുറിച്ചു പിതാവു് അത്ഭുതപ്പെട്ടു. വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസാദികളെല്ലാം അല്പകാലംകൊണ്ടു അഭ്യസിക്കയും അവശ്യം ആവശ്യമുള്ള ലോകപരിചയം സമ്പാദിക്കയുംചെയ്തു.

യൌവനമാരംഭിച്ചപ്പോൾ ആഭിജാത്യവും അഴകും സൌശീല്യാദിഗുണങ്ങളും വൈദുഷ്യവുമുള്ള മമതാദേവിയെന്നു പേരായ ഒരു കന്യകയെ വലിയ ഉത്സവാഘോഷങ്ങളോടുകൂടി മഹാജനസമക്ഷം വിവാഹംചെയ്യിച്ചു. അന്നുമുതൽക്ക്, ആത്മാരാമൻ തുളസീദാസനെക്കൂടി കൊട്ടാരത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി രാജ്യകാര്യാലോചനകളിലും മറ്റും പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു പരിചയിപ്പിക്കയുംചെയ്തു. അചിരേണ ചക്രവർത്തി തുളസീദാസനെ തന്റെ കാര്യാലോചനസ്ഥാനി നിയമിച്ചു. ബാലനായ തുളസീദാസൻ രാജധാനിയിൽ അമാത്യനായി പെരുമാറുന്നതിനു വേണ്ട സാമർത്ഥ്യം ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു ശങ്കിച്ച്, പിതാവ് അദ്ദേഹത്തെ അടുക്കൽ വിളിച്ചിരുത്തി പല ഉപദേശങ്ങൾചെയ്തു. അപ്പനേ! തുളസീദാസ! നീ ലോകനീതിയെ അറിയാത്ത ബാലനാണ്. രാജാക്കന്മാരോടിടപെടുന്ന സംഗതി വളരെ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഒരു കാര്യമാണ്.

"മൂർച്ചയുള്ളൊരുഖഡ്ഗംകൊണ്ടാനന്ദം ചെയ്തീടാമോ
മൂർഖപ്പാമ്പിന്റെമുഖചുംബനം ചെയ്തീടാമോ
സിംഹത്തെച്ചെന്നുചലിപ്പിക്കെ ചെയ്തീടാമോ
സാധ്യമാകിലതിലുംസിദ്ധിയാനൃപചിത്തം"

എന്നാണ് അനുഭവസ്ഥന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. കുളിർമാറാൻ നമ്മൾ തീ കായുന്നപോലെ, ക്രമമായ അകലത്തിൽനിന്നുവേണം അവരോടു പെരുമാറാൻ. അധികം അടുത്താൽ ദേഹം ചുടും. അകന്നാൽ ചൂടുകിട്ടുകില്ല. അതുപോലെ രാജാക്കന്മാരോടും അധികം അടുത്താലും അകന്നാലും തരക്കേടുണ്ട്. ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ ചെന്നാൽ രാജനീതികളിൽതന്നെ മനസ്സുറപ്പിച്ചിരിക്കണം. എപ്പോഴെങ്കിലും അല്പം ഉദാസീനതയോ മറവിയോ വന്നുപോയാൽ, അതിനെ തരപ്പെടുത്തേണ്ടതു നിന്റെ ചുമതലയാണെന്നു കരുതിക്കൊള്ളണം. ന്യായം തീർക്കുന്നതിൽ വലിയവനെന്നും ചെറിയവനെന്നും ഉള്ള ഭേദം നോക്കരുത്. രാജാവ് എന്തെങ്കിലും ഒന്നു ചോദിച്ചാൽ, വളരെ ആലോചിച്ചുവേണം അതിനുത്തര

മെപോവാൻ. എന്തെന്നാൽ മന്ത്രിയുടെ ദോഷംകൊണ്ടു്, രാജാവു നശിച്ചുപോകാൻ എളുപ്പമുണ്ടു്. രാജതന്ത്രത്തെ യാതൊരുഹാനിയുംകൂടാതെ നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നകാര്യം അത്ര എളുപ്പമല്ല. അതിനെ നശിപ്പിക്കാൻ തീരെ പ്രയാസവുമില്ല.

“തന്നെപ്പോൽമറ്റുള്ളോരെക്കൂടവെകാണുന്നവൻ
ധന്യപൂരുഷൻഎന്നുചൊല്ലുന്നുമഹത്തുക്കൾ”

എന്ന ആപ്തവാക്യം എപ്പോഴും ഓർമ്മയിരിക്കണം. ആ നിലയിൽനിന്നു രാജാവും വ്യതിചലിക്കാതെ, സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു്, ഒരു ഉത്തമമന്ത്രിയുടെ ധർമ്മമാകുന്നു. ഒരുപക്ഷേ, രാജാവു് അധർമ്മം പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങിയാലും, അദ്ദേഹത്തെ പല ദൃഷ്ടാന്തദാർഷ്ടാന്തികങ്ങളാൽ, നീതിമാർഗ്ഗത്തിലേക്കു നയിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു്, ജനങ്ങളുടെ പ്രീതിയും പ്രശംസയും സമ്പാദിക്കണം. സമ്പത്തുക്കൾക്കു നഷ്ടമുണ്ടായാൽ, അതിനെ സമ്പാദിച്ചതിൽ വിനിയോഗിക്കുന്നതെപ്രകാരമോ അപ്രകാരം ഉത്തമന്മാർക്കു രാജ്യാധികാരം കിട്ടിയാൽ, അതു്, സാധുസംരക്ഷണത്തിനും ധർമ്മസ്ഥാപനത്തിനും ആയി വിനിയോഗിക്കുകയും അധർമ്മങ്ങൾ ആരും പ്രവർത്തിക്കാതെ സൂക്ഷിക്കുകയും നിയമനിഷ്ഠയുള്ളവരെ വിശ്വസിച്ചു്, രാജാവുമുതൽ ദരിദ്രൻവരെയുള്ള സകലരുടേയും ക്ഷേമത്തെ നിലനിർത്തുകയും കൊല, കളവു്, ധർമ്മവിരുദ്ധമായ കാമം മുതലായവയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെ കഠിനമായി ശിക്ഷിച്ചു്, ധർമ്മനിഷ്ഠയുള്ളവരെ സമ്മാനിക്കുകയും, അതിഥികളെ പൂജിക്കുകയും, ആത്മാരാമന്മാരായ തപസ്വികൾക്കു യോഗ്യസ്ഥാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി, ഒരിക്കലും അവർക്കപ്രിയംവരാതെ സൂക്ഷിച്ചു്, അവരുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ രാജ്യവംശത്തിനു മംഗളം പുലർത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

എന്തെന്നാൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കു തപസ്വികളുടെ തപസ്സാണാശ്രയം. അതുപോലെ തപസ്വികൾക്കു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികളുടെ ധർമ്മമാണാശ്രയമെന്നും പറയാം. അതുകൊണ്ടു ഭക്തന്മാർ, സിദ്ധന്മാർ മുതലായവരുടെ അപ്രീതി രാജ്യനാശത്തിനു ഹേതുവാണെന്നും, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികളുടെ അധർമ്മം മറുപുറത്ത തപസ്വികളുടെ അപ്രിയത്തിനു ഹേതുവാണെന്നും ഓർമ്മയിരിക്കണം. തപസ്വികളുടെ ആശീർവാദത്താൽ ശൂന്യമായ പട്ടണവും, പൂർവ്വാധികം സമൃദ്ധമായി ഭവിക്കും. പട്ടണത്തിനു പ്രകാശമുണ്ടാക്കുന്നതു സൂര്യചന്ദ്രന്മാരല്ല. സാധുക്കളായ തപസ്വികളാണു്. അയോദ്ധ്യാധിപതിയായ ദശരഥൻ, ഐശ്വര്യസമൃദ്ധിയോടുകൂടിയിരുന്നതു്, വസിഷ്ഠമഹർഷിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യവും അനുഗ്രഹവുംകൊണ്ടായിരുന്നു. തപസ്വികളില്ലാത്ത നാടു്, ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾനിറഞ്ഞ കാടാണെന്നുതന്നെ പറയണം. സാധുക്കളുടെ സംസർഗ്ഗംതന്നെയാണു് സന്തോഷത്തിന്റെ സ്ഥാനമെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. അമാത്യന്മാർക്കു പ്രധാനമായി കർമ്മവും യുക്തിയും ബുദ്ധിയും വേണ്ടതാകുന്നു. ശാന്തത, സാഗരത്തെക്കാൾ വലിപ്പമേറിയതാണെന്നു ഒരു മഹാത്മാവെഴുതിയ ഒരു ചീട്ടുകൊണ്ടും, മന്ത്രിയുടെ ബുദ്ധികൌശലംകൊണ്ടും ഒരു രാജാവു്, അധർമ്മത്തിൽ ഏർപ്പെടാതിരിക്കാനും നിരപരാധിനിയായ ഒരു സ്ത്രീയെ വധിക്കാതിരിക്കാനും ഇടയായി. അതെങ്ങനെയെന്നാൽ ഒരു നഗരത്തിൽ ഏകോത്തമനായ ഒരു മനുഷ്യൻ, വിധിപ്രകാരം ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ ഇരുന്നു്, ഒടുവിൽ സന്ന്യസിച്ചു്, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ അനുഭവിച്ചു, നിര്യാണകാലമായപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ—“പ്രിയപിതാവേ! എന്റെ ഉപജീവനത്തിനോ വിവാഹത്തിനോ ഒന്നിനുംതന്നെ, അല്പംപോലും സമ്പാദിച്ചുവെച്ചേക്കാതെയാണല്ലോ അങ്ങുന്നു മരിക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നതു്. ഇനി, ഞാൻ കാലക്ഷേപം ചെയ്യേണ്ടതെങ്ങനെ?” എന്നു വേദനയോടുകൂടി നിലവിളിക്കുന്നതുകേട്ടു്, അദ്ദേഹം ഒരു ചീട്ടെടുത്തു, “ശാന്തത കടലിനേക്കാൾ വലിപ്പമുള്ളതാകുന്നു” എന്നെഴുതി അവന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തിട്ടു്, ഇതിനെ നീ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചുകൊൾക. മുതൽസംബന്ധമായി വല്ല ബുദ്ധിമുട്ടും വരുമ്പോൾ, എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി, നമ്മുടെ രാജാവിന്റെ പക്കൽ കൊടുത്താൽ നിന്റെ കഷ്ടത നിവൃത്തിയാകും. എന്നുപറഞ്ഞു മരിക്കുകയുംചെയ്തു. പുത്രൻ പിതാവിനു ചെയ്യേണ്ട ചരമക്രിയകളെല്ലാം

ചെയ്തശേഷം, പിറേറദിവസം ഉദയത്തിൽതന്നെ ആ ചീട്ടുംഎടുത്തുകൊണ്ട്, രാജധാനിയിലേക്ക ചെന്നു. രാജാവു്, അതു വായിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ, "ശാന്തത സാഗരത്തിലും വലിപ്പമുള്ളതു്" എന്നെഴുതിയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു്, അതിന്റെ അന്തസ്സാരം മനസ്സിലാക്കി, ആ സാധുവിനെ വേണ്ട മുതൽകൊടുത്തു സന്തോഷിപ്പിച്ചയച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹം ആ ചീട്ടു്, തന്റെ നിത്യായുധമായ വാൾ ഇടുന്ന ഉറയിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്നു.

അങ്ങനെ കുറേക്കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ഒരിക്കൽ രാജാവു് പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി, കാട്ടിൽ വേട്ടയ്ക്കായിപ്പോയി. പള്ളിയറവിചാരിപ്പുകാരൻ രാജാവിന്റെ പള്ളിമെത്തയിൽ ഒന്നു കിടന്നുറങ്ങണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടെ, പലനാളായി അവസരംനോക്കി ഇരിക്കയായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അന്നു മെത്ത നല്ലതുപോലെ അലങ്കരിച്ചു, നേരത്തെതന്നെ കട്ടിന്മേൽ കയറി തേക്കവിട്ടിരുന്നതായതുമെടുത്തു പുതച്ചു്, സുഖമായിക്കിടന്നുറങ്ങിത്തുടങ്ങി.

ആ അവസരത്തിൽ രാജപത്നി, രാജാവുമടങ്ങിവന്നോ എന്നും പള്ളിയറയിൽ ഉണ്ടോയെന്നും നോക്കിവരുന്നതിനായി ഒരു ദാസിയെനിയോഗിച്ചയച്ചു. ഉണ്ടെന്നും നിദ്ര ചെയ്യുന്നു എന്നും അവൾ മടങ്ങിച്ചെന്നു പറകയാൽ, ആ ദേവി സംശയലേശംകൂടാതെ ചെന്നു മെത്തയുടെ അരികിൽ നിന്നു സൂക്ഷിച്ചു. ഭർത്താവു്, നായാട്ടിലുള്ള ശ്രമത്താൽ ക്ഷീണിച്ചുറങ്ങുകയാണെന്നും, അതുകൊണ്ട്, ഉപദ്രവിക്കേണ്ടാ എന്നും നിശ്ചയിച്ചു്, ആ മഞ്ചത്തിൽതന്നെ ഒരുഭാഗത്തു കയറിക്കിടന്നുറങ്ങി. അപ്പോഴാണ വേട്ടയ്ക്കുപോയ രാജാവു മടങ്ങിവന്നതു്. മന്ത്രിയോടുകൂടിത്തന്നെ പള്ളിയറവാതുക്കൽ എത്തി അകത്തേക്ക സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ, പള്ളിമെത്തമേൽ ശയിച്ചിരിക്കുന്ന തന്റെ പ്രിയതമയേയും അന്യനായ പുരുഷനെയുംകണ്ടു്, കോപരാപരവശനായി ഇവരെ ഇപ്പോൾതന്നെ കഷണം കഷണമായി വെട്ടിമുറിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു്, ഉറയിൽ നിന്നും വാളൂരിയെടുത്തു. ഉടനേ, പണ്ടൊരിക്കൽ അതിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്ന ചീട്ടു്, ദൈവഗത്യാ രാജാവിന്റെ മുമ്പിൽ വീഴുവാൻ ഇടയായി. അദ്ദേഹം അതെടുത്തുനോക്കിയപ്പോൾ, "ശാന്തത, സാഗരത്തേക്കാൾ വലിയതാണെ"ന്നെഴുതിയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു്, ഉദ്ബുദ്ധനായി സ്വല്പനേരം അനങ്ങാതെ നിന്നുപോയി. സന്ന്യാസിയുടെകൈയിൽ കൊണ്ടുകൊടുത്ത ചീട്ടാണ് അതെന്നുള്ള കഥ അദ്ദേഹം അപ്പോൾ ഓർത്തില്ല. ദൈവശക്തിയാൽ ആകാശത്തുനിന്നുപതിച്ചതാണെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ, വാൾ പ്രയോഗം ചെയ്വാൻ മടപ്പെട്ടു്, സമാധാനത്തോടുകൂടി, വെളിക്കിറങ്ങി, മന്ത്രിയോടു വിവരം പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു്, ബുദ്ധിമാനായ മന്ത്രി, രാജാവിനെ ഒരുഭാഗത്തു മാറിനില്ക്കാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്യിച്ചു്, പള്ളിയറവാതുക്കൽചെന്നുനിന്നു് ഉച്ചത്തിൽ കയ്യടിച്ചു്, ശബ്ദം ഉണ്ടാക്കി. ആ ശബ്ദംകേട്ടു്, രാജസ്ത്രീ പെട്ടെന്നു കണ്ണുതുറന്നുനോക്കി. അപ്രതീക്ഷിതമായും അസാധാരണവുമായി പള്ളിയറവാതുക്കൽ വന്നുനില്ക്കുന്ന മന്ത്രിയെക്കണ്ടു്, ഹേ മന്ത്രിസത്തമ! ഇതെന്തൊരക്രമമാണ്? രാജശേഖരനുമായി ഞാൻ ശയിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ പള്ളിയറയിൽ, അനുവാദം ചോദിക്കാതെ കടന്നുകയറിവന്നതു്, എത്രമാത്രം ഉചിതമാണെന്നു്, അറിവുള്ള താങ്കൾതന്നെ, വിചാരിച്ചുനോക്കേണ്ടതാണ എന്നുപറഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു്, തന്റെ അന്തഃപുരത്തിലേക്ക പോകാൻ ഭാവിച്ചു.

മന്ത്രിപറഞ്ഞു:— സ്വാമിനി! ഭവതി പറഞ്ഞതുശരിതന്നെ. രാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു വേട്ടയ്ക്കുപോയശേഷം മടങ്ങിവന്നതു എപ്പോഴാണെന്നുകൂടിപ്പറഞ്ഞു തന്നാൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു.

റാണി — തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്, രാത്രിയുടെ ആദ്യയാമത്തിൽതന്നെ തിരിച്ചെഴുന്നള്ളി ഇവിടെ കിടക്കയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അറിയാതെയാണ ഞാൻ വന്നുകിടന്നതു.

മന്ത്രി:— തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മടങ്ങിവന്നതു ദേവി കണ്ടുവോ?

റാണി — കണ്ടില്ല. ഞാൻ വന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം നല്ല ഉറക്കമായിരുന്നു. നായാട്ടുകൊണ്ടു ക്ഷീണിച്ചുകിടക്കുകയാൽ, ഉപദ്രവിക്കേണ്ടെന്നുവെച്ചു ഞാൻ വിളിച്ചില്ല. എ

ണായാലും അദ്ദേഹം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ, നാം തമ്മിൽ ഈ രീതിയിൽ ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്നതു ഒന്നുകൊണ്ടും ശരിയല്ല. മുമ്പേ ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ, തനിയേ കടന്നുവന്നു കയറിയതും, ഞങ്ങൾക്കു യോഗ്യതയായില്ല. വല്ലകാര്യവുമുണ്ടെങ്കിൽ കാവൽക്കാരോ തവണക്കാരോ മുഖേന, തിരുമനസ്സിലെ അവസരം അന്വേഷിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അദ്ദേഹമിന്നു ക്ഷീണിച്ചുറങ്ങുകയാണ്. തക്ക കാര്യമുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ ഉണർത്താവൂ. എന്നുപറഞ്ഞു തന്റെ മുറിയിലേക്കുപോകയും ചെയ്തു. ഉടനേ, മന്ത്രി അകത്തുകടന്ന്, പള്ളിമെത്തയിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്ന പള്ളിയറ വിചാരിപ്പുകാരനെ തട്ടിയുണർത്തിയെഴുന്നേല്പിച്ചു. അവൻ മന്ത്രിയെക്കണ്ട് അത്യന്തം ഭയാകുലനായിനിന്ന്, കിടുകിടവിറച്ചു. ഉടനേ, മന്ത്രി, അവനെനോക്കി, എടാ ദ്രോഹി നിന്റെ അടുക്കൽ ഈ മെത്തയിൽ കിടന്നിരുന്നതാരാണ്? പരമാർത്ഥം പറ നല്ലതിന്! എന്നുപറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തി.

വിചാരിപ്പുകാരൻ:—ഞാനൊരുത്തനല്ലാതെ മററാരും ഇതിൽ കിടന്നിരുന്നില്ല.

മന്ത്രി:—ആകട്ടെ, നീ തിരുമനസ്സിലെ മെത്തയിൽ കയറിക്കിടക്കാൻ എന്തുകാരണം?

വിചാരിപ്പുകാരൻ:—എനിക്കു ഈ മെത്തയിൽ ഒന്നുകിടന്നാൽ കൊള്ളാമെന്നു പലനാളായി ഉണ്ടായിരുന്ന ആഗ്രഹം സാധിക്കാൻ ഇന്നവസരമുണ്ടായതുകൊണ്ട്, അങ്ങനെ ചെയ്തുപോയതേയുള്ളു. ദയയുണ്ടായി എന്റെ അപരാധം ക്ഷമിച്ചെന്നെ രക്ഷിക്കണം.

ഇതുകേട്ട്, മന്ത്രി, അവനെ അവിടെ നിർത്തീട്ട്, മറഞ്ഞുനിന്ന രാജാവിനെ നോക്കി "സ്വാമി! അങ്ങേ സംശയം ഇപ്പോൾ തീർന്നുവോ? എന്നു ചോദിച്ചു.

രാജാവു:—ഒന്നുകൂടി പരീക്ഷിച്ചുനോക്കേണ്ടതായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. എന്റെ സംശയം തീർന്നില്ല. എന്നുപറഞ്ഞു റാണിയെ വിളിച്ച്, ഛേ! നീ വലിയ അപരാധം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. പള്ളിയറവിചാരിപ്പുകാരനോടുകൂടിയാണ് നീ മെത്തയിൽ കിടന്നിരുന്നത്. അതുമൂലം എനിക്കു ദുഃഖമുണ്ടാകാനിടയായിരിക്കുന്നു. ഇനി, എനിക്കു യോജ്യയാവണമെങ്കിൽ, എണ്ണ അടുപ്പിൽവച്ചു തിളപ്പിച്ച്, അതു വെട്ടിത്തിളയ്ക്കുമ്പോൾ, അതിൽ ചാടി നീ കുളിക്കണം. സത്യവതിയാണെങ്കിൽ നിന്റെ ദേഹം പൊള്ളുകയില്ല. ഈ പരീക്ഷ കഴിക്കാതെ നിന്നെ എനിക്കു സ്വീകരിക്കാൻ പാടില്ല. അതിലേക്കു വല്ല മടിയുമുണ്ടെങ്കിൽ, ഇപ്പോൾതന്നെ നിന്റെ ഭവനത്തിലേക്കു പൊയ്ക്കോൾക, എന്നുകല്പിച്ചു.

റാണി അതുകേട്ട്,—"അന്യപുരുഷസ്പർശത്തിനിടയായ ഈ ശരീരം എന്തായാലും ഇനിവച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ല. ഇതുഇപ്പോൾതന്നെ ഭസ്മമാക്കിയേക്കാം." എന്നുപറഞ്ഞ് തൽക്ഷണംതന്നെ എണ്ണ അടുപ്പിലാക്കിച്ച്, വെട്ടിത്തിളച്ചപ്പോൾ അതിൽ ചാടാനായി ഭാവിച്ചു.

അതുകണ്ട്, അർദ്രഹൃദയനായ രാജാവ്, അവളെനോക്കി, "ദേവി! നിന്റെ ചാരിത്രശുദ്ധിയെ സാക്ഷീകരിച്ചാണ് ദൈവം ഈ ചീട്ട്, എന്റെ മുമ്പിൽ ഇട്ടുവച്ചത്. അതിൽനിന്നും നീ കുററക്കാരിയല്ലെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട്, ഇനി എണ്ണയിൽ ചാടി പരീക്ഷിക്കണമെന്നില്ല എന്നുപറഞ്ഞു.

റാണി:—"പ്രാണനാഥ! ഞാൻ കുററക്കാരിയല്ലെങ്കിലും, മനസ്സറിയാതെയെങ്കിലും, ഒരു പുരുഷസ്പർശം എനിക്കു സംഭവിച്ചുപോയതുകൊണ്ട്, ഇനി, ഈ ദേഹത്തിൽ പരിശുദ്ധനായ അങ്ങുസ്പർശിച്ചുകൂടാ. ഇപ്പോൾതന്നെ ഞാൻ ഇതിനെ ഭസ്മമാക്കിയേക്കാം" എന്നു സധൈര്യം പ്രസ്താവിച്ചശേഷം, വീണ്ടും എണ്ണയിൽ ചാടുവാൻ ഭാവിച്ചു.

ആ സാഹസംകണ്ട്, രാജാവ്, തോഴിമാരെക്കൊണ്ടു ദേവിയെ തടസ്സംചെയ്യിച്ച്, "ദേവി! വെറുതേ സാഹസം പ്രവർത്തിക്കരുത്. ഭവതിക്കുവേണ്ടിയാണ്, ദൈവം ഈ ചീട്ട്, എന്റെ മുമ്പിൽ ഇട്ടതെന്നതിനു സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടു ഭവതിക്കുപക

ണം ഈ ചീട്ടുതന്നെ എണ്ണയിലിട്ടാൽ പരമാൎത്ഥമറിയാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നുപറഞ്ഞു അതിനെ എണ്ണയിൽ ഇടുവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ,

മന്ത്രി:—സ്വാമി! ഈ ചീട്ട്, ഒരു സന്ന്യാസിയുടെ മകൻ ഇവിടെക്കൊണ്ടുവന്നു തന്നതാണെന്നോൎക്കുന്നില്ലയോ? ഒരുപക്ഷേ, അതു്, എണ്ണയിലിട്ടാൽ കരിഞ്ഞുപോകാൻ എളുപ്പമുണ്ടു്. അതുമൂലം ദേവിയുടെ പേരിൽ ശങ്കജനിക്കുന്നെങ്കിൽ അതു ശരിയല്ല. അതുകൊണ്ടു്, അങ്ങിനെയല്ല വേണ്ടതു്. ശാന്തത സാഗരത്തിലും വലിയതാണെന്നുള്ള വാക്കും, ദേവിയുടെ പാതിവ്രത്യവും സത്യമാണെങ്കിൽ ഈ ചീട്ടുകരിയാതിരിക്കട്ടെ എന്നുള്ള സങ്കല്പത്തോടുകൂടി എണ്ണയിലിടണം എന്നറിവിച്ചു. രാജാവും അതു സമ്മതിച്ചു്, ഇഷ്ടദൈവത്തെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു്, ചീട്ടെടുത്തിട്ടു. അതു്, ഇട്ടപ്രകാരംതന്നെ, യാതൊരുപദ്രവും തട്ടാതെ, എണ്ണയിൽ തിളച്ചുപൊങ്ങിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു. എല്ലാവരുമതുനോക്കി അത്ഭുതപ്പെട്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ, റാണി, മുന്നോട്ടുവന്നു്, ഹേ മഹാജനങ്ങളേ! ഈ ചീട്ടിങ്ങനെ വേകാതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, ഞാൻ പരിശുദ്ധയാകുന്നതെങ്ങനെ? പരിശുദ്ധയാണെന്നു നിങ്ങൾ സമ്മതിക്കുന്നതെങ്ങനെ? എന്നുപറഞ്ഞു, കൈകഴിപ്പിച്ചു തിളയ്ക്കുന്ന എണ്ണയിൽ എടുത്തുചാടികഴിഞ്ഞു. ഉടനേ, വെട്ടിത്തിളച്ചു കിടന്ന ആ തൈലം പനിനീർപോലെ തണുത്തു, എരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന അഗ്നിയും കെട്ടൊഴിഞ്ഞു, ആകാശത്തുനിന്നു പുഷ്പവൃഷ്ടി നിരന്തരംപൊഴിഞ്ഞു. ദേവദുന്ദുഭികളും ഉച്ചത്തിൽ മുഴങ്ങി. രാജാവു്, ഉടനേതന്നെ തന്റെ പ്രിയതമയെ ആശ്ലേഷംചെയ്തു്, ഹേ സാധ്വീമണേ! നിന്നെപ്പോലെയുള്ള പതിവ്രതമാരുടെ വ്രതശുദ്ധികൊണ്ടാണ ധൎമ്മം പിഴയ്ക്കാതെ ഈ പ്രപഞ്ചം പരിവൎത്തിക്കുന്നതു്. ആദിത്യചന്ദ്രന്മാർ കാലംതെറ്റാതെ ഉദിച്ചസ്തമിക്കുന്നതും വേണ്ടപ്പോഴെല്ലാം മഴപെയ്യുന്നതും, സമുദ്രം ഭൂമിയെ ലംഘിക്കാതെ നിൽക്കുന്നതും, ഭൂമിതന്നെ അധഃപതിക്കാതെ ആകാശത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതും, എല്ലാം അതുകൊണ്ടുതന്നെ എന്നുപ്രശംസിച്ചിട്ടു്, മന്ത്രിയെനോക്കി,—"വിവേകിയായ മന്ത്രിസത്തമ! ഈ ദേവിയെ എന്റെ കൈവാളിന്നു് ഇരയാക്കാതെ രക്ഷിച്ചതു്, താങ്കളുടെ ബുദ്ധിവിശേഷമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അനന്തരം, "ശാന്തത, സാഗരത്തിലും വലിപ്പമുള്ളതാണെന്നു എഴുതിയ ചീട്ടുകൊണ്ടുകൊടുത്ത സന്ന്യാസികുമാരനെവരുത്തി അവനു പകുതിരാജ്യം സമ്മാനിച്ചു സന്തുഷ്ടനായിപ്പാൎത്തു. ഇങ്ങനെയാണു ആ കഥ.

അതുകൊണ്ടു്, ഹേ തുളസീദാസ! മന്ത്രിമാർ അനല്പമായബുദ്ധിസാമൎത്ഥ്യവും ശാന്തതയും ഉള്ളവരായിരിക്കേണ്ടതാവശ്യമാകുന്നു. അതു്, ആത്മകാൎയ്യം, സ്വാമികാൎയ്യം രാജ്യകാൎയ്യം പ്രയോജനപ്പെടും. ഈ ലോകത്തിൽ കീൎത്തിയും പരലോകത്തിൽ സൌഖ്യവും സിദ്ധിക്കും.

ഇങ്ങനെ ഓരോ നീതികൾ പുത്രനു ഉപദേശിച്ചശേഷം, ആത്മാരാമൻ, മറ്റുചില സന്ന്യാസിമാരോടൊരുമിച്ചു്, തീൎത്ഥയാത്രയ്ക്കായി പുറപ്പെട്ടുപോയി. തുളസീദാസൻ അക്ബർ ചക്രവൎത്തിയിൽ അത്യന്തം ഭക്തിയോടും സത്യസന്ധതയോടുംകൂടി വിവേകപൂൎവ്വം രാജ്യകാൎയ്യങ്ങൾ നടത്തുകയാൽ, അചിരേണ പ്രധാനമന്ത്രിസ്ഥാനം അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിക്കുന്നതിനും, രാജാവിനെ എന്നപോലെ പ്രജകൾതന്നെയും ബഹുമാനിക്കുന്നതിനും ഇടയായി. ക്ഷേത്രസത്രങ്ങൾ, സന്ന്യാസിമഠങ്ങൾ, ദേവാലയങ്ങൾ വിസ്താരമുള്ള കുളങ്ങൾ, മുതലായവ രാജ്യത്തിൽ നാനാഭാഗങ്ങളിലും ഉണ്ടാക്കിച്ചു്, ധൎമ്മിഷ്ഠയെ വൎദ്ധിപ്പിച്ചു് പിതാവിനെക്കാളും ഗുണവാനും സമൎത്ഥനുമാണെന്നുള്ള ഖ്യാതി സമ്പാദിച്ചു, സാധുജനസംസൎഗ്ഗത്താൽ സന്തുഷ്ടനായി കാലംകഴിച്ചുവന്നു.

ഒന്നാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

രണ്ടാമദ്ധ്യായം.

—————

(ഭഗവന്മായയാൽ തുളസീദാസൻ കാമാസക്തനായതു്.)

ഇങ്ങനെ, തുളസീദാസർ, നീതിനിഷ്ഠനായി പ്രധാനമന്ത്രിസ്ഥാനം വഹിച്ചു, ജനങ്ങളുടെ ആദരത്തിനും പ്രശംസയ്ക്കും പാത്രീഭൂതനായിരിക്കുന്നകാലത്തു്, ഭഗവന്മായാവിലാസത്താൽ അദ്ദേഹത്തിൻറ സ്വഭാവം ദുഷിക്കാനിടയായി. സാധുസംസർഗ്ഗം കൈവെടിഞ്ഞു്, ദുർജ്ജനങ്ങളോടു് ഏർപ്പെടാൻതുടങ്ങി. ദുസ്സംസർഗ്ഗത്താലും യൌവനമദത്താലും, ക്രമേണകാമലമ്പടനായി ദാസിമാരുടെ ഭവനങ്ങളിൽ പോയിവരികപതിവായിത്തീൎന്നു. അല്പകാലംകൊണ്ടു് അവിടെത്തന്നെ ഇരിപ്പാകയും, ഒരിക്കലും വീട്ടിലോ കൊട്ടാരത്തിലോ പോകാതായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിൻറ അമ്മ ഈക്കഥയറിഞ്ഞു് ഒരു ദിവസംമകനെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടുചെന്നു ഒരുവേശ്യയുടെ ഭവനത്തിൽ വച്ചുകണ്ടുമുട്ടി. എന്നിട്ടു് ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു—"മകനേ! നിൻറ അച്ഛൻ മഹാഭാഗ്യനെന്നു പേരെടുത്തയാളായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു ഈ ദുഷ്പ്രവൃത്തി ആചരിക്കുന്നതു നിനക്കുയോഗ്യമാണോ? വിവേകമുള്ള ഒരാളെങ്കിലും വേശ്യമാരോടിടപെടാൻപോകുമോ?

"കണികാണാൻപോലുംഗുണമില്ലാത്ത ഗണികമാരെക്കണ്ടുമോഹിക്കുന്ന
പുരുഷൻറജന്മംപാഴാകുന്നു നരകമാകുന്ന പാതാളത്തിൽചെന്നുചാടും
പരിഹാസത്തിനുള്ള പാത്രമാകും ധനമെല്ലാമവർക്കു കരസ്ഥമായാൽ
കനമില്ലാതുള്ളൊരു പഞ്ഞിപോലെ പറപ്പിക്കുമിത്തരത്തിലുള്ളക്കൂട്ടം
ഉറപ്പിക്കും ദ്രവ്യമൊടുങ്ങുവോളം"

എന്നാണല്ലോ മഹാത്മാക്കൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. പലർക്കും പണയപ്പെടുന്ന പരസ്ത്രീകളെ വശത്താക്കിരിക്കുന്നതു്, നരകത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗമല്ലയോ? ധനത്തിനുവേണ്ടി പുരുഷന്മാരെ മോഹിപ്പിച്ചു്, ലജ്ജയെന്നാലുമെന്തെന്നറിയാതെയും ഗുണമാവയവസൌന്ദര്യമില്ലാതെയും, കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന ഭാരം, ധനത്തിൽ വേശ്യകളായിത്തീർന്നിട്ടു്, നാണവും മാനവും ഭയവുമില്ലാതെ പലരുടെപണത്തിനു പണയപ്പെട്ടു്, ലോകപരിഹാസത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അവരോടൊത്തുള്ള സഹവാസം തന്നെ പാപമുണ്ടു്. തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കുപോയിരിക്കുന്ന നിൻറ അച്ഛൻ തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ ഈക്കഥ വല്ലതും കേട്ടാൽ നിന്നെജീവിച്ചിരിക്കാനയയ്ക്കുമെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു്, നിൻറ ഈദൃശദുഷ്പ്രവൃത്തി പരസ്യമാകുന്നതിനുമുമ്പുമടങ്ങിവീട്ടിൽപോകുന്നതാണു നല്ലതു്. ഇങ്ങനെപലവിധത്തിൽമാതാവുപറഞ്ഞിട്ടും തുളസീദാസർ യാതൊരുമറുപടിയും പറയാതെ ഇരുന്നതേയുള്ളുകൊണ്ടു മനോഭംഗത്തോടെ ആ സാദ്ധ്വിമടങ്ങിവീട്ടിൽപോയി. എന്നിട്ടുംസമാധാനംതോന്നായ്കയാൽ, പിറ്റേദിവസവും രാവിലെഎഴുന്നേറ്റുപോയി തുളസീദാസരുടെ വേശ്യാഗൃഹത്തിൽചെന്നു—"കുഞ്ഞേ! നിൻറ സ്വഭാവം ദുസ്സഹമായിട്ടാണ തീർന്നിരിക്കുന്നതു്. ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും ഒരുപോലെ നാശകരമായിട്ടുള്ളൊരു ദുഷ്പ്രവൃത്തിയാണു് വേശ്യാസംസർഗ്ഗം. ചൂണ്ടലിൽ കോർത്തിരിക്കുന്ന ഇരകണ്ടുമോഹിച്ചു്, മത്സ്യങ്ങൾ തൊണ്ടതുളഞ്ഞു ചാകുന്നതുപോലെയാണു്, ഇതിൻറഫലം. വിവേകിയായ നിനക്കു ഈവക്ക്ലേശം വന്നുകൂടിയതിനെക്കുറിച്ചു, ഞാൻ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു. ദൈവത്തെയെങ്കിലും, ഭയപ്പെട്ടു് നീ എൻറ വാക്കുകേട്ടുനേരെതിരിച്ചുവരിക. ഇങ്ങനെപലതരത്തിൽ സാന്ത്വനം ഉപദേശിച്ചുകണ്ണീർതൂകിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന മാതാവിനെ നോക്കുവാൻപോലും ഭാവമില്ലാതെ, തുളസീദാസർ ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടു്, വെറുപ്പും വ്യസനവും ഇടകലർന്ന ആ സാദ്ധ്വി, തന്നെവീട്ടിൽപോയി ദുഃഖിച്ചിരുന്നു.

തുളസീദാസരാകട്ടെ, ശോഭനമായയാൽ വേശ്യാവിനോദത്തിൽ ഭ്രമിച്ച്, വീട്ടുംനാട്ടും മറന്നിരുന്നുപോയി. അങ്ങിനെകഴിയുന്നകാലത്തു്, തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു പോയിരുന്ന ആത്മാരാമർ, മടങ്ങി വീട്ടിൽ വന്നുചേർന്നു. തുളസീദാസനെ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ സകലവിവരങ്ങളും മാതാവു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കയാൽ, കോപാകുലനായ അദ്ദേഹം നേരേ വേശ്യാഭവനത്തിലേക്കു തന്നെ തിരിച്ചു. പിതാവിനെക്കണ്ടപ്പോൾ വിത്രസ്തനായി എഴുന്നേറ്റു നിന്ന തുളസീദാസനെ, അദ്ദേഹം ബലാൽക്കാരമായി കൈ പിടിച്ചു പിടിച്ചിഴച്ചു കൊണ്ടു വെളിക്കിറങ്ങി; തിരികെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോകുന്നതു നന്നല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, ചക്രവർത്തിയുടെ തപ്പുറത്തോട്ടത്തിലുള്ള ഒരാശ്രമത്തിൽകൊണ്ടുപോയി താമസിപ്പിച്ചു. സമവയസ്കന്മാരും സദാചാരനിപുണന്മാരുമായ ഏതാനും ബ്രാഹ്മണരെക്കൂടി അവിടെത്താമസിപ്പിക്കയും വേദാദ്ധ്യയനാദ്യുപാസനകളിൽ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു ബ്രഹ്മചാരിയായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം, ഉപനയനാദികർമ്മം ചെയ്തു്, താൻ ബ്രഹ്മചര്യനിഷ്ഠനായി അവിടെത്തന്നെ സ്ഥിതി ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയിരിക്കുന്നകാലത്തു്, തുളസീദാസനെ സന്ദർശിക്കാൻവന്ന ഒരുനാൾ ഒരു വേശ്യ വിളിച്ചു; "ഹേ സുന്ദര! നീ ഇപ്പോൾ എന്നെ വല്ലാതെ ഉപേക്ഷിച്ചു, ഞാൻ നിന്റെ ഉദ്യാനത്തിൽ താമസിക്കുന്ന തുളസീദാസനെക്കണ്ടു്, അവന്റെ അപരാധവും ദൈന്യവും അറിഞ്ഞു്, അവനെ നീതിപക്ഷകളാൽ ഉപദേശിച്ചു ശാന്തനാക്കുകയാണു ചെയ്യേണ്ടതു്" എന്നു കല്പിച്ചു. അതുകേട്ടു ദേവകന്യകസന്തുഷ്ടയായി ഭൂലോകത്തിലൂടെ ഉദ്യാനത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ തപസ്സുചെയ്യുന്ന വൃദ്ധന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരെക്കണ്ടു്, ഇതിൽ തുളസീദാസൻ ഏതായിരിക്കും എന്നു അവൾ സംശയിച്ചു്, അവരുടെയും കണ്ണുകൾക്കു പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതെ, ആ തോട്ടത്തിൽ തന്നെ അദൃശ്യയായി ചുറ്റിനടന്നു. ഒരവസരത്തിൽ തുളസീദാസൻ കുട്ടുകാരുമൊന്നിച്ചു സ്നാനത്തിനായി ആ തോട്ടത്തിലുള്ള കുളത്തിലേക്കു പോകുന്നതു കണ്ടു്, ദേവകന്യക അതിന്റെ കരയിൽ നില്ക്കുന്ന ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ചെന്നു, അത്യത്ഭുതകരമായ സൌന്ദര്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. അവളുടെ മനോഹരരൂപവും വിലാസങ്ങളും കണ്ടുമനസ്സുവിരണ്ടു തുളസീദാസൻ, അത്യത്ഭുതത്തോടെ കൂട്ടുകാരോടു "ഹേ സതീർത്ഥ്യന്മാരേ! മനോജ്ഞയായ ഒരു കന്യക അതാ നില്ക്കുന്നതു നിങ്ങൾ കണ്ടില്ലേ? ഇത്ര അത്ഭുതകരമായ ഒരു ലാവണ്യരാശി ഭൂമിയിലെങ്ങാനും കാണ്മാൻ കിട്ടുമോ? ഹാ! ഈ രൂപം എത്ര നയനാനന്ദകരമായിരിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടു അവളെ നിന്നു നോക്കി. അവൾ അതിനുശേഷം അല്പനേരത്തിൽ, അത്മാരാമർ ഇരിക്കുന്നസ്ഥാനത്തെ വിട്ടു്, തൊട്ടടുത്തുള്ള ഒരു വൃക്ഷക്കൂട്ടത്തിലേക്കു നടന്നു. തുളസീദാസർ അവളുടെ ഛായയെന്നപോലെ പിൻതുടർന്നു ചെന്നു്, അരികിൽ നിന്നു കൊണ്ടു്, സതീർത്ഥ്യന്മാരെ നോക്കി, ഹേ സ്നേഹിതന്മാരേ! ഇതാ സർവ്വ സൌന്ദര്യസാരമുതൽക്കൂട്ടിയ ഒരു സ്വരൂപം നില്ക്കുന്നതു നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ലേ? ഇവളുടെ സൌന്ദര്യം വർണ്ണിക്കുന്നതിനു ആയിരം നാവുള്ള അനന്തനാലും സാധിക്കുമോ? വിഷയാശാരഹിതന്മാരായ യോഗികളുടെയും മനസ്സിനെ മയക്കുന്ന ഒരു സൌന്ദര്യവിലാസങ്ങൾ ഇവളിൽ കളിയാടുന്നതുകാണുന്നില്ലേ? ഇത്രത്തോളം അങ്ഗസൌന്ദര്യം ദേവസ്ത്രീകൾക്കുള്ളതായി പുരാണങ്ങളിലും മറ്റും വർണ്ണിച്ചുകേട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാതെ, ഭൂമിയിൽ കണ്ടറിഞ്ഞതായി ഓർമ്മയില്ല. മനുഷ്യജാതിയിൽ ഇത്രമാത്രം സൌന്ദര്യ സമ്പത്തുണ്ടാകുമോ എന്നും സംശയമാണു്.

"പങ്കജകോരകം, പവിഴം, പന്തു്, കൊ-
ങ്കങ്കാരമാകൃതകംഭികംഭാ...
ളൂമേൽ സുവർണ്ണരേഖമേ കൈനിലതം
ചേലിട്ടും കൊണ്ട്"

യുടെ ശരിമാവിനെത്താങ്ങുന്നതിനു വിചാരിക്കുന്ന മല്ലികാവല്ലിയുടെ ഉലച്ചുമൊട്ടുകളിൽ നില്ക്കുന്ന ഇവളിൽ നിങ്ങളുടെ മനസ്സുമയിക്കുന്നില്ലയോ? അത്ഭുതം തന്നെ. ഇവളുടെ ശൃംഗാരവിലാസങ്ങൾ നിങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്നില്ലയോ? എന്നിങ്ങനെപലതും പറഞ്ഞു മദനമായയാൽ വിവശനായി രോമാഞ്ചംകൊണ്ടു് മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു വീണുപോയി. അല്ല

ദയാസിന്ധോമാരേ! ഇപ്രകാരം മോഹിച്ചുണന്ന തുളസീദാസനും ദേവകന്യകയുമായി തമ്മെ പ്പുറയുംപ്രകാരം നീതിപ്രസംഗങ്ങളോരംഭിച്ചു. ഉദ്ബുധനായതുളസീദാസൻ, അവളെനോക്കി.

കിളിപ്പാട്ട്.

ഹന്ത! കാമുകജനമാനസമഴിക്കുന്ന മന്ദസ്മിതസൽകവൻവിളങ്ങിടും * പന്തണിക്കൊങ്കമാർ കണ്ണോപാദംകഴൽതൊഴും ചെന്തളിർമേനിയാളാമിക്കരിംകുഴലിയാൾ * അതിമനോജ്ഞമാമെന്റെ ദേവിയോസാക്ഷാൽ ശാന്തിതാനോ താരിൽതന്വി ലോകാംബികയോ? * മാരവൈരിതൻമനോഹാരിണിയോ മാരന്റെമണിത്തേരിൻകൊടിയോ ശിവശിവ! വദനംതിങ്കൾബിംബംകുന്തളം കരിമുകിൽമദനന്റെത്തെല്ലുകണ്ണുകൾ കതിർവാളും * ദശനംമുത്തുതന്നെ നെററിതിങ്കൾക്കീറുതാൻശനച്ചമച്ചുതൻചവഴക്കൊഴിയല്ലോ * പങ്കജനേത്രയാളെ മധുരമല്ലോവചം സ്വർണ്ണതഗന്ധസമംപൊൻകണ്ണാടികൾപോലം * പൂഞ്ചിരിപ്പുളകമയ്പ്പൂണ്ണ ചന്ദ്രന്റെകാന്തി തഞ്ചിയുറുന്നപീയൂഷത്തിന്നസമംതന്നെ * ഇവളെക്കാണ്മാനെന്റെ കണ്ണിന്നയോഗപുണ്യമെവിടെക്കിതുപൂർവ്വതപസ്സിൻഫലമത്രേ! * നവകോമളമായലാവണ്യസർവ്വസ്വമി ഭൂവിൽമറാക്കേയുംകണ്ടിട്ടില്ലല്ലോമുന്നം * കൺകൾക്കാനന്ദം ജീവനെഹരിച്ചെന്ന മപ്പാവയെപ്പോലെനിശ്ചലംനിൽപ്പിച്ചു * ഈ സ്ത്രീമണിയിവളാരെന്നറിക്കയാ നന്ദത്തെക്കൊണ്ടുമുങ്ങിക്കുന്നകതാരിൽ * എന്നുചിന്തിച്ചുമെല്ലെത്തുളസീദാസൻമെച്ചന്നകന്നൽനേർമിഴിയോടുചോദിച്ചുമധുരമായ് * എന്നകതാരിലൂറും പ്രേമധാരയിൽമുങ്ങും മിന്നലെകാമച്ചുട്ടുകറയ്യുംനേർത്തെന്നരെ! * പുണ്യമേ! തവതരവല്ലിയാലീയുള്ളവനം ധന്യമാക്കിയതിപ്പോളെന്തുകാരണത്താലേ? * എന്നാലുമവതിയാംകന്നവെന്നെന്നെയു കണ്ണുനാക്കൊത്തുകചേർന്നറിയിക്കവേണം * എന്നുകേട്ടുചൊല്ലാൻസുരസ്ത്രീമണിസർവ്വ ലജ്ജാനാന്തരപോയനസന്തമിന്നമോസ്തു തേ * നിന്നുടെതാതനായസുകൃതിയത്തമാതാക്കൾ തന്നുടിമലരിണകളുകൈതൊഴുവാനം * നാനായ്ഞ്ഞാനൊപദേശംവാങ്ങുവാനായുമിന്നു വന്നേൻ, ഞാനൊരുദേവകന്യയാണറിഞ്ഞാലും * എങ്കിലൊന്നുകനിഞ്ഞനുകൂലമായ് മാമ സങ്കടംകെട്ടുണുകർ പണമേമനോഹരേ! * തിങ്കൾനേർമുഖി! നീയിയുള്ളവനംതവപാദപങ്കജസ്സർശത്താലെപൂതമാക്കവേണ്ടുള്ളു * ദേവലോകെയിൽവാഴുന്നദേവതന്നെ നൈവസംശയമെന്നിൽകനിവുതോന്നേണമേ * ദേവകന്യയുംചൊന്നാളുടനേതകസ്ലം! ശ്രീദേവവംശജ! തവ നാനല്ലിദ്ദോശം * പാവനചരിത്രയെന്നെന്നുമറിയേണം ആവതില്ലിവയൊന്നുംകേൾക്കവോണന്നിക്കെടോ! ഞാനിഹതവദാസനെന്നോർത്തുകി * ജ്ഞാനമലബ്ധിക്കള്ളമാർഗ്ഗങ്ങളെറിയുവാൻ വാനലകത്തുനിന്നുവന്നേനാവതുചൊല്ക * ഞാനൊന്നുചോദിക്കുന്നോ പദേശംചെയ്യാവൂമെന്നിക്കിന്നി അസ്പഷ്ടതകളെല്ലാമകലെത്തള്ളിക്കള * ഞാനുസത്തും സത്തുംതെരിച്ചറിഞ്ഞുവർത്തിക്കെടോ! വിസ്പഷ്ടംഞ്ഞാൻതേടന്റെവ്യാഖ്യങ്ങളേവംകേട്ടു * തുളസീദാസൻഹാസമണ്ണുളമുളകചെയ്താൻ * കാന്തേ തേദേവി! കല്യാണിവിളിഞ്ഞുനീ മാമകമലിമാഷസാധിച്ചാലനന്തരം താമസമന്നെന്ന്യമഞ്ഞാനമെല്ലാംനീക്കി * ഞാനമസിയാതെ നിന്നെവിട്ടുലയാക്കിടുന്നേൻ * ദേവിചൊല്ലുന്നാളുമേ താപസിതപോധനപോലവളലികൾചേർന്നിസ്സംഗരായ്മേവീടും * പാവനമാമൊന്നിനെ ധർമ്മത്തിങ്കൽ ചിത്തം തായുകവിധിവിപരീതമാണറിഞ്ഞാലും! * പണ്ടുദേവാചാര്യന്റെപത്നിതാരാരത്നാമാദേവി തണ്ണലർശരാർദ്ദിതചിത്തയായ് ശീതാംശുവെ * കണ്ടുമോഹിക്കമൂലംവ്യന്നെല്ലാംകേട്ടതായ ദോഷവുംവഴക്കതെന്തുമാനാപ്പുവേന്ദ്ര? * ലോകൈകനാഥവന്റെ സൌന്ദര്യവിലാസങ്ങൾ കാണവാൻമനസ്സലിഞ്ഞെതാന്നാക്കുമോ * പ്രാണഹാനിക്കെതന്നെ സീതാവനപൂന്നാരേണനേർമിഴിദേവയാനിയാംശുക്രാത്മജാ * കചനെക്കണ്ടുമോഹിച്ചതിന്നാൽ പ്രതിലോമവിധിയാംവിവാഹത്തിന്നുവൾപെട്ടാനിടയായി * ജനകീചരിതയാമരാവണനമോഹിക്കുമന്നിയാളെന്നായരാമചന്ദ്രനോസഹം * മാണനാകേന്നുകാമിച്ചുപകർക്കയാലെ ശൂർപ്പണഖാസാക്ഷാൽഛേദനമേകപ്പെട്ടു * വൃന്ദയാംജലന്ധരപത്നിതൻ വ്യാമോഹത്താൽ തന്നുടെചാരിത്ര്യത്തെധ്വംസിച്ചിട്ടുകമൂലം * മന്നിളമഞ്ഞാനാഗം, നാഗിമക്കൾമോഹം പോലെ മണിച്ചുട്ടുവൃന്ദശ്രുലോയാണറിഞ്ഞാലും * ദേവമാമുനിപ്രശസ്തയായ്പാലാഴിയിൽ ആവിർഭൂതയായ്പഞ്ചകന്യകാമണികളിൽ * ഏകയായന്യോന്യാനുരാഗത്താൽസഹസ്രാ

ബ്ഭംഗോരകമെന്നിയേ തപം ചെയ്യുന്നൊരുത്തമൻതന്റെ * സാധാരൺമിന്നിപ്പടലശിച്ചുസുഖിച്ചി ന്നൊന്നാഹം മാനിതചാരിത്രമുഷങ്ങളെന്നിയേ നിത്യം * വനതാപസിയായ്നോരാഹല്യക്കുചേതോ ഭവബാണപീഡിതയായി ശക്രനെ പ്രാപിക്കയാൽ * പ്രാണസങ്കടത്തോടും ശിലയായവ കന്നാൾ കാനനിയിൽ വസിക്കമാറായ് വന്നകഷ്ടംകഷ്ടം! * അതിനാലിന്നും വിവാഹ ത്തിങ്കൽ മഹാപതിവ്രതയായ് ശിലയെക്കല്പിച്ചതിൽ കേറ്റിപ്പിക്കുന്നണല്ലോ * കലസംശുദ്ധിതെ ല്ലതിപ്പെന്തരോദ്ധതി ഭൂലകിൽ സർവമന്യൂനക്ഷത്രാകൃതിയായി * വിലസുന്നതും, വിവാ ഹത്തിങ്കൽ വധൂവരന്മാർ ഷലോനാനക്ഷത്രത്തെ നോക്കിക്കുന്നതുമെല്ലാം * ഇലയ റൊന്നുപതിവ്രതയ്ക്കുഷിയായവളെ നാരികെ, തപോധനൻക്കിയമകടമേ! * ഇന്ദ്രാവൃതമതാ ദൈവനാരിമാരെല്ലാമെന്ന ശബ്ദിച്ചീടുന്നപുരാണങ്ങളും വേദങ്ങളും * മൂഢയായന്യ സംഗംചെയ്യുന്നകുരസ്ത്രീതാൻ ഭർത്തൃതിരസ്കാരത്തെ പാപാസക്തനമാകും * ഉഗ്രമാം പ്രസ്താവ ങ്ങളറികൾ ഭോനോട്ട വിസ്തരിക്കണമെന്നില്ലല്ലോഞാൻ വിശേഷമായ് * സുന്ദരിപരമാ ർത്ഥമാണിനിപ്പറഞ്ഞതൊന്നിലിക്കിലും പ്രായശ്ചിത്തംനെല്ലാറ്റിനും * എന്നാൽ ശാന്തി നിവർത്തിച്ചതിനുമെങ്കിൽ ഉന്നതപാപശാന്തിവരുത്തിക്കൊൾവൻ ഞാനും * കണ്ടപ്പ ഴൊഴിന്നിനിക്കുംഷ്ടം ഭേദിക്കാതെ വിണ്ണിലേക്കും പൊന്നോതിമാമുനിസുതൻ * ചുവ ന്നുനചെല്ലുന്നേരം ദേവകന്യകതന്റെ ദൂരത്തെന്നതികോപകലുഷംനോക്കിച്ചൊന്നാൾ * ചാ രിത്രവിധ്വംസമാംക്രൂരകർമ്മത്തിൽ കാംക്ഷചെയ്തോരധമശരം സാധുമാമുനിസുത! * ഞാനൊ ന്നോപദേശം ചെയ്യുമ്പോൾ … സകാരത്തെ പ്രാപിച്ചിതെ ന്നാൽ * മാനവവിവേകവുമില്ലാതെ സംഭോഗതൃഷ്ണമിക്കോരിംകണ്ടാലും, മറ്റൊട്ടേതാ ൻ * ഞാനിന്നുപദേശിക്കേണ്ടതായിരിക്കുന്നു ഞാനാകയാൽ ചെവിതന്നുകേട്ടുകൊൾക * പ രസ്ത്രീഗമനത്തിലിച്ഛിച്ചുളള ശ്രീപൻ മരിച്ചുകലബലമന്ത്രിയിസ്സമന്വിതം * പരസ്ത്രീവാ ഞ്ഛയാലെ ബ്രാഹ്മണവിൻശിലസ്സൊന്ന പതിച്ചിതെ … ൻ കീചകൻമരിച്ചതും * അ ളകേശന്റെ … പാഞ്ചാലി … * ലോലവാൻ ബാലിതാ മഹാപാതകത്താൽ മരിച്ചതും വിശ്വം കിർത്തനപാതകം സംഭവിച്ചതും * പര ദാരതത്വായദുർവ്വൃത്തികൊണ്ടൊടുങ്ങുന്ന പറയുന്നിതിഹാസപുരാണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ * സു ന്ദോപസുന്ദന്മാരും മരിച്ചാർ, തിലോത്തമ തന്നെക്കാമിക്കയാലഗ്നിവിൻ ചിതീയതെ * ക ണ്ടപ്പവിപ്രനായ്കാമിച്ച ഇന്ദ്രൻതാനും അന്യൂനകഷ്ടദുഃഖഗ്രസ്തനായ് വിഷാദിച്ചാൻ * മഹിതർപ്പരിതാരെക്കാമിക്കയാലെന്നും നരകാഗ്നൻമേനംവെളിച്ചുമുനിസുത! * വരവ ർണ്ണിനിമാരെ … ഭൂതിവന്നുവെസ്റ്റിചിള്ളകിലൊന്നം * ഏവമന്യമായായ ന്നരിമാർതന്നെക്കാമിച്ചുപാപം … ശിച്ചുപുരാതനം * … ഹംപൂർവ്വൻ പുരസ്സജനം പേറിനാൻമുനി … ഗൗതമഹല്യാസംസർഗത്താൽ * … നാഥനെങ്കിലും ദേവേന്ദ്രൻ പാപകർമ്മത്തിൻഫലമൊഴിക്കാനാളായില്ല * ഇങ്ങനെ പല നീതിവാക്യങ്ങളരചെയ്തും … നോക്കി * തിങ്ങിനവി ഷാദത്താൽ ഇട്ടസിംഹാസനത്തിൽ ചൊന്നാൻ മംഗലേ! വിദൂഷിമാണെന്റെയുംചൂ … * നന്ന ന്നുപദേശവാക്യങ്ങൾ പരമാർത്ഥം എന്നിരിക്കിലുമൊന്നുചൊന്നേൻ മതിയാവൂ * കണ്ടപ്പ വൈവ … ഴിച്ചുശേഷം നാം … ക്കൊന്നിച്ചു പാപശാന്തിമാർഗ്ഗങ്ങളനുഷ്ഠിക്കാം * മൂ ഢവാക്യങ്ങളേവം കേട്ടുദേവിയുംചൊന്നാൾ ദുർമ്മദം തന്നെ … ക്കാ ൻ * മൂപ്പാരാതിതന്നെ ചൊൽകിലും … തൻ … മാറാനസംഭ വിക്കുമോ! * എന്നതുചെയ്തുദേവലോകത്തേക്കായന്നുപോയ് സുന്ദരി … താന ന്തരം * ഉന്നിദ്രപ്രേമ … കണ്ടപ്പ … വിപ്രൻ … വീണപോലെ * നിന്നിശേഷനായ് സ്തബ്ധനായ് മനോഭംഗത്താലെ നിന്നിളളതെല്ലാനേരം … സിംഹാസ ൻതന്നും * പിന്നെ … ർക്കർന്നൊന്നുവിഭ്രാന്തനെന്നപോലെയങ്ങിങ്ങോന്നലഞ്ഞത്യന്തം വിലപിച്ചാൻ * മിന്നൽവള്ളിപോലെന്റെമുന്നിൽനിന്നൊളിയ കന്യകേ നേർമിഴിയവ ളെങ്ങുപോയ്മറഞ്ഞാളോ? * ഇന്നിനിയിവിടുമെന്റെമുന്നിൽ … കണ്ണിനുകളിൽ അമൃതംപൊഴിക്കുമോ? * നിരവധിവാസസ്ഥാനമേതെടോ മനോഹരേ! വന്നുകൂട്ടുവൻ ത ന്നൊന്നാമെന്നോടൊരന്തരം * പറഞ്ഞുംകൊണ്ടുമൻ പ്രാണനായികേ ദേവീ! പരമെത്തുമ

സർവ്വസാക്ഷിയെവരികെന്നു * വിളിച്ചുംതാഴ്ന്നിച്ചുവീണീടിനോരുടുവിങ്ങൽ മിളസന്താപംസഹ ചാരിവേദിയരെല്ലാം * അടുത്തുസതീർത്ഥ്യനൊയുമുണർകാണാഞ്ഞതുതാപംകടുത്തുമനസ്സുനൊന്തെത്രയുംവിലപിച്ചാർ * ഗുരുശുശ്രൂഷിച്ചുബോധമുണ്ടാക്കീട്ടതിലൊരുത്തൻചൊന്നാനെന്റെതോഴരേവൊന്നോവം * ദുഃഖിപ്പാനെന്തുമൂലംതാപമൊക്കവേപോകാൻ തക്കനതിവഴി പറഞ്ഞീടാംഞാനതുകേൾക്ക * "ഇപ്പോഴെകാമചിന്തസന്ത്യജിച്ചുകൊണ്ടു ദുർഘടക്കെടിൽപതിപ്പിച്ചുകന്യകയേയും * വിസ്മരിച്ചിതാമപ്പൊയ്കയിൽമുങ്ങിക്കേറി ശ്രദ്ധയാനിത്യകർമ്മംനിർവ്വഹിച്ചിരിക്കണ്ടീ! * കാമമാംതടാകത്തിൽമുഴുവൻമുങ്ങിക്കുളി ച്ചാമയമകന്നിടിക്കംനമുക്കിനിയപ്പോൾ * താമരക്കുളംതന്നിൽക്കുളിപ്പാൻതാനേനില്ല ധീമതാംവര! എന്നുതുളസീദാസൻചൊന്നാൻ * അന്യൻചൊല്ലിനാനപ്പോൾകാമമോഹത്തെനീക്കി ധന്യമാതപംചെയ്തു നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കണ്ടീ * "ഇന്നിതുംനമ്മാൽസാധ്യമല്ലതെഴാ! ദേവകന്യാലാഭത്തിനായിത്തപസ്സുചെയ്യാംപോകേ" * അതുകേട്ടന്യൻചൊന്നാൻ "ഭഗവത്പാദാംബുജംമതിയിൽധ്യാനിച്ചുനീവാഴ്കെദോഷംപോയിടും" * അതുമാമല്ലനമ്മാൽസുന്ദരമുഖിയാമസ്സതിയാളെന്റെമുമ്പിൽവരുവാൻയോഗംവന്നാൽ * വന്ദിക്കാംപൂജിക്കാംഞാൻസേവിക്കാമെന്നാലല്ലാതെമനസ്സടക്കീട്ടീനില്ലെന്നുചൊല്ലാം * അപരൻചൊന്നാൻ "സഖേ! സൂതകലേ! ഒരുവൻ തപസ്സാണീയിഭോഗാഭിലാഷങ്ങൾപോലെ * രൂപമെന്നിതേകാമചാപല്യം ഉടനന്തവവാശാപാദസേവയായ്‌വരുമല്ലോ" "ശരി ഞാനീശ്വരാപരാധിതനായ്ശ്രേഷ്ഠമാം സൂര്യവംശത്തിൽജനിച്ചവനായിരിക്കയാൽവരുമോലജ്ജ്യത്തിയതിനെന്നിച്ചുരസിച്ചു. സുന്ദരിതന്നിൽമാഴ്കിവൈരാഗ്യംപൂണ്ടേൻ * അപ്പോഴുതന്യൻചൊന്നാൻ സർവ്വസാക്ഷിയായ് സത്യനിത്യഭാവംപൂണ്ടൊരുദൈവത്തിൽശങ്കയെന്യേ * മൽപ്പകചാപല്യത്താൽ മനസ്സുദുഷിപ്പിച്ചു ദുർമ്മതംതാവകമോരകപ്പടമല്ലോ" * "നരകംസുരകന്യാമോഹത്താലെന്നേറ്റുമറിയെയുംകാമത്തിനെക്കണ്ടവരാരെന്നും * മോക്ഷത്തെയുമവരൊക്കെ വൊവൊന്നിനീ മോഹത്തെയുമുപേക്ഷിക്കാതാരോപ്പെന്നന്യൻ * "വീക്കെന്നിയേ മമമാനസംകേവന്നൊരു ചേല്ലുന്നാൾകണ്ണുകൾക്കകർപ്പൂരത്തിരിപോലെ * ഭാഗ്യമായെന്മുന്നിൽ വന്നുനിന്നെങ്കിൽനിത്യാനന്ദമോക്ഷം, മടത്തുഞാൻഭാഗ്യവാനായിത്തീരും * "തുളസീദാസ! ഭവാൻദൈവചിന്തകളെല്ലാം ലാലസതയാൽഅപരിത്യജിച്ചതെ"ന്നന്യൻ * പലർക്കുന്നാളെൻദൈവചിന്തകൾകവർന്നവളെന്നുകളുപ്പോഴുന്നതിനാരെചൊല്ലാൻ * "സംസാരവിയോഗിയാംതെവരതന്റെമുമ്പിൽ പുരോചെല്ലുക്ക്ശരി! നമ്മൾപോകുന്നെന്നായാൾചൊന്നാർ * സംസാരമോഹവശസ്സുന്ദരാംഗിസുഖ ക്കരുംസംസാരിപ്പതിനാക്കുട്ടാതെയൊരിക്കലും * ഇവിടംവിട്ടുമാറപ്പോയിനീയൊരുനാൾ സന്ദേഹംപൂകാഎന്നുതുളസീദാസൻചൊന്നാൻ

അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! തുളസീദാസൻസതീർത്ഥ്യന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർ ഇങ്ങനെ പല നീതികൾ പറഞ്ഞിട്ടും പ്രയോജനപ്പെടായ്കകൊണ്ട്, അവർ അദ്ദേഹത്തെ നോക്കി "അല്ലയോ തുളസീദാസ! ഈ സംഗതി ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾ തന്റെ അച്ഛനോടു പോയി അറിവിച്ചു" അദ്ദേഹത്തെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുന്നുണ്ട് 'എന്നുപറഞ്ഞു', അതിവേഗത്തിൽ ഓടി ആത്മാരാമന്റെ സവിധം പ്രാപിച്ചു, ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു "സ്വാമി! അവിടുത്തെ പുത്രനായ തുളസീദാസൻ ആകാശത്തിൽ നിന്നും വന്നിറങ്ങിയതെകന്യകയെ കണ്ടിട്ടു, മോഹപരവശനായി അവളോടു ചില പ്രേമസല്ലാപങ്ങൾ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, ആ ദേവി! പരസ്ത്രീഗമനദോഷത്തെ പുരസ്കരിച്ചു, പലനീതിയുപദേശങ്ങളും ചെയ്കതിൽ, തുളസീദാസൻ അതനുസരിക്കായ്കകൊണ്ടു അവൾ പെട്ടെന്നു ആകാശത്തിലുയർന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു. അപ്പോൾമുതൽതുളസീദാസൻ ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ നിരർത്ഥവാക്കുകളും പുലമ്പിക്കൊണ്ടവിടെത്തന്നെനിൽക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു സ്വാമി എഴുന്നള്ളിവന്നു, ആ ഭ്രാന്തിനെവേരത്തെമാറ്റി, കുമാരനെ യഥാസ്ഥിതനാക്കണം."

ശിഷ്യന്മാരുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു ആത്മാരാമർ അത്യന്തം ആശ്ചര്യചകിതനായി, വേഗം തന്നെ എഴുന്നേറ്റുപോയി, തടാകത്തിന്റെ കരയിൽ എത്തി. അവിടെ രാമനോപ്രിയതമെ! എന്നൊക്കെ കാമോദ്ദീപകങ്ങളായ വാക്കുകൾ പുലമ്പി ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ നിൽക്കുന്ന മകന്റെ വദനത്തെ ആശ്ചര്യതനായിനിരീക്ഷിച്ചു.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം

(തുളസീദാസരുടെ അനുരാഗത്തെ അസ്തമിപ്പിച്ചത്.)

പണ്ട്, ഭഗവാന്റെ മായാവിലാസത്താൽ ദാസിമാരിൽ അനുരാഗം ഉളിക്കയും വേശ്യാഭവനം തന്നെ ശരണമാക്കി കുറെക്കാലം നിവസിച്ചശേഷം ആത്മാരാമരുടെ ഉപദേശപ്രകാരം അതിൽ നിന്നു നിവൃത്തനായി മേലാൽ, പരസ്ത്രീഗമനം ചെയ്യുകയില്ലെന്ന സത്യം ചെയ്തു വിരക്തനായിരിക്കയും ചെയ്ത തുളസീദാസൻ വീണ്ടും വിഷ്ണുമായ മയക്കുകയാൽ കാമാസക്തി ഉദ്ദീപിച്ചു സ്ത്രീലമ്പടനായിനിൽക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്, ആത്മാരാമർ വാത്സല്യപൂർവം പറഞ്ഞു.

(കിളിപ്പാട്ട് മട്ട്.)

നന്ദന! മഹാവേദസാരങ്ങളറിയുന്ന ധന്യനാം മുനികുലവന്ദ്യനായിരിക്കുന്ന * പുണ്യപൂരുഷ! നീയെന്തിങ്ങനെ വിഷം പോലെ നിന്ദ്യമാം സ്ത്രീദേഹത്തെ കാമിച്ചു വലയുന്നു. * മലമൂത്രാഗാരമായ് വ്രണം പോലെ മേദ്യമായ തൊലിയാൽ മൂടപ്പെട്ടുള്ളതാം സാസഹിയായ * മറിനാവസ്ഥ വെന്നുള്ളതെയിങ്ങലിച്ചു ശുക്ലശോണിതാദ്യോധികൾക്കൊരിക്കലും * കടലുംതേവ്യുകൾ ചമച്ചുണ്ടെന്നവലയും ഒട്ടും ദുർഗ്ഗന്ധിയാം സ്ത്രീമെയ്യിലളിലാഷം * കെട്ടമനെന്നുമൊരിക്കൊന്നൊരഞ്ഞാനിഭ്രമങ്ങൾ കടലിൽ കരപറ്റാൻ സാധ്യമായ് വരാഞ്ഞെന്നം * പലനാൾ തപസ്സു ചെയ്തുണ്ടായ പുണ്യാജവാം കളഞ്ഞു പരേ! വിത്ര്യസർവ്വസ്വാമിതാന്മേ! തുളസീദാസ! മായാംപെട്ടിയാം സ്ത്രീദേഹംകൊണ്ടെന്തുലാഭം ചെയ്യുന്നിനക്കുപേക്ഷന്നതോ? * പണ്ടൊരുകാലം ബ്രഹ്മാവിഷ്ണുസുബ്രഹ്മണ്യന്മാർക്ക ദേവിതോരസുതൻ സങ്കല്പമാത്രത്താലെ * കണ്ടൊരു കോമളൻ, കലാവല്ലഭൻ, ശുക്രാദിയൻ ഒന്നെന്നാട്ടിലുംനിലകീർത്തിയെ വരിത്തവൻ * തണ്ടാർ സായകപാരനായ് വന്നാനൊരുദേവ വനിതക്കുവശീയതുമായിർകാമങ്ങൾ കലൊതളിന്നം * കണ്ടമാത്രയിൽ തന്നെ മറന്നൊള ചിലതു കൊണ്ടു ശുക്രന്മുഖ ഭൂലാധിപൂണ്ടതിവേഗം * തൻ പിതാവിങ്കൽ ദേഹം സ്ഥാപിപ്പാൻ സംകല്പിച്ചു ഭംഗം വിട്ടു അതുപോലെ ദേവയോനിയിലഹോ * ജനിച്ച ദേവകന്യാസംഗമേറ്റു മഹാചിച്ചതിതാകാലത്തിനാൽ പലപല * ജന്മങ്ങൾ കർമ്മവൈചിത്ര്യാൽ സ്വച്ഛന്ദം വിഷയങ്ങൾ ഭുജിച്ചുതപസ്സുകൾ നശിപ്പിച്ചെന്നു കേൾപ്പൂ * അതുപോൽ നീയും തീവ്രതപസ്സിന്ദ ഫലമേവമെല്ലാം കോതിയാൽ നശിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നുവല്ലോ * പതിതൻ പതിതനായ് വിശ്വാമിത്രനും മുന്നം അതിതീവ്രമാം തപസ്സു ചരിച്ചതിൻ ഫലം * മേനകയോടൊത്തു ദേവസ്ത്രീ മേനകയെ മദനവേഗാൽ കണ്ടു കാമിച്ചിട്ടകന്നാലേ * നഷ്ടമാക്കിനാനിളയ്ക്കാതപശ്ചിക്കൾ സന്താനത്തിലെ മൂപ്പിൽ ചെല്ലുവാൻ നണം പുണ്ടൊൻ * കേട്ടിന്നു ദേവാദ്യപുത്രനാം കർമ്മമുന്നം കൊലേ സങ്കേതിവിമത്ര മത്സ്യസിക്കവാനായേ * ദേവാദികൾ പരാശരൻ താൻ തന്നെ സേവിച്ചു ശുശ്രൂഷിച്ചുവാഴുന്നകാലത്തിങ്കൽ * പൂർത്തിയെയുമാളാം ശുക്രനവിനിമയോടറി ദേവയാനിയെന്നാദ്യപ്പെറന്നൊരു പുത്രി * ജീവപുത്രനെ കാമിച്ചുണ്ടെത്തുമനോവേ താപമൊക്കെയും ഉള്ളുകൈവിട്ടു പറഞ്ഞതോർപ്പാൻ മാതുലപ്രിയനാമീ ചിന്നോ ട്ടച്ചെല്ലുതേവം * പാതകനിഭാനമാമധർമ്മകതികളെല്ലാം * സാധുപൂർവിതൻ കചൻ നിരസിക്കയാലവ ളാധിയുമലമ്പുമവമാനവും പൂണ്ടാൾ * ദുർഗ്ഗതിയേച്ചുന്നൊരു ദ്വേഷിച്ചുള്ളതമൊറ്റും വിഷ്ണുലമാകെന്നാശ്രുശപിച്ചുപോയിതിന്നാൾ * തൽകചനെയൻമ്പുന്നാംകചന കൈമൊറ്റൊല്ലാം ശുക്രനെയ്യിരിപ്പിച്ചു ശ്ലേഷിച്ചുവണങ്ങവേ * ഫലിക്കില്ലവളുടെ ശാപമെന്നനുഗ്രഹ വചസ്സു മൊതുശുക്രനായപ്പാനന്ദനെന്നും * തുളസീദാസ! നീയുമപ്പുണ്ണ്യത്തെപ്പോലെ യലസാപംഗിമാരെയകലെവെടിയണം * ദേവകർമ്മുന്നം ശുക്രബൃഹസ്പതിയുടെ തപസ്സാവിലതമെഴിക്കേണമെന്നിച്ഛിക്കയാൽ * ദേവസ്ത്രീകൾ വിലാസമോടായവരെല്ലാം ദേവിമാർ നേതന്നെ കല്പിച്ചാരങ്ങുകാലം * താപസജനപ്രിയനായ താരമല്ലേ പ്രാപിച്ചുനിൽക്കവെ പൂർണ്ണചന്ദ്രനസ്സിനെപ്പോലെ * ശ്രോവോളം പ്രവിശിമലതപാവമണി ദീപിച്ചുള്ളകാന്തികം പ്രാപിച്ചുളവർത്താരം *

കറവാർകുഴലാളാം ഭാര്യയെ ദർശിക്കയാൽ മറവുള്ള മദനർഷികർമ്മവശഗതനായി * നിൽ
ക്കവേ ശേഷനാം ശുകനാം വൃത്താന്തങ്ങൾ ഭൂർക്കണ്ണാൽ കണ്ടു കണ്ണുതുറന്നു നോക്കീടിനാൻ *
അതന്നീശ്വരാംഗി! ചൊൽകെന്നു കേട്ടവൾ ദേവ നാരിമാരിൽ ഞാനൊരുത്തി, എങ്കിൽ നീ ദേവ
നാരെ * ഭൂരുന്നു വെടിഞ്ഞിങ്ങു വന്നതെന്തുമൂലം നേരേ ചൊൽകെന്നു കേട്ടു പറഞ്ഞാളവൾ
താനും * ഏകനായ് മുന്നേപോൽ ചെയ്യുന്ന തപസ്സിതു ലോകസമ്മതമല്ല, ഫലവും കുറഞ്ഞീ
ടും * പാതിയും പുരുഷന്നു നാരിയെന്നല്ലോ സർവ്വവേദശാസ്ത്രങ്ങളാൽ ഘോഷിക്കപ്പെടുന്നതു
അകയാൽ ഭാര്യാസമമാചരിക്കണം തപസ്സാകയാൽ വേദോപദേശപ്രകാരം പറഞ്ഞിതു ഞാൻ * ഓ
മനതൻ വാക്യമേവം കേട്ടു ചൊല്ലിനാൻ മുനി ശുക്ലതാപത്തെ വിശ്വമൃഷ്ടാവേ പണ്ടുരാവണ *
നിൻ പ്രിയാലാപങ്ങളും കൊഞ്ചലും കുഴച്ചിലും ഉത്സർഗവിധാനമോ കഷ്ടിച്ചാൽ ഫലപ്പെടും
* ഉണക്കയിലവെള്ളമെന്തലാം ഭക്ഷിച്ചു തപസ്സുചെയ്തിരിക്കും മുനിമാർക്കു * ഫലമസ്സു
നിമാർക്കെന്തു സംബന്ധം പാർത്താൽ അല്ലാതാ പറഞ്ഞ ! നീ പറഞ്ഞതു വിചിത്രം * നാരി
യില്ലാതകനായ് പുരുഷൻ ചെയ്യുന്നതൊന്നും സാധ്യമല്ലെന്നാരൊരാനിന്നു പറഞ്ഞതും? * അ
വൾ മുഖ്യമായതു ചൊല്ലിനാളതു കേട്ടു ധീരനാം മുനി വിഷ്ണുബ്രഹ്മാദിദേവന്മാർ * നാരി
മാരോടുകൂടിയല്ലയോ വസിക്കുന്നു നാരദാദി മുനിമാർ ഏകരായി ഇരിക്കുന്നു * നിത്യതപസ്വി
താനമൊന്നോടുകൂടിനിത്യ സന്തുഷ്ടനായി സംഗമൊഴിച്ചു മോക്ഷാനന്ദം * സംപ്രാപി
ക്കണമെന്നു കേട്ടു മാമുനി ചൊന്നാൻ പെൺപിറപ്പിക്കും പോകയാകുമിതു * നാ
രീനപ്പൂവെച്ചോരെനിറഞ്ഞ തലക്കെട്ടും മാറും മുഖങ്ങളും കാലും കയ്യുമായ് കാണപ്പെട്ടാൽ * അ
വരോടു മോഹിക്കുന്നതാർ നിന്നെയും വച്ചവർ ഭൂമിയിൽ പ്രസവിച്ചു പോകുന്നവരല്ലയോ * പ
റഞ്ഞാളതുകേട്ടു മെയ്യും മനോജ്ഞമായ തരുണീമണിയുടെ നാമം കേട്ടോ? * പാമ
ഷ്ടിയും പെരുമേശനും കോവിന്ദനാം പരമാത്മാവും പ്രേമശബ്ദമാകുന്നതിന്റെ * കിങ്കരന്മാ
രായ് വാഴുന്നില്ലയോ? ഭാരതത്തിൽ പെൺകൂട്ടം എന്നു വിശ്വസിച്ചുവെറുത്തതും? * എ
ന്നെല്ലാം പറകിലും ഞാനിന്നാവയാൽ തപം പറന്നിട്ടിതു മനിക്കെട്ടിപ്പൂവനത്തിനുമേ? * പെ
ൺതനപ്പൂവുകയും നിറഞ്ഞ തളികയെന്ന ഭൈരവന്മാരും പ്രേമമാണെന്നു പറഞ്ഞതും * കണ്ട
ളുമെന്നു നിജ മനക്ഷതത്താൽ ജ്വരമെന്ന ശരീരമിതു രക്തകൊള്ളിക്കെ ദുഃഖമാം മുനികളാൽ * പരി
കസ്യമാനതാനെന്നും ലജ്ജയും വിട്ടു പെരികെപ്പുരുഷാർത്ഥം പൂക്കെയൊടുക്കേണ്ടവാം * എന്നിട്ടും
കോപം പൂണ്ടു ഞാനിതൊന്നോടു ഭൈരവി ദുർഗ്ഗതിയിലുറ്റു ഭക്തനാം മുനിവരൻ * വരവർണ്ണി
നിവാമകോമളാംഗികളിൽ വച്ചുനിയമങ്ങൾ വിധിയുണ്ടെന്നു നിനക്കെന്നിരിക്കിലും * ഒരു നാളുമെന്നാ
ടിദേഹമാം വിഷമയ നരകപിണ്ഡത്തിൽ ഞാൻ ഒട്ടുമില്ലറികനീ * "ഭാര്യ മായിരിപ്പോരനാ
രിവന്നാപേക്ഷിച്ചാൽ സമ്മതിക്കെന്നു ധർമ്മശാസ്ത്രം" * എന്നുള്ള പുരാണവാക്യ
ത്തെയാചരിക്കാതെ തെറ്റുനീ ഗമ്യമാർഗ്ഗത്തിനാട്ടതെന്തേ? * എന്നിവർ ചൊല്ലിട്ടന്ത
ഷിത്തയായ ഭൂമിയേ ധന്യനാം ശുകനാട്ടിയ കറി, സന്ദേശം * മന്മഥാതുരയിവളോടിതുമെ
മാറിപ്പോകാസ്ഥലിൽ നിന്നെ ഞാൻ ശാപമേകിക്കിലിതു ഫലവെന്തിന്നെ * കോപിച്ചു ചൊന്ന വാ
ക്ക് കേട്ടു മെയ്യും പേടിച്ചു മനം നൊന്തു മിണ്ടാതെ പോയ്ക്കഴിപ്പാറായാൾ * താപസരെല്ലാം
ശുകബ്രഹ്മർഷിപ്രവരന്റെ പാവനമനോധൈര്യം കണ്ടുകൊണ്ടാടീടവേ * ദേവന്മാർ പുക
ഴ്ത്തവേ, മൂർത്തികൾ മൂന്നും ബ്രഹ്മ സൈന്യമഹിമയെ മോദിച്ചു കീർത്തിക്കവേ * സാവധാനം
ശ്രീശുകൻ, പിന്നെയും സമാധിയിൽ ലയിച്ചാനന്ദം മതിച്ചു മഹാത്മാവാരിന്നാൻ * നന്ദന
നീയുമിന്നവണ്ണമിപ്പെൺകൊലത്തെ നന്ദിച്ചു മനസ്സുഴിക്കാതെ യോഗിയായ് ചെമ്മേ * ഉ
ന്നതമോക്ഷപദമഴിക്കവരികെന്നു ധന്യനാം ആത്മാരാമനരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ * പിതൃവാക്യ
ത്തെ മഹാമാനിച്ചു മന്ദം മന്ദം തുളസീദാസൻ ചെറുതെന്നു ചെന്നന്നാലും * മതിനേർമുഖിത
ന്നിലുഴിഞ്ഞുവല്ലത്തൊന്നു മതിയെപ്പിൻവലിക്കാനാകാതെ നിന്നീടിനാൻ * കരുണാബോ
ധിക്കയാൽ ദുഃഖവും വ്യസനവും ഉൾക്കാതെന്നാത്മാവാകർ വിധിയം വിധിച്ചാൻ * പരമശോക
നാവിലാനിന്നിതു കടാക്ഷമീ ദുർദ്ദശകമാനെപ്പിഴിക്കുന്നതുമെന്നോ? * പരമസംഭവകാര്യ
മാലാമല്യനാം നിഷ്ഠുരനിശമാനസാരനിർമ്മലരൂപ! * ഉൾബോധമുള്ള പുത്രർ പുണ്യവാന്മാ
ർക്കല്ലാതെ സിദ്ധിക്കയില്ലെന്നല്ലോ ചൊല്ലുന്നു വേദങ്ങളിൽ * എത്ര മുമ്പേ ധാർമ്മികനായ് വന്നാന
ന്ദമോടെ പുത്രൻ മുജ്ജന്മപാപശക്തിയെന്നതെവണ്ണ * സച്ചിദാനന്ദരൂപ! സകലചരാചര

നിത്യാധിവാസ! സർവ്വമംഗലാവതംസ്ഥ! * മച്ചിത്തമണിപീഠനിലയ! നിഗമാന്ത തത്ത്വവേദ്യ! താമരപ്പൂങ്കണ്ണ! പുരാതന! * മൽപുത്രമനോമാലിന്യമകററിപ്പാലിക്കുവാൻ ഉൾക്കാമ്പിൽ കൃപാരസമുണ്ടാവേണമേ * * * * *

ആത്മാരാമർ, ഇങ്ങനെ വിലപിച്ചുകൊണ്ട്; ഇനി തുളസീദാസന്റെ വിഷയവാസന എങ്ങനെ ഏതൊരു പ്രകാരത്താൽ മാറുന്നതെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി വളരെ നേരം ഇരുന്നു. ഒടുവിൽ ഹാ ഇനി ആ ദേവകന്യക ഇവിടെ വരുമോ? വരുമെങ്കിൽ വിഷയ മായും ഇവന്റെ മോഹം ഞാൻ എന്നേക്കുമായി നീക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. എന്നിങ്ങനെ ആലോചിച്ചുറച്ചു. ആ സമയം ഭക്തജനാധികാരിയായ ഭഗവാൻ ആ ദേവകന്യകയെ വിളിച്ചു് നീ ഇപ്പോൾതന്നെ പോയി തുളസീദാസനെ വീണ്ടും മോഹിപ്പിക്കണം എന്നു കല്പിച്ചയച്ചു. അവൾ സന്തോഷത്തോടുകൂടി വന്നതിലക്കൊണ്ടു തുളസീദാസന്റെ മുമ്പിൽ വന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ ആത്മാരാമൻ അവളെ കണ്ടു ഭ്രമിച്ചു നീ ആര്? ഇവിടെ എന്തിനു വന്നു? എന്നു ചോദിച്ചു. അതു കേട്ട ദേവകന്യക വന്ദിച്ചു്, "അല്ലയോ മഹാത്മാവേ ഞാനൊരു ദേവസ്ത്രീയാണ്. ദിവസംതോറും ഈ പൊയ്കയിൽ കുളിക്കാൻ വരിക പതിവുണ്ട്; അതനുസരിച്ചു്, ഇന്നും വന്നുവെന്നേയുള്ളൂ. എന്നുപറഞ്ഞു. ഈ വാക്യങ്ങൾ കേട്ടുകൊണ്ടു നിന്ന തുളസീദാസൻ, മോഹാവിഷ്ടനായി നിലത്തു വീണുപോയി. ഉടനെ, ബാലബ്രാഹ്മണൻ ആത്മാരാമനെ നോക്കി,—സ്വാമിൻ! മുമ്പു തുളസീദാസനെ മോഹിപ്പിച്ച ദേവകന്യക ഇതുതന്നെയാണ്". എന്നു പറഞ്ഞു അതുകേട്ട ആത്മാരാമർ, അവളെ സ്നേഹപൂർവ്വം വിളിച്ചു അരികിൽ നിർത്തി ഒരു വിശേഷതന്ത്രത്താൽ അവളുടെ ശരീരത്തിലുള്ള രക്തമെല്ലാം ഊററി ഒരു പാത്രത്തിൽ നിറച്ചു വച്ചു അപ്പോൾ ആ സുന്ദരിയുടെ ശരീരം പൈശാചികം വികൃതമായി കവിൾത്തടങ്ങളും മററും ഒട്ടി ദേഹം വിളറിത്തളർന്ന് ഒരു ഉണങ്ങിയ മരംപോലെ സ്ഥിതിചെയ്തു. ആത്മാരാമർ ഉടനെ, തുളസീദാസന്റെ മോഹാലസ്യം തീർത്തു ആ കന്യകയുടെ അരികിൽ കൊണ്ടു നിറുത്തി.

മകനേ! നിന്റെ പിത്തമൊക്കെ തീർന്നിങ്ങു മധുരാധരിയാളെക്കാൺകനീ കനിവോടെ * മതിമോഹമുഖാംബുജം ചന്ദ്രകോരകസ്തനം മുഗ്ദ്ധഹാസമന്ദഹാസാദിവിലാസങ്ങൾ * സകലജീവനോടൊക്കാൺകനീ മനക്കാമ്പിൽ സ്വപ്നമെന്നിയെ സദാ തോന്നുന്നപോലത്തതാവും! * തുളസീദാസൻതാനമയനീയങ്ങളായ കളഭാഷിണിതന്നെ നോക്കുവാൻ സഹിയാഞ്ഞു * വിളറിവിരൂപമായ് നില്ക്കുമപ്പെൺകോലത്തെ യകതാക്കി മുഖം തിരിച്ചു നാണം പൂണ്ടാൻ * എന്തെന്റെ കുമാരക! മുഖം നീ തിരിക്കുന്നു! ചന്തമിയലും ചന്ദ്രവദന മിവകണ്ടാൽ * അന്തരംഗത്തിലിച്ഛ തോന്നുന്നില്ലയോ നിന്നക്കെന്തെന്തു? നല്ലപോലെ നോക്കിക്കണ്ടീടുക നീ! * ചോരയും മിറച്ചിയും മലവും പ്രസ്രാവവും നാറുന്ന വലച്ചുക്ലൂഷ്മാരായവകളാൽ * പൊതിഞ്ഞുതീരാടിക്കൂട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു യമനാരമെ സുഖമാണോ നീ തേടിയ? മുഗ്ദ്ധമുഖ! * നാരിമെയ്യിച്ചിക്കുന്ന പുരുഷാർവിവേകിയായ് തീരുമോ പെണ്ണുങ്ങളിയവണ്ണമെപ്പിക്കുമോ? * ചേതമോസദ്യസംഭോഗമെല്ലാമെഴുകിയുമവ നാണപ്പാടങ്ങളിലുസകതിങ്ങനിക്കുമാ? * മാനമോ മാന്യമാകുമോ ഭാഗ്യമേ ജ്ഞാനമോ കാമിയയോ പുരുഷന്മാരാകുമോ? * ദിനനായനാവോലംതീനവൃത്തിയായവർ ആനന്ദമിമാർഗ്ഗമോക്ഷമണയുമെന്നാലികനി * കമലജ്ജ മന്ത്രോനാമിമാരിനിവ കലാസംവൃദ്ധംകുഞ്ജവും പതത്തിടും * പലജീവനെനാശിപ്പിക്കുന്ന മഹായുധ മനസാക്ഷികൾ മുഴുവനാകപതിവല്ലാ * മൈഥിലരാമായണമാതമഹായുധ ചരിതം സീതാപാരലികളാൽ ചാലിച്ചു * വരവെണ്ണിനിന്ദിമാരെമോഹിച്ചു നാശമുററപുരുഷന്മാർതൻസംഖ്യനിർണ്ണയിക്കുന്നതല്ലോ * വേദങ്ങൾപഠിച്ചാലും തപസ്സു ചരിച്ചാലും സാദരം ഭോഗപൂജാവിധിയാചരിച്ചാലും * ഭാര്യയെയൊഴിഞ്ഞു മററന്യനാരിയിലിച്ഛ ചേരുവോനാകിലവൻനരകംഗമിക്കുന്നു * പരനാരിയെക്കാമിച്ചെത്രപേർ നാശിച്ചുപോയ് പരമാർച്ചയറോമത്രെപൂജ്യന്മാരായവർ * പരന്റെ കളത്രത്തെക്കാമിക്കുന്നോരധമൻ ധരയിൽ കണ്ണുപൊട്ടിയപട്ടിയായ് ജനിക്കുമ്പോൾ * സ്വപ്നമാരാമസാലപാകമായ്മികിക്കുന്നവൻ മഹത്താദ്ദ്യോഗിയായിമെലിഞ്ഞണംശേരം * പിരാമചിത്തനായിനരകക്കുഴികളിൽ തപി

ക്ഷാന്തിവിനയമൊഴികെന്തിയുണ്ടെപ്പോൾ * ഉത്തമാംഗനമൌലിരത്നമാം സതീദേവി കണ്ടതു
ണ്ടാകിലെ കഥനതിനാലവരാരെ * സംഭോഗമൂർത്തിയായ്, സീതാദേവിയും മുന്നം ചിത്ത
ത്തിലിച്ഛിച്ചപ്പോൾ, ഉടനെ പിളർന്നിതു * അഗ്നിയുമതുപോലെ തന്നുടെ വിശുദ്ധിക്കായ്
മുപ്പത്തൊർ കാണ്കെയതിൽ ദേവി ചാടിയന്നേരം * ദേഹത്തിനേതുമൊന്നേ ചെയ്യാതെ കാത്തുള്ളതു മറ
ഠം തൻശാപാഗ്നിയിൽ ഭസ്മമായ് ഭവിച്ചിതു * ചാരിത്രവതിമാർ തൻ ശുദ്ധിയാലത്രെ ഭൂമൗ
മാറിപ്പെയ്യുന്ന സത്കർമ്മങ്ങളും ഫലിക്കുന്ന സൂര്യചന്ദ്രന്മാർക്കാവതെ തെറ്റാതെ തങ്കാല സഞ്ചാ
രമുള്ളതും കടൽ നില്ക്കുന്നിതതിരിയിൽ * ആദിത്യചന്ദ്രന്മാർ തങ്ങളുടെ ഗതി വെടിഞ്ഞാലും ഭൂത
ധാത്രി താൻ തവ കീഴായി മറികിലും * പൂതപൂത്തായാം സാധ്വി മാതാവാളുമേനിയ പാതിവ്ര
ത്യത്തെ ലംഘിച്ചീടുകില്ലറികനീ * ദേവേന്ദ്രൻ തന്നെ വന്നു പറഞ്ഞന്നിരിക്കിലും ഭൂപ
ന്ധ്യാനം പോലെ കൊട്ടുത്തുയാചികിലും * വേദനപ്പെട്ടുപോകയിച്ചാലും എന്തായാലും പാതിവ്ര
ത്യത്തെ സാധ്വി ലംഘിച്ചീടുകയില്ല അത്രമാഹാത്മ്യം പാതിവ്രത്യത്തിന്നിരിക്കവെ * യിദ്ദു
രാചാരമെന്നിനക്കൊത്തതല്ലറിഞ്ഞാലും!

എന്നിങ്ങനെ പലവിധനീതിവാക്യങ്ങളെ ആത്മാരാമർ തുളസീദാസനായി ഉപ
ദേശിക്കുന്നതുകേട്ട്, നിശ്ചലയായി നിന്ന ദേവകന്യക, ആത്മാരാമൻ ചെയ്ത തന്ത്രത്തെക്കു
റിച്ച് അത്യാശ്ചര്യപ്പെട്ടു തളർന്നു വിളറി, വിഷാദിച്ചു, ശ്രീനാരായണപാദപത്മങ്ങളെ സ്മ
രിച്ചു. "അല്ലയോ ഭഗവാനേ! ജീവച്ഛവമിക്കയിച്ചിരിക്കുന്ന അടിയനെ ഇപ്പോൾ പ
രിപാലിച്ചില്ലെങ്കിൽ, അത്യന്തം ദയനീയാവസ്ഥയിലകപ്പെട്ട്, അടിയൻ നശിക്കാനിട
വരും" എന്നാരോദനം പറഞ്ഞുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ അവളുടെ വിലാപം കേട്ട്,
കരുണാപൂർവം അവളുടെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തിൽ തൽപ്രത്യക്ഷമുണ്ടാക്കിപ്പൂർവാധികം തേജസ്സും ബ
ലവും പ്രകാശിപ്പിച്ചു. അവൾ ആത്മാരാമന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കാൻ ഭയപ്പെട്ട്, ഉട
നേതന്നെ ആകാശത്തിൽ ഉയർന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

അനന്തരം, ആത്മാരാമൻ, തുളസീദാസനെ അരികിൽ വിളിച്ച്, അനേകായവാക്യ
ങ്ങളാൽ, തെളിപ്പിച്ചു, ധർമ്മവിരോധമായ കാമത്തിന്റെ ദോഷങ്ങളെ പ്രതിപാദിച്ചു, ദേവ
കന്യകയിലുള്ള അഭിനിവേശം അശേഷം പോക്കി, വിശുദ്ധനാക്കിച്ചെയ്തു. ഭഗവദനു
ഗ്രഹത്താൽ തുളസീദാസന്റെ മായാമോഹവും നീങ്ങി, പിന്നിട്ട, ആത്മാരാമൻ പുത്രനേ
നോക്കി—"തുളസീദാസ! ധർമ്മപത്നിയായ സഹധർമ്മിണിയെ അല്ലാതെ മറ്റു സ്ത്രീക
ളെ നോക്കുക പോലും ചെയ്യരുത്. അതു പാപമാണ്. പ്രത്യേകിച്ചും, വേശ്യമാരിൽ മനസ്സു
കിക്കുന്നതു മഹാനരകാനുഭൂതിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഒരു വേശ്യയുടെ ശരീരവും വെളുത്തതായ
വസ്ത്രം അലക്കുന്ന കല്ലും ഒരുപോലെയാണെന്നാണു യോഗ്യന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. ക
ളവുപറക, ജീവഹിംസചെയ്ക, ഇതുകളും നിഷിദ്ധങ്ങളാണെന്നോർമ്മയിരിക്കണം. സാധു
ക്കളിൽ ബലം പ്രയോഗിക്കരുതു. സ്ത്രീജനങ്ങളോടുള്ള സംസർഗ്ഗം കുറയ്ക്കണം, അതു ദുഃഖ
കാരണമാണ. ചുരുക്കത്തിൽ, അനിത്യധനങ്ങളിലൊന്നിലും ആശവയ്ക്കരുതു. നിത്യമാ
യ മുക്തിപദത്തിൽതന്നെ മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കി വയ്ക്കണം. അത്യുന്നതമായ പർവ്വത
ത്തോടൊന്നു ജ്ഞാനിയെ ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നതു. അടിവാരത്തിലും, കടകപ്രദേശത്തിലും വൃ
ക്ഷാദികളും മേഘങ്ങളും അടിഞ്ഞു, അലട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നാലും പർവ്വതത്തിന്റെ കൊടുമു
ടി, നിത്യനിർമ്മലമായ സൂര്യപ്രകാശത്താൽ ശോഭമാനമായിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ, അ
നിത്യമായ ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ ജ്ഞാനിയുടെ വാക്കും മനസ്സും ഏർപ്പെട്ടിരുന്നാലും അ
ത്മാവ് നിത്യമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ തന്നെ ലയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ജപതപങ്ങളിൽ
ബദ്ധശ്രദ്ധനായി ദൈവഭക്തിയോടുകൂടിയിരിക്കണം. ജന്മാവൃത്തിക്കിടയാക്കുന്ന കർമ്മങ്ങ
ളെ പരിത്യജിക്കണം. സത്യധർമ്മങ്ങളെ വെടിയരുതു. ദുർജ്ജനസംസർഗ്ഗത്തെ പരിത്യ
ജിക്കണം. വിപ്രന്മാരിൽ ഭയംവേണം. ഗുരുക്കന്മാരെ നിന്ദിക്കരുതു" എന്നിങ്ങനെ മ
റ്റോ നാനോപദേശങ്ങൾചെയ്തു സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ നയിച്ചു, മേലാൽ മന്ത്രിസ്ഥാനത്തിൽ
തുളസീദാസനെ ഇരുത്തുന്നതിനോ അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ രാജസ്ഥാനത്തിൽ പാർക്കു
ന്നതിനോ നിശ്ചയിക്കാതെ, ആത്മാരാമൻ, തന്റെ പൂർവന്മാർ അധിവസിച്ചിരുന്ന മ
ത്സ്യപുരിയിൽ ഭാര്യാപുത്രാദികളോടുകൂടിപ്പോയി, അവിടെത്തന്നെ താമസമുറപ്പിച്ചു. അനന്തരം

ആത്മാരാമൻ പ്രിയതമയെ വിളിച്ച്, "സാദ്ധ്വിയായ സഹധർമ്മിണീ! നമ്മുടെ ഓമനപ്പുത്രനായ തുളസീദാസനെ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നതുകൂടാതെ നമ്മുടെ മരുമകളായ മമതാദേവിയേയും കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു സൂക്ഷിച്ചുകൊൾക. ഞാൻ മുനിജനനിഷേവിതമായ നൈമിശാരണ്യത്തിൽ തപസ്സിനായിപ്പോകയാണ്" എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ട ആ സാദ്ധ്വി:—ഹേ പ്രാണനാഥ! അങ്ങേപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ എനിക്കു പ്രയാസമാണ്. ഞാൻകൂടി നൈമിശാരണ്യത്തിലേക്കു വരാൻതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു എന്നുപറഞ്ഞു.

ആത്മാരാമർ:—പ്രിയേ! നമ്മുടെ പുത്രന് ഇനിയും പ്രായപൂർത്തി വന്നിട്ടില്ല. നീയും എന്നോടൊരുമിച്ചുപോന്നാൽ പിന്നെ, അവനെ സൂക്ഷിക്കാനാരാണ്? അതുകൊണ്ട്, എന്റെ വാക്കു മറുക്കാതെയും അതിനു വിരോധം പറയാതെയും, പുത്രനെ രക്ഷിച്ച്, നീ ഇവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കുക. നിനക്കു മുഖ്യമായ തപസ്സും വ്രതവും എന്റെ വാക്കനുസരിച്ചിരിക്കുന്നതാണ്. പാതിവ്രത്യത്തെപ്പാലിച്ചിരിക്കുന്നവർക്കു ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലും നിരന്തരസുഖപ്രാപ്തിയുണ്ടാകുമെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നു. ഞാൻ സകലശാസ്ത്രങ്ങളുമറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും ശാസ്ത്രോക്തപ്രകാരം നടക്കാതെ അപരാധിയായിരുന്നുപോയി. ഇനി, എന്നോടു നീ തർക്കിക്കരുതേ. സംസാരത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്നു സുഖം എനിക്കു മതിയായി. നിനക്ക് എന്തെങ്കിലും ഒരു കുറവു നേരിടുന്നുവെങ്കിൽ ഉടനേ നൈമിശാരണ്യത്തിലേക്കു വരുന്നതിനു തടസ്സമില്ല. അവിടെ മുനിമാരധികമുണ്ട്. അവരെ ദർശിക്കുന്നതിനും ജ്ഞാനോപദേശം സിദ്ധിക്കുന്നതിനും വഴിയുണ്ടാകും. ഗുരുനാഥനെനിക്കു ഉപദേശിച്ച ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിനും, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിനും തമ്മിൽ വലിയ അന്തരമുണ്ട്. എന്റെ മനസ്സു നിത്യബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കത്തക്ക ജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചതാണ്. മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ മുഖ്യാർത്ഥമായ തപസ്സുചെയ്യാത്തവൻ ശവംപോലെയാണ്. ദേഹമോ, വെള്ളത്തിലെ കുമിളപോലെ ക്ഷണഭംഗുരമാണ്. അവിവേകികളായ മനുഷ്യരെപ്പോലെ ഞാനിരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. പിറവിക്കടൽ കടക്കുന്നതിനുള്ള കപ്പൽ തപസ്സല്ലാതെ മറ്റൊന്നല്ല. ദേഹേന്ദ്രിയാദികളെക്കടന്ന്, സ്വസ്വരൂപനിലയെ പ്രാപിച്ചു, ആത്മമാത്രമായിരിക്കുന്ന സമാധിസാധിക്കുന്നതിനു സംസാരികൾക്കെളുപ്പമില്ല. അവർക്കു മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമായി നിർത്താൻ സാധിക്കയില്ല. സാധുക്കളോടൊരുമിച്ചിരുന്നു ധ്യാനിച്ചാലല്ലാതെ, സാക്ഷാത്ജ്ഞാനത്തെ അടയുന്നതിനു കഴികയില്ല. നിസ്സാരമായ സ്വർഗ്ഗാദിഭോഗങ്ങൾക്കായി സകാമമായ തപസ്സുചെയ്യുന്നതായാൽ, ഒരുനാളും ലയമില്ലാത്ത അദ്വൈതമോക്ഷപ്രാപ്തിക്ക് എത്രമാത്രം പ്രയാസപ്പെടണം? "ലക്ഷം മാനുഷർകൂട്ടം സമയേൽ ലക്ഷണമൊത്തതിലൊന്നോ രണ്ടോ" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ, കോടികോടി ജനങ്ങളാൽ നിറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ ഭുവനത്തിൽ, പരമാർത്ഥജ്ഞാനിയായി ഒരുത്തനെ കണ്ടുമുട്ടിയാൽ ഭാഗ്യമെന്നേ പറയേണ്ടൂ. ഇങ്ങനെ ഓരോരോ തത്വസാരങ്ങൾ പറഞ്ഞ്, ആത്മാരാമൻ, നൈമിശാരണ്യത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിപ്പോകുമ്പോൾ, തുളസീദാസർ പിതാവിന്റെ ജ്ഞാനോപദേശങ്ങൾകേട്ട്, മനസ്സുതെളിഞ്ഞ്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽചെന്നു വന്ദിച്ച് "പിതാവേ! ഞാനും ഭവാനോടൊന്നിച്ചുവരികയാണ്; അതിലേക്കു അനുവദിച്ചനുഗ്രഹിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

ആത്മാരാമർ:— ഓമനപ്പുത്ര! നീ എന്നോടൊരുമിച്ചുപോരാനൊരുങ്ങിയതു ബുദ്ധികേടല്ല. എങ്കിലും നീ ഇപ്പോൾ വിരക്തനായിത്തീർന്നിട്ടില്ല. സകലവിഷയഭോഗങ്ങളുമനുഭവിച്ചാണു വിരക്തിവരേണ്ടത്. അല്ലാതെ ജ്ഞാനോപദേശങ്ങൾകേട്ടുണ്ടാകുന്ന വിരക്തി നിലനിൽക്കത്തക്കതല്ല. അങ്ങനെ വിരക്തനാകുന്നവൻ, ഒരിക്കലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരിക്കൽ വിഷയാശയ്ക്കടിമപ്പെട്ടു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമധർമ്മവും പാലിക്കാനിടവരാതെ, ഭ്രഷ്ടനായി ചമകാനാണെളുപ്പം. "ദൃഷ്ടികൾക്കെ വരട്ടും ധ്വന്ദ്വമളചൊട്ടും പിന്നെയുമൊരു സമയത്തു" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെചെയ്യുകമാത്രമാണെന്നും ചെയ്താൽ നരകമുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്വല്പമായ ഐന്ദ്രിയസുഖത്തെ അടക്കുന്നതിനുശക്തിയില്ലാത്ത നമ്മൾ, ശതഗുണശക്തിയോടുകൂടിയ ചപലമായ മനസ്സിനെ ജയിക്കാൻ സാധിക്ക

ലോ? ഭഗവാന്റെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ ചേരാൻ സാധിക്കുമോ? ദശേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ മതിന്ദ്രിയത്തെ അടക്കാൻ സാധിക്കാതെ, മാനസാന്തികം ആദ്ധ്യാത്മികം പരംപരമാകുന്നതാം ആ ഇന്ദ്രിയദശകത്തെ ജയിക്കുന്നതെപ്പോൾ? പരിശുദ്ധമായ മനസ്സോടുകൂടി ഭഗവാനെ ധ്യാനിക്കുന്നതെപ്പോൾ? പുരുഷനും സ്ത്രീക്കും ചിത്തശുദ്ധിയാണു മോക്ഷത്തിനു പെരുവഴി. ചാരിത്രത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതുതന്നെ, തപസ്സും യോഗവും നിയമവും ജപവും വ്രതവും ശീലവും എന്നു ഗുണനിശ്ചയത്തോടുകൂടിയ സ്ത്രീ, ആജീവനാന്തം പാതിവ്രത്യത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതായാൽ, അതുകൊണ്ട്, അവൾക്കു മുക്തിസിദ്ധിക്കും. മുക്തിക്കു കാട്ടിൽപോകയോ തപസ്സുചെയ്യുകയോ വേണമെന്നില്ല. ചിത്തവൃത്തിനിരോധമാണു മുക്തിക്കു പ്രധാനസാധനം നീ അറിയാത്ത കുട്ടിയാണ്. നിനക്കു വിഷയവിരക്തി വന്നിട്ടില്ല. നിന്റെ പതിയും ചെറിയകുട്ടിതന്നെ. അവനെപ്പിരിഞ്ഞു നീ എന്നോടൊന്നിച്ചു വരുന്നതു ശരിയല്ല. ഇനിയും കുറേക്കാലം നീ പതിവ്രതയായി പതിയുമായിത്താമസിച്ച്, താനേ വിഷയവൈരാഗ്യം വരുമ്പോൾ, സംസാരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു മോക്ഷമാർഗ്ഗമന്വേഷിച്ച്, സാധുക്കളോടിടപെട്ട്, നിത്യാനന്ദപദവിയെ ലഭിക്കുന്നതാണു നിനക്കു യോഗ്യത്" എന്നു പറഞ്ഞു പുത്രനെ അനുസരിപ്പിച്ചു മടക്കിയയച്ചശേഷം, നൈമിശാരണ്യത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ സാധുക്കളായ മഹർഷിമാരുമായി, വേദാന്തവ്യവഹാരാദികളാൽ ഉല്ലസിച്ച്, സംശയങ്ങളെ നിശ്ശേഷം ഖണ്ഡിച്ച്, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാപന്നയായി സകലസന്ദേഹനിവൃത്തിചെയ്ത്, നിർവികല്പസമാധിയനന്തരം, ബ്രഹ്മാനന്ദ കല്ലോലമാലയിൽ മുങ്ങിസുഖിച്ചിരുന്നു.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസരുടെ പ്രേമാധിക്യം)

അമ്മയാർ നൈമിശാരണ്യത്തിൽ പോയതിൽപിന്നെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി മൈമകരുടെ അടുക്കൽ വരുത്തി, കുമാരനോടൊന്നിച്ച് അവിടെത്താമസിപ്പിച്ചു. എന്നിട്ടു പുത്രനെനോക്കി, "തുളസീദാസ! ഇനിമേലാലെങ്കിലും, ദുഷ്ടകളായ വേശ്യമാരെ എന്നല്ല, നിന്റെ സഹധർമ്മിണിയൊഴിച്ച്, അന്യസ്ത്രീകളെ ആരെയുംതന്നെ സ്വപ്നേപി ചിന്തിക്കരുത്" എന്നാശംസിച്ചിട്ട്, ദൈവനിയോഗമായിത്തന്റെ ജീവിതത്തെ ത്യജിച്ച്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങൾ മനസ്സിലൂന്നി, കാലംകഴിച്ചുവന്നു. തുളസീദാസർ മാതൃവാക്യത്തെ അനുസരിക്കകൊണ്ടും, ദൈവാനുഗ്രഹവിലാസത്താലും മമതാദേവിയിൽ അത്യന്തം അനുരക്തനായിഭവിച്ചു. തന്റെ ഭാഗ്യസർവസ്വം അവൾതന്നെയെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, രാപ്പകൽ വെളിക്കിറങ്ങാതെ മാളികമേൽ അവളുമായി വിനോദിച്ചിരിക്കുക പതിവായിത്തീർന്നു. കാര്യകാരണബോധമോ കർത്തവ്യബോധമോ ഇല്ലാതെ, ധർമ്മവിരുദ്ധമായ കാമത്തിൽ മനസ്സിറക്കിദിവസങ്ങൾ നയിച്ചുവന്നു. ഇങ്ങനെ ഏതാനുംദിവസങ്ങൾകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അക്ബർചക്രവർത്തി സകലവസ്തുതകളുംഗ്രഹിച്ചിട്ട്, തുളസീദാസനെക്കാണണമെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി; അദ്ദേഹത്തെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെല്ലുന്നതിനു പല്ലക്കുകൊടുത്തയച്ചു. അവർ, രാജപുരിയിൽചെന്ന്, തുളസീദാസനെക്കണ്ട്, ചക്രവർത്തിയുടെ കല്പന അറിയിച്ചു. തുളസീദാസർ, അതുകേട്ട്, കല്പനയനുസരിച്ചു പോകുന്നപക്ഷം, ഏതാനുംദിവസത്തെ താമസം വേണ്ടിവരുമെന്നും അതുവരെ തന്റെ പ്രേമഭാജനമായ പ്രിയതമയെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നും നിശ്ചയിച്ച് തൽക്കാലം വരുന്നതിനു സൗകര്യമില്ലെന്നുതന്നെ ഖണ്ഡിതമായി മറുപടിപറഞ്ഞയച്ചു.പല്ലക്കുചുമട്ടു

കാർ, അതുകേട്ട്, നന്നായിഎന്നുനിശ്ചയിച്ച്, മടങ്ങി ദില്ലിയിൽചെന്ന്, വിവരം ചക്രവർത്തിയെ വന്ദിച്ചു ധരിപ്പിച്ചു. ഏതാനുംദിവസംകഴികെ, ചക്രവർത്തി വീണ്ടും പഴയപോലെ, പല്ലക്കകൊടുത്തയച്ചു. അന്നും തുളസീദാസൻ മുൻപത്തേപ്പോലെതന്നെ മറുപടിപറഞ്ഞയച്ചു. ഇങ്ങനെ പലപ്രാവശ്യം ചക്രവർത്തി അളയയ്ക്കുകയും, തുളസീദാസൻ സമാധാനംപറഞ്ഞയയ്ക്കുകയും കഴിഞ്ഞു. ഉടനെ ചക്രവർത്തി ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനായി, മന്ത്രിമാരെവിളിച്ച്, "അല്ലയോ വിവേകികളും വിചക്ഷണന്മാരുമായ മന്ത്രിസത്തമന്മാരേ! രാജാവ്, ലോകവാസികളുടെ ആദരത്തിനും ബഹുമാനത്തിനും പാത്രമാണെന്നായിരുന്നു ഇതുവരെ എന്റെ വിചാരം. സമ്പത്തുമോഹിച്ചോ ശിക്ഷഭയപ്പെട്ടോ രാജാവുവിളിച്ചാൽ, രാജ്യവാസികൾ ചെല്ലുക പതിവുണ്ട്. ഇപ്പോൾ അനുഭവം നേരെ വിപരീതമായിരിക്കുന്നു. ഹേ മന്ത്രികളേ! ഞാൻ തുളസീദാസനെ, ഇവിടെ വരുത്തണമെന്നുനിശ്ചയിച്ച്, പലപ്രാവശ്യം അളയച്ചു എന്നിട്ട്, അദ്ദേഹം ഇതുവരെ വന്നില്ല. അതിനു കാരണം എന്തായിരിക്കും? യൌവനമദംകൊണ്ടോ ഐശ്വര്യപ്രമത്തതയാലോ വിദ്യാഗർവ്വത്താലോ അവിദ്യാസംബന്ധംകൊണ്ടോ അച്ഛനമ്മമാരെ പിരിഞ്ഞവിഷാദംകൊണ്ടോ വല്ലവരുംചെയ്ത ഉപദ്രവത്താലോ വിചാരക്കേടാലോ എന്തുകൊണ്ടായിരിക്കും? അതോ വല്ല ഹാനിയും നേരിട്ടുവോ? ആയിരം പൊന്നുവീതം പ്രതിമാസം ഇവിടെനിന്നും കൊടുത്തുവരുന്നതു മുടക്കമുണ്ടോ? അതോ നിങ്ങളിൽ ആരെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനു അപ്രിയം ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ? എന്താണു കാരണംപറയുവിൻ!" എന്നു കല്പിച്ചു. അതുകേട്ടു മന്ത്രിമാർ വന്ദിച്ച്, അല്ലയോ രാജാധിരാജ! തുളസീദാസൻ വിദ്യയും യുക്തിയുമുള്ള ഒരു ദേഹമായിരുന്നിട്ടും, ബുദ്ധികേടാണ് കാണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ബുദ്ധിയില്ലാത്തവനു വിദ്യയും യുക്തിയും എത്രയുണ്ടായാലും, ശ്രദ്ധയില്ലാത്ത ഭക്തിപോലെ, നിഷ്ഫലമല്ലേ? അദ്ദേഹം ഇവിടെ വരാതിരിക്കാൻ കാരണം, തന്റെ പത്നിയോടുള്ള അതിരറ്റപ്രേമമാണ്. മുമ്പു പിതാവിനെ ഭയപ്പെടാതെ വേശ്യമാരുടെ വീട്ടിൽനിന്നിറങ്ങാതെയിരിക്കയായിരുന്നു പതിവ്. ആ ദുർഗ്ഗുണത്തെ മാറ്റുന്നതിനു പിതാവായ ആത്മാരാമർ, നമ്മുടെ ഉദ്യാനത്തിൽ കാര്യസ്ഥനാക്കി, അവിടെത്താമസിപ്പിച്ചിരുന്നിട്ടും, അവിടെയുംതന്റെ പെണ്ണിനെക്കൂട്ടി, അവരെ മോഹിച്ചു പിതാവിനെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചു. അദ്ദേഹംമൂലമാണ് ആത്മാരാമർ, ഇവിടെനിന്നും കുടുംബസമേതം, രാജപുരിയിലേക്കുപോയതു്. അനന്തരം വിരക്തനായി നൈമിശാരണ്യത്തിൽ തപസ്സിനുപോകാനും കാരണം അതുതന്നെ. എന്നു പറഞ്ഞതുകേട്ടു ചക്രവർത്തി അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോയി. ആഹാ! നിങ്ങളുടെ വാക്ക അത്യന്തം ആശ്ചര്യകരമായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരുനാഴികപോലും ഭാര്യയെപ്പിരിയാതെയിരിക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണോ? എന്നാലിച്ചൊല്ലു, ഞാനൊന്നു പരീക്ഷിച്ചറിയണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ യിരിക്കെ, ആത്മാരാമരുടെ പത്നി തുളസീദാസനെ വിളിച്ച്, "കുഞ്ഞേ ഇതെന്താശിപ്പാണ്? നിന്നെകാണണമെന്നാഗ്രഹിച്ച് ചക്രവർത്തിപല്ലക്കുകൊടുത്തു്, എത്രവട്ടം അളയച്ചു! നീ പോകാത്തതെന്തുകൊണ്ട്? അങ്ങനെനിശ്ചയിച്ചുപറഞ്ഞയയ്ക്കാമോ? ഉണ്ണുന്നചോറിനു ഉചിതക്കേടുകാണിക്കാമോ? മാസംതോറും ആയിരം പൊന്നുതരുന്ന കഥനീ വിസ്മരിച്ചുവോ? വളരെനാളായി നമ്മെ രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ധർമ്മിഷ്ഠരാജൻ അളയയ്ക്കാതെതന്നെ ചെന്നു കാണേണ്ടതല്ലേ? അപ്പോൾ പിന്നെ അളയച്ചാവുള്ള കഥ പറയണമോ? രാജ്യദ്രോഹം മുമ്പായിട്ടില്ലയോ? എന്നും ഇങ്ങനെയിരുന്നു കഴിച്ചുകൂട്ടാമെന്നാണോ നിന്റെ വിചാരം? നാലുവേദങ്ങളും നീതിശാസ്ത്രങ്ങളും നല്ലപോലെ നീ വായിച്ചിരുന്നിട്ടും, ഇപ്രകാരമുള്ള അപകീർത്തിക്കിടയാക്കുന്നതു നന്നാണോ? ഒരുത്തനെങ്കിലും നിന്റെ നടത്തനന്നായെന്നു പറയുന്നില്ല. രാജശത്രുക്കന്മാർ തമ്മിൽ ചേർന്നിരിക്കുന്ന കഥ നാട്ടുകാരെ അറിയിക്കണമെന്നുണ്ടോ? സകലരക്ഷിതാവായ രാജാവിനെ, വെറുപ്പിക്കാമോ? പുണ്യവാന്മാർ കാരണന്മാരെപ്പോലെയും, പാപികൾ ശത്രുവിനെപ്പോലെയും, ശീലവന്മാർ ബന്ധുവിനെപ്പോലെയും, ശീലഗുണമില്ലാത്തവർ കോഴിയെപ്പോലെയും, ആണെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നീ അതൊന്നുമറിയാത്തവനല്ലല്ലോ

എന്നു പറഞ്ഞു വിഷാദത്തോടുകൂടി മമതാദേവിയെ വിളിച്ച്:—"എന്റീശ്വരന്മാരേ! നീ ഇപ്പോൾ തന്നെ, നിന്റെ അച്ഛന്റെ വീട്ടിലേക്കു പൊയ്ക്കൊൾക" എന്നാജ്ഞാപിച്ചു. മമതാദേവി, ഭർത്തൃമാതാവിന്റെ ആജ്ഞയെ ശിരസാവഹിച്ച്, ഭർത്താവിനോടു പറഞ്ഞു. ഉടനെ തുളസീദാസൻ വിഷണ്ണനായി—"പ്രിയതമേ! നിന്നെ നിന്റെ അച്ഛന്റെ വീട്ടിൽ നിന്നുംകൊണ്ടുവന്നതുമുതൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും നമ്മൾ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞിരുന്നിട്ടുണ്ടോ? ചക്രവർത്തി ആളയച്ചിട്ടുപോലും ഞാൻ പോകാത്തതു് നിന്നെപ്പിരിയുന്ന ഭയംകൊണ്ടല്ലയോ? അത്രമാത്രം വാത്സല്യം എനിക്കുണ്ടെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടല്ലേ നീ ഇപ്പോൾ വന്നു യാത്രചോദിക്കുന്നതു്. നിന്നെപ്പിരിഞ്ഞുകാൽക്ഷണം ഈ ഭൂമിയിൽ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കയില്ല. ഹാ മനോരഞ്ജിനി! ഹൃദയനന്ദിനി! സ്ത്രീകുലദീപമേ! മന്മഥധാമമേ! ഈ സന്ദർഭത്തിൽ അമ്മയുടെ വാക്കു് നീ അനുസരിക്കാതിരിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു പറഞ്ഞു. "മൂർഖനാകിലും ഭർത്താ നാരിമാർക്കെല്ലാം ദൈവം" എന്ന തത്വത്തെ അനുസ്മരിച്ച് ആ പതിവ്രത, ഭർത്തൃവാക്യത്തെ തന്നെ അനുസരിച്ചു താമസിച്ചു.

ഇങ്ങനെ ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർ, രണ്ടുപേരും സുഖമായി താമസിക്കുന്നകാലത്തു്, അക്ബർ ചക്രവർത്തി തുളസീദാസനെ കാണ്മാനായി ചതുരംഗസേനയോടുകൂടി, രാജപുരിയിൽ എഴുന്നെള്ളി അവിടെ ഒരുദ്യാനത്തിൽ പാളയമടിച്ചു താമസിച്ചു. അപ്പോൾ തന്നെ അദ്ദേഹം മന്ത്രിമാരെ വിളിച്ച് താൻ വന്നിരിക്കുന്ന കഥ തുളസീദാസനെ അറിയിച്ച് വേഗത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരണമെന്നു കല്പനകൊടുത്തു. മന്ത്രിമാർ തുളസീദാസന്റെ ഭവനത്തിൽ എത്തി രാജകല്പന അറിയിച്ച് ഉദ്യാനത്തിൽ ചെല്ലുന്നതിനായി വിളിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി തുളസീദാസർ—"ഹേ മന്ത്രിസത്തമന്മാരേ! ഞാൻ ഇപ്പോൾ വന്നാൽ ചക്രവർത്തി എന്നെക്കൂടി ഡില്ലിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതിനും അതുമൂലം മടങ്ങിവരാൻ താമസം നേരിടുന്നതിനും ഇടവരുന്നതാണ്. എന്റെ പ്രിയതമയെ അത്രവരെ കാണാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതിനു ഞാൻ ശക്തനല്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ഇപ്പോൾ വരാൻ യാതൊരു കാര്യമില്ലെന്നും, അതിലേക്കു മാപ്പു ചെയ്യണമെന്നും നിങ്ങൾ തിരുമനസ്സറിയിക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു കോപാകുലന്മാരായ മന്ത്രിമാർ തുളസീദാസനെ ശകാരവാക്കുകൾ വർഷിച്ച്, അധിക്ഷേപിച്ചശേഷം, വിവരം തിരുമനസ്സറിയിച്ചു "സ്വാമിൻ! അങ്ങേ അരുളപ്പാടു്, രാജാധിരാജനായ തിരുമനസ്സിലെ കല്പന അറിയിച്ചതിൽ അയാൾ തൃണമാത്രം വകവെച്ചില്ല. തിരുമനസ്സിലെ അപ്രിയത്തെക്കാളും ഭാര്യയുടെ വേർപാടാണത്രെ അയാൾക്കു ദുസ്സഹമായിരിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് ആ കാമുകന്റെ മുഖത്തെ അങ്ങു ദർശിക്കാതിരിക്കയാണു നന്നു്"

മന്ത്രിമാരുടെ വാക്കു കേട്ടപ്പോൾ, ചക്രവർത്തിക്കു ദ്വേഷിച്ചില്ലെന്നു തോന്നിയതു്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു—"ഹേ അമാത്യന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ വാക്കു ശരിയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. പരസ്ത്രീയുടെ സംസർഗ്ഗത്തിൽപെട്ടിരിക്കുന്നവരുടെ മുഖത്തു നോക്കുന്നതു നിന്ദ്യമാകുമെന്നല്ലാതെ, കുലസ്ത്രീയുമായി ചേർന്നിരിക്കുന്ന തുളസീദാസരുടെ മുഖത്തുനോക്കിക്കൂടെന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് അങ്ങോട്ടുതന്നെ പോയി അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു കളയാം" എന്നു പറഞ്ഞു, തന്റെ വാഹനമായ അമ്പാരി ആനപ്പുറത്തു കയറി ചതുരംഗസേനാസമേതനായി തുളസീദാസന്റെ മാളികയിലേക്കെഴുന്നെള്ളി. പോകുംവഴിക്കു തന്നെ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു—"ആശ്ചര്യം തന്നെ. ഇത്രത്തോളം കാമാസക്തിയുള്ള പുരുഷൻ ഭൂമിയിലുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആത്മാരാമഭക്തനായ പുത്രൻ ഇത്ര ചപലഹൃദയനായിത്തീർന്നുവോ? അദ്ദേഹം നല്ല വിവേകവും ബുദ്ധിശക്തിയുമുള്ള ആളാണല്ലോ. പഠിപ്പിൽ ഇദ്ദേഹം ആരെക്കാളും പിന്നോക്കമല്ല. കൂട്ടത്തിലാണെന്നു വേണം പറവാൻ. പിന്നെ, ഇങ്ങനെ വരാനെന്തു്? പുലിയുടെകുട്ടി പൂച്ചയായിത്തീരുമോ? "താതാത്ഗുണോത്തരസ്സന്തതയോ ഭവന്തി" എന്നാണല്ലോ ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തം. ഒരുപക്ഷേ ഞാൻ തന്നെ ചെന്നു വിളിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശമുണ്ടായിരിക്കുമോ? അതും ഇന്നു പരീക്ഷിച്ചുകളയാമല്ലോ.

ഈ ആലോചനകളോടുകൂടി ചെന്നുനിന്ന ചക്രവർത്തി തന്റെ ഗുരുപുത്രനും ബ്രാഹ്മ

ഞാനമാണെന്നുള്ള ബഹുമാനത്തോടെ തുളസീദാസനെ വിളിച്ചു. "ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ ആചാര്യനന്ദന! അങ്ങേക്കാണണമെന്നുള്ള എന്റെ ഇച്ഛയെ നിറവേറ്റിത്തരികയില്ലയോ? അങ്ങേടെ അച്ഛനമ്പിന്നിൽ വളരെ പ്രീതിയുണ്ടായിരുന്നതായി അറിയാമല്ലോ അങ്ങ് അതിനു വിപരീതമായി എന്നോട്ട് അപ്രിയം കാണിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ട്? അതു ശരിയാണോ? ഞാൻ അതിനായി എന്തു ചെയ്യേണ്ടു? വല്ലതും ചെയ്യുവെങ്കിൽ പറയരുതോ? എന്നിങ്ങനെ പലപല ശാന്തിവാക്കുകൾ പറഞ്ഞുവന്ദിച്ചു നിന്നു.

ഇതുകേട്ടു തുളസീദാസൻ—"ഹാ കഷ്ടം! എന്റെ ഭാര്യയെ പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ ഇന്നു സംഗതിയായിരിക്കുന്നോ? ഞാൻ ചക്രവർത്തിയെച്ചെന്നു കണ്ടാൽ അദ്ദേഹം എന്നെ രാജധാനിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമുണ്ടോ? അങ്ങനെ പോയാൽ പിന്നെ എത്രനാൾ ദിവസത്തേക്കു ഇങ്ങോട്ടു വരാൻ സാധിക്കുമോ? അതുകൊണ്ടു മറഞ്ഞിരിക്കതന്നെ—" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു കൊണ്ട് മറ്റൊരു കള്ളം കേറിപ്പതുങ്ങിയിരുന്നു. അക്കഥ, എങ്ങനെയോ അറിഞ്ഞ തുളസീദാസന്റെ അമ്മ വേഗത്തിൽ അവിടെ ഓടിയെത്തി "എടാ ദ്രോഹീ! നീ മറ്റൊരു കള്ളറ കേറി ഒളിച്ചിരിക്കുന്നോ? പെണ്ണിനെ വിട്ടുപിരിയാൻ മനസ്സില്ലാത്ത വിദ്യയാണോ ഉള്ളത്? നമ്മുടെ രക്ഷിതാവായ ചക്രവർത്തിയല്ലേ, വളരെനേരമായിട്ടു നിന്നെ വന്നു നിന്നു വിളിക്കുന്നതു? ഒരു പെണ്ണുമൂലം നീ കുലംപോലും നശിപ്പിക്കാനോ നിശ്ചയിച്ചതു? എന്നിങ്ങനെ തുളസീദാസനെ അധിക്ഷേപിച്ചശേഷം മമതാദേവിയെ നോക്കി—"എടീ ദുർഗ്ഗേ! എന്റെ കുലത്തിനെ നശിപ്പിച്ച ദോഷീ! നീ മരം പോലെ മിണ്ടാതെ നിൽക്കുന്നോ? നിനക്ക് അവനെപ്പറഞ്ഞയച്ചുകൂടെയോ? വന്നു വിളിക്കുന്ന ആരും ആരാണെന്നറിയാമോ?" ചോദിച്ചു. ഈ ചോദ്യംകേട്ട മമതാദേവിക്കു ലജ്ജയും സങ്കടവും തോന്നി. വേഗംതന്നെ ചെന്നു, ഭർത്താവിനെ വന്ദിച്ചു, "പ്രാണനാഥ! അങ്ങേയുടെ നിർബന്ധം അപമാനകരവും അപായകരവുമാണ്. അതുകൊണ്ടു അങ്ങ്, ഇപ്പോൾതന്നെ പോയി ചക്രവർത്തിയെ കാണണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ഞാൻ എന്റെ ജീവനെ നിവൃത്തിയാൽ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു സത്യം ചെയ്തു. തന്റെ ജീവിതസർവസ്വമായ വല്ലഭയുടെ സത്യംകേട്ടു, തുളസീദാസൻ അധികം ഭയപ്പെട്ടു "ഹാ! എന്റെ ജീവവല്ലി പടർന്നുപിടിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ മരമാകട്ടെ നശിച്ചുപോയാൽ; പിന്നെ ഞാൻ എന്തിനു ജീവിക്കുന്നു? അതിന്റെ ഭേദം ചക്രവർത്തിയെപ്പോയി കാണുകയാണ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു;" വേഗത്തിൽ ഇറങ്ങിച്ചെന്നു ചക്രവർത്തിയെക്കണ്ടു, അദ്ദേഹം തന്റെ ഗുരുനാഥനായ ആത്മാരാമനെ എന്നപോലെ ബഹുമാനിച്ചു, തുളസീദാസനെ തന്റെ അമ്പാരിയാനപ്പുറത്തു കയറ്റിയിരുത്തി, ആഘോഷത്തോടുകൂടി രാജധാനിക്കു പുറപ്പെട്ടു.

തുളസീദാസൻ, തന്നെപ്പോലെയുള്ള ബ്രാഹ്മണയുവാക്കന്മാർ പലരും, കൂടെക്കൂടി നടന്നുവരുന്നതുകണ്ട്, ഭാര്യാവിയോഗത്താലും കാമാവേശത്താലും അത്യന്തം വേദനപ്പെട്ടു, ചക്രവർത്തിയോടു യാതൊന്നും സംസാരിക്കാതെ മൗനിയായിത്തന്നെയിരുന്നതേയുള്ളൂ. ഗൃഹത്തിൽ, ഉടനെ തുളസീദാസന്റെ മാതാവ്, മമതാദേവിയെ നോക്കി—"എടീ മമതേ ഇനി നീ അരക്ഷണംപോലും ഇവിടെ താമസിച്ചുകൂടാ. ഇപ്പോൾതന്നെ നിന്റെ അച്ഛനമ്മമാരുടെ ഭവനത്തിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളണം" എന്നു നിയോഗിച്ചു. നിയോഗമനുസരിച്ചു, മമതാദേവി സ്വന്തഭവനത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെ അച്ഛനമ്മമാരെ വന്ദിച്ചു; വൃത്താന്തമെല്ലാം പറഞ്ഞു, സന്തുഷ്ടയായിരിക്കുമ്പോൾ; മുമ്പു, അവളെ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന തോഴിമാർ പലരും ഒരുമിച്ചുകൂടി ഓരോ വർത്തമാനങ്ങൾ തുടങ്ങി. "പ്രിയപ്പെട്ട തോഴി! ഭവതി, ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞുപോന്നതു, അത്യന്തം ആശ്ചര്യകരമായിരിക്കുന്നു. ഭവതിയെക്കാണാതെ; അരക്ഷണംപോലും അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരിക്കുമോ? അതുപോലെതന്നെ ഭവതിയും അദ്ദേഹത്തെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടുവോ? നിങ്ങളെപ്പോലെ കാമാതുരരായ ദമ്പതിമാർ ഈ ലോകത്തിലില്ലെന്നാണല്ലോ കേട്ടുകേൾവി. എല്ലായിടത്തും ഭാര്യാത്തോടുകൂടെയല്ലയോ? അവരെല്ലാം ഇങ്ങനെ എപ്പോഴും കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കുമാണോ? നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ നാട്ടുകാരെക്കൊണ്ടു ചിരിപ്പിക്കുന്നതാണോ കുലസ്ത്രീകൾക്കു യോഗ്യത? ഇങ്ങനെ ഭവതിയിൽനിന്ന് കറപ്പെടുത്തിയതുകൂടാതെ പലവിധത്തിൽ അവളെ

പ്പരിഹസിച്ചു ചിരിക്കാറുംതുടങ്ങി. അതുകേട്ടു മമതാദേവി പറഞ്ഞു. "തോഴിമാരേ! നിങ്ങളെന്നെപരിഹസിക്കാനാണോഭാവം? എന്നെഅച്ഛനമ്മമാർ കന്യപുരുഷനായി ദാനംചെയ്യതന്നോ അന്നുമുതൽ ആപുരുഷൻതന്നെ ദൈവമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെവാക്കുകൾതന്നെ വേദമെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം നടക്കുന്നതുതന്നെ വ്രതമെന്നും ഉള്ള വേദശാസനത്തെ അറിഞ്ഞനുഷ്ഠിച്ചുപോരുന്ന എന്നെ, പരപുരുഷകാമിനിമാരായ പരസ്ത്രീകളെപരിഹസിക്കുന്നതുപോലെ നിങ്ങൾ പരിഹാസംതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു എന്തുകൊണ്ടു്"

തോഴിമാർ:—"ഉപഹസിച്ചു പറഞ്ഞു. ശരിതന്നെ. ഭാര്യയും ഭർത്താവുംനാഴികനേരംപോലും പിരിയാതെ, വിരഹംപ്രകടിപ്പിച്ചു ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരായി കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നു വല്ലശാസ്ത്രത്തിലും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ പറക! എല്ലാറ്റിനും കാലാനുസരണം വിധിച്ചിട്ടില്ലേ? മൃഗങ്ങൾക്കുപോലും ഗ്രാമ്യധർമ്മത്തിനു കാലക്ലിപ്തതയുണ്ടല്ലോ. നിങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികണ്ടാൽ തോന്നും നിങ്ങൾ ശൃംഗാരവീചികളിൽതന്നെ മുഴുകിയിരിപ്പല്ലേ? അതേക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു ചിരിക്കുന്നവരെയല്ലാ കാണേണ്ടതുള്ളൂ. ഭർത്താവിനെ ഒരുനിമിഷംപോലും ഒന്നു പിരിഞ്ഞിരിക്കയില്ലെന്നു നാട്ടിലെ പ്രസ്താവം. ആരുടെ വിധിയാണോ? വേദത്തിൽ അങ്ങനെ വിധിയുണ്ടോ? ഉപരാഗം, പുരുഷന്മാർ മനസ്സടക്കമില്ലാത്തവരാൽ അങ്ങനെപ്രവർത്തിച്ചെന്നുവരാം, എന്നുപറഞ്ഞു മാറ്റണം ചപലതയില്ലാത്ത സ്ത്രീകൾക്കില്ലേ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ സ്ത്രീത്വം എന്തു? ഭർത്താവിനെ മാത്രം ഓർത്തിരിക്കുന്നത് ഇപ്പോഴില്ലേ? നല്ലശീലംതന്നെ" ഇങ്ങനെ പരിഹസിച്ചശേഷം പലേ കഥകളും പറഞ്ഞു്, അവരവരുടെ വസതികളിലേക്കുപോയി.

മമതാദേവിക്കു അവരുടെവാക്കുകൾ കഠിനമായ വ്യസനത്തെ ഉണ്ടാക്കി. അവർ പറഞ്ഞതു ശരിതന്നെയെന്നു ദേവിക്കുതോന്നി. അനന്തരം ദൈവത്തെ സാക്ഷിയാക്കി വിലപിച്ചു. ഹാ സർവേശ്വരനായ ദൈവമേ! നിന്തിരുവടി എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചോ? ഞാൻ ധർമ്മംവെടിഞ്ഞു നടന്നവളല്ലല്ലോ. എന്നെ എല്ലാവരും പരിഹസിക്കാൻ നിന്തിരുവടി സംഗതിയാക്കിയോ? ഹാ കഷ്ടം! എന്റെ ഭർത്താവിനെ കാമാസക്തനാക്കുന്ന വിഭ്രാന്തിയിൽ മുക്കിയോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിത്യകർമ്മങ്ങളും ജപഹോമാദികളും എല്ലാം നിർത്തിവച്ചിട്ടു കാലംകുറേയായി. അതും കാമാന്ധനായതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണാവോ? ഹാ ദൈവമേ! വേദവിധിപ്രകാരം പുരുഷന്മാരും ശാസ്ത്രനിയോഗപ്രകാരം സ്ത്രീകളും നടക്കണമെന്നല്ലേവിധി. എങ്കിലല്ലേ രണ്ടുകക്ഷിക്കും മോക്ഷമുള്ളൂ. പലരും പരിഹസിക്കത്തക്കവണ്ണം ധർമ്മങ്ങളെ എപ്പോൾ ദൂഷിപ്പിക്കുവന്നുവോ, അപ്പോൾ നരകക്കുഴിയിൽ പതിച്ചതിനു സമാനംതന്നെ. ഹാഹാ! നാട്ടുകാർ ചിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ഈ കാഴ്ചയെല്ലാം ഞാനാണെന്നല്ലേ വെറുതെയെങ്കിലും ഒരുപ്രേരണ പരന്നിരിക്കുന്നതു്? ഇനി, അദ്ദേഹം എന്നു നല്ലസ്ഥിതിയിൽവരും? അതിനു വഴിയെന്തു്?" എന്നാലോചിച്ചു. സങ്കടവാക്കുകൾ വർഷിച്ചു വണങ്ങി പിന്നെ കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

ചക്രവർത്തിയോടുകൂടിപ്പോയ തുളസീദാസൻ, മമതാദേവിയെ ചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുമനസ്സുകെട്ടു അവശനായിഭവിച്ചു. താമസിയാതെതന്നെ വരാം എന്നുംമറ്റും തല്ക്കാലം പോകാൻ അനുവാദംതരണമെന്നു ചക്രവർത്തിയെ കഷ്ടിയായിസമ്മതിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു്, കണ്ണുകെട്ടിയഴിച്ചുവിട്ട പശുക്കിടാവിനെപ്പോലെ തിരിഞ്ഞോടി, ഓടിയോടിയടുക്കൊണ്ടു സ്വന്തഭവനത്തിൽ വന്നുചേർന്നു. ദേവി! ദേവി! എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ മേടയിൽ കടന്നുചെന്നു്. മമതാദേവിയെ അവിടെയെങ്ങും കാണായ്കയാൽ ആധിയോടെ മാതാവിന്റെ അരികിൽചെന്നു്, "മമത എവിടെ" എന്നു ചോദിച്ചു. മാതാപുത്രവാത്സല്യത്തോടും തെല്ലൊരു പരിഭവത്തോടും കൂടി പുത്രനെനോക്കി. "മകനേ! നീ പരിഭ്രമിക്കുന്നതെന്തു്?" അവൾ മരിച്ചുംമറ്റും പോയില്ല. അവളുടെ അച്ഛനമ്മമാരെ കാണ്മാൻ പോയിരിക്കയാണു്, നാളെയോ മറ്റെന്നാളോ മടങ്ങിവരുമായിരിക്കും" എന്നുചോദിച്ചു. തുളസീദാസൻ ഈ വാക്കുകൾകേട്ടപ്പോൾ, മരത്തിൽനിന്നു താഴെ വീണു ഒടിഞ്ഞ കഴിയിലകപ്പെട്ടവള്ളിപോലെ, ഒരു ചക്രം തലകീഴായിമറഞ്ഞു. ലോകസുഖങ്ങൾനിഷ്ഫലമായി

മോക്ഷപദം അഭ്യൂഹനകാലം വന്നാലും പത്നിയെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കുക സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു ശങ്ക
മനായിരിക്കുന്ന തുളസീദാസൻ, ഉടനെ വെളിക്കിറങ്ങി, വഴിയിൽ നിന്നുംവിട്ടുതിരിച്ചു ക
ലമാന്നിനെപ്പോലെയും തീക്കനൽ ചാട്ടിയവനെപ്പോലെയും അതിവേഗത്തിൽ ഓടി
മമതാദേവിയുടെ ഭവനത്തിലേക്കു പോകുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, തുളസീദാസനിൽ കരുണ
യോടുകൂടി, തുളസീദാസൻ പത്നിയെപിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നതും സംസാരഭ്രമചലയുടെ കണ്ണി
കയറുന്നതുമിന്നുതന്നെയെന്നും അതുകൊണ്ടു അകാലസ്നാനം ചെയ്യിക്കണമെന്നും
നിശ്ചയിച്ച്, മഴിയകാറോടുകൂടിയ ഒരു വർഷമാരംഭിച്ചു. ഇളവകവയ്യാതെതന്നെ
തുളസീദാസൻ, അതിശീഘ്രമായി ഓടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കണ്ടവരെല്ലാം കാര്യമെ
ന്താണെന്നു ചോദിച്ചു തടുത്തിട്ടും, വകവയ്ക്കാതെയും ഇതുതന്നെ തരമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകാ
മദേവൻ പൊഴിക്കുന്ന അസ്ത്രങ്ങൾ തടുക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ പരവശപ്പെട്ടും, അരക്കെ
വസ്ത്രാദികൾ വഴിമേൽകഴന്നുവീഴുന്നതിനെക്കുറിച്ചു ഗൗനിക്കാതെയും, ഓടിയോടി യമുനാ
നദിയുടെ തീരത്തെത്തി. അപ്പോഴേക്കു നേരം വൈകിയതുകൊണ്ടും അത്യഗാധജലയാ
യ ആ മഹാനദി കടക്കുന്നതിനു മാർഗ്ഗം കാണായ്കകൊണ്ടും വിചാരമായിനിന്നു. ആകാ
ശം മേഘച്ഛന്നമായിരുന്നതുകൊണ്ടു കൂരിരുൾനിബിഡമായി തിങ്ങിനിറഞ്ഞിരുന്നു. ക
രകവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന നദിയുടെ വേഗാതിശയംകൊണ്ട്, നീന്തിക്കടപ്പാൻ മാർഗ്ഗമില്ലെന്നു ക
ണ്ടും മറുകരകടത്താൻ മറ്റൊന്നും സഹായത്തിനില്ലായ്കയും കാണായ്കയാലും വിഷമിച്ചുനി
ൽക്കുമ്പോൾ, ആറ്റിൽക്കൂടി ഒരു പ്രേതം ഒഴുകിവരുന്നതുകണ്ട്, മോഹപരിഭ്രാന്തിയാൽ ആ
റ്റിൽ എടുത്തുചാടി നീന്തിച്ചെന്ന് ശവത്തിന്മേൽ തൂങ്ങിക്കിടന്നു നീന്തി ഒരുവിധ
ത്തിൽമറുകരപറ്റി. അതു ശവമാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥമറിയാതെയും കാമാ
സക്തിയാൽ കഴിവതും അത്യാവേശത്തോടെയും വേഗത്തിൽ ഓടി പത്നീഭവനത്തിലെത്തി.
അവിടെ വാതിലുകളെല്ലാം അടച്ചിരിക്കുന്നതുകണ്ട് അകത്തു കടക്കാൻമാർഗ്ഗമില്ലാതെ ചുഴ
ന്നിനിന്നു. തന്റെ ജീവനായികയെ കാണായ്കകൊണ്ടുള്ള താപവേഗത്താൽ ചുറ്റിനട
ന്നു കതകുകൾ പരിശോധിക്കയും ഒന്നും തന്നെ തുറന്നിട്ടില്ലായ്കയാൽ മനോഭംഗപ്പെട്ടു
മമതാദേവി! ദേവി! എന്നിങ്ങനെ വിളിച്ചു വിലപിക്കയും ചെയ്തു. കാറ്റിന്റെയും മഴ
യുടേയും ശബ്ദമാഹാത്മ്യത്താലാണു് വിളി ആരും കേൾക്കാത്തതെന്നും കേട്ടാൽ തന്റെപ്രി
യതമ നിശ്ചയമായും തന്നെ രമിപ്പിച്ചു കതകു തുറക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നും താനത്തെ ദിനത്തിനെ
ക്കുറിച്ചു വേദനപ്പെട്ടുമെന്നും മറ്റും ഓരോന്നു പുലമ്പിക്കൊണ്ടു വീണ്ടും ചുറ്റിനടന്നു. ജ
നാലകൾ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ ആ മേടയുടെ മേലേനിലയിലുള്ള ഒരു ജനാല തുറന്നിരി
ക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ തുളസീദാസനു തെല്ലൊരാശ്വാസമായി. എങ്കിലും
ഉയരത്തിൽ എത്തുന്നതിനു യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ലാതെ വിഷമിച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ ഭഗവാൻ
ആ സങ്കടംകണ്ട് ഒരു പാമ്പിന്റെ രൂപത്തിൽ ജനാലയുടെ പടിയിൽ ശിരസ്സുറപ്പിച്ചു താ
ഴോട്ടു തൂങ്ങിക്കിടന്നുകൊടുത്തു. പാമ്പിന്റെ വാൽ തുളസീദാസനു എത്തിപ്പിടിക്കത്തക്കവ
ണ്ണം കിട്ടിയതുകൊണ്ട് ഒരു കയറാണെന്നുതന്നെ നിശ്ചയിച്ച് അതിൽപിടിച്ചു തൂങ്ങി മേ
ലോട്ടുകയറി ജനാലയിൽ കൂടി അകത്തു കടന്നു. മമതാദേവി! ദേവി! എന്നു വിളിക്കയും
നിരപ്പേ കിടന്നുറങ്ങുന്ന ആളുകളുടെ പുറത്തു ചവിട്ടിത്തട്ടിത്തടഞ്ഞു നെടുകെ മറിഞ്ഞുവീഴു
കയും ചെയ്തു. അർദ്ധരാത്രിക്ക നിർബാധമായിക്കിടന്നുറങ്ങുന്ന ജനക്കൂട്ടത്തിൽ തുളസീദാസൻ
ചെന്നുകയറി വിളിച്ചുകൂവി തട്ടിത്തടഞ്ഞു മറിഞ്ഞുവീണപ്പോൾ പലരും ഉണർന്നു പരിഭ്രമി
ച്ചെഴുന്നേറ്റു നോക്കിയതിൽ കാലുമുഴുവൻ ചേറും പുരണ്ട് ദേഹം നനഞ്ഞു തലമുടിയും അ
ഴിച്ചിട്ടുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന ഒരു സത്വത്തിനെയാണു മുമ്പിൽ കണ്ടതു്. വല്ല ഭൂതമോ
പ്രേതമോ പിശാചമറ്റോ ആണെന്നു ഭയപ്പെട്ടു ഓരോരുത്തരും പലരിക്കിവേക്കോടിളച്ചു.
മമതാദേവി ദേവി! എന്നു വിളിക്കുന്ന ശബ്ദംകേട്ട് ആൾ മനസ്സിലാക്കി മമതാദേവി വേഗം
തന്നെ എഴുന്നേറ്റ് പ്രാണനാഥ ഞാൻ ഇവിടെ തന്നെയുണ്ട്. വരണം എന്നുപറഞ്ഞു വ
ന്നിരുന്നു. അവളെക്കണ്ടയുടനെ തുളസീദാസൻ, ശ്വശ്രൂശ്വശുരാദികൾ അവിടെ
നില്ക്കുന്നതു ഗണിക്കാതെ നിർല്ലജ്ജനായി ശൃംഗാരപരങ്ങളായ പലസംബോധനകളോടുകൂടി
അവളെ വിളിച്ചു പ്രിയതമേ! ഇത്രകാലം നീയെന്നെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കുവാൻ ശക്തയായി ദേവി

ഷ്ടയായ് നിന്നെ അരനിമിഷംപിരിഞ്ഞിരിക്കുവാൻ ഞാൻശക്തനല്ല. ഞെട്ടിത്തുറിക്കരുത്:— നിന്റെ ദേഹസ്പർശംഎനിക്കു അമൃതാഭിഷേകമാണ്. ഇങ്ങനെപലതും പിട്ടുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ദേവിയുടെകൈക്കു എത്തിപ്പിടിച്ചു. അതുകൊണ്ടെന്നിന്നവരെല്ലാം നാണിച്ചു് അപ്പോൾതന്നെ ഇറങ്ങിതാഴെനിലയിലേക്കു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. തുളസീദാസന്റെ ഈ സാഹസംകണ്ടു ലജ്ജിച്ചു അല്പം പിന്മാറിനിന്നുംകൊണ്ടു മമതാദേവി—“പ്രാണനാഥ ഈ പാതിരാത്രിക്കു അങ്ങു എവിടെനിന്നുംവരുന്നു? മേടയിൽ കടന്നുകൂടിയതെങ്ങനെ?” എന്നുചോദിച്ചു.

തുള:—പ്രിയേ! ഞാൻ വളരെനേരമായി വെളിയിൽവന്നു നില്ക്കുന്നു. ചക്രവർത്തിയോടു സമാധാനംപറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഞാൻ അപ്പോൾ തന്നെപോന്നു. വീട്ടിൽവന്നപ്പോൾ നിന്നെക്കാണായ്കയാൽ ഇങ്ങോട്ടോടിയതാണ്. യമുനാനദീതീരത്തെത്തിയപ്പോൾ നേരംഇരുട്ടി. അതിൽകൂടി ഒഴുകിവന്ന ശവപ്രേതത്തിൽതൂങ്ങി നീന്തിയാണ് ഞാൻ ഇക്കരപിടിച്ചതു്. ഇവിടെവന്നിട്ടും ഉള്ളിൽകടക്കാൻ വഴികാണാതെ വളരെനേരംവിഷമിച്ചുനിന്നുപോയി. പിന്നീടാണ് ജനാലയിൽ തൂങ്ങിക്കിടന്ന കയറുകണ്ടുമുട്ടിയതു്. അതിൽപിടിച്ചുതൂങ്ങിയാണ് മേടയിൽ കേറിയതു്. ഇനിഎന്നെ നിറുത്തി വിഷമിപ്പിക്കരുതു്.

മമതാദേവി:—പ്രിയതമ! ഈ ജനാലയിൽ കയറുതൂക്കിയിരുന്നുവെന്നാണോ അങ്ങുപറഞ്ഞതു്? അതിൽ കയറുണ്ടായിരുന്നില്ലല്ലോ. വരണം നോക്കാം. എന്നുപറഞ്ഞു്, രണ്ടാളുംവന്നിച്ചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, ജനാലപ്പടിയിൽ ശിരസ്സുറപ്പിച്ചു തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന പരുത്ത ഒരുവലിയ സർപ്പത്തെയാണു കണ്ടതു. ഉടനെ, അവർ ക്രമത്തിലധികം ഭയപ്പെടുകയും അത്ഭുതപ്പെടുകയുംചെയ്തു. എന്നിട്ടു, മമതാദേവിപറഞ്ഞു. പ്രാണവല്ലഭ! അങ്ങേസാഹസം അത്യത്ഭുതംതന്നെ. കാമാസക്തിക്കു അതിരില്ലെന്നുണ്ടോ? എന്നിലുള്ള മോഹംകൊണ്ടു, എന്തെല്ലാം അപകടങ്ങളിലാണ് അങ്ങുചാടിയതു്? ഭയങ്കരമായ യമുനാനദിയിൽ ചാടി, ശവത്തിൽതൂങ്ങി നീന്തുന്നതിനും, രാത്രിയിൽ ഈ ഘോരസർപ്പത്തെ കയറാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു, അതിൽപിടിച്ചു കയറി സർപ്പദംശനങ്ങളുടെമേൽചാടി അവരെ ഉണർത്തി ഭയപ്പെടുത്തുന്നതിനും അവരുടെ സമക്ഷം ലജ്ജയില്ലാതെ ഓരോശൃംഗാരവാക്കുകൾ പറയുന്നതിനും എല്ലാംകാരണം അതാണല്ലോ? കാമവികാരത്തിന്റെ ദോഷകോടികളിൽ ഒരംശം ഇപ്പോൾ അങ്ങ് അനുഭവിച്ചതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. അതുകൊണ്ടു ഈ ദുർവികാരത്തെ ഇപ്പോൾതന്നെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിച്ചു് ശ്രീനാരായണപാദപത്മങ്ങൾ മനസ്സിൽ ഉറപ്പിച്ചു ഭക്തിയടയുവാൻ ശ്രമിക്കണം. അതുദ്വൈതമില്ലാത്തതുംഅഴിവില്ലാത്തതുമാണ് അദ്വൈതത്തെ ഭജിച്ചാൽ, കാമാദിദുർവികാരങ്ങൾ മനസ്സിൽനിന്നു താനേനീങ്ങും. പരമാനന്ദവും സിദ്ധിക്കും. നരകം എന്ന ശബ്ദംപോലും പിന്നെ കേൾപ്പാൻ ഇടവരികയില്ല. ലൌകികസുഖത്തെക്കാളും ആത്മാനന്ദപ്രാപ്തിയല്ലയോ ശ്രേഷ്ഠം? നിത്യാനന്ദവൃത്തികളായമഹർഷിമാർ അനുഭവിച്ചു സുഖിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെത്തള്ളി മലമൂത്രാദി ദുർഗ്ഗന്ധമയമായ എന്റെ ഈ ശരീരത്തെ അനുഭവിക്കയാൽ ഉണ്ടാകുന്നസുഖം അങ്ങാഗ്രഹിച്ചതുഎത്രമൂഢതയാണ്? അതുശാസ്ത്രം വിധിക്കും വിപരീതമല്ലായോ? വൈരാഗ്യസിദ്ധിക്കു വിഘാതമല്ലയോ പരപരിഹാസത്തിനു കാരണമല്ലയോ? പന്ത്രണ്ടുവർഷക്കാലംബ്രഹ്മചാരിയായിരുന്നശ്രീശുകനെന്നപേരെടുത്ത ശങ്കരന്റെ വൈരാഗ്യത്തേയും ബാല്യത്തിൽതന്നെപോകണമെന്നുചെന്നപേക്ഷിച്ച ജഗന്മോഹിനിയായ ഉർവശിയെ തിരസ്കരിച്ചഅർജ്ജുനപാണ്ഡവന്റെ ധൈര്യത്തേയും നിത്യബ്രഹ്മചാരിയായി പലയുഗങ്ങളായി ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ഹനുമൽപൂജ്യപാദരേപ്രതിജ്ഞയേയും ഇതുവരെക്കും വിവാഹം ഇച്ഛിക്കാതെആത്മാനന്ദമനുഭവിക്കുന്ന വിഘ്നേശഭഗവാന്റെ ജ്ഞാനവിശേഷത്തേയുംകേറിച്ചു, അങ്ങുകേട്ടിട്ടില്ലയോ? മായാസഹായനായവിഷ്ണുദേവന്റെ പുത്രനായ കാമദേവനെക്കൊണ്ടു ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചു തപസ്സുചെയ്യുന്ന മുനിശ്രേഷ്ഠന്മാരുടെ മനോധൈര്യത്തെ ഇളക്കിപ്പിച്ചു അധഃപ്പതിപ്പിക്കുവാനുള്ള കഥ, അങ്ങു അറിഞ്ഞിട്ടില്ലയോ? ആ കാമദേവനെ നെറ്റിത്തീക്കണ്ണിലെരിച്ച പരമശിവന്റെ മഹിമ ആരാൽതന്നെ പുകഴ്ത്താൻ കഴിയും? എല്ലാത്തരക്കാർക്കും മഹത്തുതന്നായ

കാമദേവനെ അങ്ങേപ്പോലുള്ളവൎക്കു ജയിക്കാൻസാധിക്കുമോ? കാമമെന്നമദയാനയെകൊന്നുകീറിയവരെ എറിയുന്നപുരുഷസിംഹങ്ങളാണ മുക്തിപദത്തിന്നധികാരികൾ. എന്നാൽകാമത്തെജയിക്കുന്നതിന്ന വിദ്യയുണ്ടെന്ന പറഞ്ഞറിയിക്കത്തക്കതല്ല. കാമംകൊണ്ടു നശിച്ചുപോയ ജനംഅനന്തമാണ. അസുരന്മാരുടെ കൈയിൽകിട്ടിയ അമൃതുപോയതുകാമവേഗത്തിന്റെ മൂൎച്ഛകൊണ്ടല്ലയോ? രാക്ഷസവംശത്തോടുകൂടി രാവണൻനശിച്ചുപോയതും ആ ദുൎവ്വികാരംകൊണ്ടല്ലയോ? പാണ്ഡവന്മാൎക്കു വനവാസം ഇടയായതും കാമാസക്തിയുടെ കാഠിന്യത്താലല്ലയോ? യയാതിക്ക ജരാനരകൾകൂടിയതോ? അതും കാമത്തിന്റെ ദോഷത്താലല്ലയോ? അഷ്ടവസുക്കൾ മനുഷ്യരായി ജനിക്കാൻ ഇടയായതു കാമത്തിന്റെ ശക്തികൊണ്ടല്ലയോ? നരകം, ബന്ധം, രോഗം, ശോകം മരണം മുതലായവയ്ക്കു കാരണം, കാമം ഒന്നല്ലെങ്കിൽ മറെറന്താണ? കാമബാധയിൽ അകപ്പെട്ടുപോയവൎക്ക പിന്നെ മോക്ഷവഴികാണ്മാൻപോലും സാധിക്കയില്ല എന്നാണ വിദ്വാന്മാർപറയുന്നതു്.

"കാമാസക്താപ്രകൃതി കൃപണാശ്ചേതനാചേതനേഷു"

എന്ന മഹാപൂൎവ്വവാക്യം എത്രയോ പരമാൎത്ഥമാണ്". എന്നിങ്ങനെ മാധോ നീതിവാക്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നിന്നു.

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസന്റെ വൈരാഗ്യം)

ഒല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! അത്യന്തം സാരതരങ്ങളായ ഈ ഉപദേശങ്ങൾ മകരാദേവിയുടെ മുഖകമലത്തിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടതുകേട്ട തുളസീദാസൻ, ഉൽബുദ്ധനായിസിംഹഗൎജ്ജനംകേട്ട മകരിയെപ്പോലെ, തലതാഴ്ത്തിപ്പോയി; എന്നിട്ടുതന്നെത്താൻഇങ്ങനെപറഞ്ഞു "കഷ്ടം! ഞാൻ മഹത്തുക്കളായഎല്ലാജനങ്ങളുടെയും പരിഹാസത്തിന്നപാത്രിഭവിച്ചതു എന്റെ ചാഞ്ചല്യംകൊണ്ടാണല്ലോ? അച്ഛന്റെ ആജ്ഞയെനിഷേധിച്ചു — അമ്മയെ അത്യന്തം ദുഃഖിപ്പിച്ചു — നാണവും മാനവും വിട്ടുതിന്നു. കഷ്ടംകഷ്ടം! എന്തൊരുമൂഢതയായിപ്പോയി. എന്റെ ചാപല്യവും അനാദരവുംകൊണ്ടു് ഈശ്വരൻ ഒരു ദേവകന്യകയെ ഭാൎയ്യയാക്കി കാണിച്ചു്, അവളിൽനിന്നും എന്റെമനസ്സിനെ പിൻവലിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നു. ഒന്നാമതു്, എന്നെബലാൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു്, സാധുക്കളോടൊരുമിച്ചു താമസിപ്പിച്ചു്, എന്റെ ചേഷ്ടാമോഹങ്ങളെ നീക്കി, ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം, എനിക്കവേണ്ട ഉപദേശങ്ങൾ ചെയ്തശേഷം, വിഷയഭോഗവിരക്തനായി, ബന്ധപാശങ്ങളെ ഛേദിച്ചു്, ദേഹം അനിത്യമാണെന്നുള്ള മതിയോടുകൂടി കാട്ടിൽപോയി, വൈരാഗ്യം നിറഞ്ഞു്, തപസ്സുതുടങ്ങി. അത്രാപരിശുദ്ധാത്മാവായ അച്ഛനെ നിന്ദിക്കാനും അമ്മയെ വ്യസനിപ്പിക്കാനും ഭാൎയ്യയെ വെറുപ്പിക്കാനും, അവളെക്കൊണ്ടു് ഗുണദോഷങ്ങൾ പറയിക്കാനും, ഒക്കെ സംഗതിയായല്ലോ; കഷ്ടം! അജ്ഞാനമൂഢമായ മനസ്സേ! നീയാണല്ലോ എന്നെ ഈ ചാപല്യങ്ങൾക്കൊക്കെ വശംവദനാക്കിയതു്. അഥവാ നിന്നെ എന്തിന്ന പറയുന്നു? എല്ലാം നിന്റെ കുററമെന്നു പറഞ്ഞാൽമതി. ഇനിക്ക എന്നിമേൽ ഇച്ഛയുണ്ടായാൽ അതിനെ അപ്പോഴപ്പോൾ വലിച്ചുപിടിച്ചു്, എന്നെ നീ കെട്ടതിരിയെന്നേയുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ എനിക്ക ശേഷൻസ്വരൂപനായിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ നീ അതിനെയും അനുകൂലിക്കുന്നു. ഹേ മനസ്സേ! നിന്റെ ചാപല്യങ്ങൾക്ക ആത്മാവിനെ വശപ്പെടുത്താതെ ആത്മാവിന്റെ നിശ്ചയങ്ങൾക്ക നിന്നെ ജടിലമാക്കി വയ്ക്കണമെന്നുള്ള തത്വം ഇപ്പോൾ എ

നിൎമ്മലമനസ്സിലായി ഇനിമേലിരിക്കയും ഞാൻ നിനക്കധീനനാകയില്ല. മരിക്കുന്നതുവരെ മനോഹാരിണികളായ സ്ത്രീജനങ്ങളെ സ്വപ്നേപി ഞാൻ സ്മരിക്കയില്ല, വിഷ്ണു തിരുനാമങ്ങൾ മറക്കയില്ല. അച്ഛന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ നിരസിക്കയില്ല. ഇങ്ങിനെ പലതും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു തുളസീദാസൻ കാമവികാരമശേഷംമാറി ഖേദസമ്പന്നനായ ഈശപാദങ്ങളിൽ മനസ്സുറപ്പിച്ചു്, തന്റെ പൂൎവ്വചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി മമതാദേവിയെനോക്കി, പ്രിയതമേ! നീ എനിക്കു ഒരു ഗുരുഭൂതതന്നെ ഇന്നുമുതൽക്കു നിന്നെ ഞാൻ എന്റെ അമ്മയെപ്പോലെതന്നെ കരുതുന്നു. എന്നറിയിച്ചു, വന്ദനം പറഞ്ഞശേഷം, വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടി ഈശധ്യാനത്തിനായി കാടുകേറുവാൻ ഒരുങ്ങിനിന്നു. ഉടനേ മമതാദേവി, "പ്രിയതമ! അയ്യോ, എന്റെ ജീവനാണേ. എന്നെ വിട്ടുപിരിയരുതു്." എന്നു നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടു്, പുറകെ ഓടിച്ചെന്നു്, പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. സ്വാമി ചിന്തിച്ചാൽ അങ്ങേക്കുതന്നെ അറിയാവുന്ന ജ്ഞാനമാൎഗ്ഗഭേദത്തെ അല്പജ്ഞയായ ഞാൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു്, ഈ പാപിയെ അമ്മയെന്നും ഗുരുഭൂതയെന്നുംപറഞ്ഞു തള്ളിക്കളയുന്നതു ശരിയാണോ? എന്നിലുള്ള സ്നേഹം മുഴുവൻ മറക്കുന്നതുധൎമ്മമാണോ? വൈരാഗ്യത്തിനു് ഇതിൽ ഇല്ലെന്നുണ്ടോ? വിരാഗികൾ ഗൃഹസ്ഥധൎമ്മത്തെ വിസ്മരിക്കണമെന്നുണ്ടോ? എന്നോരോന്നു പറഞ്ഞുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

തുളസീദാസൻ:—മമതാദേവി ഇന്നുമുതൽ നാംതമ്മിലുള്ള സംബന്ധം തീൎന്നിരിക്കുന്നു. കാമവികാരം വളരെ ദോഷത്തെ ചെയ്യുന്നതാണ്. എന്റെ മനസ്സിനെ ദൂഷിപ്പിച്ചതു് അതൊന്നുതന്നെ. ഇപ്പോൾ വൈരാഗ്യ ഈശധ്യാനത്തിലേക്കു എന്റെ മനസ്സു ഉറച്ചിരിക്കുന്നു. സത്യത്തിൽ ഞാൻ ചെയ്തതു്, അപരാധവും നീ ചെയ്തതു ഉപകാരവുംതന്നെ. നിന്നെ ഞാൻമറക്കുമോ? മരണംവരെ വെറുക്കുമോ? നീ അമ്മയാണെന്നുപറഞ്ഞതിനു നീക്കമില്ല. അല്ല നീതന്നെ ആലോചിച്ചുനോക്കിയാലും പരമാൎത്ഥമാണെന്നറിയാം. ഇനി, ഇഹലോകസുഖങ്ങളെല്ലാം വെറുത്തു്, മനശ്ചാപല്യങ്ങളേയും മറന്നു്, ഈശധ്യാനത്തോടുകൂടിയിരിക്കാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. എന്നു പറഞ്ഞു് ശുദ്ധമനോഭാവനായ തുളസീദാസൻ തപസ്സിനായി കാട്ടിലേക്കുതന്നെ തിരിച്ചു. ഈ അത്ഭുതകൃത്യത്തെ കണ്ടു്, മമതാദേവിയുടെ അച്ഛനമ്മമാർ ബന്ധുക്കൾ മുതലായവരും തുളസീദാസനെ സ്തുതിച്ചു്, മമതാദേവിയെ പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ടു്, എന്തുചെയ്യേണ്ടുന്നതെന്നറിയാതെ നിശ്ചലരായി നിന്നുപോയി. മമതാദേവിയാകട്ടെ, തൽക്ഷണം ഓടിച്ചെന്നു്, തുളസീദാസന്റെ മുമ്പിൽ കാഴ്ചവീണു—'പ്രാണനാഥ! എന്നെ വിട്ടുപിരിയുവാൻ അങ്ങേക്കു മനസ്സുണ്ടായോ? കഷ്ടം! എന്റെ വാക്കുകളാണല്ലോ ഇതിനു കാരണമായതു്. അയ്യോ എന്നെ ഉപേക്ഷിക്കരുതേ. തിരിഞ്ഞു വീട്ടിൽപോകാം വരണം. നമുക്കു പഴയപടി ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരായി സുഖിച്ചിരിക്കാം—അതാണെനിക്കു്'—എന്നു പേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസൻ:—ദേവി! കഷ്ടം! ഞാൻ നിന്നെ അമ്മയെപ്പോലെ വിചാരിച്ചു തള്ളിപ്പോയി. ഇനി ഭൎത്താവെന്നുള്ള നിലയിൽ എന്റെ മനസ്സ് മാറാൻ നീ വിചാരിച്ചാൽ സാധിക്കുമെന്നു കരുതിക്കേണ്ട." എന്നു പറഞ്ഞു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു, കാമദേവനെ എരിച്ച പരമശിവനെപ്പോലെ, ധിക്കാരനായി അവളെ നോക്കി അല്പം കോപത്തോടെ, മൂഢേ! വേഗം വീട്ടിൽപോയ്ക്കൊള്ളു—ജീവിതശേഷം ഈശധ്യാനത്തോടുകൂടി നയിച്ചുകൊൾക. പതിവ്രതയായ നിനക്കു്, എന്റെ അനുഗ്രഹമുണ്ടായിരിക്കട്ടെ. എന്നാശ്വസിപ്പിച്ചു. ഭൎത്താവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു മമത പറഞ്ഞു—പ്രിയതമ! അങ്ങേപ്പിരിഞ്ഞു ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കയെന്നുള്ളതുണ്ടാകുമോ? നാംതമ്മിലുള്ള ബന്ധം ഇന്നോടുകൂടി തീൎന്നുപോയോ? എന്റെ വാക്കുകൾ അങ്ങേ ഹൃദയത്തെ വ്രണപ്പെടുത്തിയോ! ഞാൻ എങ്ങനെ നിന്തിരുവടിയെ വിസ്മരിക്കും? അത്ഭുതമായ ഈ ദുഃഖം എങ്ങനെ താങ്ങും? ഏകാകിനിയായി എന്നിങ്ങനെ ജീവിക്കും? ഇഷ്ടംപോലെ ആരോടു സംസാരിക്കും? ചന്ദ്രാനനം ആരുടെ ഓമനമുഖം? ആരുടെ മുഖംനോക്കിച്ചിരിക്കും? ആരോടു കലഹിച്ചിരിക്കും? ആരോടു സല്ലപിക്കും? എ

ന്റെ അഭീഷ്ടങ്ങൾ ആരെക്കൊണ്ടു സാധിപ്പിക്കും? ഇനി എനിക്കു പൂമാലകൾ എന്തി-
നു? മുത്തുമാലകൾ എന്തിനു? വസ്ത്രാലങ്കാരാദികൾ എന്തിനു? എന്റെ അഴകുനോക്കി
ആനന്ദിക്കുവാൻ ഇനിആരു?—ഹാ!" എന്നുപറഞ്ഞു ദീർഘശ്വാസത്തോടുകൂടി തള-
ർന്നു മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു ഭൂമിയിൽ വീണു.

ഇതുകളെല്ലാം ഒട്ടുംകണ്ടുമില്ല തുളസീദാസൻ, അശേഷം കുലുങ്ങാതെ ഭാര്യയി-
ലുള്ള അഭിലാഷത്തെ നീക്കി, ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിൽതന്നെ മനസ്സുറപ്പിച്ചു്, ഭഗവാനെക്കാ-
ണണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി, അല്പനേരം അവിടെനിന്നശേഷം പിന്തിരിഞ്ഞു ന-
ടന്നു. അദ്ദേഹം തനിക്കഭിമുഖമായി വരുന്നവരെനോക്കി—"ഹേ ധന്യന്മാരേ! നിങ്ങ-
ൾ സന്തുഷ്ടന്മാരായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. എന്തുകൊണ്ടാണതു്. ഭഗവാനെക്കണ്ടുവോ നി-
ങ്ങൾക്കു ദാസ്യംലഭിച്ചുവോ! ആ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ ശിരസ്സുവച്ചുവോ? നിങ്ങളുടെഇഹ-
ലോകബന്ധങ്ങളെല്ലാം അറുത്തുവോ? അഹംഭാവാദിഷഡ്വർഗ്ഗത്തെ മുറിച്ചുവോ? ഭഗവാൻ
ഇതുവഴി എഴുന്നെള്ളിയോ? നിങ്ങൾക്കു്, ദർശനംതന്നുവോ? നിങ്ങൾ അദ്ദേ-
ഹത്തെ ദർശിച്ചു പുകഴ്ന്നുവോ? ആനന്ദജലധിയിൽ മുഴുകിയോ? ഹാ ഹാ! എനിക്കു അ-
ഭീഷ്ടദാനംചെയ്യുകയില്ലയോ? എന്നിൽ കരുണയുണ്ടാകയില്ലയോ? തൃക്കണ്ണുകളാൽ എന്നെ
നോക്കുകില്ലയോ? കഷ്ടം! കാലംതോറും വെറുതെകഴിച്ചുകൂട്ടി. ഇതുവരെയുള്ള എന്റെ
ആയുസ്സ് പാഴായി. ഇങ്ങനെ ഞാനിനിക്കുമിങ്ങനെ പശ്ചാത്താപത്തിനു ഇടവരികസാധാരണ
തന്നെയാണു്. എന്റെ ദുർവിധിയതായിരിക്കാം—" എന്നോരോന്നുപറഞ്ഞും പശ്ചാ-
ത്താപത്താൽ ദീർഘശ്വാസങ്ങൾവിട്ടും ഉഴറിനടന്നുപോയി. ഹരിഹരി എന്ന നാമത്തെ
ഉല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമുച്ചരിക്കാതെയും എങ്ങും നിൽക്കാതെയും കാടെന്നും നാടെന്നും ക-
ല്ലെന്നും മുള്ളെന്നും ഒന്നുംനോക്കാതെയും ഭഗവാനെക്കാണണമെന്നുള്ള ആശയോടുകൂടിമു-
ന്നോട്ടുനടന്നു.

മമതാദേവി, മോഹാലസ്യത്തിൽനിന്നുണർന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, ഭർത്താവിനെക്കാണാ-
ഞ്ഞു്, ദുഃഖാർത്തയായി വീണ്ടും താഴെവീണുമോഹിച്ചുപോയി. ഇങ്ങനെ ഉണർന്നും മോ-
ഹിച്ചും കരഞ്ഞും, കണ്ണുനീരിൽനനഞ്ഞും വളരെനേരംകഴിഞ്ഞു. അനന്തരം എഴുന്നേ-
റ്റുനിന്നു മാറത്തടിച്ചു്—"കഷ്ടംകഷ്ടംദൈവമേ! ഇനി ഞാൻ എന്തുചെയ്യേണ്ടു? എവിടെ
പ്പോകേണ്ടു? എങ്ങിനെ ജീവൻ ധരിക്കേണ്ടു? എന്നോരോ വിലാപങ്ങളോടുകൂടി മനസ്സുറ-
പ്പിച്ചപ്പോൾ, ഭർത്താവിനെക്കാണ്മാൻ കാട്ടിലേക്കു പോകതന്നെ എന്നുനിശ്ചയിച്ചു എഴു-
ന്നേറ്റുനടന്നു. അതുകണ്ടുകൊണ്ടുനിന്ന അവളുടെ അച്ഛനമ്മമാരും ബന്ധുജനങ്ങളുമെ-
ല്ലാം തിടുക്കത്തിൽ ഓടിച്ചെന്നു മുന്നിട്ടുതടുത്തു. ഒരു സ്ത്രീ തനിയെ അങ്ങനെ കാട്ടിൽ
പോകുന്നതു വിഹിതമല്ലെന്നും ഞങ്ങൾപോയി തുളസീദാസനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നുകാണി-
ക്കാമെന്നും അതുവരെ വീട്ടിൽ ക്ഷമയോടുകൂടിയിരിക്കണമെന്നുംപറഞ്ഞു് ഒരുവിധത്തിൽ
കുറഞ്ഞൊന്നു സമ്മതിപ്പിച്ചു. ഉടനെ മമതാദേവിപറഞ്ഞു. "മാന്യബന്ധുജനങ്ങളേ!
നിങ്ങളുടെ ഈ സംരംഭം എത്രകണ്ടു സാദ്ധ്യമാകുമെന്നെനിക്കു സംശയമാണു് കഴിയു-
മെങ്കിൽ പോയി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയെ നിങ്ങൾ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരണം അവർപോ-
യി കണ്ടുപറഞ്ഞാൽ ഒരുപക്ഷേ അദ്ദേഹം മടങ്ങിവന്നേക്കും ഈ അഭിപ്രായം ശരിത-
ന്നെയെന്നുസമ്മതിച്ചു മമതാദേവിയുടെ സഹോദരന്മാർ ഇപ്പോൾ അവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവ-
രാമെന്നുംപറഞ്ഞു് വേഗത്തിൽ പുറപ്പെട്ടു. എങ്ങുംനിൽക്കാതെ അവർ ഓടിപ്പോയിയ-
മുനാനദിയുടെ തീരത്തെത്തിയപ്പോൾ ആ മഹാനദിയെ കടക്കുന്നതിനു ആരെയുംകാണാ-
യ്കയാൽ സൂര്യോദയംവരെ കാത്തുനിൽക്കേണ്ടിവന്നു.

തുളസീദാസനാകട്ടെ, ആ രാത്രിയിൽതന്നെ നാടുവിട്ടുചെന്നു്, ഒരുകാട്ടിൽ കടന്നു
കല്ലിലുംമുള്ളിലും ചേററിലും കുഴിയിലും എല്ലാംതട്ടിയും തടഞ്ഞും വീണും എഴുന്നേറ്റും ന-
ടന്നുപോയി. സൂര്യോദയമാകുന്നതിനുമുമ്പു തന്നെ, ഒരു മലയുടെ മുകളിൽ ചെന്നുകയറി
അവിടെയിരുന്നു അല്പം തളർച്ചതീർത്തശേഷം, സൂര്യോദയമായപ്പോൾ, താഴത്തിറങ്ങി
പലകാടുകളിലും നാടുകളിലും ചുററിസ്സഞ്ചരിച്ചു്, ഭഗവാനെത്തേടി സങ്കടനിവേദനം
ചെയ്തും ഭഗവന്നാമംപറഞ്ഞു വിളിച്ചും കാലംനയിച്ചു. ദൈവമേ! ഇന്നു് എനിക്കുഭ-

പദ്ദർശനം ലഭിക്കുമോ? ഞാൻ ഭവസാഗരത്തിരയിൽ കളിക്കുമോ? കരുണാനിധിയായ അവിടുന്ന്, ഇന്നെൻെറമുമ്പിൽ എഴുന്നരുളുമോ? ഇങ്ങനെ ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ പുലമ്പിക്കൊണ്ട് കാലത്തുമുതൽ ഉച്ചയാകുന്നതുവരെ നടന്നു. ഒടുവിൽ ശ്രമപ്പെട്ട്, ഞാൻ പതിനാലു നാഴിക ഇങ്ങനെ ചൊല്ലിവിളിച്ചുകൊണ്ടുനടന്നിട്ടും, ഭഗവാനെക്കാണ്മാൻ കിട്ടിയില്ലല്ലോ. ഇനി, എപ്പോഴാണു എങ്ങനെ കാണാനാണ്? ഒരുപക്ഷേ, അദ്ദേഹം എനിക്കു ദർശനം തന്നേക്കുമോ? നിത്യാനന്ദം തന്നനുഗ്രഹിക്കുമോ? എന്നോരോ അസംഗതങ്ങളായ വാക്കുകളുച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു ഓരോ ദേവാലയങ്ങളിൽ ചെന്നു കടന്നു. അതിൽ കാണപ്പെട്ട വിഗ്രഹങ്ങളെനോക്കി. "ഭഗവാൻ ഇതുതന്നെയാണോ? അങ്ങനെങ്കിൽ സംസാരിക്കയില്ലയോ എഴുന്നേററുവരികയില്ലയോ? എൻെറ സങ്കടംകേട്ട്, എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കയില്ലയോ? എന്നുള്ള സംശയസമാധാനങ്ങളോടുകൂടെ, ആ വിഗ്രഹങ്ങളെ എടുത്തു്. മാറോടു ചേർത്തുപിടിച്ചുകൊണ്ടു സ്വാമിൻ! ഞാൻ തിരുവടിയെക്കാണ്മാനായി എത്ര കാട്ടിലും മലയിലുമൊക്കെ ചുററിനടന്നു. മുള്ളും കല്ലും തറച്ചു്, കാലൊക്കെയും മുറിഞ്ഞു? എന്തെല്ലാം സങ്കടം അനുഭവിച്ചു. ദേഹവുമിതാ അസ്വസ്ഥമായിരിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും നാഥൻ തിരുവടി ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ. ഞാൻ രാപ്പകൽ കൂക്കിവിളിച്ചുകൊണ്ടുനടന്നിട്ടും ഭഗവാൻ വായ്തുറന്നു് ഒരക്ഷരം ശബ്ദിക്കുന്നില്ലല്ലോ. ഇതങ്ങേയ്ക്കു ധർമ്മമാണോ? അങ്ങു നിശ്ശബ്ദമായ ബ്രഹ്മമാണോ? എന്നൊക്കെ സ്തുതിച്ചു്, രാത്രിയായപ്പോൾ അതിൽ ദേവാലയത്തിൽതന്നെ കിടന്നു. അനന്തരം "സ്വപ്നത്തിൽ ഭഗവാനെനിക്കു്, ദർശനം തരുമോ? ഇഷ്ടംപോലെ എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കുമോ? താരകമന്ത്രമുപദേശിക്കുമോ? താമരപോലെയുള്ള ആ തൃക്കാലുകൾ കാണ്മാൻ എനിക്കിടയാകുമോ? അതോ ഇനിയും പല നാൾ ഞാൻ ഇങ്ങനെതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടണമോ? എന്നോരോ വിചാരങ്ങളോടുംകൂടി കിടന്നുറങ്ങി. അർദ്ധരാത്രിയായപ്പോൾ, ഉണർന്നെഴുന്നേററു വെളിക്കിറങ്ങി. ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടി പ്രസന്നനായി എൻെറമുമ്പിൽ എഴുന്നെള്ളുമോ? എനിക്കൊന്നുകാണ്മാനാഗ്രഹമായിരിക്കുന്നു. അങ്ങേ തിരുവായ്മൊഴികൾ കേൾപ്പാൻ എൻെറ കാതുകൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അതിനെനിക്കിനി ഭാഗ്യമെത്തുന്നതു ഇന്നോ നാളെയോ എന്നോ? ഇത്യാദി വാചകങ്ങളോടുകൂടി, ഭഗവാനെ സ്വപ്നത്തിൽപോലും മറക്കാതെ ഹരിഹരിശബ്ദത്തെ അനിമിഷംപോലും കുറയ്ക്കാതെ നടന്നുവന്നു്, ഇടയ്ക്കിടെ വിഷ്ണുക്ഷേത്രങ്ങളുംപൂകി ഒടുവിൽ കാശിപട്ടണത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെക്കൂടികൊണ്ടു താമസിക്കുന്ന ഭക്തജനത്തോടിടപെട്ടു്, വിശ്വനാഥപൂജചെയ്തു്, അവസരമുള്ളപ്പോൾ വിഷ്ണുചരിത്രങ്ങൾ വായിച്ചും പറഞ്ഞും, ആനന്ദമായി കാലംകഴിച്ചുവന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു തുളസീദാസൻെറ അമ്മ, അദ്ദേഹം പോയ അന്നുതന്നെ മടങ്ങിവന്നുകാണായ്കകൊണ്ടു്, പിറേറദിവസം രാവിലെ എഴുന്നീററു്, പുത്രനെത്തിരക്കി, വെളിക്കിറങ്ങി പല തെരുവുകളിലും ഗൃഹങ്ങളിലുംമററും അന്വേഷിച്ചിട്ടും കാണായ്കയാൽ, മമതയുടെ വീട്ടിലേക്കുതന്നെ പോകാമെന്നുനിശ്ചയിച്ചു. നേരെനടന്നുപോയി യമുനാനദിയുടെ തീരത്തെത്തി. അവിടെ അധികനേരംനിന്നുവിഷമിക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഒരുകടത്തുകാരൻെറ സഹായത്താൽ മറുതീരത്തെത്തി മമതയുടെ സഹോദരന്മാർ അവിടെ നിൽക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, കച്ചാരഭത്തോടെ, തുളസീദാസനെവിടെയെന്നുചോദിച്ചു. അവർ സകലചരിത്രങ്ങളും വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. അതുകേട്ടയുടനെ, ആസ്ത്രീ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു വീണുപോയി. അനന്തരം ഉണർന്നെഴുന്നേററു, മാറത്തടിച്ചുകൊണ്ടു്, വേഗത്തിലോടി മമതയുടെ വീട്ടിലെത്തി. മമതാദേവിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടകത്തു കടന്നുചെന്നു്. അതുകേട്ട പൊട്ടിക്കരഞ്ഞുകൊണ്ടു്, അടുത്തുചെന്ന മമതാദേവി, തുളസീദാസൻെറ അമ്മയെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, അമ്മേ! ചതി, എന്നെ ഇങ്ങോട്ടു പറഞ്ഞയയ്ക്കാതിരുന്നെങ്കിൽ ഈ അപകടങ്ങൾക്കിടയാകുമായിരുന്നോ? എന്നുപറകയും കണ്ണുനീർ പൊഴിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടുനിൽക്കുമ്പോൾ ആ അമ്മയും വാവിട്ടുകരഞ്ഞു—"പ്രിയപുത്രാ! എന്നെയും ഈ അറിയാത്ത പെൺകുട്ടിയെയും നീ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയോ? നീ എവിടെപ്പോയിരിക്കുന്നു? കഷ്ടം! നിൻെറ കുരുന്നുകാലുകൾ കല്ലിലുംമുള്ളിലും ഊന്നുന്നതെങ്ങനെ? വിചാരിക്കുമ്പോൾ

നിനക്കാരുവല്ലതുംതന്നോ? കഷ്ടം ഇതുപോലെ നീ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചുവോ? നിന്റെ ഭാര്യയുടെ ഉപദേശമാണോ നിനക്കു വൈരാഗ്യത്തെ ഉൾപ്പിച്ചതു്? നിന്റെ മനസ്സു പകച്ചുപോയോ? നിന്റെ വിയോഗത്താൽ ഈ നാടുപോലും ശൂന്യമാക്കിച്ചെയ്തുവോ? നീ എന്നോടു ഒരു വാക്കുപോലും പറയാതെയാണല്ലോ പോയതു്. ഹാ! കഷ്ടം! ഞാൻ എന്തൊരു പാപവാനു്" നിന്നെക്കാണാതെ ഞാൻ ജീവസന്ധാരണംചെയ്യുന്നതെങ്ങനെ? പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ദുഃഖം സഹിക്കുന്നതെങ്ങനെ?"

ഇപ്രകാരം തുളസീദാസനെച്ചൊല്ലി വിലപിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ ബന്ധുജനങ്ങൾ അവരോടു — "അമ്മേ വ്യസനിക്കേണ്ട, തുളസീദാസനെ അന്വേഷിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾതന്നെ ആളെ അയയ്ക്കാം" എന്നുപറഞ്ഞു് ആശ്വസിപ്പിച്ചു. എതാനും ഭൃത്യന്മാരോടുകൂടി, ഉടൻതന്നെ തുളസീദാസനെ അന്വേഷിച്ചു് മമതാദേവിയുടെ സഹോദരന്മാർ പുറപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

അവർ, പലരാജ്യങ്ങളിലും കാനനങ്ങളിലും പർവ്വതങ്ങളിലും അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു്, അവിടവിടെനിന്നും തുളസീദാസന്റെ വർത്തമാനം കേട്ടുകേട്ടു്, ഒടുവിൽ കാശിയിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

അവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വിരക്തനായ തുളസീദാസനെ കണ്ടപ്പോൾ, അവർ അന്ധാളിച്ചുതുടർന്നപ്പെട്ടുപോയി. എതൊ ഭ്രാന്തനാണെന്നാണ് ആദ്യം വിചാരിച്ചതു്. മലിനമായ കീറത്തുണിയും ജടപിടിച്ച മുടിയുംമറ്റുംകണ്ടു്, അവർ വിഷമിച്ചോടിവന്നു്, തുളസീദാസനു ഭ്രാന്തുപിടിച്ചു കാശിയിൽ ഇരിക്കുന്നതായി കണ്ടുകിട്ടിയെന്നു മാതാവിനോടും മമതാദേവിയോടുംമറ്റും പറഞ്ഞുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതുകേട്ടു്, തുളസീദാസന്റെ മാതാവും മമതാദേവിയും കരഞ്ഞുവിളിച്ചു കാശിയിലേക്കു യാത്രപുറപ്പെടാൻ ഒരുക്കമായി, മഞ്ചുപല്ലക്കു സജ്ജീകരിച്ചു്, അതിൽക്കയറി വേണ്ടപരിചാരങ്ങളോടുകൂടിപ്പുറപ്പെട്ടു്, അചിരേണകാശിയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ആഹാരനിദ്രകളില്ലാതെയും വസ്ത്രാദികളുടെ ശുചിത്വത്തിൽ അശേഷം ശ്രദ്ധിക്കാതെയും ഹരിഹരിഎന്ന വിഷ്ണുനാമങ്ങൾ ജപിച്ചു്, മറ്റൊന്നും ചിന്തിക്കാതെയും എപ്പോഴും ചുറ്റിനടന്നു്, ഗോസായികളെപ്പോലെ,മലിനമായ കീറവസ്ത്രവും ധരിച്ചുകൊണ്ടു കട്ടകയും അഴിച്ചിട്ടു്, കാലുകളിൽകൂടി രക്തം പുറപ്പെടത്തക്കവണ്ണംഒരേമാതിരി കല്ലിലും മുള്ളിലും ചവിട്ടിനടന്നുവന്നു്, മഴയുംവെയിലും വകവയ്ക്കാതെ, ഉച്ചത്തിൽ ഭഗവന്നാമങ്ങൾ ചൊല്ലിവിളിക്കയും കൈകൂപ്പി വന്ദിക്കയുംചെയ്തുകൊണ്ടു്, ആരെയും നോക്കാതെയും ആരോടും സംസാരിക്കാതെയും പട്ടിണിയാൽ മെലിഞ്ഞ ശരീരത്തോടുകൂടിയവനായി, ഭഗവദ്ധ്യാനനായി, മാളികമേൽ മണിമഞ്ചത്തിൽ ശയിക്കുന്നതുപോലെ്ട്ട്. നിരത്തുകളിലുംമരങ്ങളിലും വെറുംതറയിൽ ശയനമാക്കി ഭ്രാന്തന്റെ വേഷം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തുളസീദാസനെക്കണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെമാതാവു്, വ്യസനാക്രാന്തയായി നയനങ്ങളിൽ ധാരധാരയായി കണ്ണുനീർവാർത്തു്, പുത്രനെ ആശ്ലേഷിച്ചു പറഞ്ഞു — "എന്റെ മകനേ! നീ ഇങ്ങനെകഷ്ടപ്പെടാൻ ദൈവം വിധിച്ചുവോ? നിന്റെ ഭാര്യയുടെ കർമ്മദോഷങ്ങളാണോ ഇതിനു കാരണമായതു്. ദൈവം എന്നും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഒരു മഹാശക്തി അല്ലയോ? നിന്റെ മണിമാളികയിൽ ഇരുന്നുതന്നെ അദ്ദേഹത്തെ ധ്യാനിക്കാമായിരുന്നുവല്ലോ. അജ്ഞാനത്തെ നീക്കുന്നതിനു അതു മതിയാകയില്ലായിരുന്നോ? നിന്റെ അച്ഛൻ മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ എന്നെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയി. ഇപ്പോൾ നീയും പിരിഞ്ഞുപോന്നു.

"പിതാരക്ഷതികൌമാരേ ഭർത്താരക്ഷതിയൌവനേ
പുത്രോരക്ഷതിവാർദ്ധക്യേ നസ്ത്രീസ്വാതന്ത്ര്യമർഹതി"

എന്നാണല്ലോ മനു വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആ സ്ഥിതിക്കു്, എന്റെ കുഞ്ഞേ! ഈ വാർദ്ധക്യകാലത്തു നീ എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകയോ? ഇങ്ങനെ പലപല വാക്കുകളോടുകൂടി തുളസീദാസന്റെ കൈകൾരണ്ടും മുറുകെപ്പിടിച്ചു്; മാറോടണച്ചുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

പരമഭാഗവതനായ തുളസീദാസൻ ഉടനേമാതാവിനെ നമസ്കരിച്ചു്. "പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മേ! ശ്രീനാരായണനെ ഞാൻ കണ്ടുവോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ എന്റെ

മിഴികൾ ചേൎത്തുവോ? എന്റെ സങ്കടങ്ങളെ എല്ലാം പരിഹരിച്ചുവോ? എന്നെ ഭ്രമി
പ്പിക്കുന്ന നീചവിചാരങ്ങളെ നശിപ്പിച്ചുവോ? എനിക്ക ആ തൃപ്പാദപത്മം ദൎശിക്കാൻ
ഇതുവരെ സംഗതിയായില്ല. അതുകൊണ്ടു യാതൊന്നിലും എന്റെ മനസ്സ പ്രവൎത്തിക്കു
ന്നില്ല. അതിനാൽ നീലവൎണ്ണനായി, താമരക്കണ്ണനായി, കോദണ്ഡഹസ്തനായി അഴി
വില്ലാത്തവനായി സീതാമണാളനായി പതിതപാവനനായി മോക്ഷപ്രദനായി ഭക്തവത്സ
ലനായിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു് ആഗ്രഹങ്ങളൊക്കെസാധിക്കണ്ടു് ഞാൻ ഇപ്പോൾതന്നെ
ധ്യാനിക്കാം. ഇന്നു വൈകുന്നതിനകം ഭഗവാൻ വന്നു് ദൎശനംതന്നു് എന്നെ അനുഗ്ര
ഹിക്കാതിരിക്കയില്ല. എന്റെ പ്രയത്നം ഇന്നുതന്നെ നിറവേറും എന്നുപറഞ്ഞു് ഭഗവ
ദ്ദൎശനലോലനായി തിരുനാമങ്ങൾ കീൎത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഉടനേ, മമതാദേവി, ഭൎത്താവിനെ വന്ദിച്ചു്, സ്വാമിൻ ഞാൻ ചെയ്യുന്നതൊക്കെ ക്ഷമി
ച്ചു വീട്ടിലേക്ക മടങ്ങിവരണം. ഈ വിധത്തിൽ വഴിയിൽ കല്ലിലും മുള്ളിലും ഉരുണ്ടി ന
ടക്കാൻ ഇടയാക്കിയോ? മണ്ണിൽ കിടന്നുറങ്ങാൻ ഇടയാക്കിയോ? അന്നേ അഭിമാനമൊ
ക്കെ എവിടെപ്പോയി. കഷ്ടം! ഇതിനൊക്കെ സംഗതിയായല്ലോ ദൈവമേ! ഹാ ദൈവമേ
എന്നെപ്പരീക്ഷിച്ചതു് ഇനിയും പോരെന്നുണ്ടോ? എന്നുപറഞ്ഞു്, ഭൎത്താവിന്റെ കാൽക്കൽവീണു
നിലത്തുകിടന്നു നിലവിളിച്ചു. അതുകണ്ടു തുളസീദാസൻപറഞ്ഞു—മമതാദേവീ! നിന്റെ
ഉപദേശപ്രകാരം ഭഗവാനെക്കാണ്മാൻ എനിക്കിതുവരെ ഇടവരാത്തതു എന്തുകൊണ്ടു്!
അദ്ദേഹം എനിക്ക ദൎശനംതരാത്തതെന്തുകൊണ്ടു? അതിനു ഇനി എത്രനാൾ വേണ്ടി
വരുമെന്നു് അതിലേക്ക ഒരുപായംപറഞ്ഞുതരിക!— ഞാൻ ഭുവനനാഥനായ അദ്ദേഹത്തെ
കണ്ടുവെച്ചു ഇതാവരുന്നേക്കാം. നീ വീട്ടിൽതന്നെപോയി സുഖമായി താമസിക്ക."

ഇങ്ങനെ പത്നിയോടാശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം ശ്രീരാമ! പരശുരാമ! ബലരാമ! തുളസീ
രാമൻ! മേഘശ്യാമ! പുരുഷോത്തമ! ത്രിവിക്രമ! ഇത്യാദിനാമജപത്തോടുകൂടി പലദിക്കി
ലും അലഞ്ഞുനടക്കാനായിപുറപ്പെട്ടു. ആ സമയംമമതാദേവി നിലയുറപ്പിക്കാതെ മമതാദേവിഭൎത്തൃ
മാതാവിനെനോക്കി—"അമ്മേ! നാം ഇപ്പോൾ വിചാരിച്ചാൽ ഇദ്ദേഹത്തെ പറഞ്ഞനു
സരിപ്പിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതിനാൽ നമുക്കിരു
കാശിയിൽതന്നെ ഒരുമഠം ഏൎപ്പെടുത്തി ഭക്തിയിലിരുന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ നിത്യവുംകാ
ണ്മാനെങ്കിലും സംഗതിവരും. എന്നാണെന്റെപക്ഷം—" എന്നു പറഞ്ഞു.

മാതാവു്:—(ഉടനേ) ശരി; നീ പറഞ്ഞതൊക്കെപ്രായമനുസരിച്ചാണ എന്റെ സക
ലസമ്പത്തുകളും നിനക്കായിത്തന്നിരിക്കുന്നു. അവയെല്ലാം ഇവിടെകൊണ്ടുവന്നു് നിന്റെയു
പവൃത്തിക്കും തുളസീദാസന്റെ സംരക്ഷണത്തിനുമായി വിനിയോഗിച്ചുകൊൾക. ഞാ
ൻപോയി ആത്മാരാമദേവനെക്കണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തെ ഇവിടെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാൻശ്രമി
ക്കാം. ഒരുപക്ഷേ വന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി അവിടെയിരുന്നു ശരീരമ
ടയാം എന്നാണ വിചാരിക്കുന്നതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രാജസമാനമായ സുഖാനുഭോ
ഗങ്ങളോടുകൂടിയിരുന്ന ഇവൻ ഏകാകിയായി ഇങ്ങനെ നടന്നലഞ്ഞു കഷ്ടപ്പെടുന്നതുകാ
ണ്മാൻ എന്റെ മനസ്സനുവദിക്കുന്നില്ല. എത്രയായാലും പ്രസവിച്ചവളല്ലേ? അവനെ
ക്കാണുംതോറും എന്റെ മനസ്സുനടുങ്ങുന്നു. ശരീരം തളരുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു ദുഃഖാശ്രു
ക്കളോടുകൂടി തുളസീദാസനെ അരികിൽവിളിച്ചു ആശ്ലേഷിച്ചു നിറുകയിൽ ചുംബിച്ചു
യാത്രപറഞ്ഞു പരിജനങ്ങളോടുകൂടി പല്ലക്കിൽ കയറി നൈമിശാരണ്യത്തിലേക്കുപുറപ്പെ
ട്ടു. അവിടെഎത്തി സമാധിസ്ഥനായിരുന്ന ആത്മാരാമനെക്കണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെപാദ
ങ്ങളിൽവീണു വിലപിച്ചു തുടങ്ങി.

ആത്മാരാമൻ, പെട്ടെന്നു സമാധിയിൽനിന്നു വിരമിച്ചു പത്നിയേനോക്കി "പ്രിയേ! തു
ളസീദാസനെവിടെ? അവനെപ്പിരിഞ്ഞു ഇപ്പോൾ നീ ഇവിടെ വരാൻ കാരണമെന്തു്? വേ
ഗംപറയൂ—" എന്നുചോദിച്ചപ്പോൾ പത്നി തുളസീദാസന്റെ സകല ചരിത്രങ്ങളും സ
വിസ്തരംപറഞ്ഞു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു നിന്നു.

ആത്മാരാമൻ അതുകേട്ടു സന്തോഷപരവശനായി ഹാഹാ! എന്തൊരു ശുഭവാൎത്ത
യാണ ഞാൻ ഇതുകേൾക്കുന്നതു്? നമ്മുടെമകൻ ഇഹലോകവൈരാഗ്യത്തോടുകൂടി ഭഗവദ്ധ്യാ

നത്തിൽ മനസ്സേകാഗ്രമാക്കി ഭഗവാനെക്കാണണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തോടെ ചുററിനടന്നു തുടങ്ങിയോ? കാണായ്കകൊണ്ടു ദുഃഖനിമഗ്നനായിരിക്കുമ്പോൾ? അത്ഭുതം അത്ഭുതം! അവനെ എനിക്കുകാണ്മാൻ വൈകുന്നു. വരിക എന്നു പറഞ്ഞു പത്നിയേയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു ആതിരോഗത്തിൽ വാരാണസിയിൽ എത്തിയുള്ള തുളസീദാസനെക്കണ്ടമാത്രയിൽ ആനന്ദനിമഗ്നനായി അടുത്തുപിടിച്ചു മാറോടണച്ചു ആശ്ലേഷിച്ചുപറഞ്ഞു. രാമനപ്പുത്ര! നിന്നെക്കുറിച്ചു എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന വൈരാഗ്യം നിശ്ശേഷം അസ്തമിച്ചിരിക്കുന്നു. നിന്റെ വിഷയാശകളെല്ലാം പരിത്യജിച്ചതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ അത്യന്തം സന്തോഷിക്കുന്നു. ഹാ പ്രിയപുത്ര! നിന്നെ ഇത്രവേഗം ഇങ്ങനെ നല്ലസ്ഥിതിയിൽ കാണ്മാനിടവരുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴും നീ എന്റെ പ്രതീക്ഷയിലും അധികമായ മേന്മയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ചുററിനടന്നാൽ മൃദുവായ നിന്റെ പാദങ്ങൾക്കു വേദനയും ഉണ്ടാകയില്ലയോ? ഭഗവല്പ്രാപ്തിക്കു ഒരുസ്ഥലത്തിരുന്നാലും മതിയാകുമല്ലോ. കോമളയുവവയസ്കനായ നിന്റെ ശരീരം എത്രമാത്രം ക്ഷീണിച്ചുപോയി. എന്നെപ്പോലെ മാംസരഹിതമായ അസ്ഥികൂടംമാത്രമേ നിന്റെ ശരീരത്തിലുള്ളൂ. ശരീരം മുഴുവൻ മണ്ണല്ലേ പുരണ്ടിരിക്കുന്നതു. ഹാഹാ! നിന്നെജ്ജനിപ്പിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കുണ്ടായല്ലോ. നിന്നെപ്പോലെ സൽകൃതിയായ പുത്രനെ സുകൃതംകൂടാതെ ആർക്കും ലഭിക്കയില്ല. ഹാ മകനേ! നീ വിഷ്ണുഭഗവാനെ അന്വേഷിച്ചു നടക്കയാണല്ലേ? കാണാഞ്ഞു വിഷാദവുമുണ്ടു- ഇല്ലേ? ഇപ്പോഴാണു എന്റെ തപസ്സു ഫലിച്ചതു. മുക്തനായിഭവിച്ചുഞാനിപ്പോഴാണു. ഇനി എനിക്കു ഈലോകത്തിൽ യാതൊരാഗ്രഹവുമില്ല. നിന്നെപ്പോലെ ഒരു പുത്രനുണ്ടെങ്കിൽപിന്നെ എന്തൊരു കുറവാണുള്ളതു? നിന്നെ എന്റെ മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിക്കുന്ന സമയം ജീവൻ പോകാൻ സംഗതിയായെങ്കിൽ അതുതന്നെ എനിക്കു മഹാഭാഗ്യം മുക്തിക്കു മററൊന്നും വേണ്ടതില്ല. ഹാഹാ! ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി. ഇനി ഈശരീരത്തെ ധരിക്കണമെന്നു എനിക്കാശയില്ല. എന്റെ ബന്ധപാശങ്ങളെല്ലാം അററുകഴിഞ്ഞു. പരമാനന്ദവും സിദ്ധിച്ചു. നിന്റെ പാവനങ്ങളായ കരങ്ങളാൽ ഇനി എന്നെ ഈഗംഗയിൽ നിക്ഷേപിച്ചാലും! നിനക്കിനി യാതൊരുകുറവുമില്ല. ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെ നീ ദർശിച്ചാലും! പരമാനന്ദമടഞ്ഞാലും! പരിപൂർണ്ണജ്ഞാനിയായി ഭവിച്ചാലും!" എന്നിങ്ങനെ പലആശീർവാദങ്ങളോടുകൂടി തന്റെ പുത്രനെക്കണ്ട സന്തോഷത്താലോ ശരീരത്തിലുള്ള അനിച്ഛയാലോ വൈരാഗ്യസിദ്ധിയെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിലാഷത്താലോ മകനെ മാറിൽ ചേർത്താശ്ലേഷിക്കകൊണ്ടുണ്ടായ ആനന്ദത്താലോ മകന്റെ വികൃതമായ രൂപം കാണ്മാനുള്ള നിരസത്താലോ അതോ മകനെക്കുറിച്ചുള്ള അതിരററ വാത്സല്യത്താലോ വിധിബലത്താലോ അഥവാ മററുകാരണങ്ങളാലോ തുളസീദാസനെ തഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ ദേഹേന്ദ്രിയാദികളുണ്ടാററു ജീവാത്മാവു സ്വതന്ത്രതയെ പ്രാപിച്ചു പരമാത്മാവിലൈക്യപ്പെട്ടു സ്മരണയില്ലാതെ ഭൂമിയിൽ ചാഞ്ഞുകിടന്നു ആനന്ദശബ്ദം ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു ആത്മാരാമൻ ദീർഘസമാധിയടഞ്ഞു.

ആത്മാരാമന്റെ ജീവാത്മാവു്, മിന്നൽപോലെ പ്രകാശിച്ചുയർന്നുപോയി ആകാശത്തിൽ മറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെഭാര്യ ആധിയാൽ സ്തബ്ധയായിട്ടുകൊണ്ടു്, ആ ശവത്തിന്മേൽ ബോധരഹിതയായി വീണു. സംസാരപരിത്യാഗിയായ തുളസീദാസനും പിതാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അത്യാദരത്താൽ നയനങ്ങളിൽ അശ്രുക്കൾ നിറഞ്ഞു. ക്ഷണനേരത്തേക്കു ആത്മജ്ഞാനം അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയി. ഒരു സാധാരണബാലനെപ്പോലെ പിതാവിന്റെ ശവശരീരത്തെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, ആ പുണ്യപുരുഷൻ പരിദേവനം ആരംഭിച്ചു. ഹാ പ്രിയപ്പെട്ട പിതാവേ! അങ്ങു്, അനാഥരായ ഞങ്ങളെ കൈവെടിഞ്ഞുപോയോ? ആലിംഗനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കെ മരിച്ചവരായി ആരെയും ഇതിനുമുമ്പു കേട്ടിട്ടില്ല. അങ്ങു്, സർവ്വജ്ഞനും ജ്ഞാനിയും ആയിരുന്നിട്ടും, എന്നിൽ എന്തൊരുവാത്സല്യമാണു പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നതു്. ഇത്രവേഗത്തിൽ ജീവനെ ഉപേക്ഷിക്കാമോ? മരിക്കുന്നതിനു എന്റെ അരികിൽ വരുന്ന താമസമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളോ? എന്റെ ഈ മുഖദർശനമായിരുന്നോ അങ്ങേ ആയുസ്സിന്റെ പരമാവധി. അഥവാ, പാപിയായ

എന്റെ ശരീരസ്പർശമാണോ അങ്ങേ മരിപ്പിച്ചതു്? ഞാൻ ശൈശവത്തിലിരുന്നപ്പോഴും എന്നെ അനാഥശിശുവാക്കാതെയല്ലയോ വളർത്തിയതു്. കാട്ടിൽ തപസ്സിനുപോയപ്പോഴും ജീവനെ എന്റെ മേലാണല്ലോ അങ്ങു സമർപ്പിച്ചിരുന്നതു്? ഹാ എന്റെ ഗുരുദൈവമായ അച്ഛാ! അയ്യോ, എന്നെപ്പിരിഞ്ഞുപോയോ? ഇനി, എന്നെ മകനേ എന്നുവിളിച്ചുലാളിക്കുന്നതിനാരുള്ളൂ? എനിക്കു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചുതരുവാനാരുള്ളൂ? എന്നൊരോ ദുഃഖവാക്യങ്ങളോടുകൂടി തുളസീദാസൻ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അല്ലയോ സ്നേഹിതന്മാരേ! പിതൃവാത്സല്യം ലൌകികർക്കു ഏതവസ്ഥയിലും, ഒഴിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരു ബന്ധമാണെന്നുള്ളതിനു ഇതൊരു ഉദാഹരണമാകുന്നു. തുളസീദാസൻ ജ്ഞാനിയായിരുന്നിട്ടും, പിതൃമരണത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിത്തം അത്യന്തം വ്യാകുലമായിത്തീർന്നു. ഇങ്ങനെ തുളസീദാസൻ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവു്, ശോകസമുദ്രത്തിൽനിന്നും ഉണർന്നു്, പൂർവ്വാധികം ശോകാതുരയായിത്തീർന്നു, അലമുറയും മുറവിളിയും തുടങ്ങി. തുളസീദാസൻ സാന്ത്വനവാക്കുകളാൽ മാതാവെ ആശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം, ശവം ചുമന്നുകൊണ്ടിരുന്നാൽ, മാതാവിനു് ദുഃഖം വർദ്ധിക്കുമെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തോടും, പിതൃദാഹം താൻ ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നുള്ള കർത്തവ്യത്തെ അനുസരിച്ചും അച്ഛന്റെ ശരീരത്തെ ചുമലിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, ഗംഗാദേവിയെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു തത്തീരത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചു്, കാണികളുടെ മനസ്സലിയത്തക്കവണ്ണം, കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഉടനെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മ ഭർത്താവിനെ പിന്തുടർന്നു്, ഗംഗയിൽചാടി മരിച്ചുകളയാമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി, പുത്രനെ ആലിംഗനംചെയ്തുപറഞ്ഞു. "പുത്രാ! എനിക്കിനി ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ അല്പവും ആഗ്രഹമില്ല. എന്റെ ഭർത്താവിനെ പരഗതിയടഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനി ഞാൻ ജീവിക്കുന്നെങ്കിൽ, കുട്ടീ, നിന്റെമുഖദർശനത്താൽ ആശ്വസിക്കുന്നതിനു മാത്രമാണ്. എന്നാൽ നിന്റെ മുഖദർശനം ഇപ്പോൾ എനിക്കു അധിവലിനമായിട്ടാണ് തീർന്നിരിക്കുന്നതു്. നീ സ്വഭാവത്തിൽ വിരക്തനായിരുന്നതു കണ്ടുകൊണ്ടു്, ആനന്ദിച്ചിരുന്ന എനിക്കു് നിന്റെ ഇക്കഷ്ടാവസ്ഥ ദുസ്സഹമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് എന്റെ ശരീരം ഇത്ര ശോഷിച്ചുപോയതു്. നിന്നെ ദുഃഖിതനായിക്കണ്ടും നിന്റെ പിതാവിന്റെ വിയോഗം സഹിച്ചും, ധൈര്യമവലംബിച്ചു ഞാൻ എന്തിനു ജീവിക്കുന്നു? നിന്നെ ഇങ്ങനെ കാണുംതോറും ആനന്ദാധിപിടിച്ചു താനേമരിക്കും. അതിൽ ഭേദം ഈ ഗംഗയിൽചാടിമരിക്കുന്നതാണ്. നിനക്ക്, കുട്ടീ, "ദേവദ്ദർശനം സിദ്ധിക്കട്ടെ. നീ പരമഭാഗവതനായി ഭവിക്കട്ടെ" ഇത്രയും പറഞ്ഞു്, ആ സതീരത്നം കുതിച്ചു ഗംഗയിൽചാടി, കല്ലോലമാലയ്ക്കിടയിൽ മറഞ്ഞു. അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളേ! തുളസീദാസന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ എന്താണെന്നു പറവാനുണ്ടോ? രണ്ടു ചിറകുകളുമൊററുപോയ ഒരു പക്ഷിയെപ്പോലെ, മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ വിയോഗത്താൽ, അദ്ദേഹം കണ്ണും അറിയാതെയും, ഒന്നിനും ആളില്ലാതെയും, വളരെനേരം ആ മഹാനദിയുടെ തീരത്തു നിന്നുകൊണ്ട്കൂടി, ഗംഗയിൽ ചാടിമരിക്കട്ടോ എന്നു പലപ്പോഴും വിചാരിച്ചു. ശോകത്തെ സഹിയാതെ മരിക്കുന്നതു്, ശരിയല്ലെന്നു വീണ്ടുവിചാരിക്കയും, എത്രനേരം അവിടെ തിരിഞ്ഞുനടന്നു അവിടെ നില്ക്കയും, വീണ്ടും ഗംഗാതീരത്തിലേക്കു പോകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളേ! പുത്രവാത്സല്യവും, പിതൃവാത്സല്യവും ഇത്രത്തോളം ഉള്ള അങ്ങനെ ഒരു കുടുംബം, മറ്റുണ്ടായിട്ടില്ല. തുളസീദാസൻ വിരാഗിയായി ഭവിച്ചിട്ടും, അദ്ദേഹത്തിനു മാതാപിതാക്കളെക്കുറിച്ചുണ്ടായിരുന്ന ആ സ്നേഹബന്ധം ഒഴിഞ്ഞിട്ടില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ വിശുദ്ധമാക്കണമെന്നുള്ള ഭഗവദിച്ഛയെ അനുസരിച്ചാണ്, മേൽപ്രകാരം തുളസീദാസന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ ഏകകാലത്തു് മരിച്ചതു. അപ്പോഴൊന്നുമോ ഭഗവദ്ദർശനത്തിനാശ്വാസം ഗംഗയിൽ ചാടിമരിക്കേണ്ടതെന്ന സംശയഗ്രസ്തമായ മനസ്സോടുകൂടി തുളസീദാസൻ വളരെനേരം ചഞ്ചലപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ, ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കാതെ ആത്മഹത്യ ചെയ്യേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയമില്ല. അപ്പോൾ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു്, അദ്ദേഹത്തിനു പരമപദം ലഭിച്ചുകാണണമെന്നുള്ള സം

ഗതിയിൽ, തുളസീദാസന്നു സംശയമുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ, തന്നെ പരിചരിച്ചുകൊണ്ടു ഗൃഹത്തിൽ താമസിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടിയമാതാവു്, മുക്തിപദമടയത്തക്ക യാതൊരുപ്രവൃത്തിയും ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നു്, അദ്ദേഹത്തിനോൎമ്മയുണ്ടായി. പുത്രൻ പരമഭാഗവതനായിരുന്നാൽ, മാതാവു മുക്തയാകുമെന്നുള്ള ശാസ്ത്രവിധിയെ, അദ്ദേഹം അനുസ്മരിച്ചു. അതുകൊണ്ടു്, മാതാവിന്റെ ഗതിയെ ഉദ്ദേശിച്ചുതന്നെ മഹാജ്ഞാനിയായ ഒരു യോഗിയായി ജ വിക്കണമെന്നും മാതാവിന്നു നിഷ്കൃതിചെയ്യാത്ത പുത്രൻ പാപിയാണെന്നും, നിശ്ചയിച്ചു്, ഗംഗയെ നോക്കി—"അല്ലയോ ശിവപ്രിയയായ ഗംഗാഭഗവതീ! ഇതുകാലംവരെ ഞാൻചെയ്ത തപസ്സിന്റെ ഫലമെല്ലാം, എന്റെ അമ്മയുടെ സദ്ഗതിക്കായി ഇതാ പ്രദാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. എന്നെച്ചൊല്ലി, ആ മഹതിയെ എന്റെ അച്ഛൻ അടഞ്ഞ പുണ്യലോകത്തിലേക്കു നയിക്കാറാകണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഉടനെ ഗംഗയിൽനിന്നു്, അശരീരിവാക്കുണ്ടായി. അതിങ്ങനെയായിരുന്നു—"നീ ഇനിയും ഈമാതിരി തപസ്സോടുകൂടി പന്ത്രണ്ടുസംവത്സരം ഇരുന്നാലല്ലാതെ, നിന്റെ അച്ഛൻ പ്രാപിച്ച പരമപദം അമ്മയ്ക്കു ലഭിക്കയില്ല."

ആ വാക്കുകേട്ട തുളസീദാസൻ, "ഇതാ ഇന്നോ നാളെയോ ഞാൻ ഭഗവാനെ ദൎശിച്ചു് സകല അഭിലാഷങ്ങളേയും നിറവേറുന്നുണ്ടു്" എന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടവിടെനിന്നും തിരിച്ചു് പഴയപടി ഭഗവാനെ അന്വേഷിച്ചു നടന്നുതുടങ്ങി. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ, ആ കാശിയിലുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ, തുളസീദാസന്റെ ഭക്തിവിശേഷത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ടറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹത്തെ വന്നുകണ്ടു് തന്റെ ഭവനത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. "ഹേ ഭക്തോത്തമ! നിത്യപടി ഇവിടെത്തന്നെയിരുന്നു് ഈശ്വരഭജനം ചെയ്യണം. ഞാനും ഭവാനെപ്പോലെ ഒരു ത്യാഗിയാണു്. ഇവിടെ മറ്റാരുംതന്നെയില്ല എന്നുപറഞ്ഞു. സായൂജ്യം സ്വൎഗ്ഗം മുക്തിപ്രദമാണെന്നുള്ള ബോധത്തോടുകൂടി തുളസീദാസൻ, ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു അവിടെ താമസിച്ചുവന്നു. പകൽമുഴുവൻ എവിടെയെങ്കിലും ചുറ്റിനടന്നാലും, വൈകുന്നേരം അവിടെ എത്തുക പതിവായിരുന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കെ, രാജപുരിയിലേക്കു പോയിരുന്നഭാൎയ്യ, കുടുംബവുമായി തിരിച്ചു കാശിയിൽവന്നു്, ഭൎത്താവിന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ മരിച്ചുപോയകഥയറിഞ്ഞു് ദുഃഖിച്ചു, സകല ആപത്തുകൾക്കും കാരണം താനാണെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ വിഷണ്ണയായി വസിച്ചു. അനന്തരം, മുൻനിശ്ചയമനുസരിച്ചു വിശാലമായ ഒരു മഠം പണികഴിപ്പിച്ചു അതിൽ അനേകം സാധുക്കളെ കുടിപാൎപ്പിച്ചു നിത്യവും വേദാദ്ധ്യയനാദി പുണ്യകൎമ്മങ്ങളെക്കേട്ട സന്തോഷിച്ചു ഭൎത്താവിന്നു ഇഷ്ടമായവ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു നിറവേറ്റിക്കൊണ്ടു താമസിച്ചുവന്നു.

തുളസീദാസന്റെ വൈരാഗ്യാദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസന്നു ഭൂതദൎശനം ലഭിച്ചതു്.)

അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളേ! തുളസീദാസൻ ഇപ്രകാരം ഭഗവൽഭജനത്തോടുകൂടി പന്ത്രണ്ടുവത്സരം ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ വീട്ടിൽതാമസിച്ചു. അതിൽപിന്നെ ഒരുദിവസം കാലത്തെ അദ്ദേഹം പതിവുപോലെ കാലും മുഖവും ശുദ്ധിചെയ്യുമ്പോൾ ഇരിക്കാറുള്ള കല്ലിൽചെമ്പിലെ ജലം കഴുകിയശേഷം വെള്ളമൊഴിച്ചു കാൽ അതിൽതേച്ചു. ഉടനെ ഒരുഭൂതം ആ കല്ലിൽനിന്നും വെളിപ്പെട്ടിറങ്ങിവന്നു തുളസീദാസനെത്തൊഴുതു, ഹേ ബ്രാ

പുരുഷോത്തമ! അങ്ങേക്ക എന്തൊരുപകാരമാണ് വേണ്ടതു്? കല്പിച്ചുകൊൾക. തരാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്—എന്നുപറഞ്ഞു. അപ്രതീക്ഷിതമായ ആ വികൃതരൂപത്തെക്കണ്ടു "നീ ആര്" എന്നു തുളസീദാസൻ ചോദിച്ചു.

ഭൂതം:—ഹേ വേദിയരേ! ഞാൻ ഈ കല്ലിൽ കുടികൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ഭൂതമാണ്. അഞ്ഞൂറ്, പന്ത്രണ്ടുവർഷക്കാലമായിട്ട ഈ കല്ലിൽതന്നെ അങ്ങേ തിരുവടികൾ തേച്ചുകഴുകി വന്നതുകൊണ്ടു എന്റെ ശാപം തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ ശാപമോക്ഷസ്വതന്ത്രനാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങേക്ക എന്താവശ്യം? ജഗൽസുന്ദരിയായ ഒരു കന്യകയെ വേണമോ അതോ രാജത്വം വേണമോ? ഏഴാംകടലിനക്കരെ അങ്ങയെ കൊണ്ടുപോകണമോ? അളവില്ലാത്ത ധനം വേണമോ? അനർഘങ്ങളായ രത്നങ്ങൾ വേണമോ? ഇതിലേതാണ് വേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞാൽ തൽക്ഷണം ഞാൻ സാധിച്ചുതരാം

തുളസീദാസൻ, (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ഹേ മൂഢപിശാചേ! എനിക്ക വരവും ധനവുംതരാൻ നീ ആളോ? കല്പകവൃക്ഷത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു നടക്കുന്നവൻ കാഞ്ഞിരക്കായയെന്തിന്? നീയോ എന്റെ പാദസ്പർശംകൊണ്ടു വിശുദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചുവെന്നുപറയുന്നു. ആ നീയാണോ എനിക്ക സമ്പത്തുതരുന്നതു്? സകലചരാചരഗുരുവായ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെ ഭജിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനം കാംക്ഷിച്ചും ഇരിക്കുന്ന എനിക്ക കേവലംക്ഷുദ്രപിശാചവർഗ്ഗത്തിലുൾപ്പെട്ട നീയാണോ ഉപകാരംചെയ്യാൻ വന്നിരിക്കുന്നതു്? മോക്ഷസുഖത്തെ അപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നവൻ വിഷയസുഖമിച്ഛിക്കുമോ? അമൃതമനേ ഭുജിച്ചു നടക്കുന്നവൻ വിഷമാഗ്രഹിക്കുമോ? പോപോ പോയിടിപ്പു പിശാചേ—(എന്നധിക്ഷേപിച്ചു.)

ഭൂതം:—തപസ്വീശ്വരാ! എന്റെ പേരിൽ അങ്ങേക്ക അപ്രിയംതോന്നരുതു. അങ്ങേക്ക ശ്രീനാരായണന്റെ അനുഗ്രഹമല്ലയോ ആവശ്യം? അതുലഭിക്കുന്നതിനു വേണ്ടതു ഞാൻചെയ്യാം. എന്നോടൊന്നിച്ചുവരിക.

തുളസീദാസൻ:—ഹേ ദുഷ്ടപിശാചേ! ക്ഷുദ്രജന്തുവായ നിന്റെ വാക്കുകൾ ഞാൻ കേൾക്കയോ? സ്വർഗ്ഗക്കാർക്കുപദേശംചെയ്യാൻ നരകികൾ ശക്തരായി ഭവിക്കുമോ? അതുപോലെ ഒരജ്ഞാനിയായ നിന്റെവാക്ക ജ്ഞാനിയായ എനിക്കുകേൾക്കാൻപാടില്ല. അതുകൊണ്ടു നീ വെറുതെ എന്നോടു സംസാരിച്ചു സമയംകളയാതെ നിന്റെ വഴിക്കുപോ. എനിക്ക ഭഗവാനെ അന്വേഷിച്ചു പോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വെറുതെ സമയംകളഞ്ഞതു നഷ്ടമായിപ്പോയി. ദുഷ്ടസംസർഗ്ഗം എപ്പോഴായാലും അപായകരമാണ്. നീ ഇനി ഇവിടെനിൽക്കേണ്ട. മാറിത്തുലഞ്ഞുപോക.

ഭൂതം:—ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! ക്ഷുദ്രജീവികളെക്കൊണ്ടും മഹാകാര്യങ്ങൾ സാധിച്ചുകൂടാം. കുളക്കോഴി സമുദ്രത്തോടു കലഹിച്ചകഥ അങ്ങുകേട്ടിട്ടില്ലയോ? ക്ഷുദ്രങ്ങളായ മുളകൾ തമ്മിലുരസുകയാൽ തീപ്പൊരി, ഘനമായ മഹാമരങ്ങൾനിറഞ്ഞ വനങ്ങളെ ഭസ്മമാക്കുന്നതു അങ്ങു കണ്ടിട്ടില്ലയോ? അതുപോലെ ഭഗവദ്ദർശനത്തെ അങ്ങേക്കു പ്രാപ്തമാക്കാൻ എനിക്കുകഴിയും. അതിൽ മറ്റൊന്നുംസംശയിക്കേണ്ട. എനിക്കിനി അധികംപറവാൻകഴികയില്ല. നല്ലമനസ്സോടെ എന്നോടൊന്നിച്ചുവന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവായ വേതാളത്തിന്റെ അരികിൽകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാം. അതുവഴി ഭഗവദ്ദർശനം സിദ്ധിക്കയുംചെയ്യും.

തുളസീദാ:—ഹേ ഭൂതമേ! ഭഗവദ്ദർശനം നിമിത്തം എനിക്ക ലഭിക്കുമെന്നിരിക്കട്ടെ എന്നാലും അതുയുക്തമല്ല. ദുഷ്ടസേവനം ഒരിക്കലും പാടില്ലാത്തതാണ് എന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ വിധിക്കുന്നതു്. സജ്ജനങ്ങൾക്കു ദുസ്സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു സ്വഭാവം ദുഷിച്ചുപോകും. ഏതുതരത്തിലായാലും നിന്റെ സഹായം എനിക്കാവശ്യമില്ല. നാരായണസ്വാമിയെ ദർശിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗം നിനക്കറിയാമെങ്കിൽ നിന്റെ ഈ പിശാചത്വത്തെ മാറ്റിപ്പരമപദം പ്രാപിച്ചുകൂടായിരുന്നോ? കണ്ടാൽ, ഭയംതോന്നുന്ന ഈ ആകൃതി ഉപേക്ഷിച്ചുകൂടായിരുന്നോ?

ഭൂതം:—അവരവർചെയ്യുന്നപാപം അവരവർതന്നെ അനുഭവിച്ചുതീരേണ്ടയോ? രാജധാനിയിലേക്ക പോകുന്നവഴി അറിയുന്നവർക്കെല്ലാം അവിടെ പ്രവേശനംകിട്ടിയെന്നുവ

ഞാനോ? മോക്ഷസാധനങ്ങൾ ഇന്നിന്നവയാണെന്നറിഞ്ഞിരുന്നാലും, വിഷയാസക്തർ മ
റി മനസ്സ് ശുദ്ധമാകാതെ ആ പദംലഭിക്കുമോ? അതുപോലെ എനിക്ക ശ്രീനാരായണനെ
ദർശിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ അറിയാമെന്നിരുന്നാലും പൂർവ്വജന്മകൃതമായ മഹാപാപം അതിലേ
ക്ക എന്നെത്തടുക്കുന്നു. അങ്ങേടെ പാദസ്പർശംകൊണ്ട ഇപ്പോൾ എനിക്ക വിശുദ്ധിലഭിച്ചു.
ഇനി ഉൽകൃഷ്ടപദവി എനിക്ക ലഭിക്കും.

ഉളസീദാ:—നീ കഴിഞ്ഞജന്മം ചെയ്തപാപം എന്താണ്? ഭൂതമായിത്തീരാൻ കാ
രണമെന്ത്? എന്റെ പാദസ്പർശംകൊണ്ട പാപം നീങ്ങുവാനു ഹേതുവെന്ത?

ഭൂതം:—മഹാ വിപ്രശ്രേഷ്ഠ! ഞാൻ ഈ വീട്ടുടമസ്ഥനായ ബ്രാഹ്മണന്റെ പത്നി
യായിരുന്നു. യൌവനത്തിളപ്പുകൊണ്ട്, ഞാൻ അന്നു ഈശ്വരനേയും ഭർത്താവിനേയും
ഭയപ്പെടാതെ, എന്റെ മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ പുരുഷന്മാരെ കാമിച്ചു വ്യഭിചരിച്ചിട്ടുണ്ട്.
ആ ദുസ്സ്വഭാവംകണ്ട സഹിക്കാഞ്ഞു, ഭർത്താവു എന്നെ അരികിൽ വിളിച്ചിരുത്തി; "പ്രി
യേ നിന്റെ ഈ ദുസ്സ്വഭാവം എനിക്ക അവമാനകാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. എ
ന്റെ കുലത്തിന്നോ കളങ്കം, ഭാവനാശം മറ്റെന്തൊരുദുഃഖം പറവാനും എനിക്കു നിവൃത്തിയി
ല്ലാതായി. എല്ലാവരും എന്നെ പരിഹസിച്ചു ചിരിക്കുന്നു. വ്യഭിചാരത്തിന്റെ മ
ഹാദോഷങ്ങൾ അല്പമെങ്കിലും നീ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. ദൈവത്തെ വിചാരിച്ചു ഇനി
മേലെങ്കിലും നീ സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു കൊള്ളുക. അതിന്നു മനസ്സില്ലാത്തപക്ഷം
ഇന്നുതന്നെ ഈ വീട്ടിൽനിന്നിറങ്ങിക്കൊള്ളണം. എവിടെയെങ്കിലും പോയി താമസിച്ചുകൊള്ളുന്ന
തിന്നും എനിക്ക സമ്മതംതന്നെ. എത്രതന്നാലും ശോഭിക്കുന്ന വ്യഭിചാരിണിയുടെ മുഖം
കണ്ടാൽ അന്നുപോകുന്നവഴിക്ക ഗുണം കിട്ടുകയില്ല. അവൾ തൊട്ട വെള്ളംപോലും കുടിക്കാൻ പാ
ന്ന സാധിക്കയുമില്ല. ഇത്ര നീചമായ ദുഷ്പ്രവൃത്തി മറ്റില്ലെന്നാണ യോഗ്യന്മാർ പറയുന്ന
ത്. വ്യഭിചാരിണിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവന്ന മനോസുഖവും ഐശ്വര്യവും ഒരിക്കലും കൈവരു
ന്നതല്ല. വ്യഭിചാരിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന വംശപരമ്പരകൾ ഒരിക്കലും മേന്മസി
ദ്ധിക്കുകയുമില്ല. വ്യഭിചരിക്കുന്ന കുലസ്ത്രീ വേശ്യയെക്കാളും നികൃഷ്ടയാണെന്നുള്ളതിന്ന
സംശയമില്ല. വ്യഭിചാരിണിയുടെ പക്കൽ, കലഹം, മോഷണം, കള്ളം, കാമം, നിദ്ര, വെറു
പ്പ്, ചാപല്യം, വഞ്ചന, ഭയം, മാത്സര്യം, ദുഃഖം, അവമാനം, അശുദ്ധി മുതലായവ കു
ടിയിരിക്കുന്നുവെന്ന ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ദുർമ്മദയായ നിന്നോ
ടൊരുമിച്ചിരുന്നു ഈ അവമാനം സഹിക്കുന്നതിനേക്കാൾ, കാട്ടിൽപോയി തപസ്സുചെ
യ്യുന്നതാണ് നല്ലതെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. നീ ഈ വീട്ടിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുതന്നാ
ൽ മേലാൽ ഞാൻ സന്യസിച്ചുകൊള്ളാം. ഇനി മാന്യമായി ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം പാലി
ക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. ഈവിധത്തിൽ വ്യഭിചരിച്ചാൽ ഞാൻ സഹിക്കുകയുമില്ല." എ
ന്നൊക്കെ ഗുണദോഷമായി അരുളിച്ചെയ്ത ഭർത്താവിനോട്; അതിന്നു മറുപടിയായി ഞാൻ പ
റഞ്ഞു—"ഇനിമേൽ ആ ദുഷ്പ്രവൃത്തി എനിക്ക ഉണ്ടാകയില്ല. എനിക്കതിൽ തൃ
പ്തിവന്നുകഴിഞ്ഞു. പാതിവ്രത്യം ഇന്നുമുതൽ ഞാൻ കൈക്കൊള്ളാം" എന്റെ ഈ വാ
ക്കുകൾകേട്ട ഭർത്താവിന്നു വളരെ സന്തോഷമായി. പ്രിയതമേ! ഇന്നുമുതൽ നീ എന്റെ
ആജ്ഞയനുസരിച്ച സൽപ്രവൃത്തികളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതായാൽ ഇതുവരെചെയ്ത കുറ്റം
ഞാൻ ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളാം. വീട്ടിൽനിന്നും വെളിയിലിറങ്ങിപ്പോകയോ അന്യന്മാരെ വീട്ടി
ലേക്ക ക്ഷണിക്കുകയോ മേലാൽ ചെയ്യരുത്. അങ്ങിനെയായാൽ, കാലക്രമേണ നമ്മു
ടെ ഈ അവമാനം തീർന്നുപോയേക്കും. ഈ ബുദ്ധി നിനക്കു കുറച്ചുമുമ്പേ തോന്നിയിരുന്നു
വെങ്കിൽ, എന്റെ അധിക്ഷേപങ്ങൾക്കും ശാസനങ്ങൾക്കും ഒന്നും നീ പാത്രീഭവിക്കേ
ണ്ടിവരികയില്ലായിരുന്നു. മേലാൽ ഇക്കുറ്റംചെയ്താൽ ഞാൻ തീരെ സഹിക്കയില്ലെ
ന്നും, നിന്നെ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുമെന്നും ഓർത്തുകൊള്ളണം." എന്ന് അദ്ദേഹം എ
ന്നെ ഗുണദോഷിച്ചു വീട്ടിൽനിന്നും എങ്ങും ഇറങ്ങിപ്പോകാതെ ചട്ടംചെയ്തു സൂക്ഷിച്ചുവ
ന്നു. അങ്ങിനെ കുറെനാൾ ഭർത്താവിന്റെ നിയോഗത്തെ അനുസരിച്ചുതന്നെ അടങ്ങിയിരു
ന്നു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം ഭിക്ഷയ്ക്കുപോയിരുന്നപ്പോൾ ദൂതികളെ അയച്ചു ഞാൻ ജാരപു
രുഷന്മാരെ വരുത്തി പഴയപടി ദുർവൃത്തികൾ ആരംഭിച്ചു. ഭർത്താവു മടങ്ങിയെത്തിയ

പ്പോൾ ഞാൻ സത്യവതിയെപ്പോലെ ഒക്കെ അഭിനയിക്കയും ശുദ്ധാത്മാവായ അദ്ദേഹം എന്റെ വഞ്ചനകളെ മനസ്സിലാക്കാതിരിക്കയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ കുറെനാൾ കഴിഞ്ഞു ഒരിക്കൽ യദൃച്ഛയാ ഞാനും ജാരനുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം വന്നു കാണാനിടയായി. ഉടനെ കോപകലുഷനായ മുനിസത്തമൻ എന്നെ നോക്കി,—"എടീ! കാമപ്പേപിടിച്ചുള്ളവളേ! നീ ഒരു പെരുമ്പാമ്പായിത്തന്നെ പോകട്ടെ" എന്നു ശപിച്ചുംവെച്ചു്, വീട്ടിൽനിന്നുമിറങ്ങി തപസ്സിനായി കാട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു. അതുകണ്ടു ഭീതിയായ ഞാൻ വേഗത്തിൽ പുറമേ ഓടിച്ചെന്നു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു്, അറിയാതെ ചെയ്ത അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നും എനിക്കു ശാപമോക്ഷം തരണമെന്നും അപേക്ഷിച്ചു. ശാന്തനായ അദ്ദേഹം താൻ കോപിച്ചു ശപിച്ചുപോയതിനെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "എടീ മൂഢേ! നീ എന്നെ കോപിപ്പിക്കയാണല്ലോ ചെയ്തതു്. കോപം പുണ്യക്ഷയകരമാണു്. ഇനി അതുപറഞ്ഞിട്ടു കാര്യമില്ല. നീ ഈ ഗംഗയിൽ ചാടിമരിച്ചു ഒരു ഭൂതമായി നമ്മുടെ കിണറ്റുംകരെ കിടക്കുന്ന കല്ലിൽ പ്രവേശിച്ചിരുന്നുകൊൾക. പുണ്യവാന്മാരുടെ പാദതീർത്ഥംകൊണ്ടു, പന്ത്രണ്ടുവർഷം ആ കല്ലു ദിവസംതോറും നനയുമ്പോൾ നിനക്കു ശാപമോക്ഷം സിദ്ധിക്കും." എന്നനുഗ്രഹിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം കാട്ടിലേക്കുപോകാതെ തിരിഞ്ഞുപോന്നു വീട്ടിൽതന്നെ പ്രവേശിച്ചു എന്റെ ശാപനിവൃത്തിക്കു വേണ്ടതുകളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവന്നു. ഞാൻ അജ്ഞാനത്തിൽ വന്നുകൂടിയ അപരാധത്തിനെ ഓർത്തു ദുഃഖിതയായി ഭർത്താവിന്റെ പാദങ്ങളെ മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചു ഗംഗയിൽ ചാടിമരിച്ചു്, ഭൂതസ്വരൂപത്താൽ ഈ കല്ലിൽപ്രവേശിച്ചു ശാപനിവൃത്തികാലത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഭർത്താവു് എന്റെ ശാപമോക്ഷത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു അന്നുമുതൽ അനേകം സാധുക്കളെ വീട്ടിൽ താമസിപ്പിച്ചു അവരുടെ പാദതീർത്ഥം ദിവസംതോറും ഈ കല്ലിൽ ഒഴിക്കുന്നതിനു ഏർപ്പാടുചെയ്യുകയും അതുവഴി എനിക്കു ശാപമോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ തെളിക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ പതിനെട്ടുസംവത്സരകാലത്തോളം പാദതീർത്ഥം കല്ലിൽ ഒഴിച്ചിട്ടും പറയത്തക്ക ഫലമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോഴാണു് അങ്ങേ അദ്ദേഹം കാണിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു ഇവിടെ പാർപ്പാക്കിയതു്. പരിശുദ്ധനായ അങ്ങേ പാദസ്പർശം പന്ത്രണ്ടുവർഷം ഏറ്റപ്പോഴേക്കു ഞാൻ വിശുദ്ധിയെപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി ഞാൻ ഉൽകൃഷ്ടലോകത്തിലേക്കു പോകയാണു്; ഇത്രത്തോളം ഉപകാരംചെയ്ത അങ്ങേക്കു എന്തെങ്കിലും ഒരു സഹായം ചെയ്യാതെപോകുന്നതിനു മനസ്സുവരായ്കകൊണ്ടാണു്, എന്തെങ്കിലും ആവശ്യപ്പെടണമെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നതു്. സംശയിക്കാതെ പറയണം.

ഭൂതത്തിന്റെ വാക്കുകൾകേട്ടു തുളസീദാസൻ ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു. ഇതു ഒരു ക്ഷുദ്രദേവതയായിരുന്നിട്ടും അനേകം നീതികൾ പറയുന്നുവല്ലോ. എനിക്കെന്തുതന്നെ വിധത്തിലായാലും ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിച്ചാൽമതി. "ജാതിനാമാദികൾക്കല്ല ഗുണങ്ങൾക്കാണു് ഗൌരവം" എന്നാണല്ലോ വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നതു്. ഇതുകൊണ്ടു്, ഗുണംമാത്രമേ നോക്കേണ്ടതുള്ളു. എന്നുമാത്രമല്ല ദശരഥമഹാരാജാവിന്റെ പുത്രലാഭം സാധിച്ചതു്, ഒരു ഭൂതം പാകിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന പായസത്തിന്റെ മഹിമയല്ലയോ? അനന്തരം ഭൂതത്തെനോക്കി "ഉത്തമഭൂതമേ! നീ പറഞ്ഞപ്രകാരം നമുക്കു വേതാളത്തിന്റെ അരികിൽപോകാം. വരിക" എന്നുപറഞ്ഞു. അനന്തരം അവർ രണ്ടാളുംകൂടിപ്പോയി വേതാളം ഇരിക്കുന്നകാട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ആ ഭൂതം വേതാളത്തെ സ്തുതിച്ചു. അപ്പോൾ വേതാളം പ്രസാദിച്ചുപ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു, ഹേ ഭൂതമേ! നീ എന്നെസ്തുതിപ്പാൻ കാരണമെന്തു് എന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ടകാര്യം നിനക്കെന്തു്? എന്നു ചോദിച്ചു.

ഭൂതം:—ഹേ രാജാധിരാജ! എന്നെവിശുദ്ധീകരിച്ച ഈ ബ്രാഹ്മണനു് അങ്ങു ദർശനംകൊടുത്തു്, ശ്രീനാരായണനെ ദർശിക്കുന്നതിനുവേണ്ട മാർഗ്ഗം ഉപദേശിക്കണമെ (എന്നപേക്ഷിച്ചു.)

വേതാളം:—ശ്രീനാരായണനെ ദർശിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപായം പറവാൻ ഞാൻ ആളല്ല. പക്ഷെ ഭക്തശിരോമണിയായ ഹനൂമാനെ ഞാൻ കാണിച്ചുകൊടുക്കാം

അദ്ദേഹത്തിങ്കൽനിന്നും ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു വഴികിട്ടുകയുംചെയ്യും. എന്നാൽ ഹനൂമദ്ദർശനത്തിനും സാധാരണന്മാർ അധികാരികളല്ല. തക്കതപസ്സുള്ളവർക്കു അതു സാധിക്കയുള്ളൂ. അതിനുവേണ്ടതപസ്സുകളി, ഈ ബ്രാഹ്മണനുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

നാഥ! ഇദ്ദേഹം പന്ത്രണ്ടുസംവത്സരമായി ഭഗവന്നാമജപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരാളാണ്.

വേതാളം:—അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ തരക്കേടില്ല. എന്നുപറഞ്ഞു തുളസീദാസനെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ട്, ഹേ ബ്രാഹ്മണ! മണ്ണാശ, പെണ്ണാശ, സ്വർണ്ണാശ, ഇതുമൂന്നും പരിത്യജിക്കാത്തവർക്ക്, ഹനൂമദ്ദർശനം സിദ്ധിക്കയില്ല. ഇതുമൂന്നും പരിത്യജിച്ച ആളാണോ അങ്ങ്? എന്നു ചോദിച്ചു.

തുളസീദാ:—ഹേ വേതാളമേ! മണ്ണാശ, പെണ്ണാശ, സ്വർണ്ണാശ, ലോകാശ, ദേഹാശ, മുതലായതെല്ലാം ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ട് പന്ത്രണ്ടുവർഷമായി, അന്നുമുതൽക്കേ ഭഗവാനെക്കുറിച്ച് ഒരാശമാത്രമേ എനിക്കുള്ളൂ. അതു പരമാത്മാ സർവസാക്ഷിയായ അദ്ദേഹത്തിനറിയാം.

വേതാളം, (സന്തോഷത്തോടുകൂടി) സ്വാമിൻ! ഈ കാര്യത്തിൽ അറിയിക്കേണ്ടതൊന്നുണ്ട്. അവിടെ ഒരു പുരാണപാഠകൻ വാല്മീകിരാമായണം വായിച്ച്, നിത്യവും അർത്ഥം പറക പതിവാണ്. ആ പറച്ചിലിന്റെ ശുദ്ധിയും ഭംഗിയുംകൊണ്ട്, ആ ശ്രോതാക്കളായി പലരും വരുന്നകൂട്ടത്തിൽ ബ്രാഹ്മണവേഷം ധരിച്ചു ശ്രീഹനൂമൽസ്വാമിയും വരിക പതിവുണ്ട്. അവിടെച്ചെന്നാൽ ഹനൂമദ്ദർശനം ലഭിക്കാൻ പ്രയാസമില്ല.

തുളസീദാ:—(അത്ഭുതത്തോടുകൂടി) സർവ്വവേദാന്തവേദിയും വൈയാകരണശ്രേഷ്ഠനും സർവ്വകലാവല്ലഭനുമായി സ്വാമി, ഹനൂമാൻ കേവലം ഒരു മനുഷ്യൻ പറയുന്ന രാമായണാർത്ഥം കേൾപ്പാൻ വരുമെന്നാണോ പറഞ്ഞത്. ഈ വ്യാജങ്ങൾ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കാനാണോ എന്നെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോന്നത്. ചെപ്പിടിവിദ്യകളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നവനും ചേർന്നതന്നെയെന്ന്; ഇപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നുന്നു.

വേതാളം:—പുണ്യാത്മാവായ ബ്രാഹ്മണ! അങ്ങനെ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതേ. സാധുക്കൾക്കുവേണ്ടി ഭഗവൽഭക്തന്മാർ ഭക്തിക്കനുകൂലമായി ഭഗവാൻപോലും വേഷംമാറിവന്നിരിക്കുന്ന പതിവുണ്ടെന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? അതുകൊണ്ടാണെന്നു സംശയിക്കരുത്. കാരണമറിയാതെ കോപിക്കുന്നതു ശരിയല്ല, എനിക്ക താങ്കളോടു വ്യാജം പറഞ്ഞിട്ടൊരു ഫലമില്ല. താങ്കൾ ഭഗവന്നാമജപത്തിന്റെ ഫലമായി ഇപ്പോൾ ഫലിക്കാറായിരിക്കുന്ന പുണ്യവിശേഷത്തിനാൽ ഭഗവാനെ ദർശിക്കാനും ഭഗവൽപാദങ്ങളെ സ്പർശിക്കാനും അങ്ങേക്കു സംഗതിയാകും.

തുളസീദാസൻ ഇതുകേട്ട് ഭഗവാനെ, ദർശിച്ചതുപോലെ, പുളകാങ്കിതശരീരനായി ആനന്ദബാഷ്പം തൂകിക്കൊണ്ട്, പറഞ്ഞു "ഹേ വേതാളമേ! പലബ്രാഹ്മണർ വരുന്നകൂട്ടത്തിൽ ഹനൂമാൻ ഏതാണെന്നു തിരിച്ചറിവാൻ വഴിയെന്തു?

വേതാളം—ബ്രാഹ്മണ! ഹനൂമാൻ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണവേഷത്തോടുകൂടി എല്ലാവരെക്കാളും മുമ്പേ സദസ്സിൽ വരികയും എല്ലാവരും പോയതിനുശേഷം പോകയും ചെയ്യു പതിവാണ്. അതു കൂടാതെ, ചിലതും കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം അദ്ദേഹം താൻ മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാറുണ്ട്— അതു തന്നെയുമല്ല, സദസ്യരുടെ പിന്നിൽ നടക്കുമ്പോൾ ഇടയ്ക്കിടെ നിൽക്കുന്നതുംകാണാം. ഇതൊക്കെയാണടയാളം. ഇങ്ങനെപറഞ്ഞശേഷം തുളസീദാസനെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ടുവേതാളം മറഞ്ഞു.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസനു ഹനൂമാൻ ദർശനം കൊടുത്തതു്.)

ഹേ! ഭക്തോത്തമന്മാരേ! ഇപ്രകാരം സൂതൻ പറഞ്ഞതിൻപിന്നെ, തുളസീദാസൻ ഗോവർദ്ധനാചാര്യരോടുകൂടി, തിരുനാമങ്ങളുംപാടി വൈകുന്നേരംവരെ ചുററിനടന്നു സായാഹ്നസന്ധ്യയായപ്പോൾ രാമായണപാരായണംചെയ്യുന്ന ബ്രാഹ്മണൻെറ മഠത്തിലെത്തി ഹനൂമാൻെറ വരവുംനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഉടനേ, വേതാളം പറഞ്ഞപ്രകാരം ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ എതിരേവരുന്നതുകാണായി. അടയാളംകൊണ്ടു്, അതു് ഹനൂമാൻതന്നെ എന്നുമനസ്സിലാക്കിയ തുളസീദാസൻ വേഗംതന്നെ എഴുന്നേററുചെന്നു്, ആ ബ്രാഹ്മണനെ പ്രദക്ഷിണംചെയ്തുവന്ദിച്ചുകൊണ്ടു്. "സ്വാമിൻ! ഭവാൻ ഏതുതെരുവിലാണു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നു ചോദിച്ചു. ആ ചോദ്യത്തിനുത്തരം പറയാതെ, ബ്രാഹ്മണൻ രാമായണപാരായണസഭയിൽ ചെന്നിരുന്നു പാരായണം തീരുന്നതുവരെ തുളസീദാസനും അതുകേട്ടുകൊണ്ടു് അവിടെത്തന്നെയിരുന്നു. ഒടുവിൽ എല്ലാവരുംപോയശേഷം എഴുന്നേററു തിരിച്ചു്, ഹനൂമാൻ ബ്രാഹ്മണൻെറ മുമ്പിൽചെന്നു വന്ദിച്ചു. തുളസീദാസൻ, സ്വാമിൻ! അങ്ങേക്കണ്ടിടത്തോളം അങ്ങു ഒരു പുണ്യപുരുഷനാണെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങു ആ വനവാസത്തിലേക്കു എന്നെക്കൂടിക്കൊണ്ടുപോയാൽ കൊള്ളാമെന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഹനൂമാൻ:—എൻെറ വസതി മലകളിലാണു്. എന്നുതന്നെയല്ല. ഞാൻ ഏകനായി താമസിക്കുന്നവനാണു്. മററാരോടുംകൂടി ഇരിക്കുന്നതു് എനിക്കിഷ്ടമില്ല.

തുളസീ:—അങ്ങേ പക്കൽനിന്നു അനുഗ്രഹം വാങ്ങിക്കണമെന്നു എനിക്കാഗ്രഹമായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങേ ആശ്രമത്തിലേക്കു എന്നെക്കൂടി കൊണ്ടുപോകണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു.

ഹനൂമാൻ:—ഞാൻ അനുഗ്രഹിപ്പാനും ഉപദേശിപ്പാനും മററും ആളല്ല. ഞാൻ ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണനാണു്. എന്നെ നീ വെറുതെ വന്ദിക്കയാണു്. മന്ത്രവും തന്ത്രവും മററും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഈ പുരാണപാഠകൻ മഹാജ്ഞാനിയായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണു്. പലൎക്കുമുപദേശം കൊടുക്കുന്നുമുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തെ സേവിച്ചാൽ നിൻെറ ഇഷ്ടം സാധിക്കാനെളുപ്പമുണ്ടു്. ഇത്രയും പറഞ്ഞശേഷം അദ്ദേഹം വേഗം നടന്നു ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കടന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

ഉടനേ, തുളസീദാസൻ പുറകേ ഓടിച്ചെന്നു് ബ്രാഹ്മണക്കൂട്ടത്തിൽകയറി. വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെ അന്വേഷിച്ചുതുടങ്ങി. ഓരോരുത്തരെയുംതട്ടിത്തള്ളി, ഓരോരുത്തരുടെമുഖം പരിശോധിച്ചു. ആരെടാ ഇതു്? എന്തെടാ ഇതു്? മുമ്പോട്ടുപോകാൻ സമ്മതിക്കാതെ മുഖംപരിശോധിക്കാൻവന്നിരിക്കുന്ന പൈത്യക്കാരൻ ഇവനേതെടാ? എന്നൊക്കെ ബ്രാഹ്മണർ കലശൽകൂട്ടിത്തുടങ്ങി. അതൊന്നും വകവയ്ക്കാതെ തുളസീദാസൻ എല്ലാവരെയും പരിശോധിച്ചിട്ടും, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെക്കാണായ്കയാൽ അദ്ദേഹം ഹനൂമാൻതന്നെയെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്; ഒന്നും മടങ്ങിപ്പോന്നു. പിററേദിവസവും വൈകുന്നേരം കൃത്യമായി പുരാണപാഠകൻെറ വീട്ടിൽ ഹാജരായി ഹനൂമാൻെറ വരവുംനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പതിവുപോലെ, ഹനൂമാൻ അന്നും ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽ അവിടെ വരികയുണ്ടായി. തുളസീദാസൻ തന്നെ കാത്തിരിക്കുന്നതുകണ്ടു്, എന്തീശ്വരാ ഇന്നും ഇവിടെ വന്നുകൂടീട്ടുണ്ടോ? ഉപദ്രവമായി എന്നുനിശ്ചയിച്ചു്, മുഖത്തെ മററൊരുഭാഗത്തേക്കു തിരിച്ചുകൊണ്ടു്, വേഗംതന്നെ പാഠകാംഗത്തിലേക്കു പോന്നു. തുളസീദാസൻ അതുകണ്ടു്, ഹാ! എന്നെ നോക്കാതെ മുഖവും തിരിച്ചുപിടിച്ചു്, പോകുന്ന ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു ഓടിയടുത്തു്, അദ്ദേഹത്തിൻെറ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തുപറഞ്ഞു.

സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി, ഇന്നലെ എന്നെ കബളിപ്പിച്ചുംവെച്ചാണ് ബ്രാഹ്മണക്കൂട്ടത്തി
ൽചാടി മറഞ്ഞുകളഞ്ഞതല്ലോ. ഇന്ന് അങ്ങനെപോകാൻ ഞാൻ സമ്മതിക്കയില്ല. എ
ന്നുപറഞ്ഞു് പാദങ്ങളിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു തടുത്തുനിർത്തി. ഉടനെ ഹനൂമദ്ബ്രാഹ്മണൻ
അല്പം കോപത്തോടുകൂടി, എടോ മൂഢ! ഭഗവൽകഥാപാരായണം കേട്ടു ഞാൻപോകുന്നവ
നെ നീ തടുത്തുനിർത്തുന്നോ? എന്റെ കാലടികൾവിട്ടു ദൂരത്തുപോ—നിനക്കു ഉപദേ
ശംചെയ്യുന്നതിന് എന്തെങ്കിലും ഒരു മന്ത്രം ഇപ്പുരാണപാഠകന്മാരോട്ടു ഞാൻ ചോദിച്ച
റിയാം.

തുളസീദാ:—താങ്കൾ ആരാണ്? സ്വദേശം എവിടെയാണ്? പേരെന്താണ്? ദൈവ
നാമത്തിൽ സത്യംപറയണം.

ഹനൂമാൻ:—ഇതെന്തൊരുശല്യം!—ഞാൻ ആരായാലും നിനക്കെന്താണ്? നാം
തമ്മിൽവല്ല സംബന്ധവുമുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിലല്ലേ നീ ഇങ്ങനെയൊക്കെ ചോദിക്കേണ്ടൂ.
വെറും അജ്ഞാനന്മാരുടെ ഒട്ടിയസമയമായി ഇതെന്തുപദ്രവമാണ്? മര്യാദയ്ക്കു
കാലുംവിട്ടുംവെച്ചു ദൂരത്തുപോയ്ക്കോ അതാണുനല്ലത്. എന്നു ശാസനാരൂപത്തിൽ പറ
ഞ്ഞു.

തുളസീദാസ:—സ്വാമിൻ! താങ്കളുടെ യഥാർത്ഥം എന്നോടു പറയുന്നതുവരെ ഞാൻവി
ട്ടയയ്ക്കയില്ല. ദാസനായ ഇവനെ എന്തുചെയ്താലും കൊള്ളണം. സമ്മതംതന്നെ, എ
ന്നുപറഞ്ഞു. ഹനൂമാൻ ഇതുകേട്ടുകോപിച്ചു്, കാലുകൾ കുതറി ദൂരെമാറിനിന്നുകൊണ്ട്,
എടാ ശനിപിടിച്ചവനേ! പുരാണമെല്ലാം കേട്ടുതീർന്ന എന്നെ നീ തടുക്കുന്നോ? എന്റെ
ഭഗവൽകഥാശ്രവണസുഖം മുഴുക്കനെ നശിപ്പിച്ചതു നിന്റെ പാപം. ഈ വെമ്പൽകൊണ്ടു
നന്നായെന്നു വിചാരിക്കേണ്ട—ഇനിയും ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതായാൽ നിന്നെ ഞാൻ
മര്യാദപഠിപ്പിക്കാതെ വിടുകയില്ല കണ്ടുകൊള്ളണമെങ്കിൽ, എന്നുപറഞ്ഞു്, പ്രസംഗ
മണ്ഡപത്തിൽ കടന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഹനൂമാൻതന്നെയെന്നു തുളസീദാസൻ തീർച്ചപ്പെടു
ത്തി. തെരുവിലൂടെയാണ് പുറമേ പോവുകയുള്ളൂ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു, വാതുക്കൽ കാത്തി
രുന്നു. പാരായണംകഴിഞ്ഞു്, എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞുപോയതിനുശേഷവും, ഹനൂമാൻ
വെളിക്കിറങ്ങാതെ തുളസീദാസന്റെ ഉപദ്രവംശങ്കിച്ചു്, അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നുകള
ഞ്ഞു. വളരെനേരം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഹനൂമദ്ബ്രാഹ്മണനെക്കാണായ്കയാൽ, തുളസീദാസൻ
അകത്തുകടന്നു്, സ്വാമിൻ! വരണം—ഞാൻ വളരെനേരമായി അങ്ങെഴുന്നള്ളുന്നതു പ്രതീ
ക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു.

ഹനൂമാൻ:—അഹോ ഇവൻ കൌശലമറിഞ്ഞകള്ളനോ, ഇനി എന്താണുള്ളതു!?
എന്നു നിശ്ചയിച്ചു വെളിക്കിറങ്ങി പെട്ടെന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു. തുളസീദാസൻ അവിടെല്ലാ
മന്വേഷിച്ചിട്ടും കാണാഞ്ഞു ക്ലേശത്തോടുകൂടി ഇരുട്ടായാലും അദ്ദേഹമെവിടെയെങ്കിൽ
ഞാൻ ഒരുപായംകണ്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നു നിശ്ചയിച്ചു വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു.
പിറ്റെദിവസവും വൈകുന്നേരംപുരാണപാഠകന്റെ പടിവാതുക്കൽ വന്നു ഹനൂമാന്റെ വര
വും നോക്കിയിരിപ്പായി. നേർവഴിക്കു വന്നാൽ തുളസീദാസൻ കണ്ടുകൂടുമെന്നു നിശ്ചയി
ച്ചു ഹനൂമാൻ അപ്രത്യക്ഷനായിത്തന്നെ പാഠകസഭയിൽ ചെന്നിരുന്നു പുരാണംകേട്ടു തു
ടങ്ങി. എല്ലാവരും വന്നതിനുശേഷവും വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെക്കാണായ്കകൊണ്ടു ക്ലേശത്തോ
ടുകൂടി തുളസീദാസൻ പുരാണ പാഠകന്റെ വീട്ടിൽ കടന്നുചെന്നുനോക്കി. അവിടെ സ
ദസ്യരുടെകൂട്ടത്തിൽ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ ആനന്ദപരിപ്ലുതനായിക്ക
ിടുത്തുചെന്നു പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു സ്വാമിൻ! ഇന്നലെ എതുവഴിക്കാണ് കൂടിയാ
ണു വെളിയിൽ പോയതു. ഞാൻ കാത്തിരുന്നിട്ടുകണ്ടില്ലല്ലോ ഇന്നു അകത്തുകടന്നവന്ന
തുമേതുവഴിയാണ്? സത്യംപറയണമെന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഹനൂമാൻ:—ഹാ! ഇതെന്തൊരുപദ്രവം? ഇവൻ അകത്തുകടന്നുവന്നുവോ? എന്നു
നിശ്ചയിച്ചു യാതൊന്നുമരുപടിയുംപറയാതെ പുറംതിരിഞ്ഞു അനങ്ങാതെ പുരാണംകേട്ടു
ഇരുന്നു. തുളസീദാസൻ പിന്നെയും അടുത്തുചെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലുകളിൽ മുഖം
ചായ്ച്ചുകൊണ്ടുസ്വാമിൻ! അടിയനോടിങ്ങനെ കോപിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ട്? പ്രസന്നനായി

കണ്ണുകൾതുറന്നു മറുപടിപറയണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. പുരാണശ്രവണത്തിനു ഇവൻ ഉപദ്രവംചെയ്യുന്നല്ലോ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഹനുമാൻ ഒന്നും മറുപടിപറയാതെ മൌനിയായിരുന്നുകളഞ്ഞു. തുളസീദാസൻവീണ്ടും മുമ്പത്തെപ്പോലെ തോണ്ടിത്തുടങ്ങി. ഉപദ്രവംസഹിക്കവയ്യാതായപ്പോൾ ഹനുമാൻ "എടാമുട്ടാളാ! പറഞ്ഞാൽ നീ കേൾക്കില്ലല്ലേ? പുരാണം ഭക്തിയോടുകൂടി കേൾക്കുമ്പോൾ 'മണമണ'യെന്നൊരു ചിലപ്പാണു. പോ ദൂരത്തെങ്ങാനും പോയിരി— എന്നുപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസൻ അതുകേട്ടു "സ്വാമി! അങ്ങനെ കല്പിക്കുന്നതു സങ്കടമാണു. ഞാൻ ദൂരത്തുപോയിരുന്നാൽ സ്വാമി എന്നെ കളിപ്പിച്ചിട്ടു വച്ചുപൊയ്ക്കളയും. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ അടുത്തിവിടെ ഞാൻതന്നെയിരുന്നുകൊള്ളാം" എന്നുപറഞ്ഞു.

ഹനുമാൻ:—എടാ ശല്യക്കാരാ! നിനക്കുവല്ലതരത്തിലും കടപ്പെട്ടവനാണോഞാൻ? എന്നെ പിടിച്ചിരുത്താനുംകൂടെ നടക്കാനും നിനക്കെന്തുകാര്യമാണു്? പോടാ പോ എന്നുപറഞ്ഞു ചാടിയെഴുന്നേറ്റു്, കുരങ്ങായി മറ്റൊരിടത്തുമാറിപ്പോയിരുന്നു. അച്ഛനെപ്പിരിയാതെ നടക്കുന്ന പുത്രനെപ്പോലെ, തുളസീദാസൻ പുറകെചെന്നു്, മുമ്പത്തെപ്പോലെ അങ്ങുകടന്നുവന്ന വഴിയേതു്? ഇറങ്ങിപ്പോയവഴിയേതു്? എന്നിങ്ങനെചോദിച്ചുതുടങ്ങി.

ഹനുമാൻ:—എടാ നീ ഉപദ്രവം മതിയാക്കുകയില്ലയോ! ഞാൻ പോകയും വരികയും ചെയ്യുന്ന വഴിചോദിക്കാൻ നീ ആരു്? പൊയ്ക്കോ ദൂരത്തു്. എന്നുപറഞ്ഞു് കഥകേട്ടുംകൊണ്ടിരുന്നു. തുളസീദാസൻ—സ്വാമിൻ! അവിടുത്തെ ഭക്തനായ എന്നോടു കോപിക്കരുതേ. കരുണയുള്ളവനായി രക്ഷിക്കണമേ! ഇന്നലത്തെപ്പോലെ പെട്ടെന്നുമറഞ്ഞു പൊയ്ക്കളയരുതേ എന്നൊക്കെ വിനയപൂർവം അപേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ഹനുമാൻ:—എടാ മൂഢ! നിനക്കു കാര്യംപറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാകയില്ലെന്നുണ്ടോ? ഈ കഥകേൾക്കാൻ നീ സമ്മതിക്കയില്ലയോ? നിന്നെ കഠിനമർദ്ദിച്ചതിനു മേലല്ലാതെ നീ കേൾക്കയില്ലെന്നാണു തോന്നുന്നതു്. എന്നുപറഞ്ഞു, അവിടെനിന്നു എഴുന്നേറ്റു മറ്റൊരിടത്തുപോയിരുന്നു. തുളസീദാസനും പുറകേപോയി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിൽ ചെന്നിരുന്നുകൊണ്ടു്, സ്വാമിൻ! നിഷ്കാരണകോപം ഉചിതമല്ല. അങ്ങു് ഹനുമാനാണെന്നുള്ളതിനു് സംശയമില്ല. അടിയൻ പന്ത്രണ്ടുവർഷമായി ഭഗവാനെ കാണണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു തപസ്സുചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ആ പരമാത്മാവിനെ, ദർശിക്കുന്നതിനുവേണ്ട മാർഗ്ഗം അവിടുന്നു് എനിക്കു അരുളിച്ചെയ്യണം എന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഹനുമാൻ:—ഇതെന്തൊരു ശല്യമാണു്. ഇവനോടെല്ലാം വിധത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടും കേൾക്കാതെ എന്തോക്കെ പ്രലപിച്ചുകൊണ്ടു് എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാനായി വന്നിരിക്കുന്നു. രാമ! രാമ! ഇനി എന്താചെയ്ക എന്നു വിഷമഭാവം പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു.

തുളസീദാസൻ:—സ്വാമി! ഇപ്പോൾ നിന്തിരുവടി സ്തുതിച്ചതു് ഏതൊരു പരമാത്മാവിനെയോ അദ്ദേഹത്തെ കാണുന്നതിനാണു പലനാളായി ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്. എനിക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനം ലഭിക്കാറാക്കിത്തന്നാൽ, ഞാൻ മരിക്കുന്നതുവരെ അങ്ങേ മറക്കാതെ സേവിച്ചുകൊള്ളാം എന്നു സത്യം ചെയ്തുപറഞ്ഞു.

ഹനുമാൻ.—എടെകുഞ്ഞേ! നിന്നെഞാൻ തൊഴാം. വേണമെങ്കിൽ അല്പനേരം മിണ്ടാതിരിക്കണം. കഥാപ്രസംഗമവസാനിച്ചാൽപിന്നെ നമുക്കു സംസാരിക്കാം.

തുളസീദാസൻ:—(വാദിച്ചുകൊണ്ടു്) സ്വാമി! രാമായണംകഥയിലു മുഖ്യപാത്രമായിരുന്ന ഭവാനു്, മറ്റൊരാൾ രാമായണം പറയുന്നതു കേൾക്കണമെന്നുണ്ടോ?

ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു്, ഹനുമാൻ പരിഭ്രമിച്ചു്, ആഹാ ഇവൻ നമ്മുടെ മർമ്മമെല്ലാമറിഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണനെപ്പോലെ സംസാരിക്കുന്നു. ഇവൻമുഖേന, ഈ സഭക്കാരും ഞാൻ ഹനുമാനാണെന്നറിയുന്നപക്ഷം ഇവനെപ്പോലെ നമ്മെ ഉപദ്രവിച്ചുതുടങ്ങും. അതുകൊണ്ടു, ഏതുവിധത്തിലെങ്കിലും ഇനി ഇവിടുന്നു തപ്പിപ്പിഴക്കാൻ നോക്കണം എന്നോ

ഭാവിചാരങ്ങളോടുകൂടി, പ്രസംഗമവസാനിച്ചപ്പോൾ യാതൊന്നും മറുപടിപറയാതെ, ബ്രാഹ്മണരെ കൂട്ടത്തിൽനിന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

ഉടനെ, തുളസീദാസൻ മുൻകൂട്ടി ഓടിയിറങ്ങി വാതുക്കൽ ചെന്നുനിന്നു, ബ്രാഹ്മണരെ ഓരോരുത്തരെന്നായി പരിശോധിച്ചു വെളിക്കേട്ടുവാൻ തുടങ്ങി. അതുകണ്ടുകോപിച്ചു, ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം ഇവനാരു? ചുങ്കക്കാരെപ്പോലെ നമ്മെ ഓരോരുത്തരെയുംതടുത്തു പരിശോധിക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്ന ഇവനെ കണ്ടിന്നിശ്ശേഷം പോകാൻ വിടാൻ തരമില്ല. ഭാരതഭാഗവതാദിപുരാണങ്ങൾ കേട്ടതിൽ ഇവൻ നല്ലമര്യാദക്കാരനാകുമെന്നു തോന്നുന്നു. അഥവാ ഇവനെ ശപിച്ചു ഭസ്മമാക്കിയാലോ? —എന്നാലും ദോഷമില്ല. പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ശൂലത്തിലിട്ടാലും തരക്കേടില്ല. ഇങ്ങനെ നാനാവിധത്തിൽ അധിക്ഷേപങ്ങൾ തുടങ്ങിയതൊന്നും വകവയ്ക്കാതെ തുളസീദാസൻ ഹനൂമാനെക്കാണണമെന്നുള്ള ഏകാഗ്രതയോടുകൂടി, പരിശോധനനടത്തിക്കൊണ്ടുതന്നെനിന്നു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കാണായ്കകൊണ്ടു പരിഭ്രാന്തനായി അവിടെയൊക്കെ ചുറ്റിനടന്നുനോക്കി എന്നിട്ടും ഫലിക്കായ്കകൊണ്ടു അടുത്തദിവസം അദ്ദേഹത്തെ വിടാതെ പിടിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു തിരികെ വീട്ടിൽ മടങ്ങിപ്പോകയുംചെയ്തു. പിറ്റേദിവസം നേരത്തെതന്നെ പുരാണപാഠകന്റെ വീട്ടിന്റെ പടിവാതുക്കൽ ഹാജരായി ഹനൂമദാഗമനത്തെപ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഹനൂമാൻ അന്നും പതിവുപോലെ വന്നു അപ്രത്യക്ഷനായി അകത്തുകടന്നു രാമായണംകേട്ടുകൊണ്ടിരിപ്പായി. വെളിയിൽ വളരെനേരം ഇരുന്നിട്ടും കാണായ്കയാൽ തുളസീദാസൻ ഉള്ളിൽകടന്നു ഹനൂമൽസ്വാമിയുടെ അരികിൽ ചെന്നു സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരംചെയ്തു. "ദയാളുവായ സ്വാമി! നിന്തിരുവടിയെ കണ്ടുപിടിപ്പാൻ ഞാൻ ശക്തനല്ല. എന്റെ സങ്കടം തീരുന്നതുവരെ മറയരുതല്ലോ. ദയയുണ്ടായി ഇന്നെങ്കിലും ശ്രീരാമദർശനം എനിക്കുണ്ടാവാൻ ഇടയാക്കണം" എന്നു വിനയത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പാദങ്ങളിൽതന്നെ കിടന്നുസ്തുതിക്കാൻതുടങ്ങി.

ഹനൂമാൻ.—"എടാ മൂഢാ! ഇതെന്തു ഭ്രാന്തുപിടിച്ചതായിത്തീർന്നുവോ! നിനക്കു ഭഗവാനെക്കാണണമെങ്കിൽ അതിനു ഞാൻ എന്തുവേണം? ഭഗവൽകൃപയുണ്ടെങ്കിൽ വൈകുണ്ഠത്തിൽ ചെന്നു അദ്ദേഹത്തെ കാണാം. അതിന്നിവിടെ നിന്നുവഴക്കടിച്ചാൽ വല്ലഫലവുമുണ്ടോ? നിനക്കു പിച്ചുപിടിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അതിനു വല്ലവൈദ്യന്മാരെയുമന്വേഷിച്ചുപോകണം. ഇവിടെ നിന്നിട്ടു എന്നോടൊന്നുംപറകയുംവേണ്ട" എന്നുപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസൻ.—ഹേ സർവ്വജ്ഞനാഥ! സത്യജ്ഞാനദാസ! അങ്ങു കരുണയുണ്ടെങ്കിൽ വൈകുണ്ഠത്തിൽപോയി മഹാവിഷ്ണുഭഗവാനെ ദർശിക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. കൈലാസം നിഷധം ഹിമവാൻ മുതലായ പർവ്വതങ്ങളെ കടന്നുപോയി അതിദുർല്ലഭമായും അതിദുർഗ്ഗമമായും ഉള്ള സഞ്ജീവിപർവ്വതത്തെ ചുവടോടെ പറിച്ചു ഒരു കൈയിൽ താങ്ങിക്കൊണ്ടു, ഒരു ക്ഷണത്തിൽ രാമരാവണയുദ്ധക്കളത്തിലെത്തിയ വീരവീരൻ അങ്ങല്ലാതെ മറ്റാരാണു? അങ്ങനെയുള്ള നിന്തിരുവടിയെ ആശ്രയംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന എനിക്കു, എന്തൊരു കുറവാണു വരാനുള്ളതു? എന്നുപറഞ്ഞു, ആനന്ദപരവശനായി കളിച്ചു കൂത്താടി പലസ്തോത്രങ്ങളും പാടിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

അതുകണ്ടു, ഹനൂമാൻ.—എടാമൂഢാ! നീ ഇങ്ങിനെ കളിക്കുന്നതെന്താണു? വേഷാസനങ്ങളും കളിക്കൂത്തുകളും കാണിക്കാനാണോ നീ ഇവിടെ വന്നതു? വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോയി നിന്നെപ്പോലെയുള്ള അജ്ഞാനികളുടെ മുമ്പിൽ ഈ കളികളൊക്കെ കാണിച്ചാൽ പക്ഷെ, അവർ സന്തുഷ്ടന്മാരായിരിക്കും.—എന്നാലും നീരസഭാവത്തിൽ പറഞ്ഞു.

തുളസീ:—ചിരഞ്ജീവിയായദേവ! ഇനി ജീവനുള്ളപ്പോൾ നിന്തിരുവടിയെപ്പിരിഞ്ഞു ഞാൻപോകുമോ? നിന്തിരുവടി അത്യന്തം ക്രൂരതയുള്ള ആളായിരുന്നെങ്കിൽ, വല്ലതൊന്നായി ആശ്രയിച്ചു, അലഞ്ഞുതിരിയുന്ന എന്നെ വെറുക്കാതെ അനുഗ്രഹിക്കാൻ മനസ്സുണ്ടെന്നു പറയുമായിരുന്നോ? ഭക്തന്മാരെ രക്ഷിക്കുന്നതിലുള്ള ആഗ്രഹം അങ്ങേയ്ക്കില്ലേ? അങ്ങനെ

ൻ വല്ല അപരാധവും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതെല്ലാം ക്ഷമിച്ചു ഏതുവിധത്തിലോ ദേവാ നെ ഇന്നെനിക്കു കാണിച്ചുതരണം. ദയാലുവായ ദേവ! കേസരിസുത! ലോകവിജയിയായ വീര! എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി.

ഹനുമാൻ:—"ഇതെന്തു്? കേൾക്കട്ടെ. ഭ്രാന്തായിത്തീർന്നോ? ഇതൊന്നുമല്ല വെറും വാക്കുകളല്ലയോ പുലമ്പുന്നതു്. വേശ്യാസ്ത്രീകളെപ്പോലെ കൊഞ്ചിക്കുഴഞ്ഞുതുടങ്ങുന്നതു്, മതി, മതി; അതുകാണാൻ ഇവിടെ നേരം ഇരിപ്പില്ല" എന്നുപറഞ്ഞു പുരാണപാഠകന്റെ സമീപം ബ്രാഹ്മണർ ഞെരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു പോയിരുന്നു.

തുളസീദാസൻ, അതുകണ്ടു്, "ഹാ ഹാ ഇദ്ദേഹം ഇന്നലത്തെപ്പോലെ എന്നെ കബളിപ്പിച്ചു മറഞ്ഞുകളയാനായിരിക്കാം ഭാവം" എന്നുസംശയിച്ചു പുറകേ ചെന്നു്; സ്വാമിൻ കരുണാനിധേ! ആശ്രയമില്ലാത്ത ഈ ദാസനെ ഉപേക്ഷിച്ചുപൊയ്ക്കളയരുതേ. എന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു വിശ്വാസത്തിനായി ഹനുമദ്ദേവന്റെ ഇടതുകൈ തന്റെ വസ്ത്രാഞ്ചലംകൊണ്ടു കെട്ടിമുറുക്കിത്തുടങ്ങി.

ഹനുമാൻ:—ഹാ ഹാ ഇതെന്തൊരു വിഷമത? സൽക്കഥാശ്രവണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴും ഈ മുട്ടാളൻവന്നു കള്ളനെകെട്ടുന്നതുപോലെ എന്നെ കെട്ടിമുറുക്കുന്നു. ഇത്രത്തോളം ധാർഷ്ട്യം ഞാൻ മറ്റാരിലും കണ്ടിട്ടില്ല. എടാ മൂഢാ! വളരെനേരമായി ഇദ്ദേഹത്തിനു ഭംഗം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിന്നെ ഇതുവരെ ഉപദ്രവിക്കാതിരുന്നതു എന്റെ കരുണാവിലാസവും നിന്റെ ഭാഗ്യാതിശയവുമാണെന്നു കരുതിക്കൊൾക. ഇനിയെങ്കിലും ദൂരെമാറിപ്പൊയ്ക്കോ നല്ലതിനു. എന്നിങ്ങനെ അധിക്ഷേപിച്ചു പടിക്കലോളം തള്ളിക്കൊടുത്തു. തുളസീദാസൻ അരികെയിരുന്ന ബ്രാഹ്മണരുടെമേൽ ചെന്നു മറിഞ്ഞുവീണു. പെട്ടെന്നു ചാടിയെഴുന്നേറ്റു ആനന്ദരോമാഞ്ചത്തോടുകൂടി കൈകൾ കൂപ്പിനിന്നുകൊണ്ടു ഹാ ഹാ! നിന്തിരുവടിയുടെ കരസ്പർശനത്താൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായ്ച്ചമഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇത്രത്തോളം പുണ്യം എനിക്കുണ്ടെന്നു ബോധപ്പെട്ടതിപ്പോഴാണു്. എന്നിങ്ങനെ ആഹ്ലാദവാക്കുകൾ പൊഴിച്ചു വിഷ്ണുസങ്കീർത്തനങ്ങളും ഹനുമൽസ്തോത്രങ്ങളും പാടുകയും കൂത്താടുകയും ചെയ്തശേഷം, വീണ്ടും ഹനുമദ്ദേവന്റെ സമീപത്തെത്തി, ഇനി ഞാൻ വിടുകയില്ലെന്നുപറഞ്ഞു് ഉത്തരീയത്തിന്റെ തലകൾ രണ്ടും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുകെട്ടിത്തുടങ്ങി. അതുകണ്ടുകൊണ്ടിരുന്ന ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം തുളസീദാസനെനോക്കി, "എടാ മൂഢാ! ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനോടു നീ ശല്യപ്പെടുത്തുന്നതെന്തിനു്? ചെറുപ്പക്കാർ പാടിച്ചാടി ആടുന്നതെന്തിനു്? നാളെമുതൽ നീ ഈ സഭയിൽ വരേണ്ടതില്ല്. ഇറങ്ങിപ്പോകൂ—" എന്നു ശാസിച്ചു. അതിനു മറുപടിയൊന്നും പറയാതെ തുളസീദാസൻ ഹനുമദ്ദേവന്റെ കൈകൾ മുറുക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു്, "സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി ശരിയായ രൂപം പ്രത്യക്ഷമാക്കണം ഇനി എനിക്കൊന്നുകാണണം" എന്നാനന്ദമഗ്നനായി ചിരിച്ചു.

ഹനുമാൻ:—ഹാ ഹാ ഇവൻ രഹസ്യമറിഞ്ഞ കള്ളൻതന്നെ. നമ്മുടെ രഹസ്യം ഇവനാരോ പറഞ്ഞുകൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. ഇതുകൊണ്ടിനി ഇവൻ നമ്മെ വിടുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കഷ്ടം, സഹദേവനോടും ഉദ്ധവനോടും ഇടപ്പെട്ട ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെപ്പോലെ, ഞാൻ ഇവന്റെപക്കൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇനി കോപംകാണിക്കാതെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതാണു് നല്ലതെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, തുളസീദാസനോടു, ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! ഭഗവൽകഥാപ്രസംഗസമയത്തു സംസാരിക്കുന്നതു പാപമാണു്. സീതാരാമന്മാരെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു ഉപദ്രവിക്കാതെയിരിക്കണം. ഭഗവൽകഥാശ്രവണം സകലഭാഗ്യവും തരുന്നതാണു്. എല്ലാവർക്കും ഇതു ശ്രേയസ്കരമാണു്. എന്നുപദേശിച്ചശേഷം കഥാശ്രവണത്തിൽ ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചു മൌനിയായിരുന്നു.

തുളസീ:— സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി ഓർമ്മിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാനെ എനിക്കു കാണിച്ചുതരാമെന്നു ഏറ്റുപോകുമോ എന്നുപറഞ്ഞതേയുള്ളൂ.

ഹനുമാൻ:—നിനക്കു ക്ഷമയൊന്നുമില്ല—അല്ലേ? ഇപ്പോഴൊന്നും സംസാരിക്കരുതെന്നല്ലേപറഞ്ഞതു്? കഥാപ്രസംഗം തീരട്ടെ. പിന്നീടു നിന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്കൊക്കെ മറുപടിപറഞ്ഞുതരാം.

തുളസീദാസ്:—അങ്ങനെ പറഞ്ഞാൽ പോരാ. കഥാപ്രസംഗം കഴിഞ്ഞുപോകുമ്പോൾ ഭഗവാനെ എനിക്കു കാണിച്ചുതരാമെന്നു സത്യംചെയ്യണം. അല്ലാതെ എനിക്കു സമാധാനം ഉണ്ടാകയില്ല. നാരായണസ്വാമിയുടെ പേരിൽ അങ്ങനെ ശപഥമായിട്ടാണെങ്കിൽ ഞാൻ മിണ്ടാതിരുന്നേക്കാം.

ഹനൂമാൻ, അതുകേട്ട്: "ഹാ! ഇവൻ ഒരു ദുസ്സാമർത്ഥ്യക്കാരൻതന്നെ. അനുസരണമില്ല മുശ്ശുമുശ്ശുപദ്രവം. ഇനി ഇവനോട്ട സംസാരിക്കാതിരിക്കുന്നതാണ നല്ലത്" ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചു മൌനമംഗീകരിച്ചിരുന്നു.

തുളസീദാസ്:—അതുകണ്ട്, "ഹേ സീതാരാമ! കൌശല്യാനന്ദനാ! ഇങ്ങനെ മൌനമവലംബിച്ചു മറഞ്ഞുപൊയ്ക്കളഞ്ഞതാണ് എന്നെ കബളിപ്പിക്കാറുള്ളത്. അക്കാര്യം രഹസ്യം ഞാൻ അറിയാതിരിക്കയല്ല. അതുകൊണ്ട ഭഗവാനെക്കാണിച്ചുതന്നതിനുമേലേ ഇനി പൊയ്ക്കളയാവൂ." എന്നുപറഞ്ഞു മാറാപ്പും പിടിച്ചുകെട്ടിത്തുടങ്ങി. ഉടനെ ഹനൂമാൻ കോപഭാവത്തിൽ തുളസീദാസനെ തള്ളിമാറ്റി, "എടാ, ദുഷ്ട! മൂഢ! നിന്നെപ്പോലെ അനുസരണവും വകതിരിവുമില്ലാത്ത ജന്തുക്കളെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല" എന്നധിക്ഷേപിച്ച്, ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി "ഹേ പുരാണശ്രവണലോലന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരേ! നിങ്ങൾ ഇവന്റെ അക്രമങ്ങളൊന്നും കാണുന്നില്ലയോ? രണ്ടുമൂന്നുദിവസമായി ഇവൻ ഇവിടെ വന്ന്, ഈ കഥാപ്രസംഗം കേൾക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ എന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നു. ഇവനെ അടിച്ചുവെളിക്കാക്കാൻ ആരും ഇല്ലേ? എന്നോടുമാത്രം ഇവന് ഇത്ര ദ്വേഷം എന്താണാവോ? എന്റെ കഷ്ടകാലമായിരിക്കാം—" എന്നുവിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

ഉടനെ അടുത്തിരുന്ന വിപ്രന്മാർ ചാടിയെഴുന്നേറ്റ്, തുളസീദാസനെ പിടികൂടി, "എടാ ദുഷ്ടാ! നീ രണ്ടുമൂന്നുദിവസമായി ഈ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെ ഉപദ്രവിക്കയും ഭഗവൽകഥാശ്രവണത്തെ അസ്വാസ്ഥ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. നിന്നെ ഇവിടെ കണ്ടിച്ചുവരുത്തിയവനേയും നിന്നെയും ഇപ്പോൾതന്നെ വെളിയിലാക്കുന്നുണ്ട്" എന്നുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന പുരാണപാഠകൻ, "ശരിതന്നെ ഇവൻ വലിയ ഉപദ്രവിയായിട്ടാണ് തീർന്നിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ എല്ലാവരുംകൂടി ഇവന്റെ അഹങ്കാരം ശമിപ്പിച്ചു വെളിയിലാക്കതന്നെവേണം" എന്നഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതുകേട്ട സദസ്യന്മാർ, "ഇതുതന്നെ മടി, എന്നുപറഞ്ഞു, രണ്ടുപേരേയും വെളിക്കാക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. അപ്പോൾ ഹനൂമാൻ "ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! നിങ്ങൾ വൃദ്ധനായ എന്നെക്കൂടി ഈ ദുഷ്ടനോടൊരുമിച്ചു തള്ളിക്കളയുന്നതു ഉചിതമാണോ?" എന്നുചോദിച്ചുകൊണ്ടെഴുന്നേറ്റു തുളസീദാസന്റെ പിടിവിടുവിക്കാനായി ആൾക്കൂട്ടത്തിൽ തിക്കിക്കയറി ഓട്ടംതുടങ്ങി. ബ്രാഹ്മണരെത്തള്ളിമറിക്കയും അവരുടെപുറത്തു മറിഞ്ഞുവീഴുകയും മറ്റുംചെയ്തുകൊണ്ടു വളരെനേരം ചുറ്റിലോടിയതിലും തുളസീദാസൻ പിടവിടാതെ തൂങ്ങിക്കിടക്കയായിരുന്നു. അക്കാലത്തിനിടയ്ക്ക്, ഭിത്തികളിലും തൂണുകളിലും ബ്രാഹ്മണരുടെ തലകളിലും മുട്ടി തട്ടിമുട്ടി തുളസീദാസന്റെ ദേഹം പലഭാഗം മുറിഞ്ഞു രക്തമൊഴുകിത്തുടങ്ങി. എന്നിട്ടും വസ്ത്രത്തിലെ പിടിവിട്ടില്ല. ഹനൂമാൻ ഉടനെ കുതിച്ചുചാടി ശബ്ദമുണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടു വെളിയിലിറങ്ങി കാറ്റിനേക്കാൾ വേഗത്തിലോടി. ഒരുവിധത്തിലും അനുഗമിക്കാൻ ശക്തിയില്ലായ്കകൊണ്ടു തുളസീദാസൻ താഴെ വീണു വളരെദൂരം ഇഴയപ്പെട്ടുപോയി. അതുമൂലം ദേഹംപൊളിഞ്ഞും മുറിഞ്ഞും ഉണ്ടായ തീവ്രവേദനയാലുംമറ്റും അദ്ദേഹം അചിരേണ ബോധംകെട്ടു വസ്ത്രത്തിലെ പിടിയുംവിട്ട് വഴിമേൽകിടന്നു. ഹനൂമാൻ പെട്ടെന്നു മറയുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും കരുണാവൈരാഗ്യശാലിയുമായ തുളസീദാസനെക്കുറിച്ചു അനുഗ്രഹത്തിനു കാലം തോന്നാതിരുന്നില്ല. ഇനി എന്തായാലും ദർശനം കൊടുക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അവിടെത്തന്നെ മറഞ്ഞുനിന്നു. വളരെനേരം മൂർച്ഛയിൽകിടന്നശേഷം ഉണർന്നു തുളസീദാസന ഭഗവദ്ദർശനചിന്തയാണ വീണ്ടുമുണ്ടായത്. ഹനൂമാനേ! ദേവ! എന്നുവിളിച്ചുകൊണ്ടു നാലുപാടും നോക്കിയതിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കാണായ്കയാൽ അധിവസിച്ചു ഇനി ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ മരിക്കുന്നതാണ നന്നെന്നു നിശ്ചയിച്ചു തറയിൽതല്ലിത്തല്ലി മരിക്കാനാരംഭിച്ചപ്പോൾ കരുണാനിധിയായ ഹനൂമാൻ തൽക്ഷണം തന്റെ കപടവേഷങ്ങളാ

ൽ തുളസീദാസന്റെ ശിരസ്സിനെത്താങ്ങിപ്പിടിച്ചു ഹേ ഭക്തശിരോമണേ! നീ വെറുതെ രടിക്കേണ്ട നിനക്കു ദർശനം തരാൻ ഞാൻ ഇതാ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. ഇത്രനാളും നിന്നെ ദുഃഖിപ്പിച്ച എന്റെ അവിവേകത്തെ ക്ഷമിച്ചാലും! എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അതുകേട്ടു തുളസീദാസൻ മുഖംതിരിച്ചുനോക്കിയതു ലോകവിജയിയായ ശ്രീരാമദൂതന്റെ മുഖത്തായിരുന്നു. ഉടനേ ശാരീരമായ വേദനയെല്ലാം നീങ്ങി പൂർണ്ണാരോഗ്യം സമ്പാദിച്ചതായി തോന്നുകയാൽ പെട്ടെന്നു ചാടിയെഴുന്നേററു ആ മഹാത്മാവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു. സ്വാമി തിരുവടിക്കു അടിയനിൽ കാരുണ്യമുദിച്ചുവോ? പാപിയായ അടിയനു തിരുവടിയെ ദർശിക്കാൻ ഭാഗ്യം ഉണ്ടായിയോ? ആഹാ ഞാനെത്രപുണ്യവാൻ! എന്നുപറഞ്ഞു സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ വർഷിക്കുമ്പോൾ ഹനുമാൻ സന്തുഷ്ടചിത്തനായി തുളസീദാസനെ മാറോടുചേർത്തണച്ചു ഹേ ഭക്തോത്തമ! നിനക്കു എന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ടകാര്യം എന്താണു് എന്നുചോദ്യംചെയ്തു.

തുളസീദാ:—ശ്രീരാമചന്ദ്രന്റെ ദർശനം എനിക്കു സിദ്ധിപ്പാൻ തിരുവടി അനുഗ്രഹിക്കണം.

ഹനുമാൻ:—നീ വളരെനാളായി തപസ്സുചെയ്തിട്ടും പ്രസാദിക്കാത്ത കരുണാനിധി ഞാൻപറഞ്ഞാൽ നിനക്കു ദർശനംതരുമോ?

തുളസീദാ:—ഭഗവാന്റെദർശനം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ജീവനോടുകൂടിയിരിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു.

ഹനുമാൻ:—ഭഗവാൻ കാര്യാർത്ഥമായി ഓരോകാലത്തു അവതാരരൂപങ്ങൾ എടുത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പരമാർത്ഥത്തിൽ അരൂപനാണു്. രൂപമില്ലാത്ത ആ പരബ്രഹ്മത്തെ കാണണമെന്നു നീ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ ഞാനെന്തുചെയ്യും?

തുളസീദാ:—ഭക്തന്മാരുടെ മനസ്സുകളനുസരിച്ചുള്ള രൂപത്തിൽ ദർശനം കൊടുക്കുക ആ കരുണാനിധിയുടെ പതിവാകകൊണ്ടു്, രാമചന്ദ്രസ്വാമി, സീതാസമേതനായി ഗരുഡവാഹനത്തിന്മേൽ എഴുന്നെള്ളിവന്നു് ദർശനംതന്നാലല്ലാതെ എന്റെ ഇന്നിർബ്ബന്ധം ഒഴിയുന്നതല്ല.

ഹനുമാൻ:—ശ്രീരാമരൂപം ത്രേതായുഗത്തിൽ ഭഗവാൻ സ്വീകരിച്ചുപേക്ഷിച്ചതാണു്. അതു്, ഈ കലിയുഗത്തിൽ കാണുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചാൽ സാധിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

തുളസീദാ:—പ്രഹ്ലാദനുവേണ്ടി, മനുഷ്യമൃഗാകൃതികലർന്ന ഒരുരൂപം കൈക്കൊണ്ടു തൂണിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട ആ കരുണാനിധിക്കു ശ്രീരാമരൂപത്തിൽ എനിക്കു ദർശനം തരാൻ സാധിക്കാതെവരുമോ? ശ്രീരാമരൂപം ഒഴിച്ചെങ്കിലും തങ്ങളല്ലേ ചേർത്തിരിക്കുന്നതു്. വീണ്ടും ആ രൂപത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കാൻ സർവ്വശക്തനായ അവിടേക്കു എന്താണുപ്രയാസം? എന്നുമാത്രമല്ല, ഭക്തജനത്തിനുവേണ്ടി മത്സ്യകൂർമ്മാദിരൂപങ്ങളും മോഹിന്യാദിരൂപങ്ങളും, അംഗീകരിച്ച കരുണാമയനായ അദ്ദേഹത്തിനു എന്നെ രക്ഷിക്കാൻ ശ്രീരാമരൂപം ധരിച്ചെഴുന്നെള്ളുവാൻ വിഷമമുണ്ടോ? അതുകൊണ്ടു്, ദേവ ഭഗവാനെ എനിക്കു് ശ്രീരാമരൂപത്തിൽ കാണിച്ചുതരണം.

ഹനുമാൻ:—നിശ്ചയിച്ചു ഉടനേ അദ്ദേഹം എഴുന്നെള്ളിവരാൻ നമ്മുടെ കല്പിക്കയാണോ?

തുളസീദാ:—ഇക്ഷണത്തിൽ ആ പരമാത്മാവിന്റെ ദർശനം എനിക്കു ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ജീവനോടുകൂടിയിരിക്കയെന്നുള്ളതുണ്ടാകയില്ല.

ഹനുമാൻ:—ഹേ പുണ്യാത്മാവേ! നാളെ നീ വസിക്കുന്ന തെരുവിൽവച്ചുതന്നെ നിനക്കു ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കാൻ വേണ്ടപ്പെട്ടതു ഞാൻ ഇന്നുതന്നെ ചെയ്യാം. നാളെ നിനക്കു ആ പരമാത്മാവിനെ ദർശിക്കാൻ സംഗതിയാകും സംശയമില്ല.

ഇത്രയുംപറഞ്ഞശേഷം, ഹനുമാൻ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസന്നു ശ്രീരാമദർശനം ലഭിച്ചതു.)

ഹേ സിദ്ധന്മാരേ! ബ്രഹ്മൈകനിഷ്ഠനായ ഹനൂമദ്ദേവൻ ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞശേഷം, തുളസീദാസർ ആനന്ദപരവശനായി തന്റെ വസതിയിലേക്കുപോയി. "രാത്രി എപ്പോഴാണു അവസാനിക്കുക? സൂര്യൻ എപ്പോൾ ഉദിക്കും? ഭഗവാൻ എപ്പോൾ പ്രസാദിച്ചു പ്രത്യക്ഷപ്പെടും. ഭഗവാനെ കാണ്മാനുള്ള ഭാഗ്യം ലഭിപ്പാൻ മുജ്ജന്മം ഞാൻ എന്തൊരു പുണ്യമാണ് ചെയ്തതു? ഭഗവദ്ദർശനം സത്യത്തിൽ എനിക്കു ലഭിക്കുമോ? കരുണാനിധിയായ ഭഗവാൻ പാപിയായ ഈയുള്ളവനിൽ പ്രസാദിക്കുമോ? കാട്ടിൽപോയി അനേകവർഷം ഉഗ്രമായ തപസ്സുചെയ്തിട്ടുള്ള മുനിമാർക്കുപോലും ദർശനംകൊടുക്കാത്ത ഭഗവാൻ പാപിയായ എന്റെ മുമ്പിൽ എഴുന്നള്ളിവരുമോ? ഭഗവദ്ദർശനത്തിന്നു സഹായിച്ച ഹനൂമദ്ദേവന്ന് ഞാൻ എന്തൊരു പ്രത്യുപകാരമാണ് ചെയ്യേണ്ടതു? ഹനൂമാനെക്കാണ്മാൻ ഇടയാക്കിയ ആ ഭൂതത്തിന്നും എന്തു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്താൽ മതിയാകും? ഭഗവാനായ ഹനൂമാൻ അരുളിച്ചെയ്ത വാക്കുകൾ വ്യാജമാകുമോ? ബ്രഹ്മൈകനിഷ്ഠനായ അദ്ദേഹം കളവുപറയുമോ? ബ്രഹ്മാദികളായ ദേവന്മാർക്കുപോലും സാക്ഷാൽകരിപ്പാൻ സാധിക്കാത്ത രാമചന്ദ്രസ്വാമി, ദാസനായ എന്റെ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിക്കുന്നതാണോ?" എന്നോരോ വിചാരമായാൽ വിവശമായ മനോവൃത്തികളോടുകൂടി, രാത്രി കിടന്നാറും ഉറങ്ങാതെതന്നെ കഴിച്ച്, ഒരു വിധത്തിൽ നേരം വെളുപ്പിച്ചു.

തുളസീദാസർ, ഏവംവിധങ്ങളായ മനോരാജ്യങ്ങളോടുകൂടി, സന്തുഷ്ടനായിരിക്കുമ്പോൾ, ഹനൂമാൻ ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിലെഴുന്നേറ്റു, ചിന്താമണിയിൽ കുളിച്ചു നിത്യകർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചശേഷം, ശ്രീനാരായണന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു, പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു വന്ദിച്ചുണർത്തിച്ചു. സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടിയുടെ ഭക്തനായ വാല്മീകിമഹർഷിയുടെ അവതാരമായ തുളസീദാസബ്രാഹ്മണൻ അങ്ങയുടെ ദർശനം വളരെനാളായി ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ശ്രീരാമരൂപത്തിൽ ഇന്നുതന്നെ അവന്നു ദർശനം ലഭിക്കാത്തപക്ഷം, അവൻ ജീവസന്ധാരണം ചെയ്യില്ലെന്നുള്ള ഉറച്ച തീരുമാനത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതാണ്. സർവ്വസാക്ഷിയായ നിന്തിരുവടിക്ക്, അടിയൻ ഉണർത്തിക്കാതെതന്നെ അതൊക്കെ അറിയാവുന്നതാണല്ലോ.

ഹനൂമാന്റെ വാക്കുകേട്ട് മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടി ശ്രീനാരായണൻ പറഞ്ഞു:— ഹേ ആഞ്ജനേയ! കേസരിനന്ദനനായ നീ തുളസീദാസനെ പരീക്ഷിക്കാനായി നീ വളരെ കഷ്ടപ്പെടുത്തി അല്ലേ? എനിക്ക് [illegible] അറിയാമായിരുന്നു. അവൻ പരമഭാഗവതനാണ്. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ, ഹനൂമാൻ അല്പം ലജ്ജയോടുകൂടി, സ്വാമിൻ! അടിയൻ ചെയ്ത അപരാധത്തെ ക്ഷമിച്ചു, തിരുവുള്ളം കനിയേണമെന്നു [illegible]. ഭക്തോത്തമനായ തുളസീദാസന്നു ഇന്നുതന്നെ ദർശനം കൊടുക്കണമെന്നു അടിയന്റെ അപേക്ഷയുണ്ട്.

അതുകേട്ട ഭഗവാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഹനൂമാനെ നോക്കി, ഹേ വാനരോത്തമ! ഈ ഹനൂമാൻ നിമിത്തമായിട്ടാണ് തുളസീദാസനെ, നിർബന്ധമായി ഉപദ്രവിച്ചതിന്റെ കാരണം നീ അറിയുന്നുവോ? മുജ്ജന്മത്തിൽ തുളസീദാസൻ രാമായണത്തെ ഇരുപത്തിനാലായിരം പദ്യങ്ങളാക്കി നിർമ്മിച്ചു. ഹനൂമാൻ അതറിഞ്ഞു, രാമായണകഥയെ വിസ്തരിച്ചു നാല്പതിനായിരമാക്കി [illegible], വാല്മീകിയുടെ രാമായണത്തെക്കാൾ [illegible] ചെയ്തു. അന്നുമുതൽ വാല്മീകിയുടെ രാമായണം [illegible] ആയി, അതുമൂലം [illegible]. ഞാൻ ഇനിയൊരു വരുന്ന [illegible] രാമായണത്തിലെ സകലഭാഗവും ഒന്നു ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അതിന്നു ഹനൂമാൻ ചെയ്ത വിക്രമപരാക്രമങ്ങളെല്ലാം സവിശേഷം വർണ്ണിച്ചിട്ടു

ണായിരുന്നു. അതുകേട്ട ഞാൻ ചിരിച്ചുപോയി. തന്നെത്താൻ പുകഴ്ത്തുന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാവം കാരണമെന്തെന്നെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ചോദിക്കയുംചെയ്തു. അതുകേട്ട് പറഞ്ഞു, ആ രാമായണത്തെ അപ്പോൾതന്നെ ഇവൻ സമുദ്രത്തിലെറിഞ്ഞുകളകയുംചെയ്തു. അനന്തരത്തിൽ വാത്മീകിയോടുണ്ടായിരുന്ന മത്സരബുദ്ധിയുടെ ഫലമായിട്ടാണ് ഇപ്പോൾ തുളസീദാസനെ അകാരണമായി ഉപദ്രവിച്ചതെന്നു തോന്നുന്നു എന്നുകൂടി പറഞ്ഞു വീണ്ടും ചിരിച്ചു. അതുകേട്ട മഹാലക്ഷ്മിയും സ്വസ്ഥനായ ഭഗവാനും ചിരിച്ചുപോയി. ഹനുമാൻ ലജ്ജാവിവശനായി ഭഗവൽപാദങ്ങളെ നമസ്കരിച്ചു, സ്വാമിൻ! "തിരുവായ്ക്കു എതിർവായില്ല" എങ്കിലും അടിയനെപ്പോലെ ദാസന്മാരായ ഭക്തന്മാരെ രക്ഷിപ്പാൻ കരുണയുണ്ടാകണം വിശേഷിച്ചും ഭക്തനായ തുളസീദാസന് ഇന്നുതന്നെ ദർശനം കൊടുക്കയും ചെയ്യണം എന്നറിയിച്ചു.

ഭഗവാൻ, ഇതുകേട്ട്, മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി—"ഇനിയില്ലാത്ത സങ്കടം നിനക്കിക്കാര്യത്തിലുണ്ടോ? എന്റെ ഭക്തന് ദർശനംകൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ നീ സഹായം പറയണമെന്നില്ല. വന്നവഴിക്കു പൊയ്ക്കൊൾക മതി.

ഹനുമാൻ:—ഇന്നു ഭഗവാൻ ദർശനം തരുമെന്ന് തുളസീദാസനോടു അടിയൻ ഉറപ്പുപറഞ്ഞുപോയി. ആവാക്ക് സത്യമാക്കാൻ കരുണയുണ്ടാകണം എന്നറിയിച്ചുതൊഴുതു.

ഭഗവാൻ:—എന്റെ അഭിപ്രായം അറിയാതെ അങ്ങനെ വാക്കുപറവാൻ നിനക്കാര് പറഞ്ഞു. കാമക്രോധാദികൾ ഇനിയും തുളസീദാസന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു നിശ്ശേഷം നീങ്ങിയിട്ടില്ല. അതുനീങ്ങാതെ അവന് ദർശനം കൊടുക്കാൻ പാടില്ല. കന്മഷബുദ്ധിക്ക്, ഇനിയും അവൻ പശ്ചാത്താപം തപസ്സു ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, അക്കാര്യം പറയാതെ നീ മടങ്ങിപ്പൊയ്ക്കൊൾക" എന്നിങ്ങനെ വിനോദമധുരമായി അരുളിച്ചെയ്തു.

ഹനുമാൻ, ഈ അരുളപ്പാടുകേട്ട്, എതിരായ് യാതൊന്നും പറവാൻ ശക്തനല്ലാതെ നിശ്ചലനായി നിന്നുപോയി. ലക്ഷ്മീദേവി ഇതുകണ്ട്, പുഞ്ചിരിതൂകി ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു. പ്രിയപുത്ര! നീ വിഷാദിക്കേണ്ട. നിന്റെ അഭിപ്രായപ്രകാരം ഇന്നുതന്നെ തുളസീദാസന് ദർശനം കൊടുക്കും. നീ പൊയ്ക്കൊൾക, ദേവിയുടെ അനുഗ്രഹവാക്കുകൾകേട്ട്; കൃതാർത്ഥനായ ഹനുമാൻ, ലോകപിതാക്കന്മാരെ വണങ്ങി സ്വസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ചു. അനന്തരം ദേവി ഭഗവാനെനോക്കി—"കരുണാനായക! പശ്ചാത്താപപരവശനായി നമ്മെ ഉന്നിത്തപസ്സുചെയ്യുന്ന ആ സാധുബ്രാഹ്മണനു ഇന്നുതന്നെ ദർശനം കൊടുക്കണം." എന്നറിയിച്ചു സീതാദേവിയുടെരൂപം അംഗീകരിച്ചുനിന്നു. തൽക്ഷണം ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനും ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നസമേതനായി പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു ഗരുഡനെ അരികിൽ വിളിച്ചു എല്ലാവരുമായി ആരോഹണംചെയ്തു ആകാശമാർഗ്ഗേണ യാത്രതുടങ്ങി. വൈകുണ്ഠവാസികളായ ഭക്തന്മാരെല്ലാം ഭഗവാന്റെ ഭക്തവാത്സല്യത്തെപുകഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു തുളസീദാസനിരിക്കുന്ന തെരുവിന്റെ മേൽഭാഗത്തു ഭഗവാൻ അപ്രത്യക്ഷനായി എഴുന്നള്ളിനിന്നു. അതിനുമുമ്പുതന്നെ ഭഗവാനെ ദർശിക്കുന്നതിനു അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടിയ തുളസീദാസൻ ആ തെരുവിൽ ഇറങ്ങിനിന്നു ഭഗവദ്ദർശനം, ഇന്നുതന്നെ എനിക്കു ലഭിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല ആ പരമാത്മാവിന്റെ സുകുമാരമായ തിരുമേനിയും, ചാപബാണങ്ങൾ ധരിച്ച തൃക്കൈകളും കരുണാപൂർണ്ണങ്ങളായ കണ്ണുതാമരകളും, വേദാന്തികൾക്കുപോലും കണ്ടുകിട്ടാത്ത പാദപത്മങ്ങളും പ്രത്യക്ഷമായി കാണുന്നതിനു പുണ്യവിശേഷം ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ? എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു ശ്രീരാമായണകഥയെ അനുക്രമമായി കീർത്തിച്ചുതുടങ്ങി.

ശ്രീരാമരാമ! ഭക്തമനോരഞ്ജന! ജാനകീവല്ലഭ! താടകാന്തക! അഹല്യാമോക്ഷപ്രദ! യാഗരക്ഷക! മഹേശചാപഭഞ്ജന! സീതാമനോനായക! ഇത്യാദി രാമായണകഥാകീർത്തനങ്ങളോടുകൂടി തെരുവിൽകൂടി വരുന്നവരും പോകുന്നവരും [illegible]

സീതാരാമ എന്നു ജപിച്ചുകൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ വരവിനെതന്നെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുമിരു ന്നിരുന്നു.

അപ്പോൾ ഭഗവാൻ തുളസീദാസന്റെ ഭക്തികണ്ടു് സന്തുഷ്ടനായി അദ്ദേഹത്തെ ഒന്നുപരീക്ഷിക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു, ശ്രീരാമരൂപത്തെ മറച്ചു്, ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ രൂപത്തിൽ തുളസീദാസന്റെ മുമ്പിൽ വന്നിരുന്നു. ലോകൈകമാതാവായ സീതാദേവിയും ഇവ്വണ്ണം വേഷത്തെത്തന്നെ അംഗീകരിച്ചു. ലക്ഷ്മണൻ ബാലരൂപമായിരുന്നു. തുളസീദാസന്റെ ഭക്തികണ്ടു ലക്ഷ്മീദേവി മനസ്സലിഞ്ഞു പരമഭാഗവതനായ ഇവനു എന്തൊരു വരമാണു കൊടുക്കേണ്ടതെന്നു ആലോചനതുടങ്ങി. അല്പനേരം നിന്നപ്പോഴേക്കു ഭഗവാൻ മഹാലക്ഷ്മിയെ നോക്കി — പ്രിയേ ഇവന്റെ മൂഢത്വം നോക്കു. എന്നെ അവൻ കണ്ടില്ലെങ്കിലാട്ടെ — നിന്നെക്കണ്ടറികയും ചെയ്തില്ലല്ലോ. ഇവൻ പാപിയും മൂഢനുമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു നമുക്കിനി ഇവിടെ നിൽക്കേണ്ടാ എന്നു പറഞ്ഞന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. തുളസീദാസൻ ഈക്കഥയൊന്നുമറിയാതെ തന്റെമുമ്പിൽവന്നു നിന്നതു വൃദ്ധന്മാരാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വീണ്ടും നാഴിക ഇരുട്ടുന്നതുവരെ ഭഗവാനെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. കഷ്ടം ഹനുമാന്റെ വാക്കനുസരിച്ചു ഭഗവാൻ വരാതിരിക്കാൻ കാരണമെന്തായിരിക്കും, എന്നു ശങ്കിച്ചുകൊണ്ടു, പെട്ടെന്നോടി രാമായണപാരായണ സദസ്സിൽ ചെന്നു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണവേഷധാരിയായ ഹനുമാന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു നിലവിളിച്ചുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ആ ശബ്ദംകേട്ടു സദസ്യരെല്ലാം പരിഭ്രമിച്ചോടിയെഴുന്നേറ്റു ഇതെന്തുകാരണം? എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ ചുററുംകൂടി.

തുളസീദാസന്റെ മഹിമയെ സ്വല്പം അറിയിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു ഹനുമാൻ അദ്ദേഹത്തെനോക്കി "അപ്പനാ തുളസീദാസ ഭഗവാനെ ഇന്നുകാണ്മാൻ നിനക്കു സാധിച്ചില്ലയോ" എന്നു ചോദിച്ചു.

തുളസീ:— കാലത്തുമുതൽ വൈകുന്നേരംവരെ ഞാൻ കാത്തിരുന്നിട്ടും ആ കരുണാനിധി എന്റെമുമ്പിൽ എഴുന്നള്ളിക്കണ്ടില്ല. ഹനുമാൻ ഉള്ളൊന്നു ചിരിച്ചുകൊണ്ടുനോക്കി, പരമാർത്ഥമറിഞ്ഞിട്ടെന്നപോലെ പറഞ്ഞു — അഹോ നിനക്കു തെററിപ്പോയി. ഈ വൃദ്ധവേഷത്തിൽ നിന്റെമുമ്പിൽ ഒരുകാതപ്പുറത്തു സീതാസമേതനായ ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളിവന്നു നിന്നിരുന്നു. നീ അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിക്കപോലും ചെയ്യായ്കകൊണ്ടു മറഞ്ഞുപോയതാണു.

തുളസീ;— സ്വാമി! ഭക്തൻ ഞാൻ എങ്ങനെയറിയാനാണു. സ്വന്തരൂപത്തിൽ എനിക്കു ദർശനം തരാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴികയില്ലയോ? ഇങ്ങനെ മായാരൂപത്തിൽവന്നു, ഭക്തനായ എന്നെച്ചതിക്കുന്നതു ധർമ്മമാണോ? ഭഗവാൻ എന്റെ മുമ്പിൽവന്നു ദർശനം തന്നിട്ടും ഹാ കഷ്ടം! അദ്ദേഹത്തെ ദർശിക്കാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായില്ലല്ലോ ദൈവമേ! ഞാൻ മഹാപാപിതന്നെ. എന്നുപറഞ്ഞുച്ചത്തിൽ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ ഹനുമാൻ ഹേ ഭക്തോത്തമ! കരയാതിരിക്കുക നാളെ നിനക്കു ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കും നിന്റെ സഹധർമ്മിണിയായ മമതാദേവി ഇപ്പോൾ പുതുതായി കെട്ടിയിരിക്കുന്ന മഠത്തിൽ നീ പോയിരിക്കണം; ഞാൻതന്നെ നാളെ അവിടെ ഭഗവാനെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാം.

തുളസീ;— സ്വാമി! സത്യമാണോ പറയുന്നതു? നാളെ എനിക്കു ഭഗവദ്ദർശന ഭാഗ്യം സിദ്ധിക്കുമോ?

ഹനുമാൻ;— തുളസീദാസ! നീ സംശയിക്കേണ്ടാ, നാളെ നിനക്കു ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. നീ പരമഭക്തനാണെന്നു അദ്ദേഹംതന്നെ അരുളിച്ചെയ്യുകയുണ്ടായി എന്നു പറഞ്ഞു തന്റെ സ്വന്തരൂപത്തെ ആ സദസ്യന്മാർക്കെല്ലാവർക്കും കാണിച്ചനുഗ്രഹിച്ചശേഷം അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. അതുകണ്ടുംകേട്ടും നിന്ന സദസ്യന്മാരെല്ലാം തുളസീദാസന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗമായി വീണു വന്ദിച്ചു ഹേ ധന്യധന്യനായ ഭക്തോത്തമ! നിന്തിരുവടി ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണമേ എന്നു പലവിധത്തിൽ സ്തോത്രകീർത്തനങ്ങൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു മംഗളപാഠികളുടെ മഠത്തിൽചെന്നു അവിടെയു

ണ്ടായിരുന്ന എല്ലാവരോടും കാശിരാജൻമുതലായവരോടും എന്നുവേണ്ട നാട്ടൊക്കെ, ആ അത്ഭുതവൎത്തമാനം പറഞ്ഞറിയിച്ചു.

ഇതുകേട്ട രാജാവുമുതലായവരെല്ലാം ആനന്ദാത്ഭുതപരവശരായിത്തീൎന്നു. അദ്ദേഹം പിറേറദിവസം രാജ്യമെല്ലാം അലങ്കരിക്കുന്നതിനാജ്ഞാപിക്കയും പൌരന്മാരോടുകൂടിയെഴുന്നള്ളിയിറങ്ങി, മമതാദേവിയുടെ മഠത്തിൽചെന്നു, തുളസീദാസനെയും മമതാദേവിയെയും വന്ദിച്ചു അനവധി സ്തോത്രകീൎത്തനങ്ങൾ വഴിച്ചു സുകൃതമൂൎത്തികളായ ആ ദമ്പതികളെ ഒരു പല്ലക്കിലായി എഴുന്നള്ളിച്ചിരുത്തി ആഘോഷത്തോടുകൂടി ഗംഗയിൽകൊണ്ടുപോയി സ്നാനംചെയ്യിച്ചു വിശിഷ്ടവസ്ത്രാഭരണങ്ങളും വിവിധപരിമളവസ്തുക്കളും അണിയിപ്പിച്ചു പൊന്നണിഞ്ഞ ഒരാനപ്പുറത്തുകയററിയിരുത്തി സകലജനങ്ങളുടെ ആനന്ദഘോഷങ്ങളോടും വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുംകൂടി പട്ടണപ്രദക്ഷിണംചെയ്യിപ്പിച്ചു വിശ്വനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ വിശേഷമായി ആ ദമ്പതിമാരെ സ്വീകരിച്ചു ശ്രോത്രിയപ്രധാനന്മാരെ മുന്നണിയിൽനടത്തി വേദസൂക്തങ്ങളെമുഴക്കിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. മഠത്തിൽചെന്നു അവരെ രണ്ടു ആസനങ്ങളിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചശേഷം എല്ലാവരും ചുററുമായി വന്ദിച്ചുനിന്നു. നയനങ്ങൾക്കാനന്ദകരമായ ഭഗവാന്റെ എഴുന്നള്ളത്തുണ്ടാകുമെന്നും അപ്പോൾ തങ്ങൾക്കും ദൎശിക്കാൻ ഇടവരണമെന്നും ആശിച്ചു പ്രാൎത്ഥിച്ചു നില്ക്കുമ്പോൾ, ശ്രീ ഹനുമാൻ വൈകുണ്ഠത്തിലെത്തി ഭഗവൽ പാദങ്ങളെ വന്ദിച്ചു, തുളസീദാസന്റെ സങ്കടങ്ങളെല്ലാം ഉണൎത്തിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഉടനെ ഭഗവാൻ കോപഭാവത്തിൽ ഹേ ആഞ്ജനേയ നീ ഉന്മാദവ്യാധിയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇന്നലെ അവനൊരാൾ ദൎശനംകൊടുക്കാതിരുന്നില്ല. എന്റെ മായാരൂപം തിരിച്ചറിവാൻ ശക്തനാകാത്ത അവൻ പക്വമനസ്സാണെന്നും പറവാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ അവനെക്കാണാൻ ഇന്നു ഞാൻ വരുന്നതേയില്ല. ഇനിയും പന്ത്രണ്ടുവൎഷം അവൻ തപസ്സുതന്നെ ചെയ്യട്ടെ. അപ്പോഴേക്ക മനശ്ശുദ്ധിവരുമെങ്കിൽ ദൎശനം ഞാൻ കൊടുത്തുകൊള്ളാം എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ഹനുമാൻ:—സ്വാമിൻ നിന്തിരുവടിയുടെ കല്പനയനുസരിച്ചു അനേകവിധനാമമഹിമകളെ മനുഷ്യരുടെയിടയിൽ പ്രചരിപ്പിക്കാനായിഅവതരിച്ചവരുമനേകായിരംവൎഷം തപസ്സുകൾചെയ്തു കഷ്ടപ്പെടുന്ന ആ പുണ്യപുരുഷനെ ഇനിയും പരിശോധിക്കാനാണ ഭാവമെങ്കിൽ അതിനെതിരുപറവാനാരുള്ളൂ? എന്റെ വാക്കിനെ അസത്യമാക്കാതിരിക്കാൻവേണ്ടിയെങ്കിലും നിന്തിരുവടി ഇന്നെഴുന്നള്ളിയവന്നു ദൎശനംകൊടുക്കാൻ കരുണയുണ്ടാകണം എന്നിങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു ഭഗവാൻവീണ്ടും അതുനിരസിച്ചുതന്നെപറഞ്ഞു. അതുകേട്ട ഹനുമാനുണ്ടായവിഷാദം അപരിമിതമായിത്തീൎന്നു. എന്നിട്ടു വീണ്ടുംഭഗവൽപാദങ്ങളെനമസ്കരിച്ചു അല്ലയോ ജഗന്നായക! എന്റെ പ്രതിജ്ഞയെ സത്യവൽകരിക്കുന്നതിന്നു നിന്തിരുവടി കരുണ ചെയ്യാത്തപക്ഷം അങ്ങേ അനുഗ്രഹത്താൽ ഈ വൈകുണ്ഠംതന്നെ ഇളക്കിയെടുത്തു അങ്ങേകൊണ്ടുപോയി കാശിയിലാക്കുന്നതിനുള്ള അവകാശം ഉണ്ടാകണം, അല്ലാതെ ക്ഷമിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല എന്നറിയിച്ചു. ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ അതുകേട്ട ചിരിച്ചുപോയി. അനന്തരം ലക്ഷ്മിയെനോക്കി പ്രിയേ നീ ഇവന്റെ ധൃഷ്ടവാക്കുകൾ കേട്ടില്ലേ? പണ്ടൊരിക്കൽ രാവണൻപോയി ഇതുപോലെ കൈലാസത്തെ അടിയോടെ കുത്തിയെടുക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു. അതിന്റെ ഫലം അവനനുഭവിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. ഇവനും ഏകദേശം അതുപോലെതന്നെവരും എന്നരുളിച്ചെയ്തു. മഹാലക്ഷ്മി അതുകേട്ട ചിരിച്ചുപറഞ്ഞു. സ്വാമിൻ! എന്റെ ഓമനമകനായ ഇവൻ പണ്ടു നമുക്കുവേണ്ടി സഞ്ജീവിപൎവ്വതത്തെകൈയിൽ പൊക്കിയെടുത്തുപന്തുപോലെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു വളരെ ദൂരം ആകാശസഞ്ചാരംചെയ്തവനല്ലേ? അങ്ങേ അനുഗ്രഹംഉണ്ടെങ്കിൽ ഇവനു ഈ വൈകുണ്ഠം എടുക്കാൻ എന്തുപ്രയാസം?

ഭഗവാൻ:—എന്നാൽ അങ്ങനെ ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ. അല്ലാതെ ഞാൻ തുളസീദാസനെക്കാണാൻ പോകയില്ലതന്നെ എന്നരുളിച്ചെയ്തു വീണ്ടും ചിരിച്ചു. ഹനുമാൻ അതുകേട്ടുപറഞ്ഞു. പ്രതിജ്ഞയെ നിറവേററുന്നതിനായി പണ്ടു കാമദേവൻ ഭസ്മമായി ഒടുങ്ങി. സഗരപുത്രന്മാർ മരിച്ചു. എനിക്കും അതുപോലെ മരണം സംഭവിക്ക

വൻ

മെങ്കിലും സങ്കടമില്ല. സ്വാമി! വൈകുണ്ഠത്തോടെ ഞാൻസ്വാമിയെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോയി കാശിയിൽവെച്ചു ഈ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വീണുവണങ്ങട്ടയോ?

ഭഗവാൻ:—കൈലാസത്തെ കുത്തിയെടുത്ത രാവണനുവന്ന അനുഭവം നിനക്കു ഓൎമ്മയുണ്ടോ?

ഹനൂമാൻ:—പരോപകാരാൎത്ഥം ശ്രമിക്കുന്ന അടിയനു നിന്തിരുവടിയിൽനിന്നു എന്തുസങ്കടംനേരിട്ടാലും സന്തോഷംതന്നെ. എന്നുപറഞ്ഞു മഹാകൃതിയായിരുന്ന അത്യായതസ്ഥൂലമായവാൽകൊണ്ടു വൈകുണ്ഠത്തെച്ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു മുറുക്കി ഉലച്ചിളക്കുവാനായി ഭാവിച്ചു. അപ്പോൾ അനന്തകടാഹങ്ങൾതൊക്കെ കിടുകിടെ വിറച്ചുതുടങ്ങി. സപ്തസമുദ്രങ്ങളൊന്നായി തിരതല്ലിയലച്ചുപൊങ്ങി. അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ ക്ഷോഭത്താൽദേവകളും മുനികളും അത്യന്തവ്യാകുലന്മാരായി വിഷ്ണുസ്തോത്രം തുടങ്ങി. ഹനൂമാന്റെ വൈഭവം കണ്ടു ഭഗവാൻ സന്തുഷ്ടനായി പ്രിയമാരുതപുത്ര! നീ എന്തൊരുസാഹസമാണ് തുടങ്ങുന്നതു്? വൈകുണ്ഠത്തെപ്പൊക്കിയെടുത്തുകൊണ്ടുപോയ്ക്കളയാമെന്നാണോ വിചാരം? അതു നിന്റെ ബുദ്ധികൊണ്ടു തോന്നുന്ന ഒരു വ്യാമോഹംമാത്രമാണ്. എന്തായാലും നീ വെറുതെ പരിശ്രമിക്കേണമെന്നില്ല. നിന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്വാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ഹനൂമാൻ:—ഭഗവാൻ, നിന്തിരുവടിയുടെ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടിയ എനിക്കു ഈ വൈകുണ്ഠംകേവലം നിസ്സാരമായ ഒരു ഭാരമാണ്. ഇപ്പോൾതന്നെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി തുളസീദാസന്റെമുമ്പിൽ വെയ്ക്കുവാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ധൃഷ്ടമായ ഈ മറുപടികേട്ടു്, ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരെ ദുഃഖിപ്പിക്കുക നമുക്കു സാദ്ധ്യമല്ല എന്നു കരുതി തൽക്ഷണംതന്നെ കാശിയിലേക്കുപോകുവാനായി; ശ്രീരാമരൂപം അംഗീകരിച്ചു നിന്നു. അതുകണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ ഹനൂമാൻ യഥാസ്ഥിതരൂപത്തിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കാരംചെയ്തു. അചിരേണ, ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരാവിൎഭവിക്കയും, ലക്ഷ്മീദേവി സീതാരൂപം അംഗീകരിക്കയും, അവരോടുകൂടി ശ്രീരാമരൂപധരനായ ഭഗവാൻ സകലപാൎഷദന്മാരോടും മഹൎഷിമാരോടുംകൂടി, വിവിധദേവവാദ്യങ്ങൾ ഘോഷിച്ചു്, ഹനൂമാനെ മുൻനിൎത്തിച്ചു കാശിയിലേക്കു യാത്ര പുറപ്പെടുകയുംചെയ്തു. തുളസീദാസന്റെമഠത്തിന്നരികിൽ ആകാശത്തിലെത്തി അവരോഹിക്കുമ്പോൾ, കാശിരാജാവു മുതലായവരെല്ലാം, ആനന്ദബാഷ്പാകുലാക്ഷന്മാരായി ഭഗവാനെയും തുളസീദാസനെയും സ്തോത്രംചെയ്തു. തുളസീദാസനെ ചിലർ മുജ്ജന്മത്തിൽ ഇദ്ദേഹംവല്ല ബ്രഹ്മൎഷിയോമറ്റോ ആയിരുന്നിരിക്കണം. അതോ ലോകരക്ഷാൎത്ഥം അവതരിച്ച വിഷ്ണുവംശഭൂതനോ? എന്നിങ്ങനെ വാഴ്ത്തിയും വണങ്ങിയും നിന്നിരുന്നു.

അപ്പോൾ, തുളസീദാസൻ ഭഗവാൻ വരുന്ന കോലാഹലത്തെനോക്കി, ആനന്ദപരവശനായിക്കൊണ്ടു്, അഹോ! എന്റെഭഗവാൻ ഇത്ര ആഘോഷത്തോടുകൂടി എഴുന്നള്ളി എനിക്കു ദൎശനംതരത്തക്ക പുണ്യം, ഞാനെന്താണ് ചെയ്തതു? കഷ്ടം! ആ കാരുണ്യം മുഴുവനും ദേവകളാലും ഋഷികളാലും, സ്തുതിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതല്ലോ. ഹാഹാ! ഹനൂമദ്ദേവനുംകൂടി വന്നിരിക്കുന്നു? ഭഗവാനതാ സീതാലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നസമേതനായി ഗരുഡന്റെ പുറത്തെഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു്, കൈകൂപ്പിവണങ്ങി, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ തൂകുമ്പോൾ, ഭഗവാനും പരിവാരങ്ങളും ഭൂമിയിൽ അവരോഹിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഉടനെ, എല്ലാവരും ഭക്തിപൂൎവ്വം ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു്, കോലാഹലശബ്ദം മുഴക്കി സ്തോത്രകീൎത്തനങ്ങൾ പാടി. തുളസീദാസൻ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ചു്, യാതൊരു ചലനത്തിനും ആവില്ലാതെ സമാധിസ്ഥബുദ്ധനായിനിന്നുപോയി. ഭക്തവത്സലനായി ഉടനെ അടുത്തുചെന്നു്, അദ്ദേഹത്തെ (തുളസീദാസനെ) മാറിൽചേൎത്താശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ടു് ഹേ പ്രിയഭക്ത! നീ വളരെ കഷ്ടതകൾ സഹിക്കാൻ സംഗതിയായി. ഇപ്പോഴ് ഇനി നീ സന്തുഷ്ടനായി ഭവിച്ചാലും! നീ ഭക്തന്മാരിൽവെച്ചു്, ഉത്തമോത്തമനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അതിനാൽ എന്തൊരുവരമാണ് നിനക്കുവേണ്ടതു? എന്നിനിപ്പറഞ്ഞാലും. ഭക്താ, തപസ്സുചെയ്തു കഷ്ടപ്പെട്ടോരു. മരണാനന്തരവും നീയും മോക്ഷപദംപ്രാപിച്ചാലും! നിന്റെ

ഇഷ്ടംപോലെതന്നെ എന്റെ രാമാവതാരരൂപത്തെ, ഇതാ കണ്ടുകൊൾക. പൂൎവ്വാചാൎയ്യന്മാരിലും മേന്മകിട്ടുന്നതുപോലെ, നിന്നോടുചേൎന്നതുകൊണ്ട്, ഈ പൂൎവ്വാശ്രമകൎമ്മമെല്ലാം, ഇന്ന് എന്റെ ദൎശനം ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നരുളിച്ചെയ്തു്, തുളസീദാസനെ ഭഗവാൻ കാരുണ്യം തൃക്കൈകളാൽ തലോടി.

തുളസീദാസൻ തന്റെ മുമ്പിൽ എഴുന്നള്ളിനില്ക്കുന്ന സൎവ്വേശ്വരനെക്കണ്ടും തൃക്കരസ്പൎശംകൊണ്ടും മതിമറന്ന്, ഹരിഹരി! എന്നുച്ചരിച്ചു സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി. പങ്കജാക്ഷ! ഹരേ! രാഘവ! മാധവ! കേശവ! അച്യുത! ദേവദേവ! രാവണാന്തക! കൌസല്യാനന്ദ! കാളിയമൎദ്ദന! ജനാൎദ്ദന! ഗരുഡവാഹന! നയനമോഹന! സകലാധാര! ഭക്തജനാധാര! നാരായണ! കമലാവര! ആശ്രിതവത്സല! പങ്കജചരണ! അമിതഗുണ! കൃഷ്ണ! സ്മരഹരനുത! ദേവൻ മഹാവിഷ്ണു നിന്തിരുവടിക്ക്, എപ്പോഴെങ്കിലും, ഈ പാഴനിൽ കരുണയുണ്ടായല്ലോ. ഹനുമൽദേവന്റെ അനുഗ്രഹത്താലാണ്, ഇതുവേഗത്തിൽ എനിക്കീ അനുഗ്രഹംസിദ്ധിച്ചതെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടി ശ്രീരാമാവതാരരൂപം ഇപ്പോൾ കാണിക്കുകകൊണ്ട്, അങ്ങേ സുപ്രസിദ്ധമായ ഭക്തവാത്സല്യം ഞാൻ അനുഭവിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടി ഇപ്രകാരവേഷത്തിൽ എനിക്ക ദൎശനംതന്നു മനസ്സുകളത്തരിച്ചു് ഭക്തനായ ഞാൻ അതിശയിക്കുന്നു. എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ടും ഭക്ത്യതിശയത്താൽ വീണ്ടും രാമാവതാരകഥയെ വൎണ്ണിച്ചു പുകഴ്ത്തുകയുംചെയ്തു.

രാമാവതാരകഥാവൎണ്ണനം (കിളിപ്പാട്ടുരീതി)

അദ്വൈതാനന്ദരൂപ,മാധവമഹാവിഷ്ണോ! നിത്യനിൎമ്മല!ബ്രഹ്മാനന്ദാദിപരിപൂൎണ്ണദേവ! * കേണാമിപ്പോഴെന്റെ ദൎശനമിന്നു സിദ്ധിക്കാറായപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ദേവദേവശിരോമണിപതിനായിരം നാമധാരിനിത്യാനന്ദമാം രാമൻകാൻ * ദശരഥപുത്രനായിവന്നവതാരംചെയ്ത പാവനാത്മൻ!നിന്തിരുവടിക്കായ്നമസ്കാരം * വിശ്വാമിത്രാപേക്ഷയാൽപ്പാൎക്കമ്പോൾമഖ്യമാൎഗ്ഗം വിശദമെന്നകീൎത്തിസൎവ്വാശ്രമസിദ്ധേശ കദേ * നിഗ്രഹിച്ചുതാടകയെന്നദൎശനമിപ്പോഴുതു സിദ്ധിക്കാറായപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ഉത്തമയാകുമഹല്യയ്ക്കുമോക്ഷംനൽകി നിഗ്രഹിച്ചുഖരസുബാഹുപ്രമുഖന്മാരെയും * ശിവചാപമൊടിച്ചോരുനിന്തിരുമേനി ദൎശിക്കാറായപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെ പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * മിഥിലാപുരമതിലിവൾ ചാപംഖണ്ഡിച്ചുപിന്നെ മൈഥിലിയെമാല്യമിട്ടു യെവേട്ടുകൊണ്ടോൻ * വഴിയിൽതട്ടിത്തടുത്തഭാൎഗ്ഗവന്റെമദംതീൎത്ത തവദൎശനപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * കൈകേയിപറകയാൽവനത്തിലെഴുന്നള്ളി കെട്ടുചേൎന്നോടും ഗുഹാതിഥിയായ്വാണപിന്നെ * വൈദേഹിയോടുകൂടിവനത്തിലെങ്ങും നിന്നെ ദൎശിപ്പാൻ കൈവന്നോരെന്റെപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ചിത്രകൂടമലതന്നിൽവാഴുമ്പോൾവന്നണഞ്ഞ ഭരതനുപാദുകകൊടുത്തയച്ചശേഷം * കൃതജ്ഞനായുംകൊണ്ടുവാണിരുന്നൊരുനിന്തിരുമേനി ദൎശിക്കാറായപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * സുഗ്രീവനോടുസഖ്യംചെയ്തു ബാലിയെക്കൊന്നു മുഖ്യനാക്കിയ പിന്നെ ത്തിരഞ്ഞ കപികളെ * ദിക്കെങ്ങുമയച്ചു നിൻ തിരുമെയ്ക്കാണ്മാൻമമ സിദ്ധിച്ചമഹാപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ഹനുമാൻ പോയിനിന്നുദേവിതൻവൃത്താന്തങ്ങളറിഞ്ഞുവന്നറിയിച്ചൊരുശേഷം പിന്നെ * നളനെ ക്കൊണ്ടുസേതുകെട്ടിച്ചുലങ്കപുക്ക തവദൎശനപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * അഭയംപുക്കവിഭീഷണനെരാജാവാക്കി അഭിഷേകവുംചെയ്തുയുദ്ധാനന്തരം * രാക്ഷസന്മാരെവധിച്ചുവിഹരിച്ച തവദൎശനപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ഇന്ദ്രജിത്തിനെക്കൊന്നുലക്ഷ്മണൻ പോർപിന്നെ യുദ്ധത്തിൽകുംഭകൎണ്ണനെക്കൊന്നു * വന്ന രാവണനുമലമ്പുനേരിട്ടുപിച്ച നിന്റെമകുടം ഹരിച്ചപുണ്യത്തെ പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * ദശമുഖന്റെ ദേവിമാരൊഴിയാതെ ജപിച്ചുശത്രുനാശമകിരണം ശമിപ്പിച്ചുഴന്നേൻ * ദശമുഖനെ ശ്രീരാമൻകൊന്ന തവദൎശനപുണ്യാൽകഷ്ടത്തെപ്പുകഴ്ത്തുന്നേൻ * സീതയെവഹ്നിശുദ്ധയാക്കിസ്വീകരിച്ചുതാ നാരദൻദൈവതങ്ങൾ പുഷ്പവൃഷ്ടിയേറ്റു * പുഷ്പ

കവിമാനത്തിലാരോഹിച്ചയോദ്ധ്യയെ പുക്കറിഞ്ഞാക്കാണായപുണ്യന്തന്നെ പുകഴ്ത്തുന്നേൻ *
ലോകങ്ങളുടെ ക്ഷിപാണിയന്നപരമാത്മൻ ലോകനായക! ലോകമാതൃവത്സല! വിഭോ * നാഗാ
രികേതോസവാഹതോനിൻദർശനമാം ഭാഗധേയമദ്യകമനാഹരം പുകഴ്ത്തുന്നേൻ *

ഇങ്ങനെ സ്തോത്രംചെയ്തു ഭക്തിയിലഴിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന തുളസീദാസന്റെ ശിരസ്സിൽ തൃക്കൈകൾവച്ചു് ഭഗവാൻ. —"ഹേ ഭക്തശിരോമണേ! നീ ഞാൻതന്നെയെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊൾക. നിനക്കു എന്തൊരുവരം വേണമെന്നു ഇച്ഛയുണ്ടോ അതു തരാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. ചോദിച്ചുകൊൾക—" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

അതുകേട്ട തുളസീദാസൻ വന്ദിച്ചുണർത്തിച്ചു. സകലചരാചരനിയാമകനായ ദേവദേവ! നിന്തിരുവടിയെ ദർശിക്കണമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്തോടുകൂടി ഞാൻ സ്മരിക്കുന്നതെപ്പോഴും അപ്രകാരം എന്റെ മാതാവായ സീതാദേവിയോടുകൂടി എഴുന്നള്ളിവന്നു ദർശനംതരുവാൻ കരുണയുണ്ടാകണം.

എന്നുമാത്രമല്ല, എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും മോക്ഷാനന്ദം എതൊ എല്ലാപദവികൾക്കും മേലായപദവിയേതോ ഏതൊരുകർമ്മംകൊണ്ടു നിന്തിരുവടിയുടെ പദത്തെ പ്രാപിക്കാൻ കഴിയുമോ എന്തൊന്നുകൊണ്ടിന്ദ്രിയനിഗ്രഹം ലഭിക്കുമോ എന്തൊന്നുകൊണ്ടു മനോനിഗ്രഹം സാധിക്കുമോ നാരദാദിമഹർഷിശ്രേഷ്ഠന്മാർ എതൊരുതത്ത്വനിലയിൽ വാസസ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് അതുകൾ എനിക്കു ലഭിക്കത്തക്കവണ്ണം അനുഗ്രഹിപ്പാറാകയുംവേണം എന്നുണർത്തിച്ചു വന്ദിക്കയോടു ഭഗവാൻ ഹേ! ജ്ഞാനനിപുണനായ ഭക്ത! നിന്നെപ്പോലെ വിശ്രുതന്മാരും ജ്ഞാനികളും ഈ ലോകത്തിൽ മററില്ല. ഹേ മഹാത്മാവേ നീ ബ്രഹ്മമഹർഷിക്കു് ആത്മജ്ഞാനത്തെ ഉപദേശിച്ച വാല്മീകി ആണു്. ആ പരമാർത്ഥം നീ ഇപ്പോൾ നോക്കിയാൽ കാണാം എന്നരുളിച്ചെയ്തു് ഭഗവാൻ തുളസീദാസനു് ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയെ പ്രദാനംചെയ്തു. തൽക്ഷണം തുളസീദാസനു പൂർവ്വജന്മസ്മരണയുണ്ടായി. മുജ്ജന്മത്തിൽ താൻ വാല്മീകിയാണെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. അഹോ ഞാൻ ഈ ലോകത്തുള്ള മനുഷ്യർക്കു് ഭക്തിയും മുക്തിമാർഗ്ഗവും ഉപദേശിക്കാനാണല്ലോ അവതരിച്ചതു്. പൂർവ്വജന്മസ്മരണ ഇല്ലാത്തുകൊണ്ടു സാധാരണ മനുഷ്യർപോലും ചെയ്യാത്ത മഹാപാപങ്ങൾ ചെയ്തുവല്ലോ. ലോകം നന്നാക്കാൻ അവതരിച്ച ഞാൻ, ഹീനമായ സ്ത്രീവാഞ്ഛയിൽ മുഴുകി ലോകത്തെ ദുഷിപ്പിക്കാനാണല്ലോ സംഗതിയായതു്. എന്നിങ്ങനെ പലപല വിചാരങ്ങളോടുകൂടി ഭഗവാന്റെ സമീപത്തുനില്ക്കുന്ന നാരദാദിമഹർഷിമാരുടെ മുഖത്തുനോക്കി ലജ്ജിച്ചു അനന്തരം ഭഗവാനെവന്ദിച്ചു്, "സ്വാമിൻ! അങ്ങു അനുഗ്രഹം സിദ്ധിച്ച ഭക്തിയൻ ഹീനവൃത്തിയായ കാമാസക്തിയിൽ മുഴുകി, ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെമറന്നു്, മായാവലയിൽപെട്ടു പലദുഃഖങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിക്കാൻ ഇടയായ കാരണം എന്താണെന്നു അരുളിച്ചെയ്യണം. അതുകേട്ട ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു. "ഹേ ഭാഗവതോത്തമ! നിനക്കിപ്പോൾ ഇത്രമാത്രം വ്യസനം വന്നതിനെക്കുറിച്ചു ലജ്ജിക്കേണ്ടാ ഞാൻ തന്നെ ത്രേതായുഗത്തിൽ രാമാവതാരമെടുത്തകാലത്തെ കഥകൾ നീ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? മായാമോഹിതനായി പലപല ദുഃഖങ്ങൾക്കും അജ്ഞാനവികാരങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിച്ചില്ലയോ? മനസ്സിനെ അജ്ഞാനം ബാധിക്കയാൽ വസിഷ്ഠമഹർഷിയിൽനിന്നും ജ്ഞാനോപദേശം ലഭിക്കാൻ ഇടയായില്ലയോ? അതുകൊണ്ടു മായാസംബന്ധമായ ജന്മമെടുക്കുന്നവർക്കെല്ലാം ദുഃഖങ്ങളിലകപ്പെടേണ്ടിവരും. നിനക്കു വിഷയാസക്തിവന്നതു്, മായാശക്തിയിൽ അകപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണെന്നോർത്തുകൊൾക കാമത്തെ ജയിച്ചവരായി ഇതുലോകത്തിൽ ആരുംതന്നെയില്ല. അതോർത്തു് നീ വ്യസനപ്പെടേണ്ടതു്".

എന്തെന്നാൽ, ഈ നില്ക്കുന്ന നാരദന്റെ ചരിത്രം കേട്ടാൽ നിന്റെ മനോവിഷാദം മുഴുവൻ തീർന്നു നീ ആശ്വസിപ്പെടും. കൃതയുഗത്തിൽ, ഈ നാരദൻ, ആത്മജ്ഞാനത്തെ വികസിപ്പിക്കുന്നതിന്നായി ദേവലോകത്തുനിന്നുതിരിച്ചു തപസ്വിയായി കാട്ടിൽ പോയി പതിനാലുദിവ്യവർഷം ഇടവിടാതെ തപസ്സുചെയ്തു. അപ്പോഴേക്കു കാമക്രോധാദികളുടെശക്തി നശിച്ചു്, ആത്മജ്ഞാനം പരിപൂർണ്ണമായി പ്രകാശിച്ചു എങ്കിലും താൻ കാ

മാദികളെ ജയിച്ചവനാണെന്നു ഒരഹംകാരം ഇവനുണ്ടായി. ദേവലോകത്തുചെന്നു്, തപസ്സിന്റെമാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചും, കാനനവാസസുഖത്തെക്കുറിച്ചും, പ്രസംഗിച്ചുപറഞ്ഞു, അനന്തരംസത്യലോകത്തിൽ ചെന്നു ബ്രഹ്മാവിനോടും കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു പരമശിവനോടും അതേപ്രകാരം പ്രസംഗിക്കയുണ്ടായി. എന്നിട്ടു വൈകുണ്ഠത്തിൽ വന്നെന്നെസ്തുതിച്ചു. തപസ്സിന്റെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കുന്നതിനിടയിൽ യഥാർത്ഥതപസ്വികളെ മായബാധിക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുകയുണ്ടായി അതുകേട്ടു ഞാൻ ഹേ നാരദ! സുഷുപ്തിയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നവക്കാകുന്ന ആനന്ദം സ്വപ്നസ്ഥിതന്മാക്കുണ്ടാകുമോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഇവൻഅതിനു മറുപടിയായി സ്വാമി! എപ്പോഴും സുഷുപ്തിയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നവക്കു സ്വപ്നത്തിൽ വിഭ്രാന്തികൾ ഉണ്ടാകയില്ലതന്നെ എന്നുപറഞ്ഞു.

ഞാൻ:—സുഷുപ്തി സുഖത്തിൽ എപ്പോഴും ലയിച്ചിരിക്കാൻ ആക്കാനു സാധിക്കുക?

ഇവൻ:—സ്വാമി! യഥാർത്ഥജ്ഞാനമുള്ളവൻ എപ്പോഴും സമാധിനിഷ്ഠയിൽ ലയിച്ചുതന്നെയിരിക്കും.

ഞാൻ ഇതുകേട്ടു ഇവനെ ഒന്നു പറ്റിപ്പിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, "ഹേ നാരദമഹർഷേ! നിന്നെപ്പോലെ ജ്ഞാനംസിദ്ധിച്ചവർ മറ്റാരുമില്ല. നീ കാമദേവനെ ദഹിപ്പിച്ചപരമശിവനാണെന്നുതന്നെ പറയണം" എന്നു് അല്പംസ്തുതിപരമായി പറഞ്ഞു. ഇവൻഅതുകേട്ടു അല്പംഅഹംകാരത്തോടുകൂടി, "സ്വാമി! ഞാൻതപസ്സിനായി കാട്ടിലേക്കുപോകുകയാണു്. ആത്മസുഖം നാട്ടിലുണ്ടാകയില്ലെന്നാണു എന്റെപക്ഷം." എന്നുപറഞ്ഞു നേരേകാട്ടിലേക്കുപോകയുംചെയ്തു.

അപ്പോൾഞാൻ, ഇവൻപോകുന്നവഴിമേൽ മായകൊണ്ടു ഒരു പട്ടണമുണ്ടാക്കി അപട്ടണത്തിനു അധിപതിയായി ഒരുരാജാവിനെയും ആ രാജാവിനു അതിരൂപവതിയായ ഒരുപുത്രിയെയും, അവൾക്കുസ്വയംവരം നടക്കുന്നതായും അതിലേക്കു അനേകം രാജാക്കന്മാർ സന്നിഹിതരായിരിക്കുന്നതായും മറ്റുംതോന്നിച്ചു. രാജകുമാരിയുടെ അച്ഛൻ വിവാഹസംബന്ധമായ ആലോചനക്കു ഒരുജ്യോതിഷികനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സമയത്താണു്, നാരദൻ അവിടെച്ചെന്നു ചാടിയതു്. ഉടനേ, രാജാവു്, ഇവനെവിളിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, പുത്രിയെവിളിച്ചു മുമ്പിൽനിർത്തി—"ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! ഈകന്യകയ്ക്കു എന്തൊരുയോഗമാണു്, എന്തുഫലമെന്നും മറ്റുള്ള ഗുണദോഷങ്ങളും അരുളിച്ചെയ്യണം, എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഇവൻ ആ കന്യകയെ ഒന്നുനോക്കിയുടനെതന്നെ അവളുടെ കടാക്ഷവലയിൽ കുടുങ്ങിപ്പോയി. രാജാവിന്റെ ക്ഷണനവും അപേക്ഷയും അവളുടെ മനോഹരമായിട്ടൊന്നു കന്യകയെ തനിക്കുതന്നെ വിവാഹം ചെയ്യാൻകൊള്ളാമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്തോടുകൂടി, രാജാവിനോടു സ്നേഹസൂചകങ്ങൾ കാണിക്കയും, പുത്രിക്കനുരൂപനായ വരൻ സ്വർഗ്ഗലോകത്തുനിന്നും, ഒരു മുഹൂർത്തത്തിനകം വരുമെന്നറിയിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം അവളെനോക്കി—"ഹേ പെൺകുലമൌലിമാലാമണേ! നിനക്കു എതുവിധത്തിലുള്ള വരൻ വേണമെന്നാണഭിപ്രായം എന്നുചോദിച്ചു.

അവൾ:—എനിക്കുസാക്ഷാൽ മഹാവിഷ്ണുദേവനു തുല്യനായ ഒരാൾതന്നെ ഭർത്താവാകണം. രൂപംകൊണ്ടും വൈഭവംകൊണ്ടും അദ്ദേഹത്തിനു സദൃശനായിരിക്കണം.

ഇവൻ, അതുകേട്ടു് ഇപ്പോൾവരുമെന്നു പറഞ്ഞവൻ സർവ്വപ്രകാരേണയും "മഹാവിഷ്ണുവിനു സദൃശനാണു്" എന്നുപറഞ്ഞശേഷം അവിടെ നിന്നും ഇറങ്ങി തപോവനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ജപവുംതപവും എല്ലാം ആകന്യകയെക്കുറിച്ചായിത്തീൎന്നു. ജഗദീശ! എനിക്കു ആകന്യകയെ പത്നിയായിലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ എന്റെ ജന്മംകൊണ്ടെന്തു ഫലം? എന്തൊരുപായം ചെയ്താൽ, അവൾ എന്നെ ഭർത്താവായി വരിക്കും? അവളുടെ പ്രസന്നമുഖം കാണുമോ? അഹോ! അവളുടെമുഖംതന്നെ മുഖം—വിലാസംതന്നെ വിലാസം—എന്തുസൌന്ദര്യം! അവളെ ലഭിക്കുന്നവൻതന്നെ ഭാഗ്യവാൻ. ഇത്യാദിമനോവി

ഷാരങ്ങളോടുകൂടി, എന്നെ സ്തുതിച്ചു്, 'സ്വാമിൻ! നാരായണ! നിന്തിരുവടി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയതു്, എനിക്കു നിന്തിരുവടിയുടെ ആകൃതി തരുവാനാകണം. അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിനു കരുണചെയ്യാത്തപക്ഷം, അടിയൻ കാമാഗ്നിയിൽ വെന്തുപോകും. നാരദൻ ഒരു കന്യകയെ മോഹിച്ചു മരിച്ചുവെന്നുള്ള ദുഷ്കീർത്തി പരക്കുകയുംചെയ്യും. അങ്ങേ മായയെ ജയിക്കാൻ ആൎക്കുംതന്നെ സാദ്ധ്യമല്ല, എന്നെനിക്കിപ്പോൾ അറിവായി. ഇങ്ങനെ പ്രാരംഭത്തിൽ പരിതാപത്തോടുകൂടി, പരിദേവനം ചെയ്യുന്നതറിഞ്ഞു്, ഞാൻ നേരിട്ടുചെന്നു്, ഉപദേശം ചെയ്യുന്നതായാൽ ഇവന്റെ മായാമോഹം നീങ്ങാനിടവന്നേക്കുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു്, അപ്രത്യക്ഷനായിനിന്നുകൊണ്ടു് "ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! നിന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം എന്റെ രൂപത്തെ ഞാൻ പ്രദാനംചെയ്തിരിക്കുന്നു. വേഗംപോയി നിന്റെ കാമം നിറവേററിക്കൊൾക." എന്നു പറഞ്ഞു. ഇവൻ തന്റെ ശരീരം പരിശോധിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ, പച്ചനിറവും പീതാംബരവും കൌസ്തുഭവും മററുംകണ്ടു് സന്തുഷ്ടനായി സൂൎയ്യനേയും ദേവേന്ദ്രനേയും, തന്റെ പാദസേവകന്മാരാക്കി വരുത്തണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു നിമിഷത്തിൽ വൈകുണ്ഠത്തിലെ പാൎഷദന്മാരുടെ വേഷത്തിൽ അവർ രണ്ടാളും ഹാജരായി വന്ദിച്ചുനിന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ അവരോടൊന്നിച്ചു് ഇവൻ വിവാഹസഭാരംഗത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. അവിടെച്ചെന്നപ്പോൾ അലംകൃതന്മാരായി സഭയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അനവധി രാജാക്കന്മാരെയുംകൈയിൽ മാലയുമായി മദ്ധ്യേ നില്ക്കുന്ന മനോഹരിയായ രാജകന്യകയേയുംകണ്ടു്, കാമാൎത്തനായി ചാടിയടുത്തു്, ദേവേന്ദ്രൻ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു്, ഇട്ടുകൊടുത്ത സിംഹാസനത്തിൽ കയറിയിരുന്നുകൊണ്ടു്, ഹേ മനോഹരി! നീയല്ലാതെ എനിക്കു മററാശ്രയമില്ല. അതിനാൽ സദയം എന്നെക്കടാക്ഷിച്ചാലും കൈയിൽ ഇരിക്കുന്ന ആ പൂമാല എന്റെ കണ്ഠത്തിൽ അലങ്കരിച്ചാലും! എന്നു്, ഓരോപ്രാൎത്ഥനാവാക്കുകൾ വൎഷിച്ചുതുടങ്ങി. അതുകേട്ടു്, ആ സുന്ദരി ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു ഒന്നുനോക്കുകയുണ്ടായി. മുഖം കുരങ്ങിന്റേതുപോലെ ഇരിക്കയായിരുന്നു. അക്കഥ ഈ സത്യം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലായിരുന്നു. അവൾ അതുകണ്ടയുടനെ, പൊട്ടിവന്ന ചിരിയെ അടക്കിക്കൊണ്ടു്, മുഖംതിരിച്ചു്, രാജാക്കന്മാരുടെ അരികിലേക്കു നടന്നുപൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ഇവനു് അതിനെക്കണ്ടു സഹിച്ചിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ എഴുന്നേററു്, കൈകൂപ്പിത്തൊഴുതുകൊണ്ടു്, "ഹേ മനോഹരി! നിനക്കുതക്കവരൻ ഞാനല്ലാതെ മററാരാണു്? അതിനാൽ മാലയെ എന്റെ കണ്ഠത്തിൽതന്നെ ഇടുക" എന്നു പ്രാൎത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു്, ഒരുതരം ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ ചില ശൃംഗാരചേഷ്ടകൾ തുടങ്ങി. ചാടിയടുത്തു് ആലിംഗനം ചെയ്യാൻ ഭാവിച്ചു. അവൾ, കോപത്തോടുകൂടി വളരെ അധിക്ഷേപവാക്കുകൾ പറകയും അകലെമാറി നില്ക്കയുംചെയ്തു.

ഇവൻ, വീണ്ടും, അടുത്തു്, തൊഴുതും കരഞ്ഞും പലതും പറഞ്ഞും പിടിക്കാനായി ഭാവിച്ചപ്പോൾ, അവൾ ഓടിച്ചെന്നു്, ഒരു നീരാഴിയിൽ ചാടി. ഇവനും പുറകേചെന്നു്, അതിലോട്ടു ഇറങ്ങാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, സ്വന്തം പ്രതിച്ഛായ വെള്ളത്തിൽ നിഴലിച്ചുകാണുമാറിടയായി. അപ്പോഴാണു കുരങ്ങിന്റെ മുഖമാണു തനിക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു മനസ്സിലായതു്. ഹാ കഷ്ടം! എന്റെ മുഖം കുരങ്ങിന്റേതുപോലെ യാണോ? രാജകന്യക ചാടിപ്പൊയ്ക്കളഞ്ഞതു് വെറുതെയല്ലല്ലോ. എന്നന്തസ്താപപ്പെട്ടു: ഈ സംഗതി സൂൎയ്യനും ഇന്ദ്രനും എന്നോടു പറയാതെ മനസ്സിൽ അടക്കിവച്ചിരുന്നു്, എന്നെ പ്പരിഹാസപാത്രമാക്കുകയാണല്ലോ ചെയ്തതു്, എന്നു വിചാരിച്ചമാത്രയിൽ രാജധാനിയും കന്യകയും രാജാക്കന്മാരുമെല്ലാം മറഞ്ഞു് യഥാപൂൎവം കാനനംതന്നെ പ്രകാശിച്ചു. അപ്പോഴാണിവനു സംഗതി മനസ്സിലായതു്. "അയ്യോ! ഇതെല്ലാം എന്നെ പ്പരീക്ഷിക്കാനായി ഭഗവാൻ ചെയ്ത മായാവിദ്യയാണല്ലോ. എന്റെ ഗൎവമനസ്സിനെ ഇളക്കി, എന്നെച്ചാപലനാക്കി [illegible], ഇന്ദ്രസൂൎയ്യന്മാരെക്കൊണ്ടു ചിരിപ്പിച്ചു നാണംകെടുത്തിച്ചുവല്ലോ. കഷ്ടം! ഹേ ഭഗവൻ! അങ്ങേ മായാദേവിയെ ജയിക്കാൻ ആൎക്കുംതന്നെ സാധിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണു്"—എന്നു പശ്ചാത്തപിച്ചുകൊണ്ടു്, സൂൎയ്യനെയും ഇന്ദ്രനെയും നോക്കി "ഹേ ദേവന്മാരേ! നിങ്ങൾ രണ്ടാളും എന്റെ വാനരമുഖ

തന്നെനോക്കിച്ചിരിച്ചതുകൊണ്ട് മേൽക്കാലം നിങ്ങൾ വാനരകുലത്തിൽ ജനിച്ച്, ഒരു ഗോത്രത്തിൽ ചേർന്നിരുന്ന്, അന്യോന്യം ശത്രുക്കളായ്ഭവിക്കാനിടയാകട്ടെ, എന്നു ശപിച്ചു. അതുകേട്ട് ആ ദേവന്മാർ ഭയപ്പെട്ട്, ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! നിരപരാധികളായ ഞങ്ങളെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചതു മഹാകഷ്ടമാണ്. സ്വയം ശാപമോക്ഷത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം അരുളിച്ചെയ്യണം എന്നു അപേക്ഷിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി ശ്രീനാരായണനെക്കാണാൻ ഇടവരുന്നകാലത്തു നിങ്ങൾക്കു ശാപമോക്ഷം വരുമെന്നു പറഞ്ഞു, അവരെ അനുഗ്രഹിക്കയുംചെയ്തു. അന്നുമുതൽക്ക്, ഇവൻ എന്നെപ്പിരിയാതെ എന്റെ ദർശനസ്പർശനാദികളാൽ നിഷ്കാമനായ് ഭക്തിയെപ്രാപിച്ചിരിക്കയുമാണ്. അതിനാൽ ഹേ തുളസീദാസ! കാമക്രോധാദികളൊന്നായിഭവിക്കകൊണ്ടു നിനക്കു ചാഞ്ചല്യം ഭവിച്ചു. മായയെ ജയിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളവരായി ആരുംതന്നെയില്ല. പൂർവജന്മം നി [illegible] നിന്റെ ഗുരുവിനു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തതിനുപകരമായിട്ടാണ്, ഈ ജന്മം നിന്റെ ഗുരു നിനക്കു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യാനിടയായതു്. ഇതിനാൽ ഒന്നിനൊന്നുപകാരം ചെയ്യുക, പ്രകൃതിയുടെ ഒഴിവില്ലാത്ത ഒരു സത്യമാകുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ഋണാനുബന്ധങ്ങൾക്കു ഭ്രാന്തികൾക്കുമാണ്, മായയെന്ന പേര്; അല്ലാതെ മായയെന്നൊരു സ്വരൂപമില്ല. ആത്മജ്ഞാനം ഉദിക്കുമ്പോൾ മായയും, മായാകാര്യമായപ്രപഞ്ചവുമൊക്കെ നശിച്ചു ബ്രഹ്മമാത്രം ശേഷിക്കും. പക്ഷേ ആ ആത്മജ്ഞാനത്തെ നിവൃത്തികൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതിനു ബ്രഹ്മാദിദേവന്മാർക്കും സാധ്യമല്ല. എന്നിങ്ങനെ ഭഗവാന്റെ അരുളപ്പാടുകേട്ട തുളസീദാസൻ —അല്ലയോ ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ മായ വേറെയുണ്ടോ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ [illegible] ഈശ്വരസിദ്ധാന്തത്തിനു ആധാരമുണ്ടോ? മായയിൽ ഈപ്രപഞ്ചം തോന്നിച്ചുവരുന്നതു നിന്തിരുവടിതന്നെയല്ലയോ? സകല ജീവജാലങ്ങളെയും കാമക്രോധാദികൾക്കു വശപ്പെടുത്തിയിട്ടു നാടകമാടിക്കുന്നതും നിന്തിരുവടിയല്ലേ? വിഷയാനന്ദങ്ങൾ അനുഭവിപ്പിക്കുന്നതും നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ മററാരുമല്ല. പിപീലികാദിബ്രഹ്മപര്യന്തമുള്ള ജീവരാശികൾക്കെല്ലാം [illegible] കർമ്മഫലത്തിനനുസരിച്ചുള്ള സുഖദുഃഖങ്ങളെക്കൊടുക്കുന്നതും സംസാരമെന്ന കാരാഗ്രഹത്തിൽനിന്നു വെളിക്കിറങ്ങാതെ ജ്ഞാനകവാടത്തെ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതും നിന്തിരുവടിതന്നെ. പാപപുണ്യങ്ങളെ ജീവികൾ [illegible] വേദ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരിക്കുന്നതുംമററാരുമല്ല. ഗുണങ്ങളെപ്പോലെ [illegible], തമ്മിൽ താദാത്മ്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ളവരാക്കുന്നതും [illegible]. ഭക്തിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന പരമഭാഗവതന്മാരെ എളുപ്പത്തിൽ അനുഗ്രഹിക്കാതെ, ഒടുവിൽ, എന്നോളം കരുണാശാലിയായ ദൈവം മററില്ലെന്നു വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതും നിന്തിരുവടിതന്നെ. ഭക്തന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിക്കാൻ യഥാകാലം നാനാരൂപങ്ങൾ എടുക്കുന്നതും അങ്ങല്ലാതെ മററാരുമല്ല. വിശ്വസിച്ചു ഭജിക്കുന്ന അടിയങ്ങളെ ഹാനിപററാതെ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കുന്നതും അഹങ്കാരത്തെ നശിപ്പിച്ച് മൌനമുദ്രയോടുകൂടി, ബ്രഹ്മജ്ഞാനമഗ്നരായിരിക്കുന്ന മഹർഷിമാരെ രക്ഷിക്കുന്നതും, പരമാത്മാവും കരുണാനിധിയുമായ നിന്തിരുവടിയത്രെ. എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ സ്തുതിവാക്കുകൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന തുളസീദാസനെ ഭഗവാൻ കരുണാപൂർവം പിടിച്ച് മാറോടുചേർത്താശ്ലേഷിച്ചു. ഹേ ഭക്തശിരോമണേ! പരമജ്ഞാനിയായ നിനക്കു അറിവാൻപാടില്ലാത്തതായി യാതൊന്നും തന്നെയില്ല. നീ, രാമനാമമന്ത്രത്താൽ ആത്മജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ച മഹർഷിയല്ലേ? ഇനി ഉൽകൃഷ്ടമായ ബ്രഹ്മാനന്ദം ലഭിച്ചു, സുഖജീവിയായിഭവിച്ചാലും!" എന്നനുഗ്രഹിച്ച്, ഇനി ഞാൻ പോകട്ടയോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഉടനെ തുളസീദാസൻ ഭഗവൻ! ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ഒരു സൽഗുരുവിന്റെ ഉപദേശത്താൽ ലഭിക്കണമെന്നാണല്ലോ വേദങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നതു്. അതു തനിയേ ഉണ്ടാകുന്നതല്ലായ്കകൊണ്ട്, അടിയനു അതു ഉപദേശിക്കാറാകണമെന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഭഗ:—തുളസീദാസ! ചിരഞ്ജീവിയും ഭാഗവതോത്തമനും വൈരാഗ്യകരുണാപാത്രവുമായ ഈ ഹനുമാനോടുപദേശംവാങ്ങി ആനന്ദം അനുഭവിച്ചാലും!

തുളസീദാ:—സ്വാമി! അങ്ങനെതന്നെചെയ്തുകൊള്ളാം. നിന്തിരുവടിയുടെ

ഭൌമ ദിവ്യ പാരായണം ചെയ്യുവാൻ ഭക്തിയും ശുദ്ധിയും സിദ്ധിയും മുക്തിയും ലഭിക്കുന്നതെന്നുകൂടി തെളിച്ചുചൊല്ലുമാറാകണം.

ഭഗ:—ഹേ! ഭക്ത! ദ്വിവിധം ആയ ഭാഗവതത്തിൽ പെട്ടുഴലുന്നവൎക്ക്, ഭക്തിയും ആത്മതത്വമറിഞ്ഞവൎക്ക് ജ്ഞാനവും മുഖ്യമാകുന്നു. അതിനാൽ ഭാഗവതമുള്ളവൎക്ക് ഭക്തിയും അനന്ദവും [illegible] പാരായണത്തിന് ശ്രേഷ്ഠം; മുജ്ജന്മത്തിൽ ദേവഭാഷയിൽ ചമച്ചതുപോലെ ഈ ജന്മം ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷയിൽ എഴുതിത്തീൎത്തു തുളസീരാമായണം എന്ന പേരോടുകൂടി പലരും പാരായണം ചെയ്യുവാൻ ഇടയാക്കി എന്റെ പദത്തിൽ ചേൎന്നുകൊൾക എന്നരുളിച്ചെയ്തു, പല ആശീൎവ്വാദങ്ങളും ചെയ്തശേഷം ദേവപത്നീസമേതനായി ക്ഷണനേരത്തിൽ അന്തൎദ്ധാനം ചെയ്തു. തുളസീദാസൻമുതലായവരെല്ലാം ജയവിജയീഭവ ഘോഷങ്ങളും മുഴക്കി.

എട്ടാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

ഒൻപതാമദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസനു ജ്ഞാനോപദേശം ലഭിച്ചത്.)

“അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! ശ്രീനാരായണൻ അന്തൎദ്ധാനം ചെയ്തശേഷം തുളസീദാസൻ അനേകസന്യാസിമാരോടുകൂടി ആ മഠത്തിൽതന്നെ പലനാൾ താമസിച്ചു, ഭഗവൽസ്തുതിപരങ്ങളായ പല ഗാനങ്ങളും പദ്യശതകങ്ങളും നിൎമ്മിക്കയും ദേവഭാഷയിലുള്ള വാല്മീകിരാമായണത്തെ ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷയിലാക്കി തുളസീരാമായണം എന്ന പേരുമിട്ടു ഉത്തരദേശനിവാസികൾക്കെല്ലാം പാരായണയോഗ്യമാക്കിത്തീൎക്കയും ചെയ്തു. വൈദിക (ഭാഗവത)മാൎഗ്ഗത്തിൽ കുറച്ചുനാൾ കഴിച്ചശേഷം, സാധുസംഗത്താലും വിഷയനിഗ്രഹത്താലും അന്നദാനമഹത്താലും വേദപാരായണത്താലും ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം ചെയ്യണമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്താലും സമാധിസുഖപ്രാപ്തിയാലും കൎമ്മകാണ്ഡത്തിലും ഭക്തികാണ്ഡത്തിലും ശ്രേഷ്ഠമാണ് ജ്ഞാനകാണ്ഡം എന്നു വേദത്തിൽ വിധിച്ചിട്ടുള്ളതിനാലും ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കാതെ, മനോനിഗ്രഹം സാധിക്കയില്ലെന്നു ബോധത്താലും മനസ്സ് ഒന്നു, ഒരുദിവസം ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു—“ആഹാ! ഉൽകൃഷ്ടമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെ എന്റെ സൽഗുരുനാഥനായ ഹനൂമാനോടു ഉപദേശരൂപേണ വാങ്ങിക്കണമെന്നുവെച്ചാൽ തന്നെ മുമ്പൊരിക്കൽ എന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നിട്ടും വളരെനാൾ അതിനു സംഗതിയാകാതെ വെറുതെ കഴിച്ചുകളഞ്ഞതു കഷ്ടമായിപ്പോയി. ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു ഭഗവാനെ സ്മരിച്ചശേഷം, തന്റെ ഗുരുവായ ഹനൂമാനെ ധ്യാനിച്ചു “ഹേ രുദ്രാവതാര! വായുകുമാര! ശ്രീരാമദൂത! സീതാദുഃഖവിനാശന! അശോകവനഭഞ്ജന! രാവണലങ്കാദാഹക!

“ഭേദപുംഭോദ്യോതമാംഗികാട്ടുകനിലും
ചോരാവിലയതിനാത്തിനെയുള്ളതു
ഹാരം”

ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ കൊടുത്തപ്പോൾ അതിലെ ഓരോ മുത്തുമണിയും കടിച്ചുനോക്കി, ജ്ഞാനരസമില്ലെന്നു പറഞ്ഞ്, ദൂരെ എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞ പരമഭാഗവത! എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു കരുണാനിധേ! എന്നിങ്ങനെ പല സ്തോത്രങ്ങൾ ചെയ്യുമ്പോൾ അറിഞ്ഞു ഹനൂമാൻ—“ഹേ ശ്രീനാരായണഭക്ത സാധുജനശുശ്രൂഷകരിൽ ശ്രേഷ്ഠനായ! ഹേ തുളസീദാസ ബാല്യം കഴിഞ്ഞു; യൗവനം കഴിഞ്ഞു. ഇതുവരെ എന്നെ, വിചാരിക്കായ്കകൊണ്ടു ഞാൻ വ്യസനിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. എന്നുപറഞ്ഞു പ്രത്യക്ഷനായിനിന്നു, ആശീൎവ്വാദംചെയ്തു. ഒരു [illegible] പോലെ [illegible] നിൽക്കുന്ന ഹനൂമാന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗ

നമസ്കാരംചെയ്ത ദേവവന്ദ്യനായ കപീശ്വര! ജ്ഞാനസ്വരൂപ! എന്നെ ഇപ്പോൾ രക്ഷിക്കണം" എന്നറിയിച്ചു്. തൊഴുതുകൈയോടുകൂടി നിന്നു.

ഹനുമാൻ തുളസീദാസനെ മാറോടണച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് "ഹേ വത്സ! ഭക്തശിരോമണേ! നീയെന്നെ ധ്യാനിച്ചതെന്തിനാണു്. വളരെനാൾ വിചാരിക്കാതെയിരുന്നിട്ടു്, ഇപ്പോൾ വിചാരിക്കാൻ കാരണമെന്തു്? നീ അജ്ഞാനജന്യമായ മനോവികാരങ്ങളോടുകൂടാതെ, പരമജ്ഞാനിയായി പലനാൾ ജീവിച്ചിരുന്നാലും എന്നനുഗ്രഹംചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ വീണ്ടും വന്ദിച്ചുപറഞ്ഞു:—"സ്വാമിൻ! ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹത്തിനും ആത്മാഭിമാനനാശത്തിനും, നിത്യാനന്ദലബ്ധിക്കും ഉതകുന്നതായി സർവ്വത്രപരിപൂർണ്ണമായി, അഖിലദ്വന്ദ്വരഹിതമായി ജ്യോതിരൂപമായി ആനന്ദമാത്രമായി, നിത്യമായി, സത്യമായി നിഷ്കളങ്കമായി എല്ലാവർക്കും ഉള്ളതല്ലാത്തതുമായി, വിലക്ഷണസ്വലക്ഷണമായി, നിർവികാരമായി യാതൊരവസ്ഥയുമുണ്ടോ ആ പരമതത്വത്തെ അടിയനുപദേശിച്ചനുഗ്രഹിപ്പാറാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഹനുമാൻ വാത്സല്യപൂർവ്വം തുളസീദാസനെനോക്കി അപ്പനേ പരമാർത്ഥജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്വാൻ, കേവലം ഒരു വാനരനായ ഞാൻ ശക്തനാകുമോ? എന്നാലും നീ മുജ്ജന്മത്തിൽ എഴുതിത്തീർത്ത രാമായണത്തിൽ നീയിപ്പോൾചോദിച്ച പരമാർത്ഥജ്ഞാനരഹസ്യം അടങ്ങീട്ടുണ്ടു്. അതിനെ പാരായണംചെയ്താൽനിസ്സംശയമായി മുക്തിലഭിക്കും. എങ്ങനെയെന്നാൽ, ശ്രീനാരായണപരമായ രാമായണത്തെ പാരായണംചെയ്തു് ഭംഗിയായി വ്യാഖ്യാനിച്ചു് ശ്രോതാക്കളെ ആനന്ദനിമഗ്നരാക്കിത്തീർക്കുന്ന ഒരു മഹാരാജപുരാണപാഠകൻ ഉമാദാസനെന്നപേരോടുകൂടി ഈ കാശിയിലുണ്ടല്ലോ, അദ്ദേഹം പരമാർത്ഥബ്രഹ്മജ്ഞാനിയാണു്. അദ്ദേഹം പറയുന്നജ്ഞാനാർത്ഥങ്ങളെ കേട്ടു ബന്ധപാശവും അഹംഭാവവും സങ്കല്പവികല്പങ്ങളും ഏഷണത്രയവും ദിഗ്ഭേദങ്ങളും എന്നല്ല ദേഹസ്മരണപോലും വിട്ടു വളരെപ്പേർ ഇപ്പോൾസമാധിയിലിരിക്കുന്നവർ ഉണ്ടു്. ഞാനും അതുകേട്ടു ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകി, ഇരിക്കയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണു് നിന്റെ സ്തോത്രങ്ങൾ എന്റെ കാതിൽപ്പെട്ടതു്. എന്നുപറയുന്നതുകേട്ടു തുളസീദാസൻ—"സ്വാമി! എന്റെ ഹൃദയം സങ്കല്പവികല്പാദിവികാരങ്ങളാൽ മലിനമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങുതിരുവടികൾ കല്പവൃക്ഷംപോലെ കരുണാനിധിയായ എന്റെഗുരുനാഥ! ഉത്തമബ്രാഹ്മണനും നിതിരുവടിയും കേട്ടാനന്ദമടഞ്ഞതായ ആ ജ്ഞാനാമൃതത്തെ എനിക്കരുളിച്ചെയ്തു്, എന്റെ വ്യാമോഹത്തെ തീർത്തു എനിക്കാനന്ദസിദ്ധി ഉണ്ടാക്കിത്തരണം.

ഹനുമാൻ:—ഹേ ഹരിഭക്ത! വിശാലാക്ഷിയമ്മയുടെയും വിശ്വനാഥസ്വാമിയുടെയും സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ, പരിശുദ്ധമായ ഈ കാശിയിൽ വസിക്കുന്നതു മോക്ഷപ്രദമാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് വസിഷ്ഠമഹർഷി ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിവന്നവതരിച്ചു്, ഉമാദാസനെന്നുള്ള പേരോടുകൂടിയിരുന്നു അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തെ പാരായണം ചെയ്തുവരികയാണു്. അതുകേൾക്കുന്നതിനു കാട്ടിൽനിന്നു വസിക്കുന്ന തപസ്വികളെല്ലാം ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽ ഇവിടെവന്നു്, ആനന്ദിച്ചുപോകയാണു് പതിവു്. അതറിഞ്ഞാണു ഞാനും കാലഗതിയാൽ ആത്മാവിൽ വല്ല വാസനാബന്ധങ്ങളും പറ്റുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവയെ നിഷ്കാസനം ചെയ്യാനായി അതു കേൾക്കാൻപോയതു്. അതിനെ സംഗ്രഹിച്ചു ഞാൻപറയാം. ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു പരമജ്ഞാനത്തെലഭിച്ചു കൊൾക. എന്നുപറഞ്ഞു്, ജ്ഞാനരാമായണത്തെ വിവരിച്ചുതുടങ്ങി. എങ്ങിനെയെന്നാൽ ദേഹമാകുന്ന അയോദ്ധ്യയിൽ ബ്രഹ്മമാകുന്ന ദശരഥൻ, ജ്ഞാനശക്തി ഇച്ഛാശക്തി, ക്രിയാശക്തി, എന്ന മൂന്നുഭാര്യമാരോടുകൂടി വസിക്കുമ്പോൾ, ജ്ഞാനശക്തിയാകുന്ന കൌസല്യയുടെ ഗർഭത്തിൽ ആത്മാവായ ശ്രീരാമൻ ഉത്ഭവിച്ചു. അവ്യക്തമായ ബാല്യത്താൽതന്നെ മറന്നു് അജ്ഞാനമയനായ ജീവനാണ് താനെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് ദേഹേന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക നാഥനായി ശ്രവണമെന്ന വസിഷ്ഠമുനിയെ പ്രാപിച്ചു്, മനനമാകുന്ന വിശ്വാമിത്രനെ അനുഗമിച്ചു് വൈരാഗ്യമാകുന്ന ലക്ഷ്മണനോടുകൂടെ നടന്നു് പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളാകുന്ന പർവ്വതങ്ങൾ, കുന്നുകൾ, കാനനങ്ങൾ, മേട്ടുകൾ വനാന്തരങ്ങൾ, ഇവകളെ കടന്നു് ജ്ഞാനമെന്ന

ബാണത്തെ തൊടുത്തു ആവരണമെന്ന താടകയെ നിഗ്രഹിച്ചു്, ഈഷണയെന്ന മാരീചനെ ഭയപ്പെടുത്തി, നേരിട്ടുവന്നാൽ നശിച്ചുപോകുമെന്ന മനസ്സിലാക്കിയോടിച്ചു്, വ്യഭിചാരമെന്ന കല്ലിനെ ചവിട്ടി, ആചാരമെന്ന അഹല്യയെ പുകഴ്ത്തി, ഏകാന്തമെന്ന മിഥിലയിൽ ചെന്നു്, ശാന്തിയാകുന്ന ജനകനെ കണ്ടു്, അശാന്തിയാകുന്ന വില്ലിനെ മുറിച്ചു്, ആനന്ദമാകുന്ന സീതയെ വരിച്ചു്, മദമെന്ന പരശുരാമനെ മടക്കി മോക്ഷമാകുന്ന അയോധ്യയെ പ്രാപിച്ചു തൻ്റെ ജീവാത്മാവല്ലെന്നനു്, ബ്രഹ്മമാകുന്ന ദശരഥനോടു ചേർന്നിരിക്കുമ്പോൾ, ജീവന്മുക്തിയാകുന്ന മകുടാഭിഷേകത്തിനാരംഭിക്കവേ, ക്രിയയാകുന്ന കൈകേയി മൂലമുണ്ടായ ചലനംകൊണ്ടു, ബ്രഹ്മമാകുന്ന ദശരഥനെപ്പിരിഞ്ഞു്, മോക്ഷമാകുന്ന അയോദ്ധ്യയെ ഉപേക്ഷിച്ചു് വൈരാഗ്യമെന്ന ലക്ഷ്മണനോടും ആനന്ദമെന്ന വൈദേഹിയോടുംകൂടെ ചിത്തമെന്ന സരയൂനദിയെക്കടന്നു്, ബുദ്ധിയെന്ന ഗുഹനോടു ചേർന്നു്, വിക്ഷേപമെന്ന വനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് തപമെന്ന ചിത്രകൂടത്തിൽ താമസിച്ചു്, അഹംകാരമെന്ന വിരാധനെക്കൊന്നു്; മനമെന്ന കാകാസുരനെവെന്നു്, സങ്കല്പമെന്ന കണ്ണു നശിപ്പിച്ചു്, നിർവികല്പമെന്ന കണ്ണുകൊടുത്തു്, വിദ്യയെന്ന അഗസ്ത്യമഹർഷിയെക്കണ്ടു്, ധീരതയെന്ന അസ്ത്രമേറ്റികൊണ്ടു്, കാമംഎന്ന ശൂർപ്പണഖയെ ഖണ്ഡിച്ചു്; താമസികം എന്ന ഖരദൂഷണാദികളെ ഖണ്ഡിച്ചു്, ഈഷണയെന്ന മാരീചൻ്റെ ആവേശത്താൽ ആനന്ദമെന്ന സീതയെപ്പിരിയാനിടയായപ്പോൾ, രാജസംഎന്ന രാവണനെടുത്തു്, ആനന്ദമെന്ന സീതയെയുമെടുത്തു് ദുഃഖമെന്ന ലങ്കയിലുള്ള ദുർവാസനയെന്ന രാക്ഷസരാൽ വലയപ്പെട്ടു് ചിന്തയെന്ന അശോകവനിയിൽ വച്ചപ്പോൾ ആത്മാവായ ശ്രീരാമൻ കോപിച്ചു്, ഈഷണയെന്ന മാരീചനെ നിഗ്രഹിച്ചു്, നിരാശയെന്ന ഭൂമിയിൽ പതിപ്പിച്ചു്, ഒരിക്കലും തൻ്റെ മുമ്പിൽ വരാതവണ്ണം നശിപ്പിച്ചു്, ആനന്ദമെന്ന സീതയെ അന്വേഷിച്ചതിൽ കാണായ്കയാൽ വ്യസനിച്ചു് വൈരാഗ്യമെന്ന ലക്ഷ്മണനോടുകൂടി, വിക്ഷേപമെന്ന കാനനത്തിൽ അലഞ്ഞുനടന്നു്, ചിന്തഎന്ന കബന്ധനെക്കൊന്നു്, സന്തോഷമെന്ന ശബരിയുടെ അരികിൽ ചെന്നു്, നിദിധ്യാസനം എന്ന ഹനൂമാനോടുചേർന്നു്, ആനന്ദമെന്ന സീതയെ അന്വേഷിച്ചു്, ജനനമെന്ന സപ്തസാലങ്ങളെ മുറിച്ചു്, ഭയംഎന്ന ബാലിയെ വധിച്ചു്, അഭയംഎന്ന സുഗ്രീവനെപ്പാലിച്ചു്, സദ്വാസനകളാകുന്ന കപികളെച്ചേർത്തു്, നിദിധ്യാസനം എന്ന ഹനൂമാനെക്കൊണ്ടു്, മോഹം എന്ന സമുദ്രം കടന്നു്, ലോഭമെന്ന ലങ്കാലക്ഷ്മിയെയോടിച്ചു് ദുർവാസനയെന്ന രാക്ഷസരെ മടക്കി, ആനന്ദമെന്ന സീതയെക്കണ്ടു്, അനുഭവമാകുന്ന അനുഗ്രഹം ഏറ്റുകൊണ്ടു്, ചിന്തയെന്ന അശോകവനത്തെ അഴിച്ചു്, അജ്ഞാനമെന്നമാല്യവാനെ നിഗ്രഹിച്ചു്, സന്ദേഹമെന്ന അക്ഷകുമാരനെയും നാശിപ്പിച്ചു് വിപരീതത്വംഎന്ന ഇന്ദ്രജിത്തിനാൽ രോധിപ്പിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ നിദിധ്യാസനം എന്ന ഹനൂമാൻ മോഹമെന്ന പാശത്തെ ഖണ്ഡിച്ചു രാജസമെന്ന രാവണനെ എതിർത്തു്, മൌനമെന്ന അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു്, ദുഃഖമെന്നലങ്കയെച്ചുട്ടു്, മോഹമെന്ന വെള്ളത്തെമാറ്റി ധൈര്യംഎന്ന സേതുബന്ധിച്ചു്, സാത്വികഗുണമെന്ന വിഭീഷണനെ ആശ്രയിച്ചു്, താമസഗുണം എന്നകുംഭകർണ്ണനെക്കൊന്നു്, അതു്. രാജസമെന്ന രാവണനെ കോപിപ്പിച്ചു്, വിപരീതത്വമെന്ന ഇന്ദ്രജിത്തിനെ ഇളക്കിവിട്ടു്, വിഭ്രാന്തി (ഭയകരം) എന്ന പാശത്താൽ ആത്മാവായ ശ്രീരാമനും വൈരാഗ്യാദികളായ ലക്ഷ്മണാദികളുമടങ്ങി നിദിധ്യാസനം ആയ ഹനൂമാനൊത്തും ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ, ആ ഹനൂമാൻ്റെ സഹായത്താൽ നിഷ്ഠയെന്ന സഞ്ജീവിനിലഭിച്ചപ്പോൾ, വൈരാഗ്യമെന്ന ലക്ഷ്മണൻ വിപരീതത്വമെന്ന ഇന്ദ്രജിത്തിനെ നിഗ്രഹിച്ചു്, സഞ്ചിതമെന്നമൂലബലമെതിർത്തപ്പോൾ, ധീരത്വമെന്ന മോഹനാസ്ത്രത്താൽ അവരെ വധിച്ചു്, അശുഭവാസനകളാകുന്ന രാക്ഷസരെതിർത്തപ്പോൾ ശുഭവാസനകളാകുന്ന വാനരന്മാർ അവരെ നശിപ്പിച്ചു്, ഉടനെ ആത്മാവെന്ന ശ്രീരാമൻ കോപിച്ചു്, വിവേകമാകുന്ന വില്ലെടുത്തു്, രാജസമാകുന്ന രാവണനോടെതിർത്തു് ജ്ഞാനമാകുന്നബാണംതൊടുത്തു് അഹംഭാവംഎന്ന കലശത്തെയുടച്ചു്, ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്ന പത്തുതലകളെയും മുറിച്ചു്, ആനന്ദമെന്ന സീതയെക്കണ്ടു്, മൌനമെന്ന അഗ്നിയി

ൽ മുഴുകിച്ച്, ബ്രഹ്മമെന്ന ദശരഥനെ അന്വേഷിച്ച്, ആനന്ദമെന്ന സീതയോടുകൂടി, മോക്ഷമെന്ന അയോദ്ധ്യയിൽചെന്ന്, ജീവന്മുക്തിയെന്നമകുടാഭിഷേകം കഴിച്ച്, ബ്രഹ്മമെന്ന ദശരഥനെ താനായി, മോക്ഷമെന്ന അയോദ്ധ്യയ്ക്കു അധികാരിയായി കേവല കൈവല്യ ബ്രഹ്മാനന്ദസ്വരൂപസാക്ഷാൽകാരമായി പ്രകാശിച്ചു."—

എന്ന്, ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ ഹനുമാൻ അരുളിച്ചെയ്തു പരമാനന്ദനൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടുനിന്നു. ഇങ്ങനെ ആനന്ദരാമായണംകേട്ട തുളസീദാസനും തന്നത്താൻമറന്ന്, ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തുതുടങ്ങി. അതുകണ്ടവരെല്ലാം സ്തുതിക്കയും ദേവകൾ പുഷ്പവൃഷ്ടിചെയ്കയുംചെയ്തു. മുമുക്ഷുകൾപോലും കൊണ്ടാടി ഋഷികൾ പാദം അവിടെ വീഴ്ന്നുള്ളി. അതുതന്നെമോക്ഷമെന്നു സിദ്ധന്മാർ ഘോഷിച്ചു. തുളസീദാസൻ സകലചൈതന്യങ്ങളെയും ഉപേക്ഷിച്ച്, ബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ച്, ബ്രഹ്മസ്വരൂപമായിഭവിച്ചു. ദേവകൾപോലും സ്തുതിക്കയും ദേവസ്ത്രീകൾനൃത്തം ചെയ്കയുംചെയ്തു. ബ്രഹ്മനാരദാദികൾ ഗാനമാരംഭിച്ചു ഹനുമാനെ എല്ലാവരുംവാഴ്ത്തി. വേദിയന്മാരെല്ലാം വേദഘോഷംതുടങ്ങി. ജയഘോഷങ്ങളാലും വൈദപസ്തുതികളാലും, ഹനുമാനും തുളസീദാസനും തങ്ങളുടെആനന്ദനൃത്തം നിർത്തി ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ച്, ദേവർഷികളെ വന്ദിച്ചശേഷം, എല്ലാവരും തുളസീദാസനോടു യാത്രചോദിച്ചുകൊണ്ട്, അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്കുപോയി.

ജ്ഞാനോപദേശം അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

(ഭഗവാൻ തുളസീദാസന്റെ മഠം കാത്തുനിന്നത്)

സിദ്ധോത്തമന്മാരേ! ഹനുമാൻ മുതലായവർ, തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ സ്ഥാനം പ്രാപിച്ചശേഷം, കാശീനിവാസികളെല്ലാം തുളസീദാസന്റെ മഠത്തിൽകൂടി, അദ്ദേഹത്തെവണങ്ങി, സ്വാമിൻ! ഞങ്ങളുടെ ഗുരുനാഥൻ നിന്തിരുവടിതന്നെ. സകലപൂജ്യനായ ജഗന്നാഥനും അങ്ങുതന്നെ. ബ്രഹ്മസാക്ഷാൽകാരമൂർത്തിയും നീതന്നെ. ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ പരിഹരിക്കുന്ന തീർത്ഥപാദരും അങ്ങുതന്നെ. എന്നിങ്ങനെ സ്തോത്രംചെയ്തു പുകഴ്ത്തിയപ്പോൾ, തുളസീദാസൻ എല്ലാവരെയും, കരുണാപൂർവം ഉപചരിച്ച്, മഠത്തിൽ താമസക്കാരായ സന്യാസിമാരെ സംബോധിച്ച്, "ഹേ സാധുക്കളേ! ഈ മഠത്തിലുള്ള സകല മുതലുകളും, ഇന്നുമുതൽ അതിഥികൾക്കായി ദാനംചെയ്തുകൊള്ളുകയും, നിങ്ങൾ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുകൂടി മൌനനിഷ്ഠന്മാരായി, ആനന്ദിച്ചിരുന്നുകൊൾകയും ചെയ്യാലും എന്നാജ്ഞാപിച്ച്, സംഭാഷണം ചുരുക്കി, ഏകാന്തത്തിൽ പ്രവേശിച്ച്, ധ്യാനനിദിധ്യാസനജ്ഞാനസോപാനങ്ങളെക്കടന്ന്, മൌനമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ചിരുന്നു.

ഇങ്ങനെ കുറെനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ തുളസീദാസന്റെ മഠത്തിൽ പലനാളായി താമസിച്ചുവന്ന സന്യാസിമാരിൽ നാലുപേർ വിവേകശൂന്യന്മാരായി മഠത്തിലിരുന്ന ചില അമൂല്യവസ്തുക്കളെ ആരും അറിയാതെ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു ഏകദേശം അർദ്ധരാത്രിസമയമായപ്പോൾ പതുക്കെ വെളിക്കിറങ്ങി. ഉടനെ ഭഗവാൻ ശ്രീരാമരൂപത്തിൽ ലക്ഷ്മണനോടുകൂടിവന്നു വാതുക്കൽനിന്നു അവരെത്തടുത്തു "തുളസീദാസന്റെ മുതലുകൾ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന നിങ്ങൾ ആരെടാ? അവിടെ നിൽപിൻ! കാവൽക്കാരായ ഞങ്ങൾ പരിശോധിച്ചല്ലാതെ ദുർമ്മോഹികളായ നിങ്ങളെ വെളിയിൽ വിടുകയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു സന്യാസിമാർ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണ

ന്മാരാണെന്തട്ടത്തേതെന്നുള്ള വസ്തുതയറിയാതെ ആരോ കാവൽക്കാരായിരിക്കുമെന്നുദ്ദേശിച്ചു വേഗത്തിൽ പിൻവലിഞ്ഞു മഠത്തിൽ കടന്നു അല്പനേരം കഴിക്കമറ്റൊരു വഴിയിൽകൂടിവെളിക്കിറങ്ങുന്നതിനായിത്തുടങ്ങി, അവിടെയും മുൻപിലത്തെപ്പോലെ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ വന്നുതടുത്തു. "എടാ ദുഷ്ടകള്ളന്മാരേ! നിങ്ങൾ തുളസീദാസന്റെ മുതൽ കട്ടുകൊണ്ടെവിടേക്കാണുപോകുന്നതു്? നിൽപിനവിടെ എന്നുപറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തി.

ഉടനേ സന്യാസിമാർ, കയോടെത്തൊണ്ടി ഭയത്തോടുകൂടി മഠത്തിൽകടന്നു ഒരുകോണിൽ ഒളിച്ചിരുന്നു. ഇക്കുറ മറ്റുള്ളസന്യാസിമാർ അറിയുന്നതിനുമുമ്പ് അവിടെ നിന്നും കടക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ച്, ഗൂഢമായി വേറൊരുവഴിയിൽകൂടി കാലൊച്ചപോലും കേൾക്കാതെ പതുക്കെ പോകാനാരംഭിച്ചപ്പോൾ അവിടെയും ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ എതിരിട്ടുതടുത്തു, "എടാ തിരുട്ടുമുട്ടാളന്മാരേ! നിങ്ങൾ എവിടേക്കാണുപോകുന്നതു്? നില്പിൻ" എന്നുപറഞ്ഞു. അപ്പോൾ കള്ളന്മാർ ഭയിച്ച് തങ്ങളുടെ കള്ളം വെളിപ്പെട്ടുപോകുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു കാവൽക്കാരെനോക്കി ഹേ സ്നേഹിതന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഞങ്ങളെ തടുത്തപമാനിക്കാൻ തുടങ്ങരുതു്. ഞങ്ങൾ കട്ടെടുത്ത മുതലിൽ പകുതി നിങ്ങൾക്കു തന്നേക്കാം. [illegible] മിണ്ടാതെ ഞങ്ങളെ വെളിക്കുവിട്ടേക്കണം എന്നുപറഞ്ഞു. ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ അതുകേട്ടു ഹേ സാധുബ്രാഹ്മണരേ! ഇപ്പോൾ നാം ഭാഗിച്ചെടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞതല്ലോ നിങ്ങൾ അപഹരിച്ച മുതലോ അപഹരണകർമ്മത്തിന്റെ പാപമോ ഏതാണെന്നുപറയുവിൻ.

ബ്രാഹ്മണർ:—പാപവും മുതലുംനമുക്കുഭാഗംതന്നെ.

ശ്രീരാമ:—അതിനു ഞങ്ങൾക്കു സമ്മതമല്ല. പാപം മുഴുവൻനിങ്ങൾ എടുത്തുകൊണ്ടു മുതലിൽപകുതി ഞങ്ങൾക്കുതന്നാൽമതി.

ബ്രാഹ്മണർ:—അങ്ങനെതന്നെ. എന്നാൽ നിങ്ങൾ മുതൽമാത്രംഭാഗിച്ചെടുത്തുകൊൾവിൻ.

ശ്രീരാമ:—നിങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണരായിരുന്നും, പാപകർമ്മം ചെയ്യരുതു, പരമാർത്ഥം പോലും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ, നിങ്ങൾക്കു ഭയന്നു്, ആ പാപകർമ്മത്തിന്റെ ഫലമായ മുതലിൽപകുതി അപഹരിച്ചാൽ പാപം ഞങ്ങൾക്കും വന്നുകൂടും.

അതിനുപരിഹാരമായി, നിങ്ങൾ ഇതുവരെ തപോവൃത്തിയാൽ സമ്പാദിച്ച പുണ്യം മുഴുവൻ വിട്ടുതരാൻ സമ്മതമുണ്ടോ?

ബ്രാഹ്മണർ:—"കാര്യം എങ്ങനെയോ ചെയ്യാം, വേഗം ഇവിടം വിട്ടൊഴിഞ്ഞു മാറിപ്പോയാൽ മതി നമുക്ക്, അകലത്തെങ്ങാനും ചെന്നിരുന്നു ഭാഗിക്കാം വരുവിൻ"

ശ്രീരാമ:—ഞങ്ങൾ ഈശ്വരാജ്ഞയാൽ ഭഗവാന്റെ കല്പനപ്രകാരം തുളസീദാസന്റെ മുതലുകൾ സൂക്ഷിക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്ന കാവൽക്കാരാണ് അന്ത്യയാമംവരെ ഞങ്ങൾക്കു ഇവിടംവിട്ടു ഓടിനീങ്ങാൻ നിവൃത്തിയില്ല. നിങ്ങൾ ഒട്ടാളുകളോടും തുളസീദാസനോടുകൂടിയിരുന്നു ബ്രഹ്മധ്യാനമനുഷ്ഠിച്ചതിന്റെഫലമായി കിട്ടിയതു് കൈയിലിരിക്കുന്ന ആ മുതലുകൾ മാത്രമാണ്. അല്ലേ? ആ കർമ്മത്തിന്റെ പാപവുമുണ്ടു. അല്ലേ?

ബ്രാഹ്മണർ:—കൊള്ളാം വ്യഭിചാരിണിക്കു പാതിവ്രത്യധർമ്മം പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതുപോലെ കള്ളന്മാരായ ഞങ്ങളോടു ഈ തത്വജ്ഞാനമൊക്കെയെന്തിനാണു പറയുന്നതു്? മറ്റുള്ള സന്യാസിമാരറിഞ്ഞാൽ ഞങ്ങളുടെ മാനംപോയി. ഞങ്ങൾ വേഗമിവിടെ നിന്നുംപൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ.

രാമലക്ഷ്മ:—നിങ്ങൾമോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന മുതലുകളും ഇതുവരെ ചെയ്തതപസ്സിന്റെ പുണ്യവും മുഴുവൻ ഞങ്ങൾക്കുതന്നു പാപംമാത്രം നിങ്ങൾകൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊള്ളാമെങ്കിൽ വിട്ടയയ്ക്കാം. അല്ലാതെ വിട്ടയയ്ക്കാൻപാടില്ല.

ബ്രാഹ്മണർ:—നിങ്ങൾ മഹാദുരാഗ്രഹികൾതന്നെ. നിങ്ങളെയാണോഇവിടെപ്പിടിച്ചുകാവലാക്കിയിരിക്കുന്നതു? പെരുംകള്ളന്മാരായ നിങ്ങൾക്കു മുതൽഭാഗമേതരാൻ നിവൃത്തിയില്ല. പിന്നെയല്ലേപുണ്യംതരുന്നതു്?

ശ്രീരാമ:—ഇതെന്തുകൃത്താന്തം, ഭഗവന്താണെന്നു നിങ്ങളല്ലേ ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു പറഞ്ഞതു? ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു ഞങ്ങളെ കള്ളന്മാരാക്കിത്തീർത്തിട്ടു ഇപ്പോൾ ശരിയായില്ലെന്നോ പറയുന്നതു. എന്തായാലും ഞങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുടെ പുണ്യവുംവേണ്ടാ. ഉത്തമോത്തമനായ തുളസീദാസന്റെ മുതലുകൾ അദ്ദേഹത്തിനു തിരിച്ചുകൊടുപ്പിക്കേണ്ട ചുമതലയേ ഞങ്ങൾക്കുള്ളു.

ബ്രാഹ്മണർ:—അഹോ! ഈ അവസരത്തിൽ ഞങ്ങളെ വിട്ടയയ്ക്കാതെ കള്ളരെന്നു പരിഹസിക്കുന്നതു കഷ്ടമാണ്. എന്തായാലും ഞങ്ങളെ വിട്ടയയ്ക്കണമെന്നു അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ശ്രീരാമ:—കൊള്ളാം—വിട്ടയയ്ക്കണമെന്നോ പറഞ്ഞതു? വ്യഭിചാരികളുടെയും കള്ളന്മാരുടെയും പക്കൽ ദ്രവ്യം, കൊല, നിന്ദ, കോപം മുതലായവ അധിവസിക്കുന്നു. അതിനാൽ കള്ളന്മാർ ഈ ലോകത്തിൽവെച്ചു നിന്ദ്യന്മാരും നീചന്മാരുമാകുന്നു. അവരെ കഴിയുന്നതു ശിക്ഷിക്കാതെ വിട്ടയയ്ക്കുന്നവരാരുംതന്നെയില്ല. നിങ്ങളെ ഇങ്ങനെ വിട്ടയച്ചാൽ ഞങ്ങൾക്കു കുറവുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങൾ ഈ രാത്രി വെളിക്കപോയ്ക്കൂടാതന്നെ.

ബ്രാഹ്മണർ:—ഹേ സ്നേഹിതന്മാരേ! ഞങ്ങളുടെ ഈ ഹീനകൃത്യം വെളിക്കറിയിക്കാതെ വിട്ടയച്ചാൽ, നിങ്ങൾക്കു ഞങ്ങൾചെയ്തപുണ്യവും ഈ മുതലുമുഴുവൻ തരാമാക്കാം.

ശ്രീരാമ:—വ്യഭിചാരികളെയും കള്ളന്മാരെയും, വിട്ടയയ്ക്കരുതെന്നു വേദവിധിയുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു പൊയ്ക്കളയാമെന്നാലോചിക്കണ്ടാ.

ബ്രാഹ്മണർ:—ഞങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണരാകയാൽ, ഞങ്ങളുടെ കുറ്റത്തെ നിങ്ങൾ സദയംക്ഷമിക്കണം.

ശ്രീരാമ:—വ്യഭിചരിച്ച അഹല്യയേയും തപസ്സുപേക്ഷിച്ച അപ്സരസ്ത്രീകളേയും ശാപത്തിലകപ്പെടുത്തിയതല്ലാതെ വിട്ടയച്ചുവോ? ഇങ്ങനെയുള്ളവരെ വിട്ടയയ്ക്കുന്നവർക്കു പാപമുണ്ടെന്നാണ് ശാസ്ത്രം. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങളെ ഇനി വിട്ടയയ്ക്കുമെന്നു സങ്കല്പിച്ചിരിക്കേണ്ടാ.

ബ്രാഹ്മണർ:—ഞങ്ങൾക്കിങ്ങനെ ഭ്രമംവന്നുപോയതാണ്. ഇനി മരണപര്യന്തം ഞങ്ങൾ മോഷണത്തിനൊരുങ്ങുകയില്ല.

ശ്രീരാമ:—കണ്ണില്ലാത്തവർ വഴിയറിയാത്തതുപോലെ, ശാസ്ത്രമറിയാത്തവരാണ തെറ്റായിപ്രവൃത്തിക്കുന്നതു്. നിങ്ങൾ വേദംപഠിച്ചവരായിരുന്നിട്ടും ഈ ഹീനപ്രവൃത്തിക്കൊരുങ്ങിയതുകൊണ്ടു്, നിങ്ങളെ ഇനിവിട്ടയയ്ക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. വേഗം മഠത്തിനുള്ളിലേക്കുതന്നെപോകുവിൻ എന്നുപറഞ്ഞുനിർബന്ധിച്ചു. ഉടനെ ആ ബ്രാഹ്മണർ, തങ്ങൾ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന വസ്തുക്കളെല്ലാം അവിടെ ഇട്ടുംവച്ചു പലവഴി ഓടിക്കളഞ്ഞു. ഉടനെ ശ്രീരാമാദികൾ പുറകെ ഓടി അവരെ എല്ലാവരേയും പിടിച്ചു തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു്, അവരവർ മോഷ്ടിച്ചവസ്തുക്കൾ അവരവരെക്കൊണ്ടു ചുമപ്പിച്ചു്, "എടാ കള്ളന്മാരെ! നിങ്ങൾ കണ്ടവരുടെ മുതൽമോഷ്ടിച്ചുംവച്ചോടിപ്പോകയാണോ ശീലിച്ചതു്. മോഷണംചെയ്തുവച്ചു്, അപഹരിച്ചമുതലും തപഃപുണ്യവും തന്നുകളയാമെന്നുപറഞ്ഞു, നിങ്ങൾ ഞങ്ങളെ വശീകരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു, നിസ്സ്വന്മാരും നിന്ദ്യന്മാരുമായ നിങ്ങളുടെ പുണ്യവും പാപത്തിനുതുല്യംതന്നെ. എന്നുപറഞ്ഞു കഴുത്തിൽപിടിച്ചുകൊണ്ടു്, "ഇതാ മഠത്തിൽ കള്ളന്മാർകയറിയേ! കള്ളന്മാർ" എന്നുകൂകിവിളിച്ചു. മഠത്തിൽകിടന്നവർ ഉണർന്നുവന്നു കള്ളന്മാരെപ്പിടികൂടുന്നതുകണ്ടുംകൊണ്ടു തൽക്ഷണം മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

കള്ളന്മാരെ അവർ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി വിളക്കിന്റെവെളിച്ചത്തു നോക്കിയപ്പോൾ, തങ്ങളുടെ കൂട്ടക്കാരായ ചില സന്യാസിമാർതന്നെ ആണെന്നുകണ്ടു്, കോപത്തോടും അപഹാസത്തോടും "എടോ സമാധിയോഗികളേ! ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളേ ഇതാണോ നിങ്ങളുടെ സന്യാസം?" എന്നുപറഞ്ഞു്, മുറയ്ക്കു 'പ്രഹരൗഷധം' സേവിപ്പിച്ചു. അനന്തരം അവരെ ആ മുതലോടുകൂടിപ്പിടിച്ചുതള്ളിക്കൊണ്ടുപോയി തുളസീദാസന്റെമുമ്പിൽ നിർത്തി,

സ്വാമി! ഈ ദുഷ്ടാത്മാക്കൾ അവരവൎക്കാവശ്യമുള്ള സാമാനങ്ങൾ ചോദിച്ചുവാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോകാതെ, കള്ളന്മാരെപ്പോലെ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോവാൻ ഭാവിച്ച ദുഷ്ടന്മാരാണ്. ഇവരെ കാവൽക്കാർ കണ്ടെത്തിപ്പിടികൂടി. അവർ ഞങ്ങളുടെപക്കൽ ഏല്പിച്ചിട്ടുംവെച്ചു പോയി. നേരംവെളുത്തിട്ടിവരെ രാജധാനിയിൽകൊണ്ടുചെല്ലിക്കയാണ വേണ്ടതു്" എന്നറിയിച്ചു.

തുളസീദാസൻ അതുകേട്ട്, വന്നുപറഞ്ഞ ആ ബ്രാഹ്മണരുടെനേരെ കോപിച്ചു കള്ളന്മാരായ ആ സന്യാസിമാരോടു തൊഴുതുപറഞ്ഞു. ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! ഇവർ ചെയ്ത തെറ്റുകളൊക്കെ ക്ഷമിച്ചു, എന്നിൽ കരുണയുണ്ടായി നിങ്ങൾക്കിഷ്ടമായ സാധനങ്ങളൊക്കെ എടുത്തുകൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊൾവിൻ!

കള്ളസന്യാസിമാർ:—സ്വാമി! ഞങ്ങൾ അങ്ങയെ വഞ്ചിച്ചു, ഈ ദ്രവ്യങ്ങൾ ഒക്കെ കളവിൽകൊണ്ടുപോകാൻ ശ്രമിച്ചതുകൊണ്ട്, ഈ രാത്രിയിൽ പെട്ട പാടൊന്നും പറയാവതല്ല. അതോൎക്കുമ്പോൾ ഉള്ളം നടുങ്ങിപ്പോകുന്നു. എന്നുപറഞ്ഞു കിടന്നുകരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതുകണ്ടു തുളസീദാസൻ വിഷമിച്ചു്, ഹേ മാന്യജനങ്ങളേ! നിങ്ങൾ അവരവൎക്കിഷ്ടമായ സാധനം എടുത്തുകൊണ്ടുപോവതിനു നിങ്ങളെത്തടുത്തു വെറുതെ കഷ്ടപ്പെടുത്തിയ ദുഷ്ടന്മാരാരാണ്?

ബ്രാഹ്മണർ:—സ്വാമി! നമ്മുടെ മഠത്തിന്റെ വാതുക്കൽ നിൽക്കുന്ന കാവൽക്കാരാണ തടുത്തതു്. അവരെ ഈ മഠം സൂക്ഷിക്കാൻ രാജാവുതന്നെ കല്പിച്ചാക്കിയിരിക്കയാണെന്നു പറഞ്ഞു. അവർ ഞങ്ങളെ പുറത്തുപോകാൻ സമ്മതിക്കാതെ തടുക്കയും അധിക്ഷേപിക്കയും മറ്റുംചെയ്യുന്നമാത്രമല്ല, വളരെനേരം ഞങ്ങളെ വഴക്കടിച്ചു വിഷമിപ്പിച്ചു്, ഒടുവിൽ എല്ലാവരെയും വിളിച്ചറിയിച്ചു അപമാനവും ദേഹോപദ്രവുമനുഭവിക്കാനിടയാക്കുകയുംചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ, അതുകേട്ടു വിഷണ്ണനായി,—"ഹേ സാധുക്കളേ! നിങ്ങളെത്തടുത്തു ഉപദ്രവം ചെയ്തുവോ? ആ ദുഷ്ടന്മാരാരാണ്? അവരെ ഒന്നു കാണിച്ചുതരാമോ! ഇക്ഷണംതന്നെ ഞാൻ അവരെ എന്റെ കൈവാളിനു ഇരയാക്കുന്നുണ്ട്". എന്നുപറഞ്ഞു തുളസീദാസൻ വാളുമെടുത്തുകൊണ്ടു വാതിലടുക്കൽപോയി. ബ്രാഹ്മണരും കാവൽക്കാരോടു പകവീട്ടണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു ഓരോ വടിയുമായി പുറകേ എത്തി. അവർ നാലുഭാഗത്തും ദീപയഷ്ടികത്തിച്ചു വെളിച്ചംവരുത്തിക്കൊണ്ടു് മഠത്തിന്റെ നാലുവാതുക്കലും ചെന്നുപരിശോധിച്ചു. എന്നിട്ടു കാവൽക്കാരെ കണ്ടില്ല. "ഇപ്പോൾ ഇവിടെ നിന്നവർ എങ്ങോട്ടാണ പോയതു്. അവരെപ്പിടിച്ചുപിടിയായിക്കൊണ്ടുവരാം" എന്നു പറഞ്ഞു ബ്രാഹ്മണർ പലേടിക്കലും ഓടിനടന്നന്വേഷിച്ചു.

ആ ദുഷ്ടക്കാവൽക്കാരെ വേഗം പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരുവിൻ! അവരുടെ ധിക്കാരത്തിനൊക്കെയും അവരെ ഞാൻ ശിക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്". എന്നു തുളസീദാസൻ ബ്രാഹ്മണരോടുറക്കെവിളിച്ചുപറഞ്ഞു. പലേടിക്കലും അവർ അന്വേഷിച്ചിട്ടും കാണായ്കകൊണ്ടു മനോഭംഗത്തോടെ മടങ്ങിവന്നു തുളസീദാസനോടു വിവരംപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസൻ:—നിങ്ങൾ ആ കാവൽക്കാരെ വഴിപോലെ കണ്ടുവോ? അവരുടെ രൂപം എങ്ങനെയായിരിക്കുന്നു? അവരുടെകയ്യിൽ വല്ല ആയുധവുമുണ്ടോ? എന്നു ചോദിച്ചുഉടനെ,

ശ്യാമം, ഗൌരം ഇങ്ങനെയാണ് രൂപം—ആയുധങ്ങളും ഇതൊക്കെത്തന്നെ. എന്നരുളിച്ചെയ്തു, തങ്ങളുടെ വില്ലുമമ്പും കെട്ടിക്കൊണ്ടു്, ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ തുളസീദാസന്റെമുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷരായിനിന്നു. നിന്റെ സാമാനങ്ങൾ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയ സന്യാസിബ്രാഹ്മണരെ തടുത്തുപിടിച്ചുപദ്രവിച്ചുള്ള ഞങ്ങൾതന്നെയാണ്. വേണമെങ്കിൽ ഞങ്ങളെ കൈവാൾകൊണ്ടു വെട്ടിക്കൊൾക, എന്നരുളിച്ചെയ്തു്, തങ്ങളുടെ കൈയിലിരുന്ന വില്ലുമമ്പും ദൂരത്തിട്ടുംവെച്ചു കനിഞ്ഞുനിന്നുകൊടുത്തു.

തുളസീദാസൻ ഒന്നാമതു ഞെട്ടിത്തെറിച്ചു കൈയിലിരുന്ന വാൾ ദൂരെ എറിഞ്ഞിട്ടു്, തൊഴുകയ്യോടുകൂടി, സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. ഓം ഹരിഹരി! ഹരേ ജഗദീശ! നാരായണാ! രാഘവാ! ദേവാ! അനാഥരക്ഷക! ബ്രാഹ്മണനാഥ! ഇത്യാദി

സ്തോത്രങ്ങൾചൊല്ലി "സ്വാമിൻ തട്ടത്തു നിന്തിരുവടിയാണെന്നറിയായ്കകൊണ്ടാണ്" കാവൽക്കാരെ ശിക്ഷിക്കേണമെന്ന ഞാൻപറഞ്ഞുപോയത്. സർവ്വസാക്ഷിയായ കരുണാനിധേ! നിന്തിരുവടിക്ക അതുമൂലം അപ്രിയമുണ്ടാകരുത്. കോപാദികളെ നിശ്ശേഷം വർജ്ജിച്ചിരിക്കേണ്ട ധർമ്മത്തെ വിസ്മരിച്ച അടിയന്റെ അപരാധം ക്ഷമിപ്പാറാകണം എന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നേത്രങ്ങളിൽ അശ്രുധാര വർഷിച്ചു. ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ തുളസീദാസനെപ്പിടിച്ചു മാറോടുചേർത്താശ്ലേഷിച്ച് ഹേ ബ്രഹ്മജ്ഞ! മുക്തിമാർഗ്ഗത്തിലെ നീ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്താൽ എന്നെവിസ്മരിച്ചുവോ? ആനന്ദാധിക്യത്താലും വിസ്മരിച്ചുവോ? എന്നുചോദിച്ചു.

തുളസീദാസൻ:—ജഗന്നായക! സകലാധാരഭൂത! നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ ബ്രഹ്മം വേറെയുണ്ടോ? നിന്തിരുവടിയുടെ വക്ഷഃസ്ഥലത്തിൽ അധിവസിക്കുന്ന സീതാദേവി കഴികെ ആനന്ദംവേറെയുണ്ടോ? വേറുണ്ടെന്നുകരുതുന്നവർ പരമാർത്ഥജ്ഞാനം മുക്തിയോഗ്യരാകുന്നുണ്ടോ? അങ്ങിനെയുള്ളവർ വല്ലതാളും കണ്ടതിക്കുന്നുണ്ടോ? ഹേ! ഭഗവാൻ നിന്തിരുവടിയെ വെടിയാൻ വല്ലതും ഇതരലോകത്തുണ്ടോ? നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ മറ്റുവല്ലവതും ഈ പതിനാലുലോകത്തുണ്ടോ? അല്ലയോ ഭഗവാനേ! അടിയന്റെ അപരാധങ്ങളെ തപസ്സുപോലെഗണിച്ച് ദൂഷണങ്ങളേയും ഭൂഷണമായി വിചാരിച്ചു എന്നെരക്ഷിക്കണം. അങ്ങനെയുള്ളതിനെ കരിക്കാനും വല്ലും വരാതിരിക്കുന്നതിനു ദാസ്യഭാവത്തോടെ അതിനെ എനിക്കുപദേശിച്ചു അനുഗ്രഹിപ്പാറാകണം. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിൽ സ്തുതിക്കുന്ന തുളസീദാസനെനോക്കി ഭഗവാൻ "ഹേ ഭക്തശിരോമണേ! നീയറിയാതെ നിന്റെ മുതലുകൾ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയ കള്ളന്മാരെ ഞാൻ വെട്ടിയതല്ലാതെ വേറൊന്നും നിനക്ക അനിഷ്ടമായി പ്രവർത്തിച്ചില്ലല്ലോ. അതുനിനക്ക ഉപകാരമല്ലയോ ചെയ്തത്? അതിനു വാളെടുത്തു കോപിച്ചു പുറപ്പെടാൻ എന്തുകാരണം? നിനക്കിത്ര കോപംകൊള്ളാമോ എന്നുചോദിച്ചു.

തുളസീദാസൻ അത്യന്തഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളോടുകൂടി ആനന്ദബാഷ്പമൊഴുക്കി ഭഗവാന്റെപാദങ്ങളിൽവീണുകിടന്ന് സ്വാമിൻ! പുണ്ഡരീകാക്ഷ! അനേകയുഗം തപസ്സുചെയ്താലും കാണ്മാൻകിട്ടാത്ത നിന്തിരുവടിയുടെ ദിവ്യദർശനംകൊടുത്തുതിരുമൊഴികളാൽ അധിക്ഷേപംചെയ്തു ഈ വിപ്രന്മാരെയാണല്ലോ. അവരെ തൃക്കൈകൾകൊണ്ടു ശിക്ഷിക്കയും ചെയ്തുവല്ലോ. ഇനിയിതിൽക്കൂടുതലായഭാഗ്യം അവർക്കെന്തൊന്നാണ് വരാനുള്ളത്? ഒന്നുമില്ല. അങ്ങനെയുള്ള ഈ പുണ്യവാന്മാർ നാശപരവും നിസ്സാരവുമായ ഈ അല്പധനത്തിൽ ആശവെക്കാമോ? ഒരിക്കലുംപാടില്ല. അങ്ങേദർശനത്തെക്കാൾ ഇതുവലുതോ? അങ്ങിനെയുള്ള തൃക്കൈകൾകൊണ്ടു ഒരുപ്രഹരംനൽകി അടിയനെ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ട്. നിന്തിരുവടിയുടെ ലീലാഗതി തിരിച്ചറിയുന്നതിനു ബ്രഹ്മാദിദേവന്മാർക്കുപോലും സാദ്ധ്യമില്ലാതിരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്ക് അല്പജ്ഞനായ ഞാൻ എന്തറിയുന്നു? എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ ധന്യവാദങ്ങൾ വർഷിക്കുമ്പോൾ ശ്രീനാരായണൻ ആ ഭക്തന്റെശിരസ്സിൽ തൃക്കൈകൾവച്ചുതലോടി അനുഗ്രഹിച്ചിങ്ങനെപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസ! ഈ ബ്രാഹ്മണർവളരെനാളായി നിന്നോടൊന്നിച്ചു സംസർഗ്ഗംചെയ്യുന്നവരല്ലേ? അതുകൊണ്ടുഅവർ വീണ്ടും അജ്ഞാനത്തിൽമുഴുകി കർമ്മികളായിത്തീരാതെ ഞാൻതടുത്തുവെന്നേയുള്ളൂ. സത്സംസർഗ്ഗം സിദ്ധിച്ചവർ നരകത്തിൽ പതിക്കുന്നതു ന്നല്ലെന്നുള്ള പരമാർത്ഥംതോന്നാനങ്ങനെചെയ്തത്. ഗജേന്ദ്രൻ പണ്ടു വിഷ്ണുഭജനംചെയ്തതുകൊണ്ടു അവന്റെ പട്ടണത്തിൽ നിവസിച്ച സാധുക്കൾ വൈകുണ്ഠത്തെ പ്രാപിച്ചില്ലയോ? തുളസീദാസൻ "സ്വാമി! നിന്തിരുവടി പറയുന്നതു പരമാർത്ഥമാണെങ്കിലും "പരോപകാരഃ പുണ്യായ പാപായ പരപീഡനം" എന്നതനുസരിച്ചു അടിയൻ അതുപറഞ്ഞുവെന്നേയുള്ളൂ. ഇത്രത്തോളം കൃപാകടാക്ഷം നിന്തിരുവടിക്കുണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം അടിയൻചെയ്തപുണ്യം എന്താണെന്നറിയുന്നില്ല. അല്ലയോ ലോകൈകനാഥ! അരൂപവും ആനന്ദമാത്രവുമായ ബ്രഹ്മം അടിയന്റെ മനോരഥാനുസരിച്ചു രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ മറ്റുണ്ടോ? പാരില്ലാതെനീയല്ലേ? അ

അല്ലാതെ പരമാത്മദൈവംവേറെയുണ്ടോ? ഉണ്ടെന്നുപറഞ്ഞു അങ്ങേ മായാബന്ധനത്തിൽ നിന്ന ഒഴിഞ്ഞവരുണ്ടോ? ഹേദേവാധിദേവ! വാസുദേവ! മഹാനുഭാവ! എന്നുസ്തുതിച്ചുവന്ദിക്കുമ്പോൾ ഭഗവാൻ പ്രിയഭക്ത! മോക്ഷാനന്ദനിധാനമേ! ഇനി നിന്റെമുതൽ നിനക്കിഷ്ടമുള്ളവൎക്ക കൊടുത്തുകൊൾക. അതിനും തടസ്സമില്ല. എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം അന്തൎദ്ധാനംചെയ്തു. അനന്തരം തുളസീദാസൻ ഭഗവാന്റെ കൈകൊണ്ടു തടവികൊണ്ട ബ്രാഹ്മണനെവന്ദിച്ചു അല്ലയോ മഹാഭാഗ്യവാന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ ദൎശനവും പ്രഹരവും ലഭിച്ചപുണ്യവാന്മാരല്ലേ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധിക്ഷേപങ്ങൾ ശ്രവിക്കുവാൻ ഇടയായവരല്ലേ? നിങ്ങളുടെപേരിൽ ഭഗവാന് ഇത്രവളരെ കാരുണ്യമുണ്ടാവാൻ കാരണമെന്തായിരിക്കാം. അല്ലയോസ്വാമികളേ! നിഷ്ഠൂരന്മാരെ വളരെനാളായിഭഗവാനെക്കാണാതെയിരുന്നപാപിയായ എനിക്ക്, അദ്ദേഹത്തിന്റെദൎശനത്തെലഭിക്കുന്നതിന്നുപായിചിതമായനിങ്ങളുടെ തപോമഹിമയെ ഉള്ളവൎക്ക കാട്ടിക്കൊടുക്കുന്നതിന്നുമായിട്ടായിരിക്കാം നിങ്ങൾ നിസ്സാരമായ ഈ മുതൽ മോഷ്ടിച്ചത്. നിങ്ങളുടെ ഈ മഹിമ ഇതുവരെ അറിയാതെയിരുന്ന എന്റെ അപരാധത്തെ നിങ്ങൾ സദയം ക്ഷമിക്കണം. ഇങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങളെ യഥാൎത്ഥയോഗ്യം പൂജിച്ച് വസ്ത്രാദികൊടുക്കാഞ്ഞതുകൊണ്ട്, എനിക്ക മനസ്താപമുണ്ട്. ഇനിമേൽ നിങ്ങൾ എന്നോടൊരുമിച്ച് ശുശ്രൂഷ ചെയ്യിച്ച്, മോക്ഷമാൎഗ്ഗങ്ങളെ ഉപദേശിച്ചു രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നുപറഞ്ഞ്, അവരുടെ കൈകൾ പിടിച്ച്, മഠത്തിനുള്ളിൽ കയറിച്ചെന്നു മഠാധിപതികൾ അവൎക്കുതന്നെയെന്നും പറഞ്ഞ്, ശ്രീനാരായണനെ സ്തുതിച്ച്, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽലയിച്ച്, മുക്താവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്തു.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം

(തുളസീദാസനെപ്പരീക്ഷിച്ച അദ്ധ്യായം.)

അല്ലയോ സജ്ജനങ്ങളേ! തുളസീദാസൻ ഇങ്ങനെയിരിക്കുന്നകാലത്ത്, ഒരുദിവസം മമതാദേവി അനേകം സാധുക്കൾക്ക അന്നദാനം ചെയ്യണമെന്നുദ്ദേശിച്ച്, സ്വൎഗ്ഗവാതിലേകാദശിയുടെ പിറ്റേദിവസം വലുതായ ഒരു സദ്യയൊരുക്കി, ആയിരം ബ്രാഹ്മണരെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി ഭക്ഷണംകൊടുത്തു.

അവർ ഉണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ വേഷത്തിൽ മഠത്തിനുള്ളിൽ കടന്നുചെന്ന്, തുളസീദാസനെവന്ദിച്ച്, "സ്വാമി! ഞാൻ ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണനാണ്. വിശപ്പു സഹിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അല്പം അന്നംതരുവാൻ കരുണയുണ്ടാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു, ഉടനേ, ബ്രാഹ്മണരുടെ ആചാരമനുസരിച്ച്, അദ്ദേഹത്തെ മററു ബ്രാഹ്മണരുടെ പന്തിയിൽകൊണ്ടിരുത്തി, ചോറുവിളമ്പി ഉണ്ണാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ മററുള്ളവരെനോക്കി, മാന്യമഹാശയരേ! നിങ്ങളെല്ലാം അത്യന്തം പരിശുദ്ധന്മാരാണ്. നേരുപറിച്ച്, ഞാൻ മഹാപാപിയാണ്. അതെന്തെന്നുവച്ചാൽ, ഞാൻ അത്യന്തം ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ അറിവില്ലായ്മയാൽകൊന്ന്, ആ ബ്രഹ്മഹത്യ ഏറ്റുകൊണ്ട്, അതുതീരാനായി ഈ ഗംഗയിൽവന്നു കുളിച്ചപ്പോൾ, വിശപ്പുസഹിക്കായ്കകൊണ്ടിങ്ങോട്ടുവന്നതാണ്. അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ പന്തിയിൽ എന്നെയിരുത്തി ഊട്ടുന്നതിനുവല്ല തടസ്സവും ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു പറയണം. സത്യംപറയുന്നതു എന്തായാലും നന്നാണല്ലോ" എന്നുപറഞ്ഞു ഉടനേ ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം പന്തിയിൽനിന്നെഴുനേററ്, അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചുവലിച്ചു വെളിയിൽകൊണ്ടുപോയി തള്ളാൻഭാവിച്ചു. ഉടനെ, തുളസീദാസൻ അവരെ വിലക്കി, വൃദ്ധബ്രാഹ്മ

ണനെ അടുക്കൽവിളിച്ചു് വന്ദനംചെയ്തു പറഞ്ഞു. ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! വേഗം സീതാരാമമന്ത്രം ഉച്ചരിക്കുക. താങ്കളെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന സകല മഹാപാതകങ്ങളും അതുകൊണ്ടു നീങ്ങും. അതുകേട്ട വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ അല്പനേരം മൌനം അവലംബിച്ചശേഷം പറഞ്ഞു. ഹേ തുളസീദാസരേ! സാധുജനാനുകമ്പകരേ! ഇപ്പോൾ താങ്കൾ പറഞ്ഞവാക്കു എന്റെ നാക്കിൽ വരുന്നില്ല. എനിക്കു അതു ഉച്ചരിക്കാൻതോന്നുന്നുമില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഞാൻ അനേകവേദശാസ്ത്രങ്ങൾ വായിച്ചറിഞ്ഞവനാണ്. അതിലൊന്നും ഈ നാമം കണ്ടിട്ടില്ലെന്നു മാത്രവുമല്ല, ഇതുവരെയും ഉച്ചാരണവിഷമമുള്ള വാക്കു കേട്ടിട്ടുമില്ല. ഒന്നു പറഞ്ഞു നോക്കാമെന്നുവച്ചാൽ വളരെ തേജസ്സു തോന്നുന്നു. ഈശ്വരാ, ഞാൻ എന്താ ചെയ്യേണ്ടതു്?" എന്നു്, വിഷമത്തിൽ അകപ്പെട്ടതുപോലെ ഭാവിച്ചിരുന്നു. അതുകേട്ട സാധുബ്രാഹ്മണരെല്ലാം അത്ഭുതപ്പെട്ടു്, എല്ലാവരും നിഷ്പ്രയാസമായി പറയുന്ന ജയസീതാരാമ എന്നതും, കേട്ടുപരിചയമില്ലാത്ത നിന്റെ നാവിൽ ഉദിക്കുമോ? ബ്രഹ്മഹത്യ കൂടിയിരിക്കുന്ന നിനക്കു്, അതുച്ചരിക്കാൻ സംഗതിവരുമോ? അഥവാ ഉച്ചരിച്ചാലും ഫലപ്പെടുമോ? വേഗം ഇവിടെനിന്നു വെളിക്കിറങ്ങിപ്പൊയ്ക്കൊൾക എടാദുഷ്ട! ഭ്രഷ്ട! ഞങ്ങളുടെ പന്തിയിൽനിന്നുകൂടിക്കൊണ്ടോ? പാപകർമ്മാവേ നികൃഷ്ട! എന്നധിക്ഷേപിച്ചുപറഞ്ഞു. അതുകേട്ട തുളസീദാസൻ അവരുടെ നേരെ കോപിച്ചു്, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ അരികിൽചെന്നു്, ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! വേദങ്ങളിൽ ഘോഷിച്ചിരിക്കുന്ന താരകമന്ത്രത്തെ അങ്ങുതന്നെ ഉച്ചരിക്കുന്നതു് അങ്ങു കേട്ടിട്ടില്ലേ? കേട്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഇനിയും ഒരിക്കൽകൂടി പറഞ്ഞുതരാം കേട്ടുകൊൾക" എന്നുപറഞ്ഞു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാതിനരികിൽ മുഖംചേർത്തുകൊണ്ടു്, "ജയസീതാരാമ" എന്നു ഉറക്കെ ഉച്ചരിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു.

മായാബ്രാഹ്മണൻ—അയ്യോ! അതു നല്ലതുതന്നെ. അതിന്റെ പുരാതനത്വം പറഞ്ഞതു വളരെ നീചമായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അതു മേലാൽ ആരും മറന്നുംതന്നെ ഉച്ചരിക്കരുതെന്നാണെന്റെ പക്ഷം. തുളസീദാസൻ അതുകേട്ടു്, അല്പം വെറുപ്പോടെ, ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! ഈ കാശിയിൽവച്ചു മരിക്കാൻ ഇടയാകുന്ന പരിശുദ്ധന്മാരുടെ വലതുചെവിയിൽ പരമശിവൻ ഉപദേശിക്കുന്ന തിരുനാമമാണോ നീചമെന്നങ്ങു പറഞ്ഞതു്? അതെന്തുകൊണ്ടു പറഞ്ഞുകൂടാ?

ബ്രാഹ്മണൻ:—മരിച്ചു പ്രേതത്തെ ചുമന്നുകൊണ്ടുപോകുമ്പോഴും മരിക്കുമ്പോഴും പറയുന്ന ഹീനവർത്തമാനം സുഖമായി ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ഉച്ചരിക്കുന്നതു കൊള്ളാമോ? മംഗളകർമ്മങ്ങൾക്കു ഉപയോഗിക്കുന്നതു മംഗലകാര്യങ്ങൾക്കു നന്നാണോ? ഇനി, ഈ വർത്തമാനം പറഞ്ഞിട്ടാവശ്യമില്ല.

തുളസീദാസൻ:—ശിവസങ്കേതമായ പരമശിവൻ മുതലായവർ, ജപിക്കുന്ന ഈ ദിവ്യനാമത്തിൽ, അങ്ങേക്കിത്ര വെറുപ്പിനു സംഗതി എന്തു്? വേറൊന്നുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മഹത്യ നീങ്ങുമോ? അതിനാൽ ദയചെയ്തു വേഗത്തിൽ ആ നാമം ഉച്ചരിക്കണം.

ബ്രാഹ്മണൻ:—എനിക്കു കഴികയില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇങ്ങനെ നിർബന്ധമുണ്ടോ? താങ്കൾ പറയുന്നതൊന്നും എന്റെ മനസ്സിൽ കടക്കുന്നില്ല. മനസ്സുമാറിപ്പോയെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട. ഞാൻ ആ നാമം ഉച്ചരിക്കയുമില്ല.

തുളസീദാസൻ:—ഹാ കഷ്ടം! അങ്ങുപിന്നെ ഏതുദേവനെയാണ് ധ്യാനിക്കുന്നതു്?

ബ്രാഹ്മണൻ:—ഞാനോ? ഞാൻ പൂജിക്കുന്നതും ധ്യാനിക്കുന്നതും എല്ലാം പരമശിവനെയാണ്.

തുളസീ:—ശിവനെയാണെങ്കിൽ, ഭസ്മം ധരിക്കാതെ നാമക്കുറി ധരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്തു്?

ബ്രാഹ്മണൻ:—എന്തോ ശങ്കകൊണ്ടു്, കുറേ ദിവസമായുള്ള കുറി നെറ്റിമേൽ ഇട്ടുപോയിരിക്കയാണുള്ളൂ. കുറിയും മറ്റും ഞാൻ ഒരുകാര്യമായി വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. പ്രധാനമായി ഞാൻ കരുതിയിരിക്കുന്നതു്, ശൈവാചാരമാണ്.

തുളസീദാ:—അതെ, ശിവനാമം ആയ ഹരശബ്ദവും ശക്തിനാമമായ ഉമാശബ്ദവും ഉച്ചരിക്കണം കേൾക്കട്ടെ.

ബ്രാഹ്മണൻ:—(വളരെ സന്തോഷത്തോടെ) ഹര, ഹര, ഉമാ എന്നു പലവുരു ജപിച്ചു.

തുളസീദാ:—അതിൽ 'ഹ' എന്നും 'ഉ' എന്നും ഉള്ള അക്ഷരങ്ങൾ രണ്ടും തള്ളി മറ്റക്ഷരങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു പറയണം.

ബ്രാഹ്മണൻ:—ഇതെന്താസംബന്ധം? ജീവാക്ഷരങ്ങളെത്തള്ളി, വ്യഞ്ജനാക്ഷരങ്ങളെ മാത്രമെടുത്തു കൂട്ടിച്ചേർത്തുപറയണമെന്നാണോ അങ്ങു പറയുന്നത്? ഛീ! ജീവാക്ഷരമില്ലാത്ത നാമം ഞാൻ സ്വപ്നത്തിലും ഉച്ചരിക്കയില്ല. തുളസീദാസൻ ഈ ഉദ്ഘോഷം കേട്ട്, ഇനി ബ്രാഹ്മണൻ സഹിക്കയില്ലെന്നുറച്ച്, രാമനാമമന്ത്രം ഒരു പ്രാവശ്യം ഉച്ചരിക്കാൻ കഴിയാത്തവർ, അതുകേട്ടാലും മതിയാകുന്നതാണ്. സകല പാപങ്ങളും നശിക്കും. എന്നുപറഞ്ഞ്, ജയസീതാരാമമന്ത്രത്തെ പലവുരു അദ്ദേഹം ഉച്ചരിച്ച്, വൃദ്ധനെ കേൾപ്പിച്ചു. അനന്തരം ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ സകലപാപങ്ങളും ഭസ്മമായിപ്പോയിയെന്നും, പരിശുദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചുകഴിഞ്ഞുവെന്നും, സകല ജനങ്ങളും കേൾക്കെ പ്രസ്താവിക്കയും ആ ബ്രാഹ്മണനെ വിളിച്ച്, സമീപത്തുപിടിച്ചിരുത്തി, മറ്റുള്ള ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം അദ്ദേഹത്തോടൊന്നിച്ചിരുന്നു ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിന് യാതൊരശുദ്ധിയും ഇല്ലെന്നു ധരിപ്പിക്കയുംചെയ്തു.

അതിന്, ആ സാധുബ്രാഹ്മണർ സമ്മതിക്കാതെ, "സ്വാമിൻ! ജയസീതാരാമമന്ത്രം ചൊല്ലുന്നതുകൊണ്ടും കേൾക്കുന്നതുകൊണ്ടും പാപങ്ങൾ നശിച്ചുപോകുമോ? അല്ല നശിച്ചാലും മഹാപാപമായ ബ്രഹ്മഹത്യ അതുകൊണ്ടുതീരുമോ? അതു തീരണമെങ്കിൽ ജപഹോമാദികളും പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളും മറ്റും ദീർഘകാലം നിർവഹിക്കണമല്ലോ? അതൊക്കെ കഴിച്ചതിനുമേലല്ലേ ഞങ്ങളുടെകൂടെയിരുന്നു ഭക്ഷണംകഴിക്കാൻ വിശുദ്ധിയുണ്ടാകയുള്ളൂ" എന്നുപറഞ്ഞു.

തുളസീദാസൻ:—അതു നിങ്ങളുടെ തെറ്റിദ്ധാരണയാണ്. ഒരുപ്രാവശ്യം രാമനാമം ഉച്ചരിച്ചാലും, അതുകേട്ടാലും ഉടനേ സകലപാപങ്ങളും നശിച്ചുപോകുമെന്നു ശ്രുതിസ്മൃതികളിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഇദ്ദേഹം രാമനാമമന്ത്രം പലവുരുകേട്ടതല്ലേ? ഇനിയുംബ്രഹ്മഹത്യനീങ്ങാതെ അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നുവോ?

ബ്രാഹ്മണർ:—"ജന്തുക്കളെല്ലാമൊക്കെ ഒന്നും കൊല്ലരുതല്ലോ" എന്നാണുശാസ്ത്രം. അങ്ങനെ കൊന്നാൽ അതിനുതക്ക പ്രായശ്ചിത്തംചെയ്യണം. അല്ലാതെ പാപംനശിക്കയില്ലതന്നെ. ആ പ്രായശ്ചിത്തം പലനാളത്തെ ജപഹോമാദികളാൽ അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാണു വേദവിധി; എന്നുമാത്രമല്ല സ്ത്രീഹത്തി; ശിശുഹത്തി, ഗോഹത്തി മുതലായ പാപങ്ങളെക്കാൾ എത്രയോമഹാപാപമാണ് ബ്രഹ്മഹത്തി. പതിവ്രത തന്നെയറിഞ്ഞ ജീവന്മുക്തൻ, പരമഭക്തൻ എന്നിവരുടെ മനസ്സുവേദനപ്പെടുത്തുക പോലുംചെയ്യരുതെന്നു ശാസ്ത്രമുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് ബ്രഹ്മജ്ഞനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ ഈ പാപികൊന്നപാപം എത്രയോ മഹത്തരമാണ്. അതെളുപ്പത്തിൽ നശിക്കുന്നതാണോ? ഇവനെ നമുക്കു തീണ്ടാൻ പാടില്ലെന്നാണ് ഞങ്ങൾക്കുതോന്നുന്നത്. പിന്നെവേണ്ടേ പന്തിഭോജനം കഴിക്കാൻ? അതിപാപിയായ ഇവന്റെ നാവിൽ രാമമന്ത്രം ഉദിക്കുമോ?

തുളസീദാസൻ:—ഹേ ബ്രാഹ്മണരേ! ഇദ്ദേഹം ഹര! ഹര! ഉമാ ഉമാഎന്നു പലപ്രാവശ്യം പറഞ്ഞതു നിങ്ങൾ കേട്ടില്ലേ? ഹര, ഉമാ, രണ്ടുംചേർന്നാൽ, രാമാഎന്ന താരകമന്ത്രമായി. ദശരഥപുത്രനായി ജനിച്ച മഹാവിഷ്ണുവിന് എന്തൊരുനാമം വിധിക്കേണ്ടു എന്നാലോചിച്ച വസിഷ്ഠമഹർഷി, ഹര, എന്ന ഈശ്വരനാമത്തെയും ഉമാഎന്ന പാർവതീനാമത്തെയും ഒന്നായിച്ചേർത്തു രാമ, എന്നു പേരിട്ടതാണ്. നിങ്ങൾക്കാരാമ നാമത്തിന്റെ മഹിമ അറിഞ്ഞുകൂടയോ? അതെക്കുറിച്ചിങ്ങനെ വാദിക്കുന്നതെന്താണ്?

മുനിജനങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ രമിക്കുന്നവനായ ശ്രീരാമചന്ദ്രന്റെ നാമധേയത്തിന്റെ മ
ഹിമപറവാൻ ആരെക്കൊണ്ടു സാധിക്കും? അതെന്താണെന്നു പറയാം, രാ, ശബ്ദം സകലപാ
പങ്ങളെയും വെളിപ്പെടുത്തുകയും മാശബ്ദം അതുകളെയെല്ലാം ഭസ്മമാക്കുകയും ചെയ്യു
ന്നു. അതിനു ദൃഷ്ടാന്തം, രാ വാതിൽതുറക്കുകയും മാ, വാതടയ്ക്കുകയുമല്ലെ ചെയ്യുന്നതു്.
ഹേ സാധുക്കളെ! രാ, അഗ്നിബീജൻ, മാ, അമൃതബീജൻ— മറെറാരുപക്ഷത്തിൽ, രാ പരബ്ര
ഹ്മം മാ ചിച്ഛക്തി; ഇനിയുമൊരുപക്ഷത്തിൽ രാ ആത്മാവു് മാ, ജീവൻ,രാ, എന്നതു
പരബ്രഹ്മവാചിയും മാ എന്നതു്, മായാവാചിയുമാണെന്നും പക്ഷമുണ്ടു്. രാ, എന്നാൽ
പാപങ്ങൾ അടുക്കയില്ലെന്നും, മാ, എന്നാൽ കാലനടുക്കയില്ലെന്നും അർത്ഥം പറഞ്ഞുവ
രുന്നു. രാമശബ്ദത്താൽ കാമപാശം ഭേദിക്കും.നരകവേദനകൾ നീങ്ങിപ്പോകും.കാസം
മുതലായ മഹാവ്യാധികൾ ശമിക്കും മായാമോഹങ്ങൾ നീങ്ങി അഷ്ടൈശ്വര്യസിദ്ധിയുണ്ടാ
കും. സകലാഭീഷ്ടങ്ങളും സാധിക്കും. ബ്രഹ്മഹത്യമുതലായ മഹാപാപങ്ങളെല്ലാംഭസ്മ
മായി ശുദ്ധിച്ചു മുക്തിപദവും സിദ്ധിക്കും. ആയുർവൃദ്ധി, വിദ്യാവൃദ്ധി ഇതുകളെല്ലാം സംഭ
വിക്കും. ശ്രീരാമനാമംതന്നെ താരകമന്ത്രം. സകലകർമ്മബന്ധനങ്ങളേയും ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നദി
വ്യമന്ത്രവുമതുതന്നെ. മോക്ഷസിദ്ധിക്കും ഉത്തമമായ ആ ദിവ്യമന്ത്രനാമംതന്നെയാണു് സ
കലചരാചരങ്ങളിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവു്"

ഇപ്രകാരമെല്ലാം തുളസീദാസൻ പറഞ്ഞിട്ടും, ബ്രാഹ്മണർക്കു സമാധാനമായില്ലകൊ
ണ്ടു ബ്രഹ്മഹത്യാപാപത്തോടുകൂടിയ ബ്രാഹ്മണനെ ഉണ്ണാനായിട്ടിരുന്ന ഇല അദ്ദേഹംകയ്യിലെടു
ത്തു്, ഹേസാധുക്കളേ! നിങ്ങൾക്കു രാമനാമത്തിന്റെമഹിമപറഞ്ഞിട്ടു മനസ്സിലാകുന്നി
ല്ലെങ്കിൽ, അതിന്റെ പരീക്ഷ കാണിച്ചുതരാം വരുവിൻ!—"എന്നുപറഞ്ഞുകൂട്ടിക്കൊണ്ടു
പോയി, ശ്രീകൈലാസവാസിയായ പരമശിവൻ സാന്നിധ്യം ചെയ്യുന്ന തൃക്കോ
വിലിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ശിലാരൂപമായ വൃഷഭപ്രതിമയുടെ മുമ്പിൽ ആ ഇലവച്ചു്, ശിവ
നെ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരംചെയ്തു. ഓം ഹരഹരമഹാദേവ! വാമദേവ! നീലകണ്ഠ! ഗംഗാ
ധര! ശംഭോ!ശങ്കര! ശ്മശാനവാസിൻ!വൃഷഭവാഹന! മദനദഹന! കൈലാസസദന!ത്രിപുര
ദഹന! ഉമാപതേ പശുപതേ! സച്ചിദ്ഘന! സർവ്വപാപഹരണ! കാലകാല! ത്രിശൂലി!
അഖിലമൂർത്തേ! ശശിധര! ജടാധര! എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ സ്തുതിച്ചു. അനന്തരം
പുരോഭാഗത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വൃഷഭരൂപനായ നന്ദികേശ്വരനെ സ്തുതിച്ചു. ഹേന
ന്ദികേശ! രാ എന്നതു പരമശിവനും മാ എന്നതു പാർവ്വതിയും അല്ലെങ്കിൽ ആ ശ
ക്തിശിവന്മാർതന്നെ അഖിലമൂലപ്പൊരുളായ ശ്രീമന്നാരായണനുമാണെങ്കിൽ, രാ എന്ന അ
ക്ഷരത്താൽതന്നെ ബ്രഹ്മഹത്തിമുതലായ പാപങ്ങൾ നീങ്ങുമെന്നുള്ളതു സത്യമാണെങ്കിൽ
ഈ ഇലയിൽ ഇരിക്കുന്ന ചോറുമുതലായ പദാർത്ഥങ്ങൾഎല്ലാം നിന്തിരുവടി ഭുജിച്ചു്,ഈ
സാധുക്കളുടെ സന്ദേഹത്തെനീക്കി, ബ്രഹ്മഹത്യചെയ്ത ബ്രാഹ്മണനെ കൃതാർത്ഥനാക്കി,
രാമമന്ത്രത്തിന്റെ മഹത്തായ ഫലത്തെ പലർക്കും ബോധപ്പെടുത്തി, എന്നെ രക്ഷിക്കുമാറാകണം എ
ന്നപേക്ഷിച്ചമാത്രയിൽ, ശിലാരൂപമായ ആ വൃഷഭം എഴുന്നേറ്റുനിന്നു്; പലമുക്രശബ്ദ
ങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചു്, ബ്രാഹ്മണരൂപമായി നില്ക്കുന്ന ഭഗവാനെനോക്കി, മുൻകാലുകൾ
നീട്ടി തലകുനിച്ചുതൊഴുതു. അന്നംമുതലായ പദാർത്ഥങ്ങൾ അതിരുന്ന ഇലയോടുകൂടി ഭ
ക്ഷിച്ചു് ചാണകവും ഇട്ടുവീണ്ടും പഴയപടി കിടന്നപ്പോൾ, രാമനാമമാഹാത്മ്യം ബ്രാഹ്മ
ണർക്കെല്ലാം ബോധപ്പെടുകയും ദേവകൾ ദുന്ദുഭിയടിച്ചു്, പൂമാരി തൂകുകയുംചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ, അനന്തരം നന്ദികേശ്വരനേയും പരമേശ്വരനേയും, വന്ദിച്ചു.
ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി, ഹേ സാധുക്കളേ! രാ എന്ന അക്ഷരത്താൽ സകലപാപങ്ങളും നീ
ങ്ങുമെന്നുള്ളതിനു ഈ വൃഷഭംകാട്ടിയ ദൃഷ്ടാന്തം പോരെന്നുണ്ടോ? ഇനിയും, ഈ ബ്രാഹ്മ
ണനെ അപവാദം പറവാൻ ആരെങ്കിലുമുണ്ടോ? കാറ്റു വീശി ഉദിക്കുമ്പോൾ, നക്ഷത്രങ്ങൾ
നശിച്ചുപോകുന്നതുപോലെയല്ലേയുള്ളൂ? ആദിത്യൻ പ്രകാശിച്ചുനില്ക്കുമ്പോൾ വെളി
ച്ചത്തിനു ദീപങ്ങൾ അപേക്ഷിച്ചുപോകണമോ? ശ്രീരാമമന്ത്രം ഉച്ചരിക്കാൻ കഴിയുമ്പോ
ൾ, പാപശാന്തിക്കായി ഹോമങ്ങളും പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളും ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? നി

ഞാൻ ജാതകറിച്ചു വളരെനേരം വെറുതേ ശിക്ഷിച്ചില്ലേ? ഈ സാധുബ്രാഹ്മണനെ അധിക്ഷേപിച്ചില്ലേ? എന്റെ വാക്കു വിശ്വസിക്കാതെയിരുന്നില്ലയോ? രാ എന്ന അക്ഷരത്തിന്റെ മഹിമ ഇത്രത്തോളമുണ്ടെങ്കിൽ, രാമമന്ത്രത്തിനു എത്രമാത്രം മാഹാത്മ്യം ഉണ്ടായിരിക്കും? രാമനാമത്തെ കേട്ടിട്ടുപോലും ഭക്തന്മാർക്ക് പാപസംബന്ധമുണ്ടാകുമോ? അവരെ കാലൻ തീണ്ടുമോ?" എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ പ്രശംസിച്ച്, ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തുതുടങ്ങി. ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം ഇതുകേട്ട്, അത്യന്തം പരിതപ്തന്മാരായി, ജയസീതാരാം ജയസീതാരാം എന്നുച്ചരിച്ച്, ആനന്ദനൃത്തം ആരംഭിച്ചു. അനന്തരം തുളസീദാസനെ വന്ദിച്ച്, സ്വാമി! രാമനാമത്തിന്റെ മഹിമകൊണ്ടു സകലപാപങ്ങളും ശമിച്ചുപോകുമെന്നുള്ളത്, ഞങ്ങൾക്കിപ്പോൾ ബോധ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇനി, ഈ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെമേൽ പാപസംബന്ധമേയില്ലെന്നുള്ളതു ഞങ്ങൾ സമ്മതിക്കുന്നു. ഇനി, അദ്ദേഹത്തോടൊരുമിച്ചിരുന്ന്, ഊണുകഴിക്കാൻ നമുക്കു പോകാം എന്നുപറഞ്ഞു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മഠത്തിൽ വന്നു. ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെ വന്ദിച്ച് തുളസീദാസനെ ദേവനാണെന്നു തീരുമാനിച്ച് വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനോടും തങ്ങളുടെ പന്തിയിൽത്തന്നെയിരുന്നു. ഭക്ഷണംകഴിച്ചെഴുന്നേറ്റശേഷം, വൃദ്ധനെ സ്വഗൃഹം അണയിച്ചുവന്ന് തങ്ങൾ എല്ലാവരും ചന്ദനംപൂശി, തങ്ങൾക്കെതിരേ ഭാഗ്യാതിരേകത്തെ പുകഴ്ത്തുകയും, ഇതു തുളസീദാസന്റെ കടാക്ഷമാണെന്നു പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തശേഷം തുളസീദാസനെയും മഹാദേവനെയും, നിരവധിയായ കീർത്തനങ്ങളാൽ സ്തുതിച്ച്, ആനന്ദനിർഭരഹൃദയന്മാരായി, അദ്വൈതാനന്ദാനുഭൂതിയോടുകൂടി, യാതൊരു ചലനവും ഇല്ലാതെ ഇരുന്നു.

അപ്പോൾ, മായാവേഷധാരിയായ ഭഗവാൻ അത്യന്തം പ്രസന്നനായി, ഇവർ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയാൽ എന്നെ അറിഞ്ഞുവല്ലോ എന്നുള്ള സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇടയ്ക്കിടെ കണ്ണുകളെ തുറന്നുനോക്കുകയും അടയ്ക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇങ്ങനെ സന്ധ്യയാകുന്നതുവരെ എല്ലാവരും നിശ്ചലരായിരുന്നശേഷം, സമാധിയിൽനിന്നു വിരമിച്ച്, സന്ധ്യാവന്ദനത്തിനായി ഗംഗയിലേക്കു പോയി. ആ അവസരത്തിൽ മമതാബായി, ദിവസംതോറും കാലത്തും വൈകുന്നേരവും, വന്നു തുളസീദാസനെ വന്ദിച്ചുപോകുന്ന പതിവനുസരിച്ചു അന്നും വന്ന് തുളസീദാസനെയും അരികിലിരിക്കുന്ന വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനെയും വന്ദിച്ചു.

ഉടനേ, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ മായാവേഷത്തിൽ ആസക്തനായതുപോലെ അഭിനയിച്ചു കാമവീര്യ്യം താൽപര്യമുണ്ടെന്നു നിർല്ലജ്ജം പ്രസ്താവിക്കയും അത്യാവേശത്താൽ മൂർച്ഛിതനായി താഴെപ്പതിക്കയും ചെയ്തു.

ഉടനേ, തുളസീദാസൻ പരിഭ്രമിച്ചെഴുന്നേറ്റ്, ആ ബ്രാഹ്മണനെ താങ്ങി, ശിഷ്യനെക്കൊണ്ടു പനിനീർകൊണ്ടുവരുവിച്ച്, അദ്ദേഹത്തിന്റെമേൽ തളിച്ചുവീശി മൂർച്ഛ പോക്കി. ബോധംതെളിഞ്ഞപ്പോൾ; ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. "ഹേ തുളസീദാസരേ! ഈ സ്ത്രീയിൽ എനിക്കു ആസക്തി ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവൾ ആരുടെ ഭാര്യയായിരുന്നാലും അവളെ എനിക്കു ഇന്നത്തേക്കു വേണ്ടും പറഞ്ഞു സമ്മതിപ്പിച്ചു തരണമെന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഇതുകേട്ടു തുളസീദാസൻ, സാധുബ്രാഹ്മണനറിഞ്ഞാൽ കഷ്ടമുണ്ടെന്നു നിശ്ചയിച്ച് ചുറ്റുംനോക്കി, ആരുമില്ലെന്നുകണ്ട് വന്ദനംചെയ്തു "ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! സാധുക്കൾ ഇക്കഥയറിഞ്ഞാൽ സാമുദായികമര്യാദയെ ലംഘിക്കുന്ന അപവാദം ചുമത്തിയെന്നുവന്നേക്കാം. അന്യസ്ത്രീയെ പുരുഷനും അന്യപുരുഷനെ സ്ത്രീയും കാമിക്കുന്നതു ശാസ്ത്രവിരുദ്ധമാണല്ലോ. എങ്കിലും വന്ദ്യന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരുടെ അപേക്ഷകൾ സാധിച്ചുകൊടുത്ത കഥകൾ പണ്ടുമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്നാലും കഴിയുന്നതും പരസ്യമാകാതെയിരുന്നാൽ, നാലഞ്ചുനാഴികയിരുട്ടിയതിനുശേഷം, ആ സ്ത്രീയെ ഭവാന്റെ അഭിലാഷത്തിനധീനയാക്കിച്ചെയ്യും. തൃപ്തിപ്പെടാതിരുന്നാൽമതി" എന്നറിയിച്ചു.

ബ്രാഹ്മണൻ കുറേനേരം മൗനാവലംബിച്ചിരുന്നശേഷം, സന്ധ്യാവന്ദനത്തിനുപോ

യ ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം തിരിച്ചുവന്നതായി കണ്ടപ്പോൾ, തുളസീദാസനാശ്ചര്യപ്പെട്ടു കൊണ്ട്, "സ്വാമിൻ! മേളമില്ലാത്ത ബ്രാഹ്മണഭോജനം! എനിക്ക ഒട്ടും സഹിക്കാ ൻ ശക്തിയില്ല. ഇപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ എവിടെയിരിക്കുന്നു? ബോധംപോയോ?" എന്നു പറഞ്ഞു.

മറ്റുള്ളവർ കേൾക്കയെന്ന അർത്ഥത്തിൽ തുളസീദാസൻ ആംഗ്യംകാണിച്ചുവില ക്കുകയും മിണ്ടാതിരിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനുമറുപടിയായി വൃദ്ധബ്രാ ഹ്മണൻ:— "ഹേ തുളസീദാസ! കാമദേവനെച്ചുട്ട പരമശിവൻപോലും ഗംഗാദേവിയെ ക്ഷമിച്ചു, എന്നെല്ലാം ശാസ്ത്രികൾ കാണിച്ചുപോയി. ആ സ്ഥിതിക്ക് എന്റെ ഈ ചാപല്യം ക്ഷന്തവ്യമല്ലേ? ആ മന്ദാദേവി ഇപ്പോൾ എവിടെയാണ് പോയത്? എന്നെ മോഹിപ്പിച്ചുവെച്ചു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞോ? എനിക്ക ഇങ്ങിനെ കാമവികാരം ഈ സാധുക്കൾക്ക വരികയില്ലയോ?" എന്നിങ്ങനെ പശുവിനെക്കണ്ട കാളയെപ്പോലെയും, കരടിപ്പെ ണ്ണിനെക്കണ്ട കരടനെപ്പോലെയും ചപലനായി ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ എഴുന്നേറ്റു ചുററി യോടി മന്ദാദേവിയെ അന്വേഷിച്ചുതുടങ്ങി.

ബ്രാഹ്മണർക്ക്, ഈ ദുരാചാരം തീരെ സഹിച്ചില്ല. അവർ വൃദ്ധന്റെനേരെ കോ പിച്ചു,—"എടാ മൂർഖ! അന്നദാതാവിനെ ദ്രോഹിക്കുന്ന കൃതഘ്നനായ നിന്നെ തക്ക ഒരു പാഠം പഠിപ്പിക്കാതെ ഞങ്ങൾ ഒഴിയുന്നതല്ല. വന്ദ്യശീലയായ മന്ദാദേവി യെയാണോ നീ ശല്യപ്പെടുത്താനിച്ഛിച്ചതു?—ദ്രോഹി! നിനക്കെത്രമാത്രം സുഖംകിട്ടുമോ ടാ?" എന്നധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ട്, വൃദ്ധനെത്തള്ളിത്താഴെയിട്ട്, അള്ളുദാനം കിഴിദാനം അടിക്കാനും ആരംഭിച്ചു. തുളസീദാസൻ ഇതുകണ്ട്, ബ്രാഹ്മണരോട് കോപിച്ചു, വൃദ്ധ ബ്രാഹ്മണനെപ്പിടിച്ചെഴുന്നേല്പിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, മന്ദാദേവിയുടെ സമീപത്തെത്തി എ ന്തുപറയേണ്ടു എന്ന തെല്ലൊരു സംശയത്തോടെ മിണ്ടാതെനിന്നു. മന്ദാദേവി, ഇതുക ണ്ട്, തുളസീദാസന്റെ അനുവാദത്തിന്നായി കാക്കാതെ "സ്വാമിൻ! ഈ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനെ എന്റെ മുമ്പിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതെന്തിനാണെന്നറിവാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. അങ്ങേ അ ഭിപ്രായം പ്രസ്താവിച്ചാലും" എന്നറിയിച്ചു വന്ദിച്ചു. ഉടനെ തുളസീദാസൻ,—പ്രിയേ! പ്രാണാധികപ്രേയസി! എന്റെ സ്നേഹം നിനക്കിഷ്ടമായിരിക്കുമെങ്കിൽ, നീ നല്ല കുല സ്ത്രീയാണെങ്കിൽ, പാതിവ്രത്യമനുസരിക്കുന്ന സതിയാണെങ്കിൽ, ലോകം [illegible] യറിക്കുന്ന ജ്ഞാനവതിയാണെങ്കിൽ, ഈ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്റെ അഭിലാഷം സാധിച്ചുകൊടുക്കുന്ന തിന്നു അനുവദിക്കണം.

പന്ത്രണ്ടുസംവത്സരകാലമായി [illegible] യാതൊന്നും പറയാതെയിരുന്ന ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞ ഭർത്താവിനെ വന്ദിച്ചു മന്ദാദേവി—"പ്രാണനാഥ! അങ്ങേയ്ക്കുതൽ മ റെറാരാൾക്ക മനസ്സോടെ ദാനംചെയ്യാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണോ? ഭാര്യ, ഭർത്താവിൽനി ന്നന്യയാണോ? അങ്ങേ ഇഷ്ടം എനിക്കും ഇഷ്ടം എന്നല്ലാതെ, മറ്റുവ്യാമോഹമുണ്ടോ? എന്തെന്നാൽ പരമശിവൻ പാർവതീദേവിയെ, രാവണനു ദാനംചെയ്തപ്പോൾ ദേവി, വി പരീതമായി വല്ലതും പറകയുണ്ടായോ? അതിനാൽ നിന്തിരുവടിയുടെ കല്പനപ്രകാരം പ്ര വർത്തിക്കുന്നതിന്നു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. പക്ഷേ, സാധുബ്രാഹ്മണർ ഇക്കഥയറി ഞ്ഞിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ഇദ്ദേഹത്തെ ഉപദ്രവിച്ചേക്കും. അതിനിടയാകാതെ രക്ഷി ക്കേണ്ടതു അങ്ങേച്ചുമതലയാണ്" എന്നുപറഞ്ഞു, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമ സ്കരിച്ചു, "സ്വാമിൻ! അങ്ങേ ഇഷ്ടപ്രകാരം ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ഇതാ ഞാൻ സന്നദ്ധയായി വന്നിരിക്കുന്നു. അന്തഃപുരത്തിലേക്കെഴുന്നള്ളുക" എന്നറിയിച്ചു. കോപിച്ചിരുന്ന ബ്രാഹ്മ ണർ, അതിനിടയ്ക്കു യാതൊന്നും [illegible] കൈയിലെടുത്തുകൊണ്ട്, പാഞ്ഞുവന്ന്, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ പുറത്തുവന്നവിധം പ്രഹരിച്ചുതുടങ്ങി. തുളസീദാസൻ, കഴിയുന്നതും ത ടുത്തിട്ടും കേട്ടില്ല; "എടാ പാപി ദുഷ്ടാ! [illegible] വിശ്വസിച്ചിരി ക്കുന്ന ഒരിയ [illegible] ഭർത്താവിന്റെ [illegible] വിടുകയില്ല. [illegible] അടങ്ങുകയുമില്ല. എന്നല്ല, നിന്നെ [illegible] കൊല്ലാതെ വിടുകയില്ല" എന്നു

ദ്ദഹസിക്കയും പ്രഹരിക്കയുംചെയ്യുന്ന ബ്രാഹ്മണരെ തുളസീദാസൻ വിലക്കുകയും അവരുടെ പ്രഹരങ്ങൾ ലോഹദണ്ഡാൽ തടുക്കുകയുംചെയ്തു. ഒടുവിൽ അവർ അടങ്ങുകില്ലെന്നായപ്പോൾ, അദ്ദേഹം കോപിച്ചു തന്റെ കൈവാൾ ഊരി ഭയപ്പെടുത്തിട്ടിങ്ങനെപറഞ്ഞു. "ഹേ സാധുബ്രാഹ്മണരേ! നിങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽതലയിടാൻ വരേണ്ട; എന്റെ ബ്രാഹ്മണന്റെനേരേ നിങ്ങൾക്കു ദ്വേഷമുണ്ടെങ്കിൽ, വേഗം ഈ മഠംവിട്ടു വെളിയിലിറങ്ങിപ്പോയി ജീവരക്ഷ ചെയ്തുകൊൾവിൻ! അല്ലാത്തപക്ഷം ഈ കൈവാളിനു നിങ്ങൾ ഭക്ഷണമാകുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊൾവിൻ!" തുളസീദാസന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു സാധുബ്രാഹ്മണർ പറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടിയുടെ കൈവാളിനു ഞങ്ങൾ ആഹാരമായിത്തീർന്നാലും, ഈ ദുഷ്ടൻ മതാദേവിയുടെ അരികിൽ പോകാൻ ഞങ്ങൾ വിട്ടയയ്ക്കുകയില്ല" എന്നിട്ടും അവർ ആ സാധുബ്രാഹ്മണന്റെ കുടുമപിടിച്ചിഴച്ചു, മുഷ്ടികൊണ്ടും വടികൊണ്ടും പ്രഹരിക്കുകയും പല്ലുകളാൽ കടിക്കുകയുംമറ്റുംചെയ്തു. ആ ഉപദ്രവങ്ങളാൽ, സാധുബ്രാഹ്മണൻ വശംകെട്ടു ബോധരഹിതനായി നിലത്തുവീണു.

തുളസീദാസൻ ഈ ക്രൂരപ്രവൃത്തികണ്ടു, അത്യന്തം ക്രോധാകുലനായി, "ബ്രാഹ്മണരെ സംഹരിക്കുന്നതിനു നിശ്ചയിച്ചു. ഭയങ്കരാകാരംധരിച്ചു, സംഹാരരുദ്രനെപ്പോലെ അദ്ദേഹം വളർന്നു, സർപ്പജിഹ്വപോലെ ഇളകുന്ന തന്റെ കൈവാളിളക്കി, ബ്രാഹ്മണരുടെ കൈ,കാൽ, മൂക്ക്,തോൾ, തല,മുതലായവ" ഛേദിച്ചുവീഴ്ത്തി ഒരുത്തനെയും വിട്ടയയ്ക്കാതെ നിഗ്രഹിച്ചു, രക്തപ്രവാഹം പരത്തി; സാധുബ്രാഹ്മണൻ മോഹിച്ചു വീണുകിടക്കുന്നതുകണ്ടു സങ്കടത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിൽചെന്നിരുന്നു, പനിനീർതളിച്ചു വീശുകയും മറ്റുപല ശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അല്പം ബോധംവീണപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനെ അന്തഃപുരത്തിൽകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി മെത്തയിൽശയിപ്പിച്ചശേഷം, ഇഷ്ടംപോലെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനു മതാദേവിയെ ചുമതലപ്പെടുത്തി ഏല്പിച്ചുംവെച്ചു, അദ്ദേഹം കൈവാളുമായി വാതുക്കൽ വന്നുനിന്നു പാർവതീപരമേശ്വരന്മാരുടെ രഹസ്യകേളിസമയത്തു വാതുക്കൽ കാവൽനിൽക്കുന്ന നന്ദികേശ്വരനെപ്പോലെയും ബാണാസുരന്റെ വാതിൽകാത്ത പരമേശ്വരനെപ്പോലെയും മഹാബലിയുടെ വാതിൽകാത്ത വാസുദേവനെപ്പോലെയും രാവണന്റെ ഉപദ്രവംതട്ടാതെ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാരെ കാത്ത ഹനുമാനെപ്പോലെയും അദ്ദേഹം അന്തഃപുരം കാത്തുനിൽക്കുന്നതുകണ്ടു, ദേവകളും മുനികളും ഭക്തരെല്ലാം പുകഴ്ത്തി.

മതാദേവി, മൂർച്ഛിതനായ ബ്രാഹ്മണനെ ഉണർത്തുന്നതിനായി പാതിരാത്രിവരെ കഴിയുന്ന ഉപചാരങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തിട്ടും ഫലിക്കായ്കകൊണ്ടു വിഷണ്ണയായി വെളിയിൽ വന്നു, ഭർത്താവിനോടു വിവരംപറഞ്ഞു. "സ്വാമിൻ! ആ ബ്രാഹ്മണോത്തമൻ മരിച്ചുപോയതുപോലെ തോന്നുന്നു. സ്വാമികൂടെ അകത്തേക്കുവരിക." എന്നുപറഞ്ഞു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി; ശവംപോലെ കിടക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണനെകാണിച്ചു. തുളസീദാസൻ, അദ്ദേഹത്തെ ഉണർത്തുന്നതിനു ശ്രമിച്ചതിൽ യാതൊരുഫലവും ഇല്ലെന്നുകണ്ടു, അത്യന്തം വിഷണ്ണനായി ഭവിച്ചു. ഹാ! കഷ്ടം, ഈ മഠത്തിൽ ബ്രഹ്മഹത്യ വലിച്ചുവച്ചല്ലോ. ആ ദുഷ്ടബ്രാഹ്മണരുടെ പ്രഹരംകൊണ്ടാണു, ഈ സാധു മരിച്ചതെന്നുള്ളതിനു യാതൊരുസംശയവുമില്ല. എന്നെ ശരണംപ്രാപിച്ച ദീനനായ ഈ ശ്രോത്രിയനെ കൊല്ലിച്ചു ഞാൻ എന്തിനു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. കേശവസഖ! നാരായണ! നിന്തിരുവടിയെന്നോടു ഇതാണോ ചെയ്തതു? ഇനി, എനിക്കു ജീവിക്കയിൽ ആശയില്ല. എന്നുപറഞ്ഞു, കൈവാൾ കഴുത്തിൽ കയറ്റിയിറക്കാൻ ഭാവിച്ചു.

ഉടനെ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ, ശവംപോലെ കിടന്നതു മാറി പെട്ടെന്നു ചാടിയെഴുന്നേറ്റു, ശ്രീരാമരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായി പ്രകാശിച്ചു, തുളസീദാസന്റെ കൈകടന്നുപിടിച്ചുകൊണ്ടു,— "ഹേ ഭക്തശിരോമണേ! ധർമ്മിഷ്ഠശിഖാമണേ! നീ വൃഥാ മരിക്കേണ്ട. നിന്നെയൊന്നു പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായി ഞാൻ ഈരൂപം അംഗീകരിച്ചുവെന്നേയുള്ളു. അന്യനായ ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണന്റെ കാമനിവൃത്തിക്കു, സ്വഭാര്യയെ

അയച്ചുകൊടുക്കാമെന്നുനിശ്ചയിച്ചു നിന്റെ വിരക്തിയും ഭക്തിവിശ്വാസവും വിസ്മയനീയമായിരിക്കുന്നു. നിന്നെക്കുറിച്ചു ഞാൻ അത്യന്തം പ്രസന്നനായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. നിനക്ക് എന്താണഭിലാഷമെന്നു പറഞ്ഞാൽ സാധിച്ചുതരുന്നതിനു ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. നിന്നോളം ബ്രഹ്മജ്ഞനും സമദർശനനുമായ ഒരു ഭക്തൻ ലോകത്തു മററില്ല. നീ അനേകകാലം സുഖമായി ജീവിച്ചിരുന്ന്, ലോകത്തിനു നന്മ ചെയ്യുമാറാകട്ടെ" എന്നനുഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം തുളസീദാസന്റെ കൈവാളാൽ മൃതരായിക്കിടന്നബ്രാഹ്മണരെയെല്ലാം ജീവിപ്പിക്കയും, സർവജനസമക്ഷം, തുളസീദാസനേയും മമതാദേവിയേയും ആശ്ലേഷിച്ച്, ഹേ സുകൃതികളേ! നിങ്ങൾ അനേകകാലം ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു വിഷയാനന്ദങ്ങളനുഭവിച്ചശേഷം, അഴിവില്ലാത്ത എന്റെ പദത്തിൽ ചേർന്നുകൊൾവിൻ! എന്നനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

അതുകേട്ടു വ്യസനാക്രാന്തനായ തുളസീദാസൻ "അഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡനായകനായ ഭഗവാനേ പന്ത്രണ്ടുവർഷമായി ഭാര്യയോടു ഒരു വാക്കുപോലും സംസാരിക്കാതെ വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടിയിരുന്ന എന്നെ, നിന്തിരുവടി, കപടവിലാപവിധാനത്താൽ അവളോടു സംസാരിക്കാനിടയാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഛർദ്ദിച്ചതു ഭക്ഷിക്കാറുണ്ടോ സജ്ജനങ്ങൾ? ഞാൻ വിഷയാശകളെല്ലാം പരിത്യജിച്ച ഒരു വിരക്തനാണ്. ഇനി, എനിക്ക്, അതിൽ ലവലേശം മോഹമില്ല. മോക്ഷസുഖമറിഞ്ഞവർ വിഷയസുഖമിച്ഛിക്കുമോ? ഹേ! ദേവദേവ! അങ്ങേതിരുവടികൾ ഭജിക്കുന്ന ഞാൻ പാപിയാണെങ്കിലും, വിഷയസുഖത്തെ ആഗ്രഹിക്കുമോ? മറന്നിട്ടും സ്ത്രീയെ പരിചരിക്കാൻ തുനിയുമോ? എന്നുതന്നെ വീട്ടുവിട്ടിറങ്ങിയോ വിഷയസുഖത്തെ അന്നു ഞാൻ പരിത്യജിച്ചതാണ്. ഇനി എനിക്കതിൽ ആശയില്ല. സ്ത്രീകളിൽ മനസ്സുഴിഞ്ഞവനു മോക്ഷവും ദീർഘജീവിതം നല്കുന്നവനു സുഖവും ലഭിച്ചു കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? "സ്ത്രീയന്ത്രേണകേനാസൃഷ്ടം വിഷമമൃതമയം പ്രാണിലോകസ്യപാശം" എന്നാണല്ലോ മഹർഷിമാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്—കേകയപ്പുള്ളിമാൻ ആന വിട്ടിൽ പൂച്ചിമീൻ, വണ്ട്, ഇതുകളെല്ലാം ക്രമേണ, ശബ്ദസ്പർശരൂപരസഗന്ധങ്ങളിൽ മോഹിച്ച് തങ്ങളുടെ ജീവഹാനിവരുത്തുന്നു എന്നുമല്ലേ? അതുപോലെ, പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളാൽ മയക്കുന്ന സ്ത്രീജനത്തിന്റെ വലയിൽ അകപ്പെട്ടവൻ നശിക്കുമെന്നുള്ളതിനു വല്ല സംശയവുമുണ്ടോ? നിമിഷസുഖത്തെമോഹിച്ച് അനന്തദുഃഖത്തെ സമ്പാദിക്കുന്ന ഒരു പ്രവൃത്തിയല്ലേ ഇതു്? നിന്തിരുവടിയുടെ സൃഷ്ടിയെ കാമാന്ധകാരത്താൽ മലിനമാക്കി, ആ അനുഭവമറിഞ്ഞ അടിയൻ, അങ്ങേ കൃപാകടാക്ഷം സിദ്ധിച്ചതിനുശേഷവും, നരകക്കുഴിയിലേക്കു കാൽവയ്ക്കുമോ? ഒരിക്കലുമില്ല. കാമംമുതലായ വ്യാധികൾക്കെല്ലാം നിദാനം വിഷയഭോഗേച്ഛയല്ലയോ? പരമാത്മാവാകിയ അങ്ങേ തിരുനാമമാഹാത്മ്യം അറിഞ്ഞവർ ആരെങ്കിലും, കാമരസത്തിൽ മോഹിക്കുമോ? അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു വിഷം വല്ലവരും ഭക്ഷിക്കുമോ? അങ്ങേ മായാവിലാസംഗതി, അടിയൻ അല്പമാത്രമെങ്കിലും, അറിഞ്ഞവനല്ലേ? അതിനാൽ ആജീവനാന്തം നിന്തിരുവടിയുടെ സേവനംകൊണ്ടൊഴിഞ്ഞു മറ്റൊന്നിലും മനസ്സു ചലിക്കാതെയും, സ്ത്രീരൂപമാകുന്ന വിഷപ്പെട്ടിയിൽ മോഹിക്കാതെയും കാലംകഴിക്കുന്നതിനു അടിയനെ അനുഗ്രഹിച്ചുരക്ഷിപ്പാറാകണം" എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു.

ഭഗവാൻ, സന്തുഷ്ടനായി തുളസീദാസന്റെ കൈകൾരണ്ടും ചേർത്തുപിടിച്ചുകൊണ്ട്:—"പ്രിയഭക്ത! നീ ഇങ്ങനെ ശാഠ്യംപിടിക്കരുത്. അച്ഛന്റെ വാക്കു മറുക്കാതെ അമ്മയുടെ കഴുത്തറുത്ത പരശുരാമനെപ്പോലെയും അമ്മയുടെ വാക്കുതള്ളാതെ, സഹോദരസ്ത്രീമാരെപ്രാപിച്ച വേദവ്യാസനെപ്പോലെയും, ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ അപേക്ഷയനുസരിച്ച് തന്റെ ജീവനെപ്പോലും ദാനംചെയ്ത കർണ്ണനെപ്പോലെയും എന്റെ വാക്കു അനുസരിച്ച് പതിവ്രതാശിരോമണിയായ മമതാദേവിയോടുകൂടി ഗൃഹസ്ഥാശ്രമധർമ്മം പാലിച്ചു കുറേനാൾ ഇരുന്ന്, അന്ത്യത്തിൽ എന്റെ പദത്തെ പ്രാപിച്ചുകൊൾക" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ അതുകേട്ടു പിന്നെയും തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു പറഞ്ഞു. ദേവ! ഇ ഒരു സംഗതിയൊഴികെ, മറ്റ് എല്ലാകാര്യവും ചെയ്വാൻ ഇതാ അടിയൻ സന്നദ്ധ

നായിരിക്കുന്നു. അതുമാത്രമല്ല എനിക്കു ദുഃഖപ്പെടുവാനായി സംസാരത്തിൽ ഇനി അടിയ
നെ നിമഗ്നനാക്കാതിരിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. തൃപ്പാദഭക്തയായ മമതാദേവിയെ
ഇപ്പോഴേ ശ്രീവൈകുണ്ഠത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകാൻ കനിവുണ്ടാകണം.

സംസാരത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടുപോകുവാൻ തുളസീദാസൻ ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കയില്ലെന്ന
തുതിനാൽ ഈ വാക്കുകൾ ഉത്തമഭക്തന്മാരുടേതാണെന്നു ഭഗവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. എങ്കിലും ഇ
ങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു "അപ്പനേ! തുളസീദാസ! നീ കഴിഞ്ഞജന്മത്തിൽ മമതാദേവിയെ
പിരിഞ്ഞുകൊണ്ടു തപസ്സുചെയ്തിരിക്കുമ്പോൾ, നിന്റെ ധർമ്മപത്നി, അരികിൽ വന്നു, കാമവി
കാരത്താൽ തപിതയായി, വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നപേക്ഷിച്ചില്ലേ? അതു നീ തട്ടി
ത്തുപറഞ്ഞിട്ടും സമ്മതിക്കാതെ അവൾ ഉപദ്രവിച്ചതുമൂലം അല്പനാൾ കഴികെ, അവളുടെ
ഇഷ്ടം സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു, അപ്പോൾ തപ്പിപ്പിഴച്ചു, മരങ്ങ
ളാൽ ചുററപ്പെട്ട ഒരു കൊടുങ്കാട്ടിൽ, ഗോപ്യമായി തപസ്സുചെയ്യുകയും ചെയ്തില്ലേ? മോഹാ
വിഷ്ടയായ നിന്റെ പത്നി, പരിഭ്രമിച്ചു കയറുപൊട്ടിച്ച മാനിനെപ്പോലെ ചുററി
ത്തിരിഞ്ഞു, വൈരാഗ്യത്താൽ ഭഗ്നഹൃദയയായി മരിച്ചു, എന്റെ പാദങ്ങളിൽ ചേരുക
യാണു ചെയ്തതു". നീ അപ്പോൾ തുളസീദാസനായി പിറന്നതറിഞ്ഞു, മുജ്ജന്മത്തിലെ
അനുഗ്രഹം നിമിത്തമായി അവൾ ഇപ്പോൾ മമതാദേവിയായി ജനിച്ചിരിക്കുന്ന
തു. അതുകൊണ്ടു, നീ മുജ്ജന്മത്തിൽ ചെയ്ത വാഗ്ദാനം അനുസരിച്ചു അവളുടെ അ
ഭീഷ്ടം തീരുന്നതുവരെ അവളോടൊന്നിച്ചു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം പാലിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണു.
അങ്ങനെയല്ലേ?

തുളസീദാസൻ:—ഭഗവാനേ! ഞാൻ മുജ്ജന്മത്തിൽ പറഞ്ഞവാക്കനുസരിച്ചു,
ഈ മമതാദേവിയുമായി വളരെനാൾ ചേർന്നിരുന്നില്ലേ? അവർക്കു തൃപ്തിയായതിൽ പി
ന്നെ അവർ എനിക്കു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യുകയല്ലേ വൈരാഗ്യമുണ്ടാക്കിയതു. പി
ന്നെപ്പോൾ തമ്മിൽ വേർപെട്ടതുപോലെ, പരിത്യജിച്ച സംസാരത്തെ ഇനി, ഈജന്മം വീ
ണ്ടെടുക്കാൻ അടിയനു പ്രയാസമാണു"

തുളസീദാസന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ഭഗവാൻ മമതാദേവിയെ നോക്കി, "ഉത്ത
മേ! നിനക്കു ഇനിമേലെന്താണു ചെയ്തുതരേണ്ട അനുഗ്രഹം എന്നു ചോദിച്ചു. മമതാദേ
വി പറഞ്ഞു —"സ്വാമിൻ! ഭഗവാനെ തന്നെ അറിയുന്നവരുടെ കാലിൽ കെട്ടിവയ്ക്കാനുണ്ടോ? എ
ന്റെ ഭർത്താവു സ്ത്രീസംസർഗ്ഗം വിട്ടൊഴിഞ്ഞു വിരക്തനായിരിക്കെ അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി ഗൃഹ
സ്ഥാശ്രമം പാലിക്കുന്നതു ഒരിക്കലും നന്നാകയില്ല. അതുകൊണ്ടു ഇതുപോലെ മേലും ഭ
ർത്താവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം ഒന്നുകൊണ്ടു ഞാൻ തൃപ്തയായിക്കൊള്ളാം"

തുളസീദാസൻ അതുകേട്ടു—"പ്രിയേ! നീ ഇനി, ലോകത്തിൽ ജനിക്കേണ്ടതായിട്ടെ
ന്നില്ല. പരമപദം ലഭിക്കുന്നതാകുന്നു. കുറെനാൾ കഴികെ ഞാനും ആ പദത്തിൽ തന്നെ
എത്തും. സംശയമില്ല. എന്റെ വാക്കു നീ ലംഘിക്കരുതു്.

മമതാദേവി:—അങ്ങുന്നു ഇപ്പോഴും ഇതു അനുസരിക്കാൻ ഞാൻ സദാ സന്നദ്ധയാ
ണു്.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുനില്ക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാന്റെ സങ്കല്പമനുസരിച്ചു പാർഷദർ (വി
ഷ്ണുദൂതന്മാർ) ഒരു പുഷ്പകവിമാനവുമായി അവിടെ അവരോഹിക്കുന്നതു കാണുമാറായി.
ഭഗവാൻ അതിൽ പുഷ്പങ്ങളിരുന്നതുകൊണ്ടു മമതാദേവിയോടു അതിൽ കയറാൻ പറഞ്ഞു.
ഉടനേ ആ ദേവി ആനന്ദാശ്രുധാരയോടുകൂടി ചതുർഭുജനായ ഭഗവാനെയും ഭർത്താവിനെയും വന്ദി
ച്ചുപറഞ്ഞു. സ്വാമി! എനിക്കു മനുഷ്യസാധാരണമല്ലാത്ത ഈ പദവി ലഭിച്ചതു, നിന്തി
രുവടിയുടെ അനുഗ്രഹത്താലാണെന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഭക്തവത്സലനായ ഈ
ഭഗവാന്റെ കരുണാവിശേഷം അത്യത്ഭുതം തന്നെ; നിത്യനിർവ്വതിയോടുകൂടിയ പരമപ
ദത്തിലേക്കു പോകുന്ന എനിക്കു യാതൊരു ദുഃഖത്തിനും കാരണം ഉണ്ടാകാൻ പാടില്ല.
എങ്കിലും മനുഷ്യസഹജമായ മമതാബന്ധംകൊണ്ടു, അങ്ങയെ പിരിയുന്നതു എനിക്കു ദുഃഖകാ
രണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു യാത്രയാക്കണം"

തുളസീദാസൻ മറുപടി:—ഇതു നിന്റെ പുണ്യാതിശയമാണു. ഇനി ഞാൻ പറവാനെ

നമ്മളൊ? സകലാചാര്യപ്രൗഢനായ ഭഗവാൻതന്നെ എഴുന്നള്ളിവന്ന പുഷ്പവിമാനത്തി ൽനിന്നെക്കൂടി കയറ്റിക്കൊണ്ടുപോകാൻ ഇടയായില്ലേ? ഇത്രഭാഗ്യം ആർക്കു സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു. ഇത്രഭക്തിയും ശുദ്ധിയും ഉണ്ടാക്കണ്ടേ? ഇനി, ഭഗവല്ലോകത്തേക്ക സന്തോഷത്തോടെ പൊയ്ക്കൊൾക. താമസിയാതെ ഞാനും വരുന്നുണ്ട്."

ഭർത്തൃനിയോഗപ്രകാരം ഭഗവദാജ്ഞയനുസരിച്ചു മമതാദേവി പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ ആരോഹിക്കുകയും, നിമിഷമാത്രത്തിൽ ശ്രീവൈകുണ്ഠം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ ആശ്ചര്യങ്ങളെക്കണ്ടിരുന്ന മഠത്തിലുള്ള ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം ഭയഭക്തിപൂർവ്വം തുളസീദാസന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി. മമതാദേവിയുടെ മഹിമയേയും ഭാഗ്യാതിശയത്തെയും പുകഴ്ത്തി തുളസീദാസന്റെ പാദത്തെ തൊട്ടുവന്ദിക്കാൻ ബ്രാഹ്മണർ തിക്കിത്തിരക്കി. "ഹാഹാ! ഭഗവാനാണെന്നറിയാതെ ഈ തിരുമേനിയിൽ നിന്ദ്യം നിർദ്ദയം പ്രവർത്തിച്ചുവല്ലോ. സ്വാമിയായ തുളസീദാസന്റെ വാക്കിനെ ധിക്കരിച്ചുവല്ലോ" എന്നിങ്ങനെ പശ്ചാത്തപിച്ചു. അനന്തരം തുളസീദാസന്റെയും മമതാദേവിയുടെയും ചരിതങ്ങളെ അവർ പാടിക്കൊണ്ടു നാടെങ്ങും സഞ്ചരിച്ചു. കേട്ടവർ കേട്ടവർ തുളസീദാസന്റെ മഠത്തിൽ ചെന്ന്, അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുവന്ദിക്കുകയും സ്തുതിക്കുകയും സേവിച്ചു താമസിക്കയും അനുഗ്രഹം വാങ്ങിപ്പോകയും മററും പതിവായി. അക്കൂട്ടത്തിൽ കാശിരാജാവും പോകയും തുളസീദാസന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ കാശിക്കുണ്ടായിരിക്കുന്ന മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ സേവിച്ചു താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ സർവ്വദാ ഭഗവച്ചരിത്രങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചും കീർത്തിച്ചും ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകി ദേഹസ്മരണപോലുമില്ലാതെ ആത്മമാത്രനായി സ്ഥിതിചെയ്തു.

പന്ത്രണ്ടാമദ്ധ്യായം.

(ഭഗവാൻ തുളസീദാസന്റെ രൂപത്തിൽ ചെന്നു മരിച്ച ബ്രാഹ്മണനെ ജീവിപ്പിച്ചതു്.)

ഹരിഭക്തോത്തമന്മാരേ! തുളസീദാസൻ, ഇപ്രകാരം ഭഗവദ്വിഗ്രഹാനുകീർത്തിമായി സർവ്വപൂജ്യനായി ശ്രീകാശീപട്ടണത്തിൽ താമസിച്ചുവരവേ, ഡില്ലിചക്രവർത്തിയായ അക്ബർബാദുഷാ, തന്റെ പുരോഹിതപുത്രനായ തുളസീദാസന്റെ മാഹാത്മ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു കേട്ട്, അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാനായി, പരിവാരസമേതം കാശിയിൽ ചെല്ലുകയും കണ്ടുവന്ദിച്ചു പാദങ്ങളെ സ്പർശിച്ചു നമസ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ബ്രഹ്മജ്ഞാനോപദേശത്തെ കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാലത്തു്, ആ കാശിയിലുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണയുവാവു്, വിവാഹം കഴിഞ്ഞു അല്പകാലം കഴികെ വിധിവശാൽ മരിച്ചുപോയി. അദ്ദേഹത്തെ പ്രാണനിർവ്വിശേഷമായി സ്നേഹിക്കയും, സുഖഭോഗങ്ങളെ മേലും അനുഭവിക്കണമെന്നാശിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന മഹാപതിവ്രതയായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി, വളരെ വ്യസനിച്ചു് കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ട്, "ഹാ ദൈവമേ! കേവലം ബാല്യവയസ്സുവായ എന്നെ ഇങ്ങനെ, വിധവയാക്കിക്കളഞ്ഞുവോ? എനിക്കിനി എന്തൊരു ഗതിയാണ്? ഞാൻ സമയം നയിക്കേണ്ടതെങ്ങനെ? പുരുഷന്റെ പകുതിയാണല്ലോ ഭാര്യ. ആ സ്ഥിതിക്കു, എന്നെ നിരാധാരയാക്കിത്തള്ളിവെച്ചു്, എന്റെ പുരുഷനെ, അകാലത്തിൽ അങ്ങു പറിച്ചുകളയുവാനെന്തായിരുന്നു? സ്ത്രീകൾ ഭർത്താവുതന്നെ ദൈവമെന്നും, ഭർത്തൃശുശ്രൂഷയാണ് മോക്ഷസാധനമെന്നും, വേദത്തിൽ അങ്ങുതന്നെയല്ലേ വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു്? ഇനി, ഞാൻ ദൈവമെന്നു ഭാവിക്കേണ്ടതാരെയാണ്? മോക്ഷത്തിനായി ദൈവനിർദ്ദേശം പൂജിക്കേണ്ടതാരെയാണ്? ഇങ്ങനെ ജീവികളെ കഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതു ദേവകൾക്കു യു

ന്തോഷമാണോ? ഇപ്രകാരം ദുഃഖമയമായ ഈ പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു്, ഇങ്ങിനെ പിരിച്ചും മററും ജീവികളെ ദുഃഖസമുദ്രത്തിൽ മുക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, അങ്ങേയ്ക്കു്, ലഭിക്കുന്ന ഗുണം എന്താണാണു്? എന്നെപ്പോലെ നിരാശ്രയകളായി ലോകത്തു ദുഃഖിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾ എത്രയാളുണ്ടു്? സ്വാമിൻ! ജീവിതത്തിൽ ഒരാണെന്നും പെണ്ണെന്നും ഒരു വിഭാഗമുണ്ടാക്കി, അവർ തമ്മിൽ അളവററ സ്നേഹബന്ധമുണ്ടാക്കി, സ്നേഹം അതിന്റെ പരമകാഷ്ഠയിൽ എത്തിയിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഇങ്ങനെ അന്യോന്യം പിരിയുന്നതിനിടയാക്കുന്നതെത്ര കഷ്ടമാണു്? ഇതുകൊണ്ടങ്ങേക്കു് എന്തൊരു ഫലമാണു സിദ്ധിക്കുന്നതു്? ഇത ഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനചരിത്രങ്ങളെല്ലാമറിയാവുന്ന നിന്തിരുവടി, പണ്ടു്, സീതാദേവിയെ രാവണൻ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയ അവസരത്തിൽ ദുഃഖാർത്തനായി വിലപിച്ചു ചുററിനടന്നില്ലയോ? പിന്നെ അല്പപ്രാണിയായ എന്റെ കഥ പറയാനെന്തു്! ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞു്, ക്ഷണനിമിഷമെങ്കിലും ജീവധാരണം ചെയ്യാൻ ഞാൻ ശക്തയല്ലാതെ തീർന്നിരിക്കുന്നു. സകലചരാചരസൃഷ്ടികാരിണിയായ ആ സീതാദേവിപോലും, നിന്തിരുവടിയെ പിരിഞ്ഞ അവസരത്തിൽ എത്രമാത്രം ദുഃഖിച്ചു വിലപിച്ചു. ആ സഹിക്കാത്ത വിയോഗത്താൽ ഞാൻ ദുഃഖിക്കുന്നതു് അത്ഭുതമാണോ? എന്നെപ്പോലെയുള്ള ജീവജന്തുക്കൾ ദുഃഖിക്കുന്നതുകണ്ടു സന്തോഷിക്കുന്ന ഭിന്നമനസ്കനായ അങ്ങേക്കു ധർമ്മമോ! ഈ ദുഃഖമെല്ലാം ജന്മകൃതകർമ്മത്തിന്റെ ഫലമാണോ? സർവ്വവ്യാപിയും സർവ്വനിയാമകനുമായ അങ്ങേ അറിവോടുകൂടാതെ ജീവികൾ കർമ്മഫലത്തെ സംഭവിക്കുമോ? അങ്ങനെ ഭവിക്കുന്നതായാൽ അങ്ങേ സർവ്വവ്യാപിത്വവും ഈശ്വരത്വവും സാധ്യമാകുമോ? അഥവാ നിന്റെ മായ ചെയ്യുന്ന അത്ഭുതങ്ങൾ അധീനമാകാതെയുള്ള ദുഃഖിച്ചു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതേക്കാൾ മരിക്കുന്നതല്ലയോ നല്ലതു്? പതിവ്രതകൾ ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞു ജീവിച്ചിരിക്കുമോ? പരപരിഹാസത്തിനു പാത്രീഭവിക്കുന്നതിനെ സഹിക്കുമോ? പതിനഞ്ചുവയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ഞാൻ, വിധവയായി ജീവിച്ചിരുന്നാൽ എന്തെല്ലാം ദുഃഖങ്ങൾക്കും പരിഹാസങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിച്ചേക്കാം. ദുഷ്ടപുരുഷന്മാരായ കാമികളെ ഞാൻ എങ്ങനെ നിഗ്രഹിക്കും? ത്രിമൂർത്തികൾപോലും കാമപരവശന്മാരാണെന്നതു സുപ്രസിദ്ധമല്ലയോ? ചില പക്ഷിണികൾപോലും തന്റെ പക്ഷിയുടെ വിയോഗത്തെ സഹിക്കാതെ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്യുന്നതായി കേൾക്കുന്നുണ്ടു്. അപ്പോൾ വിശേഷജ്ഞാനമുള്ള മനുഷ്യർ എത്രകണ്ടു ദുഃഖമായിരിക്കും?" എന്നിങ്ങനെ വിലപിച്ചു്, ഗംഗയിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്നതിനായിക്കൊണ്ടുപോകുന്ന ഭർത്തൃശവത്തെ പിൻതുടർന്നു് താനും ഗംഗയിൽ ചാടിമരിക്കാൻതന്നെ നിശ്ചയിക്കയും ദേഹം എന്നായാലും നശിക്കുന്നതും പ്രേമം മരിക്കയും ഒഴിവില്ലാത്തതും ആണെന്നു സമാധാനപ്പെടുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു്, ദുഃഖത്തെ അകററി ഗംഗാതീരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

പോകുന്നവഴിക്കായിരുന്നു തുളസീദാസരുടെ ആശ്രമം. അവിടെ ദില്ലിചക്രവർത്തി കാശിരാജൻ മുതലായ മഹാത്മാക്കളായ ഭക്തന്മാരോടുകൂടി, ഭജനത്തിലിരുന്നരുളുന്ന തുളസീദാസപൂജ്യപാദരെക്കാണ്മാനിടയായി. ഇദ്ദേഹത്തെ ദർശിച്ചു അനുഗ്രഹംവാങ്ങിയതിനുശേഷം ഗംഗയിൽ ചാടിമരിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുംകൊണ്ടു്, അവൾ ഏകാകിനിയായി മഠത്തിൽ കടന്നുചെന്നു്, തുളസീദാസരുടെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം ചെയ്തു "ഭഗവാൻ അനുഗ്രഹിച്ചാലും" എന്നപേക്ഷിച്ചു. അക്ബർബാദഷായോടും ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്ന തുളസീദാസർ, പ്രസന്നനായി ആ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയെ നോക്കി—"മകളേ! നീ അഖണ്ഡസൗഭാഗ്യവതിയായും, അഷ്ടപുത്രസൗഭാഗ്യത്തോടുംകൂടി, സുമംഗലിയായി വളരെനാൾ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയാകട്ടെ, എന്നനുഗ്രഹിച്ചു. അനുഗ്രഹവചസ്സുകൾകേട്ടു്, ബ്രാഹ്മണി മനസ്സറിയാതെതന്നെ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുപോയി. എന്നിട്ടിങ്ങനെപറഞ്ഞു. "തപസ്വിശ്രേഷ്ഠ! അങ്ങേ അനുഗ്രഹം വൈയർത്ഥ്യമായി പരിണമിച്ചതേയുള്ളു. എന്റെ ഭർത്താവു മരിച്ചിട്ടു മുഹൂർത്തം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്റെ താലിയും പൊട്ടിച്ചുകളഞ്ഞു. ദേഹത്തിന്റെ ശവം ഗംഗയിൽ നിക്ഷേപിക്കാൻ കൊണ്ടുപോകുന്ന ആൾക്കൂട്ടമാണു് ആ കാണുന്നതു്. ഞാനും ഗംഗയിൽ ചാടി പ്രാണത്യാഗംചെയ്യാനായി പുറകേ

പറകയാണ്. വരുന്നവഴിക്കു മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പു സ്വാമിയെ സന്ദർശിക്കാമെന്നല്ലോ വിചാരി ച്ചാണ് ഇങ്ങോട്ടു കടന്നുവന്നതു്. അതുകൊണ്ടങ്ങേ ആശീർവാദം നിഷ്ഫലമായല്ലാതെ പര്യവസാനിക്കാൻ തരമില്ല. കുലസ്ത്രീയായ എനിക്ക്, ഭർത്താവുമരിച്ചതിൽപിന്നെ പുത്രന്മാരുണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെയാണെന്നു പറഞ്ഞുതരണം. ധർമ്മവിരുദ്ധമായ പ്രവൃത്തികൾക്കു ഞാൻ ആളല്ലെന്നുള്ളതു നിന്തിരുവടിക്കു അറിയാവുന്നതുമാണ്. അഥവാ, പാപപൂരുഷവാഞ്ഛയുള്ള കുലടയായി ഞാൻ പുത്രന്മാരെ ഉല്പാദിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നിരുന്നാലും സ്വമംഗലിയായി ഭവിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ഭർത്തൃദർശനം സാധിക്കയും അന്യന്മാർക്കു വശത്തിക്കൊടുക്കയുംചെയ്തു മഹാത്മാവായ നിന്തിരുവടിയുടെവാക്ക് വിഫലമാകുമോ? അതുകൊണ്ട്, എന്റെ ഈ സന്ദേഹനിവൃത്തി വരുത്തിത്തരേണമേ. ഹേ ഭഗവൻ! അങ്ങു ആശീർവ്വാദപ്രകാരം ഞാൻ മംഗല്യത്തോടുകൂടിയിരുന്നു എട്ടുപുത്രന്മാരെ പ്രസവിക്കുന്നതിനു സാധിക്കണമെങ്കിൽ എന്റെ ഭർത്താവു ജീവിച്ചെഴുന്നേൽക്കണം. അങ്ങയെപ്പോലെയുള്ള ഋഷിവര്യന്മാർ വിചാരിച്ചാൽ അതു സാധിക്കാത്തതുമല്ല. അതുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തെ കരുണാപൂർവ്വം കടാക്ഷിച്ച്, ഉണർത്തി എഴുന്നേല്പിക്കാൻ എഴുന്നള്ളണമെന്നപേക്ഷിച്ചു സ്തുതിക്കുമ്പോൾ, അക്ബർ ബാദുഷാ മുതലായവർ തുളസീദാസന്റെ മഹിമ അറിവാൻ ഒരവസരം ഇതുതന്നെയെന്നു നിശ്ചയിക്കയും, മരിച്ചുപോയവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നവരുണ്ടോ? സർവ്വശക്തത്വം ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാർക്കു കൊടുക്കുമോ! എന്തായാലും അല്പസമയത്തിനകം അറിയാമല്ലോ എന്നന്യോന്യം മന്ത്രിക്കയുംചെയ്തു.

തുളസീദാസൻ ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഞെട്ടിവിറച്ചു. ഹാ! കഷ്ടം! അസത്യമായവാക്ക എന്റെ നാവിൽനിന്നും പുറപ്പെടാൻ എന്തുകാരണം? എന്റെ ഭഗവാനേ! കൃപണജനബന്ധോ! കൃപാപൂരസിന്ധോ! പീതാംബര! സീതാവര! രാമരാമ! എന്നെ ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടവമാനിപ്പിക്കാനാണോ അങ്ങു നിശ്ചയിച്ചതു്? മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കാൻ മനുഷ്യരാൽ സാദ്ധ്യമാകുമോ? ഋഷിവംശത്തിൽ ജനിച്ചുമാഹാത്മ്യമേറിയവരായിരുന്നാലും വിധിയെ ലംഘിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അങ്ങനെയുള്ളവരെക്കൊണ്ടു വിധിക്കു വിപരീതമായ വാക്കുപറയിക്കുന്നതു ധർമ്മമാകുമോ? എന്നിങ്ങനെ പലവിധം പരിദേവനങ്ങളോടുകൂടി ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ചു തുളസീദാസൻ, ആ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയെനോക്കി, അല്ലയോ മഹാഭാഗേ! ഞാൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞ ആശീർവാദം ഞാനായിട്ടു പറഞ്ഞതല്ല. ശ്രീനാരായണൻ എന്റെ നാവിലിരുന്നു പറയിക്കയാണു ചെയ്തതു്. അതിനു അനേകമുപായമേ? എങ്ങനെയോ ഭഗവാനിഷ്ടംപോലെ വരട്ടെ എന്റെവാക്ക്, അസത്യമായി ഭവിക്കാനിടവരുവാനില്ലെങ്കിൽ എനിക്കു മനസ്താപമില്ല. നീപോയി നിന്റെ ഭർത്താവിനോടുകൂടെ ചേർന്നുകൊൾക" എന്നുപറഞ്ഞു, ബ്രഹ്മതേജോവിലസിതമായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം കറുത്തു. അക്ബർ ബാദുഷാ മുതലായവരും ഒന്നു നോക്കാനും സംസാരിക്കാനശക്തരാകാതെ ലജ്ജിച്ചും വ്യസനിച്ചും മുഖംതാഴ്ത്തിയിരിപ്പായി. ദേവസ്തോത്രങ്ങൾമാത്രം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാവിൽ വിളയാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഉടനെ, കൈലാസവാസനായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ, ഗംഗയിൽനിന്നു ദഹിപ്പിക്കാൻ കൊണ്ടുപോകുന്ന ശവച്ചുമട്ടുകാരുടെമുമ്പിൽ, തുളസീദാസന്റെ രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു്, പ്രേതമഞ്ചത്തിൽ കിടക്കുന്ന ശവത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി—"ഹേ മരിച്ചുകിടക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണ! നിന്റെ പത്നിക്കു ഞാൻ കൊടുത്ത ആശീർവാദത്തെ സത്യമാക്കുന്നതിനു, നീ ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റു്, എന്നോടൊന്നിച്ചു വരുമാറാക" എന്നനുഗ്രഹിച്ചു വിളിച്ചു. തൽക്ഷണംതന്നെ ആ ബ്രാഹ്മണപ്രേതം അവയവങ്ങളിളക്കി, എണീറ്റു:—"സ്വാമി! ഞാൻ ഇതാവരുന്നു" എന്നു പറയുന്നതും കേൾക്കയായി.

ചുമട്ടുകാർക്കു അപ്പോഴുണ്ടായ സന്തോഷവും പരിഭ്രമവും അത്ഭുതവും ഇത്രയെന്നു പറയാനില്ല. അവർ, പ്രേതമഞ്ചത്തെ താഴ്ത്തിവച്ചു്, ബ്രാഹ്മണന്റെ കെട്ടുകളൊക്കെ അറുത്തുനീക്കി മുഖം നോക്കിയശേഷം:—"ഹേ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! മരിച്ചുകിടന്ന നീ ഇപ്പോൾ ഉറക്കമുണർന്നവനെപ്പോലെ ഉണർന്നതിനു കാരണമെന്ത്?" എന്നു ചോദിച്ചു. ബ്രാഹ്മണൻ, സംഭ്രമത്തോടെ ചാടിയെഴുന്നേറ്റുചെന്നു തുളസീദാസന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കാ

ിച്ചു. "സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി അടിയനെ ജീവിപ്പിക്കാനായി മഠത്തിൽനിന്നു ഇദ്ദൂരം എഴുന്നെള്ളിവരികയാണോ ചെയ്തതു?" എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ, മഹാത്മാ തുളസീദാസൻ, നേരെ മഠത്തിലേക്കു നടന്നു. ബ്രാഹ്മണനും പുറകേ പോയി. മഠത്തിന്റെ സമീപമെത്തിയ ഉടനേ, ബ്രാഹ്മണപത്നി, ഗംഗയിൽ ചാടിമരിക്കേണമെന്നുള്ള ധൈര്യത്തോടെ അതിദുഃഖമായി വരുന്നതുകണ്ടു. മഠത്തിൽ തുളസീദാസനെക്കണ്ടുംവച്ചു പോന്ന ഭാര്യക്കു്, വഴിമേലും അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടപ്പോൾ അത്ഭുതമുണ്ടായി. വിശേഷിച്ചും അദ്ദേഹത്തോടൊന്നിച്ചു്, തന്റെ മരിച്ച ഭർത്താവുംകൂടി വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായ ആശ്ചര്യത്തിനും ആനന്ദത്തിനും അതിരില്ലാതെയായി. അല്പനേരത്തേക്കു അവളുടെ കണ്ണുകളെത്തന്നെ അവൾ വിശ്വസിച്ചില്ല. ദൈവമേ! ഇതെന്തൊരത്ഭുതം! മഠത്തിൽ എഴുന്നെള്ളിയിരിക്കുന്നതായി ഞാൻ കണ്ടുംവച്ചുപോന്ന സ്വാമി തുളസീദാസനല്ലേ ഈ വരുന്നതു്? അദ്ദേഹം ഇവിടെ എങ്ങിനെ വന്നു? മരിച്ചുപോയ എന്റെ ഭർത്താവിനെ ജീവിപ്പിച്ചെഴുന്നെള്ളിച്ചുകൊണ്ടല്ലേ വരുന്നു!

"ലോകരക്ഷകന്മാരെല്ലാം ബ്രഹ്മതേജസ്സിൽ വൈഭവം
ഫലമില്ല ബ്രഹ്മതേജസ്സില്ലാത്തോർക്കൊന്നും."

എന്ന ആപ്തവാക്യം എത്ര സത്യമായിരിക്കുന്നു? മഹാമഹിമാവായ ഇദ്ദേഹത്തെ ശരണംപ്രാപിക്കാൻ എനിക്കു തോന്നിയതു്, എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ. എന്നു്, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടുകൂടി, തുളസീദാസനേയും ഭർത്താവിനേയും വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു്, അവരുടെ പുറകേ മഠത്തിലേക്കുതന്നെ തിരിച്ചുനടന്നു. തുളസീദാസൻ സാക്ഷാൽ ഭഗവാൻതന്നെയെന്നായിരുന്നു ആ സാധ്വിയുടെ സങ്കല്പം. അവർ മൂന്നാളും അപ്പോഴേ, അക്ബർബാദുഷാ മുതലായവരാൽ പരിവൃതനായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സാക്ഷാൽ തുളസീദാസന്റെ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഉടനേ സഭാവാസികളെല്ലാം അത്ഭുതസംഭ്രമങ്ങളോടുകൂടിയെഴുന്നേറ്റു വണങ്ങിസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി. മായാതുളസീദാസൻ ബാദുഷാവിനോടു,—"ഹേ ബാദുഷാ! മരിച്ചബ്രാഹ്മണൻ ഞാനിപ്പോൾ അരുളിച്ചെയ്തപ്രകാരം ഇതാ ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റുവന്നിരിക്കുന്നു. അവന്റെ പത്നിയെ ഇതാ സുമംഗലിയാക്കിച്ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ തുളസീദാസനായ എന്റെ വാക്കു സത്യമായി ഭവിച്ചു. രാമനാമമാഹാത്മ്യംകൊണ്ടാണു് എനിക്കിതു സാധിച്ചതെന്നു അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക." എന്നരുളിച്ചെയ്തു പെട്ടെന്നു അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. ഉടനെ ദേവന്മാർ ദുന്ദുഭിവാദ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും പുഷ്പവൃഷ്ടിയെക്കൊണ്ടും ചെയ്തു. അക്ബർ ബാദുഷാ മുതലായവർ അത്യത്ഭുതവിസ്മയന്മാരായി, അവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന തുളസീദാസനേയും മറഞ്ഞ തുളസീദാസനേയും, മരിച്ചെഴുന്നേറ്റ ബ്രാഹ്മണനേയും, സമീപത്തു വന്ദിച്ചുനിൽക്കുന്ന ഉത്തമബ്രാഹ്മണിയേയും, കണ്ണുകൾകൊണ്ടു നോക്കി കണ്ടുപ്രണമിച്ചു, യഥാശക്തി വാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചു. അനന്തരം തുളസീദാസന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്ദനംചെയ്തുപറഞ്ഞു. സ്വാമിൻ! അങ്ങേ മാഹാത്മ്യം യാതൊരുത്തരാലും പുകഴ്ത്തപ്പെടാവുന്നതല്ല. കാമാന്ധനെന്നു പലരാലും പരിഹാസത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചു മുഴുത്ത സംസാരിയായിരുന്ന നിന്തിരുവടി, ഇപ്പോൾ പരമേശ്വരാവതാരം പോലെ പരമേശ്വരതുല്യനായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കത്തക്ക പ്രഭാവംപോലും ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി നിന്തിരുവടിയെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടു്, ആയുരന്തംവരെ കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നാണു അടിയന്റെ ആഗ്രഹം. അതിനാൽ, അങ്ങു ജനിച്ചുവളർന്ന ദേശത്തേക്കുതന്നെ പോയി സുഖമായിരിക്കുന്നതിനു കരുണതോന്നണം. ഇപ്രകാരം വിസ്തൃതവും വിശാലവുമായ മഠംമുതലായവും അവിടെ ഇഷ്ടംപോലെ തീർപ്പിച്ചുതന്നുകൊള്ളാം" എന്നറിയിച്ചു്, ഒടുവിലതിൽ സ്വാമിയെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു് അയോധ്യയിലേക്കു കയറ്റിയയക്കുവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, കാശിരാജനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു—"ഹേ രാജൻ! ഞാൻ മതഭ്രംശംകൊണ്ടു നശിപ്പിച്ചുപോയ ദേവാലയങ്ങളും ക്ഷേത്രങ്ങളുംമറ്റും യഥാപൂർവ്വം കെട്ടിക്കുന്നതിനും ധർമ്മസത്രങ്ങൾ തീർപ്പിക്കുന്നതിനും പൂജാനിവേദ്യാദികൾ നടത്തുന്നതിനുമായി പതിനായിരം സ്വർണ്ണം അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു. വേഗംതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു്, ഒക്കെയും നടത്തിക്കണം" എന്നുകല്പിച്ചു.

അനന്തരം ദില്ലിയിലെത്തി, അവിടെ ശ്രീരാമർകോവിൽ മുതലായ ദേവാലയങ്ങളെ പണിയിച്ചു, ഉത്തമബ്രാഹ്മണരെ വരുത്തി, യഥേഷ്ടം സാളഗ്രാമങ്ങൾ ദാനംചെയ്കയും രാമനാമത്തെ ജപിപ്പിക്കുകയും സ്വയം ജപിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു സന്തുഷ്ടനായി ദിവസങ്ങൾ നയിച്ചുവന്നു.

തുളസീദാസനാകട്ടെ, ഭഗവാൻ തന്റെ അശീർവാദത്തെ സത്യവൽക്കരിക്കാനായി തന്റെ രൂപമെടുത്തുവന്ന്, മരിച്ചബ്രാഹ്മണനെ ജീവിപ്പിച്ചു തന്നെ രക്ഷിച്ച കരുണാഗുണത്തെ, തുടരെത്തുടരെ വിചാരിച്ചു, ഭഗവാങ്കൽതന്നെ മനസ്സുറപ്പിച്ച്, പലവിധത്തിൽ സ്തോത്രംചെയ്യാൻതുടങ്ങി. "ഹേ ഭക്തജനപരിപാലക! ദുഷ്ടജനസംഹാരക! സൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയകാരണ! സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മകാരണദേഹങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നകാലസ്വരൂപ! വിവേകികളുടെ ഹൃദയകമലങ്ങളിൽ അധിവസിക്കുന്ന ജ്ഞാനസ്വരൂപ! ജനനമരണരാഗദ്വേഷസുഖദുഃഖാദിഭേദങ്ങളിൽ സംബന്ധമില്ലാതെ അഖണ്ഡാനന്ദാമൃതത്തിൽ മുഴുകുമാറു കരുണാകടാക്ഷമരുളുന്ന ഭക്തവത്സല! [illegible] ശുഭമംഗളശോഭിതസുന്ദരസ്വരൂപ! സ്വയംപ്രകാശ ശുദ്ധബോധ [illegible] ധ്യാനപരന്മാർക്ക് അനുസന്ധാനമായ ബ്രഹ്മൈകമേ! സാക്ഷാൽകാരസമാനന്ദ [illegible] സാലോക്യ സന്തോഷാദികളെ ദാനംചെയ്യുന്ന ജഗന്നാഥ! മോഹാന്ധകാരത്തിൽ, അജ്ഞാനക്കുഴികളിൽ അകപ്പെട്ട്, അധോഗതിയടയാൻ ഭാവിച്ച അടിയനെ ഉജ്ജീവിപ്പിച്ചു, ഇപ്രകാരംകാണിച്ചുള്ള നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാകണികയല്ലയോ?" എന്നിങ്ങനെ പലവിധമായ സ്തോത്രംചെയ്തു പരമാനന്ദനിമഗ്നനായിരുന്നു.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസൻ അക്ബർബാദുഷായെ മലിനപ്പെടുത്തിയ അദ്ധ്യായം.)

അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരെ! [illegible] ത്തിന്റെയും [illegible] ത്തിന്റെയും ഭക്തിയാകുന്നതേൻചേർന്നൊരു തിരുനാമമേതൊ, അതിനെ എപ്പോഴും ഭക്തിപൂർവ്വം ഉച്ചരിച്ചുംകൊണ്ടു വിശ്വാസത്തെയും സമ്പാദിച്ചവർ. ഹരിഭക്തർ അന്യോന്യങ്ങളേയുംകടന്നു സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണമായി സർവ്വസാക്ഷിയായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവെ ദർശിച്ചു, കാമക്രോധാദികൾ ഷഡൂർമ്മികൾ മുതലായവയെ ജയിച്ചു ശാന്തത, മനോനൈർമ്മല്യം, സന്തോഷം, ഉപരതി, ജഗദീശഭക്തി, [illegible], അന്തർമുഖത്വം, അഖണ്ഡാനന്ദം ഇവകളെ ഉണ്ടാക്കുന്ന നിവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചു, ആനന്ദമാത്രവിശ്രാന്തനായി ജന്മകർമ്മങ്ങളെ ഒഴിച്ച്, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സദ്ഗുണപൂർണ്ണനായ തുളസീദാസനെ ധീരവീരഗംഭീരൊദാരധാർമ്മിക, [illegible], ദയാദാക്ഷിണ്യാദിഗുണങ്ങളിൽ [illegible], രാജ്യഭരണം ചെയ്തുവരുന്ന സദ്ഗുണസമ്പന്നനായ അക്ബർബാദുഷാ, ദിവസംതോറും ഭജിച്ചു പൂജിച്ചു സേവിക്കയും, മഹമ്മദുമതത്തെ ഭേദിച്ച്, ഹിന്ദുമതക്കാരെ ഉദ്ധരിക്കയും, രാജ്യത്തിൽ പലേടത്തും ശിവാലയം, വിഷ്ണുക്ഷേത്രം, അന്നദാനസത്രം, വഴിക്കിണറ്, കുളം മുതലായവ ഉണ്ടാക്കിച്ചു, ഗോവധംമുതലായ അധർമ്മകർമ്മങ്ങളെ നിവൃത്തിചെയ്ത്, ഹനുമദങ്കിതവും ഗരുഡാങ്കിതവുമായ കൊടികളെ പറപ്പിക്കുമാറാക്കി, ഹിന്ദുമതത്തെ അനുസരിച്ചു പരമധാർമ്മികനായിരുന്നു. അക്കാലമുള്ള മുസൽമാന്മാർക്ക്, ഇതുനിമിത്തം അത്യന്തം നീരസമായി. എങ്കിലും ചക്രവർത്തിയുടെ അഭിപ്രായത്തെ എതിർത്തുപറവാൻ ധൈര്യമില്ലായ്കകൊണ്ട്, അവർ മൗനംഭജിക്കയും, അന്തരംഗത്തിൽ കപടഭക്തി പ്രദർശിപ്പിക്കയും തുളസീദാസനെ വ്യാജമായി പൂജ [illegible] ങ്ങളും ഭാവിച്ചുവരെ വിശ്വസിപ്പിച്ചിരി

ക്തന്മാരാണെന്നു നടിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരുദിവസം അവർ രാ ജസന്നിധിയിലെത്തി ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചു:—"രാജാധിരാജ! നാം വളരെനാളായി മഹാവിഷ്ണുവെ പൂജിച്ചിട്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനം നമുക്കു ലഭിച്ചില്ലല്ലോ; സമയം പാഴിൽക്കളഞ്ഞതുകൊണ്ടാണെന്നു തോന്നുന്നു". ഭക്തന്മാരായ നമുക്കു ശ്രീരാമദർശനം ലഭിക്കേണ്ടതാണ്. മഹാഭക്തന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർക്കു ദർശനം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ കേവലം ക്രിമിപ്രായന്മാരായ ഞങ്ങളുടെ കഥ പറയാനുണ്ടോ? തുളസീദാസഭക്തിയുടെ മനസ്സിലെപ്പോഴും അത്യന്തം പ്രീതിയുണ്ടെന്നുള്ളതു വാസ്തവമാണെങ്കിൽ, ഒരു നിമിഷത്തിനകം ശ്രീരാമസ്വാമിയെ ഇവരുടെ മുമ്പിൽ ദർശനം ചെയ്യിക്കും. അതു ഇപ്പോൾതന്നെ തുളസീദാസരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു ഇന്നുമുതൽ മൂന്നുദിവസത്തിനകം ഭഗവാനെ വരുത്തിക്കാണിച്ചുതരണമെന്നപേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞയച്ച്, മാളികയിൽ എഴുന്നെള്ളിയിരിക്കണം. ഞങ്ങൾ ഉടനെതന്നെ പോയി അദ്ദേഹത്തെ സ്തുതിച്ചു ഈ സംഗതി ഉണർത്തിക്കയും ചെയ്യാം. എന്നാൽ നിശ്ചയമായും അദ്ദേഹം ഈ സംഗതി സാധിച്ചുതരാതെയിരിക്കയില്ല."

ബാദ്ഷാ ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഭക്തി പൂർവാധികം വർദ്ധിച്ചു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. "ഹേ ഭഗവൻ! രാമചന്ദ്ര! നിന്തിരുവടിയെ ദർശിക്കാത്ത എന്റെകണ്ണുകളും നിന്തിരുപ്പാദത്തെ സ്പർശിക്കാത്ത ഈ കൈകളും പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കാത്ത ശിരസ്സും, ഞാൻ എന്തിനു ചുമക്കുന്നു?" ഇങ്ങിനെ വിചാരത്തോടുകൂടിപ്പോയി തുളസീദാസനെ വന്ദിച്ചു—"ഹേ മഹാത്മാവേ! ഈ പാപിയിൽ കരുണതോന്നി, ശ്രീരാമചന്ദ്രനെ വരുത്തിക്കാണിച്ചു, അനുഗ്രഹിച്ചരുളണം എന്നപേക്ഷിച്ചു.

തുളസീദാസൻ:—ഹേ രാജൻ! പന്ത്രണ്ടുസംവത്സരം ഭഗവാനെ ഉന്നിത്തപസ്സു ചെയ്തിരുന്നപ്പോഴും, എനിക്കു ദർശനം തരാതെ അദ്ദേഹം വളരെ കഷ്ടപ്പെടുത്തി. എന്നെക്കൊണ്ടുമാത്രം ദർശനം സാധിക്കാൻ കഴിഞ്ഞതുമില്ല. അനേകവർഷം നിർവികല്പസമാധിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന തപസ്വീശ്വരന്മാർക്കുപോലും, അദ്ദേഹം ദർശനംകൊടുക്കാറില്ല. ആ സ്വാമിയെ ഞാനാവശ്യപ്പെടുന്ന സമയത്തിൽതന്നെ വന്നു് താങ്കൾക്കു ദർശനം തരുമെന്നു നിശ്ചയിക്കാവതല്ല. വിശേഷിച്ചും ഈ പട്ടണം ഗോഹത്യമുതലായ ദുഷ്കൃത്യങ്ങളാൽ മലിനീകൃതവുമാണ്. വിഷ്ണുദർശനം അത്ര എളുപ്പത്തിൽ ലഭിക്കാവുന്നതുമല്ല. എന്നാൽ അതു കേവലം അസാദ്ധ്യമാണെന്നും ഞാൻ പറയുന്നില്ല. ഇനിയും കുറേക്കാലം കഴിയുമ്പോഴെങ്കിലും, അദ്ദേഹം കരുണചെയ്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടേക്കാം. എന്നല്ലാതെ പെട്ടെന്നു അതു സാധിക്കാൻ എളുപ്പമില്ല.

ബാദ്ഷാ:—സ്വാമിൻ! വളരെനാളായി അത്യന്തം ഭക്തിയോടുകൂടി ഭജിക്കുന്നു. എന്റെമുമ്പിൽ എഴുന്നെള്ളുന്നതിനു ഭഗവാനു യാതൊരു പ്രീതിയും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല. നിന്തിരുവടി വിചാരിച്ചാൽ അക്കാര്യത്തിനു യാതൊരു പ്രയാസവുമുണ്ടാകയില്ല. കാശിയിലുള്ളവരെല്ലാം കാണത്തക്കവണ്ണം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ ഞാൻ കാണാൻമാത്രം വരാതിരിക്കാൻ കാരണമുണ്ടോ? ബ്രഹ്മാവിനു ആയുസ്സിനു പ്രയാസമില്ലാത്തതുപോലെ നിന്തിരുവടി വിചാരിച്ചാൽ ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു ഒട്ടും പ്രയാസമില്ല. അതുകൊണ്ടു ഇന്നുമുതൽ മൂന്നുദിവസത്തിനകം ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു നിന്തിരുവടി ഇടയാക്കി, എന്റെ മനോരഥങ്ങളെ സാധിച്ചു രക്ഷിക്കണം. എന്നുപറഞ്ഞു തൊഴുതുകൊണ്ട്, ഇനി നമുക്കു ഭഗവാൻ ദർശനംതരുമെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടും, മന്ത്രിപ്രധാനികളുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു തിരികെ കൊട്ടാരത്തിൽ മടങ്ങിച്ചെന്ന്, പ്രജകളെ വിളിച്ചുവരുത്തി ഭഗവദ്ദർശനം തരുവിക്കാൻ തുളസീദാസരുടെ അടുക്കൽചെന്നപേക്ഷിച്ചുപറയണമെന്നു നിർബന്ധിച്ചുവച്ചു.

ഇപ്രജകൾ തൽക്ഷണംതന്നെ പുറപ്പെട്ടു, തുളസീദാസരുടെ മഠത്തിൽചെന്നു,—"ഹേ ഹരിദാസ! അങ്ങ് ഇപ്പോൾ ഭഗവാനെ വരുത്തി ഞങ്ങൾക്കു കാണിച്ചുതന്നില്ലെങ്കിൽ ഭഗവാനെ അങ്ങുമുതലായവരുടെയും അനുഗ്രഹശക്തിയുമെല്ലാം വെറുംകള്ളമാണെ

ന്തന്നെ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ഭഗവാനെ വേഗം വരുത്തിക്കാണിച്ചുതരണം എന്നു നിർബന്ധിച്ചു. തുളസീദാസൻ അതുകേട്ടു ചിരിച്ചു, "ഹേ മുസൽമാന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഞാൻ പറയുന്നതുകേൾക്കുവിൻ! ഭഗവാനെ ദർശിക്കാൻ നമ്മൾ നിർബന്ധിച്ചാൽ സാധിക്കയില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു കരുണതോന്നി ഇഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ ദർശനംതരികയേയുള്ളൂ. ഈ പരമാർത്ഥം നിങ്ങളുടെ രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു, ഇവിടെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവിൻ എന്നരുളിച്ചെയ്തു."

ഭൃത്യർ:—"സ്വാമി! രാജാവിന്റെ വാക്കുമറുത്തു, അങ്ങേ നിയോഗം അനുസരിച്ചാൽ അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കും. ഭഗവാനെ കാണാതെ ഞങ്ങൾ വിട്ടുമാറിപ്പോകയില്ല. അങ്ങേ ഉപാസനാമൂർത്തിയായ ശ്രീരാമനെ വരുത്തിക്കാണിക്കുന്നതുവരെ അങ്ങു, ഈ സിംഹാസനം വിട്ടെഴുന്നേൽക്കാൻ ഞങ്ങൾ സമ്മതിക്കയില്ല. അങ്ങുമൂലം ഞങ്ങളുടെ സ്വധർമ്മങ്ങളൊക്കെ മറന്നു. മഹമ്മദിനെ വന്ദിക്കാതെയായി. അനീതികൾ നാടൊട്ടുക്ക വർദ്ധിച്ചു. അങ്ങേ തന്ത്രങ്ങളെല്ലാം ബാദുഷാ തിരുമനസ്സിലെ അടുക്കൽ നടക്കുമെന്നല്ലാതെ ഞങ്ങളോടു ഫലിക്കയില്ല. അങ്ങേ ഞങ്ങൾ പൊയ്പ്പോകാൻ വിട്ടുകളയുമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ട." എന്നൊക്കെക്കയർത്തു പറയുന്നതുകേട്ടപ്പോൾ തുളസീദാസൻ:—"ഹേ ഭൃത്യരേ! സന്മാർഗ്ഗം കൈവിട്ടു ദുർമ്മാർഗ്ഗം തുടരുന്ന നിങ്ങൾക്കു ഭഗവാനെ ദർശിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? എന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു നിങ്ങൾക്കു ധർമ്മമാണോ? ഇനി ഇവിടെ താമസിക്കാൻ എനിക്കിഷ്ടമില്ല. ഇഷ്ടമുള്ളടത്തിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളുന്നതിനു നിങ്ങൾ അനുവദിക്കുവിൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം സിംഹാസനംവിട്ടെഴുന്നേറ്റു. ഭൃത്യന്മാർ പെട്ടെന്നു ചുററിവളഞ്ഞു, അദ്ദേഹത്തെ എഴുന്നേറ്റുപോകാൻ സമ്മതിക്കാതെ പിടിച്ചു, വീണ്ടും സിംഹാസനത്തിലിരുത്തി. "ഭഗവാനെ വരുത്തിക്കാണിക്കാതെ അങ്ങേ ഞങ്ങൾ വിട്ടയയ്ക്കുകയില്ല. ജീവൻപോയാലും ഭയപ്പെടുന്നവരല്ല ഞങ്ങൾ. മഹമ്മദീയരുടെ വൈരാഗ്യം അങ്ങറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നു കോപിച്ചുച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു.

തുളസീ:—ഹേ മുസൽമാന്മാരേ! ഇപ്രകാരമുള്ള ബലാൽക്കാരത്തോടെയാണോ നിങ്ങൾ ഭഗവാനെക്കാണാൻ വന്നിരിക്കുന്നതു? പാപങ്ങളെ തീർക്കാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നതും? ഇങ്ങനെയുള്ള ദുഷ്ടന്മാർക്കു ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കുമോ? സാധുക്കളോടു ഈമാതിരി ബലാൽക്കാരം നടക്കുമോ? ഇനി, എന്നെത്തിരക്കാതെയും ഭഗവാനെക്കാണണമെന്നു പറയാതെയും അവരവരുടെ ഇരിപ്പിടത്തിലേക്കു പൊയ്ക്കൊൾവിൻ! അതാണു നന്നു", എന്നു പറഞ്ഞു.

ഭൃത്യന്മാർ:—"ഹേ ദുർഗ്ഗുണശാലിയായ സന്യാസിൻ! താങ്കളുടെ ദുശ്ശീലവും ധൂർത്തതയും ഞങ്ങളോടു കാണിക്കരുതു. വെറുതേ പാപം വലിച്ചുവയ്ക്കരുതു. രാജകല്പനപ്രകാരം സിംഹാസനംവിട്ടെഴുന്നേൽക്കാൻ പാടില്ല. അഭിപ്രായം ഒന്നും പറയുകയുംവേണ്ട. അതിനു വിപരീതമായി പ്രവർത്തിച്ചാൽ അനുഭവം വേറെയാണ്." എന്നൊക്കെ ഭയപ്പെടുത്തി. അധിക്ഷേപിച്ചു, മൂന്നുദിവസത്തേക്കു ആ സിംഹാസനംവിട്ടെഴുന്നേൽക്കാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അതിനാൽ തുളസീദാസൻ വിഷാദിച്ചു, മഹമ്മദീയരെനോക്കി, ഹേ ഭൃത്യപ്രമാണികളേ! നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം ഭഗവാനെ വരുത്തിക്കാണിച്ചുതരാം. നിങ്ങൾ പോയി ബാദുഷായെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവിൻ എന്നു പറഞ്ഞു.

ഭൃത്യന്മാർ:—"ആദ്യമായി ഭഗവാനെ വരുത്തി കാണിക്കാതെ രാജാവിനെ വിളിക്കാൻ ഞങ്ങൾപോകയില്ല. ഭഗവാനെവരുത്താൻ പ്രയാസമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞ താങ്കൾ, ഇപ്പോൾ പ്രയാസമില്ലെന്നു പറയുന്നില്ലേ. ഇനി താമസിയാതെ വരുത്തിക്കാണിക്കണം. ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽ വിദ്യയുണ്ട്. കണ്ടുകൊൾക" എന്നു പറഞ്ഞു വീണ്ടും ഉപദ്രവിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവരിങ്ങനെ തുളസീദാസനെ ഉപദ്രവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവദ്ദർശനപ്രാപ്തിയെക്കുറിച്ചു, ബാദുഷാ ചിന്തിക്കുകയായിരുന്നു. തുളസീദാസൻ മൂന്നുദിവസത്തിനകം ഭഗവദ്ദർശനം തരുവിക്കാമെന്നല്ലേ പറഞ്ഞതു? ഇന്നു മൂന്നാമത്തെ ദിവസമായല്ലോ. എന്തായി കഥ? എന്നു മന്ത്രിപ്രഭൃതികളോടു ചോദിച്ചു. മന്ത്രിമാർ അതുകേട്ടു,

സ്വാമിൻ! നമ്മുടെ ഭർത്തൃകൾക്കുടെ ഉപദ്രവംകൊണ്ടും ഉപചാരംകൊണ്ടും ഭക്തികൊണ്ടും ഭ
ഗവാനെ പലതരത്തിലും ഉപാസിച്ചിട്ടും ഇതുവരെ ദർശനത്തിന് സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇനി
യും മൂന്നാമത്തെ രാത്രിയുണ്ടല്ലോ. അതു കഴിയുന്നതിന്നകം ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനാകും. അ
ല്ലം ക്ഷമിക്കണം എന്നറിയിച്ചു. ചോഖാ അതുകേട്ടു സന്തോഷത്തോടുകൂടി, സൂര്യൻ എ
പ്പോൾ ഉദിക്കും ഭഗവാൻ എപ്പോൾ ദർശനം തരും എന്ന വിചാരത്തോടുകൂടിയിരുന്നു.

അവിടെ തുളസീദാസൻ് ഇവരുടെ ഉപദ്രവം സഹിക്കവയ്യാതെ ആയപ്പോൾ, അവരെ ഒരു നല്ലപാഠം പഠിപ്പിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ഹനുമദ്ദേവനെ ധ്യാനിച്ചു. മുസൽമാൻവംശത്തിലെ അതിക്രൂരനായ മോസാമുനിയെ കത്തി പണ്ടാരിക്കൽ കടർമാല വെളിയിൽ തള്ളിച്ചതു ഹനുമാനാണെന്നറിഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ട്, അവരെയും അതേ മാതിരി ഹത്തെയക്കൊടുക്കാൻ തക്കവണ്ണം ശിക്ഷിപ്പിക്കണമെന്നുറച്ച് ഹനുമത്സ്തോത്രം തുടങ്ങി.

ഹനുമൽസ്തുതി.

കമലോപമചരണം സുധയൊഴുകും മൊഴിയും
വിമലതരതളിരൊത്തമതിചാരുസ്മിതനടയും
സുമഹോരസി വിലസുന്നൊരു മണിമാലയുമിയലും
ബലിനായക പദമായ് മമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
മമനാകട വികടാനനമണിയും ചെടികൃപയാ
മല്ലംപൊഴിയുകനിർമ്മലതനുവിലസാനുചരനേ!
ഭ്രൂമാനമൊടി ഹനൂമവതിരുനാമമതുള്ളം
മുടിചരനാമമഹിതശരണമമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
കപിശ്രേഷ്ഠമഹാകേസരിതനയാഞ്ജനാസുനായ!
സുഖമഞ്ജനപ്രസവിച്ചോരു പരിപാവനമൂർത്തേ
അടിയാരിലുമടയാനായമിഹനിലമഞ്ജനാ
ഇടയമൂറിലിരിക്കും മമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
സകലേശരനാമമുള്ള കിടയാതിക്കും കരയാം
പകലോർക്കതിനിതിരിത്തിളങ്ങുണമായി ഹതിയിയാം
വികലാശർന്നാമല്ലാപദപങ്കജമനിശം
നിനച്ചുറിവകതീർത്തും മമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
ഇലയറ്റാനസുഷമക്കെരിനിലമാംബലിവാനി
തലിമൂറിലുമെബാലകരമിഴ്ഭ്രഷ്ടമതുപോൽ
അപരാധമൊരണ്ടുപോലുമേകലരാതൊരഗതിതൻ
വിപദാറുകവിലമാക്കമമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
കനകാകലമിഴികാന്തിമഹാപരമാത്മികൾമമനി
ഉണ്ണാവതഹിമസുന്ദരമൊഴിവാക്കുകനിയതം
ശരണാഗതജനസങ്കടഹരണാ! കപികുലാ-
ഭരണാ! ഗതമരണാ! മമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
സുഖതമമവിരലാകവരപദമേകുകനിയതം
മടകക്കളുമശങ്കകളൊഴിവാക്കണമഖിലം
ചിലനാൾകപടമെല്ലാതുളിയലുമൊരുതവനാൽ
പദമാണിയപദം മമ മാരുതാത്മജ ശരണം.
ഭരകവുംവാതപുരാപുണ്യമൊരുപോൽനിറവിയലും
പരചിത്തനാപരാർത്തകവിമലപ്പൊതളയിനി
സുഖനാതപരമൂർത്തിയാനൊരുവരമേകുമഹിമ

വിനയമുപചരമശിരോത്തമ! ഭക്തോത്തമശരണം
നിയമാദികനിലവിട്ടോരു വിഷയാശയനിവനിൽ
പ്രിയമാർന്നരികതണഞ്ഞെന്നെ തള്ളീടുക സന്തതം
ജയ ചില്ലൂരി! ജയ നിഷ്ഠൂര! ജയ പുഷ്ടൂട! പരമാർ
ജയമാമവ വിജയധ്വജ വാനരമതശരണം.
ഭക്തൂനായകപരിപാലന പരമാത്മതനൂജ
ബുധലോകഭാരങ്കശരണേ! സുകൃതാരണ!
ജയ വാതകമലജാപ്രാണനന്ദന ശ്രുതിവചന!
ജയ കേസരിതനയ ശിരോമണി ഭക്തോത്തമശരണം.
തതിനേർവഴി തുടരാൻ ദിനകരനരുളിയമൂ.
ലതാതലങ്ങളിലപ്പടകൾ കടന്നു മുഴുവൻ
കൊടുവഹ്നിയിലതിക ചട്ടാത്തൊളുവിദ്യയുമന്ധിതാ
ഗുണസംഭവ! വിജയ വീരാ! ഭക്തോത്തമശരണം.
വിപുലാരമതനാലജ്ഞരാമയധിപ്പൃതളുരാക്കിയതിനെമേൽ
മരകന്ധരകന്യകാ സന്താനിലയമിപ്പരമൂഴയെ
സ്ഥിതിചെയ്യുവതൊട്ടനിശ്ചലമുപദേശമുതള്ളി
കഴിതിരാപസവവിധമൊത്തിയ ഭക്തോത്തമശരണം.
ശരമേറ്റിതരാഘുവീരൈതജ്ജീവനിമയയാൽ
ഉണർന്നുടനിയധിരണമൊലിനിനിരയാന്നചിതനിലയൻ
മയിൽമാവണനണയാതഘരാഘുവീരനെനിജവാൽ
തെറയാൽ പരിവൃതമാക്കിയ ഭക്തോത്തമശരണം.
അമർത്താറലദശകന്ധരന്നിടമാർന്നാതുസമയേ
സുമറോശമതിൽ രാവണനെതിർപ്പന്നിട്ടുടലുവിൽ
തരമക്ലൃതികളുമൊപ്പടിയടിക്കൂട്ടിയതരമപൊൽ
പരമാശ്രുതമാംഗതിക്കി ഭക്തോത്തമശരണം.
ഹിതാശയ! രാഹിതൻ മക്കളുടെയും കടമപിലം
ദൃഢിതോക്തിയിലുതള്ളീട്ടുപാദതമാക്കിയമരവാൻ
സ്വാധനോതവപരമപദമുമരയതൊലികതി
കാഠതസകലഹിതം മമ ഭക്തോത്തമശരണം.
സമയേരാഘുപതിചെയ്തതിനായാമസുജവാ
യതിനാലപരമമഗദിയിലെരിയാൻ രഘുവരതൻ
തുരുതന്നുളവഹരാവണശേവാനെഴുന്നതുളും
കഥചൊന്നരവറിയിച്ചോരു ഭക്തോത്തമശരണം.
അപ്പൊഴുമഞ്ഞുളവാംവഴിയഗതിക്കരുകൃപയാ-
ലവരാമുപമതൽ ചെയ്യുന്നു പരാക്രമനിലയ!
ഏളയാനധതസകലമമപരിശോഷയപരമാ
പരിതാപമൊഴിവാക്കുക ഭക്തോത്തമശരണം.
ഹരസംഭവകരുണാകരമിഹനിത്യമപടിതാ-
നതള്ളീടുകിലപലമങ്കമമാംഗകരണം
പരമാർക്കൃതമിയുൽകടതരസംകടമപിലം
പരിശോധയ! പരമേശ്വര! ഭക്തോത്തമശരണം.
ഭക്തിഭൂതമധുരസപദകളഗാനസരസനാ
യൊരു രാമനിനിതിമവഴിതന്നഭിസവിധം
പരമാന്തളവെതിർ ഭക്തമമൊഴിയുമപട്ടുകൃസു-
സപരമിദിരശോഭിതമാക്കിയ ഭക്തോത്തമശരണം.

[illegible]

എന്നിങ്ങനെ മനസ്സുരുകി സ്തോത്രം ചെയ്ത തുളസീദാസരുടെ സങ്കടാവസ്ഥയറി ഞ്ഞു്, ഹനൂമാൻ, തുലുക്കന്മാരുടെ അക്രമത്തെയും അഹങ്കാരത്തെയും ഒന്നു ശമിപ്പിക്കണ മെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, അതിഭയങ്കരാകൃതികളായ ഒരു വാനരസൈന്യത്തെ നിർമ്മിച്ചു്, അതിനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ പ്രിയവാനരന്മാരേ! നിങ്ങൾ പതിനായിരംപേരും ഇപ്പോ ൾതന്നെ ഡില്ലിപ്പട്ടണത്തിൽ പോകണം. അവിടെ അധിവസിക്കുന്ന തുളസീദാസനെ ന്ന ഒരു ശ്രീരാമഭക്തനെ, അന്ധബുദ്ധിയാൽ നിഗ്രഹവാസികളായ തുലുക്കന്മാർ ഉപദ്രവി ച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ അവിടെച്ചെന്നു്, ഒട്ടൊ അടക്കമില്ലാതാക്കി, രാജാ വിനെ ഭയപ്പെടുത്തി അത്യന്തം ദുഷ്ടന്മാരായവരെ ഹനിസിച്ചു, തുളസീദാസനു മംഗളം ആ ശംസിച്ചുവരുവിൻ!"

കല്പന കേട്ടമാത്രയിൽതന്നെ ഭയാനകന്മാരായ ആ വാനരന്മാർ ഡില്ലിയിലെ ത്തി, തോട്ടങ്ങളെയും ഉപവനങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുകയും മേടകളും മാളികകളും തകർക്കുകയും മററും ചെയ്തു. "പണ്ടു്, നമ്മുടെ സ്വാമിയായ ഹനൂമാൻ ലങ്കാനഗരം നശിപ്പിച്ചതു പോലെ നമുക്കിതും നശിപ്പിക്കണം" എന്നുച്ചത്തിൽ അട്ടഹാസത്തോടുകൂടെ, പട്ടണ ത്തെ ഇടിച്ചുമറിച്ചു്, എതിർത്ത ദുഷ്ടന്മാരെ വധിച്ചു്, ഉറക്കെ ഗർജ്ജിച്ചട്ടഹസിച്ചു്, രാജധാ നത്തിൽ നിവസിച്ച ചക്രവർത്തിയെ നോക്കി, പരിഹസിച്ചു്, സ്ത്രീകളുടെ തലമുടിപിടി ച്ചു വെളിക്കിറക്കി അവമാനിച്ചു്, കഴിയുന്നത്ര നാശങ്ങൾ ചെയ്തുതുടങ്ങി. ദുഷ്ടതുലുക്ക ന്മാരിൽ പലരുടെയും അവയവങ്ങൾ ഛേദിക്കുകയും, പലരെ വരിഞ്ഞു കെട്ടിപ്പിടിച്ചു് ആകാശത്തിലേക്കെറിയുകയും, പട്ടണത്തിലെ വിശ്രമസ്ഥാനങ്ങളെല്ലാം മലമൂത്രാദികളാ ൽ മലിനമാക്കുകയും ചെയ്വാൻ തുടങ്ങി. തുലുക്കന്മാർ അത്ഭുതപൂർവ്വമായ ഈ ആപത്തു കണ്ടു്, പ്രാണരക്ഷയ്ക്കായി പലദിക്കിലേക്കും ഓട്ടംപിടിച്ചു. വാനരന്മാർ അവരെ എത്തിപ്പിടികൂടി പല്ലുകൊഴിക്കുക, കണ്ണുകുത്തുക മുതലായ ക്രൂരകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാതെ വി ട്ടയച്ചില്ല. ഒരുവിധത്തിലും അടക്കാൻപാടില്ലാത്ത ഈ ആപത്തുകണ്ടു്, ചക്രവർത്തി വി ത്രസ്തഹൃദയനായി അന്തഃപുരത്തിലെപോലെ വിറച്ചു്, കൊട്ടാരമുറിയിൽ പതുങ്ങിയിരുന്നതല്ലാ തെ വെളിക്കിറങ്ങിയില്ല. ഈ കലാപത്തിൽപെട്ടു കണ്ണുപോയവരും കൈപോയവരും കാൽപൊട്ടിയവരും മൂക്കറ്റവരും നാക്കുപോയവരും, കുടൽമുറിഞ്ഞവരും ആയി അ സംഖ്യം തുലുക്കന്മാർ, ഒരുവിധത്തിൽ നടന്നും ഇഴഞ്ഞും കാട്ടിലും മലകളിലുംപോയി ഒളിച്ചുപാർത്തു — അവിടെയും വാനരന്മാരെത്തി ഉപദ്രവിക്കാതിരുന്നില്ല. പാദ ങ്ങളിൽവീണു ശരണംപ്രാപിച്ചവരെമാത്രം അവർ ഉപദ്രവിച്ചില്ല. ഇങ്ങനെ ഭയാന കന്മാരെപ്പോലെ നാശകാരകന്മാരായ ആ വാനരന്മാർ, ഡില്ലിപ്പട്ടണം കീഴ്മേൽ മറി ക്കുമ്പോൾ, തുളസീദാസൻ ശ്രീരാമനാമജപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു ഭടൻ വേ ഗംതന്നെ കൊട്ടാരത്തിലേക്കെഴുന്നള്ളിച്ചെന്നു. അവിടെ രാജാപുരുഷന്മാരാൽ എല്ലാവരും ചേർന്നു കിടങ്ങിയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു, കരുണയോടുകൂടിപ്പറഞ്ഞു. "ഹേ രാജൻ! അങ്ങേ പ്ര ജകളുടെ ദുഷ്ടതകൊണ്ടല്ലയോ ഈ നാശങ്ങൾ വന്നുകൂടിയതു്. ഇനി എന്തിനു ദുഃഖി ക്കുന്നു?"

ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു്, ബാദുഷാ ലജ്ജാഭയപരവശനായി സ്വാമിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു വന്ദിച്ചു്, "ഹേ സ്വാമി! ഭയങ്കരന്മാരായ ഈ വാനരന്മാർ ആരാണെന്നും, എവിടെനിന്നാണ് വന്നതെന്നും അറിയിച്ചുതരണം എന്നപേക്ഷിച്ചു."

തുളസീദാസൻ:— രാജൻ! ഇവർ ശ്രീരാമസ്വാമിയുടെ സൈന്യവിഭാഗത്തിൽ ലക്ഷത്തിലൊരംശം മാത്രമാണു്. സ്വാമിയുടെ പരിവാരങ്ങൾ ഒന്നുമറിയാതെ ഇവരെ കൂട്ടി അ യച്ചിരിക്കയാണു്. ഇനി, പുറകെ തൊണ്ണൂറായിരംകോടി വാനരന്മാരുടെ അധിപതിയായി തൊണ്ണൂറു വെള്ളപ്പട സൈന്യത്തെയും അയച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അവ വന്നാൽ വലി യ ഉപദ്രവമുണ്ടാകും. പിന്നീടു വരുന്ന നിങ്ങൾക്കൊക്കെ മരണംതന്നെ. ബാദുഷാ ഇതുകേട്ടു്, ഇടി വെട്ടേൽക്കുന്ന പാമ്പുപോലെ നടുങ്ങി, "സ്വാമി! എന്റെ ശ്രീരാമസ്വാമിയെക്കുറിച്ചുള്ള അജ്ഞാനം ഇതാ വിട്ടുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനി, എനിക്കു യാതൊരു അഹങ്കാരവുമില്ല. വല്ലവിധത്തിലും ഉപദ്രവികളായ ഈ കുരങ്ങന്മാരെ, അങ്ങു്, തിരികെവിളിക്കാൻ ഇട

യാക്കിത്തന്നാൽ മതിയാകം" എന്നറിയിച്ചു. എന്നാൽ അങ്ങനെതന്നെ ചെയ്യാം എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, തുളസീദാസൻ ഹനുമാനെ ധ്യാനിച്ച്, വാനരസൈന്യത്തെ തിരികെ വിളിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഉടൻതന്നെ വാനരന്മാരെല്ലാം മറയുകയും, ഹനുമാൻ പ്രത്യക്ഷനായി ആകാശത്തിൽനിന്നുംകൊണ്ട്, ഹേ തുളസീദാസ! നീ എന്നെക്കുറിച്ചുപാടിയ സ്തോത്രം ആർ ചൊല്ലുന്നുവോ അവർ സർവ്വപീഡകളും നശിച്ച്, സുഖികളായി ഭവിക്കും എന്നനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നുമുതൽക്ക് തുരുക്കന്മാർ തുളസീദാസനെക്കുറിച്ചു വലിയ ഭയമായി അവർ അദ്ദേഹത്തെ അവമാനിക്കയോ അപമാനിക്കയോ ചെയ്യാതെ ഭക്തിപൂർവ്വം ആരാധിച്ചുവന്നു. ബാദുഷാവും പേടിച്ചുവിറച്ച്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിൽചെന്ന്, പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ച്, "ഹേ സിദ്ധയോഗീശ്വര! നിന്തിരുവടിയുടെ മഹിമാതിശയം അറിയാതെ പല ദ്രോഹങ്ങളും ഞാൻ ചെയ്തു അപരാധം ക്ഷമിച്ച്, രക്ഷിപ്പാറാകണം—എന്നപേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം സദയം അവർക്കെല്ലാം അഭയംകൊടുത്തു." അനന്തരം ബാദുഷാവെനോക്കി,—"ഹേ രാജൻ! അന്ധകൂപത്തിൽ വീഴാൻപോകുന്നവരെ തള്ളിയിടുന്നവർ ചിലരുണ്ട് അതുപോലെ സ്വതേ തന്നെ അന്ധന്മാരായ ഈ തുരുക്കന്മാരെക്കൊണ്ട്, എന്നെ ഉപദ്രവിപ്പിച്ചത്, അങ്ങേയ്ക്കു മന്ത്രിമാരാണ്. "ഒരുത്തൻ പാപകർമ്മം ചെയ്താൽ അതിന്റെ ഫലം പരക്കെയുള്ള മഹാജനങ്ങൾക്കൊക്കെത്തട്ടും" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ, അവർ ചെയ്തപ്പോൾ അതെല്ലാവർക്കും സംബന്ധിച്ചു. അതുകൊണ്ടു മേലാൽ ദുസ്സംസർഗ്ഗം വർജ്ജിച്ചുതന്നെയിരിക്കണം. എന്നിങ്ങനെ ഉപദേശംകൊടുത്തശേഷം അദ്ദേഹം മഠത്തിൽ തിരിച്ചെഴുന്നള്ളി യഥാപൂർവ്വം ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽ മുഴുകി ആനന്ദിച്ചിരുന്നു.

പതിന്നാലാം അദ്ധ്യായം.

(തുളസീദാസൻ അക്ബർബാദുഷാവെ അനുഗ്രഹിച്ചത്)

ഇങ്ങനെയിരിക്കെ, ബാദുഷാ മന്ത്രിമാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി, ദുർവൃത്തന്മാരായ അമാത്യന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ ദുർബ്ബുദ്ധികൊണ്ടു പട്ടണം മിക്കവാറും നശിച്ചു. പ്രജകളിൽ പലരും മരിച്ചു. അന്യനാട്ടുകാർക്ക് ചിരിക്കാനും ഇടവരായി. ഇങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങൾ പട്ടണത്തിൽ താമസിക്കുന്നതുതന്നെ മഹാപാതകമാണ്. പരമസാധുവായ തുളസീദാസരുടെ മനസ്സു വ്യസനിക്കത്തക്കവണ്ണം, ചെയ്തുകൂടാത്ത കാര്യങ്ങളാണ് നിങ്ങൾ ചെയ്തത്. കത്തിക്കുപകരം എന്റെ കഴുത്തറുക്കുന്നതിനു സമമാണിത്. തുളസീദാസരുടെ മാഹാത്മ്യം നിങ്ങൾ അറിയാതെപോയി. അതുകൊണ്ടിനി, നിങ്ങൾ എന്റെ നാട്ടിൽ താമസിക്കാൻ പാടില്ല. ഇപ്പോഴെവിടെയെങ്കിലും പൊയ്ക്കൊള്ളണം എന്നാജ്ഞാപിച്ചയച്ചശേഷം പരിതപ്തമായ മനസ്സോടെ കോലാഹലങ്ങൾ കൂടാതെ നേരെ തുളസീദാസന്റെ മഠത്തിലേക്ക് നടന്നു. അവിടെച്ചെന്നതിൽ ലജ്ജകൊണ്ടു തുളസീദാസന്റെ മുമ്പിൽപോകാൻ ശക്തനാകാതെ വെളിയിൽതന്നെ കണ്ണീരോടുകൂടി പലവിധത്തിൽ സ്തോത്രംചെയ്തുതുടങ്ങി. തുളസീദാസൻ അതുകേട്ട് ബാദുഷാ നിരപരാധിയാണെന്നറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷപൂർവ്വം വിളിപ്പിച്ച് അടുക്കലിരുത്തി പറഞ്ഞു ഹേ രാജൻ അങ്ങേക്ക ഒരു ദുഃഖവും സംഭവിക്കയില്ല. രാജാക്കന്മാർ ഒരിക്കലും അനവധാനന്മാരായിരിക്കരുത്. സാധുക്കളുടെ മനസ്സു വ്യസനിപ്പാൻ ഇടവരുത്തരുത് ശിക്ഷിക്കുമ്പോഴും സാധുക്കളെ ദ്രോഹിപ്പാൻ ശക്തമല്ല. ഇനി, അങ്ങ്, ഇവിടെ സുഖമായിരിക്കണം. ഞാൻ ഒരു സഞ്ചാരംചെയ്വാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. സത്യജ്ഞാനലബ്ധിക്കും മനോനിർവ്വൃതിക്കും സഞ്ചാരം കാ

ണമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. വിശേഷിച്ചും ഈ പട്ടണത്തിൽ താമസിക്കാൻ എനിക്കിഷ്ടംതോന്നുന്നില്ല. ഇവിടെയുള്ളവരെല്ലാം അജ്ഞാനികളും അക്രമികളുമാണെന്നു കണ്ടിരിക്കുന്നു. അവർ അഹംബുദ്ധിയാൽ കരുണയില്ലാത്ത കൂട്ടരാണ്. അവർ ഓരോസമയം എന്നോടു വാദിക്കാൻ വരും. താങ്കളേയും അവർ വകവയ്ക്കാതെ പലതും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു മടിക്കയില്ല. ഇതിനു ദൃഷ്ടാന്തമായി ഒരു കഥ നിങ്ങളുടെ വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നുവല്ലോ. അതു്, എന്തെന്നാൽ,

അദ്വൈതാർത്ഥവാദികളായ മഹാത്മാക്കളെ ശൂലത്തിന്മേറ്റിയും, അവരുടെ ദേഹത്തിലെ തുകൽ പൊളിയത്തക്കവണ്ണം, അടിക്കണമെന്നു തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ആ മഹാത്മാക്കളെ ദ്രോഹിക്കരുതെന്നു ജ്ഞാനഗുരു കഴറുന്നതു പറഞ്ഞിട്ടും, പ്രജകൾ കേൾക്കാതെ, ശൂലത്തിന്മേലേറ്റി അവരെ എന്നും മഹാവാക്യത്തെ ഉച്ചരിക്കരുതെന്നു ശാസിച്ചു. എന്നിട്ടു കേൾക്കാഞ്ഞതിനാൽ അവർ കോപിച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ, ശൂലസ്ഥിതന്മാരുടെ ദേഹത്തിൽനിന്നും വാർന്നുവീണ രക്തത്തുള്ളികളും, അതേ മഹാവാക്യത്തെ ഉച്ചരിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതുകേട്ടു്, അന്ധന്മാരായ അവർ ആ രക്തത്തുള്ളികളെയും, ദേഹത്തെയും ഒന്നാക്കിച്ചേർത്തു്, പുറിച്ചു ചാമ്പലാക്കി ഒരു കലശത്തിൽ അടച്ചുവച്ചു. എന്നിട്ടും ആ ചാമ്പൽ മഹാവാക്യത്തെത്തന്നെ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനെ ആ രാജ്യത്തെ രാജാവിന്റെ പുത്രി തുറന്നുനോക്കിയെന്നുള്ള കാരണത്താൽ അവൾക്കു ഗർഭം ഉണ്ടാകയും ഗർഭത്തിലും ആ ശിശു മഹാവാക്യത്തെത്തന്നെ തുടരെ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം യഥാകാലം അവൾ പ്രസവിച്ചു. പ്രസൂതനായ കുട്ടിയും അതേവാക്യത്തെത്തന്നെ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ, ആ രാജ്യത്തെ രാജാവിന്റെ പുത്രൻ മരിക്കയും, അവനെ ആ വാക്യത്താൽ കുമാരൻ ജീവിപ്പിക്കയുംചെയ്തു. വിഹിതമല്ലാത്ത വാക്യത്താലാണല്ലോ കുമാരനെ ജീവിപ്പിച്ചതെന്നുള്ള കുണ്ഠിതത്താൽ, ലജ്ജിതന്മാരായ ദുഷ്ടന്മാർ, കോപിച്ചു്, രാജപുത്രിയുടെ പുത്രനെ തുകൽ പൊളിയത്തക്കവണ്ണം അടിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിക്കയും ഉടനെ മഹാത്മാവായ ആ ബാലൻ, അതറിഞ്ഞു്, തുകലുരിച്ചു, അവരുടെ മുമ്പിൽ എറിഞ്ഞുകൊടുത്തശേഷം. മഹാവാക്യശക്തിയാൽ സൂര്യനെ ഭൂമിയിൽ വരുത്തി, ഉഷ്ണം വരുത്തി, ആ പട്ടണം അഗ്നിയിലെരിച്ചു്, അദ്വൈതജ്ഞാനത്തെ വെളിപ്പെടുത്തികാണിച്ചു്, അതിനാലും ആ പട്ടണത്തിൽ താമസിക്കാൻ മനസ്സില്ലാതെ, യാത്ര തിരിച്ചുപോയി" ഈ കഥ, താങ്കൾ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? എനിക്കും ആ പ്രകാരംപോലെയാണനുഭവിച്ചതു്. ഇനിയും ആ അനുഭവം വരാനിടയുണ്ടു്. അതു താങ്കൾക്കും നാട്ടിനും അപകീർത്തിക്കിടയാക്കുകയുംചെയ്യും. അതിനാൽ എന്നെ സൌമ്യത്തോടെ യാത്രപറഞ്ഞയയ്ക്കണം എന്നു പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ട രാജാവ്, കണ്ണീരോടെ ഭക്തന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം ചെയ്തു—സ്വാമിൻ! നിന്തിരുവടി എനിക്കു തത്ത്വം പറഞ്ഞുതരാതെ പോയാൽ കഷ്ടമാണു്. മഹാത്മഗുരുകൃപാചാരങ്ങളെ ഞാൻ കൈവെടിയാതെ കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ മഹിമതത്തത്ത്വാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കിത്തന്നിട്ടില്ല. ഈ നിലയിൽ നിന്തിരുവടിപോയാൽ, ഞാൻ ഉഭയഭ്രഷ്ടനായി, [illegible] പോലെ പരിഹാസ്യനായി ഭവിക്കും. എന്റെ മനസ്സിനെ അജ്ഞാനത്തിൽനിന്നു മാറ്റാതെ അന്ധകാരത്തിൽ തള്ളിക്കളയുന്നതു ന്യായമാണോ? കരുണാമൂർത്തിയായ നിന്തിരുവടി എന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നപക്ഷം, രക്ഷിക്കുന്നതിനു പിന്നെയാരാണുള്ളതു്? എന്നുപറഞ്ഞു ബാലന്മാരെപ്പോലെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ഇതുകണ്ടു്, ആർദ്രഹൃദയനായ തുളസീദാസൻ, രാജാവിനെ സ്നേഹപൂർവം ആശ്ലേഷിച്ചുപറഞ്ഞു. "ഹേ പരിശുദ്ധാത്മാവേ! സത്വഗുണവിലാസിൻ! കാണുന്നതും കേൾക്കുന്നതും വേദത്തിൽ പറയുന്നതും. പരമാർത്ഥത്തിൽ ഒന്നുതന്നെയാണു്. നിങ്ങളുടെ മഹിമയും ഞങ്ങളുടെ വിശ്വാസവും ഒന്നുതന്നെ. ലോകനീതിയനുസരിച്ചു ഒരേ ഒരു പരമാത്മാവിനെത്തന്നെയാണു്, പലതരം മതസ്ഥന്മാർ ഓരോരോ നാമങ്ങൾകൊണ്ടു വിളിക്കുന്നതു് ഹിന്ദുക്കൾ സഗുണദൈവത്തെ ആരാധിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവെന്ന മഹമ്മദന്മാർ ആരാ

ധിക്കുന്നു എന്നാത്രമേയുള്ളൂ. സഗുണമായി ആരാധിക്കുന്ന പ്രതിമകളും, ഒടുവിൽ അരൂപധ്യാനത്തിലാണ് ചെന്നെത്തുന്നത്. രൂപകല്പനം കേവലം ധ്യാനത്തിനുള്ള ഉപപത്തിമാത്രമാണ്. നാം ഒരു മനുഷ്യനെ കടലാസിലോ കല്ലിന്മേലോ എഴുതിപ്പഠിക്കുന്നു. പഠിച്ചതിന്നാൽ ആ കടലാസോ കല്ലോ തള്ളിക്കളയുന്നതോ? എഴുതുന്ന എഴുത്താണിയോ മഷിയോ ഏതു ഭാഗത്തിലോ ഏതു നിറത്തിലോ ആയിരുന്നുവെന്നാണ്? അതുപോലെ വിഷ്ണുവെന്നോ ശിവനെന്നോ മറ്റോ ഒരു രൂപമെന്നോ കല്പിച്ച്, പ്രതിമകളെ ആരാധിക്കുന്നതു, അദ്വൈതബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനു വേണ്ടിയാണ്. ആ പരമാത്മം പിൻകാലം മറന്നുകളയുകയും ചെയ്യും. പക്ഷേ, മനുഷ്യൻ്റെ അക്ഷരങ്ങൾ കടലാസിലെഴുതുന്നതുപോലെ, സർവ്വൈകരൂപമായ പരബ്രഹ്മം അരൂപിയായ വസ്തുവാണ് നാം ഉണ്ടാക്കിവയ്ക്കുന്ന പ്രതിമയുമെന്ന മനസ്സിലാക്കണം. വെള്ളത്തിൽ കലക്കിയിരിക്കുമ്പോൾ ഉപ്പോ പഞ്ചസാരയോ നമുക്ക് കാണ്മാൻ കഴിയുന്നില്ല. സ്വദിക്കാനേ കഴിയുന്നുള്ളൂ. വെള്ളം വറ്റിച്ചുകളഞ്ഞാൽ ഉടൻ കാണപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ ഉചിതപ്രവർത്തനം കൊണ്ട്, അരൂപത്തെ സരൂപമായിക്കാണാം. സരൂപത്തെ അരൂപമാക്കി സാധിക്കയും ചെയ്യാം. അതുകൊണ്ടു ഇതുവരെ താങ്കൾ ധ്യാനിച്ചുവന്ന അരൂപബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെ മേലും ധ്യാനിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ശരിയായി സിദ്ധിക്കുമ്പോൾ അദ്വൈതാനന്ദാനുഭൂതി താനേയുണ്ടാകും. അതിനു താങ്കൾക്കു സംഗതിവരട്ടെയെന്നു ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു." എന്നരുളിച്ചെയ്തു തുളസീദാസൻ ബാദ്ഷായുടെ ശിരസ്സിൽ കൈവച്ചു മഹാവാക്യം ഉപദേശിച്ചു. ദേഹേന്ദ്രിയാദികളും ആത്മാവും തമ്മിലുള്ള ഭേദത്തെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കുകയും, ജാഗ്രത് സ്വപ്നസുഷുപ്തി അവസ്ഥാത്രയത്തിൻ്റെ നിലകളെ ഗ്രഹിക്കയും ബ്രഹ്മനിഷ്ഠ ശീലിക്കേണ്ട ക്രമങ്ങളെ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയും ബുദ്ധിയെ അന്തർമുഖമാക്കി ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ അനുഭവിക്കേണ്ട മാർഗ്ഗത്തെ കാണിച്ചുകൊടുക്കയും ചെയ്തു.

അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരവേ, ഒരു ദിവസം രാജാവിനെനോക്കി, ഹേ രാജൻ! ഇനി നിനക്കു വല്ല സന്ദേഹവുമുണ്ടെങ്കിൽ ചോദിച്ചുകൊൾക. എന്നു കല്പിച്ചു. ബാദ്ഷാ, വിചാരിച്ചുനോക്കിയതിൽ തൻ്റെ രാജ്യത്തുള്ള അനേകം പക്കീർകൾ ദൈവമാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്ന സിദ്ധാന്തങ്ങളും, തുളസീദാസൻ്റെ ഉപദേശവും ഒന്നായിത്തന്നെ തോന്നിയതുകൊണ്ട്, യാതൊരു സംശയത്തിനും വഴിയില്ലാതെ കുറേനേരം മൗനം ദീക്ഷിച്ചതിനുശേഷം, സവിനയം നോക്കി—"ഹേ ഗുരോ! അങ്ങളുടെയിടയിൽ മനുഷ്യരെന്നും ദേവന്മാരെന്നും പ്രസിദ്ധിയുള്ളവരാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഉത്തമന്മാർ ഉപദേശിക്കുന്നവഴിയും, നിങ്ങൾ അരുളിച്ചെയ്ത വഴിയും ഒന്നായിരിക്കകൊണ്ടും, പ്രത്യക്ഷമായ ഒരനുഭവജ്ഞാനം അങ്ങേക്കു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടും, ഒരു തത്വജ്ഞാനവിഷയത്തിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ലെങ്കിലും ഈ ലോകം എങ്ങനെയുണ്ടായിയെന്നും ഒടുവിൽ നശിക്കുന്നതെങ്ങനെയെന്നുമുള്ള സംശയനിവൃത്തി വരുത്തിത്തരേണമാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. തുളസീദാസൻ, അതുകേട്ടു ചിരിച്ചുകൊണ്ട്, "ഹേ ബാദ്ഷാവേ! ദിവസംതോറും മഹാത്മ്യമുള്ളവനാകുന്ന ഈശ്വരൻ്റെ ഉല്പത്തിയേയും നാശത്തെയുംകുറിച്ച്, സൂക്ഷ്മമായി വിചാരിക്കുന്നതിനുപോലും നാം യോഗ്യന്മാരല്ലാതെയായിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്ക്, മഹത്തായ പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയേയും മറ്റുംകുറിച്ചുള്ള അന്വേഷണം വ്യർത്ഥമായിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നാലും, സകലജാതിക്കും സമ്മതമായും സമ്മതിക്കത്തക്ക വേദാന്തശാസ്ത്രപ്രസ്താവം അനുസരിച്ച്, പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയേയും മറ്റുംകുറിച്ചു കുറച്ചു ഞാനിതു പറഞ്ഞുതരാം; ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടുകൊള്ളണം. അതായത്, അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണസച്ചിദാനന്ദാഖ്യമായ രൂപസങ്കല്പങ്ങൾക്കൊന്നും പ്രവേശമില്ലാത്ത പരബ്രഹ്മം നാമരൂപരഹിതമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, അതിൻ്റെ സ്വരൂപത്തെ വിവരിക്കുന്നതിനു ത്രിമൂർത്തികളാൽ പോലും സാധിക്കുന്നതല്ല. പറയാൻ പാടില്ലാത്തതെന്നാണ് ബ്രഹ്മശബ്ദത്തിൻ്റെ അർത്ഥവും. നിരാകാരമായ ബ്രഹ്മം വിസ്തൃതിപോലെയും തിരയില്ലാത്ത സമുദ്രംപോലെയും ചലനമില്ലാത്ത ചിത്രംപോലെയും നിശ്ചലമായിരിക്കുമ്പോൾ ചലനശക്തിയു

ള്ള സത്വരജസ്തമോ ഗുണങ്ങൾ സാധൎമ്യമായ പ്രകൃതി അതിൽ (ബ്രഹ്മത്തിൽ) നിന്നും ഉണ്ടായി അതിലടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ സ്വഭാവം അജ്ഞാനമിശ്രമാണെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രസൂൎയ്യന്മാർ ഉണ്ടാകുന്നതിനുമുമ്പ്, ലോകമെല്ലാം അന്ധകാരമയമായല്ലെ ഇരുന്നതു്—ആ അന്ധത്വത്തെ മായയാണെന്നു കല്പിക്കുക. അപ്പോൾ ജീവികളുണ്ടെങ്കിൽ അവൎക്കു കണ്ണുകാണുമോ? ചന്ദ്രസൂൎയ്യന്മാർ ആവിൎഭവിച്ചതോടുകൂടി കണ്ണുകൾക്കു് വ്യാവൎത്തനശക്തിയുണ്ടായി. അതുപോലെ മായയെന്നതു്, മനസ്സിന്റെ അന്ധകാരമാണ്. ആ അന്ധകാരമാണ് പ്രപഞ്ചഭ്രമം തോന്നിക്കുന്നതു്. ജ്ഞാനങ്ങളാകുന്ന ചന്ദ്രസൂൎയ്യന്മാർ മനസ്സിൽ ആവിൎഭവിക്കുമ്പോൾ ആ അന്ധത്വം നീങ്ങുന്നു. ബ്രഹ്മം നിൎവികാരമായ ഒരു ദീപമാണെന്നുവരുന്നു; അതിന്റെ നിഴലാണ് മായയെന്നു് ഒരുപക്ഷം പറയാം. മായയുണ്ടായി, ത്രിഗുണങ്ങൾ അതിൽ പ്രവൎത്തിച്ചു പ്രപഞ്ചം തോന്നിക്കാൻ ആരംഭിച്ചതോടുകൂടി, അതിനു സാക്ഷിയായ ബ്രഹ്മാംശത്തിനു ഈശ്വരനെന്ന ഒരു സംജ്ഞ ഏൎപ്പെട്ടു. അനേകവിചിത്രരൂപയായ മായയിൽ പ്രതിബിംബിതനായ ഈശ്വരനും അനേകരൂപകല്പനകൾ ഏൎപ്പെട്ടു. അനന്തരം ആ പ്രകൃതിയിൽ നിന്നുതന്നെ ഈശ്വരസാന്നിധ്യത്താൽ പഞ്ചഭൂതങ്ങളുണ്ടായി.

അതെങ്ങനെയെന്നാൽ, ക്ഷോഭപ്രകൃതിയോടുകൂടിയ മൂലപ്രകൃതിയിൽനിന്നും, ശബ്ദഗുണമായ അരൂപ ആകാശമുണ്ടായി. അതിൽ പ്രതിഫലിച്ച ബ്രഹ്മം സദാശിവശബ്ദംകൊണ്ടു പറയപ്പെടുന്നു. അരൂപമായ ആ ആകാശത്തിൽനിന്നും, ശബ്ദസ്പൎശഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ വായുവുണ്ടായി. അതിൽ പ്രതിബിംബിച്ച ബ്രഹ്മത്തിനു മഹേശ്വരനെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അരൂപരൂപമായ വായുവിൽനിന്നും, ശബ്ദസ്പൎശരൂപഗുണങ്ങളുള്ള അഗ്നിയുണ്ടായി. അതിൽ പ്രതിഫലിച്ച ബ്രഹ്മത്തിനു രുദ്രനെന്നുപേർ. സരൂപമായ അഗ്നിയിൽനിന്നും, ശബ്ദസ്പൎശരൂപരസഗുണങ്ങളോടുകൂടി ജലം ഉണ്ടായി. അതിൽ പ്രതിഫലിച്ച ബ്രഹ്മത്തിനു വിഷ്ണുവെന്നുപേർ. സരൂപമായ ജലത്തിൽനിന്നും, ശബ്ദസ്പൎശരൂപരസഗന്ധഗുണങ്ങളോടുകൂടി പൃഥിവിയുണ്ടായി. അതിൽ പ്രതിബിംബിതമായ ബ്രഹ്മത്തിനു ബ്രഹ്മാവെന്നുപേർ. ഈ ഭൂതങ്ങൾ അഞ്ചും ഒന്നായിരിക്കുന്നു. രുദ്രാദി ദേവതകൾ ബ്രഹ്മാംശവുമാകുന്നു. പ്രപഞ്ചോല്പത്തിക്കു കാരണമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ അന്തൎഭവിച്ച ഒരു ഭാവമാണെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മായയെന്ന ശക്തിയിൽ ആകാശവും, ആകാശത്തിൽ വായുവും വായുവിൽ അഗ്നിയും അഗ്നിയിൽ ജലവും ജലത്തിൽ പൃഥിവിയും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആകാശതുല്യം നിൎമ്മലമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മത്തിൽ സ്വയം ഉണ്ടായി ചുറ്റുന്ന ചുഴലിക്കാറ്റുപോലെയുള്ള മായാശക്തി, ആ പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ ഒന്നോടൊന്നിണച്ചേൎക്കും.

ഈശ്വരശക്തിവിലാസത്താൽ, ഭൂതങ്ങൾ അനേകം രൂപങ്ങളായിപ്പിരിഞ്ഞു് മയിൽപ്പീലിപോലെ നാനാവിചിത്രരൂപങ്ങളാൽ വിളങ്ങുമാറായിരിക്കുന്നു. കണ്ണാടി, ശുദ്ധസ്ഫടികം മുതലായവ വൎണ്ണരഹിതമാണെങ്കിലും അതിൽ നിഴലിക്കുന്ന വസ്തുവിന്റെ നിറമനുസരിച്ചു് ഏകവൎണ്ണമായോ പഞ്ചവൎണ്ണമായോ അതു തോന്നപ്പെടുന്നതുപോലെ, അരൂപമായ ആകാശത്തിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മം, രൂപരഹിതനായ സദാശിവനായും അരൂപരൂപമായ വായുവിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന ബ്രഹ്മം, രൂപാരൂപനായ മഹേശ്വരനായും, രൂപമുള്ള അഗ്നി, അപ്പ്, ഭൂമി, ഇവകളിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന ബ്രഹ്മം, സരൂപന്മാരായ രുദ്രാദികളായും വിളങ്ങുന്നു. പൃഥിവീസ്വരൂപനായ ബ്രഹ്മാവു് അഞ്ചുഗുണങ്ങളുംചേൎന്ന പൃഥിവിയെക്കൊണ്ടു്, അനേകജന്തുക്കളെ സൃഷ്ടിച്ചു. വിഷ്ണുദേവൻ നാലുഗുണംചേൎന്ന അപ്പുവാൽ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സൃഷ്ടികളെ രക്ഷിക്കാൻതുടങ്ങി. രുദ്രൻ മൂന്നുഗുണമുള്ള അഗ്നിയാൽ വിഷ്ണുദേവരക്ഷിതമായ സൃഷ്ടിവൎഗ്ഗത്തെ സംഹരിപ്പാൻതുടങ്ങി. മഹേശ്വരൻ രണ്ടുഗുണമുള്ള വായുവാൽ ജീവജാലങ്ങൾക്കു ശ്വാസോച്ഛ്വാസങ്ങളും നിദ്രയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സദാശിവൻ ഏകഗുണമുള്ള ആകാശത്താൽ ജീവികൾക്കു തെളിവുണ്ടാക്കുകയുംചെയ്യുന്നു. മായ പാഞ്ചഭൌതികദേഹങ്ങളിലിരുന്നു് ജീവൻ എന്നൊരുഭാവമുളവാക്കുന്നു—ബ്രഹ്മം ദേഹികൾക്കെല്ലാം ഉള്ളിൽതന്നെ തന്നെ

നുള്ള അജ്ഞാനാവൃതബുദ്ധിയോടുകൂടിയ ജീവനും അനുകൂലപ്പെടാതെ, സർവസാക്ഷിയായിരുന്നുകൊണ്ട്, സ്വലക്ഷണനായി സ്വതന്ത്രനായിരിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ്, ജാഗ്രദവസ്ഥയ്ക്കുതക്ക അധ്യക്ഷനായി, ജീവനെ നാനാഭോഗങ്ങളിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. വിഷ്ണു സ്വപ്നാവസ്ഥക്കധ്യക്ഷനായി, ജീവനു അനാദിവാസനകളെ കാണിക്കുന്നു. രുദ്രൻ, സുഷുപ്ത്യധ്യക്ഷനായി എല്ലാവറ്റെയും ശൂന്യമാക്കി, ജീവനെ തന്നിലൊതുക്കുന്നു. മഹേശൻ, ജീവനു തുര്യാവസ്ഥയ്ക്കു യോഗ്യതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. സദാശിവൻ, ജീവനു തുര്യാതീതാവസ്ഥയ്ക്കു യോഗ്യമായ ബ്രഹ്മാനന്ദമുണ്ടാക്കുന്നു. മായാസ്വരൂപത്തെമറച്ച്, ശുദ്ധശൂന്യമായ്ബ്രഹ്മീകരമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. ബ്രഹ്മം സ്വതന്ത്രമായി ജ്ഞാനാനന്ദരൂപമായിരിക്കും. ബ്രഹ്മൈകമാത്രമായ ഈ ആനന്ദത്തെ മായാഭ്രമത്താൽ അറിയാതെ ജീവൻ, ദുഃഖത്തെത്തന്നെ സുഖമായി നിരൂപിച്ച്, ഭോഗവാസനാധീനനായി കർമ്മാനുസൃതമായ വിവിധദേഹങ്ങളെടുത്ത്; ജനനമരണങ്ങൾ നടുവിൽമുങ്ങി, കരപറ്റാൻ വഴിയും കാണാതെ ദുഃഖിച്ചുതന്നെ കഴിയുന്നു. പഞ്ചതന്മാത്രങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടായ പഞ്ചഭൂതങ്ങളാൽ രൂപീകൃതമായ ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളെല്ലാം, മായാശക്തിയുടെ ലീലയിൽനിന്നുണ്ടായതാണെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളണം. വിവേകപൂർവം വിചാരിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ, ജീവൻ എന്നൊരു ശബ്ദത്തിനുപോലുമവകാശമില്ല. ദേഹമെല്ലാം പഞ്ചഭൂതാത്മകമാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ, ജീവൻ എന്നൊന്നില്ലെന്നുവരുന്നു. ദേഹാദികളിൽ ഞാനെന്നുള്ള ഭ്രമം ഉണ്ടല്ലോ. ആ ഭ്രമത്തിനാണ് ജീവൻ എന്നുപേര്. ആ ഭ്രമം നീങ്ങിയാൽജീവൻ പരമാത്മാവിൽനിന്നു വേറല്ലാതെ ശോഭിക്കും. സാക്ഷിയായിനില്ക്കുന്ന ആത്മാവ് ബ്രഹ്മംതന്നെയാണ്. അല്ലാതെ വേറല്ല. ഈ ബ്രഹ്മം ഒന്നായുള്ള കൂടസ്ഥബ്രഹ്മം സ്വയംപ്രകാശമായി സ്ഥിതിചെയ്ത്, ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യവസ്ഥകളിലുള്ള വിഷയഭോഗങ്ങളേയും നാനാഭേദവിചിത്രങ്ങളേയും, ജീവന്റെ മയക്കത്തെളിവുകളെയും വിലക്ഷണമാണെന്നറിഞ്ഞ്, അതുകൾ നാനാഭേദങ്ങളായിരുന്നാലും, താൻ ഭേദിക്കാതെ; അതുകൾ അസത്താണെങ്കിലും താൻ അഴിവില്ലാത്ത, സത്തായ്, അതുകൾ അജ്ഞാനരൂപങ്ങളാണെങ്കിലും താൻ ജ്ഞാനരൂപമായ്, അതുകൾ ദുഃഖമയങ്ങളാണെങ്കിലും താൻ ആനന്ദമയനായ്, നിർമ്മലനായ് നിർവികാരനായ് നിരൂപനായ് അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണനായ് വിളങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മായ, വിവിധഗുണങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കി, മിഥ്യാദുഃഖങ്ങൾക്കു ഹേതുവായിരിക്കുന്നു. മായയിൽ മുങ്ങുന്നവർക്ക് പലവിധത്തിലുള്ള സിദ്ധികൾ ലഭിച്ചാലും അഭിമാനത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ഇല്ലായ്കകൊണ്ടു, അഹംകാരംവർദ്ധിച്ചു ഒടുവിൽ ദുഃഖംതന്നെ ഫലമായിത്തീരുന്നു. നേരെമറിച്ചു ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾക്കു പലവിധസിദ്ധികൾ കൈവരുന്നതുകൂടാതെ, നിത്യാനന്ദപ്രാപ്തിയുണ്ടായി ഒടുവിൽ മോക്ഷവുംസിദ്ധിക്കുന്നു. പരബ്രഹ്മാംശഭൂതന്മാരായ പഞ്ചകർത്താക്കളിൽ അവരവരെവെവ്വേറെ കല്പിച്ച്, ധ്യാനസ്തോത്രങ്ങൾചെയ്യുന്നവരും ഉണ്ടു, പരബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെ ധ്യാനിച്ചു സ്തുതിക്കുന്നവരുമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ് ദേവാദേവതാഭക്തന്മാർ അതതുമതപ്രകാരമുള്ള ദൈവങ്ങളെ ഭജിച്ച് ഒടുവിൽ ആ ദൈവത്തിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ മോക്ഷമടഞ്ഞിട്ടുള്ളതു. രൂപമുള്ള ദേവതകളെത്തള്ളി അരൂപബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കുക വളരെ ദുർല്ലഭവും ദുർഘടവുമാണ്. രൂപത്തിൽ നില്ക്കാത്തമനസ്സ്, അരൂപത്തിൽ നില്ക്കാൻ പ്രയാസമാകകൊണ്ട് മുക്തിലഭിക്കുന്നതിനുള്ള എളുപ്പവഴി, സരൂപധ്യാനംതന്നെയെന്നു പലരും അംഗീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരുപാസനമാണു.

സരൂപധ്യാനംചെയ്തു മനസ്സുറച്ചതിൽപിന്നെ, അരൂപബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കുകയാണ്, യോഗ്യന്മാർ ചെയ്യുന്നതു്. എല്ലാവരും അതുകണ്ട്, രൂപത്തെവിട്ടു അരൂപത്തെ ധ്യാനിക്കാമെന്നുവച്ചാൽ, നിഷ്പ്രയോജനമെന്നല്ലാതെ ഫലപ്പെടുകയില്ല. മനസ്സിന ബാഹ്യവിഷയങ്ങളിൽനിന്നും നിവൃത്തിലഭിച്ചാൽ പിന്നെ അരൂപബ്രഹ്മധ്യാനംചെയ്യുന്നതു നന്നാണ്. അതേക്കുറിച്ചാർക്കും എതിർവാദമില്ല. സൃഷ്ട്യാദികർത്താക്കൾ നാലുമൊന്നു് ബ്രഹ്മമാണെന്നു കല്പിക്കേണമെന്നുവച്ചാൽ ബ്രഹ്മത്തെ നിഷ്ക്രിയമെന്നു പറ

യാഥാർത്ഥ്യമില്ലെന്നുവരും. എന്നാൽ ബ്രഹ്മസങ്കല്പത്താൽ ഉണ്ടാകയാണെന്നായാൽ സങ്കല്പമുള്ള ബ്രഹ്മത്തിന്ന വികല്പവും ഇല്ലാതെയാവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. അപ്പോൾ നിർവ്വികല്പം എന്നുള്ള വിശേഷണം ബ്രഹ്മത്തിൽ യോജിക്കാതെവരും. സങ്കല്പവികല്പങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ വികാരവും രൂപവുംകൂടാതെ കഴികയില്ല. ബ്രഹ്മം അരൂപവും നിർവ്വികാരവുമാണെന്നുള്ളതിന്ന പക്ഷാന്തരമില്ല. അതിനാൽ സൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയങ്ങൾ നടത്തുന്ന ശക്തികളെ മൂന്നു ദൈവങ്ങളായി കല്പിച്ചു, ബ്രഹ്മാ, വിഷ്ണു, ശിവൻ എന്നിങ്ങനെ നാമകരണവും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. സത്യത്തിൽ ആ ദൈവങ്ങൾ ക്രിയാധർമ്മം മായാസംബന്ധത്താൽകൈക്കൊണ്ട ബ്രഹ്മാംശമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. അതുവഴി, സഗുണബ്രഹ്മമെന്നും നിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മമെന്നും ബ്രഹ്മത്തെ വേദാന്തികൾ രണ്ടായി വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ത്രിമൂർത്തികളേയോ അവരുടെ അവതാരങ്ങളേയോ നാം ആരാധിക്കുന്നതു അസ്ഥാനത്തിലല്ല. ത്രികരണശുദ്ധിയോടുകൂടി ത്രിമൂർത്തികളേയോ പരബ്രഹ്മത്തേയോ ഭജിക്കുന്നവൻ, പരമഭക്തനാണെന്നു പറയാം. ശുദ്ധാന്തഃകരണത്തോടുകൂടി, സർപ്പത്തെപ്പോലെ വായുഭക്ഷണനായി, ദീർഘായുസ്സുണ്ടാക്കി അനേകം സിദ്ധികൾ ലഭിച്ചു നിർവ്വികല്പനായിരിക്കുന്നവൻ സാക്ഷാൽ സിദ്ധൻതന്നെയാണ്. ഭഗവൽഭക്തിയും യോഗാഭ്യാസവുംകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നതെന്താണെന്നുവെച്ചാൽ, ജീവന്മുക്തിപദമാകുന്നു. ജീവന്മുക്തിയെന്നതു ഇന്ദ്രിയാദികളെ ബാഹ്യാർത്ഥങ്ങളിൽനിന്നും നിവർത്തിച്ച് ബ്രഹ്മംതാനെന്നുള്ള ബോധം ഉണ്ടായി, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠാശീലനായി വിശ്രാന്തിയടഞ്ഞു ദേഹത്തെ മറന്ന് പരമാത്മാവോടുചേർന്നു ആനന്ദവാരിധിയിൽ മുഴുകി താൻ ഇന്നയാളാണെന്ന സ്മരണയകന്നു ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാകുന്നു. ഈശ്വരധ്യാനം അശേഷം ചെയ്യാത്ത മൃഗപ്രായന്മാരെക്കാൾ മൂർത്തിധ്യാനംചെയ്യുന്നവൻ ശ്രേഷ്ഠനാണ്. അവനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനാണ് പരബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നവൻ. പരബ്രഹ്മംതാനായിരിക്കുന്നവൻ അവനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനാണ്. ആനന്ദാനുഭവത്താൽ താൻ ഇന്ന ആളാണെന്നറിയാതെയിരിക്കുന്നവൻ അവനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനത്രെ. ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയോടുകൂടി, ഭിന്നഭേദാദികളെ മറന്ന്, സമാനതുല്യന്മാരായി സമാധിസ്ഥന്മാരായിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനികളെ കണ്ടുപിടിച്ചു യഥാവിധി ശുശ്രൂഷിക്കുന്നവൻ അവനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനാണെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഹേരാജൻ! ഇപ്രകാരമുള്ള ദുർല്ലഭമായതിനെ കൈവെടിഞ്ഞ്, ദുഃഖത്തിൽപെട്ട് കിട്ടാത്ത ആയുസ്സിനെ നശിപ്പിച്ചു കർമ്മമെന്ന പാശത്താൽ കെട്ടപ്പെട്ടു കേവലം മൃഗപ്രായന്മാരായി ഉഴലുന്ന മനുഷ്യർ നാളെ കാലൻവന്നടുത്താൽ അപ്പോൾ എന്തുചെയ്യുമോ? എങ്ങനെ രക്ഷപ്രാപിക്കുമോ? എത്ര കഷ്ടത്തിലകപ്പെടുമോ?—എന്തോ എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ—ഹേ പരിശുദ്ധനേ! എത്രനാൾ ജീവിച്ചിരുന്നാലും ഒടുവിൽ നശിച്ചുപോകുന്ന ഈ ദേഹത്തെ അസത്യമാണെന്നു ഗണിക്കാതെ സത്യമാണെന്നു നിശ്ചയിക്കകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ദുഃഖത്തെ മൂലാൽ വഹിച്ചുവശംകെട്ടു പരമാർത്ഥജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ അന്വേഷിക്കാതെയിരിക്കയല്ലയോ മനുഷ്യധർമ്മം. അതുകൂടാതെ വൃഥാ കാലംപോക്കുന്നതു യുക്തമാകുമോ? മണ്ണിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്ന പാത്രം ഉടഞ്ഞാലും ഉടയാതിരുന്നാലും മണ്ണുതന്നെ, എന്നതുപോലെ പരമഭക്തിയും,ജീവന്മുക്തിയും ഇല്ലാത്തവരുടെ ദേഹം, മരിച്ചാലും മരിക്കാതിരുന്നാലും കേവലം പ്രേതംതന്നെയല്ലയോ? ആഹാ! മൂഢബുദ്ധികളായവർക്ക് എത്രയെല്ലാംവിധത്തിൽ ഉപദേശങ്ങൾ ചെയ്താലും വാസ്തവം തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്ത അന്ധനെപ്പോലെ, എപ്പോഴും നോക്കിയാലും എവിടെനോക്കിയാലും ഇരുൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതല്ലാതെ മനസ്സിന്ന തെളിവുണ്ടാകുന്നില്ല. അവർ മോഹപാശങ്ങളിലകപ്പെട്ടു സർവ്വദാ ദുഃഖിതന്മാരായിത്തന്നെ കഴിയുന്നു. മതഭേദങ്ങളാൽ ജനങ്ങൾ അന്യോന്യം കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന ഗോഷ്ഠികൾക്കും ഉപദ്രവങ്ങൾക്കും കയ്യും കണക്കുമില്ലാതെയാണ് തീർന്നിരിക്കുന്നതു്. അവർ അന്യോന്യം വാദിക്കുകയും, അന്യോന്യത്തെ ആക്ഷേപിച്ചു തമ്മിൽപിണങ്ങി ഞങ്ങളുടെ ദൈവം സത്യം, നിങ്ങളുടേതു അസത്യം ഞങ്ങൾ സുകൃതികൾ—നിങ്ങൾ പാപികൾ എന്നൊക്കെപ്പറഞ്ഞു കലഹിച്ചു തന്നെ അറിയാതെയും തന്റെ ഉള്ളിൽ കുടികൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭഗവാനെ അന്വേഷിക്കാതെയും യോഗ്യന്മാരെ ആക്ഷേപിച്ചും ദുർവ്യസനങ്ങളാൽ ജീവി

തന്നെയിട്ടു മരണകാലത്തിൽ ഗോഷ്ടികൾകാട്ടി, ചുറ്റുമിരിക്കുന്നവരെ വിഷമിപ്പിച്ചു കഷ്ടപ്പെട്ടു ജീവൻ വേർപെട്ടു നരകപ്പട്ടണത്തിലേക്കു യാത്രതിരിക്കുന്നു. അതു് എത്രകണ്ടു് അവിവേകമാണെന്നു് ഓർത്തുനോക്കുക. തന്നെത്താനെ പരമതത്വത്തെ ചിന്തിക്കാതെയും പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നവരെ അന്വേഷിച്ചുപോകാതെയും ഭഗവത്ഭക്തിയിൽ മനസ്സുറപ്പിക്കാതെയും സാധുക്കളോടു സംസർഗ്ഗം ചെയ്യാതെയും വെറുതെ കാര്യങ്ങൾകൊണ്ടു കാലം കഴിക്കുന്നതു ശരിയാണോ? അതിനാൽ ആനന്ദമോ പരം നിർവ്വാണമോ? ക്ഷണഭംഗുരമായ ഈ ദേഹത്തെ ശാശ്വതമായി വിശ്വസിക്കാമോ? പാപകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാമോ?

“മഹാരാജൻ! മതവാദമുള്ളവർക്കു് ചതുർവേദവും സമ്മതമാകയില്ല. ശാന്തന്മാരായ സാധുക്കളുടെ സാരമായ ഒരു വാക്കു കേട്ടാൽ മതി. എല്ലാവക ദേവന്മാരോടുകൂടിയ ചരാചരങ്ങൾ എത്രയുഗം ജീവിച്ചിരുന്നാലും ഒരു കാലത്തു മറഞ്ഞു ഭൂമിയിലടങ്ങിപ്പോകതന്നെ ചെയ്യും. ഭൂമിയോ സൂര്യന്റെ ഉഷ്ണത്താൽ ചൂടേറ്റമായി ഭവിച്ചു് പ്രചണ്ഡവായുവായി പൊടി പറപ്പിക്കപ്പെടുകയോ സമുദ്രജലത്താൽ മുക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്യും. ജലമോ—ചൂടുകൊണ്ടു വറ്റി ആവിയായി ആവി ഉയർന്നു് വായു പിശാചങ്ങളായി പിരിഞ്ഞു് ആകാശത്തിൽ ലയിക്കുന്നു. അഗ്നി വായുവാൽ പ്രശാന്തമായിഭവിക്കുന്നു. വായു ആകാശത്തിൽ ലയിക്കുന്നു. ആകാശം അന്ധകാരമയമായ മായയിൽ അടങ്ങുന്നു. മായ സൂര്യനെക്കണ്ട മഞ്ഞുള്ളിപോലെ ബ്രഹ്മത്തിൽ അടങ്ങിമറഞ്ഞുപോകുന്നു. പഞ്ചഭൂതങ്ങൾപോലും ഇങ്ങനെ നാശത്തെപ്രാപിക്കുന്നവകളായിരിക്കുമ്പോൾ ക്ഷണഭംഗുരമായ നമ്മുടെ ശരീരത്തിന്റെ കഥ പറയണമോ? അതിനെ താനെന്നഭിമാനിച്ചു ശാശ്വതമായി വിചാരിക്കാൻ ന്യായമുണ്ടോ? ഭൂപതേ! മായ സകലപ്രപഞ്ചത്തോടുകൂടി ഇപ്രകാരം നശിക്കുന്നതും അഖണ്ഡാനന്ദമായി ആദിമദ്ധ്യാന്തരഹിതമായി നിത്യശുദ്ധബുദ്ധമുക്തമായി നിഷ്കളമായി നിരാമയമായി നിർവ്വികാരമായി നിർഭയമായി നിർഗ്ഗുണമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മംമാത്രം ഒടുവിൽ എന്നും നിലനിൽക്കുന്നതുമാകുന്നു. അതിനാൽ തന്റെ ഉള്ളിൽ സദാ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പരബ്രഹ്മത്തെ സദ്ഗുരൂപദേശത്താലറിഞ്ഞു ആ ശുദ്ധബ്രഹ്മത്തെ അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണസ്വരൂപമെന്നും സത്യജ്ഞാനാനന്ദവസ്തുവെന്നും സർവ്വവ്യാപിയായ അദ്വൈതമെന്നും മുക്തന്മാരും സിദ്ധന്മാരും ഭക്തന്മാരും വന്ദിക്കുന്ന പരമ്പൊരുളെന്നും ചിദ്വിലാസചിന്മയസൂര്യപ്രകാശതേജോമയമെന്നും ദിവ്യമംഗളാത്ഭുതബോധസ്വരൂപമെന്നും ജനനമരണാദിദുഃഖനിവൃത്തികാരണമെന്നും സകലപാപവിനാശനമെന്നും സങ്കടപ്രശമനമെന്നും മോക്ഷാനന്ദപ്രദമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഇതിനു സംശയമില്ല. സംശയിക്കുന്നതു് അജ്ഞാനികളാകുന്നു. അല്ലയോ രാജാവേ! ഈ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം എളുപ്പത്തിൽ ലഭിക്കുന്നതിനു സദ്ഗുരൂപദേശവും ഇഷ്ടദേവതകളുടെ വരപ്രസാദവും ഇല്ലെങ്കിൽ അതു സഫലമാകയില്ല. അതിനാൽ ഇന്നുമുതൽ ദൈവഭക്തിയും സദ്ഗുരുശുശ്രൂഷയും സാധുസംസർഗ്ഗവും ഉണ്ടായിരിക്കണം” എന്നുപദേശിച്ചു് അക്ബർബാദുഷായോടു യാത്രയും ചോദിച്ചുകൊണ്ടു തീർത്ഥയാത്രപുറപ്പെട്ടുപോയി, മധുരം വൃന്ദാവനം മുതലായ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു ചൈതന്യാനന്ദമഹിമയാൽ സദേഹത്തെ വിസ്മരിച്ചു ജ്ഞാനത്തിന്റെ പരമകാഷ്ഠയിലെത്തി ബ്രഹ്മൈക്യനിലയിലെത്തി സന്തുഷ്ടനായിഭവിച്ചു. അക്ബർബാദുഷാവാകട്ടെ അന്നുമുതൽ ഭഗവൽഭക്തിയിൽ ശ്രദ്ധാലുവായി ബ്രഹ്മജ്ഞാനനിഷ്ഠയേയും ശീലിച്ചാരംഭിച്ചിരുന്നു.

ഹേ സിദ്ധോത്തമന്മാരേ! തുളസീദാസനെ സംബന്ധിച്ചു് ഇനിയും അനേക അത്ഭുതകഥകൾ ഉണ്ടു്. അതുകൾ ഭക്തവിജയത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ അവിടവിടെ വരും. അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു കേട്ടു സന്തോഷിക്കാം എന്നുപറഞ്ഞു്, പിന്നെയും പറവാൻ തുടങ്ങി. തുളസീദാസന്റെ ചരിത്രത്തെ ഭക്തിയോടുകൂടി പാരായണംചെയ്യുന്നവർക്കും കേൾക്കുന്നവർക്കും ഭഗവൽഭക്തിയും നിഷ്കാമതയും ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും അഖണ്ഡാനന്ദവും ഐശ്വര്യപുത്രസമ്പത്തും ദീർഘായുസ്സും സുഖവാഴ്ചയും സിദ്ധിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

സിദ്ധവൎയ്യന്മാരേ! ഞാൻ ഉദ്ധവരുടെ അവതാരമായ, നാമദേവരുടെ ചരിത്രത്തെ ഇനി പറവാൻ പോകയാണ്. അതു കേൾപ്പാൻ വളരെ രസമുള്ളതാണ്. ഇനി ഇന്ന നേരം വൈകിപ്പോയതുകൊണ്ടു എല്ലാവരും പോയി കുളിയും സന്ധ്യാവന്ദനവും കഴിക്കുവിൻ! നാളെയും അതിരാവിലെ വരേണം എന്നു പറഞ്ഞു നാമജസിദ്ധർ, ആത്മധ്യാനപരനായി ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ചിരുന്നു. ഉദ്ധവസിദ്ധർ, മുതലായവർ അവരവരുടെ വസതികളെ പ്രാപിച്ച്, നിത്യകർമ്മങ്ങൾ നിർവഹിച്ചുശേഷം, യോഗനിദ്രാപരരായി ആനന്ദിച്ചിരുന്നു.

തുളസീദാസചരിത്രം സമാപ്തം.

നാമദേവർചരിത്രം

ഭഗവൽസ്തുതി.

ശ്രീമൽപങ്കജനാഭകേശവജനകല്യാണപ്രദാനിമഹാ-
ധാമൻ! പാണ്ഡവബന്ധുവേ! കരുണാപീയൂഷപാരാകര!
കാമക്രോധമുഖാഗ്നിതന്നിലെരിയുമെന്നെപ്പാഹി മാധവ-
സ്വാമിൻ! പാദസരോജഭക്തിമിഹ ജഗൽക്ഷേമപ്രദാനപ്രഭോ!

നാമദേവസ്തുതി.

നിത്യമായ പരമതൃപ്തിപൂർണ്ണഭഗവൽപ്പൂജാവിധാനം നിജം
കൃത്യം നിർമ്മലമെന്നു നന്നിയമേന ചെയ്തുള്ളവൻ
സ്തുത്യാത്മാവുടനേകിടും ഭക്തിയാൽ നാമദേവാഖ്യൻ
സത്യം ചേർന്നു വാഴ്ക ശ്രീനാമദേവാഭിധൻ.

ഒന്നാമദ്ധ്യായം.

നാമദേവരുടെ ഉത്ഭവം.

ബ്രഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ ശയ്യാതലത്തെയും കാമാദികളെയും മാറി, ശോകമോഹാദികളില്ലാതെ സുഖിച്ചിരിക്കുന്ന ഉദ്ധവസിദ്ധൻ മുതലായവർ കാലത്തെ എഴുന്നേറ്റ്, നിത്യകർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങളെ മുടിച്ച്, പരമസിദ്ധനായ നാമജസിദ്ധരുടെ വാസസ്ഥാനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാൽത്താമരകളിൽ വന്ദിച്ച്, ഓ സ്വാമിൻ! ഉദ്ധവരുടെ അവതാരമായ നാമദേവരുടെ ദിവ്യചരിത്രത്തെ കരുണാപൂർവം അരുളിച്ചെയ്യണമേ! എന്നപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ നാമജസിദ്ധർ, സന്തോഷപൂർവ്വം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

അല്ലയോ സിദ്ധന്മാരേ! ദേവന്മാർക്കുപോലും അത്ഭുതമായിരിക്കുമാറ്, കേശവന്റെ വാസസ്ഥാനമായി, ഇന്ദ്രചന്ദ്രാദിലോകങ്ങൾ പോലെ ശ്രേഷ്ഠമായി വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്താൽ പ്രധാനമായി ചന്ദ്രഭാഗാനദീതീരത്തിലുള്ള പണ്ഢരീപുരത്തിൽ, ദാമസേട്ടിയെന്നു പേരുള്ള ഒരു

നാമകനായ ഒരു തയ്യൽക്കാരൻ പാർത്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം സത്യസന്ധനും നിർമ്മലഗുണ ശാന്തപ്രകൃതിയായനും, ഉത്തമജ്ഞാനിയും, പരിശുദ്ധക്രിയാവാനും സർവ്വദാ ഭഗവന്നാമജപവും മഹാസൽക്കർമ്മങ്ങളുമുള്ളവനുമായിരുന്നു. ദൈവഭക്തിയും പതിവ്രതയുമായ കനാബായി എന്ന ഭാര്യയോടുകൂടി അദ്ദേഹം ഗൃഹസ്ഥധർമ്മം പരിപാലിച്ചു; വിഷ്ണുഭക്തന്മാരോടുള്ള സഹവാസവും വിഷ്ണുദേവപൂജാനിവേദ്യാദികളും മുറപോലെ അനുഷ്ഠിച്ചുവന്നു. ചിന്താദികളാൽ മനസ്സിനെ വ്യാകുലപ്പെടുത്താതെ, ദൈവവിശ്വാസത്തോടുകൂടി, കോപാദി ദോഷങ്ങളെ വർജ്ജിച്ച് നിർദ്ദോഷമായ തയ്യൽവേലമാത്രം നിത്യത്തൊഴിലായി സ്വീകരിച്ച്, ഭൃത്യന്മാരെ ധർമ്മമാർഗ്ഗത്തിന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചു, സുഖമായി താമസിച്ചു. ഇങ്ങനെ തനിക്കു നല്ല വയസ്സും ഭാര്യയ്ക്ക് അമ്പതുവയസ്സും പ്രായം ചെല്ലുന്നതുവരെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്നിട്ടും സന്താനം ഒന്നും ഉണ്ടായില്ല. അതുമൂലം ദുഃഖിതരായ ആ സാധുദമ്പതിമാർ വിഷ്ണുഭജനവും യഥാശക്തി ദാനധർമ്മങ്ങളും നടത്തി. ദാമസെട്ടി അതിരാവിലെ എഴുന്നേറ്റ്, ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ കുളിച്ച് ഈറൻ വസ്ത്രത്തോടെ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്ന്, ദേവനെ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്തുവന്ദിച്ച്, അല്ലയോ ഭഗവാനേ! രുഗ്മിണീവല്ലഭ! ദുർജ്ജനവർജ്ജിത! എനിക്ക് ഒരു പുത്രസന്താനം ഉണ്ടാകുന്നതിന്നനുഗ്രഹിക്കണമേ! എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കപതിവായിരുന്നു.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയായ കനാബായിയും ഭർത്താവുണരുന്നതിനു മുമ്പേ എഴുന്നേറ്റുപോയി കുളിച്ചു വിഷ്ണുദേവനെ ഭജിച്ച്, ഹേ പണ്ഡരീനാഥ! പാണ്ഡുരംഗ! എനിക്കു സന്താനമില്ലായ്മകൊണ്ടുള്ള സങ്കടം തീർത്തുതരണമേ എന്നു കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടപേക്ഷിച്ചു, ഭർത്താവുണരുന്നതിനുമുമ്പേ വീട്ടിൽപോരും. ഇങ്ങനെ കുറേനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരുദിവസം രാത്രിയിൽ ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണനായിവന്നു കനാബായിയെ സ്വപ്നംകാണിച്ചു. "ഹേ കനാബായി! നീ നാളെ രാവിലെ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കും, എന്നു പറഞ്ഞു മറയുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ, കനാബായി ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റു ഭർത്താവിനെവിളിച്ച്, ആശ്ചര്യകരവും അത്ഭുതകരവുമായ ആ സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. പ്രാണനാഥ! ആരോ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ വന്ന്, നേരംവെളുക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു മറഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. അതനുസരിച്ചു എനിക്കു കുട്ടിയുണ്ടാകുമോ എന്നാണെനിക്കുള്ള സംശയം. ഇതുകേട്ട്, അദ്ദേഹം അത്ഭുതപരവശനായി ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടിങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

ഹേ! അതിമൂഢയായ ഭാര്യേ! നീ എന്താണു പറഞ്ഞത്? രാവിലെ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കുമെന്നോ? പത്തുമാസം ഗർഭത്തിൽ വളരാതെ കുട്ടി ജനിക്കുമോ? അമ്പതു വയസ്സായും നരച്ചുകിഴവിയായ നീയാണോ ഇനി പ്രസവിക്കുന്നത്? നിന്റെ മനസ്സിലിരിക്കുന്ന ആഗ്രഹം സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടുവെന്നല്ലാതെ മറ്റു സംശയമില്ല. ജാഗ്രത്തിൽ കാണുന്നതുതന്നെ അസത്യമായിരിക്കുമ്പോൾ, സ്വപ്നത്തിൽകാണുന്നതു സത്യമാകുന്നതെങ്ങനെ? ഒരു പക്ഷേ ആ സ്വപ്നം സത്യമായിത്തീർന്നാൽതന്നെ, ഭഗവാന്റെ കല്പനപ്രകാരം നമുക്കു പുത്രനുണ്ടാകുന്നതെവിടെനിന്നാണ്? എങ്ങനെയാണ്? കിഴവിയായ നീ ഇനി പ്രസവിക്കുമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നതുപോലും ലജ്ജാവഹമല്ലയോ?

അതുകേട്ടു കനാബായി ലജ്ജിച്ച്, ഉത്തരം യാതൊന്നും പറയാതെ എഴുന്നേറ്റുപോയി കുളിച്ച്, ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു ഭഗവാന്റെ തിരുമുമ്പിൽനിന്നുകൊണ്ട് ഹേ പാണ്ഡുരംഗ! പണ്ഡരീനാഥ! ശ്രീരംഗ! എന്നെ സ്വപ്നംകാണിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ നിന്തിരുവടിയാണോ എന്നറിവാൻ ആഗ്രഹമുണ്ട്. നിന്തിരുവടിയാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും, എന്റെ പുത്രേച്ഛ ഇന്നുതന്നെ നിറവേറ്റിത്തരേണമേ. എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ച്, ഭഗവൽപാദങ്ങളെ തന്നെ മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട്, പുത്രനെ ലഭിക്കുമെന്ന വിശ്വാസത്താൽ സന്തോഷിച്ചു മടങ്ങി വീട്ടിലെത്തി.

ദാമസെട്ടി, പതിവുപോലെ എഴുന്നേറ്റു കുളിക്കാനായി ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിലേക്കു പോകുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽചെന്നുനിന്ന്, "ഹേ ദാമസെട്ടിയാരേ! താങ്കൾക്കു ഇന്നേദിവസം ഒരു പുത്രൻ ജനിച്ചുവോ?"

എന്നുചോദിച്ചു. അതുകേട്ട താംസേട്ടി, "അഹഹ! നമ്മുടെ ഭാര്യ രാത്രിയിൽ പറഞ്ഞ
വാക്കുകളിദ്ദേഹം കേട്ടതുപോലെതോന്നുന്നുവല്ലോ. ഞാനും ഭാര്യയും വൃദ്ധരായിട്ടും പുത്രാ
ഭാവത്താൽ ഖേദമനുഭവിക്കുന്നു എന്നു ഇദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ വാ
ക്കിന്നുത്തരം പറവാൻ ലജ്ജതോന്നുന്നു. എന്നിങ്ങനെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അപ്പോൾ, മായാബ്രാഹ്മണൻ അടുത്തുചെന്നു് താംസേട്ടിയുടെ കൈക്കുപിടിച്ചു
കൊണ്ടു്, "ഹേ ഹരിദാസരേ! ഞാൻ പറഞ്ഞതൊക്കെ താങ്കൾ കേട്ടില്ലേ? കാതിനുവല്ല
കേൾവിക്കുറവുമുണ്ടോ? കാതുംപൊട്ടി നരച്ചുകിഴവനായിട്ടും പുത്രാഗ്രഹമെല്ലാറ്റും കുറവി
ല്ലല്ലോ. ഹേ മഹാജനങ്ങളേ നിങ്ങളാരും ഇക്കഥ അറിഞ്ഞില്ലേ? മൂത്തുനരച്ച ഈ കി
ഴവനു കുട്ടികളുണ്ടാകാഞ്ഞതുള്ള സങ്കടം ചെറുതല്ലല്ലൊ. എന്നു പലരേയും വിളിച്ചുവരുത്തി
പ്പറഞ്ഞു പരിഹസിക്കാൻ തുടങ്ങി. താംസേട്ടിക്ക അതുകേട്ടു കോപംവർദ്ധിച്ചു. അദ്ദേ
ഹം, ബലാൽക്കാരമായി കൈയിലെ പിടിവിടുവിച്ചു്, ദൂരെ മാറിനിന്നുകൊണ്ടു് ബ്രാഹ്മണ
നെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. ഹേ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണ! എന്നെ വെറുതെപരിഹസിക്കുന്നതെന്തിനു്?
ഞാൻ താങ്കൾക്കെന്തുപിഴച്ചു? കഴിവിൽ കവിഞ്ഞിട്ടിരിക്കുന്ന എനിക്ക പുത്രാശയുണ്ടെ
ന്നു താങ്കളോടാരുപറഞ്ഞു? താങ്കളുടെ വയസ്സാലോചിച്ചുപ്പോകാതെ, പ്രയോജനമില്ലാത്തവാ
ക്കുകൾ പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതെന്തു്? ഇതു യോഗ്യതയല്ല."

ബ്രാഹ്മണൻ:—ഹേ ഭാഗവതശ്രേഷ്ഠ! വൃഥാകോപിക്കുന്നതെന്താണു്? താങ്കളുടെ ഭാ
ര്യ ഇപ്പോൾതന്നെ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അതുകണ്ടുകൊണ്ടാണുവന്ന
തു്. ഉള്ളതുപറഞ്ഞാൽ കോപംവരുന്നതെന്തിനു്? ഞാൻ പറഞ്ഞതു വ്യാജമാണെന്നു
ണ്ടെങ്കിൽ, എന്നോടൊരുമിച്ചു മടങ്ങിവീട്ടിലേക്കുവരിക. ഇപ്പോൾ ബോധപ്പെടുത്തി
ത്തരാം; പുത്രനെ ഇപ്പോൾ അവിടെക്കാണാം. അങ്ങനെ കാണുന്നപക്ഷം ആ സന്തോ
ഷവർത്തമാനം പറഞ്ഞ എനിക്ക തക്കതായ ഒരു ദക്ഷിണതരണം." എന്നു പറഞ്ഞു
വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈപിടിച്ചുവലിച്ചുതുടങ്ങി.

താംസേട്ടി, കോപത്തോടുകൂടി "താങ്കൾ ആരാണു്? വളരെനേരമായി എന്നെ ഉപ
ദ്രവിക്കുന്നുവല്ലോ. വെറും കള്ളമല്ലയോ പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്......പടുവൃദ്ധയായ
ഭാര്യ ഗർഭംധരിക്കുന്നതെങ്ങനെ? അവൾ പ്രസവിച്ചു എന്നുപറഞ്ഞതു വിശ്വസി
ക്കുന്നതെങ്ങനെ? വൃദ്ധമാർ പ്രസവിച്ചതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? മുമ്പൊരിക്കലും കണ്ടു പരിച
യംപോലുമില്ലാത്ത താങ്കൾ, വെറുതെ എന്നെപ്പരിഹസിക്കുവാൻ കാരണമെന്തു്?"

മായാബ്രാഹ്മണൻ:—കൊള്ളാം—താങ്കൾ യോഗ്യൻതന്നെ. ദിവസംതോറും
കാണുകയും പരിചയിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന എന്നെ, ഇന്നാണു പുതുതായി കാണുന്നതെന്നും, അ
റിയുന്നില്ലെന്നും പറഞ്ഞതു്, അത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു. പലനാളത്തെ സ്നേഹം ഇത്രവേ
ഗം നശിച്ചുവോ? കാതുകേൾക്കാത്തതുപോലെ കണ്ണും താങ്കൾക്ക കാണാതായോ! കാതും ക
ണ്ണും ഒരുപോലെ പൊട്ടിയ പടുകിഴവനായ താങ്കൾക്കു പുത്രനെക്കുറിച്ചുള്ള ആശ മാറാ
ത്തതു എന്തൊ!—എന്നുചോദിച്ചു.

താംസേട്ടി:—"ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! താങ്കൾ ശാന്തബുദ്ധിവിട്ടു് എന്നെക്കട
ൻ ചെകിടൻ തിമിരൻ എന്നൊക്കെ ആക്ഷേപിക്കാൻ ഭാവിച്ചുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണോ? ഇ
ല്ലാത്തതും പൊല്ലാത്തതുമൊക്കെയല്ലേ പറയുന്നതു്? ഒരു പക്ഷെ, എന്റെ ഭാര്യ ഒരുപുത്ര
നെ പ്രസവിച്ചുവെന്നിരിക്കട്ടെ, എന്നാലും താങ്കൾക്ക ഇങ്ങനെപറയാമോ? വെറുതെ,
ഓരോ നിരർത്ഥവാക്കുകൾ പുലമ്പിക്കൊണ്ടു വഴിയേ പോകുന്നവരെ വിളിച്ചുകൂട്ടി, എ
ന്നെ ആക്ഷേപിക്കുന്നതു എന്തുമേൽ അധികാരമാണു്? തോന്നിയതു പറഞ്ഞു, നടക്കുന്ന
ഇപ്പോഴുള്ളവരെപ്പോലെ തുടങ്ങാതെ, ബ്രാഹ്മണയോഗ്യമായ ശാന്തസ്വഭാവത്തോടെ മടങ്ങി
വീട്ടിൽപോയിരിക്കണം. അതാണു് നന്നു" എന്നു കോപിച്ചുപറഞ്ഞു.

ബ്രാഹ്മണൻ:—എന്നോടുപോകാൻ പറയുന്ന താംസേട്ടിയാരെ താങ്കൾ ദിവസം
തോറും മുടങ്ങാതെ എന്റെ പദത്തിനെ ഭിക്ഷയിടുന്നതു്. ഇതിനാൽ താങ്കളുടെ പു
ത്രനായ ആ കുട്ടിയും ഭിക്ഷയിടുമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമത്രെ. ഹേ ഭാഗവതോത്തമപി

[illegible]

എന്തെടാ! നീ ഇതുവരെക്കാണിച്ച പൂച്ചസ്സന്ന്യാസം എല്ലാം എവിടെപ്പോയടോ? നിന്റെ കള്ളിയെല്ലാം വെളിപ്പെട്ടുപോയല്ലോ! കുട്ടിയെക്കക്കാനാണോ ഇവിടെ വന്നതു? ഇതിനായിട്ടാണോ ഇതുവരെ നീ ക്ഷേത്രത്തിൽ താമസിച്ചു നെയ്ത്തുകൊണ്ടു നടന്നതു? ഈ കുട്ടിയേയുംകൊണ്ടു നീ എങ്ങോട്ടുപോകുവാൻ പോകുന്നു? കപടവേഷധാരിയായ കൊള്ളക്കാരനല്ലേ? നിന്റെ വിഷമം ഒന്നുകൊണ്ടുമില്ലെന്നു ഞങ്ങൾ കരുതിയിരുന്നു. എന്നിപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി" എന്നധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു അതിവേഗത്തിൽ ഓടിച്ചെന്നു, താംസേട്ടിയുടെ മുമ്പിൽ കടന്നു തടഞ്ഞു "എടാ! കള്ളാ! സത്യം പറ. ഈ കുട്ടിയെ പ്രസവിച്ചതാര്? കണ്ടാൽ നല്ല അഴകായിരിക്കുന്നു. ഏതോ സൽകുലജാതർക്കായി വന്നുപിറന്ന പുത്രനാണെന്നു കണ്ടാൽ തോന്നും. ഇവനെ നീ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോകയല്ലേ? മോഷണകുറ്റത്തിനു മാപ്പുതരാം എങ്കിലും ഞാൻ കുട്ടിയെ തന്നയയ്ക്കയില്ല. എന്നു പറഞ്ഞു അവൻ കുട്ടിയെ പിടിച്ചു വാങ്ങിക്കാൻ തുടങ്ങി

ഭഗവാന്റെ മായാവിലാസത്താൽ കുട്ടിയിൽ അത്യാസക്തി മുഴുത്തിരുന്ന താംസേട്ടി കോപതാപങ്ങൾ കലർന്നു പിടിവിടാതെ ബ്രാഹ്മണനോടു വാദിക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. ഉത്തമബ്രാഹ്മണ! "തങ്കൾ പരമവേദിയനല്ലേ? അതിനാൽ അങ്ങേ ഞാൻ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു വെറുതേ ഓടി അങ്ങേ പുറകിൽ നിന്നുകൂടല്ലേ. എന്നെ ഇപ്പോൾ തടുക്കാതെ വിട്ടയയ്ക്കണം. അഥവാ, അടുത്താൽ മരണമാണു ഫലമെന്നോർത്തുകൊള്ളണം. ഞാൻ സത്യമായാണു പറയുന്നതു. മറ്റുള്ളവനാൽ തങ്കളും ഞാനും എന്നിക്കസഹമാണു. മറ്റുള്ളാണെങ്കിൽ അങ്ങേ ആവശ്യംപോലെ സ്വർണ്ണാദികൾ ഞാൻ തരാം എന്തായാലും ഇപ്പോൾ എന്നെ തടുക്കാതെ വിട്ടയയ്ക്കണം. വെറുതേ വായടിക്കാൻ തുനിയാതിരിക്കയും വേണം." എന്നുപറഞ്ഞു, കുട്ടിയെ കൊടുക്കാതെ മാറിത്തിരിഞ്ഞു, വേഗം നടന്നുതുടങ്ങി.

മായാബ്രാഹ്മണൻ താംസേട്ടിയുടെ ഉടുപ്പിൽ പിടിച്ചുനിർത്തിക്കൊണ്ടു: എടാകള്ള! ഈ കുട്ടി ആരാണെന്നുപറ, നീ ഓടുന്നതെന്തു? എങ്ങോട്ടുവഴക്കടിക്കുന്നതെന്തു? മറ്റുള്ളവനാൽ നീ എനിക്കു ഒരു പുല്ലുപോലെയാണ് നീ കോപിച്ചു പല്ലുകടിക്കുന്നതെന്തിന്? എന്നോടു യുദ്ധത്തിനാണൊരുക്കമെങ്കിൽ തയ്യാറെക്കൊള്ളൂ. ഈ ഒരടി ഞാൻ അടിച്ചുവെച്ചാൽ കാലത്തോളം നീ നടക്കുകയില്ല. നീ എന്റെ കാറ്റേറ്റാൽ പറന്നുപോകുന്ന ഒരു മണലാണ്. ഈ കുട്ടിയെ മോഷ്ടിച്ചാണു് നീ പണ്ഢരീനാഥനെ ദിവസംതോറും ഭജിച്ചുവന്നതു്. അല്ലേ? മോക്ഷത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമൊന്നും അറിയാത്തമൂർഖ! എന്നു പറഞ്ഞു കുട്ടിയെ ബലാൽക്കാരം പിടിച്ചു വാങ്ങിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ കുട്ടികരയുന്നതുകേട്ടു്, താംസേട്ടി തൊഴുതപേക്ഷിച്ചിട്ടും കേൾക്കാതെ കരുണാവിശേഷത്താൽ അദ്ദേഹത്തെ നെഞ്ചോടുകൂട്ടിപ്പിടിച്ചുനല്ലവണ്ണം ഞെരുക്കി, കുടുമ പിടിച്ചുവലിച്ചു ചില ഉപദ്രവങ്ങൾ തുടങ്ങി. താംസേട്ടിയും കുട്ടിയെ കൈയിൽവച്ചുകൊണ്ടു്, കഴിയുംവണ്ണം തടുക്കുകയും അടിക്കുകയുംചെയ്തു. ശണ്ഠയിൽ എതിർത്തു നിൽക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ താംസേട്ടി പിൻവാങ്ങി. ഇനി എന്താണു നിവൃത്തിയെന്നു ചിന്താഗ്രസ്തനായി നിന്നു്, അധിക്ഷേപവാക്കുകളാൽ ബ്രാഹ്മണനെ എതിർത്തു. എടാ "ലജ്ജയില്ലാത്ത ഇരപ്പാളി! ദ്വിജാക്കൾ പുലമ്പുന്ന അധമാ! നീ എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാൻ കൊച്ചുകുട്ടി മറ്റൊരാളുമില്ലാതെ ഇറങ്ങിനടക്കുകയാണോ?" എന്നൊക്കെ ആക്ഷേപിച്ചുശേഷം വീണ്ടും ദൈന്യത്തോടെ പറയാൻതുടങ്ങി. "ഹേ ബ്രാഹ്മണ! എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതെ നമുക്കു വിട്ടുപോകാം. അങ്ങേക്കു എന്താണാവശ്യമെന്നു പറഞ്ഞാൽ തരാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്. അതില്ലെങ്കിൽ ഇഷ്ടംപോലെ എന്നെ ഉപദ്രവിച്ചുകൊള്ളുന്നതു സമ്മതമാണു്. മല്ലടിച്ചതൊക്കെ മതി ഇനിയെങ്കിലും എന്നിൽ കരുണയുണ്ടാകണം." എന്നപേക്ഷിച്ചുപറയുമ്പോൾ,

മായാബ്രാഹ്മണൻ,—"എടാ! മൂഢ! എനിക്കു മറ്റൊന്നും ആവശ്യമില്ല. ഈ കുട്ടിയെത്തന്നാൽമതി. ആവശ്യമുള്ള ധനം നീ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതു സഹിച്ചു, തരിക" എന്നുനിർബന്ധിച്ചു. അതിനു സമ്മതിക്കായ്കയാൽ താംസേട്ടിയെത്തള്ളിത്താഴെയിട്ടു്, കുത്തുകളും ചവിട്ടും ഏൽപ്പിച്ചു തുടങ്ങി.

ദാംസേട്ടി,—കുഞ്ഞിനെ പരിക്കപറ്റാതെ നെഞ്ചിൽചേൎത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ഹാ! ഇതെന്തൊരാപൽക്കടം? എന്നുനിലവിളിക്കയും തന്റെ ഇഷ്ടദൈവമായ പണ്ഡരീനാഥനെയും മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചു്, കണ്ണുനീരൊഴുക്കി സങ്കടംപറകയുംചെയ്തു.

ഹേ പണ്ഡരീനാഥ! ദേവനായക! പുണ്ഡരീകാക്ഷ! ഭക്തവത്സല! പാണ്ഡവദൂത! രുക്മിണീസമേത! വേദാതീത! ലീലാവിനോദ! മോക്ഷദായക! ദുഷ്ടനാശന! മധുസൂദന! ഞാൻ നിന്തിരുവടിയോടു കുചേലബ്രാഹ്മണനെപ്പോലെ സമ്പത്തപേക്ഷിച്ചില്ല. ഹനൂമാനെപ്പോലെ ബ്രഹ്മപട്ടം അപേക്ഷിച്ചതുമില്ല. വിഭീഷണനെപ്പോലെ ചിരഞ്ജീവിത്വം അപേക്ഷിച്ചതുമില്ല. ധ്രുവനെപ്പോലെ അഴിവില്ലാത്ത പദവും, പ്രഹ്ലാദനെപ്പോലെ സംരക്ഷണവും അൎജ്ജുനനെപ്പോലെ യുദ്ധസാഹായ്യവും രുക്മാംഗദനെപ്പോലെ പൌരജനങ്ങൾക്കു മുക്തിപദവും അപേക്ഷിച്ചതുമില്ല. അംബരീഷനെപ്പോലെ ദശാവതാരഗ്രഹണവും, ദേവന്മാരെപ്പോലെ അമൃതദാനവും വിദുരനെപ്പോലെ ആതിഥ്യഭക്ഷണവും, പരമശിവനെപ്പോലെ ബ്രഹ്മഹത്യാനാശനവും, പാൎവതിയെപ്പോലെ മാനസംരക്ഷണവും ലക്ഷ്മീദേവിയെപ്പോലെ വക്ഷഃസ്ഥലവിഹരണവും, നാരദനെപ്പോലെ സ്വരൂപവിതരണവും, ദേവേന്ദ്രനെപ്പോലെ ദൈത്യജനനിധനവും മുചുകുന്ദനെപ്പോലെ ആയുർവൎദ്ധനവും പ്രാർത്ഥിച്ചില്ല. ബാണാസുരനെപ്പോലെ യുദ്ധംചെയ്യാൻ അനുവാദവും ഉദ്ധവരെപ്പോലെ മുക്തമായ പദവും കുബ്ജയെപ്പോലെ ദേഹകാന്തിസുഖവും, അനസൂയയെപ്പോലെ പുത്രഭാവവും ദേവകിയെപ്പോലെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനോപദേശനവും, ദുൎവ്വാസാവിനെപ്പോലെ കഠിനദാസ്യവും ദ്രൌപദിയെപ്പോലെ അനവധി ഉടയാടകളും, ഗജേന്ദ്രനെപ്പോലെ നക്രസംഹാരവും അർത്ഥിച്ചതുമില്ല. ഈ കുട്ടിയെത്തരണമെന്നു മാത്രമേ ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചുള്ളു.

അയ്യോ ഭഗവാനേ! പിതാവിന്റെ മടിയിൽകയറാൻ സമ്മതിക്കായ്കകൊണ്ടു ദുഃഖിച്ചുഴന്ന ധ്രുവന്, ഒരിക്കലും നാശമില്ലാത്ത പദത്തെ ദാനംചെയ്തതു ഭവാനേ! ത്രിലോകത്തെ വഞ്ചിച്ച മഹാബലിക്ക്, മോക്ഷപദത്തെ അനുഗ്രഹംചെയ്തതും ഭവാനേ! സമ്പത്തപേക്ഷിച്ച കുചേലനു ദാസനായിക്കൊള്ളാമെന്നു നിശ്ചയിച്ച ഭക്തവത്സല! ഭിക്ഷാന്നത്താൽ പൂജിച്ച ശബരിക്കു മോക്ഷംകൊടുത്ത സൎവ്വേശ്വര! പത്മനാഭ! പരമേശ! പരമേശ! ജഗദീശ്വര! സൎവ്വേശ്വര! ദൈത്യദമന! സങ്കടഹരണ! ശംഖചക്രധര! നീലമേഘശ്യാമള! നീലമനോഹരകോമള! എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു കരയുമ്പോൾ, കരുണാനിധിയായ ഭഗവാൻ സന്തുഷ്ടനായി തന്നെത്താൻ മറന്നു് അല്പനേരം നിശ്ചലനായി നിന്നുപോയി. ദാംസേട്ടി ആ അവസരംനോക്കി, കുട്ടിയേയും എടുത്തുകൊണ്ടു്, വായുവേഗത്തിൽ, വീട്ടുനോക്കി ഓടാൻതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ കണ്ണുതുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, ദാംസേട്ടിയെക്കാണായ്കയാൽ, ബദ്ധപ്പെട്ടു പുറകെ ഓടി വീട്ടുവാതിൽകടന്നു കയറുന്നതിനുമുമ്പ്, മുന്നിട്ടുതടുത്തു കഴുത്തിൽപിടിച്ചു കുനിച്ചു്, കുട്ടിയെക്കയ്യിൽനിന്നുവാങ്ങിക്കൊണ്ടു്, കമിഴ്ത്തി തറയിലിട്ടു, എടാ ഞാൻ അനേകനാളായി തപസ്സുചെയ്തുലഭിച്ച ഈ കുട്ടിയെ നീ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടോടിപ്പോന്നതെന്തിനാണ്? വൃദ്ധനായ നിങ്ങൾക്ക് ഇനി, കുട്ടി എന്തിന്? വെറുതേ വഴക്കടിക്കാതെ മര്യാദയ്ക്കു എഴുന്നേറ്റുപൊയ്ക്കോ എന്നുച്ചത്തിൽപറഞ്ഞു.

ഈ കലശൽകേട്ടു്, ഗോണായി ഓടിവെളിക്കിറങ്ങിവന്നു ഭൎത്താവുപറഞ്ഞ സകലവൎത്തമാനവും അറിഞ്ഞപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണന്റെനേരെ ചാടിത്തിരിഞ്ഞു. ഇതു നല്ലബലാൽക്കാരംതന്നെ. ഹേ ബ്രാഹ്മണ! ഭഗവാൻ എന്നെ സ്വപ്നംകാണിച്ചതനുസരിച്ചു്, ഞങ്ങൾക്കു ദാനംചെയ്ത ഈ പുത്രനെ കൈക്കലാക്കിക്കൊണ്ടു പോകാൻവന്ന താങ്കൾ ആരാണ്? നിങ്ങളുടെ പുത്രനാണെന്നുപറഞ്ഞു മര്യാദകേടായി ഈ പുത്രനെത്തള്ളി മറിച്ചിട്ടതെന്താണ്? വെറുതേ കോപിക്കാതെ കാര്യംപറയണം. നല്ലതിനുകുഞ്ഞിനെ ഇങ്ങുതന്നിട്ടുപോകണം. എന്നുപറഞ്ഞു, കുട്ടിയെപ്പിടിച്ചു വാങ്ങിക്കാൻതുടങ്ങി. കുട്ടി, കഠിനമായി നിലവിളിച്ചിട്ടും അവർ പിടിവിട്ടില്ല. അതുകണ്ടു മായബ്രാഹ്മണൻപറഞ്ഞു.

"എടീ കിഴട്ടുശവമേ! നിനക്കിനി മരിച്ചാൽപോരേയോ? പെറുകയും വളൎത്തുകയും മറ്റും വേണമോ? കുട്ടിയെ വിട്ടുവെച്ചു ദൂരെമാറിപ്പോ ലക്ഷണംകെട്ട പിശാചേ!"

കനാഭായി:—ലജ്ജയില്ലാത്ത ബ്രാഹ്മണി! താങ്കൾ എന്തുപറയുന്നു? ഭിക്ഷയ്ക്കുതെണ്ടിനടക്കുന്ന തരക്കാരോ ഇരക്കാനിരിക്കുന്നതു്? വെറുതേ പാപംവലിച്ചുവെയ്ക്കുന്നതെന്തോ ഭഗവാനേ! കഷ്ടം, ഇതാ വിശന്നുകരയുന്നു. കുളിരാൽ കിടുകിടുക്കുന്നു. പിടിച്ചുവലിക്കകൊണ്ടു കിടന്നുപിടയ്ക്കുന്നു. അതിനെ ഇങ്ങുതരണം. വെറുതെ ഈ പാപവും ഞങ്ങളുടെ ശാപവും വലിച്ചുവയ്ക്കുന്നതു ഒന്നുമല്ലാ എന്നുവഴക്കടിച്ചുതുടങ്ങി. അതുകേട്ടു വഴിയേപോയ പലരുംവന്നു സമാധാനംപറഞ്ഞുനോക്കി. ബ്രാഹ്മണൻ കുട്ടിയെകൊടുക്കയില്ലെന്നു ശാഠ്യംപിടിച്ചു, ചില ദുശ്ശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതുകേട്ടു, നിവൃത്തിയില്ലാതെ അവരൊക്കെ മടങ്ങിപ്പോയി. അപ്പോൾ, ഭഗവാൻ കനാഭായിയുടെ പാപങ്ങളെല്ലാം ഭസ്മമായിപ്പോകത്തക്കവണ്ണം ആ സാദ്ധ്വിയെ മന്ത്രപ്രഹരിക്കയും താംസേട്ടിയേയും അതേപ്രകാരം മുഷ്ടിപ്രയോഗം ചെയ്യുകയുംചെയ്തു. അനന്തരംതന്റെ ത്ര്യാശാവിലാസിനിമുഖമായിരുന്ന വൃദ്ധദമ്പതിമാർ പുത്രാശയാൽ ബ്രാഹ്മണന്റെ പുറകെയോടിയെത്തി, ബ്രാഹ്മണനെത്തടുത്തു ശണ്ഠപിടിച്ചു. എന്റെ പുത്രൻ എന്റെ പുത്രൻ എന്നവർ തമ്മിൽ കലഹംവെച്ചിട്ടു. ഭഗവാൻ, കുട്ടിയെ നിർദ്ദയമായി അരമത്തിപ്പിടിച്ചു, മുഖഭൂസ്ഥാനങ്ങളെയും ബ്രാഹ്മണനേയും മാറിമായയിൽ മുഴുകിച്ചു, ഭൂമിയിലിട്ടു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു. തറയിൽ വീണുകിടന്നുകരയുന്ന ആ കുട്ടിയെ കനാഭായി സംഭ്രമത്തോടെ വാരിയെടുത്തു, പാൽകൊടുത്തുകൊണ്ടുനിന്നു. ഭഗവൽകരുണയാൽ അവളുടെ മുലയിൽ അപ്പോൾ പാൽ ഊറുകയും താൻ പ്രസവിച്ച പുത്രനാണെന്നുള്ള തോന്നൽ മായയാൽ ഉണ്ടാവുകയുംചെയ്തു. ദമ്പതിമാർ, പുത്രനെ വാത്സല്യത്തോടുകൂടി പലവുരു ചുംബിച്ചു, ആശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിലെത്തി സന്തോഷത്തോടെ കുളിപ്പിച്ചു കുട്ടി ദേഹിദാസംപാരമകനായിരിയ്ക്കുമെന്നു പ്രശംസിച്ചു, നെററിയിൽ തിലകംതൊട്ടു, ബാലയോഗ്യങ്ങളായ ആഭരണങ്ങളും അണിയിച്ചു കുട്ടിയെ വാത്സല്യപൂൎവ്വം താലോലിച്ചു ബന്ധുക്കളെയെല്ലാം വിളിച്ചുവരുത്തി ലഡുക്കൊടുക്കയും വിശേഷങ്ങൾ പറകയുംമററുംചെയ്തു. കുട്ടിക്കു യഥാകാലം നാമദേവൻ എന്നുപേരിട്ടു. പുത്രന്റെ അഭ്യുദയത്തിനായി അൎത്ഥികൾക്കു അന്നാദിദാനങ്ങളും ചെയ്തു സന്തോഷത്തോടുകൂടിയിരുന്നു.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

(നാമദേവർ ഭഗവാനെ ചോറൂട്ടിയതു്)

ഇപ്രകാരം വൃദ്ധദമ്പതികൾ ഏകമനസ്സോടെ ബാലനെ രക്ഷിച്ചു വളൎത്തുന്നകാലത്തു്, നാമദേവൻ നാലാമത്തെവയസ്സുകഴിഞ്ഞു, അഞ്ചാംവയസ്സാരംഭിച്ചു. അവൻ സമവയസ്കന്മാരായ ബാലന്മാരുമായി ഓടിത്തുള്ളിക്കളിച്ചു നടന്നുതുടങ്ങി. ഒരുദിവസം താംസേട്ടി ഭാൎയ്യയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു—പ്രിയതമേ! ഇന്നുഞാൻ എന്റെ സഹോദരൻ താമസിക്കുന്ന ദിക്കിലേക്കു പോകയാണു്. വൈകുന്നേരമേ മടങ്ങിഎത്തുകയുള്ളൂ. ഭഗവൽപൂജ മുടക്കരുതു്. പൂജാദ്രവ്യങ്ങളെല്ലാംഒരുക്കി നമ്മുടെ പുത്രനായ നാമദേവന്റെ പക്കൽ കൊടുത്തയയ്ക്കണം കൊണ്ടുപോയി പണ്ഡരീനാഥനു നിവേദിക്കണമെന്നു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞയയ്ക്കുകയുംവേണം. എന്നിട്ടു് നാമദേവനെനോക്കി "ഹേ പ്രിയപുത്ര! ഇന്നുനിന്റെ കൊച്ചുകൈകൾകൊണ്ടു ഭഗവാനു പൂമാലകൾചാൎത്തി പത്മനാഭ! പാണ്ഡുരംഗ! എന്നുവാഴ്ത്തി, അന്നവും നിവേദിച്ചു പാപശാന്തിവരുത്തണം. പിന്നീടുവന്നു കൂട്ടരുമായി കളിക്കാം. മറന്നുപോകരുതു്"—എന്നുപറഞ്ഞേൽപ്പിച്ചുംവച്ചു യാത്രപുറപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

കുന്നായി പതിവുപോലെ, ഭഗവൽപൂജയ്ക്കുള്ള സാധനങ്ങളെല്ലാം തട്ടിൽ ഒരു ക്കിവച്ചു മകനെക്കുളിപ്പിച്ച് പൂമാലകളും അണിയിച്ച് പട്ടവസ്ത്രവും ധരിപ്പിച്ചശേഷം ഹാ! എന്റെ കുഞ്ഞ്, ബാലസുബ്രഹ്മണ്യനെപ്പോലെയിരിക്കുന്നു. എന്നാനന്ദത്തോടുകൂടി, മകനെനോക്കി— "പുത്ര! ഇതാ ഈ പൂജാസാധനങ്ങൾ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി നമ്മുടെ കുലദൈവമായ പണ്ഡരീനാഥനെ പൂജിക്കണം. നീതന്നെ കൊണ്ടുപോകുന്നതെന്നാണ നിന്റെ അച്ഛൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതും. വഴിമദ്ധ്യേ എങ്ങും താമസിക്കരുത്. ആരെയും തീണ്ടുകയും അരുത്. പാണ്ഡുരംഗ! ശ്രീരംഗ! എന്നതിരുനാമങ്ങൾ ജപിച്ചു മനസ്സിലും അദ്ദേഹത്തെ ധ്യാനിച്ചുറപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, പൂജകഴിച്ചുംവെച്ച് വേഗം മടങ്ങിവരണം എന്നുനിയോഗിച്ചയച്ചു. നാമദേവർ തൽക്ഷണംതന്നെ പൂജാസാധനങ്ങളുംഎടുത്ത് തലയിൽവെച്ചു ഭഗവന്നാമങ്ങളുംപാടി വഴിയിലിറങ്ങി അവിടെപ്പന്തുകളിച്ചുകൊണ്ടുനിൽക്കുന്ന ചിലകുട്ടികളെക്കണ്ട് ബാലചാപല്യത്താൽ അല്പനേരം നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നുപോയി. പന്തടിച്ചുവിട്ടത് യദൃച്ഛയാ നാമദേവന്റെ തലയിലിരുന്ന നൈവേദ്യത്തിൽ ചെന്നുതട്ടിവീണു. നാമദേവൻ അതുകണ്ടു കോപിച്ചു് "ഹാ! ദുഷ്ടക്കുട്ടികളെ! നിങ്ങൾ എന്തൊരു സാഹസമാണു പ്രവർത്തിച്ചത്? ഭഗവാനുപൂജിക്കാനുള്ള നൈവേദ്യത്തിന്മേലല്ലേ നിങ്ങൾ പന്തടിച്ചുവിട്ടത്. മൂഢന്മാരേ! നിങ്ങൾക്ക ദൈവഭക്തിലേശം ഇല്ലയോ? എന്നുചോദിച്ചു. അതുകേട്ടകുട്ടികൾ എടാ ശാപ്പാട്ടുരാമ! കിറുങ്ങുന്നികൾ തുന്നിക്കാരക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന തയ്യൽക്കാരക്, ദേവപൂജ വിധിയാണോടാ? നീ വലിയ ഭക്തനാണെന്നു തോന്നുന്നുവല്ലോ. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ നൈവേദ്യംകൊണ്ടുപോകുന്ന നിനക്ക് പന്തുകളിക്കുന്നിടത്തെന്തുകാര്യം? ഇവിടെവന്നു നോക്കിനിൽക്കാൻ നിന്നോടാരുപറഞ്ഞു? നീ ഞങ്ങളോടുകൂടി ഒതുങ്ങിപ്പോയിരുന്നെങ്കിൽ പന്തുവീഴുമായിരുന്നോ?" എന്നുപറഞ്ഞ്, നൈവേദ്യത്തെത്തൊട്ടു പന്തെടുത്തുകൊണ്ടുപോയി നാമദേവനു അതുകണ്ടപ്പോൾ കോപം സഹിക്കവയ്യാതെ അവരെനോക്കി,—"ഹേ ദുഷ്ടനാസ്തികന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഭഗവൽപൂജയ്ക്കുള്ള നൈവേദ്യത്തെതൊട്ടു നാശപ്പെടുത്തിയോ? അതും പോരാഞ്ഞ്, തയ്യൽക്കാരെ പൂജചെയ്യാൻ വിധിയുണ്ടോ? എന്നാക്ഷേ എന്നെപ്പരിഹസിക്കയും ചെയ്യുന്നു അല്ലേ? ഭഗവാന്നു നൈവേദ്യം ചെയ്യാതെ ഉണ്ണുന്ന പശുപ്രായന്മാരായ നിങ്ങളെപ്പോലെ ഞങ്ങളെയും കരുതിയായിരിക്കാം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞത്?" എന്നുചോദിച്ചു. ബാലന്മാർ അതുകേട്ടു അന്യോന്യം നോക്കിച്ചിരിച്ചുവെങ്കിലും നാമദേവന്റെമേൽ മത്സരംവെച്ചു. "എടാ നാമ! നിന്നെപ്പോലെ ഭക്തന്മാർ ഈ ഭൂമിയിൽ മററാരുമില്ല. നീ പണ്ഡരീനാഥനെ ഊട്ടാതെ ഒരുദിവസവും ഉണ്ണുകയുമില്ല. അതൊക്കെ ഞങ്ങൾ സമ്മതിച്ചേക്കാം എന്താപോരേ? ചെട്ടിച്ചാണിപ്പറഞ്ഞ ചെറുമ! നിന്റെ പൊങ്ങച്ചവും മോടിയുമൊക്കെ ഞങ്ങളറിയാത്തതല്ല. ഞങ്ങളൊക്കെ ദുഷ്പ്രാണന്മാർതന്നെ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ, നിനക്കെന്താചേതം?—നിന്റെ തലമണ്ടകൊട്ടിയുടയ്ക്കാതെ ഇന്നുവിട്ടയയ്ക്കുന്നു വിചാരിക്കേണ്ടാ അങ്ങിനെങ്കിൽ ശണ്ഠയ്ക്കുവാടാ—" എന്നുവിളിച്ചുകൊണ്ടടുത്തു.

നാമദേവൻ നൈവേദ്യത്തട്ട്, തെരുത്തിണ്ണയിൽ വച്ചുംവച്ച്, കോപവിവശനായി, 'ആരെടാ ശണ്ഠയ്ക്കു വിളിച്ചവൻ' എന്നുചോദിച്ചുകൊണ്ട്, ബാലന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചാടിവീണു. അടിച്ചും ഇടിച്ചും തൊഴിച്ചും ചവിട്ടിയും തട്ടിയും മുട്ടിയും വീണെഴുന്നേറ്റും കഠിനമായ പോരാരംഭിച്ചു. ആനക്കൂട്ടത്തിൽ ചെന്നുചാടിയ സിംഹക്കുട്ടിയെപ്പോലെ നാമദേവൻ പലരെയും തള്ളിവീഴ്ത്തുകയും മുറിവേല്പിക്കുകയുംചെയ്തു. അക്കഥയോവന്നു പറഞ്ഞറിഞ്ഞ ഗോണായി സംഭ്രമിച്ചോടിയിറങ്ങിച്ചെന്ന്,—"എടാ നാമദേവ! ഭഗവാനു നൈവേദ്യംചെയ്യുവാനുള്ള സാധനങ്ങൾ തന്നയച്ചാൽ അതു തെരുത്തിണ്ണയിൽ വെച്ചുംവെച്ച് പിള്ളേരോടു യുദ്ധംചെയ്യുവാനോ വേണ്ടത്? ഇനി, ഈ നൈവേദ്യം ഭഗവാനു പൂജിക്കാൻ കൊള്ളാമോ? അനേകനാളായി ചെയ്യുന്ന വ്രതത്തെ നീ കെടുത്തിയല്ലോ. ഞങ്ങളുടെ മാനത്തെയും മറക്കയുംചെയ്തു. ബാല്യത്തിലേ ഗുരുത്വംകെട്ടവനെന്നപേർ കേൾക്കണമെന്നാണ് നിനക്ക മോഹം അല്ലേ? എന്നെക്കണ്ടപ്പോൾ നീ

ഓടിച്ചെന്നു തട്ടിക്കളഞ്ഞതെന്തിനു? ഛീ! അധികപ്രസംഗീ!" ഇങ്ങനെ ശകാരിച്ചുകൊ
ണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, നാമദേവൻ, "അമ്മേ ഇപ്പോൾ ഞാൻ പൂജയുംകഴിച്ചു മടങ്ങിവരാം" എ
ന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു തട്ടുകെട്ടുന്നു കോവിലിലേക്കോടി.—"എടാ, ദുഷ്ടക്കുട്ടീ! പല
ഹം തൊട്ടതീണ്ടിയതൊന്നും ഇനി വിഷ്ണുപൂജയ്ക്കുകൊള്ളുകയില്ല. മടങ്ങിക്കൊണ്ടുപോ
രൂ" എന്നു അമ്മ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചുപറഞ്ഞതു കേൾക്കാതെപോയി, കോവിലിൽകടന്നു
ഭഗവൽപൂജ ആരംഭിച്ചു—"പണ്ഡരീനാഥ! പരമേശ്വര! പാണ്ഡുരംഗ!" ഇത്യാദി നാമ
ജപങ്ങളോടുകൂടി, വിഗ്രഹത്തെ നീരാടിച്ച്, പൂമാലകളും ചന്ദനവുമണിഞ്ഞ്; പാൽ
ച്ചോറു മുമ്പിൽവച്ച്, ഒരു നാളികേരം എടുത്തുടച്ച്, അതിന്റെ മുറിയിൽ ധൂപദ്രവ്യ
ങ്ങളിട്ടു പുകയുണ്ടാക്കി ഉഴിഞ്ഞ് കൈയിൽ ജലംപകർന്നു അന്നമർപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി.
"ഇഷ്ടദൈവമായ വിഷ്ണുദേവ! നിത്യപടിപോലെ ഭക്തനെ കാത്തു അന്നം പരിഭക്ഷി
ച്ചാലും!" എന്നപേക്ഷിച്ച് തൃപ്പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചെഴുന്നേറ്റ്, തന്റെ കൈ
യാൽ ഒരുപിടി അന്നംവാരി ഭഗവാനെ ഊട്ടുകയുംചെയ്തു. എന്നിട്ട്, ആ അന്നം ഉള്ളി
ലേക്ക ഇറക്കാതെയിരിക്കുന്നതുകണ്ട് നാമദേവൻ കരയുവാൻതുടങ്ങി,—"ഹേ പാണ്ഡു
രംഗ! ശ്രീരംഗ! ഈ അന്നം അശുദ്ധമായിപ്പോയതുകൊണ്ടാണോ നിത്യപടി ഭക്ഷിക്കാ
തെയിരിക്കുന്നത്? വീട്ടിൽ മടങ്ങി വേറെയും അന്നംകൊണ്ടുവരികയെന്നുവച്ചാൽ അമ്മ എ
ന്നെത്തല്ലും. നിത്യപടി ഉണ്ടില്ലെന്നു ഞാൻ ചെന്നു പറയുകയാണെങ്കിൽ, അന്നം അ
ശുദ്ധമാക്കിയതിനാലും തല്ലും. അതുകൊണ്ട്, എന്നിൽ കരുണയുണ്ടായി, ഒരു പിടിയെങ്കി
ലും ഭക്ഷിക്കണം—" എന്നപേക്ഷിച്ചു. എന്നിട്ടും ഭഗവാൻ നിശ്ചലനായിരിക്കുന്നതു
കണ്ട്, നാമദേവൻ വിഗ്രഹത്തിന്റെ കാൽക്കൽ മുഖംതൊട്ടുവെച്ച്, "ഹേ പണ്ഡരീനാ
ഥ! പാണ്ഡുരംഗ! ഞാൻ പറയുന്നതൊന്നും നിന്തിരുവടി കേൾക്കുന്നില്ലയോ? കാതുചെ
കിടായിപ്പോയോ? ഒരുപിടിച്ചോറെങ്കിലും ഉണ്ണണമെന്നു ഞാൻ എത്രപ്രാവശ്യം പറഞ്ഞു;
എന്നിട്ടും അനങ്ങുന്നില്ലല്ലോ. നല്ലഭക്തന്മാർക്കും ഏകദൈവമായ നിന്തിരുവടിയെ
ക്കൊണ്ടു പ്രയോജനം ഉണ്ടാകുന്നില്ലയോ? ഈ ജഗത്തെല്ലാം തൊട്ടു നി
ന്തിരുവടി സൃഷ്ടിച്ചുരക്ഷിക്കുന്നില്ലേ? അതിനകത്ത് ശുദ്ധമെന്നും അശുദ്ധമെന്നും ഭേ
ദമുണ്ടോ? ജാതിഭേദമുണ്ടോ? എന്തെങ്കിലുമൊന്നും പറയാത്തതു? പറയാൻ വായില്ലയോ? അ
തോ ഞാൻചെയ്ത കുറ്റംകൊണ്ടോ? അതോ ഉറങ്ങിയിരിക്കയാണോ? അതോ വയറു നി
റഞ്ഞിരിക്കയാണോ? അതോ ഭക്തന്റെ സ്വഭാവം തെറ്റിപ്പോയതുകൊണ്ടോ? അതോ
കൊണ്ടുവന്ന എന്നെ പ്രീതിയില്ലായ്മകൊണ്ടോ? ഉള്ളതുപറയണം. എന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു
ണ്ണുന്നതു വല്ല സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ അതും പറയണം. അന്നംഭക്ഷിക്കാൻ കഴിയു
ല്ലെന്നുണ്ടോ? ഞാനും കുറഞ്ഞുപോയതുകൊണ്ട് എന്തോന്നാണു തിരുമനസ്സ്, എന്നതു
ഉള്ളതുപറയണം. എത്രയോ പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞിട്ടും ഭഗവാൻ ഇളകാതിരിക്കുന്നതുക
ണ്ട് ഇതെന്തൊരു വിഷമത? എനിക്കു വിശക്കുന്നല്ലോ. ദേവനുണ്ണാതെ ഞാൻ എങ്ങ
നെയുണ്ണുന്നതു? അദ്ദേഹത്തിനു ഒരുനേർച്ചയും കാരണങ്ങളുമില്ല എന്നാവലാധിപ്പെ
ട്ടുകൊണ്ട്, നാമദേവൻ—"സ്വാമി! അങ്ങേക്ക എന്റെ മുമ്പിൽവച്ചുണ്ണുന്നത് ഇഷ്ടമല്ലെ
ന്നുണ്ടോ? എനിക്കു സങ്കടവും കോപവും തോന്നുന്നതിനെപ്പറ്റി കരുണയില്ലെന്നുണ്ടോ?
ഇതാ മുമ്പിൽ ഇരിക്കുന്ന ഈ പാൽച്ചോറു കണ്ടില്ലെന്നുണ്ടോ? അതോ എന്നെവഞ്ചിക്ക
ണമെന്നുള്ള വിചാരംകൊണ്ടോ? എന്താണിങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നത്. എനിക്കു സഹിക്കാത്ത ദേ
ഷ്യം തോന്നുന്നു. ഞാൻ എത്രകഷ്ടപ്പെട്ടാണ്, ഈ ചോറിവിടെ കൊണ്ടുവന്നതു? കുട്ടി
കളുടെ അടി എത്രകൊണ്ടു? കാത്തിരിക്കാൻ എത്രനേരമായി? ഇവിടെ വന്നിട്ടുതന്നെ എ
ത്രനേരമായി, എന്തെല്ലാം ഞാൻപറഞ്ഞിട്ടും അങ്ങു ചെവിക്കൊള്ളുന്നില്ലല്ലോ. ഇ
നിയെങ്കിലും സംസാരിക്കയും ഈ പാൽച്ചോറുണ്ണുകയുംചെയ്ത് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്ക
ണം. വയറു നിറഞ്ഞിരിക്കയാണെങ്കിൽ ഒരുപിടിമാത്രം തിന്നാലുംമതി. അല്ലെങ്കിൽ അ
തെനിക്കു സങ്കടമാണ്. ഞാൻ അറിയാത്ത കുട്ടിയല്ലേ! അപരാധംപൊറുപ്പിച്ചു വയ്ക്കുന്ന
തു, അങ്ങേക്കഴകാണോ! ഹേ പാണ്ഡുരംഗ! ഇനിയെങ്കിലും കരുണയുണ്ടാകണമേ! എ
ന്നാലോചിച്ചതിൽ പരിതാപംചെയ്തപേക്ഷിച്ചിട്ടും, ഭഗവാൻ പഴയപടിതന്നെ ഇരി

ക്കുന്നതുകണ്ടു ബാലൻ വ്യസനിച്ചു. ഹാ ഹാ! ഇതെന്തൊരു കഷ്ടകാലം? അച്ഛൻ ദിവസംതോറും ഏതുവേഗത്തിലാണു്, അന്നം നിവേദിച്ചുവെച്ചു വരുന്നതു്? ഭഗവദ്ഭുക്തം എന്നുപറഞ്ഞാണല്ലൊ ഞങ്ങൾക്കു തരുന്നതു്? ഇന്നേദിവസം കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ സംശയിക്കാതെ ഉണ്ണുന്ന ഭഗവാൻ ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നതു വേണ്ടെന്നുവയ്ക്കാൻ കാരണമെന്തു്? എനിക്കു ഭക്തിയും വിശ്വാസവും കുറവാകകൊണ്ടായിരിക്കാം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഞാൻ പാപിയാണല്ലൊ. പാപിജീവിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? മരിക്കുന്നതാണു നല്ലതു്?" എന്നുപറഞ്ഞു്, ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ വെച്ചു വീണുകിടന്നു—"ഹേ പണ്ഡരീനാഥ! വേഗം ഉണ്ണണമേ. ഉണ്ണുകില്ലെന്നു തീർച്ചയാണെങ്കിൽ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കയില്ലെന്നും തീർച്ചയാണു്. ഇപ്പോൾതന്നെ എന്റെ ശിരസ്സ് അങ്ങേ പാദങ്ങളിൽ അടിച്ചുമരിക്കുന്നുണ്ടു്. അങ്ങനെ ഞാൻ ചെയ്യുന്നപക്ഷം, അങ്ങേക്കു അപഖ്യാതിയും, അമ്പലത്തിനു അശുദ്ധിയും സംഭവിക്കും. അതു വരാതിരിക്കാൻ അന്നംഭക്ഷിക്കതന്നെയാകും. എന്നുപറഞ്ഞു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ തലതല്ലാൻ ഭാവിച്ചു.

ഉടനെ, ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനായി ബാലനെപ്പിടിച്ചെഴുന്നേല്പിച്ചു. ശംഖചക്രഗദാപത്മശോഭമാന ചതുർബ്ബാഹുവായി ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സായി, മകുടധാരിയായി മന്ദസ്മിതം തൂകിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന നീലവർണ്ണനായ വിഷ്ണുഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ, നാമദേവൻ, ആനന്ദപരവശനായി നിന്നുപോയി. കൈകൂപ്പി നിശ്ചലനായി നില്ക്കുന്ന ആ ബാലനെ ഭഗവാൻ തൃക്കൈകളാൽ തലോടി, ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു—"ഭക്തനായ ബാല! നിന്റെ ഭക്തിയേയും വൈരാഗ്യത്തെയും പരീക്ഷിക്കുന്നതിനാണു ഞാൻ ഇതുവരെ ഉണ്ണാതെയിരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു നിനക്കു കോപവും താപവും ഉണ്ടാകേണ്ട. ഹാ നിന്റെ ദേഹമുഴുവൻ മണ്ണല്ലേ പുരണ്ടിരിക്കുന്നതു്? നൈവേദ്യം ചുമക്കയാൽ ഈ കൊച്ചുകൈകളും ഓടിനടക്കയാൽ കാലുകളും നൊന്തുപോയി—അല്ലേ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു്, തൃക്കൈകളാൽ ബാലന്റെ ശരീരം മുഴുവൻ തലോടി ചന്ദനം പൂമാല മുതലായവ ധരിപ്പിച്ചു് അവന്റെ പീതാംബരം താൻ ധരിക്കയും തന്റെ പീതാംബരം അവനെ ഉടുപ്പിക്കയുംചെയ്തു. ബാല! നിനക്കു വിശപ്പു്, അധികമായിരിക്കുന്നു അല്ലേ? എന്നാൽ ഇതാ ഉണ്ണേണ്ടു. എന്നുപറഞ്ഞു്, തൃക്കൈയാൽ അന്നം എടുത്തു ബാലനെ ഊട്ടി. നിന്റെ കൊച്ചുകൈകളാൽ അന്നംവാരി എന്നെ ഊട്ടുക, എന്നാജ്ഞാപിക്കയുംചെയ്തു. നാമദേവൻ അതുകേട്ടു കൃതാർത്ഥനായി അന്നം ഉരുട്ടി ഭഗവാനു കൊടുക്കയും ഭഗവാൻ ഭക്ഷിക്കയുംചെയ്തു. നാമദേവൻ ഭഗവാനും ഭഗവാൻ നാമദേവനുമായി അന്നം മുഴുവൻ ഊട്ടിത്തീർന്നപ്പോൾ, ഇനി വേഗം വീട്ടിൽ പൊയ്ക്കൊൾക എന്നു ഭഗവാൻ ബാലനെ അനുജ്ഞാപിച്ചശേഷം, അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

നാമദേവൻ, സന്തോഷത്തോടുകൂടി, നൈവേദ്യത്തിനു കൊണ്ടുപോയതളികയും എടുത്തുകൊണ്ടു്, വേഗം വീട്ടിൽവന്നു. തളികയും അമ്മയുടെ മുമ്പിൽ വച്ചിട്ടു്,—"അമ്മേ! ഇന്നു നൈവേദ്യം കൊണ്ടുപോകാൻ നേരംകുറെ അധികമായിട്ടും, ഭഗവാൻ കോപിക്കാതെ അതെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചു്, എനിക്കു അനുഗ്രഹവും തന്നു. ഇതൊക്കെ ഭഗവാൻതന്നെ എന്നെ അണിയിച്ചു കഴിച്ചതാണു്. ഈ പീതാംബരം എനിക്കു തന്നതും ഭഗവാനാണു്." എന്നുപറഞ്ഞു, ബാലൻ ആനന്ദംകൊണ്ടു ചിരിച്ചുകളിച്ചു തുള്ളിക്കൊണ്ടുനിന്നു. കന്നാബായി, പതിവില്ലാത്തവണ്ണം വെറുംതട്ടമാത്രം കൊണ്ടുവന്നതുകണ്ടും, ഭഗവാന്റെ പീതാംബരം അവൻ ഉടുത്തിരിക്കുന്നതുകണ്ടും, കോപത്തോടെ, "എടാ നാമദേവ! ഇവിടെനിന്നും തന്നയച്ച പഴവും പാൽച്ചോറുമൊക്കെ എവിടെ? നീ ഉടുത്തുകൊണ്ടുപോയ പീതാംബരം എവിടെ? വേഗം സത്യംപറ—നല്ലതിന്—എന്നു പറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ:— അമ്മേ ഞാൻ പറഞ്ഞതു സത്യമാണു്. പാൽച്ചോറും പഴവുമെല്ലാം ഭഗവാൻതന്നെയാണു ഭക്ഷിച്ചതു്. വിശക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞതുകൊണ്ടു നാലുരുള എനിക്കുംതന്നു. ഇതാ എന്റെ വയറു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു നോക്കു. അമ്മേ എനിക്കിനി, ചോറുവേണ്ടാ.

കനാബായി:—എടാ കൃഷ്ണക്കുട്ടി, ഭഗവാൻ നൈവേദ്യം ഉണ്ണുന്ന പതിവുണ്ടോ? നീ മുഴുവൻ വാരിത്തിന്നുംകൊണ്ടു ഭഗവാനാണെന്നു തന്നെ കള്ളംപറയുക? ഇപ്പോഴേ നീ കള്ളംപറഞ്ഞു തുടങ്ങിയോ? എന്നുപറഞ്ഞു്, അരികിൽ ഇരുന്ന ഒരു കോലെടുത്തു് വീശി അവനെ എറിഞ്ഞു.

നാമദേവൻ:—ഇതെന്തൊരു ശാഠ്യമാണമ്മേ! ഞാൻ പറഞ്ഞതു കള്ളമാണെന്നു അമ്മക്കെങ്ങനെയറിയാം. അമ്മ വെറുതെ എന്നെ അടിക്കരുതു്. എന്നു പറഞ്ഞോടി വെളിക്കിറങ്ങിനിന്നു. "എന്റെ ജീവൻപോയാലും ഞാൻ കള്ളംപറകില്ല. ഭഗവാൻതന്നെയാണു പഴവും പാൽച്ചോറും തിന്നതു്. അദ്ദേഹത്തിനു കൊടുക്കാനാണു്, അതു തന്നയച്ചതു; ഞാൻകൂടി ഉണ്ണണമെന്നു ഭഗവാൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ബാക്കിയുണ്ടായതു ഭക്ഷിച്ചുവെന്നേയുള്ളു. ഭഗവാൻ പറയുന്നവാക്കു തട്ടാൻ നിവൃത്തിയില്ലായ്കകൊണ്ടാണു്, അങ്ങനെ ചെയ്തതു്. അതിന്നമ്മ വെറുതെ എന്നോടു കോപിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. വയസ്സായിട്ടും നേരും കള്ളവും തിരിച്ചറിവാൻ ശക്തിയുണ്ടാകയില്ലയോ?

കനാബായി:—എടാ താന്തോന്നിയായകുട്ടി! നിന്റെ അച്ഛൻ ഇന്നിവിടെ വരട്ടെ. നിന്റെകഥ ഞാൻ കഴിപ്പിച്ചേക്കുന്നുണ്ടു്. നമ്മുടെ കുലദൈവമായ ഭഗവാനുള്ള നൈവേദ്യം കഴിക്കാതെ നീ വയറുനിറച്ചുണ്ടുംകൊണ്ടു വന്നുനിൽക്കുന്നോ? എന്നു പറഞ്ഞു, ഭഗവൽപൂജക്കു വേറെ നൈവേദ്യം പാകപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങി.

നാമദേവൻ:—ഇതെന്തൊരുവിഷമമാണു? ഇന്നു നേരംവെളുത്തപ്പോൾ തുടങ്ങിയ ആപത്താണിതു്. വൈകുന്നേരമായിട്ടും തീരുന്നില്ലല്ലോ. ഇനി വൃദ്ധനായ അച്ഛൻവന്നാൽ എന്തെല്ലാമുണ്ടാവുമോ ശിവനേ? എന്നുവിചാരത്തോടെ പുറത്തൊരിടത്തു ചെന്നുനില്ക്കുകയായിരുന്നു. അങ്ങനെ നിൽക്കുമ്പോൾ ദാമാസേട്ടിയുടെ വരവായി. അദ്ദേഹം തെരുവിൽ ഇറങ്ങി നിൽക്കുന്ന പുത്രനെക്കണ്ടു്, വാത്സല്യപൂർവ്വം വാരിയെടുത്തു മാറിൽചേർത്തുകൊണ്ടു് ഓമനപ്പുത്ര! നീ എന്റെ വരവുനോക്കിനിൽക്കുകയാണു് അല്ലേ? പണ്ഡരിനാഥന്നു് നൈവേദ്യംകൊണ്ടുപോയി പൂജിച്ചുവോ? നിന്റെ അമ്മയെ ഇഷ്ടപ്പടി ശുശ്രൂഷിച്ചുവോ? എന്നുചോദിച്ചു ശിരസ്സിൽ ചുംബിച്ചുംകൊണ്ടു്, വീട്ടിലേക്കു നടന്നു. ഭഗവാനു നൈവേദ്യംകൊണ്ടുപോയി പൂജിച്ചുവെന്നു നാമദേവൻ പറഞ്ഞതുകേട്ടു്, വൃദ്ധൻ സന്തോഷിക്കയും, അപ്പനേ നിന്റെ കൊച്ചുകൈകളാൽ, ഭഗവാനെ പൂജിച്ചുവെന്നു പറഞ്ഞതു്, എനിക്കു കേട്ടപ്പോൾ സന്തോഷമായിരിക്കുന്നു. നിന്നെ പുത്രനായി ലഭിച്ചഞാൻ ഭാഗ്യവാൻതന്നെ. എന്നു പ്രശംസിക്കയുംചെയ്തു. വീട്ടിൽ കടന്നപ്പോൾ കനാബായി കോപാവേശത്തോടെ ഹാ! ആ കൊച്ചുകള്ളനെ അങ്ങു ലാളിക്കയാണോ? അവൻ പരമദ്രോഹിയാണു്. അവനെ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കണം വാളെടുത്തു കഴുത്തുവീശിയാലും വേണ്ടില്ല. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. എന്നു ഭർത്താവിനോടു പറഞ്ഞു. വൃദ്ധൻ അതുകേട്ടു്, അയ്യോ ഭദ്രേ! സാധുകുട്ടിയെ നീ എന്തുപറയുന്നു? ഇവൻ ഞാനുംപോയതിൽപിന്നെ നിനക്കു കോപമുണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം എന്താണു ചെയ്തതു്? വേഗം പറയൂ! തക്കതായ കാരണം ഉണ്ടെങ്കിൽ ഇവനെ ശിക്ഷിക്കതന്നെവേണം. ഉടനെ കനാബായി, സകലവസ്തുതകളും പറഞ്ഞു. നാമദേവൻ നൈവേദ്യംകൊണ്ടുപോയതും, തെരുവിൽകണ്ട കുട്ടികളോടു മല്ലടിച്ചതും, അവൻ നൈവേദ്യത്തെ ശുദ്ധിയാക്കിയതും പിന്നീടു അവൻകൊണ്ടുപോയി നിവേദിച്ചു എന്നും പറഞ്ഞു് പഴവും പാൽച്ചോറും എല്ലാം വയറുനിറയെ ഭക്ഷിച്ചു്, കറികളും നന്നായിപ്പൂശി, പൂമാലകളും എടുത്തുചൂടി, ഭഗവാന്റെ പീതാംബരവും അഴിച്ചുടുത്തുംകൊണ്ടു്, മടങ്ങിവന്നതായും കയർത്തുപറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. അതുകേട്ടപ്പോൾ, ദാമാസേട്ടിക്കു കോപമുജ്ജ്വലിച്ചുവെങ്കിലും ഭഗവൽപൂജമുടക്കിയ ഈ ബാലനെ വധിക്കതന്നെവേണം വാളെവിടെ? വേഗം എടുത്തുകൊണ്ടുവരിക. എന്നു ഭാര്യയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ, അതുകേട്ടമാത്രയിൽ, നടുങ്ങി, പ്രാണരക്ഷയ്ക്കായി തെരുവിലിറങ്ങി ഓട്ടം. ദാമാസേട്ടിയും വാളുമായി പുറകെ എത്തി. "എടാ ദുഷ്ടക്കുട്ടി! മുലകാണുമ്പോൾ വർച്ച നിശ്ചയിക്കാം. ഭക്തന്മാരുടെ ഗൃഹത്തിലെ ഭഗവാൻ അരശേഷം കഴിക്കാത്ത

നീ വളരെനേരമായി എന്തെല്ലാം ഘോരകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാതിരിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടു, നിന്നെ ഇനി, ജീവനോടെ വച്ചിരുന്നാൽ എന്റെകുലം നാശിക്കും" എന്നുച്ചത്തിൽപറഞ്ഞുകൊണ്ടു, പിടിക്കാനായി അടുത്തു. നാമദേവൻ ഭയാക്രാന്തനായി, ഹാ! അമ്മയെപ്പോലെ, അച്ഛനും അവിവേകം ഉണ്ടായോ? ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽ ഇപ്പോൾ അകപ്പെട്ടാൽ പരമാർത്ഥമറിയാതെ എന്നെ നിഗ്രഹിച്ചേക്കും. എന്നുവിചാരിച്ചു, പിടികൊടുക്കാതെ, ഹേ പണ്ഡരീനാഥ! എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ എന്നു ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു പലദിക്കിലും ചുററിയോടിത്തളൎന്നു, ഒടുവിൽ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നുകയറി. അവിടെ ബിംബത്തിന്റെ പുറകിൽ ചെന്നു, കാലിൽ കൈകൾ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. താംസേട്ടി, പുറകെ എത്തിച്ചെന്നു നാമദേവന്റെ കൈക്കുപിടിച്ചു വലിച്ചുപുറത്തേക്കിറക്കിനിർത്തിക്കൊണ്ടു, എടാ! കള്ളപ്പയലേ! ഭഗവാനുണ്ടാക്കിവച്ച നൈവേദ്യം നീ എന്തുചെയ്തു? ദൈവസന്നിധിയിൽനിന്നുകൊണ്ടു കള്ളം പറയരുതെന്നു ചോദിച്ചു ഭയപ്പെടുത്തി. നൈവേദ്യം പണ്ഡരീനാഥനായ ഈ തിരുമേനിതന്നെയാണു ഭക്ഷിച്ചതു എന്നു നാമദേവൻമറുപടിപറഞ്ഞു.

താംസേട്ടി:—കൊള്ളാം ഭഗവാൻ പൊറുക്കട്ടെ അതട്ടെ, നീ അദ്ദേഹം അണിഞ്ഞിരുന്ന പീതാംബരത്തെ എടുത്തുടുത്തതെന്തിനു്?

നാമദേവൻ:—ഉടുത്തുകൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞിട്ടു്, ഭഗവാൻ എന്റെകൈയിൽ അതെടുത്തുതന്നു.

താംസേട്ടി:—(അത്ഭുതത്തോടെ) ശരി, ഇനി, ഒരിക്കൽ എന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു നൈവേദ്യാന്നം നിനക്കു ഭഗവാനെ ഊട്ടാമോ?

നാമദേവൻ:—ഒരിക്കലല്ല പലപ്പോഴും ഞാൻ ഊട്ടിക്കാണിച്ചുതരാം. നൈവേദ്യംകൊണ്ടുവരുവാൻ കല്പിച്ചാലും.

താംസേട്ടി:—കൊള്ളാം—നല്ലപരീക്ഷ—അങ്ങനെ ചെയ്യാമെങ്കിൽ നീപറഞ്ഞതു ഞാൻ വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളാം.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു, മകനെയും കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിൽചെന്നു നൈവേദ്യം എടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. നൈവേദ്യത്തെ ഭഗവാന്റെമുമ്പിൽവച്ചിട്ടു, "എടാകള്ളാ! നീ ഭഗവാനെ ഊട്ടുക. ഞാൻ കാണട്ടെ. ഊട്ടിയില്ലെങ്കിൽ നിന്നെ ഞാൻ കാലിൽതൂക്കിയെടുത്തു ഈ തളക്കല്ലിൽ അടിച്ചു, ഭഗവാനു ബലികൊടുക്കുന്നുണ്ടു്." എന്നുപറഞ്ഞുംകൊണ്ടു പുലിയെപ്പോലെ ചീറിക്കൊണ്ടു വാളുമായി ശ്രീകോവിലിന്റെ വാതിലിൽതന്നെനിന്നു. നാമദേവൻ ഒട്ടും സംശയിക്കാതെ ധൂപദീപങ്ങളെ ഒരുക്കി പുഷ്പാഞ്ജലിചെയ്തശേഷം, നൈവേദ്യം ഇറക്കി, പഴങ്ങളും എടുത്തുതന്നെ നിരത്തിവച്ചു "ഹേ പാണ്ഡുരംഗ! ശ്രീരംഗ! മുമ്പത്തെപ്പോലെ താമസത്തിനിടയാക്കാതെ നിന്തിരുവടി, ഈ പായസാന്നം ഭക്ഷിച്ചെന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം എനിക്കു പ്രാണഹാനിയാണു സംഭവിക്കാൻ പോകുന്നതു്. എന്നപേക്ഷിച്ചു സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ എന്നിട്ടും യാതൊരു ചലനവുംകൂടാതെയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു, നാമദേവനു്, ഭയംവർദ്ധിച്ചു. ഹാ! നിഷ്ഠുരനായദേവ! ഈ അവസരത്തിലാണോ അങ്ങു കളിക്കാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നതു്. അച്ഛനിതാ വാളുമായി കാലനെപ്പോലെ വന്നുനിന്നു, എന്റെ കഴുത്തിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഓങ്ങാൻ തുടങ്ങുന്നു. നിന്തിരുവടി, അദ്ദേഹംകാൺകെ ഈ അല്പം ഭക്ഷിച്ചാൽ എനിക്കു ജീവൻ കിട്ടുമെന്നുമാത്രമല്ല, ഞാൻ സത്യവാനാണെന്നുള്ള ബോധം അച്ഛനുണ്ടാകയും ചെയ്യും" എന്നുപറഞ്ഞുംകരഞ്ഞും ഒരുപിടിച്ചോറുവാരി ഭഗവാന്റെ വായ്ക്കുനേരെ കാട്ടിവച്ചു. എന്നിട്ടും യാതൊരു കുലുക്കവും ഇല്ലാതെ ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, നാമദേവനു വൈരാഗ്യം മുഴുത്തു. "ഹാ! വിഷ്ണുമൂർത്തിയായദേവ! അങ്ങു കരുണയുള്ളവനാണെന്നു ഞാൻ തെററിദ്ധരിച്ചുപോയി. അഹോ നിർദ്ദയത്വം ഇപ്പോഴാണെനിക്കു മനസ്സിലായതു്. എന്നെ കള്ളനാക്കുന്നതിനാണെങ്കിൽ അങ്ങു വെറുംകള്ളനാണെന്നു ഞാൻ പറയും" എന്നു അല്പം ധൃഷ്ടതയോടെ പറഞ്ഞു.

താംസേട്ടിക്കു്, ഭഗവദ്ദൂഷണങ്ങളായ ഈ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ, കോപംവർദ്ധിച്ചു. എ

ദാമശെട്ടി, നീ ഭഗവാനെക്കള്ളനെന്നുംമറ്റും വിളിക്കാറായോ? നാസ്തികനായനീ ച! നീ പറയുന്ന കള്ളത്തരംകേ സത്യസന്ധനായ ഭഗവാൻ അനുകൂലിക്കാത്തതിനാ ലാ യിൽ തോന്നിയതുപോലെയൊക്കെയോ നിശ്ചയിച്ചത്. നിന്നെ ഞാൻ മര്യാദക്കാരനാക്ക ന്നുണ്ട്. എന്നുപറഞ്ഞു, പിടിക്കാനായി അടുത്തുചെന്ന നാമദേവൻ പൂച്ചയെക്കണ്ടഎ ലിപോലെ നടുങ്ങി, ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ കമിഴ്ന്നുവീണവരെ അപേക്ഷിച്ചു. ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടി ഇപ്പോൾ എന്റെ സത്യം വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഭ ഗവൽപാദങ്ങളിൽ തലതല്ലിമരിക്കതന്നെ ചെയ്യും. എന്നുപറഞ്ഞ്, ദേവബിംബത്തിന്റെ താഴ്വാരത്തു തല്ലിയുടയ്ക്കാൻഭാവിച്ചു.

തൽക്ഷണം ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, കൈകളിൽ എടുത്തുപിടിച്ചു സത്യസന്ധ നും ഭക്തനുമായ ബാല! നിന്റെ ഭക്തിവിശേഷത്തെക്കുറിച്ചറിയാതെ വൃദ്ധൻ നിന്നെ ഉ പദ്രവിക്കാൻ ഭാവിച്ചു—അല്ലേ?—വ്യസനമായ മാതാവ്, കല്പാൻ ഭാവിച്ചു. ഇല്ലേ? നി നക്ക്, അതുകൊണ്ടു സങ്കടം ഉണ്ടായിരിക്കാം—നീ കൊടുത്തത് എന്നെ ശരണംപ്രാപി ച്ചതുകൊണ്ടാണല്ലോ. അതൊക്കെ ഇരിക്കട്ടെ— എനിക്ക വിശക്കുന്നു. നിന്റെകൊ ച്ചുകൈകൾകൊണ്ട്, മുമ്പത്തെപ്പോലെ പാൽചോറുരുട്ടി എന്നെ ഊട്ടണം എന്നരുളി ച്ചെയ്തുവായ് വിടർന്നുകൊടുത്തു. നാമദേവൻ, പാൽച്ചോറുവാരി ഭഗവാനെ ഊട്ടുകയുംഭഗവാൻ തൃക്കൈകളാൽ ചോറുവാരി അവനെ ഊട്ടുകയും ചെയ്തു. അതിനുശേഷം തൃക്കൈകളാൽ കവിൾത്തടങ്ങളും പുറവുമൊക്കെത്തടവിഞ്ഞ്, ബാലനെയാശ്വസിപ്പിച്ചു. ഇപ്രകാരം തന്റെ ഭക്തവാത്സല്യവും ബാലന്റെ ഭക്തിമാഹാത്മ്യവും താമശെട്ടിയെക്കാണിച്ചശേഷം, ഭഗവാ ൻ അപ്രത്യക്ഷനായി.

ആ അത്ഭുതംകണ്ട്, താമശെട്ടി, ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായി, കൊത്തിവച്ച ചെപ്പാ വപോലെ വളരെനേരം നിന്നുപോയി. അനന്തരം ഉദ്ബുദ്ധനായി ഭഗവൽസ്തുതിതുടങ്ങി ച്ചു. "ഹേ പാണ്ഡുരംഗ! ശ്രീരംഗ! കമലക്കണ്ണ! കാർവർണ്ണ! ശങ്കചക്രധരനേ! ഗോപി കാരമണനേ! വാമനാ!മധുസൂദനാ! സർവാത്മൻ! ദുഷ്ടമാരണ! ദുഃഖമോചന! ലോകപാവ ന! നിന്തിരുവടിയെ ദർശിക്കത്തക്കപുണ്യം ഈ പാപിക്കുണ്ടായതു്, എങ്ങനെ? ഭഗവൽപ്രി യഭക്തനായ ഈ നാമദേവൻ പറഞ്ഞവാക്കുകൾ, എന്റെ അജ്ഞാനത്താൽഅസത്യമെ ന്നു വിചാരിച്ചുപോയി. അവനെ ഞാൻ വധിക്കാൻ ആരംഭിക്കുകയുംചെയ്തു. കഷ്ടം ഞാൻ എന്തൊരുമഹാപാപകർമ്മമാണു പ്രവർത്തിച്ചതു്. എന്റെ ആ പാപത്തെ പരിഹരി ക്കേണ്ടതെങ്ങനെ? ഭഗവാനേ! അല്പനായ ഇവന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമേ" ഇ ങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാങ്കൽനിന്നും താഴെപ്പറയുംപ്രകാരം അശരീരി വാക്കുണ്ടായി. "ഹേ താമശെട്ടി! ഇന്നുമുതൽ ഈ നാമദേവനെ ഞാനാണെന്നു വിചാരി ച്ചുപൂജിച്ചുകൊള്ളണം" ഇപ്രകാരം ആജ്ഞപ്തനായ താമശെട്ടി, വീണ്ടും ഭഗവാനെ വിവിധസ്തോത്രങ്ങളാൽ വാഴ്ത്തി നാമദേവനെ പുത്രനെന്നപോലെ ആനന്ദംകൊണ്ട്, വന്ദിച്ചു. "അപ്രതിമനും ഈശ്വരതുല്യനുമായ പുത്ര! നിന്റെവാക്ക് അസത്യമാണെന്നു വിചാരിച്ചു ഞാൻ ചെയ്തുപോയ അപരാധത്തെ കരുണയോടെ ക്ഷമിച്ചുരക്ഷിക്കണം" എന്നപേ ക്ഷിച്ചു. എന്നിട്ട്, പിതൃസഹജമായ വാത്സല്യത്താൽ വാരിയെടുത്തു, മാറിൽചേർത്താ ശ്ലേഷിച്ചു വീട്ടിൽകൊണ്ടുപോയി, സകലവൃത്താന്തങ്ങളും കനായിയോടുപറഞ്ഞുകേൾപ്പി ച്ചു. പുത്രനെക്കുറിച്ചു പരിഭവിച്ചു ബുദ്ധികെട്ടിനെ അവർ ശപിക്കയും പശ്ചാത്തപി ക്കയും മകനെ മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചുചുംബിക്കയും ആനന്ദബാഷ്പം വർഷിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നുമുതൽ ആ വൃദ്ധദമ്പതിമാർ നാമദേവനെ, ഭഗവന്നിർവിശേഷമായിസേവി ച്ചു പൂജിച്ചുവന്നു. ഭഗവൽപൂജയ്ക്കുള്ള നൈവേദ്യവും അവന്റെപക്കൽതന്നെ കൊടുത്ത യയ്ക്കുക പതിവാക്കി. നാമദേവനു ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതും ഭഗവാനോടൊന്നിച്ചല്ലാതെ ഇ ല്ലെന്നായി. കേവലം ശൈശവംകഴിയാത്ത ആ ബാലന്റെ ഈ വിധമുള്ള ദിവ്യതപ ഫലതം അറിയുകയും, സുകൃതിയായ ആ കുടുംബത്തെ ആരാധിക്കയും ചെയ്തുവന്നു.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം.

(ഭഗവാൻ നാമദേവനെക്കൊണ്ടു വിവാഹംചെയ്യിച്ചതു.)

ഹേ സിദ്ധന്മാരേ! ഇങ്ങനെ അതിരറ്റ ഭക്തിമാഹാത്മ്യങ്ങളോടുകൂടി ആ ദമ്പതിമാർ, നാമദേവനെ ഉപചരിച്ചുംരക്ഷിച്ചുംവരുന്ന കാലത്തു, അവന്നു യൗവനപ്രായം തെളിഞ്ഞു വന്നശേഷം ആരംഭിച്ചു. ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ ഭഗവാൻ ദാമസെട്ടിയുടെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായി "ഹേ ദാമസെട്ടി, നിന്റെ മകന്റെ യൗവനപ്രായമായിരിക്കുന്നു. ഇനി വിവാഹംചെയ്യിക്കാതെ ഇരിക്കുന്നതു നീതിയല്ല. നിങ്ങളുടെ ഭാഗിനേയിതന്നെ, ഇപ്പോൾ രാജാബായി എന്നൊരു പെൺകുട്ടി ഒരിക്കലുമായി വളർന്നുവരുന്നുണ്ട്. അവളെ അവനെക്കൊണ്ടു താമസിയാതെ വിവാഹംചെയ്യിക്കണം." എന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു. ഉടനെ ദാമസെട്ടി, കണ്ണുതുറന്നു ഭാര്യയെ വിളിച്ചുണർത്തി ഗോണായി! ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഭഗവാനെ സ്വപ്നം കാണുകയുണ്ടായി. നമ്മുടെ കുമാരനു വിവാഹകാലം സമീപിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും, രാജാബായി എന്ന പെൺകുട്ടിയെ താമസിയാതെ അവനെക്കൊണ്ടു വിവാഹംചെയ്യിക്കണമെന്നും അരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു. ആ രാജാബായി ഏതാണ്? അറിയുമോ? എന്നു ചോദിച്ചു.

ഗോണായി:—രാജാബായിയോ? ആരെന്നു എനിക്കറിയാം. പക്ഷെ അറിഞ്ഞതു കൊണ്ടു പ്രയോജനമൊന്നുമില്ല. നമ്മുടെ മകനുവേണ്ടി അവളെ ചോദിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അവൾ കോടീശ്വരന്റെ മകളാണ്. നമ്മുടെയും അവരുടെയും സ്ഥിതികളിൽ അജഗജാന്തരമുണ്ട്.

ദാമസെട്ടി:—എന്തായാലും ഭഗവൽകല്പനയെ നമുക്കു ലംഘിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ. രാജാബായിയെത്തന്നെ വിവാഹത്തിനായി ആലോചിക്കേണ്ടതു നമ്മുടെ കടമയാണ്. എന്നുപറഞ്ഞു പിറ്റേദിവസം രാവിലെ പുലർന്നു, നിത്യകർമ്മങ്ങളും നിർവഹിച്ചശേഷം, രാജാബായിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുപോയി അവിടെച്ചെന്ന്, അവളുടെ പിതാവിനെക്കണ്ടു, വിവാഹകാര്യം ആലോചിച്ചതിൽ, താംബൂലദാനിയായത്തിന്നു ആയിരം സ്വർണ്ണനാണയത്തോടുകൂടിച്ചെല്ലണമെന്നു പറഞ്ഞയച്ചു. ദാമസെട്ടിക്ക ആ വാക്കുകൾകേട്ടപ്പോൾ, ചാഞ്ചല്യമുണ്ടായി. ആയിരം സ്വർണ്ണം കൊണ്ടുപോകാൻ തന്നാൽ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നോർത്തു വിഷാദിച്ചും മനോഭംഗപ്പെട്ടും വീട്ടിലേക്ക മടങ്ങി. ഭാര്യയോട് ആ കഥയെല്ലാം പറഞ്ഞു—പ്രിയേ! ഉയർന്നവരോടുള്ള കൂട്ടുകെട്ട താഴ്ന്ന കക്ഷിക്ക എപ്പോഴും ആപത്തിനെന്നല്ലാതെ ഗുണത്തിനല്ല. ഇപ്പോൾ ഞാനും വളരെ വിഷമത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്നു. നാം എല്ലാംകൂടി കെട്ടിപ്പെറുക്കി സംഭരിച്ചാലും, ആയിരം സ്വർണ്ണം (വരാഹൻ) ഉണ്ടാക്കുവാൻ പ്രയാസമാണ്. ആ സ്ഥിതിക്ക വിവാഹം നടത്താൻ സാധിക്കയില്ലെന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. പണത്തിന്ന ഇനി നാം ആശ്രയിക്കേണ്ടതാരെയാണ്? ആരെയും ആശ്രയിക്കാനില്ല. ഭഗവാനെത്തന്നെ പൂജിക്കാം. അദ്ദേഹം എന്തെങ്കിലും ഒരുമാർഗ്ഗം കാണിച്ചുതരുന്നില്ലെങ്കിൽ വിവാഹം വേണ്ടെന്നുതന്നെ വെയ്ക്കാം. എന്നഭിപ്രായപ്പെട്ടുകൊണ്ടു പാണ്ഡുരംഗക്ഷേത്രത്തിലേക്ക തിരിച്ചു. അവിടെ എത്തി, ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ വീണു, അയ്യോ ഭഗവാനെ! നിന്തിരുവടിയായ നാമദേവന്, വിവാഹത്തിന രാജാബായിയെ ചോദിക്കണമെന്ന്, ഇന്നലെ, എന്നോട് സ്വപ്നത്തിൽ അരുളിച്ചെയ്തതനുസരിച്ച്, ഞാൻപോയി ആലോചിച്ചതിൽ, താംബൂലദാനിയായത്തിന്ന ആയിരംവരാഹൻ കൊണ്ടുചെല്ലണമെന്ന അവളുടെ അച്ഛൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഞാൻ നോക്കിയതിൽ അതിന്ന ഒരു വഴിയും കാണുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു വിവാഹം വിഘ്നപ്പെട്ടുപോകുമെന്നു തോന്നുന്നു. എന്നു സങ്കടംപറഞ്ഞിട്ടും പ്രത്യുത്തരമൊന്നും ഉണ്ടാകായ്കയാൽ വ്യസനിച്ചു, തിരികെ വീട്ടിൽവന്ന്, ഭാര്യയുമായി മാർഗ്ഗങ്ങളെ

ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സൂൎയ്യൻ അസ്തമിച്ചു രണ്ടുയാമംകഴിഞ്ഞിട്ടും പണമില്ലാത്തതിനെ ചിന്തിച്ചു്, ഉറക്കംവരാതെ രണ്ടാളും ശയ്യകളിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ഭഗവൽസ്തോത്രങ്ങളെപ്പാടിക്കൊണ്ടുകിടന്നു. ആസമയത്തു സ്തോത്രപ്രിയനായ ഭഗവാൻ താംസേട്ടിയുടെപുറന്തിണ്ണയിൽ എല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ വിവാഹത്തിനു വേണ്ട സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങൾ, ഒരു സഞ്ചിയിൽ നിറച്ചു്, താംസേട്ടിയുടെ ഭവനത്തിൽ കൊണ്ടിട്ടുവെച്ചു പോകണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയ വിഷ്ണുഭഗവാൻ, വാതിൽ അടച്ചിരിക്കുന്നതുകണ്ടു്; എല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചതന്നെ ഭാവത്തിൽ പുറത്തിരിക്കുമ്പോഴാണു് സ്തോത്രങ്ങൾകേട്ടതു്. അപ്പോൾ അതിൽഒരു സ്വൎണ്ണനാണയമെടുത്തു്, ഊക്കോടെ കതകിനു ഒരു ഏറുകൊടുത്തു. ഉറങ്ങാതെയിരുന്ന താംസേട്ടി, ആ ശബ്ദംകേട്ടു്, പാതിരാക്കു കതകിന്മേലെറിയുന്ന വികൃതി! ആരെടാ എന്നു ചോദിച്ചു. "വികൃതിയാവാനുമാരി! നികൃതിയാവാനും ആരി! എന്നു മറുപടിപറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഭഗവാൻ, രണ്ടാമതും ഒരു സ്വൎണ്ണനാണയമെടുത്തു കതകിന്മേലെറിഞ്ഞു. താംസേട്ടി കോപിച്ചു്, എടാ തിരുടാ മൂഢാ അന്യന്റെ ഗൃഹത്തിനു കല്ലെറിയുന്ന ധിക്കാരി! ഞാൻ ഇവിടുന്നെഴുന്നേറ്റുവന്നാൽ നിനക്കു നല്ലവണ്ണം കിട്ടും. പൊയ്ക്കോ വേഗം എന്നൊക്കെ ഭയപ്പെടുത്തി. ഭഗവാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്, എടാ താംസേട്ടീ! തിരുടാമൂഢാ എന്നൊക്കെ അധിക്ഷേപിക്കുന്ന നിന്റെ നാവുകൊണ്ടു്, ചിൽപുരുഷ, പുണ്യപുരുഷ! പാണ്ഡുരംഗ! പണ്ഡരിനാഥ! എന്നൊക്കെ ജപിക്കയതോ? അതു സത്യത്തിനും യോഗ്യം. എന്നുപറഞ്ഞു വീണ്ടും ഒരു സ്വൎണ്ണനാണയമെടുത്തു കതകിന്മേലെറിഞ്ഞു—

ഉടനെ, കോപപരവശനായ താംസേട്ടി, ഒരു വടിയുമെടുത്തു്, ബദ്ധപ്പെട്ടു കതകുതുറന്നു വെളിക്കിറങ്ങി,—ആരെടാ നിദ്രാഭംഗത്തിനും ഉപദ്രവത്തിനും വന്നിരിക്കുന്നതു്?—ദുഷ്ട! നില്ലവിടെ! പറഞ്ഞാൽകേൾക്കാത്ത നിന്നെ ഒന്നു പൂജിച്ചയയ്ക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ അതുകേട്ടു്, അട്ടഹാസത്തോടുകൂടി, രണ്ടുസ്വൎണ്ണനാണയങ്ങളെടുത്തു്, കതകിൻപഴുതിൽകൂടി മുറിയിലേക്കു ഊക്കോടുകൂടിയെറിഞ്ഞു. ഒച്ചകേട്ടുഭയപ്പെട്ടു്, കനാബായി ഉറക്കെ നിലവിളിക്കയും അധിക്ഷേപിക്കയുംചെയ്തു. അപ്പോഴേക്ക താംസേട്ടിക്കു കോപം സഹിക്കവയ്യാതെയായി. ദൈവത്തെക്കുറിച്ചു ഇവനെക്കൊന്നാലും ദോഷമില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്, ഭഗവന്നാമോച്ചാരണങ്ങളോടുകൂടി, വേഗത്തിൽ ഓടിയടുത്തു. ഭഗവാൻ വീണ്ടും ഒന്നുരണ്ടു സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങൾകൂടി പുരയ്ക്കുള്ളിലേക്കെറിഞ്ഞു്, ശേഷംമുററത്തു ചിതറിയിട്ടുവെച്ചു്, കനാബായിയുടെ ശകാരങ്ങളും കേട്ടുകൊണ്ടു്, ഇരുട്ടിൽ ഓടി മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

താംസേട്ടി, അവിടെയൊക്കെച്ചുററിയോടി, കുണ്ടിലും കുഴിയിലുംമററും ചാടി, കഷ്ടപ്പെട്ടു് ഒടുവിൽ ലജ്ജിതനായി മടങ്ങിപ്പോന്നു. ആരോ ഒരു കള്ളൻ—അവൻ ഇരുട്ടിൽകൂടി മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു. ഇനി എന്താചെയ്ക? എന്നു ഭാൎയ്യയോടു പറഞ്ഞു. അനന്തരം വാതിലടച്ചു്, അവർ രണ്ടാളും കിടന്നുറങ്ങുകയുംചെയ്തു. പിറേറദിവസം അതിരാവിലെ പതിവുപോലെ കനാബായി എഴുന്നേററു്, മുററമടിക്കാനായി വാതിൽതുറന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ, സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങൾ ചിതറിക്കിടക്കുന്നതുകണ്ടു്, അത്യാനന്ദത്തോടെ ഭർത്താവിനെ വിളിച്ചുണർത്തി. പ്രിയതമ! നമ്മുടെ ഭാഗ്യംതന്നെ. വീടുനിറച്ചു അനവധി സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങൾ ഇതാ അവിടെ വാരിച്ചിതറിയിട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതു്, ഭഗവൽകൃപകൊണ്ടു നമുക്കു സിദ്ധിച്ചതാണു്. ഇനി, ആരുമറിയാതെ നമുക്കതു പെറുക്കി മറവുചെയ്യണം എന്നന്യോന്യം പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു്, ഇരുവരുമായി ആ സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങളെല്ലാം പെറുക്കി ഒരു കൂടയിൽ കഴിച്ചുവയ്ക്കാൻ ആരംഭിച്ചു.

അതിനിടയ്ക്കു്, ഭഗവാനും രുക്മിണിയും, അതിരാവിലെതന്നെ താംസേട്ടിയുടെയും കനാബായിയുടെയും രൂപംധരിച്ചു്, ആയിരം സ്വൎണ്ണനാണയങ്ങളും ചുമന്നുകൊണ്ടു്, രാജാബായിയുടെ വീട്ടിലെത്തി, വിവാഹകാൎയ്യത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. അവർ ചെന്നതറിഞ്ഞു് ആ കോടീശ്വരപ്രഭു, അട്ടഹാസത്തോടെ വെളിക്കിറങ്ങിനിന്നു്, മാന്യവൃദ്ധരേ! നിങ്ങൾ വെറുതേ നടന്നു ബുദ്ധിമുട്ടേണമെന്നില്ല. താങ്കളുടെ നിശ്ചയത്തിനു ആയിരം വരാഹനാ

ണ്ടിവിടെ എത്തിക്കപ്പെട്ടു്. അതിനു ശക്തിയില്ലാത്ത നിങ്ങൾ എന്തിനു നടന്നുബുദ്ധിമുട്ടുന്നു? അതു നിങ്ങളാൽ വഹിക്കത്തക്ക ഒരു തുകയല്ലെന്നെനിക്കുതന്നെയറിയാം. അതുമതിയിക്ക നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ വെറുതെ മായിവന്നു ചോദിച്ചാൽ ഇല്ലെന്നല്ലാതെ മറുപടി പറവാൻ എനിക്ക പാടില്ല. ഭഗവാനും രുക്മിണിയും അതുകേട്ടു, തങ്ങൾ കൊണ്ടുപോയ വരാഹൻ ആയിരവും അവിടെ വാരിനിരത്തിക്കാണിക്കയും, ദേവപൂജാചെലവുകളിൽ കന്യകയുടെ അലങ്കാരങ്ങൾക്കു, പതിനായിരംപവനും വിവാഹച്ചെലവിനു ഇരുപതിനായിരംപവനും കൊടുത്തുകൊള്ളാമെന്നു ഏററുപറകയും ചെയ്തു. അന്നുതന്നെ ഒരു നല്ല മുഹൂർത്തമുണ്ടെന്നും ആ മുഹൂർത്തത്തിൽതന്നെ വിവാഹം നടത്താൻ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നും പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായി. അനന്തരം, ദശലക്ഷപ്രകാരമുള്ള വരാഹൻ മുപ്പതിനായിരവും, ആഭരണം കൊണ്ടുവരാമെന്നും അവിടെനിന്നു യാത്രപറഞ്ഞു പോരികയും ചെയ്തു. താമസിയാതെതന്നെ, ദാമസേട്ടി പറഞ്ഞയച്ച ഒരാളെന്ന നിലയിൽ, ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണവേഷംധരിച്ചു വീണ്ടും ആ ധനികന്റെ ഭവനത്തിൽചെന്നു. ദാമസേട്ടി ക്ഷണിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു വ്യാജംപറഞ്ഞു്, അയാളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. ദാമസേട്ടിയുടെ ഭവനത്തിൽ എത്തിയതിൽപിന്നെ, അവർ ഒളിച്ചുവച്ച സ്വർണ്ണനാണയങ്ങൾ ഘടാൽക്കാരം ചെനെടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു, ആ ധനികന്റെ മുമ്പിൽ നിരത്തി. ധനികൻ അത്ഭുതത്തോടെ അയാളെനോക്കി സന്തുഷ്ടനായി ദാമസേട്ടിയെ കോടിശപഥന്നെന്നു അഭിസംബോധനംചെയ്തു. അനന്തരം അയാൾ ഇങ്ങനെ തുടർന്നുപറഞ്ഞു. "പ്രഭോ! ഭവാന്റെ ധനസ്ഥിതി ഇപ്പോഴാണെനിക്കറിവാനിടയായതു. ധനമുണ്ടായാൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു അറിവില്ലാത്ത കൂട്ടരാണ്. ജ്ഞാനികൾ ശാന്തന്മാരും വിനീതന്മാരുമായിരിക്കുമല്ലോ. നാട്യങ്ങൾ അധികം കൂട്ടുന്നതു ദുർവൃത്തരാകുന്നു. വലിയ ധനികളിൽ വിലയേറിയ ഭാഗങ്ങൾ അടിയിൽ മറഞ്ഞും ക്ഷുദ്രങ്ങളായ ചെറുഭാഗങ്ങൾ വെളിയിൽ പ്രകാശിച്ചും കാണപ്പെടും. അതുപോലെ കുലസ്ത്രീകൾ വേഷാഡംബരങ്ങളിൽ ഭ്രമിക്കുന്നില്ല. വേഷമേറിച്ചു, വ്യഭിചാരികൾ കഴിയുംവണ്ണം തങ്ങളുടെ പ്രഭാവം കാണിക്കുന്നു. ലോകത്തിൽ മഹാന്മാർ, വിനീതന്മാരായി മൌനം ശീലിച്ചിരിക്കുന്നു. കള്ളസ്സന്യാസികൾ അവരുടെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ടുനടക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ നമ്മുടെ രാജ്യപ്രൗഢതയെയും ധനസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ചു ആവുന്നു. ഇത്രത്തോളം വിനയാദിവിശിഷ്ടഗുണങ്ങളുള്ള ഭവാനുടെ സംബന്ധിയാകാൻ ഇടയാകുന്നതിൽ, എനിക്കു്, അനല്പമായ പാരിതോഷ്യം ഉണ്ടു്" എന്നിട്ടു നാമദേവനെനോക്കി—"ഇവനല്ലേ? എന്റെമകൾക്കു വരനാകുവാൻപോകുന്നതു? ഹാ! ഇത്രത്തോളം ഐശ്വര്യവും സൌശീല്യാദിഗുണങ്ങളുമുള്ള ഒരു ജാമാതാവിനെ ലഭിക്കാൻ ഞാൻചെയ്ത പുണ്യം എന്തായിരിക്കാം? ... ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു വരനെ ലഭിക്കാൻ എന്റെ മകൾ അനേകവിധം തപസ്സുചെയ്തിരിക്കാം? എന്നിങ്ങനെ ധന്യവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞു, സുകൃതികളായ ആ കുടുംബാംഗങ്ങളെയും ഭാഗ്യവതിയെയും അനേകമായി സമ്മാനിച്ചു അവിടെ വരാഹൻ ഒരു വണ്ടിയിൽ കയററിക്കൊണ്ടു, അത്യാഹ്ലാദത്തോടുകൂടി സ്വഭവനത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അനന്തരം, നിശ്ചിതമായ മുഹൂർത്തത്തിൽതന്നെ സമ്പ്രദായപ്രകാരം വധൂവരന്മാരെ അലങ്കരിച്ചു, യഥാവിധി, വിവാഹകർമ്മം മംഗളമായി നടത്തി. ദാമസേട്ടി ജാതിമര്യാദപ്രകാരം ബോധിക്കു വധൂവർഗ്ഗസഹിതം കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരികയും മംഗളസൂചകമായി അനേകം ദാനങ്ങളും സദ്യകളും നടത്തി സുഖമായി സ്വഭവനത്തിൽ വസിക്കയും ചെയ്തു.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

(ഭഗവാൻ ലക്ഷംവരാഹൻ ദാനംചെയ്യുന്നു)

ഹേ പരമഭാഗവതന്മാരേ! ധർമ്മസ്വരൂപനായ ഭഗവാൻ ബ്രാഹ്മണരൂപത്തിൽ വന്നു, നാമദേവനുടെ പിതാമഹം മംഗളമായി നിറവേററിയശേഷം, അദ്ദേഹത്തെ (നാമദേവനെ)നോക്കി, ചില സാരോപദേശങ്ങൾചെയ്തു. അതാവിതു്:—

"ഹേ പരമഭക്തശിരോമണിയായ നാമദേവ! അന്നദാനം, വസ്ത്രദാനം,സ്വർണ്ണദാനം വിദ്യാദാനം, കന്യാദാനം, ഭൂദാനം, ഗോദാനം, മുതലായ വിവിധദാനങ്ങളിൽവെച്ചു്,അന്നദാനത്തിനാണു് ശ്രേഷ്ഠത്വം. അതിനാൽ അന്നദാനം, എല്ലാദാനം യഥാശക്തിചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. അന്നദാനം ശ്രീഷ്ണനെന്നും വിദ്യാദാനം അശ്വിഷ്ണനെന്നും ഒരു ഭാഷയൊല്ലങ്കിലും, പരമഭാഗവതന്മാർ കേട്ടിട്ടുള്ള! ഒരുവനു അന്നംകൊടുക്കുന്നവനു അഴിവില്ലാത്ത മുക്തിപദം ലഭിക്കപ്പെടുന്നതിനു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. അതിനു ദൃഷ്ടാന്തം എന്തെന്നാൽ,മഹാഭാരതയുദ്ധത്തിൽ അർജ്ജുനനയച്ച ബാണങ്ങളേററു ഒളിച്ചു മഹാസാഹസികനായ കർണ്ണൻ പടക്കളത്തിൽ കിടക്കുമ്പോൾ, വിഷ്ണുഭഗവാനെസ്തുതിക്കേണ്ടവനായ അർജ്ജുനൻ അവനെ ധർമ്മപുത്രനെപ്പോലെ ബന്ധുജനമായിത്തോന്നുകയും ബാണങ്ങളയയ്ക്കാതെ മൌനം ദീക്ഷിച്ചിരിക്കയും ചെയ്തഅവസരത്തിൽ, അവന്റെ പുണ്യമുഴുവൻ അപേക്ഷിച്ചുവാങ്ങണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽചെന്നു ഭിക്ഷയാചിച്ചു. അതിനു കർണ്ണൻ"ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! ഈ അന്ത്യകാലത്തിൽ ഏതെങ്കിലും എന്നോടുവന്നപേക്ഷിച്ചു എന്നെക്കൊണ്ടു ഇല്ലെന്നുപറയിക്കാതെ എന്റെ കൈവശമുള്ള ഏതുസാധനമോ ചോദിച്ചുകൊൾക, തരാം" എന്നുപറഞ്ഞു.

ബ്രാഹ്മണൻ:—ഹേകർണ്ണ! നിന്റെപക്കലുള്ള സാധനത്തെമാത്രമേ ഞാൻ ചോദിക്കയുള്ളൂ.

കർണ്ണൻ:—അതിനു ദോഷമില്ല; എന്റെ ജീവനെത്തന്നെ വേണമെങ്കിലുംതരാൻ എനിക്കമടിയില്ല.

ബ്രാഹ്മണൻ:—എനിക്കു ജീവൻ വേണമെന്നാശയില്ല. ജീവനു സഹായമായി അർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള പുണ്യത്തെനൽകുക.

കർണ്ണൻ:—ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! അതു, അരിച്ച പുണ്യത്തെതരുന്നതിനു ഞാൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. എനിക്കു ദാഹം സഹിക്കവയ്യാ. അതിനു കുറെ വെള്ളംകൊണ്ടുവന്നുതന്നാൽകൊള്ളാം.

ബ്രാഹ്മണൻ അതുകേട്ടു്, അപ്രകാരംസമ്മതിച്ചു്, ദാഹംതീർക്കുന്നതിനു വെള്ളംഒഴിച്ചുതരാം കൈനീട്ടുക എന്നുപറഞ്ഞു. അതനുസരിച്ചു് കർണ്ണൻ കൈനീട്ടുകയും ബ്രാഹ്മണൻ വെള്ളംഒഴിച്ചുകൊടുക്കുകയുംചെയ്തു. വെള്ളം കൈയിൽ വീണയുടനെ, സ്വർണ്ണരൂപത്തിൽ പ്രകാശിച്ചു ഫണിരൂപിക്കകൊണ്ടു്, കുടിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ കർണ്ണൻ വിഷമിച്ചു. ഇതിനുകാരണമെന്തായിരിക്കുമെന്നു ബ്രാഹ്മണനോടു ചോദിച്ചു.

ബ്രാഹ്മണൻ:—കർണ്ണാ! ഇതു മററൊന്നുംകൊണ്ടല്ല. നീ ചെയ്തതെല്ലാം സ്വർണ്ണദാനമാണല്ലോ. അതിന്റെ ഫലമാണിതെന്നു്. അന്നദാനംചെയ്തിട്ടില്ലെന്നുണ്ടോ!

കർണ്ണൻ:—അന്നദാനംചെയ്വാൻ ഇതുവരെ എനിക്കു സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഒരിക്കൽ ഒരുബ്രാഹ്മണൻവന്നു്, എന്നോടു ഭക്ഷണംയാചിച്ചു. അപ്പോൾ, "അതാ അവിടെ ധർമ്മപുത്രർ അന്നദാനംചെയ്യുന്നുണ്ടു്—അങ്ങോട്ടുചെന്നാൽ ഭക്ഷണംകിട്ടും എന്നു ഞാൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിക്കൊടുത്തു.

ബ്രാഹ്മണൻ:—ഏതുവിരൽകൊണ്ടാണു് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയതു്? ആ വിരലിൽ അന്നദാനഫലത്തിന്റെ പുണ്യം സ്വല്പമുണ്ടു്. ആ വിരലിനെ വായിൽകാണിക്കുക വെള്ളം

ഊറിവീണു്, നിന്റെ ദാഹം ശമിക്കാറാകും." എന്നുപറഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ ആ ഉപദേശ
പ്രകാരം ചൂണ്ടുവിരൽ വായിൽകാണിക്കയും, വെള്ളം ഊറി നിറഞ്ഞു്, ദാഹംമുഴുവൻ ശ
മിക്കയും ചെയ്തു. അന്നദാനത്തിന്റെ മഹിമയെ കണ്ടു്, കൃഷ്ണൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു അന
ന്തരം വാഗ്ദാനപ്രകാരം പുണ്യമെല്ലാം ആ ബ്രാഹ്മണനായി ദാനംചെയ്തു. ഉടനെ ശ്രീ
കൃഷ്ണൻ തന്റെ സ്വരൂപം കാണിച്ചു്, അവനെ അനുഗ്രഹിച്ചുശേഷംമറഞ്ഞു. അതു
കൊണ്ടു്, അന്നദാനത്തോളം ഫലമുള്ള മറ്റുദാനമില്ല. പണ്ടു്, പാഞ്ചാലി അക്ഷയ
പാത്രത്തിൽ പറ്റിയിരുന്ന ഒരു ചോറു്, ശ്രീകൃഷ്ണന്നുദാനംചെയ്തുകൊണ്ടു്, ദുർവ്വാസാവും
ശിഷ്യന്മാരും തൃപ്തിയടഞ്ഞതായി കേട്ടിട്ടില്ലേ? അതുകൊണ്ടു്, ഇന്നുമുതൽ നീ കഴിയുന്നി
ടത്തോളം അന്നദാനം ആചരിച്ചു പുണ്യം സമ്പാദിക്കണം. സന്ന്യാസികൾക്കു തപസ്സും
ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കു ധർമ്മവുമാണല്ലോ ആശ്രയം. എന്നുതന്നെയല്ല,മഹാതപസ്വികൾ
ക്കും പാരണകാലത്തിങ്കൽ അന്നം കഴിച്ചുകൂടാതെയിരിക്കുമ്പോൾ അതിൽ അനുഗ്രഹമുണ്ടാകു
ന്നു. മറ്റൊന്നിലും ശ്രദ്ധ ഇത്രമുണ്ടാകയില്ല. അങ്ങിനെ എല്ലാവരാലും അഭില
ഷിക്കപ്പെടുന്ന അന്നം കൊടുത്താലുണ്ടാകുന്ന ഫലം, ഞാൻ ഇനി വിസ്തരിക്കണമെന്നു വി
ചാരിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു അന്നദാനത്തിന്നു നിനക്കെല്ലാകാലത്തും ഉത്സാഹമുണ്ടായിരിക്കണം
എന്നൊക്കെ ഉപദേശിച്ചു്, എല്ലാവരോടും യാത്ര പറഞ്ഞു, ബ്രാഹ്മണൻ വെളിയിലിറ
ങ്ങി അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു.

നാമദേവൻ ബ്രാഹ്മണന്റെ ഉപദേശപ്രകാരംതന്നെ അനുഷ്ഠിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു.
ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു്, അന്നുമുതൽ ആറു ഇരുപതും സാധുക്കൾക്കു ഭക്ഷണംകൊ
ടുക്കയും, അവർ ഉണ്ണുന്നതുനോക്കി സന്തോഷിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഇങ്ങിനെ പലനാളായ
പ്പോൾ, മുതലെല്ലാം നശിച്ചു. ഭക്ഷണത്തിന്നുപോലും വകയില്ലെന്നുള്ള നിലയായി. ഭ
ഗവാൻതന്നെ ആശ്രയമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്, നാമദേവൻ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്ര
ത്തിലെത്തി, ഭഗവാനെധ്യാനിച്ചും സ്തുതിച്ചും സമയംനയിച്ചുവന്നു. വീട്ടിൽ വരികപോ
ലും പതിവില്ലെന്നായി. അച്ഛനമ്മമാർ വാർദ്ധക്യമധികമായെങ്കിലും തങ്ങൾവേലനോക്കി
ഭഗവാന്നു നൈവേദ്യം മുട്ടാതെ കൊടുത്തയച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ
ഒരുദിവസം അതിന്നു മാർഗ്ഗമില്ലാതെവന്നു. അവർ ബന്ധുക്കളോടോ അന്യന്മാരോടോ
പറയാതെ, നേരെ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽചെന്നു്, അല്ലയോ ഭഗവാനേ! ഇന്നക്കു
നിന്തിരുവടിക്കു നൈവേദ്യംകൊണ്ടുവരുന്നതിന്നുപോലും യാതൊന്നും ഇല്ലാതെ തീർന്നിരി
ക്കുന്നു. ബാലനായ നാമദേവനും ഭവന്റെ പക്കലും വിശപ്പുസഹിച്ചു പരിചയമു
ള്ളവനല്ലേ. ഭഗവാന്റെയും അവന്റെയും കാര്യമാണു ഞങ്ങൾക്കു സങ്കടമായിത്തീർന്നി
രിക്കുന്നതു്. ഞങ്ങൾക്കുള്ള എങ്ങിനെയായാലും സഹിക്കാം" എന്നൊക്കെ ദുഃഖത്തിലകപ്പെട്ടു
കണ്ണുനീർ പൊഴിച്ചുകരഞ്ഞുകൊണ്ടുനിന്നു. നാമദേവൻ അതുകേട്ടു്, അന്തസ്താപത്തോ
ടെ മാതാപിതാക്കളെ വന്ദിച്ചുപറഞ്ഞു. "പ്രിയപ്പെട്ട അച്ഛനമ്മമാരേ! വൃദ്ധരായ നി
ങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പട്ടിണിയിരിക്കുമ്പോൾ എനിക്കു ഭക്ഷണം എന്തിനു്? ഈ ഭഗവാനു ഭ
ക്ഷണമെന്തിനു്? ലോകമെല്ലാം പിറന്നു തങ്കൽനിന്നിരിക്കുന്ന നിരഞ്ജനനല്ലോ എന്നെ അ
ന്വേഷിച്ചും ഭഗവാനെക്കാണ്മാനമായി കഷ്ടപ്പെട്ടുനടന്നു്,ഇവിടെവരെ വന്നതു്" എ
ന്നു മനോവേദനയോടുകൂടി ഭഗവന്നാമങ്ങളെ ജപിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു."വൃദ്ധ ദമ്പ
തിമാർ ഭഗവാനെ വണങ്ങി, "സ്വാമി! അങ്ങുന്നു ഈ കുഞ്ഞിന്റെ വിശപ്പുതീർപ്പാൻ വ
ല്ലമാർഗ്ഗവും കല്പിക്കണമേ! അവൻ പണ്ടു്, വിശപ്പുസഹിച്ചിട്ടുള്ളവനല്ല" എന്നൊക്കെ
അപേക്ഷിച്ചു വീണുതൊഴുതുകൊണ്ടുമടങ്ങി വീട്ടിലെത്തി ദുഃഖിച്ചിരുന്നു. ഈ അവസര
ത്തിൽ ഭഗവാൻ ഒരു വേലക്കാരന്റെ വേഷത്തിൽ ഗരുഡനെ ഒരു കാളയുടെ രൂപമാ
ക്കി, ലക്ഷം വരാഹൻ നിറച്ചു ഒരു ചാക്കുകെട്ടി അതിന്റെപുറത്തിട്ടുകൊണ്ടു്, ദാമസേ
ട്ടിയുടെ വീട്ടിന്റെ മുമ്പിൽചെന്നുനിന്നു്, "ഹേ നാമദേവരേ" എന്നുപലപ്രാവശ്യം വി
ളിച്ചു. അതുകേട്ടു്, ഗോണായി,നാമദേവനെവിളിക്കുന്നതാരാണെന്നുചോദിച്ചു. ഉടനെ,
വേലക്കാരന്റെ രൂപത്തിൽനിന്നു ഭഗവാൻ അതിന്നുമറുപടിയായി ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞു. അ
മ്മേ ഞാൻ വളരെ ദൂരദേശത്തുനിന്നും, നാമദേവനെ അന്വേഷിച്ചുവരുന്നവനാണു്. ന

ണ്ടുനടന്നു വാരംകെട്ടുപോയി. അദ്ദേഹം എവിടെ വിളിപ്പിൻ!

കനാഭായി, അതുകേട്ട് ഇവൻ നാമദേവനെ അന്വേഷിക്കുന്നതു ഭക്ഷണം വേണമെന്നുള്ള ആശയോടുകൂടിയായിരിക്കും എന്നു നിശ്ചയിച്ചും, നാമദേവനെക്കാണിച്ചുകൊടുത്താൽ ഇവനും കൂട്ടുകാരുമെല്ലാം ഭക്ഷണത്തിനുവകകൊടുക്കേണ്ടിവരുമെന്നും, വീട്ടിൽ ഭക്ഷണത്തിനു യാതൊന്നുമില്ലാതെ പട്ടിണികിടക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അതു സാദ്ധ്യമല്ലെന്നും ഉദ്ദേശിച്ചു, നാമദേവൻ ഇവിടെയില്ല; എവിടെയോ പോയിരിക്കയാണ്. അവനെക്കണ്ടിട്ട് നിനക്കെന്തുവേണം? വന്നവഴിക്കു പൊയ്ക്കൊൾകേവേണ്ടു എന്നുപറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ:—ഹേ അമ്മേ! നാമദേവൻ മടങ്ങിവന്നാൽ എന്നെ അന്വേഷിച്ച് വിളിപ്പിക്കണം. ഞാൻ എത്രദൂരത്തുനിന്നും വെയിൽകൊണ്ടു വിഷമിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു വന്നവനാണ്. വെളിക്കിറങ്ങിയവന്, എന്നോടൊരു നല്ലവാക്കു പറകയോ എനിക്കു ദാഹത്തിനെങ്കിലും വല്ലതും തരികയോ ചെയ്യാതെ, “നാമദേവൻ ഇവിടെയില്ല. താൻ പൊയ്ക്കൊള്ളൂ.” എന്നു പരുഷമായ സ്വരത്തിൽ പറയുന്നതു സൌജന്യമല്ലല്ലൊ! നിങ്ങൾ എനിക്കു വിശേഷാൽ ഒന്നും ചെയ്യേണമെന്നില്ല. നിങ്ങൾക്കതിനു ശക്തിയില്ലെന്നുള്ളതും എനിക്കറിയാം. പണമില്ലാത്തവൻ പിണം എന്നൊരു ചൊല്ലുണ്ട്. ദാരിദ്ര്യത്തെപ്പോലെ വലുതായ വ്യാധി വേറെയില്ലതന്നെ. അങ്ങിനെയല്ലാതെ കഷ്ടപ്പെടുന്നതേക്കാൾ മരിക്കുന്നതുത്തമം.—വല്ല സൌജന്യവും ചെയ്യണമെന്നുദ്ദേശിച്ചുമെന്നെ ഭിക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ മുഖത്തുനോക്കിക്കൂടാത്തതാണ്. എന്നാലും യജമാനന്റെ ഉത്തരവനുസരിച്ച് ഇവിടെ താൻ ഇടയായിപ്പോയല്ലോ. നിങ്ങൾക്കു പകരം, വഴക്കടിച്ചാലും ഇനി നാമദേവനെക്കണ്ടേതീരുമേലേ എനിക്കു മടങ്ങിപ്പോകാൻ നിവൃത്തിയുള്ളൂ, എന്നുപറഞ്ഞ്, വാതിൽപടിമേൽ, കേറിഇരിപ്പായി. ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട്, കനാഭായിക്കു കോപം സഹിക്കവയ്യാതെയായി. വന്നിരുന്നതുണ്ടെങ്കിൽ ചമ്പലമാവുന്നു തന്നെ പഴമൊഴിപ്പോലെ കള്ളക്കാരനെ വെറുതെ പറഞ്ഞയയ്ക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശം അവൾക്കുണ്ടായതുകൊണ്ട്, അവന്റെ വാക്ക് പ്രത്യേകിച്ചും അവൾക്കു അഭിമാനത്തെ ഉണ്ടാക്കി. എന്നിട്ട്, അവൾ അവനെനോക്കി, അരെടാ ഇത്ര ധിക്കാരം കാണിക്കുവാൻ? നിനക്കിവിടെ വല്ലവരും വല്ലതും തരാനുണ്ടോ? വാതിൽ പടിമേൽ കേറിയിരുന്നുകൊണ്ടു ശാപിക്കാൻ നീ ആര്? വേഗം എഴുന്നേറ്റു പൊയ്ക്കോ നല്ലതിന്? എന്നുപറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ:—എന്റെ! നിങ്ങൾ കൊടുംപാപികളായിരിക്കുന്നല്ലോ. ഇങ്ങനെയുള്ള മുഷ്ടമനുഷ്യരെ ദൈവം എന്തിനു സൃഷ്ടിക്കുന്നു? കൊടുക്കാനൊന്നുമില്ലെങ്കിലും വഴിപോക്കർ വന്നാൽ കുടിപ്പാൻ കുറെ വെള്ളമെങ്കിലും കൊടുത്തു നല്ലവാക്കു പറഞ്ഞയയ്ക്കരുതോ? നാമദേവൻ ഇനി, ഇപ്പോൾ വരുമോ എന്താ? എന്നുപറഞ്ഞ്, കനാഭായിയുടെ വാക്കു വകവയ്ക്കാതെ, ആ വാതിൽ പടിമേൽതന്നെ ഇരുന്നു.

കനാഭായി:—എടാ നീ വഴിമാറിത്തരികയില്ലയോടാ? അമ്പടകൊടി! നിനക്കു ദാഹമുണ്ടെങ്കിൽ അതാ കിണർകിടക്കുന്നു. കുറെവെള്ളംകോരി കുടിച്ചു ദാഹംതീർത്തു പൊയ്ക്കോൾക.

ഭഗവാൻ:—വൃദ്ധയായ സാധ്വി! ദാഹത്തിനു ഞാൻ നിങ്ങളോടുവല്ലതും ആവശ്യപ്പെട്ടുവെങ്കിലല്ലേ എനിക്കു കിണർകാണിച്ചു തരേണ്ടൂ? പരവശനായ ഒരു വഴിപോക്കന്നു ദാഹത്തിനു വല്ലതും കൊടുക്കുന്നിടത്തോളം പുണ്യം വേറെയില്ല. മഹാപാപികളായ നിങ്ങൾക്കു ആ പുണ്യം കൈവരുന്നതാണമെന്നു എനിക്കു പകമില്ല. വൃദ്ധയായിട്ടും പ്രസവിക്കാത്ത മച്ചിക്കു കാരുണ്യം ഉണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ? വയസ്സാകുന്നതുവരെ നിങ്ങൾ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്നിട്ട്, ഈവിധ ധർമ്മങ്ങളാണു കൂട്ടിയതാണോ? എങ്കിൽ അതുനന്നുതന്നെ. ഇതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന താമ്മേട്ടി കോപിച്ച്, “ആരെടാ അതു”? വഴിപോക്കർകേറി പടിവാതുക്കൽ ഇരുന്ന് വീട്ടുകാരെ ശകാരിക്കാറായോ? എഴുന്നേറ്റു പൊയ്ക്കോ നല്ലതിന്? അല്ലെങ്കിൽ തക്ക അനുഭവം ഇപ്പോൾകിട്ടും.”

ഭഗവാൻ:—ദൈവമേ! ഇതാരോ താങ്കളുടെ ന്യായം? ഇങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങൾ

ക്കാരനോ സഹായംചെയ്യാൻ ഞാൻവരുന്നതു്. നിങ്ങളുടെയധിക്കാരത്തിനു നിങ്ങളെ ഒരു നല്ലപാഠം പഠിപ്പിക്കേണ്ടതാണു്. പാകഷ്, നാമദേവരുടെ മുഖംശങ്കിച്ചാണ ഞാൻ ക്ഷമിക്കാതെയിരിക്കുന്നതു്. കഷ്ടം! ഇങ്ങനെയുള്ള പരമയോഗികൾക്കാണോ കേശവദേവർ, ഇത്രവളരെ ദ്രവ്യം തന്നയച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇവൎക്കു് ഞാൻ മരിച്ചാലും ഈ ലക്ഷംവരാഹൻ കൊടുക്കയില്ലാ എന്നുപറഞ്ഞു്, കാളയെ അടിച്ചോടിച്ചുകൊണ്ടും എന്താണുംവരാഹൻ ചാക്കിൽ നിന്നു ചോൎന്നുവീഴാതെ കരുതുന്നതെ ചെയ്യുംവെലപ്പെട്ടുഓടുന്നു.

അതുകണ്ടുകനാകായിയും താംസേട്ടിയും പുറകേകൂടി കാളയെ മുമ്പിട്ടുതടുത്തു, ഭഗവാന്റെ (കാളക്കാരന്റെ) തടിക്കസ്ഥാനവും പിടിക്കുകൊണ്ടു്, അപ്പനേ! ഞങ്ങളുടെ ദാരിദ്ര്യംകൊണ്ടും, വിശപ്പുവർദ്ധിച്ചുണ്ടായ ശ്രീണക്കേടുകൊണ്ടും, വാൎദ്ധക്യത്തിന്റെ ആധിക്യംകൊണ്ടും. വകതിരിവില്ലാതെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞുപോയതാണു്. അതു നീ ക്ഷമിക്കണം. ഞങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടുവന്ന ദ്രവ്യം തരാതെ കൊണ്ടുപോകയുമരുതു്. ദാരിദ്ര്യപീഡിതന്മാരെ സഹായിക്കുന്നതു പരമസുകൃതമാണെന്നു ശാസ്ത്രംതന്നെയുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു്, സാത്വികബുദ്ധിയോടുകൂടി, ഞങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടുവന്നദ്രവ്യം തിരികെക്കൊണ്ടുപോകാതെ ദാനംചെയ്യണമെന്നപേക്ഷ എന്നുപറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ സമീപസ്ഥന്മാരായ ആളുകളെ വിളിച്ചു്, ഹേ മഹാജനങ്ങളേ! നിങ്ങൾ ഒരു ന്യായംപറയണം. ഇപ്പോൾ ഇവരുടെ ഈ സൌജന്യവും മര്യാദയുമൊക്കെ, എന്നോടംകിടച്ചാ ഈ പണത്തെ മോഹിച്ചാ എന്നു നിങ്ങൾതന്നെ പറയണം. അതെങ്കിലും വിശന്നുവന്നു്, ഇവരുടെവീട്ടിൽ കയറിയാൽ ഭോജനത്തിനല്ലെ, വെള്ളംപോലുംലഭിക്കാതെ വിശന്നു വലഞ്ഞു്, ശകാരവുംകിട്ടിയല്ലോ മടങ്ങിപ്പോകേണ്ടതു്? ദാരിദ്ര്യാവസ്ഥ സംഭവിക്കുമ്പോഴാണല്ലോ ധൎമ്മത്തെയും ഔദാര്യത്തെയും സ്നേഹിതന്മാരുടെ ഔദാര്യത്തെയും, ബന്ധുക്കളുടെ വിശ്വാസത്തെയും പരീക്ഷിച്ചുനോക്കേണ്ടതു? ധൎമ്മിഷ്ഠരായ ഇവർ, ദാരിദ്ര്യംവന്നുകൂടിയപ്പോൾ, അവരെ സഹായിക്കാൻ വന്ന എന്നെ ദാഹിച്ചുവെള്ളം പോലും തരാതെ ഉപദ്രവിക്കാൻ തെറ്റുതുടങ്ങിയവരാണു്. ദാരിദ്ര്യകാലത്തിൽ ദാനശീലവും അധികാരകാലത്തിൽ വിനയവും, ദുഃഖകാലത്തിൽ ധൈൎയ്യവും അപമാനകാലത്തിൽ സന്തോഷവും ഉള്ളവരത്രേ യഥാൎത്ഥപുരുഷന്മാർ. അതുപോലെ ഭൎത്താവില്ലാത്ത കാലത്തുഭൎത്താവിൽ ഭക്തിയും, കാവലില്ലാത്തകാലത്തു പാതിവ്രത്യവും, ഭൎത്താവു കോപിക്കുമ്പോൾ ശാന്തതയും, അതിഥിസൽക്കാരത്തിൽ ഉത്സാഹവും ഉള്ളവരാണു് യഥാൎത്ഥസ്ത്രീകൾ.

ഇങ്ങനെയിരിക്കെ, ഈ ദുഷ്ടപ്പരിഷയെ പുണ്യശാലികളെന്നും വ്രതശീലരെന്നും നാട്ടിലുള്ളവർ പുകഴ്ത്തുന്നതു വെറുതെയല്ലേ? ഇവർ ദുഷ്ടരാണെന്നതെളിയിക്കുന്നതിനു സഹായിപ്പവാകന്യായേന, ഈ ഒരു പ്രവൃത്തിമാത്രം മതിയാകും.” എന്നുപറഞ്ഞു കൊണ്ടു വീണ്ടും കാളയേ അടിച്ചുനടത്തിത്തുടങ്ങി. ഉടനെ താംസേട്ടിയും കനാകായിയും ഹേ കരുണാശാലിയായ പുണ്യപുരുഷ! കോപം പാപത്തെ അറികയില്ല. എന്നുള്ള പഴമൊഴിപോലെ, ദാരിദ്ര്യാധിക്യത്താലും വാൎദ്ധക്യത്താലും സംഭവിച്ചുപോയതായ ഞങ്ങൾ ചെയ്തുപോയ തെറ്റു ക്ഷമിക്കണം. ഞങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടുവന്നധനം സദയം ദാനംചെയ്താലും! എന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഭഗവാൻ:—അല്ലയോമഹാജനങ്ങളെ! ഇപ്പോൾ ഇവരുടെ നല്ലവാക്കും മര്യാദയും നിങ്ങൾ കണ്ടുവോ? ഇവൎക്കിനി നിങ്ങൾതന്നെ ഒരു സമാധാനം ഉണ്ടാക്കിത്തരണം അല്ലായെങ്കിൽ പോയാൽ പോകട്ടെ എന്ന നിവൃത്തിയാണിപ്പോൾ ഇവർ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇവർ അധൎമ്മിഷ്ഠരും ധനമോഹികളുമാണു്. ഈ കഷ്ടരോടു സംസാരിക്കുന്നതുപോലും പാപമാണു്. എന്നു പറഞ്ഞു് ഹേ ദ്രോഹികളെ! പാപികളെ അവിശ്വാസികളെ! എന്നൊക്കെ വളരെ അധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടുവീണ്ടും കാളയെ അടിച്ചോടിച്ചുതിരിച്ചുനടന്നു. അതുകണ്ടു കനാകായി അപ്പനേ ഞങ്ങളെ നിരാശപ്പെടുത്തിയുംവെച്ചു പോകരുതു്. ധനത്തിലുള്ള ആശകൊണ്ടുമാത്രം ഞങ്ങൾ ഇതു പറകയാണെന്നു വിചാരിക്കയുമരുതു്. നാമദേവനു കൊടുക്കാനായി തന്നയച്ചപണം ഞങ്ങളുടെ അവിവേക

ന്നാൽ തിരികെക്കൊണ്ടുപോകുന്നതിനിടയാകുന്നതു ശരിയല്ലെന്നുള്ളതാണു മുഖ്യമുദ്ദേശം. ഈ ധനംകൊണ്ട്, അനാഥരുടെയും മററു പാവസാധുക്കളുടെയും ദാരിദ്ര്യത്തെ തീർക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നും അതുവഴി അങ്ങേയ്ക്കു ശാന്തിലഭിക്കുമെന്നുമുള്ള മോഹവും ഇല്ലെന്നില്ല, അതുകൊണ്ട്, ഞങ്ങൾ ചെയ്ത തെററുകൾ ക്ഷമിച്ച്, വീട്ടിനുള്ളിൽവന്നു വിശ്രമിച്ചു, ഈ ദ്രവ്യത്തെയും തന്ന്, അതിൽ കുറെശ്ശെകൊണ്ടു ഞങ്ങൾചെയ്യുന്ന സല്കാരത്തെയും പരിഗ്രഹിച്ച്, ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടുവേണം പോകാൻ എന്നാപേക്ഷയുണ്ട്. എന്നു പറഞ്ഞു, ഭഗവാന്റെ കൈകളിൽ ആ വൃദ്ധദമ്പതികൾ ബലാൽ കടന്നുപിടിച്ച്, വീട്ടിനുള്ളിൽ കൊണ്ടുപോയി അസനത്തിന്മേൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു. അനന്തരം ആ ധനം കൊടുത്തയച്ച കേശവശെട്ടർ എന്ന ഉദാരശീലൻ ആരെന്നും നാമദേവനുമായി അദ്ദേഹത്തിനു പരിചയവും സ്നേഹവും സിദ്ധിച്ചതെങ്ങനെയെന്നും മററും പറയണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടു.

ഭഗവാൻ:—ഹാഹാ! പണമെന്നുപറഞ്ഞാൽ പിണവും വായ്പൊളിക്കും എന്നുള്ളതു സത്യംതന്നെ- കിഴക്കുശവങ്ങളായി കുഴിയിൽ കാലുംനീട്ടിയിരിക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ ധനാശതന്നെ അതിനു ദൃഷ്ടാന്തമല്ലേ. “മാനംവിറ്റുംകാണംതേടേണം” എന്ന നീചന്മാരുടെ മുദ്രാവാക്യമായി സ്വീകരിച്ച്, ഈ നാട്ടിനെ ദുഷിപ്പിക്കുന്ന നിങ്ങളെപ്പോലെ മററാരെയും ഞാനെങ്ങും കണ്ടിട്ടില്ല. ഹേ ധനമോഹികളേ! ജീവകാരുണ്യമില്ലാത്ത പാപികളേ! എന്നൊക്കെ ഓരോരോ ധിക്കാരപദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

താംസേട്ടി, അതിനിടയ്ക്ക്, ഏകനായി വെളിക്കിറങ്ങിച്ചെന്ന്, പൊതിക്കെട്ടിനെ തട്ടത്തടിച്ചു വീട്ടിൽകയറി, അതിന്റെ പുറത്തിരുന്ന ഓടുതള്ളിത്തുറയിലാക്കിട്ട്, തൊഴുത്തിലിരുന്ന വ്യാതിയുള്ള ഒരുമാറാപ്പു കൊണ്ടുവെച്ചിട്ടു. അനന്തരം ഭഗവാന്റെ സമീപത്തു വന്നിരുന്ന്, ഞങ്ങൾചെയ്ത അപരാധത്തെ സദയം വിസ്മരിച്ചു കളയണമെന്നും ആ പാക്കിവുള്ള വരാഹൻ ഒഴിച്ചു എണ്ണിനോക്കണമെന്നും മററും അനുവദിക്കണം എന്നും പ്രാർത്ഥിച്ചതല്ലാതെ, ഭാഗവത കേശവശെട്ടരെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങളും നാമദേവനെ സ്നേഹിക്കാനുള്ള കാരണങ്ങളുംമററും പറയണമെന്നു ആവശ്യപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

ഭഗവാൻ:—ഹേ താംസേട്ടി! താങ്കൾ വലിയ ലോഭിയാണെന്നു കാണുന്നു—“ആശാഹിപരമംദുഃഖം--നൈരാശ്യംപരമംസുഖം” എന്നസ്മൃതിവാക്യം താങ്കൾ ഓർക്കുന്നില്ലേ? ധനത്തിലിപ്രകാരമുള്ള ആശ, താങ്കളെപ്പോലെയുള്ള ഒരുത്യാഗിക്കുചേരുന്നതാണോ? ഏതായാലും, യജമാനന്റെ കല്പനപ്രകാരം പണം ഞാൻനിങ്ങൾക്കുതന്നെതരാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഇതാ, ആ പൊക്കഴിച്ച്, അതിലുള്ള സഞ്ചികൾ പത്തും എണ്ണിനോക്കിക്കൊൾക. ഓരോസഞ്ചിയിലും പതിനായിരം വരാഹൻവീതമുണ്ട്. ഇതു, നാമദേവനെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രത്യേകപ്രതിപത്തികൊണ്ട്, കേശവശെട്ടർ തന്നയച്ചതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യം വൈകുണ്ഠപുരമാണ്. നാമദേവനെ ബാല്യത്തിലേ അദ്ദേഹത്തിനു പരിചയവും സ്നേഹവും ഉണ്ട്. പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ നൈവേദ്യവും കൊണ്ടുചെല്ലുമ്പോൾ, അവിടെവെച്ചു കണ്ടുള്ള പരിചയമാണെന്നാണ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുള്ളത്. ഇനി വേഗം പണം എണ്ണിഎടുക്കണം. എനിക്കു താമസിയാതെ മടങ്ങിപ്പോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നുള്ളിച്ചെയ്തു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടിയിരുന്നു.

താംസേട്ടിയും പത്നിയുംകൂടിച്ചെന്ന് പൊക്കഴിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ അതിൽ പത്തുസഞ്ചികൾ കാണപ്പെട്ടു. ഒരു സഞ്ചിയിലെ വരാഹൻ എണ്ണിനോക്കിയൊഴിച്ചുകളഞ്ഞു. ഹാഹാ! അപ്പോൾ ആ വൃദ്ധദമ്പതിമാരുടെ കണ്ണുകൾ മഞ്ഞളിച്ചുപോയി. അവർ ആനന്ദസാഗരത്തിൽ മുങ്ങിക്കുളിക്കയും കളിക്കയുംചെയ്തു. വൃദ്ധരായ അവരുടെ മുഖപത്മങ്ങൾ മന്ദഹാസപ്രഭയാൽ വികസിച്ചു കണ്ണുകളിൽകൂടി ആനന്ദബാഷ്പം പ്രവഹിച്ചു. ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢരായ അവർ, കുട്ടികളെപ്പോലെ തുള്ളിക്കളിച്ചുകൊണ്ട്, ആ പൊൻകുന്നിന്നുചുററും ഓടിനടന്നു. അതിനിടയ്ക്കു പലപ്പോഴും ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്ന്, ധന്യവാദങ്ങളും ആശീർവാദങ്ങളും വർഷിച്ചു, സന്തോഷാധിക്യത്താൽ തങ്ങൾക്കുണ്ടായതൊന്നുംപറയാതെ ദാരിദ്ര്യശാപനാശകത്തിന്റെ പ്രസ്താവന അവർ അഭിനയിച്ചു. അതൊക്കെ

കണ്ടാനന്ദാപൂർണ്ണ കരുണാസാഗരനായ ഭഗവാൻ, അവരെനോക്കി—"ഹേ ഭാഗ്യമേറിയ ദമ്പതികളെ! ഭഗവൽഭക്തിയുള്ള സുകൃതികളെ! ഞാൻ ഈ കാളയെക്കൊണ്ടുപോയി ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ കളിപ്പിച്ച്, ഞാനും കളിച്ച്, പണ്ഢരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ കയറി, ഭഗവാനെ വന്ദിച്ച്, നാമദേവനെയും കണ്ടു സംസാരിച്ചു താമസിയാതെ മടങ്ങിവരാം എന്നുപറഞ്ഞ്, അനുവാദംവാങ്ങിക്കൊണ്ട്, കാളയുമായി വെളിക്കിറങ്ങി അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു.

കമലാബായിയും താംസേട്ടിയും വേഗംതന്നെ ആ വരാഹൻ എണ്ണിത്തിട്ടപ്പെടുത്താൻ ആരംഭിച്ചു. ആകൃത്യത്തിൽ തങ്ങളെ സഹായിപ്പാൻ, വിനീതയായി ഒരു ഭാഗത്തുനിന്നിരുന്ന രാജാബായിയെക്കൂടെ അവർ വിളിച്ചു ഒരു സഞ്ചിയിലെ നാണയമെണ്ണി അതുപതിനായിരമുണ്ടെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അതേവിധിപ്പ്രകാരമുള്ള മറ്റു സഞ്ചികളിലും അത്രയുംതന്നെ വരുമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, തങ്ങളുടെ ആ നിധി, പുരപ്പുറത്തെ തട്ടിന്മേൽ സംഗ്രഹിച്ചശേഷം, അതിൽനിന്നും ഒന്നുരണ്ടുവരാഹൻ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി, താംസേട്ടി, ആവശ്യമുള്ള ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങൾ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്ന്, അത്യുത്തമതന്നെ ഭഗവാന് ഷഡ്രസോപേതമായ നൈവേദ്യം, പാകപ്പെടുത്തിച്ച്, രാജാബായിയെക്കളിപ്പിച്ച് ആവർക്ക് വേണ്ട വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ ഉത്തമമായി അണിയിച്ച്, ആളുടെ പക്കൽ ഉണ്ട് (നൈവേദ്യം) ക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് കൊടുത്തയച്ചശേഷം, തങ്ങൾക്കും അതിഥികൾക്കും ആവശ്യമുള്ളേടത്തോളം ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ സമൃദ്ധമായും ഭംഗിയായും പാകം ചെയ്ത്, കമലാബായിയും താംസേട്ടിയും പണ്യംകൊണ്ടുവീട്ടിലിരുന്നു.

രാജാബായി, സർവ്വാഭരണഭൂഷിതയായി നൈവേദ്യവുംകൊണ്ട്, പണ്ഢരീനാഥക്ഷേത്രത്തിലേക്ക സന്തോഷമായ മന്ദഗതിയിൽ പോകുമ്പോൾ, കണ്ടവരെല്ലാം, ഇവൾ ദേവനടിയായ രംഭയോ ദേവലോകേശ്വരിയായ ഇന്ദ്രാണിയോ ഉമയോ ദേവോ ഭാരതിയോ രതിയോ എന്നൊക്കെ പുകഴ്ത്തി അത്ഭുതപ്പെട്ടുനോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. വളരെനേരം നൈവേദ്യവുംകൊണ്ടുനടന്നു, തളർന്ന ആ പെൺകുട്ടി വ്യഗ്രതാ താമസത്തിനിടയാകാതെ പണ്ഢരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിലായി, കണ്ണടച്ച്, ഭഗവന്നാമങ്ങളും ജപിച്ച്, ഹൃദയത്തിൽനിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന സന്തോഷക്കടലിൽനിന്നുള്ളിടയ്ക്കിടെപ്പൊങ്ങിവരുന്ന ആനന്ദകല്ലോലങ്ങളുടെ നൃത്തമോ എന്നുതോന്നുമാറുള്ള മുഖതേജസ്സോടും പ്രസന്നതയോടും, പട്ടിണികൊണ്ടുമെലിഞ്ഞ ശരീരത്തോടുംകൂടിയിരിക്കുന്ന ഭക്തോത്തമനായ ഭർത്താവിനെയും ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനെയും കണ്ട്, ഭക്തിയും ആനന്ദവും ഉൾക്കൊണ്ട്, നൈവേദ്യം ഭഗവൽസന്നിധിയിൽ നിക്ഷേപിച്ചശേഷം, ആ സാധ്വീമണി ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു തൊഴുതെഴുന്നേറ്റ് അകലെ മാറിനിന്നു. എന്നിട്ടു ഭർത്താവിനെനോക്കി—"ഹേ പ്രാണനാഥ! ഇതാ ഞാൻ ഭഗവാനുനൈവേദ്യംകൊണ്ടുവന്നുവെച്ചിരിക്കുന്നു. വേഗംതന്നെ അതെടുത്തു പൂജകഴിക്കണം. അങ്ങുംവിശന്നിരിക്കയാണല്ലോ. അനന്തരം നമുക്കൊരുമിച്ചു വീട്ടിൽപോയി ഭക്ഷണംകഴിക്കാം. ഭഗവൽകടാക്ഷത്താൽ നമ്മുടെ ദാരിദ്ര്യം എന്നേക്കുമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു" എന്നറിയിച്ചു; തന്റെ പ്രാണേശ്വരിയുടെ ഒച്ചകേട്ട്, സമാധിയിൽനിന്നും വിരതനായ നാമദേവൻ കണ്ണുതുറന്നുനോക്കി അത്ഭുതത്തോടെ, പ്രിയതമേ! നിനക്ക്, ഈ ശ്രേഷ്ഠവസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ എവിടെകിട്ടി? നൈവേദ്യത്തിനു ഈ അപൂർവ്വഫലങ്ങളും പായസാന്നവും ഉണ്ടാക്കാൻ എങ്ങിനെ സാധിച്ചു? എന്നു ചോദിച്ചു.

രാജാബായി:—പ്രാണനാഥ! അങ്ങേബാല്യസ്നേഹിതനായ വൈകുണ്ഠപുരത്തിലെ കേശവശേഖർ എന്നമഹാൻ ലക്ഷം വരാഹൻ അങ്ങേയ്ക്കായി ഇന്നു കൊടുത്തയച്ചു. വരാഹൻ ചാക്കിൽനിറച്ച്, കാളപ്പുറത്തിട്ട്, ഒരു വേലക്കാരനെ ഏൽപ്പിച്ചാണയച്ചത്. അവൻ ഇവിടെ വന്നന്വേഷിച്ചതിൽ അങ്ങേക്കാണാഞ്ഞതുകൊണ്ടു, വരാഹൻ അമ്മയെയും അച്ഛനെയും ഏൽപ്പിച്ചും വച്ച്, അങ്ങേക്കാണ്മാനായി ഇങ്ങോട്ടു പോന്നിട്ട്, ഇപ്പോൾ ഒരു യാമമായി—ആയാളെ അങ്ങു കണ്ടില്ലയോ? നാമദേവൻ ഇതുകേട്ടപ്പോൾ അത്ഭുതവും ആനന്ദവും ഉണ്ടായി. കേശവശേഖർ എന്നൊരു പരിചിതനി

ക്കില്ലായ്കകൊണ്ട്, നാകത്താൽ വൈകുണ്ഠപുരത്തിലെ കേശവസ്വാമിതന്നെയാണ വഴക്കൊണ്ടുപോയിക്കൊള്ളുന്നതെന്നാദ്ദേഹം ഊഹിച്ചു.

ഏതായാലും ക്ഷേത്രത്തിൽ പൂജകഴിച്ചുവെച്ച്, വീട്ടിൽചെന്നന്വേഷിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട്, ക്ഷേത്രത്തിൽപോയി കുളിച്ചുവന്ന്, പൂജ ആരംഭിച്ചു. ഭഗവാൻപതിവുപോലെ ഭക്ഷണംകഴിക്കാൻ പ്രത്യക്ഷനായപ്പോൾ, നാമദേവൻ പതിവില്ലാത്ത ദുർഗ്ഗതിയോടുകൂടി നില്ക്കുന്നതുകണ്ട്, ഒന്നുമറിയാത്തവരെപ്പോലെ, അതിന്റെ കാരണംചോദിച്ചു.

നാമദേവൻ:—ദേവദേവനായ ഭഗവാനേ! നിന്തിരുവടി അടിയനുവേണ്ടി ഒരു ചോരന്റെ വേഷംധരിച്ചുവോ? അസംഖ്യം ദ്രവ്യം എന്റെ മാതാപിതാക്കളെ ഏല്പിച്ചുവോ? എന്നു ചോദിച്ചു തൊഴുതു.

ഭഗവാൻ:—ഭക്തോത്തമ! നീ വളരെനാളായി എനിക്കു അന്നം ഊട്ടുകയുംഒരു ബദ്ധക്കാരനെപ്പോലെ ഇവിടെ കാവൽനില്ക്കയുമല്ലെചെയ്യുന്നതു്? അതിനു ഞാൻപ്രതിഫലമൊന്നും തന്നിട്ടില്ലല്ലോ. ഇപ്പോൾതന്നതു്, ആ പ്രതിഫലമാണെന്നുമാത്രം വിചാരിച്ചുകൊണ്ടാൽമതി. ഇനി മേലിൽ നീ ഇങ്ങനെ രാത്രികൾ ഇവിടെത്താമസിക്കണമെന്നില്ല. പകൽ ഇവിടെയും രാത്രി വീട്ടിലുംതാമസമാക്കിക്കൊൾക” എന്നരുളിച്ചെയ്തുമറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ സന്തുഷ്ടനായി ഭക്തന്മാരോടൊന്നിച്ചു്, സായാഹ്നമായപ്പോൾ വീട്ടിൽ പോരികയും അടുത്തപ്രഭാതമായപ്പോൾ വീണ്ടും ക്ഷേത്രത്തിൽ പോകയുംചെയ്തു.

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

(ഭഗവാൻ, ഭൃത്യരൂപത്തിൽവന്നുവേലചെയ്തതു്)

ഇങ്ങനെ നാളുകൾ കഴിഞ്ഞുവരവേ, ഭഗവൽപ്രസാദലബ്ധമായ ആ ധനത്തെ സൽപാത്രങ്ങളിൽ വിനിയോഗിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. “ദാനത്താൽ ധനപുഷ്ടികൈകൂടുമപാരം കീർത്ത്യാൽ പ്രകാശിക്കുമേ” എന്ന തത്വത്തെ അനുസ്മരിച്ചു്, അന്നാൾമുതൽ ദാനം ധാരാളംചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അല്പകാലത്തിനകം ധനമൊക്കെ മുഴുവൻ തീർന്നു. ഒടുവിൽ താമസിക്കുന്ന വീടുപോലും വിറ്റു സാധുക്കൾക്കു ദാനംചെയ്തു. യാതൊരു മുതലുമില്ലാതായപ്പോൾ പഴയപടി, പണ്ഡരിനാഥക്ഷേത്രത്തിൽചെന്ന്, ഭഗവദ്ഭജനം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അച്ഛനമ്മമാരും ഭാര്യയും വീടില്ലാതായപ്പോൾ ഒരുപന്തൽകെട്ടിച്ചുകെട്ടി അതിൽ താമസിച്ചു, തയ്യൽവേലചെയ്തു് ഭഗവൽപൂജക്കുവേണ്ട നൈവേദ്യം മുട്ടാതെ കൊടുത്തയച്ചുവന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഗർഭിണിയായിരുന്ന ഭാര്യയായി സുമുഹൂർത്തത്തിൽ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. അത്യന്തം സുകുമാരനായ ആ കുട്ടിയെക്കണ്ടു, നാമദേവന്റെ അച്ഛനമ്മമാരും ഭാര്യയും വളരെസന്തോഷിച്ചു. അപ്പോൾ, ഭഗവാൻ നാമദേവന്റെമുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു് “പ്രിയനാമദേവ! നിനക്കു സുകുമാരനായ ഒരുപുത്രൻ ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. നീപോയി വേഗംതന്നെ അവനെ ദർശിച്ചു മടങ്ങിവരിക” എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ഭഗവൽകല്പനയനുസരിച്ചു നാമദേവൻ ഗൃഹത്തിൽപോയി പുത്രന്റെ മുഖാരവിന്ദം കണ്ടാനന്ദിച്ചശേഷം വീണ്ടും ദേവാലയത്തിലേക്കു പോകാൻഭാവിച്ചു. അച്ഛനമ്മമാർ അതുകണ്ടു് ഇങ്ങനെ തടുത്തുപറഞ്ഞു. “പ്രിയപുത്ര! ഇന്നു നിന്റെ ഭാര്യപ്രസവിച്ചിരിക്കയല്ലേ? കുഞ്ഞിനെക്കണ്ടു സന്തോഷിച്ചുകൊണ്ടു ഇന്നെങ്കിലും ഇവിടെയിരിക്കരുതോ? പിതാക്കളുടെ അഭിലാഷത്തിനു വിരോധംപറയാതെ ഉടനേനാമദേവൻ യാത്രമുടക്കി ആ പന്തലിൽതന്നെ കൈയൊതുക്കി കിടന്നു. അപ്പോൾ ചെറുതായ

ഒരു മഴ ആരംഭിച്ചു. പന്തലിന്റെ മേൽതട്ടിൽ മേച്ചിരുന്ന പുല്ലുകളെല്ലാം പൊടിഞ്ഞു പോകകൊണ്ടു പഴുതുകളിൽകൂടി വെള്ളം അകത്തേക്കു വീണു. ഉടനേ ദാംസേട്ടി നാമദേവനെ നോക്കി "വിവേകഹീനനായ പുത്ര! മഴവെള്ളം ചൊരിഞ്ഞുവീഴുന്നതു നീ കാണുന്നില്ലേ? പിൽകാലത്തേക്കു ഒരു കാക്കപ്പോലും കരുതിവയ്ക്കാതെയും താമസിക്കുന്ന വീടെങ്കിലും അധീനത്തിൽ വച്ചുകൊള്ളാതെയും ഇരുന്നതിന്റെ ഫലം ഇപ്പോൾ കണ്ടുവോ? മഴ ഒന്നുകൂടുതലാകുമെങ്കിൽ പ്രസവിച്ചുകിടക്കുന്ന പെണ്ണും കൈക്കുഞ്ഞും വയസ്സുചെന്ന ഞങ്ങളും ഒരുക്ക് നനഞ്ഞുകുഴഞ്ഞുപോകുമല്ലോ. അതുസഹിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ നമ്മുടെ സംബന്ധികളും നാട്ടുകാരും അപഹസിച്ചുചിരിക്കുന്നതും സഹിക്കേണ്ടിവരും. അതുകൊണ്ടു നീ പോയി ആരെയെങ്കിലും വിളിച്ചു ഈ പന്തൽ ഒന്നുനല്ലപോലെ കെട്ടിച്ചു മഴപെയ്താൽ ചോരാതെയിരിക്കത്തക്കവണ്ണമെങ്കിലും ആക്കണം" എന്നുപറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ:—പ്രിയപിതാക്കളേ! നിങ്ങൾ പറയുന്നതു ശരിതന്നെ എങ്കിലും ഈ പന്തലിനു കാൽ മൂന്നേ ബാക്കിയുള്ളൂ. മേൽപുരയ്ക്കും പുല്ലുശേഷമില്ല. നന്നാക്കണമെങ്കിൽ നല്ല മരത്തൂണും പുല്ലും വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ രാത്രിയിൽ ഞാൻ അതു എവിടെപ്പോയാണു കൊണ്ടുവരിക. ഒരുപക്ഷേ, കൊണ്ടുവന്നാലും കെട്ടുന്നതിനോ മേയുന്നതിനോ എന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കുമോ? കൂലിക്കു ആളിനെ വിളിക്കാമെന്നാണെങ്കിൽ അവരു വല്ലതും കൊടുക്കേണ്ടേ? അതിനു പണം ഉണ്ടോ? ഈ പതനത്തിൽ നിങ്ങൾ എന്നെ ഉപദ്രവിച്ചാലെന്താണു. ഇതിനാണോ ഞാൻ ഇന്നുപോകേണ്ടതു എന്നു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതു?—എന്നു പറഞ്ഞു എഴുന്നേറ്റു ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു പോകാൻ തുടങ്ങി.

കന്യാബായി, മകനെത്തടഞ്ഞിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "കുഞ്ഞേ! നീ ഇങ്ങനെകോപിച്ചാലാകില്ല. നിന്നെ ഞങ്ങൾ എത്ര വാത്സല്യത്തോടുകൂടിയാണു സൂക്ഷിച്ചുവളർത്തിയതു. അതുപോലെ നീ നിന്റെ മകനെയും രക്ഷിച്ചു വളർത്തേണ്ടതാണു. ഞങ്ങൾക്കു വയസ്സായി. ഇനി, നിന്റെ ഭാര്യയേയും കുട്ടികളേയും ഞങ്ങൾ രക്ഷിച്ചുപോരികയില്ല. അതു നിനക്കുതന്നെ അറിയാമല്ലോ.

നാമദേവൻ:—"അമ്മേ! എല്ലാവർക്കും രക്ഷ ഈശ്വരൻ അല്ലയോ? ആ സ്ഥിതിക്കു, ഒരുത്തനെ മറ്റൊരുത്തൻ രക്ഷിക്കുന്നു എന്നു തോന്നുന്നതു, ദൈവവിശ്വാസത്തിലുള്ള കുറവുകൊണ്ടാണു. എറുമ്പു മുതലായ സകലജീവരാശികളേയും സൃഷ്ടിച്ചുരക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ഭഗവാൻ, ഈ കുട്ടിയെ മാത്രം തള്ളിക്കളയുമോ! അങ്ങിനെ തോന്നുന്നതു അജ്ഞാനംകൊണ്ടാണെന്നേ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നുള്ളൂ".

ഇപ്രകാരം ഓരോ തത്വാർത്ഥങ്ങൾ മാതാവിനോടു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു, രാത്രി അധികമായിപ്പോയതിനാൽ നാമദേവൻ പിതാക്കളുടെ പാദം നമസ്കരിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അവിടെത്തന്നെ കിടന്നു. മഴയും കാറ്റും വർദ്ധിക്കയാൽ, ഉറക്കം വരാതെ ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ചു ഭഗവന്നാമങ്ങളെ ജപിച്ചു, സമയം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, മഴയും കാറ്റും പൂർവാധികം വർദ്ധിച്ചു. ഉടനേ, കന്യാബായിയും, ദാംസേട്ടിയും എഴുന്നേറ്റു, വെള്ളച്ചോർച്ചയില്ലാത്ത സ്ഥലം നോക്കി, രാജായിയേയും കുട്ടിയേയും അവിടെ ആക്കി, കാറ്റുവീശുന്നതിനാലേ കൊടുക്കെ മുറുക്കെമടക്കി അഴിച്ചുമാറാതിരിക്കുവാൻ കെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു കഴിച്ചുകൂട്ടി. മഴയും കാറ്റും വിട്ടതിൽപിന്നെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞു കിടന്നു,—"അല്ലയോ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനേ! കാറ്റും മഴയും കഠിനമായി വീശിത്തുടങ്ങിയാൽ ഈ പന്തൽ ഇടിഞ്ഞുവീണു കുഞ്ഞും തള്ളയും ഞങ്ങളുമെല്ലാം നശിപ്പെട്ടുപോകുമല്ലോ. ഇതിനെന്താണു നിവൃത്തി? പണ്ഢരീനാഥ നീ രക്ഷിക്കേ! എന്നു പ്രലപിച്ചുകൊണ്ടു കിടന്നുറങ്ങി. അപ്പോൾ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാൻ, ഒരു കൂലിക്കാരന്റെ രൂപത്തിൽ, പന്തലിനു ഒരു തൂണും കെട്ടിമേടയും ചുമന്നുകൊണ്ടുവന്നു 'നാമദേവാ' 'നാമദേവാ' എന്നു വിളിച്ചുതുടങ്ങി.

നാമദേവൻ അതുകേട്ടു, ഹാ ഇതെന്തൊരത്ഭുതം? ഭഗവാനെ ഒന്നു വിചാരിക്കാൻ സമയംപോലുമില്ലാത്തവിധം അമ്മയും അച്ഛനും ഇതുവരെ ശകാരിച്ചു ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു, ഇപ്പോഴാരാണു വിളിക്കുന്നതു, ഒരു ഉപദ്രവം തീർന്നു ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിനു തുടങ്ങി

യപ്പോൾ വീണ്ടും അവരേ ഇതാ ഉപദ്രവിക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്നു. ഈ വിപ്രന്മാർക്കായി രിക്കും. ആരായാലും ഇവൻ അമ്മയേയും അച്ഛനേയും ഉണർത്താതെപോയെങ്കിൽ മതി യായിരുന്നു. ഉണർന്നിട്ടായാൽ പിന്നെയും അവർ വളരെനേരത്തേക്ക ശബ്ദമുണ്ടാക്കിക്കൊ ണ്ടേയിരിക്കും, എന്നിങ്ങനെ ആലോചിച്ചു ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുകൂടി മിണ്ടാതെയിരുന്നു.

ശേവൻ, കടന്നുവന്ന്, നാമദേവന്റെ അരികിൽനിന്നുകൊണ്ടു, ഹേ നാമദേവ! ഞാൻ വന്നു, എത്രനേരമായി വിളിക്കുന്നു. നീ വിളികേട്ടു കണ്ണുതുറന്നിട്ടും മിണ്ടാതെയി രിക്കുന്നോ? നിന്റെ ഭാര്യയും കുട്ടിയുമല്ലേ, കാററും മഴനനഞ്ഞും കഷ്ടപ്പെടുന്നതു്. സംസാരസമുദ്രത്തിൽ സഫലമായ ഒരേശ്വാസംതരുന്നതുപുത്രനാണ്. അങ്ങിനെയുള്ള പുത്രനെക്കുറിച്ചു യാതൊരു കരുണയുമില്ലാതെ, നീ തടിപോലെ മലർന്നുകിടക്കുന്നല്ലോ. നിന്റെ സംബന്ധക്കാരൻ വഴിയാകേടിൽ ശവമായോ എന്നല്ലേ പറയുന്നതു്. അവന്റെമക ളല്ലേ ഇവിടെ പ്രസവിച്ചുകിടക്കുന്ന സ്ത്രീ. അവളെയും കുട്ടിയേയും നനയാതെയെങ്കിലും കിടത്തുന്നതിന്നു അവനാൽ കഴികയില്ലെന്നറിയാമോ? ഹാ! കരുണയില്ലാത്തകൂട്ടുകെട്ടോ! ഞങ്ങളിപ്പോഴുള്ള പ്രസവക്കാരിക്ക സന്നികൊള്ളുകയോ മറേറാ ചെയ്യേണ്ടുന്നെന്തൊക്കെയെന്നു വിചാ രിച്ചപ്പോൾ, അയൽപക്കക്കാരനായ എനിക്കപോലും ഒട്ടും സഹിച്ചില്ല. ഞാനും ഭാര്യയും കുട്ടികളുമൊക്കെയുള്ളവനാണ്. ആ അനുകമ്പകൊണ്ടു, പന്തലിന്നു ഒരു തൂ ണും, കുറെ പുല്ലും കെട്ടുന്നതിനായും സമ്മതിച്ചുകൊണ്ടു, മഴയുംനനഞ്ഞു ഞാൻ വരിക യാണ്. അതിലേക്ക ഒന്നു സഹായിച്ചുതരാൻ ആരെയും കിട്ടായ്കകൊണ്ടാണു നിന്നെവിളി ച്ചതു്. നിശ്ചയമായുള്ള മറെറാരാൾ ചെയ്യുതരുമെന്നു പറയുമ്പോൾ, സ്വാത്മനാസഹാ യിക്കേണ്ടതു നിന്റെ കടമയല്ലയോ? എന്നുപറഞ്ഞു്, പന്തലിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തെ തൂൺ മാററിതള്ളി നാമദേവന്റെ പുറത്തിട്ടു. എന്നിട്ടു ചെന്നു നാമദേവന്റെ കൈക്കുപിടി ച്ചുകൊണ്ടു, —എഴുന്നേൽക്ക —നാമദേവ! എഴുന്നേൽക്കുക പന്തൽതറയിൽവീണുപോയി ഇപ്പോൾ മഴയോകാററോ വന്നെച്ചാൽ കഷ്ടകഷ്ടത്തിലാകും. അതിന്നുമുൻപു്, നമുക്കയ ത്തിക്കെട്ടി നിറുത്തണം. എഴുന്നേററു വരിക എന്നു പറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ അതിന്റെ അടിയിൽനിന്നും തപ്പിപ്പിഴച്ചോൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വി ഷമിച്ചു. ഒരുവിധത്തിൽ വളരെനേരം കൊണ്ടു വെളിക്കിറങ്ങി. എന്നിട്ടു കൂലിക്കാരനേ നോക്കി —"എടാ! ദുഷ്ട! നീയാണോ സഹായിക്കാൻ വന്നവൻ? പന്തൽതള്ളി എന്റെ പുറത്തിട്ടതാണോ സഹായം? ഇത്രകരുണയുള്ള നിനക്കു്, സഹായത്തിന്നു ഒരാളിനെക്കൂ ട്ടിക്കൊണ്ടുപോരാൻ സാധിക്കാഞ്ഞതെന്തു്"?

ശേവാൻ:—"ഹേ നാമദേവ! ഒന്നുമറിയാതെ കോപിക്കരുതു്. പന്തൽ തൂൺ ഞാ ൻ പിടിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ ഒടിഞ്ഞുവീണതല്ലാതെ, ഞാൻ വിചാരപൂർവം ദ്രോഹം ചെയ്തില്ല. ഞാനും നിന്നേപ്പോലെ ദരിദ്രനാണ്. എന്നാൽ കഴിയുന്നതുചെയ്യാമെന്ന ല്ലാതെ ഒരു കൂലിയാളിനെ വിളിച്ചാൽ അവന്നു വല്ലതും കൊടുക്കേണ്ടയോ? അതിന്നു പ ണംവേണ്ടയോ? നിവൃത്തിയില്ലാഞ്ഞാണ് ഞാൻ പണത്തിന്നോടിടപ്പെട്ടുകം? നിന്റെ അച്ഛന മ്മമാരെക്കുറിച്ചു ഒരു പഴയനാളത്തെ പരിചയത്താലും ജീവവാത്സല്യത്താലും ആണ് ഇത്ര യെങ്കിലും ചെയ്യാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു്. ഇന്നുരാത്രി ഉറങ്ങായ്കകൊണ്ടു, നാളെപ്പുലർന്നുട ക്കം വരുമെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ എന്റെ വീട്ടു പട്ടിണിയായിപ്പോകും. ഈ തൂണും പുല്ലും മറെറാരാളിന്റെ വകയാകകൊണ്ടു അവന്നുവിലകൊടുക്കേണ്ടതായിട്ടാ ണിരിക്കുന്നതു്. ഇതാണ് എന്റെ അവസ്ഥ. അതുകൊണ്ടു നീ കൂടി കഴിയുന്ന സഹാ യം ചെയ്യുതരിക—"

അനന്തരം, ശേവാൻ നാമദേവനെ ബലാൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി പന്തലിന്റെ ഒരുഭാഗം ഉയർത്തി തോളിൽവച്ചുകൊടുത്തു. തൂണുകൾനാട്ടി ശരിപ്പെടുത്തി ഉറപ്പിച്ചു, പുൽകെട്ടുപടുത്തു്, മേച്ചിൽ ഭാഗവും അടച്ചുകെട്ടിത്തന്നതിൽപിന്നെ ഉള്ളിൽ കാററുക ടക്കാതെ നാലുവശവും മെടഞ്ഞും ഉണ്ടാക്കികെട്ടി ബലപ്പെടുത്താനാരംഭിച്ചു. ആ പ ണിക്ക്, ശേവാനെ വെളിക്കും നാമദേവൻ അകത്തുമായിരുന്നു ഇരുന്നതു്. പുറത്തിരുന്ന

ഭഗവാൻ മുഴുക്കാലക്കർ കഴിച്ചിട്ടുറപ്പിച്ചു കെട്ടുകയായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അതു മാററാനോ ഇളക്കാനോ പാടില്ലായിരുന്നു. ചുററാകെ അപ്രകാരം തട്ടികൾ കെട്ടിയുറപ്പിച്ച്, അകത്തിരിക്കുന്നവക്ക്, വെളിയിൽപോകാൻ വഴിയില്ലാതെ ആക്കിവച്ചുകൊണ്ട്, എന്താ നാമദേവ! പന്തൽ കേമംശരിയായില്ലേ? നേരവും വെളുപ്പായി. ഇനി ഞാൻ അങ്ങുചെന്നാൽ ഉറങ്ങാൻ സമയം ഉണ്ടാകയില്ല. നാളെ ജോലിക്കുപോകാനും സാധിക്കയില്ല. പാപികൾക്കുവേണ്ടി പ്രയത്നിച്ചാൽ ഇങ്ങനെതന്നെ വരും. അതെന്തായാലും ശരി ഇനി എന്റെ വേലക്കൂലിയും പല്ലിന്റെ വിലയുംമററും തരാതെ ഞാൻ മടങ്ങിപ്പോകയില്ല എന്നു പറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ:—ഇതുകൊള്ളാം; ഇതൊക്കെ ഉണ്ടാക്കുവാനും പന്തൽകെട്ടിത്തരണമെന്നു നിന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടതാര്? കൂലികൊടുപ്പാൻ പണം ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഇതിനെത്രയോ മുമ്പേ പന്തൽ നന്നാക്കുമായിരുന്നു. എന്റെ കൈവശം പണവുമില്ല—ഒന്നുമില്ല—പൊയ്ക്കോ—

ഭഗവാൻ:—"എടാ നാമാ! കൂലിയും വിലയുംതരാതെ, നിന്നെ ഞാൻ വിടേണ്ടുന്നതില്ല. വീട്ടിൽചെന്നാൽ എന്റെ കുടുംബത്തിന് ഭക്ഷിക്കാൻ യാതൊരു വകയുമില്ല. പന്തൽകെട്ടിയതുകൊണ്ട്, ഉപദ്രവമൊഴിഞ്ഞതു നിനക്കോ എനിക്കോ? കാററും മഴയും ഏല്ക്കാതെ കിടക്കുന്നത്, എന്റെ അച്ഛനമ്മമാരും ഭാര്യയും കുഞ്ഞുങ്ങളുമാണോ? അതോ നിന്റെയോ? മര്യാദയ്ക്കു കൂലി തരിക. അല്ലാത്തപക്ഷം, ഇതുമുഴുവൻ ഞാനിപ്പോൾ തീവച്ചു നശിപ്പിക്കും. നീയും നിന്റെ കുടുംബവുമെല്ലാം അതിൽകിടന്നു വെന്തുപോകണം. പുറത്തിറങ്ങാൻ വഴിയില്ലാതെയാണ്, ഞാനീ തട്ടികൾ കെട്ടിമുറുക്കിയിട്ടുള്ളത്. നീ ദുഷ്ടനാണെന്നറിഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ട്, മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ ഇതു ഞാൻ കരുതി. അല്ലെങ്കിൽ, നീ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊൾക. നീയും കുടുംബവും ഇതാ ദഹിക്കുന്നു" എന്നാക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ട് അല്പദൂരംവരെ ഓടുന്ന ശബ്ദംകേൾപ്പിച്ചിട്ട് മറഞ്ഞു.

നാമദേവൻ, തൽക്ഷണം എഴുന്നേററ്, വെളിക്കിറങ്ങാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടോ എന്നു നാലുഭാഗത്തുമുള്ള തട്ടികൾ പരിശോധിച്ചുനോക്കി. ഇല്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അധിവസിച്ചു "ഹാ! കഷ്ടം ഞാനും എന്റെ കുടുംബവും ഇതിൽകിടന്നെരിഞ്ഞുപോകയേയുള്ളു. ഈ ദുഷ്ടൻ മുൻകൂട്ടിക്കരുതിയ കാര്യമാണിത്. തീ ഇപ്പോൾതന്നെ കൊണ്ടുവന്ന്, അവൻ കൊളുത്താതെ ഇരിക്കയും ഇല്ല. ഇനി, എന്താണൊരു നിവൃത്തി? എല്ലാം ഭഗവൽസങ്കല്പംപോലെ വരട്ടെ. സർവസാക്ഷിയായ ഭഗവാൻതന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ" എന്നു സമാധാനപ്പെട്ട് ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു കണ്ണടച്ചുപോയിരിക്കുന്നു.

ഇതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടു കിടന്ന രാജാബായി, നാമദേവനെ വിളിച്ചു "സ്വാമി! വേല ചെയ്തവനു കൂലികൊടുക്കാതെയും നല്ലവാക്കെങ്കിലും പറഞ്ഞയയ്ക്കാതെയും പന്തലിനു തീ വച്ചാൽ നമുക്കെന്തു—എന്ന നിശ്ചയത്തോടെയാണോ പോയിരിക്കുന്നത്? ദൈവഭക്തനായ അങ്ങേക്ക് അങ്ങനെ തോന്നാമെങ്കിലും, വൃദ്ധരായ മാതാപിതാക്കളേയും ഗുണദോഷജ്ഞാനമില്ലാത്ത ഈ കൈക്കുഞ്ഞുങ്ങളേയും, ദഹിക്കാറാക്കിയാൽ പാപമില്ലയോ? എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടും വേഗത്തിൽ തന്റെ വൃദ്ധരെ വിളിച്ചുണർത്തി ഈ കാര്യങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. കുഞ്ഞിനേയും എടുത്തുകൊണ്ടു വെളിയിൽപോയി രക്ഷതേടണമെന്നപേക്ഷിക്കയുംചെയ്തു. അതുകേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു, ദാമാസേട്ടിയും ഗോണായിയും നാമദേവനെ വിളിച്ചു തീവയ്ക്കുമെന്നു പറഞ്ഞതും പന്തൽ നന്നാക്കിത്തന്നതും, ആരാണെന്നു ചോദിച്ചു. വെളിക്കിറങ്ങു വാതലില്ലാതെ തട്ടികൾ വച്ചു കെട്ടിമുറുക്കിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം (നാമദേവൻ) എവിടെനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നുവെന്നു കുററപ്പെടുത്തുകയും വെളിയിലേക്കുപോകാൻ വേഗം മാർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണമെന്നു അന്വേഷിക്കയുംചെയ്തു.

അനന്തരം അവർ, നാമദേവനെക്കൂടി വിളിച്ചുകൊണ്ടു കെട്ടിമുറുക്കിവച്ചിരിക്കുന്ന തട്ടികളിൽ ഒന്നിനെ ഇളക്കിമാററാൻ പ്രയത്നംചെയ്തുതുടങ്ങി. എളുപ്പത്തിൽ അഴിയുന്നില്ലെന്നു കണ്ട്, ദാമാസേട്ടിയും, പത്നിയും, കൈകൊണ്ടും കാൽകൊണ്ടും തലകൊണ്ടും

തടികൊണ്ടും, വടികൊണ്ടും മററു വിധത്തിൽ തല്ലുകയും, അടിക്കുകയും ഇടിക്കുകയും നീക്കുകയും തട്ടുകയും ഉലയ്ക്കുകയും മറെറല്ലാമെയ്തിട്ടും, യതൊരുപദ്രവവും ലഭിച്ചില്ല. ഒടുവിൽ ഭഗ്നാശയരായി, ഭഗവദ്ഭക്തനാകുമല്ലോ എന്നു പ്രസംഗിച്ചു്, ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു നേരം വെളുക്കാറായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, ഉണർന്നിരുന്ന പല അയൽവാസികളും നിലവിളികേട്ടോടിച്ചെന്നു. തലേന്നാൾ വരെ കാണപ്പെടാത്ത തട്ടിയും പന്തലുമെല്ലാം മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ കണ്ടു്, അത്ഭുതത്തോടെ അവർ സംഗതി ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. സംഗതികളൊക്കെ ഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ അവർ അതിൽ ഒന്നെട്ടി പ്രയത്നപ്പെട്ടഴിച്ചുമാററി, വെളുക്കുന്നതുവരെ അതു് തിരയ്ക്കാൻ തങ്ങൾ സമ്മതിക്കയില്ലെന്നും, ഭയപ്പെടേണ്ടയെന്നും, ഉറപ്പുകൊടുത്തു സമാധാനപ്പെടുത്തി. പിന്നീടു എല്ലാവരും വെളിയിൽതന്നെ വട്ടമിട്ടിരുന്നു കാര്യം പറയാൻതുടങ്ങി. നാമദേവൻ ആ അവസരംനോക്കി ഗൃഹപ്പിഴതീർന്ന പന്തനിശ്ചയിച്ചു്, കാടിവെളിക്കിറങ്ങി ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ പോയികളിച്ചു്, പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽപോയി തൊഴുതുകൊണ്ടു്, രാത്രിമുഴുവൻ ഉറങ്ങാൻ ഇടയാകാത്തതുകൊണ്ടതാൽ, അവിടെത്തന്നെ ഒരുഭാഗത്തു കേറിക്കിടന്നുറക്കംപിടിച്ചു. നേരം വെളുക്കുന്നതിനൊരുനാഴികയുള്ളപ്പോൾതന്നെ, ഇനിയാരും തിരയ്ക്കാൻ വരികയില്ലെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടുകൊണ്ടു്, കാത്തിരുന്ന അയൽവാസികളെല്ലാം കുളിക്കാനായി ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിലേക്കുപോയി. ഗോണായിയും ദാംസേട്ടിയും അല്പംകഴിഞ്ഞു വെളിക്കിറങ്ങി, പുതുതായി കെട്ടപ്പെട്ട പന്തലിന്റെ വലിപ്പം മഹിമയും മറെറ നോക്കിക്കാണാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോഴേക്കു് നേരം അരുണോദയമായതുകൊണ്ടു്, സകലവും വ്യക്തമായി കാണാമായിരുന്നു. മേല്പുറംനോക്കിയപ്പോൾതന്നെ രത്നത്തകിടുകളുടെ ശോഭയാൽ അവരുടെ കണ്ണു മഞ്ഞളിച്ചുപോയി. മേഞ്ഞിരുന്ന പുല്ലുകളും, മെഴുകിട്ടിരുന്ന തട്ടികളും, തൂണുകളും, നാരുകളും, എല്ലാം രത്നങ്ങളായിരുന്നു. അവർ അത്ഭുതത്തോടെ അകത്തുകടന്നു പരിശോധന നടത്തി. മാററപ്പെട്ട നാലുകെട്ടുതന്നെ, വിവിധരത്നങ്ങൾ പതിച്ച തങ്കത്തകിടിയാണെന്നു കാണപ്പെട്ടു. ഇതെല്ലാമെ ഭക്തനായ ഭഗവാൻതന്നെയാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി, ഭക്ത്യാദരത്തോടെ ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചു. അവിടെച്ചിതറിക്കിടന്ന, പുല്ലിന്റെയും ചീളിയുടേയും മററും അവശിഷ്ടങ്ങൾ പെറുക്കിക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി വിലയ്ക്കുവിററു. അതിനു അവർക്കു ആയിരംവരാഹൻകിട്ടി. അപ്പോൾതന്നെ അടുത്തുള്ള ഒരു വീടു വാടകയ്ക്കെടുത്തു്, പുതുതായി നിരവധി വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും വാങ്ങിച്ചുവെച്ചു സുഖവാസമാരംഭിച്ചു. പന്തൽ അല്പാല്പമായി അഴിച്ചു സ്വർണ്ണമെല്ലാം ആ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി സംഭരിച്ചു. ഭക്ഷണം ഷഡ്രസോപേതമായി പാകപ്പെടുത്തി, സ്വാദിഷ്ടമായി ഭഗവാനു നൈവേദ്യവും കഴിക്കപ്പെടുത്തിച്ചുവാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടു്, ദാംസേട്ടി വേഗംതന്നെ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിലെത്തി. അവിടെ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന നാമദേവനെ വിളിച്ചുണർത്തി ഭഗവാനു നൈവേദ്യപൂജ ചെയ്യാൻ ആജ്ഞാപിക്കയും, വീട്ടിൽ ഭക്ഷണം പാകപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളവിവരം പ്രസ്താവിക്കയും ചെയ്തശേഷം വേഗംതന്നെ മടങ്ങിയെത്തി, സ്വർണ്ണപാത്രങ്ങൾ സംഗ്രഹഭാണ്ഡങ്ങൾ ശേഖരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നാമദേവൻ പോയി കുളിച്ചുവന്നു, ക്ഷേത്രത്തിന്റെ അകപ്പുറംനോക്കിയപ്പോൾ, അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോയി. പലവിധത്തിലുള്ള പലഹാരങ്ങളും പഴങ്ങളും പാൽച്ചോറും, എല്ലാം കണ്ടു്, പിതാവായ അമ്മമാർക്കു ഇതെവിടെകിട്ടിയെന്നു സംശയിച്ചു് ഭഗവൽപ്രസാദലബ്ധമായിരിക്കാമെന്നനുമാനിച്ചു. വേഗംതന്നെ നൈവേദ്യം നിവേദിച്ചു്, ചന്ദനമാല്യാദികൾ അണിയിച്ചു വന്ദിച്ചു്,—സ്വാമി! ശ്രീമഹാവിഷ്ണുദേവ! ഇന്നത്തെ നൈവേദ്യം അങ്ങേക്കു പ്രിയകരമായിരിക്കുമെന്നുതന്നെ ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. സന്തൃപ്തിയോടെ ഭക്ഷിച്ചാലും! എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഭഗവാൻ പ്രസന്നനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു്, കുഞ്ഞേ! നാമദേവ! ഇന്നലെ ഉറക്കമൊഴിഞ്ഞുവന്നു നിനക്കു പന്തൽകെട്ടിത്തന്നതിന്റെ കൂലി കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഇങ്ങുതരിക എന്നു മന്ദഹാസമധുരമായി അരുളിച്ചെയ്തു.

നാമദേവൻ:—"ഭഗവാനേ! ഭക്തവത്സല! എന്നെ നിന്തിരുവടിക്കുകൂലിതന്നു വേല ചെയ്യിക്കത്തക്ക ഭാഗ്യമാനനാക്കിയോ? എന്തിക്കിതിക്കാൻ ത്രൈലോക്യംകൊണ്ടുതന്നെവീ

ങ്ങളാൽകഷ്ടനം * യുദ്ധേജയിക്കുമെന്നോർത്തജ്ഞാനക വിത്തായവധിച്ചാംഭേൻവിപ്രനായ്
ചെന്നു * തൽപുണ്യസമ്പത്തുവാങ്ങിനിജപദ മുൻപന്നമോദമവൻദാനംചെയ്യാൻ * ദുഷ്ട
നാംദുര്യോധനൻരാജ്യമോരോനേ നഷ്ടനായ്വന്നകഥയുമറിവീലെ? * പുഷ്ടമോദംധർമ്മപു
ത്രൻവനവാസദുഃഖകാലത്തും,ധർമ്മസംപത്തി * കൈക്കവിടുന്നപോതുംധർമ്മരക്ഷണം
നിഷ്ഠയായ് പരിപാലിച്ചതില്ലയോ? * ധർമ്മപുത്രാദ്ദ്വൈതമന്ത്യകാലേനിജ ധർമ്മദാരങ്ങളും
സോദരന്മാരിവരും * പിന്നിൽമരിച്ചുപതിച്ചപോഴുംമുല മൊന്നുതിരിഞ്ഞുനോക്കാതെധൈര്യസ
മന്വിതം * ധർമ്മമേകമെന്നോർത്തുപോയിട്ടവ മുന്നിലാമമ്മാറൊരുവാഹിനിക്കണ്ണായ *
അന്ത്യതീരംചേരുവാനെന്നുമാർഗ്ഗമേ നന്നിക്കുറച്ചുകയറിയിരിക്കുമ്പോൾ * വന്നോനായി
ടെമറുകരപൂകേണ മെന്നോർത്തുമോദമുതലായുള്ളതോത * നായുമതിനിൻറിനാലോകനാ
ഥികരം [illegible] * ധായുസ്സുതാഗ്രജൻതാൻമേവതിനെയു
മായാസമോരാതെട്ടിതുകളഞ്ഞുവാൻ * [illegible]മുണ്ടെന്നായനേരംപട്ടുകൊ
ണ്ടലയിലേറിടിനാൻ * ചാവുംനോറ്റുപുഴുപുംകൃമികളും പാദമുഖിന്നതൻവായിലുംമൂക്കി
ലും * കണ്ണിലുമൊക്കെപ്പരന്നിട്ടുർംകൊണ്ടു [illegible]പ്രിയമില്ലാതെകൊണ്ടുപോയ് *
അന്യതിരംപ്രവേശിപ്പിച്ചുനിന്നപ്പോ തന്യൂനശോഭനമവിടെനായും * താങ്ങളുകവിത
ൻശ്വാവിനെക്കൂടാതെ താനതിവേദ്യകയില്ലെന്നുധർമ്മജൻ * ബോധിച്ചുചൊൽകയാൽ
വദ്ഭുതൻചില ധർമ്മപ്രകാരങ്ങൾചൊല്ലിഹരിഞ്ഞു * ശ്വാവിനെനോക്കിൽ [illegible]
ടങ്ങുമ്പോൾ ശ്വാവയിനിന്നകൃതാന്തൻപ്രസന്നനായ * ത്രപംനിജംപ്രകാശിപ്പിച്ചുപുത്ര
നു ശോഭനമായി [illegible] * [illegible]
മീശൻവിഷചുംകെടിച്ചിതു * ലോകോത്തരനാമശസ്ത മുനിക്കുന്ന [illegible]
ത്തിങ്കലെ * മാമുനിമാർമരിച്ചാലിന്നമിങ്ങനെ സീമയില്ലല്ലോകഥകൾചൊല്ലീടിനാൽ *

ശ്രീമന്നാമദേവർ, ധർമ്മത്തിന്റെ മഹിമയെ ഇങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ മാതാപി
താക്കളെപ്പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു, നെന്മയിരുത്തി, ശേഷിച്ച സ്വർണ്ണത്തേയും സദ്യൊകരം
ക്ക ദാനംചെയ്തു, സംതൃപ്തനായി, പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തെന്നെ തന്റെ സ്വന്തവാസമ
ന്ദിരമാവനന്നയോട്ടകൂടി ഭഗവൽഭജനം ചെയ്യാനാരംഭിച്ചിരുന്നു.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

(നാമദേവന്റെ പുത്രന ചൌളകർമ്മവും കർണ്ണവേധനവും നട ത്തിയപ്പോൾ ഭഗവാൻ പരിശകൊണ്ടുപോയതു്.)

ഇപ്രകാരം സ്വർണ്ണംമുഴുവൻ ദാനവിഷയത്തിൽ ചെലവഴിച്ചശേഷം, ലോകത്തിന്റെ ദുർഗ്ഗു
ണങ്ങളെക്കുറിച്ചു പലർക്കും ഉപദേശം നൽകി, നാമദേവൻ പാണ്ഡുരംഗക്ഷേത്രത്തിലേക്ക
പോയപ്പോഴും, വൃദ്ധരായ മാതാപിതാക്കൾക്ക കഷ്ടമായി, "ഹാ ഹാ! നാമദേവൻ
അറിയാതെ ഒരുസ്വർണ്ണംപോലും ഒളിച്ചുവെയ്ക്കാൻ നമുക്ക കഴിഞ്ഞില്ലല്ലൊ മുമ്പിലത്തെ
പ്പോലെ ദാരിദ്ര്യസഹിതരായിരിക്കേണ്ടതല്ലോ" എന്നിങ്ങനെ പലപ്പോഴും വ്യസനിച്ചു. ശേ
ഷിച്ചിരുന്ന ലഘുധാന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ദിവസവൃത്തികഴിച്ചുവരികയും അതുമുഴുവൻ തീ
ർന്നപ്പോൾ കഠിനദാരിദ്ര്യത്തിലകപ്പെട്ടുകയുംചെയ്തു. എങ്കിലും പഴയപടി തയ്യൽപ്പണി
നോക്കി, അതിൽനിന്നു നിത്യവൃത്തികഴിച്ചുവന്നു. അതിൽ ഒരുപാടുകൊണ്ടു ഭഗവൽപൂ
ജക്ക നൈവേദ്യവും മുടങ്ങാതെ കൊടുത്തുവന്നു. ഇങ്ങനെയിരിക്കെ ഒരുനാൾ ഗോണായിയുടെ പി
താവായ ഗോവിന്ദശെട്ടി വസ്തുതകളെല്ലാംകേട്ടറിഞ്ഞു, മകളുടെ മകനെ കാണ്മാനായും,
ക്ഷേമം അന്വേഷിക്കാനായും താൻ്റെ ഭാര്യയുമൊരുമിച്ചു വന്നു പുത്രിയേയും പുത്രനേയും
കണ്ടപ്പോൾ അത്യാശ്ചര്യമിലനായ ആ വൃദ്ധൻ, താൻ കൊണ്ടുവന്ന പുടവയും മറ്റും ആചാരപ്രകാരം

തന്നെ മകളെയും ഒരു ശിശുവിനെയും സ്വഭവനത്തിലേക്കു കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. വിഷ്ണുദാസൻ ജനിച്ചിട്ടു പതിനൊന്നാം ദിവസമായി. ജാതിശാസ്ത്രപ്രകാരം ചൌളാദികർമ്മങ്ങൾക്കായി ജ്യോതിഷജ്ഞർ ഒരു ദിവസം നിശ്ചയിക്കയും, വിവരം ഭൃത്യന്മാർമുഖേന ദാമസേട്ടിയുടെ ഭവനത്തിൽ അറിയിക്കയുംചെയ്തു. ദാമസേട്ടിയും കന്യാബായിയും, താങ്കളുടെ പൌത്രന്റെ മംഗളാവസരത്തിൽ ചെന്നിരിക്കുന്നതിനുപോലും യാതൊന്നുംകൊണ്ടുപോകാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വിഷണ്ണരായി ഭവിച്ചു. എല്ലാവരും ബന്ധുജനങ്ങളും മറ്റുമായി അവിടെ വരുമ്പോൾ നാംമാത്രം വെറുംകൈയായിച്ചെല്ലുന്നതു അന്തസ്സുകേടല്ലയോ? പലരും ചിരിക്കയില്ലേ? എന്നല്ല, നമ്മുടെ ദാരിദ്ര്യം ഒരു പരിഹാസത്തിനു ഒരു കാരണമല്ലേ? അതുകൂടാതെ, ഗോണായിയേയും കണ്ടിട്ടേയും ഇവിടെ വരാതെ, ഇവിടെവെച്ചു ചൌളകർമ്മം നടത്തുകയെന്നുവെച്ചാൽ അതിനുയാതൊരുമാർഗ്ഗവും കാണുന്നില്ല. ഇങ്ങനെ അവർ വ്യസനിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ ഒരു കച്ചവടക്കാരന്റെ വേഷത്തിൽ, ചിലഭൃത്യന്മാരുമായി അവിടെ കടന്നുചെന്നു. അദ്ദേഹം ദാമസേട്ടിയെക്കണ്ടു കുശലപ്രശ്നങ്ങളൊക്കെ കഴിച്ചശേഷം, "നാളെ നിങ്ങളുടെ പൌത്രന്റെ ചൌളകർമ്മവുംമറ്റുമല്ലേ? അതിനുപോകേണ്ടേ?" എന്നുചോദിച്ചു. യാതൊരുമറുപടിയും പറയാതെ, ദാമസേട്ടി മൌനംഭജിച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടു, വീണ്ടും വ്യാപാരി ചോദിച്ചു. നിങ്ങൾ പണമില്ലായ്കകൊണ്ടു യാതൊന്നും കൊണ്ടുപോകാതെയും യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങാതെയും ഇരിക്കയാണോ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിങ്ങളെ ഞാൻ പണംകൊണ്ടു സഹായിക്കാം. ഞാൻ ലക്ഷാധിപതിയായതു നിങ്ങളുടെ സഹായംകൊണ്ടാണ്. എത്രപണംവേണമോ അത്രയും തരാം. കാര്യംഭംഗിയായി നടത്തണം. പണം തിരികെത്തരാൻ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കയെന്നുള്ള ഭയംവേണ്ട. തൽക്കാലം പതിനായിരം വരാഹൻ ഞാൻ കൊടുത്തയയ്ക്കാം. അതെനിക്കു നിങ്ങൾ തിരികെത്തരികയുംവേണ്ട. ഇതുകൂടാതെ എനിക്കു നിങ്ങളിൽ തോന്നാൻ കാരണം പറയാം. കുറച്ചുനാൾമുമ്പ്, ഞാൻ ഒരു കച്ചവടക്കാരനായിരുന്നുവെങ്കിലും അന്ന്, നാമദേവൻ ധർമ്മംചെയ്യുന്ന കഥയറിഞ്ഞു ഒരു സാധുവേഷം ധരിച്ചുവന്നു ഭിക്ഷയാചിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം എനിക്ക്, ഇരുപതിനായിരം വരാഹൻ ദാനംചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ലക്ഷപ്രഭുവായിത്തീർന്നതു്. അതിനാൽ, ഒരു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യാമെന്നുവെച്ചാണ്, ഞാൻ ഇപ്പോൾ വന്നതു്" എന്നിങ്ങനെ പലപ്രചാരവചനങ്ങളും പറഞ്ഞു, വേഗംതന്നെ പതിനായിരം വരാഹൻ വീട്ടിൽപോയി കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ഭൃത്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. തൽക്ഷണംതന്നെ വ്യാപാരി യാത്രചോദിച്ചു വെളിയിലിറങ്ങി മറയുകയുംചെയ്തു.

അനന്തരം നാമദേവനെ ഒന്നു പരീക്ഷിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ഭഗവാൻ തന്റെ സന്നിധാനത്തിൽസമീപിച്ചുചെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ആവിർഭവിച്ചു, "ഹേ! നാമദേവ! നാളെയാണല്ലോ നിന്റെ മകന്റെ ചൌളാദികർമ്മങ്ങൾ നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതു നിന്റെ ശ്വശുരന്റെ ഭവനത്തിൽവെച്ചാകയാൽ അവിടെപ്പോകുന്നതിനുംമറ്റും പണം ഇല്ലാതെ ദാമസേട്ടിയും പത്നിയും വ്യസനിച്ചിരിക്കുന്നു. അവരെ നീപോയി ആശ്വസിപ്പിച്ചു, അതൊക്കെ ഭംഗിയായി നടത്തണം" എന്നു കല്പിച്ചു. നാമദേവൻ അതുകേട്ടു സന്തുഷ്ടനായി വേഗംതന്നെ മടങ്ങി വീട്ടിലെത്തി പിതാക്കളെ വന്ദിച്ചു, അവരുടെ ദുഃഖകാരണം ചോദിച്ചു.

അതിനുമറുപടിയായി, ദാമസേട്ടി—പ്രിയപുത്ര! ദുഃഖകാരണംമറ്റൊന്നുമില്ല. കൈയിൽ പണമില്ലായ്കകൊണ്ടുള്ള സങ്കടമാണ്. നാളെയാണുനിന്റെ മകന്റെ ചൌളാദി കർമ്മങ്ങൾ നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതിനാവശ്യമായ ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം മറ്റും നാമല്ലേകൊണ്ടുപോകേണ്ടതു്? വെറുംകൈയായിച്ചെല്ലുന്നതു ഭംഗിയാണോ? ആ സംഗതിയോർത്താണ് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്. അതു നീയുംവന്ന ശേഷം പറഞ്ഞതാണ്. കുറച്ചുപണമെങ്കിലും സൂക്ഷിച്ചുവച്ചേക്കണമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ നിനക്കതുസമ്മതമായില്ലല്ലോ. ഇങ്ങനെ അവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ വ്യാപാരിയുടെ ഭൃത്യന്മാർ വരാഹൻപതിനായിരവും ചുമന്നുകൊണ്ട്, അവിടെ ഹാജരായി താഴെയിറക്കിവെച്ചു, എണ്ണി

എടുത്തുകൊണ്ടുപോവാൻ താംസേട്ടിയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞശേഷം, അവർ അവിടെ തന്നെയിരുന്നു. നാമദേവൻ അതുകണ്ട്, ആ ദ്രവ്യംകൊടുത്തയച്ചതാരാണെന്നു പിതാവിനോടു ചോദിച്ചു. വൃദ്ധൻ സംശയിച്ച്, യാതൊരു മറുപടിയും പറയാതെ മൌനംദീക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഉടനേ, പണച്ചുമട്ടുകാരായി അവിടെയിരുന്നവർ പറഞ്ഞു. "ഹേ നാമദേവരേ! ഞങ്ങളുടെ യജമാനനായ വർത്തകൻ മുമ്പൊരിക്കൽ ഒരു സാധുവേഷംധരിച്ചുവന്ന്, അങ്ങളോട് ഇതിലിരട്ടിദ്രവ്യം ദാനംവാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. ആ ദ്രവ്യംകൊണ്ട്, അദ്ദേഹം ലക്ഷപ്രഭുവായിത്തീർന്നു. ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക കഷ്ടകാലംവന്നതറിഞ്ഞ്, അദ്ദേഹം ഈ ദ്രവ്യം ദാനമായിത്തന്നയച്ചതാണ്. ഭവാന്മാർ സ്വീകരിച്ചാൽ ആപത്തിൽ അവരെ ഉപകരിക്കും." ഈ വാക്കുകൾകേട്ടപ്പോൾ നാമദേവൻ കാതുകൾ രണ്ടുംപൊത്തി രാമകൃഷ്ണ കഷ്ടം! എന്തൊരു മഹാപാപത്തിനാണ ഞാൻ അധീനനായിത്തീർന്നതു? ദാനംചെയ്ത മുതൽ പിന്നീട്ടുതിരികെ വാങ്ങാറുണ്ടോ? അങ്ങനെ വാങ്ങുന്നവർക്ക പരഗതിയുണ്ടോ? ഹേ ചുമട്ടുകാരേ! ഇക്ഷണം നിങ്ങൾ ഈ ദ്രവ്യം എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി അതിന്റെ ഉടമസ്ഥനെ കൊടുക്കണം. ഇതിനു യാതൊന്നും പറയരുതു്". ഈ വാക്കുകൾ താംസേട്ടിക്ക തീരെ സഹിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം നാമദേവനെനോക്കി, കുഞ്ഞേ! ഉപകാരം ചെയ്ത നിനക്ക ഒരു സഹായമല്ലേ ആ വർത്തകൻചെയ്തതു്? അങ്ങോട്ടുപകരിക്കാതെ സ്വന്തമനസ്സാലെ കൊടുത്തയച്ച ഈ ദ്രവ്യം നാം മടക്കിക്കൊടുത്തയച്ചുമ്പോൾ, അതു അദ്ദേഹത്തെ നിന്ദിക്കുന്നതിനു തുല്യം അല്ലേ? എന്നു ചോദിച്ചു.

നാമദേവൻ:—അച്ഛാ! ദാനംചെയ്ത മുതൽ തിരികെവാങ്ങുന്നതു് ഒരിക്കലും ധർമ്മമല്ല. അതു്, നരകകാരണമാണെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നു. പണ്ടു ശ്രീരാമൻ രാവണവധം കഴിഞ്ഞു്, അയോദ്ധ്യയിലേക്കുപോകാനായി ഭാവിച്ചപ്പോൾ, ലങ്കാരാജധാനിയിലെ ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലുകൾ എടുത്തുകൊണ്ടുപോരാൻ വാനരന്മാരോടു കല്പിച്ചു. ഉടനേ ജാംബവാൻ അതു വിരോധിച്ചു, ശ്രീരാമനെ വണങ്ങി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

"കല്പയോഗേശ്വരാ! പരമശിവൻ ത്രിപുരന്മാരെ സംഹരിച്ചതും, ദേവാസുരന്മാർചേർന്നു പാൽക്കടൽ കടഞ്ഞതും, ദക്ഷൻ ശിവനെക്ഷണിക്കാതെ യാഗംകഴിച്ചതും, പാർവതി ഹിമവൽപുത്രിയായി ജനിച്ചു പരമശിവനെ വിവാഹംചെയ്തതും, ഹിരണ്യാദികളെ നിന്തിരുവടി സംഹരിച്ചതും, ബ്രഹ്മാവു അഞ്ചു ശിരസ്സോടുകൂടിയിരുന്നതും, കാമദേവൻ പരമശിവന്റെ കണ്ണിൽ ദഹിക്കുന്നതിനു മുമ്പു ശരീരത്തോടുകൂടി നടന്നതും, മാർക്കണ്ഡേയനുവേണ്ടി, ശിവൻ കാലനെ സംഹരിച്ചതും, സുബ്രഹ്മണ്യൻ ജനിച്ചതും, അച്യുതനും ശങ്കരനും തമ്മിൽ യുദ്ധംചെയ്തതും, വൃകാസുരനെ ഭയന്നോടിയ ശിവനെ നിന്തിരുവടി രക്ഷിച്ചതും, മറ്റു പുരാതനങ്ങളായ പല സംഭവങ്ങളും കണ്ടറിഞ്ഞിരിക്കുന്നവനാണ് ഞാൻ. അന്നുമുതൽ ഇന്നുവരെ ദാനംകൊടുത്ത മുതൽ തിരികെവാങ്ങിച്ച രാജാക്കന്മാരെ ആരെയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ അങ്ങനെ ഒരാഗ്രഹം പ്രദർശിപ്പിച്ചതു നിന്തിരുവടിമാത്രമാണ്". അതുകേട്ടു ശ്രീരാമസ്വാമി കല്ലെടുക്കാതെയാണ് മടങ്ങിപ്പോയതു്. അതിനാൽ ദാനംചെയ്ത മുതൽ ഇച്ഛിക്കുന്നതു് ഒരിക്കലും ധർമ്മമല്ല. കഠിനനരകാനുഭൂതിക്ക അതുകാരണമാണ്. സൂര്യവംശരാജാവായ രഘുരാജൻ,

(കിളിപ്പാട്ടു മട്ട്.)

പണ്ടു പങ്കജബന്ധുവംശത്തിൽവിഖ്യാതനായ് ഉണ്ടായിവന്നരഘുവെന്നൊരു നരവരൻ * കണ്ടാൽകോമളൻ,വീര്യശൌര്യവിക്രമശാലി പുണ്ഡരീകാക്ഷങ്കൽപൂർവമേ വെച്ചുമതി * നന്ദനന്മാരെപ്പോലെനാട്ടിലെപ്രജകളെ നന്ദിച്ചുസംരക്ഷിച്ചുനന്മവളർപ്പിച്ചവൻ * ഒന്നായികാനനക്കളിയാട്ടം മന്നവസമൂഹത്തെക്കിങ്കരന്മാരാക്കി * ധർമ്മവിച്ഛേദംവരാതെനിത്യവുംനിർമ്മ ലന്നാദിദാനങ്ങളുംചെയ്തുവന്നിരിപ്പവ

ൽ * ഭക്തനാരംകുടുംബികളായശ്രദ്ധയോടുമാനന്ദമോടും ധാന്യമിവയൊക്കെപ്പലവരെക്ഷണിച്ചവൻ
* വിഭവന്നൽകി, സപ്തസ്വരസ്സാദികളുമവ [illegible] തവാമെന്നുള്ളതപോൽമാനം ചെ
യ്യാൻ * മംഗലവിപ്രന്മാർതന്നാശിസ്സുമേറ്റുമ്പ [illegible]
ത്യുമ്പോൾ * വന്ദ്യനാകുമൊരു വിപ്രസത്തമൻ പോന്നുവന്നാൻ മന്നവൻ സൽക്കരിച്ചു ചൊ
ദിച്ചാനഭീഷ്ടത്തെ * ധന്യഭൂപതി [illegible] മാണിക്യത്തെ തന്നാലുമെന്നിക്കെന്നു ഭൂസുര
നപേക്ഷിച്ചാൻ * ഖേദമെന്നിയേ ഭൂപൻ [illegible] ബോധശാലികൾക്കിനി
നൂംഗാരാകവർഗ്ഗം * തന്നുടെ മേൽക്കുപ്പായക്കീശപ്പുത്തിൽനിന്നും മന്നവനെടുത്തങ്ങു ദാനം
തികച്ചുദാനംചെയ്യാൻ * ഇഷ്ടമായതു കണ്ടേൻ വിപ്രസത്തമ! ഭവാ[ൻ] നിച്ചമറ്റെന്തുള്ള
ന്നചോദിച്ചുവന്ദിക്കുന്ന * പൃഥ്വീപാലനെനോക്കി ബ്രാഹ്മണൻ കേളുഭവാൻ ബുദ്ധചേത
സാധന്യവാന്മാരീവാക്കുമേലും * ഇന്നിതുമെന്നിക്കൊരു മോഹമുണ്ടതും ഭവാൻ കനിവോടെ
കനിഞ്ഞീടാവുന്നതാമെന്നാൻ * മുനിനായക! മമ [illegible] ധനവും സമ്പ
ത്തുകൾ ചോദിച്ചാൽ കൊടുക്കുവാൻ * മുനിവില്ലേതും ഭവാനേതൊന്നുവേണമെന്നു നിനവ
ങ്ങളുമരിയാതെ ചൊല്ലുകേ വേണ്ടു * [illegible] കേട്ടു വിപ്രൻ ചൊല്ലിനാൻ നൃപതേ! ഭവാ[ൻ] തേ
ജോരൂപിണി [illegible] * സുന്ദരിമാരായ [illegible]
വന്നീടുമെന്നോർമ്മയില്ല സംശയമേതും * മന്നവൻ തന്നെയപ്പോളരുളിച്ചെയ്തു തന്നുടെ
പത്നിമാരെയൊക്കെവേ വരുത്തിനാൻ * ഇന്നിതിലാരിൽ പ്രിയമാകുന്നു ഭവാനതു ചൊന്നാ
ലുമെന്നാലവൾതന്നെ ഞാൻ നല്കുന്നേൻ * ഭൂപതേ ഭവാൻ വിപ്രകന്യകാ [illegible] ശോ
ഭനഗാത്രിമാരെ [illegible] * [illegible] മാനി
നിമാരെപ്പോലെ വിപ്രനുസൽക്കരിച്ചാൻ * കല്യാണശീലർ [illegible] വൽ
ല്ലാതെ സ്വച്ഛവൃത്തിക്കെന്തൊരു വഴിയെന്നു * വല്ലാതെ വിഷണ്ണനായ് [illegible]
നിർല്ലജ്ജം നൃപനോടു [illegible] * കല്യാണ [illegible] ഭാര്യ
ങ്ങളൊന്നു കല്യാണിമാരെക്കാൾ [illegible] * ഇല്ലല്ലൊ പൊതുവൊന്നുമതി
നുയോനിനി വല്ലതെങ്കിലും [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * പിന്നെ
[illegible] *
[illegible] *
[illegible]
ന്നു * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
പ്പെരോ! * [illegible]
ക്കെടോ! * [illegible]
ല്ലോ * [illegible] പ്രസ
ന്നനായ് * [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
ട്ടക്കിലോ * [illegible]
ട്ടം * [illegible]
നിച്ചാൻ * [illegible]
നേരം * വിപ്രൻ [illegible]
[illegible] * [illegible]
ലിമാർ * [illegible]
ഭവാൻ * [illegible] * ത

ഇപ്രകാരങ്ങൾകേട്ടൊരുരാജാവപ്പോൾ മുൻപ്രകമ്പമാർന്നായവിപ്രന്റെവീണപേക്ഷിച്ചാൻ * ദുഷ്പ്രാപമിതുഫലമെന്നിരിക്കിലുംപോരാ മല്പതിന്നിന്നിലഭിക്കാവതല്ലെന്നാകിലും * താൻ കൃപാകടാക്ഷമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻനൽകീട്ടവനിക്കാലമാറിന്നോരമണ്ഡലംകൊടുക്കണം * അങ്ങനെ സമ്മതിച്ചവേദിയൻകഴിച്ചപ്പി മന്നവൻകന്യാരത്നത്തെപ്രാപിച്ചുതപസ്സിനായ് * ഒന്നാനായ്ദിവസങ്ങൾകഴിഞ്ഞുകൂടി, ആതപശ്ശക്തിയോടുമാവസന്തത്തിൽമന്നവൻവിചാരിച്ചാൻ * എന്നെകഷ്ടമേ! വിപ്രനോടുഞാനെന്തേചൊൽവ തെന്നെയുമൊന്നാലോക്കാൻസ്വാധ്യായങ്ങളിരിക്കുന്നു * ധന്യനാംമുനിയെനിരാകരിക്കയാൽ തന്നെഅങ്ങേർക്കുമഹാമാനംചെയ്കഉചിതം * വന്നുകൂടിയവിപത്താരോടുംചൊല്ലാമിനി ദുസ്സാധ്യമീകോപമല്ലാതില്ലവലംബം * കൊടുക്കാമെന്നുതാനേപറഞ്ഞുപോയതിനി കൊടുക്കാതിരിക്കിലുപാപമായ്വരുമല്ലോ * ശപിച്ചേക്കാനുംക്രുദ്ധനാകുംവിപ്രൻ എപ്പോഴുംതാപസനെ ശന്ധിച്ചേക്കാനുമെത്തി * കഴിച്ചുകൂടുവാനെങ്ങിനെ വേണ്ടതെന്ന കടുത്തതാപത്തിങ്കലുമെന്നു നിശ്ചയിക്കിലും * ജഡത്തെവിട്ടാലിന്നു ജന്മമുണ്ടെന്നോ ജഡത്തിൽതന്നെമേവുവാനാവേശിച്ചീടുമെന്നോ * നിശ്ചയമില്ലഹാഹാ! ഒന്നുമേ തോന്നുന്നില്ല കണ്ണുനീർതുളുമ്പിക്കൊണ്ടും മോഹിച്ചുരുണ്ടുവീണും * മന്നവൻകിടക്കുമ്പോൾ ദേവകൾവന്നുവെണ്ണപ്പൊളിപോലെയെന്ന പോലെ വിണ്ണിൽനിന്നിഴിഞ്ഞുടൻ * നാഥനാം ദേവേശനെങ്ങിനെന്നു പരിതാപമെന്തിനു ചിന്തിച്ചു ചെയ്യാൻ * കുറിച്ചു കൊടുത്തിട്ടെപ്പെട്ടുവരുമവൻ നാമരൂപന്റെ കാരുണ്യം ഏറെ പോലെ മന്നവനുപ്രസാദിച്ചു * താനേരിപ്പാർത്തതിലുയർത്തിച്ചു പരിതാപശമനംമുനീന്ദ്രനോടൊപ്പമരുളിച്ചാൻ * അല്ലയോ ഭൂപാലനേ! നീ വന്നിതു വിപ്രനുമൊന്നിച്ചു കൂടി നൽകണമെന്നുംചൊല്ലി * നിൽക്കുന്നവനെ വിനയവാത്സല്യപൂർവ്വംഊറി സന്തോഷംപൂണ്ട വിച്ചുസംപ്രീതിപൂർവ്വം * ഇന്ദ്രന്റെപൂങ്കാവിലെപ്പുഷ്പമാണിതെന്നു കല്പിച്ചരുളിച്ചെയ്തു ശിവഭക്തനായി * പുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടുപോയി ദേവലോകപ്രാപിച്ചു സമ്മാനിക്കയും ചെയ്തു പുഷ്പഫലങ്ങളെ * സത്യസന്ധനായിസ്സതീവാത്സല്യത്താൽവശീകരിച്ചു സന്തുഷ്ടനായിതന്നെ ഏവരുമെങ്ങനെയുമിപ്പിന്നെ * താപം വന്നതില്ലോകർക്കിനിയൊന്നിനുമിവർ തന്നെവന്നെത്തുന്ന കണ്ടെത്തിപ്പതിവായി * കനിഞ്ഞൊഴുകിയ കണ്ണീരൊഴുക്കിനിൽക്കുന്നു ഞങ്ങളെയൊക്കെ ആനന്ദിച്ചുമറിയാതെ * പ്രണയപൂർവ്വം ചൊന്നാൻ, നിന്നോടൊക്കെ ഒന്നു ചൊല്ലണമെന്നാലിനി നിന്നയോഗം ചെയ്യണം ഭവാൻ * എന്തിനാണിങ്കലിനി ഫലങ്ങൾ കൊടുക്കുമോ സാദരം വിടകൊണ്ടീടുവാൻ * പ്രീതിപൂർവ്വകം നൽകിക്കൊണ്ടു വിപ്രനെമ്മേ ശാന്തനാക്കി അരുളി ചെയ്തിതേ! * ചൊല്ലുന്നവൻ ഏവരും കേട്ടിതു വിപ്രനോട്! നല്ലതല്ലിതു മോഹങ്ങളല്ലോ * ചൊല്ലുവാൻ വിധിയൊക്കും സ്വർഗ്ഗലോകത്തിലുള്ള നല്ലോരുപൂങ്കാവിലെക്കനിയാണിതെന്നാൽ * പോകുവാൻ വഴിയില്ലപോകാൻ പുണ്യവുമില്ല ഭോഗകാര്യമുള്ളവരോ ഭൂമിയും പൊൺകവാടവും * നാകത്തിൽ ഞാനൊന്നു പോകുന്നുണ്ടിനിയീ ലോകത്തെപ്പാലിച്ചു രക്ഷിച്ചാലും * എങ്കിലങ്ങുപറന്നാൽ രാജ്യാധികാരത്തെയും മങ്കമാരെയുമെല്ലാം തിരികെവാങ്ങിക്കൊണ്ടു * രാജനെ ന്നിവർ ചൊന്ന വിപ്രനെ നമസ്കരിച്ചു ഭക്തിപ്രേമപൂർവ്വം പൂജ ചെയ്താൻ * ദേവിയോടൊത്തു മന്നൻ പൂജിച്ചു സല്ക്കരിച്ചിട്ടിനിയവൻ വാങ്ങുവാൻ വന്നതിനാലല്ലോ * പ്രീതനായതു പോലെ പുഷ്പകവാഹനത്തിലേറിയ നാഥനോടൊത്തു സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നായികയോടാൻ * ശ്രമിക്കാമെന്നുവന്നു മനക്കാമ്പിലും കനിവോടു ദേവേന്ദ്രൻ പാലിച്ചു * മുറ്റുമക്കാലം പൂമലർ ഉദ്യാനത്തെ പാർത്തിരിക്കെ വിപ്രകുമാരം കണ്ടെത്തുന്നെന്നെയും * ഒട്ടൊരുനേരം ഉല്ലാസത്തോടു നില്ക്കുന്ന വിപ്രോത്തമൻ തൃപ്തനായ് വന്നു * പിടിച്ചുകെട്ടിയ ദേവിമാരെ ചെന്നു കൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിക്കയും ചെയ്താൻ * കൊടുത്തതിനുവിധിയെപ്പോലവൻകഴിക്കയും തീരെ സഹിച്ചുകൊണ്ടുമിൻ * ഇപ്രകാരം വിശ്വാമിത്രനായ് കൊടുത്തൊരു സത്യസന്ധനായ് വാങ്ങുവാൻ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ * നിർബന്ധിച്ചു നിന്നുകൊണ്ടുനിരോധിച്ച സുപ്രസിദ്ധമാം കഥയറിയുന്നില്ലേ?

ഇങ്ങനെ പല ഉദാഹരണങ്ങൾപറഞ്ഞു, നാമദേവൻ മാതാപിതാക്കളെ ഒരുവിധത്തിൽ സമ്മതിപ്പിച്ച്, പരാഹൻ പതിനായിരവും കൂട്ടുകാരെക്കൊണ്ടുപ്പിച്ചുയാ

ത്തുപറഞ്ഞയച്ചു. അനന്തരം സർവ്വലോകനിയന്താവായിരിക്കുന്ന ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരുള്ളപ്പോൾ യാതൊരുകാര്യം നമുക്കാവശ്യമില്ലെന്നും, സദാ അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ചിരിക്കാതെ, ദുഃഖിക്കുന്നതു ഉത്തമമല്ലെന്നും, മറ്റും പല നീതികളും, മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു ഉപദേശിച്ച്, രാത്രി അധികമായെന്നുകണ്ട് ഉറങ്ങാനായി അവിടെ കിടന്നുതന്നെകിടന്ന് വിഷ്ണുസങ്കീർത്തനങ്ങളെപ്പാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു അ പാട്ടുകേട്ടു, താംസേട്ടിക്കും കുഡുംബത്തിനും, അത്ഭുതവും ആനന്ദവും നിർവൃതിയുമുണ്ടായി. കുറേ നേരം അങ്ങനെകിടന്നശേഷം, എല്ലാവരും ഉറക്കംപിടിച്ചു.

ഇതിനിടയ്ക്ക്, ഭഗവാൻ പതിനായിരംകൊല്ലംപോയ പുഷ്പകാർ ഭഗവൽസന്നിധാനത്തിൽചെന്ന്, വസ്തുതകളെല്ലാം ഉണർത്തുകയും നാമദേവന്റെ ബുദ്ധിയെപ്രശംസിക്കയുംചെയ്തു. ഭഗവാൻ അതുകേട്ടു സന്തുഷ്ടനായി, രാത്രിയുടെ നാലാംയാമത്തിൽ, അനേകം ദേവന്മാരോടും ദേവസ്ത്രീകളോടും മഹർഷിമാരോടുംകൂടി, വിവിധവാദ്യങ്ങൾമുഴക്കിച്ചുകൊണ്ട്, നാമദേവന്റെ ഭവനത്തിലേക്കു യാത്രയായി. പലവിധത്തിലുള്ള പുഷ്പമാലകളും ആഭരണങ്ങളും കസ്തൂരികളും, മറ്റും ദേവസ്ത്രീകൾ മംഗളാരതി, ആലവട്ടം തളികയിൽവെച്ചുകൈയിൽ ധരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു ഇങ്ങനെ പലവിധത്തിലുള്ള അലങ്കാരങ്ങളോടും ആഘോഷങ്ങളോടും അകമ്പടികളോടുംകൂടി, ഭഗവാൻ നാമദേവന്റെ ഭവനത്തിന്റെ മുമ്പാകെ ചെന്നു നിന്നുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തെ വിളിച്ചു. വിളികേട്ടു നാമദേവൻ വേഗത്തിൽ ഞെട്ടിയുണർന്നു് കതകു തുറന്നു്, വെളിയിലിറങ്ങിനോക്കിയപ്പോൾ ശ്രീനാരായണസ്വാമി സപരിവാരനായി എഴുന്നള്ളിനില്ക്കുന്നതുകണ്ട്, ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽമുഴുകി സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു വാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചു. ഉടനെ, ഭഗവാൻ നാമദേവനെ തൃക്കൈകളാൽ തലോടി അരുളിച്ചെയ്തു. "പ്രിയഭക്തനായ നാമദേവ! നിനക്കുമാത്രം എന്റെ സ്വരൂപത്തിൽ കാണപ്പെടും. മറ്റു കാണുന്നവർക്കെല്ലാം ഒരു വർത്തകൻ എന്നേ തോന്നുകയുള്ളു. നീ എന്നെ മറ്റുള്ളവർകാൺകെ ഒരു വർത്തകൻ എന്നപോലെ ഭാവിച്ചുകൊള്ളണം. നമുക്കിപ്പോൾത്തന്നെ, നിന്റെ ബന്ധുഭവനത്തിലേക്കു ഈ ആഡംബരത്തോടുകൂടിപ്പോകണം. നീ വേഗംപോയി കുളിച്ചുവന്നു വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ ധരിക്കയും മാതാപിതാക്കന്മാരെ ധരിപ്പിക്കയും ചെയ്യണം."

ഭഗവാന്റെ കല്പനപ്രകാരം നാമദേവൻ തൽക്ഷണംതന്നെപോയി കുളിച്ചു മാതാപിതാക്കന്മാരുമായി യാത്രയൊരുങ്ങി. ഭഗവാനെ നാമദേവൻഴിച്ചുള്ളവരെല്ലാം ഒരു വ്യാപാരിയാണെന്നുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. നാമദേവനുമായുള്ള സ്നേഹംപ്രമാണിച്ച്, അദ്ദേഹംകൂടി ബന്ധുഭവനത്തിലേക്ക്, പോകാൻ പരിവാരസമേതം വന്നിരിക്കയാണെന്നു എല്ലാവരും ധരിച്ചു. അനന്തരം താംസേട്ടിമുതൽപേർ, വർത്തകനോടൊന്നിച്ചു ബന്ധുഭവനത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

"പാട്ടുമാട്ടവുംകുഴൽപൊൽപ്പുകൾ പ്രകീർത്തിയും
കൂട്ടമേവാദ്യങ്ങളും ഘോഷങ്ങളും"

ഘോഷിച്ച്, ആകാശമണ്ഡലം പരിമളത്താൽ ഭൂഷിച്ച് പണ്ഡരപുരംമുഴുകെ മനുഷ്യകിമറിയത്തക്കവണ്ണം സന്തുഷ്ടരായിപ്പോകുമ്പോൾഎതിരികളെല്ലാം വളരെ അത്ഭുതപ്പെടുകയും, ഈ വ്യാപാരി ഏതാണെന്നു പലരോടും ചോദിക്കയുംചെയ്തു. വൈകുണ്ഠപുരത്തിലെ കേശവദാസനെന്നൊരു വ്യാപാരിയാണെന്നും നാമദേവനുമായുള്ള സ്നേഹംപ്രമാണിച്ചുവന്നു കല്യാണഘോഷത്തിനു പോകയാണെന്നും പരിചാരകന്മാർ പറഞ്ഞുധരിപ്പിച്ചു. പലരും കേട്ടു, ആ വർത്തകന്റെ പ്രൗഢിയെയും മഹാമനസ്കതയേയും വാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചു. നാമദേവന്റെ ബന്ധുഭവനവാതുക്കൽ ചെന്നപ്പോൾ, അത്യുത്സാഹകരമായ ആഘോഷയാത്രയെ പുകഴ്ത്തി അവിടെ കൂടിയവരെല്ലാം കൊണ്ടാടി. എല്ലാവർക്കും അവരവരുടെ അനുഗ്രഹംപോലെയുള്ള വസ്ത്രാഭരണാദികളെ നാമദേവന്റെ വർത്തകൻ ദാനംചെയ്തു. മണവാളിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു വിലയേറിയ ചില രത്നാഭരണങ്ങൾ സമ്മാനിച്ചു. അതിഥികളായ ബ്രാഹ്മണരുംമറ്റും പല ദാനങ്ങളാൽ സന്തുഷ്ടരായി മുക്തകണ്ഠംവാഴ്

തിസ്തുതിച്ചു. അനന്തരം വിഷ്ണുദാസന്റെ ചൌളവും കർണ്ണവേധനവും സുമുഹൂർത്തത്തിൽ നടത്തിച്ച്, അനർഘങ്ങളായ പട്ടുവസ്ത്രാഭരണങ്ങളാൽ, അപാദമസ്തകം ആ ബാലനെ അലങ്കരിച്ചു. അതിന്റെപിന്നെ അവിടെ കൂടിയവർക്കെല്ലാം വർത്തകന്റെ ചെലവിൽതന്നെ ചതുർവ്വിധമായി ഭക്ഷണം ഒരുക്കിച്ചുകൊടുക്കയും, പരിമളവിശിഷ്ടങ്ങളായ പലകറിക്കൂട്ടുകളും വിതറിച്ച്, പനിനീർതളിച്ച് കല്പൂരപ്പൂക്കൾ ദാനംചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ വിലയേറിയ ഒരു മുണ്ടുസവരയെടുത്തു ഭക്തന്റെ പിതാവിനു സമ്മാനിച്ചിട്ടു വർത്തകൻ ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു. "ഹേ കോടീശ്വര! ഞാൻ അങ്ങേ മകന്റെ ബാല്യസ്നേഹിതനായ ഒരു വർത്തകനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകന്റെ ചൌളാദികർമ്മങ്ങൾ ഇന്നുക്ക നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതായി അറിവുകിട്ടുകയാൽ യഥാശക്തി, അതിനുവേണ്ട ഉപഹാരവുംകൊണ്ടാണ്, ഞാൻ വന്നതു്. വിവാഹത്തിനു വരണമെന്നുവിചാരിച്ചിരുന്നതാണ്. പക്ഷേ, അതു സാധിച്ചില്ല. ഇപ്പോഴെങ്കിലും ഇവിടെ വരാനും നാതെത്തിൽ കാണാനും ഇടയായതിൽ അനല്പമായ സന്തോഷമുണ്ട്. ഇനി, എനിക്കുയാത്ര പറഞ്ഞയയ്ക്കണം" കോടീശ്വരൻ അതുകേട്ട്, പലധന്യവാദങ്ങളോടുകൂടി തന്റെ കൃതജ്ഞതയെ പ്രദർശിപ്പിച്ചശേഷം വർത്തകനെ യാത്രയാക്കി. വർത്തകൻ പോകുമ്പോൾ, താനേ വട്ടിയേയും നാമദേവനേയുംനോക്കി, ഹേ! സുകൃതികളേ! ഇനി നിങ്ങൾക്കൈശ്വര്യമായും സന്തോഷമായും ഇരിപ്പിൻ! ഞാൻ പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽചെന്ന്,വിഷ്ണുദർശനംകഴിഞ്ഞ്, വൈകുണ്ഠപുരത്തിലേക്ക ഇപ്പോൾതന്നെ പോകും എന്നരുളിച്ചെയ്ത്, പരിജനങ്ങളുമായി കുറേദൂരം നടന്നശേഷം അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു.

വർത്തകന്റെ പ്രൌഢിയും ഔദാര്യവുംകണ്ട്, സന്തുഷ്ടനും ലജ്ജിതനുമായ ആ കോടീശ്വരൻ, അല്പമായി തനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ധനമത്രയും നിശ്ശേഷം ഉപേക്ഷിച്ച് താനും വിട്ടിനാമദേവൻമുതലായവരെ പോലെയൊക്കെ ഉപചരിച്ചു, കുറേനാൾ അവിടെത്താമസിപ്പിച്ചു. അനന്തരം, യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ചു യാത്രപറഞ്ഞുസ്വന്തഭവനത്തിലേക്കയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. നാമദേവൻ വീണ്ടുംപഴയപടി പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ പോയിനൈവേദ്യാന്നം ഭഗവാനെ പൂജിക്കയും, താനും അതിലൊരോഹരി ഭക്ഷിക്കയുംചെയ്തുകൊണ്ട് താമസിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരിക്കൽ ഭഗവാൻപ്രത്യക്ഷനായി നാമദേവനെ പരീക്ഷിക്കാനായിഇങ്ങനെപറഞ്ഞു. "നാമദേവ! നിനക്ക ഞാൻപലപ്പോഴും സ്വപ്നദാനംചെയ്തുംവേലക്കാരനായിവന്ന്, പാത്രമെടുക്കയുംമററുംചെയ്തുവല്ലോ. അതിനു ഇതുവരെയായിട്ടും! എനിക്ക കൂലിതരികയോ പകരം എന്തെങ്കിലും ചെയ്തുതരികയോ ഉണ്ടായില്ല. നാമദേവൻ അതുകേട്ട ഭഗവാനെ വന്ദിച്ചു പറഞ്ഞു —"ദൈവമായദേവ! നിന്തിരുവടിയുടെ വകയും നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ ലോകത്തിൽ മറെറാന്തുള്ളു? ഞാൻ ആ സ്വാമിക്കങ്ങേക്ക കൂലികൊടുക്കേണ്ടു എന്തൊന്നാണ്? എന്നുതന്നെയല്ല, ലോകത്തുള്ളവരെല്ലാം അങ്ങേ ഭൃത്യന്മാരായിരിക്കെ, അങ്ങേക്ക ഭൃത്യനെന്ന യജമാനൻ ഞാനാകുന്നതെങ്ങനെ? അങ്ങയിൽനിന്നു അന്യനല്ലാത്ത എന്നെ വേലക്കാരനാക്കി കൂലികൊടുക്കുന്നതെന്താണോ? നിന്തിരുവടിയുടെ സാരഗർഭങ്ങളായ ചോദ്യങ്ങൾക്ക ഉത്തരംപറയാൻ അടിയൻ മതിയാകുമോ? അങ്ങുചോദിക്കുന്നതിനു മുമ്പേതന്നെ എന്റെ ജീവനെ അങ്ങേക്ക ദാനംചെയ്തിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക അങ്ങു എന്നെ അന്യനായിക്കരുതാമോ? അങ്ങനെ കരുതിയാലും ഞാൻവേർപെട്ടിരിക്കുമോ? ഇനിയും ഈ ഭക്തനെപ്പരീക്ഷിക്കണമെന്നാണോ വിചാരിക്കുന്നതു്? നാമദേവന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട ഭഗവാൻ, പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തെപ്പിടിച്ചുമാറോടണച്ചുആശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ട്, കുഞ്ഞേ! നാമദേവ! നിന്റെ വിചാരം ഇപ്രകാരമാണെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല എന്നരുളിച്ചെയ്തു. നാമദേവൻ, ഹേ! മഹാനുഭാവനായഭഗവാനേ! സർവ്വജ്ഞനായ നിന്തിരുവടി എന്റെവിചാരത്തെ അറിഞ്ഞില്ലെന്നാണോ അരുളിച്ചെയ്യുന്നതു്? അങ്ങേ മനോഭാവം ബ്രഹ്മാദികൾക്കുപോലും അറിയുന്നതല്ലാത്തസ്ഥിതിക്ക്, അല്പനായ ഞാൻ എങ്ങനെ അറിയും, ഹേ പരമേശ്വര! ഭക്തവത്സല! പാണ്ഡുരംഗ! ശ്രീരംഗ!" എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞു നില്ക്കുമ്പോൾ നാമദേവനു ഭഗവാ

ൻ, നിത്യാനന്ദസമ്പത്തനുഗ്രഹിച്ചു്, അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു. നാമദേവനാകട്ടെ, പണ്ഡരീനാഥക്ഷേത്രത്തെ തന്റെ സ്വന്തംവീട്ടുപോലെ വിചാരിച്ചു് രാപ്പകൽ അവിടെത്താമസിച്ചു ഭഗവൽഭജനം നടത്തിവന്നു.

അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

നാമദേവൻ ജ്ഞാനേശ്വരനോടുകൂടി യാത്രപോയതും, അക്ബർബാദുഷാവിനാൽ കൊല്ലപ്പെട്ട പശുക്കുട്ടിയെ ജീവിപ്പിച്ചു് മഹാരാഷ്ട്രദേശത്തിൽ ഒരു നദീപ്രവാഹത്തെ ഉണ്ടാക്കിയതും, നാഗേശ്വരൻകോവിൽ പടിഞ്ഞാറുമുഖമാക്കി തിരിച്ചതും, ഒരുകാരത്തിൽനിന്നുംവന്ന കൊടികളെ ആ കോവിലിൽ നാട്ടിയതും, യാത്രകഴിഞ്ഞു പണ്ഡരപുരത്തിൽ വന്നപ്പോൾ ശ്രീപാണ്ഡുരംഗൻ വിരുന്നൂട്ടിയതും, വിസോബാവിനോടുബ്രഹ്മോപദേശം ലഭിച്ചതും, പരിശഭാഗവതനെ കണ്ടിട്ടു പണ്ഡരിനാഥൻ അവന്റെ കൈയിലിരുന്ന പരിശവേദിയെ നദിയിൽ എറിഞ്ഞതും, അവന്റെ നിർബന്ധത്താൽ ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ മുങ്ങി, രാജാവുമുതലായ എല്ലാവരും കാൺകെ, അനേകായിരം പരിശവേദികളെ എടുത്തുകൊടുത്തതുംമറ്റും പല അത്ഭുതകൃത്യങ്ങളും വിവരിക്കുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങൾ, ഇനിപ്പുറം വരുവാൻപോകുന്ന ഭക്തന്മാരുടെ ചരിത്രങ്ങളിൽ ചേർന്നുവരും. അതു്, ഭക്തവിജയ ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ കാണപ്പെടും.

ശുഭം.

ആദിമദ്ധ്യാന്തരഹിതനായ ദേവ! ഹിമവാന്റെ അങ്കത്തിൽ കയറിയിരിക്കാൻ സാമർത്ഥ്യമില്ലാതെ, ദുഃഖിച്ചു കരിച്ചു ഗൂഢമായ്, കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ലോകംകൊടുത്തതുപോലെ ഒരു ചരിത്രംപോലും പറവാൻ ശക്തനാകാത്ത ഞാൻ ഭക്തന്മാരായ എഴുപതുപേരുടെ ചരിത്രം എഴുതിത്തീർക്കത്തക്കവണ്ണം അനുഗ്രഹിക്കേണമേ. നിന്റെ തൃപ്പാദപത്മങ്ങളും ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ കാൽത്താമരകളും അനേക ഭക്തന്മാരുടെ പാദങ്ങളും ഭക്തിപൂർവ്വം വന്ദിച്ചു സേവിക്കുന്ന മഹാദാസനായ ഈ വെങ്കിടദാസന്റെ മന്ദബുദ്ധിയെ മാറ്റി, ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണത്തിൽ ശക്തിയും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടുന്ന ബുദ്ധിയും ഇതാ ഞാൻ നിന്തിരുവടിയിൽതന്നെ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ശ്രീനാരായണായനമഃ

വിദ്യാബുദ്ധികൾതന്നുവിഘ്നമഖിലംതീർക്കുന്നവിഘ്നേശനും
ഭക്തന്മാർക്കുമനോരഥങ്ങളരുളുന്നൊരുശ്രീപണ്ഡരീനാഥനും
തത്ത്വാർത്ഥംവിവരിച്ചുദീപ്തമതിയുംശ്രീഗുരുവിയുംസ്വാദരം
നിത്യംഭക്തകഥാപ്രസംഗപടുതയ്ക്കന്യേകടാക്ഷിക്കണം.

ശ്രീമഹാഭക്തവിജയ, ശ്രീനാമദേവോപാഖ്യാനം സമാപ്തം.

ജ്ഞാനേശ്വരചരിത്രം

———:o:———

ഗോപാൽസ്തുതി.

തീക്ഷ്ണൻ തിരുമേനിസുന്ദരവപുർദൃഷ്ട്വാംനിപീഡ്യോരസം
വാഴുന്നതപസ്സാവിളങ്ങുമൃഷിവസ്ത്രന്മാരമാത്മംപദോ!
നോക്കിക്കൊണ്ടതിനെത്തിരോദനവരാനന്ദകതിതൻവൈഭവം
മൂർഖൻ ഞാനറിയുന്നതെങ്ങനെ ഹരേ! നിൻപത്മസമ്പത്തുമേ.

ജ്ഞാനേശ്വരസ്തുതി.

ശ്രീനാഥപത്നീനവരേണ്യകമ്പമനസ ഫാലമതാമഹമള്ളൽ
ശ്രീനാഥനെകണ്ട ഭൂപാലകല്പിമുഖപത്രപൻഫണീന്ദ്രശയനൻ
ജ്ഞാനാത്മമർത്ത്യവടിവായ്‌വന്നധർമ്മനിലപാലിൽപരത്തിയമഹാ-
ജ്ഞാനേശ്വരാഖ്യപദധാമമന്മുഖവരമേകട്ടെനമ്മവരവാൻ.

(ജ്ഞാനേശ്വരരുടെ പിതാവായ വിഠോബാവന്റെയാത്ര)

ജ്ഞാനിമാത്രൈശ്വര്യപ്രസിദ്ധികളേറ്റുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഉദ്ധവസിദ്ധർ മുതലായ ഭാഗവതന്മാർ, ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റ്, ചന്ദ്രഭാഗാനദിയിൽ കുളിച്ചു നിത്യകർമ്മങ്ങളും കഴിച്ചുകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മാംശഭൂതനായ നാമദേവസിദ്ധരുടെ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ച്, അദ്ദേഹത്തെ വലംവെച്ചു വന്ദിച്ച്, സദ്ഗുരോ! ത്രിമൂർത്തികളും അംശിരകളും ലോകത്തിൽ അവതരിച്ച ചരിത്രത്തെ ഞങ്ങളെ കേൾപ്പിച്ചനുഗ്രഹിക്കുന്നതിനു കനിയുണ്ടാകണം. എന്നപേക്ഷിച്ചു. നാമദേവസിദ്ധർ അതുകേട്ടു സന്തുഷ്ടനായി, ഉദ്ധവസിദ്ധർ മുതലായവരെ നോക്കി, ഹേ ഭാഗവതശ്രേഷ്ഠന്മാരേ! ഭക്തന്മാരുടെയോ ജീവന്മുക്തന്മാരുടെയോ ലീലകളായ ദിവ്യചരിത്രങ്ങളെ, ഉദാരന്മാർ കഥിക്കുന്നതും ശ്രദ്ധാപൂർവം കേൾക്കുന്നതും, ജീവകാരുണ്യം, ശാന്തി, സത്ഭാവം, സത്സംഗം, ഉപരതി സൽഗുണനിർഗ്ഗുണധ്യാനം, ബ്രഹ്മജ്ഞാനം അഖണ്ഡാനന്ദമൌനം, എന്നിവ അടയുന്നതുകൂടാതെ എളുപ്പത്തിൽ സകലസിദ്ധികളെയും പ്രാപിച്ച്, മുക്തന്മാരായി ബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ആ മഹാത്മാക്കളുടെ ചരിത്രത്തിനു തുല്യമായി മറ്റൊന്നുമില്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. അത്, സകലേശ്വരസ്വരൂപത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു ദീപം പോലെയാകുന്നു. എന്തിനെന്നാൽ, അജ്ഞാനാന്ധകാരത്തിനെ നീക്കി, പരമാത്മതേജസ്സിനെ നൽകുന്നതാകകൊണ്ട്, ഈ ഭക്തവിജയത്തെ ജഗത്സാക്ഷിയെന്നും, ശാന്തിയെന്ന അമൃതത്തെത്തളിച്ച്, രാഗദ്വേഷാദികളായ അഗ്നിയെ കെടുത്തുന്നതാകകൊണ്ട്, പരമാത്മാവെന്നും അഹങ്കാരാദികളെ നശിപ്പിച്ച്, മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതാകകൊണ്ട്. അസ്തുരെന്നും, അറിവില്ലാത്തവർക്ക വിവേകത്തെ നൽകുന്നതാകകൊണ്ട്, ഹരിഭക്തരെന്നും, പാപകർമ്മങ്ങളിൽ വീഴാതെ തടുക്കുന്നതിനാൽ വനമാലിയെന്നും, ഞാൻ എന്നുള്ള തോന്നലിനെ ഭസ്മമാക്കുന്നതുകൊണ്ട് നിടിലാക്ഷനെന്നും ബഹിർമ്മുഖവിഷയഭോഗങ്ങളിൽ മുങ്ങിമയങ്ങിയിരിക്കുന്ന ജീവനെ അന്തർമുഖമാക്കി മോക്ഷാനന്ദത്തിലുണ്ടാക്കുന്നതുകൊണ്ട് മഹേശനെന്നും സ്വപ്നത്തിൽപോലും വിഷാദം ഉണ്ടാകാതെ മോക്ഷാമൃതം അനുഭവിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ട് സദാശിവനെന്നും, ഞാൻ നീ, എന്റേതു നിന്റേത്, എന്നുള്ള വികല്പങ്ങളെത്തീർത്തു ആത്മമാത്രഭാവനയെ കൊടുക്കുന്നതാകയാൽ, പരബ്രഹ്മമെന്നും പറയാം. വിശേഷിച്ചും ഈ ജ്ഞാനേശ്വരചരിത്രത്തെ

പറയുന്നവൎക്കും കേൾക്കുന്നവൎക്കും ലഭിക്കുന്ന മഹാഫലം വാചാമഗോചരമാകുന്നു. ഹേ! സാധുക്കളേ! ഈ ചരിത്രത്തെ അത്യന്തം ഭക്തിയോടുകൂടി കേട്ടുകൊൾവിൻ! എന്നുപറഞ്ഞു ഭഗവന്നാമങ്ങളെ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു പറവാൻ തുടങ്ങി.

പുരാണപ്രസിദ്ധമായ ഗോദാവരീനദിയുടെ സമീപത്തായി, പുണ്യശാലികളാൽപ്രസിദ്ധിനേടപ്പെട്ട അപെഗ, എന്ന ഊരിൽ, ഗോവിന്ദപന്ഥൻ എന്നപേരോടുകൂടി വിഷ്ണുഭക്തനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ അനുരൂപയായ നിരുപ എന്ന ഭാൎയ്യയുമായി താമസിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം, നിത്യനിയമാദികളെ യഥാവിധി അനുഷ്ഠിച്ചു്, ഭഗവന്നാമജപം ഭഗവൽപൂജമുതലായ ദേവകാൎയ്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധയോടുകൂടി ദിവസം നയിച്ചു രാജധാനിയിൽ ഒരു കണക്കെഴുത്തുജോലിയിൽ ഏൎപ്പെട്ടു്, അതിന്റെ മാസപ്പടികൊണ്ടു നിത്യവൃത്തിസുഖമായി കഴിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെ താമസിച്ചുവരവെ, പുത്രന്മാരില്ലായ്കകൊണ്ടുണ്ടായ മനശ്ചാഞ്ചല്യം ആ ദമ്പതിമാരുടെ നിരന്തരസുഖത്തെ കളങ്കപ്പെടുത്തി. യഥാശക്തി, അന്നദാനങ്ങളും സാധുജനശുശ്രൂഷകളും, തീൎത്ഥാടനവും ചെയ്തു് അങ്ങനെതാമസിച്ചുവരവേ, ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ, അവൎക്കു ഒരാൺകുട്ടിയുണ്ടായി. ആ കുട്ടിക്കു് വിഠോബാവൻ എന്നുപേരിട്ടു. യഥാകാലം ചൌളം, ഉപനയനം, മുതലായ കൎമ്മങ്ങളും, വിദ്യാഭ്യാസവും വഴിപോലെ നടത്തി യൌവനമാരംഭിച്ചപ്പോൾ മാതാപിതാക്കന്മാർ വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചാലോചിച്ചു. അതറിഞ്ഞു വിഠോബാവൻ, അവരുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു "ഹേ! മാതാപിതാക്കന്മാരേ! നിങ്ങൾ വിവാഹത്തിനുമുമ്പായി എനിക്കു തീൎത്ഥയാത്രചെയ്വാൻ അനുവദിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. ആ അപേക്ഷ മാതാപിതാക്കൾക്കു ദുസ്സഹമായിത്തീൎന്നു. എന്നിട്ടു പുത്രനോടു പറഞ്ഞു. "മകനേ! നീ അറിയാത്ത കുട്ടിയല്ലേ? ഇപ്പോഴേ തീൎത്ഥയാത്രയ്ക്കുപോകണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു്, ഒന്നുകൊണ്ടും ഉചിതമല്ല. ലോകവിഷയങ്ങളെ സന്ത്യജിച്ചവൎക്കും അച്ഛനമ്മമാരില്ലാത്തവൎക്കും ചെയ്യത്തക്ക മഹാപാപംചെയ്യുന്നവൎക്കാണു തീൎത്ഥയാത്ര വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു്. നീ ഇതു ബാല്യത്തിലെ, ഞങ്ങളെ ദുഃഖിപ്പിക്കാൻമാത്രം ഇതിനുള്ള മനസ്സുറപ്പു്, അത്യാശ്ചൎയ്യകരമായിരിക്കുന്നു. അച്ഛനമ്മമാരായ ഞങ്ങളെപ്പിരിഞ്ഞുപോകുന്ന ധൈൎയ്യം നിനക്കു സംഭവിച്ചുവോ? ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതിനു നിനക്കു വെറുപ്പുതോന്നാൻ കാരണം എന്തു്? ആഭിജാത്യമുള്ള അനുരൂപയായ ഒരു കന്യകയെ വിവാഹംചെയ്തു് വിധിപ്രകാരം ഗൃഹസ്ഥധൎമ്മം പാലിച്ചു സുഖിച്ചിരുന്നു്, വൃദ്ധരായ ഞങ്ങളെയും സുഖിപ്പിക്കുന്നതാണു നിന്റെ ധൎമ്മം—അല്ലാതെ വൃദ്ധാശ്രമമായ തീൎത്ഥാടനത്തിൽ ഇപ്പോൾ മനസ്സുവയ്ക്കുന്നതു ഒന്നുകൊണ്ടും ശരിയല്ല."

മാതാപിതാക്കളുടെ ഈ ഉപദേശംകേട്ടു്, വിഠോബാവൻ, വീണ്ടും അവരെവന്ദിച്ചു പറഞ്ഞു. "പിതാക്കളേ! ഗൃഹസ്ഥധൎമ്മം പാലിച്ചു സുഖിച്ചിരിക്കണമെന്നു നിങ്ങൾ എന്നോടുപറഞ്ഞതിൽ ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. പരമാൎത്ഥസുഖം ലൗകികന്മാൎക്കുകിട്ടുമെന്നാണോ നിങ്ങളുടെ വിചാരം? ഓരോരോ ദുഃഖങ്ങളുടെ ശാന്തിയാൽ ഉണ്ടാകുന്നവിശ്രാന്തിക്കു സുഖമെന്നു വെറുതെ ഒരു വ്യവഹാരം ഈ ലോകത്തിൽ ഉണ്ടു്. അതുതെറ്റാണു്. ആത്യന്തികസുഖം മുക്തന്മാൎക്കല്ലാതെ സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. അതിനു പിന്നെ നാശവുമില്ല. ഈ ദേഹംതന്നെ വെള്ളത്തിലെ കുമിളപോലെ ക്ഷണഭംഗുരമാണു്. ആയുസ്സു്, പുത്തൻ കുടത്തിലെവെള്ളംപോലെ നിമിഷംതോറും കുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞു നശിക്കുന്നതാകുന്നു. പ്രാണങ്ങൾ വൃക്ഷത്തിൽവന്നു പാൎത്തിരിക്കുന്ന പക്ഷികളെപ്പോലെ ക്ഷണസ്ഥായികളാണു്. ബാല്യചപലന്മാരോ ശബ്ദമോ മറ്റോ ഉണ്ടായാൽ ഉടൻ അവ്വണ്ണം പറന്നുമറഞ്ഞുകളയും. മനസ്സു്, ചാപല്യം നിറച്ച ഒരു കുരങ്ങനെപ്പോലെയും, ജലസാഗരത്തിൽ മുഴുകിയ തോണിപോലെയുമാണു്. എന്നാൽ വിവേകം അത്യന്താനന്ദത്തെ തോന്നിച്ചു് ആ ചൈതന്യപ്രമാണത്തെ മനസ്സിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതാണു്. സംസാരം വിവേകവൃക്ഷത്തെമുറിച്ചെറിയുന്ന മൂൎച്ചയുള്ള ഒരു കോടാലിതന്നെയാണു്. അങ്ങനെയുള്ള സംസാരത്തിൽ കെട്ടുപെട്ടതിൽ പിന്നെ തീൎത്ഥയാത്ര പോകാമെന്നാണോ നിങ്ങൾ എന്നെ ഉപദേശിക്കുന്നതു്? വൈരാഗ്യലേശമില്ലാത്തവൎക്കു അന്ധതമസ്സിനേക്കാൾ കഠിനതരമായ അവിവേകതമസ്സി

ലൻ

ൽ അകപ്പെട്ടു ബുദ്ധിമുട്ടുന്നതിനും ഭവസാഗരത്തിൽ മുഴുകുന്നതിനും വഴിതെളിക്കുന്ന സംസാരത്തെ ഞാൻ അംഗീകരിക്കുമോ? സ്ത്രീകളെ സ്വപ്നത്തിൽപോലുംസ്പർശിക്കുമോ?" "നാരിയെ വിചാരം ചെയ്യും മുറ്റത്തും തൊട്ടുപർശമോ ബന്ധവും കൈവിട്ടകലുന്നതുവരെ യോഗിയോ പുരുഷന്റെ ജ്ഞാനീശ്വരാ മനസ്സാകുന്ന പരിശ്രമം തീരുമോ ചിന്തിച്ചാലും" എന്നാണു യോഗ്യന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്.

"കാതേകാന്താകസ്തേ പുത്രസ്സംസാരോയമതീവവിചിത്രഃ
ഇതിപരിഭാവയസംസാരസാരം സർവ്വം ത്യക്ത്വാസ്വപ്നവിചാരം"

എന്നു്, ആചാര്യന്മാർ ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നുണ്ടു്. കിംബഹുനാ സംസാരത്തിലിരിക്കുന്നവർക്കാർക്കെങ്കിലും ദുഃഖമല്ലാതെ സുഖമുണ്ടായതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? സംസാരസാഗരത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്നവൻ സുഖങ്ങളാകുന്ന തിരകളുടെ ചുഴൽച്ചയിൽപെട്ടു് ഹതാശനായി നശിച്ചുപോകുമല്ലാതെ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കയോ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ ഉപദേശിക്കുന്ന ഗുരുവിനെ ശരണംപ്രാപിച്ചു ശുശ്രൂഷിക്കയോ ചെയ്വാൻ ഇടയാകുന്നില്ല. പക്ഷേ, ഇതുസാധിച്ചാലും ജ്ഞാനശാസ്ത്രങ്ങളുടെ സംശയം തീരെ മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുമോ? മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചുവെന്നിരുന്നാൽതന്നെയും, അതിനെ അനുഷ്ഠാനത്തിൽ കൊണ്ടുവരാൻ സാധിക്കുമോ? അതും സാധിച്ചാലും ആനന്ദസിദ്ധിയുണ്ടായി, അദ്വൈതബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുമോ? ഈ പരമാർത്ഥമറിയുന്നവൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ അംഗീകരിക്കുന്നതെങ്ങനെ? മേൽപ്രകാരമുള്ള പരമാനന്ദാനുഭൂതി അടഞ്ഞവരെപ്പോലെ പ്രസംഗിക്കുന്ന ഉത്താനബുദ്ധികളായ വാചാജ്ഞാനികൾക്കു വാക്കിലല്ലാതെ അനുഭവത്തിൽ ബ്രഹ്മപ്രാപ്തിയും സിദ്ധിക്കുന്നുണ്ടോ?—അല്ലയോ മാതാപിതാക്കന്മാരേ! വൈരാഗ്യമില്ലാത്തവന്റെ ശാസ്ത്രവിചിന്തനവും, ജ്ഞാനമില്ലാത്തവന്റെ വിവേകവും, വിധവാസ്ത്രീകളുടെ യൌവനവും, ധനവും, ഭോഗവും, ആരോഗ്യമില്ലാത്തവന്റെ ദേഹപുഷ്ടിയും, പാതിവ്രത്യമില്ലാത്തവരുടെ അലങ്കാരവും സൽകർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കാത്ത ആയുഷ്കാലവും, ഭക്തിയോടുകൂടാത്ത പൂജനവും, സ്ഥിരമനസ്സോടുകൂടാത്ത ധ്യാനവും, ജപവും നിഷ്പ്രയോജനമായി ഭവിക്കുന്നതുപോലെ മാനുഷജന്മത്തിൽ മോക്ഷമാർഗ്ഗമന്വേഷിക്കാത്ത പുരുഷന്റെ ജന്മവും നിഷ്ഫലംതന്നെ. അതുകൊണ്ടു എനിക്കു വിവാഹത്തിനുമുമ്പു പലദേശങ്ങളിലും ചുററിസ്സഞ്ചരിച്ചു, ജലസ്ഥലദർശനസ്പർശനാദികളാൽ അനുഭവിച്ചു്, ഉത്തമകേന്ദ്രങ്ങളിൽനിന്നു ജ്ഞാനശാസ്ത്രാർത്ഥങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചു, മൂന്നുവത്സരത്തിനകം മടങ്ങിവന്നു നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം നടന്നുകൊള്ളാം. എന്നിങ്ങനെ അറിയിച്ചു വന്ദിച്ചുനില്ക്കുന്ന പുത്രനെ അച്ഛനമ്മമാർ വാത്സല്യപൂർവ്വം ആശ്ലേഷിച്ചു പല ആശിസ്സുകളെ വചിച്ചു. ഹേ പ്രിയപുത്ര! സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെയും, ദാനംചെയ്യുന്നവരെയും തടുക്കുന്നവർക്കു മഹാപാപമുണ്ടെന്നു വേദത്തിൽ വിധിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, പുണ്യപ്രദമായ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്ന നിന്നെ, ഞങ്ങൾ വിരോധിക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ, നീ മൂന്നുസംവത്സരം താമസിക്കാൻപാടില്ല. ഒരുസംവത്സരത്തിനകം മടങ്ങിവന്നു ഞങ്ങളെ കൃതാർത്ഥരാക്കാമെന്നു വാഗ്ദാനംചെയ്തശേഷംപോയ്ക്കൊൾകേവേണ്ടു എന്നനുജ്ഞാപിച്ചു. വിധോദവൻ അതുകേട്ടു സന്തുഷ്ടനായി, ഒരുസംവത്സരത്തിനകംതന്നെ മടങ്ങിവരാമെന്നുസമ്മതിച്ചു മാതാപിതാക്കളുടെ അനുവാദവും അനുഗ്രഹവും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു യാത്രതിരിച്ചു, ഗോകർണ്ണതീർത്ഥം, പിണ്ഡാരകം, സുരേശ്വരി, ശംഖമണിവിഹാരസ്ഥാനമായ മൂലമാധവം, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണസ്ഥാനമായ പ്രഭാസതീർത്ഥം, മൃകണ്ഡഋഷി സമാധിയിൽ ഇരുന്ന സ്ഥലമായ ഗോമതി; സോമനാഥം, ധവളഗിരി, സപ്തശൃംഗി, അരുണാവരണ, അമരേശ്വരം, ത്ര്യംബകനാഥം, ഗുഹാവർത്തം, ശംഖോദ്ധാരം, ബ്രഹ്മഗിരി, ഭീമശങ്കരം, മുതലായസ്ഥലങ്ങളിൽസഞ്ചരിച്ചുചക്രതീർത്ഥത്തിലെത്തി കുളിച്ചു്, നിത്യകർമ്മങ്ങളും കഴിച്ചുകൊണ്ടു് സമീപമുള്ള ദ്വാരാവതി എന്ന നഗരത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ, അവിടെയുള്ള ശ്രീരാമബന്ധു എന്ന പേരായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ദിവസംതോറും ചക്രതീർത്ഥത്തിൽപോയി കുളിച്ചു് അവിടെ വരുന്ന ബ്രാഹ്മണർ എത്രപേരായാലും ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ഭക്ഷണംകൊടുക്കുന്നവനായ്ക്കൂന്ന പതി

വാസംചെയ്തു. അന്നും ബ്രാഹ്മണനെ അന്വേഷിച്ചിരിക്കുന്നു. വിഠോബാവനെക്കണ്ടയുടനെ സന്തുഷ്ടനായി യഥോചിതപുരസ്സരം അദ്ദേഹത്തെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ഭക്ഷണം കഴിപ്പിച്ചു വേദാന്തതത്വങ്ങളെക്കുറിച്ചു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ ശിതോബന്ധു വിഠോബാവനെ നോക്കി, "ഹേ മഹാത്മൻ! അല്പനായ എന്നിൽ കരുണയുണ്ടായി, രണ്ടുദിവസം കൂടെ താമസിച്ചുപോവണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു, ആ അപേക്ഷയെ വിഠോബാവൻ സമ്മതിക്കയും ചെയ്തു. അനന്തരം രണ്ടാളുമായി വേദാന്തവ്യവഹാരത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. നേരം അധികം ഇരുട്ടുകയാൽ വിഠോബാവനും തനിക്കും ശിതോബന്ധു ശയ്യകൾ സജ്ജീകരിച്ചു രണ്ടാളും നിദ്രയെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു.

അപ്പോൾ ഭഗവാൻ, ശിതോബന്ധുവിന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായി, "ഹേ ഉത്തമഭക്ത! നിന്റെ സമീപത്തിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്ന വിഠോബാവന്നാകുന്നു തന്നെ, നിന്റെ പുത്രിയെ വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കണം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു. ഉടനെ, ശിതോബന്ധു കണ്ണുതുറന്ന്, "ഹാ ഇതെന്തൊരത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു. ഈ പുണ്യാത്മാവിനെപ്പോലെയുള്ള വരനാണെങ്കിലും തന്നെ നമ്മുടെ മകളെ വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കണം എന്നുള്ള ആഗ്രഹം സ്വപ്നമായി പരിണമിച്ചതായിരിക്കുമോ? അതോ ഭഗവാന്റെ സങ്കല്പവും അങ്ങനെതന്നെയായിരിക്കുമോ?" എന്നിങ്ങനെ പലവിധത്തിൽ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നാലാം യാമം ആരംഭിച്ചപ്പോൾ വിഠോബാവനെ ഉണർത്തി ഇങ്ങനെപറഞ്ഞു "കുഞ്ഞേ! നിനക്കെന്റെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്തുതരണമെന്നു ഭഗവാൻ സ്വപ്നത്തിൽ വന്നരുളിച്ചെയ്തിട്ടുമറഞ്ഞു. ഭഗവാന്റെ അഭിപ്രായത്തിനു വിപരീതമായിയാതൊന്നുംപറയാതെ നീ എന്റെമകളെ വിവാഹംചെയ്തു സന്തോഷിപ്പിക്കണം എന്നെനിക്കാഗ്രഹമുണ്ട്."

വിഠോബാവൻ അതുകേട്ടു ഞെട്ടി "ഹാ കഷ്ടം ഇതെന്തൊരു ഗ്രഹപ്പിഴയാണ്? ദാഹംസഹിക്കാഞ്ഞു വെള്ളത്തിനായി കുഴിക്കുമ്പോൾ ഭൂതം വായും പിളർന്നുകൊണ്ടിളകി വന്നെത്തുന്നതുപോലെയുള്ള സംഭവമാണിത്. പുത്രപ്രാപ്തിക്ക വരംലഭിക്കാൻപോയിട്ടു താലിനെ ബലികൊടുക്കാൻ ഇടയായതുപോലെയാണല്ലോ. പിതൃവാക്യം ലംഘിക്കാവുന്നതല്ലെന്നുള്ള വിധി അറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും, വിവാഹകാര്യത്തിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്ക നിരസിപ്പാനാണ് ചെയ്തത്. ആ സ്ഥിതിക്ക, കേവലം ഈ ബ്രാഹ്മണന്റെ വാക്കിനെ അംഗീകരിക്കപ്പെടുത്തി, ഞാൻ ബന്ധനത്തിൽ അകപ്പെടുന്നതു എത്രമാത്രം ഔചിത്യവും യോഗ്യവും ആയിരിക്കും?" എന്നിങ്ങനെ ഓരോന്നു വിചാരിച്ചു, ശിതോബന്ധുവിനെ വന്ദിച്ചു, അനുനയപൂർവം പറഞ്ഞു—"ഉപകാരിയായ ബ്രാഹ്മണോത്തമ! കഷ്ടം, എന്നെയോ എന്റെ ഗോത്രത്തെയോ കുറിച്ചറിയാതെ, ഇങ്ങനെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടത്, അത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു. പണ്ട്, രണ്ടു വേശ്യകൾ രാജാവിന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം കാമകേളിക്കൊരുങ്ങി ചെന്നപ്പോൾ, വളരെനേരം പണിപ്പെട്ട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിളക്കി ശൃംഗാരരസം കലർത്തി കാട്ടിൽനിന്നും എഴുന്നേല്പിച്ചു നാട്ടിൽകൊണ്ടുവന്നു. സംസാരവലയിൽ കുടുക്കിയതാൽ, ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ രാജാവിന്റെ രണ്ടുപെൺമക്കളെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഒടുവിൽ സന്താനങ്ങളും ജനിച്ചു, ഗൃഹസ്ഥനായി ബുദ്ധിമുട്ടും കെട്ടുകയുംചെയ്തു എന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതുപോലെ എന്നെ സത്കരിച്ചു ഭക്ഷണപൂർവ്വം ഒന്നു തൃപ്തിപ്പെടുത്തി ശേഷം സംസാരക്കുഴിയിലേക്ക പിടിച്ചു തള്ളുവാനാണോ ഭാവിക്കുന്നതു? ദയചെയ്തു ഇനിമേലെങ്കിലും എന്റെ കാതുകൾക്ക ഇമ്മാതിരി വർത്തമാനം പറയാതെ ഇരിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. ശിതോബന്ധു അതുകേട്ട്, വിഠോബാവന്റെ ഗോത്രവും കുലവും മറ്റും ചോദിച്ചറിഞ്ഞശേഷം, സന്തോഷത്തോടുകൂടി "അപ്പനെ നീ ഇങ്ങനെ നിർബന്ധിക്കുന്നതു യോഗ്യമല്ല. എല്ലാംകൊണ്ടും എന്റെ മകൾക്കനുരൂപനായ ഒരു ഭർത്താവുതന്നെയാണെന്നാണ് ഭഗവത്സങ്കല്പമെന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു ഭാര്യയെ വിളിച്ചു. "പ്രിയതമേ! നമ്മുടെ ജാമാതാവാണിയിരിക്കുന്നത്. നീ കണ്ടുവോ?" എന്നുചോദിക്കയും മറ്റു പല ആനന്ദവാർത്തകളുംപറകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ

വിദ്യാഭാവൻ—ഇതെന്തത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു! തീർത്ഥാടനത്തിനിറങ്ങിയ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നാണോ പറയുന്നതു്? അതു യുക്തമാണോ? ഞങ്ങളെപ്പോലുള്ള ഒരുവന്റെ നിഷ്ഠയെ നശിപ്പിക്കുന്നതു നിങ്ങൾക്കു ഉചിതമാണോ? വേദവും പറഞ്ഞതാൽ അതിൽക്കവെ ഒരു നിർബന്ധം ഉണ്ടോ? മോക്ഷമാർഗ്ഗം അന്വേഷിച്ചുപോകുന്നവനെ സംസാരത്തിൽ കുടുക്കുന്നതു വിശേഷിച്ചും പാപമല്ലയോ?

ശിവതോബന്ധു;—മകനേ! രാജകല്പനയെ ലംഘിച്ചാലും മാതാപിതാക്കളുടെ ആജ്ഞയെ ലംഘിച്ചുകൂടാ. മാതാപിതാക്കളുടെ ആജ്ഞയെ ലംഘിച്ചാലും ഗുരുവാക്യത്തെ ലംഘിച്ചുകൂടാ. ഗുരുവാക്യം ലംഘിച്ചാലും ദൈവവാക്കു ലംഘിച്ചുകൂടാ. ഇങ്ങനെയാണു ശാസ്ത്രങ്ങൾ വിധിക്കുന്നതു്. "നിനക്കു എന്റെ മകളെ വിവാഹംചെയ്തുതരണമെന്നു" എന്നോടു ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു നിന്നോടു പറയാതിരിക്കാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല. കേൾക്കാതിരിക്കുന്നതു നിനക്കു ധർമ്മവുമല്ല. അതുകൊണ്ടു വിവാഹകർമ്മം മംഗളമായി നടത്തി, അവളോടൊന്നിച്ചു നിനക്കിഷ്ടമുള്ള പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കാം. കാഷായപ്പെട്ടതാകെ എടുത്തെറിഞ്ഞു കുളിച്ചു വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ ധരിച്ചുവരിക.

വിദ്യാഭാവൻ:—ഇതെന്തൊരു വിസ്മയം? കുളിക്കാൻ പോയവൻ ചേററിൽ ചാടിയപോലെയിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ താങ്കളുടെ സ്വപ്നത്തിൽ ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തെങ്കിൽ, എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ വന്നു പറയാതിരുന്നതെന്തുകൊണ്ടു്? എനിക്കു ആ കരുണാനിധി ദർശനം തരാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം എന്തൊരു പാപമാണു ഞാൻ ചെയ്തതു്?

ശിവതോബന്ധു:—അങ്ങനെ പക്ഷമുണ്ടെങ്കിൽ, നിന്റെ സ്വപ്നത്തിലും അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു ഇക്കാര്യം അരുളിച്ചെയ്യാതിരിക്കയില്ല. അതിലേക്കു ഒരു രാത്രികൂടി നാം ക്ഷമിച്ചാൽ മതിയല്ലോ. അടുത്ത രാത്രിതന്നെ അപ്രകാരം നിനക്കു സ്വപ്നം ഉണ്ടാകും. എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോഴേക്കു സൂര്യോദയമായി. ഉടനെ, രണ്ടാളും ചക്രതീർത്ഥത്തിൽപോയി കുളിച്ചു്, നിത്യകർമ്മങ്ങൾ കഴിച്ചുകൊണ്ടു വീട്ടിൽവന്നു്, ഭക്ഷണാനന്തരം ഭഗവൽകഥകളും പ്രസംഗിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു്, രാത്രിയിൽ അത്താഴവും കഴിച്ചു തലേന്നാളത്തെപ്പോലെ, കിടന്നുറങ്ങുകയും ചെയ്തു. രണ്ടാമത്തെ യാമത്തിൽ ഭഗവാൻ വിദ്യാഭാവന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. "പ്രിയഭക്തനായ വിദ്യാഭാവ! ഈ ശിവതോബന്ധുവിന്റെ മകളായ കന്യകയെ നീ വിവാഹംചെയ്തു സുഖമായിരുന്നാലും" എന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു.

ഉടനേ, വിദ്യാഭാവൻ, ഞെട്ടിയുണർന്നു്, "ഹാ കഷ്ടമേ! എന്റെ ജന്മം വ്യർത്ഥമായല്ലോ. അതിവനാതനമായ വിവാഹം അവശ്യമില്ലെന്നു എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന വൈരാഗ്യം, ഭഗവാൻതന്നെ നശിപ്പിച്ചതുപോലെ കാണുന്നു. എന്നാലും അച്ഛനമ്മമാരറിയാതെ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്താൽ, അവർക്കു അതിൽ സന്തോഷമുണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ എന്റെ ജന്മത്തിനു ഗതിയുമില്ല. സുഖത്തിലിരിക്കുന്നവൻ ദുഃഖത്തിനാഗ്രഹിക്കുമോ? അമൃതിന്റെ രുചി അറിഞ്ഞവൻ വിഷത്തിലിച്ഛിക്കുമോ? അതുപോലെ സന്യാസവൃത്തി സ്വീകരിച്ച ഞാൻ, സംസാരബന്ധത്തിൽ ഉൾപ്പെടാമോ? പെണ്ണുങ്ങൾ ചിലവൊക്കെയും [illegible] ആണെന്നു പഴമൊഴിതന്നെയുണ്ടു്; ശബ്ദംകൊണ്ടു മൃഗങ്ങളും സ്പർശത്താൽ ആനയും രൂപത്താൽ വിട്ടിൽ പൂച്ചിയും രസത്താൽ മത്സ്യവും. ഗന്ധത്താൽ വണ്ടും അപകടപ്പെട്ടു നശിച്ചുപോകുന്നു. ഈ അഞ്ചു വിഷയങ്ങളുംകൂടി ഒരു രൂപമായിവന്നു്, മനുഷ്യരെ മയക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങളാണു സ്ത്രീകൾ. അവരുടെ വലയിൽ അകപ്പെട്ടാൽ, അതിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുവാൻ ബ്രഹ്മാദികൾക്കുപോലും സാധിക്കയില്ലെന്നു്, ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നു. അയ്യോ! ഈ അപായത്തിൽ ചാടിയാൽ പുത്രന്മാർ ബന്ധുക്കൾ, ധനാദികൾ ഇവയിൽ മനസ്സുമാറിച്ചു്, കഴണ്ടു, അധോഗതിയെ പ്രാപിക്കും. അതറിഞ്ഞുകൊണ്ടു ഞാൻ തീയിൽ ചാടുന്നതെങ്ങിനെ? ദൈവമേ! നിന്നെ ഭജിച്ചതിനു പ്രതിഫലം എനിക്കിതാണോ കല്പിച്ചതു? എന്നിങ്ങനെ ഓരോ ദുഃഖവിചാരങ്ങളോടുകൂടി കുറേ നേരം അവിടെ കിടന്നു. ഇനി ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതു ഉചിതമല്ലെന്നും, നേരം വെളുത്താൽ

വിവാഹം ചെയ്യാൻ ശിതോബന്ധു മുതൽപേർ നിർബന്ധിക്കണമെന്നും നിശ്ചയിച്ചു്, അതും അറിയാതെ പതുക്കെ എഴുന്നേറ്റു വെളിക്കിറങ്ങി തന്റെ ഭാവിസന്തതിയെ വിവാഹാദ്യത്തെക്കുറിച്ചു്, പറഞ്ഞുറച്ചുള്ള കെട്ടറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ശിതോബന്ധുവിന്റെ പുത്രിയായ രുക്മീഭായി സന്തുഷ്ടയായി പ്രഭാതത്തെയും പ്രതീക്ഷിച്ചു്, ഉറങ്ങാതെയിരിക്കയായിരുന്നു. വിഠോബാവൻ ശയ്യയിൽനിന്നു എഴുന്നേറ്റതുകണ്ടു്, അവൾ ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. "എന്റെ ഭാഗ്യവിശേഷമേ! വളരെ കിട്ടും ഒരു പുരുഷനെ ഭർത്താവായി കിട്ടണമെന്നുള്ള അപേക്ഷയെ സാധിപ്പിച്ചതിനു നിന്തിരുവടിക്കു നമസ്കാരം. സർവ്വദാ പൂജ്യപാദരായ ഈ വിഠോബാവനെ എന്റെ ഭർത്താവായി നിശ്ചയിച്ചു്, അച്ഛൻ ഇന്നലെ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതുകേട്ടു. ഇനി നേരം എപ്പോൾ പുലരും? വിവാഹം എപ്പോൾ നടക്കും? അദ്ദേഹത്തോടു സംസാരിക്കാൻ എനിക്കെപ്പോൾ സംഗതിയാകും? എന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ഇദ്ദേഹം ഈ അസമയത്തു്, ആരെയും അറിയിക്കാതെ, പതുക്കെ വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോകാൻ കാരണമെന്തായിരിക്കും? ഇന്നലെതന്നെ വിവാഹം അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മതമല്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. ഇനിപ്പോൾ ഇതാ വെളിക്കിറങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരു പക്ഷേ, ആരെയും അറിയിക്കാതെ, ഒഴിഞ്ഞുപോകണം എന്നായിരിക്കുമോ ഇദ്ദേഹം? അച്ഛനമ്മമാർ എന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയാക്കി എപ്പോൾ നിശ്ചയിച്ചുവോ? അപ്പോൾമുതൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനി എനിക്കു മരണം വരാതെയില്ല. അദ്ദേഹം ചതിവായി എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുംവെച്ചു പോകയാണെങ്കിൽ, ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനാശയുമില്ല. എന്നല്ല, ഈ വിവാഹം ദേവൻതന്നെ നിശ്ചയിച്ചതുമാണ്. അച്ഛനു ഇന്നലെ സ്വപ്നംകാണിച്ചു. ഇന്നിനി, ഇദ്ദേഹത്തെയും സ്വപ്നം കാണിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ഇദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റു പോയിരിക്കുന്നതു്. പക്ഷേ, ഇദ്ദേഹത്തെ ദേവൻസ്വപ്നം കാണിച്ചില്ല എന്നിരുന്നാലും, എന്നെ വേറെ കൊടുത്താലും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഭർത്താവാക്കി വരിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ വരിച്ചുനിമിഷംമുതൽക്കു്, എന്റെ കന്യാത്വവും നഷ്ടപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. കന്യാത്വം നഷ്ടപ്പെടാൻ കാരണഭൂതനായവൻ അദ്ദേഹംതന്നെ ഭർത്താവെന്നാണ ശാസ്ത്രവിധി. അതുകൊണ്ടു്, ഈ അവസരത്തിൽ ഇദ്ദേഹത്തെത്തടുക്കാൻ എനിക്കധികാരമുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു്, അവൾ ഏകയായി, എഴുന്നേറ്റു്, വിഠോബാവനെ പിന്തുടർന്നു. ഒരു സ്ത്രീകൾക്കു്, സഹജമായ ലജ്ജ വിനയം മുതലായ ഗുണങ്ങളാൽ അവൾ അദ്ദേഹത്തെ തടുക്കുകയോ വിളിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ, ഓടി മുമ്പിൽ കടന്നു്, പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. സ്വാമി! യാതൊന്നും പറയാതെ ഇങ്ങനെയിറങ്ങിപ്പോകുന്നതെന്തിനാണു്? ഇവിടെത്താമസിക്കാൻ അങ്ങേക്കിഷ്ടമില്ലെങ്കിൽ, പോകുന്നേടത്തേക്കു എന്നെയുംകൂടി കൊണ്ടുപോകണമെന്നപേക്ഷയുണ്ടു്. അതിനായ്, അച്ഛന്റെ അനുവാദംമാത്രം ചോദിച്ചാൽമതി. ദേവന്റെ നിയോഗമനുസരിച്ചും അച്ഛന്റെ നിശ്ചയം അനുസരിച്ചും ഞാൻ അങ്ങേ, ഭാര്യയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. സ്ത്രീകൾക്കു ദൈവതം ഭർത്താവാണു്. അതുകൊണ്ടു്, എനിക്കിനി, തങ്ങളെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ പാടില്ല എന്നറിയിച്ചു. ഇരുട്ടിൽ സധൈര്യം ഏകാകിനിയായി പുറപ്പെട്ടുവന്നു്, നീതികൾ പറയുന്ന ആ പെൺകുട്ടിയുടെ മധുരസ്വരവും കോമളരൂപവും വിഠോബാവന്റെ ധൈര്യത്തെയും വൈരാഗ്യത്തെയും ശിഥിലമാക്കി. അദ്ദേഹം മനസ്സലിഞ്ഞു്, ഹേ ബാലികാമണി, നീ ആരാണു്? എന്നുചോദിച്ചു.

രുക്മീഭായി:— സ്വാമി! ഞാൻ ശിതോബന്ധു എന്നവരുടെ ഏകപുത്രിയാണു്. എന്നെയാണു്, അങ്ങേക്കു വിവാഹം ചെയ്തുതരണമെന്നു ദേവനിയോഗപ്രകാരം, അച്ഛൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. അങ്ങനെ സാധിച്ചാൽകൊള്ളാം എന്നുള്ള മോഹത്തോടും സാധിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടുംകൂടി കിടന്നുറങ്ങുന്ന അച്ഛൻ, അറിയാതെ, ഇങ്ങനെ എഴുന്നേറ്റുപോവാൻ കാരണം എന്തായിരുന്നാലും അങ്ങയെ തിരികെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വീട്ടിൽ പോകാനായിട്ടാണ ഞാൻ വന്നതു്. ദേവനിയോഗപ്രകാരം അങ്ങുതന്നെ എന്നെ വിവാഹം ചെയ്യണം. ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു്, വിഠോബാവൻ ആശ്ചര്യവും ആനന്ദവും ഉൾ

കൊണ്ടു അല്പനേരത്തേക്കു മതിമറന്നു നിന്നുപോയി. അനന്തരം ഉൽബുദ്ധനായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. ഉത്തമയായ കന്യകയെ ഒരു വരനു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതുവരെ, കുലകന്യക അച്ഛനമ്മമാരെ ദൈവമെന്നു വിചാരിച്ചു ശുശ്രൂഷിക്കണമെന്നും, അന്യപുരുഷന്മാരുടെമുഖം നോക്കകപോലും ചെയ്യരുതെന്നും, മറ്റും സ്പഷ്ടമായവിധിയുണ്ടു്. ആ സ്ഥിതിക്കു നീ, ഇങ്ങനെ തനിച്ചു് രാത്രിവന്നു എന്നോടു സംസാരിക്കാനൊരുമ്പെട്ടതു നീതിയല്ല. രാത്രിയിൽ വെളിയിൽപോയി അന്യപുരുഷനെ ദർശിക്കുന്ന സ്ത്രീ വേശ്യയാണു്. അങ്ങനെയുള്ള നിന്നെ, വിവാഹംചെയ്താൽ നരകം അനുഭവിക്കുന്നതിനു എനിക്കു പിന്നെ എന്തുവേണം? അന്യപുരുഷനുമായി ഒരുകന്യക, വിജനസ്ഥലത്തുവച്ചു് എപ്പോൾ സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങിയോ അപ്പോൾ, അവൾ വേശ്യയായിത്തീർന്നു എന്നാണു്, ആചാര്യന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. ഇതു പ്രത്യക്ഷം കണ്ടറിഞ്ഞ ഞാൻ നിന്റെ മുഖത്തു നോക്കുന്നതുതന്നെ ശരിയാണോ? വ്യഭിചാരിണികളുടെ മുഖദർശനത്തേക്കാൾ കൊടിയപാപം മറ്റെന്തൊന്നുണ്ടു്? അതുകൊണ്ടു നിന്നെക്കാണ്മാൻ എനിക്കിഷ്ടമില്ല. വേഗം മറയത്തുപോ എന്നധിക്ഷേപിച്ചുരുട്ടിക്കളഞ്ഞു. രുക്‌മാബായി, വിഠോബാവനെ വീണ്ടും തടുത്തു്, പാദങ്ങളിൽവീണു്, "അല്ലയോ പ്രാണനാഥ! എന്നെ അങ്ങേക്കു വിവാഹം ചെയ്തുതരണമെന്നു ഭഗവാൻ എപ്പോൾ അച്ഛനെ സ്വപ്നം കാണിച്ചുവോ, എപ്പോൾ അതിനെക്കുറിച്ചു്, അച്ഛൻ അങ്ങയോടു പറഞ്ഞുവോ അതനുസരിച്ചു്, അങ്ങേ ഞാൻ ഭർത്താവായി എപ്പോൾ മനസ്സാ വരിച്ചുവോ, അപ്പോൾ വിവാഹം നടന്നുവെന്നുതന്നെ വിചാരിക്കണം. വിവാഹബന്ധത്തേക്കാൾ പ്രധാനം മനോബന്ധമാണു്. ആ മനോബന്ധത്തെ, ദൈവസാക്ഷികമായും ലോകസാക്ഷികമായും അഗ്നിസാക്ഷികമായും ഉറപ്പെടുത്തുന്ന ഒരാചാരമാത്രമാണു വിവാഹം. കർമ്മാദികളൊന്നുമില്ലാത്ത ഗാന്ധർവ്വവിവാഹംതന്നെ ഇതിനു ലക്ഷ്യമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു്, നാംതമ്മിലുള്ള ഭാര്യാഭർത്തൃത്വത്തിനു ഇനി, വിശേഷിച്ചു് ഒരുവിവാഹം ആവശ്യമാണെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. പക്ഷേ, അച്ഛനമ്മമാരോടു്, ഇക്കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു്, പറവാൻ അങ്ങേക്കു്, സമ്മതമില്ലാത്തപക്ഷവും ഞാൻ ഇനി, അങ്ങേ വിട്ടുപിരിയുന്നതല്ല. എന്നെ തള്ളിക്കളഞ്ഞുംവച്ചു പോകാനാണു ഭാവമെങ്കിൽ എന്റെ ജീവിതത്തെ അങ്ങേക്കുവേണ്ടി ബലികഴിപ്പാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു" എന്നു ദൃഢമായിപ്പറഞ്ഞു.

ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു വിഠോബാവൻ:—ഹാഹാ ദൈവമേ! ഇതെന്തൊരുവഴക്കാണു്. ഹേ കന്യകാരത്നമേ! നീ പറഞ്ഞ ന്യായങ്ങൾ എനിക്കു സമ്മതമാകുന്നില്ല. ലോകത്തു കന്യകമാരുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർ, തങ്ങളുടെ പുത്രിമാരെ പലർക്കും വിവാഹംചെയ്തു കൊടുപ്പാൻ ഇച്ഛിച്ചെന്നുവരാം. അതിൽ ഒരുത്തൻമാത്രമേ ഒടുവിൽ, ഭർത്തൃസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിക്കയുള്ളൂ. ആ സ്ഥിതിക്കു്, മാതാപിതാക്കൾ ആലോചിക്കുന്ന വരന്മാരെയെല്ലാം കന്യക ഭർത്താവാക്കി വരിച്ചെന്നു വരുമോ? നിശ്ചയതാംബൂലം മുതലായ ചടങ്ങുകൾ നടന്നതിനുശേഷവും എത്രയോ വിവാഹം നടക്കാതെ പോകുന്നു. ഇക്കഥയൊന്നും നീ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലയോ? അറിയാഞ്ഞുകൊണ്ടായിരിക്കാം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതു്. ഇതു വല്ലവരുംകേട്ടാൽ ആക്ഷേപിക്കും. അതുകൊണ്ടു വേഗം, വീട്ടിൽ കയറി, പോകുക. എന്നെക്കരുതി നില്ലേണ്ട. ഞാൻ ഒരു നാടോടി മനുഷ്യനാണു്. എനിക്കു്, സംസാരേച്ഛ അശേഷമില്ല. സന്യാസിമാർക്കു്, വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നാവശ്യപ്പെടുന്ന, സ്ത്രീകൾ, നിന്നെപ്പോലെ ലോകത്തിൽ മറ്റാരുമില്ല. നിനക്കു ഭ്രാന്തുപിടിച്ചുവോ? രുക്‌മാബായി, പിന്നെയും തടുത്തു്—"പ്രാണവല്ലഭ! എന്റെ പാതിവ്രത്യത്തെപ്പാഴിലാക്കരുതു്". പതിവ്രത, ഒരുത്തനെ ഭർത്താവാക്കി വരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അവനെയല്ലാതെ മറ്റൊരുപുരുഷനെ സ്വപ്നത്തിൽപോലും അവൾക്കു സ്മരിക്കാൻ പാടില്ല. അങ്ങനെ സ്മരിക്കുന്നവൾക്കു് അങ്ങു്, പറഞ്ഞതുപോലെയുള്ളപാപം വന്നുകൂടുന്നതു്. അങ്ങേ ഭർത്താവാക്കി വരിച്ചു ഞാൻ ഇനി വേർപെട്ടുപോകുന്നതെങ്ങനെ? അതുധർമ്മമാണോ? ഇനി മറ്റൊരു പുരുഷനെ എനിക്കു കൊള്ളുമോ? പക്ഷേ, ഇങ്ങനെ ഗാന്ധർവ്വവിവാഹം കഴിച്ചു്, നാം

പോയാൽ, നാട്ടുകാർ പരിഹസിക്കുമെന്നാണെങ്കിൽ ഇക്കഥ, ആരെയും അറിയിക്കണമെന്നില്ല. വരണം—നമുക്കു പോകാം.”

വിഠോബാവൻ:—കന്യകേ! നിന്റെവാക്ക് സ്വാർത്ഥത്തെമാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. അന്യന്നു എത്രദുഃഖം വന്നാലും നിന്റെ ഇഷ്ടം സാധിക്കണമെന്നാണു കരുതൽ. നല്ല കാര്യമായി. അവരവരുടെബുദ്ധി അവരവർക്കു സുഖമായിത്തന്നെതോന്നും. “സ്വബുദ്ധിസ്സുഖം; ഗുരുബുദ്ധി വിശേഷസുഖം; പരബുദ്ധി വിനാശകാരണം സ്ത്രീബുദ്ധിപ്രളയം” എന്നൊരു പഴഞ്ചൊല്ലുണ്ട്. അതിപ്പോൾ എനിക്കനുഭവപ്പെട്ടു. ആരുമറിയാതെ നീ എന്റെ അരികിൽ വന്നതു് എത്രന്യായമാണ്. സ്വേച്ഛപ്രകാരം നിന്നെ ഞാൻകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതും എത്രന്യായമാണ്—“എത്രതന്നെയായാലും പെൺബുദ്ധി പിൻബുദ്ധി” എന്നചൊല്ലു ശരിയായിരിക്കുന്നു. വാത്സല്യപൂർവം വളർത്തിയ, മാതാപിതാക്കളെ വഞ്ചിച്ച്, വഴിപോക്കനായ എന്റെ അരികിൽവന്ന മഹാപാപിയായ നിന്റെ മുഖത്തു നോക്കുകയോ നിന്നോടു സംസാരിക്കുകയോ ചെയ്തുകൂടാത്തതാണ്. ഇനി, നീ എന്റെമുമ്പിൽ നില്ക്കേണ്ട. എന്റെവാക്കു തടുത്തുപറകയും വേണ്ട” എന്നു നീരസത്തോടെ പറഞ്ഞു.

രുക്മാഭായി:—പ്രിയതമ! നാംതമ്മിൽ ഭാര്യാഭർത്താക്കളായി ഭവിക്കണമെന്നുള്ള ദൈവനിശ്ചയം അനുസരിച്ചല്ലയോ ദേവൻ എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ വന്നരുളിച്ചെയ്തതു്? അങ്ങേ സ്വപ്നത്തിലും വന്നു പറഞ്ഞുകാണാതെയിരിക്കയില്ല. ദൈവത്തിന്റെഅഭിമതം നാം അനുസരിക്കേണ്ടതല്ലയോ? അനുസരിക്കാതെ കഴിയുമോ? അങ്ങേ ഈ അഭിമതം എന്നെപ്പരീക്ഷിക്കാനാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നെ ശാസിക്കയോ കുറ്റപ്പെടുത്തുകയോ എന്തോ ചെയ്തുകൊൾക. എനിക്കതു സന്തോഷമാണ്. സന്തോഷപൂർവം അനുസരിക്കേണ്ടതു എന്റെ കടമയുമാണ്. വിശേഷിച്ചും ഞാൻ അങ്ങേ സ്വാധീനയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്കു, അങ്ങേക്കു എന്തോന്നു ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതു?

വിഠോബാവൻ.—ഇതുകേട്ട്, ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. “കൊള്ളാം ഇതു എന്തു വിപരീതമായിരിക്കുന്നു? ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചുവന്ന സംഗതിയെന്തു്? ഭഗവാൻ സങ്കല്പിച്ചതെന്തു്? ഇനി, എന്തായാലും ഇവളെ നല്ലവാക്കുപറഞ്ഞു സമ്മതിപ്പിക്കാൻ നോക്കാം” ഈ വിചാരങ്ങളോടുകൂടി, അദ്ദേഹം അവളെ നോക്കി.—കാര്യാകാര്യബോധമില്ലാത്ത ബാലികേ! നീ എന്നെയാണോ ഭർത്താവായി വേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നതു്? ജടയും മുടിയും ധരിച്ചു സന്ന്യാസിയായി നടക്കുന്ന ഈ വിരൂപൻ, നിനക്കനുരൂപനാകുന്നതെങ്ങനെ? സർവൈശ്വര്യധാമമായ നീയെവിടെ? ഭസ്മവും രുദ്രാക്ഷവും ധരിച്ചു വിരൂപനായി നടക്കുന്ന ഞാനെവിടെ? ഹാ നല്ലചേർച്ച!—കാണുന്നവർക്കെങ്കിലുമൊരു യോജിപ്പു തോന്നേണ്ടേ? നീ എന്റെ ഭാര്യയായിത്തീർന്നാൽ രാഹുവാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ട ചന്ദ്രനെപ്പോലെയിരിക്കും. എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കാൻ നിനക്കു ലജ്ജയില്ലല്ലോ. കഷ്ടം! നാട്ടുകാർ കേട്ടാൽ ചിരിക്കയില്ലയോ? നിന്റെ അച്ഛൻ ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിഗതികൊണ്ടാണ്. അതിനനുസരിച്ചു നീയും കരുതിയതല്ലേ അത്ഭുതം? നീ വിവേകമുള്ളവളല്ലേ? നിനക്ക് ഈ ഭിക്ഷക്കാരൻ മതിയെന്നുതോന്നിയതു് എന്തുകൊണ്ടു? എന്തായാലും ഇനി ഇവിടെ നില്ക്കേണ്ട. ഇക്കഥ ആരെയും അറിയിക്കയുംവേണ്ട. വേഗംവീട്ടിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളൂ.

രുക്മാഭായി:—കൊള്ളാം ഇതെന്തസംബന്ധമാണരുളിച്ചെയ്യുന്നതു്? ചിത്തശുദ്ധി, ആത്മബോധം മുതലായ ഗുണങ്ങളാണ് ഒരു പുരുഷനെ യോഗ്യനാക്കുന്നതു്? “കേയൂരാണി ന ഭൂഷയന്തി പുരുഷം ഹാരാ ന ചന്ദ്രോജ്ജ്വലാഃ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന പദ്യം അങ്ങു കേട്ടില്ലയോ? “വിദ്യാനാമനരസ്യരൂപമധികം” എന്ന പദ്യവും ഓർമ്മയില്ലയോ? എന്നുമാത്രമല്ല; പതിവ്രതയായ ഒരു സ്ത്രീ, ഒരു പുരുഷനെ ഭർത്താവാക്കിവരിച്ചാൽപിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദോഷങ്ങളെല്ലാം ഗുണങ്ങളായേ ഗണിക്കയുള്ളൂ. അദ്ദേഹം മൂഢനോ ദരിദ്രനോ രോഗിയോ വിരൂപനോ ആയിരുന്നാലും അതു ഭൂഷണമായി വിചാരിക്കുമെന്നല്ലാതെ, മ

റൊരുത്തൻ കാമസുന്ദരനോ കോടീശ്വരനോ ആയിരുന്നാലും അവനെ അനുഗ്രഹിക്കയി ല്ല. നാളായണിയുടെകഥ കേട്ടിട്ടില്ലേ? ഭർത്താവു കുഷ്ഠരോഗിയും വൃദ്ധനും വിരൂപനുമാ യിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹത്തെ അവൾ വെറുത്തുവോ? അതുപോലെതന്നെ ഗംഗാദത്തനെ (ഭീ ഷ്മരെ) ഇച്ഛിച്ച കാശികന്യകയായ അംബ, അദ്ദേഹം (ഭീഷ്മർ) അനുകൂലിയ്ക്കായ്കകൊണ്ടു യോഗാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചല്ലാതെ മറ്റൊരുത്തനെ അനുഗ്രഹിക്കയോ സ്വീകരിക്കയോ ചെ യ്തോ? നൈഷധങ്കൽ മനസ്സുറപ്പിച്ച ദമയന്തി, നൈഷധരൂപം ധരിച്ചുവന്ന ദേവേന്ദ്രാദി കളെ വരിച്ചുവോ? ഈ പരമാർത്ഥങ്ങളെല്ലാം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഞാൻ പ്രാണൻ പോയാ ലും ഇനി മറ്റൊരുത്തനെ ഭർത്താവാക്കി വരിക്കുമോ? അതുവഴി ആത്മാവിനു അധോഗതി വരുത്തിവയ്ക്കുമോ?

ശങ്കരായിയുടെ ഈ ദൃഢനിശ്ചയം കേട്ടപ്പോൾ, വിഠോബാവൻ വിഷണ്ണനായി ചിന്തിച്ചു. "ഹാ! ദേവദേവനായ ഭഗവാനേ! ഇതെന്തൊരു വിഷമം? എന്നെ സംസാര ത്തിൽ ബന്ധിക്കണമെന്നാണോ നിശ്ചയിച്ചതു്. ഈ പെൺകുട്ടിയെ ഏതൊരുവിധ ത്തിലാണു ഞാൻ സമ്മതിക്കേണ്ടതു്?" എന്നൊക്കെ വിചാരിച്ചു്, അല്പം കോപത്തോടു കൂടി—"ഹേ ശാഠ്യമുള്ള പെൺകുട്ടീ! നിന്റെ നിർബന്ധം എന്നിൽ ഫലിക്കുമെന്നു വി ചാരിക്കണ്ടാ. നല്ലതിനു വിട്ടുതരുന്നോ? അതോ എന്റെ ശാപത്തിനു പാത്രപ്പെടുന്നോ? എന്നു ചോദിച്ചു"

രൂക്ഷമായ ഈ വാക്കുകേട്ടു, ശങ്കരായി പരിതാപത്തോടെ കണ്ണുനീർ തൂകിക്കര ഞ്ഞു. എന്നിട്ടു വിഠോബാവനോടു പറഞ്ഞു—"പ്രാണനാഥ "സത്സംഗംകൊണ്ടല്ലയോ നല്ലതു വരുക" എന്നതുപോലെ ഞാൻ കരുതുന്നു. അതുമാത്രമല്ല "നല്ലവരോടുകൂടി സംസർഗ്ഗമുണ്ടായിവന്നാൽ നല്ലതുമഹോത്തരമുണ്ടാമെന്നിരിക്കിലും നല്ലതുപോകയില്ല പോകുമാകാതൊരെല്ലാം നല്ലതില്ലെന്നും പറ്റുമൽസംഗതിന്നസമം" എന്നാണല്ലോ ശാ സ്ത്രമതമെപ്പോഴും. അതുകൊണ്ടു, അങ്ങേ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന എന്നെ അനുഗ്ര ഹിക്കയോ നിഗ്രഹിക്കയോ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്തുകൊള്ളാം. അങ്ങേ ഇഷ്ടം എന്റെ ഭാഗ്യമെന്നല്ലാതെ, മറ്റൊന്നും എനിക്കു വിചാരമില്ല" എന്നുപറഞ്ഞു തിരിഞ്ഞുപോകാ തെമുന്നിട്ടവിടെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

അതുകണ്ടിട്ടും കരുണതോന്നാതെ വിഠോബാവൻ:—മൂർഖഗേ! നീ എന്തുപറയുന്നു? നിന്നെ ഞാൻ പരിഗ്രഹിച്ചുവെന്നോ? അതോ പരിഗ്രഹിക്കണമെന്നോ ബുദ്ധിമോഹി ക്കേണ്ട—"അസാദ്ധ്യമായുള്ളതിലാശവച്ചാൽ ദുഃഖിക്കതന്നെഫലം" എന്ന പഴമൊഴി പോലെ നീ വെറുതെ കണ്ണുനീർതൂകുകയും കാലിൽ വീണു തൊഴുകയും ചെയ്യുന്നതെന്തിനു്? ഫലമില്ലാത്തവേലചെയ്യാതെ വേഗം മടങ്ങിവീട്ടിൽപോയ്ക്കോ—എന്നുച്ചത്തിൽപറഞ്ഞു

ആ ശബ്ദംകേട്ടു് ശീതബന്ധുവും പത്നിയും ഉണർന്നു. വേഗംതന്നെ അവർ ഓടി എഴുന്നേറ്റു വെളിയിൽവന്നുനോക്കിയപ്പോൾ നല്ലശിക്ഷതന്നെ. ഉടനേ അവർ വിഠോബാ വനോടു—ഹേ സത്വത്തെ സാധുവേഷിയുമായ ചേരിയോനേ! ഇതെന്തൊരു അന്യായ മാണു്? അറിയാത്ത പെൺകുട്ടിയെ ഇങ്ങനെ ആരുമറിയാതെ വശീകരിച്ചു വെളിയിൽ കൊണ്ടുവന്ന സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചിരിക്കയാണോ? ഇതാണോ മര്യാദ? എന്നു ചോദിച്ചു.

കർണ്ണകഠോരമായ ആ ചോദ്യംകേട്ടു്, വിഠോബാവൻ കാതുകളുംപൊത്തി,—"ഹരി! ഹരി! എന്തൊരുദുർവാക്കുകളാണു് കേൾക്കുന്നതു്?—ഞാൻ ഈ കന്യകയെ വിളിച്ചു വെളി യിൽ കൊണ്ടുപോന്നു എന്നാണോ നിങ്ങൾ പറയുന്നതു്?—കഷ്ടം—കുറ്റംചെയ്യാത്തവൻ കുറ്റക്കാരനായതുതന്നെ—നല്ലകാര്യമായി. ഞാൻ എന്റെ വഴിക്കുപോകുന്നതിനായി ഗ്രഹ മായി വെളിക്കിറങ്ങിയപ്പോൾ പിന്നാലെ ഈ പെൺകുട്ടി ഇറങ്ങിവന്നു്, എന്നെമുന്നിട്ടു തടുക്കയാണുണ്ടായതു് എന്നിട്ടു്, അവൾ എന്റെ ഭാര്യയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും അ വളെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്നതെനിക്കു ധർമ്മമല്ലെന്നുംമറ്റും ഒക്കെ വിവാദംചെയ്തതിനെ ബ ന്ധിച്ചുകൊണ്ടു ഞാനും ഇവിടെ നിന്നുവെന്നല്ലാതെ, നിങ്ങൾ സംശയിച്ചതുപോലെ യൊന്നും ഇവിടെയുണ്ടായില്ല. ആകാം എനിക്കായി അവളെ നിശ്ചയിച്ചു വാക്കുപറ

ആ നിമിഷംമുതൽ അവൾ എന്റെ പത്നിയായിത്തീർന്നുവെന്നും ഞാൻ അവളുടെ ഭർത്താവായി എന്നുമാണ് അവളുടെ വാദം—അതല്ലാ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതുപോലെയുള്ള വല്ല ദുഷ്ടാശയവും എനിക്കുണ്ടെങ്കിൽ, അതിന്റെ പാപഫലത്തെ മുഴുവനായി അനുഭവിക്കാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. അപ്രകാരമുള്ള കടിയായുള്ള ഞാൻ മനസ്സിൽസങ്കല്പം അനുവദിച്ചിട്ടുള്ളത് സത്യമാണെങ്കിൽ അറിയാത്ത ഈ പെൺകുട്ടിയെ ഞാൻ വശീകരിച്ചു വെളിയിൽകൊണ്ടു പോകയാണു ചെയ്തതെങ്കിൽ—ഒരു പക്ഷേ അതു്, ഞാൻ സ്വപ്നത്തിലെങ്കിലും മനസ്സിൽ കരുതിയ കാര്യമാണെങ്കിൽ, അതിന്റെപാപവും ദീനന്മാരായ അർത്ഥികൾക്കുഭിക്ഷപോലും കൊടുക്കാത്ത ലോഭിയുടെ പാപവും ഞാൻ അനുഭവിച്ചുകൊള്ളാം. എന്നല്ല ഗുരുവെനിന്ദിക്കകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന പാപം, ആശ്രിതന്മാരെ കൈവെടിയുന്ന പാപം, ദീനന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കുന്നപാപം, അറിവുള്ളവരോടെതിർവാക്കു പറയുന്നപാപം, ദൈവദൂഷണപാപം, പിതാവിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നപാപം, പരദാരഗമനപാപം, ഭഗിനീഗമനമഹാപാപം, പരപുരുഷനെ ഇച്ഛിക്കുന്ന കുസ്ത്രീയുടെപാപം, അധമന്മാരെ ആശ്രയിക്കുന്നപാപം, സ്ത്രീകളെ ഇച്ഛിക്കുന്ന ബ്രഹ്മചാരിയുടെ പാപം, കന്യകമാരെ നശിപ്പിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നപാപം, സാധുക്കളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നപാപം, അർത്ഥികളെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നപാപം, അതിഥിയെ സൽക്കരിക്കാതെ ഭക്ഷിക്കുന്നവന്റെപാപം, സാധുദ്വേഷണപാപം, ദുർജ്ജനങ്ങൾക്കു ദാസ്യംചെയ്യുന്നപാപം, ഗോവധപാപം, മുതലായ സകലപാപങ്ങളും ഞാൻ അനുഭവിച്ചുകൊള്ളാം. എന്തായാലും ഇതുവരെ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഉപകാരങ്ങൾക്കു ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു നന്ദിപറയുന്നു. ഇനി ഈ നിലയിൽ എന്നെവിട്ടയച്ചേച്ചാൽമതി—" എന്നു പറഞ്ഞു് പോകാനൊരുങ്ങി.

ഉടനെ, ശീതാബന്ധു മകളെ ആശ്ലേഷിച്ചു്, "മകനേ! നിന്റെ മനോധർമ്മത്തെ ഞാൻ സർവ്വാത്മനാ ശ്ലാഘിക്കുന്നു. ശരിതന്നെ—ഇദ്ദേഹത്തെ ഭർത്താവായി വിചാരിക്കാൻ നിനക്കു ന്യായം ഉണ്ടു്—നിന്നെ വിദ്യാധരനു കൊടുപ്പാൻ ഭഗവാൻ എപ്പോൾ എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽവന്നു കല്പിച്ചുവോ, അപ്പോൾമുതൽ നീ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായിത്തന്നിരിക്കുന്നു. ചൊല്ലുള്ളതുപോലെ നീ ഇദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ തേടിയതു്, ധർമ്മവും നമ്മുടെ കുലത്തിന്റെ ഭാഗ്യവുമാണു—ഇനിനീ ഒരിക്കലും പൊയ്ക്കൊൾക. അങ്ങോ അദ്ദേഹത്തെ അനുസരിച്ചു കുട്ടികളെയുംവരാം—" എന്നുപറഞ്ഞയച്ചു—അനന്തരം വിദ്യാധരനെനോക്കി—"പ്രിയജാമാതാവേ! ഭഗവാൻ നിന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു വല്ലതും അരുളിച്ചെയ്യുകയായിട്ടുണ്ടോ" എന്നുചോദിച്ചു.

വിദ്യാധരൻ:—ഉണ്ടെങ്കിൽ എന്താണ്? അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുവന്നു്, വിവാഹകാര്യത്തെക്കുറിച്ചെന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. പക്ഷേ, ആകാര്യം ഭഗവാൻതന്നെ നിയോഗിച്ചാലുംകേൾക്കാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല. ജീവനുള്ളപ്പോൾ ഞാൻ കേൾക്കുകയില്ല. നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ജോലിക്കു പൊയ്ക്കൊൾക എന്നുപറഞ്ഞു് വേഗത്തിൽ മുന്നോട്ടു നടന്നുതുടങ്ങി. ശീതാബന്ധുമുന്നിട്ടു തടുത്തു—"അപ്പനേ! വിദ്യാധരാ! ദൈവകല്പനയെ നിഷേധിക്കുന്നതു മഹാപാപമാണ്. നീ അറിവില്ലാത്തവനല്ല അതുകൊണ്ടു വെറുതേ വഴക്കടിക്കാതെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി മടങ്ങിവന്നു്, വിവാഹകർമ്മം നടത്തിയതിനുമേൽ എവിടെയോപൊയ്ക്കൊൾക" എന്നുപറഞ്ഞു കൈക്കുപിടിച്ചു വലിച്ചുതുടങ്ങി.

വിദ്യാധരൻ ഉടനെ, ശീതാബന്ധുവെ തട്ടിക്കൊണ്ടു്—മാന്യ്യാ! എന്റെ ജീവനെത്തന്നെവേണമെന്നുചോദിച്ചാലും തരുവാൻ എനിക്കു മടിയില്ല. പക്ഷേ, ഈ കാര്യംമാത്രം എന്നോടു പറയരുതു്

ശീതാബന്ധു:—പ്രിയവിദ്യാധരാ! നീ എന്റെമകളെകൈവെടിയരുതു് അങ്ങനെ കൈവെടിയുന്നതായാൽ ആ കുട്ടി ഉടനേ പ്രാണത്യാഗംചെയ്യും എന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. ഞാനും പിന്നെ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ ഇട വരികയില്ല. ഇങ്ങി വഴി, സ്ത്രീഹത്തിക്കും ബ്രഹ്മഹത്തിക്കും നീ കാരണഭൂതനാകുന്നു. ആ മഹാപാപങ്ങളും ചുമന്നുകൊണ്ടു തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു പോയാൽ എന്തുഫലം? തപസ്സുചെയ്താ

ൽ എന്തുഫലം? മോക്ഷം ലഭിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ഈ വാക്കുകൾകേട്ട്, വിഠോബാവന്ന അധിക്ഷേപിച്ചു. അദ്ദേഹം ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ച്—"ഇല്ലയോ ഭക്തവത്സല! എന്റെവ്രതത്തെ ഭഞ്ജിക്കണമെന്നാണോ അങ്ങേ സങ്കല്പം? പോകാൻ സമ്മതിക്കാതെ ഇവരെന്നെ തടുത്തുവച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നതു നിന്തിരുവടി കാണുന്നില്ലയോ? നാചലപ്രതിജ്ഞോന്നച ത്യക്തുമീശേ" എന്നൊരു വിദ്വാൻ പറഞ്ഞതുപോലെഞാൻ ധർമ്മസങ്കടത്തിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഹേ ഭഗവാന്! ഈ ധർമ്മസങ്കടത്തിൽനിന്നും എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ! എന്നാർത്തരത്തിൽ വിലപിക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ അശരീരിയായിനിന്നു, —"ഹേ വിഠോബാ! നീ ഈ ബ്രാഹ്മണന്റെമകളെ വിവാഹംചെയ്തു സുഖമായിരിക്കുക. എന്റെ ആജ്ഞയെ നിഷേധിക്കരുത്"—എന്നരുളിച്ചെയ്ത ഭഗവദ്വാക്യങ്ങൾകേട്ടു, വിഠോബാവൻ ഒന്നു നടുങ്ങി ഹാ! ദൈവമേ! നിന്തിരുവടിക്ക അടിയൻ ഇത്രത്തോളം കരുണയില്ലാതെയായോ? എന്നു വ്യസനത്തോടെപറഞ്ഞുനിന്നു. ശ്രീതോബന്ധു ഭഗവദ്വചനംകേട്ട്, സന്തോഷത്തോടുകൂടി, ഇത്രത്തോളം പരമഭാഗവതനായ ഒരുത്തന്ന പുത്രിയെകൊടുക്കത്തക്കവണ്ണം ഞാൻ എന്തൊരുഭാഗ്യമാണാവോ ചെയ്തതു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സാധർമ്മിണിയാകത്തക്കവണ്ണം എന്റെമകൾ ചെയ്തത് എന്തൊരുഭാഗ്യമാണാവോ? എന്നുസന്തോഷമായി പ്രസ്താവിച്ചു, വിഠോബാവന്റെ കൈക്കുപിടിച്ചുവീട്ടിൽകൊണ്ടുപോയി, വിവാഹവും അന്നുതന്നെനടത്താൻവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾചെയ്തു, സകലബന്ധുക്കളെയും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി, ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ അന്നുതന്നെ വിവാഹകർമ്മംനടത്തപ്പെട്ടു. അതിന്റെ മൂന്നാംദിവസം ശ്രീതോബന്ധുവിനെ വന്ദിച്ചു, വിഠോബാവൻ പറഞ്ഞു.....“പ്രിയശ്വശുര! എന്നേക്കുമായി ഞാൻ നിഷേധിച്ചിരുന്ന സംസാരബന്ധത്തിൽ എന്നെ നിങ്ങൾ അകപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ദൈവസങ്കല്പം വ്യർത്ഥമാവുന്നതെങ്ങനെ? എതായാലും തീർത്ഥയാത്രമുടങ്ങി. എന്റെ വൈരാഗ്യവും നശിച്ചു എങ്കിലും “പ്രാരബ്ധമുത്തമജനാന പരിത്യജന്തി” എന്നന്യായമനുസരിച്ചു, തീർത്ഥയാത്രമുഴുവനാക്കുന്നതിനു ഞാൻകടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിലേക്ക നിങ്ങൾ അനുവദിക്കണം”

ശ്രീതോബന്ധു അതുകേട്ടു, വിഠോബാവനെ വിശ്വാസമില്ലായ്കകൊണ്ടു തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കു താനുംകൂടിപുറപ്പെട്ടു. പണ്ഡരിപുരം, ദ്വാരക, ബാലനരസിംഹം, തിരുവെങ്കിടം, ഗോകർണ്ണം, കോലാപുരം, രാമേശ്വരം, ചിദംബരം, ദക്ഷിണകൈലാസം, ഗണ്ഡകം, കതിർകാമം, സുബ്രഹ്മണ്യം തണികാചലം, തൃക്കഴുക്കുന്നം, മഹാബലിപുരം, മുതലായദിവ്യസ്ഥലങ്ങളും ദർശിച്ചു,പുണ്യനദികളിൽ സ്നാനംചെയ്തു ഏതാനും മാസങ്ങൾകൊണ്ടു മടങ്ങിയെത്തി അതിന്റെനാലാംദിവസം വിഠോബാവൻ ശ്രീതോബന്ധുവിന്റെ അരികിൽചെന്നു തന്റെ മാതാപിതാക്കളെ പിരിഞ്ഞിട്ടു വളരെനാളായെന്നും വിവാഹസംഗതിപോലും അവരെ അറിയിക്കാതിരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്കു വേഗത്തിൽ അവരെപ്പോയികാണേണ്ടതാവശ്യമാണെന്നും, അതിനനുവാദംകൊടുക്കണമെന്നും അപേക്ഷിച്ചു. ശ്രീതോബന്ധു ആ അപേക്ഷയെ സമ്മതിച്ചു അടുത്തദിവസം രാവിലെതന്നെ ജാതിമര്യാദപ്രകാരം പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി എല്ലാവരുമായി യാത്രപുറപ്പെട്ടു അചിരേണ അപാരാപുരത്തിൽചെന്നുചേർന്നു ചിരവിരഹിതരായ മാതാപിതാക്കളെദർശിച്ചു വിഠോബാവൻ, ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു വന്ദിച്ച് സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. ശ്രീതോബന്ധുവും മകളും ഭൃത്യരും യഥാചാരം വന്ദനംചെയ്യുന്നതിനെക്കണ്ടു ഗോവിന്ദപണ്ഡിതർ സംശയിച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹവും നിരുപമയുമായി, മകനെ ഗാഢാലിംഗനംചെയ്തു നിറുകയിൽ ചുംബിച്ചു പ്രിയപുത്ര! നിന്നോടൊന്നിച്ചുവന്ന ഇവർ ആരാണ്? എന്നുചോദിച്ചു. അതിനുമറുപടിയായി ശ്രീതോബന്ധു സകലവൃത്താന്തങ്ങളും അവരോടുപറഞ്ഞു. തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കുപോകുംവഴി ചക്രതീർത്ഥത്തിന്റെ കരയ്ക്കുവെച്ചു വിഠോബാവനെക്കണ്ടു ക്ഷണിച്ചുകൂട്ടികൊണ്ടുപോയതും ഭഗവാൻ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു വിവാഹസംഗതിയെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞതും, വിഠോബാവൻ അതിനെ നിഷേധിച്ചുനിന്നതും, ഒടുവിൽ ഭഗവാൻ അശരീരിയായിനിന്നാജ്ഞാപിച്ചതനുസരിച്ചു വിഠോബാവൻ വിവാഹംചെയ്തതും അനന്തരം തീർത്ഥയാത്രമുഴുവനാക്കിമടങ്ങിവന്നതും എല്ലാം ഒന്നൊഴിയാതെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. അതുകേ

ട്ടു നിരുപമതേജോമയിയെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അവളുടെ കാന്തിവിലാസവും സൌന്ദ ര്യശരീരലക്ഷണങ്ങളുംകണ്ടു പണ്ടു നാരദമഹർഷിയുടെ ഭാഷണം സ്മരിച്ചു കൌ സല്യയെപ്പോലെയുംപോലെ വിദ്യയെക്കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു കുന്തിയെപ്പോലെയും ഹർഷാസ്യ മൂകിയായി അല്പനേരം മൌനം ദീക്ഷിച്ചു. അനന്തരം മക്കളെ അടുക്കൽവിളിച്ചു മാറോടുചേർത്താശ്ലേഷിച്ചു നിരവധിസ്നേഹവചനങ്ങൾ വർഷിക്കയും അവളുടെ മാതാപിതാക്കൾക്കു വേണ്ട ഉപചാരങ്ങൾചെയ്യുകയുംചെയ്തു. ഗോവിന്ദപണ്ഡിതർ ശിവോപാദ്ധ്യായരേയും പരി ജനത്തേയും വേണ്ടപോലെ ഉപചരിച്ചു. എന്നിട്ടു അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു—"മ ന്ത്യശീലാബ്ധേ എന്റെ പ്രിയപുത്രനെ ഇപ്പോൾ മടങ്ങിവന്നുകാണ്മാൻ ഇടയായതും അവന്റെ വൈരാഗ്യബുദ്ധി മാറിയതും തങ്ങളുടെ കൃപാബലം തന്നെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നു. അതിലേക്ക എന്തൊരു പ്രത്യുപകാരമാണ ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു്.

ശിവോപാദ്ധ്യായ:—പരമഭാഗവതനായ അങ്ങേ പുത്രനു എന്റെ മകളെക്കൊടുക്കുന്നതു ഭാഗ്യവും പരമസാധുവായ അങ്ങേ ദർശിക്കുന്നതിനും അങ്ങേ സഹവാസം അനുഭവിക്കുന്നതിനും ഉണ്ടായപുണ്യവും എന്തായിരിക്കും? എന്നുഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. ഇങ്ങനെ അന്യോന്യംപ്രിയഭാഷണങ്ങളോടുകൂടി എല്ലാവരും സന്തുഷ്ടരായി ചിലനാൾ അവിടെ താമസിച്ചു.

രണ്ടാമദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

(വിഠോബാവൻ സന്യസിച്ചതു്)

ഇങ്ങനെ അവർ എതാനുംദിവസം സുഖമായികഴിച്ചുകൂട്ടിയശേഷം ശിവോപാദ്ധ്യായരു മുതലായവർ യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങി. അവർ, ബാലയായ രുഗ്മിണീബായിയെ അരികെവിളിച്ചു ഗൃഹിണീധർമ്മങ്ങൾ ഉപദേശിച്ചു തങ്ങളുടെ വിയോഗത്തെക്കുറിച്ചു ദുഃഖപ്രദർശിപ്പിച്ചവളെ ഉചിതമായ സമാധാനവാക്കുകളാൽ ആശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം, യാത്ര പറഞ്ഞുപോയി ആളന്ദപുരിയെ പ്രാപിക്കയുംചെയ്തു.

വിഠോബാവൻ, വിവാഹംകഴിഞ്ഞു് അനേകസംവത്സരങ്ങളായിട്ടും ഭാര്യയുടെ മുഖത്തു നോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ സന്യാസിമാരോടുസഹവസിച്ചും വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധിച്ചും, സന്യസിക്കാൻ എപ്പോഴാണു ഭാഗ്യമെന്നാലോചിച്ചും ദിവസം നയിച്ചുവന്നു. വത്സരത്തിൽ വർഷകാലം ഉഷ്ണകാലം മഞ്ഞുകാലം എന്നു മൂന്നുകാലങ്ങൾ ഉള്ളതുപോലെ, ദേഹസഹജമായ ബാല്യയൌവന വാർദ്ധക്യദശകളെ അനുഭവിച്ചു്, ഗുണദോഷം അറിഞ്ഞ ഗോവിന്ദപണ്ഡിതരും പത്നിയും, ദേഹസ്നേഹത്തെ വെടിഞ്ഞു്, ആത്മധ്യാനമാത്രരായിട്ടു്, ആനന്ദമനുഭവിച്ചു, ദിവ്യസമാധിയടഞ്ഞു. വിഠോബാവൻ പിതാക്കളുടെ മരണത്തെക്കുറിച്ചു ദുഃഖിച്ചു, പുത്രധർമ്മങ്ങളായുള്ള സംസ്കാരകർമ്മാദികളെല്ലാം നിർവഹിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം, ഭാര്യയെനോക്കി—"ഹേ സഹധർമ്മിണി—ഞാൻപിതാക്കളുടെ അസ്ഥി ഗംഗാജലത്തിൽ കൊണ്ടുനിക്ഷേപിക്കാൻ പോകുവാണു്. തിരിച്ചുവരാൻ കുറെ താമസമുണ്ടായേക്കാം. അതുവരെ നീ തനിച്ചു, ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. നിന്നെ നിന്റെ പിതൃഭവനത്തിൽ കൊണ്ടുപോയിആക്കാമെന്നു ഞാൻവിചാരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു്, പൈതൃകമായിരുന്ന ധനദ്രവ്യമെല്ലാം അവളെക്കാണിച്ചു്—ഇതിൽ നിനക്കാവശ്യമുള്ളതെടുത്തുകൊൾക. ശേഷം ഇപ്പോൾതന്നെ അർത്ഥികൾക്കുദാനം ചെയ്യണമെന്നുഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നുപ്രസ്താ

വിട്ടു. തക്ഷമാരായി ഭർത്താവിന്റെ നിയോഗപ്രകാരം അന്നുതന്നെ സകലദ്രവ്യങ്ങളുംവിട്ടു തരായുള്ളതെല്ലാം ദാനംചെയ്തു തനിക്കു ഒരു കാശുപോലും ആവശ്യമില്ലെന്നു ഭർത്താവിനെഅറിയിച്ചു വന്ദിച്ചുനിന്നു. മംഗല്യസൂത്രമൊഴിച്ചുള്ളതെല്ലാം തക്ഷമാരായി ദാനംചെയ്തുകണ്ടു് വിദ്യാധരൻ ഞെട്ടിപ്പോയി. ഇവൾ ഉത്തമസ്ത്രീതന്നെ എന്നുനിശ്ചയിച്ചു് അവളെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ശീതോബന്ധുവിന്റെ ഭവനത്തിലാക്കി. അവളെവന്ദിച്ചു സകലവസ്തുക്കളും ധരിപ്പിക്കയുംചെയ്തു. ഏതാനുംദിവസം അവിടെത്താമസിച്ചശേഷം പോയാൽമതിയെന്നു ശീതോബന്ധുഅപേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞതിനെ വിദ്യാധരൻ സമ്മതിച്ചു. അങ്ങനെ താമസിച്ചുവരവേ തക്ഷമാരായിഅച്ഛനമ്മമാരോടു ഭർത്താവിന്റെവൈരാഗ്യബുദ്ധിയെക്കുറിക്കുമറ്റും പറഞ്ഞറിയിക്കയും, പിരിഞ്ഞുപോയാൽ പിന്നെ അദ്ദേഹംമടങ്ങിവരുന്നകാര്യം സംശയഗ്രസ്തമാകകൊണ്ടു് എല്ലാവരുംകൂടി അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കേണ്ടതാണെന്നഭിപ്രായപ്പെടുകയുംചെയ്തു. ഇതിനിടയ്ക്കു യാത്രക്കു അനുവാദംകൊടുക്കണമെന്നു പലപ്രാവശ്യം വിദ്യാധരൻ ശീതോബന്ധുവിനോടപേക്ഷിക്കയുണ്ടായി. തനിച്ചുപോകാൻ അദ്ദേഹം അനുവദിക്കായ്കകൊണ്ടു വിഷണ്ണനായി കഴിഞ്ഞുവരവേ ഒരുദിവസം ഇങ്ങനെവിചാരിച്ചു.

കഷ്ടം! അച്ഛനമ്മമാർ ദീർഘകാലമായിട്ടാണല്ലോ, എന്റെ കണ്ണുകൾകൊണ്ടുകണ്ടിരിക്കുന്നതു്, ദേഹമനിത്യം എന്നു നിശ്ചയിക്കാതെയും, സദ്ഗുരുനാഥനെയോ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെയോ അന്വേഷിക്കാതെയും, സജ്ജനസംസർഗ്ഗത്തിൽ ആഗ്രഹിക്കാതെയുംപലനാളായിനിഷ്ഫലമായസംസാരബന്ധത്തിൽഅകപ്പെട്ടുകിടന്നുവലയുന്നു. എന്റെ അവിവേകമെന്നതെന്നല്ലാതെ എന്തുപറക? മനശ്ചാപല്യം ഞാനിനിഎന്നാണകളക! അഹംഭാവം എന്നാണമാറുക? അന്തർമുഖനായി എന്നാണഭജിക്കുക? അയ്യോ ഇനി ഞാൻ ഒരുക്ഷണംപോലും സംസാരത്തിലിരുന്നുകൂടാ. എന്റെ ഈ മനോഭാവം അറികകൊണ്ടായിരിക്കാം ശീതോബന്ധു യാത്രയ്ക്കനുവദിക്കാത്തതു്! അനിത്യത്തെ നിത്യമെന്നുവിചാരിക്കുന്നിടത്തോളം മൂഢത്വം മറ്റെന്തുണ്ടു്? മനുഷ്യജന്മം സകലജന്മങ്ങളിലുംവെച്ചുശ്രേഷ്ഠമല്ലയോ? അതു്, ഭാഗ്യത്താൽ എനിക്കിപ്പോൾ സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ജന്മം കളഞ്ഞാൽ ഇനി ലഭിക്കുന്നതെന്തായ ജന്മമാണാവോ? ഒരുപക്ഷേ മനുഷ്യജന്മംതന്നെ ലഭിച്ചാലും ദേഹസംബന്ധമായ ദുഃഖം ഇല്ലാതെ ഇരിക്കുമോ? ഈ ജന്മം ഇങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടീട്ടു് അടുത്തജന്മത്തിൽ മോക്ഷമാർഗ്ഗം അന്വേഷിച്ചുകൊള്ളാമെന്നുള്ള തോന്നൽമനുഷ്യർക്കുണ്ടാകുന്നതെന്തൊരു മൂഢത്വംകൊണ്ടാണോ? ആ മൂഢത്വം പലരിലും കാണപ്പെടുന്നതു എന്തൊരു കാരണത്താലാണോ? അതിനെയാണു് മായാബന്ധം എന്നുപറയുന്നതു്.

പുരുഷന്മാരെമയക്കി പണം പറിക്കുന്ന വേശ്യയെപ്പോലെയുള്ള മായയുടെ ഈ സാമർത്ഥ്യം, അതായതു്—ജനനമരണക്കടലിൽനിന്നു ഒരിക്കലും കരകേറാതെ, ബലപ്പെട്ടിരിക്കുന്നകെട്ടുപോലുള്ള വാസനാബന്ധങ്ങൾ, മനുഷ്യരിൽ നിന്നുവിട്ടുമാറാൻ സമ്മതിക്കാതെവെച്ചുകൊള്ളുന്ന സാമർത്ഥ്യംതന്നെ സാമർത്ഥ്യം. മായയെക്കടക്കുകപ്രയാസമാണെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നതും ഇതുകൊണ്ടാണു്. ഹാ ഹാ! അനിത്യമായുള്ളദേഹാദിവസ്തുക്കളിൽ നിത്യമെന്നുള്ള ഭാവനയോടുകൂടി ഭ്രമിച്ചു നടക്കുന്നതിൽ മൂഢമനുഷ്യരെപ്പോലെ ഞാനും മുഴുകിയിരിക്കയോ? ആയിരം സംവത്സരംകിട്ടിയാലും അനിമിഷം ജീവിതദുഃഖമനുഭവിക്കുന്നതിനു പ്രതിഫലമാകയില്ല എന്നുള്ളതല്ലേ. അസത്യമാണോ? ദുഃഖം അനുഭവിക്കാമെന്നു വെച്ചാലും ജീവിതംനിത്യമാണോ? മരിച്ചുപോകുന്നതു പ്രത്യക്ഷമായി നാം കാണുന്നില്ലേ? മുജ്ജന്മപുണ്യത്താൽ കിട്ടുന്ന മനുഷ്യജന്മം വിവേകഹീനമായിനയിക്കുന്നതു എത്രപരിഹാസ്യവും പാപകരവുമാണു്. കഷ്ടം! നാട്ടു്, വീട്ടു്, കുട്ടി, പണം പദാർത്ഥം ഇതുകളെല്ലാം മരിക്കുമ്പോൾകൂടവരുമോ? അടുത്ത ജന്മത്തിൽ ഉപകരിക്കുമോ? ഞാൻ പരമാർത്ഥജ്ഞാനത്തെ അന്വേഷിക്കാതെ ഇതുവരെകഴിച്ചതു് എത്രത്തോളം ബുദ്ധികേടായിപ്പോയിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞറിയിക്കാവതല്ല."

ഇങ്ങനെ ഓരോ വിചാരങ്ങളിൽ മുഴുകിയ വിദ്യാധരൻ പത്നിയെ വിളിച്ചു, പ്രിയ പത്നി! ഇനി എനിക്ക ഈ ഗൃഹസ്ഥജീവിതം ആവശ്യമില്ല. ഞാൻ സന്ന്യാസിയാകണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ നിന്നോടു പറയാതെ പോകുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു വിചാരിച്ചാണ്, ഇതു പറഞ്ഞതു്. സൂര്യോദയമായാലുടൻതന്നെ ഞാൻ യാത്ര തിരിക്കും. അതിനുമുമ്പ്, നിന്റെ അച്ഛനമ്മമാരോടു വിവരം പറഞ്ഞു, അനുവാദം വാങ്ങിക്കൊള്ളുവാനും എന്നു പറഞ്ഞതുമില്ല. ഭർത്താവിനെ നിരോധിച്ചു സംസാരിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു കരുതി തക്കമറുപടി കല്പനപോലെ എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, അച്ഛനമ്മമാരുടെ സമീപത്തെത്തി വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചു വാടിയ മുഖത്തോടുകൂടി നിന്നു.

ശിവതാണബന്ധു അതുകേട്ട് വിദ്യാധരനെ അടുക്കൽ വിളിച്ച്—"പ്രിയജാമാതാവേ! നീ ഈ ചെറുപ്പത്തിലെ സന്ന്യസിക്കാനാരംഭിക്കുന്നതു്? അറിയാത്ത ഒരു പെൺകുട്ടിയല്ലേ നിന്റെ ഭാര്യ? അവളോടാണോ ഇങ്ങനെ നാമുക്കപ്രായമെങ്ങനെ? എഴുപതഞ്ചു വയസ്സിനുമേലാണ സന്ന്യാസം ശാസ്ത്രത്തിൽ വിധിക്കുന്നതു. ആ വിധി അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന നീ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിൽ എനിക്കത്ഭുതം തോന്നുന്നു. യൌവനത്തിൽ ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം ഒരിക്കലും സാധിക്കാത്ത ഒരു കാര്യമാണ്. യൌവനത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചാപല്യത്തിൽ കളങ്കം എന്നൊരു ചൊല്ലുതന്നെയുണ്ട്. നിരാശയുണ്ടാകകൊണ്ട്, കാര്യാകാര്യ വിവേകമൊന്നുമറിയാതെ —സന്ന്യാസമാശ്രയിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്നതു കേവലം ക്ഷണികമായ ഒരു നിർവേദത്തിന്റെ ഫലമാണ്. അതിൽ പ്രവേശിച്ചു നോക്കുമ്പോഴേ സംഗതി മനസ്സിലാകയുള്ളൂ. പാപ്പാന്റെ കാൽതൂക്കുന്നു കേറുന്ന മദയാനയെപ്പോലെ, യൌവനത്തിലുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ നിന്റെ നിഷ്ഠയെ ഭഞ്ജിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ജാഗ്രത്തിൽ സുഷുപ്തിയിലെന്നപോലെ ഇരിക്കുന്നവനാണ് സന്ന്യാസി എന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കല്ലിയും കറിയും കാഷായവസ്ത്രവും മാത്രംകൊണ്ട്, ഒരുത്തൻ സന്ന്യാസിയാകയില്ല. മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ച് ആത്മമാത്രനിലീനനായി സമഭാവനയോടുകൂടിയവനാണ് സന്ന്യാസി. അങ്ങനെയുള്ള സന്ന്യാസം ഒരു എളുപ്പത്തിൽ സിദ്ധിക്കുന്നതാണെന്നു നീ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. "ലക്ഷം മനുഷ്യർ കൂടുന്ന സഭയിൽ ലക്ഷണമൊത്തതിലൊന്നാരണ്ടോ" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ, നാം ഇവിടെ സംപ്രതി കാണുന്ന പല സന്ന്യസിമാരിൽ പരമാർത്ഥസന്ന്യാസമുള്ളവർ വളരെ ചുരുങ്ങും. പൂജകളിൽ വച്ചു മാനസപൂജയ്ക്കു ശ്രേഷ്ഠത കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, സന്ന്യാസങ്ങളിൽ ഉത്തമം മനോനിഗ്രഹസന്ന്യാസമാണ്. മായയെ ജയിച്ച നാരദമഹർഷിപോലും ഒരു സ്ത്രീയുടെ രൂപസൌന്ദര്യംകണ്ടു മയങ്ങിപ്പോയി. ബ്രഹ്മാവിനെപ്പോലെ സൃഷ്ടിക്കാൻപോലും ശക്തനായ വിശ്വാമിത്രമഹർഷി മേനകയുടെ ആകർഷണത്തിൽ കുടുങ്ങിപ്പോയി. ദേവഗുരുവായ ബൃഹസ്പതിയും അസുരഗുരുവായ ശുക്രമഹർഷിയും കാമാസ്ത്രികളാൽ മോഹിതന്മാരായി ഭവിച്ചു. സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരകർത്താക്കന്മാരും ഭാര്യമാരുടെ വശവർത്തികളായിട്ടാണ് കഴിയുന്നതു്. കാമനെ ജയിച്ചാലും കാമനെ ജയിക്കാൻ പ്രയാസമാണെന്നുള്ളതിനു പരമശിവന്റെ അനുഭവം തന്നെ നല്ല ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. ഭഗവദ്ഗീതമുതലായ വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ധർമ്മാവിരുദ്ധമായ കാമം മോക്ഷത്തിനു വിരോധിച്ചിട്ടില്ല. ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കും മോക്ഷം ലഭിച്ചുകൂടെന്നില്ല. മോക്ഷമെന്നതു ചിത്തവൃത്തിനിരോധത്തെ ആശ്രയിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഒരു നിർവൃതിയാണ്. ഇതൊന്നും നിനക്കു ഞാൻ പറഞ്ഞുതരേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നീതന്നെ ആലോചിച്ചുനോക്കാം" എന്നിങ്ങനെ ഓരോ തത്ത്വസാരങ്ങളുപദേശിച്ചു. ഉടനെ ശിവതാണബന്ധുവിനെ വന്ദിച്ചു വിദ്യാധരൻ പറഞ്ഞു.

"ഹേ വേദവിത്തമ! അമൃതം ഉപേക്ഷിച്ചു അനാദരിച്ചിരിക്കുന്നവൻ അമേദ്ധ്യത്തിൽ ആഗ്രഹിക്കുമോ? അതുപോലെ സന്ന്യാസിയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഞാൻ കാര്യാർത്ഥമെങ്ങാനും, ലോകവ്യവഹാരങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നാലും, മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ച് മുക്തനാകാൻ ശ്രമിക്കുന്നതല്ലാതെ, ബന്ധനവും ദുഃഖകാരണവുമായ സംസാരക്കുഴിയിൽ കുത്തിക്കെട്ടിച്ചാടാൻ തയ്യാറാകുമോ? കല്പകവൃക്ഷം അന്വേഷിച്ചു പോകുന്നവൻ തെങ്ങുകിട്ടിയില്ലെന്നുവെച്ച്, കാഞ്ഞിരക്കായിൽ മോഹിക്കുമോ? ഒരിക്കലും, ലോകസുഖത്തെ ആഗ്രഹിച്ചു ഞാ

ൾ ഒരു ലക്ഷിക്കുന്നതുവരെ അതിലേക്ക ശ്രമിക്കണമെന്നല്ലാതെ, ക്ഷണികവിശ്രാന്തിപ്രദവും അനന്തരദുഃഖപാത്രവുമായ സ്ത്രീസുഖത്തെമോഹിക്കാമോ? മാംസമൂത്രാദിദുർഗ്ഗന്ധവസ്തുക്കളാൽ നിറയപ്പെട്ട സ്ത്രീരൂപത്തിൽ അനുരാഗിക്കുന്നത്, നികൃഷ്ടവും നീചവുമായ വാസനാശക്തിയുടെ പ്രേരണംകൊണ്ടല്ലയോ? എന്നിങ്ങനെ പല സാരാർത്ഥവാക്കുകൾപറഞ്ഞ്, ബന്ധുജനങ്ങളുടെ വാക്ക നിശ്ശേഷം ഗണിക്കാതെ, വനവാസിക്കപോകാൻ ഭാവിച്ചു പുറപ്പെട്ടു.

ഭർത്താവിന്റെ പ്രയാണംകണ്ടു മനോവേദനയോടുകൂടി രുക്മാഭായി, തലമുടിയുംഅഴിച്ചിട്ടു മാറത്തടിച്ചു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പുറകേ ഓടിയിറങ്ങി. മകളുടെ പരിദേവനവും പരിതാപവും കാൺകയാൽ, ദുഃഖത്തോടുകൂടി ശീതോബന്ധുവും പത്നിയും അവരെ പിൻതുടർന്ന്, വിധോമാവനെ മുന്നിട്ടുതടുത്ത്, യാത്രമുടക്കണമെന്ന വളരെ അപേക്ഷിച്ചുപറഞ്ഞു. അതുകേൾക്കാതെ വിധോമാവൻ മുന്നോട്ടുതന്നെ നടന്നപ്പോൾ, രുക്മാഭായി ഓടി മുന്നിൽകടന്ന്, പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. അങ്ങേദേഹത്തെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ താൻ ശക്തയല്ലെന്നും പിരിഞ്ഞിരുന്നാൽ പ്രാണഹാനിതന്നെ സംഭവിക്കുമെന്നുംമററും വളരെ ദയനീയമായവിധത്തിൽ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. വിധോമാവൻ അതുകേട്ട്, "ഹേ സതീരത്നമേ! ഭാര്യമാർക്ക ഭർത്തൃനിയോഗത്തെ അനുസരിക്കുന്നതാണ ധർമ്മം. അതിനെ ലംഘിക്കുന്നതു മഹാപാപമാണ്. ആകയാൽ നീ എന്റെ നിയോഗപ്രകാരം ദുഃഖത്തെമാററി, അച്ഛന്റെ അടുക്കൽ പോയി താമസിച്ചുകൊൾക," എന്നാജ്ഞാപിച്ചു ശേഷം അതിവേഗത്തിൽ നടന്നു മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

ഭർത്താവിന്റെ ക്രൂരതരമായ ഈ കല്പനകേട്ട്, ഇടിത്തീയേററ മരത്തെപോലെ വാടി രുക്മാഭായി തറയിൽ മോഹിച്ചുവീണു. ശീതോബന്ധുവും ഭാര്യയും മകളുടെ കഷ്ടാവസ്ഥകണ്ടു വ്യസനിച്ച്, കഴിയുന്ന ഉപചാരങ്ങളെല്ലാംചെയ്ത്, ഒരുവിധത്തിൽ ബോധമുണ്ടാക്കി. ഉടനേ, രുക്മാഭായി, പിതാവിന്റെ മുഖത്തുനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. പിതാവേ! ഇനി ഞാൻ എന്താണചെയ്യേണ്ടത്?—ഭർത്തൃവിരഹം സതിമാർക്ക ദുസ്സഹമാണല്ലോ. അതിനാൽ ഇനി ക്ഷണനേരംപോലും ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരിക്കേണ്ട എന്നാണ ഞാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നത്.

ശീതോബന്ധു:—മകളേ! നീ അങ്ങനെ പറയരുത്. നിന്നെക്കൂടാതെ ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരിക്കണമെന്ന വൃദ്ധരായ ഞങ്ങൾക്ക വിചാരമില്ല, ഒരു ഞങ്ങളാൽസാധിക്കുന്ന കാര്യവുമല്ല. അങ്ങനെ നീയും നീ മൂലം ഞങ്ങളും മരിക്കുന്നതായാൽ, അതിന്റെ പാപം, അതിലേക്ക കാരണഭൂതനായ നിന്റെഭർത്താവിനായിരിക്കും—ഭർത്താവിനെ പാപം വലിച്ചുവയ്ക്കുന്നതു പതിവ്രതയായ ഒരു പത്നിക്ക ധർമ്മമാണോ?

രുക്മാഭായി:—"പ്രിയപിതാക്കളേ ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞു ഞാൻ ജീവിച്ചതുകൊണ്ടെന്തുഫലമാണുള്ളത്? അതാണ മരിച്ചുകളയാമെന്ന ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചത്. മരിച്ചാൽ ഒരു പാപം അദ്ദേഹത്തിന തട്ടുമെങ്കിൽ ആ ആശയത്തിൽനിന്നും പിൻമാറി അദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു യാത്രപുറപ്പെടാമെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു നടന്നുതുടങ്ങി. ശീതോബന്ധു തൽക്ഷണം അവളെ മുന്നിട്ട തടുത്തുപറഞ്ഞു—"മകളേ! നീ ഇങ്ങനെ സാഹസപ്പെടരുത്. കുമാരിയും സുകുമാരിയുമായ ഒരു സ്ത്രീ തനിച്ചു തീർത്ഥയാത്രചെയ്യുന്നതു ഭയപ്പെടത്തക്ക ഒരു കാര്യമാണ്. നീ സമർത്ഥയാണെങ്കിൽ ഇതൊന്നും കൂടാതെ ഉള്ളിൽപ്പാർത്താലും വരുത്താം. മരിച്ചുപോയ സത്യവാനെ വ്രതനിഷ്ഠകൊണ്ടു ജീവിപ്പിച്ച സാവിത്രിയുടെകഥ നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? അതുപോലെ, ഏതാനുംദിവസം നീയും ശൈവവ്രതത്തെ അനുഷ്ഠിച്ചു ഭജിച്ചാൽ ഭർത്താവു നിന്റെ സമീപത്തു വന്നുചേരുമെന്നുള്ളതിന സംശയമില്ല. ഭർത്താക്കന്മാരുടെ വൈരാഗ്യത്തെക്കാൾ ഭാര്യമാരുടെതിര ശക്തിപ്പെടും. മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കാൻസാധിച്ച വ്രതത്തിന ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരെ കൈവശപ്പെടുത്താൻ വല്ലപ്രയാസവുമുണ്ടോ? പരമേശ്വരനെ വിവാഹംചെയ്യണമെന്നാഗ്രഹിച്ച പാർവ്വതീദേവിയും ശ്രീകൃഷ്ണനെ വരിച്ച രുക്മിണിയും ശൈവവ്രതത്താലല്ലേ മനോരഥത്തെ സാധിച്ചത്? ആ വ്രതത്തെത്തന്നെ നീയുംഅനുഷ്ഠി

ച്ചാൽ നിശ്ചയമായും നിന്റെ ഭർത്താവു മടങ്ങിവന്ന്, നിന്നെസ്നേഹിച്ചു യോജിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയാകുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഇങ്ങനെ പിതാവിന്റെ ഉപദേശംകേട്ടപ്പോൾ രുക്മാബായിക്കും അതു ശരിയാണെന്നുതോന്നി. ഞാൻഇപ്പോൾ ഭർത്താവിനെ അനുഗമിക്കാമെന്നുവെച്ചാൽ, അതു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല്പനയ്ക്കുവിരുദ്ധമാകുമെന്നു മാത്രമല്ല, സ്നേഹിച്ചിരിക്കാൻ ഇടയാകയുമില്ല. അതുകൊണ്ടു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതുതന്നെ ഉത്തമം. എന്നുനിശ്ചയിച്ചു മടങ്ങി വീട്ടിൽവന്നു ഭക്തിപൂർവം ഗൌരീപൂജയ്ക്കൊരുമ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു.

വിഠോബാവൻ, ഭാര്യയോടുയാത്രപറഞ്ഞുപോയി, പല കാടുകളും നാടുകളും കടന്നു വളരെനാൾകൊണ്ടു കാശിയിലെത്തി, പിതാക്കളുടെ അസ്ഥി ഗംഗയിൽ നിക്ഷേപിച്ചു വിധിപ്രകാരം ക്രിയകളെല്ലാംചെയ്തു വിശ്വനാഥദർശനം കഴിച്ചു. പിന്നീടുജ്ഞാനോപദേശത്തിനുതക്ക ഒരു ഗുരുനാഥൻ എവിടെയാണുള്ളതെന്നദ്ദേഹം അന്വേഷിച്ചു. ഒടുവിൽ, ചിലസാധുക്കളുടെ ഉപദേശപ്രകാരം ശ്രീപാദസ്വാമികളെ പോയി കണ്ടു. ദിഗംബരനായി, മൗനവ്രതനായി ധ്യാനസ്ഥനായിട്ടു, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ദർശിച്ചമാത്രയിൽ പരമാനന്ദപരിപ്ലുതനായ വിഠോബാവൻ പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു വന്ദിച്ചിങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു. ഹേ ശാന്താത്മൻ നാദാന്തബ്രഹ്മദർശിയായ യോഗീശ്വര! വിജയീഭവ! എന്നിങ്ങനെ പലതരത്തിൽ സ്തോത്രംചെയ്തുനിൽക്കുമ്പോൾ, സന്തുഷ്ടനായ സ്വാമികൾ വിഠോബാവനെ അരികിൽ വിളിച്ചു്, ഇരുകൈകളാൽപിടിച്ചു മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചു്,—പുണ്യാത്മാവായ ബാല! നീ എന്നെ ബ്രഹ്മനിർവിശേഷമായി ഭാവിച്ചു സേവിപ്പാൻ കാരണമെന്തു്? എന്നുചോദിച്ചു.

ആ ചോദ്യം വിഠോബാവനു അമൃതായമാനമായി തോന്നി. അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനായി ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചു. സർവ്വജ്ഞനായക ജനനമരണാദികളോടുകൂടിയ സംസാരചക്രത്തിരിപ്പിൽപെട്ടു വലയുന്ന ഞാൻ അതിൽനിന്നും നിവൃത്തിക്കണമെന്നുള്ള മോഹത്താലാണു് ഭവച്ചരണംപ്രാപിച്ചതു് എന്നെ രക്ഷിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

സ്വാമികൾ.—ബാലക! മനുഷ്യജന്മം നിനക്കു ദുസ്സഹമായിത്തോന്നുന്നുവോ? ഇതാ ഇക്കാണപ്പെട്ട ജനങ്ങളെല്ലാം സന്തോഷമായി വിഷയഭോഗങ്ങളെ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു്: അതുതന്നെ ശ്രേഷ്ഠമെന്നുഭാവിച്ചാനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നു. നിനക്കുമാത്രം അതു ദുഃഖകരമായതെങ്ങനെ?

വിഠോബാവൻ:—സ്വാമിൻ! വിഷയങ്ങളായ തേളുകളും ഇന്ദ്രിയങ്ങളായ സർപ്പങ്ങളും കാമക്രോധമാത്സര്യങ്ങളും ചിന്തകളായ മന്തികളും അഹങ്കാരവാരണങ്ങളും അഭിമാനമായ ശല്യങ്ങളും ഇച്ഛയെന്ന ചെന്നായ്ക്കളും അജ്ഞാനമെന്ന അന്ധകാരവും നിറഞ്ഞ ദേഹമെന്ന കൊടുംകാട്ടിലകപ്പെട്ട നേർവഴികാണാൻ പാടില്ലാതെയും തപ്പിനടക്കാൻനിവൃത്തിയില്ലാതെയും വളരെനാളായി കഷ്ടപ്പെടുന്ന എന്നെ കരുണയോടുകൂടി നിവൃത്തിവഴി രക്ഷിക്കാറാകണം.

സ്വാമികൾ:—കുഞ്ഞേ! ഈ വിഷയേന്ദ്രിയാദിദുഃഖങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കുന്ന വാളും അജ്ഞാന ഇരുളിനെ നീക്കുന്നവഴിയും അറിയാതെ അതിനെ ഉപദേശിക്കത്തക്ക ഒരു ഗുരുനാഥനെ ഞാനും വളരെനാളായി അന്വേഷിച്ചിരിക്കയാണു്. നീ അതന്വേഷിച്ചിട്ടാണവന്നതു് അല്ലേ? അതുകൊണ്ടു അക്കാര്യംമാത്രം നീ ചോദിക്കേണ്ട; വേറേതോ ആവശ്യമുള്ളതു ചോദിച്ചുകൊൾക തരാം.

വിഠോബാവൻ:—അന്തഃകരണബാഹ്യേന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗംമാത്രം തെളിയിച്ചുതരുന്നതിനു കരുണയുണ്ടായാൽമതി. അതുകൊണ്ടു ആത്മധ്യാനശക്തിയും ജ്ഞാനവും സിദ്ധിക്കുമെന്നാണെന്റെ വിശ്വാസം.

സ്വാമികൾ:—ഹേ പരിശുദ്ധ! എനിക്കറിയാവുന്നതിൽവെച്ചു ശ്രേഷ്ഠമായ ബ്രഹ്മചര്യവ്രതത്തെ നിനക്കു ഞാനുപദേശിക്കാം, അതിനെ ഒരു മണ്ഡലം ജപിച്ചാൽ ബ്രഹ്മാവു വശപ്പെടും. അതുവഴി, സ്ത്രീഭോഗസൗഖ്യം വാഹനാഗമനം സ്വാദിഷ്ഠഭക്ഷണം ശ്രേഷ്ഠ

യോഗം; മുന്മായവകളാൽ സുഖമനുഭവിക്കാം. അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു സന്ന്യാസവൃത്തിയവലംബിച്ചു സങ്കടമനുഭവിക്കുന്നതെന്തിന്?

വിഡോബാവൻ:—ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, നളൻ, മുചുകുന്ദൻ, പുരുകുത്സൻ പുരൂരവസ്സ്, കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ എന്നീ ചക്രവർത്തികളും രാപതം അനുഭവിച്ച സങ്കടങ്ങളെ നാം പുരാണങ്ങളിൽ വായിച്ചറിഞ്ഞിരിക്കയല്ലേ? എന്നുള്ള മാതിരി രാജാക്കന്മാർ അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടതകൾ കണ്ടറിയുന്നതുമില്ലേ? ആ സ്ഥിതിക്ക് രാജഭോഗംവേണമെന്നു ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നതെന്തിന്? മോക്ഷാപേക്ഷയുള്ളവർ വിഷയസുഖത്തിലിച്ഛിക്കുമോ?

സ്വാമികൾ:—എടാ ഭാഗ്യമില്ലാത്ത മൂഢ! ലൗകികസുഖസിദ്ധിക്കുള്ള പല ദിവ്യമന്ത്രങ്ങളും ഞാൻ ഉപദേശിച്ചുതരാം. അതുജപിച്ച്, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരുന്ന്, യാഗാദികർമ്മങ്ങളാൽ സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ച്, രംഭ മുതലായ അപ്സരസ്ത്രീകളുടെ സംഗമസുഖവുമനുഭവിച്ച്, ആനന്ദിക്കാം. അതുപേക്ഷിച്ചു ഇരന്നുണ്ണുന്ന ഭിക്ഷുവിന്റെ ആശ്രമത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്നതെന്തു?

വിഡോബാവൻ:—ദേവലോകേശനായ ദേവേന്ദ്രൻ അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ള കഷ്ടതകളെല്ലാം നാം കേട്ടറിഞ്ഞിരിക്കയല്ലേ? ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മഹത്യയെന്ന്, അദ്ദേഹം താമരത്തണ്ടിൽ ഒളിച്ചിരുന്നുവിഷമിച്ചതും, ദക്ഷാധിപതിരാവണനാലും, തന്റെ നന്ദനവനത്തിനു ജലമില്ലാതെ കഷ്ടപ്പെട്ടതും ഇന്ദ്രജിത്തുമുതലായ രാക്ഷസന്മാരാൽ പല പരിഭ്രമത്തിപ്പിടിക്കപ്പെട്ടതും, ഇന്ദ്രപദവിയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, പലപ്പോഴും ഓടിയൊളിച്ചു നടന്നിട്ടുള്ളതും. എല്ലാം നമ്മൾ വായിച്ചറിഞ്ഞിരിക്കയല്ലേ? അപ്പോൾ പിന്നെ ഒരു മനുഷ്യൻ സ്വർഗ്ഗത്തുചെന്നാൽ നിത്യസുഖമനുഭവിക്കാൻ സാധിച്ചെന്നുവരുമോ? എന്നല്ല ക്ഷണഭംഗുരമായ സ്വർഗ്ഗസുഖത്തെ വിവേകികളാഗ്രഹിക്കുമോ?

സ്വാമികൾ:—ഹേ ഭക്തോത്തമ! എന്നാൽ നിനക്കു ഞാൻ അഷ്ടാക്ഷരമന്ത്രത്തെ ഉപദേശിച്ചുതരാം. കുറേനാൾ അതുജപിച്ചാൽ ശ്രീനാരായണവാസസ്ഥാനമായ വൈകുണ്ഠപദത്തെ പ്രാപിക്കാം സംശയമില്ല. അതു അഭിലഷണീയമല്ലയോ?

വിഡോബാവൻ:—സ്വാമി! വൈകുണ്ഠം നിത്യസുഖപദമെന്നാണോ പറയുന്നത്. വൈകുണ്ഠവാസികളും വിഷ്ണുദേവപാർഷദന്മാരുമായ ജയവിജയന്മാർ, സനകസനന്ദാദിമഹർഷിമാരുടെ ശാപത്തിനു പാത്രീഭവിച്ച്, ഭൂമിയിൽ രാക്ഷസവംശത്തിൽ ജനിച്ചതും, പലദുഷ്ടകർമ്മം ചെയ്ത്, ഒടുവിൽ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ കൈയാൽ മരണം പ്രാപിച്ചതും എല്ലാം സുപ്രസിദ്ധമല്ലേ? എനിക്കു വൈകുണ്ഠപദത്തിൽ ആഗ്രഹമേയില്ല.

സ്വാമികൾ:—അട്ടെ, എന്നാൽ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുപ്രമുഖന്മാരാൽപോലും ആരാദ്ധ്യനായ പരമശിവന്റെ പദമായ ശ്രീകൈലാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതിനുള്ള പഞ്ചാക്ഷരമന്ത്രം നിനക്കു ഞാനുപദേശിച്ചുതരാം അതുജപിച്ചാൽ പരമഭാഗവതനാകാമല്ലോ.

വിഡോബാവൻ:—സ്വാമി കൈലാസവാസത്തിലും എനിക്കാഗ്രഹമില്ല. പരമശിവൻ ബ്രഹ്മഹത്യയെ ഭയപ്പെട്ട്, ഭിക്ഷതെണ്ടിനടന്നതും സതീദേവി ദക്ഷയാഗഭൂവിൽ വച്ചു ദക്ഷന്റെ അപ്രീതിക്കു പാത്രമായി ശരീരത്തെ ദഹിപ്പിച്ചു പർവ്വതപുത്രിയായി ജനിച്ചകഥയുമെല്ലാം ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കയാണ്. ഭയരഹിതമായ പദത്തെ മാത്രമേ ഞാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നുള്ളൂ.

സ്വാമികൾ—അട്ടെ, ജപധ്യാനപ്രദവും യോഗാഭ്യാസക്രമങ്ങളും എന്നാൽ ഞാനുപദേശിച്ചുതരാം. അതിനാൽ സിദ്ധപുരുഷനായി കല്പാന്തത്തിൽപോലും നശിക്കാത്ത ദീർഘായുസ്സോടുകൂടി ജീവിച്ചിരിക്കാം.

വിഡോബാവൻ:—അതും എനിക്കാവശ്യമില്ല. ജനിച്ചാൽ മരിക്കാതെ ആയുസ്സിനെ നീട്ടുന്നതു ഐശ്വര്യസിദ്ധി, മരിച്ചാൽ ജനിക്കാതെയിരിക്കുന്നതു മുക്തി. ഇതിൽ ഏതാണഭിലഷണീയം? സൂക്ഷ്മത്തിൽ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ ഉപദേശിക്കാൻ ശക്തനായ സ്വാമികൾ ഉള്ളപ്പോൾ, യോഗാഭ്യാസം ശീലിച്ച്, ശരീരത്തെ ഉണക്കി, പ്രാണങ്ങളെ ശരീരത്തിലിട്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിച്ച്, കണ്ടവരെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തുന്ന ചില വിദ്യകളും കാണിച്ചുനിൽക്കുന്നതുകൊണ്ടുള്ള ഫലമെന്തു? അതുകൊണ്ടു നല്ല ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെത്തന്നെ ഉ

കതയല്ലേ? എത്രയുഗം ജീവിച്ചിരിക്കാൻ സാധിച്ചാലും, ഒടുവിൽ ദേഹം നശിക്കുമെന്നു ള്ളതിന്നു പകരാന്തരമുണ്ടോ? ദേഹമുക്തി തടയാൻ സാധിക്കുമോ? അസത്യമായ പ്രപഞ്ചം പുകഴ്ത്തുന്ന ചെപ്പടിവിദ്യയ്ക്കു തുല്യമായ പല സിദ്ധികളും അഹങ്കാരത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന വയല്ലേ? അറുപത്തുനാലുസിദ്ധികൾകൊണ്ടും മുക്തിലഭിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അതുകൊണ്ടു താമസാദികളെ നീക്കുന്നതും, സത്വഗുണത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതുമായ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെത്തന്നെ എനിക്കു ഉപദേശിച്ചുതരണം.

സ്വാമികൾ:—ഹേ പുണ്യാത്മാവേ! ലൗകികങ്ങളായ മന്ത്രതന്ത്രങ്ങളേയും ഉപദേശങ്ങളേയും ഞാൻ നിനക്കു പറഞ്ഞുതരാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതിൽ അതിലൊന്നുംതന്നെ നിനക്കാവശ്യമില്ലെന്നു പറയുന്നു. മറ്റെന്താണിനി ഞാൻ ഉപദേശിക്കേണ്ടതു? ഇതിൽ ഉപരിയായ ഉപദേശത്തിന്നു ഞാൻ ആളല്ല. അങ്ങനെ വേണമെങ്കിൽ അതിനുവേറെ ആചാര്യനെ അന്വേഷിച്ചുകൊൾക.

ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു, ശ്രീപാദസ്വാമികൾ മൌനമുദ്രയവലംബിച്ചിരുന്നു.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

വിദ്യോഭാവന്റെ ജ്ഞാനോപദേശസിദ്ധി.

ഇപ്രകാരം ശ്രീപാദസ്വാമികൾ മൌനമവലംബിച്ചിരുന്നശേഷം, വിദ്യോഭാവൻ, അദ്ദേഹത്തെ പിരിഞ്ഞുപോകാതെ അടുക്കൽതന്നെ നിന്നു. ഗുരുസമാധിവിരതനാകുമ്പോൾ ഓരോ ശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്കയും സമാധിസമയം മുഴുവൻ ഭക്തിപൂർവം സമീപത്തു കാത്തു നിൽക്കുകയും പതിവായിരുന്നു. അങ്ങനെ കുറേനാൾകഴികെ ഒരുദിവസം വിദ്യോഭാവൻ സ്വാമികളെ വന്ദിച്ചു, ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു. സദ്ഗുരോ! അങ്ങേയല്ലാതെ ഇനിമറ്റൊരാചാര്യനെ ശരണം പ്രാപിക്കാൻ എനിക്കു മനസ്സില്ല. ഉത്തമസാധ്വിമാർ സ്വന്തം ഭർത്താവിനെയല്ലാതെ ത്രിമൂർത്തികൾതന്നെവന്നാലും അവരെ അംഗീകരിക്കുമോ? ഭർത്താവു രൂപാദികളാൽ അയോഗ്യനായിരുന്നാലും അവർ യോഗ്യനായ അന്യനെ അനുഗ്രഹിക്കുമോ, ഇല്ല, അതുപോലെ ഉത്തമനായവൻ ഒരു ഗുരുവിനെ ശരണംപ്രാപിച്ചാൽ, അദ്ദേഹത്തിനു ജ്ഞാനോപദേശശക്തിയില്ലെന്നുള്ള കാരണത്തിന്മേൽ മറ്റൊരാചാര്യനെ അന്വേഷിച്ചുപോകയില്ല. അങ്ങനെ പോകുന്നവനു, വാസ്തവജ്ഞാനസിദ്ധിക്കിടവരികയുമില്ല. പതിവ്രതമാർ ഭർത്താക്കന്മാരെ അവർ എത്ര ദുർഗ്ഗുണമുള്ളവരായിരുന്നാലും ഈശ്വരനിവിശേഷമായി പൂജിക്കേണ്ടതല്ലയോ? അതുപോലെതന്നെയാണു, ശിഷ്യന്മാർ ഗുരുക്കന്മാരെക്കുറിച്ചും ആരാധിക്കേണ്ടതു. പണ്ടു, മൂന്നുശതവർഷകാലം രാജ്യംഭരിച്ചു, യാഗാദിപുണ്യകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ച ത്രിശങ്കുമഹാരാജൻ തന്റെ പൂർവ്വഗുരുവായ വസിഷ്ഠനെ ഉപേക്ഷിച്ചു, വിശ്വാമിത്രനെ ഗുരുവാക്കി വരിച്ചതുകാരണം ചണ്ഡാലനായി ഭവിക്കയും താൻ ആഗ്രഹിച്ചതുപോലെ സ്വർഗ്ഗലോകത്തുചെന്നെത്താൻ സാധിക്കാതെ, ഇഹലോകത്തിലും തങ്ങാൻ ഇടവരാതെ, അന്തരാളലോകത്തിൽ തലകീഴായി തൂങ്ങിനിൽക്കാനിടവന്ന കഥ സുപ്രസിദ്ധമല്ലേ! അതിനാലിനി എനിക്കു, അങ്ങല്ലാതെ മറ്റൊരാചാര്യൻ ആവശ്യമില്ല. അങ്ങേ തിരുവടികളെ ശരണംഗമിച്ച ഞാൻ ഇനി, മറ്റുകാലടികളെ അനുഗമിക്കയുമില്ല. എന്നെ പരീക്ഷിക്കാനാണോ അങ്ങു ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു? ബ്രഹ്മജ്ഞാനോപദേശം അങ്ങേക്കു വശമല്ലെന്നോ പറയുന്നതു? എനിക്കതുവിശ്വസിക്കാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മജ്ഞനായ അങ്ങുതന്നെ, എനിക്കു ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്തു, മമതാഹങ്കാരാദികൾ നശിക്കുമാറു, അജ്ഞാനത്തെ അകറ്റി ബ്രഹ്മാനന്ദസാഗരത്തിൽ മുഴുകിച്ചു, ദേഹസ്മരണ അകറ്റി ആത്മാവിൽ ലയിപ്പിക്കുന്നതിനു കരുണയുണ്ടാകണമെന്നപേക്ഷിക്കുന്നു.” ഈ അപേക്ഷകേട്ടു സ്വാമികൾ കരുണാപുരസ്സരം വി

ദ്യോ

ഭാവനെ ആശ്ലേഷിച്ച്, "മഹാത്മൻ! നിന്നെപ്പോലെ തീവ്രവൈരാഗ്യമുള്ള ഒരുവനെ ഞാനന്വേഷിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. നീ വിവാഹംകഴിച്ച ഗൃഹസ്ഥനോ അതോ വിഷയഭോഗം അറിയാത്ത ബ്രഹ്മചാരിയോ? എന്നുചോദിച്ചു.

ഗൃഹസ്ഥനെന്നുപറഞ്ഞാൽ ഉപദേശംതരാൻ സ്വാമികൾ മടിക്കും എന്നുനിശ്ചയിച്ച്, വിവാഹംചെയ്തെങ്കിലും ബ്രഹ്മചര്യവ്രതത്തെ താൻ ലംഘിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ള വസ്തുവത്തെ ആസ്പദിച്ച്, വിഷയഭോഗം അറിയാത്ത ബ്രഹ്മചാരിയാണെന്നുതന്നെ വിധോഭാവൻപറഞ്ഞു. സ്വാമികൾ അതുകേട്ട്, വിധോഭാവന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ എന്നു ചോദ്യംചെയ്തു. ഇല്ല എന്നു മറുപടികിട്ടി. സ്വാമികൾസന്തോഷിച്ച്, ഹേ വിധോഭാവ! നിനക്കു ഉപനിഷൽസാരസർവ്വസ്വമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെ ഞാൻ ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ട്. മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കി ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കണം എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ശിരസ്സിൽ കൈകൾവെച്ച് - പ്രണവാദിമന്ത്രങ്ങളേക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടമായും ശബ്ദമാത്രമായും, സകലസിദ്ധിപ്രദമായും നിർഗ്ഗുണധ്യാനപരമായും, അദ്വൈതവാചിയായും വേദാന്തസാരസർവ്വസ്വമായും, ഭേദബുദ്ധികളെയും നാനാത്വപക്ഷങ്ങളെയും അകറ്റുന്നതായും, ചതുർവേദങ്ങളുടെ ഉല്പത്തിസ്ഥിതമായും, സർവ്വരഹസ്യപ്രകാരമായും, ബ്രഹ്മദേവനെയ സ്വയം ഉളവാക്കുന്നതായും ത്രിമൂർത്തികളാൽപോലുംധ്യേയമായും ത്രിപദാർത്ഥങ്ങളാൽ പരിപൂർണ്ണമായും ശൈവവൈഷ്ണവാദിവിവിധമതങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കുന്നതായും അജ്ഞാനസന്ദേഹവൈപരീത്യങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതായും, മമതാഹങ്കാരാദികളെ അടിയോടെ നീക്കുന്നതായും, ജ്ഞാനപ്രദമായും മോക്ഷപ്രദമായുമുള്ള മഹാവാക്യത്തെ സ്വാമികൾ വിധോഭാവനു ഉപദേശിച്ചു.

വിധോഭാവൻ അത്യന്താദരപരവശനായി ആ മഹാവാക്യത്തിന്റെ അർത്ഥംകൂടി പറഞ്ഞുകൊടുക്കണമെന്നു സ്വാമികളോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ആ അപേക്ഷ സ്വാമികൾക്കു വളരെ സന്തോഷമായി. ഇപ്രകാരം തീവ്രവൈരാഗ്യമുള്ള ഒരുത്തനു പറഞ്ഞുകൊടുക്കേണ്ടതുമുണ്ട്. ഇവൻ നമുക്കു ചേർന്ന ശിഷ്യൻതന്നെ. എന്നിങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ച് അവനെനോക്കി, — ഹേ! വിധോഭാവ! നീ പുണ്യവാനാകകൊണ്ട് നിനക്കീ മഹാവാക്യത്തിന്റെ അർത്ഥം ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. പന്ത്രണ്ടുസംവത്സരം പരിചരിച്ചതിന്മേലെ മഹാന്മാർ രഹസ്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊടുക്കയുള്ളൂ. അപക്വബുദ്ധികൾക്കു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതു പാറപ്പുറത്തു വിത്തു വിതയ്ക്കുന്നതുപോലെ നിഷ്പ്രയോജനമാകുന്നു മാത്രമല്ല, ഉപദേഷ്ടാവിനു ആയാസവും ഉപദിഷ്ടനു അധോഗതിയും ഉണ്ടാകയുംചെയ്യും. നീ അതിനു തക്കവനാണെന്നു ബോധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പറയാം — ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കണം. മറന്നുപോകാതെ മനസ്സിൽ കരുതിക്കൊള്ളുകയുംവേണം. ആ മഹാവാക്യത്തിന്റെ സാരം, ജ്ഞാനം തന്നെ ബ്രഹ്മം എന്നുള്ളതാണ് എന്നുവേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവുപോലും മഹാവാക്യാർത്ഥം നാലുവേദങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിവരിച്ചിട്ടും മുഴുവനാകാതെ വിഷമിച്ചു. ദേവഗുരുവായ ബൃഹസ്പതിയും മറ്റുപല മഹർഷിമാരും, ജ്ഞാനകാണ്ഡത്തിൽ മഹാവാക്യാർത്ഥങ്ങളെ കഴിയുംവണ്ണം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടും, അവസാനിക്കാതെ ക്ഷീണന്മാരായിഭവിച്ചു. ഈപ്രകാരമുള്ള വാക്യങ്ങളുടെ അർത്ഥത്തെ ഞാൻ എങ്ങനെയാണു പറക? എന്നാലും ഗുരുമുഖത്തുനിന്നു കേട്ടറിഞ്ഞതുപോലെ വിസ്തരിച്ചില്ലെങ്കിലും ചുരുക്കത്തിൽ നിനക്കു പറഞ്ഞുതരാൻ ശ്രമിക്കാം.

ജ്ഞാനംഎന്നതു ജീവാത്മാവ് — ബ്രഹ്മംഎന്നതു പരമാത്മാവ് — ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മസ്വരൂപം തന്നെ — എന്നാണിതിന്റെ അന്തരാർത്ഥം.

വിധോഭാവൻ — ജ്ഞാനം എന്നതും ബ്രഹ്മം എന്നതും, ജീവാത്മാവാണ് പരമാത്മാവെന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ സൂക്ഷ്മതത്വവും വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞുതരണം.

സ്വാമികൾ — പ്രിയശിഷ്യ! ജ്ഞാനംഎന്നതു വിഷയഗ്രാഹികളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും ഇന്ദ്രിയബോധഗ്രാഹിയായ അന്തഃകരണത്തെയും അന്തഃകരണബോധിയായ ചിദാഭാസനെയും, ഇവകളെല്ലാം അടങ്ങുന്ന അവസ്ഥയെയും സാക്ഷിയായ്നിന്നറിയുന്നതാകുന്നു. അപ്രകാരം എല്ലാവറ്റിലും ഇരിക്കുന്നതായ ഉണർവ്വാകുന്ന ബ്രഹ്മം എന്നുപറ

യുന്നു. വേദപ്രസ്താവം ഇങ്ങനെയാണ്. കൂടാതെ, കൂടസ്ഥൻ പ്രത്യേകആത്മാവാകുന്നു. അതായത്, ജീവാത്മാനാമത്തിൽ ശരീരത്തിലിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെ കൂടസ്ഥൻ എന്നു വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. ചൈതന്യം, സത്ത്, ചിത്ത്, ആനന്ദം, നിത്യം നിർമ്മലം, നിർഗ്ഗുണം, നിർവ്വികാരം, നിരഞ്ജനം, എന്നിങ്ങനെ പലനാമങ്ങൾക്കാധാരമായ സാക്ഷി ജ്ഞാനത്തെ ജീവാത്മാവെന്നും, പരബ്രഹ്മം പരിപൂർണ്ണം, പരാപരം, പരമേശ്വരം പരം ജ്യോതിഃ—പരാൽപരം നിരുപമം, നിർന്നാമം, നിഷ്കളങ്കം; അചലം, അഖണ്ഡൈകരസം ആദി അനാദി അക്ഷയം, എന്നിങ്ങനെ പലനാമങ്ങൾക്കാധാരമായ സർവ്വസാക്ഷിയായ ബ്രഹ്മത്തെ പരമാത്മാവെന്നും പറയാം എന്ന് ഉപദേശവാക്യമുണ്ട്.

വിദ്യോഭാവൻ:—സ്വാമി! ശരീരത്തിൽമാത്രം വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, സാക്ഷിയായ പരമാത്മാവാണെന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലായില്ല. അതൊന്നു വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞുതന്നാൽകൊള്ളാം.

സ്വാമികൾ:—അഗ്നി, സർവ്വവ്യാപിയായിരിക്കുന്ന ഒരു തേജസ്സാണെങ്കിലും വിളക്കിലോ തീപ്പെട്ടിയിലോ മററോ കത്തിക്കുമ്പോൾ അതിനെ നാം പ്രത്യേകനാമംകൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കുന്നില്ലയോ? അതുപോലെ വ്യക്തികളിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന സർവ്വവ്യാപിയായ പരമാത്മാവിനെ, നമ്മൾ ജീവാത്മാവെന്നു വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. ജലാശയംതന്നെ വലുതായിരുന്നാൽ തടാകമെന്നും ചെറുതായിരുന്നാൽ കുളമെന്നും നാം പറയുന്നു. ജലപ്രവാഹം വലുതായിരുന്നാൽ നദിയെന്നും ചെറുതായിരുന്നാൽ തോടെന്നും പറയുന്നു. അതുപോലെ ജനക്കൂട്ടത്തിനു സമുദായം എന്നും സമുദായാംഗത്തിനു മനുഷ്യനെന്നും പറയുന്നു. വൃക്ഷക്കൂട്ടത്തിനു തോപ്പെന്നും ഒററതിരിച്ചാൽ വൃക്ഷമെന്നും പറയുന്നു. ഇങ്ങനെ ഉപാധിഭേദത്താലോ വ്യവഹാരഭേദത്താലോ വെള്ളത്തിനോ മനുഷ്യർക്കോ വൃക്ഷത്തിനോ ഭിന്നഭാവം ഉണ്ടാകുന്നുവോ? അതുപോലെ ജീവാത്മപരമാത്മാക്കൾക്കു വ്യവഹാരത്താൽ ഭേദം കല്പിതമായിരിക്കുന്നു. എന്നല്ലാതെ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. പരമാത്മാവുതന്നെയാണ് ജീവാത്മാവും—എന്നു വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൂടാതെ ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളെ ഭിന്നമായി വിചാരിക്കുന്നവൻ അത്യന്തം മൂഢനാണെന്നു വേദവ്യാസൻ വിഷ്ണുപുരാണത്തിലും വസിഷ്ഠൻ വാസിഷ്ഠത്തിലും, വാല്മീകി അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിലും, ഭഗവാൻ ഭഗവദ്ഗീതയിലും ശിവൻ ശിവഗീതയിലും ബ്രഹ്മാവു ബ്രഹ്മഗീതയിലും, ശ്രീരാമൻ രാമഗീതയിലും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നല്ല ഈ പരമാർത്ഥംതന്നെ, ശുകബ്രഹ്മർഷിക്കു നാരദനും സനകാദികൾക്കു ശങ്കരനും, ഭരദ്വാജനു വാല്മീകിയും, ശ്രീരാമനു വസിഷ്ഠനും, ശ്രീകൃഷ്ണനിക്കു ഗുരുവും പ്രഹ്ലാദൻ അർജ്ജുനൻ ഉദ്ധവർ, മുതലായവർക്കു ഭഗവാനും, ശ്വേതകേതുവിനു ഉദ്ദാലകനും, ഇന്ദ്രനു ബൃഹസ്പതിയും വിദുരനു മൈത്രേയനും, ധർമ്മദേവനു ദുർവ്വാസാവും മഹാബലിക്കു ശുക്രാചാര്യനും ഹനൂമാനു സീതാദേവിയും അഗസ്ത്യനു സുബ്രഹ്മണ്യനും ഭണ്ഡനു അംബികയും ശതാനന്ദനു ഗൌതമനും, ഗാർഗ്ഗിക്കു യാജ്ഞവൽക്യനും, ദേവഹൂതിക്കു കപിലനും, ഉപദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഒന്നിട്ടും ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളിൽ ഭേദകല്പനയുണ്ടാകരുത്.

വിദ്യോഭാവൻ:—സ്വാമി! ജീവാത്മാവുതന്നെ പരമാത്മാവാണെങ്കിൽ (൧) മുക്തിയടയുന്നു എന്നു പറയുന്നതിനർത്ഥമെന്താണ്? (൨) ബന്ധത്തിലിരിക്കുന്നതാര്? (൩) ആത്മാവിനു മോക്ഷമെടുക്കുന്നതാര്? (൪) ജനനമെടുക്കുവാൻ പരിശ്രമിക്കുന്ന കാരണമെന്ത്? (൫) സാധുസംസർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉദ്ദേശമെന്ത്? (൬) പുണ്യത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതെന്തിന്? (൭) ശാസ്ത്രവിചാരണം എന്ത്? (൮) ഗുരുപദേശമെന്ത്? (൯) ഈശ്വരഭക്തിയെന്ത്? ഇങ്ങനെ പല സംശയങ്ങൾക്കു കാരണമായിരിക്കുന്നു. ആ സംശയനിവൃത്തി വരുത്തിത്തരമാറാകണം.

സ്വാമികൾ:—ഹേ വിദ്യാഭ്യുദയ! മുക്തിയടയുന്നതു ജീവനാണെന്നു പറയാം. ആ ജീവനെക്കുറിച്ച്, അവ്യക്തമായി ചിന്തിച്ചുനോക്കിയാൽ, സൂക്ഷ്മമായിരിക്കുന്ന നിഴലോടു പോരാടുന്നതുപോലെ, മനസ്സോടുകൂടി അന്തഃകരണ

ഉപാധിസ്ഥാനങ്ങളുടെ സംബന്ധവിശേഷത്താൽ ജീവാത്മാവിനെ ഞാൻ എന്നഭി
മാനിക്കുന്നു. കുട്ടികൾ കളിയിൽ, ഇവൻ രാജാവ്, ഇവൻ മന്ത്രി, എന്നിങ്ങനെ
ഭേദകർമ്മം കല്പിച്ച്, വ്യവഹരിക്കുന്നതുപോലെ, ഇല്ലാത്ത ജീവത്വത്തെ ഏല്പ്പെടുത്തി,
അതിനാൽ മരണങ്ങളെ ചുമത്തിയനിത്യമായ സംസാരത്തിൽ ഭ്രമിച്ച്, ഇല്ലാത്തതി
നെ ഉള്ളതാണെന്നു വകവെച്ച്, ജനനമരണബന്ധത്തിലകപ്പെട്ടു ദുഃഖിക്കുന്നു. താ
ൻ സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപനായ ആത്മാവായിരിക്കെ, മായാന്ധകാരത്താൽ അതു വിസ്മ
രിച്ച്, താനല്ലാത്ത ദേഹാദിവസ്തുക്കളെ താനാണെന്നഭിമാനിച്ച്, നാടു നഗരം ഭാ
ര്യ, പുത്രൻ, പണം, പദാർത്ഥം മുതലായതെല്ലാം സത്യമാണെന്നും സുഖത്തിന്നുത
ന്നുകളാണെന്നും വിശ്വസിച്ച്, നിത്യമാണെന്നു ഭാവിച്ച്, തനിക്കു താൻതന്നെ അപ
ത്തു വലിച്ചുവയ്ക്കുന്നു എന്ന പഴമൊഴിപോലെ, ക്ഷണഭംഗുരമായ ദേഹത്തെ രക്ഷിച്ച് ഭാ
ര്യാദികളേയും രക്ഷിച്ചു, ആത്മബോധമില്ലാതെ, ദേഹേന്ദ്രിയങ്ങളാൽ അടയുന്നതാണ്
ബന്ധം. എത്രകാലം ജീവിച്ചിരുന്നാലും, ദുഃഖമയമായ ഈ ശരീരംതന്നെ താനെന്നും,
ആത്മാവല്ലെന്നുമുള്ള മിഥ്യാഭ്രമമാണ മായാബന്ധം. സ്ഥൂലം സൂക്ഷ്മം കാരണം എന്ന ശ
രീരത്രയത്തിന്റെ രഹസ്യവും അനുഭവിച്ചറിയായ്കയാണ് മനോമാന്ദ്യം. എന്റെ ദേഹം
എന്റെകണ്ണ്, എന്റെചെവി, എന്റെവാക്ക്, എന്റെമനസ്സ്, എന്റെ പ്രാണൻ എ
ന്റെജീവൻ എന്നൊക്കെപ്പറയുന്ന നീ ദേഹത്തിൽനിന്നും അന്യനാണെന്നു സ്പഷ്ടമായി
അറിഞ്ഞ്, ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരത്തേയും, സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ മനോവ്യാ
പാരത്തേയും സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയിൽ ദുഃഖശൂന്യമായിരിക്കുന്ന ജീവത്മാവിനേയുംകൂടെ സാക്ഷി
യായി അറിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിന്നെ ഗുരുക്കളുടെ പാദമാത്രം കരതലാമലകംപോലെ
കാണിച്ചുതരുന്ന കാരുണ്യഗുരുവിനെ, മോക്ഷപ്രദനായ ജഗദീശ്വരനാണെന്നു പറയാം.
(൩) വൈകുണ്ഠനിവാസികളായ ജയവിജയാദികൾപോലും, ജന്മം എടുക്കാൻ ഇടയായ
കഥയോർത്താൽ ജന്മം ഇല്ലാതാക്കുന്നകാര്യം സ്വസാദ്ധ്യമല്ലെന്നു സ്പഷ്ടമായിരിക്കെ, പ്രത്യക്ഷനര
കപാത്രമായദേഹം വിടാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം, ജാഗ്രൽ സുഷുപ്തിനിലയെ അടയുന്നതി
ന പ്രയത്നിക്കുന്നതുതന്നെ, പരമാത്മാവിലൈക്യപ്പെടുന്നതിനു കാരണമാകുന്നു. (൪) ചാ
ണകം ഉരുട്ടുന്ന വണ്ടിനെപ്പോലെ, ദുർഗന്ധവസ്തുമയമായ വിഷയാനന്ദഭോഗത്തിൽ മുങ്ങി,
നരകത്തിൽ വീഴാനുള്ള ശരീരാഭിമാനത്തെ, ദുഃഖത്തെ സുഖമായി തോന്നിപ്പിക്കുന്ന
ഇന്ദ്രിയഭോഗത്തെ ദേഹേച്ഛാപ്പിക്കുന്ന ദുസ്സംഗത്തേയും, നീക്കി, ഇന്ദ്രിയപ്രലോഭനങ്ങ
ളുമററി വൈരാഗ്യശീലരായി എപ്പോഴും സമാധിനിഷ്ഠാനുഭൂതിയാൽ ബ്രഹ്മാനന്ദ
സംതൃപ്തി ഉണ്ടാകുന്ന സത്സംഗം ചെയ്യേണ്ടതാവശ്യമാകുന്നു. (൫) അനിത്യമായ ദേ
ഹത്തെ രക്ഷിക്കുന്ന പുണ്യത്തേയും ഉപേക്ഷിച്ച്, നിത്യമായ പരബ്രഹ്മത്തെ അപേക്ഷിച്ച്,
അന്ത്യകാലത്തിൽ സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരനെ ദർശിച്ച് മറുജന്മത്തിൽ പരമഭാഗവതനാ
യി ജനിച്ച്, പണ്ടു കാർത്തികേയങ്കൽനിന്നും ബ്രഹ്മജ്ഞാനോപദേശംവാങ്ങി പുണ്യപദ
വികളെ ദർശിച്ച്, വിവേകകൈവല്യം അടഞ്ഞ കണ്ണനെപ്പോലെ സദ്ഗുരുവിങ്കൽനി
ന്നുപദേശംവാങ്ങി, ജ്ഞാനവഴി കാണുന്നതുതന്നെ ഉത്തമന്മാരാൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്ന മു
ക്തിമാർഗ്ഗം. (൬) മൂഢഭോഗികളായ ചിലർ, കാട്ടുഗ്രന്ഥങ്ങളാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെ
ടുന്ന ഏകാന്തനിലയിൽ, മനസ്സിനെ നിർത്തി, ഏതിനെയോ ഒന്നിനെ ധ്യാനിച്ചു
കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, മറെറാരുമാർഗ്ഗം ശ്രേഷ്ഠമാണെന്നു വല്ലവരും പറഞ്ഞാൽ, അതി
ലഗ്രഹിച്ച്, മുമ്പ് അനുഷ്ഠിച്ചതിനെ വെടിഞ്ഞ്, ചഞ്ചലഹൃദയന്മാരായി ഭവിക്കുന്നു. ഈ അ
വിവേകത്താൽ അജ്ഞാനത്തിൽ മുഴുകാതെ, മനോധൈര്യത്തേയും, സൽഭാവത്തേയും സ
ന്തോഷത്തേയും ശാന്തിയേയും; ഏകാന്തധ്യാനത്തേയും നിശ്ചലചിത്തതയേയും അനുഭ
വജ്ഞാനത്തേയും ത്രയവസ്ഥകളുടെ മർമ്മത്തേയും അറിയിക്കുന്നതും; മനസ്സിന്റെ ഉൽപ
ത്തിനാശങ്ങളേയും, ബന്ധമോക്ഷസംബന്ധത്തേയും, ഭേദരൂപമായ കർമ്മബന്ധത്തേയും,
ഞാൻ നീ എന്നുള്ള ഭേദഭാവത്തേയും; മാറ്റുന്നതും ആയ ജ്ഞാനശാസ്ത്രവിചാരണ
ത്തെ അവശ്യം ചെയ്യേണ്ടതാണ്. (൭) ജനനമരണകാലചക്രത്തിൽ ചുററി ദുഃഖിച്ച്
മോഹാന്ധകാരകൂപത്തിൽ പതിച്ച് നന്മതികൾ തിരിച്ചറിയാത്ത മൂഢന്മാരെപ്പോലെ

മേന്മേൽ കഷ്ടപ്പെടാതെ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയോടുകൂടി, ജന്മബീജമായ പ്രാരബ്ധത്തെ തീക്കനലിലിട്ട പഞ്ഞിക്കെട്ടുപോലെ നശിപ്പിച്ച്, ബ്രഹ്മാകാരമായിരുന്ന്, സദാകാലം ആനന്ദം അനുഭവിക്കാനിടയാകുന്ന സദ്ഗുരുനാഥനിൽ ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾ സ്ഥിരമായും നിഷ്കളങ്കമായും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. (൯) അപവൃത്യമുതലായ ആത്മഗതവിതർക്കങ്ങളായ അനുഭവങ്ങളെനീക്കി നരകഹേതുക്കളായ ദുഷ്കൃതങ്ങളെ പരിത്യജിച്ച്, മോക്ഷത്തിനായി പ്രയത്നിക്കുമ്പോൾ, അതിനിടയാകാതെ മരിച്ചുപോകുന്ന സാധുക്കൾക്ക്, മറുജന്മത്തിൽ ശേഷമുണ്ടാകുംപ്രകാരം; അനുഗ്രഹിച്ചു മുക്തിയെ കൊടുക്കുകയും, കഷ്ടകാലങ്ങളിൽ പ്രസാദിച്ചു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്, ഇഷ്ടവരങ്ങളെ കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കലയെ വരത്തെക്കുറിച്ച്, പൂർണ്ണഭക്തിയുണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങനെ വിദ്യോഭാവൻ ചോദിച്ച നൽപതുസംശയങ്ങൾക്കും ഉത്തരം പറഞ്ഞശേഷം, ഇനി നീ ദേഹാദ്യഭിമാനങ്ങളെ തള്ളി ജീവാത്മാവിനെ, പരമാത്മാവാണെന്നു വിശ്വസിച്ച്, ആനന്ദമനുഭവിച്ചാലുംഎന്നരുളിച്ചെയ്തു.

വിദ്യോഭാവൻ:—ജീവാത്മാവിനെ പരമാത്മാവാണെന്നറിഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം ആനന്ദസിദ്ധിയുണ്ടാകുമോ സ്വാമി! എന്നു ചോദിച്ചു.

സ്വാമികൾ:—നീ ആനന്ദസ്വരൂപനായിരിക്കുമ്പോൾ വേറെ ആനന്ദം അന്വേഷിക്കാനെന്തുള്ളു?

വിദ്യോഭാവൻ:—ഞാൻ ആനന്ദസ്വരൂപനായിരിക്കുന്നതെങ്ങനെയാണ്? ആനന്ദസ്വരൂപനായിരുന്നാൽ ഈ ദുഃഖമുണ്ടാകുമോ?

സ്വാമികൾ:—ഇന്നിയും, നീ നിന്റെ യഥാർത്ഥസ്വരൂപത്തെ അറിയാതെ അജ്ഞാനമനസ്സായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ആനന്ദമയനാകുന്നില്ലെന്നേയുള്ളു.

വിദ്യോഭാവൻ:—യഥാർത്ഥസ്വരൂപത്തെ അറിയേണ്ടതെങ്ങനെ? ദേഹേന്ദ്രിയകരണപ്രാണജീവാദികളിൽനിന്നും വേറായ ആത്മാവാണു ഞാനെന്നുള്ള ബോധം സിദ്ധിച്ചിട്ടും, എനിക്കു ആനന്ദാനുഭൂതിയുണ്ടാകുന്നില്ലല്ലോ എന്തുകാരണം?

സ്വാമികൾ:—ദേഹാദികളല്ല ആത്മാവാണു ഞാൻ എന്നറിഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം പോരാ. ആ അറിവനുസരിച്ച്, ആത്മസ്വരൂപനായിരിക്കാനും അറിയണം. എന്നാലേ ആനന്ദാബ്ധിയുണ്ടാകയുള്ളു.

വിദ്യോഭാവൻ:—ആത്മസ്വരൂപനായിരിക്കുന്നതെങ്ങനെയാണ്? അതിനുള്ള വിധി എന്താണ്? സദയം അരുളിച്ചെയ്യണം.

സ്വാമികൾ:—ദേഹാദികൾ താനല്ല എന്നു നിശ്ചയിച്ചപ്രകാരം ദേഹാദ്യാസങ്ങൾക്കും ഇന്ദ്രിയപ്രവൃത്തികൾക്കും മനോരാജ്യങ്ങൾക്കും ഇടംകൊടുക്കാതെ, മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ചു, ഇന്ദ്രിയവശനായി മാനാപമാനങ്ങളെയും കടന്ന്, സങ്കല്പവികല്പങ്ങൾക്കും പാത്രീഭവിക്കാതെ, മൌനമുദ്രനായി നിർവികല്പസമാധിയിൽ ലയിച്ച്, ആത്മമാത്രനായിരിക്കുന്നതാണ് ബ്രഹ്മാനുസന്ധാനം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

വിദ്യോഭാവൻ:—ബഹിർമുഖദൃഷ്ടിയെ അടക്കി, അന്തർമുഖദൃഷ്ടിയെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു നിശ്ചലനായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു അഖണ്ഡാനന്ദത്തെ അനുഭവിക്കാൻ സാധിക്കുമോ?

സ്വാമികൾ:—ജാഗ്രത്തിൽ സുഷുപ്തിനിലയെ പ്രാപിക്കുന്നതാണ് ആനന്ദാനുഭൂതിയുടെ ലക്ഷണം.

വിദ്യോഭാവൻ.—ഇന്ദ്രിയാദികളെ നിയമിച്ച്, മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ച്, ശുദ്ധശൂന്യപ്രകാശത്തിലേക്ക്, ആത്മാവിനെ, ഉദിപ്പിച്ച്, ചിദ്രൂപമാത്രനായി അനക്കമില്ലാത്ത ചിത്രംപോലെയിരുന്നിട്ടും ആനന്ദം ഉദിക്കുന്നില്ല തന്നെ.

സ്വാമികൾ:—ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരാദികളോടുകൂടാത്ത സുഷുപ്തി എങ്ങനെയിരിക്കും? പറയാമോ?

വിദ്യോഭാവൻ:—ആനന്ദമയമായിരിക്കും.

സ്വാമികൾ:—ആനന്ദമയമായിരിക്കുന്നതു എന്തൊരു കാരണംകൊണ്ടാണ്?

വിഡോഭാവൻ:—പ്രപഞ്ചവ്യാപാരവും മനോവികല്പവുമില്ലായ്കകൊണ്ടുതന്നെ.

സ്വാമികൾ:—സുഖദുഃഖങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായ മനസ്സ്, സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയിൽ മറഞ്ഞ്, ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞു് ശൂന്യശൂന്യമായ ആത്മാവൊന്നുമാത്രം അപ്പോൾ പ്രകാശിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്, ആനന്ദാനുഭൂതിയുണ്ടാകുന്നതു്. ആ ആനന്ദംതന്നെയാണ് ആത്മസ്വരൂപം.

വിഡോഭാവൻ:—ഈ ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ ആനന്ദാനുഭൂതി എങ്ങനെയുണ്ടാകുന്നു?

സ്വാമികൾ:—അന്തഃകരണബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങൾ സർവ്വദുഃഖസ്വഭാവത്തോടുകൂടിയവയാണ്. ആത്മാവു്, എപ്പോഴും ആനന്ദശീലമുള്ളതുമാണ്. ഈ പരമാർത്ഥമറിയാതെ ദേഹാദികളുടെ പീഡയെ ആത്മാവിൽ ചുമത്തുന്നതെന്തിന്?

വിഡോഭാവൻ:—ദേഹേന്ദ്രിയാദികളുടെ ദുഃഖത്താൽ ആത്മാനന്ദം മറഞ്ഞുപോകുന്നു.

സ്വാമികൾ:—മരണംവരെ ദേഹാദികൾക്കു സുഖദുഃഖം ഇടകലർന്നുകൊണ്ടേ ഇരിക്കും. ആത്മാനുഭവമുള്ളവനു്, ആ സുഖദുഃഖങ്ങൾ സ്വപ്നാനുഭൂതിപോലെ അനുഭവപ്പെടുന്നതായി തോന്നിയാലും വാസ്തവത്തിൽ ഇല്ലാത്തതായി കാണപ്പെടും. ഇങ്ങനെ തോന്നുന്നതും അഭ്യാസിക്കല്ലാതെ അനുഭവം സംഭവിക്കുന്നില്ല. അവൻ സർവ്വദാ ആനന്ദിച്ചുതന്നെയിരിക്കുന്നു.

വിഡോഭാവൻ:—ഇങ്ങനെ ആനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നവനാണോ മോക്ഷത്തിനധികാരി. മറ്റുള്ളവർക്ക് മോക്ഷസിദ്ധിയുണ്ടാകയില്ലയോ?

സ്വാമികൾ:—ബ്രഹ്മവിത്തു് ബ്രഹ്മവാൻ ബ്രഹ്മവര്യൻ ബ്രഹ്മവരിഷ്ഠൻ എന്നിവർ നാലും മോക്ഷത്തിനധികാരികൾതന്നെ, എങ്കിലും താൻ ഇന്നാരാണെന്നും ഇന്ന ദേശത്തിലിരിക്കുന്നുവെന്നും മറ്റും അറിയാതെയും, മലമൂത്രവിസർജ്ജനാദികളോടുകൂടാതെയും, ആത്മാവല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ലെന്നു അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടുമിരിക്കുന്നവൻ ബ്രഹ്മവരിഷ്ഠനാകുന്നു. അവനാണ്, ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ മുഴുകി ദേഹസ്മൃതിപോലുമില്ലാതെ, ജീവന്മുക്തിപദത്തെ കരതലാമലകംപോലെ കണ്ടറിഞ്ഞാനന്ദിക്കുന്നവൻ ആ ശ്രേഷ്ഠപദത്തെത്തന്നെ നീയും പ്രാപിച്ചു് ആനന്ദമനുഭവിച്ചാലും.

വിഡോഭാവൻ:—ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ മോക്ഷമടയാൻ സാധിക്കുമോ?

സ്വാമികൾ:—മോക്ഷമെന്നതു് ഒരു മോചനമാണ്. എന്നുവെച്ചാൽ ബന്ധവിമോചനംതന്നെ. ബന്ധം നരകവും ബന്ധവിമോചനം മോക്ഷവും ദുഃഖം നരകവും ബ്രഹ്മാനന്ദം മോക്ഷവും എന്നിങ്ങനെ നീ സാരം മനസ്സിലാക്കണം. അല്ലാതെ മോക്ഷം, മരിച്ചുചെന്നതിനുശേഷം നമുക്കു കിട്ടുന്ന ഒരു മഹനീയപദമല്ല. അതിനാൽ ദുഃഖമയമായ വ്യാപാരങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞു്, സദാ ആനന്ദാനുഭൂതിയോടുകൂടിയിരിക്കാൻ സാധിച്ചെങ്കിൽ അതുതന്നെ മോക്ഷം.

വിഡോഭാവൻ:—സ്വാമി! ഞാൻ മോക്ഷാനന്ദത്തിൽ മുഴുകി, ജീവന്മുക്തിയെ പ്രാപിക്കുന്നതിനു ഇനി എത്രകാലം വേണ്ടിവരുമെന്നു നിശ്ചയം അരുളിച്ചെയ്യണം. സ്വാമിയോളം മഹത്വം ഉണ്ടാകാൻ എനിക്കു എപ്പോഴെങ്കിലും സംഗതിയാകുമോ എന്നും അറിയിച്ചുതരണം.

സ്വാമികൾ:—പ്രിയനേ! ഇന്നുമുതൽ ദേഹാഭിമാനത്തെ വിട്ടു യാതൊന്നിലുമിച്ഛയോടുകൂടാതെ വിശപ്പിനു വല്ലതും ഭിക്ഷിക്കുന്നതുമാത്രം ഭക്ഷിച്ചു ശിഷ്യന്മാർക്കാനന്ദത്തെ ഉപദേശിച്ചു യാതൊരു ചിന്തകൾക്കും അധീനനാകാതെ മാനാവമാനങ്ങളെ ഗണിക്കാതെ പരമാത്മസ്വരൂപനായി സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണനായി പരമാനന്ദപരവശനായി മൌനസമാധിയെ പ്രാപിച്ചാലും! എന്നനുഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം വിഡോഭാവനു ചൈതന്യസ്വാമിയെന്നനാമവും കല്പിച്ചുകൊടുത്തു. സ്വാമികൾ നിർവ്വികല്പസമാധിസ്ഥനായി സ്ഥിതിചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

വിഠോബാവൻ ഗുരുനാഥന്റെ പരിപൂർണ്ണകടാക്ഷംലഭിക്കകൊണ്ട്, സകല ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളേയും മനോവൃത്തികളെയും നിഗ്രഹിച്ചു പരമാനന്ദനിഷ്ഠയിൽ ലയിച്ചു, അന്നുമുതൽ ശ്രീകാശിക്ഷേത്രാലങ്കാരമായി പ്രകാശിച്ചിരുന്നു.

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

(വിഠോബാവന്റെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം)

വിഠോബാവൻ ഇപ്രകാരം കാശിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ, അലങ്കാവതിയിൽ ശിതോപന്തന്റെ പുത്രിയുടെ ഭാഗ്യദോഷത്തെക്കുറിച്ച്, ഭഗവാനെച്ചൊല്ലി വിലപിക്കപതിവായിരുന്നു. “കല്യായാ ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനേ! എന്റെ ഓമനപ്പുത്രിയെ സംസാരേച്ഛയില്ലാത്ത വിഠോബാവൻ പാണിഗ്രഹണംചെയ്തുകൊടുപ്പിച്ച്, എന്നെന്തിനാശനാക്കിയോ? അവർതമ്മിൽ യാതൊരു ചേർച്ചയുമുണ്ടായില്ലെങ്കിലും, ഒരുമിച്ചിരിക്കുന്നതുകണ്ടാൽ മതിയായിരുന്നു. അതിനും സംഗതിയാകാതെ, അവരെത്തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ സംഗതിയാക്കിയോ? പരമസാധ്വിയായ എന്റെ മകൾ അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടതകൾകണ്ടു സഹിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ലാതെ തീർന്നിരിക്കുന്നു, ഹാ ദൈവമേ! ഇനി ഞാൻ എന്താണുചെയ്യേണ്ടു.” എന്നിങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചുവന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ (ശിതോപന്തുവിന്റെ) ഭാര്യയും ഇതേപ്രകാരം മഹാലക്ഷ്മിയെ ചൊല്ലി വിലപിക്കയും തല്പരിഹാരത്തിനായി പൂജിക്കയുംചെയ്തു. രുക്മാബായിദിവസംതോറും പ്രഭാതകാലത്തിൽ എഴുന്നേററ്, ചക്രതീർത്ഥത്തിൽപോയി കുളിച്ച് ഈറനോടൊപ്പം കൂടി നില്ക്കുന്ന ഉത്തമവൃക്ഷത്തെ നൂറെറാന്നു പ്രദക്ഷിണംചെയ്തുവന്ദിച്ച്, ഭർത്താവിന്റെ തിരുനാമമായ വിഠോബാ ശബ്ദത്തെ പതിനായിരം ഉരുജപിച്ച്, മൂന്നാംയാമത്തിൽ വീട്ടിൽചെന്ന്, ഒരുനേരം ഭക്ഷണംകഴിച്ച്, തറയിൽതന്നെ കിടക്കുകയും നല്ല വസ്ത്രാഭരണങ്ങളെ ധരിക്കാതെയും, അച്ഛനമ്മമാരോടുപോലും സംസാരിക്കാതെയും, ജടപിടിച്ചതലമുടി എപ്പോഴും അഴിച്ചിട്ടുകൊണ്ട്, ഗ്രാമീയരും ബന്ധുക്കളും മററും പറഞ്ഞു കണ്ടവർ പരിഹസിക്കത്തക്ക നിലയിൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമസ്ഥിതിയിൽനിന്നു ഭേദിച്ചു ദിവസംകഴിക്കയുംചെയ്തുവന്നു. ഇങ്ങനെ പതിനാറുമാസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, രുക്മാബായിയുടെയും അവളുടെ അച്ഛനമ്മമാരുടെയും പൂജാഫലം വിഠോബാവന്റെമനസ്സിനെ ചലിപ്പിക്കാൻ സമർത്ഥമായെങ്കിലും അതേക്കാൾ പ്രയോജനം അദ്ദേഹത്തിനു സന്യാസം ഉപദേശിച്ച ശ്രീപാദസ്വാമികളുടെ മനസ്സിനെ ചലിപ്പിക്കയാണെന്നുള്ള ദൈവഗതിവിശ്വാസംകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ (സ്വാമികളുടെ) മനസ്സിനെയിളക്കി, ആത്മജ്ഞാനാനന്ദനിഷ്ഠയെ കഴിച്ച്, സഞ്ചാരസമാധി ചെയ്യണമെന്നുള്ള ഒരുനിശ്ചയത്തെ ജനിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം അതനുസരിച്ച്, സ്വാശ്രമത്തെ വിട്ടിറങ്ങി, അലങ്കാവതിയിലേക്കു യാത്രതിരിച്ചു. പലകാടുകളും മേടുകളും കടന്ന്, പ്രയാണംകൊണ്ട്, അലങ്കാവതിയിലുള്ള ചക്രതീർത്ഥത്തിന്റെ തീരത്തിലെത്തി. അതിന്റെ അരികിലായി നില്ക്കുന്ന അരയാൽ ചുവട്ടിൽ ക്ഷീണംതീർക്കാനായി കേറിയിരുന്നു. അനന്തരം ബ്രഹ്മധ്യാനംചെയ്തുകൊണ്ടു അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു.

പിറേറദിവസം രാവിലെപതിവുപോലെ ചക്രതീർത്ഥത്തിൽ കുളിക്കാൻവന്ന രുക്മാബായി, സ്വാമികളുടെ ഭാവവും രൂപവും ഇരിപ്പുമെല്ലാംകണ്ടു വിസ്മയിച്ച്, സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. നിശ്ചലനായി ബ്രഹ്മധ്യാനംചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ മഹാത്മാവു ആരായിരിക്കാം. ആരായാലും ഇദ്ദേഹത്തെ പൂജിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, എന്റെ അഭീഷ്ടസിദ്ധി വരാതെയിരിക്കയില്ല. എന്നോരോ വിചാരങ്ങളിൽനിന്നും ഉദിച്ച ഭയഭക്തിയോടുകൂടി, അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ട്, വീട്ടിൽപോയി കുറേപ്പലഹാരങ്ങളും പാൽചോറും, എ

ട്ടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. അതുകൾ സ്വാമികളുടെമുമ്പിൽവെച്ചു പൂജിച്ചുവന്ദിച്ച്,—ഹേ ഭഗവൻ! അങ്ങേക്ക ഭക്ഷണം ഇല്ലാത്തകൊണ്ടുള്ള ക്ഷീണം ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. തൃപ്പാദഭക്തയായ ഞാൻകൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്ന ഈ ഫലഹാരങ്ങളും പായസച്ചോറും ഭക്ഷിച്ചു സംതൃപ്തിയടഞ്ഞാലും! എന്നപേക്ഷിച്ചു. കുയിൽനാദംപോലെ മധുരമായ അവളുടെ ഒച്ചകേട്ട്, സ്വാമികൾ സമാധിയിൽനിന്നും വിരമിച്ചു കണ്ണുതുറന്നുനോക്കി. പണ്ടു പരമശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപോവൃത്തി അംഗീകരിച്ച പാർവതിയെപ്പോലെ, തേജസ്വിനിയും സൗഭാഗ്യമായ ഒരു ബാലസ്ത്രീയെയാണ അദ്ദേഹം മുമ്പിൽകണ്ടതു്. ഉത്തമയായ കന്യകേ നീ ആര്? ഈ തപോവൃത്തി അംഗീകരിക്കാൻ കാരണം എന്തു്? നിനക്കെന്തൊരഭിലാഷമാണ സാധിക്കാനുള്ളതു്? എന്നു ഉൽക്കണ്ഠയോടെ ചോദിച്ചു.

രുക്മാബായി:—സ്വാമി! എന്റെ അഭിപ്രായവും അഭിലാഷവുമൊക്കെ ഞാൻ പിന്നാലെ തിരുമനസ്സറിയിച്ചുകൊള്ളാം. ഇപ്പോൾ, ഈ ഫലഹാരങ്ങളും പായസച്ചോറും ഭക്ഷിച്ചുക്ഷീണംതീർപ്പാൻ കരുണയുണ്ടാകണം.

സ്വാമികൾ അതുകേട്ട്, ആ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ ഇഷ്ടമാകുംവണ്ണം ഭക്ഷിച്ചു തൃപ്തനായ ശേഷം അവളുടെ അഭിലാഷം എന്താണെന്നു പറവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു.

രുക്മാബായി,—സ്വാമി! തിരുമേനിയുടെ കരുണയുണ്ടായി എനിക്കൊരുപുത്രനുണ്ടാകുമാറനുഗ്രഹിക്കണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. സ്വാമികൾ, രുക്മാബായിയുടെ ഉപചാരങ്ങളാൽ സന്തുഷ്ടനായി, ഉത്തമേ! നിനക്കു നാലുപുത്രന്മാരുണ്ടാകട്ടെ; എന്നനുഗ്രഹിക്കയും ഈ വേഷത്തെമാററി സർവമംഗളങ്ങളോടുകൂടി നിന്റെ ഭർത്താവുമായി സുഖിച്ചിരിക്കണം അതിനു സർവേശ്വരൻ കടാക്ഷിക്കട്ടെ—എന്നരുളിച്ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

അതുകേട്ട രുക്മാബായി:—ഹാ! എന്റെ ഭർത്താവു മടങ്ങിവരുന്നതിനു്, അനുഗ്രഹം തരാതെ നാലുകുട്ടികൾ ഉണ്ടാകട്ടെ എന്നല്ലെ സ്വാമി ആശീർവദിച്ചതു്. ഭർത്താവിനെ ഇനി കണ്ടുകിട്ടുന്നതെപ്പോൾ? അദ്ദേഹത്തോടുയോജിച്ചിരിക്കുന്നതെപ്പോൾ? കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നതെപ്പോൾ? എന്നോരോ വിചാരങ്ങളാൽ പതുക്കെ ഒന്നു ചിരിച്ചു.

സ്വാമികൾ:—കുഞ്ഞേ! നീ ഇപ്പോൾ ചിരിച്ചതു്, എന്റെ വാക്കു വ്യർത്ഥമായിത്തീരുമെന്നുള്ള ശങ്കയാലായിരിക്കാം. തൃമൂർത്തികൾതന്നെ തടുത്താലും എന്റെ ആശീർവാദം ഫലിക്കാതെ പോകുമെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട. പണ്ടു്, മാന്ധാതാവിന്റെ പത്നിക്കു നാലു പുത്രന്മാരുണ്ടാകട്ടെയെന്നൊരുമുനി ആശീർവദിച്ചതും എന്തെല്ലാമായിട്ടും ഒടുവിൽ അങ്ങനെതന്നെ ഭവിച്ചതും നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? അതുപോലെ നീയും നാലുപുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു സുഖമായിരിക്കാൻ ദൈവാനുഗ്രഹം ഉണ്ടാകും. സംശയമില്ല. എന്നരുളിച്ചെയ്തു—സ്വാമികളുടെ ഉറപ്പായ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ രുക്മാബായിക്കു തെല്ലൊരാശ്വാസവും വിശ്വാസവും ഉണ്ടായി. അപ്രകാരം ഭവിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം അവൾക്കുണ്ടോയെന്നുതന്നെ താൻ സംശയിച്ചു. ഭവിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം മുഴുത്തപ്പോൾ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ നിറഞ്ഞൊഴുകി. മന്ദഹാസം പൂണ്ടു മുഖത്തുകളിയാടുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ സന്തോഷസ്തബ്ധയായി നിന്ന അവളെനോക്കി, സ്വാമികൾ, സംശയത്തോടുകൂടി അതിന്റെ കാരണംചോദിച്ചു.

രുക്മാബായി പറഞ്ഞു,—സ്വാമി! തിരുമേനിയുടെ ആശീർവാദപ്രകാരം, പുത്രലാഭം മുതലായ സകലമംഗളസൌഖ്യങ്ങളോടുകൂടി എനിക്കു ജീവിച്ചിരിക്കാൻ സംഗതിയാകുമെന്നു വിശ്വാസമുണ്ടെങ്കിലും, അഗ്നിയില്ലാതെ അന്നം പാകപ്പെടുന്നതെങ്ങനെ? എണ്ണയില്ലാതെ വിളക്കെരിയുന്നതെങ്ങനെ? വെള്ളമില്ലാതെ വിത്തുമുളയ്ക്കുന്നതെങ്ങനെ? വൃക്ഷമില്ലാതെ ഫലമുണ്ടാകുന്നതെങ്ങനെ? അതുപോലെ, ഭർത്താവില്ലാത്ത ഞാൻ പുത്രനെ പ്രസവിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

സ്വാമികൾ:—ഉത്തമേ! നീ സുമംഗലിയാണെന്നുകാണുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു് നിനക്കു ഭർത്താവുമായുള്ള വേർപാടുമാത്രമേയുള്ളുവെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഭർത്താവു നിന്നെ വെറുത്തു് അകലെപ്പോയിരിക്കയായിരിക്കാം. അല്ലേ? അങ്ങനെയാണെങ്കിലും എന്റെ ആശീർവാദഫലംകൊണ്ടു്, അവൻ നിന്നിൽ പ്രിയമുണ്ടായിമടങ്ങിയെത്തിനി

ങ്ങൾക്ക തമ്മിൽചേൎന്നിരിക്കാൻ അചിരേണ സംഗതിയുണ്ടാകും. അതാണു് ഞാൻ ആശ്ചൎയ്യപ്പെടുന്നതു്.

തങ്കമ്മാഭായി:—സംസാരത്തിലിരുന്നപ്പോൾതന്നെ, ഭർത്താവ്, എന്നെനോക്കുക പോലും പതിവില്ലായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം സന്ന്യസിച്ചിരിക്കയാണ്. ഇനി, അദ്ദേഹം സംസാരത്തിൽ ഉൾപ്പെടുമെന്നെനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. കാരണങ്ങൾ ചോദിച്ചറിയുമ്മുമ്പേ അങ്ങു്, ആശീൎവദിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇനി ആ ആശീൎവാദം ഫലിക്കണമെങ്കിൽ സന്ന്യാസിയായ ഭർത്താവ്, സംസാരിയാകേണ്ടിവരും. അതു് അസാദ്ധ്യമല്ലെങ്കിലും ദുസ്സാദ്ധ്യമല്ലയോ സ്വാമിൻ!?

സ്വാമികൾ:—ഹേ പുണ്യവതി! സംസാരത്തിലിരിക്കുന്ന നിന്റെ ഭർത്താവിനെ സന്ന്യാസിയാക്കി ഉപദേശംകൊടുത്ത ആചാൎയ്യൻ ഏതു? ആചാൎയ്യനും ശിഷ്യനും ഒരുകാൎയ്യത്തിൽ ഒരുപോലെ കുറ്റക്കാരാണ്. അതിനേക്കാൾ ശിഷ്യനാകാൻ ഒരുത്തൻ സാധിച്ചേക്കും. ഒരാൾക്ക ആചാൎയ്യനാകുന്നതു് അത്ര എളുപ്പമുള്ള കാൎയ്യമല്ല. എന്തെന്നാൽ, ഏഴു പട്ടണങ്ങളെ തീവെച്ചിരിക്കുന്നതും, ശിഷ്യന്റെ സംപൂൎണ്ണപ്രാരബ്ധങ്ങളെ ഒപ്പമാക്കുന്നതും തമ്മിൽ ഒടുവിൽപറഞ്ഞതാണ് പ്രയാസമേറിയതും ഭയങ്കരവുമായ സംഗതി. എന്തെന്നാൽ നാശം ഏതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുള്ള ദോഷരിക്കായ പാപമോ എളുപ്പത്തിൽ നീങ്ങുന്നതാണ്. എന്നാൽ, അനേകജന്മങ്ങൾക്ക ബീജമായ ശിഷ്യന്റെ പ്രാരബ്ധത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതിൽ വല്ല അപാകതകളും അകപ്പെട്ടുപോയെങ്കിൽ ആ പാപം ജന്മജന്മാന്തരത്തിലും ഒഴിയുന്നതല്ല. ഒരുശിഷ്യനെ ജന്മസാഗരത്തിൽ മുങ്ങാതെ മുക്തിപദത്തെ പ്രാപിപ്പിക്കുന്നതു ഒട്ടും എളുപ്പമായ കാൎയ്യമല്ല. ഒരുശിഷ്യനെ കൃതാൎത്ഥനാക്കണമെങ്കിൽ ആചാൎയ്യൻ ചെയ്ത തപസ്സെല്ലാം അതിനുവേണ്ടി ബലികൊടുക്കേണ്ടിവരുന്നതാണ്. അപ്രകാരത്ഥം അറിയാത്ത ആചാൎയ്യന്മാർ, ധനത്തിനും ശിഷ്യസമ്പത്തിനും ആയി, അനേകം ആളുകളെ ശിഷ്യവൎഗ്ഗത്തിൽ ചേൎത്തു്, അധോഗതി അടയുന്നുണ്ടു. അതുപോലെ നിന്റെ ഭർത്താവു സംസാരിയായിരിക്കെ അവനു സന്ന്യാസംകൊടുത്ത ആചാൎയ്യൻ ആര്? നിന്റെ ഭർത്താവ് ഇപ്പോൾ എവിടെയാണിരിക്കുന്നതു? ഉപദേശം വാങ്ങിയതാരോട്?—അറിയാമോ?

തങ്കമ്മാഭായി:—സ്വാമിൻ! അദ്ദേഹമിപ്പോൾ കാശിയിലിരിക്കയാണ്. ഉപദേശം ആരോടുവാങ്ങിയെന്നെനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ.

സ്വാമികൾ:—ഹേ! ഭാഗ്യവതി! സൎവ്വഗുണസമ്പന്നയായ നിന്നെ അവൻപിരിഞ്ഞുപോകാൻ കാരണം എന്താണ്? പിരിഞ്ഞുപോയിട്ടെത്രകാലമായി? പതിവ്രതയായ നീ അവനെ അനുഗമിക്കാതിരിക്കാൻ കാരണം എന്തു്? പറയുക!

തങ്കമ്മാഭായി, ഈ ചോദ്യങ്ങൾകേട്ട ആദിമുതൽക്കുള്ള സകല ചരിത്രങ്ങളും സ്വാമികളോടു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. ഭർത്താവു വിവാഹംചെയ്യണമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ പറഞ്ഞതുകേൾക്കാതെ, തീൎത്ഥയാത്രക്കിറങ്ങിയതും ചക്രതീൎത്ഥത്തിൽവെച്ചു ശ്രീ[illegible]നെ കണ്ടുമുട്ടി[illegible] വീട്ടിൽകൊണ്ടുവന്നതും, തന്നെ വിവാഹംചെയ്യണമെന്നു ഭഗവാൻ സ്വപ്നത്തിൽ വന്നരുളിച്ചെയ്തതും, അതിനെ സമ്മതിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഭർത്താവു പാതിരാത്രിയിൽവെളിയിലിറങ്ങിപ്പോകുവാൻ ഭാവിച്ചതും താൻ തടുത്തതും തന്നെ വിവാഹംചെയ്യണമെന്നു ഭഗവാന്റെ അരുളിപ്പാടുണ്ടായതനുസരിച്ചു ആ വിധത്തിൽ സമ്മതിച്ചതും വിവാഹംകഴിഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛനമ്മമാരെ പോയിക്കണ്ടതും അങ്ങോട്ടു[illegible] തന്നെനോക്കുകപോലുംചെയ്യാതെ അവിടെത്താമസിച്ചതും ഒടുവിൽ അച്ഛനമ്മമാർ മരിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം സന്ന്യസിച്ചു സകലവസ്തുക്കളും സാധുക്കൾക്കായി ദാനംചെയ്തതും വീടുവിട്ടിറങ്ങിപ്പോയതും തിരികെ തന്റെ ഭവനത്തിൽ വന്നതും സന്ന്യസിക്കാൻ യാത്ര തിരിച്ചതിൽ തന്റെ കുടുംബക്കാർ തടുത്തതും അതു വകവെക്കാതെ അദ്ദേഹം പോയതും താൻ കൂടി അനുഗമിക്കാൻ ഭാവിച്ചതിൽ ചെല്ലേണ്ട എന്നദ്ദേഹം[illegible] ഭർത്തൃവാക്യത്തെ ലംഘിക്കുന്നതു പതിവ്രതയ്ക്കു ചേൎന്നതല്ല എന്ന സത്യത്താൽ താൻ അടങ്ങിപ്പാൎത്ത

ളും എല്ലാം വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു. അങ്ങിനെയിരിക്കെ സ്വാമി ആശീർവദിച്ചതിനാൽ പ്രസവിക്കുന്നതെങ്ങിനെയാണെന്നു ചോദിക്കയും ചെയ്തു.

സ്വാമികൾ:—ഹേ പതിവ്രതാരത്നമേ! നിന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ഗുണങ്ങളും ശരീരലക്ഷണങ്ങളും വയസ്സും പറയുക എന്നുപറഞ്ഞു.

തൽക്ഷണമവൾ അതുകേട്ടു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും ഓരോന്നായി വിവരിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ സ്വാമികൾക്കു അല്പം സംശയമായി. അദ്ദേഹം കേവലം ഒരു സാക്ഷിയെന്നപോലെ ആ സാധ്വിയുടെ മുമ്പിൽ സ്ഥിതിചെയ്തു, താൻ സന്ന്യാസം ഉപദേശിച്ച വിദ്യാധരൻ തന്നെയല്ലയോ ഇവളുടെ ഭർത്താവെന്നദ്ദേഹം സംശയിച്ചു. എന്നിട്ടു അവളെനോക്കി ഹേ സാധ്വി! നിന്റെ ഭർത്താവിന്റെ പേരെന്താണ്? അതുകേൾക്കാൻ ഞാൻ ആകാംക്ഷയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു, എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അതിനു മറുപടിയായി ഭർത്താവിന്റെ നാമധേയം നാക്കാൽപറയുന്നതു തനിക്കു ധർമ്മമല്ലെന്നും അതിനാൽ ആ നാമത്തെ തറയിൽ എഴുതിക്കാണിക്കാമെന്നും പറഞ്ഞു ആ സാധ്വി ഭക്തിപൂർവ്വം ആ നാമം തറയിൽ എഴുതി ആ എഴുത്തിൽ ചുംബിച്ചു വന്ദിച്ചുനിന്നു. അതുകണ്ടു സ്വാമികൾക്കു കഠിനമായ കോപമുണ്ടായി ഹാ! കഷ്ടം വിദ്യാധരൻ ഇത്ര കള്ളനാണോ? അവൻ എന്നോടു കള്ളംപറഞ്ഞാണല്ലോ സന്ന്യാസത്തിനുപദേശം വാങ്ങിയതു്. അവനെ ഞാൻ ഇക്ഷണം ശപിച്ചു ഭസ്മമാക്കുന്നുണ്ട്. ഹാ ഹാ! അതിനും ഒരു വിഘ്നം നേരിട്ടിരിക്കുന്നുവല്ലോ. അങ്ങനെ ഞാൻ ചെയ്യുന്നപക്ഷം നിനക്കു ഞാൻ ചെയ്ത ആശീർവാദം വിഫലമായിപ്പോയേക്കും. അതുകൊണ്ടിപ്പോൾ ഞാൻ ക്ഷമിക്കുന്നു. പരമപതിവ്രതയായ നിന്നെച്ചതിച്ചു അവനെന്നോടു അസത്യംപറഞ്ഞു എന്നെ കുറ്റക്കാരനാക്കിച്ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ തന്നെ ഞാൻ കാശിയിൽ ചെന്നു അവന്റെ ഈ ധിക്കാരത്തിനു തക്ക പ്രതിവിധാനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. എന്നുപറഞ്ഞു രോഷത്തോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റു കാശിക്കുപോകാൻ പുറപ്പെട്ടു. തൽക്ഷണമവൾ അതുകണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു ഹാ ദൈവമേ! ഇതെന്തൊരു സങ്കടമായിത്തീർന്നു. ഞാനിനി എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്? എന്നു വിലപിച്ചുകൊണ്ടു ഓടിച്ചെന്നു സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു—ഹേ ഭഗവൻ നിന്തിരുവടി ഇങ്ങനെ കോപിക്കരുതു്. എന്റെ ഭർത്താവു ജീവനോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള വർത്തമാനം എനിക്കത്യന്തം സന്തോഷപ്രദമാണ്. അതെനിക്കു സകലഭാഗ്യങ്ങളേയും തരുന്നതുമായിരിക്കും. അതിനു ഭംഗം ചെയ്വാൻ നിന്തിരുവടി ഒരുമ്പെടരുതെന്നപേക്ഷയുണ്ടു. എനിക്കു പുത്രഭാഗ്യവും ഐശ്വര്യവും ഒന്നും വേണമെന്നില്ല. എന്റെ ഭർത്താവിനെക്കുറിച്ചു നിന്തിരുവടി കോപിക്കാതിരുന്നാൽ അതിൽ പരമായ ഭാഗ്യം എനിക്കു വരുവാനില്ല. അതുകൊണ്ടു ഒരു കേടും ആശ്രിതയുമായ എനിക്കു, മാംഗല്യഭിക്ഷ തന്നരുളിക്കൊള്ളണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

സ്വാമികൾ:—ഉത്തമയായ ബാലികേ! നീ നിർവ്യസനം ഭയപ്പെടേണ്ട- നിന്റെ ഭർത്താവു വളരെനാൾ നിന്നോടുകൂടി സുഖിച്ചിരിക്കാനും നീ നാലുകുട്ടികളെ പ്രസവിക്കാനും ഞാൻ ആശീർവാദം ചെയ്തതു വിഫലമാകയില്ല. അതിനാൽ ധൈര്യപ്പെട്ടു മടങ്ങി വീട്ടിൽ പൊയ്ക്കൊൾക. എന്നനുഗ്രഹിച്ചയച്ചശേഷം അദ്ദേഹം പലകാടുകളും നാടുകളും കടന്നു കാശിയിൽ ചെന്നു പറഞ്ഞക്ഷണം തന്നെ വിദ്യാധരനെ ചെന്നുകണ്ടു എടാ അസത്യവാദി വഞ്ചക! നിനക്കു ഭാര്യയില്ലെന്നല്ലേ പറഞ്ഞതു്? സത്യംപറയണം! അല്ലെങ്കിൽ പണ്ടു ഔശനസൻ തന്റെ ശിഷ്യനെ പർവ്വതമായിപ്പോകട്ടെ എന്നു ശപിച്ചതുപോലെയും ബൃഹസ്പതി തന്റെ ശിഷ്യനെ കുഷ്ഠരോഗിയായിപ്പോകട്ടെയെന്നു ശപിച്ചതുപോലെയും നിന്നെ ഞാൻ ശപിക്കാതെ വിടുകയില്ല. എന്നലറിക്കൊണ്ടു ദുർവ്വാസാവിനെപ്പോലെ കോപിച്ചുനിന്നു.

വിദ്യാധരൻ:—പൂച്ചയുടെ മുമ്പിൽ എലി എന്നപോലെ കിടുകിടെ വിറച്ചു സംസാരിക്കാൻ തൊണ്ടയിടറി ദൈവമേ "മനത്തകത്തഴുക്കറാതെയനേകഭോഗങ്ങളെനിക്കുമില അടങ്ങിയിരിക്കിലും മനത്തകത്തഴുക്കറാ" എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ മനോനിഗ്രഹം ചെയ്ത എനിക്കു ഭാര്യ എന്തു? ഭാര്യയുമായി എന്തു സംബന്ധം? ഞാൻ എന്നും എന്റേതെന്നും ഉള്ള ഭേദനയേതു്? ഭാര്യ പുത്രൻ അച്ഛൻ അമ്മ ബന്ധു ശത്രു മുതലായ ബന്ധം എവിടെ്?

അവരെക്കുറിച്ചു നോക്കുന്ന അടിമത്വം എന്തു? അങ്ങനെയിരിക്കെ, എന്റെഗുരുനാഥൻ മോക്ഷത്തോടുകൂടിവന്ന ശാസ്ത്രയുക്തമോ ഉണ്ടെങ്കിൽ സത്യംപറയണം എന്ന പരമാർത്ഥം അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞ പലവിധമുള്ള ചോദ്യം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സ്നേഹിതനോടു അസത്യം പറഞ്ഞാൽ വിരോധവും ജനങ്ങളോടു അസത്യം പറഞ്ഞാൽ അപമാനവും ദൈവത്തോടു അസത്യംപറഞ്ഞാൽ ശിക്ഷയും ഗുരുവിനോടു സത്യംപറഞ്ഞാൽ നാകപ്രാപ്തിയും പ്രത്യക്ഷഫലമാണെന്നു ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ വിധിക്കുന്നു. എന്നുമാത്രമല്ല, അസത്യം പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളിൽ ഒന്നായിപ്പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിനാൽ സത്യം തന്നെ പറയണം. മാതാപിതാക്കളുടെയും മഹാത്മാക്കളുടെയും ദൈവത്തിന്റെയും കോപത്തെക്കാൾ അനിഷ്ടതരമാണു ഗുരുകോപം എന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു എന്നല്ല, മറ്റുള്ളവരുടെ ശാപം എല്ലാം ഗുരുവിന്റെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു നിവർത്തിക്കാം. ഗുരുശാപം തീർപ്പാൻ ഹരിഹരാദികൾക്കുപോലും സാദ്ധ്യമല്ലെന്നാണു പ്രമാണം. ഇപ്പോൾ ശാസ്ത്രയുക്തമെന്നു പറഞ്ഞാൽ മുമ്പിലില്ലെന്നു പറഞ്ഞതു എന്താണെന്നു ചോദ്യംചെയ്തു കോപിക്കും. ഇനി ഞാൻ എന്താചെയ്യേ? എന്നിങ്ങനെ ആലോചിച്ചതുകളാൽ പരിഭ്രാന്തനായി വളരെനേരം കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു ഉരിയാടാതെ നിന്നുപോയി. ഒടുവിൽ സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു തൊഴുതു, സ്വാമിൻ! എന്റെ ശരീരത്തെയും പ്രാണങ്ങളെയും മുമ്പേതന്നെ നിന്തിരുവടിക്കു ദാനംചെയ്തിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ശിരസ്സു ദേഹത്തിൽനിന്നു വേർപെടുത്തിയാലും അതല്ല, കോപാഗ്നിയിലോ ശാപാഗ്നിയിലോ ഭസ്മമാക്കിയാലും എനിക്കു അതൊരുദുഃഖം അതെന്നല്ലാതെ യാതൊരു കുറവും വരാനില്ല. അങ്ങനെ വല്ലകുറവും വന്നാലും അതേക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കാൻ സർവ്വദാ അങ്ങേക്കു അടിമയായിരിക്കുന്ന എനിക്കു യാതൊരു സ്വാതന്ത്ര്യമാണുള്ളതു. ഹേശാന്തിപ്ര! ചതുർവേദവേദാന്തപാരഗ! അത്ഭുതയോഗിൻ! ശരണം ഹേ ദേവ! ജഗന്നായക കരുണാനിധേ! ശരണം അനാദിമദ്ധ്യാന്ത! മോക്ഷപ്രദ! ശരണം ഘനസ്വരൂപ! അദ്വൈതസ്വരൂപ! പ്രപഞ്ചരഹിത! ജ്ഞാനാചാര്യ! ദേവവന്ദ്യ! ശരണം ഇങ്ങനെ പലപ്രകാരത്തിൽ സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങി. അതുകണ്ടു് അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ശിഷ്യന്മാരും യഥോചിതം സ്വാമികളെസ്തുതിച്ചു. സ്വാമികൾ വിദ്യാധരന്റെ ദൈന്യപരിദേവനവും സ്തുതിവാക്യവും കേട്ടു സന്തോഷിച്ചു, കോപത്തെനീക്കി, "ഹാ!കഷ്ടം!കോപം പാപമെന്നുള്ളതിന്റെ വിത്താണെന്നും ക്ഷമ കടലിനെക്കാൾ വലിപ്പമുള്ളതാണെന്നും, പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നല്ല, ഒരുത്തനെ വേദനപ്പെടുത്തുന്നതു കൊല്ലുന്നതിനെക്കാൾ മഹാപാപം ആകുന്നു. മനസ്സിന്റെ ഗതിയാണു പാപപുണ്യങ്ങളെ സമ്പാദിക്കുന്നതു. ഒരു സ്ത്രീ തന്നെ അന്യപുരുഷനെ മനസ്സുകൊണ്ടു കാമിച്ചാൽമതി. അതിനു വ്യഭിചാരത്തിന്റെ ഫലമുണ്ടു്, അതുപോലെ വാക്കുകൊണ്ടു ശകാരിച്ചില്ലെങ്കിലും ഹൃദയത്തിൽ കോപമുണ്ടെങ്കിൽ, അതുചെയ്തതിന്റെ ഫലത്തെച്ചെയ്യുന്നു. മനസ്സിൽതൃപ്തിയില്ലാതെ സകലവിഭവങ്ങളോടുകൂടി ഭക്ഷണംകൊടുക്കുന്നതിനെക്കാൾ തൃപ്തിയോടുകൂടി പച്ചവെള്ളംകൊടുക്കുന്നതാണു ശ്രേഷ്ഠം. "അഹിംസാ പരമോധർമ്മഃ" എന്നു ശ്രുതി വിധിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. വിശേഷിച്ചും, ശാന്തിയെകവചമാക്കി ധരിച്ചു സാധുവെന്നു പേരുകേട്ട ഞാൻ, സദാശിഷ്യന്മാർ ചെയ്യുന്ന തെറ്റു സഹിക്കാൻ മടിച്ചില്ലെന്നു വന്നുകൂടാ. കോപം നരകദ്വാരമാണു. അതുകൊണ്ടു വിദ്യാധരനെക്കുറിച്ചു എനിക്കു കോപമുണ്ടായതു, ഒട്ടും യുക്തമായില്ല. നീ ശാപവിമോചനം സ്വപ്രയത്നംനാൽ ബ്രഹ്മർഷിപദത്തെ പ്രാപിച്ചുവനായ വിശ്വാമിത്രനെ വസിഷ്ഠമഹർഷി ക്ഷമകൊണ്ടല്ലയോ ജയിച്ചതു. ക്ഷമതന്നെയാണു സർവ്വത്തിലും, ജീവന്മുക്തിയും ധ്യാനവും ജ്ഞാനവും എല്ലാം എന്നല്ല, ഞാൻ എന്ന അഹങ്കാരവും എന്റേതെന്നമമതയും നശിച്ചുവന്നാണു മോക്ഷത്തിനധികാരിയാകുന്നതു. എന്നീവിചാരങ്ങളോടുകൂടി, വിദ്യാധരനെ വാത്സല്യപൂർവ്വം അരികിൽ വിളിച്ചു ഹേ പ്രിയശിഷ്യ, നിന്റെ ചരിത്രമെല്ലാം അവമരോഭവതിയിലുള്ള ഒരു പതിവ്രതയോടുതന്നെ അറിഞ്ഞു. ആശ്രിതവാത്സല്യത്തെ പ്രധാനമാക്കിയല്ലേനീ വിവാഹംചെയ്തതു? വിവാഹം ചെയ്തുവെന്നുപറഞ്ഞാൽ, ഞാൻ ഉപദേശം തരികയില്ലെന്നു ഭയപ്പെട്ടല്ലേ നീ എന്നോടു കള്ളംപറഞ്ഞതു? എന്നാൽ എന്റെ നിയോഗത്തെ അനുസരിക്കയല്ലാതെ യാതൊന്നും മറ്റുള്ളപറ

യതള്ള്. ഒന്നും ഭയപ്പെടുകയുംവേണ്ടാ. വരിക എന്നു പറഞ്ഞു വിളിച്ചുകൊണ്ട്, തന്റെ മല്ല മായി തിരിച്ചു. അലങ്കാരവതിയിൽ എന്നു, ശിവോദയബന്ധുവിന്റെ പടിവാതുക്കൽച്ചെന്നു നിന്ന്, സ്വാമികൾ, അമ്മാ ഭിക്ഷാംദേഹി എന്നുവിളിച്ചു. സാക്ഷാൽ പരമശിവനെപ്പോലെ വർണ്ണിനിയാവിളിക്കുന്ന ശ്രീപാദസ്വാമികളുടെ മധുരസ്വരംകേട്ട തക്ഷ്മാമായി, ഇടിനാദംകേട്ട മയിൽപേടപോലെ സന്തോഷിച്ച് ഓടിയിറങ്ങി വെളിയിൽച്ചെന്നു. അവിടെ താൻ മുമ്പു ചക്രതീർത്ഥത്തിൽവെച്ചു കണ്ട മഹാത്മാവായ സ്വാമികളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുറകിലായി, ജടാമകുടകാഷായാംബരധാരിയായ തന്റെ ഭർത്താവും നിൽക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, ഹൃദയം ചീന്തിനിറഞ്ഞ ആനന്ദാശ്രുമാലകൾ, കണ്ണുകളിൽക്കൂടിക്കവിഞ്ഞു, അവൾ തൽക്ഷണം സ്വാമികളുടെ പാദങ്ങളിൽ ദണ്ഡനമസ്കാരംചെയ്തു. അനന്തരം ഭർത്താവിനെവന്ദിച്ചു യാതൊന്നും സംസാരിക്കാൻ ശക്തയല്ലാതെ, തൊഴുകൈയോടുകൂടി തലകുനിച്ചു കിടന്നതെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. വിദ്യാധരൻ തക്ഷ്മാമായിയുടെ താപസവേഷംകണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു. ഇവളുമൊന്നിച്ചിരിക്കാൻ സ്വാമികളിച്ഛിക്കമോ എന്നുഭയപ്പെടുകയുംചെയ്തു. അദ്ദേഹമാനം ലജ്ജയോടിനോക്കാതെ കുനിഞ്ഞുനിന്നുകളഞ്ഞു. സ്വാമികൾ ആ വിപ്രനോട്,—ഹേ ശിഷ്യോത്തമ! ഈ പതിവ്രത ആരുടെ ഭാര്യയാണ്? എന്നുചോദിച്ചു. മറുപടി യാതൊന്നും പറവാൻ ശക്തനാകാതെ വിദ്യാധരൻ മൌനംഭജിച്ചുനിന്നതേയുള്ളു. സ്വാമികൾ പിന്നെയുംപറഞ്ഞു "ഹേ വിദ്യാധര! പുരാണപ്രസിദ്ധകളായ അരുന്ധതി, അനസൂയ, ചന്ദ്രമതി, ദമയന്തി മുതലായ പതിവ്രതമാരെല്ലാം തലയിൽവെച്ചു താലോലിക്കേണ്ട, ഉത്തമസതീരത്നമായ ഈ സാദ്ധ്വിയെ ഉപേക്ഷിച്ചുംവെച്ച് നീ സന്യസിച്ചതുകൊണ്ടെന്തുപ്രയോജനം? ആയിരം സന്യാസിമാർ കൂടിയാലും ജ്ഞാനിയായ ഒരു ഗൃഹസ്ഥനോളവും ആകയില്ല. പതിവ്രതയായ ഒരു ഗൃഹിണിയുടെ വൃത്തിശുദ്ധികൊണ്ടുതന്നെ കൈവല്യം സിദ്ധിക്കും എന്നുവിധിയുണ്ട്. ഈ മഹാസാദ്ധ്വിയുടെ ഇഷ്ടത്തെ നീ അനുസരിക്കാതെയിരുന്നാൽ, നാം രണ്ടാളും ഇവളുടെ ചാരിത്ര്യാഗ്നിയിൽ ഭസ്മമായിപ്പോകും എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അനസൂയയുടെ ചാരിത്ര്യശുദ്ധികൊണ്ട് ത്രിമൂർത്തികൾപോലും അവരുടെ പുത്രരായി ജനിച്ചകഥ നീ ഓർക്കുന്നില്ലേ? വൃന്ദയുടെ ചാരിത്ര്യവിശേഷത്താൽ ജലന്ധരൻ ത്രിമൂർത്തികളെപ്പോലും ജയിക്കാൻ ശക്തനായിരുന്നില്ലേ? നളായനിയുടെ ചാരിത്ര്യശുദ്ധിയാൽ അവളുടെ ശാപത്തെ അനുസരിച്ചു സൂര്യൻ ഉദിക്കാതെ പത്തുദിവസം ലോകമുഴുവൻ അന്ധകാരത്തിൽ മുഴുകിക്കിടന്നില്ലയോ? പതിവ്രതകളുടെ മനസ്സ് വ്യസനിച്ചാൽ ലോകംമുഴുവൻ ദഹിപ്പിക്കുന്നതിനു അതു ശക്തമായിഭവിക്കുമെന്നുമാത്രമല്ല, വ്യസനിപ്പിക്കുന്നവന് ദൈവശാപങ്ങളെ പ്രാപിക്കയുംചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു നീ വേഗംതന്നെ ഇവളോടു സൌമുഖ്യംകാണിച്ചു സാന്ത്വനവാക്കുകളാൽ ആശ്വസിപ്പിക്കേണ്ടതു അവശ്യമാകുന്നു." അനന്തരം കൈയ്യുപിടിച്ചുകൊണ്ടു—"ഹേ ഉത്തമോത്തമ! നീ എന്റെ വാക്കനുസരിച്ചു, സത്യനിഷ്ഠനായി സാദ്ധ്വിയായ ഈ ഭാര്യയോടൊന്നിച്ചിരുന്നു, ഗൃഹസ്ഥധർമ്മംപാലിച്ച്, ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായി മോക്ഷമടയാറാക എന്നരുളിച്ചെയ്തു. മനസ്സാന്യാസമാണ് സന്യാസം—അല്ലാതെ സന്യാസവേഷമല്ല. ഗുരുഭക്തി സർവ്വപ്രധാനമാണെന്നും ഗുരുവാക്യത്തെ അനുസരിക്കേണ്ടതു പരമോത്തമമായ ധർമ്മമാണെന്നും നീ അറിയുന്നതെങ്കിൽ, ഇനി മറുത്തൊരുവാക്കു പറകയില്ലെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഗുരുഭക്തി നിന്നോളം മറ്റാർക്കുമില്ലെന്നുള്ള വസ്തുത അറിയുന്നുമുണ്ട്. നീ പ്രപഞ്ചവ്യാപാരങ്ങളേയും അഹംകാരാദികളേയുമുപേക്ഷിച്ചു ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയാണെന്നറിയാം. ആ ജ്ഞാനത്താലോ, അതുവഴിയുള്ള മോക്ഷപ്രാപ്തിക്കോ, ഈ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം വിഘാതമാകയില്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

വിദ്യാധരൻ ഭക്തിപൂർവ്വം അനുസരിക്കയും സ്വാമികളുമായി ഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചശേഷം, ശിവോദയബന്ധു മുതലായവരെ ദർശിക്കയുംചെയ്തു. അപ്പോൾതന്നെ ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരുടെ സന്യാസവേഷംമാറ്റി രാജസങ്ങളായ മോടികൂടിയ വസ്ത്രാഭരണങ്ങളുമണിയിപ്പിച്ചു. സ്വാമികൾ മഹാവാക്യത്തെ ഉപദേശിക്കയും സുകൃതികളായ നിങ്ങൾ

ഇനി സുഖമായിട്ടു യഥാകാലം മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കവിൻ എന്നു ദമ്പതിമാരെ അനുഗ്രഹിക്കയുംചെയ്തു. സ്വാമികൾ അപ്പോൾതന്നെ യാത്രപറഞ്ഞു വെളിക്കിറങ്ങി. വിദ്യാധരൻ സ്വാമികളെ തുടർന്നുപോയി പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു—ഹേ സദ്ഗുരോ! നിസ്സാരമായ ഈ സംസാരസാഗരത്തിൽ എന്നെത്തള്ളിയിട്ടുവെച്ച് സ്വല്പമൊഴിഞ്ഞതുപ്പോലെ അനേകജന്മവും താമസിക്കാതെ പോകുന്നതാണോ ദേവ? ഞാൻ ഇനി ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരിക്കയില്ല. എന്നോട്ടു ഇത്രവളരെ വെറുപ്പുണ്ടോ തോന്നിയിരിക്കുന്നതു? നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ ഇഹലോകത്തിൽ എനിക്കെന്താശ്രയമാണ്. പശുവിനെ പശുക്കന്നു പിരിഞ്ഞിരിക്കുമോ? അനുഗ്രഹം മൂർത്തികരിച്ചുവന്നെന്ന തോന്നിച്ചു കരതാമലകംപോലെ മോക്ഷത്തെക്കാണിച്ചുതന്ന ഗുരുനായക! ജഗന്നായക! എന്നിങ്ങനെ കീർത്തിച്ചു കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു കാലടികളിൽ വീഴുകിന്നു സ്തുതിച്ചു കേണപൂർവം സ്തോത്രംചെയ്തുകരഞ്ഞുകൊണ്ടുകിടക്കുന്ന വിദ്യാധരനെ ശ്രീഗുരുസ്വാമികൾ താഴെയെടുത്തു മാറോടണച്ചു ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടുകൂടിപ്പറഞ്ഞു. അതുല്യനായ ശിഷ്യോത്തമ! ഇതുവരെ ഞാൻചെയ്ത തപസ്സിന്റെ ഫലമെല്ലാം നീയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നിന്റെ വംശത്തിൽമുമ്പുപിമ്പും എഴേഴുതലമുറക്കാരെ സർവ്വപാപങ്ങളിൽനിന്നും മുക്തരാക്കിയിരിക്കുന്നു. ത്രിമൂർത്തികളും ശക്തിയും നിനക്കു സന്താനങ്ങളായിഭവിക്കട്ടെ ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. നിനക്കു മഹാവാക്യോപദേശംചെയ്വാൻ എന്തിനാവശ്യത്തെ ഞാൻ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. നീ ബ്രഹ്മാനന്ദനിഷ്ഠനായി അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണസ്വരൂപനായി ഗുരുക്കന്മാരുടെ എന്റെവാക്കുകളെയും അതിൽ സംശയംതോന്നുന്നതെയും കുറേനാൾ തൽമയമായിട്ടുമായി സുഖിച്ചിരിക്കുക. ഞാൻ കുറേനാൾ പ്രവാസംചെയ്തശേഷം മടങ്ങിവന്നു നിന്നെക്കാണുകയും അതിൽപിന്നെ നമുക്ക തമ്മിൽ പിരിയാതെ ഇരിക്കുകയുംചെയ്യാം. എന്നാൽ ഞാൻപോയിവരട്ടെയോ?

സ്വാമികളുടെ വാക്കുകൾ ഗുരുശാസനം അലംഘ്യമാണെന്നുള്ള സ്മരണയാൽ വിദ്യാധരൻ വീണ്ടുംവന്ദിച്ചു. സ്വാമി! ചഞ്ചലസ്വഭാവമായ ഈ സംസാരം സമാധിനിഷ്ഠയെ ഭഞ്ജിച്ചു ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെ മറയ്ക്കുന്നതിനാൽ ആവഴി ഞാൻ അജ്ഞാനാന്ധകാരത്തിൽ പതിക്കുന്നതിനു സംഗതിയാകയില്ലയോ? അതിനെ നീക്കുന്നതിനുള്ള ഉപായമെന്താണ്? എന്നുചോദിച്ചു. മറുപടിയായി സ്വാമികൾ ബ്രഹ്മധ്യാനം ഉപദേശിച്ചു.

കിളിപ്പാട്ടുരീതി.

പരബ്രഹ്മസ്തുതി

ബ്രഹ്മാദികളാം വിഷ്ണുമൂർത്തികൾ പാദുംനിത്യം ഉണ്മയിലാരാധിക്കുംതേജസ്സാംപരബ്രഹ്മം * നിർമ്മലമുക്തിസ്ഥാനം പ്രാപിപ്പുമനോഹരിച്ചും നിർമ്മലവിമലമനസ്സാ ഉപാസപ്രബന്ധം* അനാദിമകളായിൽ പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടാനന്ദ ധന്യരായ്ഭജിക്കുന്നചൈതന്യംപരബ്രഹ്മം * വഹ്നിലോചനൻമുന്നംവസിഷ്ഠനുപദേശി ച്ചനുഗ്രാഹ്യരാംഭക്തന്മാരുന്നപരബ്രഹ്മം * അഖണ്ഡാനന്ദബ്രഹ്മംജനകൻതൊട്ടുമുനി സനകാദികൾക്കുപദേശിച്ചപരബ്രഹ്മം * അസത്തായ്സത്തുമായി സദസത്താദ്വൈതമായ് മൂന്നാംപ്രപഞ്ചവിശ്വാകാരങ്ങളായി * അർത്ഥമായനുഗ്രഹമായ്പൂർണ്ണമായ ചിന്താതീതഗുണനാഥപദവിയായിരിച്ചുള്ളോ* നിർഗുണമായിഗുണോപേതമായ്ഗുണാതീത വസ്തുവായവസ്തുവായ്വിലസുംപരബ്രഹ്മം * നിത്യമുമനുഗ്രാഹ്യവസ്തുവായ് സർവ്വഗമായ് പരമജനൻമുതലായവർഭജിക്കും പൊരുളായി * മുക്തരാലനന്യമായി വേദാന്തസാരം ജ്ഞാനപാദമായ്വസ്തുവായ്വിളങ്ങുന്ന * ശുദ്ധജ്യോതിസ്സാംപരബ്രഹ്മത്തെയാരുമെന്നും മുതൽനിർമ്മലപദപ്രാപ്തിക്കായ്ഭജിക്കുന്നവൻ * ത്രിവിധകരണങ്ങളാലറിവന്നാവതല്ല ത്രിപുടിഗുണമില്ല,ഗുണരൂപങ്ങളില്ല * ലിംഗാദികാലമെന്നിവയാൽചേർന്നതല്ല വിശേഷമല്ല,ഗുണമല്ല, ദ്രവ്യമല്ല * അണുവായ് ബൃഹത്തുമായ്വിളങ്ങുമെന്നാകിലും അതുപ്രത്യേകത്തുമല്ലാതെയായിരിക്കുന്ന * പരബ്ര

ഹ്മത്തെത്തന്നെ നിത്യം സ്വപ്രകാശസിദ്ധി വരുത്തിക്കൊൾവാനുപാസിക്കുന്നേൻ ഐക്യവത്താൻ * സർവ്വപൂജ്യമേ ജീവജീവനാം ചൈതന്യമേ നിർവ്വികല്പമേ നാമരൂപാദിരഹിതമേ * സർവ്വവേദാർത്ഥങ്ങൾക്കുമൈകതാനാത്മപരാർത്ഥമേ സർവ്വാചേതനപദാശ്രയം സദ്ബ്രഹ്മമേ * സച്ചിന്മാത്രം മൂർത്തിത്രയവും ദേവന്മാരും മനോധ്യാനാപ്രാപ്തികളാദി പുണ്യാത്മാക്കളും * നിത്യോപാസനാവസ്ഥയാ ഭജിക്കപ്പെട്ടോരു തത്വമേ തവപദാശ്രയം സദൈവമേ * അന്തമാദിയും കീഴ്മേലിതുകളില്ലാത്തതായ് ബന്ധപാശമതിൽനിന്നകന്നവർക്കായി * ചിന്തയ്ക്കു വിഷയമല്ലാതെ നിശ്ചലമായ് സദാനന്ദരൂപബ്രഹ്മത്തെയുപാസിച്ചേൻ * ഉണ്മയായവർക്കളെ സങ്കല്പമെന്നതുപോലും ലക്ഷണമായും ബുദ്ധിയിൽ പറയുവാൻ * അല്ലാതൊരുനിന്നാലാകാതുള്ളോരുളായ സ്വയംജ്യോതിർബ്രഹ്മത്തെയുപാസിച്ചേൻ * ജഗത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചു സംഹരിപ്പതും ജഗത്തെ സ്ഥാപിപ്പതും ജഗത്സാക്ഷിയായ് നിത്യം * സമസ്തശ്രുതികൾക്കുമർത്ഥം നല്കുന്നതും നിമിത്തകാര്യരൂപം കൈക്കൊള്ളുന്നതുമെല്ലാം * ഏതൊരു ദിവ്യമായ പദത്താവോ സർവ്വസാധകമാം ബ്രഹ്മതേജസ്സെയുപാസിച്ചേൻ * പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടും തീർത്ഥസേവനം കൊണ്ടും ധന്യദാനം ദൈവനാമസ്തോത്രകീർത്തനം കൊണ്ടും * മനംകൊണ്ടുമേ കാൺമാനൊത്താത്ത പരബ്രഹ്മമെന്നന്നോമുകത്തിൽ തെളിഞ്ഞുവിളങ്ങണം * വേദങ്ങൾ പഠിച്ചാലും തീർത്ഥത്തിൽ കുളിച്ചാലും കോവിലിൽ ചെന്നു വലംവച്ചു ഭജിച്ചാലും * യോഗങ്ങൾ ശാസ്ത്രവിധിപോലെയഭ്യസിച്ചാലും എളുതേ വെളിപ്പെടാതൊളിവിൽ വിളങ്ങുന്ന * പരമപ്പൊരുളായ പരബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെ പരമാർത്ഥമായിക്കണ്ടു നിരഞ്ജിക്കുന്നേൻ * കേവലകേവലന്മാർ വാഴ്ത്തിടുമുപനിഷദ്വാക്യമായ് മൂന്നിലൊതുക്കിയ സന്മന്ത്രമേ * ഈശ്വരൻ സനകാദിമഹാമുനീശ്വരന്മാർക്ക് ശാശ്വതോപദേശമായോതിയ സന്മന്ത്രമേ * വാക്കിനുമെട്ടിയനിൽക്കുന്നിങ്ങു ലോകബന്ധക്ലേശനാശനം ചെയ്യു പരമാർത്ഥബ്രഹ്മമേ * ജ്ഞാനരൂപമായ് മൗനമൂർത്തിയാം ഏകവിഷയമായ് ഞാനെന്നുള്ളൊരു ഭാവനാതീതനാം പൊരുളായി * ആനന്ദവിധായകമായ് സത്യസന്ധമായ മാനഹീനമാം പരബ്രഹ്മത്തെയുപാസിച്ചേൻ *

എന്ന്, വിലാകവികൾ ശ്രാവണത്തെക്കൊണ്ടുള്ള ദ്വൈതാദ്വൈത ധ്യാനത്തെ ഉപദേശിച്ചു, മായാമോഹത്തെനീക്കി മൌനനിഷ്ഠയായി പ്രകാശിച്ചു, പരമാത്മരൂപനായി വിളങ്ങി ഇരിക്കുമാറാകട്ടെ എന്നനുഗ്രഹിച്ച്, സർവ്വ ഗുരു സ്വരൂപം കൊണ്ടു പ്രിട്ടനൃഗുരുത്വാനന്ദയോഗത്തെ ഉപദേശിച്ചു സ്വാമി, തിരിച്ചെഴുന്നള്ളി. വിദ്യാധരൻ, ജീവന്മുക്തനും പരിപൂർണ്ണനുമായി ഗുരുത്വാനന്ദയോഗത്താൽ സർവ്വഗുരുസ്വരൂപത്തെ ദർശിച്ചു, സമ്പൂർണ്ണനായി മൌനനിഷ്ഠയോടുകൂടി അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. തദ്ദാസനായി ത്തീർന്നവിന്റെ ഭക്തിപ്പെരുക്കം കണ്ടു ശ്രീ ഗുരുസ്വാമികളെ അത്യന്തം സ്തുതിക്കയും അദ്വൈതം ഉപദേശിച്ച മഹാവാക്യത്തെ മനസ്സിൽ ധ്യാനിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടു ഭക്തനാവിനെ വന്ദിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടുവന്നു ഗൃഹസ്ഥനായുള്ളപ്പോഴും സാധുക്കളായ ഭാര്യാപുത്രരുമായി ശിഷ്യപ്പെട്ടവർക്ക് അദ്വൈതതത്വം അപ്പൂർണ്ണന്മാർക്കും വിളമ്പിക്കൊടുത്തു താനും ഭുജിച്ചു സന്തുഷ്ടനായി വസിച്ചിരുന്നു.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

(ത്രിമൂർത്തികളും ആദിശക്തിയും അവതരിച്ചത്)

ഹേ സിദ്ധോത്തമന്മാരേ! ഗുരുവാക്യത്തെ നിരസിക്കാതെ വിദ്യാധരൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അത്ഭുതത്തെക്കണ്ടു ശിവാദ്യ വിബുധ കൃതാർത്ഥനായി മംഗളസൂചകമായി ഒരു സത്ര നടത്തണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു. സമീപവാസികൾക്കും മറ്റുബ്രാഹ്മണർക്കും ഇഷ്ടവും തുഷ്ടിയുമായ ഒന്നേകാലത്തെ നടത്തണമെന്നുള്ളതാവതാൽ അതിനു വേണ്ടുന്നവയെല്ലാം സമ്പാദിച്ചു പിറ്റേദിവസം രാവിലെതന്നെ സത്ര്യൂട്ടുകൂട്ടി. ബന്ധുക്കളേയും സ്നേഹിതന്മാരെയും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി സത്യജ്ഞാനായി വന്ന ബ്രാഹ്മണർ

വിഠോബാവനെ കണ്ടപ്പോൾ അല്പം നീരസത്തോടെ ഹേ ശിതോബന്ധോ! നീ എന്തൊ ക്രമമാണുകാണിക്കുന്നതു്? സന്ന്യാസിക്കാണെന്നും പറഞ്ഞു്, നാടൊക്കെച്ചുററിനടന്നതൊ ട്ടതിനു, നാനാജാതിക്കാരുംനിറഞ്ഞ കാശിയിലെധൎമ്മസത്രത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന വിഠോബാവനെ വീട്ടിൽവരുത്തിവച്ചുകൊണ്ടു ഞങ്ങളെയൊക്കെതൊട്ടുതീററാനാണോ ഈ സമ്പ്രദായമുണ്ടാക്കിയതു്. താൻ കെട്ടുകഞ്ഞു് പെറ്റു് വന്നതെയെല്ലാം കെടുത്തിയതുപോരാഞ്ഞ നീയും നിന്റെ മഹാനോരും ദുഷ്ടന്മാരായതുപോരാഞ്ഞിട്ടു, ഞങ്ങളെക്കൂടെ കെടുത്താനാണോ ഭാവം? സന്ന്യാസിയായ ഗൃഹസ്ഥിതിക്കു ജാതിഭ്രംശമായതു ഞങ്ങൾ ഗണിക്കാതെയിരിക്കാം എങ്കിലും അമൃതുകുടിച്ചവൻ കള്ളുകുടിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നതുപോലെയും വേദമോതിയവൻ നാസ്തികഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കുന്നതുപോലെയും സന്ന്യാസിയായവൻ സംസാരത്തിൽമനസ്സുവച്ചതു്, ചിന്തിക്കത്തക്ക കാൎയ്യമല്ലേ? ഇത്രത്തോളം നീചപ്രവൃത്തിക്കുന്നവരെക്കണ്ടാൽ കാണുന്നവൎക്കുപോലും പാപമുണ്ടു്. അവൻ നിന്നെയും നിന്റെ കുടുംബത്തെയും ഞങ്ങളെയും എല്ലാം കെടുത്താനായിട്ടാണുവന്നിരിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു്, അവനെ ഇവിടെനിന്നും വെളിക്കാക്കിയാൽ ഞങ്ങൾ സംശയംകൂടാതെ ഉണ്ണാം. അല്ലാത്തപക്ഷം നിന്നെജാതിയിൽനിന്നുതള്ളും. എതിർത്തുപറഞ്ഞാൽ നിനക്ക ഞങ്ങൾ പ്രായശ്ചിത്തംവിധിക്കും. എന്നിട്ടേനിന്നെ പന്തിയിൽ ചേൎക്കയുള്ളൂ. എന്നാരാണുപുലമ്പാൻതുടങ്ങി. അതുകേട്ട ശിതോബന്ധുപറഞ്ഞു. അല്ലയോ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! നിങ്ങളെ ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു. വിപരീതവാക്കുകൾ പറയാതെ വിഠോബാവനെ പന്തിയിൽഇരുത്തി, എല്ലാവരുമായി ഭോജിച്ചുണ്ണുന്നതിനുള്ള അനുവാദംതരേണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർകോപിച്ചു എടാദുഷ്ട! ദുഷ്ട! നീ ഉപചാരംചെയ്യുന്നുവെന്നുവച്ചു് ഞങ്ങൾ അപചാരത്തിൽഅകപ്പെടണമെന്നാണോപറയുന്നതു്? ജാതിനിഷ്ഠയെ ഞങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാൻഭാവമില്ല. ഛീ! നായേ! നിന്നെ ഇനി ഞങ്ങടെ പന്തിയിൽ ഇരുത്തുകയോ സദ്യകൾക്ക ക്ഷണിക്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ല എന്നൊക്കെ ശിതോബന്ധുവിനെ അധിക്ഷേപിച്ചുപറഞ്ഞുംവച്ചു് എല്ലാവരും ഇറങ്ങി അവരവരുടെ വീട്ടിലേക്കുപോയി.

അതറിഞ്ഞു വിഠോബാവൻ:—ഹാഹാ! പ്രപഞ്ചഘോരത്തിൽ മുഴുകി വിഷയാനന്ദഭോഗത്തിലാസക്തരായി മായയെന്ന ചുഴലിയിൽപെട്ടു വലയുന്ന ഉന്മത്തരായ ഈ ബ്രാഹ്മണർ അപഹാസപൂൎവം കൂക്കിവിളിച്ചുകൊണ്ടു ഓടിപ്പോയിരിക്കുന്നു. ഒരുപക്ഷേ ഇവിടെങ്ങിവന്ന മതഭ്രമംഎന്നവായിലുള്ള കോപമെന്ന പല്ലുകൾ പതിയത്തക്കവണ്ണം വിരുദ്ധവാക്കുകളായ അമൎത്തയോടുകൂടികടിച്ചാൽ അഭിമാനം എന്നവിഷംതലയ്ക്കുകൊണ്ടു അജ്ഞാനമെന്ന നരകകുഴിയിൽവീണു പ്രപഞ്ചനാമദുഃഖമനുഭവിച്ചു പരമാൎത്ഥജ്ഞാനം എന്ന വിവേകം നശിച്ചുപോയേക്കും. അതിനാൽ ഇതിൽനിന്നും ഇപ്പോഴേ തപ്പിപ്പിഴച്ചുന്നതാണുത്തമം—എന്നുനിശ്ചയിച്ചു ശിതോബന്ധുവിനെ വണങ്ങി ഹേ പരിശുദ്ധാത്മൻ! നൊരതെ ഉരലയിൽ നിറയെകല്ലുകടിച്ചാൽ അതു ചാറു പിന്നെ വിവേകമുള്ളവൻ ഭക്ഷിക്കുമോ? കടിക്കാൻ പാലുകൊടുക്കുമ്പോൾ വിഷപ്പല്ലും തെളിച്ചുകാട്ടിച്ചീറിക്കൊണ്ടുവരുന്ന പാമ്പുകളുണങ്ങിക്കൂടി അതിന്റെ കൃതഘ്നതയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയതായി ഭവിക്കുമോ? സുഭാഷിതങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോൾ വാളും കുന്തവും എടുത്തുകൊണ്ടു സംസാരിക്കാനായി അടുക്കുന്നകാപ്പിരികളുടെ മദ്ധ്യേ സഹവാസംചെയ്യാൻവിവേകമുള്ളവൻ ആഗ്രഹിക്കുമോ? അതുപോലെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം ആരംഭിച്ചതിന്റെ അടുത്തദിവസംതന്നെ ഇത്രത്തോളം ദ്വേഷവും മത്സരവും വഴക്കും ഒക്കെസംഭവിച്ചതോൎത്താൽ ലജ്ജാവിഹീനനായി വീട്ടിലിരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ കാട്ടിലെങ്ങാനുംപോയി വിജനമായ ഒരു സ്ഥലമന്വേഷിച്ചു അവിടെയിരിക്കുന്നതാണുനന്നെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നുപറഞ്ഞെഴുന്നേററു വിജനകാനനത്തെ നോക്കിപ്പുറപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. രുക്മാബായിയും കരഞ്ഞുംകൊണ്ടു പുറകെഇറങ്ങി. ശിതോബന്ധു വിഠോബാവനെ മുന്നിട്ടുതടുത്തുപറഞ്ഞു—“നീ എന്താണിങ്ങനെ സംഭ്രമിക്കുന്നതു്? ബ്രാഹ്മണരുടെ കോപംകൊണ്ടു നമുക്കെന്തുവരാനാണു്? നമ്മുടെ വീട്ടിൽ സുഖമായിരിക്കാമല്ലോ? അതിനെക്കുറിച്ചു നമ്മുടെ മനഃക്ഷോഭമില്ലാതെ അതുകടക്കും? അതുകൊണ്ടു മടങ്ങിവരിക”

വിഠോബാവൻ അതിന്നു അനുകൂല്യം കൊടുക്കാതെ പറഞ്ഞു. പ്രിയമാതാപിതാക്കളേ! ഞാൻ ഭ്രഷ്ടനാണെന്നു ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞതു കേട്ടില്ലേ? — അതു പരമാർത്ഥവുമാണല്ലോ. അതുമൂലം നിങ്ങളുടെ കൂട്ടരെല്ലാം ഭ്രഷ്ടന്മാരാകുന്നതു ശരിയാണോ? വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങളെ ലംഘിച്ചുള്ള നടപടി ബ്രാഹ്മണർ വിധിച്ചിട്ടുണ്ടോ? അതുകൊണ്ടു ഞാൻ കാട്ടിലേക്കുതന്നെ പോകയാണ്. പരമാർത്ഥത്തിൽ അതു നമുക്കു രണ്ടുകൂട്ടർക്കും ബാധയൊഴിയാൻ നല്ല ഉപായമാണ് എന്നുപറഞ്ഞു പോകാനാരംഭിച്ചു. എന്നാൽ ഞാനും പുത്രന്റെ മാതാവുംകൂടി കാട്ടിലേക്കുതന്നെ വരുന്നു എന്നു ശിവോബാ സന്ധു പറഞ്ഞു. ഭക്തമാതായി അതുകേട്ടു തടുത്തുപറഞ്ഞു — ഹേ പിതാക്കളേ! വാർദ്ധക്യത്താൽ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്ന നിങ്ങളാണോ കാട്ടിലേക്കു യാത്രപുറപ്പെടാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു? അവിടെ കിടന്നു കഷ്ടപ്പെട്ടേക്കും. നിങ്ങൾ വീട്ടിൽതന്നെ ഇരിക്കണമെന്നാണെന്റെ അപേക്ഷ. ഞങ്ങൾ കാട്ടിൽപോയാലും ഇടയ്ക്കിടെ വന്നു നിങ്ങളെ കാണാം." ഇങ്ങനെ മാതാപിതാക്കളെ സമാധാനപ്പെടുത്തിയിട്ട് ഭർത്തൃഭക്തിയോടുകൂടി വിഠോബാവന്റെ പുറകേപോയി. വിഠോബാവൻ നാട്ടിൽനിന്നും കുടിവാസത്തെ വഴിയകലെയുള്ള ഒരു മലയുടെ മുകളിൽ ചെന്നിരുന്ന് ബ്രഹ്മധ്യാനസമാധിയിൽ ലയിച്ചു. ഭക്തമാതായി അതുകണ്ടു മാർഗ്ഗക്ലേശമകറ്റാതെ മടങ്ങി വീട്ടിൽവന്നു അച്ഛനമ്മമാരെ വിവരം ധരിപ്പിക്കയും ഭർത്താവിനു ഭക്ഷണത്തിനു സ്വാദിഷ്ടങ്ങളായ പദാർത്ഥങ്ങൾ പാകപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുപോയി ഭർത്തൃസമീപത്തിൽവെച്ചു സമാധിവിരതിയെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കയും ചെയ്തു. സമാധിയിൽനിന്നും വിരമിച്ച വിഠോബാവൻ ഭക്തമാതായിയുടെ ഭർത്തൃശുശ്രൂഷാവിശേഷത്താൽ സന്തുഷ്ടനായി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഇങ്ങനെ മുറയ്ക്കു ഭക്തമാതായിയുടെ ശുശ്രൂഷകളോടുകൂടി വിഠോബാവൻ കാട്ടിൽ സമാധിസ്ഥനായിരിക്കുമ്പോൾ ശ്രീപാദസ്വാമികൾ ശിഷ്യനായ വിഠോബാവന്റെ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു സ്മരിച്ചു. ഞാൻ എന്റെ പ്രിയശിഷ്യനായ വിഠോബാവനു ത്രിമൂർത്തികളും ആദിശക്തിയും പുത്രരായി ജനിക്കുമെന്നു വരംകൊടുത്തു. അതു എളുപ്പത്തിൽ സംഭവിക്കത്തക്ക ഒരു കാര്യമല്ല. ശിഷ്യവാത്സല്യത്താൽ അങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയെന്നേയുള്ളു. വരംകൊടുത്തതുപോലെ കുട്ടികൾ ജനിക്കാതെപോയാൽ, എന്റെ വാക്ക് വിഫലമാകും. ഇനി എന്താ ചെയ്ക? എന്നു വിചാരിച്ചു ഏകാഗ്രമനസ്സോടുകൂടി ത്രിമൂർത്തികളും ആദിശക്തിയും പ്രസാദിക്കത്തക്കവണ്ണം ബ്രഹ്മധ്യാനം ആരംഭിച്ചു. അചിരേണ മൂർത്തിത്രയവും ആദിശക്തിയും പ്രസാദിച്ചു പ്രത്യക്ഷരായി സ്വാമികളെ നോക്കി, ഹേ ബ്രഹ്മജ്ഞാനമേ! നീ ഞങ്ങളെ ധ്യാനിക്കാൻ കാരണമെന്തു്? എന്നു ചോദ്യംചെയ്തു. സ്വാമികൾ ആ ദേവതകളെ ഭക്തിപൂർവ്വം വന്ദിച്ചു് ഹേ ജഗന്നാഥകളേ! ഈ ഭക്തൻ നിങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചതെന്തിനാണെന്നു ഞാൻ പറയാതെതന്നെ നിങ്ങൾക്കറിയാവുന്ന ഒരു കാര്യമാണല്ലോ. എങ്കിലും കല്പിച്ചു ചോദിച്ചതുകൊണ്ടു പറയാം. നിങ്ങൾ നാൽവരും എന്റെ പ്രിയശിഷ്യനായ വിഠോബാവനു സന്താനങ്ങളായി ജനിക്കണം. നിങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു ചോദ്യം ചെയ്തപ്പോൾതന്നെ എന്റെ മനോരഥം നിറവേറിക്കഴിഞ്ഞു. കരുണാനിധികളായ നിങ്ങൾ എന്നെപ്പോലെയുള്ള ആശ്രിതന്മാരുടെ അപേക്ഷകളെ നിറവേറ്റുന്നതിനു കടപ്പെട്ടവരാകുന്നു. എന്നപേക്ഷിച്ചു നിൽക്കുമ്പോൾ, പ്രസന്നനായ വിഷ്ണുദേവൻ ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു. ഹേ യോഗീശ്വര! ഞങ്ങൾ ഈ ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ച്, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങളേയും സഗുണനിർഗ്ഗുണധ്യാനത്തേയും ഉപദേശിച്ചു ധർമ്മത്തെ നിലനിറുത്തണമെന്നു മുമ്പേതന്നെ കല്പിച്ചിരിക്കയാണ്. അതുചെയ്യേണ്ട കാലമായപ്പോഴാണ് ഈ അപേക്ഷ അറിയിക്കാനിടയായതു്. ഞങ്ങൾ അചിരേണ വിഠോബാവന്റെ ഭാര്യയിൽ ജനിക്കും. വിഠോബാവൻ സാക്ഷാൽ വസിഷ്ഠമഹർഷിയുടെ അംശമാണ്. വസിഷ്ഠൻ ഇങ്ങനെ മനുഷ്യനായി വന്നു ജനിക്കാൻ കാരണം എന്തെന്നാൽ പണ്ടു അറുപതിനായിരംവർഷം അയോദ്ധ്യാരാജ്യം ഭരിച്ചുവാണിരുന്ന ദശരഥമഹാരാജാവിന്റെ പുത്രന്മാരായി ഞാനും എന്റെ ശക്തിയും ശംഖചക്രങ്ങളും ജനിച്ചുവല്ലോ. അന്നു ഞങ്ങളുടെ ബാല്യത്തിൽ ഞാൻ ദശരഥരാജാവിന്റെ മടിയിൽ ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടു ഭരതലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരും അതിലേക്കാശിച്ചു കടന്നുകേറി തമ്മിൽ കലഹിച്ചു. ദശരഥൻ ഉടനെ ത

ന്നു, രണ്ടുപേരെ മടിയിലും രണ്ടുപേരെ തോളിലും, കയററിവച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മടിയിൽ എന്നോടൊന്നിച്ചിരുന്ന ലക്ഷ്മണനു് അപ്പോൾ രാജാവിന്റെ തോൾമേൽകയറിയിരിക്കണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹത്താൽ, ശത്രുഘ്നന്മാരുടെ കൈകളിൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു. അവർ തോളിൽനിന്നിറങ്ങാതെ പിതാവിന്റെ കഴുത്തിൽ മുറുകെകെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോൾ ഞാൻ മുമ്പിലും ലക്ഷ്മണൻ പിമ്പിലും അരയിനിന്നു് പിതാവിന്റെ കഴുത്തിൽതന്നെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചിരുന്നു. ഇതു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന കൌസല്യയും, കൈകേയിയും സുമിത്രയും സന്തോഷിച്ചു കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. ദശരഥൻ തനിക്കു പുത്രന്മാരില്ലാതെ ദുഃഖിച്ചിരിക്കുന്നകാലത്തു്, ഏകകാലത്തിൽ നാലുപുത്രന്മാർ ജനിച്ചു് അവരുടെ ലീലാവിനോദങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നതിനു് ഭാഗ്യമുണ്ടായതിൽ, പരമാനന്ദചിത്തനായി രോമാഞ്ചത്തോടുകൂടി, സന്തോഷാശ്രുക്കൾ തൂകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ സംഭവങ്ങളെല്ലാം നോക്കിക്കൊണ്ടു വസിഷ്ഠൻ അടുക്കൽതന്നെ ഇരിക്കയായിരുന്നു. ലോകത്തിൽവച്ചു പുത്രഭാഗ്യംതന്നെ ഭാഗ്യം എന്നുള്ള തോന്നലാൽ, വസിഷ്ഠന്റെ കണ്ണുകളിലും ആനന്ദബാഷ്പം നിറഞ്ഞു. അച്ഛന്റെ തോളിൽ തലോടിക്കൊണ്ടു മടിയിലിരുന്ന എന്നെ വേഗംതന്നെ അവൻ (വസിഷ്ഠൻ) വാരിയെടുത്തു്, തോളിലിരുത്തി ലക്ഷ്മണനെ മറെറാന്തോളിലും പിടിച്ചിരുത്തിക്കൊണ്ടു്, വാസനാബന്ധവശത്താൽ പുത്രവാത്സല്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. എന്നിട്ടു്, ഹേ ശ്രീരാമ! നിന്നെ പുത്രനായിവച്ചു ലാളിക്കുന്നതിനു എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാകുമോ? എന്നു പറകയും കണ്ണുനീരാൽ എന്റെ പുറം കഴുകുകയുംചെയ്തു. ഉടനെ, ഞാൻ ത്രിമൂർത്തിസ്വരൂപത്തിൽ വസിഷ്ഠനുമാത്രം ദർശനം കൊടുത്തു. അവൻ (വസിഷ്ഠൻ) ഉടനെ എന്നെ നോക്കി "ഹേ ഭഗവൻ ഏകനായ നീ ഇങ്ങനെ മൂന്നായി തോന്നപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു്, നിങ്ങൾ മൂവരും പണ്ടു് അത്രിമഹർഷിക്കു പുത്രരായി ജനിച്ചതുപോലെ എനിക്കും പുത്രരായി ജനിച്ചു് ഈ ദശരഥനെപ്പോലെ എന്നെയും ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുക്കുന്നതിനു് ഭാഗ്യമുണ്ടാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. തൽക്ഷണം അതൊന്നൽ മായുകയും ഞാൻ മറയുകയുംചെയ്തു. എന്നിട്ടു്, അവൻ ദശരഥനെനോക്കി ഹേ രാജൻ! നീ ചെയ്ത പുണ്യം തന്നെ പുണ്യം. നിനക്കു ഈ പുത്രഭാഗ്യം ഉണ്ടായതു കലൈക്കോട്ടു മഹർഷിയുടെ അനുഗ്രഹത്താലല്ലയോ എന്നു ചോദിച്ചു. അതുകേട്ടു ദശരഥൻ വസിഷ്ഠനെ വണങ്ങി, "കലൈക്കോട്ടു മഹർഷിയെ വരുത്തി എനിക്കു പുത്രഭാഗ്യം ഉണ്ടാക്കിത്തന്നതു നിന്തിരുവടിയല്ലാതെ മററാരാണു്? ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! അങ്ങേപ്പോലെയുള്ള മുക്തന്മാർക്കു പുത്രഭാഗ്യം ഒരു ഭാഗ്യമാണെന്നു തോന്നുന്നസ്ഥിതിക്കു ഞങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള സംസാരികൾക്കു പുത്രവാത്സല്യം എത്രകണ്ടു ശക്തിമത്തായിരിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞു വന്ദിച്ചു. ഉടനെ വസിഷ്ഠൻ കുട്ടികളെ രണ്ടിനേയും രാജാവിന്റെ മടിയിൽവച്ചു് അനുവാദപൂർവ്വം യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞുപോയി സ്വന്തവസതിയിലെത്തി. എന്നിട്ടു് അരുന്ധതിയെ വിളിച്ചു ഹേ സഹധർമ്മിണി! എനിക്കു അത്ഭുതപൂർവ്വമായ ഇന്നു പുത്രവാത്സല്യമുണ്ടായി. അതായതു് പുത്രരായവന്നു ത്രിമൂർത്തികളെ ലഭിച്ചാൽകൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു എന്നുപറഞ്ഞു.

അരുന്ധതി:—"സ്വാമിൻ! അങ്ങനെ എനിക്കും ഉണ്ടായതാണു്. ദേവസഭയിൽവച്ചു് അനസൂയയുടെ ഭാഗ്യാതിശയത്തെ നാരദൻ പുകഴ്ത്തിയപ്പോൾ, ത്രിമൂർത്തികളെപുത്രരായി ലഭിച്ചാൽകൊള്ളാമെന്നു എനിക്കും മോഹംതോന്നി. അതുപോലെതന്നെ ആദിശക്തി പർവ്വതപുത്രിയായി ജനിച്ചു്, പരമശിവനെ കല്യാണം കഴിച്ചപ്പോൾ, ആദേവിയും മകളായി ജനിച്ചാൽകൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ മോഹിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ഇങ്ങനെ ദമ്പതികൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നാരദൻ അവിടെച്ചെന്നു. അവൻ വസിഷ്ഠനോടിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ മുനിശ്രേഷ്ഠ! താങ്കളുടെയും പത്നിയുടേയും പുത്രവാത്സല്യപൂർവ്വകമായ മനോരഥങ്ങളെല്ലാം കലിയുഗത്തിൽ ഭഗവാൻ നിറവേററും, അതുകൊണ്ടു് ചാഞ്ചല്യമുണ്ടാകേണ്ട"

വസിഷ്ഠൻ ഇതുകേട്ടു നാരദനറിയുന്നകാര്യം നാട്ടിലൊക്കെ പാട്ടാകുമെന്നുള്ള ശങ്കയോടുകൂടി പറഞ്ഞു—"ഹേ മഹർഷേ! ത്രിമൂർത്തികളെ പുത്രന്മാരാക്കാനായി ഞങ്ങൾ മന

ഷ്യകുലത്തിൽ ജനിക്കുമ്പോൾ അതു്, ശങ്കരാചാര്യനായിരിക്കുന്ന ഭവാനുംമനുഷ്യനായി ജനിക്കണം. മൂർത്തിത്രയത്തെ ഞങ്ങൾക്കു പുത്രരായി ലഭിക്കുന്നതിനു താങ്കളുടെ നാവുകൊണ്ടുതന്നെ അനുഗ്രഹിക്കയും, അതിലേക്കു പ്രവർത്തിക്കയുംവേണം. അതുവരെ ഈ സംഗതി മറന്നുപോലെ തള്ളിക്കളയേണം എന്നല്ലാതെ ആരോടും പറയരുതെന്നും അപേക്ഷയുണ്ടു്"

ഇങ്ങനെ അവർതമ്മിൽ പറഞ്ഞതിനുശേഷം നാരദൻ പിരിഞ്ഞുപോയി. ആ നാരദൻതന്നെയാണിപ്പോൾ ശ്രീപാദസ്വാമിയെന്ന നാമത്തിൽ ഭൂമിയിൽവന്നു ജനിച്ചിരിക്കുന്നതു്. വസിഷ്ഠൻ വിദ്യാധരനായും അരുന്ധതി ഭക്തമാലയായും അവതരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാനും ഇപ്പോൾ നിന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം വിദ്യാധരന്റെ പുത്രനായി ജനിക്കാൻ പോകുന്നു. നിനക്കതുകൊണ്ടു സന്താപം ഉണ്ടാകരുതു്. ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചതിനുശേഷം, മൂർത്തിത്രയവും ആദിശക്തിയും അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു. ശ്രീപാദസ്വാമികൾ ഭഗവാന്റെ അരുളപ്പാടുകേട്ടു്, അത്ഭുതപ്പെടുകയും, ആനന്ദിക്കയുംചെയ്തു. അനന്തരം ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠനായി ആനന്ദസമാധിയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു.

അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ, ശ്രീവൈകുണ്ഠത്തിൽ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ പരമശിവനെനോക്കി—ഹേ മഹാദേവ! ഭവാൻ അദൃശ്യമായിപ്പോയി വിദ്യാധരന്റെ പുത്രനായി ജനിക്കണം. ഞങ്ങൾ മൂവരും ഒരേ കനിഷ്ഠസോദര്യരായി അനന്തരം ഉത്ഭവിച്ചുകൊള്ളാം; എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അതിനു പരമശിവൻ, ഹേ ഭഗവൻ! അങ്ങേ ഇഷ്ടപ്രകാരം ഞാൻതന്നെ മുമ്പേപോയി വിദ്യാധരന്റെ പുത്രനാകാം. ഞാൻ ദുർവാസാവു മുതലായ അവതാരമൂർത്തികളായി എനിക്കു ശ്രേഷ്ഠത്വം ലോകത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചു. അതു് വ്യാസാദ്യവതാരങ്ങൾ എടുത്തു്, അങ്ങേക്കു ശ്രേഷ്ഠത്വം പ്രതിപാദിച്ചു. ഈ പ്രതിപാദനങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി പരമഹർഷിമാരും ശൈവവൈഷ്ണവപക്ഷപാതികളായിട്ടു കക്ഷിതിരിഞ്ഞു്, ചതുർവേദങ്ങളെ അന്യന്മാർക്കറിയിക്കാതെ മറച്ചുവച്ചു് ആറു ശാസ്ത്രങ്ങളിലും പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിലും ഉപപുരാണങ്ങളിലുമായി തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തെ വിസ്തരിച്ചെഴുതിച്ചേർത്തു് സഗുണോപാസനത്തിനു പ്രാധാന്യം കല്പിക്കയും നിർഗ്ഗുണോപാസനത്തെ ഉപനിഷത്തുക്കളിൽ വെളിപ്പെടുത്താതെ പ്രതിപാദിക്കയും ചെയ്തിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, ജ്ഞാനം കുറഞ്ഞു്, അജ്ഞാനം നിറഞ്ഞു്, കർമ്മകാണ്ഡത്തിനു ശക്തികൂടി ആത്മാവെ അന്വേഷിച്ചറിയുന്ന വിവേകം നശിച്ചു്, ജ്ഞാനദൃഷ്ടി തെളിയാതെയും ഊനദൃഷ്ടി മറയാതെയും നിർഗ്ഗുണധ്യാനപരമായ ഇസ്ലാം മുതലായ മതങ്ങളിൽ പലരും കടന്നുകൂടി ഹരിഹരന്മാരായ നമ്മെ ദുഷിച്ചു്, അധോഗതിയെ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു നാം ഇപ്പോൾ അവതരിച്ചാൽ, നിർഗ്ഗുണധ്യാനക്രമത്തെ ഉപദേശിച്ചു്, ഹീനമതസ്ഥന്മാരുടെ അജ്ഞാനങ്ങളെ വാദിച്ചു മാറ്റി, വധംമുതലായ പാതകങ്ങളെച്ചെയ്യാതെ നമ്മെ പൂജിക്കത്തക്കവണ്ണം അവരെ ആസ്തികന്മാരാക്കണം എന്നു പറഞ്ഞു. അതുതന്നെ നല്ലതെന്നു ബ്രഹ്മാവും ആദിശക്തിയും സമ്മതിച്ചു. ഉടനെ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു—"ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടംതന്നെ സമ്മതിക്കുന്നു. ആത്മബോധികളായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾപോലുംസഗുണധ്യാനത്തിൽ ആസക്തരായി കാണപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു്,പലർക്കും ആ ധ്യാനക്രമം ഉപദേശിച്ചു്, നിർഗ്ഗുണധ്യാനന്മാരായ അന്യമതസ്ഥന്മാരെസഗുണധ്യാനപരന്മാരാക്കിക്കൊണ്ടുതോല്പിക്കയുംചെയ്യാം. ആ വഴി നിർഗ്ഗുണധ്യാനപരന്മാരായവർ സഗുണോപാസനത്തിൽ മനസ്സുവയ്ക്കാൻ ഇടവരും. ആകാശത്തെ കൈകൊണ്ടെത്തിപ്പിടിക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നതുപോലെ അരൂപമായ പരബ്രഹ്മത്തെ അനേകജന്മങ്ങൾ ധ്യാനിച്ചു ഫലമടയാൻ പ്രയാസമാകകൊണ്ടു്, സഗുണോപാസകന്മാരായി നമ്മെ പൂജിക്കേണ്ടതായിരിക്കെ, അതു ചെയ്യാതെ, ദോഷിച്ചു് ദുഃഖമനുഭവിച്ചു് മരിച്ചു്, മനുഷ്യജന്മം പോലും കിട്ടാതെ അധോഗതിക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്നു. എന്നല്ല, ഭേദബ്രഹ്മജ്ഞാനിയും ലോകോപകാരകമായി ദേവപൂജ നാമജപം മുതലായവ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതാണെന്നു വിധിയുമുണ്ടു്. അല്ലയോ മഹാദേവ! ഭവാൻപോയി അവതരിച്ചു്, ബ്രഹ്മധ്യാനത്തേയും നിർവികല്പധ്യാനത്തേയും ലോകത്തിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുക. എന്നരുളി

ച്ചെയ്യാമെന്നു വരമരുളിയപ്രകാരം യാത്രപറഞ്ഞയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ച്, പരമശിവൻ തൻെറ അംശത്തെ വിഠോബാവൻെറ വീര്യത്തിൽ കലർത്തി സമാധിഭംഗം വെടിഞ്ഞ്, രുക്മാബായിയിൽ പ്രേമവും കാമവും ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. അചിരേണ അവർ ഗർഭവതിയായി ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ കാന്തിമാനായ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കയും ചെയ്തു. പ്രസവസമയത്തു ദേവകൾ പൂമാരി ചൊരികയും ദേവദുന്ദുഭികൾ മുഴക്കുകയും ഉണ്ടായി. ആ വിശേഷസംഭവം കണ്ട്, വിഠോബാവും പത്നിയും അത്യന്തം സന്തുഷ്ടരായ്ഭവിച്ചു. തങ്ങളുടെ ഓമനപ്പുത്രനെ അവർ വാത്സല്യപൂർവം ലാളിച്ചു വളർത്തിവന്നു. സർവസംഗപരിത്യാഗിയായ പരമഹംസനെപ്പോലെ ഒട്ടും അനക്കമില്ലാതെ മൌനദീക്ഷിതശീലനായ ആ കുട്ടിക്കു നിവൃത്തിനാഥനെന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. വീണ്ടും ഭഗവാൻെറ അംശംകൊണ്ടു രുക്മാബായി യഥാകാലം ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. പ്രസവിച്ചപ്പോഴുതന്നെ, എല്ലാവരെയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തത്തക്ക ജ്ഞാനോപദേശങ്ങളോടുകൂടിപ്പിറന്ന ആ കുമാരനു ജ്ഞാനേശ്വരൻ എന്നുതന്നെ പേരിട്ടു. മൂന്നാമതും ബ്രഹ്മാംശത്താൽ രുക്മാബായി ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. ആ കുട്ടി പിറന്നുവീണപ്പോൾ ഉണങ്ങിനിന്ന വൃക്ഷങ്ങൾ തളിർത്തും മരിച്ചുകിടന്ന എറുമ്പുമുതലായ ജന്തുക്കൾ ജീവിച്ചും കാണപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് ശോഭനമായ മുഹൂർത്തത്തിലാണ് കുമാരൻെറ ജനനമെന്നു സന്തോഷിച്ചു മാതാപിതാക്കൾ അവനു സോപാനദേവൻ എന്നു പേരിട്ടു വളർത്തിവന്നു. ആദിശക്തിയുടെ അംശംകൊണ്ടുപിന്നെയും ഗർഭംധരിച്ച രുക്മാബായി, യഥാകാലം ഒരു പുത്രിയെ പ്രസവിച്ചു. ജനിച്ചപ്പോൾതന്നെ മൌനമേ മുക്തിയെന്നു ഉച്ചരിച്ച ആ കുട്ടിക്കു മുക്താബായിയെന്നു പേരിട്ടു. ഈവിധമഹിമകളോടുകൂടിയ ആ കുട്ടികൾ നാലിനേയും, വിഠോബാവും രുക്മാബായിയും ആനന്ദിച്ചു വാത്സല്യപൂർവം വളർത്തിവന്നു.

ആറാം അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

(വിഠോബാവൻ സംസാരനിവൃത്തിക്കു പരബ്രഹ്മത്തെ സ്തുതിച്ചതു്)

ശ്രീമന്നാരായണസ്വാമിയുടെ തൃക്കാലടികൾ ഭക്തിപൂർവം സേവിച്ചുധ്യാനിച്ചിരിക്കുന്ന സിദ്ധന്മാരേ! ത്രിമൂർത്തികളും ആദിശക്തിയും തനിക്കു മക്കളായിജനിക്കത്തക്ക ഭാഗ്യത്തോടുകൂടിയും പരമഹംസന്മാർക്കുപോലും സിദ്ധിക്കാൻ പ്രയാസമായ ബ്രഹ്മൈക്യത്തെ പ്രാപിച്ചും, ബോധഭേദങ്ങളില്ലാതെ മൌനനിഷ്ഠയോടുകൂടി തപോവൃത്തിയനുഷ്ഠിച്ചിരുന്ന വിഠോബാവൻ 'ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയുടെ മനസ്സും പുത്രനെക്കാണുമ്പോൾ അലിയും' എന്നുള്ള പഴമൊഴിയനുസരിച്ച്, കുട്ടികളിൽ വാത്സല്യം വർദ്ധിച്ചു സംസാരബദ്ധനായിഭവിച്ചു. രുക്മാബായി അദ്ധ്വാനിച്ചും അച്ഛൻെറവീട്ടിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന സാധനങ്ങൾ കൊണ്ടു വരികയും ഭർത്താവിനും കുട്ടികൾക്കും പാകപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു താനും ഭക്ഷിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഇങ്ങനെ ആറു സംവത്സരം കഴിഞ്ഞു. അപ്പോഴേക്കു ശിദോപന്തിൻെറ സമ്പത്തെല്ലാം നശിച്ച്, ദാരിദ്ര്യാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. നിത്യവൃത്തിക്കു ഭിക്ഷയെടുക്കേണ്ട നിലയിലായി. രുക്മാബായി അതറിഞ്ഞു ഭർത്താവിനെ വന്ദിച്ചുപറഞ്ഞു. "നമുക്കു ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ടതുമുതൽ പലകാലമായി തന്നുകൊണ്ടിരുന്ന അച്ഛൻ ദരിദ്രനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇക്കാട്ടിലിരുന്നാൽ നമുക്കും കുട്ടികൾക്കും ഉപജീവനത്തിനു യാതൊരു മാർഗ്ഗവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. നാട്ടിൽപോയാൽ ഭിക്ഷയെടുത്തെങ്കിലും കാലക്ഷേപം ചെയ്യാം" — എന്നറിയിച്ചു.

വിദ്യോബാവൻ അതുകേട്ട്, സംസാരികളുടെ സങ്കടത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചുഖേദിച്ചുകൊണ്ട് "ഹാകഷ്ടം! എന്റെ സമാധിയും തപസ്സുമെല്ലാം നശിക്കാൻ കാരണം ഈ സംസാരംതന്നെ എന്നു നിശ്ചയിച്ച്, ഭാര്യയെനോക്കി—പ്രിയതമേ! അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നീ കുട്ടികളെ ഉടനെ കൂട്ടിച്ചു നാട്ടിൽപോയി തന്നെ കാലക്ഷേപം ചെയ്യുക. ഞാൻ കാട്ടിലെത്താനും തന്നെ ഇരുന്നുകഴിച്ചുകൂട്ടിക്കൊള്ളാം.

ഭക്താബായി:—"പ്രാണനാഥ! ഭാര്യമാർക്ക ദൈവം ഭർത്താവാണ്. ഭർത്താവിനെ പിരിഞ്ഞിരിക്കുവാൻ കുലസ്ത്രീകൾക്ക വിധിയില്ല. പിരിഞ്ഞിരുന്നാൽ നരകമുണ്ടെന്നാണ ശാസ്ത്രവും. അങ്ങിപ്രകാരംപറയുന്നതു തപസ്സിനുള്ള നിഷ്ഠകൊണ്ടായിരിക്കാം. അതു ശരിതന്നെ. നമുക്ക ഈ വിഷമത നേരിട്ടതു കുട്ടികൾമൂലമാണല്ലോ. അവരെ ഇക്ഷണത്തിൽ ഞാൻ വീട്ടിൽകൊണ്ടാക്കീട്ടു മടങ്ങിവരാം" എന്നുപറഞ്ഞു. വിദ്യോബാവനു തന്റെ മനോഗതിപോലെതന്നെ ഭാര്യ പറയുന്നതുകേട്ടപ്പോൾ സന്തോഷമായി. വേഗംതന്നെ കുട്ടികളെക്കൊണ്ടാക്കീട്ടുവരിക എന്നു ഭാര്യയോടാജ്ഞാപിച്ചു. ഭക്താബായി നാട്ടിലേക്ക പോകുമ്പോൾ തനിക്ക അവിടെനിന്നും മടങ്ങിപ്പോരുവാനുള്ളതാമെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിചാരം. ഭർത്തൃവാക്യം അനുസരിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ ഭക്താബായി കുട്ടികളെയുംകൊണ്ടു നാട്ടിലേക്കുതിരിച്ചു. ഇതു നല്ലതക്കമാണെന്നുകരുതി വിദ്യോബാവൻ സംസാരബന്ധത്തിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നതാണുത്തമം എന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി ഒഴിഞ്ഞു കാട്ടിൽ തപസ്സിനായി പോകാനായി. പുഴനോറ്റു തിരികെയും ഒട്ടുംചെന്നപ്പോൾ സംസാരേച്ഛ മനസ്സിൽ സ്ഥലം പിടിക്കയാൽ ഭാര്യയെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കാനായി വീണ്ടും ഗ്രാമത്തിലേക്ക വരികയും ഒരുവൻ ... എല്ലാം ഈശ്വരാധീനംതന്നെ എന്നുവിചാരിച്ചു പിന്നെയും കാട്ടിലേക്ക തിരിക്കയും കാമപൊങ്ങയാൽ വീണ്ടും മലയിലേക്ക മടങ്ങുകയും പിന്നെയും പോകയും വരികയും ഇങ്ങനെ പലതവണ ഊഞ്ഞാലുപോലെ ആടിക്കൊണ്ടിരുന്നു നടന്നു ഒടുവിൽ സംസാരേച്ഛ അശേഷം നീങ്ങി മനസ്സുതെളിഞ്ഞു ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ഉദിച്ചു ലോകത്തിൽ വൈരാഗ്യമുറപ്പിച്ചു ഒരു കൊട്ടുംകാട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഇതു തപസ്സിനു പറ്റിയസ്ഥലംതന്നെയെന്നു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഗുരുനാമങ്ങളെ കീർത്തിച്ചുകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠനായി പത്മാസനമുറപ്പിച്ചു ദേഹബോധമില്ലാതെ കണ്ണടച്ചു ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളെ ഏകീകരിച്ചിരുന്നു. പൂർവജന്മസഞ്ചിതമായ പ്രാരബ്ധങ്ങളും ഇന്ദ്രിയങ്ങളായ വാസനകളും അശേഷം നശിപ്പിച്ചു ചിത്തചാപല്യം കൂടാതെ നിർവാതദീപംപോലെയും ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ചു ദേഹസ്മരണയോ കൂടാതെ സ്ഥിതിചെയ്തു.

ഇത്രയും അവിടെ അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഭക്താബായി കുട്ടികളെയുംകൊണ്ടു വീട്ടിൽ എത്തി അച്ഛനമ്മമാരെക്കണ്ടു പ്രിയപ്പെട്ടമാതാപിതാക്കന്മാരേ! ഈ കുട്ടികളെ നിങ്ങൾതന്നെ മേലാൽ രക്ഷിക്കേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. കാട്ടിലിരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾക്ക അതിനൊന്നിനും നിവൃത്തിയില്ല. അതുകൊണ്ട് അവരെ ഇവിടെക്കൊണ്ടേല്പിക്കണമെന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതനുസരിച്ചാണ ഞാൻ വന്നതു". അതുകേട്ടു ശിവരാമബന്ധു പ്രിയപുത്രി! മക്കൾക്ക നേരിടുന്ന ... ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെയിരിക്കെ ദുർല്ലഭമായ തപോബലത്താലും ഗുരുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താലും ലഭിച്ച ഈ രാമനാമസ്മരണങ്ങളെപ്പിരിഞ്ഞു ഇവരെകളയുവാൻ വിദ്യോബാവൻ ധൈര്യപ്പെട്ടുവോ? നിനക്കും എന്തിന്നു ധൈര്യം എങ്ങനെയുണ്ടായി! നിന്നെപ്പിരിഞ്ഞു തനിച്ചിരിക്കണമെങ്കിലും അവൻ ഇരിക്കുമോ?

ഭക്താബായി:—ഈ കുട്ടികൾ മൂലം എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം കുറഞ്ഞുപോകുമെന്നായിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ അവർക്കുവേണ്ടി നിത്യവും ഫലമൂലങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു പോകാനും ദൂരദേശങ്ങളിലുള്ള കാടുകളിൽപോയി ... കൊണ്ടുവരുവാനും ... ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിനു ... കിട്ടുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ... ഇതുവരെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഇനിയും അതിന്നു നിവൃത്തിയില്ലെന്നുകണ്ടു അവരെ നാട്ടിൽ കൊണ്ടാക്കീട്ടു വരണം എന്നു അദ്ദേഹ

എന്നെ നിയോഗിച്ചയച്ചിരിക്കയാണ്. ഭർത്താവിന്റെ വാക്കനുസരിക്കയല്ലാതെ കുല സ്ത്രീകൾക്ക വേറെ എന്തൊരു ഗതിയാണ്. എന്നുതന്നെയല്ല ഞാനായാലും ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം സമാധിക്കൊരുങ്ങിയിട്ടിരിക്കുന്ന അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഞാൻ ഇവിടെ വന്നപ്പോളേ കഷ്ടനസാധാരണങ്ങളൊക്കെ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുചെല്ലുംപോഴേക്ക കുട്ടികളെ പരിസ്രുതഗങ്ങൾകടിച്ചുതിന്നാലുമായി. എന്തായാലും കുട്ടികളെ ഇവിടെക്കൊണ്ടാക്കണമെന്നാണദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്? എതിർത്തുപറവാൻ എനിക്കധികാരവുമില്ല.

ശീതാദേവസ്യ:—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിന്റെ ഭർത്താവിനുകൂടി ഇങ്ങോട്ടുപോരായിരുന്നില്ലേ? തപസ്സു കാട്ടിൽതന്നെ വേണമെന്നുണ്ടോ? വീട്ടിലിരുന്നാലും നിർവ്വഹിക്കാവുന്ന ഒരു കാര്യമല്ലേ?

രുക്മാബായി:—അതൊന്നും എനിക്ക ചോദിക്കാനും പറവാനും അവകാശമില്ല. ഭർത്താവിന്റെ കല്പനപ്രകാരം ഞാൻ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇനി എനിക്കിവിടെനിന്നുതാമസിക്കാൻ തരമില്ല. എന്നുപറഞ്ഞു കുട്ടികളെ നാലോരുത്തരേയും അരികിൽവിളിച്ചു ആലിംഗനംചെയ്തശേഷം ഒഴുകുന്ന കണ്ണുനീരോടുകൂടി കാട്ടിലേക്ക പോകാൻ പുറപ്പെട്ടു. അമ്മാ അമ്മേ! എന്നുപുറകെ വിളിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ നിലവിളിയും കുട്ടികളെക്കാളും ഭർത്താവോ വലുത് എന്നുള്ള കാണികളുടെ പരിഹാസവും കണ്ണേ നിന്നെപ്പിരിഞ്ഞു കുട്ടികൾക്കു ഇനി ആരുമില്ല എന്നുള്ള മാതാവിന്റെ അപലാപവും ദൈവമേ! ഇതെന്തൊരു ധർമ്മസങ്കടമാണു എന്നിങ്ങനെ പിതാവിന്റെ വിലാപവും വകവയ്ക്കാതെ അവർ പണ്ട് നളനോടുകൂടികാട്ടിൽപോയ ദമയന്തിയുടെയും രാമചന്ദ്രനോടുകൂടി (വനവാസത്തിനു)പോയ സീതാദേവിയുടെയും കഥകളെ ഉദാഹരണമാക്കിപ്പറഞ്ഞു തനിക്കുമാതൊരു നിവൃത്തിയില്ലെന്നുസമാധാനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽനിന്നുമറഞ്ഞു. ഒട്ടുദൂരെ ചെന്നപ്പോൾ പൈതലേ വേർപെട്ടുപോയ പശുവിനുള്ളതുപോലെ പറഞ്ഞറിയിച്ചിട്ടതല്ലോ എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ കുട്ടികളെക്കുറിച്ചുള്ള ആശ അവളുടെ ഗതിയെതടഞ്ഞു. ഒരുവിധത്തിലും തടുക്കാൻ പാടില്ലാതെ അതുമൂന്നിട്ട കയറിയപ്പോൾ അവൾ തിരിഞ്ഞുനടന്നു വീട്ടിൽവന്നെത്തി കുട്ടികളെ കൈകൊണ്ടുവാരിയെടുത്താശ്ലേഷിച്ചു ചുംബിക്കയും തലോടിക്കയുംമറ്റുംചെയ്തശേഷംവീണ്ടും ഭർത്താവിനെക്കുറിച്ചോർത്തു, ഉടനേ വേഗം കാട്ടിലേക്ക നടന്നു. വീണ്ടും കുട്ടികളെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരംതുടങ്ങി. ഒരിക്കലും അവർ വീട്ടിലേക്ക മടങ്ങി, ഇങ്ങനെ പലപ്രാവശ്യം വീട്ടിലേക്കും കാട്ടിലേക്കും, ഉഴന്നുയാത്ര ആവർത്തിക്കേണ്ടിവന്നു. രണ്ടുപുറത്തും അഗ്നിയിട്ടിരിക്കുന്നതിന്റെ നടുവിൽ പെട്ടാലെന്നപോലെ, അവൾ, ധർമ്മസങ്കടത്തിൽ പെട്ടുകുഴങ്ങി, ഒടുവിൽ ദൃഢനിശ്ചയമായി കാനനത്തിലേക്കുതന്നെ തിരിച്ചു. മലയുടെ ഗുഹയിൽചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ, ഭർത്താവിനെ കാണാത്തതു, അത്യന്തം ആധിയുണ്ടായി. സമീപപ്രദേശങ്ങളിലൊക്കെച്ചുറ്റിനടന്നിട്ടും കണ്ടില്ല. മടങ്ങിപ്പോകാമെന്നുവെച്ചാൽ നേരവും വൈകിക്കഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ സമീപമുള്ള കാട്ടിലൊക്കെ അന്വേഷിക്കണമെന്നാശിച്ചു വീണ്ടും അന്വേഷണംതുടങ്ങി. കല്ലുകളും മുള്ളുകളും ചാട്ടിയും കൊതുകുകളുടെയും പുഴുക്കളുടെയും കടിയേറ്റും വഴിയറിയാതെ കുന്നിലും കുഴിയിലും പതിച്ചും, കരടി, പുലിമുതലായ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെക്കണ്ടുഭയപ്പെട്ടും, ക്ഷീണിച്ചാലും കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടുമായി, വിരഹാതുരയായ്പ്പലവിലാപംതുടങ്ങി—ഹേ പ്രാണനാഥ! സർവ്വസംഗപരിത്യാഗിൻ! സർവ്വസങ്കടപരിഹാരണ! നീ എന്നെ ചതിച്ചുവോ? ഇങ്ങനെചെയ്യുമെന്നാരറിഞ്ഞു. ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളാൽ പരിപൂർണ്ണമായുംകണ്ടകശർക്കരാസങ്കടവുമായുള്ള കൊടുംകാട്ടിൽ ഈ ക്രൂരതയുണ്ടോ, അനാഥയായ ഒരബലയെത്തള്ളിക്കളയുവാൻ തക്കമെന്തൊരു കാര്യം, ദയാലുവായ അങ്ങേക്കുണ്ടായോ? സംസാരത്തിൽനിന്നു മുക്തനാകണമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണോ നിന്തിരുവടി ഇങ്ങനെചെയ്തത്? മാതാപിതാക്കളേയും പരിത്യജിച്ചുവോ? അങ്ങു മോക്ഷാഗ്രഹത്താൽ നിർവ്വികല്പസമാധിയിൽ ലയിച്ചിരിക്കയാണോ? ശാസ്ത്രങ്ങളുടെ ഗർജ്ജനംകേട്ട്, എനിക്കുഭയം തോന്നുന്നു. അന്ധകാരംകൊണ്ടു മനസ്സു നടുങ്ങുന്നു. ഇരുട്ടുകൊണ്ടു വഴികാണാൻപാടില്ല. എന്റെ ദയനീയമായ ഈ നിലവിളികേട്ടിട്ടും അങ്ങേക്കു കരുണതോന്നുന്നില്ലയോ? ഭയത്താൽ ഞാൻ മരിച്ചുപോകുമെന്നു ശങ്കയായിരിക്കുന്ന എ

ന്നെ ഇത്രമാത്രം പരീക്ഷിച്ചാൽപോരേ! ഹേ പുണ്യപുരുഷശ്രേഷ്ഠ! ഞാൻ ഏകാകിനിയായി ഈ കൂരിരുട്ടിൽ അങ്ങേ അന്വേഷിച്ചുഴലുന്നു. അങ്ങേ ശബ്ദവും കേട്ടെങ്കിൽ എനിക്കാശ്വാസമായേനേ—ഇനി അധികസമയം പ്രാണധാരണംചെയ്വാൻ എനിക്ക സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ വിലപിച്ചുകൊണ്ടുനടന്നു്, ദുഃഖത്തിൽ നേരംവെളുപ്പിച്ചു. അനന്തരം മലമുകളിലും ഗുഹകളിലും ദ്രോണികളിലുംമററും വീണ്ടും പരിശോധിക്കയും കാണാഞ്ഞു വ്യസനിച്ചു കണ്ണുനീരൊലിപ്പിക്കയുംചെയ്തുകൊണ്ടു്, പണ്ടു സീതയെക്കാണാഞ്ഞു വൃക്ഷലതാദികളോടുപോലും വിളിച്ചുചോദിച്ചുകൊണ്ടു ചുററിനടന്ന ശ്രീരാമനെപ്പോലെ, കണ്ടമൃഗങ്ങളോടും പക്ഷികളോടും മരങ്ങളോടും വിഠോബാവനെക്കണ്ടോ കണ്ടോ എന്നു ചോദ്യംതുടങ്ങി. നിഷ്ഫലമായ ആ പ്രയത്നം ഒടുവിൽ ദൈവസ്തോത്രത്തിൽ അവസാനിച്ചു. ഹാ പരമാത്മ! പരമപുരുഷ! ഭവാനു എന്നിൽ കരുണയുദിപ്പിക്കമാറാകണേ! പുത്രവാത്സല്യത്താൽ എനിക്കുവന്ന വിപത്താണിതു്. ഇങ്ങനെ മുൻകൂട്ടിയറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ പുത്രവാത്സല്യമെനിക്കുണ്ടാകയില്ലായിരുന്നു. അല്ലയോ ഭഗവാനേ! എന്റെ ഭർത്താവിനെ വല്ല മൃഗങ്ങളും കടിച്ചുകൊന്നുവോ തിന്നുവോ? അതോ സംസാരവൈരാഗ്യത്താൽ അദ്ദേഹം എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു മറഞ്ഞുവോ? എന്നെപ്പോലെ നിർഭാഗ്യ ഈ ലോകത്തിൽ ആരുണ്ടു്? ആരും ചെയ്യാത്ത മഹാപാപം ഞാനെന്താണു ചെയ്തതു്? വിവാഹം കഴിഞ്ഞിട്ടിപ്പോൾ പതിനാലുസംവത്സരമായിരിക്കുന്നു. ഇതിനകം ഒരുദിവസമെങ്കിലും എനിക്ക സുഖപ്പെടുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. മുഴുവൻ ദുഃഖപരിപൂർണ്ണമായിട്ടാണു കഴിഞ്ഞതു്. ഹേ ശ്രീകാന്ത! അനന്തശയന! കമലനയന! പാണ്ഡുരംഗ! ശ്രീരംഗ നാരായണ! എന്നിങ്ങനെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു, നാലുദിക്കിലൊക്കെത്തന്നെ പിന്നെയുംനോക്കിയും കണ്ണുനീർ വാർത്തുംചുററിനടന്നു.

ഇങ്ങനെയിരിക്കെ വീട്ടിലിരുന്ന കുട്ടികൾ നാലുപേരിൽ നിവൃത്തിനാഥനെന്നു പേരായ മൂത്തകുട്ടി, മാതാപിതാക്കളെ വിചാരിച്ചു വിലപിച്ചു. ഹാ കഷ്ടം! എന്റെ അമ്മ എവിടെപ്പോയി? ഇതാവരുന്നു എന്നുപറഞ്ഞിട്ടാണല്ലോ ഇന്നലെപ്പോയതു്. അതുപോലെതന്നെ എന്നെ സ്വന്തം തോളിലും മടിയിലുംവെച്ചു ലാളിക്ക പതിവായിരുന്ന, എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പിതാവെവിടെ? പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മേ വാത്സല്യമേറിയ അച്ഛാ! എന്നൊക്കെ വിലാപത്തോടുകൂടി അമ്മപോയ വഴിനോക്കി ഇറങ്ങിനടന്നു. അപ്പോൾ അതിന്നിളയകുട്ടിയായ ജ്ഞാനേശ്വരൻ, പ്രിയമേറിയ അമ്മേ! അച്ഛ നിങ്ങൾ എവിടെ? എന്നുവിലപിച്ചുകൊണ്ടു്, പുറകെ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചു. അതുകണ്ടു്, മാതാപിതാക്കളെച്ചൊല്ലിക്കരഞ്ഞുവിളിച്ചു്, അതിന്നിളയകുട്ടികൾരണ്ടുംകൂടിയിറങ്ങി തിരിച്ചറിവില്ലാത്ത ആ കുട്ടികളുടെ സംരംഭംകണ്ടു്, വിഠോബാബന്ധു ഓടിയിറങ്ങിച്ചെന്നു്, അവരെ മുന്നിട്ടുതടഞ്ഞു്, "എന്റെ ഓമനകളേ! നിങ്ങൾ എവിടെക്കാണുപോകുന്നതു്? നിങ്ങളുടെ അച്ഛനമ്മമാരുമിപ്പോൾ വരും. നിങ്ങൾ വീട്ടിൽ കയറിപ്പോവിൻ! നിങ്ങൾക്കു മധുരമുള്ള പലഹാരങ്ങളും മററും തരാം. എന്നൊക്കെപ്പറഞ്ഞു സമ്മതിപ്പിച്ചു വീട്ടിൽകൊണ്ടുപോയി. എന്നിട്ടും കുട്ടികളുടെ കരച്ചിൽ നിന്നില്ല. ഒരേ വൈകുന്നതുവരെ അമ്മേ! അമ്മേ അച്ഛാ! അച്ഛാ! എന്നുചൊല്ലിക്കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അതുകണ്ടു വിഠോബാബന്ധുവിന്നു വ്യസനം ഉണ്ടായി. അദ്ദേഹം സഹിക്കവയ്യാതെ ദൈവത്തെച്ചൊല്ലി നിലവിളിച്ചു. ദൈവമേ ഇതെന്തൊരുസങ്കടമാണു്? ഞങ്ങളേയും ഈ കുട്ടികളേയും ഇങ്ങനെയിട്ടു ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതു നിന്തിരുവടിക്കു ധർമ്മമാണോ? തൃക്കണ്ണുകളാൽ ഈ കുട്ടികളെ ഒന്നുനോക്കരുതോ! വിഠോബാവിനെ നാട്ടിൽ കൊണ്ടുവരുമാറാക്കരുതേ? അച്ഛനമ്മമാരെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ ഇതാ ഈ അറിയാത്തകുട്ടികൾ കിടന്നു നിലവിളിക്കുന്നു, ഭവാനേക്ക കരുണയില്ലയോ? അതോ ഞങ്ങളുടെ പാപശേഷത്താലിങ്ങനെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നുവോ? ഹേ പരമേശ്വര! പരിശുദ്ധ! എന്നുപരിദേവനംചെയ്തു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയും അപ്രകാരംതന്നെ കരഞ്ഞുവിളിച്ചു്, കുട്ടികളെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇങ്ങനെ മൂന്നിരവരേയും അപരിഷ്കൃതരേയും അനാഥരായ ആ ബാലകന്മാർ അസഹ്യദുഃഖമായ തക്കമായിട്ടും അവരുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരും ഒന്നായൊന്നുകൂടി നിലവിളിച്ചപ്പോൾ, കൊടുങ്കാട്ടിൽ സമാധി

യിരുന്ന വിഠോബാവന്റെ ധ്യാനം തനിയേ അഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു പുത്രന്മാരെക്കുറിച്ചു ആശയും വാത്സല്യവും തോന്നി. അവരുടെ വേർപാടിനെക്കുറിച്ചു ദുഃഖിച്ചു. ഇടയ്ക്കിടെ അവരെ വിചാരിച്ചു കണ്ണുനീർ വാർത്തുകൊണ്ടു. സമാധിയഴിഞ്ഞു പുത്രന്മാരെ വർണ്ണിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം ദൈവത്തെച്ചൊല്ലി, "ഹേ ദേവാധിദേവ! പരമാത്മൻ! വൈരാഗ്യത്തോടുകൂടിയിരുന്ന എനിക്കു വിവാഹമുണ്ടാക്കിവച്ചതെന്തിന്? എന്നിട്ടും സന്ന്യസിച്ചിറങ്ങിയ എന്നെ വീണ്ടും സംസാരത്തിൽ കുടുക്കിയതെന്തിന്? നിഷ്കാമനായ എനിക്കു കാമം വളർപ്പിച്ചതെന്തിന്? കുട്ടികളെ ആവശ്യമില്ല എന്നു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന എനിക്കു നാലു കുട്ടികളെ എന്തിനു പ്രദാനംചെയ്തു—ഒടുവിൽ വിശുദ്ധനായ എന്നെ ഭ്രഷ്ടനെന്നു ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു പറയിച്ചതെന്തിന്? ഇതൊക്കെ അങ്ങനെയായെങ്കിലും പ്രിയപ്പെട്ട ആ കുട്ടികളെ പിരിഞ്ഞിരിക്കണമെന്നുള്ള നിർബന്ധബുദ്ധി, എനിക്കു തോന്നിയതെന്തിന്?" ഇങ്ങനെ ഓരോ വിലാപങ്ങൾ ചെയ്തശേഷം പത്നിയെയും പുത്രന്മാരെയും കുറിച്ചു വാത്സല്യം വളർത്തി; ഹേ നിവൃത്തിസാധോ! ജ്ഞാനേശ്വര! നിങ്ങളുടെ സ്പർശം യാതൊരു സിദ്ധികൊണ്ടും ലഭിക്കാത്ത മനോനിർവൃതിയെ ചെയ്യുന്നതാണ്. അങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങളെപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ എനിക്കു തോന്നിയതെന്തുകൊണ്ട്? പൂർവജന്മപാപശേഷഫലമായിരിക്കാം. ഹേ സോപാനദേവ! മഹാദേവ! മുക്തിദായക! നിങ്ങളുടെ ദർശനംതന്നെ എനിക്കെത്രത്തോളം ആനന്ദത്തെയും അണിമാദിസിദ്ധികളെയും ദാനംചെയ്യത്തക്കവണ്ണം പരിപാവനം ആകുന്നു. എന്നു പറഞ്ഞു കരയുകയും ഇടയ്ക്കിടെ വിവേകമുണ്ടായി പുത്രവാത്സല്യത്തെ വെടിഞ്ഞു സമാധിയിൽ ലയിക്കയും വീണ്ടും സമാധിയഴിഞ്ഞു ഭാര്യയെ വിളിച്ചു വിലപിക്കയും, വീണ്ടും ആശാപരിത്യജിക്കയും നിഷ്ഠ വരിക്കയും പിന്നെയും നിഷ്ഠയഴിയുകയും തന്നത്താനെ ശപിക്കയും വിലപിക്കയും ചെയ്തു. വളരെനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മനസ്സിളകി ഭ്രമിച്ചു സമാധിക്കിരിക്കാൻ ശക്തനല്ലാതെ വന്നു, അശരീരിവാക്കുണ്ടായതും വിവാഹംചെയ്തതും വൈരാഗ്യംതോന്നിയതും സന്ന്യസിച്ചതും, ഇങ്ങനെ ഓരോ പൂർവചരിത്രങ്ങൾ വിചാരിച്ചുവിചാരിച്ചു ഒന്നുംതോന്നാതെയും ഒന്നിനും ആളല്ലാതെയും ഉഴറിച്ചു. ആ പരിഭ്രമത്തിൽ പരബ്രഹ്മത്തെ സ്തുതിക്കാൻ തുടങ്ങി:—

പരബ്രഹ്മസ്തുതി.

അംബരോപമമെങ്ങുമെങ്ങുമടഞ്ഞു തിങ്ങിനിറഞ്ഞതായ്
സംവിദാത്മകമായ്സ്വയംപ്രഭമേവരാൽമഹനീയമായ്
കമ്പമറ്റൊരു കമ്പമായഴിവറ്റു ഗൂഢവസ്തുവായ്
ബിംബമായുമബിംബമായുമെഴുന്ന സത്പരബ്രഹ്മമേ!
ശ്രോത്രമാദിമനസ്സുതൊട്ടുള്ളിന്ദ്രിയങ്ങളശുദ്ധസ-
ത്ത്വമിയന്ത്രിതാന്തരങ്ങളിനിന്നിതിശുദ്ധശുദ്ധം
നാശമുമഹനീയമാംപ്രളിഷ്ടബോധമിതൊക്കെയും
വേദസാരമുമായ്വിളങ്ങുന്ന സത്പരബ്രഹ്മമേ!
തന്നെയാരറിയുന്നവൻ തവതത്ത്വമൊട്ടറിയുന്നപോൽ
മിന്നൽപോലുണരുന്നിതക്ഷണമഖണ്ഡചിൽപ്രഭ സ്വന്തമീ
വന്നുപോമിതാരെയും പരതന്നയാളുകളൈവമേ!
ഭിന്നമായുമഭിന്നമായുമെഴുന്നനൽപരബ്രഹ്മമേ!
മുക്തയോഗികൾതൻമനോമുകുരപ്രസ്ഫുടബിംബമായ്
നിഷ്കളാത്മകമായി ദിശാജഗച്ചരാചരസാക്ഷിയായ്
ലീലപൂണ്ടനിശപ്രപഞ്ചനിരന്തരപ്രസ്തുതമായ്
സത്യമായ് വിലസുന്ന ചിന്മയ ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
നിർവികല്പസമാധിചേർന്നു വിളങ്ങിടുന്ന തപസ്വികൾ-
ക്കദ്വയീകസുഖം സദാ പകരുന്ന നിത്യമഖണ്ഡമേ

[illegible]
[illegible] പരബ്രഹ്മമേ!
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] പരബ്രഹ്മമേ!
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ?
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ബ്രഹ്മമേ.
[illegible]
[illegible]
[illegible]

റൊന്നാശ്രയമില്ല നമ്മെയനുഗ്രഹിക്കുക ബ്രഹ്മമേ!
സൽകൃപാമൃതസിന്ധു നീമമ ബന്ധുവീ വരമന്യമാ-
ല്ലത്രമാനഷമെന്നസംകടങ്ങൾ കലിയായിതാൻ
ഭേദമേകിയനുഗ്രഹിപ്പതിനിന്നു നീ തുനിയേണ്ടുമ-
റ്റുത്തമാശ്രയമാരു നീക്ഷ ചരാചരാത്മക ബ്രഹ്മമേ!
ശുദ്ധസാത്വികതത്വമേ ഭവമുക്തമേ തിനമഗ്രമേ
നിസ്തമസ്കഹൃദന്തരേ ലിതചിൽപ്രകാശവിലാസമേ
മുക്തിയാം പദമായതെയൊട്ടുനാൾ കിട്ടുന്നതുമായസം-
വിത്സ്വഭാവാത്മകമേ, ശിവശ്രീശിവമേശിവ ബ്രഹ്മമേ!
കേവലാനന്ദപൂർണ്ണനിൻപദമോർത്തലാളയമുടികയോ
നെറ്റുടൽ പടമാശയോന്നിലാനന്ദമൊന്നിച്ചുണ്ടെന്നാൽ
മർത്ത്യമാനസമെത്രനീചമലീമസത്തിതിപ്പൂണ്ടിട്ടു-
ന്നത്യമുന്നതികേകലാവനബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
അന്തമറ്റിയമെന്നിസർവ്വനിദാനമായവിളങ്ങിടും
ബന്ധമോചനമാകതെത്തെങ്ങുസാധനമേതുമില്ലാതമേ
ഹന്ത ഭ്രമസംഗമെയിതലെപരിശിപ്പമാകിയ നിന്നെത്താ-
നന്തരാത്മനി ചിന്തചെയ്യിലുമാശ്ചര്യമയ ബ്രഹ്മമേ!
ദേഹമാളിയ സന്തതം ക്രമ വിവിധദോഷമതോയനം
കൂട്ടി വിട്ടുയിർ പാപമുള്ളവരാകുമീ നരർക്കെന്നുമെയും
ശുദ്ധമായവിശാലമാർന്നവയെച്ചു പ്രശാന്ത സന്താന-
ഋദ്ധകാന്തിവിലാസമാർന്ന ശ്രീപരാത്പരബ്രഹ്മമേ!
ഹന്തമുക്തരവിൽ ചരിച്ചതിയോമതിമോഹമോ
ബന്ധപാശവിഹീനനായി ജനനാശപാതമപാപമേ
ചിന്ത്യമാംതപനിത്യസത്പദമെന്നുകൊണ്ടു മനസ്സതാൻ
അന്തമറ്റിയമെന്നിനന്ദവിളങ്ങുമെൻപരബ്രഹ്മമേ!
പാപനാശനനീർമ്മലമേ പരിപൂതമുക്തിപദാർത്ഥമേ
സാവധാനനിദാനമേ സകലാർത്ഥസാധനമെന്നുമേ
പാവനാത്മമഹത്വ ബോധന ബോധമേ ഗതദോഷമേ
പാപനാശനതിക്കാശ്രയമാകണേ പരബ്രഹ്മമേ!
വേദപാരഗപൂതമാനസർ ഉള്ളമൊന്നതുമൂലമോ?
ബോധമായകലേശികോത്തമർ ശോഭയേറുകമൂലമോ!
ഏതിനാലിതളേൻ മനസ്സിനെമൂടിനിൽപ്പതുദൈവമേ!
ബോധമേറിമനപ്രകാശമിയറ്റുകെൻപരബ്രഹ്മമേ!
ബന്ധമാർന്നൊരുമന്മനസ്സിനിയെന്നു മുക്തിപദത്തെയാ-
ന്നന്തരാമെലോകവാസനനീങ്ങി നിർമ്മലമാകുമോ
ബന്ധമറ്റു വസിപ്പതാർ ചിരനാളതെന്തിനൊഴിച്ചു നീ
ഹന്ത! മന്മനമേപരാശയറിയേൻ പരബ്രഹ്മമേ.
ഭ്രാന്തിസാധനമായ മായയെ നീക്കിവിട്ടതു നല്ലതെ-
ന്നാസ്ഥയേറുമറുത്താൻ ബോധ്യസാവിദമാഹിതനായിഹ
കാന്തനായനന്തമാലയമൊകെയായവ ക-
ത്താണ്ടുകൺമറപൂണ്ടതെന്തു മായമോ പരബ്രഹ്മമേ.
ഉത്തമൈന്തിഹപേയമെന്തിഹലോകവാഴ്ചയുമെന്തഹോ
ശീതമത്ഭുതമെന്നപോലെയൂർപ്പെപ്രധാനവിശേഷവും
താരിലുണ്ണ ശിശിരനംബുജനേത്രനെന്നിവനെന്തഹോ
ഭാരമൂലമഴത്തനീയകമാശ്രയമെൻ ബ്രഹ്മമേ!

ദേഹമിന്ദ്രിയസംഘമെന്നിവതൊന്നുമല്ലതിനാദിപമേ
മോഹമോഹമൊഴിച്ചു ശിഷ്ടകരന്തഃസ്ഥമാക്കിനരൂപമേ
ശോഭനാത്മവികാസനിർവൃതിനൽകുമുജ്ജ്വലബോധമേ!
ശ്രീപ്രദംസുസമ്പൂർണ്ണരാഗനമന്ത്രമേ പരബ്രഹ്മമേ.
വേർപെടാതിങ്ങെങ്ങുമെങ്ങുംപോലപ്പിണിയാലെത്തുമ്മിന്നപിള്ളപോൽ
വിട്ടുപോയനതാംഗിപോലെ മുക്തിവിധംനിലവിട്ടുതാൻ
കഷ്ടമുള്ളുഴലുന്നനിൻകൃപയെന്നിലുണ്ടാവേണമി
ഷ്ട ഭൂതിയുള്ളവരാശ്രയംതെളികൻപിലെന്റെ പരബ്രഹ്മമേ!
ധ്യാനനിഷ്ഠരെന്നുമുൾക്കണ്ണാലെ കാണുന്നധ്യാനമേ!
മൌനമാനസദീപമേ പരമുക്തിസിദ്ധിവിധാനമേ
ഹീനനാമിതാനിതാനൊന്നുമേകനിൻകരുണാസുധാ
പാനമേകിപാലയാശുപരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ.
ജ്ഞാനമായധനസ്ഥമാക്കിയകൃഷ്ണദൃഷ്ടികൃതസംശയം
നിശ്ചയംവിചാരിക്കെബുദ്ധപണ്ഡിതലോചനന്മാർകളിൽ
ചിത്തപത്മമുഴറ്റവിട്ടുവിളങ്ങുമാകിയനന്തര-
ത്തുത്തമംതാമൃതമായപരസിദ്ധിനൽകപരബ്രഹ്മമേ!
നീതിയില്ല ഗുണാതിരേകപുരാതനക്ഷയമില്ലവി-
ഖ്യാതിയില്ല, വികാരമില്ലവിശേഷബോധമതില്ലമേ!
മീതിലായകമായനസ്സുതിനീക്കിയെന്നെയനുഗ്രഹി-
ക്കാനുമില്ലപരാശ്രയംപരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
മൂലമായവികാരഹീനമേ പരിശുദ്ധിചേർന്നസ്വരൂപമേ
മുക്തമാനസബോധ്യമേ ഗുണജാലബോധനസാധ്യമേ
ബുദ്ധലോകസുധർമ്മമായപവർഗ്ഗസാധനമർമ്മമേ!
മുക്തമാക്കുകകർമ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
ഭാനുധർമ്മമറിഞ്ഞു ചൊല്ലുമതില്ല, വേദമഹാവിധി-
ക്കുന്നമെന്നിയിതേതുമോഹമൊഴിച്ചുവച്ചതുമില്ലതാൻ
ഹാനിചേർപ്പതുകർമ്മപാശമറുത്തതില്ല,മികച്ചൊര-
ജ്ഞാനിയായിട്ടുമെന്നെയാക്കുകബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
ദൃശ്യസുന്ദരശാലിസദ്ഗുരുരൂപമേ ശുദ്ധമേനമോ
നന്ദനീയചിദാത്മകാന്തിവിശിഷ്ടനിശ്ചയമേനമഃ
കിന്നതേകരുണാരസംമയി! ദൈവമേ പൂർണ്ണമേ
ധന്യമാശ്രയമന്യമെൻപരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!
അച്യുതാലയവസ്തുവേ ഹിതമോതുതെല്ലാതളേനമ-
സ്സച്ചിദാത്മതത്ത്വമേ പരമാത്മമേ പരമേനമഃ
ശുദ്ധനിത്യപദാർത്ഥപരമേശപരമസാക്ഷിതസചേതന
പ്രത്യയാലയരൂപമേ പരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ.
മുഗ്ദ്ധദേവിലാസകമേ പരിമുക്തമേ സതതംനമോ
ബുദ്ധനിത്യനിരഞ്ജനമേ! നിരവദ്യമേ! സുഖമേനമഃ
ബദ്ധനായിട്ടുതെന്നനീ പരിമുക്തനാക്കുകദൈവമേ!
സത്യസന്ധവിശിഷ്ടമേ പരബ്രഹ്മമേ പരബ്രഹ്മമേ!

ഇങ്ങനെ നാലുപത്തു പദ്യങ്ങൾ പരബ്രഹ്മസ്തുതിയായിപ്പാടി. ബ്രഹ്മസ്തോത്രംചെയ്തു തീർന്നമാത്രയിൽ, അശരീരിയുണ്ടായി "ഹേ വിദ്വാനേ! നിന്റെ ന്യൂനതകളെല്ലാം നീങ്ങി. അഖണ്ഡാനന്ദം ലഭിക്കുവാൻ ഒരാൾ വരതെന്നുമല്ലാതെ, ഈ പരബ്രഹ്മസ്തുതിയെ ഭക്തിപൂർവ്വം കീർത്തിക്കുന്നവരും നിന്നെപ്പോലെ ആനന്ദത്തിനു അധികാരികളാകുന്നു." ഇപ്രകാരം അശരീരിവാക്യം ശ്രവിച്ചമാത്രയിൽ വിദ്വാന്റെ മനശ്ചാപല്യങ്ങളെല്ലാം

ങ്ങളോടെ നീങ്ങി. നിർവികല്പസമാധിക്കു മനസ്സുവച്ചു അദ്ദേഹം പുത്രാദ്യുപാധികളെല്ലാം വിട്ടു വീണ്ടും സമാധിസ്ഥനായിഭവിച്ചു. വിഠോബാവൻ ഇങ്ങനെ സമാധിയിൽ മറുമിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, രക്മാബായി അന്വേഷിച്ചന്വേഷിച്ചു്, അവിടെത്തന്നെ ചെന്നു ചെന്നു ഭർത്താവിനെക്കണ്ടയുടനേ ആനന്ദാത്ഭുതകല്ലോലങ്ങളിൽ കളിച്ചു അവൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽവന്ദിച്ചു പ്രാണേശ്വരാ! പതിവ്രതയായ എന്നെ ഇപ്രകാരം ചതിച്ചുവോ? പുത്രാദ്യുപാധികളിലുള്ള മമതാം മുഴുവൻ പരിത്യജിച്ചുവോ? എന്നൊക്കെ ദുഃഖത്തിൽ അവൾ കിടന്നു കരയുമ്പോൾ, വിഠോബാവൻ സമാധിവിരതനായി കണ്ണുകൾമിഴിച്ചുനോക്കി. പ്രിയേ! നീ ഈ കൊടുംകാട്ടിൽ എങ്ങനെവന്നുപററി! എന്നെ അന്വേഷിച്ചു എന്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടി! നമ്മുടെ കുട്ടികളെ എവിടെവിട്ടു? തപസ്സു മുടക്കാനായി ഇവിടെ വന്നു ചാടിയതെന്തിനു് എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള ആശ നീ വിട്ടുകളയണം. ഇപ്പോൾതന്നെ നാട്ടിലേക്കുപോയി കുട്ടികളെ സൂക്ഷിച്ചുകൊൾക. ഈ കുട്ടികൾകിടന്നു കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടെങ്ങു കാര്യം ഭർത്തൃവാക്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു്, ഭർത്താവിനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണു് പതിവ്രതമാർക്കു ധർമ്മം. നീ വീട്ടിൽചെന്നു ദൈവത്തെ ധ്യാനിക്കണം, ഞാൻ കാട്ടിലിരുന്നും ധ്യാനിക്കാം. നമുക്കെല്ലാം അധിപതി അദ്ദേഹമാണു്. എന്നാൽ വേഗംപൊയ്ക്കൊൾക എന്നാജ്ഞാപിച്ചു്, ധ്യാനനിഷ്ഠനായി കണ്ണടച്ചു. രക്മാബായി, പുത്രന്മാരിൽ അളവററ വാത്സല്യം ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, ഭർത്താവിനെപ്പിരിഞ്ഞുപോകാൻ വിശ്വാസമില്ലായ്കകൊണ്ടു്, അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചു്, ഫലമൂലാദികളും മററും അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു്, ഭർത്താവിനു ഭക്ഷണംകൊടുത്തും ശുശ്രൂഷിച്ചും ദിവസംനയിച്ചു. ഇങ്ങനെ മൂന്നുദിവസം ആയപ്പോൾ വിഠോബാവന്റെ മനസ്സലിഞ്ഞു്, ഭാര്യയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. പ്രിയേ! വൃദ്ധരായ നിന്റെ മാതാപിതാക്കളുടെ കഥ എന്താണെന്നറിഞ്ഞില്ലല്ലോ. കുട്ടികൾ നമ്മെക്കാണാഞ്ഞു്, എന്തെല്ലാം കാട്ടിക്കൂട്ടുന്നെന്നും അറിഞ്ഞില്ല. അതുകൊണ്ടു്, ഞാൻ വീണ്ടും മുമ്പിരുന്ന മലയുടെ ഗുഹയിൽതന്നെ വസിക്കാം. അപ്പോൾ വീട്ടുകാര്യങ്ങളും മുറയ്ക്കറിയാമല്ലോ"

വിഠോബാവൻ ഇത്രയും പറഞ്ഞു്, ഭാര്യയുമായി തിരിച്ചു്, മുമ്പിരുന്ന മലയുടെ ഗുഹയിൽവന്നുചേർന്നു. ഇനി നീ വീട്ടിൽപോയി മാതാപിതാക്കളുടെയും കുട്ടികളുടെയും കഥ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞുവരണമെന്നു രക്മാബായിയെ ആജ്ഞാപിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഭർത്തൃനിയോഗപ്രകാരം അവൾ വീട്ടിലെത്തി മാതാപിതാക്കളെയും കുട്ടികളെയും ആശ്വസിപ്പിച്ചു്, രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞശേഷം വീണ്ടും കാട്ടിലേക്കുപോയി. വിഠോബാവൻ സകല ബന്ധങ്ങളുംവിട്ടു്, ബ്രഹ്മാനന്ദസമാധിയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു, രക്മാബായി വീട്ടിലും കാട്ടിലുമായി മാറിത്താമസിച്ചു്, മക്കളെയും ഭർത്താവിനെയും ശുശ്രൂഷിച്ചു സന്തുഷ്ടയായി ദിവസങ്ങളെ നയിക്കയുംചെയ്തു.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം.

(ജ്ഞാനേശ്വരൻ ബ്രാഹ്മണരെ അപമാനിച്ചതും വൈശ്യപദ്യം ലഭിച്ചതും)

ഹേ സിദ്ധന്മാരേ! വിഠോബാവനും രക്മാബായിയും ഇങ്ങനെ സന്തുഷ്ടരായി കാട്ടിലിരിക്കുമ്പോൾ, നാട്ടിൽ ശീതാബന്ധുവിന്റെ കഥ ദയനീയമായിത്തീർന്നു. സമ്പത്തെല്ലാം നശിച്ചു ദരിദ്രനായ അദ്ദേഹം ആ കുട്ടികളെ എങ്ങനെ രക്ഷിക്കണമെന്നുള്ള വേദനയോടുകൂടി തന്റെ പൂർവ്വസ്നേഹിതന്മാരോടു്, തന്റെ സങ്കടാവസ്ഥ അറിയിക്കയും യഥാശക്തി അവർചെയ്ത സഹായങ്ങളെക്കൊണ്ടു കാലക്ഷേപം കഴിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. ഇങ്ങനെ എല്ലാസ്നേഹിതന്മാരോടും അടുക്കൽ മാറിമാറിച്ചെന്നതിനുശേഷം, വീട്ടുതോറും നടന്നു ഭിക്ഷയാചിച്ചുതുടങ്ങി. മാതൃകാധനന്റെ ദുരവസ്ഥകണ്ടു് ഒരുദിവസം ജ്ഞാ

നേശ്വരൻ, പല അജ്ഞാനികൾക്കും തന്റെ ദർശനം കൊടുക്കാനായും അപരാധങ്ങ-
ളെ തീർത്തുകൊടുപ്പാനായും, താൻകൂടി ഭിക്ഷാടനത്തിനിറങ്ങി, സാക്ഷാൽ വിഷ്ണുഭഗവാ-
ന്റെ അവതാരമായ ജ്ഞാനേശ്വരനെക്കണ്ടെത്രയോ ഉത്തമജനങ്ങൾ ആനന്ദത്തോടുകൂ-
ടി ഭിക്ഷകൊടുക്കയും കോമളാംഗനായ ആ ബാലനെ പെതിൽനടത്തി ഭാഗ്യമെന്നുവി-
ചാരിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചു, ശീതോബന്ധുവിനോടു വന്ദിച്ചു സങ്കടം പറയുകയുംചെയ്തു.
പലരും ആ ബാലന്റെ മുഖത്തിൽ ചുംബിച്ചു, ആശ്ലേഷിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല. അവ-
ന്റെ അഴകിനേയും അറിവിനേയുംകുറിച്ചു ജനങ്ങൾ പുകഴ്ത്തി. ധാന്യങ്ങളും ആഭരണ-
ങ്ങളും ആവശ്യംപോലെ ദാനംചെയ്തു. ശീതോബന്ധുവിനു ചുമന്നുകൊണ്ടുപോകാൻ
പാടില്ലാതവണ്ണം, അതധികപ്പെട്ടതിനാൽ അയാൾ അവയെ ഒരു തെരുത്തിണ്ണയിൽ കൂ-
ട്ടിച്ചേർത്തുവച്ചു, നിന്നുവിഷമിക്കുന്നതുകണ്ടു, പകുതി താൻകൂടിയെടുത്തുകൊള്ളാമെന്നു
ജ്ഞാനേശ്വരൻ പറഞ്ഞു. അതനുസരിച്ചു; അതിലൊരുഭാഗം ഒരു വസ്ത്രത്തിലാക്കിക്കെ-
ട്ടി, തലയിൽവച്ചുകൊണ്ടു, മാതാമഹന്റെ പുറകെ നടന്നു. കുറേനേരം ചെന്നപ്പോൾ കാ-
ലിടറി ജ്ഞാനേശ്വരൻ ചുമടുംകൊണ്ടു താഴെ വീണു. ശീതോബന്ധുവിൽനിന്നും ജ്ഞാ-
നേശ്വരൻ കുറേദൂരം വിട്ടകലെയായിരുന്നതുകൊണ്ടു, പെട്ടെന്നു അയാൾ കണ്ടില്ല. മാ-
താമഹൻ കണ്ടാൽ കോപിക്കുമെന്നു ഭയത്തോടുകൂടി വേഗംതന്നെ ജ്ഞാനേശ്വരൻ വെളി-
ക്കുകിയ ധാന്യമണികൾ പെറുക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. അതിനിടയ്ക്കു ശീതോബന്ധു തി-
രിഞ്ഞുനോക്കി ആ സംഭവം കാണാനിടയായി. കണ്ടപ്പോൾതന്നെ അയാൾ കോപ-
ത്തോടുകൂടി, എടാ മൂഢക്കുട്ടീ, നീ എടുക്കേണ്ടാ എന്നു ഞാൻ പല പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞി-
ല്ലേ? അതു കേൾക്കാഞ്ഞതെന്തുകൊണ്ടു? ഇപ്പോൾ തറയിൽകൊണ്ടുതട്ടിച്ചുവെച്ചിരിക്കു-
ന്നു ഇതു പെറുക്കുന്നുവോ? എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു, അടിക്കാനായി ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ കൈക്ക
പിടിച്ചു അടിക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ ഭീരുവായ ജ്ഞാനേശ്വരൻ, കൈകുതറി മാതാമ-
ഹനെ പുറകോട്ടൊന്നുതള്ളി. ബാല്യകൃത്യവുമായുള്ള ശക്തിക്കയത്താൽ ആ തള്ളേറ്റു ശീ-
തോബന്ധു താഴെ വീണുപോയി. എടാ ദുഷ്ടക്കുട്ടീ! നിന്നെ ഞാൻ ഓമനിച്ചുവളർത്തിയതി-
ന്നു ഇതാണോ പ്രത്യുപകാരം എന്നു കോപത്തോടെ ചോദിച്ചുകൊണ്ടു, അടിക്കാനായി അ-
വിടെനിന്നും ചാടിയെഴുന്നേറ്റു. ജ്ഞാനേശ്വരൻ ഭയപ്പെട്ടു ധാന്യക്കെട്ടും കൈവിട്ടോടുവാ-
ൻ തുടങ്ങി. കെട്ടിവച്ചുള്ള ധാന്യം ചിതറിവീഴാൻ ഇടയായതുകണ്ടും മറ്റും കോപാകുലനാ-
യ ശീതോബന്ധു പിന്തുടർന്നോടിച്ചെന്നു, ജ്ഞാനേശ്വരനെ എത്തിപ്പിടിച്ചുധിക്കരിച്ചു ശകാരി-
ക്കാനും അടിക്കാനും തുടങ്ങി. ജ്ഞാനേശ്വരൻ, വേദനസഹിക്കവയ്യാതെ നിലവിളിച്ചു
കരഞ്ഞു. ഈ വിലാപനാദങ്ങളെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടു ആകാശത്തിൽനിന്നു ദേവന്മാർ
ഹാ ഹരിഹരി! മുകുന്ദ! നരഹരേ! പുണ്ഡരീകാക്ഷ! ഗരുഡവാഹന! നയനമോഹന! പ-
രമപാവന! നാരായണ! ലക്ഷ്മീപതേ! ഭക്തജനോദ്ധാരണാർത്ഥം യഥാകാലം ഓരോ അവതാ-
രമെടുത്തു ലോകരക്ഷചെയ്യു ഭക്തവത്സല! കൃഷ്ണാവതാരകാലത്തിൽ ഭക്തന്മാരെയെന്ന-
തായി ഓടിച്ചോടിയപ്പോൾ അവർക്കു പിടികൊടുക്കാത്ത നിന്തിരുവടി, ഇപ്പോൾ ഈ വൃ-
ദ്ധനു പിടികൊടുത്ത കാരണം എന്തായിരിക്കാം. മഹാഘോരനായ ഹിരണ്യാക്ഷനെപ്പോ-
ലും നിഗ്രഹിക്കാൻ ശക്തനായ ഭഗവാൻ, ഒരു വൃദ്ധന്റെ കൈയ്യാൽ അടിപ്പെടുകയുണ്ടാ-
യെന്നായിരിക്കും? ഗോവർദ്ധനഗിരിയെ കൈവിരലാൽ താങ്ങിനിറുത്തിയ അങ്ങേക്കു ഈ ധാ-
ന്യക്കെട്ടു ചുമപ്പാൻ ശക്തിയില്ലാതെ വന്നതെന്തായിരിക്കാം? ദൈത്യരികളുടെ ശസ്ത്ര-
ങ്ങളേറ്റു ദേഹംമുറിഞ്ഞപ്പോൾ കരയാത്ത നിന്തിരുവടി ഈ വൃദ്ധന്റെ അശക്തമാ-
യ കൈയാൽ അടികൊണ്ടപ്പോൾ നിലവിളിച്ചതെന്തായിരിക്കാം — ഇങ്ങനെ പലവിധ
സ്തോത്രങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതുകേട്ടു ജ്ഞാനേശ്വരൻ സന്തുഷ്ടനായി തന്റെ മാതാമഹനോടു
ആ തെറ്റു ക്ഷമിക്കണമെന്നും, മേലാൽ അങ്ങനെ വരികയില്ലെന്നുംമറ്റും സമാധാനവാ-
ക്കുകൾപറഞ്ഞു, മൌനമുദ്രനായിരുന്നു. വഴിയാത്രക്കാരിൽ പലരും വൃദ്ധനോടു സമാ-
ധാനംപറകയും ജ്ഞാനേശ്വരനെ അടിച്ചതിനു കുറ്റപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ശീതോ-
ബന്ധു കോപംശമിച്ചു, ധാന്യക്കെട്ടുകൾ ഒരു കൂലിക്കാരനെക്കൊണ്ടു ചുമപ്പിച്ചുകൊണ്ടു
വീട്ടിലെത്തി, ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ ദുഃഖത്തെക്കുറിച്ചുംമറ്റും മകളോടുപറഞ്ഞു.

ഇങ്ങനെയിരിക്കുന്ന കാലത്തൊരിക്കൽ സമീപസ്ഥത്തൊരിടത്തു്, ഒരു ശ്രാദ്ധത്തിന്, ശീതോബന്ധുവിനെയുംകുടുംബത്തെയും ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. അതനുസരിച്ചു് ശീതോബന്ധുവും ഭാൎയ്യയും കുട്ടികൾ നാല്വരുംകൂടി അവിടെപ്പോകയുണ്ടായി; ബ്രാഹ്മണർ ഈ കുട്ടികളെ കണ്ടു ശീതോബന്ധുവെ നോക്കി—എടാ ദുഷ്ടബ്രാഹ്മണ! ബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിൽനിന്നും തള്ളപ്പെട്ട വിധവാഗൎഭജനിച്ച ഈ കുട്ടികളെ നീ ഇവിടെ എന്തിനു കൊണ്ടുവന്നു? ഇവരെ ക്കൂടിപന്തിയിലിരുത്തി ഊട്ടി ഞങ്ങളെ ഒക്കെയും ഭ്രഷ്ടരാക്കണമെന്നാണോ നിന്റെ അഭിപ്രായം?..... ഇവരെ ഇപ്പോൾതന്നെ വെളിക്കിറക്കിയില്ലെങ്കിൽ താങ്കളേയും ഞങ്ങൾ പന്തിയിൽനിന്നെഴുന്നേല്പിക്കും. എന്നുപറഞ്ഞു് കുട്ടികളുടെ കൈക്കുപിടിച്ചു്, വലിച്ചു്, ദൂരെ മാറ്റിനിറുത്തീട്ടു് പന്തിയിലിരുന്നിട്ടു് ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. പിടിച്ചുമാറ്റുകകൊണ്ടു് വിഷണ്ണരായി നില്ക്കുന്ന ആ കുട്ടികളിൽ ജ്ഞാനേശൻമാത്രം മുമ്പോട്ടുചാടി പന്തിയിലേക്കോടി. നിവൃത്തിനാഥു കഴിയുന്നത്ര വിരോധിച്ചിട്ടും കേൾക്കാതെ അവൻ പന്തിയിലിരുന്നിരുന്ന മാതാമഹന്റെ ഇലയിൽകൂടി ചെന്നിരുന്നു് ചോറുവാരിത്തുടങ്ങി. അതു കണ്ടു ബ്രാഹ്മണർ കോപിച്ചു—എടാ ദുഷ്ടക്കുട്ടീ! നീ പന്തിയിലിരുന്നവരെ മുഴുവൻ അശുദ്ധരാക്കിയോ? ഞങ്ങളുടെയെല്ലാം ഉണ്ണുകയില്ലയോ? എന്നുംമറ്റും ശകാരങ്ങൾ വൎഷിച്ചുകൊണ്ടു് ജ്ഞാനേശനെനേരെ ചാടിയെഴുന്നു. ഇനി ഈ ചോറെടുത്തുകൊണ്ടു് കളകയല്ലാതെ നിവൃത്തിയെന്തു? എന്നന്യോന്യം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതുകണ്ടു ശീതോബന്ധു പറഞ്ഞു—ഹേ! ബ്രാഹ്മണരേ! അറിയാതെ ഈ കുട്ടി തൊട്ടുപോയെന്നുവച്ചു് നിങ്ങളുടെ ആചാരത്തിനു ഭംഗമില്ല. വെറുതേ ശഠിക്കേണ്ടതില്ല്. കേവലം ശിശുവായ ഈ കുട്ടിയെ എന്തുചെയ്യുമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണു് നിങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടി ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്? പൊല്ലാത്തകാൎയ്യംചെയ്താൽ വല്ലാത്ത ഭവിഷ്യത്തുണ്ടു്—എന്നു നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കണം.

ഈ വാക്കുകൾകേട്ടു കോപിച്ചു ബ്രാഹ്മണർ—എടാ ശീതോബന്ധുവേ! നീ ഇങ്ങനെ അറിയാത്ത കുട്ടികളാണെന്നുംപറഞ്ഞു്, ഈ ഭ്രഷ്ടന്മാരെ കൂടെയിരുത്തി ഊട്ടുന്നതു ഞങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. അഥവാ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടുകൊള്ളാം. ഇന്നു പ്രത്യക്ഷമായിത്തങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ ചെയ്തുപോയതുകൊണ്ടു മേലാൽ നിന്നെ ഞങ്ങളുടെ പന്തിയിൽ ചേൎക്കുകയില്ല. കൂട്ടത്തിൽ ചേൎത്തു നടത്തുകയുമില്ല. അതുകൊണ്ടുവേഗം എഴുന്നേറ്റു ദൂരത്തുപൊയ്ക്കൊൾക. അല്ലെങ്കിൽ തക്ക ശിക്ഷ കിട്ടും. എന്നുപറഞ്ഞു തങ്ങളുടെ കൂട്ടരെയെല്ലാം പന്തിയിൽനിന്നു് എഴുന്നേല്ക്കണമെന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു്, ശീതോബന്ധു തന്റെ സമീപത്തിരുന്ന ഒരു പാത്രമെടുത്തു്, ബ്രാഹ്മണരുടെനേരെ വീശിയെറിഞ്ഞു. ആ അനാചാരത്താൽ അത്യന്തം ക്രുദ്ധരായ വിപ്രന്മാർ, ചുറ്റുംകൂടി ശീതോബന്ധുവിനെ അദ്ദേഹംബോധംകെട്ടുവീഴുന്നതുവരെ പ്രഹരിച്ചു. അതുകണ്ടു ബാലനായ ജ്ഞാനേശൻ ക്രോധപരവശനായി ബ്രാഹ്മണരെ നോക്കി, ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! "ബ്രാഹ്മണശാന്തിമാന്തഃ" ഇതി ബ്രാഹ്മണഃ എന്നാണല്ലോ വേദവാക്യം. നിങ്ങൾ അപ്രകാരമുള്ളവരാണോ? അനിഷ്ടം ചെയ്യുന്നവരോടുപോലും ഇഷ്ടംചെയ്യുന്നതാണല്ലോ ബ്രാഹ്മണധൎമ്മം. ആ ധൎമ്മ ലേശംപോലുമില്ലാത്ത നിങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണരാണെന്നാരു പറയും? കൊലചെയ്യുന്ന നിങ്ങൾ നീചന്മാരല്ലേ? വിവേകമില്ലാത്ത മ്ലേച്ഛന്മാരല്ലേ? നിങ്ങൾ വെറുതേ എന്റെ മാതാമഹനെ പ്രഹരിച്ചു് ബോധംകെടുത്തിയല്ലോ. ഇനി നിങ്ങളെ നേരെവിട്ടയയ്ക്കുവാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല. എന്നുപറഞ്ഞു്, മാതാമഹന്റെ അരികിൽകിടന്ന ഒരു വലിയ വിറകുകൊള്ളിയെടുത്തു്, അദ്ദേഹത്തോടെതിരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവരെ വണ്ണം ചുറ്റി വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണർ കോപിഷ്ഠരായി ബാലനെ ധ്വംസിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടെ, അതുപോലെ ഓരോ വിറകുകൊള്ളികളും എടുത്തുകൊണ്ടു്, അടുക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, നിവൃത്തിനാഥു അവിടെത്തടഞ്ഞുപറഞ്ഞു—"ഹേ ദീനദയാലുക്കളായ ബ്രാഹ്മണരേ! ബാലന്മാരേയും വൃദ്ധന്മാരേയും അധിക്ഷേപിക്കുന്നതുപോലും ധൎമ്മമല്ലെന്നാണല്ലോ നീതിശാസ്ത്രം—അങ്ങനെയിരിക്കെ നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ഉപദ്രവിക്കാൻതുടങ്ങുന്നതു്, എത്രമാത്രം അനീതിയാണു്. വിശേഷിച്ചും ബ്രാഹ്മണൎക്കു ക്രൂരസ്വഭാവം കൊള്ളാ

മോ? ശാന്തിയല്ലേ ബ്രാഹ്മണരുടെ പ്രധാനനീതി—ദുർബലന്മാരോടെതിർക്കുന്നതു് പ്രബലനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനു ചേരുന്നതല്ല."

ഇങ്ങനെ നിവൃത്തിസാധുവിന്റെ നീതിവചനങ്ങൾ കേട്ടപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണർകോപിച്ചു "മാഹോ വിളയുന്നവയർ മുളയിലറിയാം" എന്ന പഴമൊഴിപോലെ ദേശകാലങ്ങൾക്കു വിപരീതമായി പ്രവൃത്തിക്കാൻതുടങ്ങുന്ന ഇവർ ഇപ്പോൾ നീതികൾപറഞ്ഞു് തങ്ങളുടെ ഗുണത്തെ കാണിക്കുന്നു. വേണ്ടാസനം പ്രവൃത്തിച്ചുംവെച്ചു് നീതികൾപറഞ്ഞു കബളിപ്പിക്കുന്നു. ഭ്രഷ്ടരായിച്ചമഞ്ഞവരുടെ ദുഷ്ടതകൾ ബാല്യത്തിലേ വെളിപ്പെട്ടുകാണുന്നുണ്ടു്. ഇവനേയും ഇവനേയും ഇപ്പോൾതന്നെ പിടിച്ചുകെട്ടി ചുട്ടുകൊന്നു പ്രഹരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ ഇവർ നമ്മുടെ കുലശത്രുക്കളായി ഭവിക്കും. ബ്രാഹ്മണർ ഇങ്ങനെ തമ്മിൽപറഞ്ഞശേഷം നിവൃത്തിസാധുവിനേയും ജ്ഞാനേശ്വരനേയും കല്ലുകൊണ്ടും കൊളികൊണ്ടും വടികൊണ്ടും എറിയാനും അടിക്കാനും തുടങ്ങി. അതിനാൽ കോപിഷ്ഠനായ ജ്ഞാനേശ്വരൻ പല്ലുകളെകടിച്ചുമുറുക്കിക്കൊണ്ടു് ബ്രാഹ്മണരെ ആക്ഷേപിച്ചു് ആനക്കൂട്ടത്തിൽകടന്ന സിംഹത്തെപ്പോലെയും രാക്ഷസക്കൂട്ടത്തിൽകടന്ന ഹനൂമാനെപ്പോലെയും ബ്രാഹ്മണരുടെയിടയിൽചാടി തന്റെ കൈയിലിരുന്ന വിറകുകോൽകൊണ്ടു് ഇടംവലംവീശി പ്രഹരംതുടങ്ങി. ചിലരുടെ കൈകടിഞ്ഞു; ചിലരുടെകാൽമുറിഞ്ഞു; ചിലരുടെ മുഞ്ഞിചതഞ്ഞു; ചിലരുടെകണ്ണുപോയി; ചിലർക്കു എല്ലൊടിഞ്ഞു; ചിലരുടെപൽമുറിഞ്ഞു. ചിലർ മോഹിച്ചുവീണു. ചിലർ ഓടിഒളിച്ചു. ചിലർ ശരണംപ്രാപിച്ചു. ചിലരെ ജ്ഞാനേശ്വരൻ ഓടിച്ചിട്ടു പിടിച്ചുപ്രഹരിച്ചു. അക്കൂട്ടത്തെ അത്യന്തം മഹായുദ്ധക്കളംപോലെ ആക്കിച്ചെയ്തു.

ഉടനെ നിവൃത്തിസാധു ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ കൈക്കുപിടിച്ചുകൊണ്ടു്, "ഹേ ഭഗവാനേ! നാം എന്തിനുവേണ്ടിത്തൊട്ടുകൂടിയാണവതരിച്ചതു്? അതു്, ഇക്കാണിക്കുന്ന കോലം എന്താണ്? കലിയുഗത്തിൽ ധർമ്മസ്ഥിതി വിരളമായിരിക്കുമെന്നറിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും ഇങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണരെ ഉപദ്രവിച്ചതു ശരിയാണോ? അതിനാൽ ശാന്തനായിഭവിക്കുക" എന്നറിയിച്ചശേഷം മരിച്ചുപോയ ബ്രാഹ്മണരെല്ലാം ജീവിച്ചെഴുന്നേൽക്കുമാറനുഗ്രഹിച്ചു്, ഇനിയും കുറേനാൾ നമ്മുടെ പരമാർത്ഥം വെളിപ്പെടുത്താതെ കഴിക്കേണ്ടതാണെന്നു ജ്ഞാനേശ്വരൻ ഉപദേശിച്ചു്, മോഹിച്ചുകിടന്ന സോപാനനെ ഉണർത്തി എഴുന്നേൽപ്പിച്ചു്, വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ, ജ്ഞാനേശ്വരൻ ശാന്തനായി, തന്റെ ഇളയകുട്ടികളെയും ബ്രാഹ്മർ ഉപദ്രവിച്ചേക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ ഗൃഹത്തിൽനടത്തി മാതാമഹന്റെ പുറകെപോയി വീട്ടിലെത്തി ഭദ്രമാക്കിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതിനിടയ്ക്കു ഓടിപ്പോയ ബ്രാഹ്മണർ രാജധാനിയിലെത്തി, ദേഹത്തെ മുറിവുകൾകാണിച്ചു സങ്കടംപറഞ്ഞു. ശ്രീതോബാസാധുവിനേയും അവന്റെ വീട്ടിലിരിക്കുന്ന കുട്ടികളേയും ഇപ്പോൾതന്നെ ആട്ടിയോടിച്ചു കളകയോ കഴുവിൽകയറ്റി വധിക്കുകയോ ചെയ്യില്ലെങ്കിൽ അവർ ബ്രാഹ്മണരുടെ വംശനാശംചെയ്യുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല എന്നറിയിച്ചുനിന്നു. രാജാവതുകേട്ടു്, ഹാഹാ! സാധുബ്രാഹ്മണരെ ദ്രോഹിക്കുന്ന ദുഷ്ടന്മാർ ആരായാലും അവരെ ഇപ്പോൾതന്നെ പിടിച്ചിവിടെക്കൊണ്ടുവരട്ടെ എന്നു മന്ത്രിയോടു കല്പിച്ചശേഷം, ബ്രാഹ്മണരെ ഉപചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മന്ത്രി ഉടനെ ഭൃത്യന്മാരെനോക്കി—"നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾതന്നെ പോയി ശ്രീതോബാസാധുവിന്റെ വീട്ടിൽചെന്നു്, അവനേയും അവിടെപ്പാർക്കുന്ന കുട്ടികളേയുംപിടിച്ചു്, ഇവിടെ ഹാജരാക്കുവിൻ! എന്നു കല്പിച്ചയച്ചു. ഭൃത്യന്മാർ വീരവാദങ്ങളുംപറഞ്ഞു ചീറിക്കൊണ്ടു ഓടിച്ചു്, ശ്രീതോബാസാധുവിന്റെ വീട്ടിൽചെന്നു്, അദ്ദേഹത്തെ അതിസംബോധനംചെയ്തു പറഞ്ഞു—ഹേ ദുഷ്ടബ്രാഹ്മണ! ഹേ ദുഷ്ടക്കുട്ടികളേ! നിങ്ങളെ സഭയിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെല്ലുവാൻ മഹാരാജാവു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. വേഗം ഇറങ്ങിനടപ്പിൻ—എന്നുശാസിച്ചു. അതുകേട്ടു ജ്ഞാനേശ്വരൻ പറഞ്ഞു—മാന്യരാജപുരുഷരേ! രാജകല്പന അലംഘ്യമാണെന്നു ഞങ്ങൾക്കറിയാം എന്നാൽ അതനുസരിച്ചു നടന്നുവരുവാൻ സോപാനനു നിവൃത്തിയില്ല. ബ്രാഹ്മണരുടെ അടികൊണ്ടു അദ്ദേഹംഅവ

ശനായിക്കിടക്കുകയാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനു ജ്യേഷ്ഠന്റെസാന്നിദ്ധ്യംഇവിടെ ആവശ്യവുമാണ്. ഇളയകുട്ടികൾരണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ പിരിഞ്ഞുവരത്തക്ക തന്റേടമുള്ളവരല്ല. അവരെക്കൊണ്ടുവരാൻവേണ്ടി ഞാൻകൂടിവരാം—രാജാവിന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്കെല്ലാം മറുപടിഞാൻ പറഞ്ഞുകൊള്ളുകയും ചെയ്യാം. എന്നുപറഞ്ഞ്, അവരൊന്നിച്ചുപോയി, രാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു. എന്നിട്ട്, രാജാവിനെ അഭിവാദനംചെയ്ത്,—മഹാരാജൻ! ഞങ്ങളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരണമെന്നു കല്പനയായതു്, എന്തൊരുകാരണത്താലാണെന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം—എന്നു വിനയപൂർവ്വംപറഞ്ഞു. ബാലന്റെ ധൃഷ്ടമായ ഈ വാക്കുകൾകേട്ട്, രാജാവിനു അല്പം നീരസമാണുതോന്നിയതു്. അദ്ദേഹം ഹാഹാ! ഒരു ചൊട്ടച്ചാൺപോലും വളർച്ചയില്ലാത്ത ഇവൻ എന്റെ മുമ്പിൽ എത്രകണിശമായിട്ടാണു ചോദ്യംതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. ഇവൻ ദുഷ്ടൻതന്നെയെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആട്ടേ, നോക്കിക്കൊള്ളാം എന്നു തന്നത്താൻ പറഞ്ഞുംകൊണ്ട്, ജ്ഞാനേശ്വരനെനോക്കി എടാ ദുഷ്ടപ്പൈതലേ! ദുഷ്ടാ! നീയും നിന്റെ സഹോദരന്മാരുംകൂടി ഈ സാധുബ്രാഹ്മണരെ ഉപദ്രവിക്കാൻ കാരണംഎന്തു്? വേഗംപറയുക എന്നു ചോദിച്ചു.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ—ഹേ മണ്ഡലാധിപതേ! സാധുസംരക്ഷക! ദുഷ്ടശാസന! ഞങ്ങൾ ക്ഷണനപ്രകാരം ഒരു ശ്രാദ്ധത്തിനുചെന്ന്, പന്തിയിൽ ഉണ്ണാനായി ഇരുന്നപ്പോൾ, ഈ ബ്രാഹ്മണർ തടുക്കാൻകാരണം എന്തെന്നും, അവർ ക്ഷണിച്ചവരായിരുന്നിട്ടും, യാതൊരു കുററവും ചെയ്യാത്ത ഞങ്ങളുടെ മാതാമഹനെ ബോധംകെട്ടു വീഴത്തക്കവണ്ണം; അടിക്കാൻ കാരണമെന്തെന്നും, അടിക്കരുതേ എന്നു സമാധാനം പറഞ്ഞതുപേക്ഷിച്ചു എന്നെ, അവരെല്ലാവരുംകൂടി ഉപദ്രവിക്കാൻ കാരണം എന്തെന്നും, കല്പിച്ചുചോദിച്ചറിഞ്ഞതിനുശേഷം, കുററം ഞങ്ങളുടെ പക്കലാണെങ്കിൽ, ഞങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിനുവിരോധമില്ല. പരമാർത്ഥമറിയാതെ കോപിതനായ അങ്ങു്, ഞങ്ങളെ കോപിച്ചാൽ അതിനുമറുപടിപറവാൻഞാൻ ശക്തനല്ല. രാജാവിനുനീതിയും ആചാര്യനു വിവേകവും മന്ത്രിമാർക്കു ആലോചനയും, സ്ത്രീകൾക്കു പാതിവ്രത്യവും ആണു് ഭൂഷണമെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതില്ലാത്തപക്ഷം, ഈനാലുകൂട്ടരും നരകവാസികളാകുമെന്നാണു ശാസ്ത്രം എന്നറിയിച്ചു മിണ്ടാതെനിന്നു. രാജാവു,ബാലന്റെ നീതിവാക്യങ്ങൾകേട്ട്, അത്ഭുതപ്പെട്ട്, ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി ഹേ വിപ്രന്മാരേ! പന്തിയിൽ വന്നിരുന്ന പിതാമഹബന്ധുവിനെയും കുട്ടികളെയും നിങ്ങൾവിരോധിക്കാൻ കാരണംഎന്തു്? എന്നുചോദിച്ചു.

ബ്രാഹ്മണർ:—രാജൻ! ഈകുട്ടികളുടെ അച്ഛനായ വിഠോബാവൻ എന്നവൻ സന്ന്യസിച്ചതിൽപിന്നെ, തെറ്റുകൊണ്ട്, ഭ്രഷ്ടനായിപ്പോയവനാണെന്നുള്ള കാരണത്താൽ മുമ്പേതന്നെ അവനെകുലത്തിൽനിന്നും തള്ളിയിട്ടിരിക്കയാണ്. അവൻ കാട്ടിൽപോയതിൽപിന്നെ അവനുപിറന്ന ഈകുട്ടികൾ, പിന്നെനാട്ടിൽവന്നു ഞങ്ങളുടെ പന്തിയിൽകിടന്നിരുന്നുണ്ണാൻ ആരംഭിച്ചതുകൊണ്ടാണു ഞങ്ങൾവിരോധിച്ചതു്. അങ്ങനെ ഉണ്ണുന്നതായാൽ മതാചാരപ്രകാരം, ഞങ്ങൾക്കു ഭ്രഷ്ടുണ്ടു്. എന്നറിയിച്ചു. ഇതുകേട്ട്, ജ്ഞാനേശ്വരൻ ഹേ മഹാരാജൻ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനു ഉപദേശംവാങ്ങി, ബ്രാഹ്മണശബ്ദത്തെ അർത്ഥവത്താക്കിത്തീർക്കുന്നതിനായിട്ടാണ്, അച്ഛൻ സന്ന്യസിക്കാൻപോയതു്. അദ്ദേഹത്തിനു ശ്രേഷ്ഠനായ ഒരാചാര്യനിൽനിന്നും ഉപദേശം ലഭിക്കയുംചെയ്തു. അതിൽപിന്നെ ആചാര്യന്റെ നിയോഗപ്രകാരം കുറേനാൾ സംസാരത്തെ സ്വീകരിച്ചു, പുത്രോല്പാദനംചെയ്തു. ഇതാണു പരമാർത്ഥം. ഇതുകൊണ്ടു അച്ഛനു ഭ്രഷ്ടുവന്നതെങ്ങനെയെന്നു കല്പിച്ചുചോദിച്ചറിയണം" ഉടനേ, ബ്രാഹ്മണർ:—സന്ന്യാസിക്കു ക്ഷണകാര്യത്തിൽ ജാതിഭേദമില്ല. തീണ്ടുംതൊടുകമില്ല. സന്ന്യാസിയെ സമുദായത്തിൽ ചേർത്തു നടത്താൻ പാടില്ലെന്നു വിധിയുണ്ടു. അതാണു ഞങ്ങൾ വിഠോബാവനു ഭ്രഷ്ടുകല്പിച്ചതു്" എന്നറിയിച്ചു.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ജാതിഭേദമില്ലാതെ എല്ലാവരെയും ഒന്നുപോലെ വിചാരിച്ച് എല്ലാവരെയും തൊട്ടുതിന്നുന്നവനോ പരമഹംസനെന്നു ബ്രാഹ്മണരുടെ പദ്ധതിയിലിരുത്തിയുട്ടാണെന്നു വേദത്തിൽ വിധിച്ചിരിക്കുന്നതുനോക്കിയാൽ സന്ന്യാസിയായ ഞങ്ങളുടെ അ

ച്ചുന്ന ഭ്രഷ്ടുകല്പിക്കാൻ കാരണമുണ്ടോ? എന്നുമാത്രമല്ല സന്യസിച്ചു തപസ്വികളായി ഭവിച്ചവർ, പിൽക്കാലം സംസാരികളായി ഭവിച്ചതായി പൂർവ്വചരിത്രങ്ങളിൽ കാണുന്നില്ലയോ? കലൈക്കോട്ടു മഹർഷിതന്നെ തപസ്സിലിരുന്നതിനുശേഷം രണ്ടു ദാസിമാരെ കല്യാണംകഴിച്ചില്ലയോ? വളരെനാൾ തപസ്സിലിരുന്ന ഋഷ്യശൃംഗി, ഒരു രാജാവിന്റെ മകളെ വിവാഹംചെയ്തു സംസാരിയായി ഭവിച്ചില്ലയോ? ഉഗ്രതപസ്വിയായ സൌഭരി, മാന്ധാതാവിന്റെ അമ്പതു പെൺമക്കളെ ഒരുമിച്ചു വിവാഹംചെയ്തു അതിലൊക്കെ പുത്രരെ ഉൽപാദിപ്പിച്ചില്ലയോ? ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ അങ്ങനെ ചെയ്തു ഇത്രമാത്രം കുറവായിപ്പോയോ? എന്നല്ല, ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾക്കു ജാതിഭേദമുണ്ടെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്ന ശാസ്ത്രമേതു? അങ്ങനെ ശാസ്ത്രമുണ്ടെങ്കിൽ ചെമ്മാന്റെ വീട്ടിൽ വളർന്ന അരുന്ധതിയെ വിവാഹംചെയ്ത വസിഷ്ഠനും, മത്സ്യഗന്ധിയുടെ ഗർഭത്തിൽ ജനിച്ച വ്യാസനും, കാട്ടാളവംശത്തിൽ ജനിച്ച വാല്മീകിയും, മുക്കുവന്റെ ശിഷ്യന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഉണ്ടായ നാരദനും, ഭ്രഷ്ടന്മാരല്ലെന്നുവരുമോ? അവരെ ഭ്രഷ്ടന്മാരാക്കി ഇതുവരെ ആരെങ്കിലും കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടോ? പരമാർത്ഥമിങ്ങനെയിരിക്കെ വിദ്വാനും സത്യവാദിയായ എന്റെ അച്ഛനെ ഭ്രഷ്ടുകല്പിച്ചതുകൊണ്ടല്ലേ ഭ്രഷ്ടന്മാർ? അതിനിവർക്കു ദൈവശിക്ഷയുണ്ടാകാതെപോകുമോ? ഹേ രാജൻ! ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിൽ മുഴുകിച്ചു തീർത്ഥയാത്ര പുറപ്പെട്ടുപോയി, കാശിയിൽചെന്നു ഗംഗാസ്നാനംചെയ്തു വിശ്വനാഥദർശനവും കഴിച്ചു, ബ്രാഹ്മണോത്തമനായ ഗുരുപാദസ്വാമികളെ ഗുരുവായി സ്വീകരിച്ചു, ഉപദേശംവാങ്ങി സന്യസിക്കയാണ ചെയ്തതു. അതിൽപിന്നെ സംസാരത്തിൽ ഉൾപ്പെടണമെന്നുള്ള ഗുരുശാസനത്തെ നിഷേധിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലായ്കകൊണ്ടു, പുത്രോല്പാദനത്തിനായിമാത്രം അദ്ദേഹം സംസാരത്തെ സ്വീകരിച്ചുവെന്നേയുള്ളു! ആ സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹം ഭ്രഷ്ടനായതെങ്ങനെയെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. അനീതിയായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവരല്ലാതെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ ഭ്രഷ്ടരാകുമോ? കൂടാതെ മനോഗുണമാണ ശ്രേഷ്ഠമെന്നും കുലശ്രേഷ്ഠത ഗണ്യമല്ലെന്നും വ്യാസൻ വസിഷ്ഠൻ മുതലായ മഹർഷിമാർ പ്രത്യക്ഷമായി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നുമുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു ഇക്കാര്യത്തിൽ അവരെല്ലാം ഇഷ്ടംപോലെ തീർപ്പുചെയ്യുന്നതിനെ സഹിപ്പാൻ ഞാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു എന്നുപറഞ്ഞു വിരമിച്ചു. അതുകേട്ട രാജാവു, ഹേ വിവേകിയായ ബാല! നീ പറഞ്ഞ, അഥവാ ഉപദേശിച്ച, വാക്കുകളെ വേദവാക്യംപോലെ ഞാൻ ബഹുമാനിക്കുന്നു. എനിക്കതുകേട്ടിട്ടു, അത്ഭുതപൂർവ്വമായ സന്തോഷമുണ്ടാകുന്നു. ഹേ വിദ്വാനായ പുത്ര! അരികിൽ വരിക! എന്നുവിളിച്ചു സമീപത്തുവരുത്തി, സന്തോഷാധിക്യത്താൽ മാറോടണച്ചാശ്ലേഷിച്ചുപറഞ്ഞു, കുഞ്ഞേ നീ എട്ടുവയസ്സുതികയാത്ത ബാലനായിരുന്നിട്ടും, നിന്റെ വാക്കുകൾ സാരസമ്പൂർണ്ണവും പരമയോഗ്യവുമായിരിക്കുന്നു. നിന്റെ വാക്കിനെതിർത്തുപറവാൻ ഈ ലോകത്തിൽ ആരുമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ലക്ഷംബ്രാഹ്മണർ കൂടിയാലും നിനക്കു തുല്യരാകയില്ല" അനന്തരം മന്ത്രിയെനോക്കി ഹേ! മന്ത്രിസത്തമ! താങ്കൾ ഈ ബാലന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടില്ലേ? അതിൽ അദ്ഭുതവും ബഹുമാനവും താങ്കൾക്കു തോന്നുന്നില്ലേ? എന്നരുളിച്ചെയ്തശേഷം, മൂന്നു പല്ലക്കുകൾ തയ്യാറാക്കിക്കൊണ്ടുപോയി നിവൃത്തി സാധുവിനെയും മറ്റുരണ്ടു കുട്ടികളെയും, അതിൽ കയറ്റിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനു ഭൃത്യന്മാരെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. അതിൻപ്രകാരം അവരെല്ലാവരും വന്നുചേർന്നയുടനെ, രാജാവു സന്തുഷ്ടനായി, ഹാ! ഈ പുണ്യശാലികൾ എന്റെ രാജ്യത്തിലധിവസിക്കുന്നതിനു ഭാഗ്യം ഞാൻ എന്തൊന്നു ചെയ്തു? എന്നരുളിച്ചെയ്തു അവരെയെല്ലാം പൂജ്യകോടിയിൽ ചേർത്തു ബഹുമാനിച്ചു വന്ദിച്ചുനിന്നു. അതിൽപിന്നെ അവരെ ഓരോരുത്തരെയും രത്നസിംഹാസനത്തിൽ ഉപവേശിപ്പിക്കയും, നാലുപേർക്കും പ്രത്യേകം താമസിക്കുന്നതിനു മാളികകൾ തീർപ്പിച്ചുകൊടുത്തു, ചെലവിനുവേണ്ട വസ്തുക്കളും വസ്ത്രാഭരണങ്ങളും ധാരാളം ദാനംചെയ്യുകയുംചെയ്തു. എന്നിട്ടു ബ്രാഹ്മണരെനോക്കി ഹേ ഭൂസുരന്മാരേ! യാതൊരുകുറവും കുറച്ചിലുമില്ലാത്ത ഇവരെക്കൂടി നിങ്ങളുടെ സമുദായത്തിൽ ചേർത്തുകൊൾക. പന്തിഭോജനം അനുവദിക്കയും ചെയ്യുക. ഇവർ, നിങ്ങൾക്കും എനിക്കും മംഗളംചെയ്യുന്നതിനു സുകൃതികളാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. നിങ്ങളുടെ സ

കട നിവൃത്തിക്കായി ഒരോരുത്തനും ആയിരം വരാഹൻ ഭണ്ഡാരത്തിൽനിന്നും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊൾവിൻ എന്നിങ്ങനെ ആജ്ഞാപിച്ചു.

രാജകല്പന ബ്രാഹ്മണർ സമ്മതിച്ചതായി ഭാവിച്ചു പണവും കെട്ടിവാങ്ങിക്കൊണ്ട്, എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞുപോയി. പിറേറദിവസം അവർ മടങ്ങിവന്ന്, രാജാവിനെവന്ദിച്ച്, ഹേ രാജൻ! ഞങ്ങളുടെ മതാചാര്യന്റെ അനുമതിപത്രം ലഭിക്കാതെ, ഇവരെക്കൂട്ടി നടത്താൻ ഞങ്ങൾക്ക നിവൃത്തിയില്ല. അദ്ദേഹം പണ്ഡരപുരത്തിൽ താമസിക്കയാണ്. ഈ കുട്ടികളെയും അവരുടെ അച്ഛനമ്മമാരെയും അവിടെ അയച്ച്, വിധിപ്രകാരമുള്ള പ്രായശ്ചിത്തങ്ങൾ ചെയ്യിച്ചശേഷം, ആ ചാര്യന്റെ അനുമതിപത്രം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്യണം. എന്നാൽപിന്നെ ഞങ്ങൾ സമുദായത്തിൽ ചേർത്തു നടത്തിക്കൊള്ളാം രാജാവ്, അങ്ങനെ ചെയ്യാമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, ശിതോബാബന്ധുവിനെ ആളയച്ചുവരുത്തി ഹേ ശിതോബാബന്ധോ താങ്കളും ഈ കുട്ടികളും മററു പല്ലക്കിൽ കയറിച്ചെന്ന്, കാട്ടിലിരിക്കുന്ന സുകൃതികളായ വിഠോബാപന്തിനെയും രുക്മാബായിയെയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരിക എന്നാജ്ഞാപിച്ച്, പല്ലക്കുകളിലേററി അയച്ചു. ശിതോബാബന്ധു സന്തുഷ്ടനായി, അപ്രകാരം കാട്ടിൽചെന്ന്, വിഠോബാപന്തിനോടു സംഗതികളെല്ലാംപറഞ്ഞു പ്രിയജാമാതാവേ! ഭിക്ഷുവായ നിന്റെ കഷ്ടകാലവും എന്റെ ദാരിദ്ര്യം മുഴുവൻ തീർന്നിരിക്കുന്നു നിന്നെയും രുക്മാബായിയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലുന്നതിനു രാജാവു പല്ലക്കും കൊടുത്തയച്ചിരിക്കുന്നു രാജകല്പനയെ നിഷേധിക്കാതെ നീകൂടി വരണം. എന്നുപറഞ്ഞു. വിഠോബാവർ അതുകേട്ടു ചിരിച്ചു, പ്രിയപ്പെട്ടശ്വശുര! അങ്ങേക്ക്, ഇങ്ങനെ ബുദ്ധിഭ്രമം വന്നതെന്താണ്? രാജാക്കന്മാരും മരണമുള്ള മനുഷ്യരല്ലേ? അവർ മറെറാരുത്തനെ സുഖിപ്പിക്കാനോ ദുഃഖിപ്പിക്കാനോ ശക്തരാകുന്നതെങ്ങനെ? ഒരു ജ്ഞാനിയുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ രാജാവും സാധാരണമനുഷ്യനുമായിട്ട്, എന്തുഭേദമാണുള്ളത്? രാജാവു ദുഃഖിയായ ഒരു ജീവനാണെന്നല്ലാതെ, അദ്ദേഹത്തിന്നു മോക്ഷം കല്പിക്കാനൊക്കുമോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല്പന ലംഘിക്കരുതെന്നു അങ്ങേക്കു കാരണമുണ്ടോ? തപോനിഷ്ഠനായി സകലസംഗപരിത്യാഗിയായി ആഡംബരലേശമശേഷമില്ലാതെ കാട്ടിലിരിക്കുന്ന ഒരു സന്യാസിയെക്കൊണ്ടു ചെല്ലുവാൻ, പല്ലക്കു കൊടുത്തയച്ചതിന്റെ അർത്ഥമെന്ത്? എന്തായാലും ഞാൻ ഇപ്പോൾ വരുന്നില്ല. അങ്ങ്, ഈ കുട്ടികളോടൊന്നിച്ചു നാട്ടിൽപോയിരുന്നാലും! എന്നുപറഞ്ഞ്, കുട്ടികളെനോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ, ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ച്, മൌനനിഷ്ഠനായിരുന്നു. ഉടനെ, ജ്ഞാനേശ്വരൻ മാതാമഹനെയും ഭൃത്യന്മാരെയുംനോക്കി, നിങ്ങൾ, ഈ പല്ലക്കുമുതലായവകൊണ്ടിപ്പോൾതന്നെ മടങ്ങിപ്പൊയ്ക്കൊൾവിൻ! ഞാൻ നാലുദിവസത്തിനകം അച്ഛനെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നുണ്ട്. എന്നുമാത്രംപറഞ്ഞയച്ചശേഷം, സഹോദരന്മാരുമായി പിതാവിനോടൊന്നിച്ചു താമസിച്ചു.

ഒമ്പതാം അദ്ധ്യായം.

(ജ്ഞാനേശ്വരൻ പിതാവിനെ നാട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയതു്.)

ഭക്തന്മാരുടെ അഭിലാഷത്തെ സവിശേഷം നിറവേററുന്ന കരുണാകരനായ വിഠ്ഠലേശ്വരനെ, ഷഡാധാരമൂലസ്ഥാനമായ മൂലാധാരത്തിൽ ഉണർന്നുകണ്ടാനന്ദിച്ചിരിക്കുന്ന സിദ്ധന്മാരേ! ബ്രഹ്മൈകാഗ്രചിത്തന്മാരേ! ശിതോബാബന്ധുവും ഭൃത്യന്മാരും നാട്ടിൽപോയശേഷം, കാട്ടിൽ താമസിച്ചുവന്ന ശ്രീനാരായണമൂർത്തിയായ ജ്ഞാനേശ്വരൻ തന്റെ പിതാവു പഞ്ചപ്രാണങ്ങളെയുമടക്കി, ബ്രഹ്മജ്ഞാനനിഷ്ഠനായി, ആനന്ദമടഞ്ഞു തന്നെത്താൻ മറന്ന്, ദക്ഷിണാമൂർത്തിയെപ്പോലെ സമാധിയിലിരിക്കുന്നതുകണ്ട്, അദ്ദേഹത്തോടു ചിലവാക്കു നടത്തണമെന്നുള്ള മോഹത്താൽ മടിയിൽ ചെന്നിരുന്നു. പരാൽപരനാ

യ ജ്ഞാനോദയന്റെ സ്പർശമേറ്റിച്ചുമാത്രയിൽ വിദേഹരാജന്റെ നിർവികല്പസമാധിവഴിഞ്ഞു്. പുളകാങ്കിതശരീരനായി വികല്പമനസ്സോടുകൂടി മാംസചക്ഷുസ്സുകളെത്തുറന്നു്, തന്റെ മടിയിലിരിക്കുന്ന ബാലതപസ്വിയായ ജ്ഞാനോദയനെ വാത്സല്യപൂർവ്വം വാരിയെടുത്തു്, ആശ്ലേഷിച്ചു ചുംബിച്ചു. നിവൃത്തി സാധ്വിതലാവരെയും അതുപോലെതന്നെ ആശ്ലേഷിച്ചശേഷം, ആനന്ദബാഷ്പത്തോടുകൂടി ഹേ സുകൃതികളായ കുട്ടികളേ! നിങ്ങൾ വന്ദ്യന്മാരാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ഞാൻ അറിയുന്നു. താമസിക്കുന്നതിനു സുഖമുള്ള നാട്ടിൽനിന്നും ദുഃഖപ്രദമായിട്ടുള്ള ഈ കാട്ടിൽ നിങ്ങൾ എന്തിനു താമസിക്കുന്നു? സ്നേഹമില്ലാത്ത എന്നെ ഇത്ര നിങ്ങൾ എന്തിനു സ്നേഹിക്കുന്നു. ഭാഗ്യമുള്ള നിങ്ങളുടെ ദർശനം എനിക്കുണ്ടായതെന്തിനു്? അനേകനാളായി ആ ദർശനം എനിക്ക് നിങ്ങൾ തരുന്നതു എന്തുകൊണ്ടു്? ഇങ്ങനെ പലവാത്സല്യവാക്കുകളും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു്, മായാദാനം നീങ്ങുകയാൽ ആത്മജ്ഞാനത്തിൽ ലയിച്ചു്, പരബ്രഹ്മസങ്കീർത്തനങ്ങൾ പാടി, പുത്രാശങ്കയെ വടിഞ്ഞിരിപ്പായി. തൽക്ഷണംതന്നെ കുട്ടികളെ നോക്കി, ഇനി നിങ്ങൾ നാട്ടിൽപോയി രാജാവിനോടൊന്നിച്ചു സുഖമായിരിക്കുവിൻ! എന്നാജ്ഞാപിച്ചു്, മടിയിലിരുന്ന ജ്ഞാനോദയനോടു എഴുന്നേറ്റു മാറാൻ പറഞ്ഞു. കേവലബാലവിനോദനായ ജ്ഞാനോദയൻ ഉടൻ പിതാവിനെ നോക്കി—"പ്രിയജനയിതാവേ! വേഗം ഞങ്ങളോടൊന്നിച്ചു നാട്ടിലേക്കുവരണം. നമുക്ക് ശേഷകാലം രമിച്ചിരുന്നുതന്നെ കഴിയണം. ഇതിലേക്കിപ്പോൾതന്നെ വരേണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു്, നിവൃത്തിസാധ്വിനെ ഇടങ്ങളെന്നും മറ്റുരണ്ടുകുട്ടികളേയും മുൻഭാഗത്തും വിളിച്ചിരുത്തിക്കൊണ്ടു വീണ്ടും പിതാവിനോടു പറഞ്ഞു. അച്ഛാ! അങ്ങു കാട്ടിലും ഞങ്ങൾ നാട്ടിലുമിരുന്നാൽ മതിയോ? അങ്ങിവിടിരുന്നു ദുഃഖിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ നാട്ടിലിരുന്നു സുഖിക്കുന്നതു നീതിയാണോ? വേഗം ഞങ്ങളോടൊന്നിച്ചു പട്ടണത്തിലേക്കു വരണം."

വിദേഹരാജൻ:—മകനേ! നീ എന്താണു്, അറിയാത്തവരെപ്പോലെ പറയുന്നതു്? ഛർദ്ദിച്ചതു വല്ലവരും ഭക്ഷിക്കുമോ? ഞാൻ നാട്ടിൽനിന്നല്ലേ കാട്ടിലേക്കു പോന്നതു്? ഇനി, കാടുവിട്ടു നാട്ടിലേക്കു വരുന്നതു ശരിയാണോ? അറിവില്ലാത്ത മനുഷ്യരോടു സഹവസിക്കാമോ? ദീർഘപാശമായ ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ ഏർപ്പെടാമോ? അല്പജീവിയായ രാജാവിനെ പൂജിക്കാമോ? നിത്യവും സത്യവുമല്ലാത്ത നാട്ടുവാഴ്ച അതുകൊണ്ടു്, എനിക്കിനിയുള്ള കാലം കാട്ടിലിരുന്നുതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടിയാൽമതി. നിങ്ങൾക്കങ്ങനെയല്ല നിങ്ങൾ നാട്ടിൽതന്നെ ഇരിക്കേണ്ടവരാണു്. അതിനാൽ വേഗംപോകുവിൻ!

ജ്ഞാനോദയൻ:—അച്ഛാ! നാടെന്നും കാടെന്നുമുള്ളതിന്റെ വ്യത്യാസമെന്താണു്. അച്ഛൻ കാട്ടിൽതന്നെ ഇരിക്കയുള്ളു എന്നുപറഞ്ഞതിനു കാരണമെന്തു്?

വിദേഹരാജൻ:—മകനേ എനിക്കിനി നാട്ടിൽവന്നു ഭുജിക്കേണ്ട ഭോഗങ്ങൾ ഒന്നുമില്ല. നാട്ടിൽ ഇരുന്നാൽ മോക്ഷത്തിനു പല വിഘ്നങ്ങളും ഉണ്ടാകും. നിർജ്ജനമായ ഈ കാടാണു സമാധിസ്ഥന്മാർക്കു യോഗ്യമായസ്ഥാനം.

ജ്ഞാനോദയൻ:—കൊള്ളാം അച്ഛന്റെ ഭേദബുദ്ധി വിസ്മയമായിരിക്കുന്നു. സംസാരങ്ങളിൽ കിടന്നുകൊണ്ടു മോക്ഷത്തിനാചരിച്ചാൽ സാധിക്കുമോ? താനെന്ന അഭിമാനം നീങ്ങാത്ത ജ്ഞാനനിഷ്ഠ സാധുവാകുമോ? അതുപോലെയാണു്; നാടെന്നും കാടെന്നുമുള്ള ഭേദബുദ്ധിയോടുകൂടിയ അച്ഛന്റെ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠ! ആത്മമാത്രഭാവനയുള്ളവർക്കു ഭേദബുദ്ധിയാകാമോ?

വിദേഹരാജൻ:—എന്റേതെന്നുള്ള ഭാവം നീങ്ങുന്നതുവരെ ഞാനെന്നുള്ള അഭിമാനവും അതു്, ഇതു്, എന്നുള്ള ഭേദബുദ്ധിയും വിട്ടുമാറുകയില്ല. ഈ ഭേദഭാവനകളെ നീക്കുന്നതാണു നിർവികല്പനിഷ്ഠ—സങ്കല്പവികല്പങ്ങൾ നീങ്ങുമ്പോൾ നിർവികല്പനിഷ്ഠ ലഭിക്കുന്നു. സങ്കല്പവികല്പങ്ങൾ നീങ്ങുന്നതിനു വിജനമാണു നല്ലതു്. അതുകൊണ്ടു നിർജ്ജനമായ ഈ കാട്ടിൽതന്നെ ഇരിക്കാൻ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു.

ജ്ഞാനോദയൻ:—താൻ ആത്മാവാണെന്നറിഞ്ഞു. ആത്മമാത്രനായിരിക്കുന്നതാണു ബ്രഹ്മനിഷ്ഠ. അല്ലാതെ തന്നെത്താൻ കാട്ടിലിരിക്കുന്നതു ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയാകയില്ല.

ആത്മാരതിയുള്ളവൎക്ക സജ്ജനവിജനസ്ഥാനഭേദവും നോക്കാനില്ല.

വിഠോബാവൻ:—സത്സംഗകാരണത്താൽ ആത്മബോധം സിദ്ധിച്ചാലും ആത്മധ്യാനനിരതനായിരിക്കുന്നതിന വിജനസ്ഥാനമല്ലേ ആവശ്യം!

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—കാട്ടിൽ താമസിച്ചിരുന്നു തപസ്സുചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട അജ്ഞാനത്തിൽനിന്നും നിവൃത്തിലഭിക്കയില്ല. അഹംഭാവംശമിക്കയില്ല; അജ്ഞാനനിവൃത്തിയും അഹംഭാവനാശവും ദേഹബുദ്ധിനശിക്കാതെ ലഭിക്കയുമില്ല. അതുകൊണ്ടാണ പരമാത്മബോധികൾ കാടെന്നും നാടെന്നും സന്ന്യാസമെന്നും സംസാരമെന്നുമുള്ള ഭേദഭാവനകൾ വിട്ട്, നിർവികല്പസമാധി ശീലിക്കുന്നതു. ആ സ്ഥിതിക്ക സംസാരത്തെ ഭയപ്പെട്ട്, അച്ഛൻ ഈ കാട്ടിലിരിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണ്.

വിഠോബാവൻ:—ആത്മബോധികളായി അദ്വൈതൈക്യം സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നവരായാലും സംസാരത്തിലുൾപ്പെട്ടിരുന്നാൽ സമാധിസാധനയ്ക്കു വിഘ്നം സംഭവിക്കും. അതുകൊണ്ട സമാധാനാനന്ദത്തിലുള്ളവർ സംസാരാടോപം സ്വപ്നത്തിൽപോലും ആഗ്രഹിക്കയില്ലതന്നെ.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ഇതുവേണം ഇതുവേണ്ട എന്ന സംകല്പവികല്പങ്ങൾകൂടാതെയിരിക്കുന്നതാണ സമാധാനാനന്ദത്തിക്ക നിദാനമായ ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠ. എന്നല്ലാതെ നാട്ടിൽ കാൽ ചവിട്ടാതെ കാട്ടിൽതന്നെയിരിക്കണമെന്നുള്ള നിർബന്ധത്തിനും നിഷ്ഠയ്ക്കും തമ്മിലെന്തു സംബന്ധം!

വിഠോബാവൻ:—സംകല്പവികല്പങ്ങളില്ലാതവൎക്ക വ്യാപാരമുണ്ടോ? വ്യവഹാരസംബന്ധമില്ലാത്തവൻ നാട്ടിലിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തു പ്രയോജനം? അതുകൊണ്ടു അനിത്യം ദുഃഖാസ്പദവുമായ ദേഹത്തെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതിന അനവരതം അപൽഗൎത്തങ്ങളിൽ പിണഞ്ഞുകഴിയുന്ന നാട്ടിൽ ഇരിക്കുന്നതു ത്യാഗികൾക്ക ഒരുനാളും യോഗ്യമല്ല.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—വ്യാപാരങ്ങളെ നിശ്ശേഷം പരിത്യജിച്ചിരിക്കുന്നവൻ സമാധിസാധനകൾ ശീലിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ സാധനകൾ വ്യാപാരമല്ലെന്നുണ്ടോ? ആ വ്യാപാരത്തോടുകൂടി, സംസാരവ്യാപാരവുമിരിക്കട്ടെ—അതിനെന്താണ്?

വിഠോബാവൻ:—സമാധി ഒരു വ്യാപാരമാണെങ്കിലും, അതു സങ്കല്പവികല്പങ്ങളെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കുന്നതാണ്. നേരെമറിച്ചു സംസാരവ്യാപാരം സങ്കല്പവികല്പങ്ങളെ പോഷിപ്പിച്ചു, ചാഞ്ചല്യങ്ങൾക്കിടംകൊടുത്തു ദുഃഖം വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്നതല്ലയോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപനായ പരമാത്മാവാണ താൻ എന്നു അറിയുന്നവൎക്ക സമാധിസാധനകൾ എന്തിനുവേണം?

വിഠോബാവൻ:—ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ സുഷുപ്തി നില ലഭിക്കുന്നതാണ, ബ്രഹ്മനിഷ്ഠയെന്നു ഉത്തമന്മാർ പറയുന്നു. ആ വിധമല്ലാത്ത സമാധികൊണ്ട നിരന്തരമായ ആനന്ദം ലഭിക്കുമോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരങ്ങളെയും സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ മനോവ്യാപാരത്തെയും, സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയിൽ ശുദ്ധശൂന്യത്വത്തെയും, വേർതിരിച്ചു കണ്ടറിഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന നിർവൃതിയാണ ആത്മാനന്ദമെന്നും [illegible] പോലെ എല്ലാറ്റിലും സ്പർശിച്ചും എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ സ്പർശിക്കാതെയും, ഇരിക്കുന്നതാണ ജാഗ്രത്തിലെ സുഷുപ്തിനിലയെന്നും, വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്കു ശുദ്ധശൂന്യമായ സുഷുപ്തിനിലയെ അനുഭവിക്കുന്നതാണ ആനന്ദമെന്നും, ജാഗ്രൽസുഷുപ്തിയെന്നും വിചാരിക്കുന്നതു ശരിയാണോ?

വിഠോബാവൻ:—ജാഗ്രദവസ്ഥയും സ്വപ്നാവസ്ഥയും ജീവികളെ പ്രപഞ്ചവ്യാപാരത്തിൽ മുക്കി, വിഷയങ്ങളായ ഗുണങ്ങൾക്കധീനരാക്കി കഠിനവേദന അനുഭവിപ്പിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട പ്രപഞ്ചവ്യാപാരമില്ലാത്ത ശുദ്ധശൂന്യമായ സുഷുപ്ത്യവസ്ഥക്കു തുല്യമായ സമാധിയാണ ഉത്തമസമാധി. അല്ലാതെ വേറെയില്ല.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ഉണ്ണും ഉണ്ണാനാരാനും എന്നുപറഞ്ഞതുപോലെ പ്രപഞ്ചവ്യാപാരത്തിലുൾപ്പെട്ടിരുന്നുതന്നെ, വിഷയങ്ങളെന്ന ഗുണങ്ങളെ ഗുണജ്ഞാനമെന്ന ബോധ

ത്താൽ ബന്ധിച്ച സ്വപുത്രമിത്രാദികളെ ആത്മാവിൽ സംബന്ധംകൊടുക്കാതെ ജനകരാജനെപ്പോലെയിരിക്കുന്നതാണ് പരമസമാധി. അല്ലാതെ ശൂന്യശൂന്യമായിരിക്കുന്നതു സമാധിയല്ല.

വിദ്യാധരൻ:—അനേകജന്മങ്ങളിൽ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങൾ നിഴലിച്ചു വാസനകളായി രൂപിക്കകൊണ്ടു മലിനമായിരിക്കുന്ന മനസ്സിനെ, ജന്മമുക്തനായ ശുകബ്രഹ്മർഷിയാൽ ജയിക്കപ്പെട്ടുവെന്നല്ലാതെ, സുഷുപ്തി നിലയില്ലാതെ ആത്മജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയിരുന്ന ജനകരാജനാൽ ജയിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—അങ്ങനെയല്ല. സുഷുപ്തിനിലയില്ലാതെ ആത്മാനാത്മവിവേകം സിദ്ധിച്ച ജനകരാജനാൽ തന്നെയാണ മനോനിഗ്രഹം, ശുകബ്രഹ്മർഷിക്കു ലഭിച്ചതു്. കാടേതിരിയന്നിരുന്ന ശുകനാൽ ജനകമനോനിഗ്രഹം സാധിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞതു തെറ്റാണ്.

വിദ്യാധരൻ:—ദൃക്കായിരുന്നു ദൃശ്യത്തെ അകറ്റുകയെന്നല്ലാതെ, ദൃശ്യത്തിലിരുന്നു ദൃശ്യത്തെ അകറ്റുന്നതെങ്ങനെയാണ്? വിഷബാധ നീങ്ങാൻ വിഷംതന്നെ കുടിച്ചാൽ മതിയോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—വിഷത്തിനു നേരേ പ്രത്യൗഷധമായ മറ്റൊരു വിഷവസ്തു ഉപയോഗിക്കേണ്ടിവന്നാൽ അതിന് ദോഷമെന്താണ്? മരുരൂപമായ വിഷയേന്ദ്രിയാദികളെ അമൃതരൂപമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്താൽ നിഗ്രഹിക്കുന്നവനാണ സമർത്ഥൻ. അല്ലാതെ, എപ്പോഴും നിഷ്ഠയിൽതന്നെയിരിക്കണമെന്നോ നിഷ്ഠ വഴിഞ്ഞുപോയെങ്കിൽ വിഷയാദിദുഃഖങ്ങളുടെ ഉപദ്രവം നേരിട്ടേക്കുമെന്നുമുള്ള ഭയത്തോടുകൂടി സമാധി ശീലിച്ചിരിക്കുന്നവർക്കു ബ്രഹ്മാനന്ദം ലഭിക്കുന്നതെങ്ങനെ? വിഷയദുഃഖങ്ങളെന്നതു കൂട്ടംശത്രുക്കൾ അവർക്കു വേറിക്കുന്നില്ലേ? ആ ശത്രുക്കൾക്കു കീഴടങ്ങേണ്ടുമെന്നുള്ള ഭയവുമില്ലേ? ആ ഭയംതന്നെ അവർക്കു ബന്ധം എന്നല്ലാതെ ആനന്ദമനുഭവിക്കാവകാശമേയില്ല, നല്ലപോലെ വിചാരിച്ചുനോക്കണം.

വിദ്യാധരൻ:—സന്ന്യാസിയായി സദാ സമാധിനിഷ്ഠയിലിരിക്കുന്നവനെപ്പോലും മയക്കപ്പെടുത്തുന്ന വിഷയങ്ങളുടെ മഹാക്ലേശങ്ങൾ, സംസാരത്തിലുൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവനെ പെട്ടെന്നിളക്കുന്ന സങ്കടം എന്തായിരിക്കും? പെരുവെള്ളത്തൊഴുക്കിൽ പൊന്തിക്കിടക്കുന്ന സാധനത്തിന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ—ഉള്ളു, തന്നത്താൻ പിഴച്ചതിനു അന്യനെ കുറ്റം പറയുന്നതുപോലെയാണ്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനമില്ലാത്തവൻ എത്രയോകാലം സമാധി ശീലിച്ചാലും, (അന്തർമ്മുഖിയായിരുന്നാലും) ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ മനസ്സിനെ വിഷയാസക്തനാക്കി ദുഃഖിപ്പിക്കാതെയിരിക്കയില്ല. പെരുവെള്ളത്തൊഴുക്കിൽ ഒരു വലിയ കരിങ്കല്ലുവിട്ടാൽ അതിനു ചലനം ഭവിക്കാത്തതുപോലെ വിഷയാദിവികാരങ്ങൾ എത്ര കടന്നുവന്നു ദുഃഖിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയാലും ഇളകാതെ മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിച്ചു ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവനല്ലാതെ ബ്രഹ്മാനന്ദമനുഭവിക്കാൻ അധികാരിയാകയില്ല. മനോനിഗ്രഹത്തിനു ശക്തിയില്ലാത്തതിനു നാടിനെ കുറ്റം പറയുന്നതു ശരിയല്ല. ബ്രഹ്മജ്ഞാനമുണ്ടെങ്കിൽ നാടും കാടും ഒരുപോലെതന്നെ. ഇല്ലെങ്കിലും ഒരുപോലെതന്നെ.

വിദ്യാധരൻ—ബ്രഹ്മജ്ഞാനം എത്ര ഉണ്ടായാലും, നിസ്സംഗനായി സമാധിബ്രഹ്മാനുസന്ധാനം ഇല്ലാതെയിരുന്നാൽ, മായാന്ധകൂപത്തിൽ പതിച്ചുപോകുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ—ബ്രഹ്മമല്ലാതെ മായയെന്നൊന്നുണ്ടോ—അങ്ങനെയുണ്ടെങ്കിലല്ലേ സത്യനിഷ്ഠയിലിരുന്നു അതിനെ നീക്കേണ്ടു? തന്റെ നിഴൽ തന്നോടെതിർത്തു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ശക്തമാകുമോ? അതുപോലെ, വാസ്തവത്തിലില്ലാത്ത മായയും അവരെയൊക്കെ ബാധിക്കുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു, സമാധിനിഷ്ഠയിലിരിക്കണമെന്നോ പറയുന്നതു ഇല്ലാത്തതു, ഇല്ലാത്തതാണെന്നറിഞ്ഞു മൗനം ശീലിച്ചിരിക്കാതെ, ഉള്ളതാണെന്നു ഭ്രമിച്ചു അതിനെ ഭയപ്പെട്ടു മറ്റൊന്നിനെ അന്വേഷിക്കുന്നതുപോലുള്ള ഒരു ഭ്രമമാണു.

വിസോബാചൻ—കരണങ്ങളെ അന്തർമുഖമാക്കാതെയും, ആത്മാത്മയോഗം ശീലിക്കാതെയും, മുക്തനിലയെ അനുഭവിക്കാതെയും ശുദ്ധജ്ഞാനം സിദ്ധിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ—കരണങ്ങളെ അന്തർമുഖമാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്തോറും പുററിൽ നിന്നീയാംപാററകൾ പുറപ്പെടുന്നതുപോലെ, വിഷയാദികൾ ഒന്നൊന്നായി കണ്ടുകേറി അതിനെ തടുക്കും. ആത്മധ്യാനത്തിൽ മനസ്സുറപ്പിക്കുന്തോറും പന്തുകുതിച്ചു പൊങ്ങുന്നതുപോലെ, മനസ്സുതെററിക്കൊണ്ടേയിരിക്കും. മുക്തനിലയെ അനുഭവിക്കാൻതുടങ്ങുമ്പോൾ ഗുണബന്ധങ്ങളായ വാസനാബന്ധങ്ങൾ, അഹംഭാവാദിഭ്രമങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു അവിദ്യാജന്യങ്ങളായ മായാഭ്രമങ്ങളെ സ്വപ്നസദൃശമായ മിഥ്യയാണെന്നറിഞ്ഞു, പരമാത്മാവാണു താനെന്ന ബോധത്തോടുകൂടി, വിവേകിയായിരിക്കുന്നതാണു്, ശുദ്ധമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം അഴിവില്ലാത്ത ബ്രഹ്മാനന്ദനിലയും അതുതന്നെ.

വിസോബാചൻ—സാധനകൾ യാതൊന്നും കൂടാതെ, കേവലം വിവേകത്താൽ താൻ ബ്രഹ്മമെന്നുണർന്നിരിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അങ്ങനെ ഉണർന്നിരുന്നാൽ ദുഃഖസ്വഭാവമായ വിഷയാദികളെ ജയിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അഖണ്ഡാനന്ദമായ ആത്മാവിൽ ലയിക്കാൻ സാധിക്കുമോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ—ജീവനുള്ള പശുവിനെയല്ലാതെ മരിച്ചുപോയ പശുവിനെ പുലി എതിർക്കുന്നുണ്ടോ? അതുപോലെ നിത്യമായും നിർമ്മലമായും അഖണ്ഡാനന്ദമയമായും വിളങ്ങിനില്ക്കുന്ന ആത്മാവിനെ വിഷയാദികൾ എന്തുചെയ്യാൻകഴിയും? പശു എത്ര ശക്തിയുള്ളതായാലും പുലിയുടെ മുമ്പിൽ അകപ്പെട്ടാൽ അതു നടുങ്ങിപ്പോകുന്നില്ലേ? ഉടൻക്ഷണത്തിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്നതുമില്ലേ? അതുപോലെ, ശുദ്ധജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയ ആ മഹാത്മാവിന്റെ മുമ്പിൽ വിഷയങ്ങൾക്കു കടന്നു വരികില്ല. ഒരുപക്ഷേ, വന്നാൽ പുലിയുടെ മുമ്പിൽ അകപ്പെട്ട പശുവെപ്പോലെ ഹനിക്കപ്പെടുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

വിസോബാചൻ—“സംസർഗ്ഗജാദോഷഗുണാ ഭവന്തി” എന്ന ന്യായപ്രകാരം, അജ്ഞാനികളോടുള്ള സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു്, ജ്ഞാനികളും മനശ്ചാഞ്ചല്യം മുതലായ ദുഃഖങ്ങൾക്കടിമപ്പെടുകയില്ലയോ.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ;—സൂര്യൻ ലോകത്തെ സ്പർശിക്കുന്നുവെങ്കിലും സൂര്യരശ്മിയെ സ്പർശിക്കാൻ ലോകത്തിനസാധ്യമാകുന്നതുപോലെ, ശുദ്ധജ്ഞാനമുള്ളവൻ സംസാരത്തിലിരുന്നാലും കാന്താരത്തിലിരുന്നാലും ഒരുപോലെതന്നെ. അവനെ വിഷയാദിബന്ധങ്ങൾ സ്പർശിക്കുന്നില്ല. അവൻ അജ്ഞാനികളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്വൈരം സഹവസിച്ചാലും അവന്റെ ജ്ഞാനനിഷ്ഠയ്ക്കു കുറവോ ഒഴിവോ വരുന്നില്ല—ശുദ്ധജ്ഞാനമില്ലാത്തവൻ വിജനമായ കാന്താരത്തിലിരുന്നാലും അവന്റെ മനസ്സു ചലിച്ചു വിഷയാദികൾക്കധീനമായിപ്പോകുന്നു.

വിസോബാചൻ;—സംസാരവ്യാപാരത്തിലേർപ്പെട്ടിരുന്നുകൊണ്ടു്, ശുദ്ധജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ബ്രാഹ്മണൻ, കാര്യാർത്ഥമായി ഒരു ചണ്ഡാലന്റെ വേഷംധരിച്ചാലും അവൻ ബ്രാഹ്മണനായിത്തന്നെയിരിക്കും. ചണ്ഡാലനാകയില്ല. അതുപോലെ ജ്ഞാനനിഷ്ഠൻ അജ്ഞാനികളോടു സഹവസിച്ചു്, ലോകവ്യവഹാരങ്ങളിൽ കാര്യാർത്ഥമായി ഏർപ്പെട്ടിരുന്നാലും, അവൻ നിത്യമുക്തനായിത്തന്നെയിരിക്കും.

വിസോബാചൻ:—ശുദ്ധജ്ഞാനം എത്രമാത്രമുള്ളവനായാലും. ഒരു മുഹൂർത്തനേരമെങ്കിലും ബ്രഹ്മാനുസന്ധാനം ചെയ്യാതെയിരുന്നാൽ, ബ്രഹ്മജ്ഞാനം നിലനില്ക്കുമോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ,—ചണ്ഡാലവേഷം ധരിച്ചിട്ടുള്ള ബ്രാഹ്മണൻ ഇടയ്ക്കിടെ ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനാണു് ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനാണു് എന്നിങ്ങനെ പറയണമെന്നുണ്ടോ? പറ

ത്തില്ലെങ്കിലും ബ്രാഹ്മണജാതിത്വം നീങ്ങുമോ? അതുപോലെ ബ്രാഹ്മണനാണെന്ന് എപ്പോഴും അറിയപ്പെട്ടവൻ ബ്രാഹ്മണചിഹ്നമായ പൂണൂൽ എടുത്തു കാണിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? അതുപോലെ ദൃഢമായ ജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചാൽ യാതൊരു സാധനവും ചെയ്യാതിരുന്നാലും ജ്ഞാനത്തിന് കുറവോ ജ്ഞാനിയെന്നുള്ള ജനസമ്മതത്തിന്നു് ക്ഷയമോ വരികയില്ലതന്നെ.

വിദ്ധ്യാഭരണൻ:— സാക്ഷാൽ ശങ്കരാചാര്യരെപ്പോലെ മഹിമയുള്ളവർ ആയാലും താൻ ബ്രഹ്മമാണെന്നുള്ള അനുസന്ധാനം അഭ്യാസത്തോടും ചെയ്യാതിരുന്നാൽ, ആ ജ്ഞാനം ബാധിക്കുമെന്നുള്ളതിന് യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ദേഹാദികളിൽ ഞാനെന്നുള്ള അഭിമാനം നീങ്ങുന്ന കാര്യം അത്ര എളുപ്പമാണെന്നാണോ പക്ഷം? വളരെ വളരെ പ്രയാസമാണു്.

ജ്ഞാനാചാര്യൻ:— ശീലം [illegible] കൊണ്ടു്, "ഇംഗ്ലീഷ്" എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇരിക്കുമോ? അതുപോലെ, ദേഹാഭിമാനത്തെ നശിപ്പിച്ചു, പരമാത്മാവാണു ഞാൻ എന്നുള്ള ബോധം ഉണ്ടായതിൽപിന്നെ, അജ്ഞാനത്തെ ബലാൽ വിളിച്ചാൽപോലും അടുക്കുകയില്ല. ജീവേശ്വരപ്രപഞ്ചാദികൾ മിഥ്യയാണെന്നറിഞ്ഞതിൽ പിന്നെ മായയെ അന്വേഷിച്ചു നടന്നാൽപോലും കാണാൻകിട്ടുമോ? ബ്രഹ്മം സത്യമെന്നും മായ മിഥ്യയെന്നും ബ്രഹ്മം നിർവികല്പമെന്നും മായ സങ്കല്പവികല്പസ്വരൂപമെന്നും താൻ ബ്രഹ്മമെന്നും ബ്രഹ്മം താനെന്നും സദ്ഗുരുവചനത്തിൽനിന്നും സംശയംതീർത്തു അറിഞ്ഞവനു് സങ്കല്പമേതു്? വികല്പമേതു്? ബന്ധമേതു്? മോക്ഷമേതു്? ജ്ഞാനമേതു്? ധ്യാനമേതു്? നാമേതു്? കാലമേതു്? ദാനമേതു്? തപസ്സേതു്? സന്ന്യാസമേതു്? സംസാരമേതു്? അവൻ യാതൊരു ബന്ധവും ചലനവുംകൂടാതെ ബ്രഹ്മത്തെയൊഴിച്ചു മറ്റൊന്നിനെയും കാണാതെ ഇരുന്നുകൊള്ളുന്നു. അവൻ ജീവൻമുക്തനായ ശിവൻപോലെ യാതൊരു വികാരങ്ങൾക്കും വശംവദനാകുന്നില്ല. അവനോടു മായ എന്തുചെയ്യാനാണു്? ചിന്തിച്ചു നോക്കിയാലും!

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന നിവൃത്തിനാഥു പറഞ്ഞു. മഹാപിതാവേ! നിങ്ങളുടെ വാദം രസകരംതന്നെ. ജ്ഞാനാചാര്യന്റെ യഥാർത്ഥപ്രതിപാദനം പിതാവിനിനിയും സമ്മതമാകുന്നില്ലെങ്കിൽ അതു വിസ്മയംതന്നെ. ഏതൊന്നിന്റെ ചിന്തനമാത്രത്താൽ സകല പാപങ്ങളും നശിക്കുമോ, ഏതൊന്നിന്റെ അന്വേഷണത്താൽ ശരീരബന്ധം ഒഴിയുമോ ഏതൊന്നിനെ സാക്ഷാത്കരിച്ചാൽ ശരീരസ്മരണവിട്ടുപോകുമോ, ജ്ഞാനാർജ്ജനമുള്ള [illegible] അദ്വൈതമായി സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നതേതൊന്നോ അതിനെ അറിയണം. നിത്യാനന്ദകരമായും ഏകകാലത്തെ ദർശനംകൊണ്ടു്, [illegible] മായാബന്ധത്തെ ഒഴിക്കുന്നതായും, ഉള്ളിലും വെളിയിലും അടിയിലും മുകളിലും ഒരുപോലെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതായും, കോടിസൂര്യപ്രഭയോടുകൂടിയതായും, 'തത്ത്വമസി' 'അഹം ബ്രഹ്മ' മുതലായ മഹാവാക്യങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യമായും കേട്ടുകളുംകൊണ്ടും [illegible] പ്രത്യക്ഷമായോടുകൂടിയതായും വിളങ്ങിനിൽക്കുന്നതേതൊന്നോ അതിനെ ധ്യാനിക്കണം. അഖിലാണ്ഡകോടി ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളും ഏതിന്റെ മഹിമയാൽ [illegible] ഭൂതഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനകാലങ്ങൾ മൂന്നിലും നിർവ്വികാരമായി അദ്വൈതമായി ഏതൊന്നു പ്രകാശിക്കുന്നുവോ [illegible] ഏതൊന്നു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ ഏതിനുള്ളിൽ അതിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ നാം [illegible] പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നുവോ അതിനെ ബ്രഹ്മമെന്നു പറയാം. എന്നു വേദത്തിൽ പറയുന്നു. [illegible] സകലജീവജാലങ്ങളിലും പൃഥിവ്യാദിപഞ്ചഭൂതങ്ങളിലും ശബ്ദാദിപഞ്ചതന്മാത്രകളിലും, അവ്യക്തമഹത്തത്വാഹങ്കാരതത്ത്വങ്ങളിലും സത്വരജസ്തമോഗുണങ്ങളിലും തൽപ്രതിബിംബിതന്മാരായ ത്രിമൂർത്തികളിലും, പരമാണുക്കളിലും പരിപൂർണ്ണമായി എന്നും [illegible] സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പരബ്രഹ്മത്തെ നിർദ്ദേശിക്കാനോ അറിയാനോ വർണ്ണിക്കാനോ ഇന്നവിധമുള്ളതെന്നു വാക്കുകൊണ്ടു പറവാനോ മനസ്സുകൊണ്ടു വിചാരിപ്പാനോ കഴിവില്ല. [illegible] പരബ്രഹ്മത്തെ സ്തുതിക്കുന്നതെ

അതെന്ന്? ചിന്തിക്കുന്നതെങ്ങനെ? നാമരൂപാദികളില്ലാത്ത വസ്തുവിനെ ദർശിക്കണമെന്നും, സ്തുതിക്കണമെന്നുംമററും പറയുന്നതുകൊണ്ടെന്തുപ്രയോജനം? ശ്രുതിസ്മൃതികൾപോലും ആ പരമാത്മാവിന്റെ നിലയെ വിവരിക്കുന്നതിനു കഴിവില്ലാതെ മൌനംഭജിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു നമ്മൾ വിവരിക്കുന്നതെങ്ങനെ? നാമരൂപാദികളെക്കവിഞ്ഞു, ഏതൊരുതത്ത്വം പ്രകാശിക്കുന്നുവോ, ആ തത്ത്വമേ, താൻ എന്നറിഞ്ഞു, എല്ലാററിലും സമഭാവനയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതാണ് ശ്രേഷ്ഠമായ ബ്രഹ്മധ്യാനം. ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളിലും സുഖദുഃഖങ്ങളിലും സമചിത്തനായി താൻ എന്ന ഭേദജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതാണ് പരിശുദ്ധമായ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠ. പരമാർത്ഥം ഇതായിരിക്കെ, കാട്ടിൽതന്നെ ഇരിക്കണമെന്നു പിടിച്ചു പറയുവാൻകാരണം എന്തു? മരക്കുററിപോലെ ഒരു സ്ഥലത്തു ഇളകാതെയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടെന്തുഫലം?

എന്നിങ്ങനെ പല യുക്തികൾ ഉപന്യസിച്ചതുകേട്ടു പുത്രന്മാരോടു തർക്കിക്കാൻ ആളില്ലാതെ വിഠോബാവൻ, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "ജ്ഞാനികളായ പുത്രന്മാരേ! നിങ്ങൾ ജനിച്ചപ്പോൾതന്നെ ജ്ഞാനവൈരാഗ്യം വാസനകളും ഉള്ളവരായിരുന്നതുകൊണ്ടു നിങ്ങളോടുവാദിച്ചു ജയിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തനല്ല. ഇത്രമാഹാത്മ്യത്തോടുകൂടിയ നിങ്ങളെ പുത്രന്മാരായിലഭിക്കുന്നതിനുവേണ്ടും ഞാൻചെയ്ത ഭാഗ്യം എന്താണെന്നറിയുന്നില്ല"

വിഠോബാവൻ അനന്തരം അനവധിശ്ലോകങ്ങളോടുകൂടി അവരെ സന്തോഷത്തോടെ ശ്ലാഘിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, പെട്ടെന്നു ബ്രഹ്മധ്യാനത്തിൽ മനസ്സുലയിച്ചു മൌനംഭജിച്ചു. ഉടനെ നിവൃത്തിനാഥനും ജ്ഞാനേശ്വരനും സ്വീകരമായ ശിവവിഷ്ണുസ്വരൂപം ധരിച്ചുനിന്നു, വിഠോബാവൻ കണ്ണുതുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ പുത്രന്മാരെ ശങ്കരശാർങ്ഗപാണികളായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതുകണ്ടു, രോമാഞ്ചത്തോടെ ആനന്ദതുന്ദിലനായി അവരെ സ്തുതിച്ചു.

ശങ്കരനാരായണസ്തുതി.

ഹേദേവ! ജഗൽപാവിത്ര്യമേ പ്രണാശകന്മാരെ ച
ഞ്ജാനനിലയിൽചുട്ടുമെഴിയതെ കടിച്ചുടൻ
വഹ്നിതചരാചരജഗന്നാശം നൽകും പരാൽ
പരേശപാപശമനേശ്വരൻ പണ്ടുമുന്നമൈക്യവാനവൻ.
ജ്ഞാനശേഖരർവാൻതിരിപ്പാസികൾക്കുള്ളെക്കും
സ്വസ്വരൂപജ്ഞാനാമൃതിന്നുതലിപ്പിച്ചിടിലച്ചുടൻ
പുരാവിമലരൂപ് ഭവാബ്ധിമധ്യേ ക്ഷേമമാം
ധരാധരമയമഞ്ഞ പാദധിയിൽ അമൂർത്താറായിതേ.
ഭ്രമിച്ചുവിലദൈത്യവർഗ്ഗമൂലനാശിപ്പൂണ്ടിളവേ
തികച്ചുകരാളാകൃതികൾ അന്തിച്ചുടൻ
സമസ്തജനമാററിമാധവിലപനിമാനിമഹേം
നമുക്കുമേകനാഥന്നുകൾക്കൊരവമെന്നവമേ.   (ഭൃംഗകം)
തമാലനാഭ്രാമണനുജ്ജന്മരൊന്നും ഭേദമേ—
റുമാധവനാശ്രമങ്ങളെല്ലാം ചമിച്ചുപരാ
സ്വാശ്രയമതറാശിച്ചപരമേശനപുത്രനായ്
വരുന്നിവനാരോ ചരിച്ചപുണ്യപുണ്യമൊന്നാണ്ടും.
ചരാചരജഗന്നാഥപാവനാധാരങ്ങളും
നിരാകാരരൂപാ ചമച്ചുവിധിയുമവൻപുത്രനാം
പരാപരവിധയെന്നാശപ്രഭാവംപൂണ്ടവനായനിർ-
മലാദ്ഭുത ചരിത്രമെന്തൊരുവിചിത്രമെൻദൈവമേ!
നിരസ്തയമീശ! നിഖിലവനസ്പൃക്കന്തൃതൻ
ശിരസ്സുമുറിച്ചുകണ്ണ തലമാലയാക്കിച്ചുപാ

കരുണാനിധേ നിന്റെ രൂപമോൎപ്പവനാരുവാൻ
പെരുത്തസുകൃതത്തിനാലിവനതൊത്തുവരായി വിസ്മയം!
ഭയങ്കരതരമായിയനാരസിംഹരൂപമുര
കയങ്കര! ഭവരതികരണപൂജകൾ പുത്രനായ്
പ്രിയം തരമുദാലീലകളിലുള്ളഴിച്ചിട്ടവ-
നായചരിതം ചരിച്ചപുണ്യമെന്തായ്ത്താം.
പുരാന്തകവോൻക്രൂരനെന്നെഹനിച്ചുമാൎക്കണ്ഡനാം
ധരാസുരനെനിത്യഷോഡശവയസ്സനാക്കീലയൊ?
ദ്വാദശചരിത്രനീയിവനപുത്രനായിവിധം
വരാനിഹവെച്ചുദൈവഗതിവിസ്മയംവിസ്മയം.
ഹരേതവപദാബ്ജഭക്തനിയായപ്രഹ്ലാദനെ
പരേതഗതിചക്രവൎത്തനിയുമുക്കനാംദൈത്യനെ
സുരേശ്യനരസിംഹമായിനിഹനിച്ചനീപുത്രനായ്
വരാനിവനിച്ചദൈവഗതിവിസ്മയംവിസ്മയം.
ഗജേന്ദ്രമഹാകൃതിപ്രഹിതചൂണ്ടഘോരാസുര
പ്രചണ്ഡനൊഹനിച്ചുലോകപരിരക്ഷണംചെയ്യുന്ന
ഭുജംഗശയനശൂഷണിമനാളകീൎത്തമായോരകം-
നുകന്റെവടിവായതെന്തുകൊണ്ടംകരശേഖര.
പിതാവിനഖിലേശനീഹനികയേറുവൻസാധിയാ
ഞെങ്ങാനതുഴൽപ്പെണ്ണേൎപ്പുവനപങ്കജാസ്യൽപദം
മഹോന്നതമുരാരമേകിയവൊൻമുരാപുത്രനാ-
യഹോമനജകിങ്കരമിവനചെന്നതെന്തത്ഭുതം
ഹരാസുരമഹാരാജപാതമാലിതംഭോജകീൎത്തനം.
സുരാസുരമഹാജപിച്ചുചരിതാപമാററീട്ടവാർ
നിരന്തമിഹമഹോപദേശ്യമിപ്പൊന്നതങ്കക്കനീ
പരാപരസുതപദന്നമഹോ വിസ്മയം വിസ്മയം.

ഇങ്ങനെ സ്തോത്രംചെയ്തു ഭക്തിയിൽലയിച്ചു, "ഹേ വൈകുണ്ഠവാസ! കൈലാസവാസ! നിങ്ങൾ എനിക്കു പുത്രനായി ജനിച്ചിരിക്കയാൽ എന്നെപ്പോലെ ധന്യനായവരുണ്ടോ? ഞാൻ തപസ്സുചെയ്യുന്നതെന്തിന്? നിങ്ങളെ സേവിച്ചു, നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചിരിക്കാതെ ഈ കാട്ടിലിരിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ച എന്റെ അറിവുകേടിനെ ഞാൻ ശപിക്കുന്നു. ജനിച്ചപ്പോൾ തന്നെ നിങ്ങളുടെ സ്വന്തരൂപംകാണിച്ചു എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നോ? ഇത്രനാളും മറഞ്ഞിരിക്കാൻ കാരണം എന്തോ?" എന്നു അത്യന്തഹൎഷസൂചകമായിപ്പറഞ്ഞിട്ടു ശോഭനദേവനെനോക്കി—"ഹേ ദേവദേവ! നിന്തിരുവടിയുടെ ദിവ്യരൂപത്തെയും അടിയനെ ദൎശിപ്പിച്ചനുഗ്രഹിക്കാൻ കരുണയുണ്ടാകണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. ശോഭനദേവൻ അതുകേട്ടു അത്ഭുതമായ ബ്രഹ്മരൂപം പ്രകാശിപ്പിച്ചുനിന്നു. എന്നിട്ടു പിതാവിനെനോക്കി—"ഹേ പരമസാധോ പരബ്രഹ്മത്തെ പരമാൎത്ഥമായറിഞ്ഞു, ബ്രഹ്മം താനെന്നുള്ള ബുദ്ധിയോടുകൂടി തനിക്കു ജനനമരണങ്ങളില്ലെന്നു ബോധിച്ചു സൎവ്വത്ര പരിപൂൎണ്ണനായിരുന്നാൽ അവന്നു സംസാരദുഃഖമുണ്ടോ? ഇപ്രകാരം സംസാരമുക്തനായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനിക്കു, നരകമെന്തു? സ്വൎഗ്ഗമെന്തു? ബന്ധമെന്തു? മോക്ഷമെന്തു? എല്ലാം ബ്രഹ്മമെന്നുള്ള അദ്വൈതവേദാന്തവാക്യപ്രകാരം, സകല ചരാചരവസ്തുക്കളും ബ്രഹ്മമയമെന്നും, ബ്രഹ്മം അണുവിൽ അണുവായി മഹത്തിൽ മഹത്തായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പരാപരവസ്തുവാണെന്നും, അറിഞ്ഞവനായതു ബ്രഹ്മാനന്ദാനുഭൂതിയോടുകൂടിയവൻ എന്നു മാത്രമല്ല, ഈ അനുഭൂതിയോടുകൂടി സംസാരത്തിലുൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവനെ ബ്രഹ്മവിത്തെന്നും, ജ്ഞാനിയെന്നും പറയും. ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ ഇരുന്നാലും സി

ഷ്ഠനോടു വിശ്വാമിത്രനും ജനകനോടു ശുകബ്രഹ്മർഷിയും, ശ്രീകൃഷ്ണനോടു ദുർവ്വാസാവും ചെന്നിരുന്നിട്ടുണ്ടു്. അതിനാൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിലിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനിയാണു് സന്ന്യാസിയെക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

അതിനു ഉത്തരമായി, വിദ്യാധരൻ—"അല്ലയോ സൃഷ്ടികർത്താവായ ദേവ! നിന്തിരുവടിയുടെ കല്പനകേൾപ്പാൻ അടിയനു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ദേവൻ കല്പനയനുസരിച്ചുതന്നെ നടന്നുകൊള്ളാമെന്നാണു്" എന്നറിയിച്ചശേഷം, ഭക്താമായിയെനോക്കി—"പ്രിയേ! ആചാര്യന്റെ അനുഗ്രഹപ്രകാരം ത്രിമൂർത്തികൾ നമ്മുടെ പുത്രന്മാരായി ജനിച്ചുനമ്മെ കൃതാർത്ഥരാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇനി നമ്മൾ തപസ്സു ചെയ്യേണ്ടതോ? വനത്തിലിരിക്കണമോ? നമ്മെപ്പോലെ പുണ്യമുള്ളവർ മറ്റാരുണ്ടു്?" എന്നാദരേ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ വർഷിച്ചു. ഭക്താമായി അത്ഭുതാനന്ദപരവശയായി, ഹാ ഹാ ഇത്രവിധമുള്ള അത്ഭുതങ്ങളും ലോകത്തിൽ നടക്കുമോ? അനസൂയാദേവി പണ്ടു്, അത്യർത്ഥിക്കയാൽ ത്രിമൂർത്തികൾ അവരുടെ പുത്രന്മാരായി ജനിച്ചിരുന്നു. മഹർഷിശ്രേഷ്ഠനായ അത്രിയുടെ തപോബലംകൊണ്ടും അനസൂയാദേവിയുടെ ആചാരശുദ്ധികൊണ്ടും, മൂർത്തിത്രയം അവരുടെ പുത്രഭാവം കൈക്കൊണ്ടതാണു്. എന്നാൽ യാതൊരു ഗുണവുമില്ലാത്ത അല്പജ്ഞയായ ഇവൾക്കു്, പുത്രരായി ജനിക്കുവാൻ ആ ദേവന്മാർക്കു തോന്നിയതു്, ആശ്ചര്യമായിരിക്കുന്നു. എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞു്, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ തൂകിക്കൊണ്ടു്, മൂന്നാമത്തെയാളെനോക്കി—"ഹേ ദേവി! നീ സരസ്വതിയോ ലക്ഷ്മിയോ പാർവ്വതിയോ ആരാണെന്നറിയത്തക്കവണ്ണം, നിന്റെ സ്വന്തരൂപം കാണിച്ചു ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. മൂന്നാമായി, സരസ്വതീലക്ഷ്മീപാർവ്വതിമാരോടുകൂടി ഇവരു, സ്വന്തരൂപം പ്രകാശിപ്പിച്ചുനിന്നു. വിദ്യാധരനും ഭക്താമായിയും അത്യാശ്ചര്യഭരിതരായി പരമേശ്വരിയുടെ പാദങ്ങളിൽ നമിച്ചു സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ വർഷിച്ചു. ഹേ ജഗദീശ്വരീ! ശങ്കരീ! ഭവാനീ! ത്രിപുരസുന്ദരീ! മഹേശ്വരീ! ഭവതിയുടെ ഉദരത്തിൽ സകലചരാചരങ്ങളും, അടങ്ങിയിരിക്കുമ്പോൾ, ഞങ്ങളുടെ പുത്രിയായി ജനിച്ചു്, ബാലഭാവം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു ഉചിതമാണോ? ഭവതിയുടെ അച്ഛനമ്മമാർ എന്ന പേരിനു ഞങ്ങൾ അർഹരാണോ? ഇങ്ങനെ മാതാപിതാക്കളുടെ വാക്കുകേട്ടു ദേവി പറഞ്ഞു—"സുകൃതികളേ! ഞങ്ങൾ നാലാളും ലോകത്തിലുള്ള അധർമ്മത്തെ പരിഹരിപ്പാനും, ഗോഹത്യമുതലായ ദുഷ്കൃതങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവരെ നിഗ്രഹിപ്പാനും, സഗുണനിർഗ്ഗുണാത്മകമാർഗ്ഗങ്ങളെ ഉപദേശിപ്പാനും, ഇവിടെ പുണ്യശാലികളായ നിങ്ങളുടെ സന്താനങ്ങളായി ജനിച്ചു. അവതാരകാര്യങ്ങൾ സാധിക്കുന്നതിനു നാട്ടിൽപോയി താമസിക്കേണ്ട കാര്യമുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു്, ഞങ്ങളുടെ വാക്ക മറുക്കാതെ നിങ്ങളും നാട്ടിലേക്കു വരണം. ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിലിരിക്കുന്ന അദ്വൈതജ്ഞാനം ഉള്ളവർക്കു നാടെന്നും കാടെന്നുമുള്ള ഭേദം വെളിപ്പെടാത്തതാകുന്നു. സുഖദുഃഖദ്വന്ദ്വങ്ങളെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളെക്കൂടാതെ വിചാരിക്കയും വിഷത്തെയും അമൃതത്തെയും ഒരുപോലെ കരുതികഴിക്കയും സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ സന്തോഷസന്താപങ്ങളുണ്ടാകാതെ, ഭക്ഷിക്കയും സ്നേഹവും വിരോധവും ഒരുപോലെ കരുതിപ്പോരുകയും ചെയ്യുന്ന ബ്രഹ്മനിഷ്ഠനു സമാനം ദേവന്മാരുംകൂടിയ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠനു ശ്രേഷ്ഠതകല്പിക്കാവതല്ല. അതുകൊണ്ടു നാടെന്നും കാടെന്നുമുള്ള ഭേദചിന്ത ഇരിക്കുന്ന കാലംവരെ പരമാർത്ഥജ്ഞാനം നിങ്ങൾക്കുണ്ടാവാൻ സംഗതിയാകയില്ല. ത്രിമൂർത്തികൾ മുതലായ ദേവന്മാരും മനുഷ്യാദി സകലജീവികളും ജഡങ്ങളും സൃഷ്ടിസ്ഥിതികൾക്കു ആധാരമായതും ചെയ്യുന്നതും, അഖണ്ഡാനന്ദരൂപവും, ചരാചരങ്ങളിൽ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന പരമചൈതന്യവും യാതൊന്നോ അതിനെയാണു് പരബ്രഹ്മമെന്നു പറയുന്നതു്. അതിനെ ഏകമെന്നോ അനേകമെന്നോ പറഞ്ഞുകൂടാ. ഏകമെന്നു നിശ്ചയിക്കുമ്പോൾ, ദ്വൈതഭ്രമങ്ങൾ മനസ്സിൽ സ്ഥലംപിടിക്കുന്നു. ആ പരാവസ്ഥ ഇന്നവിധത്തിലുള്ളതാണെന്നു പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലായ്കകൊണ്ടു ഈ പരമശിവൻ സനകസനന്ദനാദികൾക്കു ചിന്മുദ്രകൊണ്ടു കാട്ടിക്കൊടുത്തു പരമാർത്ഥാവിഷ്കൃതപ്പെട്ടു മൌനമുദ്രയിലിരിക്കുന്നു. ഈ മഹാവിഷ്ണുവും ആ പരബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ പ

റവാൻ കഴിവില്ലാതെ, ശ്രീബുദ്ധാവതാരമെടുത്തു മൌനം ദീക്ഷിച്ചു. ബ്രഹ്മദേവനും അതിനേക്കാൾ ശക്തിയില്ലെന്നുകണ്ടു മൌനം ദീക്ഷിച്ചിരിക്കയാണ്. വാക്കിനെ വാക്കുകൊണ്ടുതന്നെ സ്ഥാപിച്ചുകൊള്ളുന്നതുപോലെ പരമാത്മാവിന്റെ നിലയെ പരമാത്മാവുകൊണ്ടുതന്നെയാണറിയേണ്ടതു്. ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന സുഖദുഃഖങ്ങൾ താനല്ലാതെ മറ്റൊരാളറിയാത്തതുപോലെയും, മറ്റൊരാൾക്ക് അറിയിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്തതുപോലെയും, ആ പരമാത്മാവിനെ സ്വയം അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞുകൊള്ളണമെന്നല്ലാതെ മറ്റൊരാൾക്ക അറിയിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഗുരുവും ശിഷ്യനും ഒന്നായി അഭേദപ്പെട്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഉപദേശം വാങ്ങുന്നവൻ കൊടുക്കുന്നവൻ എന്നുള്ള ഭേദം ഉണ്ടാകുമോ? ഗുരു ശിഷ്യനെ നോക്കി, നീയേ ഞാൻ ഞാനേ നീ എന്നുള്ള അദ്വൈതാനുഭവത്തെപ്പറഞ്ഞുകൊടുക്കുമ്പോൾ, ശിഷ്യൻ ഗുരുവിൽനിന്നന്യനായിരിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? തന്റെ സ്ഥിതി അഭിന്നകീർത്തിയായിരിക്കെ, ഭിന്നകല്പന ചെയ്യുന്നതെന്തിനു്? എങ്ങനെ? മഹാഗ്നിക്ക തുല്യമായിരിക്കുന്നവർക്ക് കാടെന്നും നാടെന്നുമുള്ള ഭേദചിന്ത ഉണ്ടാകുമോ? (വിഠോബാവനോടു)ഹേ പുണ്യവാനേ! പരമാർത്ഥം ഇങ്ങനെ ഇരിക്കെ, താങ്കൾ നാട്ടിനെ വെറുത്തു കാട്ടിൽതന്നെയിരിക്കാൻ കാരണം എന്തു്?

വിഠോബാവൻ അതുകേട്ടു വന്ദിച്ചു ഭേദിയോടു പറഞ്ഞു --"ഇനി നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം നടക്കേണ്ടതാണ് എനിക്ക മുഖ്യമായ തപസ്സ്; അതുകൊണ്ടു നാട്ടിൽതന്നെ പോകാമെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. ഗുരുവിന്! എന്നാലിപ്പോൾതന്നെ പുറപ്പെടാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ത്രിമൂർത്തികളും ഭക്തിരക്ഷിതയും ഉടനെ വിഠോബാവനോട്,--"ഹേ ഭക്തോത്തമ! താങ്കൾ ഞങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്താതെയും മേലാൽ ഞങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ലീലകൾക്ക വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കാതെയും ഇരിക്കണം. അതാണ താങ്കളുടെ വാസ്തവസ്വരൂപമറിവു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. അനന്തരം നാലുപേരും ബാലഭാവം കൈക്കൊണ്ടു്, വിഠോബാവനെയും ഭക്തിരക്ഷിതയെയും യഥാപൂർവം പുത്രവത്സലരാക്കി മോഹിപ്പിക്കയും, അചിരേണ എല്ലാവരുമായി തിരിച്ചു്, ശിവാനന്ദസ്വാമിയുടെ ഗൃഹത്തെ പ്രാപിച്ചു സാധാരണബാലന്മാരെപ്പോലെ ലീലാവിനോദങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുകയുംചെയ്തു.

വിഠോബാവനെക്കണ്ടപ്പോൾ ശിവാനന്ദസ്വാമിക്ക അപാരമായ ആനന്ദവും ആശ്ചര്യവും ഉണ്ടായി. അദ്ദേഹം പലഉപചാരങ്ങളുംചെയ്യാൻതുടങ്ങി. വിഠോബാവൻ സന്തുഷ്ടനായി തന്റെ പത്നിയുടെ അച്ഛനമ്മമാരെ വന്ദിച്ചുപചരിച്ചു. ഭക്തിരക്ഷിത തന്റെ ഭാഗ്യത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരിച്ചു ഓർമ്മയിൽകൊണ്ടു്, നേത്രങ്ങളിൽ ആനന്ദബാഷ്പം തൂകിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

പത്താമദ്ധ്യായം.

(വിഠോബാവൻ എരുമക്കുട്ടിയെക്കൊണ്ടു വേദത്തെ വ്യാഖ്യാനിപ്പിച്ചതു്)

വിഠോബാവൻ നാട്ടിൽവന്നുചേർന്നതിന്റെ പിറ്റേദിവസംകാലത്തെ ശിവാനന്ദശേഖരൻ അദ്ദേഹത്തെ രാജധാനിയിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി അദ്ദേഹത്തെ രാജാവിനെക്കാണിച്ചു. നാട്ടിൽ വരുന്നതിനു മനസ്സില്ലാതിരുന്നുവെങ്കിലും ഒടുവിൽ പുത്രി സമ്മതത്തോടുകൂടിയാണ് വന്നതെന്നുള്ള വിവരം അറിയിക്കയുംചെയ്തു. രാജാവു്, അതുകേട്ടു്, അവരെ രണ്ടാളെയും വന്ദിച്ചശേഷം, വിഠോബാവനെനോക്കി"—ഹേ പരിശുദ്ധ അവധൂതാ! എന്തുകൊണ്ടാണ് [illegible] നിവാസവും ഉത്തമസ്ഥാനവും ആയ നാട്ടിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു് കാട്ടിൽ താമസിക്കാനുണ്ടായ കാരണം എന്താണെന്നരുളിച്ചെയ്യണം എന്നപേക്ഷിച്ചു.

വിദ്യോബാവൻ:—രാജാവിനെ ആശീർവദിച്ചുപറഞ്ഞു. ഹേ ധർമ്മിഷ്ഠന്മാരിൽശ്രേഷ്ഠനും പ്രബലനുമായ രാജശ്രേഷ്ഠ! നാട്ടിന്നാശ്രയം നരേന്ദ്രനാണ്. നരേന്ദ്രന്നാശ്രയം സേനാപതിയാണ്. സേനാപതിക്കാശ്രയം ഗുണമാണ്. ഗുണത്തിന്നു കരുണയാണാശ്രയം. കരുണയ്ക്കു ശാന്തിയാശ്രയം. ശാന്തിക്കു ധർമ്മമാശ്രയം. ധർമ്മത്തിന്നാശ്രയംസാധുക്കൾ. സാധുക്കൾക്കു ജഗദീശ്വരനാശ്രയം. ജഗദീശ്വരന്നു ഭക്തന്മാരാശ്രയം. ഭക്തന്മാർക്കു സമാധാനമാശ്രയം. സമാധാനത്തിന്നു, ആത്മജ്ഞാനമാശ്രയം. ആത്മജ്ഞാനത്തിന്നു സർവ്വസാക്ഷിത്വമാശ്രയം. സർവ്വസാക്ഷിത്വത്തിന്നു ബ്രഹ്മസാക്ഷാൽക്കാരമാശ്രയം. ബ്രഹ്മസാക്ഷാൽക്കാരത്തിന്നു ശാസ്ത്രവിചാരണമാശ്രയം. ശാസ്ത്രവിചാരണത്തിന്നു സാക്ഷിത്വമാശ്രയം. സാക്ഷിത്വത്തിന്നു സദാചാരമാശ്രയം. സദാചാരത്തിന്നു ജഗദ്വൈലക്ഷണ്യമാശ്രയം. ജഗദ്വൈലക്ഷണ്യത്തിന്നു സർവ്വസംഗപരിത്യാഗമാശ്രയം. സർവ്വസംഗപരിത്യാഗത്തിന്നു നിരന്തരനിഷ്ഠയാശ്രയം. നിരന്തരനിഷ്ഠയ്ക്കുതപസ്സാശ്രയം. തപസ്സിന്നു കാനനം പ്രധാനം. അതുകൊണ്ടാണ ഞാൻ കാട്ടിൽ പോയിരുന്നതു്. ധ്യാനത്തിന്നു തപസ്സും മനനത്തിന്നു സംസാരവും പ്രധാനമാകുന്നു. അതിനാൽ, ധ്യാനത്തിന്നുതകുന്ന തപസ്സു ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു.

രാജാവു്, ഇതുകേട്ടു പെട്ടെന്നെഴുന്നേറ്റു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽവീണു നമസ്കരിച്ചു്, ഹേ പരിശുദ്ധകേതോ! പരമാർത്ഥയോഗിൻ! പ്രജകൾ ചെയ്യുന്ന കുറ്റത്തിന്നു രാജാവാണുത്തരവാദി എന്നുള്ള സ്മൃതിവാക്യപ്രകാരം, ജ്ഞാനികളും മതാചാരശ്രേഷ്ഠന്മാരുമായ ബ്രാഹ്മണർ, അങ്ങേ അപമാനിച്ചുകാട്ടിയതായ അനാചാരത്തെ ക്ഷമിച്ചു എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കാറാകണമെന്നപേക്ഷയുണ്ടു" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

വിദ്യോബാവൻ, സന്തുഷ്ടനായി രാജാവിനെ ചാടുവാക്യങ്ങളാൽ അഭിനന്ദിപ്പിച്ചു്

"ഹേ രാജൻ താങ്കൾ പരിശുദ്ധഹൃദയനാകയാൽ സകലോത്തമമായ രാജഭോഗത്തെ അനുഭവിച്ചു സുഖിച്ചിരിപ്പാറാകട്ടെ എന്നനുഗ്രഹിച്ചു.

രാജാവു്, ഉടനെതന്നെ മന്ത്രിയെ അരികിൽവിളിച്ചു്, "ഹേ മന്ത്രിസത്തമ! വേഗം തന്നെ ഈ എഴുന്നള്ളത്തു വൈഢൂര്യപുരിയിൽ കൊണ്ടുപോയി മതാചാര്യനെ കാട്ടണം. ഇദ്ദേഹവും കണ്ടുകൊള്ളട്ടെ. ആ വഴിക്കൊക്കെ പരിശുദ്ധനെന്നു പറയുന്ന ബ്രാഹ്മണരോടു ചേർന്നിരിക്കുന്നതിൽ ഇദ്ദേഹത്തിനില്ലായ്മ എന്നുള്ള തീർപ്പും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വരണം" എന്നുമാജ്ഞാപിച്ചു. മന്ത്രി കല്പനയനുസരിച്ചു്, വിദ്യോബാവൻ ജ്ഞാനേശ്വരൻ മുതലായവരോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു. വൈഢൂര്യപുരിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഗോദാവരിയിൽ കുളിക്കാനായി, പോകുന്ന മതാചാര്യനെ വഴിയിൽവെച്ചു കണ്ടുമുട്ടി രാജാവിന്റെ എഴുത്തുകൊടുത്തു.

മതാചാര്യൻ മുമ്പുതന്നെ അലങ്കാരപതിയിലെ ബ്രാഹ്മണരുടെ നിവേദനത്താൽ ആ സംഗതി അറിഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ടു്, ആ എഴുത്തുകിട്ടിയ ഉടനെ, കുളിക്കാനായി കൂടെവന്ന ബ്രാഹ്മണരെ എല്ലാം അരികിൽ വിളിച്ചുവരുത്തി, ഹേ ബ്രാഹ്മണരേ സന്ന്യാസിയായിരുന്നു ജാതിഭേദം നോക്കാതെ ഭക്ഷിച്ചു ഭ്രഷ്ടനായവനെയും അവനെ ജനിപ്പിച്ചു്, ബ്രാഹ്മണരെന്നല്ലിയ കുട്ടികളെയും, നമ്മൾ അപമാനിച്ചു്, പന്തിയിൽ ചേർത്തു നമ്മുടെ ശുദ്ധിയില്ലായ്മയെന്നു തീർപ്പും കൊടുക്കണമെന്നാൽ. ഇതുപോലെ ഒരത്ഭുതം നിങ്ങളെങ്ങാനും കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ഇങ്ങനെയൊക്കെ നടപ്പായാൽ ആശ്രമധർമ്മങ്ങളും ജാത്യാചാരങ്ങളും ലോകത്തുനിന്നിൽക്കുന്നതെങ്ങനെ? എന്നുപരിഹാസമായിപ്പറഞ്ഞു.

ബ്രാഹ്മണർ:—ഇതൊരത്ഭുതംതന്നെയാകുന്നു. കറുത്തിരിക്കുന്ന കാക്കയെ വെളുത്തതാക്കണമെന്നു പറയുന്നതുപോലെയാണിതും. സന്ന്യാസിയുടെ കുട്ടികളെ പന്തിയിൽ കൂടവും ഇരുത്തുവാൻ പാടില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു ബ്രാഹ്മണരുടെ പന്തിയിൽ എങ്ങനെയാണിരുത്തേണ്ടതു്? സ്വധർമ്മഭ്രഷ്ടനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഇവന്റെ ഭ്രഷ്ടുതീർക്കുന്നതെങ്ങനെ? കാഞ്ഞിരം കല്പകവൃക്ഷമാക്കാൻ സാധിക്കുമോ? എന്നിങ്ങനെ മുഖംനോക്കിപ്പറയുന്നതുകേട്ടു്, മതാചാര്യൻ ആ എഴുത്തു വലിച്ചുകീറി ദൂരത്തെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. പിന്നിട്

മന്ത്രിയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. ഹേ രാജമന്ത്രി, ഇവരെ ഈ ജന്മം ബ്രാഹ്മണരോടു ചേൎത്തുനടത്താൻ പാടില്ല. അടുത്തജന്മത്തിൽ ഒരു വേള സാധിച്ചേക്കും. ഇങ്ങനെ ഞാൻ പറഞ്ഞതായി രാജാവിനോടുപോയി പറയു.

മതാചാൎയ്യന്റെ വാക്കുകേട്ടു മന്ത്രി, ജാതിമൎയ്യാദകളെ ലംഘിക്കുക അസാദ്ധ്യമെന്നു തന്നെ നിശ്ചയിച്ചു സമാധാനപ്പെട്ടുകൊണ്ടു തിരിച്ചുപോന്നു. ജ്ഞാനേശ്വരൻ തൽക്ഷണംതന്നെ ബ്രാഹ്മണരെ അരികിൽ വിളിച്ചു; വിഠോബാവൻ പരിശുദ്ധനാണെന്നും ഭ്രഷ്ടകല്പിക്കുന്നതു കേവലം അവരുടെ വ്യാമോഹംകൊണ്ടാണെന്നും മറ്റും യുക്തിപൂൎവ്വം പ്രസ്താവിച്ചു. പരമാൎത്ഥബോധമുള്ളവർ അദ്ദേഹത്തിനു ഭ്രഷ്ടുകല്പിക്കയില്ലെന്നും പറയാതിരുന്നില്ല. അതുകേട്ടു ബ്രാഹ്മണർ "എടാ തിരട്ടുപ്പയലേ! പരമാൎത്ഥബോധികളെ നീയേ കണ്ടിട്ടുള്ളു? നീ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതു നിന്റെ കുറവല്ല. [illegible] ഭ്രഷ്ടുകല്പിച്ച ദുഷ്ടന്റെ ബീജത്തിൽ ജനിച്ചവർ സുശീലരായിവരാൻ ഇടയില്ല. നിങ്ങളെത്തൊട്ടാൽ എന്നല്ല കണ്ടാൽപോലും പാപമുണ്ട്.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ശരി; അങ്ങുന്നിതുമതി മനസ്സിന്നു പ്രസാദമില്ലാതെ ശുദ്ധരോടു [illegible] നടക്കുന്ന നിങ്ങളെക്കണ്ടാലാണ് പാപമുള്ളു. ഞങ്ങൾ മനസ്സിന്നു പ്രസാദമുള്ള പരിശുദ്ധരാണ്. ഈ സംഭാഷണം കേട്ടുകൊണ്ടുനിന്ന വിഠോബാവൻ ഉടനെ പുത്രനെനോക്കി—"കണ്ണേ! ജ്ഞാനേശ്വരാ! നമുക്കിവിടെ താമസിച്ചിട്ടുകാൎയ്യമെന്തു? ഇവൎക്കു നമ്മെക്കൂട്ടിച്ചേൎത്തു നടത്താൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ പിന്നെ നാം നിൎബ്ബന്ധിക്കുന്നതു ഭംഗിയല്ല. നമുക്കു അളങ്കാവതിയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകാം. വരിക" എന്നു പറഞ്ഞു.

പുത്രനെ വിഠോബാവൻ ജ്ഞാനേശ്വരനെന്നു വിളിക്കുന്നതുകേട്ട്, ബ്രാഹ്മണർ കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടുപറഞ്ഞു.

"ഹേ വിഠോബാ! നീ ഈ കുട്ടിയെ വിളിച്ചപേരെന്താ? ഒന്നുകൂടി കേൾക്കട്ടെ."

വിഠോബാവൻ:—എന്തു്? ജ്ഞാനേശ്വരൻ എന്നാണ് ഞാൻ വിളിച്ചതു്? അവന്റെ പേരതാണ്.

ബ്രാഹ്മണർ:—വീണ്ടും ചിരിച്ചു,—അതിരിക്കട്ടെ. മറ്റുള്ളവരുടെ പേരുകൾ കേൾക്കട്ടെ.

വിഠോബാവൻ:—മൂത്തവന്റെ പേർ നിവൃത്തിനാഥ എന്നാണ്. ഈ ഇളയകുട്ടിയുടെ പേർ സോപാനദേവൻ എന്ന്—പെൺകുട്ടിക്കു മുക്താബായി എന്നപേര്.

ബ്രാഹ്മണർ:—"ഹാസ്യരോമന്ത്രതാനെ, കൊള്ളാം ഇതു് ഉടുപ്പില്ലാത്ത പട്ടുചരടുകെട്ടിയപോലെയിരിക്കുന്നു. പട്ടിക്കു സിംഹക്കുട്ടിയെന്നു പേർവിളിക്കുന്നതുപോലെയുമിരിക്കുന്നു. ഭ്രഷ്ടനായ നിനക്കു ജനിച്ച ദുഷ്ടക്കുട്ടികൾക്കു നിവൃത്തിനാഥ ജ്ഞാനേശ്വരൻ എന്നൊക്കെ പേർകൊടുത്തതുകൊണ്ടെന്തുഫലം? കാക്കയ്ക്കു കുയിലെന്നു പേരിട്ടാൽ അതു കുയിലാകുമോ? ഇത്രപരമ കൌതുകം ഇതിനുമുമ്പു കേട്ടിട്ടില്ല" എന്നിങ്ങനെ പരിഹസിച്ചു. അവർ വീണ്ടും കുളിക്കാനായിപ്പോയി, ഉടനെ ജ്ഞാനേശ്വരൻ അവരെ വിളിച്ചു്, "ഹേ ബുദ്ധികെട്ട ബ്രാഹ്മണരെ! ചന്ദ്രനെക്കണ്ടു നായ് കുരച്ചാൽ അതുകൊണ്ടു് [illegible] ചന്ദ്രനെന്തെങ്കിലും വരുമോ? ദൈവത്തെ ദുഷിക്കുന്നവർ നരകം അനുഭവിക്കുമെന്നല്ലാതെ ദൈവത്തിനതുകൊണ്ടെന്തുതാഴ്ചയാണുള്ളതു്? അതുകൊണ്ടു കാൎയ്യാകാൎയ്യവിവേകമില്ലാത്ത അജ്ഞാനികളായ നിങ്ങൾ കൈകൊട്ടിപ്പൊട്ടിച്ചിരിച്ചാൽ അതിൽ നിങ്ങൾക്കു അപമാനവും [illegible] ഉണ്ടാകുമെന്നല്ലാതെ ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു കുറവും വരാനില്ല.

ബ്രാഹ്മണർ—എടാ ദുഷ്ടാ! നിങ്ങൾ ചന്ദ്രനും ഞങ്ങൾ നായ്ക്കളും എന്നാണൊ നീ പറഞ്ഞതു്. ശരി, നിന്നെ ഇനി വിട്ടയയ്ക്കാൻ പാടില്ല. നില്ലവിടെ എന്നുപറഞ്ഞു പ്രഹരിപ്പാനായി അടുത്തു. ഉടനെ നിവൃത്തിനാഥ അവരെ തടഞ്ഞു— ഹേ വിപ്രന്മാരെ! ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതി വാസ്തവംപോലെ നിങ്ങളോടുപറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ഇനി നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടംപോലെ ഞങ്ങളെ ഉത്തമന്മാരെന്നോ അധമന്മാരെന്നോ വിളിച്ചു

ഒരു പത്രിക എഴുതിത്തരണം. എഴുതിത്തന്നില്ലെങ്കിൽ—ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിക്കാതെയിരുന്നാൽമതി—എന്നല്ല വെറുതെനില്ക്കുന്ന ഞങ്ങളെ പ്രഹരിപ്പാൻ വട്ടംകൂട്ടുന്നതു എന്തു ന്യായമാണു്?

ബ്രാഹ്മണർ:—നിങ്ങൾ വെറുതെ ആക്ഷേപിക്കാതെ വന്നവഴിക്കുപോയെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ഉപദ്രവിക്കാൻ വരുമായിരുന്നോ? ഞങ്ങളെ നായെന്നും മറ്റും പറയുന്നതെന്തിനു്?

നിവൃത്തിസാധു:—ഞങ്ങൾ വന്നതു ശ്രേഷ്ഠരിൽനിന്നു ഒരു വൈദികവിധി വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോകാനാണല്ലോ അതെഴുതിത്തന്നേച്ചെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ഒക്കെയും ശല്യമില്ലാതെയിരുന്നേനേ.

ബ്രാഹ്മണർ:—നിങ്ങൾ പറയുന്നതു നിങ്ങളുടെ വേദം—പറയൻ ബ്രാഹ്മണനാകുമോ? അതുപോലെ ഭ്രഷ്ടന്മാരായ നിങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിൽ കൂടി നടക്കാൻ യോഗ്യന്മാരാകുന്നതെങ്ങനെ? ഇതുകൊണ്ടു അകംപൊരുളൊന്നും പറഞ്ഞു സമയം കളയേണ്ട.

നിവൃത്തിസാധു;—ബ്രാഹ്മണരേ! നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നില്ല. വേദത്തെ പകുത്ത വ്യാസനും അദ്വൈതത്തിന്റെ മൂലകർത്താവായ വസിഷ്ഠനും രാമന്റെ ഗുരുവായ വാല്മീകിയും, ശുകനും വിശ്വാമിത്രനും താഴ്ന്നകുലത്തിൽ ജനിച്ചവരാണെങ്കിലും, തപസ്സുകൊണ്ടല്ലയോ ബ്രാഹ്മണ്യം സമ്പാദിച്ചു, അവർ ബ്രാഹ്മണർക്കു ആദിഗുരുക്കന്മാരായതു്, ഞങ്ങളെയിരിക്കെ തപസ്വിയായി എന്നുള്ള കാരണത്താൽ ഞങ്ങളുടെ അച്ഛനു് നിങ്ങൾ ഭ്രഷ്ടുകല്പിച്ചതെന്തിന്നു?

ബ്രാഹ്മണർ:—കൊള്ളാം അറിവില്ലാത്ത നിന്നോടെന്തിന്നു സംസാരിക്കുന്നു. ഇതുവരെപ്പറഞ്ഞിട്ടും നിനക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ലല്ലോ. കാരണം പറവാനില്ലെന്നായപ്പോൾ പഴങ്കഥകളൊക്കെപ്പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു—അല്ലേ? വസിഷ്ഠനും വാല്മീകിയും വിശ്വാമിത്രനുമൊക്കെ ആരാണെന്നു നിനക്കറിയാമോ? അവർ ദേവാനുഗ്രഹമുള്ള ദിവ്യന്മാരല്ലേ? നിന്റെ അച്ഛനും അതുപോലെ ദിവ്യനാകുമോ? പിറകെ ഉണ്ടെന്നുള്ള കാരണത്താൽ കൊള്ളുകയോ ഒരു മഹർഷിപത്നിമാരെ പുകഴ്ത്തുന്ന എന്നാദ്യജനെ പഴിക്കയാണു ചെയ്യുന്നതു? അല്ലേ? ഭാരദ്വാജമുനി ഒരു നീചസ്ത്രീയിൽ ജനിച്ചു എഴുകുട്ടികളെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗത്തുപോന്നു്, ഒരു ഉപനയനം ചെയ്യിച്ചു അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നു്, മഹർഷിമാരോടു അപേക്ഷിച്ചിട്ടും സാധിക്കയില്ലെന്നാണു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. അതു നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ? അപ്രകാരം ഭ്രഷ്ടനായ നിങ്ങളെയും വിശുദ്ധരാക്കാൻ ആരെക്കൊണ്ടും സാധിക്കയില്ല. മരിക്കുന്നതുവരെ ഭ്രഷ്ടന്മാരായിത്തന്നെയിരിക്കും. വെറുതേ വീണ്ടുംവീണ്ടും ഓരോന്നുപറഞ്ഞു സമയംകളയുന്നതെന്തിനു്?

നിവൃത്തിസാധു:—അപ്പോൾ ഞങ്ങൾ നീചനായ ഒരുവനു ജനിച്ചവർ ആണെന്നോ പറയുന്നതു്?

ബ്രാഹ്മണർ:—സംശയമെന്തു്? സന്യാസിയായി ജാതിഭ്രഷ്ടനായവനു ജനിച്ചവനായാൽ നീചനേക്കാളും താഴ്ന്ന മ്ലേച്ഛനാണെന്നുവേണം പറവാൻ.

നിവൃത്തിസാധു—നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു്, അറിവുകേടിന്റെയും അഹങ്കാരത്തിന്റെയും കൂടുതൽകൊണ്ടാണെന്നു, ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. വേദം പഠിച്ചിട്ടുള്ള ബ്രാഹ്മണരാരും ഇങ്ങനെ പറകയില്ലെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം.

ബ്രാഹ്മണർ;—വേദംപഠിച്ച ബ്രാഹ്മണർ, സന്യാസിയെ ശ്രേഷ്ഠനാണെന്നുതന്നെ പറയും.

നിവൃത്തിസാധു—പരമാർത്ഥജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയ പരമഹംസപദത്തെ പ്രാപിച്ച സന്യാസി ശ്രേഷ്ഠനാണെന്നു വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?

ബ്രാഹ്മണർ—സംശയമെന്തു്? അങ്ങനെതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

ഇത്രയുംകേട്ടപ്പോൾ ജ്ഞാനേശ്വരനു അത്ഭുതവും സന്തോഷവും ഉണ്ടായി. എന്നിട്ടു്, വെള്ളംചുമന്നുകൊണ്ടു അരികെക്കൂടിപ്പോയ ഒരു എരുമക്കിടാവിനെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിപ്പ

ഞ്ഞു—"ഹേ ബ്രാഹ്മണരേ! ആ പോത്തുകിടാവിനു സമന്മാരാണ് നിങ്ങൾ. വേദംപഠിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലല്ലേ നിങ്ങൾക്ക് നീതിയറിവാൻ സാധിക്കയുള്ളു. വേദം കണ്ണിനു കാണുകപോലും ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത നിങ്ങൾ ഈ പോത്തുകിടാവിനോടുപോലും യുക്തിപറഞ്ഞുനില്ലാൻ ആളാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നിങ്ങളോടു സംസാരിക്കുന്നതിൽ ഭേദം ഈ പോത്തുകിടാവിനെ വിളിച്ചു യുക്തികൾ പറയുകയാണ്".

ബ്രാഹ്മണർ:—ശരി, മുക്തന്മാരെ സ്തുതിക്കുന്നതു മൂഢന്മാരാണല്ലോ. അതുപോലെ ഈ പോത്തുകിടാവിനോളംപോലും അറിവില്ലാത്ത നിനക്കു യുക്തിവാദംചെയ്യാൻ അതുതന്നെ കൊള്ളാം.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—ശരി, ഈ പോത്തുകിടാവിനുള്ളതിൽ ശതാംശംബോധം നിങ്ങൾക്കുണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങളെ മാനിക്കതന്നെവേണം—ഇല്ലെങ്കിലോ?

ബ്രാഹ്മണർ,—എടാദുഷ്ടാ! നീ വെറും അസംബന്ധങ്ങൾ പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയോ? പോത്തുകിടാവിനു അല്പമെങ്കിലും അറിവുണ്ടെങ്കിലല്ലേ അതിൽ ശതാംശം ഞങ്ങൾക്കുണ്ടാകേണ്ടു? നിനക്കു, പറ്റുംപോലെ എന്തും പറയാമെന്നുള്ള അഹങ്കാരം കുറേ കൂടുതൽതന്നെ. പോത്തുകിടാവിനു ഗുണദോഷജ്ഞാനമുണ്ടെന്നു ഇക്ഷണം നീ ഞങ്ങൾക്കു ബോധ്യപ്പെടുത്തിത്തരണം. അല്ലെങ്കിൽ, അസംബന്ധം പറഞ്ഞതിന്റെ അപരാധം തരാതെ നിന്നെ ഞങ്ങൾ വിട്ടയയ്ക്കയില്ല. എന്നുച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു, അകലെക്കൂടിപ്പോയ പോത്തുകിടാവിനെ അവർ പിടിച്ചു, ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ മുമ്പിൽകൊണ്ടുനിർത്തി.

അതെ, ബോധ്യപ്പെടുത്തിത്തരാം എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു ജ്ഞാനേശ്വരൻ തന്റെ കൈ പോത്തുകിടാവിന്റെ തലയിൽതൊട്ടു തലോടി, "ഹേ പോത്തുകുട്ടി! ഒരുത്തൻ ബ്രാഹ്മണനാകുന്നതു, തപസ്സുകൊണ്ടോ ജാതികൊണ്ടോ ബ്രഹ്മജ്ഞാനംകൊണ്ടോ അതോ ആത്മാചാരങ്ങൾകൊണ്ടോ?—എന്തുകൊണ്ടാണെന്നു പരമാർത്ഥംപറഞ്ഞു ഇവരെ മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുക" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ അരുളപ്പാടുകേട്ടമാത്രയിൽ ആ പോത്തുകുട്ടി, മനുഷ്യരെപ്പോലെ സംസാരിക്കാൻതുടങ്ങി, നാലുവേദങ്ങളിൽനിന്നും അനേകവാക്യങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചു. ഒടുവിൽ, താഴെവരുന്ന പദ്യങ്ങൾചൊല്ലി,

ജന്മനാ ജായതേ ശൂദ്രഃ കർമ്മണാ ജായതേ ദ്വിജഃ
വേദപാഠാത് ഭവേദ്വിപ്രഃ ബ്രഹ്മജ്ഞാനാതു ബ്രാഹ്മണഃ ൧
ദാസീഗർഭസമുദ്ഭൂതം നാരദസ്യ മഹാമുനേഃ
തപസാബ്രാഹ്മണോജ്ജാതഃ തസ്മാജ്ജന്മനകാരണം. ൨
ഉർവ്വശീഗർഭസംഭൂതം വസിഷ്ഠസ്യ മഹാമുനേഃ
തപസാബ്രാഹ്മണോജ്ജാതഃ തസ്മാജ്ജന്മനകാരണം. ൩
ശൂദ്രീഗർഭസമുദ്ഭൂതം ശൌനകസ്യ മഹാമുനേഃ
തപസാബ്രാഹ്മണോജ്ജാതഃ തസ്മാജ്ജന്മനകാരണം ൪

എന്നിങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണത്വത്തിനു പ്രധാനം തപസ്സാണെന്നുകാണിക്കുന്ന ഈ പദ്യങ്ങളും പാടി ജ്ഞാനേശ്വരനെ നമിച്ചുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, ബ്രാഹ്മണർക്കു ആശ്ചര്യംകൊണ്ടു ഭയമുണ്ടായി. "ഹോ! ഇവൻ വലിയ അഭിചാരക്കാരൻതന്നെ. ഇവനെ ഭയപ്പെടുകതന്നെവേണം. ഇനി ഇവിടെ നിന്നാൽ ഇവൻനമ്മെ എന്തെല്ലാമാണ് ചെയ്യുന്നതെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. അതുകൊണ്ടു നമുക്കുപൊയ്ക്കളയാം എന്നന്യോന്യം മന്ത്രിച്ചു പ്രാണരക്ഷയ്ക്കായി ഓരോ വഴിയ്ക്കോടിയൊളിച്ചു.

[illegible]ാചാര്യൻ, ഉടനെ ഭയവിഹ്വലനായി, ഓടിച്ചെന്നു്. ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു. അനന്തരം വിശ്വരൂപനെയും നിവൃത്തിനാഥമുതലായ മറ്റു കുട്ടികളെയും വന്ദിച്ചു, ക്ഷമായാചനംചെയ്തു. പോത്തുകുട്ടി പറഞ്ഞതെല്ലാം വേദവിധിയിലുള്ളതാണെന്നും സത്യമാണെന്നും പരമാർത്ഥബോധമില്ലാതെ ദിവ്യന്മാരായ അവരെ

അവമതിച്ച അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു വിളിച്ചു തന്റെ ഭവനത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി, തന്റെ ബന്ധുക്കളോടൊരുമിച്ചിരുത്തി പന്തിഭോജനം കഴിപ്പിച്ചു. വേദാന്തവിഷയമായി പലതും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മറ്റുള്ള ബ്രാഹ്മണർ ഇതറിഞ്ഞു്, ഒരു സഭകൂടി ആലോചനതുടങ്ങി. ഭ്രഷ്ടന്മാരായ വിദ്യാധരൻ മുതലായവരെ മതാചാര്യൻ തന്നോടൊന്നിച്ചു പന്തിഭോജനം കഴിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, മേലാൽ മതാചാര്യനെ തങ്ങളുടെ സമുദായത്തിൽ ചേർത്തു നടത്തുകയോ വൈദികനാക്കി വകവയ്ക്കയോ യാതൊന്നും ചെയ്തുകൂടായെന്നു അവർ തീരുമാനിച്ചു. അന്നുമുതൽക്കു വൈദികനെ കണ്ടാൽ അവർ മിണ്ടുകപോലും ചെയ്യാതെയായി. അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരുമ്പോൾ ഒരുദിവസം മതാചാര്യന്റെ പിതാവിന്റെ ശ്രാദ്ധം വന്നു. അന്നു്, പിതൃദേവപൂജയെല്ലാമൊരുക്കി ക്രിയകളെല്ലാം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ബ്രാഹ്മണരെ ഭുജിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യത്തിലേക്കു്, വൈദികൻ തന്റെ ഗ്രാമസ്ഥന്മാരായ എല്ലാവരേയും ക്ഷണിച്ചു. അതിനു അവർ പറഞ്ഞതു്, "ഹേ വൈദികരേ! താങ്കൾ ഭ്രഷ്ടനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഏതോ കൺകെട്ടുവിദ്യകൊണ്ടോ മറ്റോ ഒരു എരുമക്കിടാവിനെക്കൊണ്ടു സംസാരിപ്പിച്ചു എന്ന കാരണത്തിന്മേൽ, ചില ഭ്രഷ്ടന്മാരെ താങ്കൾ പന്തിഭോജനം ചെയ്യിച്ചില്ലേ?—ഇനി അവരോടുകൂടി നടക്കുകയല്ലാതെ ഞങ്ങളോടുകൂടി നടക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. ഞങ്ങളാരും താങ്കളുടെ ഭവനത്തിൽ ഇനിയാതൊരു ശ്രാദ്ധകർമ്മത്തിനും വരികയുമില്ല" എന്നായിരുന്നു. അതുകേട്ടു്, മതാചാര്യൻ അധികം വ്യസനിച്ചു. ഇനി എന്താണു നിവൃത്തി എന്നിങ്ങനെ ചിന്താമഗ്നനായി മടങ്ങി വീട്ടിലെത്തി ഒരു ഭാഗത്തു ദുഃഖിച്ചിരുന്നു. നിവൃത്തിസാധു അതുകണ്ടു് ആചാര്യനോടു ആ വ്യസനത്തിന്റെ കാരണം ചോദിച്ചു. ആചാര്യൻ സകലവൃത്താന്തങ്ങളും ഒന്നൊഴിയാതെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂടിനടപ്പില്ലെങ്കിൽ തനിക്കു വലുതായ വിഷമതയുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു നിവൃത്തിസാധു അതുകേട്ടു്, "ഹേ ആചാര്യരേ! ഗുണമുള്ളവൻതന്നെ ഉത്തമജാതീയൻ. ഗുണമില്ലാത്തവൻ ഏതുവംശത്തിൽ പിറന്നാലും അവൻ ചണ്ഡാലനാകുന്നു. വേദത്തിലും ആ പ്രകാരമാണു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു ഗുണം കെട്ട ആ ഭ്രഷ്ടന്മാരെ ക്ഷണിക്കാതിരിക്കയായിരുന്നു നന്നു്. അവർ വന്നാലും ഒട്ടുംഫലവും കിട്ടുകയില്ല" എന്നുപറഞ്ഞു.

മതാചാര്യൻ:—എങ്കിലും ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കാലത്തോളം അതു നിരസിക്കാൻ നമുക്കു പാടില്ലല്ലോ. അല്ലെങ്കിൽ എല്ലാം സന്ന്യസിക്കണം. രണ്ടും കെട്ടനിലയിലിരുന്നാൽ ആളുകൾ പരിഹസിക്കും. നാട്ടൊക്കൊപ്പമിരിക്കണമെന്ന സംഗതി എനിക്കിന്നനുഭവമായി.

നിവൃത്തിസാധു:—ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും തപസ്സുമാണു ബ്രാഹ്മണചിഹ്നമെന്നു ഒരു എരുമക്കിടാവു പറഞ്ഞിട്ടുപോലും വിശ്വസിക്കാത്ത അജ്ഞാനികളായ ബ്രാഹ്മണരോടു നാം എന്തുചെയ്യാനാണു്—"കെട്ടുവറിട്ടാൽ ഇട്ടവാം കെട്ടും" എന്ന പഴമൊഴിപോലെ ഭ്രഷ്ടന്മാരും ശാസ്ത്രഹീനന്മാരുമായ ഞങ്ങളോടു സഹവസിക്കകൊണ്ടാണല്ലോ താങ്കൾക്കും ഈ ആപത്തു വന്നുകൂടിയതു്. കഷ്ടം! എന്നു ശോചിച്ചു പാരവശ്യം കാണിച്ചപ്പോൾ,

മതാചാര്യൻ പറഞ്ഞു:—പരമാർത്ഥജ്ഞാനികളായ നമുക്കു്, അജ്ഞാനികളായ ഈ ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂട്ടംകൊണ്ടു ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. അതില്ലെന്നുവെച്ചു യാതൊരുതരക്കേടും വരുവാനുമില്ല. പക്ഷേ പിതൃദേവതകൾക്കു പൂജിച്ച അന്നം ബ്രാഹ്മണരെത്തന്നെ ഊട്ടണമെന്നു വിധിയുണ്ടു്. അല്ലാതെ അവർ തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ല. മറ്റാരെയെങ്കിലും ഊട്ടിയാൽ ഊട്ടുന്നവനും അവന്റെ കുടുംബവും നരകത്തിൽ പതിക്കുമെന്നാണു് വേദവിധി. അതാണു എന്റെ വ്യസനത്തിനു കാരണം.

ഈ സംഭാഷണം കേട്ടുകൊണ്ടു നിന്ന ജ്ഞാനാംബരൻ ഉടനേ പറഞ്ഞു—"ഹേ ആചാര്യോത്തമ! പിതൃദേവതകൾക്കായി കല്പിച്ച അന്നം ആ പിതൃദേവതകൾ തന്നെയല്ലയോ ഭുജിക്കുന്നതു്? അല്ലാതെ, ഈ ബ്രാഹ്മണർ ഉണ്ണുന്നതുകൊണ്ടു എന്തുഫലം?

ആചാര്യൻ:—പിതൃദേവതകളെത്തന്നെ വരുത്തി ഊട്ടുന്നതിനുള്ള സാമർത്ഥ്യം അങ്ങേക്കുണ്ടോ? അതു സാധിക്കത്തക്ക കാര്യമാണോ?

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—അതുകൊണ്ടു സങ്കടപ്പെടേണമെന്നില്ല. പിതൃദേവതകളെ ഇപ്പോൾ തന്നെ ഞാൻ ഇവിടെ വരുത്താം. അവർ തന്നെ പന്തിയിൽ ഇലയിൽ വിളമ്പിയിരിക്കുന്ന അന്നം ഭക്ഷിക്കുന്നതു കാണിച്ചുതരികയും ചെയ്യാം; നോക്കിക്കൊൾക.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞശേഷം ആകാശത്തിലേക്ക നോക്കി. "ഹേ പിതൃദേവതകളേ! നിങ്ങൾക്കായി ഈ ബ്രാഹ്മണോത്തമനാൽ സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട ഈ അന്നം ഇക്ഷണം തന്നെ സർവ്വജനസമക്ഷം വന്നു ഭക്ഷിച്ചു ബ്രാഹ്മണർക്ക മോദം ഉദിപ്പിച്ചു കൊടുത്ത് അദ്ദേഹത്തെ അനുഗ്രഹിക്കുവിൻ" എന്നാജ്ഞാപിച്ചു.

ഉടനെ, ആകാശത്തിൽ നിന്നും അനവധി വിമാനങ്ങൾ ഭൂമിയിലേക്ക താഴുന്നതു കാണപ്പെട്ടു. പരിശുദ്ധരായ പിതൃദേവതകൾ ഓരോരുത്തരായി വിമാനങ്ങളിൽ വന്ന് മതാചാര്യന്റെ അങ്കണമുറ്റത്തിറങ്ങി, പന്തിയിൽ വിളമ്പിയ അന്നപാത്രങ്ങളുടെ (ചോറിലകളുടെ) പക്കത്തിലിരുന്നു ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. അതു കണ്ടപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണർ മുതലായ എല്ലാവരും ആനന്ദാശ്രു തൂകി വിവശന്മാരായി ഓടിച്ചെന്നു മതാചാര്യന്റെ പാദത്തിൽ നമസ്കരിച്ചു. അനന്തരം പിതൃദേവതകളെയും പ്രത്യക്ഷം വന്ദിച്ചശേഷം, ജ്ഞാനേശ്വരനെയും നിവൃത്തിസ്വാമിയെയും വന്ദിച്ചു സ്തുതിച്ചു. "ഹേ മഹാത്മാക്കളേ! നിങ്ങൾ തന്നെ പ്രത്യക്ഷദൈവങ്ങൾ. നിങ്ങളേയും നിങ്ങളെ ഉപചരിച്ച മതാചാര്യനെയും അപമാനിച്ച ഞങ്ങളുടെ അറിവുകേടിനെ ക്ഷമിപ്പിൻ" എന്നിങ്ങനെ അഭയപ്രാർത്ഥന ചെയ്തപ്പോൾ മതാചാര്യന്റെ മനസ്സുതെളിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ആനന്ദവിമഗ്നനായി ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ വന്ദിച്ചു",—"സ്വാമിൻ! തിരുവടി തന്നെയാണ് സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരൻ, എന്നൊക്കെ സ്തുതിക്കുന്നതുകേട്ട്, ജ്ഞാനേശ്വരൻ—ബ്രാഹ്മണരെ നോക്കിപ്പരിഹാസമായിട്ട്,—ഹേ ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരേ! ഭ്രഷ്ടന്മാരെയും ഭ്രഷ്ടന്മാരെ ഉപചരിച്ച വൈദികനെയും നിങ്ങൾ എന്തിനു വന്ദിക്കുന്നു? അതു നിങ്ങൾക്ക കുറവല്ലേ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ബ്രാഹ്മണർ:—ജഗന്നായക! സ്വാമി! ഇങ്ങനെ ചൊല്ലിക്കുന്നതു സങ്കടമാണ്. അറിവില്ലാതെ ഞങ്ങൾ ചെയ്തുപോയ അപരാധങ്ങളെ ക്ഷമിച്ചു ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണം.

ജ്ഞാനേശ്വരൻ:—വൈദികരേ! നിങ്ങളുടെ അനാചാരം ക്ഷമിക്കത്തക്കതല്ല. പിതൃദേവതകൾ അന്നം ഭക്ഷിക്കുന്നിടത്തു നിങ്ങൾക്കെന്തുകാര്യം? അവരെ തീണ്ടി അശുദ്ധപ്പെടുത്താതെ വേഗം പൊയ്ക്കൊള്ളുവിൻ!

ബ്രാഹ്മണർ—സ്വാമിൻ! കരുണാനിധേ! 'ഉണ്ണികളിടറിലും പിഴച്ചു കാൽവയ്ക്കിലും കണ്ണിനു കൌതുകമല്ലോ പിതാക്കൾക്ക" എന്ന ചൊല്ലുപോലെ, തിരുവടിയുടെ സൃഷ്ടിവർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട അജ്ഞാനികളായ ഈ പാപന്മാരെ അനുഗ്രഹിച്ചു രക്ഷിക്കണമേ!

ബ്രാഹ്മണരുടെ അപേക്ഷകേട്ട്, ജ്ഞാനേശ്വരൻ പ്രസന്നനായി, അവരെ കൂടെ ഉള്ളു ചെന്നിരുന്നുകൊൾവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. പിതൃദേവതകൾ ഭക്ഷിച്ചു സന്തൃപ്തരായി ജ്ഞാനേശ്വരനെ വന്ദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവർക്ക യാത്രപറഞ്ഞയച്ചു. അനന്തരം ബ്രാഹ്മണർക്ക പ്രത്യേകം ഇലയിട്ട്, അന്നം വിളമ്പിച്ചു ഊട്ടിത്തൃപ്തരാക്കി, മതാചാര്യനെ ആനന്ദപരിപ്ലുതനാക്കിച്ചെയ്തു.

അന്നുമുതൽ ആ നാട്ടിലുള്ള ബ്രാഹ്മണർ മുതലായ നാലുജാതികൾക്കും ജ്ഞാനേശ്വരനെക്കുറിച്ചു ഭയഭക്തി വർദ്ധിച്ചു. അദ്ദേഹം സാക്ഷാൽ ഭഗവാന്റെ അവതാരം തന്നെയെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വന്ദിച്ചു പൂജിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെ കുറേനാൾ അവിടെ താമസിച്ചശേഷം, ജ്ഞാനേശ്വരന്റെ നിയോഗപ്രകാരം എല്ലാവരുമായി അദ്ദേഹത്തെയും വിധോബാവൻ മുതലായവരെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു അലങ്കാരവതിയിലെത്തി രാജാവും മന്ത്രി മുതലായവരും പ്രജകളുമെല്ലാം ഈ വർത്തമാനം അറിഞ്ഞു ശിവരാമനാഥന്റെ ഗൃഹത്തിലെത്തി, ജ്ഞാനേശ്വരൻ മുതലായവരെ വന്ദിച്ചുനിന്നു. ജ്ഞാനേശ്വരനും എല്ലാവരെയും ഉചിതമാ

പ്രകാരങ്ങൾ ചെയ്തനുഗ്രഹിച്ചു സന്തുഷ്ടനാക്കിയശേഷം അവനാഗ്രഹിച്ച കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കാൻ അനുവദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തിയുടെ ഫലമായി മാതാപിതാക്കൾക്കും രാജ്യവാസികൾക്കും അനന്ദത്തെയും ശ്രേയസ്സിനെയും വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അനന്തരം, ഉചിതകാലങ്ങളിൽ സല്പുത്രലാഭാദിസുഖങ്ങളെ ഉപഭോഗിച്ചശേഷം, ബ്രഹ്മഹത്യ മുതലായ ദുഷ്കൃത്യങ്ങളെ നിശ്ശേഷം കളഞ്ഞിട്ടു ലോകത്തെ പവിത്രമാക്കി, ധർമ്മത്തെ പരിപാലിച്ച് പരമസായുജ്യമായ സദ്ഗതിയെ പ്രിയപ്പെട്ട സമ്പൂർണ്ണന്മാരായ സഹോദരന്മാരോടും, സുകൃതികളായ മാതാപിതാക്കന്മാരോടുംകൂടി അവൻ ആ ഗതിയെ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു.

ജ്ഞാനസാരചരിത്രം സമാപ്തം.

കുചേലചരിത്രം.

പൊൽപ്പൂമാതിൻ മനോവാഞ്ഛിതകരമധുരാകാരമാവിഷ്കരിച്ചു
സ്വപ്നേ ഭക്തർക്കു തെളിച്ചും പരിഭവസമുദായം പരിഹരിച്ചും
കൃഷ്ണാരോമൽക്കരാഗ്രേ ധരിച്ചപ്പൃഥുകമനുഗ്രഹിച്ചംഗീകരിച്ചും
വിദ്യോതിക്കുന്ന വേദാന്തമഹിതപരമധാമമേകാശ്രയം മേ

പിറ്റേദിവസവും പതിവുപോലെ അനന്തന്മാരായ ഉപാസകർ മുതലായ ഭാഗവതന്മാരെ നോക്കി, സൂതപൗരാണികൻ പറഞ്ഞു. ഭക്തജനമകുടാലങ്കാരമുക്താമണികളായ ധീരന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ അപേക്ഷയനുസരിച്ച് ഞാൻ ഇതുവരെ പറഞ്ഞ കഥകളെല്ലാം എന്നാൽ എഴുതപ്പെട്ടവയായിരുന്നു. ഇനി കുചേലചരിത്രം വ്യാസമഹർഷി ഭാഗവതപുരാണത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുള്ളതുതന്നെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചു നിങ്ങളെ കേൾപ്പിക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു; ഭക്തിപൂർവം ശ്രവിച്ചുകൊൾവിൻ!

ശുകബ്രഹ്മർഷി പരീക്ഷിത്തുരാജാവിനോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

അഖണ്ഡാനന്ദസച്ചിൽസ്വരൂപനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ, മനഃപീഠത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചാരാധിക്കുന്ന ഭാഗവതാഗ്രേസരനായ പരീക്ഷിത്തുരാജാവേ! ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ സതീർത്ഥ്യനായിരുന്ന ദരിദ്രനായ കുചേലബ്രാഹ്മണന്റെ ഐശ്വര്യപ്രാപ്തിയും മോക്ഷസിദ്ധിയും അടങ്ങിയ ദിവ്യചരിത്രത്തെ ഞാൻ പറവാൻപോകുന്നു. ഇതു, പാവനവും പാപവിനാശനവും ആകുന്നു. അലയാഴികളാൽ വലയപ്പെട്ട ഭൂതലത്തിന്റെ മുഖംപോലെ ശോഭിക്കുന്ന ഈ ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ വിലയേറിയ തൊടുകുറിപോലെ വിളങ്ങുന്നതായി ഉത്തമമധ്യം എന്നു നാമധേയത്തോടുകൂടി ഒരു രാജ്യമുണ്ട്. ലൌകികവും വൈദികവുമായ മഹിമാതിശയത്താൽ അതു പട്ടണം കൌസ്തുഭമാലകളണിഞ്ഞ മഹാലക്ഷ്മീദേവിയുടെ മംഗല്യസൂത്രംപോലെ, ശോഭിച്ചിരുന്നു. ഐശ്വര്യസമൃദ്ധിയാൽ സ്വർഗ്ഗലോകത്തെപ്പോലും ജയിക്കുന്ന ആ രാജ്യത്തിൽ ഭവന്തി എന്നൊരു ദേശം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ ഈ കഥ നടക്കുന്ന കാലത്ത് അധിവസിച്ചിരുന്ന സുന്ദരിമാരായ യുവസ്ത്രീകൾ കാന്തന്മാരുമായുള്ള പ്രണയകലഹത്തിൽ കണ്ഠത്തിൽനിന്നും പൊട്ടിച്ചിതറിയ മുത്തുമാലകളാലും മറ്റു ആഭരണങ്ങളാലും, ഭവനപ്രാന്തങ്ങൾ വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല, ബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരായ ഭക്തന്മാരുടെ നാമഘോഷങ്ങളാലും, വേദപാഠങ്ങളാലും ഓങ്കാരശബ്ദം നിരന്തരമായി മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടുമിരുന്നു. വയലുകളിലെ നെല്ലുകൾ ഭഗവദ്ധ്യാനനിരതന്മാരായ ഭക്തന്മാർ നമസ്കരിക്കുന്നതുപോലെ, കതിരുകളിൽ തലതാഴ്ത്തിയും ബ്രഹ്മജ്ഞാനനിരതന്മാരായി നിവർന്നിരിക്കുന്ന യോഗികളെപ്പോലെ ചിലതു നിവർന്നും, തൈമാവുകളൊടുകൂടിയ പച്ച

സ്വർണ്ണപത്മം വഹിച്ച മഹാലക്ഷ്മിയുടെ സ്വർണ്ണാംശം പോലെ പ്രകാശിച്ച്, വിചിത്രവ
ർണ്ണങ്ങളായ സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങളോടും മധുഫലങ്ങളോടും കൂടിയ പൂന്തോട്ടങ്ങളാലും അഴകേ
റിയ ചെറുതും മത്സ്യങ്ങൾ തത്തിക്കളിക്കുന്നതുമായ സ്ഫടികജലസമ്പൂർണ്ണങ്ങളായ തടാക
ങ്ങളാലും പൂങ്കാവുകളാലും, ആത്മാരാമന്മാരായി ഉഴന്നുവരുന്ന അതിഥികളെ സല്ക്കരിച്ചന്നം
നൽകുന്നതിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധകളായ ഗൃഹിണികളാലും, മറ്റും ആ ദേശം സവിശേഷരമ
ണീയവും മനോഹരവുമായിരുന്നു. കാർമേഘമെന്നു ചിന്തിച്ച്, മയിലുകൾ നടനമാടുന്ന
ക കേശഭാരവും പൂത്തിർ പക്ഷിയെന്നു വിചാരിച്ചു മയിലുകൾ പാദങ്ങളെ സ്വാമൊധ
ഷ്യവും, താമരകളെന്നു ഭ്രമിച്ച്, വണ്ടുകൾ അണയുന്ന മുഖാരവിന്ദങ്ങളും കലർന്ന വരവ
ർണ്ണിനിമാരായ ബാലസ്ത്രീകളാൽ പ്രശോഭിതമായും ഇരുന്നു. രമ്യങ്ങളായ പ്രാസാദങ്ങളും,
ഹർമ്മ്യങ്ങളും ചന്ദ്രശാലകളും നാടകശാലകളും മുനിയാശ്രമങ്ങളും യജ്ഞശാലകളും വർണ്ണാ
ശ്രമധർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു വ്യതിചലിക്കാതെ, ബ്രാഹ്മണാദിചാതുർവ്വർണ്ണ്യർ കുടിപാർക്കുന്ന
തെരുവുകളും, സമൃദ്ധങ്ങളായ ആപണങ്ങളും, നിർഗ്ഗന്ധകുസുമങ്ങളെ ശരീരസുഗന്ധത്താൽ
സുഗന്ധീകരിച്ച്, സുഗന്ധപുഷ്പമാണെന്നു പുരുഷന്മാരെ ഭ്രമിപ്പിച്ചു വസിക്കുന്ന ബാല
സ്ത്രീകളുടെ വിനോദവീഥികളും ആബാലവൃദ്ധം സ്ത്രീപുരുഷന്മാരിൽ പ്രകാശിച്ചുകാണപ്പെ
ടുന്ന സൌശീല്യാദിഗുണങ്ങളും, ശാസ്ത്രജ്ഞാനാധിക്യങ്ങളും ദേവസാന്നിദ്ധ്യമുള്ള അനേകം
ദേവാലയങ്ങളും, മറ്റുംകൊണ്ടു അവിടം അളകാപുരത്തെയും, സ്വർഗ്ഗലോകത്തെയും നാഗ
ലോകത്തെയും അതിശയിച്ചു. ആ ദേശത്തിന്റെ സമീപമായി, മനോജ്ഞങ്ങളായ വൃക്ഷ
ലതാദികളാൽ പ്രശോഭിതമായ വനത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ, ത്രിഭുവനത്തെ മൂന്നടിയാക്കിയ
ഉഗ്ര ത്രിവിക്രമസ്വാമിയെപ്പോലെ, നിരന്തരം നിൽക്കുന്ന ഒരു പർവ്വതമുണ്ട്. ഈ ക
ഥനടക്കുന്നകാലത്ത്, അതിന്റെ താഴ്വരകളിൽ അധിവസിച്ചിരുന്ന വേടന്മാർ മരവുരി
ഉടുത്തും ഫലമൂലം ഭക്ഷിച്ചും മുനിവരന്മാരെപ്പോലെ ദിവസംകഴിച്ചുവന്നു. സിംഹം ആ
ന മുതലായ മൃഗശ്രേഷ്ഠങ്ങളാൽ അധിവസിക്കപ്പെട്ട വനാന്തങ്ങൾ അനവധി ചേർന്നി
രുന്നു. കൊടുമുടികളിൽ അസംഖ്യം പർണ്ണശാലകളും, ആ ശാലകളിൽ അധിവസിക്കുന്ന
ബ്രാഹ്മണന്മാരുടെ വേദഘോഷങ്ങളും, യാഗകർമ്മങ്ങളും ഹവിർഭാഗം സ്വീകരിച്ച്, ആശീ
ർവദിക്കുന്ന ദേവന്മാരുടെ ശംഖഘോഷങ്ങളും, ഭക്തി, ജ്ഞാനി, സ്വധർമ്മമായ യാഗസാധ
നങ്ങളുടെ അനുഷ്ഠാനങ്ങളും നിരന്തരമായിഭവിച്ചു. അവിടെയുള്ള ജ്ഞാനികളും സിദ്ധന്മാരും
ശാസ്ത്രവാദങ്ങളിലും ഭക്തി, കർമ്മം യോഗം ജ്ഞാനം എന്നീ മോക്ഷോപകരണങ്ങളിലും,
വേദപാഠങ്ങളിലും വേദാന്തതത്വാന്വേഷണങ്ങളിലും സർവ്വദാ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.
പരിപാവനമായ ആ ഋഷികുലത്തിലൊന്നിൽ പാലാഴിയിൽ പൂർണ്ണചന്ദ്രനെന്നപോലെ
സാത്വികതേജസ്സോടുകൂടി ഒരു ബാലൻ ജനിച്ചു. അവനെ മാതാപിതാക്കൾ ശ്രദ്ധയോ
ടുകൂടിപ്പരിപാലിച്ചു വളർത്തിവന്നു. ശാസ്ത്രാചാരവിധിപ്രകാരം വൈദികകർമ്മങ്ങളും നാമകര
ണവും ചെയ്തു യഥാകാലം വിദ്യാഭ്യാസവും ചെയ്യിപ്പിച്ചു. ബാല്യത്തിലേതന്നെ ആ ബാ
ലനിൽ ദൈവഭക്തി, ഔന്നത്യമുതലായ ഗുണങ്ങൾ പ്രകാശിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസവി
ഷയത്തിൽ ഗുരുവായിവരിച്ചിരുന്ന് സാന്ദീപനിമഹർഷിയെ ആയിരുന്നു. സകലചരാ
ചരഗുരുവായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനും, അക്കാലത്തു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സതീർത്ഥ്യനായി ഭ
വിക്കാൻ ഇടയായി. വിദ്യാഭ്യാസാവസാനത്തിൽ സമാവർത്തനം കഴിഞ്ഞശേഷം ആ ബ്രാഹ്മ
ണബാലൻ ഗാർഹസ്ഥ്യത്തെ പാലിക്കണമെന്നുള്ള മാതാപിതാക്കളുടെ നിർബന്ധമനുസ
രിച്ച്, വയോശീലരൂപാദിഗുണങ്ങളും ആഭിജാത്യവുമുള്ള ഒരുകന്യകയെ വിവാഹംചെയ്തു
എങ്കിലും ലോകവ്യവഹാരങ്ങളിൽ സ്വഭാവവിരക്തനും, ആത്മജ്ഞാനിയുമായ അദ്ദേഹം
കൃഷ്ണപാദാരവിന്ദധ്യാനങ്ങളിലും വേദഘോഷങ്ങളിലും ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിലും
സമർത്ഥനായി കർമ്മവും ജ്ഞാനവും പുരസ്കരിച്ച്, ശാന്തിയെ വരിച്ച്, ദിവസങ്ങളെ ന
യിച്ചുവന്നു. ദിവസംതോറും ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ എഴുന്നേറ്റുകുളിച്ച് നിത്യകർമ്മങ്ങൾ
കഴിച്ചു ഭഗവന്നാമജപംചെയ്തു ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അന്തർമ്മുഖമാക്കി നിയമിച്ചു, ഭഗവദ്ധ്യാ
നത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. കാടെന്നും വീടെന്നും ഞാനെന്നും നീയെ
ന്നും മറ്റുമുള്ള ഭേദഭാവനകളോടുകൂടാതെ സർവ്വം ബ്രഹ്മമയം ബ്രഹ്മമനിത്യം എന്നു ജ്ഞാനി

ശ്രയത്താൽ ബുദ്ധിയെ ഉറപ്പിച്ചു ജീവസന്ധാരണം ചെയ്തു. അതുമൂലം അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന ആസ്തികന്മാരെല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെ വാക്കുകൊണ്ടും മനസ്സുകൊണ്ടും ബഹുമാനിച്ചു പൂജിച്ചുവന്നു. ഒന്നിനെക്കുറിച്ചും വിചാരിക്കയോ പ്രയത്നിക്കയോ ചെയ്യാതെയിരുന്നതുകൊണ്ട്, കഠിനമായ ദാരിദ്ര്യം അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചു. മിക്കവാറും മലിനമായ കീറത്തുണികൾ തുന്നി നഗ്നതയെ മറയ്ക്കുമായിരുന്നതിനാൽ ചീന്തവസ്ത്രം ധരിക്കുന്നവൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'കുചേലൻ' എന്ന് അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരും വിളിക്കപ്പതിവായിത്തീർന്നു. സാദ്ധ്വിയായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹധർമ്മിണി ഭർത്താവു യാചിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന അല്പധാന്യാദികളെക്കൊണ്ടു മിതമായും ഹിതമായും നിത്യവൃത്തികഴിക്കയും യഥാശക്തി അതിഥികളെ സൽക്കരിക്കയും വേദവിധിപ്രകാരം പാതിവ്രത്യധർമ്മം വിടാതെ ഭർത്താവിനെ ശുശ്രൂഷിക്കയും ചെയ്തു കുലസ്ത്രീകൾക്കൊരു മാതൃകയായി ശോഭിച്ചു. അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുവരവെ പുത്രന്മാരില്ലാത്തവർക്ക് നരകമുണ്ടെന്നുള്ള വേദവാക്യത്തെ പ്രമാണമാക്കി കുചേലൻ തന്റെ ധർമ്മപത്നിയിൽ ശുഭാവസരത്തിൽ പുത്രോല്പാദനം ചെയ്കയും ഗർഭിണിയായ അവൾ യഥാകാലം കോമളനായ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കയും ചെയ്തു. പുത്രന്മാർ വർദ്ധിക്കുന്തോറും പാപങ്ങൾ മുടിയുമെന്നുള്ള ശാസ്ത്രവാക്യത്തെ സ്മരിച്ചു വീണ്ടും തന്റെ ധർമ്മപത്നിയിൽ പുത്രനെ ഉല്പാദിപ്പിച്ചു; ഇങ്ങനെ കാലംതോറും പ്രസവിക്കയാൽ ഒടുവിൽ ഇരുപത്തേഴു സന്താനങ്ങൾക്ക് ആ ദമ്പതിമാർ മാതാപിതാക്കളായി ഭവിച്ചു. കുചേലനും പത്നിയും ഭിക്ഷയാചിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന മുതൽകൊണ്ടായിരുന്നു പരാധീനങ്ങളിൽ ഭാഗമായ ആ കുടുംബം നിത്യം കഴിച്ചുവന്നതു്. അവർക്കു തൃപ്തിയാംവണ്ണം ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിനുതന്നെ അതു തികയുകയില്ലെങ്കിലും അതിലൊരോഹരി, അഭ്യാഗതന്മാരായ അതിഥികൾക്കു കൊടുക്കുക പതിവായിരുന്നു. ശയനവും ഭക്ഷണവും ഒഴിച്ചുള്ള സമയങ്ങളിൽ ആ കുടുംബാംഗങ്ങൾ നാമജപവും ഈശ്വരഭജനവും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കും. നിഷ്കിഞ്ചനനായ കുചേലന് ഇത്ര ഉഗ്രമായ താപങ്ങളനുഭവിക്കേണ്ടതായ ദുഃഖം ഒരു ഭാരമായിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഭക്തനായിരുന്നതിനാൽ ആകുലതകൾക്കിടംകൊടുക്കാതെ, സർവ്വദാ സന്തുഷ്ടനായി സമയം നയിച്ചു. പലവിധം പുണ്യങ്ങൾ ചെയ്തു പുത്രാദിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ധനികന്മാർക്ക് ഒരു പുത്രനെപ്പോലുംകൊടുക്കാത്ത ഈശ്വരൻ ഈ ദരിദ്രബ്രാഹ്മണനു ഇത്രയധികം സന്താനങ്ങളെ ദാനംചെയ്തതു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മായാവിലാസമെന്നല്ലാതെ നമുക്കെന്തു പറവാൻകഴിയും!

കുടുംബഭാരത്തിൽ കുചേലൻ ഭിക്ഷാടനത്തിനുപോകാതെ സർവ്വദാ ബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠയിലിരിക്കുക പതിവായി. ഇതിനാൽ സന്താനങ്ങളെ പോറ്റുന്നവിഷയത്തിൽ ആ മാതാവിനായിരുന്നു ഭാരം കൂടുതലായിത്തീർന്നു. പ്രായമുള്ള സന്താനങ്ങളും അവളുമായി യാചിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന അല്പധാന്യം പാകപ്പെടുത്തിയാൽ പതിവുപോലെ അതിഥികൾക്കൊരംശം നീക്കിവച്ചാൽ ശേഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടു കുഞ്ഞുങ്ങൾക്കൊ മാതാപിതാക്കൾക്കൊ വിശപ്പടക്കാൻപോലും നിവൃത്തിയില്ലാതെയിരുന്നു. ചോറായിപ്പാകപ്പെടുത്തിയാൽ തെല്ലും തികയുകയില്ലെന്നു കണ്ടു കഞ്ഞിയായിത്തന്നെ വെച്ചു ഓരോ കുമ്പിൾ കഞ്ഞി അവരവർ കുട്ടികൾക്കും ഒരു കുമ്പിളിൽ ഭർത്താവിനും ഭാഗിച്ചുകൊടുത്തശേഷം കുചേലപത്നി ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ ഒരു ഭാഗംമാത്രമേ ഭക്ഷിക്കാറുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതിനിടയിൽ അറിവില്ലാത്ത കുട്ടികൾ വിശപ്പുകൊണ്ടു മറ്റുകുഞ്ഞിന്റെ ഇലകൾക്ക് പിടിക്കുന്നതും അതുമൂലം പലപ്പോഴും കഞ്ഞി തറയിൽ വീണു നഷ്ടപ്പെടുന്നതും കുട്ടികളുടെ നിലവിളിയും മറ്റുപദ്രവങ്ങളെല്ലാം സഹിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ധനികന്മാരുടെ കുട്ടികൾ വിശിഷ്ടവസ്ത്രങ്ങളും ആഭരണങ്ങളും ധരിച്ചിരിക്കുന്നതുകാണുമ്പോൾ അതുപോലെ തങ്ങൾക്കുണ്ടാക്കിത്തരണമെന്നുള്ള കുട്ടികളുടെ നിർബ്ബന്ധവും പലപ്പോഴും ദുസ്സഹമായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ കുചേലപുത്രന്മാരുടെ ആഭരണങ്ങൾ പൂണൂലും വസ്ത്രം കൗപീനവുമായിരുന്നു. വിശപ്പു സഹിക്കവയ്യാതെ കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുട്ടികളുടെ ഉപദ്രവങ്ങളും മറ്റുമുള്ളവയായ അസ്വാസ്ഥ്യംപറ്റിയെല്ലാം ഒന്നുമറിയാത്ത കുചേലനോ സംബന്ധി

ച്ചില്ല. സർവ്വവും ബ്രഹ്മമയമാണെന്നും സുഖദുഃഖങ്ങൾ തന്നിൽകാണുന്ന ചലനങ്ങളല്ലാതെ മറ്റൊന്നല്ലെന്നും നിശ്ചയം വന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം സർവ്വദാ സന്തുഷ്ടനായിത്തന്നെ ബ്രഹ്മധ്യാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ദാരിദ്ര്യത്തെ തൃണമാത്രംപോലും ഗണിച്ചില്ല. ഈ ദുഃഖങ്ങളും ഭർത്താവിന്റെ അപരിമിതസന്തോഷവും ഒന്നും കാര്യമായി ഗണിക്കാതെയും അന്തഃകരിച്ചു അന്യന്മാരുമായി ഒരു വാക്കുപോലും പറയാതെയും കുചേലപത്നിയും മനസ്സന്തോഷത്തെ പാലിച്ചുതന്നെ ദിവസങ്ങളെ നയിച്ചു. എങ്കിലും മാതൃസഹജമായ പുത്രവാത്സല്യംകൊണ്ടും കരണങ്ങളുടെ ശക്തിക്ഷയത്താൽ കഠിനം ബാധിക്കകൊണ്ടും, ദാരിദ്ര്യപരിഹാരമാർഗ്ഗം ഒരു ദിവസം വിചാരിക്കാതെയിരുന്നില്ല. ഒരുദിവസം ജ്ഞാനോദയമായ ഭർത്താവു അന്യകാര്യങ്ങളിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സമയംനോക്കി വിനയപൂർവ്വം വന്ദിച്ചു ദേഹസന്ദേഹമുഖിയായി ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു. "അല്ലയോ പ്രാണനാഥ! നിന്തിരുവടി ലോകവ്യാപാരങ്ങളെന്നും ഞാനും ഈ കുട്ടികളും സംസാരബന്ധമായിട്ടാണ കഴിയുന്നതു്. ഭവാൻ സുഖദുഃഖാദികൾ ശരീരത്തിനുള്ളതാണെന്നുള്ള ബോധസ്വരൂപം വെളിഞ്ഞു് ആത്മമാത്രനായി ആനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നു. കുട്ടികളെപ്പോറ്റാൻ ഭിക്ഷയാചിക്കാൻപോലും പോകുന്നില്ല. ജ്ഞാനികൾക്കു ഈ സ്വഭാവം വരേണ്ടതാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ഞാൻ അറിയാതിരിക്കയല്ലെങ്കിലും മനുഷ്യരെ ഭയന്നാൽ മാതാവിനു മക്കളെക്കുറിച്ചുണ്ടാകുന്ന സ്നേഹവാത്സല്യത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ചിലതു പറവാൻ ഭാവിക്കുന്നതിൽ അപ്രിയമുണ്ടാകാതിരിക്കേണമെന്നപേക്ഷയുണ്ട്. വിശപ്പുസഹിക്കാതെ കരഞ്ഞു നമ്മുടെ കുട്ടികൾ അങ്ങിങ്ങായിത്തളർന്നു കിടക്കുന്നു. കുട്ടികളെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതു മാതാപിതാക്കളുടെ ധർമ്മമാണെന്നു പുരാണങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ വിശപ്പുകൊണ്ടു് നശിക്കാൻ പോകുന്ന ഈ ചെറിയവരെ കണ്ടുകൊണ്ടു മിണ്ടാതെയിരുന്നുകളയുന്നതു്, നിന്തിരുവടിക്കു ധർമ്മമോ? ഈ ദുഃഖം ഞാൻ സഹിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കിടയാക്കിയതു് മുജ്ജന്മകർമ്മമോ? ഹരിഹരി പാപിയായ എന്റെ ഗർഭത്തിൽവന്നു ജനിക്കാൻ ഇടയാകയെല്ലയോ നിർദ്ദോഷികളായ ഈ കുട്ടികൾ ഇത്ര സങ്കടമനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നതു്? കഷ്ടം ദാരിദ്ര്യത്തോളം വലുതായ ദുഃഖം ലോകത്തിൽ മറ്റെന്തുള്ളൂ? വിശേഷിച്ചും ദാരിദ്ര്യം പൂർവ്വജന്മകൃതമായ പാപത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നു ആത്മജ്ഞാനവേദികൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ദാരിദ്ര്യം സർവ്വസങ്കടങ്ങൾക്കും ഒരു പിശാചാണെന്നാണു് സൂക്ഷ്മം ചിന്തിച്ചുനോക്കിയാൽ പറയേണ്ടതു്. ദേഹം ധരിക്കുന്നകാലത്തോളം ദാരിദ്ര്യം ജ്ഞാനികൾക്കായാലും അജ്ഞാനികൾക്കായാലും അനിഷ്ടഫലത്തെത്തന്നെ ചെയ്യുന്നു. കരണങ്ങളുടെ ശക്തിയെ കുറപ്പിച്ചു, ഹൃദയത്തെ തപിപ്പിച്ചു, ദേഹത്തെ ശോഷിപ്പിച്ചു വികലന്മാരാക്കി പ്രവൃത്തിക്ക അശക്തരാക്കുന്ന ഒരു മഹാവ്യാധിയാണു ദാരിദ്ര്യം. സ്നേഹബന്ധംവിട്ട് അന്യോന്യം കലഹിക്കുന്നതിനു സഹോദരന്മാരെയും മാതൃപിതാക്കളെയും ഹേതുകാരണമാക്കുന്നു. നീചപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നതിനു ഭയമില്ലാതാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനും ഇതു്, ഹേതുവാണെന്നുള്ളതിനു വാല്മീകിമഹർഷിയുടെ ആദിമചരിത്രംതന്നെ ഒരു സാക്ഷ്യമല്ലയോ? എല്ലാംകൊണ്ടും ഘോരഘോരമായ ഈ ദാരിദ്ര്യപിശാചത്തെ, നമ്മുടെ പടിക്കുവെളിയിലാക്കുന്നതിനു കരുണ ചെയ്തുകൊള്ളണം. ഞാൻ നോക്കിയതിൽ അതിനൊരുപരിഹാരമാർഗ്ഗമുണ്ട്. ഭവാനും ജഗന്നാഥനായ ശ്രീകൃഷ്ണനും സതീർത്ഥ്യന്മാരായി വളർന്നവരാകകൊണ്ട്, ഭഗവാസന്നിധിയിലൊന്നു ചെല്ലുന്നതുകൊള്ളാം. ഈ സങ്കടമുണർത്തിച്ചാൽ അദ്ദേഹം കരുണാകടാക്ഷം ചൊരിയാതിരിക്കയില്ല. ഭൂഭാരഹരണത്തിനായി അവതരിച്ച മഹാവിഷ്ണുദേവൻതന്നെയല്ലോ അദ്ദേഹം. ലോകകണ്ടകനായ കംസൻ മുതലായവരെക്കൊന്നു്, ദ്വാരകയെന്ന മഹാനഗരത്തിൽ, സർവ്വൈശ്വര്യസമ്പന്നനായി അധിവസിക്കുന്ന ആ മഹാത്മാവിനെ ചെന്നുകണ്ടാൽ നമ്മുടെ കുട്ടികൾക്കെങ്കിലും ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ട വകയെങ്കിലും കല്പിച്ചുതരാതെയിരിക്കയില്ല. നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ഭജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നമ്മുടെ സങ്കടത്തെ ആ കരുണാകരൻ സഹിക്കയില്ല. വിശപ്പുകൊണ്ടു വൻ കരയുന്ന ആ തിരുവടി ആശ്രിതരായ ഈ കുട്ടികളുടെ സങ്കടത്തെമാത്രം ഉപേക്ഷിക്കയില്ല. ഒന്നും തന്നില്ലെങ്കിലും ദേവന്മാർ മുതലായവരൊന്നും കാണാത്ത ആ അ-

ഭിയതിരുവടികളെ ഓർമിക്കുന്നതു്, പുണ്യപ്രദവും പാപനാശനവുമാണല്ലോ. മുക്തിക്കും ആ പാദദർശനംതന്നെ മതിയാകും. ഏതായാലും ജഗദാധാരഭൂതനായ ഭഗവാന്റെ രാജധാനിയിലേക്കു ഇപ്പോൾതന്നെ പുറപ്പെട്ടുപോയി, നമ്മുടെ സങ്കടം അറിയിക്കണം. എന്നിങ്ങനെ അമൃതമധുരമായും, മാർദ്ദവമഞ്ജുളമായും ഭാര്യപറയുന്നതുകേട്ടു്, തപോധനനായ കുചേലൻ, പറഞ്ഞു.

“മക്കാംക്കവേണി മനോജ്ഞഭാഷിണിയായുള്ളവളേ! നിന്റെ വാക്കുകൾകേട്ട ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. ഈ ജന്മത്തിൽ ദുഃഖം അനുഭവിക്കുന്നവർ മുജ്ജന്മം പാപം ചെയ്തവരും സുഖമനുഭവിക്കുന്നവർ പൂർവജന്മപുണ്യമുള്ളവരാകുന്നു. അതിനെപ്പറ്റി വിചാരിച്ചു ദുഃഖിക്കുന്നതു ശരിയാകുമോ? ഹേ സുന്ദരി,

“പൂമകന്റെ വിധിപോലെ ധനാദിയുമെല്ലാമാപ്പുനരല്ലയോ
കാമമെത്രയതുളവായിടുകിലുമല്ലമേതുമതിനാലതില്ലഹോ.”

എന്നാണല്ലോ നീതിജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്; അതുകൊണ്ടു്, ഈ ലോകത്തെ അനുഭവം വിധിയാണെന്നല്ലാതെ സങ്കടപ്പെട്ടിട്ടാവശ്യമില്ല. അവരവർ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കുമെങ്കിൽ ലോകത്തു കീഴ്മേലെന്നുള്ള ഭേദം ഉണ്ടായിരിക്കുമോ? കർമ്മഫലമെന്നതു്, ജന്മാന്തരങ്ങളിൽ ചെയ്ത പുണ്യപാപങ്ങളാണെന്നു മഹാന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കർമ്മംതന്നെ ജനനമരണങ്ങളെയും സുഖദുഃഖങ്ങളെയും ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നു. കർമ്മങ്ങളുടെ ശുഭാശുഭമനുസരിച്ചു്, ലോകത്തു്, സുഖിയെന്നും ദുഃഖിയെന്നും, ധനിയെന്നും ദരിദ്രനെന്നും ബ്രാഹ്മണനെന്നും ചണ്ഡാലനെന്നും മറ്റുള്ള ഭേദങ്ങളുണ്ടാകുന്നു. അതു്, ഈശ്വരപ്രകൃതിവിലാസമാകുന്നു. അല്ലയോ കുടുംബിനി! നീ ലോകരോടെ ഉപചരിച്ചു രക്ഷിക്കുന്നതിനു ധനം വേണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നു. ആകാശത്തിൽ പറക്കുന്ന പക്ഷികളും കാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മൃഗങ്ങളും, തങ്ങളുടെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ രക്ഷിക്കാൻ ധനം ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ? അതിനായി നന്നു യാചിക്കാറുണ്ടോ? നാളത്തേക്കുമില്ലെന്നുള്ള വിചാരമുണ്ടോ? ഭക്ഷണം കിട്ടാഴികയാൽ അവ വല്ലതും വരാതെ നശിച്ചുപോകുന്നുണ്ടോ? അതുകൾ രക്ഷപ്പെടുന്നതെല്ലാം ഈശ്വരകാരുണ്യംകൊണ്ടല്ലയോ? അങ്ങനെ സമാധാനപ്പെടാൻ നിനക്കെന്തുകൊണ്ടു സാധിക്കുന്നില്ല. ഈ വിശ്വവാസികളായ സകല ജീവജാലങ്ങളെയും, യഥോചിതം സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ആ ജഗദീശ്വരൻ, നിന്റെ കുട്ടികളെമാത്രം രക്ഷിക്കയില്ലെന്നുണ്ടോ? ഒരിക്കലുമില്ല. എന്നധൈര്യപ്പെട്ടിരിക്കുക. ശിശുക്കൾ ഗർഭത്തിൽ വളരുമ്പോഴും പിറന്നശേഷമുള്ള തന്നിലും മുലപ്പാലുണ്ടാകുന്നതും മലമൂത്രങ്ങൾ വിസർജ്ജിക്കുന്നതുമെല്ലാം സർവേശ്വരന്റെ കല്പനപ്രകാരമാണെങ്കിൽ, പിൽക്കാലം അതുകൾ ജീവിക്കേണ്ട മാർഗ്ഗത്തെ അദ്ദേഹംതന്നെ കാണിച്ചുകൊടുക്കാതെയിരിക്കുമോ? ജീവിതം എത്രനാളത്തേക്കെന്നു ബ്രഹ്മാവു ശിരസ്സിൽ വരച്ചതിനു മാറ്റമുണ്ടാകുമോ? നിന്റെ കുട്ടികളെ ഞാനും രക്ഷിച്ചില്ലെങ്കിലും, ആയുസ്സുള്ളതുവരെ അവരവരുടെ കർമ്മത്തിനൊത്ത സുഖദുഃഖങ്ങളോടുകൂടി ജീവിച്ചിരിക്കതന്നെ ചെയ്യും. ജീവസന്ധാരണത്തിനാവശ്യമുള്ള ഭക്ഷണാദികൾ തേടിക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യും. എന്തുവരുന്നതോ അതു വിധിയാണെന്നു സമാധാനപ്പെടണം. ഞാൻ ധനികനാണെന്നും എനിക്കു സുന്ദരിയായ ഒരു ഭാര്യയുണ്ടെന്നും, പരിപൂർണ്ണമായ ഭവനത്തിൽ ഞാൻ ജനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അവരെ ഞാൻ രക്ഷിക്കുന്നുവെന്നും, എന്റെ സഹായമില്ലെങ്കിൽ അവർ ജീവിക്കുന്നതെങ്ങനെയെന്നും, ഞാൻ നല്ലയോഗ്യക്കാരൻ, സുന്ദരൻ, എന്നും, ഞാൻ സുഖമായിരിക്കുന്നതെന്റെ സാമർത്ഥ്യത്താലാണെന്നും, മറ്റും മൂഢന്മാർ വിചാരിക്കുന്നു. കൂടാതെ, കണ്ടതൊക്കെയും മോഷ്ടിച്ചും വഞ്ചിച്ചും വ്യാജംപറഞ്ഞും കള്ളസ്സാക്ഷിപറഞ്ഞും തന്നെ സംബന്ധിച്ചസ്ത്രീകളെ വ്യഭിചരിപ്പിച്ചും വ്യഭിചാരവൃത്തി വാദിച്ചും മറ്റും ഹീനപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തു ധനം സമ്പാദിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ധനം നിത്യവൃത്തിക്കുള്ള ഉപകരണമാകുന്നു. നിത്യവൃത്തികഴിക്കുന്നതിനും ശേഷിച്ചതു സമ്പാദിച്ചു ധനവാനാകുന്നതിനും അതിനെ അല്പകളുഗ്രഹിക്കുന്ന ചിലർ ധനം ഉറക്കൂട്ടി ഭൂമിയിൽ കുഴിച്ചുവെച്ചും മറ്റുംനിധികാക്കുന്ന ഭൂതംപോലെ സൂക്ഷിക്കുന്നു. ലുബ്ധനെന്നും പിശുക്കനെന്നും പേർ സമ്പാദി

ച്ച്, യാതൊരു ധർമ്മവും ചെയ്യാതെ വീണു മരിച്ചുപോകുന്നു. അതിന്നിടയിൽ, ഇന്ദ്രനെന്നും ചന്ദ്രനെന്നും കല്പവൃക്ഷമെന്നും കാമധേനുവെന്നും മററുംമുഖസ്തുതിചെയ്യുന്ന ചില വന്ദികന്മാർ ആവശ്യമുള്ളതൊക്കെ കൊടുക്കുമെങ്കിലും അനാഥികളായി വിലപിച്ചു പടിക്കൽവന്നുകിടക്കുന്ന അതിഥികളെ മാളികയിലിരിക്കുന്ന അവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കുകപോലും ചെയ്യുന്നില്ല. പോരെങ്കിൽ അവരെ അവിടുന്നു ഉന്തിത്തള്ളിയോട്ടാൻ കല്പനകൊടുക്കയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെയുള്ള ധനികന്മാർ കുബേരതുല്യന്മാരായാലും അതുകൊണ്ടു സാധുക്കളുടെ അധഃപതനത്തിന്നും നരകാനുഭൂതിക്കും ഇടയാകുമെന്നല്ലാതെ എന്തുഫലമാണുള്ളത്? രാജാവിങ്കൽനിന്നും, ദായാദന്മാരിൽനിന്നും ഭയപ്പെടേണ്ടതായിക്കൊണ്ടുമിരിക്കും.

"അർത്ഥാനാമാർജ്ജനേ ദുഃഖമാർജ്ജിതാനാം ച രക്ഷണേ.
നാശേദുഃഖംവ്യയേദുഃഖംധിഗർത്ഥഃ കിംദുഃഖഭാജനം"

എന്നാണല്ലോ ശാസ്ത്രം. ഇങ്ങനെ സർവ്വപ്രകാരേണയും ദുഃഖഭാജനമായ അർത്ഥത്തെ അറിവുള്ളവർ ആഗ്രഹിക്കുമോ? എത്ര അർത്ഥമുണ്ടായാലും മരണമൊഴിച്ചുവയ്ക്കാനോ മരണസമയത്തു കാലദൂതന്മാർ വരുമ്പോൾ കൈക്കൂലികൊടുത്തു താമസിപ്പിക്കാനോ സാധിക്കുമോ? പാപകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള നരകം അനുഭവിക്കാൻ പോകുമ്പോൾ പകരം മറെറാരാളെ പണംകൊടുത്തേല്പിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? അതുകൊണ്ടു അർത്ഥം അനർത്ഥമാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. അർത്ഥം, അഹങ്കാരം, കോപം, മുതലായ ദുർവ്വികാരങ്ങളെയും മനോബന്ധങ്ങളെയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. പണത്തിലുള്ള ആശ ജീവകാരുണ്യാദിഗുണത്തെ മറയ്ക്കുന്ന കരിനിഴലും ഈശ്വരവിചാരധാരയെ മുറിക്കുന്ന കൈവാളുമാകുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, അതു മനുഷ്യർ സ്ഥിരമായി സമ്പാദിച്ചു വയ്ക്കാവുന്നതുമല്ല. ചക്രങ്ങളെപ്പോലെ ഓരോരുത്തരിൽ മാറിമാറി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതുമാകുന്നു. എന്നാൽ യാതൊരു കുറവും ഇടിവുമില്ലാത്ത മഹാസമ്പത്തുവേറെയുണ്ട്. അതു സകലചരാചരനിയാമകനായ ഭഗവാന്റെ പാദാരവിന്ദഭജനമാകുന്നു. ആ സമ്പത്തു സമ്പാദിക്കുന്നവർ, ഒരിക്കലുമൊഴിവില്ലാത്ത ആനന്ദത്തിൽ മുഴുകി, നിത്യനിർവ്വാണപദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. മറ്റുള്ള സമ്പത്തു ദുഃഖസമുദ്രത്തിൽ മുക്കി, നരകപാതാളത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നതാകുന്നു. മണ്ണാശ, പെണ്ണാശ, പൊന്നാശ, എന്നീമൂന്നുപാശങ്ങളാണ്, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിലേക്കു മനുഷ്യനെ വിടാതെ ബന്ധിച്ചുകൊള്ളുന്നത്. നീ ഈ കുട്ടികളെ നിന്റെ പുത്രന്മാരാണെന്നു ഭ്രമിക്കുന്നു. ഇവർ ഇതിന്മുമ്പു എത്രയോപേരുടെ പുത്രന്മാരായി ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. എത്ര പുത്രന്മാരെ ജനിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി, എത്രപേർക്കു പുത്രന്മാരായും അച്ഛന്മാരായും ഭവിക്കാനിരിക്കുന്നു. അതൊന്നും വിചാരിച്ചുനോക്കാതെ ഇങ്ങനെ ഭ്രമിക്കുന്നതു എത്ര കഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. ജ്ഞാനബുദ്ധിയിൽ ഈവക മിഥ്യാവിചാരങ്ങളുദിക്കുന്നതു്, മായാശക്തിയുടെ വിലാസമത്രേ ആകുന്നു. ബാലകർ ചപലന്മാരാണല്ലോ. സന്താനത്തിന്റെ സുഖത്തേയും ദുഃഖത്തേയും അതിശയിക്കുന്ന ഹാ കഷ്ടം! പുത്രന്മാരും, അർത്ഥമെന്നപോലെ സർവ്വദുഃഖകാരണമാകുന്നു. പ്രസവിക്കുമ്പോഴും വളർത്തുമ്പോഴും ദുഃഖം. വല്ലരോഗവും അവർക്കു പിടിപെട്ടാൽ അപ്പോൾ ദുഃഖം. ദുർവ്വഴികളും പ്രവർത്തിച്ചു പാതിത്യമാകിയാൽ അപ്പോൾ ദുഃഖം. മരിക്കുമ്പോൾ ദുഃഖം. മരിച്ചില്ലെങ്കിലും ആയുസ്സിന്റെ പ്രമാണമില്ലാത്തതാൽ, മരണമെപ്പോൾ ഭവിച്ചേക്കുമെന്നു ശങ്കിച്ചുള്ള ദുഃഖം. വിവാഹത്തിന്മുമ്പു മകൻ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗമാചരിച്ചാൽ അതു ദുഃഖം. അജ്ഞാനിയായാൽ അതും ദുഃഖം. എന്നുവേണ്ട, പുത്രന്മാരെക്കൊണ്ടു ദുഃഖമല്ലാതെ സുഖമൊരിക്കലുമുണ്ടാകുന്നില്ല. ബാല്യത്തിൽ മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു പുത്രന്മാരോടും പുത്രന്മാർക്കു മാതാപിതാക്കന്മാരോടും വാത്സല്യവും സ്നേഹവും വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന പുത്രന്മാർ യൌവനമാകുമ്പോൾ പകുതിസ്നേഹം ഭാര്യയിലായിത്തീരുന്നു. അതിൽപിന്നെ കുട്ടികളുണ്ടായാൽ, അവരുടെ സ്നേഹം മുക്കാലും എന്നല്ല, മുഴുവനുംതന്നെ ആ കുട്ടികളിലോട്ടുമാറുന്നു. ധർമ്മാനുസരിച്ചുള്ള ഒരു ബാഹ്യാചാരംമാത്രമേ, മാതാപിതാക്കളിൽ പിന്നെ ശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. ഇതാണു ലോകസമ്പ്രദായം. ഇതുതന്നെയും മനുഷ്യർക്കല്ലാതെ മൃഗാദികൾക്കുണ്ടാകുന്നില്ല. ഇങ്ങനെയുള്ള പുത്രന്മാരാര്?—നീയാര്? ഞാനാര്? അവരും നാമും തമ്മിലുള്ള സംബന്ധമെന്തു? എന്നീപ്പരമാർത്ഥം ചിന്തിച്ചുനോക്കാതെ, ധനാശ പുത്രാശകളും ബന്ധ

പാരശ്യമാണെന്നറിയാതെ, സാധ്യാസാധ്യങ്ങളുടെ ഗുണദോഷചിന്തനം ചെയ്യാതെ, ഇങ്ങനെ, നിരർത്ഥവാക്കുകൾ പറയുന്നതു അജ്ഞാനംകൊണ്ടാകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടെനിക്കു മനസ്സുഖമാകുന്നു്, നിനക്കു ജന്മബന്ധാദികകാരണത്തെക്കുറിച്ചു ജ്ഞാനമില്ലെന്നും ചരാചരഗുരുവായ ജഗദീശ്വരനാണ്, എല്ലാവരെയും രക്ഷിക്കുന്നതെന്നുള്ള ബോധമില്ലെന്നും മാത്രമാകുന്നു. അറിവുള്ളവർ ഇങ്ങനെ ഭ്രമിക്കുകയോ ദുഃഖിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. ഞാൻ മുമ്പേ പറഞ്ഞപോലെ സുഖദുഃഖങ്ങൾ പുണ്യപാപഫലങ്ങളാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് കർമ്മങ്ങളെ ഈശ്വരാർപ്പണമാക്കി, മനസ്സിനെ സദാ സന്തോഷസാഗരത്തിൽ മുഴുകിച്ചിരിക്കുന്ന സുകൃതികൾ ഒടുവിൽ നിത്യനിർവാണപദത്തെ പ്രാപിച്ചാനന്ദിക്കുന്നു.

ഇനിയും ഒരുദ്ദേശംനോക്കുക ദേവന്മാരും മനുഷ്യരും ഒരുപോലെ കയ്യുംകാലും കണ്ണും മൂക്കും മറ്റുമുള്ള ജീവികളല്ലേ? എന്നാൽ ഒരേവിധം അറിവുള്ള അനുഭവത്തിനു എന്തുമാത്രം വ്യത്യാസം നാം കാണുന്നു. ദേവന്മാർ അമൃതുഭക്ഷിച്ചു ആകാശഗംഗയിൽ കളിച്ചു നന്ദനപ്പൂങ്കാവനത്തിലെ കാറ്റുമേറ്റു ഇഷ്ടസുന്ദരിമാരുമായി പരമാനന്ദമനുഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. മനുഷ്യരോ പലരും രാപ്പകൽ ദുഃഖാർത്തന്മാരായി പാപകർമ്മങ്ങൾചെയ്തു പരലോകത്തിലും നരകമനുഭവിക്കുന്നു. ഈ ഭേദത്തിനു കാരണം പുണ്യത്തിന്റെ കൂടുതൽ കുറവല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. അതുപോലെ നമ്മുടെ കുട്ടികളും പൈശാചങ്ങളാൽ പീഡിതരായി വലയുന്നുവെങ്കിൽ അതു അവരുടെ പാപശേഷംകൊണ്ടാണെന്നേ വരൂ. അതിനു നീ ദുഃഖിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. പരിഹാരമാർഗ്ഗങ്ങളാലോചിക്കണമെന്നില്ല. പുണ്യമുള്ളവരെ ദുഃഖിപ്പിക്കാനോ ഇല്ലാത്തവരെ സുഖിപ്പിക്കാനോ ആരും ആളാകുന്നില്ല. പൂർവ്വജന്മകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങൾ ഒരുവൻ നിഴൽപോലെ ജീവാത്മാവിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാണ്, പാപമെന്നും പുണ്യമെന്നും പറയുന്നതു്. അതു്, അനാദിയത്തിൽസുഖദുഃഖാനുഭവേന തുലഞ്ഞുപോകുന്നു. അതിനെയാണ് വിധിയെന്നും ശിരോലിഖിതമെന്നും മറ്റും യോഗ്യന്മാർ പറയുന്നതു്. പുണ്യത്തെക്കാൾ പാപം അധികപ്പെട്ടിരുന്നാൽ ദുഃഖപക്ഷ്യാദികളായും അംഗഹീനന്മാരും ദീനന്മാരും രോഗികളുമായ മനുഷ്യരായുംഭൂമിയിൽജനിക്കുന്നു. പുണ്യമധികപ്പെട്ടിരുന്നാൽ ഉൽകൃഷ്ടയോനികളിൽ ജനിച്ചു സുഖമനുഭവിക്കയുംചെയ്യുന്നു. ജന്മാവധിയിൽ കവിഞ്ഞ പുണ്യമുണ്ടായിരുന്നാൽ അതൊടുങ്ങുന്നതുവരെ ആ ജീവാത്മാവു് സ്വർഗ്ഗലോകത്തിൽവർത്തിക്കയും ഒടുവിൽചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിൽപതിച്ചു കിരണങ്ങൾവഴി ഭൂമിയിലെത്തി ഔഷധികളിൽകലർന്ന് ആ ഔഷധങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്ന സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ശോണിതശുക്ലങ്ങളായി സംയോഗത്തിൽ പ്രജാരൂപം കൈക്കൊണ്ടു ക്രമേണ ഗർഭത്തിൽവളർന്നു ജനിക്കുന്നുവെന്നാണ് ശാസ്ത്രവിധി. ഗർഭസ്ഥമായ ശോണിതശുക്ലങ്ങൾ വളരുന്നക്രമവും പറയാം. ഒരുദിവസംകൊണ്ടു അവതമ്മിൽ കലർന്നുചേരുന്നു. അഞ്ചുദിവസംകൊണ്ടു അവ നീർക്കുമിളപോലെയായി ക്രമേണ ഉറച്ചു പത്താംദിവസത്തിൽ ഒരു മാംസപിണ്ഡമായിത്തീരുന്നു. ഒരുമാസംകൊണ്ടു മാംസം കട്ടയായി ഉറയ്ക്കുന്നു. രണ്ടാംമാസത്തിൽ തലയും ഉടലും വേർതിരിയുന്നു. മൂന്നാംമാസത്തിൽ കൈകാലുകൾ തോന്നിച്ചു നാലാംമാസത്തിൽ സ്ഥാനം ഉണ്ടായി അഞ്ചാംമാസത്തിൽ ശിരസ്സും ഉടലും പൂർണ്ണമായി ആറാംമാസത്തിൽ കണ്ണു, മൂക്കു, ചെവി മുതലായവയുണ്ടായി ഏഴാംമാസത്തിൽ ഉണർച്ചവീണു എട്ടാംമാസത്തിൽ അവയവങ്ങൾക്കു പൂർണ്ണത ലഭിച്ചു ഒൻപതാംമാസത്തിൽ ബോധം ഉണ്ടാവുന്നു. അപ്പോൾ പൂർവ്വജന്മസ്മരണകൾ ആ ശിശുവിനുതനിയേ ഉണ്ടായി ദുഃഖത്തോടുകൂടി മേലാൽ ജനനം ഉണ്ടാകാതിരിക്കുന്നതിനു ജഗദീശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കയും നാമങ്ങളെ ജപിക്കയും മുഖമന്ത്രത്തെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയുംചെയ്യുന്നു. ആ ഗർഭശിശു ശുക്ലം അധികം ആയിരുന്നാൽ പുരുഷനായും രക്തം അധികമായിരുന്നാൽ സ്ത്രീയായും ശുക്ലരക്തങ്ങൾ തുല്യമായിരുന്നാൽ നപുംസകമായും ഇരിക്കും. അച്ഛനമ്മമാരുടെ മനോവികാരഭേദങ്ങളാൽ ചെകിടനോ കുരുടനോ മൂകനോ മുടന്തനോ മറ്റൊരുവിധമോ ആയിത്തീരുന്നു. ഒരേപ്രാണവായുവാൽ ശുക്ലശോണിതങ്ങൾ ഭിന്നിച്ചാൽ പ്രജ ഇരട്ടയായത്തീരുന്നു. പതുമാസംതികഞ്ഞാൽ പ്രാജാപത്യവായുഗർഭസ്ഥ

ശിശുവിനെ അധോമുഖമാക്കി വെളിയിലാക്കുന്നു. ഭൂമിയിൽ പിറന്നുവീണാലുടനെ പൂർവ്വജന്മസ്മരണകൾ എല്ലാം മറന്നുപോകയും മാതാവിന്റെ പരിചരണത്താലും സ്തന്യപാനത്താലും ജീവനസ്ഥാപനം ചെയ്തു വളരുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രായമാകുന്തോറും പൂർവ്വജന്മസ്മരണയില്ലാത്ത ഓരോ അഭിരുചി ഉണ്ടാകയും പുണ്യപാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഏറ്റക്കുറച്ചിലനുസരിച്ചു സുഖിയോ ദുഃഖിയോ ആയിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇങ്ങനെ മോക്ഷം ലഭിക്കുന്നതുവരെ ജന്മമരണങ്ങൾ ആവർത്തിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കും. പരമാത്മാവാകട്ടെ സംസാരസമുദ്രത്തെ ഭഗവൽപാദഭജനമാകുന്ന കപ്പൽമാർഗ്ഗമായി കടക്കും. അവർ സുഖം ദുഃഖം രണ്ടും അനുഭവിക്കുന്നില്ല. വേദാന്തവിധിപ്രകാരം നിഷ്കാമകർമ്മികളായി സുഖദുഃഖങ്ങൾ ആത്മാവിൽ സംബന്ധിപ്പിക്കാതെ മുക്തിയാനന്ദസ്വരൂപനാകുന്ന പരമാത്മാവിൽ ലയിച്ചു ആനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നു. മേൽ പറഞ്ഞ ശരീരത്തിലുള്ള മാംസം രക്തം, അസ്ഥി മുതലായവർക്കായിരം പേരു ഉള്ളതെന്നാണ് പറയപ്പെടുന്നത്. അത് ഓരോരോകാരണങ്ങളാൽ ക്ഷീണിച്ചും കുറഞ്ഞും വളർന്നും ഒടുവിൽ നശിച്ചുപോകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനെ നിത്യമാണെന്നു വിചാരിച്ചു സ്നേഹിച്ചു രക്ഷിച്ചുപുലർത്തി ചുമന്നുകൊണ്ടുനടക്കുന്നത് അറിവില്ലായ്മതന്നെയാകുന്നു. രണ്ടുനാളുള്ള അനിത്യശരീരത്തെ അഭിമാനിക്കാതെ ശരീരസുഖംസാക്ഷാൽ സുഖമാണെന്നു വിചാരിക്കാതെ വിരക്തിയോടെ പരമാത്മപദത്തിനും പരമാത്മസുഖത്തിനും ശ്രമിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

പരമജ്ഞാനിയായ ഭർത്താവിന്റെ ഈ ഉപദേശമെല്ലാം സത്യംതന്നെയെന്നു മനസ്സിലാക്കിയെങ്കിലും കുചേലപത്നി ബുദ്ധിമതിയായ പുത്രവാത്സല്യംകൊണ്ടും പുത്രന്മാരുടെ ദാരിദ്ര്യംകൊണ്ടും വിവശയായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. പരമാത്മവേദിയും തപോനിധിയുമായ ഭർത്താവേ! സുഖദുഃഖങ്ങൾ ജന്മാന്തരകർമ്മഫലങ്ങളാണെന്നു അവിടുന്നരുളിച്ചെയ്തതു ശരിതന്നെയെങ്കിലും ദൈവവിധിക്കനുസരിച്ചു മനുഷ്യപ്രയത്നവും ആവശ്യമാകുന്നു. ഒരു പ്രയത്നവും ചെയ്യാതിരുന്നാൽ ദൈവംതന്നെ നമുക്കൊന്നും തരുന്നില്ല. ദാരിദ്ര്യനിവാരണത്തിനായി ശ്രമിക്കണമെന്നേ ഞാനോർത്തിട്ടുള്ളു, അങ്ങനെ ശ്രമിച്ചാൽ ഫലം കിട്ടുന്നെങ്കിൽ അതും വിധിയാണെന്നു വരുമല്ലോ. വിധികാത്തുപാർക്കരുതെന്നാണ് മനുഷ്യരുടെ മനസ്ഥിതി. ഭഗവൽപ്രസാദം ലഭിച്ചിട്ടുള്ളവരെല്ലാം അതിനായി അദ്ദേഹത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കയും സേവിക്കയും ചെയ്തവരല്ലയോ. അതുപോലെ ദ്വാരകയിൽ ചെന്നു കരുണാനിധിയായ ഭഗവാനെക്കണ്ടു നമ്മുടെ സങ്കടം ഉണർത്തിച്ചാൽ അദ്ദേഹം നമ്മെ രക്ഷിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. താൻപാതി ദൈവംപാതി എന്നാണല്ലോ പഴമൊല്ലും. അതുകൊണ്ട് എന്റെ അപേക്ഷയെ അനുസരിച്ചു ദീനബന്ധുവായ ഭഗവാനെ ചെന്നുകാണണം.

പത്നിയുടെ വാക്കുകൾ ഇങ്ങനെകേട്ട് ജ്ഞാനശിരോമണിയായ കുചേലൻ ഭഗവാനെ കാണ്മാൻപോകതന്നെയെന്നു നിശ്ചയിച്ചു പത്നിയോടിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. പ്രിയേ! സർവ്വചരാചരഗുരുവായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പാദാരവിന്ദങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചുവരുന്നതിനു ഞാൻ ഒന്നുപോയിവരാം. എന്നാൽ ഉന്നതപദവിയിലുള്ളവരെ താഴ്ന്നനിലയിലുള്ളവർ കാണുമ്പോൾ ഏതെങ്കിലും കാഴ്ചദ്രവ്യംവേണ്ടതാണ്. പക്ഷേ അതുശക്തിക്കു തക്കതായിരിക്കണമെന്നല്ലാതെ വലുതായിരിക്കണമെന്നില്ല. വിശേഷിച്ചും ഭക്തവത്സലനായ അവിടുത്തേക്കു കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നതിനു മണിയായാലും പൂവായാലും ഇലയായാലും ജലമായാലും എല്ലാം ഒരുപോലെതന്നെ. കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നവർ ഭക്തിയുള്ളവരായിരിക്കണമെന്നേയുള്ളു. മഹാപ്രഭുവായ അവിടുത്തേക്കു വിലപ്പെട്ട വസ്തുക്കൾ കാഴ്ചവയ്ക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള ശങ്ക നിനക്കശേഷം ഉണ്ടാകരുത്. അതുകൊണ്ടു നിനക്കു കഴിയുന്നതുവല്ലതും വേഗംകൊണ്ടുവന്നാലും. ഇങ്ങിനെ ഭർത്താവിന്റെ വാക്കുകേട്ടു കുചേലപത്നി വെളിയിലിറങ്ങിപ്പോയി യാചിച്ചുകുറെനെല്ലുവാങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്നു അതുവറുത്തിടിച്ചു അവലാക്കി ഒരു കീറത്തുണിയുടെ അറ്റത്തുകെട്ടി ഭക്തിപൂർവ്വം ഭർത്താവിന്റെ കൈയിൽകൊടുത്തു. പ്രാണനാഥ! ഇത്രമാത്രമേ എന്നാൽസാധിക്കുന്നുള്ളു. സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാൻ നമ്മുടെ പരമാർത്ഥം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആളാകകൊണ്ടു ശങ്കിക്കാനൊന്നുമില്ല. ഇതുതന്നെ ന

കൊണ്ടുപോയി തിരുമുൽകാഴ്ചവച്ചു സങ്കടമുണർത്തിക്കണം എന്നറിയിച്ചു. കുചേലൻ ആ
പ്പൊതിയുംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു പിറ്റേദിവസം പ്രഭാതത്തിൽതന്നെ ദ്വാരകയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു
കയുംചെയ്തു.

ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയിൽ സർവദാ കണ്ടുകൊണ്ടാനന്ദിച്ചിരിക്കുന്ന പരാപരനായ ആ ഭഗവാ
നെ പ്രത്യക്ഷം സന്ദർശിക്കുന്നതിനു ഇടയാകാൻപോകുന്ന ഭാഗ്യോദയത്തെക്കുറിച്ചു
ആനന്ദിച്ചും ഇതുവരെ കാണ്മാൻപോകാതെയിരുന്ന ഉദാസീനതയെ ശപിച്ചും, ഭഗവാൻ
തന്നെക്കണ്ടാലറിയുമോ സംസാരിക്കുമോ എന്നിങ്ങനെ ഓരോ ശങ്കകൾ ഉദിച്ചും, പരമാ
ത്മാവായ അവിടുത്തേക്ക ആ ഭേദാഭേദങ്ങളൊന്നും ഇല്ലെന്നു ഉടനെ സമാധാനപ്പെട്ടു,
പലകാടുകളും നാടുകളും കടന്നുനടന്നു. കൈയിൽ കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ ഒരു കുടയുംചെറുപു
സ്തകവുംമാത്രം അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നു. ഉടുത്തിരുന്ന വസ്ത്രം സർവത്ര കീറിപ്പറിഞ്ഞതും
മുഷിഞ്ഞതുമായിരുന്നു. പട്ടിണിയാൽ ശോഷിച്ച്, എല്ലുകൾമാത്രംശേഷിച്ച ആകൃതിയും
പഴന്തുണിയും കീറക്കുടയുമായുള്ള കുചേലന്റെ ആ യാത്രകണ്ടാൽ, ദാരിദ്ര്യംതന്നെ ഒരു മൂ
ർത്തിയായി, സമ്പന്നിധാനമായ ദ്വാരകയിലേക്കു ആവലാതിപറവാൻ പോകയാണെന്നാ
ണ്തോന്നിപ്പോകും. ഉഷ്ണകാലമായിരുന്നതിനാൽ വെയിലേറ്റു വിയർത്തും വിശന്നും ദാ
ഹിച്ചും വൃക്ഷത്തണലുകളിൽ ഇരുന്നു വിശ്രമിച്ചു ഏതുകാലത്തു ദ്വാരകയോടടുത്തു ഭാ
ഗ്യവുംകൊണ്ടു ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടതു് ഒട്ടും ഉചിതമായില്ലെന്നും, അതു ദുരാലോചനയാ
യിത്തീർന്നുവെന്നു, ഇടയ്ക്കിടെതോന്നിയെങ്കിലും, സർവസാക്ഷിയും സർവാന്തരനുമായ ഭഗ
വാന്റെ സന്നിധിയിൽ, പരമാർത്ഥമുണർത്തിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ലെന്നു
സമാധാനപ്പെടാതെയുമിരുന്നില്ല. ഈവഴിയെല്ലാം കടന്നു കടലോരത്തു ചെന്നുചേർന്ന
പ്പോൾ, ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗമായ ദ്വാരകയുടെ പുറമതിലുകളും മാളികകളുംമറ്റും അകലെ കാണാ
യിക്കാണപ്പെട്ടു. സ്വർണ്ണമയമായി ശോഭിക്കുന്ന ആ മഹാപുരത്തെ നോക്കി, ഹാ ഹാ!
ഹീനനും വൃത്തഹീനനുമായ ഞാൻ ഇതിനുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതെങ്ങനെ? എന്നു
അവിടെ ആലോചിച്ചു. അർശനിക്കുന്ന ലോകപാലന്മാർ കാഴ്ചകളും കപ്പ
ങ്ങളും കെട്ടിച്ചുമന്നുകൊണ്ടു കാത്തുകിടക്കുന്ന ഗോപുരവാതുക്കൽ ഞാനെങ്ങനെയാണ് ക
ടന്നുചെല്ലുക. വികൃതനും ദരിദ്രനുമായ എന്നെ ആരാണ് അകത്തു കടത്തുക? കടത്തിയാ
ൽതന്നെ ഏഴാംമാളികമുകളിൽ ഇരിക്കുന്ന ആ ജഗന്നാഥനെ ഏതൊരുപ്രകാരത്തിലാണ്
കാണ്മാൻ സാധിക്കുക? കണ്ടാലും കല്പകവൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽചെന്നുനിന്നു കാഞ്ഞിരക്കായ്വേണ
മെന്നുചോദിക്കുന്നതുപോലെ, മോക്ഷപ്രദനായ അദ്ദേഹത്തോടു ദുഃഖോദ്ധരണമായ അർത്ഥ
ത്തെ എങ്ങനെയാണ് അപേക്ഷിക്കുക? എന്നിങ്ങനെ ഓരോ വിചാരങ്ങളോടുകൂടി പ്രൗഢപൂർണ്ണ
മായ രത്നസേതുവിൽകൂടി കടന്നു്, ദ്വാരകാപുരത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

(കുചേലൻ ദ്വാരകാപുരിയെ ദർശിച്ചതു്)

അല്ലയോ പരീക്ഷിത്തു മഹാരാജ! പരമഭാഗവതനായ കുചേലബ്രാഹ്മണൻ ദ്വാ
രകാപുരിയിൽകടന്നു്, അതിലെ ദിവ്യപ്രഭാവങ്ങൾകണ്ടു് ആനന്ദമഗ്നനായി സാക്ഷാ
ൽ ഭഗവദ്ദർശനംതന്നെ ലഭിച്ചാലെന്നപോലെ കൃതാർത്ഥനായി നടന്നുപോകുമ്പോൾ ചു
റ്റുമുള്ള അലയാഴിയിലെ ചെറുകല്ലോലങ്ങളുടെ നൃത്തത്തെ അതിശയിക്കുമാറു ഇളകി
കളിക്കുന്ന വായുവേഗങ്ങളായ കുതിരകളെയും അഞ്ജനപർവതംപോലെ നടന്നടുക്കുന്ന
ആനകളെയും ദേവാരികളെന്നു ശങ്കിക്കത്തക്ക രഥങ്ങളുടെ ധ്വജങ്ങളിൽ പിള്ള

കൾ

ന്ന ഗരുഡപ്രതിമകളെയുംകണ്ടു വഴിയാത്രക്കാർക്കാശ്ചര്യപാത്രങ്ങളായിനിന്നും, സു
വർണ്ണമണ്ഡപങ്ങളെയും സുവർണ്ണക്കാരുടെ മുഖങ്ങളെയും, സുവർണ്ണമയധ്വജപതാകാവിതാനാദി
കളാൽ പ്രധാനകവാടഗോപുരങ്ങളെ മേൽപ്പുരയാക്കുന്ന വാതായനികകളെയും, രജത
പാളികളാൽ പതിച്ചിരിക്കുന്ന തെരുവീഥികളുടെ പ്രാന്തങ്ങളിൽ, വജ്രമണിമയങ്ങളാ
യി ശോഭിക്കുന്ന മന്ദിരങ്ങളുടെ ചന്ദ്രശാലകളിൽ വിനോദസമേതരായി ദേവ
ഗാനങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു പാടിരസിക്കുന്ന ചന്ദ്രവദനമാരായ സുന്ദരിമാരുടെ മന്ദാ
ക്ഷവീക്ഷണങ്ങളുടെ വിലാസങ്ങളെയും, ഉദ്യാനങ്ങളിൽ വിടർന്നുപൊട്ടിയ താമരപ്പൊയ്കക
ളിൽ കളിയാടുന്ന അരയന്നങ്ങളുടെ നടനത്തിനു ചിതറപ്പെട്ട പൊടിപ്പാറുന്ന വണ്ടിൻ
കൂട്ടങ്ങളെയും, ഇന്ദ്രന്റെ നന്ദനവനത്തെപ്പോലും അധഃകരിക്കുന്ന വൃക്ഷലതാപരിശോഭി
തങ്ങളായ പൂങ്കാവനങ്ങളെയുംമറ്റും കണ്ടുകണ്ടു വിസ്മയിച്ചും, ശ്രവണമധുരങ്ങളായ ഗാ
നങ്ങളാൽ മനോഹരമാക്കപ്പെടുന്ന വീണാവേണുമൃദംഗാദി വാദ്യങ്ങളുടെ ഘോഷങ്ങളും ഭ
ഗവൽഭക്തന്മാരായ ഭക്തന്മാരുടെ നാമസങ്കീർത്തനങ്ങളും, കേട്ടുകേട്ടാനന്ദിച്ചും മാർ
ഗ്ഗസഞ്ചാരം ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ഇടയിൽ താൻ അകപ്പെട്ടുപോകകൊണ്ടു അ
വരുടെ അംഗങ്ങളുടേയും വസ്ത്രാഭരണങ്ങളുടേയും സ്പർശംനിമിത്തം പലതരത്തിലുള്ള സു
ഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുടെ അലേപത്തിനു പാത്രീഭൂതനായും, സകലപാപങ്ങളും നശിക്കണമെ
ന്നാഗ്രഹിക്കുന്നവർ വേഗത്തിൽവന്നു സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ പാദദർശനം കഴി
ച്ചാൽ മതിയാകുമെന്ന അർത്ഥത്തിൽകൂടി വിളിക്കയാണോ എന്നു തോന്നുമാറു്, കാററിലാ
ടിക്കളിക്കുന്ന മണിമക്കൊടിക്കൂറകളെകണ്ടു കൺകുളുർത്തും, രാജവീഥികളും ആപണങ്ങളും
അട്ടഹാസങ്ങളും കടന്നുകടന്നു, വളരെനേരംകൊണ്ടു മഹാമനസ്വിയായ ഭഗവാൻ ശ്രീ
കൃഷ്ണനിരുന്നരുളുന്ന മണിമേടയുടെ ഗോപുരദ്വാരത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

അവിടെ ഭിത്തികൾതോറും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ഗോപാലനാദിലീലകളും കംസാദിദുഷ്ട
ജനസംഹാരകഥകളുംമററും അതിവിചിത്രമായി എഴുതി, വർണ്ണമാടിയലേഖനപാടവ
ങ്ങളെ വായിച്ചുമോദിച്ചും, ദീർഘയാത്രകൊണ്ടുണ്ടായ ദേഹപരിശ്രമങ്ങളെ വിസ്മരിച്ചും ഭ
ക്തനായ കുചേലൻ ഭഗവൽപാദങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. വാതിൽകാത്തുനില്ക്കു
ന്ന ജയവിജയതുല്യന്മാരായ കൃഷ്ണഭൃത്യന്മാരെ കണ്ടു് ആനന്ദാശ്ചര്യഭരിതനായ കുചേലൻ
വിനയത്തോടുകൂടി അല്ലയോ പരമപാവനന്മാരായ കൃഷ്ണഭക്തന്മാരെ! നിത്യവും ഭഗവദ്ദർ
ശനം ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന ഭാഗ്യവാന്മാരേ! ബ്രഹ്മാദിസകലദൈവതങ്ങളുടേയും ദൈവതമാ
യി വിളങ്ങുന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെകണ്ടു വന്ദിപ്പാനായി, വളരെദൂരത്തുനിന്നും വന്നി
രിക്കുന്ന ഒരു സാധുബ്രാഹ്മണനാണ ഞാൻ. ഭഗവാന്റെ ഭക്തനും സതീർത്ഥ്യനുമാണു്.
കുചേലൻ എന്നാണപേരു്. നിങ്ങൾ ഞാൻ കാണ്മാൻ വന്നിരിക്കുന്ന വിവരം തിരു
മനസ്സറിയിച്ചു കരുണക്ക കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണം എന്നുപറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടുകൊണ്ടകൽ
നിന്നിരുന്ന രാജകിങ്കരന്മാർ കുചേലനെനോക്കി അപഹാസത്തോടെ പറഞ്ഞു. ഹേ സാ
ധുബ്രാഹ്മണ! ഏററവും ദരിദ്രനായ ഭവാനും ലോകാധിപതിയായ ഭഗവാനുംതമ്മിൽ സ
ഖ്യമുണ്ടെന്നോ പറഞ്ഞതു്? പുഷ്ടനും വിപുഷ്ടനുംതമ്മിൽ സഖ്യമില്ലെന്നാണല്ലോ നീതി
ജ്ഞന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. ഭഗവാനെയും ഭവാനെയും താരതമ്യപ്പെടുത്തി നോക്കുമ്പോൾ,
മേരുപർവ്വതവും ഒരു കടുകും തമ്മിലുള്ള അന്തരമുണ്ടു്. ഇതുവികൃതവും ഹീനവുമായ രൂ
പത്തിലും വേഷത്തിലും ഇതുവരെ ആരും ഭഗവാനെക്കാൺമാൻ വന്നതായി ഓർമ്മയില്ല.
കനകമണികളാൽ അലംകൃതവും, മുദ്രകുസുമങ്ങളാൽ ആസ്തൃതവുമായ, മണിമേടയുടെ പ
ടികളിൽ ഈ മലിനപാദങ്ങളെ ഊന്നുവാൻ നിശ്ചയിച്ചുവോ? അതിലേക്ക അനുവാദം ത
ന്നതാരാണു്? ഹേ സാധോ! വെറുതെ നിങ്ങൾതാമസിക്കാതെ വന്നവഴിക്ക മടങ്ങിപ്പൊ
യ്ക്കോൾകവേണ്ടു. ഭിക്ഷുക്കൾക്കും ദരിദ്രന്മാർക്കും കൊട്ടാരത്തിൽപ്രവേശമില്ല. പ്രായേണ
ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു വരുന്നവർ വിശിഷ്ടവസ്ത്രാഭരണങ്ങളാൽ അലങ്കൃതന്മാരായിരിക്കുന്ന
തും, അങ്ങനെയായിരിക്കണമെന്നുമാകുന്നു. പണ്ടെങ്ങാനും ഭഗവാന്റെ ഗുരുവിൽനിന്നും ഭ
വാനും വല്ലതുമഭ്യസിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു തിരുമനസ്സിലേക്കിപ്പോൾ ഓർമ്മകാണുകയില്ല.
ഓർമ്മിച്ചാൽതന്നെ അതു നിങ്ങൾതമ്മിലുള്ള സൗഹൃദത്തിനു ഒരു കാരണമാകുകയുമില്ല.

രാജാവിനെ അറിയുന്ന ആളുകളെയെല്ലാം രാജാവാണെന്നു വരികയില്ല. തിരുമന സ്സിലേക്കു കോപമുണ്ടാകാൻ ഭവാന്റെ ഈ ആഗമനം മതിയാകും. താങ്കളെക്കുറിച്ചു സ്മ രണയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭഗവാൻ ഇതിനുമുമ്പായിക്കണ്ടെങ്കിലും ആ കാര്യമന്വേഷിക്ക യും വല്ലകാരണവശാലും താങ്കളെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യാത്തസ്ഥിതിക്കു സ്നേഹംവെച്ചു കടന്നുചെന്നാൽ, സൽക്കാരത്തിനുപകരം ധി ക്കാരമായിരിക്കും അനുഭവം. ബ്രാഹ്മണനല്ലേ? വല്ലേടത്തും നടന്നു ഹാതമുണ്ടാലും വ യറു നിറയ്ക്കാമല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്ക്, കൊള്ളാത്ത കാര്യത്തിനു വ്യാമോഹിച്ചു കല്ലുകെട്ടി ആപത്തിൽ ചാടുന്നതെന്തിന്? ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാർപോലും ഭഗവദ്ദർശനത്തിനു കാത്തുനിന്ന്, സമയംകിട്ടാതെ മടങ്ങിപ്പോകാറാണു പതിവ്. കൊങ്കണേശൻ, കാശീശ ൻ, മുതലായ പൃഥ്വീരാജാക്കളാണ്, ദിവസംതോറും വന്നു സമയം കാത്തുനില്ക്കുന്നത്? അ ങ്ങനെയുള്ള തൃപ്പാദങ്ങൾ കണ്ടുതൊഴുന്നതിന് എന്തും പ്രയാസമില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വ ന്നതു ബ്രാഹ്മണസഹജമായ അവിവേകത്തിന്റെ ലക്ഷണമെന്നല്ലാതെ ഞങ്ങൾ എന്താ ണു പറയുന്നത്? ഈ മാതിരി ദുർമ്മോഹംകൊണ്ടാണ്, ഭവാൻ ഒട്ടുകെ മാലിന്യമനുഭവിക്കു ന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. ഇനിയെങ്കിലും മോഹമൊക്കെക്കളഞ്ഞു തിരികെ മടങ്ങിപ്പോ യ്ക്കോളുക"

ഇങ്ങനെ അപഹസിച്ചതുകേട്ടു കുചേലൻ പറഞ്ഞു:—"വിവേകികളായ രാജഭൃത്യ ന്മാരേ! നിങ്ങൾപറഞ്ഞതൊക്കെപ്പരമാർത്ഥംതന്നെ. നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതുപോ ലെ വല്ലതുമപേക്ഷിച്ചുവാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോകാമെന്നുള്ള മോഹത്താലല്ല ഞാൻ വന്നത്. പാപനാശനകരമായ തൃപ്പാദങ്ങൾ കണ്ടുതൊഴുതുപോകാൻ മാത്രമാണ്. വിശിഷ്ടബ്രാ ഹ്മണങ്ങൾ ധരിക്കത്തക്ക ധനാപേക്ഷയുമിനിക്കില്ല. അതിനാൽ എന്നെ ഭഗവത്സന്നി ധാനത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നതിനു നിങ്ങൾ കരുണയുണ്ടാകണം. ഇങ്ങനെ വിനീതനാ യിപ്പറഞ്ഞശേഷം, താൻകൊണ്ടുവന്ന അവൽപ്പൊതി അവർ കാണരുതെന്നുദ്ദേശിച്ച് ക ക്ഷത്തിൽ നല്ലപോലെ മറച്ചുവച്ചു. കിങ്കരന്മാരുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു ചില പാർശ്വസ്ഥന്മാർ അ വരെനോക്കി—ഹേ മൂഢന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഈ സദ്ബ്രാഹ്മണനെ അപഹസിച്ചതു ക ഠോരഹാസമായിപ്പോയി. ഇദ്ദേഹം ആരാണെന്നു നിങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല. വേദശാസ്ത്ര പാരംഗതനും, വേദാന്തവേദ്യനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ പാദകമലങ്ങളിൽവച്ചു തന്മനസ്കനാകുന്നു. ബ്രഹ്മസഭയിൽപോലും പ്രവേശിക്കത്തക്ക മഹിമ ഇദ്ദേഹത്തിനുണ്ട്. ജന്മങ്ങളിൽവച്ചു ദുർല്ലഭമായ മനുഷ്യജന്മം അതിൽതന്നെ വളരെ ദുർല്ലഭമായ ബ്രാഹ്മ ണജന്മം. ബ്രാഹ്മണൻ എല്ലാവരാലും എപ്പോഴും പൂജ്യനാകുന്നു. ആ ബ്രാഹ്മണന്മാ രും ലോകദൈവങ്ങളും അവർതന്നെ. ഭഗവാൻ വിശേഷിച്ചും ബ്രാഹ്മണപ്രിയനാണ്. അതുകൊണ്ടിദ്ദേഹത്തെ അവമാനിക്കാനോ അപഹസിക്കാനോ നാം ഒരുങ്ങുന്നതു ശരിയ ല്ല. ബ്രാഹ്മണരിൽവച്ചുതന്നെ ഇദ്ദേഹം ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയാകകൊണ്ടു ഈശ്വരതുല്യനാ കുന്നു. ഈശ്വരന്മാർപോലും ഇങ്ങനെയുള്ളവരെ വന്ദിക്കുന്നു. ആശാപാശങ്ങളോ എ ഷണത്രയമോ ഇവരെ ബന്ധിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ ദേഹബന്ധത്തിലും മറ്റും അവ ർക്കു ഭ്രമമില്ല. ആരെക്കൊണ്ടും ഒന്നിനും യാതൊരു ആവശ്യമില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അവർ ആ രെയുംതന്നെ അവമാനിക്കുന്നതും ബഹുമാനിക്കുന്നതുമില്ല. ഈപ്രകാരമുള്ള അവധൂതന്മാർ ക്കു കീർത്തിമേൽ മഹത്വവും നിന്ദകൾ ചെയ്താലും യാതൊന്നും പറ്റിപ്പെടുന്നതുമില്ല. ദേഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സ്മരണപോലും അവർക്കില്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. അതുകൊണ്ടാണി ദ്ദേഹം മലിനനും കൃശനുമായിരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. ലോകത്തിൽ ഒരു ജ്ഞാനിയെ കണ്ടുമുട്ടുക എളുപ്പമല്ല. ഭാഗ്യശാലിയായ ഇദ്ദേഹത്തെക്കാണ്മാൻ നമുക്കു സംഗ തിവന്നതു, പൂർവ്വജന്മസുകൃതംതന്നെ ആയിരിക്കാം. ഇങ്ങനെയുള്ളവർ സംസാരത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നാലും സംസാരം അവരെ ബന്ധിക്കുന്നില്ല. താമരയിലയിലെ വെള്ളം പോ ലെ അവർ മുക്തന്മാരായിത്തന്നെയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടിദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവിനെക്കു റിച്ചു നാമിപ്പോൾതന്നെ സ്വാമിയോടുണർത്തിക്കേണ്ടതാണ്, എന്നു പറഞ്ഞു കുചേലന്റെ പാദങ്ങളിൽസാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു.

ഈ അവസരത്തിൽ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വൈകുണ്ഠപുരത്തേയും ധിക്കരിക്കുന്ന തന്റെ മണിമന്ദിരത്തിൽ, കനകമണിഭിത്തികളാലും പവിഴസ്തംഭങ്ങളാലും നിർമ്മിതവും ശില്പവൈചിത്ര്യങ്ങളാൽ അലംകൃതവും മനോഹരവുമായ മണിമാളികയുടെ ഏഴാമത്തെ നിലയിൽ ദേവസ്ത്രീകളെപ്പോലും അതിശയിക്കുന്ന സുന്ദരിമാരായ ദാസിമാരോടുകൂടിയ രുക്മിണീദേവിയുമായി ചൂതുകളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. കനകവാതിലുകളാലും കനകതോരണങ്ങളാലും പുഷ്പമാല്യങ്ങളാലും, അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ചന്ദ്രകാന്തവേദികയിൽ സുഗന്ധവിലേപനാദികളുടെ പരിമളത്താൽ പരമാഹ്ളാദത്തോടുകൂടി, സുന്ദരിമാരുടെ സംഗീതനൃത്തങ്ങൾ കേട്ടും കണ്ടും ആനന്ദിച്ചും ചാമരവ്യജനാദികളാലുള്ള അവരുടെ വീജനപാതമേറ്റു സുഖിച്ചു വിനോദിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ബാലഗോപാലന്മാരുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടുനില്ക്കുന്ന ഭക്തശിരോമണിയായ കുചേലനെ ദൂരത്തുകണ്ടു തൽക്ഷണം ഉൽബുദ്ധനായി ഭക്തവാത്സല്യത്താൽ പുളകാങ്കിതശരീരനായി ചാടിയെഴുന്നേറ്റു വീണ്ടും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയശേഷം, മന്ദസ്മിതം തൂകിക്കൊണ്ടു തന്നത്താൻ താഴത്തെ ചാടിയിറങ്ങി ഗോപുരദ്വാരത്തിലേക്ക് പാഞ്ഞുചെന്നു. രുക്മിണീദേവിയും ദാസിമാരും ഗോപാലന്മാരും മറ്റുള്ളവരെല്ലാം ഇതെന്താശ്ചര്യമെന്നു ശങ്കിച്ചു നോക്കിനില്ക്കുമ്പോൾ, ഭഗവാൻ, വിയർത്തൊലിച്ചു ദുർഗ്ഗന്ധമേറി മലിനമായ കുചേലശരീരത്തെ, പരിമളവസ്തുക്കളാൽ അലംകൃതമായി ദിവ്യപരിമളസമ്പൂർണ്ണമായിരിക്കുന്ന തന്റെ മാറോടുചേർത്തു പലപ്രാവശ്യം ആശ്ലേഷം ചെയ്തു ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു അനന്തരം വിനയമൊഴികളോടുകൂടി മുൻനടത്തിക്കൊണ്ടുപോയി, ഏഴാംമാളികയുടെ മുകളിൽ സുവർണ്ണമഞ്ചത്തിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു്, രുക്മിണീദേവി കൊണ്ടുവന്ന സ്വർണ്ണഭാജനത്തിലെ ജലംകൊണ്ടു പാദക്ഷാളനം ചെയ്തു. ആ തീർത്ഥം താനും ദേവിയും ശിരസ്സിൽ ധരിച്ചു്, മറ്റുള്ളവരെയും ആ തീർത്ഥജലത്താൽ വിശുദ്ധരാക്കി ഭക്തിപൂർവം വന്ദിച്ചുനിന്നു. രുക്മിണീദേവി, തൽക്ഷണംതന്നെ ഭർത്താവിന്റെ അഭിമതമറിഞ്ഞു്, ആലവട്ടത്താൽ കുചേലബ്രാഹ്മണനെ വീശിത്തുടങ്ങി. അത്ഭുതപൂർവമായിത്തനിക്കനുഭവിക്കാനിടയായ ആദരസൽക്കാരത്തെക്കുറിച്ചു സംഭ്രാന്തനായ കുചേലൻ, മണിമഞ്ചത്തിൽനിന്നും പിടഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു, താഴത്തിറങ്ങുകയും, രുക്മിണിയുടെ വീജനം ആവശ്യമില്ലെന്നു തടുക്കുകയും, ഭഗവാനേയും ദേവിയേയും, സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്വാൻ ഒരുങ്ങുകയും മറ്റും ചെയ്തു. ഭക്തദാസനായ ഭഗവാൻ അതൊന്നും സമ്മതിക്കാതെ, ആ സാധുബ്രാഹ്മണനെ മഞ്ചത്തിൽ പിടിച്ചിരുത്തി ഉചിതോപചാരങ്ങൾ ചെയ്യുന്നു. എന്നിട്ടിങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു. "സുകൃതിയായുള്ള ഭൂസുരേശ്വര! അങ്ങേ നിർമ്മലപാദപാംസുക്കൾ, എന്റെ മന്ദിരത്തെ വിശുദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു. പൂർവജന്മകൃതമായ പുണ്യം എനിക്കു ഫലിച്ചുവെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അജ്ഞാനികളായ ഞങ്ങൾ അങ്ങേ പാദതീർത്ഥംകൊണ്ടു പവിത്രന്മാരായിരിക്കെ, ഇങ്ങോട്ടെഴുന്നെള്ളുവാൻ കരുണതോന്നിയതു്, അങ്ങേ മഹാമനസ്കതയുടെ ഫലമാണെന്നല്ലാതെ ഞാൻ എന്താണു പറയുക? എന്നെപ്പോലെ ധന്യനായി അന്യൻ ഈ ലോകത്തിലാരുണ്ടു്? നിന്തിരുവടിയെ ഞാൻ ചിന്തിക്കാത്ത സമയമില്ല. എങ്കിലും ഇതിനിടയ്ക്കു്, അങ്ങോട്ടുവന്നു കാണ്മാൻ ഇടയാകാത്ത ഭാഗ്യക്കേടിനെ ഞാൻ ശപിക്കുന്നു. അതൊരപരാധമാകയാൽ നിന്തിരുവടി ക്ഷമിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഭവാദൃശന്മാരായ ജ്ഞാനികളുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടാണു് ഈ ലോകം നിലനിന്നുപോരുന്നതു്. അല്പജ്ഞനായ ഞാൻ ലോകസന്ധാരണത്തിനു ശക്തനായിഭവിച്ചതുതന്നെ അതുകൊണ്ടാണു്. ഹേ വേദവേദാംഗപാരംഗതനായ വിപ്രേശ്വര! വിവേകികളായ ജ്ഞാനികളുടെ സംസർഗ്ഗവും ശുശ്രൂഷയും ഇല്ലാത്തവർ ഈ ലോകത്തിൽ ശവത്തിനെക്കാളും അധമന്മാരാകുന്നു. "സാധുസംഗതിതന്നെ മോക്ഷകാരണം" എന്നു വേദജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ നിസ്പൃഹനായിരിക്കുന്ന ഒരു സാധുവിനെക്കാണുന്നതും സംസാരിക്കുന്നതും പരമപുരുഷാർത്ഥമാണെന്നു ശ്രീപാഞ്ചരാത്രാഗമങ്ങളായവയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സാധുസേവനമില്ലാത്തവൻ എത്ര സമ്പന്നനായാലും വിദ്വാനായാലും അവന്റെ ജന്മം നിഷ്ഫലംതന്നെ. അല്പനാൾ ഒന്നിച്ചായിട്ടുള്ള ബാല്യസ്നേഹത്തെ വിസ്മരിക്കാതെ ഇങ്ങോട്ടെ

ക്ഷ്മി എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചതു എന്റെ ഭാഗ്യവിശേഷത്താലാണ് സത്തുക്കളുടെ മൈ
ത്രിക്ക ഏഴടി ഒരുമിച്ചു നടക്കുന്ന സമയം മതിയാകുമെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു. ബാല്യ
സ്നേഹത്താൽ ഭവാൻ ഇപ്പോൾ ആഗമിച്ചതിൽനിന്നും എനിക്കതനുഭവമായി. സ്നേഹ
സ്വരൂപനായിട്ടാണ് ഈശ്വരൻ ലോകത്തെ ഭരിക്കുന്നതെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സ്നേ
ഹംതുല്യമില്ലാത്ത ഒരു സാധനവും ധനവുമാണ്. സമ്പത്തിനും സൌഭാഗ്യത്തിനും മു
ക്തിക്കുമെല്ലാം ബീജവുമതാണ്.

അക്കഥ നിൽക്കട്ടെ. ഇനി ഭവാന്റെ യോഗക്ഷേമത്തേയും ജീവിതചരിത്രത്തേയും
കുറിച്ചു അരുളിച്ചെയ്യണം. സമാവർത്തനം കഴിഞ്ഞു നാം തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞതിൽപി
ന്നെ, ഭവാൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ അംഗീകരിച്ചു എന്നുകേട്ടു. ഉത്തമയായ ആ സഹധ
ർമ്മിണി ഭവാനനുരൂപതന്നെയോ? ദാരിദ്ര്യാദിപീഡകൾ നേരിട്ടാലും സ്വധർമ്മത്തിൽ നി
ന്നണുപോലും വ്യതിചലിക്കാതെ ആ സാധ്വീരത്നം വർത്തിക്കുന്നുവോ? കുലദീപങ്ങളായ
സന്താനങ്ങളെ ഭവാൻ ആ അന്തർജ്ജനത്തിൽ ഉല്പാദിപ്പിച്ചുവോ? ആ സാധുകുമാരന്മാ
രെ വേദശാസ്ത്രാദികൾ നൽകി വഴിപോലെ സംരക്ഷിക്കുന്നുവോ? അവരുടെ ഉപ
നയനാദികർമ്മങ്ങൾ കഴിഞ്ഞുവോ? വിദ്യാഭ്യാസം വഴിപോലെ ചെയ്യിച്ചുവോ? ഭവാനേയും
ദേവാദികളേയും അവർ ഭക്തിയുള്ളവരായി ഭവിക്കുന്നില്ലയോ? യഥാപാരമ്പര്യമായി സൽകൃത്യ
ങ്ങളെ ഭവാൻ ശരിയായി അനുഷ്ഠിച്ചുപോരുന്നില്ലയോ? ഭവാന്റെ സ്വദേശം ആളുകളു
ടെ അനുഷ്ഠാനത്തിനു സൌകര്യമുള്ളതല്ലയോ?

ഇങ്ങനെ ഓരോ കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ ചെയ്ത ഭഗവാന്റെ കാരുണ്യാതിശയത്തെ
അഭിനന്ദിച്ചു കുചേലൻ ഉചിതമായ മറുപടി പറകയും, പരമാർത്ഥസ്വരൂപനായ പര
മാത്മാവിനെ, ഹൃദയം തന്നിൽ ധ്യാനിച്ചുറപ്പിച്ചു്, ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ വർഷിച്ചുകൊ
ണ്ടു നിശ്ചലനായിരിക്കയും ചെയ്തു. വീണ്ടും ഭഗവാൻ ഓരോ പ്രശ്നങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ഹേ
മുനിശ്രേഷ്ഠ! നമ്മൾ ഗുരുകുലവാസം ചെയ്ത കാലത്തെ കഥകൾ എല്ലാം അങ്ങേക്കോർമ്മ
യുണ്ടോ? ഒരു ദിവസം നമ്മുടെ ഗുരുനാഥന്റെ ധർമ്മപത്നി നമ്മെ വിറകിനായി കല്പിച്ച
യച്ചതോർക്കുന്നുണ്ടോ? വിറകൊടിക്കാൻ നമ്മൾ കാട്ടിൽപോയപ്പോൾ, കഠിനമായ ഇടി
നാദത്തോടുകൂടിയ പെരുമഴപെയ്തതും, കുടയില്ലാതെ നമ്മൾ നനഞ്ഞു വൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ
പറ്റിപ്പിടിച്ചുനിന്നതും, ശീതം ബാധിച്ചു കിടുകിടുത്തതും മഴവെള്ളംപൊങ്ങി നമ്മെ
നനയ്ക്കയാൽ, വൃക്ഷക്കൊമ്പിൽകയറി നാം അഭയംപ്രാപിച്ചതും, മഴകഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്ക
നേരം ഇരുട്ടിപ്പോകയാൽ വഴിയറിയാതെ അന്യോന്യമാകുന്നതുവരെ കൊടുംകാട്ടിൽ ചു
റ്റിനടന്നതും, പിറ്റേദിവസം നനഞ്ഞൊലിച്ചു വിറകുമായി നാം വരുമ്പോൾ മഹർഷി
നമ്മെ അന്വേഷിച്ചുനടന്നുവന്നു വഴിമദ്ധ്യേ കണ്ടുമുട്ടി ഓരോ ഉപചാരവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു
അനുഗ്രഹിച്ചതും, പിന്നീടു ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഗുരുപത്നി പ്രീതിപൂർവ്വം അശീ
ർവദിച്ചതും, എല്ലാം ഓർക്കുന്നുണ്ടോ? വിശേഷിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽവച്ചു
അത്യന്തം ഗുരുഭക്തിയുള്ളവരും നമ്മളാണെന്നു അരുളിച്ചെയ്തതും ഓർക്കുന്നുണ്ടോ?

ഇങ്ങനെ കുശലപ്രശ്നങ്ങളും ഗുരുകുലവാസവൃത്താന്തപ്രസ്താവങ്ങളും കൊണ്ടാന
ന്ദിച്ചിരുന്നശേഷം, ഭഗവാൻ,—"പ്രിയവയസ്യ! പലനാളായിട്ടിപ്പോഴാണല്ലോ ഭവാൻ എ
ന്നെക്കാണ്മാൻ വന്നതു്. എനിക്ക കഴിക്കാൻ വല്ലതും കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടോ? നന്നേ വി
ശക്കുന്നു. കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ വേഗം ഇങ്ങുതരിക. ഉത്തമയായ ഭവാന്റെ ധർമ്മപ
ത്നി എനിക്ക യാതൊന്നും തരാതെയിരിക്കയില്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്തു, ചെന്താമര
പ്പൂപോലെയുള്ള തൃക്കൈകൾ നീട്ടിയപ്പോൾ, കുചേലൻ ലജ്ജാവിവശനായി, "ഹാ ക
ഷ്ടം! ദേവന്മാർക്ക തൃപ്തിവരാംവണ്ണം പീയൂഷത്തെ ദാനംചെയ്ത ഭഗവാനു കല്ലും കരടും പോ
കാത്ത ഈ അവിൽ ഞാനെങ്ങിനെയാണ കൊടുക്കേണ്ടതു്?" എന്നുനിശ്ചയിച്ചു്, ഒന്നുംമറു
പടി പറഞ്ഞില്ല. അതു മനസ്സിലാക്കിയ കരുണാകരനായ ഭഗവാൻ, കുചേലൻ കക്ഷ
ത്തിൽ ഒളിച്ചുവച്ചിരുന്ന അവിൽക്കിഴി കൈപിടികൂടി. അഭിമാനത്താൽ കുചേലൻ അതു
മുറുകെപ്പിടിച്ചു എങ്കിലും ഭഗവാന്‍ അതു കൈക്കലാക്കി അഴിച്ചു.—"ഹേ പ്രിയവയസ്യ!
അവിൽ എനിക്ക വളരെ പ്രിയപ്പെട്ടതാണ്" ഈ പരമാർത്ഥം ഭവാൻ മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞ

തിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ സന്തുഷ്ടപ്പെടുന്നു. ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞുവരുന്നതു ബന്ധുത്വത്തിന്റെയും പരമാർത്ഥസ്നേഹത്തിന്റെ ചിഹ്നമാകുന്നു." എന്നരുൾചെയ്തു്, അത്യാർത്തിയോടെ ഒരു പിടിവാരി ഭക്ഷിച്ചു.—ഹാ ഹാ! ഇതു് അത്യന്തം രുചികരമായിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ നെയ്യും ശർക്കരയും രുചിക്കുന്നു. ഇത്ര സ്വാദിഷ്ടവും പ്രേമപൂർണ്ണവുമായ ഒരു ഭക്ഷണസാധനം ഇതിനുമുമ്പു ഞാൻ ഭക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. പ്രിയപ്പെട്ട ജനങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം പ്രിയങ്കരമായല്ലാതെ വരികയില്ലെന്നുള്ള സ്വഭാവം പരമാർത്ഥമാകുന്നു. എന്നാൽ ഇതാ ധന്യവാദങ്ങളോടുകൂടി ഭഗവാനതും അവലിൽ കൈകൊണ്ടു്, ഒരു മുഷ്ടിവാരി ഭക്ഷിക്കാൻ ഭാവിച്ചു.

ആ അവസരംകണ്ടു രുക്മിണീദേവി, പരിഭ്രമത്തോടുകൂടെ പാഞ്ഞു്, ആലവട്ടം ഭൂമിയിൽ വച്ചു് ഓടിവന്നു ഭർത്താവിന്റെ കൈക്കുപിടിച്ചു. ആ മുഷ്ടിയിൽപെട്ട അവിൽ എനിക്കു തരണം. എന്നാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു രഹസ്യമായിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. പ്രാണനാഥ! ഭക്തനായ ഈ കുചേലൻ ഐശ്വര്യപൂർണ്ണനാകട്ടെ, എന്നു സങ്കല്പിച്ചു്, ഒരു പിടി അവിൽ ഭക്ഷിച്ചപ്പോൾതന്നെ അദ്ദേഹം ലോകോത്തരസമ്പന്നനായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനി, ശേഷമുള്ള അവിൽ പിടികൂടി ഭക്ഷിക്കുന്നതായാൽ, ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദാസ്യം വഹിക്കേണ്ടതായിവരും. അങ്ങേ പാദശുശ്രൂഷചെയ്തു ദിവസങ്ങൾ നയിക്കണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്ന എന്നെ ഈ ബ്രാഹ്മണന്റെ ദാസിയാക്കുന്നതു പരമസങ്കടമാണു്.

ഭഗവാൻ:—പ്രിയേ! ഭക്തന്മാരെക്കാണുമ്പോൾ എന്നെപ്പോലും ഞാൻ മറന്നുപോകുമെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ഭവതി അറിഞ്ഞിരിക്കയില്ലേ? ഭവതിയെ ദാസിയാക്കണമെന്നു ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചില്ല. എങ്കിലും ഇപ്രകാരം ഇപ്പോൾ എന്നെ നിരോധിച്ചില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭവതിയുടെ വിചാരം എന്തായാലും സംഭവിക്കുമായിരുന്നു. എന്നരുളിച്ചെയ്തു് വാരിയ അവിൽ തിരികെ പാത്രത്തിലിട്ടിട്ടു കുചേലനെ ഉപചരിച്ചു സ്നാനം ചെയ്യിച്ചു മൃഷ്ടാന്നംകൊണ്ടു തൃപ്തനാക്കി,—"ഭക്തന്മാർ തന്റെ തിരുമേനിയിലുള്ള ഹംസതൂലികാതല്പത്തിൽ പര്യങ്കത്തിന്മേൽ" ശയിപ്പിച്ചു. താനും, അതിനടുത്തുതന്നെ സ്വർണ്ണനിർമ്മിതമായ ഒരു മഞ്ചത്തിൽ ശയിച്ചു്, പരമാനന്ദചിത്തനായി രാത്രിയിലെ യാമം നിദ്രയില്ലാതെതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അടുത്തദിവസം അരുണോദയമായപ്പോൾ, കുചേലൻ ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റു നിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാംകഴിച്ചുശേഷം യാത്രപറഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടു. ഭഗവാൻ അനുയാത്രയായി, ഗോപുരവാതിൽവരെ ചെന്നു്, ഉപചാരവാക്കുകൾ പലതും പറഞ്ഞു തിരിഞ്ഞുപോകയും ചെയ്തു.

ഭഗവാൻ അത്യന്തബഹുമാനത്തോടുകൂടി ഉപചരിച്ചു സൽക്കരിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ യാതൊരു പ്രതിഫലവും ലഭിക്കാതെ വെറും കയ്യോടെ പോകുന്നതുകണ്ടു്, പലരും അത്ഭുതപ്പെട്ടു. ഹാ! കഷ്ടം! ഇദ്ദേഹം എത്ര ദൂരത്തുനിന്നു, കഷ്ടതകൾ സഹിച്ചു്, വല്ലതും ലഭിക്കുമെന്നാശിച്ചുവന്ന ഒരു ഭിക്ഷുകനാകുന്നു. യാതൊന്നും കൊടുക്കാതെയാണല്ലോ ഭഗവാൻ യാത്രയാക്കിയതു്. കരുണാനിധിയായ അവിടുത്തേക്കു ഇത്ര നിഷ്ഠുരത്വം പാടുണ്ടോ? അഥവാ മായാസ്വരൂപനായ അവിടുത്തെ മനോഗതി ആരറിഞ്ഞു? എന്നിങ്ങനെ പലപുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും അന്യോന്യം കൂടിപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ, കുചേലൻ സംതൃപ്തനായി ധനത്തിന്റെ ചിന്തപോലുമില്ലാതെ മുമ്പോട്ടു നടന്നു. ഭഗവാന്റെ ഭക്തവാത്സല്യത്തെയും സൽക്കാരവിശേഷങ്ങളെയുംകുറിച്ചു സ്മരിച്ചും, അഴിവില്ലാത്ത ഭഗവൽഗുണങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചും ഭഗവന്മന്ദിരത്തിലെ ദിവ്യാഡംബരങ്ങളോർത്തു് വിസ്മയിച്ചും, നടന്നുപോകുമ്പോൾ കഴുത്തിൽ കിടന്നാടുന്ന തുളസിമാലകൾ രത്നമാലകളായി ശോഭിക്കയും, നിസ്തേജവും വികൃതവുമായ ശരീരം ദിവ്യതേജോവിലാസസമ്പൂർണ്ണമാകയും കീറത്തുണികൾ പീതാംബരങ്ങളാകയും ചെയ്തു. സ്വഭവനത്തോടടുക്കാറായപ്പോൾ കുചേലൻ തന്റെ പത്നിയുടെ സന്ദേശത്തെക്കുറിച്ചോർത്തു. കഷ്ടം! പട്ടിണിയായി വീട്ടിൽകിടക്കുന്ന അസാധു കുടുംബം എന്റെ വരവും കാത്തിരിക്കയാണു്. ഹാ ജഗദീശ! ഞാൻ അവരോടു എന്തൊരു സമാധാനമാണു പറയേണ്ടതു്. കത്തിക്കാളുന്ന ജഠരാഗ്നിയുടെ ചൂടു സഹിക്കാൻ ശക്തരാകാതെ കിടന്നു നിലവിളിക്കുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങളോടു അച്ഛനിപ്പോൾവരും ക

ഞങ്ങളെ! അദ്ദേഹം നിങ്ങൾക്കു ഭക്ഷണത്തിനായപേക്ഷിക്കുന്നതു്. എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിച്ച്, എന്റെ വരവും കാത്തിരിക്കുന്ന ആ പതിവ്രതയെ കാണുമ്പോൾ ഞാൻ എന്താണു പറക? ഭഗവാനോടു ഇദ്ദാരിദ്ര്യസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച്, ഒരു വാക്കുപോലും പറവാൻ എനിക്കു സാധിച്ചില്ല. അഥവാ, പറയാതെതന്നെ എല്ലാവസ്തുതയും അവിടെ അറിയാവുന്നതുമാണ്. ഞാൻ ഒരക്ഷരം യാചിച്ചില്ലെങ്കിലും കല്പിച്ചിട്ടൊട്ടു ചോദിച്ചതുമില്ല. അല്ല്, ദൈവസങ്കല്പമാണെന്നുതന്നെ വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മതിയല്ല വിധിതന്നെ വലുത്—എന്നപഴമൊഴി സത്യംതന്നെ. ആത്മാവിനു പരഗതിയെ ദാനംചെയ്യുന്ന ആ ഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ മുക്തിയെക്കുറിച്ചല്ലാതെ ധനത്തെക്കുറിച്ചെനിക്കോൎമ്മ വന്നില്ല. അതെന്റെ പുണ്യവിശേഷമാണെന്നുള്ളതിന്നു തൎക്കമില്ല. എങ്കിലും സംസാരബന്ധത്താൽ എനിക്കു മനസ്സുഖമുണ്ടാകുന്നില്ല. "ആഹാ! അച്ഛൻവന്നു—അച്ഛൻ വന്നു—അച്ഛ! ഞങ്ങൾക്കെന്തുകൊണ്ടുവന്നു വേഗംതരണം"—എന്നിങ്ങനെപറഞ്ഞുകൊണ്ടോടിവരുന്ന പുത്രന്മാരോടു മറുപടിപറയുന്ന കഥ ഓൎക്കുമ്പോൾ, തിരികെ പോകേണ്ടതെന്നേപോയി! ഭഗവാനെക്കണ്ട്, വല്ലതും യാചിച്ചാലോ എന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അതെന്തിനു്? സകലജനങ്ങൾക്കും അവിടുത്തെ നിഗ്രഹാനുഗ്രഹശക്തി സ്വാധീനമല്ലേ? അവിടുന്നു സൎവ്വസാക്ഷിയല്ലേ? വിശേഷിച്ചും. ദ്വാരകയിൽ നിന്നും ഞാൻ തിരിക്കുമ്പോൾ കണ്ടതു്, ശുഭശകുനങ്ങളുമായ ലക്ഷണങ്ങളാണല്ലോ. എന്നെല്ലാം ഓരോവിചാരപരമ്പരയാൽ വിവശീകൃതമനസ്സായ കുചേലൻ വഴിയുടെ ദൂരദോഷങ്ങളൊ അറിയാതെ യാത്രചെയ്യുമ്പോൾ, രത്നമയമായി സ്വൎണ്ണത്തോരണങ്ങളിട്ടുമായ ഒരു മണിമന്ദിരം ആകാശചുംബികളായ ഗോപുരങ്ങളാൽ അലംകൃതമായി കാണപ്പെട്ടു. ഹഹ! ഞാൻ വീണ്ടും മാൎഗ്ഗവിഭ്രമത്താൽ ദ്വാരകയിലേക്കാണൊ വന്നുചേൎന്നതു്? അഥവാ, ഇതു ദ്വാരകയല്ലയോ? സമുദ്രം കാണുന്നില്ലല്ലോ—എന്നിങ്ങനെ പരിഭ്രാന്തമനസ്സനായ കുചേലൻ ദിഗ്ഭ്രമത്താൽ നിശ്ചലനായി നിന്നുപോയി. തൽക്ഷണംതന്നെ സൎവ്വാഭരണവിഭൂഷിതഗാത്രിയായ ഒരു സുന്ദരി ദാസിമാരാൽ പരിവൃതയായി, അഷ്ടമംഗല്യാദികൾ കൈയിൽധരിച്ച്, ഒരു തണ്ടുപല്ലക്കും ചുമപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, മന്ദസ്മിതമുഖിയായി വരുന്നതു കാണായി. അതു സാക്ഷാൽ മഹാലക്ഷ്മിതന്നെയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചും വസ്തുതകൾ മനസ്സിലാകാഞ്ഞു പരിഭ്രമിച്ചും കുചേലൻ നില്ക്കുമ്പോൾ, കൈയിൽ വളകളും കാതിൽതളകളും മറ്റാഭരണങ്ങളും ദിവ്യവസ്ത്രങ്ങളും ധരിച്ച്, തുള്ളിച്ചാടിക്കളിച്ചുകൊണ്ടോടിവരുന്ന തന്റെ പുത്രന്മാരെയും കാണായി. അഹോ സൎവ്വേശ്വരകടാക്ഷംതന്നെ, ഈ കാണപ്പെട്ട മണിമന്ദിരാദികളെല്ലാം ഭഗവാൻ എന്റെ സന്തുഷ്ടിക്കായി അനുഗ്രഹിച്ചു. എന്നു തന്നത്താൻ പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, കുചേലൻ പുത്രന്മാരെ ആലിംഗനംചെയ്യുന്നതിനിടയ്ക്ക്, പത്നിയും പരിവാരങ്ങളും കാൽക്കൽവീണു നമസ്കരിച്ച്, അദ്ദേഹത്തെ പല്ലക്കിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു. അനന്തരം സൎവ്വവിധവാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടി ത്തിരിച്ചു അളകാപുരത്തെയും അതിശയിക്കുന്ന തന്റെ മണിമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നുകടന്നു- പോകുംവഴിക്ക് ദേവകൾ പുഷ്പവൃഷ്ടിചെയ്യുകയും ദുന്ദുഭിഘോഷിക്കയും ജ്ഞാനികൾ വിസ്മയാകുലരായി വാഴ്ത്തിസ്തുതിക്കയുംചെയ്തു.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

(കുചേലൻ ഐശ്വൎയ്യംസിദ്ധിച്ചുപരമപദമടഞ്ഞതു്)

അല്ലയോ പരീക്ഷിന്മഹാരാജ! കുചേലബ്രാഹ്മണൻ വിചിത്രവും വിശാലവുമായ തന്റെ മണിമന്ദിരത്തിൽ കടന്നപ്പോൾ ദ്വാരകയിൽ പ്രവേശിച്ചസമയത്തുണ്ടായതുപോലെ മതിഭ്രമവും വിസ്മയവും വൎദ്ധിച്ചു. അനേകം ദാസീദാസന്മാർ അവിടവിടെനിന്ന്, അദ്ദേ

ഹത്തെ വന്ദിച്ചു. അടുത്ത അഗ്രഹാരങ്ങളിലുള്ള പലരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗ്യോദയ ത്തെ അഭിനന്ദിക്കാനും ആശീർവദിക്കാനുമായി വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവൽഭജന ത്തിന്റെ ഫലം സമ്പത്താണോ മുക്തിയാണോ എന്നു ചില സാധുക്കൾ സംശയിച്ചു. കുചേലപത്നിയുടെ അഭിമതപ്രകാരം, ഭഗവാൻ ഈ സമ്പത്തിനെ ദാനംചെയ്തതാണെന്നും, കുചേലൻ ധനത്തിൽ വിരക്തനാണെന്നും പലരും സംസാരിച്ചു—ജ്ഞാനികൾക്കു ധനമുണ്ടായാലും അവരുടെ മനസ്സ്, അതിൽ പതിയുകയോ മോഹം കലർക്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ലെന്നും അതിലേക്കു ജനകൻമുതലായ രാജാക്കൾ ദൃഷ്ടാന്തമാണെന്നും കുചേലനും അതുപോലെ വിരക്തനും ജ്ഞാനിയുമാണെന്നും ചിലർ പറഞ്ഞു. സമ്പത്തും ഭാര്യാപുത്രന്മാരുമെല്ലാം സംസാരികൾക്കല്ലയോ വേണ്ടു? മുനിമാർക്കോ? എന്നു ചിലർ ചോദിക്കയും അതിനു മറുപടിയായി, ച്യവനമുനി ബാല്യകാലംമുതല്ക്കേ തപസ്സുചെയ്തും ഒടുവിൽ സംസാരിയായിരുന്നു മുക്തിയടയുകയും ചെയ്തകഥ ചിലർ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കയും ചെയ്തു.

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ, ശുകനെവന്ദിച്ച്, ച്യവനമുനിയുടെ ചരിത്രം കേൾപ്പിക്കണമെന്നു പരീക്ഷിത്താവശ്യപ്പെട്ടു. ശുകൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. മഹാരാജൻ ഭൃഗുമുനിയുടെ മകനായ ച്യവനൻ ഹിമവൽപർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്‌വരയിലുള്ള കൊടുംകാട്ടിൽ പലനാൾ തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരംമുഴുവൻ പുറ്റുകൊണ്ടു മൂടിപ്പോയി. അക്കാലത്തു്, ഒരുദിവസം ശര്യാതിഎന്ന രാജാവിന്റെ മകളും തോഴിമാരുമായി ആ വനത്തിൽ പൂപറിക്കാനായിപ്പോയി. അവർ അങ്ങനെ ചുറ്റിനടക്കവേ, ഒരു ഭാഗത്തു പുറ്റുയർന്നിരിക്കുന്നതുകണ്ടു്, അതിനുള്ളിൽ എന്താണെന്നു പരിശോധിപ്പാനായി രാജപുത്രി അടുത്തുചെന്നുനോക്കി. മുനിയുടെ നേത്രഭാഗത്തുപുറ്റിൽ ഒരു വിള്ളലുണ്ടായിരുന്നതിൽക്കൂടിയാണു നോക്കിയതു്. മിന്നിയിരുന്ന തേജസ്സിന്റെ കണ്ണുകൾകണ്ടു് അതു ഖദ്യോതങ്ങളോ മറ്റോ ആണെന്നു സംശയിച്ച്, ഒരു പുൽക്കൊടിയെടുത്തു്, അതിലൊന്നിൽകുത്തി. വേദനകൊണ്ടു സമാധിയഴിഞ്ഞ മുനി മുഖത്തെപ്പുറ്റു തട്ടിനോക്കിയപ്പോൾ സുന്ദരിയായ ഒരു കന്യകയെയാണു ഉടനെ മുമ്പിൽകണ്ടതു, തൽക്ഷണംതന്നെ കാമവിവശനായി കന്യകയുടെ കൈകളിൽ പിടിച്ചുപിടിക്കാൻ ഭാവിച്ചു. അതിനിടകൊടുക്കാതെ അവൾ ഭയത്തോടെ ദൂരത്തോടിമറഞ്ഞുകളഞ്ഞു. യദൃച്ഛയാ ആ അവസരത്തിൽ ശര്യാതി നായാട്ടിനായി ആ വനത്തിൽ വന്നുചേർന്നു. ച്യവനമുനിയെ അദ്ദേഹംകണ്ടുകൂടി വന്ദിക്കയും കണ്ണുകളിൽക്കൂടി നീരൊഴുകുന്നതിന്റെ കാരണം ചോദിക്കയുംചെയ്തു. ഒരു കന്യക കണ്ണിൽ ഒരു പുൽക്കൊടികൊണ്ടുകുത്തിമുറിപ്പെടുത്തിയെന്നും അവൾ ആരാണെന്നന്വേഷിച്ചറിയണമെന്നും രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. മുനിയുടെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു രാജാവുപോയി അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ വസ്തുതകളെല്ലാംമനസ്സിലായി. അറിവില്ലായ്മകൊണ്ടു തന്റെ പുത്രിയാണ്, ആ തെറ്റുചെയ്തുപോയതെന്നും, ക്ഷമിച്ചനുഗ്രഹിക്കാൻകനിവുണ്ടാകണമെന്നും രാജാവു മുനിയോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവളെ, തനിക്കു കല്യാണം കഴിച്ചുതരാത്തപക്ഷം താൻ ക്ഷമിക്കുന്നതല്ലെന്നു മുനിപറഞ്ഞു. ശാപഭയംനിമിത്തമായി രാജാവു ഉടൻതന്നെ, പുത്രിയെ ആ മുനീശ്വരനു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുത്തു. അവരങ്ങനെ ദമ്പതിമാരായിരിക്കുന്നകാലത്തു ഒരുദിവസം വനത്തിൽവച്ചു്, അശ്വിനീദേവന്മാരാ രാജസ്ത്രീയെക്കണ്ടിങ്ങനെ പറഞ്ഞു—ഹേസുന്ദരി നീയാരുടെ പുത്രിയാണ്? പേരെന്താണ്? സമ്മതമുള്ളപക്ഷം ഞങ്ങളെ നീ വിവാഹംചെയ്യണം എന്നാഗ്രഹമുണ്ട്.

രാജപുത്രി:—ഹേ ദേവന്മാരേ! ഞാൻ ശര്യാതിയെന്ന രാജാവിന്റെ മകളാണ്? സുകന്യകയെന്നാണുപേര് ച്യവനമുനിയുടെ പത്നിയാണ്. മറ്റൊരാളെ ഇനി എനിക്കു വരിക്കാൻപാടില്ല—എന്നറിയിച്ചു.

അശ്വിനീദേവന്മാർ അതുകേട്ടുപറഞ്ഞു—"സുന്ദരീ! ഭർത്താവു കരിയില കടിച്ചും കാട്ടാറിലെ വെള്ളംകുടിച്ചും ജീവിക്കുന്ന ഒരു മുനിയല്ലേ? അയാൾക്കു യൗവ്വനമെവിടെ? അതുകൊണ്ടു ശൃംഗാരരസപ്രധാനമായ ഞങ്ങളിലൊരാളെ ഭർത്താവായി വരിച്ചു് യൗവനത്തെ സഫലമാക്കുക—സുകന്യ:—ദേവന്മാരേ! എന്റെ ഭർത്താവു വൃദ്ധനും വിരൂപനുമല്ല. യൗവനയുക്തനും സുകുമാരശരീരനുമാണ്—കാണണമെങ്കിൽ ഞാൻ ഇപ്പോ

ഠി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാം. എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ട്, ച്യവനമഹർഷിയെക്കണ്ട്, സകലവസ്തു
ക്കളും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ഉടൻതന്നെ അടുത്തുള്ള [illegible]
[illegible] മുങ്ങി. നിവന്നപ്പോൾ അതിസുകോമളശരീരനായി[illegible]. കന്ദർപ്പസുന്ദരനായ
ച്യവനൻ ഉടൻതന്നെ, പത്നിയുമായിട്ടുചെന്ന്, ദേവന്മാരെ വന്ദിച്ചുനിന്നു. സന്തുഷ്ട
ന്മാരായ അവർ ആ സാധ്വീമണിയെ അനുഗ്രഹിക്കയും പരീക്ഷണാർത്ഥം [illegible]
ണെന്നുള്ള വസ്തുത പ്രസ്താവിക്കയുംചെയ്തശേഷം അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു. ച്യവനൻ ധർമ്മ
വിരുദ്ധമായ കാമത്തെ [illegible], അവളിൽ പുത്രോല്പാദനംചെയ്തു പലനാൾ ജീവിച്ചശേ
ഷം മുക്തിയടഞ്ഞു; ഇങ്ങനെയാണ ച്യവനകഥ. അതിനാൽ കുചേലൻ ദരിദ്രവാനാ
ണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ തപോനിഷ്ഠയ്ക്കു [illegible]
ല്ല. പരന്തു ഇങ്ങനെ പലതും പറഞ്ഞുകൊണ്ടുനില്ക്കുമ്പോൾ, കുചേലൻ ഗ്രാമാന്തർഭാ
ഗത്തിലെത്തി, മാളികത്താഴെയുള്ള ചന്ദ്രകാന്തവേദിയിൽ ആരോഹിച്ചു. പതിവ്രതാരത്ന
കലശജലത്താൽ ഭർത്താവിന്റെ പാദങ്ങൾകഴുകിച്ചു മാളികമേൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി, സു
വർണ്ണപല്യങ്കത്തിന്മേൽഉപവേശിപ്പിച്ച്, ഉപചരിച്ചുനിന്നു. കാണപ്പെട്ടതെല്ലാം ഭഗവദനു
ഗ്രഹത്താൽ സിദ്ധിച്ചതാണെന്നുള്ള ബോധത്തോടുകൂടി, വിനയവും നിസ്പൃഹതയുമായ ആ
ദമ്പതിമാർ, സന്തോഷിച്ചിരുന്നു. അനന്തരം കുചേലൻ ഈ സമ്പത്തുകളെല്ലാം എപ്പോൾ
എങ്ങനെയുണ്ടായി എന്നു പത്നിയോടു ചോദിച്ചു. താൻ ദ്വാരകയ്ക്കു പോയ ദിവസംതന്നെ
സന്ധ്യാകാലം സമീപിച്ചപ്പോൾ സർവ്വാംഗസുന്ദരനായ ഒരു ദേവൻ കൈയിൽ ഒരു ചെന്താമ
രപ്പൂവും ധരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിട്ട്, 'ഹേ സാധ്വീമണേ! ഭർത്താവിനെ [illegible]
[illegible] നിനക്ക് [illegible] സമ്പത്തുകൾ
കാണാം [illegible]. [illegible] നിങ്ങൾ [illegible]
[illegible] ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ മണി
മാളികമുതലായതെല്ലാം [illegible] കണ്ടതെന്നും പറഞ്ഞു. അപ്പോ
ഴേക്ക പരിചാരവൃന്ദങ്ങൾ 'താൻ താൻ' എന്നമട്ടിൽ [illegible], കുചേ
ലനെ [illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] ആരംഭിച്ചു പ
രിചരണാദികൾ, [illegible] കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ട് അദ്ദേഹം ഇങ്ങ
നെ വിചാരിച്ചു: കഷ്ടം! [illegible] ഭഗവാനെ
[illegible] ഇപ്പോൾ എനിക്കെന്തുപറ്റി. ഇതു സങ്കല്പമാ
ണെന്നല്ല [illegible] സംശയമില്ല. [illegible], [illegible]
ഇത്യാദി [illegible] ഉപേക്ഷി
ക്കാതെ [illegible]. [illegible]
ത്യം പ്രപഞ്ചം അസത്യം എന്നു നിശ്ചയബുദ്ധി [illegible] ധ
ന്യാശയിൽ നിന്നു വിമുക്തനാകയുള്ളൂ. അല്ലാത്തവൻ എത്ര സദ്ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയവ
നായാലും [illegible]. [illegible], മുക്തനാകാൻ
ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്, വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടന്നുകൊണ്ടു തീ കായാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നതുപോലെ
അസാദ്ധ്യംതന്നെയാണ്. അതിനാൽ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തിൽതന്നെ ഞാൻ മനസ്സുവയ്ക്കുന്നു.
എന്ന് നിശ്ചിതമനസ്സായി മൌനം ദീക്ഷിച്ചു ധ്യാനനിഷ്ഠനായിരുന്നു.

വിധിപ്രകാരം അനശനം ഉറപ്പിച്ചു ഭഗവദ്ധ്യാനംചെയ്തിരുന്ന കുചേലമുനിയുടെ മു
മ്പാകെ [illegible] കരുണാകരനായ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. "ഹേ! ഭാഗ
വതശ്രേഷ്ഠ! അർത്ഥം ദുഃഖകരമാണെന്നുള്ള ചിന്തയാണോ നിന്നെ ചഞ്ചലപ്പെടുത്തുന്നതു്?
ദാരിദ്ര്യംതന്നെ വേണമെന്നാണോ നിന്റെ പക്ഷം? അങ്ങനെ തോന്നാൻ കാരണമെന്തു്?
എന്നു ചോദിച്ചു. ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനെ അഗ്രഭാഗത്തു ദർശിച്ചമാത്രയിൽ പര
മാനന്ദപരിപ്ലുതനായ കുചേലൻ ആനന്ദാശ്രുക്കളോടുകൂടി വന്ദിച്ചുണർത്തിച്ചു. സ്വാമിൻ!
ഭഗവൽപാദങ്ങളെ [illegible] വിഘ്നകാരണമാണെന്നതിനാൽ തോന്നുന്നു, [illegible]

ഷ്ടങ്ങളെ മനസ്സിലുളവാക്കുന്നതു ധനമാണ്. അതിനാൽ ധനത്തോടുകൂടാതെയിരിക്കുന്നതാണു നല്ലതെന്നു തോന്നുന്നു."

ഭഗവാൻ:—"പരമജ്ഞാനിയായ ബ്രാഹ്മണ! നീ പറഞ്ഞതിൽ പലതും പരമാർത്ഥമുണ്ടെങ്കിലും താമരയിലയിൽ വെള്ളത്തുള്ളി പറ്റാത്തതുപോലെ ജ്ഞാനികളുടെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിക്കാനോ ദുഷിപ്പിക്കാനോ ധനം മതിയാകുന്നില്ല. നിനക്കുവേണ്ടിയല്ല ഞാൻ ഈ ധനം ദാനംചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ധനാപേക്ഷകളായ നിന്റെ ഭാര്യയേയും പുത്രന്മാരെയും ഉദ്ധരിച്ചുമാത്രമാണ്. അന്നപാനംകൊണ്ടും മറ്റും ശരീരത്തിനുണ്ടാകുന്ന സുഖങ്ങളെ മനസ്സിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാതെ വസ്തുതകളെ ജ്ഞാനശക്തി അവർക്കില്ല, അതുകൊണ്ടു അവർ ഭക്ഷണാദികളാൽ സംതൃപ്തരായിരുന്നുതന്നെ എന്നെ ധ്യാനിക്കട്ടെയെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. നീ പണ്ടുമിന്നും ഒരുപോലെ സംതൃപ്തൻതന്നെ. ദാരിദ്ര്യം നിന്നെ ഒരിക്കലും ബാധിച്ചിരുന്നില്ല. അർത്ഥമില്ലല്ലോ എന്നു സന്താപിക്കുന്നവനും അർത്ഥാശയൊരിക്കലും തീരാത്തവനുമാണ് ദരിദ്രൻ. അവനെത്ര സമ്പത്തുണ്ടായാലും ദാരിദ്ര്യമൂർത്തിതന്നെ. അല്പംപോലും അർത്ഥമില്ലെങ്കിലും അർത്ഥാശകൂടാതെ സംതൃപ്തനായവൻ സംപൂർണ്ണസമ്പന്നനാണ്. എന്നാൽ ഈ സമ്പത്തു, അനർത്ഥമാണെന്നോ നിരർത്ഥകമാണെന്നോ നീ ശപിക്കേണ്ടതില്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്തു.

അരുളപ്പാടുകളാൽ ഉദ്ബുദ്ധനായ കുചേലൻ വേദസൂക്തങ്ങളാൽ ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചു. അനന്തരം ഭഗവദ്ഭാവതാദികളെയാസ്സീ—സ്തുതിവാക്യങ്ങൾകേട്ട വിഷ്ണുഭഗവാൻ സന്തുഷ്ടനായി, ഹേ കുചേല! നീ ഇപ്രകാരം പരമഭാഗവതാഗ്രനായി ഭാര്യാപുത്രാദികളോടുകൂടി ഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഒടുവിൽ എന്റെ പദത്തെ പ്രാപിച്ചാലും—എന്നരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞു.

വിഷ്ണുനിയോഗം പോലെതന്നെ കുചേലൻ ഭാഗവതോത്തമനായി ഭാര്യാപുത്രസമ്പത്തുകളിൽ ചേരാതെ ചേർന്നിരുന്ന് വളരെനാൾ ഭഗവദ്ഭജനം ചെയ്തുവരും, ഒടുവിൽ ഭഗവന്നിയോഗപ്രകാരം വിഷ്ണുദൂതന്മാർ എഴുന്നള്ളിവന്ന്, അദ്ദേഹത്തെ വിമാനത്തിൽ ആരോഹിപ്പിച്ചു, ദേവാദികളുടെ പുഷ്പവൃഷ്ടിയോടും വാദ്യഘോഷത്തോടുംകൂടി, വൈകുണ്ഠത്തെ പ്രാപിപ്പിച്ചു ഉടനെ ഭഗവാൻ കരുണാപൂർവം സായൂജ്യമുക്തിയെ കൊടുക്കയും ചെയ്തു.

കുചേലചരിത്രം സമാപ്തം.
